UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii que||stionum Tusculanarum

Cicero, Marcus Tullius

Paris, 1509

urn:nbn:de:hbz:466:1-70313

Visual Library

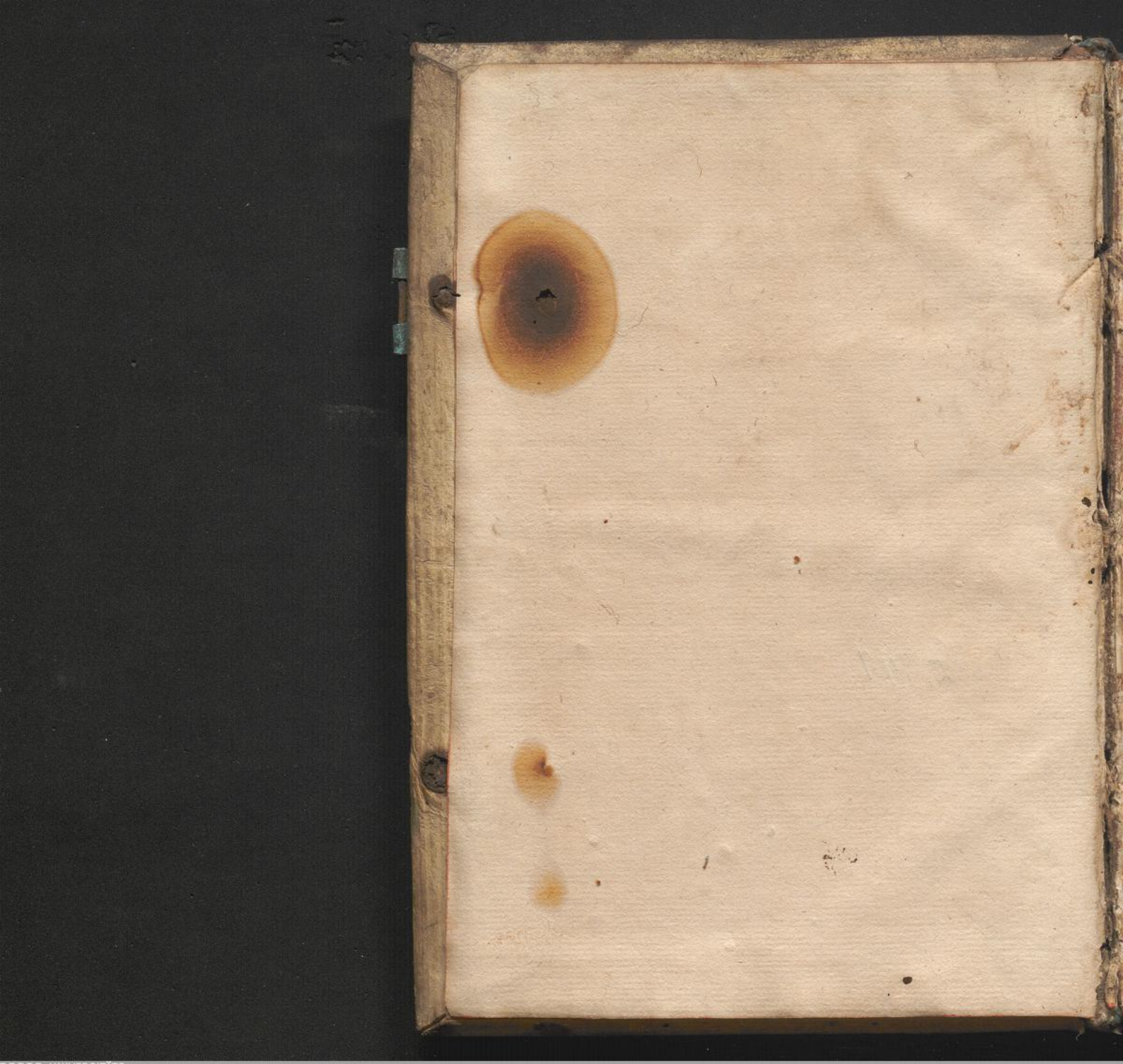
Z. VIII. 14.

Th. 5941

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Z 149

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

43 pro poetica.

Commentarii que

stionum Tusculanarum editi a Philippo Beroaldo.

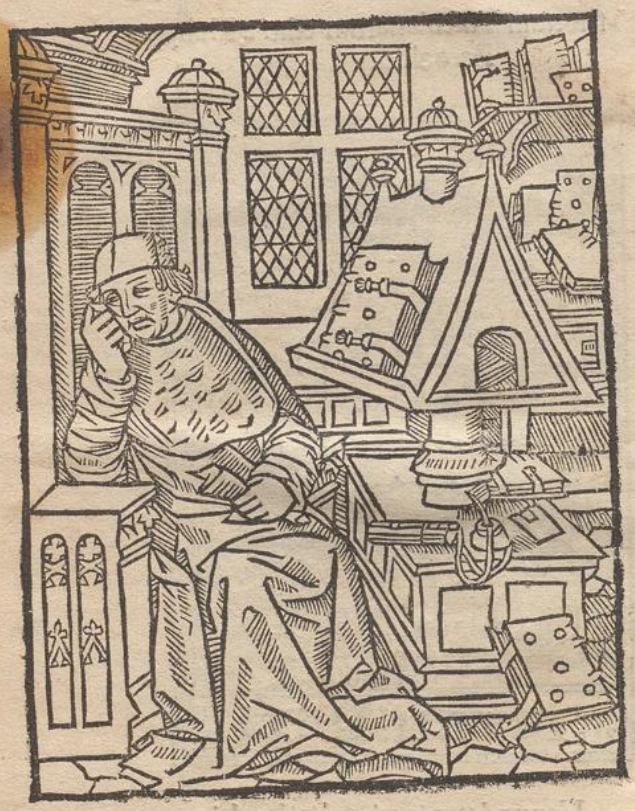

Liber Societatis Jesu Paderbornæ a° 1585.

Venundatur in vico diui Iacobi
Sub Leone Argenteo.

1509

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

PHILIPPI BEROALDI BONONIENSIS AD NOBILEM PHILIPPVM CIVLANVM PANNONIVM DISCIPVLVM SVVM EPISTOLA.

Socrates ille ſummus diſciplinię Rhetoricæ profeſſor: ex cuius ludo litteratorio tanquã ex æquo Troiano innumeri principes exilierũt: ſuper diſcipulis duobus theopõpo atq; ephoro ita diiudicabat: vt alteri frenis: alteri calcaribus opus eſſe dictitaret. Tu vero mi Philippe theopompo: q̃ ephoro ſimilior: non tam ſtimulo æges ad ſtudia excolenda q̃ freno. Cum tuapte ſponte propenſus adeo iis ad litteras ſitienter hauriendas: vt ardore quodam inflammatus rapi videaris. Et cũ doctoris officium ſit vt docere. Diſcipuli vt velit prębere ſe docilem ego quidem operando: vt ex promptuario meo pœnora neq; mucida neq; putida tibi expromantur. Tu autem tanta ingenii docilitate exiſtis: vt dociliores te oppido q̃ paucos cognouerim. Iam ſexquianuum in meo contubernio mecum degis: quo toto tempore nulla p incuriam dies tranſmiſſa eſt: quin aut ipſe tecum aliquid muſitaueris aut ex me quippiam audiueris dignum auditu dignumq; memoratu Ex hac vigilantia: ex hoc pertinaci ſtudio. Ex hac quotidiana exercitatione tantum profeciſti: vt linguæ vitiligines repurgaueris: vt ſalebras barbariſmorum: qui tranſmontanis fere genuini ac peculiares ſunt: latinitatis dolatorio leuigaueris: vt iam proſa & verſu periclitetis ingenium. Et cum in eo iis adoleſcentiæ lubrico. In quo fere aut cadere: aut titubare contingat te nullus vitiorum turbo iactauit: non delitiæ noſtrates: non condiſcipulorum ſodalitates: non illicibiles voluptates tranſuerſum trudere potuerunt a cultura litterarum: ſine quibus cultus omnis eſt incultus & vita vix vitalis. Non feciſti quod compluſculi ſcholaſticorum: qui ad nos prout barbari veniunt. Ita barbari in patriam reuertuntur: rigidi prorſus & indolatiles: quos nulla ſcobina elimare: nulla aſcia poſſis expolire. Cœperunt tamen haud pridem: quod mihi magnæ voluptati eſt: pleriq; omẽs tranſmontanorum me potiſſimum auſpice & doctore barbariem exuere elegantiam induere: Nitorem linguę deterſa rubigine oſtentare nec tam verboſas leges ſectari: q̃ eloquentiam latialem affectari: quibus non tam condi eſt Bartolus & Baldus q̃ Plautus & Plinius: tu autem impenſam operandas: vt in panoniam nitidior redeas atq; elegantior: neq; vlla ex parte ſis Cuilanę familię de honeſtamento: quę clara honorataq; apud pannonios eſt: ex qua non pauci longo ab hic

Iſocrates
Theopõpus
Ephorus
Doctoris officium
Diſcipuli
Vitiligines linguę
Adoleſcẽtię lubricum.
Vita ſine litteris
Vix vitalis
Indolatiles
Tranſmõtani
Elegãtie ſectatores laus

seculo extiterunt nobilitate monstrabiles: & in presentia tres fratres tui ladislaus. Georgius . Nicolaus prefecturis militaribus decorati: inter quos Georgius quem morem nominitant: comprimis enitescit. Comitate affabilis: liberalitate munificus: bellica virtute prepollens: & ob id maximo pannoniarum regi periucundus. Qui cum bellum continenter gerat aduersus trucas truculentos: eum ducatu belico exornatum veluti obicem opposuit procelle efferatarum gentiū suffrenandę atq; ferocię retundendę. Tu vero militię huiusce nostre litterarię sacramentis initiatus. Et eloquentię candidatus: nihil omittis earum rerum: quę tibi: quę tuis: quę familię esse possint ornamento. Quod mihi hortamentum sane fuit & incitabulum: vt tibi nuncupatim dedicarem commētarios. Tusculanarum quęstionum: quos nuperime excudi: quibus spero me dedisse tale temperamentum: vt neq; immodice extuberarent: neq; anguste astringerentur: quorum doctrina: neq; promiscua est: neq; protrita: vtpote ex philosophię deprompta sacrario. Interciśim flosculi intextuntur spirantes suaue olentiam magis: q̄ grauiolentiam. De tota re tu & cęteri sinceri lectores bene opinor iudicabunt. Virulentorum linguas & oblatratorum morsus nihil moror. Quod superest deum rogo vt mihi tantisper vitam proroget: dum ero ad hanc commētandi facultatem idoneus. In manibus sunt commentarii apuleiani: quos interuallo breui intermissos ad officinam reuocare contendo: vt litteratoria incude formati vsui esse possint mercis nostrę negociatoribus & condimentorum nostrorum alimenta sectantibus. Vale & dilige doctorem.

Georgii mores

Flosculi cōmentariis insperſi in manibus cōmentarii Apuleiani

Philippi Beroaldi cõmentarii in quæstiones tuſculanas.

PHILOSOPHIA donũ dei dux vitæ. Virtutis indagatrix vitiorũ expultrix. Diſciplina Diſciplinarũ ſapiẽtiæ amor. Vitæ lex. Trifariã diuiditur. In moralem: naturalẽ: rationalẽ. Prima cõponit animũ. Secũda rerũ naturã ſcrutatur Tertia proprietates verborũ exigit & ſtructurã. Qui mẽbratim philoſophiã diducunt Contenti ſunt hac tripartita diſtributõe. Qui dã fruſtratim ſecantes non tã partiũtur q̃ cõcidũt ac lãcinant. Moralẽ que græce ethicæ dicitur: cũ primis excoluit. M. Tullius cõditis voluminibus non paucis. Inter quæ tuſculane quęſtiones ſunt famigeratæ. Quas hoc titulo inſcripſit a villa tuſculana: q̃ prius ſyllæ Dictatoris: poſtea fuit. M. Ciceronis qui alteram quoq; villã habuit quã vocabat Academiã. Ab exemplo Academiæ Platonicæ. Vbi cõpoſuit volumina eiſdem nominibus.

Laus philoſophiæ

Tuſculana villa.

Marci Tullii Ciceronis Tuſculanarum quæſtionũ Liber Primus.

CVm Defenſionũ laboribus ſenatoriiſq; muneribus aut otio aut magna ex pte eſſem aliquãdo liberatus retuli me Brute te ortante maxime ad ea ſtudia q̃ retenta aĩo remiſſa tẽporibus: lõgo ĩteruallo intermiſſa reuocaui. Et cũ omniũ artiũ: que ad rectã viuendi viã pertinerent: ratiõ & diſciplina ſtudio ſapiẽtiæ: quę philoſophia dicitur:

CVm vbiq; fere ſe Platonis ſectatorem profiteatur. In quæſtionibus tuſculanis: non minus ſtoicus eſt q̃ Platonicus: probatq; dogmata ſtoicorum quæ auſteriora ſunt quorũ aſtrictior eſt oratio: qui architecti ſunt pœne verborũ In .M. Tullii Ciceronis libris deprendere licet: non Geometriæ. non muſicæ: nõ grammaticæ: nõ deniq; vllius ingenuæ artis ſcientiam ei defuiſſe. Hic dialeticæ ſubtilitatẽ: hic moralis partis vtilitatẽ: hic rerũ motus cauſaſq; cognouit. Ita ex multa eruditione: & omniũ rerũ ſcientia exundat exuberatq; illa admirabilis eloquentia. Vt merito creditũ ſit & proditum M. Tullii Ciceronis ingeniũ ſolum Romano imperio par fuiſſe latinæq; facũdiæ pomeriũ protuliſſe: ſcribit autẽ nominatim ad. M. Brutũ haſce quæſtiones: hominẽ tũ iucũdũ & carũ: tũ litteris p̃cellentẽ: cuius nomini librũ illũ de claris oratoribus Clariſſimũ dedicauit. Ad quẽ librũ quoq; cui titulus eſt orator. Et quinq; volumina definibus bonorũ malorũq; perſcribit: quem

quanti faciat identidē ostendit: qui tanta doctrina prædītus fuit: vti ne græcis quidem cederet in philosophia: vt ei interdū ipse Cicero nō satisfaciat. Namq; illum veluti fractum & elumbē infamabat: hic tyrannoctonos fuit. Et si filius Cæsaris creditus: scripsitq; ad ipsum Ciceronem librū de virtute probatissimū. Et hoc veluti anteloquium sit interpretationum: quas laconicas inscribere destinaueram: vt pote cōcinnas & breues. Nolebā enim in his laxi⁹ fusiusq; euagari: sicut in commentariis propertii atq; tranquilli sumus latissime expaciati. Laconismon in his de industria sectari in animo erat: vt lectores diiudicare possent an iidem essemus in pauciloquio: q in multilogo existimamur. An in nobis versatile ingenium sit: quod & angusta copiose: & copiosa strictim possit edissertare: nō ei minus artificiosū est latitudinē materiæ stricto sermone colligere: quā res breues late disserere: sed nodi enodari sine laxamēto: copia rerū explicari sine copiosa interpretatione nō poterāt. Spero tñ me secutū tale tēperamētū: vt cādidus lector: neq; multū de esse: neq; multū supersesse sit existimaturus. Defensionū: laus boni oratoris: vt in actionib⁹ forēsib⁹ defēdere malit quā accusare: Cū hoies hoim causa geniti sint: & de⁹ sit mortali iuuare mortalē ꝓterea tū periculosū tū sordidū est: vt accusator noīeris: Quod cōtigit cuipiā. Mi Bruto quid est ei tā inhumanū quā eloquētiā a natura ad cōseruationē hoim datā: ad hoim pestē pniciēq; cōuertere. Ad ea studia: philosophię studia significat. Tēporib⁹ tēpora bellorū ciuiliū turbulēta intelligi vult. In quibus tollitur e medio sapiētia vigeritur res vt inqt ennius. Studio sapiētię: Sapiētia pfectū bonū ē mētis humanę philosophia sapiētię amor est: & affectatio: quod & ipso noīe fatetur: qdā sapiētiā dixerūt esse diuinorū & humanorū sciētiā: quā greci sophiā vocāt: philosophiā vero virtutis studiū. Alii studiū corrigēdę mētis A quibusdā dicta est appetitio rectę rationis: ab aliis vitę lex: philosophia vt ait verissime seneca. Animū formar & fabricat: vitā disponit actiones regit: agēda & omittēda demōstrat sine hac nēo securus ē: philosophādū ē: siue fato cūcta regūtur: siue casus res hūanas ipel-

Accusatoris nomē sordidū

Sophia

contineretur: hoc mihi latinis litteris illustrandum putaui. Non quia philosophia græcis & litteris & doctoribus percipi nō posset: sed meum iudicium semper fuit omnia nostros: aut inuenisse per se sapientius q̄ grecos: aut accepta ab illis fecisse meliora: que quidem digna statuissent: in quibus elaborarent. Nam mores & instituta vitę rescq; domesticas ac familiares nos profecto & melius tuemur & lau-

lit:siue de⁹ vniuersi arbiter & cõditor Cũcta disponit.Nostros:Laus romanorũ:de qbus Plinius gẽtiũ in toto orbe p̃stãtissima vna omni virtute haud dubie Romana extitit. Cicero quoq; aliubi inqt. Ingeniavt multis rebus possum⁹ iudicare nr̃orũ hoim multũ cęteris hoib⁹ oim gẽtiũ p̃stiterũt. Institutis & legibus: De institutis antiqs Romanorũ captus ẽ apud Valeriũ : leges decẽuirales ait Liuius esse fontem omnis publici priuatiq; iuris. Apud Mar.Tullium.Crassus orator sic refert.Bibliothecas me Hercule oim philosophorũ vnus mihi videtur libellus. xii. tabularũ: siqs legũ fontes & capita vidérit & auctoritatis pondere & vbertate vtilitatis superare.De re militari:Hęc p̃pria & veluti peculiaris ars fuit Romanoꝝ:hac res Romana creuit ad sũmũ : hęc vt Mar.Tullii verbis vtar: nomen populo Romano : hęc huicvrbi ęternã gloriã peperit : hęc orbẽ terrarũ parere huic iperio coegit: lege Iosephũ disciplinã bellicã Romanorũ miro p̃conio extollẽtẽ. Doctrina grę cia:Mar.Tulli⁹in oratõe:p L.flacco tribuo grẽcis lr̃as do multaꝝ artiũ disciplinã

Leges.xii tabularũ

tius:rem vero publicã nr̃i maiores certe meliorĩbus rẽperarũt & institutis:& legibus.Quid loquar de re militari: in qua cũ virtute nr̃i multũ valuerũt:tũ plus etiã disciplina. Iã illa q̃ natura non litteris assecuti sunt.neq; cum græcia:neq; vlla cũ gente sunt conferẽda. Quæ enim tanta grauitas : q̃ tanta constantia magnitudo animi: p̃bitas:fides: q̃ tã excellẽs in oi genere virtus in vllis fuit: vt sint cũ maiorib⁹ nostris cõparãda.Doctrina græcia nos & omni lr̃arũ genere supabat:in quo erat facile vincere nõ repugnãtes: nam cũ apud grẽcos antiquissimũ e doctis sit genus poetarum: si quidem Homerus fuit :& Hesiodus ante Romam conditam Archilochus regnante Romulo : serius poet ícam nos accepimus : annis fere .cccc.x. post Romam cõditam

nõ adimo sermonis leporem ingenii acumen: dicẽdi copiã Eusebius quoq; in.viii. preparationis euangelicę Grẽcia inquit sola homines generat vere cẽlestes atq; diuinos.Natura ad oẽm sciẽtiã natos.Cui⁹ rei cã ẽ subtilitas aeris.Nõ eni temere dixit heraclius. Aer siccior aĩa prudẽtior: ac melior.Homerus ãte romã: Cor.nepos in primo chronicorũ dixit homerũ fuisse ante Romã conditã annis circiter. C. lx. Sassius vero in annalibus de homero & hesiodo scriptũ reliqt vtrũq; vixisse ante Romã conditã Siluiis Albę regnãtibus: annis post bellũ Troianũ plus.clx. alii homerũ q̃ hesiodũ maiorẽ natu fuisse dixerũt.

Docti grẽci

Alii minorem. Mar. Varro non esse dubiũ inquit quin aliquo tẽpore eodẽ vixerint eosq; synchronos fuisse testatur. Liuius. A. Gellius in xvi. primus omniũ. L. Liuius poeta fabulas docere Romę cœpit post Sophoclis: & euripidis mortẽ annis plus fere. C. &. lx. idẽ aliubi liuiũ appellat antiqssimũ poetã. Eiusdẽ titus Liuius & Valerius maximus

Liuius andronicus

meminerũt quẽ suarum fabularũ actorẽ extitisse tradũt. Cognominatus est andronicus. De quo sic Diomedes. Constat apud Romanos: primũ latino sermone comediam liuiũ andronicũ scripsisse. Enniũ: Mar. Varro i primo de poetis libro scripsit. Q. Enniũ natũ esse. Q. Valerio &. C. Manilio Cõsulibus. Tarentinus fuit. Si Eusebio credimus. Mela põponius ait rudias apuliæ oppidũ ennio ciue esse nobiles: cui astipulatur filius cũ ait misserũt calabri rudiæ genuere vetuste periit morbo articulari. Neuius: Hic stipendia fecit bello punico primo: plautus vero floruit in scena id tẽporis: quo Mar. Cato orator in ciuitate. In

Ennius

Origines catonis

originibus: scilicet portii Catonis. De quibus voluminibus: hæc Cicero in Bruto. Iam vero origines Catonis quẽ florem aut quod lumen eloquentiæ non habẽt idẽ mox paulo in hãc sentẽtiã: vtinã extarent illa carmina. quæ multis seculis ante suã etatẽ in epulis esse cantitata a singulis cõuiuis. De clarorũ virorũ laudibus in originibus scriptũ reliquit cato: scriptionẽ originũ taxat festus põpeius: tãquã mutilã: cũ ait originũ libros q; inscripsit Cato nõ satis plenũ titulũ ꝓpositi sui videtur amplexus: quando põgrauant ea: quæ sunt rerũ gestarũ populi Romani. Huic generi: scilicet poetarũ: poeticæq; disciplinæ.

Probrum

Oratio Catonis: Idẽ Cato scripsit orõnes ãplius cẽtũ quinquaginta.

Vt probrum: Dedecus turpitudinẽ: alias conuitiũ. Alias stuprũ & incestum: lex fuit apud romanos: vt probrum virginis vestalis capite

Liuius fabulã dedit Appio Claudio Cæci filio. M. Tuditano consulibus: anno ante natum Enniũm qui fuit maior natu: q; Plautus: & Neuius: sero igitur a nostris poetæ vel cogniti: vel recepti. Quam quam est in originibus: solitos esse in epulis canere cõuiuas ad tibicinem de clarorum hominũ virtutibus: honorem tamen huic generi non fuisse declarat oratio Catonis: in qua obiecit vt probrũ Marco nobiliori: q; in prouiciam poetas duxisset: duxerat autem consul ille in ætholiam vt scimus Enniũm quo minus ergo honoris erat poetis: eo minora studia fuerunt. Nec tamen si qui magnis ingeniis in eo genere extiterunt: non satis græco

peniretur. M. nobiliori: Cognomẽtũ eſt. Dicebatur enim. M. Fuluius nobilior: qui ætholos vicit. Vnde ouans vrbẽ introiuit. Ambraciam ſignis tabuliſq; pictis ſpoliauit: quã victoriã ennius inſigni poemate celebrauit. Q. Fului⁹ nobilior. M. huiuſce fili⁹ enniũ ciuitate donauit.

Fabio qđ pingeret: Cognomẽ ex pictura traxerunt fabii clariſſime gentis. Dicti enim ſunt pictores: princepſq; huius cognominis fabius ædem ſalutis pinxit: quæ pictura durauit ad plinii memoriã æde claudii principatu exuſta. Refert liuius ſabium pictorem delphos ad oraculũ miſſum Hãnibale italiam vexãte fuit: hic ſcriptor annaliũ: ſed impolitus ac ſine vllis ornamẽtis: ſenſus eſt: ſi honoratus lauda tuſq; eſſet fabi⁹ cognomẽto pictor ex arte pingendi fuiſſent haud dubie apud romanos nõ pauci pictores ægregii: quales polycletus parrhaſiuſq; fuerũt. Miror Ciceronẽ cũ de pictoribus loquatur mentionẽ facere polycleti. qui ſtatuari⁹ fuit: & ex ære ſigna fecit nobilitata ſcriptorũ præconio: cũ primis fecit Aſtragalizontes: hoc eſt talis ludentes: quo opere nullũ abſolutius iudicant. Sic eruditi hic toreuticen: vt phidias aperuit: propriũ eiuſdẽ vt vno crure inſiſterent ſigna quæ faciebat parrhaſius autẽ deſcẽdit cũ zeuſide in certamẽ picturę primus ſymetriam dedit picturæ: primus argutias vultus: elegantiã capilli venuſtatem oris expreſſit. De vtroq; Plinius ſatis multa. Honos alit artes: In hanc ſententiã Valerius: virtutis vberrimũ alimẽtũ eſt honos. In neruorum cantibus: Muſicã ſignificat. Antiqui neruias vocabãt cordas lyræ: vtpote ex neruis confectas. Epaminũdas: Hic thebanus honeſto genere natus parte polymno Citharizare: & cãtare ad cordarum ſonũ doctus eſt a Dionyſio: Carmina cantare tibiis ab olympiodoro: ſaltare a caliphrone: In philoſophia præceptorem habuit lyſiam pithagoreũ: fuit modeſtus: prudẽs: grauis: peritus belli: fortis manu aio maximo: adeo veritatis diligens: vt ne ioco quidem

Fabii pictores.

rum gloriæ reſponderunt: an cenſemus ſi Fabio nobiliſſimo hoi laudi datũ eſſet: q̃ pingeret nõ multos etiã apud nos futuros polycletos: & parrhaſios fuiſſe? honos alit artes: omneſq; incenduntur ad ſtudia gloria: iacentq; ea ſemper: quæ apud quoſq; improbantur: ſummam eruditionẽ græci ſi tam cenſebant in neruorum vocũq; cantibus. Igitur & Epaminundas princeps meo iudicio græciæ fidibus præclare ceciniſſe dicitur. Themiſtocleſq; aliquot ante annis cum in epulis recuſaſſet lyram eſt: habitus indoctior. Ergo in græcia muſici

Polyclet⁹ Aſtragalizontes Parrhaſi⁹

Neruiæ Epaminũdas

mentiretur. Fidibus: Cithara: & chordis canoris. Virgilius threicia fretus cithara fidibusq; canoris. Habitus indoctior: Quintilianus in primo. Vnde etiã ille mos: vt in conuiuiis post cenã circũferretur lyra: cuius cũ se imperitũ Themistocles confessus esset: vt verbis ciceronis vtar est: habit⁹ indoctior: scribũt historici cymonem in cena apud Laomedontem non inuitũ decantasse: ex quo laudat⁹ est: ꝓpositusq; Themistocli qđ ille neque cãtare: neque fidib⁹ didicisse Verũ ãplissimã opulẽtissimãq; rẽpublicã sese scire facere iactasset

Dictũ themistoclis

florverunt: discebantq; id omnes nec qui nescierat: satis excultus doctrina putabatur: in summo apud illos honore geometria fuit. Itaq; nihil mathematicis illustri⁹: at nos metiendi ratiocinãdiq; vtilitate inspecta: huius artis terminauimus modum. At contra oratorem celeriter complexi sumus nec eum primo eruditum: aptum tamen ad dicendum: post autem eruditum: nã Galbam africanũ Lelium doctos fuisse memoriæ traditũ est: studiosum autem eum qui iis ætate anteibat Catonem: postvero Lepidum

Laus musices

In græcia musici: Tantum antiqs illis tẽporibus apud grẽcos venerationis musicæ fuit: vt idẽ musici: & vates: & sapiẽtes: iudicarẽtur auctor est timagines oium in litteris studiorũ antiquissimã musicen extitisse. Cõstat citharedicam artẽ inter honestas ꝓfessiones numerari: per hanc orpheus plurimũ potuit: hanc philosophi graues amant: hãc diligũt musæ: quibus tradẽtibus in vsum hominũ venit: hæc in agonibus hoc est sacris certaminibus coronatur. Geometria: In numeros atque formas diuisa geometria est: quã oratori necessariam esse autumant eruditi: præcipit Plato geometriã musicãq; pueris esse dicẽdã: quæ ab egyptiis vt ait strabo duxit originẽ sicut a phœnicibus arithmetica. Mathematicis: Astrologiã. Arithmeticã geometriã: musicam mathematicas disciplinas vocãt: vnde mathematici his disciplinis vacantes dicti: alias mathematicus accipitur ꝓ genethliaco astrologoq; sup quo apud suetoniũ satis multas. Xenophon scribit socratẽ nõ magni mathematicas disciplinas fecisse. Racionandi: Calculandi supputandi cõputandi. Vnde rationatores dicti: qui calculatores vulgo nominantur dictione latina & proba. Martialis nec calculator nec notarius velox: maiore quisquã circulo coronetur. Modũ: Cum videlicet geometria tollat se ad rationẽ vsq; mũdi: & siderũ certos cõstitutosq; cursus numeris explicare moliatur. Cõtra: ecõtrario. Galbam: In primo de oratore equidẽ inquit sergiũ galbã memoria teneo diuinũ ho-

Geometria

Mathematici

Rõcinatores Calculatores

Galba orator

mīnē in dicēdo: eiusdē meminit in bruto: & nos in. vii. tranquilli commētario. Aphricani: Pu. aphricanus Et Caius Leuius imprimis eloquentes fuerūt. Antiquitate magis delectari: & libēter verbis priscis vti visus est Lelius. Refert Aulus Gellius. Scipionē omniū ætatis suæ purissime loquutū esse. Catonē: porciū Catonē significat qui fuit optimus orator: optimꝰ senator: optimus imperator: q sine emulo agricola cōdidit librū de re rustica origines: orationes: qui cēsorius dictus est. Lepidū: Marcū emiliū lepidū significat: q est porcina dictus: & sūmꝰ orator habitus iisdē tēporibus fere quibus galba. Catonē. Lego carbonē fuit autem Caius carbo orator canorus & volubilis: & satis acer: eundē Lucius Gellius & vehementē & valde dulcē: & perfacetū fuisse dicebat hic optimus illis tēporibus est patronus habitus. Gracchos: Duo fuerī gracchi fratres. Tiberius & Caius: ambo eloquētes: quoꝝ eloquētiæ mater Cornelia multū cōtulit: verū & doctior & eloquētior fuit Caius: q erat minor natu: quo nemo plenior nemo vberior fuisse fertur: grādis erat verbis: sapiens sentētiis: genere toto grauis. Si occupati: signat tempus: quo in causis forēsibꝰ dñabatur: & quo cōsul Caitlinę cōiurationē detexit vindicauitq. Otioli: Dū feriati a rebꝰ forēsibꝰ in otio ista cōscribimꝰ: virdoctꝰ enī plura i otio cōficit: q̄ reliq i negocio. Scripti icōsiderate: añ Ciceronē fuerūt aliquot ipoliti & rudes: q philosophiā latinitate douare conati sūt: sed tā illepidē & iprospe: vt eā potiꝰ polluerī: q̄ exornare viderēt. Duo vero lumina doctrinarū eoꝺ tp̄e extiterīt. Mar. Tulliꝰ & Mar. Varro: q philosophiā latinę loq docuerūt. Eiusq exornatores extiterīt: hīc ait Martianꝰ capella. Marci Varro. dialecticā pria i latinā vocē pellexit idustria: ac fādi possibilitatē p scholas ausonias cōpauit.

Aphrícanus eloquens

Porcius cato

Lepidus porcina

Carbo orator

canorus

gracchi

Duo lumina doctrinarum.

Dispositio

Quod eas nec disponere: Inter p̄cepta rhetorices cū primis celebrat dispositio:quæ docet singula suis locis decenter collocare:igitur qui inuenta sua mandat litteris citra dispositionē & sine eloquutionis ornatu: is placere non potest: officiū perfecti oratoris est:vt probet: vt delectet: vt flectat: probare necessitatis est. Delectare suauitas:flectere victoriæ. Ipsi legunt: Ita oratius quin sine riuali teq; & tua solus amares. Illa: scilicet oratoria: scribit Cicero in oratore se oratorē extitisse nō ex rhetorū officinis. Sed ex academiæ spatijs:philosophorū enī disputationibus maxime orator est adiutus:cū ois vbertas: & quasi sylua dicendi ducta ab illis sit. Motus isocratis gloria: Isocrates magnus orator fuit & perfectus magister: qui & scripsit multa præclare & docuit alios: cuius domus cū ctæ græcię quasi ludus quidam patuit: atq; officina dicēdi solitus erat hic scribere aliis orationes:quibus in iudiciis vterētur Aristoteles quasi subinuidēs gloriæ isocratis cœpit& ipse post meridianis scholis precipere artem oratoriam. Noto quidem illo vt traditur versu frequēter vsus: αισχρον ισωτα και ισοκρατην εαν λεγειν ideſt turpe esse tacere & isocratem pati dicere. Prudentiam cum eloquentia: nomine prudentiæ hoc in loco significari videtur philosophia studiumq; sapientiæ:cuius maximus professor erat Aristoteles:Dixit tamen Mar. Tullius in primo de officiis. Aristotelem delectatum studio philosophiæ contempsisse forense dicendi genus. Pristinum dicendi studium oratorium & forense. In hac maiore arte: Philosophiā intelligi vult: quæ disciplinas est disciplinarum:& inter ingenuas disciplina haud dubie primatum tenet. Seneca inter studia liberalia. Solum sapientiæ studium dicit esse liberale: sublime forte: magnanimum. Cætera pusilla & puerilia esse. Copiose posset:perfecta illa philosophia est: quæ ocio: & litteris. Itaq; suos libros ipsi legunt cum suis: nec quisquam attingit præter eos qui eandem licentiam scribendi sibi permitti volunt. Quare si aliquid oratorie laudi nostra attulimus industria: multo studiosius philosophiæ fontis aperiemus: equibus etiam illa manabant:sed vt Aristoteles vir summo ingenio scientiæ copia cū motus esset. Isocratis rhetoris gloria: dicere etiam cœpit adolescētes docere: & prudentiam cum eloquentia iungere:sic nobis placet: nec pristinum dicendi studium deponere & in hac maiore: & vberiore arte versari. Hanc enim perfectam philosophiam semper iudicaui: quæ

Domus isocratis officina dicendi

Philosophia maxima disciplinarum

eloquentiæ ornamẽtis culta progreditur. Diſputator enim: & philoſophus: ſi qua ei delectãdi cura eſt: Rhetorico colore aſpergendus eſt. Et pigmentis oratoriis venuſtandus. Sicut orator ſi perſuadere vult: dialecticis quaſi neruis atq; oſſibus eſt roborãdus. Scholas grẽcor̃ Scholã dici ludũ litterariũ: quis ignorat a verbo græco ſcholazo: qđ ſignificat vaco: quoniã ſcilicet cæteris rebus omiſſis vacare liberalib⁹ ſtudiis pueri debent: auſonius tamen ſcholã a vacatione dici ſentit & laxamento qđ pueris interdũ dandũ eſſe p̃ſcribit Sic enĩ inquit. Grato ſchola nomine dicta eſt. Iuſta laboriferis tribuantur vt otia muſis. Nũc Cicero ſcholas intelligi vult diſputationes cõtrouerſiaſq; q̃ in ſcholis inter doctorẽ: & diſcipulos ocioſe agitari ſolẽt. Declamitabã cauſas: Seneca i primo declamationũ. Declamabat inqt Cicero: nõ quales nũc: cõtrouerſias dicimus: nec tales quidẽ quales ante Ciceronẽ dicebãt: quas theſis vocabant: cõtrouerſias nos dicimus Cicero cauſas vocat. Declamatio ſenilis: Diſputatio philoſophica. Declamationis nomen auctore ſeneca apud nullũ auctorẽ antiquũ. Ante ipſũ Ciceronẽ inueniri põt: eſt aũt declamatio vt putat caluus domeſtica exercitatio q̃ res plurimũ conducit eloquẽtiæ: qđ dicẽdi genus vtinã nõ exoleuiſſet: vtinã his tẽporibus vigeret. Ad alẽdã formãdãq; eloquentiã: cuius vix vmbrã retinemus: & eius quidẽ infractæ & corruptæ. Sedens: ex ſocratis inſtituto vetus prouerbiũ eſt. Romanus ſedẽdo vincit. Et plautin⁹ ſeruus ait. Nimio plus ſapio ſedẽs. Socrates aũt potiſſimũ ſedẽs diſputabat: & ita inducitur a Platone apud quẽ in libris de republica. ait ſe conſediſſe cũ multis in domo polemarchi: & in phedro ſub ꝓceriſſima platano cõſidẽs diſſerit: & in plurib⁹ quoq; aliis dialogis. Ambulãs: Ariſtotelis more q ãbulãs diſſerebat vñ peripatetici nũcupati περι πατ. τορ: enĩ græci vocant ãbulationẽ: hinc Ariſtoteles cõmẽtatões veſpertinas δει λινων περι πετορ: ideſt poſt meridianã ãbulationẽ appellabat: Ego quoq; ãbulans cudere cõmentarios: & orationes

Diſputator pigmentis oratoriis venuſtãdus.

Schola vnde

Controuerſiæ Cauſæ. Declamatio

Roman⁹ ſedendo vicit.

Vnde peripatetici

Excipiẽte Raynaldo nr̃o discipulorũ probatissimo.

cõponere soleo. excipiente quæ dictamus Raynaldo nostro: Discipulorũ probatissimo: qui mihi a manu est. Socratica ratio: totus plato: qui deus philosophorũ nũcupatur cõstat ex dialogis: quoniã scilicet per disputationẽ Interrogando respondẽdo dicẽdo. Contradicẽdo facillime veritas ellicitur: & cuncta magis colliquescunt. In dialogis autẽ platonicis: qui diuinitus scripti sunt ferme semp

Socrates litteram nullã scripsit.

socrates disputator inducitur Platonis ipsius doctor: & philosophorũ fons cum nullã ipse litterã scripserit: tradit tamẽ Plato poematia quedã a socrate in apollinẽ cõposita fuisse. Quod verisimillimũ. Ex doctrina academicorũ hoc dictũ est: q nihil affirmabãt: & incõprẽsibilitatẽ maxime asserebãt Vnde dicti sunt σκεπτικοὶ καὶ ἀπορρητικοί: id est cõsideratores dubitatoresq: quorũ propriũ est opinari. & Marc⁹ Tullⁱ⁹ in hortensio se magnũ opinatorẽ esse cõmemorat: & vt testis est Cicero in secundo de finibus quasi desperata cognitione id sequi volũt: quodcũq; verisimile videatur. Quasi agatur res: per dialogũ: dialogũque. Ita enim res agi videt: vbi colloquutores introducũtur: vbi discipulus interrogat magistrũ: & ille ad interrogata respondet problemata dissoluẽs: & petitiones enucleans: in hortensio ait Cicero veri inueniẽdi causa cõtra omnia dici oportere. Malũ mihi videtur: propositio discipuli per dialogũ quæ in pomponiũ atticũ esse volũt: & ideo per litterã. A. nomẽ attici signãt: qui interrogat: querit ex Mar. Tullio perinde ac ex magistro: & ille respondet. vnde merito questiones a querẽdo dicte: greci zetemata: & problemata appellãt: ex hac differendi formula maxime veritas vel quod verissimillimũ sit inueniri potest. Est igitur miserũ: quibusdã argumentũ hoc: quasi parũ probũ improbatur: tãquã neq; consequẽs neq; necessariũ sit. Si malũ ergo miserũ: cum inter pleraq; mala in hominibus: nõ tanti ponderis vt miserũ efficiãt: veluti si dines equũ amiserit: si robustus febricula laboret: hec eni mala sunt sed

Cõsideratores academici Opinatorem.

zetemata problemata.

scholas vt græci appellant: in totidem libros cõtuli. Fiebat autem ita vt cum his qui audire vellet: dixisset quid sibi videretur: tum ego contradicerem. Hæc est enim vt scis vetus & socratica ratio cõtra alterius opinionem disserẽdi. Nã ita facillime quid verissimilimum esset inueniri posse Socrates arbitrabatur: sed quo commodius disputationes explicentur: sic eas exponã quasi narretur: ergo ita nascetur exordium. A. Malum mihi videtur esse mors. M. his ne q mortui sunt: an his quibus moriendũ est: A. vtriusq;. M. est igitur mise-

uon talia:quæ miseriã afferre possint: verũ Cicero stoicos sequutus q̃ rectissime colligit:si malũ ergo miserũ:stoicis enim placet: in eo quod malũ sit inesse & miserius & erũnas: & calamitates omnis:ex quo colligimus si mors malum:ergo miserũ.Cõsequitur enim id ex dogmate stoicorũ:apud quos tamẽ mors nec bonũ nec malũ est: sed adiaphoron idest indiferẽs. Si constare vis:si cõsentanea dicere:si hãc sentẽtiã: qđ mors malũ sit. Constantẽ: firmã: ratã habere vis.Semper:Et tẽpore preterito & futuro.

Adiaphoron

Mors requies erũnarũ

rum: quoniã malum. A.carte.M. ergo & hi quibus euenit iã vt morerentur: & hi quibus euenturum est miseri. A. mihi ita videtur. M. nemo ergo non miser. A. prorsus nemo.M & si tibi quidem constare vis: omnes quicunq; nati sunt: erunt ve: nõ solum miseri:sed etiã semper miseri: nam si solum eos diceres miseros:quibus moriendum esset neminem tu quidem eorum qui viuerent: exciperes: moriendum est enim omnibus: esset tamẽ miseriæ finis in morte quoniã autem etiam mortui miseri sunt:in miseriam nascimur sempiternam. necesse est enim miseros esse eos: qui centum milibus annorum ante occiderunt: vel potius oẽs quicunq; nati sunt. A. ita prorsus existimo .M. dic quæso num teilla terrent triceps apud inferos Cerberus?

Miseriæ finis: Ita Cesar apud salustiũ ait mortem erũnarũ requiẽ esse in luctu atq; miseriis. Eã cũcta mortaliũ mala dissoluere. Lucan⁹. Mors vltima pena est: nec metuẽda viris: & Oratius: mors vltima linea rerũ est.

Sempiternum

Sẽpiternã :sempiternũ vel eternũ:,ppríe dicitur: quod neq; initium vt esset habuit neq; cessasse vnq̃ põt esse qđ est:auctor origines i primo ptarchon.Centũ milib⁹ annorũ loq videtur secũdum eos: qui nundũ neq; genitu neq; interiturũ vnq̃ fuisse,p diderunt: & ita hoies semp fuisse neq; vnq̃ nisi ex hominibus natos atq; eorũ generi caput exordiũq; nullũ extitisse arbitrati: sunt q̃ opinio auctores hẽt pithagorã:architã:oẽsq; adeo pithagoricos:Aristoteles quoq; stagirites:& theophrastus: multiq; nõ ignobiles pipatetici idẽ scripserũt. Triceps apud inferos cerberus:festiuiter ludit:tãq̃ talia minime metuenda sint:cecinit enim Lucretius.Inferos nullos esse: & cõcludens ait:qui neq; sunt vsquã neq; possunt esse profecto:pithagoras apud Ouidũ inquit.Quid styga quid tenebras & nominavana timetis materiẽ vatũ.Seneca in libro de cõsolatione ad martiam.Illa inquit q̃ nobis inferos faciũt terribiles fabula est:nullas iminere mor-

Hoies sp fuisse.

Inferos nõ esse:

tuis tenebras: nec carcerem: nec flumina fragrantia igne: nec tribunalia & reos Iuserunt ista poete & vanis nos agitauere terroribus: qui etiam Mar. tullius in oratione pro cluentio falsa esse: quæ de inferis traduntur indubitāter affirmat: idq; ab omnibus intelligi. Diuus Augustinus vtpote ecclesiasticus scriptor: inferos esse quidem nō negat sed in qua mūdi parte sint hominem scire neminem arbitratur. Cocyti fremitus: De cocyto acheronte leteo anne: stygia palude: phlegetonte reliquisq; inferorū terriculamentis plurima Plato & poete diuulgarunt omnibus notissima philosophorum vetustissimi non aliud esse inferos dixerūt: q̄ corpora mortalium: hoc animæ sepulchrum: hoc plutonis concaua hoc inferos vocauerunt: & omnia quę illic esse credidit fabulosa persuasio in humanis corporibus assignare conati sunt: obliuionis fluuium nihil aliud esse asserentes q̄ errorem animę obliuiscentis maiestatem vitæ prioris: consimiliter phlegetontem ardores irarum & cupiditatum esse putarunt: Acherontem quicquid feciſſe dixisse ve vsq; ad tristitiam humanę varietatis more nos penitet: Cocytum quicquid homines in luctum lachrimasq; cōpellit: stygem quicquid inter se animos humanos in gurgite mergit odiorum. Transuectio: scilicet animarum. quas transuehit acherontē cymba ferruginea portitor caron. Enectus siti: Necatus vt inquit Priscianus in. xi. proprie dicitur ferro: nectus siue enectus alia vi: sitis autem tantali designat supplicium auarorum: qui magnas inter opes inopes sunt: & in copia sitiunt: & in affluentia esuriunt: quoniā vt vetus prouerbium est. Auaro tam deest quod habet: q̄ quod non habet. Notandum est: quod tantalo quoq; saxum impendere traditum est: quod ad superstitionem refertur a Lucretio cum ait Diuum metus vrget inanis mortales casumq; timent quem cuiq; ferat fors .M. Tullius in primo de finibus ad mortem metumq; refert. Accidit inquit etiam mors: quę quasi saxum tantalo semper impendet. Sisyphus: Sisyphum saxum voluentem: nihil aliud intelligi vult. quam ambitionem & repulsam: quia semel repulsi petitores ambire non desinūt petereq; nō cessant: Lucretius: Sisyphus in vita quoq; nobis ante oculos est: qui petere a populo fasces sceuasq; secures imbibit & semper victus tristisq; recedit: alii saxum ingens voluere significari aiunt in efficacibus laboriosisq; conatibus vitam terentes. Neq; proficit hilū

cocyti fremitus: traiectio acherōtis
mento summam aquam attingēs
siti enectus tātalus: nū illud quod
sisyphus versat saxum: sudans ni-
tendo: neq; proficit hilum fortas-
se etiam: inexorabiles iudices: mi-
nos: & rhadamantus: apud quos

Inferi in nobis.
Obliuionis
Phlegetō
Acherō.
Cocytus
Styx
Necatus: Nectus
Sitis tā-tali ad Auaros
Tantalo saxū impendet.
Sisyphi pena ad ambitiosos hilum.

quicq̃ tantillum minimum hilum putant esse quod grano fabæ adhe-
ret ex quo nihil & nihilum. M. Varro li. de analogia nouissimo: ita
q; vt eum quem putamus esse non hili. Dicimus nihili: sic in quo pu
tamus esse nequicq̃ dicimus neq̃ dixit vetus poeta: Neq; discendi fa
cit hilum: quod valet neq; dispendii facit quicq̃. Priscianus in sexto:
nihil & nihiluma non & hi
lum est compositum: quod
sine dubio est nomen hilũ
enim pro vllum vetustissi-
mi proferebant. Minos &
rhadamantus: De his vir-
gilius. Quæsitor minos vr
nã mouet & gnosius hæc
rhadamantus habet durís-
sima regna. Castigatq; au-
ditq; dolos subigitq; fate
ri: scribit plato in gorgia.
Iouem cõstituisse filios iu
dices apud inferos minoẽ
Eacum & rhadamantum.
Ex quibus rhadamantus
asiaticos iudicat Eacus eu
ropeos minos vero tanquã
quæsitor præest. Lucius
Crassus: Nomina sunt no
bilissimorum oratorum pa
tronorumq; qui disputant

Rhada-
mãtus iu
dex asia-
ticorum

Crassus
Oratores

nec te. L. Crassus defendet: nec. M. Antonius nec quoniã apud græ-
cos iudices res agetur: poteris ad-
hibere Demosthenẽ tibi ipsi ꝑ te
erit maxima corona: causa dicẽda.
hæc fortasse metuis: & iccirco mor
tẽ censes esse sempiternũ malũ. A.
adeo ne me delirare cẽses vt ista eẽ
credã? M. an tu hęc esse nõ credis?
A. minime vero. M. male hercule
narras. A. cur quæso? M. quia de-
sertus esse possem: si cõtra ista di-
cerẽ. A. quis enim nõ in eiusmodi
causa: aut qd negocii est: hæc poe
tarũ & pictorũ portẽta cõuincere
M. atqui pleni sunt libri phyloso-
phorũ cõtra ista ipsa disserẽtiũ. A.

apud Ciceronẽ in libris de oratore. In bruto vero ait Crassum & An-
tonium oratores maximos fuisse Lucio Crasso nihil statuo inquit fie
ri posse perfectius. Erat summa grauitas: erat cum grauitate iunctus
faceciarum & vrbanitatis oratorius non scurrilis lepos. In antonio
vero ait actionem fuisse singularem cuius vox fuit subrauca. Erat me
moria summa: cui omnia veniebant in mentem: hic est Antonius: q
dixit a se disertos visos esse multos eloquentem autem neminem.
Apud græcos iudices: Minoẽ rhadamantum: & eacum. Demosthe-
nem: Oratorum græciæ columen & decus: quo. Mar. Tullius athe-
nas ipsas magis athicas fuisse non credit. Plinius in epistolis. Demo
sthenem normam oratoris & regulam esse refert. Maxima corona: Co
ronam populi dicit multitudinem: circum subsellia in iudiciis stare so
litam. Adeo ne me: Scite facit discipulum inferos negare: quos si eẽ
affirmasset: non poterat disputatio longius protrahi. Pictorum por-

Antoni⁹.

Demoste
nes regu-
la oratoꝝ

tenta: Iuxta illud Oratianū: pictoribus atq; poetis qdlibet audiendi semp fuit æqua ptās. Philosophoꝝ: Vt platonis & platonicoꝝ: q inferos esse cōfirmāt. Excors: Insipiens: imprudēsq; super hoc verbo mox plura. Ista: Quæ de inferis ꝓdunt: q̄ vt Iuuenalis ait: nec pueri credūt. Apud inferos vlli: si inferi nusq̄ sunt consectariū est: vt apud inferos nulli sint: nec miseri: nec nō miseri. Nusquā nō: Alicubi sint necesse est. Nusquā eē puto: Autumat discipulus nusquā esse mortuos: tāquā morte ois sēsus extinguat: intereatq; anim⁹ vna cū corpe: secūdū dogma epicureoꝝ. Miseros qa nulli sunt: In hāc sētētiā ait Augustin⁹ in xi. de ciui. dei. vi quadā naturali ipm eē iucūdū est: vt nō ob aliud hi: q miseri sunt nolint: interire Et mox paulo: si quis miserimis imortalitatem daret: qua nec ipsa miseria moreret ꝓposito sibi qđ si in eadē miseria semp esse nollēt: nulli & nusquā essent futuri sed oīmodo pituri: ꝓfecto exultarēt leticia: & sic semp eligerēt eē quā oio nō esse.

Esse iucūdum est.

Esse i miseria q̄ nō esse.

Quē eē negas: Quoniam q miser est sine sensu esse nō pōt. Vnde repugnātia sunt miserū esse & nullū esse. Ita hebes: Obtusi: crassiq; ingenii. Fortunas: Diuitias opulētias. Crassum aūt illū significat oium quiritiū post Syllā ditissimū: qui partho rū esuriens aurū apud illos occubuit crudeliter interfect⁹: hic negabat diuitē esse nisi q reddit⁹ ānuo legionē

Dictum Crassi.

pictoribus atq; poetis qdlibet audiendi

ínæpte sane: quis est enim tam excors: quē ista moueant: M. si ergo apud inferos miseri non sunt: ne sunt vlli apud inferos quidem. A. ita prorsus existimo. M. vbi sunt ergo his quos miseros dicis. aut quē locū incolūt: si enim sunt nusquā esse nō possunt. A. ego vero nusquam esse illos puto. M igitur ne esse quidē. A. prorsus isto mō: & tamē miseros ob idipsum qdē quia nulli sunt. M. iā mallē cerberū metueres quā ista tā incōsidere diceres. A. quid tandē. M. quem esse negas: eundē esse dicis: vbi est acumē tuū: cū. n. miserū esse dicis: tū eū q nō sit: dicis esse. A. nō sum ita hebes vt ista dicā. M. quid dicis igitur. A. miserū esse verbi cā Marcū crassum: q illas fortunas morte dimiserit miserū. Gn. Pōpeiū q tāta gloria dignitate tāta sit orbatus oēs deniq; miseros q hac luce careant. M. reuolueris eodē: sint enim oportet: si miseri sint: tu autē modo negabas eos qui mortui essent: si igitur nō sunt nihil possunt esse ita ne miseri quidē sunt. A. nō dico fortasse etiā q̄ sentio: nā istud ipm

tueri posset. Si igit nō sunt: Interrogatus philosophus ab Alexādro magno. Vtrū plures viui essent an mortui: viuētes ingt: mortui enim nō sunt. Antequā sū natus. Nō magis ingt Plinⁱ⁹ a morte sensus vllus est aut corpori: aut aiæ: quā āte natalē sibi qsq; specimē securitatis sumere pōt ante genitali experimēto. Pugnātia: Pugnāt hæc iter se. Mortui nō sunt.

nō esse cū fueris: miserimū puto: quid miseri⁹: q̄ oino nūquā fuisse: Ita qui nōdū nati sunt: miseri iam sunt: quia non sunt: & nos ipsi si post mortē miseri futuri sumus miseri fuimus antequā nati. Ego aūt nō cōmemini antequā sum natus me natū miserū. Tu si meliore memoria es velim scire: & ecquid de te recordere. A. Ita iocaris: quasi ego dicā eos esse miseros: qui nati nō sunt: & nō eos miseros q mortui sunt. M. Ergo esse dicis eos. A. imo quia non sunt cū fuerint eos miseros esse. M. Pugnātia te loqui non vides: quid enim tā pugnat: quā nō modo miserū sed oino qc quam esse q nō sit: An tu egressus porta capena cū calatini scipionū seruiliorū metellorū sepulchra vides miseros putas illos: A. quoniam me verbo præmis: post hac nō ita dicā: miseros esse: sed tātum miseros ob idipsum: quia nō sunt. M. Nō dicis igitur miser est. M. Crassus: sed tantū miser. M. Crassus. A. ita plane. M. Quasi non necesse sit qcqd isto mō ꝓnuncies: id aut esse aut nō esse: an tu dialecti-

Miserū eē & nullū esse: quonia miseria sine sensu eē nō pōt: q vero nullus est oi caret sēlu. Porta capena: De hac Iuuenalis. Madidāq; capenā: & Marcialis. Capena grādi porta qua pluit gutta. Capena

Calatini. Attili⁹ calatinus prio punico bello carthaginēsiū pūsidia ex munitissimis siciliæ ciuitatib⁹ deiecit: panormū cœpit: siciliā puagat⁹ magnā hostiū classē supauit. Seruilioꝝ: In gēte seruilia floruit seruili⁹ is: q ꝓcō sul isaurici cognomē meruit ex isauria regiōe sub iugum missa vectigaliq; fcā: cui⁹ Amian⁹ marcellin⁹ & reliq me minerūt. Metelloꝝ. De metellis. Plini⁹. Liui⁹ Cicero cęteri: i q̄ familia sūt famigerata cræticoꝝ macedōici: dalmatici. baleārici. cognomēta. Verbo: Scilicet eē tāq; aliā sit dicere miserū hoiem: aliā miserū eē hoiem: cū id verbū ē plerūq; absit: & extrisec⁹ subintelligat sine sentētie detrimēto. Dialecticis: Isagogas vocāt dialecti ci itroductōes: q̄s necessū ē adire atq; cognoscere his q in disciplias dialecticas iduci atq; ibui cōcupiscūt. Oē ꝓnūciatū. Mar. Var. & Leli⁹

Calatini Isagogæ.

Axiomata Pronunciatum. Proloquium. Axioma.

Varronis magiſter ꝓfata & ꝓloquia appellant: quæ græci ἀξιώματα quod Cicero ꝓnũciatũ interꝑtatur. Axioma aũt ſue ꝓnunciatũ: ſiue ꝓloquiũ eſt ſentẽtia in qua nihil deſideraꝛ qđ vt ſi planius fiat exẽplo inſtruemus. Igitur Axioma ſiue ꝓloquiũ dicere placet: ſiue ꝓnũciatũ huiuſmodi eſt. Hãnibal penus fuit. Scipio numantiã deleuit milo cædis dãnatus eſt: & oĩno qcquid ita dicit plena & ꝑfecta verboꝝ ſentẽtia: vt id neceſſe ſit aut verũ aut falſum eẽ: id a dialecticis ἀξιωμα appellatũ eſt a. M. Varrone ꝓloquiũ a Mar. ãt Ciceroẽ ꝓnũciatũ: quo ille tamẽ vocabulo tãtiſꝑ ſeẽti atteſtat? eſt quoad ingt melius inuenero: ſicut rettulit. A. Gelli? videlicet reſpiciẽs ad hunc Ciceronis locum: Alibi. M. Tullius dixit fundamẽtum dialecticę eẽ axioma: qđ ait eſſe quaſi effatũ. Eſt ꝑterea ἀξιωμα. i. pronũciatũ qđ alii adiũctũ alii cõnexũ dixere: id tale eſt ſi Plato ãbulat plato moueꝛ. Si dies eſt ſol ſup terrã eſt. Eſt itẽ aliud qđ greci Διεξευγμενον ἀξιωμα nos diſiunctũ ꝓloquiũ dicim?. Id huiuſcemõi ẽ: aut malũ ẽ voluptas: aut bonũ: aut neq; bonũ neq; malũ eſt. Iã opinor ſatis liquet qđ ſit Axioma. Et patefaĉ? ẽ Ciceronis ſenſus alioq; ſubobſcurus. Marcian? capella in libro dialecticæ de axiomate intelligi volẽs ſic ait. Q đ fuerit ex noiati uo caſu nois & tertia verbi ꝑſona cõiũctũ ꝓloquiũ dr. Ergo miſer eſt. M. Craſſus ꝓloquiũ ſiue ꝓnũciatũ erit videlicet ſentẽtia perfecta ex noie & verbo: qđ ſi verbũ ſupꝑſſũ fuerit vt miſer. M. Craſſus nihil ſignificabit nec iplebit ſentẽtia: niſi verbũ eſt ſubintelligaꝛ. Secũdũ eni dialecticos qđ & Priſcianus memorat: partes oratõis ſunt duæ tãtũ nomẽ. ſ. & verbũ quia hæ ſolæ cõiũctæ plenã faciũt orationẽ alias ãt ꝑtes ſyncategoremata hoc eſt ſignificãtia appellãt. Cogitãđũ eſſe moriendũ Lucretius. Et metus ille foras præceps acherontis agẽdus funditus humanã qvitã turbat ab imo oia ſubfundẽs mortis nigrore.

Diſiũctũ ꝓloquiũ

Syncategoremata.

cis neĩbutus quidẽ es: in primis. n. hoc traditur Oẽ ꝓnũciatũ ſic mihi in ꝑſentia occurrit vt appellarẽ axioma vtar poſt alio ſi inuenero melius. id ergo ẽ ꝓnũciatũ: q ẽ verũ aut falſum. Cũ igitur dicis miſer Marcus Craſſus: aut hoc dicis miſer eſt Marcus Craſſus vt poſſit iudicari verũ id falſum ne ſit: aut nihil dicis oino. A. Age iam cõcedo non eſſe miſeros qui mortui ſunt: quoniã extorſiſti: vt fateꝛ qui oino nõ eſſent: eos ne miſeros quidẽ eſſe poſſe. Quid? qui viuimus cũ moriendũ ſit: nõne miſeri ſumus: Quæ enĩ poteſt in vita eſſe iucunditas: cũ dies & noctes cogitandũ ſit: iã iãque eſſe moriendũ. M. Ec-

Nec vllã esse voluptatẽ liquidã putãq; relinquit: Seneca in epistolis moralibus p̃cipit vincẽdũ esse mortis mætũ: qui victores gẽtiũ vicit.

Mori mortuis: Quod iã p̃teritũ est. Calcem: Terminũ & mætã.

Decursum: Trãslatio ab aurigis cursoribusq; q ex carceribus ad mætas decurrẽtes cõficiũt ludicrũ curule. Epicarmi: epicarmus ad cui⁹ exẽplar properare Plautus creditus est: fuit siculus eruditione p̃cellẽs: & acumine ingenii p̃ditus Mar. Tullius dat siculis virtutẽ frugalitatẽq; eisdẽ dat scomata & sales: quorũ illud est in verrem nequam esse ius verrinum. Asconius oximora siculorũ hoc est falsa dicta & acuta: sed nõ sine fatuitate cõmorat: sicilia neq; græca neq; latina lingua benevtebaꝫ ex quo exiit illud Plautinũ tibi sexcenti logi atq; attici: nullũ siculũ acceperis: siculos natura adulatores fuisse testis ẽ Curcius cũ ait: ex sicilia Cleon: hic quidẽ nõ ingenii solũ: sed etiã nationis vitio adulator: statuæ epicarmi carmen inscriptũ hac sentẽtia. tã tũ excellere epicarmũ doctis oibus quantũ vel sideribus sol cæteris vel mare amnibus cũctis antecellat. Nõ plus solere: p̃cipit Mar. Tullius libro de of

Nequam ius verrinum

Oxymora siculorum.

Locus plauti

quid ergo intellígis quãtũ malí ex humana conditione deiecerís. A. quo nã modo: quia sí morí etíam mortuís míserũ eísset: ínfinitũ quod dã & sempíternũ malũ haberem⁹ ín vita. Nũc vídeo calcem: ad quẽ cũ sít decursum: nihil sit p̃terea extímescendũ: sed tu mihi Epícarmí acutí: nec ínsulsí hominís: vt sículí sententiã sequí. A. Quam? nõ enĩ nouí. M. Dícam sí potero latínæ: scís enim me græce loquí ín latíno sermone nõ plus solere quã ín grẽco latínæ. A. & recte quidẽ: sed q̃ tandẽ est Epícharmí ísta sententía. M Emorí nolo: sed me esse mortuũ nihíl æstímo. A. Iam agnosco græcũ & quoniã coegísti: vt cõcederẽ: quí mortuí eẽnt: eos míseros nõ esse: perfice sí potes: vt ne moriendũ quidẽ esse míserũ putẽ. M. ıam ístud quidẽ nihíl negocíí est:

ficiis primo sermone eo vti nos debere qui notus est: nec verba græca esse inculcãda ne iure optimo rideamur. Oratius taxat eos: qui luciliũ ex hoc mirabãtur: qđ verbis latinis græca miscuisset: pinde ac sermo lingua cõcinnus vtraq; esset suauior. Emori nolo: sententia Epicarmi qđ scilicet mori nollet: cũ oẽs animantes naturaliter mortẽ reformident: sed cũ mortuus fuerit nihili facere: quoniã vt dicebat Epicurus: dissolutũ nõ sentit: quod vero nõ sentit nihil ad nos. Nihil negocii: difficultatis & laboris. Post mortẽ: tria sunt tẽpora: ante mortem: in

Latinis græca nõ miscẽda.

Viuens Moriens. Mortuus

Ante mortẽ.

In morte Post mortem

morte:post mortē. Ante mortē ē viuēs. In morte moriēs. Post mortē mortuus: quādiu ei sentiūt adhuc vtiq; viuūt:& si adhuc viuūt ante mortē q̄ in morte poti⁹ eē dicēdi sunt:qa illa cū venerit:aufert omnē corporis sensū. Ac p hoc quō moriētes dicamus eos q nondū mortui sunt sed iminēte morte iā extrema. Et mortifera afflictiōe iactāt. Ex

Quando moriēs sit

plicare difficile est. Sed cū tria sint cū dicim⁹ āte mortē:in morte:post mortē: ita tria singula:singulis reddēda sūt hoc ē viuēs:moriēs ac mortuus:quādo itaq; sit moriēs.i.i morte: vbi neq; sit viuēs:quod ē ante mortem: neq; mortuus: quod est post mortē difficillime definitur :vt subtiliter trucinatur diuus Augustinus Grauissimi philosophorū super hac re serio quesiuerunt :quādo moriens moreretur alii manēte adhuc vita id fieri putauerūt. Alii totū illud quod mori dicitur morti vēdicauerūt:sed Plato neq; vitæ id tps: neq; morrui deditvidit quippe vtrūq; esse pugnās. Et iccirco expræsit aliud quodam in confinio tps: quod repenti nam naturam appellauit: qđ.s. repēre de altero

sed etiā maiora molior. A.quomodo hoc nihil negocii est ? aut quæ sunt tandē ista maiora. M.quoniā si post mortem nihil est mali: nec mors:quidē est malū:cui proximū tēpus est post mortē: in quo nihil esse mali cōcedis: ita ne moriendū quidē esse: malū est id est enim peruenīendū esse ad id quod nō esse malū confitemur. A. Vberius ista quæso: hæc enim spinosiora prius vt confitear me cogunt: q̄ vt assentiar : sed quæ sunt ea : quæ dicis te maiora moliri? M. vt doceā si possim non modo malū nō esse mortem sed bonum etiam esse. A.non postulo id quidem aueo tamē audire: vt enim non effícias quod vis: tamen mors vt malum nō sit efficies : sed nihil te interpellabo: continētem orationem audire ma

Dumeta stoicorū Terribilissimum mors Cōtinēs incendiū Cōtinenter Supbus

in alterū trāseat. Spinosiora:hoc iō dixit qa secūdū stoicos argumētabatur:quorū vt inqt. M. Tulli⁹ in.iii. de finib⁹:subtilevel spinosū potius ē & tortuosū disserēdi gen⁹. Idē alibi stoicorū Dumeta appellat Bonū eē:Magnū ꝓfecto ē. Et quo nihil maius dici possit demōstrare mortē eē bonū:cū sit vt dixit Aristoteles in ethicis terribilissimū oim & cū a morte pinde atq; rerū oim asprima teterrimaq; aiantes cūctæ resiliāt aueo:desidero. Cōtinētē:cōtinuā ppetuā sine interpellatōe quaīs ē oratorū. Ita cōtinēs incēdiū dr̄ a curtio,p cōtinuo & cōtinēs bellū & agmē a Liuio. Et cōtinēter a Cæsare. p cōtinue atq; ppetuo. Supbū:Qui nō respōdet interrogāti superbus signato verbo notatur: ob

hoc dixit. Mar. Tullius epistola quadam: partim superbũ te esse dicũt quod nihil respondeas: partim cõtumelioſum quod male respondeas & apud Liuiũ ait nuntius sexto Tarquinio patrẽ Tarquiniũ superbia insita ingenio nullã vocem emisisse: apud eundem ait hanno si reticeam aut supbus aut obnoxius videar.

lo. M. quid si te rogauero aliquid nonne respondebit. A. superbum id quidem est. Sed nisi quid necesse erit: malo ne roges. M. geram tibi morem & ea quæ vis: vt potero explicabo: nec tamẽ quasi Pythius Apollo: certa vt sint & fixa quæ dixero: sed vt homunculus vnus e multis probabilia coniectura sequens: vltra enim quo progrediar quam vt verisimilia videam nõ habeo. Certa dicent hi qui & percipi ea posse dicunt: & sapientes esse profitentur. A. tu vt videtur: nos ad audiendum parati sumus. M. mors igitur ipsa quæ videtur notissima res esse: quid sit primum est vidẽdũ: sunt enim qui discessum animæ a corpore putẽt esse mortem: sunt qui nullũ censeant fieri discessũ: sed vna aium & corp⁹ occidere

Pythius apollo: Apud Ennium dicit Pythius apollo se esse eum vnde sibi omẽs consiliũ expetant suarũ rerum: quos inquit mea ope ex incertis certos cõpotesq; consilii dimitto. Oracula apollinis certissima & maxime veridica censebantur apud priscos: hinc ait. M. Tullius in epistolis ad brutum hæc ex oraculo apollinis pythii edita tibi puta. nihil potest esse verius. Dict⁹ est autẽ pythius a pythone vt fabulantur dracone: quẽ sagittis in prima infãtia cõfecit: aliũ detymõ traditur a Macrobio & Strabone.

Pythius vnde

Verisimilia: Secundũ platonicos: qui verisimilia probabant cũ veritatem inueniri posse diffiderent. hinc scripsit Lactãtius opinationẽ eẽ in phylosophia academicorũ: q scientiã sustulissẽt ãplexiq; eẽnt ignorantiã: a quo arcessitas academic⁹ dixit ẽ ignorãtię magister cũ affirmaret nihil sciri posse. Democrit⁹ quoq; veritatẽ iacere demersã i ꝓfũdo tradidit. Et Socrates se nihil scire dixit: nisi hocvnũ quod nihil sciat: hic vt ingtidẽ Lactãti⁹ academię disciplina manauit: si tñ disciplina dici põt: iq; ignorãtia & dr & doceẽ: hic. M. Tulli⁹ i hortẽsio opiniosissimos appellat phylosophos: qm̃ .s. opinãt tãq; nihil cõprehẽdi possit de seipso quoq; loq̃ns ait magn⁹ quidẽ sum opinator. Pręcipi posse: Taxat inuerecũdissimos philosophos: q sibi veritatẽ cõpertã esse asseuerabãt: verũ vt ingt Aristoteles libro secũdo de cęlo & mũdo. Enũciare de oib⁹ & ꝑtermittere nihil

Opinatio academicorum Ignorantię magister

Opinosissimi

ſignum videri poteſt magnæ ſtultíciæ. Sunt qui dicant ſceſſum: Omnis de aliqua re inſtitutio debet a definitione proficiſci vt intelligatur quid ſit id de quo diſputetur definitionem enim vt inquit Boetius cuncta colliqueſcunt: primo definit mortem ſecundum platonicos a quibus dicitur οθαρατοσ εστ ηψυχησ καισωματοσ διαλυσισ: ideſt mors eſt animæ corporiſq; diſſolutō: Nullum diſceſſum: Hoc ſecundum epicureos & Plinium & multorum credulitatem: qui exiſtimant totum hominem commori. In quā ſententiam calamo vadit verſuq; Lucretius q ſcribit in tertio De rerum natura. Nunc age natiuos animātibus & mortales eē animos animaſq; leues vt noſcere poſſis. Diu permanere: Hoc ſentiebat zeno & ſtoici. Cor ipſum animā videtur: Ariſtoteles in primo de anima percenſet opiniones multas ſuper anima veterum philoſophorum: locum indico ad quem ſi voles poſſis accedere. In corde vt ait Plinius habitat mens. Et ſecundū Ariſtotelem. Cor. fons eſt venarum arteriarum & ſeniuum. Et vt inquit Auicenna. Cor eſt principium virtutis vitalis. Fons vitæ & radix dicitur ab interprete Galieni. Excordes: Hinc comprobat opinio eorum quibus cor ipſum animus videtur: tanquam excordes dicantur ſine corde: hoc eſt animo: quo ſapimus Sic & vecordes dicti mali cordis: hoc eſt turbati animi ideſt velaui ſiue mala ſani. Concordes vero quaſi eiuſdem animi. Naſica: Tullius in bruto: publiū etiam Scipionem naſicā: qui eſt corculum appellatus: qui item bis conſul & cenſor fuit habitum eloquentem maioris illius qui ſacra acceperit filium dicunt. Plinius in. vii. Catos corculos apud romanos cognominatos eſſe refert: qui ſapientia preſtiterunt: Aegregie cordatus homo: Apd Mar. Tulliū in primo de oratore inquit Lucius Craſſus. Sic in noſtra ciuitate contra ampliſſimus atq; clariſſimus vir vt ille: qui ꝓpter hāc iuris ciuilis ſcientiam ſic appellatus a ſummo poeta eſt. Aegregie cordatus homo Catus Elius ſextus. Ex his verbis obſeruauimus hunc eſſe verſum heroicum ennianum: vbi Dactylus eſt in quinta ſede ex ritu priſcorum: apud quos. ſ. abiciebatur velut ſibilus: huc autē ſextus

Finitio Mors quid

Cor Fons venarū & vitæ

Excordes Vecordes

Corculi

anímumq; cum corpore extíngui qui diſcedere animum cenſent: alíi ſtatim diſſíparí: alii diu permanere alii ſemper: quid ſit porro ipſe animus aut vbi aut vnde magna diſſētio eſt: alias cor ipſum animus veſter: exquo excordes vecordes cō cordeſq; dicūtur & naſica ille prudens bis conſul corculum appellatus & ægregie cordatus homo catus: Aelius ſextus. Empedocles autem animum eſſe cenſet cordi ſuf-

Elius non solum Cordatus dictus est: sed & Catus cognominatus: non quia vt aiunt sapiens: sed acutus. Catum enim acutum dicunt sabini Et cara dicta accipienda sunt. Acute dicta auctor Mar. Varro porphirio tamen oratianus interpræs catum exponit pro experto & docto. Cum ait Oratius. Post hæc ille Catus quantumuis rusticus ibit. Et Plinius. Catos a sapiētia dictos intelligi vult si cut Corculos. Empedocles Hic fuit agrigētinus: qui ex lite & amicitia inter se dissidētibus cūcta cōstare autumat. Præcepta sapiētiæ versibus cōplexus. De quo Lucretius. Carmina quin etiā diuini pectoris eius vociferātur. Et exponūt p̄clara reperta vt vix humana videat stirpe creatus. De empedocle nō pauca Laertius Diogenes & alii cōplusculi. Cęterū Aristotcles refert Empedoclē aiam cōstitutisse ex quattuor elemētis. Sanguinē ob hoc poeta purpureā aiam nominauit. Origenes in secūdo periarchon sanguinē omniū aialiū aiam ipsorū esse euidentissime designari tradit. Ex illo ecclesiastico. Nō māducabitis sanguinē: quia aia totius carnis sanguis est: ipse aiam definit substātiā esse sensibilē & mobilem Lactātius in libro de opificio docet sanguinē nō aiæ esse materiā sed alimētum: quāuis cōsumpto sanguine anima extingui videatur: sicut oleū nō est ip̄m lumē: quāuis cōsumpto oleo lumē extinguatur: sed ē nutrimētū. Crictas philosophus dixit animā esse sanguinē. Pars q̄dā cerebri: Hoc est: vt verbis Plinii vtar: viscerū excelsissimū p̄ximūq; cælo capitis sine carne: sine cruore sine sordibus: huc habet sensuū arcem: hic culmen altissimū: hic mētis est regimen. Ait Auicenna cerebrū esse principiū virtutis sentiendi & mouendi. Ambrosius in sexto Exameri initiū inquit neruorū & omniū sensuū volūtarie cōmotionis cerebrū est. Ambrosio & reliquis idē sentiētibus. Refragatur: Aristoteles: qui indubitanter profitetur a corde oriri & venas: & neruos.

Cordat⁹. Catus.

Empedocles.

Sanguis anima carnis

Cerebrū regimen mentis.

Idē ne sit anima & animus.

Sed in alii in corde. Aliud est cor ipsum & cerebrū esse animū aliud sedē & domiciliū animi: illud enim tāquā materia hoc tanquā locus.

Animū alii animā: Inextricabilis quæstio. Idē ne sit anima & animus: an aliud cū aia dicatur esse qua viuimus. Animus quo sentimus & sapimus. Nō desunt Argumēta in vtrāq; partē. Quin. vnū esse dicūt hāc rationē sequūtur quod nec viui sine sensu possit nec sentiri sine vita. Iccirco animū & aiam indifferēter appellāt duo Epicurei poetæ. Qui aūt dicūt esse diuersa sic Argumētantur ex eo posse intelligi aliud esse animū aliud esse aiam: quia icolumi aia mens. i. anim⁹ possit

Animus Cōsilium idem. Mens

extingui quod accidere soleat insanis. Actiana sentētia est. Sapimus animo fruimur anima. Sine animo anima est debilis. Lucretius animū dici mentē & consiliū ostendit sic scribēs. Consiliū quod nos animū mentēq; vocamus. Idem sentit animū & animā idem esse mortalēq; cum ait. Atq; animā verbi causa cū dicere pergam. Mortalē esse docēs: animū quoq; dicere credas. Quatenus est vnū iter se cōiūctaq; res est. Agere animā: Morientes cū in morte sunt. Et in extremitate vitæ agere animā dicūtur Augustin⁹ in. xiii. nullus est ergo moriēs nisi viuēs: quoniā cū in tāta est extremitate vitæ in quāta sunt quos agere animā dicimus: pfecto q nōdū anima caruit adhuc viuit. Celius ī epistolis: Hortēsius. Cū has litteras scripsi animā agebat. Seneca se correptū eē mala valitudine refert in epistolis moralibus quam suspirtū appellat: qđ animā agere esse dicit. Efflare: quasi flatū exhalare. Virgili⁹ dixit. Vitā exhalantē: secūdū eos: qui animā ventrū esse volūt. Ex animi sentētia: Quotidiana loquutio qua vtimur quādo significamus aliqđ factū esse prout optamus & volumus. Cēsores ira verba cōcipiebāt: & tu ex animi tui sentētia vxorē habes. Quidā olim cauillator & ridiculārius homo festiuiter respōdēs: habeo æquidē inquit vxorē sed non ex animi tui sentētia: tū censor eū qđ intēpestiue lasciuisset in ærarios rettulit. Animus ab anima: Lactātius in libro de opificio. Alii sanguinē animā esse dixerūt. Alii ignē: Alii vētū: vnde aia vel animus nomē accepit quod græcæ: vētus ανεμος. Dicitur: vnde & etiā pro spiritu: & halitu: & odore oris ponitur apud scriptores idoneos. Virgilius animas & olētia mediora fouent illo. Plautus feret aia vxori tuę. Lucanus: cōtinuitq; animam ne quas effundere voces posset Græci animā ψυχην vocāt quasi αναψυχον qđ respirendo refrigeret. Causa enim corpori viuēdi est: respirādi & refrigerandi vim exhibēs: vel quasi φυσεχειν qđ scilicet physin: idest naturā cōtinet: auctor Plato in cratilo: & origines in libris periarchon. Animę ignis videt Qui animā ignem esse putauerūt hoc vsi sunt argumento: qđ pśente anima corpus calescat: recedēte frigescat. zeno cōditor stoicæ sectę: & alii nō pauci animā esse ignē putauerūt: Democritus quoq; in eadē sentētia est. Vulgo. Quasi dicat rudes ac male eruditos passim tra-

Agere animā.

Suspitiū

Ex animi sentētia.

Cauillator.

Vnde anima dicta. & animę.

Psyche vnde.

xerūt animi esse sedē: & locū. Aiunt aūt aiam etiā fere nrī declarāt nominari. Nā & agere aiam & efflare dicimus: & aiosos & bene aiatos: & ex animi sententia. Ipse autē animus ab anima dictus est: zenoni stoico animus ignis videtur: sed hac quidē quæ dixi cor cerebū animam ignem vulgo: reliq; vero fere

dere ſuperiora. Proxime ariſtoxenus muſicus. Ariſtoteles libro ſepti
mo politicorũ videtur inquit cognatio q̃dã eſſe nobis cũ harmoniis
& rithmis: quapropter multi ſapientũ dixerũt. Alii quidẽ animũ eſſe
harmoniã; alii vero habere harmoniã. Idem libro primo de anima re=
prehendit eos: q animã eſſe dicũt harmoniã & quaſi concentũ: quo=
niã inqt mouere nõ eſt har=
moniæ animæ autem attri
buũt hoc oẽs itaq; cõuenit
magis dicere harmoniã de
bona corporis cõſtitutione
q̃ de anima. Cũ impoſſibile
ſit: vt placet illi: animã eſſe
harmoniã. Socrates apud
Platonem in phedone. Nõ
recte inquit harmoniã eſſe a
nimã dicimus: attamen ari
ſtoxenus hoc cũ primis aſ=
ſerebat: quẽ litterarum vete
rũ diligentiſſimũ & Ariſto=
telis philoſophi auditorem
fuiſſe memoriæ proditũ eſt
qui librũ de pithagora ſcrip
ſit: Ariſtoxeni hanc de anima opinionẽ refellit Lactantius: ſcite & ele
ganter oſtẽdens animam harmoniam eſſe non poſſe: quoniam inquit
fides ſua ſponte canere non poſſunt: animus autem ſua ſponte & co=
gitat & mouet. Fidibus: Cythara & chordis muſicis. Virgilius Thre
cia fretus cithara fidibuſq; canoris. Harmonia: Græci harmoniã vo
cant cõcentũ in muſicis: qui ex diſſimilimorũ vocũ moderatione cõ
cors efficitur. Diapaſon harmoniam effici ex ſeptem tonis tradunt:
hoc eſt vt interpretatur Plinius vniuerſitatem cõcentus. Illud anno
tandũ: quod penultima corripitur contra conſuetudinẽ vulgi perpe=
tam producentis. Lucretius harmoniam gaii quam dicunt. Intẽtionẽ
Concentũ modulationẽ a chordis intendendis: alii legũt incentionẽ
ab incinnendo: ideſt canendo. Sic Au Gellius ſcribit incentiones ti=
biarum fuiſſe medicinam plurimis hominũ morbis a Mar. Varrone in
centiua tibia dicta eſt ab incinendo: ſicut ſuccẽtiua a ſuccinẽdo. Cie
ri: Moueri fieri. Ab artificio ſuo: cũ eſſet muſicus: nõ receſſit a muſi=
co artificio: tãquã anima ſimili ratiõe cõſtaret in homine: qua cõcors
modulatio conſtat in fidibus. Xenocrates: Hic diſcipulus fuit Plato=
nis philoſophorum ſeueriſſimus: hæbes ingenio ac tardus: adeo vt il=
lum Plato diceret egere calcaribus: cuius verbis tãta fides habebatur

An har=
monia ſit
animus.

Diapa=
ſon har=
moniam.

Incẽtio=
nes.
Incẽtiua
tibia.
Xeno=
crates.

vt cū iniurati nullius teſtimoniū admitteretur: huic ſoli iniurato crederetur. Ante Pithagore viſum: Pithagoras ſectatoreſq; Pithagore numeris cūcta cōtineri opinabātur:& animas ſociari corporibus certa numerorū ratione:quibus deficiētibus arcana vis illa ſoluitur: qua ſocietas ipſa conſtabat. Ariſtoteles quoq; recēſuit ſententiā philoſophorū: qui animā numerū eſſe crediderūt. Eius doctor: Xenocratis magiſter.

Triplex anima Platonis.

Triplicem finxit animā: Plato in timeo tripartitam animā eſſe dixit:primā eius rationabilē partē tenere capitis arcē:ſecūdā excandeſcentiā ſiue iraſcētiā: ad domicilīū cordis atq; præcordia deductā eſſe: tertiā quā appetitū cupiditatēq; dicere poſſumus: in iecore habitātē facit: infernaſque ſedes obtinere: vt popinas quaſdā & latrinarū latebras:totum vero hominē in capite vultuq; eſſe:nāq; prudentiā ſenſuſq; omnes:capite cōtineri: cætera vero membra ancillari & ſeruire:tūc animanti ſanitatem adeſſe & pulchritudinem cum ratio totam regit: parentq; inferiores duæ partes. Cum vero iraſcentia ſiue cupiditas ſibi ſubiecerint dominam illam regināq; rationem. tunc cuncta tumultuari. Et per turbationibus vexari dixit. Ariſtoteles hanc Platonis ſententiam taxare creditur cum ait quidam dicunt animam eſſe patibilem:& alio intelligere:alio concupiſcere:re enim vera non partes animæ dicende ſunt:ſed potētiæ vnde ait idem Ariſtoteles animā definiri:vegetatiuo:ſenſitiuo: intellectiuo:& motu:cū anima ſit:id quo viuimus:& ſentimus:& mouemur: & intelligimus Mar. Varro animas hominū diuidit in octonas partes Quinque ſunt quibus ſentimus. Sexta qua cogitamus. Septima qua progeneramus. Octaua qua voces mittimus. Locis diſcluſit:diſiūxit diſſeparauit: Virgilius diſcludere nerea ponto:& prior Virgilio Lucretius dixerat:comparibus iungi res & diſclūdere mūdū. Dicearchus hic fuit meſenius & opinatus eſt hominū exordium nullum extitiſſe: tanquam ſemper fuerit humanū genus:compoſuit tres libros in quibus per dialogū diſputatores diſſerebant:ſub quorū diſputatione ſuā ſuper animā ſententiā declarauit: qua animā nihil aliud eſſe arbitra-

Potentię animæ Octone ptes aiæ Diſclu-

eſſe cuiuſuis vt iā antea Pythagore viſum erat natura maxima eſſet eius doctor Plato triplicem finxit animā cuius principatum. i. rationem in capite ſicut in arce poſuit: & duas ſeparare voluit: irā & cupiditatem quas locis ſuis diſcluſit: iram in pectore cupiditatē ſubter præcordia locauit. Dicearchus autem in eo ſermone quem corinthi habitum tribus libris exponit doctorum hominum diſputantium Primo Libro multos loquentes

batur: quã vim quandã atq; potentiã æquabiliter fusam sparsam: digestã. tã in corporibus brutorũ q̃ hominũ: quæ a corpore foret inseparabilis: vt a morte nullus sensus supereſſet: sed totũ animal cõmoretur: quiddã cõsimile sensisse videtur nõnulli ecclesiastici scriptores qui ex traduce. Animas venire cõfirmant: & simul cũ corporali eas semine seminari: qua sentẽtia ostendũt animas esse mortales: si enim sicut animalia cætera ex solo semine oriũtur: ita esse de hominib⁹ sentiamus: supereſt vt idẽ sit interitus huic dicearchi sentẽtiæ subscribit illud ex ecclesiastice: vnus interit⁹ est hominis & iumẽtorũ: & a qua vtrisq; cõditio. Phthiotã: ex phthia ciuitate theſaliæ: a qua achilles phthius dict⁹

Aia ex traduce

facit: duobus Pherecratem quẽdã Phthiotam senẽ quẽ a Deucalione ortum differẽtem inducit: nihil esse omnino animũ & hoc esse nomẽ inane: frustraq; & animalia: & animãtis appellari: neq; in homine inesse animũ: vel animã: nec in bestia. Vimq; omnẽ eam qua vel agamus quid vel sentiam⁹: in omnibus corporibus viuis æquabiliter esse fusam: nec separabilẽ a corpore esse: quippe quæ nulla sit: nec sit quicquã nisi corpus vnũ & simplex: ita figuratũ: vt temperatione naturæ vigeat & sentiat: Aristoteles lõge omnibus (Platonẽ semp excipio) præstãs: & ingenio & di-

A deucalione: sub quo diluuiũ fuit: ante quod fuerat cataclysmos: idest diluuiũ alterum: quod ogygis diluuiũ appellat: quoniã eius tẽporibus magnũ factũ est & longæ maius: quã postea fuerit tempore deucalionis.

Frustra animãtes: Si nulla est anima: consectariũ est vt frustra dicantur animalia & animantes: quæ ab anima nomen sortiũtur. Animantia autẽ superiorẽ tenent locũ: & animalia sub se habẽt atq; cõplectũtur: tãq̃ genus speciem. sunt enim quædã quæ animã habent: nec sunt animalia: sed animantia: sicuti satis & arbustis animã alentem inesse tradunt: quam philosophi recentiores vegetatiuam appellant. Itaq; viuere & mori illa dicimus: nec animalia tamẽ sed animantia nuncupantur: vt docet Seneca libro viii. epistolarũ moraliũ. Platonẽ semp excipio: Vbique Mar. Tullius Platonẽ ante ponit omnibus philosophis: eũq; modo diuinũ. Modo deũ philosophorũ nominat: de quo dixit Aristotiles: talem nulla ferent secla futura virũ: qui apollinis filius creditus est verũ recentiores philosophi Aristotilem solum sectantur: nec digitum quidẽ transuersum ab Aristotelica eruditione discedũt: quã si bene perciperẽt profecto cognoscerẽt. Dogma Platonis & Aristotelis esse cõsimile. In hãc

Animantia

Aia alens vegetatiua.

Deus philosophorũ Plato:

sentētiā ait in.v.de finib⁹ Aristoteles:quē excepto Platone:haud scio an recte dixerim principē philosophoꝝ. Quattuor genera:elemēta

Entelechia.

significat. Entelechiā:Aristoteles in primo de aia:animā entelechiā quandā esse tradit:Albertus quoq; magnus inter Aristotelicos famigeratus libro.xvi.de aialib⁹ animā esse memorat entelechiam corporis organici.Ita cuncti Aristotelis interptes vnanimiter tradūt:sed hinc exoritur quæstio: vtrū entelechiam an endelechiam dicere debeamus.cū proximitas q̄dā sit in pronūciatu: in significatu vero discriminatio nō parua. Endelechia enī per .D.significat vt hic interp̄tat Cicero cōtinuā motionē:qualis in anima cognoscitur:endelechismos est cōtinuata mobilitas : entelechia vero per. T. significat pfectio quædā & cōsumatio : & enteleches pfectus: ex hoc ciceromastiges conflarūt calūniā Ciceroni pinde ac ignaro ñ solū philosophiæ:sed ēt greçarū lr̄aꝝ tā q̄ paꝝ scite:parūq; ꝑspicie ter ēdelechiā dixerit cū entedechiā dicer debuerit:qđ Aristotelici oēs sentiūt: tāq; hoc ē pfectionē quāpiā pfectęq; naturæ substātiā celestē & ethereā: ether.n.vt ingt Apuleius in cosmographia:nō est elementum vnū ex quattuor:q̄ nota sunt cūctis:sed lōge aliud nūero qntū ordine primū genere diuinū & iutolabile: vel poti⁹ ex qnta nō magis noiata natura q̄ non intellecta animā ꝑduxerit: verū siue entelechia siue endelechia dicat aia:vtrūq; ꝑbabile est vtraq; significatio cōueniēs: nec vlla pōt dici cā cur hoc q̄ illud magis sit Aristotelicū: nec vllo argumēto colligere possunt:entelechiā potius:q̄ endelechiā ab Aristotele scriptū esse tā.n.verbū nouū hoc q̄ illud: nec minus altero significari animus q̄ altero potest. Democritū:Democritus abderites:theologiā & astrologiam didicisse fertur a magis & chaldeis:cū gymnosophistis quoq;

Endelechia.

Endelechismos

Entelechia.

Eutelecheſ.

Ciceromastiges

Ether.

Democritus.

ligentia : cū quattuor illa nota genera principiorū esset cōplexus e quibus omnia orirentur: quintam quandā naturam censet esse: e qua sit mens. Cogitare.n. & prouidere & discere:& docere:& inuenire aliquid:& tam multa alia meminisse: amare:odisse:cupere:timere: angi: lætari: hæc & similia eorū:in horū quattuor generū nullo iesse putat. Quintum genus adhibet vocans nomine: & sic ipsum animū endelecheiam appellat nouo nomine. Quasi quandā cōtinuatā motionem: & perennē. Nisi quæ me forte fugiūt: he sunt fere omniū de animo sententie. Democritū enī illū magnū quidē virū : sed leuibus & rotūdis corpusculis efficientē ani-

Aristoteles aiam esse dixerit entelechiā

congressus esse: in philosopha pentathlos extitit: idest quinq; certaminũ scius: nãq; naturalia: moralia: mathematica: liberales disciplinas artiũq; omniũ peritiã callebat: huic omnia quæ a mortalibus fierent ridicula ac ridenda videbantur: sicut heraclito flenda vnde gelasinus cognominatus: de quo Seneca. Oratius, Iuuenalis cæreri: hũc Plini⁹ virum sagacem & vitæ vtilissimũ fuisse refert: sed nimio iuuãdi mortales studio prolapsum: hic sequutus sectam doctoris Leucippi ex atomis inter se temere coeuntibus dixit mũdum esse concretum: quæ corpuscula sunt insecabilia: leuia: aspera rotunda: angulata & hamata ex eisdẽ corpusculis animũ quoq; constare credidit spiritu inserto: sed vt ait Lactantius in libro de ira dei: q̃to melius fuerat tacere: q̃ in vsus tam miserabiles tam inanes habere linguã Mar. Tullius quoq; in. ii. de natura deorũ illudens hos: qui ex atomis cũcta constituũt si inquit mundũ efficere potest concursus atomorũ: cur porticũ: aut templũ cur domũ: curvrbẽ nõ põt: q̃ sunt minus operosa & multo q̃dem faciliora: tradit tamen Aristoteles democritum dixisse animũ esse ignẽ. Harũ sentẽtiarũ: p̃ter has sẽtẽtias aliæ quoq; sunt alioꝝ philosophorũ super aĩa opiniones. quas dispersim traditas in vnum collegimus. Hippon animam dixit esse aquam Diogenes: aera: anaxagoras νους: idest mentem & intellectum: possidonius ideam: asclepiades quinq; sensuum exercitium sibi consonũ: hippocrates spiritũ tenuẽ per corpus oẽ dispersum: heraclitus põtic⁹ lucẽ

Pentathlos.

Gelasin⁹

Mũd⁹ ex Atomis.

Opiniones aĩa cõplusculę

mũ cõcursu quodã fortuitu omittamus. nihil est enim apud illum q̃ non atomorũ turba cõficiat: harũ sententiarũ quæ vera sit: deus aliquis viderit: quę verisimilis magna quæstio est. vtrum igitur inter has sententias diiudicare malumus: an ad propositũ redire? A. cuperem equidẽ vtrũq; si posset. sed est difficile cõfundere quare si vt ista nõ differam⁹ liberari mortis metu possumus: id agamus: sin id non potest nisi hac quæstione animorum explicata: nunc si videtur hoc: illud alias. M. quod malle te intelligo id puto esse cõmodius: efficit .n. ratio vt quecũq; vera sit earum sententiarum: quas exposui mors aut malũ nõ sit. aut sit bonũ poti⁹. nã si cor aut sanguis aut cerebrum est animus certe quoniã est corpus interibit cũ reliquo corpore. si aer est fortasse dissipabitur si ignis extinguetur: si est vt placet Aristoxeni harmonia dissoluetur. quid de

heraclitus physicus scintillam stellaris essentiæ. Critolaus cõstare eã de quinta essentia: hipparchus ignem: anaximenes aera: empedocles & critias sanguinem: parmenides ex terra & igne. Xenophanes ex terra & aqua quidam calidũ dicunt animam: quidã frigidum: propter respirationem: Mar. Varro ita definit anima est aer cõceptus ore: deferuefactus in pulmone tẽperatus in corde: diffusus in corpus inter tot dissidia philosophorum obtinuit: tamen sententia suũ esse animæ in corporalitatem in mortalitatẽq;. Magna quæstio: quid sit anima inquit Lactãtius nondũ inter philosophos conuenit: nec vnq; fortasse conueniet ignoratur enim quæ sit natura animi. Nunc hoc. s. agamus Illud alias. s. agemus. Si anima est: idest aer & spiritus: quod diogenes & varro & alii animã esse tradiderunt Nihil post mortem: Quoniam his prædictis sententiis declaratur animas esse mortales: & a morte nullũ sensum esse superstitẽ: sed cum vita simul amitti. Reliquorum sententiæ: vt Platonis vt Aristotelis vt Cæterorum: qui animas esse immortales affirmant. In cælum quasi in domicilium: in. vi. de repu. ait. M. Tullius hinc profecti huc reuertuntur: & Oratius: Serus in cælum redeas. Seneca in epistolis: animã scipionis in cælum ex quo erat rediisse persuadeo mihi. Librum de animo: De animæ immortalitate: hic Platonis liber alio nomine inscribitur phedon: a nomine videlicet phedonis philosophi elidensis: qui fuit ex cohorte illa socratica. Ingenio liberali: & vt quidam scripserũt seruitutẽ seruiuit lenoni perinde quasi meritorius puer quæstuarium q; mãc pum eũ cebes socraticus emisse dicitur habuisseq; in philosophum disciplinis. atq; is postea philosophus illustris fuit cuius nomini Plato illũ librũ diuinũ de immortalitate animæ dedit. Assensio

Ignorat natura anime

Aias in cęlũ redire

Phedõ

Dicæarcho dicam? qui nihil omnino animũ dicat esse. his sententiis omnibus nihil potest mortẽ pertinere ad quẽquã potest. pariter enim cũ vita sensus amittitur. non sentientis autẽ nihil est vllã in partẽ q; interfit. reliquorũ sententiæ spem afferunt. si te forte hoc delectat posse animos: cũ e corporibus excesserit in cælũ quasi in domicilũ suũ peruenire A. me vero delectat idq; primũ ita esse velim deinde etiã si nõ sit: sic mihi tamẽ persuaderi velim. .M. quid tibi ergo opera nostra opus est? nũ eloquẽtia platonẽ superare possumus? euolue diligẽter eius eũ librum: qui est de animo. Amplius q; desideres nihil erit. A feci me hercule & quidem sæpius: sed nescio quomodo dũ lego as-

elabitur: Greci ſynchatateſin vocant quã latini aſſenſionẽ: ſine qua multa cõprendi & percipi ſenſibus nõ poſſunt: nec memoria quoq; nec noticię rerum: nec artes ſine aſſenſione cõſtare poſſunt: per aſſenſionem enim cognita approbamus: vnde arceſilas & carneades explodendi: quibus viſum eſt nihil percipi poſſe: quo cõceſſo tollendus aſſenſus eſt: quod enim eſt tam futile q̃ quicquã approbare non cognitum: has autem probationes: quas grę ci Syncatatheſes vt dixi- mus: latini aſſentiones vocant: volũtarias eſſe ſcribit Au. Gellius: fierique hominũ arbitratu: quibus viſa noſcũtur diiudicãturq;. Vnde ſapiẽs: multis nõ aſſentitur quę inſipiẽs ſua aſſenſione approbat: putãs talia eſſe qualia ſibi primo animi ſui pulſu viſa ſunt. Aſſenſiões autẽ iſtę elabũtur: cũ nõ p- ſeueramus in approbationẽ incipimuſq; reprobare id q̃d prius approbabamus. Carendum eſſe: quod futuri tẽporis eſt: q metus ãgit animos mortalũ pauentiũ ne toti extinguãtur: & omnis ſenſus vna cũ corpore intereat: ſicut in brutis aiantibus. Valere plurimũ: Apud bonos iudices vt inqt Lactantius in quarto Diuinſtitutionũ: ſatis hẽt firmitatis teſtimonia ſine argumẽtis. Ad auctoritatẽ vt diomedes tradit quẽadmodũ ad anchorã decurritur: & auctore quintiliano ſũmorũ virorũ auctoritas p̃ rõne eſt. Tãta fuit oli pythagorę apud pythagoricos auctoritas vt ẽt ſine rõne valeret: q ſiqd affirmare diſputãdo voluiſſent dicere ſolebãt αυτοσ εφα ipſe dixit. Cicero tñ arbitratur i ſecũdo de di-

Aſſẽſiões

Syncatatheſes

Teſtimonia ſine argumentis valde

Auctoritas p̃ rõne αυτοσ εφα

tinatione nō esse philosophi vti testibus: quē oportet argumētis & rō nibus quare qcq; ita sit docere. Antiqtate. s. vti possumus: tanta est in quit Lactātius auctoritas vetustatis: vt ingrere in eā scelus esse dicat Itaq; creditur ei tāq; cognitæ veritati vetera: vt elegāter refert qntlia nus: maiestas q̄dā & vt dixerim religio cōmēdat hinc a poetis vetustas venerāda nuncupatur.

Veneranda vetustas

Quo ꝓpius: Quāto vicinius. Ab ortu: Ab origine prima mūdi & hoim. Hoc melius: tāto melius. Castos appellat: lego cascos. Cascū n. significat vetus. Cuius verbi origo sabia ē. Versus ennianꝰ: quo priscos appellat cascos: hic ē: quā primū casci populi genuere latini: manilius ait cascū duxisse casca nō mirabile est. i. vetulā: nupsisse seni. papinius in epigrāmate. qd in adolescentē fecerat cascā: ridiculū est inqt cū te cascū tua casca dicit. Inde cassinū oppidū dictū qd vetus: & cassinū forū vetus appellāt oscorū lingua casnar senex dictus: in codicibus festi pōpeii cassum ꝓ antiquo legitur: eū cascū legēdū sit. Fūditus: Ita vt nullus sensus post fata relinq̄retur. Pōtificio iure: Cōstituto a pōtificibus: numa pōpilius pōtificē fecit eiq; sacra oia attribuit eiusq; scitis sacra oia priuata & publica subiecit: instituitq; vt idē pōtifex nō celestes mō cerimonias sed iusta quoq; funebria: placā dosq; manes e doceret liuius auctor Mar. Tullius in oꝛone ꝓ domo sua pōtifices appellat antistites deorū interp̄tes cerimoniarū. Spō deū pedē appellarunt pōtificiū: quoniā eo in sacris vtebātur neoterici ius pōtificiū canonicū appellāt. Cerimoniis sepulchrorū: sunt quædā cerimoniæ sepulchrales: quæ ptinēt ad funerationē & impensā structurā q; sepulchrorū. Titulus est apud iurisc̄ōsultos de religiosis & sumptibus funerū. Alter quoq; titulus est de sepulchro ædificādo: quo scribit vulpianus religionis interest monumēta extrui & exornari: sepulchri violati tanq̄ religiosi loci actio imprimis datur vt scribit Iulianꝰ titulo de sepulchro violato: vbi annotandū est sepulchra hostiū nobis religiosa nō esse ideoq; lapides. Inde sublatos in quē libet vsum

Casci qd

Pōtifices interp̄tes religionū

Pōtificiꝰ pes

Sepulchri violati actio

quidē omni antiquitate: que quo proprius aberant ab ortu & diuina progenie: eo melius ea fortasse quæ erant vera cernebat. itaq; vnū illud erat inlitum priscis illis quos appellat cascas Ennius esse in morte sensum neq; excessu vite sic delerí hominem: vt funditus interiret: idq; cum multis aliis rebus: tum & pontificio iure & cerimoniis sepulchrorū intelligí licet. quas maximis ingeniis præditi: nec tanta cura coluissent: nec violatas tam in expiabili religione sanxissent nisi hæsisset in eorum mentibus mor

cõuertere possumus: sepulchri autẽ appellatione omnem sepulturæ locũ contineri existimandũ est: sepulchri violari actio infamiã irrogat Mar. Tullius refert leges de sepulchris: quibus præcipitur sepulchrorum magnificentiã esse minuẽdam. Plato quoq; libro. xii. de legibus extrui vetat sepulchrũ altius q̃ quod quinq; diebus viri quinq; cõstrue re possint: lapides quoq; su perstrui præcipit nõ maiores q̃ vt possint defuncti laudes quattuor solũ heroicis versibus æditas cõprehendere: contra egyptii sepulchra magnificenter ędifi cant: cũ in extruendis domibus sin incuriosi: sepulchra enim defunctorũ sempiternas domos: quoniam apud inferos infinitum sit tempus vocant: domos vero diuersoria tanq̃ breui tẽpore a nobis inhabitandas Sanxissent: consecrassent: confirmassentq; id enim sancire est. Hereret: infixum esset. Quasi migrationem .M. Cato in libro de senectute differens ait: ex vita ista discedo tanq̃ ex hospitio non tanq̃ ex domo Commorandi enim natura diuersorum nobis non habitandi dedit. Dux in cęlum: secundum philosophorum altam scientiam loquutus est: qui deprehenderunt: bene viuentium animas ad cęlum: ideſt ad originem suam statim redire: male viuentium vero diutius in his permorari corporibus & erraticas circum terram volutari. Ex hac opinione: ex ea opinione: quę animos immortales tradit homines per apotheoſin referuntur in numerum deorum & his ascribuntur sic Romulus: sic Hercules: sic bacchus. sic innumerabiles alii creduntur esse recepti in numerum deorum. De Romulo Romę conditore in cęlum rapto in numerum deorum ascripto. Liuius. Dionysius: Ouidius: & cęteri multa prodiderunt. Inde prolapsus ad nos: Romani sacra herculi fecerunt ritu gręco ex Romuli instituto: vt docet Liuius: refert herodotus: ita grę cos ab ęgyptiis transtulisse sacra herculis: sicut a gręcis Romani mutuati sunt: fuit enim apud egyptios hercules vnus ex. xii. diis in numeros fuisse hercules ferunt: sed thebanum cumprimis diuulgauerunt. Et vsq; ad occeanum: Hercules religiose colitur apud gaditanos: qui populi sunt insulani in oceano athlãtico. ex quo illud. Gades herculis

tem non interitum esse omnia tollentem. atq; delentem: sed quãdã quasi migrationem commutationemq; vitæ quæ in claris viris & fœminis dux in cælum soleret esse in ceteris humi retineret. & permanerent tamen ex hac & nostrorũ opinione Romulus i cælo cũ diis agit æuum. vt famæ assentiens dixit. Ennius. Et apud græcos: inde q; prolapsus ad nos & vsq; ad Oceanũ Hercules tãtus: & tã p̃sens

Magnifica sepulchra egyptiorum Diuersoria

Sacra herculis ab egyptiis

humidūq; tybur: olim Hānibal gades profectus herculi vota exoluit & sacra fecit: prout huius & filius meminerunt. Hinc ex hac immortalitatis opinione. Liber semele natus. Scilicet habetur deus: multos aūt fuisse liberos siue bacchos: siue Dionysios: prodiderūt eruditi & explicat Diodorus: celebratior autē est & vulgatior qui ex Semele & ioue genitus esse fertur :

Liber pater vnde.

quē Diodorus tertiū fuisse autumat : & thebis boetiis natū: qui dictus est liber: vel quia liberat seruitio curarū animū: vt sentit Seneca: vel oblicētiā linguæ: fiūt enim pleriq; ex ebrietate liberiores petulātioresq;: vel quia libertatis deus est: & vt auctor est plutarchus, p boetię libertate pugnauit. Tindaridę fratres: Castor & pollux significantur: nā vt inqt ausonius. Tindareus pater his & iuppiter : hic putat hic scit. Non modo adiutores: In. vi. tranquilli cōmētario enarrauimus quēadmodū castor & pollux Domitio æne barbo de victoria nūciarūt: cui minime credēti malas barbāq; manibus pmulserūt: & ex

Barba trufata.

fusca. In flauā cōuerterūt: vnde a barba rutila æneiq; coloris ænobarbi dicti: hinc ait Tertulianus: barbā a castoribus tactu itrufatam Dionysius quoq; in. vi. antiquitatū miraculū memorat de castoribus: qđ .s. in pugna ad lacū regillū apparuerūt duo forma augustiore: ducentes æquitatū Romanū aduersus latinos: qui hastis feriebant propella bātq; aduersarios: socios vero cohortabātur q̄ potissima causa fuit: vt latini fugarētur: & castra caperētur: idē mox vbi sunt sudorē æquoq; abluentes: iuxta iuturnæ fontē: deinde cōspectu mortaliū se subduxerūt: tūc ædes pollucis & castoris. In foro extructa est: quos tindaridas appellant: sicut helena eorū soror tindaris nūcupata. Quinetiā tradūt historici tindaridas fuisse opitulatores locrensiū in bello aduersus crotoniatas: visosq; pugnare q̄diu profligati sunt hostes. Ino: fabulā inonis refert Ouidius in. iiii. Metamorphoseos: quēadmodū. s. ino vna cū melicerta filio de scopulo se p̄cipitē misit in mare: amboq; facti sunt dii marini de quibus Cyprianus sic refert: melicertes &

Castores opitulatores.

Leucothea Matuta

leucotea p̄cipiātur in maria: & fiūt post mō maris numina: ino dicta leucothea: quasi candida dea a græcis: a latinis: matuta: vnde in fastis ait: leucothoe gratis matuta vocabere nostris autumat priscianus matutā esse aurorā: a qua matutinus deducit: sic. n. scribit in secūdo. Matutinus a matuta: q̄ segnet aurorā: vel vt quidā leucoteā: illud obiter

habetur deus. Hinc Liber de Semele natus: Eadēq; famæ celebritate Tindaridæ fratres, qui nō modo adiutores in prēliis victoriæ popu. Roma. sed etiā nūcii fuisse peribentur. Quid Ino Cadmi filia nonne leuchotea nominata a græcis: Matuta habetur nostris: Quid

annotandum: quod annotatu dignum est: ancillis ædem matutæ ingredi nefas fuisse apud Romanos: cū vnā tantum introducāt: quā alapis cedunt: causa est quod ino ancillas perosa sit: virū rem habere cū serua suspicata apud hanc quoq; deam suis filiis bona nō optant nepotibus optant: ꝓpterea quod ino in filiis extitisse infœlix videtur: in filio vero sororis baccho fœlix: cui mammā præbuit mitiq; erga illum & humano ingenio fuit. Humano generæ: Plinius in hanc sniam Maior celitū populus etiam q̄ hominū intelligi potest: hic autem est vetustissimus referendi benemerentibus gratiam mos: vt tales numinibus ascribāt. Gentium dii: Lactantius. Tertullianus Cyprianus: euidentissime ꝓbant deos gentiū homines fuisse: vt iouem: neptunum Iunonem: æsculapium: & id genus innumeros. Cicero quoq; in libro de consolatione nō dubitauit dicere deos qui publicæ colerentur homines fuisse: Quinetiam Lactantius dicere totum pœne cælum humano genere completū: allegat hæc verba ex tusculanis. Idem in libro de ira dei. Nimirū inquit hi omnes qui coluntur vt dii: homines fuerunt. Demonstrantur sepulchra: Mar. Varro. Solinus. Cyprianus cæteri: tradunt sepulchrum iouis in creta visitatum in oppido gnoso fuisse: quod inditio est iouem hominē fuisse: hinc Lucanus. Tā mē dax magni tumulo q̄ creta tonantis. Itē in oeta monte fuit sepulchrū herculis: quem pyram vocant. In nysa sepulchrum bacchi: de quo tamen varie ꝓditur: ob hoc dixit Plinius: querat nunc aliquis quod liberi patris sit sepulchrum. Initiatus: Imbutus sacris sacratus. Initia enī sacra dicūtur. Ait Mar. Varro: q; initiis cereris porci immolantur: & q; initiis pacis fœdus cum feritur porcus occiditur. Alio nomine initiationes nuncupantur: quę vt ait Tertullianus semper arcent ꝓphanos: & arbitris cauent. Mysteriis sacris: secluſa sacra antiquitus dicebantur: quę græci mysteria appellant: Vnde myste dicti sacerdotes vt apud ausoniū. Senecam: & papiniū. Et symmyste cōsacerdotes eiusdem

Edes matute inter dicta Ancillis

totum prope cælum ne plures ꝓsequar: nonne humano genere cōplectum est: si vero scrutari vetera & ex his ea quæ scriptores græciæ prodiderunt. eruere coner ipsi illi maiorum gentium dii qui habentur hinc a nobis profecti in cælum reperientur. Quære quorum demonstrātur sepulcra in græcia: reminiscere: quoniā es initiatus: quę traduntur mysteriis: tum denicq; q̄ hoc late pateat intelliges. Sed qui nondum ea quæ multis post annis tractari cœpissent: physica didicissent tantum sibi persuaserant q̄

Dii gētiū homines

Sepulchrū iouis i creta

Initia

Secluſa ſacra

Mysteria

Mysteę.

Symmyſteę

dęmq; ſacris initiati: qua dictione apuleius, Sidonius Hieronymus vtuntur. In myſteriis autē tradebātur multa arcana: q̄ in vulgus annunciāda nō ſunt. Cū auctore Tertulliano oibus myſteriis ſilentii fides debeatur. Symbola quedā ſunt myſtica q̄ docēt hoies fuiſſe qui pro diis colebātur: lege Euſebiū in preparatiōe euāgelica: in lacris iſidis & ſerapidis erat ſimulachrū: quod digito labiis impreſſo admonere videretur vt ſilentiū fieret: quod ſignificat: vt inqt Auguſtinus: vt hoies eos fuiſſe taceretur. Dicebatur aūt monitor ille ſilētii deus harpocrates: de quo idonei ſcriptores non pauca de quo catullianū eſt illud: factū me eſſe puta harpacroten. Phyſica: philoſophias phyſicas ſiue naturales: qua cauſas rationeſq; rerū p̄ſcrutātur. Imperiti philoſophos irreligioſos putāt tanq̄ deos eſſe abnuant: qui veluti rerū naturæ patroni cauſas meras & ſimplices rimātur. Viſis quibuſdā: Græci φαντασμα dicūt: qđ Mar. Tullius docēte macrobio viſum vocat: quæ ſpecies vna & nomē eſt eorū: q̄ dormiētes videre ſibi vidētur. Qui vitā exceſſerāt: ſic apud Virgiliū viſa de hinc cælo facies delapſa parētis anchiſæ ſubito tales effundere voces Macrobius oraculū dici autumat cū in ſomnis parens vel alia ſancta grauiſq; p̄ſona quippiā denunciāt. Firmiſſimū: pro potētiſſimo argumēto. Deorū opinio: perſuaſum inſitumq; a natura eſt cūctis mortalibus deos eſſe: & quāuis varia ſit de deo inter hoies opinatio atq; diſſidiū: nemo tamē ferme eſt qui deū neget: pręclare enī Ariſtoteles inquit: & a Mar. Tullio repetitum eſt: ſi eſſent hoies qui ſub terra ſemp habitauiſſent: & deinde repēte euadere in hæc loca: quę nos incolimus atq; exire potuiſſent: pulchritudine mūdi. Curſibuſq; ſtellarū ordinatiſſimis cōſpectis: profecto & eſſe deos: & hęc tanta opera deorū eſſe arbitrarētur. Lactantius quoq; neminē eſſe ait tā rudē tam efferis moribus qui nō oculos tum natura admonente cognouerant: rationes & cauſas rerum non tenebant. Viſis quibuſdam ſæpe mouebantur: hiſq; maxime nocturnis vt viderentur hi qui vita exceſſerant viuere. Vt porro firmiſſimum hoc afferri videatur cur deos eſſe credamus: q̄ nulla gens tam fera: nemo omnium tam ſit immanis: cuius mentem non imbuerit deorum opinio: multi de diis parua ſentiunt. id enim vitioſo more effici ſolet: omnes tamen eſſe vim: & naturam diuinam arbitrantur. Nec vero id collocutio hominum aut cōſenſus efficit: nō inſtitutis opinio eſt confirmata. non legibus: omni autem in recō

Harpocrates

Phantaſmayiſum

Deos eē cōſenſus gentiū ē

ſuos in cælũ tollẽs eſſe intelligat aliquã dei ꝓuidentiã: qua regaſ hoc omne quod cernitur. Praua ſentiunt: Alii arbitrãtur deũ eſſe: ſed mortalia nõ curare: alíí matrimonia inter deos eſſe crediderũt: aliis nullus eſt: deorũ reſpectus alius pudendus. Diagoras quidã athenis fuit: qui nullũ omnino deũ eſſe diceret: ob eãq; ſententiã cognominatus eſt atheos: protagoras quoq; extitit: qui ſibi diceret nõ liquere vtrũ eſſet aliquis deꝰ ob hoc athenienſes ipſum vt pote impiũ & irreligioſum ſuis finibus expulerũt: libroſq; eius inconcione exuſſeruntmale vt inquit Auguſtinus viuitur: ſi de deo non bene creditur. Lex naturæ Conſenſus hoim cunctorũ habẽdus eſt ꝓ lege naturæ ius enim naturale ſiue naturę legẽ appellant iuriſcõſulti: id quod natura omnia animalia docuit: vt id nõ ſolũ ad homines: ſed etiam ad brutas animantes referatur: cui proximũ eſt ius gentiũ: quo humanę gentes vtuntur: primus gentiũ cõſenſus cõſpirauit vt ionũ litteris vterẽtur: ſecũdus gentiũ cõſenſus in tõſoribus fuit. Tertius cõſenſus fuit in orarũ obſeruatiõe: vt Plinus refert. Nos vero dicamus primã gentiũ conſenſionẽ fuiſſe: vt deũ eſſe arbitrarentur. Luctũ ſuſtuleris: luctus ęgritudo eſt ex eius qui carus fuerit interitu acerbo: in luctu atrati ſunt purpura auroq; depoſitis: cũ eluxerũt nigrã veſtem exuunt purpurãq; reſumũt: & ita intelligendũ eſt apud liuiũ ſcribẽtẽ matronas luxiſſe brutũ vt parẽtẽ ãnuo tpe. Meret: Meror ęgritudo flebilis ẽ. Meſtitudo dicebaſ: q̃ nũc mæſtitia. Merere dictũ eſſe a mercere autumat Mar. Varro ꝙ merore corpus marceſcere dicit. Lugubris lamẽtio: leſſum itelligi vult: q̃ vox lugubrẽ eiulationẽ ſignificat quãuis ſextꝰ heliꝰ & lutiꝰ. Attiliꝰ ſuſpicati ſint leſſũ eẽ aliqđ veſtimẽti genꝰ fũebris: & ita iteꝝptati ſunt verba legis xii. tabularũ: q̃ hęc ſũt: neve leſſũ fũeris ergo hũto qbꝰ ſignificaſ lamẽtationẽ lugubrẽ i fũeribꝰ ꝓhiberi tolliq; Idq; ſentire: tãq̃ mortuus ſẽtiat ſe priuatũ vitę cõmodis: qđ ſi ita ſit argumẽtũ haud dubiũ ẽ immortalitatis

De deo

Atheos

Cõſenſus gentium

Luctus.

Meror

Leſſũ qđ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quę post mortē futura in hanc ſniam ait Plinius de homie loquens vni animantiū luctus eſt datus: vni ſupſtitio: vni ſepulturę cura: atq; etiam poſt ſe de futuro: pliniani codices de futura habent: tu vero lege de futuro: vt ſit ſenſus vni hoi de futuro: hoc eſt de rebus poſt ſe futuris curā eſſe. Serit arbores: Mar. Tullius in Catone eadem refert explicatius cum ait ſerūt arbores: quę alteri ſeculo proſint. vt ait ſtatius noſter in ſynephebis: nec vero dubitat agricola quāuis ſenex q̄ renti cui ſerat reſpondere diis immortalibus: qui me non accipere tantum modo a maioribus voluerunt: ſed etiam poſteris tradere: ſtati? autem cecilius ſignificatur: qui comediarū poeta inclytus fuit: cui ſedigitus palmam ſtatuit inter comicos poetas: qui propterea nomē habuit ſtatius: quia ſeruus fuit: ſtatius enim ſeruile nomen eſt. In ſynephebis: Nomen eſt comedię ab argumēto dictę: in qua ſynephebi: ideſt ſimul pubeſcentes adoleſcentuli inducebātur. Synephebi enim ſimul pubeſcentes dicuntur gręci exephebon: τροΔα vocant puerum. xv. annorum exephebon. xvii. vt ſcribit cenſorinus: Baccam: Fructū baccę differunt ab acinis: quoniā acini ſunt minores: baccę maiores: magna quoq; eſt baccis differentia. Alię nāq; ſūt oliuius & lauris alię cornis alię mirthis ac lentiſco. Alias bacca ſignificat margaritam: vnde baccatum monile apud Virgilium & Silium Quid procreatio liberorum: Hęc oia eo tendunt: vt oſtendant mortalibus inſitam eſſe natura duce tacitam de immortalitate animorū cōſenſionē: Nemo.n. eſſe tam curioſus: circa filios circa adoptiones circa teſtamenta: niſi exiſtimaret poſt mortem aliquē eſſe ſenſum: qui talia ſenſurus eſſet. Teſtamentorū diligētia: Vix dici poteſt quā diligentes ſint hoies in faciēdo teſtamēto: quā circunſpecti: tanq̄ pſuaſiſſimū habeant ad ipſos etiam defūctos ea quoq; ptinere. Monumenta: Monumēta generaliter res eſt memorię cauſa in poſterū ꝓdita. In q̄ ſi corpus vel reliquię inferātur fiet ſepulchrū: ſi vero nihil eorū inferatur erit monumētum memorię cauſa factū: quod gręci cenotaphiū appellant auctor florentinus iuriſcōſultus ad hanc Ciceronis ſniam

curæ ſunt: & maxime quidem quę poſt mortem futura ſint. ſerit arbores quæ alteri ſæculo proſint vt ait Statius in ſynephebis: quid ſpectans. niſi etiam poſtera ſæcula ad ſe pertinere. ergo arbores ſeret diligens agricola quarum aſpiciet baccam ipſe nunq̄ vir magnus leges inſtituta remp. conſerit quid procreatio liberorum. quid propagatio nominis. quid adoptiōes filiorum quid teſtamentorum diligentia quid ipa ſepulchrorum monu-

Statius nomē ſeruile

Synephebi.

Baccę

Monumenta

faciũt verba Mar. Varronis: qui ait monumenta dici: q̃ in sepulchris sint quibus prætereũtes admonẽtur & se fuisse: & illos esse mortales: Ab eo cætera oia: q̃ scripta ac facta sunt memoriæ causa monumẽta dicta. Eulogia: Eulogium græce dicitur bene dictum ευλογεω benedico ευλογια. benedictio. Eulogos rationabilis in decretis canonicis eulogia pro benedictionibus siue muneribus accipiuntur: q̃ minutuli sacerdotes ad synodũ cõuenientes maioribus sacerdotib⁹ sumãtibusq; deportãt. Existimo hoc in loco legẽdũ esse elogia: potiusq̃ eulogia: est. n. elogiũ quasi testificatio q̃dã laudationis: interdũ & vituperationis: qualia in testamentis in sepulchris anotãtur. Apud iurisconsultos & oratores crebra ẽ mẽtio elogiorum & nos aliubi plura annotauimus. Mar. Tullius in oratione p cluentio. Elogiũ recitasti detestamẽto. Gn. egnatii patris hominis honestissimi videlicet & sapientissimi: Seneca decessit negociator testamẽtũ omniũ bonorũ suorũ reliqt formosam heredẽ & adiecit elogiũ: quia pudicã cõperi: similiter in libro de senectute elogiũ quã eulogiũ legere malim. Cũ ait Cato: quante in attilio calatino auctoritas: in quẽ illud elogiũ vni cõplurimæ cõsentiũt: gentes primariũ fuisse virũ: notũ est totũ eius carmen incisum in sepulchro. Specimẽ: Indiciũ: signũ. Probatũ: probamentũ. Ad hoies iuuandos: De Catone elogiũ est apud Lucanũ: Nõ sibi sed toti genitũ se credere mũdo: Plato in epistola ad Archytã tarentinũ: qđ & a Mar. Tullio repetitũ est: scribit nullũ hominũ sibi soli natum esse: sed ortus nostri partẽ sibi Patriam vendicare: partem parẽtes partem amicos. Viã imortalitatis: Silicet & migratiõis ad deos scribit Apuleius in apologia: quod Hercules lustrator orbis: purgator ferarũ: gentiũ domitor in cælũ ob virtutes ascitus est: & Orati⁹ in epistolis ingt. Diram qui contudit hidram. Notaq; fatali portenta labore subegit.

Eulogia

Elogiũ.

Compe rit inuidiã ſupremo fine domari. Vetera iã iſta: Scilicet ſunt quæ enim de Hercule ꝓdũtur ob vetuſtatẽ fabulis ꝓpriora iudicant.

Licuit ocioſo: Argumẽtatur argumẽtis ſatis probabilius ad immortalitatẽ affirmandã: quod ſcilicet nemo offerret ſe ad mortẽ nemo laboraret nemo periclitaretur niſi ꝓpoſita eſſet magna ſpes immortalitatis. Ex hac ſpe Themiſtocles athenienſis & epaminũdas thebanus maximas res geſſerũt: ſeſe maximis piculis obiectauerũt nihil prorſus recuſantes ob gloriæ cupiditatẽ dũ ſe poſt mortem perinde ac immortales aliquid ſenſurus eſſe arbitrabãtur. De Themiſtocle vulgata ſunt oia: cuius clariſſimæ victorię de perſis teſtis quotidie citatur ſalaminiacata pugna de Themiſtocle memorabile eſt: qđ cũ olim ꝓceſſiſſet ad ludos olympiacos oculi oium poſthabitis ſpectaculis. In illũ vnũ conuerſi ſunt. In eoꝝ ſpectando totum diem cõſumpſerũt: quãobrem ipſe letus ad amicos dixiſſe fertur: tunc ſe ſuorum laborum: quos pro græcia ſuſcepiſſet frũctũ ampliſſimũ reportare. illud quoꝝ Themiſtocli glorioſiſſimũ cõtigit: vt Herodotus plutarchuſꝝ notificant quod duces græci in arã neptuni ſuã quiſꝝ ſententiã ſcriptam detulerunt: quem nã ex omnibus primũ ex bello aduerſus Xerxẽ geſto: & quẽ ſecundũ iudicarent: in ea ſuũ quiſꝝ primũ nomen inſcripſit ſeſe illũ qui ꝑſtantiſſimus fuiſſet exiſtimans ſecundũ vero Themiſtoclẽ omnes in hoc congruentes iudicauerũt. Epaminunde: Inclytus eſt Epaminũdas Thebanus ex victoria leucrica: qua Acciſæ ſunt lacedæmoniorum res in tantũ: vt vix vnquã quiuerint caput releuare. Dicere ſolebat filiam ex ſe relinquere pugnã leucricam quæ non modo ipſi ſuperſtes: ſed etiã immortalis futura eſſet. Licuit mihi: Hoc referendum eſt ad conſulatũ illũ Ciceronis nunq̃ ſatis laudatum: quo Catilinam catilinanũꝝ incendium in toga vltus eſt. Et fulmine linguæ compeſcuit atꝝ reſtrinxit. Quo dempto: Augurio ſcilicet Et opinione de futuris ſeculis: atꝝ immortalitate: quæ infixa mentibus mortalium illos alacres facit ad labores & pericula libenter ſubeunda: tanq̃ ſit poſt mortem aliquid quod ad eos pertineat.

Scitu dignum de Themiſtocle.

Secũdus Themiſtocles

mortẽ. licuit eſſe ocioſo temiſtocli licuit epaminũde licuit ne vetera & externa querã mihi. ſed neſcio quo modo inheret in mentibus quaſi ſeculorum quoddã augurĩũ futurorum: Ideoꝝ in maximis ingenĩis altiſſimiſꝝ animis & exiſtit maxime & apparet facillime: quo quidem dempto quis tam eſſe amens qui ſemper in laboribus & periculis viueret? loquor de principibus quid poete nonne poſt mortẽ nobilitari volunt: vnde ergo illud aſ

Accipite o ciues: Distichon est ennianũ: quo petit ennius vt formã imaginis suæ aspiciant ciues. quasi post obitũ ex hac re aliqd voluptatis percepturus: primus versus est exameter: sequẽs pentameter: vt supra annotatũ est: littera. s. veluti sibilus abiicitur in dictiõe imaginis. Reliqua quadrant rithmis metricis. Quidã legũt imaginis vnã: quæ lectio plenis numer⁹ cõstat. Distichõ ennianũ

picite o ciues senis ennii imaginis vnam. hic vestrũ pinxit maxime facta patrum mercedẽ gloriæ flagitat ab iis quorum patres affecerat gloria ideq;. nemo me lacrimis decoret: nec funera fletu: faxit. Cur volito docta per ora virũ. sed quid poetas: opifices & post mortẽ nobilitari volunt: quid enim phidias sui similẽ speciem inclusit in clipeo Minerue: cũ inscribere nõ liceret: qd nostri philosophi: nõne in his ipsis libris quos scribunt de contẽnẽda gloria sua nomina inscribũt q; si omniũ consensus naturæ vox est: omnesq; qui vbiq; sunt: cõsentiunt esse aliquid: quod ad eos per

Affecerat gloria: Dũ in annalibus laudat veteres romanos eos nõ solũ gloria afficit sed donat imortalitate sicut appion grãmaticus imortalitate a se donari scripsit ad quos aliqua cõponebat. Idẽ. s. Enni⁹: q̃. n. sub sequũtur carmina enniana sunt: faxit. faciat. Volitoviuus: Expũgẽda est dictiouiuus: vt versus pẽtameter integris pedibus constet: hoc mõ: faxit: cur volito docta p ora virũ: petit ãt Ennius neqs obitũ suũ: defleat: quoniã futurus sit imortalis volitaturusq; p oraviroꝝ sicut & nũc volitat celebraturq; quottidie. Dissidet ab enniana sentẽtia solũ: q ait mors Ennius lugeri abnuit.

mea ne careat lachrimis: linquamus amicis merorẽ alter lugeri tenuit alter iubet. Cicero aliubi magis ꝓbat enniũ in hoc q̃ solonẽ. Phidias Phidiã in ebore marmoreq; sculpẽdo clarissimũ esse p oẽs gẽtes: q̃ Iouis olympii famã intelligũt nemo dubitat facit inter alia & mineruæ simulachrũ ex ebore & auro. In cuius scuto amazonõ pliũ celauit: & deorũ gigãtũq; dimicationẽ. In soleis lapitharũ & centaurorũ a Plinio dictus est artifex nũq̃ satis laudatus de quo Quintilianus in. xii. phidias dus q̃ hominibus efficiendis melior: In ebore vero longe citra emulũ vel si nihil nisi mineruã athenis aut olimpiũ in elide Iouẽ fecisset: quod pertinet ad sensum Ciceronis: sic scribit Valerius maximus. Capite de cupiditate gloriæ. Phidias clipeo minerue effigiem suam inclusit qua conuulsa tota operis colligatio solueretur. Sua nomina inscribunt. M Tullius in oratione ꝓ archia ipsi philosophi etiã in illis libellis: quos de contẽnenda gloria scribũt nomen suũ inscri- Phidias

bunt in eo ipso in quo predicationē nobilitatēq; despiciūt p̄dicari de se ac nominari volūt idē tradit Valerius. Naturæ vim: Si optimo ingenio p̄diti maxime cernūt vim potētiāq; naturæ. Consectariū est cū optimus quisq; seruiat posteritati & curiosus sit de futuro post se: vt sit aliqd cuius sensum habiturus sit post mortē: ex quo colligimus aios esse imortales. Quales sint dei: in extricabilis hæc quæstio: verūq; est illud Platōis ex timeo θεον ευρειν ου ραδιον φωνσαι δεα δυρατον Deū inuenire nō facile est intellex ixe aūt impossibile. Socrates apud platonem in cratilo timide de deo pudenterq; diserit. De os inqt iā mittam⁹ p deos obsecro. Nā de his differre vereor: Aristoteles ait nū quā nos verecūdiores esse debere q̄ cū de his agit qui dā philosophorū incorporalē asseuerāt deū esse: qdā corporalē alii ex atomis alii ex numeris sicut epicurus & Pythagoras. Alii ex igne q̄liter heraclito visū est Platonici tradūt deū curantē rerū epicurei ociosum: stoici extra mūdū positū: q figuli mō extrinsec⁹ torqueat hāc molē: intra mūdū platonic qui gubernatoris exēplo intra illud maneat qđ regat. Ex tā dissidētibus discordibusq; sentētiis factū est vt minus plana de deo cōiectatio sit. Nos vt inqt Tertullinus Deū colimus factitatorē vniuersitatis per Christū Deū nostrū cuius dogmata irreprēhēsibilia sunt & sancta.

Timide de deo loquendū

Opiniones de Deo.

tineat: qui e vita cesserunt: nobis quoq; idē existimandum est. & si quorum aut ingenio aut virtute animus excellit: eos arbitramur ga natura optima sunt cernere naturæ vim. maxime verisimile est cum optimus quisq; maxime posteritati seruiat: esse aliquid cuius is post mortem sensum sit habiturus: sed vt deos esse natura opinamur: qualesq; sint ratione cognoscimus: sic permanere animos arbitramur: cōsensu nationum omniū. Qua sede maneant quales sint ratione discēdum est. Cuius ignoratio finxit inferos. easq; formidines: quas tu cōtemnere non sine causa videbare. In terram enim cadētibus corporibus: hisq; humo tectis: ex quo dictum est humari sub terra cēsebāt

Cuius ignoratio: Dū ignorant mortales: q̄ sit sedes manū & aiarū post mortē finxerunt inferos & regna subterranea & formidolosa oia de tartaro. Cerbero: furiis cæteraq; id gen⁹ terriculamēta. Nemo enī tā puer est vt inqt Seneca: vt cerberū timeat & tenebras & sepultus: larua humatus lemi habitū. Humari: Sepultus vt inqt Plinius intelligit quoquomō: cōditus vero humo cōtectus: qđ antiqssimū sepulture

Humarus

genus fuisse arbitratur. Mar. Tullius in libris legũ. Auxerũt poetæ: Illa inqt Seneca q̃ nobis inferos faciũt terribiles fabula est. Iusserũt ista poetæ: & vanis nos agitauere terroribus & Tertullianus in apologetico: poetæ ait & phylosophi tribunal apud inferos ponũt & gehennã Gehẽna. est aũt gẽhẽna scdm ecclesiasticos: lacus ignis & sulphuris infernꝰ vbi est fletus & stridor dentiũ.

reliquã vitã agi mortuorũ: quam eorũ opinionẽ magni errores consecuti sunt: quos auxerũt poetæ. Frequens enim cõfessus theatri in quo sunt mulierculæ & pueri: mouetur audiens tã grãde carmẽ. Adsum atq; aduenio acheronte vix via alta atq; ardua per speluncas asperis structas saxis pendentibus maximis: vbi rigida constat & crassa caligo inferum. Tantũq; valuit error qui mihi quidẽ iam tublatus videtur vt corpora cremata cũ scirent tñ ea fieri apud inferos fingerent: q̃ sine corporibꝰ nec fieri possent nec intelligi. Animos enĩ per seipsos viuentes nõ poterãt mẽte

Cõsessus theatri: Multitudo spectatorũ significat q̃ cõueniũt i theatrũ ad audiẽdas spectãdasq; fabulas poetarũ: q̃ p scenicos agũt.

Adsũ atq; aduenio: Carmẽ est veteris poetæ ex antiqua tragedia fortassis detãtalo cõpositũ: q etiã apud Senecã in thyeste inducit ad ueniẽs ab inferis ad supos. Ex hoc Ciceronis testimonio sumit argumẽtũ oẽs romanos tã fœmias q̃ pueros latine loquutos esse: quõ.n. mulierculę & indocti hęc intellexissent nisi latina ligua fuisset vernacula & ꝓpria romanorũ. Vnde & romana lingua accipitur pro latina. Diomedes latinitas ẽ inqt incorrupta loquẽdi obseruatio secundũ romanã linguã sup qua re copiosissime scripsimus quadã ad amicũ epistola. Calido inferũ: Pro inferorũ apud quos cũcta sunt nigrãtia. Et vt ait poeta: alta caligine mersa. Iam sublatus videt: Iam tẽpore Ciceronis cordatiores facti & astutiores minus minusq; in dies metuebãt terriculamẽta inferoꝝ vtpote vana & cõmentici. Scio inqt Seneca vanos esse inferorũ metus. Animos p seipsos viuẽtes. Opinabãtur rudes illi & ipoliti hoies primigenii aios sine corporibus neq; viuere neque existere posse: ex quo fiebat vt credẽtes cruciamẽta inferorũ vera eẽ existimarẽt nõ solũ animos puniri q incorporei sunt sed totos hoies aio corporeq; cõpactos. Quod absurdũ est credere pindeq; ridiculũ: maxime cũ scirẽt corpora esse cremata: & ob hoc apud inferos cruciari nõ posse si enĩ humi remanẽt cadauera quõ possunt apud manes torqueri supplicis Prẽterea cũ aio dolẽdi causa existat a corpore: arbitrabãtur corpora

Latine loquutoseẽ Romãos

cũ animo cõnexa cruciari: Neſcientes quod animus per ſe dolorẽ pa ti poteſt & mori nõ poteſt: quod ſubtiliter argumẽtatur diuus Augu ſtinus in vigeſimo primo de ciuitate dei. Homeri necyia: Apud Ho merũ in odyſſea fit ad Vlyxe euocatio manũ:ſacro magico In ſcrobe ꝓcurato:q̃ res dicitur græco vocabulo νεκυια quaſi mortuaria reſ q; funebris &ad mortuos ꝓ tinẽs. νεκυσ græce mor tu⁹:vnde νεκυια & necyo mãtia : quaſi diuinatio per mortuũ lege homerũ in.xi. odyſſeæ qđ opus nõ aliũde cõſtat:q̃ ex magicis ꝑſtigiis & inferorũ euocatiõe. Ap pius necromãtia:Necromã tiã græci vocãt diuinatio nẽ ꝑ mortuus factã. νεκρομαντεια dicũt diuinatio: Necromãtici ſunt:quorũ incãtamẽtis videtur reſuſ citari mortui. Diuinare. Et ad interrogata reſpõdere. Ad quos ſuſci tandos cadaueri ſanguis adiicit: nã amare ſanguinẽ demones dicun tur ideoq; quotieſcũq; necromãtia fit cruor aquæ miſceat : vt colore ſanguinis facilius ꝓuocẽtur auctor Auguſtinus:& in decretis canoni cis.xxvi.Q.V.latiſſime explicatũ: horũ ſacrorũ duo genera potiſſi mũ ſunt. Necyomãtiã. Et ſciomãtia Neſciomãtiæ ad eleuandũ cada uer ſanguis eſt neceſſarius:hinc illud lucani. Pectora tũc primũ feruẽ ti ſanguine ſupplet. In ſcyomãtia vmbræ tantũ eſt euocatio:qualis fa cta eſt ab Vlyxe in manũ euocatione qualis ab appione grãmatico: qui euocauit vmbras ad ꝓunctãdũ: qua patria homerus genit⁹ eſſet Appius: Hunc appiũ:qui necromantiã faciebat augurẽ bonũ fuiſſe & in augurũ collegio collegã. M. Tulli teſtis eſt ipſe in libris de diuina tione. In vicinia noſtra: Haud lõge ab arpinatibus: q̃ municipes ſũt .M. Tullii. Auerni lacus: In cãpania apud cumas lacus auernus eſt in quo homerica defunctorũ vaticinia fuiſſe fabulis ꝓdiderũt: ſupcilia ardua auernũ vndiq; circũcludũt:quæ ſupſtitione quadã vmbris ob ſcurũ ſinũ reddebãt: quẽ locũ plutoni dicatũ opinabãtur illinc ad in feros introitus patere credebatur: Aderantq; duces ſacerdotes placa tis prius ꝓ ſacrificia diis manibus: illic fons ſtigius erat illic phlege ton amnis:hic acheruſiã hic domicilia inferorũ ſubterranea cõiecta bant: hinc videtur maro nõ pauca trãſtuliſſe in ſextũ volumẽ enei dos. Mar. Agrippa auerni locũ ſuccidit locũq; illũ elegãter excoluit. Dirutaq; ſubterrena foſſa oia illa de manibus fabuloſa cõmenta ſunt ꝑtefacta illuſtrataq;. Auctor Strabo in quito. Auernũ autẽ dici qua-

Necya

Necyo mantia.

Necro mãtia

Necro mantici

Necyo mantia Scio mantia.

Auernus vbi magi ca.

complecti: formã aliquam figurã q; querebant inde homeri tota νε κυια. inde ea que meus amicus a pius necromantia faciebat. inde in vicinia noſtra auerni lacus: vnde animæ excitantur obſcura vmbra aperto hoſtio alti acherontis falſo

Aornos

ſi aornō hoc eſt auibus impiū docet Lucretius: cū ait in. vi. Principio quod auerna vocātur. Nomē id ab re impoſitū eſt: qa ſunt auibus cōtraria cunctis Lucretiū emulatus Virgilius ſic cecinit: vnde locū graii dixerūt noie auernū. Alti acherōtis. Acherō fluuius dr̄ a poetis inferorū q̄ ſine gaudio: ſed cōſtat locū eē ꝑpe auernū lacū. Strabo i. vi.

Acheron

Pandoſia

Acherōtē fluuiū eſſe tradit brutiorū ꝑpe vrbē pādoſiā vbi Alexāder. Epirēſis a lucanis trucidatus ē. Dodoneo decept⁹ oraculo: quod iuſſerat: vt caueret acherusiā aquā pādoſiāq; vrbē: Cū in epiro cēt pādoſia & acherō amnis fugiēs Alexāder hæc loca i media fata vt fit ruit. qvenit i Italiā: eūq; vadū acherōtis brutiorū egreſſum emin⁹ veruto Lucan⁹ miles exultās cōfodit: hiſtoriā Liui⁹. Et trog⁹ enarrant Acheruſiā paludē fuiſſe egyptiorū ꝑdidit Diodor⁹: vñ Orphe⁹ trāſtulit figmēta: de inferis ad grēcos. Falſo ſanguine: Sic Eriſtho maga primi noīs apd Lucanū falſo ſāguine erigit cadauer. Et necyomātiā cōficit. Vlyxes apd Hōerū ſāguie ouiū iplet ſcrobē & euocat manes Imagines: Sciomātiā ſignificat: i q̄ vmbrę tm̄ & imagies euocāt Has imagines: Loq. apd Hōerū euocate imagines helpenoris: ātichilæ: thireſię aliorūq; defūctorū cū Vlyxe colloquūt: apd Siliū euocati manes ſcipionū & alexādricū africano fabulāt. Nec ſine ligua: Deridet magicū artificiū ꝑinde ac delirū & nugatoriū. Plini⁹ quoq; magicas vanitates vbiq; voluminū coarguit tāq; irritas: ianes: & deteſtabiles: quo mō ei vmbra q̄ icorporea ē loq pōt: cū ſermonis iterpręs & miſtra ſit ligua cū ſpirādi officia ſit pulmo: cū ſine ore & palato vox fieri ñ poſſit. A ſēſib⁹: Sēſus ſūt q ſētiūt: ſēſa vero: q̄ ſētiūt. ſēſile dicit Lucreti⁹ qđ ſēſui ſubiectū ē. Inſēſile qđ ſētiri nō pōt ex iſenſib⁹ ne credas ſēſile gigni. Pherecides ſyr⁹: apulei⁹ i floridis: auctor ē pherecidā ex iſula ſyro oriū dū: primū ſoluta oīone cōſcribere auſū fuiſſe repudiato verſuū nexu q̄ Pythagoras magr̄m coluit: q ifādi morbi putredie extit⁹ ē: phtiria ſi.n. hoc ē pediculari morbo occubuit q̄ morbi feditate ſylla dictator

Mors alexādri epirenſis

Magice vanitates

Senſile Inſenſile

Phthiria ſi periit pherecides

Et alcman poeta & mumius iurisc̃ōsultus. Et ennius belli seruilis dux obierūt Auctores Plinius & Plutarchus: de obitu pherecydis sic scribit. Q. Terenus Sed quis nō paueat pherecidis fata tragedi. qui nimio sudore fluens aialia terra eduxit: turpi miserū q̃ morte tulerūt: huc hausto aquæ puteo p̃sensisse fertur ac p̃dixisse terremotū post diē tertiū futuru atq; ita factū: eē scribens ad Thalē milesium: de morbo phtiriasi pediculis inquit operiebat totus: morbo ãt iualescēte neq; medicorū quēpiã: neq; amicorū penitus admitto. Meo regnante gentili: Seruiū tullū significat sextū Romanorū regē: quē gentilē suū vocat quia eiusdē nois erat. Gentiles. n. vt ait Cincius sunt q̃ simili noie appellãtur: q̃ cognomines quoq; nūcupant̃ vel quia ab eo rege ducebat originē. Nã & filius: proauū. M. Tullii appellat regiã progeniē: cū scribit in. viii. punicorū. Tullius ærãtas raptabat in agmina turmas: Regia progenies & tullo sanguis ab alto: Eusebius quoq; in cronicis testatur Ciceronem natum esse ex regio volscorum genere: prior sñia apud me ꝓbabilior est. Pythagoras: De pythagora Samio laertius apuleius trogus reliq̃ satis multa: q̃ sunt notissima. Magnã græciã Græce dicitur μεγαλη ελλας idest magnagræcia portio italie a tarento vsq; ad cumas q̃ multæ magnæq; ciuitates in ea fuerunt a græcis conditæ auctor Iustinus in. xx. De qua plinius sic græci de Italia iudicauere genus in gloriã suam effusissimū quotã partē ex ea appellãdo græciam magnã A. quibusdam tota italia maior græcia dicta. Ouidius quoq; cecinit in fastis. Italia nam tellus græcia maior erat: de hac parte italiæ Virgilius. Effuge cuncta malis habitantur mœnia gratis. Est quodam philosophiæ genus quod italicū nūcupatur ex ea parte italiæ: q̃ quondam magna græcia nūcupata est: quod vt docet Augustinus in .viii. auctorem habuit pythagorã samiū: a quo etiã ferunt ipsum philosophiq̃ nomē exortum. Nam cū antea sophi i. sapientes appellarentur: hic interrogatus quid profiteretur phylosophum se esse respōdit idest studiosum sapientiæ: quoniã se sapientem profiteri arrogantissi-

Gentiles Cognomines

Magna greçia Phylosophia Italia

Sophi. Phylosophus

sane: fuit enim meo regnãte gentili. hanc opinionē discipulus eius pitagoras maxime confirmauit. q̃ cum regnante Tarquinio superbo in italiam venisset tenuit magnam illam græciam cū honore & disciplina: tum etiam auctoritate. multaq; sæcula. postea sic viguit pythagoreorum nomen vt nulli alii docti viderentur. sed redeo ad antiquos: rationem illi sententiæ suę non fere reddeant: nisi quod erat numeris aut descriptionib⁹ expli-

mum vi Numeris aut descriptionibus: Per mathematicas disciplinas hoc est arithmeticã: atq; Geometriã: quarũ probationes potentissimę sunt: quæ oculis euidẽter subiiciũtur: falsa quoq; veris similia Geometria ratione dẽphendit Grãmatice. Apodices vulgo dicũtur Geometrie ꝓbationes: fit hoc & in numeris per quasdã quas pseudographias vocant: hoc est falsas deformationes. Platonẽ ferũt. Plato post socratis obitũ. Ad pythagore disciplinã se cõtulit: & ad Italiã venit: pythagoreos euritũ: & architã: thimeũq; sectatus: a quibus intellectualis philosophia platoni tradita est Auctor Apuleius in dogmate platonis: thimei nomini dedicauit diuinũ illud obscurũq; volumen cui titulus est thimeus. Extãt platonis epistolæ ad architã tarentinũ qui mechanica callens colũbã ligneã fecit volantẽ ex quo philosophi acumen cognosci potest. Idem qd pythagoras: Apud Ouidiũ dogma pythagore explicatũ est libro decimoquinto methamorphoseon: vbi pythagoras asserit animas immortales esse: probatq; palingenesian & metempsychosin hoc est regenerationẽ & transanimationẽ: vt scilicet de aliis corporibus in alia corpora transeãt animæ: sic enim ait. Morte carent animæ semperq; priore relicta sede nouis habitãt domibus viuũtq; receptæ ex hoc pythagorico dogmate inducta est ab esu animaliũ abstinentia ne forte vt festiuiter ait Tertullian⁹ : bubulam quis de aliquo proauo suo obsonet. Malo potius volo: Errare cum platone. Honestus est error magnos duces sequẽtibus: vt ait Quintilianus. Ex tuo ore: Cicero vbiq; maximus præco est buccinatorq; platonicæ maiestatis adeo vt platonẽ deũ appellet: quẽ labeo inter semideos cõmemorãdũ putauit: cui defuncto magi vti deo imolauerũt. Macte virtute: Magis auctæ cumulateq; : sanguinolentibus ex acie redeuntibus dicitur macte virtute esto: vt inquit Seneca: qd magne laudis ꝓcul dubio ꝓconiũ est: dixit Statius in septimo thebaidos macte animo iuuenis id

candum. Platonẽ ferũt vt pythagoreos cognosceret in italiam venisse & in ea cũ alios multos: tum Archytã: Timeũq; cognouit & didicisse pythagorea oia primũq; de aiorũ æternitate non solũ sensisse idẽ quod pythagoras: sed rõnem etiã attulisse: quã nisi quid dicis ꝓtermittamus: & hãc totã spẽ imortalitatis relinquamus. A. An tu cũ me in sũmã expectationẽ adduxeris: de seris? Errare me hercule malo cũ platone: quẽ tu quanti facias scio & quem ex tuo ore admiror quã cũ istis vera sentire. M. Macte virtute: ego.n. ipse cũ eodẽ ipo nõ

Grãmaticę apodixes
Pseudographie
Timeus platonis
Colũba ex ligno volans;
Palingenesia.
Metempsycholis
Plato de⁹ Semide⁹.
Macte virtute.

est perfecte indolis: vt exposuit lutatius interpres: mactare. n. dictum est sacrificiū pfecisse. Marcus Tullius ferūt laudibus mactant honoribus: p magis augēt. Seruius enarrās illud vulgatissimū. Macte puer virtute noua sic itur ad astra: macte inquit magis aucte affectata gloria Et est sermo tractus a sacris quotiēs. n. aut thus aut vinū sup victimā fundebatur. Dicebatur mactus est taurus: vino vel thure hoc est cumulata est hostia & magis aucta. Plinius.

Macti ingenio.

In laudē astrologorū macti ait ingenio & cæli interpretes rerūq; naturæ capaces. Lucili⁹ macte virtute simulq; his versib⁹ esto. Mathematici: Periti astrologie: Geometriæ: Gnomonicæ: & Musicæ: quas disciplinas vt illā dictū est mathematicas græci veteres appellabant.

Punctū.

Quasi pūcti instar: Pūctū est inquit Seneca & adhuc pūcto minus: quod incolumus. Plinius in secūdo. Nō aliud est terra vniuersa: quā mūdi pūctus: hæc est materia vitæ nostræ hæc sedes.

ſnuitus errauerim. Nū igitur dubitamus? an sicut plæraq; sic & hoc quāq̄ hoc quidē minime: Persuadet enim mathematici terrā in medio mūdo sitā ad vniuersi cæli cōplexū: quasi pūcti instar obtinere. quod centron illi vocāt. Eā porro naturam esse quattuor omnia gignentiū corporū: vt quasi partita habeant inter se: & diuisa momenta vt terrena & humida suopte nutu: & suo pōdere ad pares angulos in terrā & in mare ferantur reliquæ due partes vna ignea altera animalis: vt illæ supiores in medīū locū mūdi grauitate ferātur &

Euclides ceteriq; geometræ punctum esse dixerūt: quod ob inōprahēsibilē breuitatē sui in partes diuidi nō possit nec ipsum pars aliqua sed tantūmodo signū esse dicatur. Vnde a græcis dicitur συμε οῖ hoc est signū. Centron: In omni orbe vel sphera. Medietas cētrum

Centrum

vocatur: Nihil aliud vt Macrobius ait est cētrū nisi punctū: in medio orbis spheræ. Apuleius in cosmographia. Cardinem inquit mūdi: sic enim dixerim cētrū habet tellus hinc a Plinio Centralis terra dicta.

Cētralis terra

Alias centron stimulū significat. Quattuor corporū: Elemēta significat ex quorū concordi discordia cūcta gignūtur. Terrenea & humida: Elementū aquæ & terræ: vt pote graue & pōderosum deorsum fertur ad centrū: cū ignis & aer genuina leuitate in sublime ferātur: qđ a philosophis astrologisq; copiosissime tractat: vnde terrena: & humecta natutā terræ & aquæ secuta ferūtur ad cognata. Suopte: Suo ipsius: vt meopte meo ipsius. Altera animalis: Elementū aeris significatur: qđ spirabile est. In medīū mūdi: Idest centrū nam vt inquit

Aristoteles libro quarto de cælo & mũdo: qđ a medio fertur sursum fertur deorsum vero quod ad mediũ. In sphera añt imũ est qđ mediũ est: vt phylosophi tradũt. Manilius in primo. Astronomicon: mediũ totius & imũ est Lucretius vtpote Epicureus negat imũ esse quo niã inquit spatiũ sine fine mõq; est medium. n. infiniti nõ est quod & Aristoteles docet in primo de cælo. Subuolẽt: Quidius in hãc sententiã. Ignea cõuexi vis & sine pondere cæli emicuit summaq; locũ sibi legit in arce. Proxim⁹ est aer illi leuitate locoq; dẽ sior his tellus elemẽtaq; gradia traxit; & p̃s̃a est grauitate sui: circũfluus humor vltima possedit solidũq; cohercuit orbẽ. Leuiora appellantur. Hoc fit per antiparistasin vt grẽci dicũt: per quã vbi calidũ est inde frigus excedit: vbi frigidũ est inde calor expellit: hinc putei per hibernũ tẽpus calent quia illo se calor cõtulit cedẽs: frigori superiora possidenti. Siue sint animales: Aerei: vt Diogenes: & Varro crediderũt. Ignei: vt zeno: & Heraclius opinati sũt Numerus: Vt Xenocrates qui dixit animã esse numerum se mouentem. Quinta illa natura: Endelechiam aristotelicam intelligit. Nec tam vegeta mens: Cum animus noster sit mobilis vegetus versatilis momento temporis multa percurrens multa complectens non videtur esse probabile tã vegetã mobilẽq; naturã esse cor aut cerebrũ: aut sanguinẽ. q̃ corpora sunt bruta & crassa: nihil autẽ animo tã cõtrariũ est q̃ torpor & crassitudo hebetescẽs cũ animi essentia sit in motu Origines dixit animã esse substantiã sensibilẽ & mobilẽ. Quorũ alter: Dicearchus. Alter: Aristoxenus. Ad hæc transferre. Quia animã harmoniã esse dicebat. Ex interualli sono: Aristoteles harmoniã aut esse tempera-

Imũ in sphera

Medium infiniti non est.

Antipa-ristasis.

Vnde putei calidi p hyemẽ

Animi essentia motu

Harmonia. mentū & cōpoſitionē cōtrariorū: harmonia ꝑ ſe īmobilis eſt: aīę autē ꝓpriū eſt per ſe moueri. Ergo aīa harmonia eſſe nō pōt. Cenſorinus & Macrobius harmoniā eſſe dicūt cōſonantiā cōſonantēq; cōueniētiā: & vt ait Auguſtinus cōcētus eſt ex diſſimillarū vocū moderatione: ſi cut ex ſummis & mediis & infimis interiectis ordinibus vt ſonis ci-

Ciuitas ex cōſenſu diſſimilium uitas cōcinit moderata cōſenſu diſſimillimorū. Harmonias. ꝑ. muſici ſimphonias plures hēnt ſed illā clariſſimā: q̄ appellaſ diateſerō & alterā q̄ dr̄ diapente harmonia vero diapaſon vocant hoc eſt vniuerſitatē cōcētus quæ ex ſeptē tonis cōficit.

Diateſſeron. Diapaſō.

Nō vi. Si qd in nobis eſſet harmoniæ ſimile victu moueret externo ſicut neruī citharę manibus qui ſine tractu artificis pulſuq; digitorū muti atq; inertes iacēt anim⁹ vero ſua ſponte & cogitat & mouet ex quo nulla ꝓportio eſt animi ad harmoniā. Canere ipſe docet: Tā q̄ muſicus videtur. n. muſicæ ſcius & callēs accōmodatior eſſe ad canēdū: q̄ de aia philoſophādū. Quā quiſq; norit artē: In hāc ſententiā prouerbialis eſt ille ꝓpertii verſiculus: qua potēq; ſq; in ea conterrat arte diē & alter vnuſq; ſua nouerit ire via: cōſimiliter ſcribit Oratius in epiſtolis. Quā ſcit vterq; libēs cēſebo exerceat artē. Indiuiduorū corporū. Explodēdā eē dicit: & q̄ſi radicit⁹ extirpādā opinionē Democriti: leucippi. Et Epicuri: q aiam ex atomis hoc ē idiuiduis corpibus cōſtare dicebāt: qb⁹ nomē atomorū inditū ē: qa ſecari ac diuidi ñ pōt

Atomi vnde.

volitare āt atomos & cōcurrere opinanť ſicut pulueris minutias vide m⁹ i ſole cū ꝑ feneſtrā radios ac lumē imiſerit. Ex his oia oriri & rurſus in eadē reſolui vigilātes ſomniabāt. Spirabilē: quaſi ſpiritu & aere: tā q̄ vehiculo vectā cū aer ſpm̄ vitalē fundat. Horū q̄tuor generū

quidē nū q̄ videtur: q animū ſe habere nō ſentiat: alter ita delectaſ ſuis cātibus: vt eos ét ad hęc trāſferre conetur harmoniā aūt ex interuallis ſonorū noſſe poſſum⁹: quorū varia cōpoſitio harmonias etiā efficit plures mēbrorū vero ſitus: & figura corporis vacās aio quā poſſit harmoniā efficere nō video ſed hic quidē q̄uis eruditus ſit: ſicut eſt hæc magiſtro concedat Ariſtoteli. Canere ipe docear. Bene. n. illo prouerbio græcorum p̄cipuo Quā quiſq; norit artem: in hac ſe exerceat. Illam vero funditus eiiciamus indiuiduorū corporū leuium & rotūdorū cōcurſionē fortuitā: quā tātū Democritus cōcalefactā: & ſpirabilē ideſt animalē eſſe voluit. Is autem animus qui ſi eſt horum quattuor generum ex quibus

ſcilicet elemẽtorũ. Ex inflãmata anima: ex aere ignoto & caleſcente: quod quadrat cũ ſnia. M. Varronis: qui dicebat aiam aerẽ eſſe feruefactũ in pulmone diffuſum in corpus: & hæc ſentẽtia cõuenit cõmuni ſenſui: cui pſuaſum eſt aia ideſt ſpũ & igne animantiũ vitã cõſiſtere: cũ ſine reſpiratione viui nõ q̃at: & corpora igne viduata frigeſcãt & extinguãtur. Hæc duo genera ignis: & aer. Nihil pnt: quod vergat in imũ: & centrũ: ad quod pna ſũt: q̃ põderoſa ſunt. Diſſipantur pcul: ex opinione illorũ dictum eſt: qui cẽſent animũ aliquãdiu pmanere mox diſſipari. Craſſus hic aer: poſſidonius quadraginta ſtadiorũ a terra altitudinẽ eſſe ait in qua aer turpid⁹ ſit et craſſus: vbi nibila vẽti nubeſq̃ gignãtur: ſupra vero purũ: liquidũq̃: & in pturbatæ lucis aerẽ. Concretũ: Dẽſum: turbidũ: ſpiſſum. Terreno genere cõfecta: pythagoras empedocles: epicarmus: alii q̃ phiſici: pricipia quattuor elemẽta ppoſuerunt: ex quibus aialia cõſtant: quæ i corporibus noſtris euitẽter apparent: nã carnes & oſſa terrena ſunt: humor & ſudor aquatici: reſpiratio ex aere: calor ex igne: ab elemãtis habemus corp⁹. a deo animũ ſicut elemẽta mutãtur quorum perire mutari eſt: ita & corpus: ſicut deũ nõ perire manifeſtũ eſt: ſic & animus nõ perit: qui adeo originẽ ducit: pars enĩ ſemper ſequitur genus. Nihil animo velocius: thales mileſius vnus ex ſeptem græciæ ſapientibus: velociſſimũ inquit omniũ quæ ſunt eſt mens: nam per vniuerſa diſcurrit. Lactantius: libro de opificio: animus inquit tante celeritatis eſt: vt vno temporis puncto celũ omne

omnia conſtare dicũtur: ex inflam mata anima cõſtat vt potiſſimum videtur. Panætio: ſuperiora capeſſat neceſſe eſt. Nihil enim habent hæc duo genera proni: & ſupera ſemp petũt ita id euenit ſiue diſſipantur procul a terris ſiue permanẽt & conſeruãt habitũ ſuum: per hæc etiã magis neceſſe eſt ferantur ad cælũ: & ab hiis perrũpatur & diuidatur craſſus hic & cõcretus aer: qui eſt terre pximus calidior eſt enim vel potius ardẽtior aius quã eſt hic aer: quẽ modo dixi craſſum atq̃ cõcretũ: quod ex eo ſciri poteſt: quia corpora noſtra terreno principiorũ generæ cõfecta: ardore animi cõcaleſcunt: accedit vt eo facilius aius euadat ex hoc aere: quẽ ſæpe iam appello craſſum: eũ q̃ prorumpat: q̃ nihil eſt animo velociꝰ: nulla eſt celeritas quæ poſſit cum animi celeritate contendere Qui ſi per manet incorruptus ſui q̃ ſimilis neceſſe ẽ ita feratur vt pe-

Elemẽta in animã tibus

Quid velociſſimũ

Celũ aer. colluſtret maria uolet. Terras & urbes pagret. Omne celũ hoc: aera intelligit. Lucretius. In hoc celo qui dicitur aer. Plinius quoq; in. ii. & hoc celũ appellauere maiores: quod alio nomine aera: hinc grãdines ſunt & pruine hymbres: procellæ: turbines. Ventorũ hoc regnũ: pacem

Supra lunã oia pura. ſumma tenent ut ait lucanus: ſupra lunã pura oia ac diuturnæ lucis plena Coguntur: cõgregantur: confiunt:. Exhalationes terræ: Meteorologi tradunt duas eſſe exhalationes ſiue euaporationes alterã humidam alterã ſiccam. Ex quibus fiant nimbi: nubes: tonitrua: tẽpeſtates & id genus alia lege ariſtotelẽ & albertum in meteoris: ſic enim recte ſcribi teq; dicuntur quæ vulgus metaura inſcite appellat: qua dictiõe apud grecos ſublimia ſignificantur: ait ariſtoteles calefacta a ſole terra neceſſum eſſe fieri exhalationes. Quã regionem: Aeris. ſ. craſſi atq; cõcreti q terræ proximus eſt. Naturam ſui ſimilẽ: aera tenuiorem: liquidiorẽ: calidiorẽ. natura enim animi eſt leuis & calida. Finẽ alius efferendi: Aliæ animæ lunarẽ circulũ: aliæ ſolſticialẽ retinere dicuntur: prout minus magiſue purgatæ fuerint. Semidei manes habitant: vt autumat Lucanus: id ſpacium quod patet inter terras luneq; meatus: quos virtus ignea fecit imi etheris pacientes: theologi dixerũt elyſiũ eſſe circa lunarem circulũ vbi aer purior eſt. tanq̃ illuc animi nexibus corporeis ſoluti ſub uolent: nõ me preterit a quibuſdã philoſophis elyſios cãpos collocari in ſphera a plane hoc eſt inerrabili. Exanimus: libratus æqua lãce: modificata vtriq; participatione: vt neq; põdere deuergat neq; leuitate altius rapiatur. Aletur: cibus animorũ in cælo & alimonia vt ſubtiliter veſtigauit origenes libro ſecundo periarchon erit theoria hoc eſt contemplatio & intellectus dei. Sancti manducabunt panem vitę qui ſapientiæ cibus ſignificatur: quo animæ nutriuntur: bibentq; ex diuinæ ſapientiæ poculis: qui purior mente & excretior ſenſu erit ſi cito aſcendet aeris locum: & ad cælorum regna perueniet: & in ſphe-

Meteorologi

Meteora.

Cibus animorum theoria

netret & diuidat omne cælũ hoc: in quo nubes hymbres vẽtiq; coguntur: quod & humidũ & caliginoſum eſt propter exhalatiões terræ. Quã ratione cũ ſuperauit aius naturãq; ſui ſimilẽ cõtigit & agnouit victus ex aia tenui & ex ardore ſolis tẽperato ignibus reſiſtit & finẽ altius ſe offerẽdi facit. Cum enim ſui ſimilẽ & leuitatẽ & calorem adeptus eſt tanquam paribus examinatus ponderibus nullã in partem mouetur. Eaq; ei domum naturalis eſt ſedes cum ad ſui ſimilem penetrauit: in quo nulla re egens aletur: & ſuſtentabitur iiſdem

tis singulis prospiciet ea: quæ ibi geruntur: & rationem quare gerantur agnoscet. Astra sustentantur: Stellas animantes esse rationabiles ecclesiastici doctores affirmant: que vanitati subiectæ esse dicuntur: quia corporibus indutæ sunt philosophi tradunt & maximæ platonici stellas ali humore terreno & pasci: quas igneas esse opinantur: vnde a poeta astrorum ignes dicti: cui sententiæ astipulatur illud lucani: nec non oceano pasci phœbumq; polum q; credimus Aristoteles vero in secundo meteororum deridet eos: perinde ac vanidicos quicunq; existimauerunt solem & sydera humore pasci: aut ergo philosophice intelligimus astra sustentari alimento humecto? aut theologice nutriri theoria: idest speculatione diuinitatis: & deo frui: secundum Augustinum animi nostri vacabunt dei laudibus: deum videbunt & amabũt: amabunt & laudabunt: hic erit animorum cibus & nutricatio. Corporis facibus inflammari: Platonici ex terrenis corporibus sic affici animas opinantur vt hic eis sint cupiditas: timor: letitia: tristitia: & id genus perturbationes: quibus mortales: vexantur: quam Platonicã sententiam luculentis versibus mantuanus vates explicauit dicens. Terreniq; hebetant artus moribundaq; mẽbra hinc metuunt cupiũtq; dolent gaudentq;: nec auras suspiciunt clausæ tenebris & carcere ceco huic sententiæ subscribit illud apostolicum: aggrauat animam corpus corruptibile & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Igitur ex corporis contagione proserpunt perturbationes: vel vt ecclesiastici loquuntur passiones animorum ex ardore corporeo animi stimulantur: & cumprimis tres existunt affectus vehementissimi: qui homines in omnia facinora præcipites agãt. Videlicet ira cupiditas: libido: ꝓpterea poetę tres furias esse dixerunt: q̃ mẽtes hominum exagitent: ira vltionem desiderat: cupiditas opes: libido voluptates. His emulemur: modo inuideamus alias imitemur: est. n. emulatio ęgritudo si eo quod quis concupierit alius potiatur ipse careat. Nunc: Dum adhuc sumus in vita. Spectare aliquid. Mar. Tullius scribens de officiis & de finibus bonorum: hominis inquit est ꝓpria viri inquisitio & vestigatio: itaq; cum sumus necessariis negociis curisq; vacui: tũ auemus aliqd videre. audire: discere: iisitus ẽ mẽti cognitiõis

Sidera humore pasci.

Perturbationes ex sotiatiõe corporũ

Tres furię quid

Vestigatio veri ꝓpria hominis

amor: & vt auctor est origines meas scientiæ veritatis dei & rerũ causas noscendi naturale desideriũ gerit. Natura inest:septimus est casus. i. instinctu naturali:naturaliter. Id multo liberius:cũ in terris essemus vt inquit origenes vidimus animalia vel arbores & differẽtias eorũ perspiximus:verũ rõnes non intelligimus:ita concepto in terris huiuscemodi agnitionis vel studio vel amore:nobis post exitũ erit cognitio & intelligentia sincerior. Ore: Regiones alias extremæ partes vt littorales. Plinius ciuitates aut in mediteraneo aut in ora eẽ refert hinc soluere orã vsurpatũ: ꝑ eo qđ est enauigare. & ab ora hoc est littorali regione soluere retinacula nauiũ ac abscedere: ridiculũ est orã accipere pro fune nautico sicut recẽtiores scriptores enarratoresq; interꝑtari solent illud quintiliani oram soluẽtibus bene ꝑcemur:& aliubi apud eũdẽ.sublatæ sunt anchoręsoluimus orã: tãq; ora significetur ipse funis:q soluitur a nauigaturis. Cæterũ apud nullũ idoneũ scriptorẽ ora in hoc significatu reperiatur. Nec illos qcq; iuuerit Titi Liuii verba: cuius potissimũ auctoritate fulcit. Nãq; apud Liuiũ li.xxviii. sic legũt & sic legi vulgo solet:trahũt scalas: oraſq; & anahoras ne in moliẽdo mora esset ꝑcidũt:q̃ lectio si vera esset:haud dubie oras acciperemus ꝑ funibus:sed ego apud liuiũ lego nõ oras:sed lora:& ita hẽt vetustus codex: libuit hoc in loco fusius euagari ad tollẽdũ publicũ errorẽ q inueterauit irroborauitq; in explicatu oræ soluẽdæ: cũ soluere orã simpliciter significet nauigare:& ab ora hoc est a littore soluere nauigũ. Patriã & auitam philosophiã:a patre & auo patria & auita dicit philosophia: qua scilicet vsi sunt patres & aui nostri:rudi scilicet & impolita: quã tẽpore Platonis: Aristotelis & Theophrasti qui Aristotelis discipulus fuit: politissimã cultissimãq; effecerũt:est aũt nihil aliud philosophia q̃ studiũ amorq; sapientiæ. Fruentur ea:philosophãtes designat:qui ꝑcipue fruentur pulchritudine rerũ celestiũ & agnitione: quorũ animi

Soluere orã qd.

Locus quinti latini

Correct⁹ huiꝰ locꝰ.

ti curis sumus: vt spectare aliquid velimus & visere id multo tum faciemus liberius: totoq; nos in cõtẽplandis rebus: perspiciẽdisq; ponemus propterea quod & natura inest mentibus nostris insatiabilis quædã cupiditas veri viscendi: & ore ipsæ locorũ illorũ quo peruenerimus:quo facilíorem nobis cognitionẽ rerũ cælestiũ: eo maiorẽ cognoscendi cupiditatem dabunt. hæc enim pulchritudo etiã in terris patriam illam: & auitam vt ait Theophrastus philosophiam cognitionis cupiditate incẽsam excitauit:præcipue vero fruentur ea:q

adhuc incluſi ceco corporis ergaſtulo niſi ſunt p virili parte noſſe ſu blimia:& cauſas rerũ perſcrutari. De pythagora dictũ eſt:mente deos adiit: & q̃ natura negauit viſibus humanis: oculis ea corporis hauſit. Itaque tũc facie ad faciẽ videbunt: quæ hic per ſpeculũ in enygmate viderũt:frui aũt ꝓprie dicimur ea re:quæ per ſeipſam expetitur & delectat: vti vero ea re:quam propter aliud querimus: vnde vt ſcite inqt Auguſtinus tẽporalibus magis vtẽdum eſt q̃ fruendũ: vt frui mereamur eternis:improbi & preposteri homines frui volũt numo:vti aũt deo:quoniã nõ numũ pp deũ impẽdũt:ſed deũ pp numũ colũt. Acie mẽtis:acumine ingenii & oculo cordis: qui vt ait Plato in ſymphoſio tunc acute incipit cernere cũ primũ corporis oculus defloreſcit. Diſpicere: diligẽter inquirere & curioſe contẽplari. Hoſtiũ põti: argumentũ a minori:Si delectat nos in terris vidiſſe boſphorũ thraciũ:& fauces ponti euxini & fretũ athlanticũ & extimas tantũ terrarũ oras quanto pulchrius tucũdiuſq; ſpectaculũ erit de cælo cõtẽplari ac ſpectari ſimul vniuerſa vno oculorũ obtutu:tam habitabiles q̃ inhabitabiles zonas ſiue faſceas: hoſtiũ aũ: ponti ſignificatur boſphorus thracius:quo pontus euxinus iungitur propontidi: nã geographi primas anguſtias maris ſe coartantis:helleſpontum vocant: inde expaciatur æquor:quæ laxitas propontis appellatur: vbi iterum in actum coit & ſtringitur:illæ anguſtiæ boſphorus thracius nuncupatur:vbi iterũ effunditur pontus euxinus: qui curuatus in figurã ſcythici arcus cõmittit hoſtio meotidis paludis: idq; hoſtiũ cimerius boſphoros vocatur: boſphoros autẽ dici a tranſitu vel bobus meabili propter anguſtias. Plinius Solinuſq; notificant. Valerius flaccus cecinit boſphoron thracium accœpiſſe nomen a traiectu ionis in vaccã deformatæ ſicenim ſcribit in.iiii.argonauticon boſphoron hinc veteres errantis nomine diuæ diuulgauere. Idem longo carmine denarrat quẽadmodũ argonautæ per boſphoron thraciũ & hoſtium ponti tranſiuerũt: in cuius traiectu orpheus vnus argonautarum cecinit fabulã ionis primo in iuuẽcã mox in deã demutatæ. Nominata argo:Nauis dicta eſt vel ab argo architecto: de quo Flaccus: ad carũ tritonia deuolat argũ: moliri hunc puppẽ iubet & demittere ferro robora: vel a velocitate quã græci argon appellant. Inde arguti:vt ſentit probus: dicti qui multũ ac celeriter loquũtur: argos græcæ quoq; dicitur tardus: hinc locus

Frui
Vti.

Frui numo vti deo improborũ eſt.

Oculus mentis

Propõtis Boſphorus thracius

Euxinus: Boſphorus cimerius

Nauis argo dicta vnde.

Arguti Argonautæ.

in endecasyllabo epigrãmatarii poetæ:nõ nautas puto vos:sed argo-
nautas:vbi alluſio eſt ad famigeratos nautas: & intelligi tamẽ vult pi
gros & lentos nautas:alii autumãt argo nominatã eſſe ab argiuis hoc
eſt græcis: qđ ſentire videtur hoc in loco.M.Tullius argonautæ aũt
clariſſimi græciæ heroes extiterũt:ſupra quinquaginta:vt tradit Dio
dorus: quos noiatim pœne
oẽs percẽſent apollinius &
Valerius flaccus:facta eſt ãt
argo nauis ex arbore : quã
Alexander Cornelius eonẽ
appellauit: q̃ robore ſimilis
nec aqua nec igni corrumpi
poſſet. Pellẽ inauratã: vel
lus aureũ: qđ p̃conio poeta
rũ eſt cãtatiſſimũ:ſtrabo fa-
bulã aurati velleris cõfictã
eſſe autumat:ex eo qđ in re
gione colchica torrẽtes di-
cũtur aurũ deferre: qđ bar-
bari lanoſis pellibus excipi
unt.M.Varro in.ii. de re ru
ſtica p̃diderũt ingt pecudes
pp charitatẽ aureas habuiſ-
ſe pelles vt in colchide oe-
tha: ad cuius arietis pellẽ p̃
fecti regio genere dicuntur
argonautæ. Freta:athlanticũ ſiue gaditanũ fretum ſignificat: quod
europã aphricãq; diſterminat:anguſtias q̃ athlanticum mare irrumpit
terras:græci porthmon:latini fretum appellant: dictũ eſt autem fretũ
vt interp̃tatur.M. Varro a ſimilitudine feruentis aque:quod in fretũ
ſæpe cõcurrat æſtus atq; ferueſcat. Omni cultu vacantes: ex quinq;
partibus terræ:quas vocant zonas alii plagas: martianus faſceas: in-
feſto rigore & eterno gelu premuntur duæ extremæ: fiũtq; inhabita-
biles perpetua vtrinq; caligine obductæ : quæ vero media eſt exoſta
flammis & torridata vapore ſolis fit & ipſa inhabitabilis : & ita tres
plagæ videlicet duæ extremæ mediaq; exuſta non ſunt habitabiles
neq; cultæ propter nimios rigores:& nimios ardores. Aperta & pa
tefacta:Medici anatomas.i.diſſectiones corporum appellant:quas p
pe ſolẽniter faciunt:tanq; neceſſarium ſit incidere corpora mortuorũ:
eorũq; viſcera atq; inteſtina ſcrutari: crophilus & eraſiſtratus nocen-
tes homines a regibus ex carcere acceptos viuos incidebant:conſide-

Aureum vellus.

Porthmos Fretum

Anatomæ Viuos diſſecabant.

delecti viri vecti petebant pellem
inauratã arietis: aut hi qui oceani
freta illa viderẽt. Europã lybiãq;
rapax vbi diuidit vnda quod tan
dẽ ſpectaculũ fore putamus cũ to-
tã terrã cõtueri licebit: eiuſq; cum
ſitũ: formã circũſcriptionẽ tum &
habitabiles regiões:& rurſum om
ni cultu pp aut vim frigoris:aut ca
loris vacãtes? nos.n.ne nũc quidẽ
oculis cernimus ea quæ videmus:
neq;.n. eſt vllus ſenſus in corpore
ſed vt nõ ſolũ phyſici docẽt: verũ
etiã medici:qui iſta aperta & pate
facta viderũt: viæ quaſi quædam

rabant etiam ſpiritu remanente viſcerum inteſtinorũq; poſituram co lorem: figuram: & ordinem: quod negociũ vtpote crudele a luculẽtis ſcriptoribus improbatur cum nõ tam ad medicinam pertineat quam ad carnificinam. Nec audimus: Plinius in hanc ſententiam ſic ſcribit in. xi. na. hiſtoriæ animo videmus: animo cernimus: oculi ceu vaſa quedam viſibilem eius partem accipiũt atq; tranſmittũt: ſic magna cogitatio obcecat abducto intus viſu: ſic in morbo comitiali aperti nihil cernũt animo caligãte

Aio videmus.

ſunt ad oculos: ad naris ad auris a fede animi pforatæ: itaq; ſæpe aut cogitatione. aut aliqua vi morbi impediti apertis: atq; integris & oculis & auribus: nec videmus nec audimus: vt facile intelligi poſſit animũ & videre & audire nõ eas partes quæ quaſi feneſtræ ſunt animi: quibus tamen ſentire nihil queat, mens niſi id agat: & adſit. quid qd eadẽ mẽte res diſſimillimas cõprehẽdimus vt colorẽ: ſaporẽ: calorẽ odorẽ: ſonũ: quæ nunquã quinq; nũciis animus cognoſceret: niſi ad eũ omnia inferentur: vt idẽ omniũ iudex ſolus eſſet. atq; ea profecto tum multo puriora & dilucidiora cernentur: cum quo natura fert

Quaſi feneſtræ: mẽs videt: mens audit: vt philoſophi aſſerunt: quæ per oculos & aures quaſi per feneſtras tranſmittit vim videndi & audiendi: hinc ait Lactantius in libro de opificio verius & manifeſtius eſt mẽtẽ eſſe: quæ per oculos trãſpiciat quaſi per feneſtras: lucente vitro aut ſpeculari lapide obductas. Plinius oppido q̃ decenter fingit vſurpat ſiue nouat: verbũ feneſtrare: quaſi per feneſtras aperire: ſic enim iquit media oculorũ cornea feneſtrauit pupilla. Hieronymus ſcribens contra Iouinianum.

Mens audit

Feneſtrauit

per quinque ſenſus inquit quaſi per quaſdam feneſtras vitiorum ad animam introitus eſt: hinc illud propheticum: mors intrauit per feneſtras veſtras. Quinque nunciis: quinque ſenſibus: ex quibus vt docet Ariſtoteles certiſſimus in homine eſt tactus: & guſtatus: cum reliquis ſuperetur a multis. Nam aquilæ clarius cernunt: vultures ſagacius odorantur: liquidius audiunt talpæ. Ad eum. ſ. animum ſine quo nullus in corpore eſt ſenſus: philoſophi ſenſum communem appellant: ad quem ſenſus omnes referuntur: tanq̃ ad iudicem ſicut quinq; digiti ad manum: connexi perqunt. Communis ſenſus apud oratores accipitur pro communi quadam intelligentia: de quo alibi plura. Quo ad celeſtem. ſ. ſedem domiciliumq; animorum.

Morsper feneſtras.

Guſtatus in homine tactus

Liber animus: exutus vinculis terrenis & labe corporea. Foramina: Nares: oculos: aures: & os significat sensus. n. interpretes ac nuncii rerum. in capite tanq̃ in arce mirifico artificio ad vsus necessarios & facti & collocati sunt: ab opifice natura: qua vt mquit verissime Mar. Tullius in. ii. de natura deorũ nihil potest esse callidius nihil solertius.

Natura nihil callidius

Præter animũ: quãdo. s. solutus erit a carcere corporali & ergastulo terreno: quo hebetãtur sensus: & animus pregranatur. Quãuis quantum vis hoc est vberrime copiosissimeq̃. Eiusq̃ inuentori: fortassis: Lucretiũ taxat: qui epicurũ ait primũ inuentorẽ fuisse nature: & p̃ cepta suppeditasse: quibus diffugiunt animi terrores: eũq̃ vt deũ colendũ esse p̃cipit. Lucretii versus ex libro. v. hi sunt in laudẽ epicuri compositi: dicendũ est

Deus ille fuit deus

deus ille fuit deus iclyte mẽmi: qui princeps vitæ rationem inuenit eam: q̃ nunc appellatur sapiẽtia. Quiq̃ per artem fluctibus e tantis vitam tantisq̃ tenebris: in tã tranquillo & tam clara luce locauit: de eodẽ ait in. vi. veridicis igitur purgauit pectora dictis: & finẽ statuit cupidinisatq̃ timoris. Quo terrore: per interrogationẽ illudens ait hæc: tanq̃ ridicula sint & inania: nec aniculæ quidẽ metuenda: a quibus dixit lucretius: nos per epicurum liberatos esse. Acherontia templa: templum tribus modis dicitur: in celo in terra: sub terra. In cælo templum dicitur: vt in hæ

Tẽplum triplex

cuba magna templa cæli: in terra: vt deorum templa & delubra: sub terra: vt in andromacha dixit ennius acherusia tẽpla: alta orci saluete

liber animus peruenerit: nam nũc quidem quamquam foramina illa quæ patent ad animum a corpore calidissimo artificio natura fabricata est: tamen terrenis concretisq̃ corporibus sunt interspecta quodammodo. Cum autem nihil erit præter animum nulla res obiecta impediet quo minus perspiat: quale quidq̃ sit: quãuis copiose hæc diceremus sires postularet: quam multa quam varia quanta spectacula animus in locis cælestibus esset habiturus. Quæ quidem cogitans soleo sæpe mirari nonnullorum insolẽtiam philosophorum qui naturæ cognitionem admirentur ciusq̃ inuẽtori: & principi gratias exultantes agunt: eumq̃ venerantur vt deum: liberatos enim se per eũ dicunt grauissimis dominis terrore sẽpiterno & diurno ac nocturno metu. quo terrore? quo metu? q̃ est anus tã delira q̃ timeat ista quæ vos videlicet si physica nõ didicissetis: timeretis acherõtia tẽpla

infra. Item nunc templa significantur subterranea: videturq; Cicero referre carmen ennianum: cuius meminimus: & meminit. M. Varro in tertio latinæ linguæ. Orci: plutonis quē antiqui vragum ab vrgendo dixerunt: quē modo vedium: modo summanū: modo ditem appellant: dictus est etiam ab antiquis quietalis: quasi mors quies sit erūnarum Lethi: mortis: in funeribus inductiuis apud priscos dicebatur ollus letho datus est: quod significat ille datus est morti. Quam acuti natura sint: per contrarium inquit q̄ hebetes & bruti ac stupentes fuerint: qui sine doctrina inferos metuebant: & vmbrarū terriculamenta: q̄ puerilium sunt deliramentorum: cum cōmenticia sint & falsa. Tos esse perituros: hoc contra epicurum & epicureos: maximeq; contra lucretium dictum est: qui animū cum corpore totum interire arbitrantur. Pythagore & platonis sententia: Quæ. s. asserit immortalitatē animorū: credendum est autē maxime platoni: cuius auctoritas tanta est: vt vel sola sufficere possit: attamen rationes tot affert: vt pudeat nō credere. Morte mulctant: mortales faciunt & mori affirmant vna cum corpore: vt nihil sensus a morte relinquatur Qualis animus vacans: hæc haud dubiæ res mentes hominū cogitationesq; perturbat: dum perci

Noia plutonis

Quieta lis

Ollus lęto datus

alta orci palida leti obnubila obsita tenebris loca. Non pudet philosophū in eo gloriari: quid hæc nō timeat: & qui falsa esse cognouerit ex quo intelligi potest quam acuti natura sint qui hæc sine doctrina crediturí fuerint: Præclarum autē nescio quid adepti sunt qui didicerunt se cum tempus mortis venisset totos esse perituros. quod vt ita sit (nihil enim pugno) quid habet ista res aut letabile aut gloriosum. nec tamen mihi sane quicquam occurrit: cur non pythagoræ sit & Platonis vera sententia. Vt enim rationem nullā Plato afferret (vide quid homini tribuā) ipsa auctoritate me frangeret: Tot autem rationes attulit vt velle cæteris sibi certe persuasisse videatur: sed plurimi contra nituntur animosq; quasi capite dānatos morte mulctant: necq; aliud est quicquā cur incredibilis his animorum videatur eternitas: nisi q̄ nequeunt qualis animus sit vacans corpore intelligere & cogitatione comprehēdere: quasi vero itelligāt qualis

pere non possunt: qualis futurus sit animus solutus a corpore: quam figuram: motum: posituram: sensum habiturus sit vt pote incorpo-

reus: vnde plinius cū dispicere nō posset qualis esset a morte futurus aius mortalē credidit: q̄rens vbi cogitatio illi? quō visus auditusq; aut q tangit? q vsus eius: qui deinde sedes: q̄ta ve multitudo tot secu lis animarū velut vmbrarū? nūc. M. Tullius ait nō esse mirū si nō per cipimus qualis futuris sit aius post mortē: cū nec quidē nobis viuenti bus sat not⁹ sit q̄lis in p̄sen tia sit: dū adhuc in corpore commorat: q̄ sit eius forma magnitudo locus: vt .n. di= xit Lucreti⁹: ignorat.n. q̄ sit natura aiai. Cōformatio: fi guratio & forma alias con= formatio exornatio rhetori ca est: cū p̄sona fingit: aut eū res muta siue iformis fit eloquēs & formata: græco vocabulo dr̄ prosopopeia: Casurus ne in cōspectū: vi= dere & videri vt inqt orige nes corporū res est: incorpo reæ vero naturæ q̄lis est aio rū visio esse nō pōt: qbus ni hil aliud cōuenit nisi nosce & nosci. Tāgere n. & tangi nisi corpus nulla pōt res vt ait lucretius: itaq; socrates merito dicebat oportuisse hoium pectora

Ignorat natura animai

Cōfirma tio

Acies

Subtili = tas aiorū frustratur visum

sit in ipso corpore: q conformatio q magnitudo qui locus vt si iā pos sent in hoie vno cerni oia: q nunc tecta sunt casurus ne in cōspectum videatur aius an tāta sit eius tenui tas vt fugiat aciē. Hec reputēt illi qui negant aium sine corpore in= tellígere posset. Videbunt quē in ipso corpore intelligant. Mihi qui dem naturā animi intuenti multo difficilior currit cogitatio multoq; obscurior: qualis animus in corpo re sit: tanquā alienæ domui: quam qualis cū exierit: & in liberum celū quasi in domū suam venerit: nisi

senestrata & apta esse: vt nō occultos hērent sensus: sed patentes ad cōsiderādū. Aciē: visum oculorū. M. Tullius in .ii. de natura deorū acies ipsa qua cernimus q̄ pupilla vocat ita parua ē: vt ea q̄ nocere pos sint facile vitet: tāta est āt subtilitas aiorū vt obtutus nr̄os effugiant: sicuti dixit apuleius fila ex qbus demones cōstāt esse vsq; adeo tenuia vt radios ois nr̄i tuoris & raritate trāsmittāt & splēdore reuerberent & subtilitate frustrent. Tāq̄ aliene domui. Diuersoriū ai dr̄ esse cor= pus: perinde ac ibi more hospitis diuersēt ad breue tp̄s: cuius domici lii ꝓpriū & patria sit cælū ex quo venerit: vnde incolæ dicimur: & veluti pegrinātes hic agere vitā erraticā tēporariāq; post mortē in do mo ꝓpria: hoc ē in celesti domicilio victurivitā stataria ꝑpetuāq; ex hac sn̄ia ē illa p psalmographi ꝓphetæ suspiratio: heu qa icolatus me⁹ ꝓlōgatus est nimis. Q̄d nūq̄ vidimus: Argumētat a simili: si nō in telligimus qd sit aius: qa eū vt pote inuisibilē nūq̄ vidimus: itelligētia cōpleti deū nō possumus q icorporeus ē: inuisibilis: ineffabilis: incō=

Incolat⁹

præhẽsibilis: supra captũ mortaliũ: circa quẽ heret itellectus: angustia & mẽs hebescit ad diuinæ maiestatis cõtẽplatũ: vixq; scintillæ obtiet locũ: & ꝓfecto acies hũanæ mẽtis hebetior est atq; obtusior noctur-
nis oculis in speculatiõe diuitatis. Quid aut qualis: alterũ ad natu-
rã: alterũ ad qualitatẽ ptinet. Aio aium videre: hoc faciũt curiosi & eruditi: vt quotidie ipsa mẽ te siue aio quid sit ipse aius dispiciãt. Vt se qsq; noscat de cælo descendit ΓΝΩΘΙΣΕΑΥΤΟΝ: vt ait mordax poeta qđ latinæ significat nosce teipsum: vel scito teip sum: cuipiã cõsulẽti: quo iti nere ad beatitatẽ pueniret respõdit delpicũ oraculum si te cognoueris: ipsius quo q; fronte templi hæc inscri pta sententia est: homo au-
tem cognoscit seipsum si o-
riginis natalisq; exordia pri ma respexerit: nec seq̃siue-
rit extra: in cantico cantico rum scriptũ est nisi cognoue ris temetipsam quẽ locũ la-

Noctur-
nis oculis hebetior
Nosce ip sum

tissimæ exponens diuus Hieronymus autumat animam duplici mõ agnitionem sui capere: primo vt noscat qđ sit ipsa: & qualiter moue at: ideſt quid substãtia & qđ in affectibus habeat: & hoc intelligi vult isto in loco. M. Tullius. Secundo modo anima agnoscit semetipsam: quando scrutamur vtrum corporea vel incorporea vtrum simplex an ex pluribus composita vtrum facta: an omnino a nullo sit facta v-
trum origo eius pariter cum origine corporis traducatur quod per traducẽ fieri dicitur: an perfecta extrinsecus veniens parato iam & for mato inter viscera muliebria corpore induatur: & multa hoc genus dat autem operam animus noster ad agnitionem sui per exercitia do ctrinæ & studia diuina preterea dictum hoc bracteatum nosce teipsũ referri potest ad alia compluscula vt scilicet homo nouerit facultates vt pro his faciat impensas: vt vouerit vires ne maiora viribus aggre-
diatur: vt nouerit buccæ suæ mensuram: q̃ in rebus summis m nimiſ q; seruanda est: plinius & hieronymus chiloni lacedæmonio vni ſ. ex septem græciæ sapientibus sententiã hanc ascribunt: quã litteris au-
reis delphis cõseruauit. M. Tullius in. v. de finibus iubet nos pythius

enim q; nunq̃ vidimus id quale sit intelligere non possumus: Certe: & deum ipsum: & diuinũ animũ corpore liberatũ cogitatione com plecti non possumus. Dicearchus quidẽ & aristoxenus quia difficilis erat animi quid aut qualis esset intelligentia nullũ oio animũ esse dixerunt. Est illud quidẽ vel maximũ: aio ipso aium videre & nimirũ hãc habet vim præceptũ Apollinis quo monetur se quisq; noscat nõ enĩ credo id ꝑcipit vt mẽbra nostra aut staturã figurãue noscam?

apollo noſcere noſmetipſos: cognitio autem hæc eſt vna: vt vim noſtri corporis animiq; morimus: ſequamurq; eam vitã: q̃ rebus ipſis p fruatur. Neq; nos corpora: homo dicitur eſſe non corpus: ſed animus: tanq̃ homo interior ſit verus homo nõ exterior: ſuper quo lucu lenta eſt diui hieronymi diſſertatio: & dixit Macrobius: anima verus homo eſt Quaſi vas animi: queunt philoſophi vtrũ anima ſola ſit homo: & ita ſit ei corpus tanquã equus equiti: an corpus ſolum ſit homo aliquo modo ſe habens ad animã ſicut poculum ad potionẽ: an vero nec anima ſola nec ſolum corpus: ſed ſimul vtrumq; ſit homo totus ex vtroq; compactus: ita tamen vt animus tanq̃ preſtabilior iperet: corpus tanq̃ deterius ancilletur quod ὀργανον καὶ ἀρτιον. ideſt inſtrumentũ & receptaculum animi eſſe tradunt: cuius tamen fulturis animus ſuſtinetur. Ipſe animus: ſemper animi mortalium queſiuerunt quid ſit ipſe animus: nec adhuc ſatis explo:atum eſt: nec fortaſſe vnq̃ ſat erit. Ignoratur enique ſit natura animali vt ait Lucretius: ſed quãuis animus ad perfectum diſpicere non poſſit qualis ſit: tamen ſcit eſſentiæ ſuæ hoc ꝓpriũ eſſe: vt per ſe moueatur. In phedro: liber eſt platonis inſcriptus phedrus: in quo ſocrates cũ phedro diſputat contra amorẽ & ꝓ amore veluti palimodiã canens: vbi hoc argumentum de immortalitate animæ validiſſimũ ponit: quẽ locum Cicero & hic & libro de republica. vi.i. in ſomnio ſcipionis ad verbum tranſtulit: & in libro quoq; de ſenectute decenter vſurpat. Quod ſp mouetur: Summa argumenti platonici hæc eſt: animũ mortis eſſe immunem: quoniã ex ſe mouetur: platonici per gradus ſyllogiſmorum

Hõ interior hõ.

An aia ſola homo.

Phedrus

Gradus ſyllogiſmorum

neq; nos corpora ſumus: neq; ego tibi dicens hoc corpori tuo dico ſed animo. cum igitur noſce te dicit: hoc dicit noſce animum tuum nam corpus: quidem quaſi vas eſt animi. aut aliquod receptaculum. Ab animo tuo quicquid agitur id agitur a te. hunc igitur noſſe niſi diuinum eſſet non eſſet hoc actioris cuiuſdam animi præceptũ ſicut tributum deo ſit. hoc eſt ſeipſum poſſe cognoſcere. ſed ſi qualis ſit animus ipſe animus neſciat. dic q̃ ſo ne eſſe quidem ſe ſciet ne moueri quidem ſe: ex quo illa ratio nata eſt Platonis: que a ſocrate eſt in phedone explicata: a me autẽ poſita eſt in ſexto libro de repub. quod ſemper mouetur id eternũ eſt. q̃ autem motum affert alicui quodq; ipm agitatur alicũde quãdo finẽ habet motus viuẽdi quoq;

ad vnū finē ꝓbationis euadūt: certā ſibi ꝓpoſitionē ex antecedentis cōcluſione facientes: apud quos hic prior eſt ſyllogiſmus: aia ex ſe mouetur: qcqd āt ex ſe mouet ſemp mouet. Secūdus ita fit aia ſemp mouetur: qcqd aūt ſemp mouet immortale eſt: igitur aia immortalis eſt: & ita in duobus ſyllogiſmis duæ res ꝓbātur. i. ſemp moueri aiam: & eſſe immortalē: alii vſq; ad tertiū gradū ita argumētātur: aia ex ſe mouetur: quod aūt ex ſe mouetur principiū mot⁹ eſt: igit aia principiū motus eſt: rurſus ex hac cōcluſione naſcitur ꝓpoſitio: aia principiū mot⁹ eſt: qđ aūt principiū motus eſt natū non eſt: igitur aia nata nō eſt. Item aia nata nō eſt: qđ natū nō eſt immortale eſt. Igitur aia immortalis eſt: ſed iſtæ oēs rōcinationes ſiue ſyllogiſmi platonicorū de aiæ immortalitate cōſtabūt: ſi prima ꝓpoſitio: que eſt ex ſe moueri aiam: nō refellat. hac enī repudiata debilia fiūt oia que ſequūtur: fit vnius ſyllogiſmi cōpēdiū ex oibus antedictis rōcinationibus hoc modo aia ex ſe mouet: qđ ex ſe mouet principiū motus eſt quod aūt principiū motus eſt natū nō eſt: qđ natū nō eſt immortale eſt. Igit aia immortalis eſt. Origenes libro tertio periarchon: q̄dā ait ex ſe quedā a ſe moueri: ex ſe moueri q̄ viuūt: nec tamē ſint aiantia: vt arbores: a ſe moueri aiantia: vt boies: extrinſecus autē mouent q̄ ſine vita ſunt vt lapides & ligna. Ad īmortalitatem aiæ aſſerendā addamus & hoc theologicū argumētum: ois mēs: q̄ de intellectuali lucæ particip at vnius ſine dubio debet eſſe naturę: ſi ergo celeſtes virtutes intellectuales lucis. i. diuinæ naturæ: p hoc qđ ſapiētiæ & ſanctificatiōis participāt: participiū ſūmūt: & hūana aia eiuſdē lucis & ſapiētiæ participiū ſūmit: ſunt iſta vnius naturæ vniuſq; ſubſtātiæ. Incorruptæ autē ſunt & imortales cæleſtes virtutes: igit incorrupta ſine dubio & imortalis erit etiā aiæ ſubſtātia. Ariſtoteles cōtra platonicas argumētationes efferit nihil eſſe qđ ex ſe moueri poſſit: ſed oia q̄ mouentur ab alio moueri Ariſtotelica rōcinatio eneruatur & refellit ab aſſertoribus platonicæ ſectæ: perinde ac arguta magis quā vera ſit. Nulla origos

Aia ex ſe mouetur

Argumēta imortalitatis animæ.

Ex ſe moueri a ſe moueri. extri ec⁹ moueri.

græci ἀνάρχον vocant: qđ origine caret. Nec occidit: Conſectarium eſt vt qđ orīē occidat. Ex quo eſt illud Saluſtii: oīa orta occidūt & aucta ſeneſcūt. Vim: violentiā. Qđ ſe moueat: ſe mouere hoc ſolum

Autocineton.

ſignificat nō ab alio moueri: qđ græce αὐτοκίνητον: dr̄ ſeipſum mouens. Inanime: Aia carens. Pulſu externo: Extrinſecus mouētur q̄ ſine vita ſunt vt lapides &

Ex accidenti moueri

ligna: ex accidēti mouētur q̄ cū ipſa nō moueantur in eo tamē ſūt qđ moueāt: vt in naui ſarcina ſeu vector ſeſſens. Ariſtoteles in prio de aīa dupliciter inqt mouetur oē: aut ſecūdū alterū: aut ſecundū ſeipſū: ſecundū alterū: vt nautæ: ſecūdū ſeipſū vt nauis. Cieī: moueī. Motu interiore: Aialia in ſemetcām hēnt mouēdi: & oīa q̄ aiata ſūt. Plebeii: minuti: & ſemidocti. Vi ſua: mouetur aīus vi hoc ē potētia interiore & ſua: q̄ nō extrinſecus venit: ſed ex ipſius eſſētia: ſicut ignis calid⁹ dr̄ qa

Ignis ex ſe calet.

ex ſe calet nō ab alio fit calidus. Merito dixit Origenes aīam ſubſtātiā eſſe ſenſibilē & mobilē. Plato inqt ita aīam ex ſe moueri vt nō aliā cām vel extrinſecus accidentē vel iteritus latentē huius motus dicat auctorē. Quid illa tandē: memoriā inuētionē excogitationem multiiugaſq; diſciplinas q̄bus animos exultos haud dubie diuinos eſſe credim⁹

Bilis praſina

Sanguinem bilē: Plato in timeo. Et medici docēt ex e-

Due anime in hominibus

lemētis quattuor cōpacta eſſe corpora: bilē eē multiplicē: eſt ei atra. citrina: vitelina: rubēs: praſina hoc ē viridis. De his reb⁹ oibus Galienus

exeo ſit q; ipſum a ſe moueatur. id aūt nec naſci pōt nec mori: vel cōcidat oē cælū: oīſq; natura cōſiſtat neceſſe eſt: nec vim vllā nāciſcatur qua primo impulſu moueatur: cū pateat igitur æternū id eſſe quod ſeipſum moueat: qs eſt q; ꝓpriam hanc naturā aīs eſſe tributā negat? In aīum eſt. n. oē quod pulſu agitatur externo. quod aūt eſt aiatum id motu cietur interiore. & ſuo. nā hæc eſt natura aī atq; vis: Quæ ſi eſt vna ex oībus q̄ ſe ipſam ſemper moueat: neq; nata certe eſt & ętena eſt. Licet cōcurrant plebeii oēs philoſophi ſic. n. ii. q a platone & ſocrate & ab ea familia diſſidēt appellandi vidētur. nā nō modo nihil nūq̄ tam elegāter explicabunt: ſed ne hoc quidē ipſum q̄ ſubtiliter cōcluſum ſit intellígēt: ſentit igitur aīus ſe moueri. q; cū ſentit illud vna ſentit: ſe viſua nō aliena moueri: nec accidere poſſe: vt ipſe vnq̄ a ſe deſeratur: ex quo efficitur ęternitas: niſi quid hēs ad hæc. A. Ego vero facile ſum paſſus ne in

Auicēna. Aristoteles. Et cæteri nō parū multa ꝓdiderūt. Quā vitis quā arboris: Sensus est: si ex aio nihil aliud hēremus quā vitalitatē videretur talis in nobis anima cē qualis ē in vitibus & arboribus: & cæteris plantis: q̄ viuere dicūtur vita illa vitali & vegetatiua & cōsequenter mori. Ex quo illud virgilianū. Atq; interfice messes. Itē si in nobis nil aliud esset q̄ appetitus & sensus: videretur esse in nobis anima talis qualis est in brutis animātib⁹: q̄ solo sensu appetituq; mouent. Sed cū sit ratio: memoria: & intelligētia: declaratur participiū in nobis eē quodā diuinæ immortalisq; naturæ: & ideo tradunt philosophi theologiq; duas velut animas in nobis dicēdas esse: alteram diuiniorem quæ cælitus inseritur: alteram inferiorem: quam ex corporali semine asserunt vna cum corpore seminari: vnde sine corpore viuere eam negant posse: propter quod & carnem eam frequenter appellant ecclesiastici scriptores. Anima in plātis vegetatiua a philosophis appellatur Augustinus in quarto de ciuitate dei vitā vocat seminalē: q̄ nobis cū arboribus cōmunis est: sensualē: quæ cum pecoribus: intellectualem: quæ cum solis angelis. Viuere dicimus:

Semina lis vita
Sensualis
Intellectualis
Vita
Mors

mentē quidē aliquid cōtrauenire: ita isti faueo sniæ. M. quid illa tandem nū leuiora censes: q̄ declarant inesse ais hominū diuina quædam quæ si cernerē quēadmodum nasci possent etiā quēadmodū interirēt viderem. nā sanguinē: bilem: pituitam ossa neruos: venas omnē denicq; mēbrorum & totius corporis figuram videor posse dicere: vnde cōcreta et quomodo facta sint. Per animū ipsum: si nihil esset in eo: nisi id vt per eum viueremus. tam natura putarem hominis vitā sustentari. quam vitis quā arboris. Hæc enim etiā dicimus viuere. Item si nihil haberet animꝰ hominis: nisi vt appeteret: aut refugeret: id quoq; esset ei cōmune cū bestiis. Habet primū memoriam: & eam infinitā rerū innumerabiliū. Quā qdē plato recordationē eē vult vitę supioris. nā in illo libro q̄ inscribit me nō

Anima. s. illa: quæ seminalis: quæ vegetatiua quæ alens appellatur: Plinius ait viuiscentia e terris maritari fauonio. Idem scribit de vita arborum quorundam longissima & quarundam breuissima: idem mori arbores tradit. Vitis inquit eiuuenescit & moritur. Memoriam: Augustinus libro decimo confessionum cumprimis admiratur memoriā cuius sunt secreti & ineffabiles sinꝰ: cuiꝰ vi dicit eē sibi incōphēsibilē:

quæ thesaurus est rerum. In qua disciplinæ continẽtur: quam idem ait esse ventrẽ animi. Plato recordationem: In hanc sententiam ait Boetius: quod si Platonis musa psonat verũ: quod quisq; discit immemor recordatur: & Hieronymus testatur a phylosophis dici discẽtia esse reminiscentias: platonicũ dogma est animas e cælo descendẽtes haurire oblivionẽ rerum

Discẽtiæ sunt reminiscẽtiæ.

diuinarũ: quarum in cælo erant conscię. Alias vero magis. Alias minus. Et ideo in terris nõ discere sed reminisci: quod illic ãte cognouerint: hinc est qđ quæ apud latinos lectio apđ grẽcos vocatur repetita cognitio: quia cũ vera discimus: ea recognoscimus: q̃ naturaliter noueramus antequã

Influxio

materialis influxio in corpus veniẽtes animas ebriaret: & hoc est quod poetæ leteum fluuiũ vocauerunt: Intelligivolẽtes hanc oblivionis animarũ potionem. Et ita plato in dialogo de virtute qui inscribitur menon a menone cũ socrate sermocinante quærere inquit ac discere reminiscentia est. Pusionẽ: Puerum

Lete⁹ flu.

Pusio
Pusus

græcum & in domo Menonis genitum atq; educatum. Pusio enim puer dicitur: apud Iuuenalem. Apuleium. Ciceronem & cæteros. Antiqui puerum dixerunt pusum: puellam pusam. De dimensione quadrati: Ita interrogat socrates puerum in menone: Dic age o puer cognoscis ne tale hoc spatium quadratum esse? Et reliqua vberius apud platonem explicata. In eo sermone: phedon significatur. Vbi socrates quo die periit in carcere disputat de immortalitate animorum Reminiscendo cognoscere: Socrates in phedone docet nil aliud esse scire: q̃ accœptam alicuius rei scientiam retinere: quod reminisci recte nominamus: & disciplina inquit reminiscentia est. Notiones: Notio vt tradit Boetius in tertio commentario topicorum intellectus est

Disciplĩa reminiscẽtia.

Notio qđ

quidam & simplex mentis cõceptio: quæ ad res plures pertineat a se

Pusionem quendã socrates interrogat quedã geometrica de dimensione quadrati. Ad ea sic ille respõdit vt puer. & tamen ita faciles interrogationes sunt. vt gradatim respondens eo pueniat: quasi geometrica didicisset. Ex quo effici vult Socrates: vt discere nihil aliud sit quã recordari. quẽ locũ multo etiã accuratius explicat in eo sermone: quẽ habuit eo ipso die: quo excessit ẽ vita. Docet enim quẽuis qui omniũ rerum rudis esse videatur bene interroganti respondentem: declarare se non tum illa discere: sed reminiscẽdo recognoscere: nec vero fieri vllo modo posse vt a pueris tot rerũ atq; tantarũ insitas & quasi cõsignatas in animis

inuicem differentes. Notio intelligẽtia eſt ſimilium. In rebus vero ſimilibus neceſſaria eſt differentiarum diſcretio vt animal intellectũ ex notione pertinet ad plures differentias. Notionẽ græci ενvοιαρ vel προληψιρ dicunt. Nihil eſſet quod oriatur: Autumat plato illa non eſſe: quæ oriantur vt intereant augeſcant ſeneſcãt. Id autem ꝓ=

notiones: quas ενροιασ vocant haberemus: niſi animus antequam corpus intraſſet. in rerum cognitionem viguiſſet. Cũq; nihil eſſet vt omnibus locis a platone differetur: nihil enim ille putat eſſe quod oriatur & intereat: idq; ſolum eſſe quod ſemper tale ſit qualẽ ideam appellat ille ſpeciẽ nos: nõ potuit animus hoc in corpore incluſus agnoſcere: cognita attulit: ex quo tam multarum rerum cognitionis admiratio tollitur. neq; ea plane videt animus: cum repente in tam inſolitũ: tamq; perturbatũ domicilium immigrauit: ſed cũ ſe collegit atq; recreauit tũ agnoſcit ea reminiſcendo: ita nihil aliud eſt diſcere niſi recordari. Ego autem maiore vi etiam quodãmodo memoriam

prie eſſe putat quod eternũ eſt neq; mutabile neq; corruptibile: quod dei ꝓprium eſt: hinc illud eccleſiaſticũ. Ego ſum qui ſum: tanq; ſolus deus eſſe dicatur. Cũ in cætera labentia & caduca huius verbi quod eſt eſſe ius ꝓprietaſq; nõ cadat. Mundus quoq; æterna res mutatur nec idẽ manet. De⁹ auctore Auguſtino ſumma eſt ſentia eſt: & ideo immutabilis: rebus autẽ eſſe dedit ſed nõ ſumme eſſe: ſicut ipſe eſt: & alius dedit eſſe amplius alijs min⁹: atq; ita naturas eſſentiarum gradibus ordinauit græci dicũt ουσιαρ quod latini recẽtiores eſſentiam: græce dicit τοορ quod latini ex ſermonis patrii egeſtate dicũt qđ eſt verbũ ꝓ vocabulo ponente. Itaq; Plato duas po

Quid ꝓprie dicatur eſſe

Eſſentia deo oy ſea.

riſſimũ ουσιασ ideſt eſſentias eſſe ponit deũ & ideas: quas latini formas ſiue ſpecies interprætantur: & hæc eſt ꝓpria platonis ſupellex: ſunt aũt ideæ exẽplaria æterna eorũ: quę naturaliter fiunt immortales immutabiles inuiolabiles. Et vt res apertior fiat: opus eſt p̃ter oẽs homines intelligere quendã hominẽ: & prẽter oẽs equos equũ. Et p̃ ter animalia animal ingenitũ. Et quẽadmodum ex vno ſigillo cõplures fiunt impreſſiones ſic ex vno homine ſexcenta milie hominũ Et hęc eſt idea platonis: ſuper quare apuleius & alcinous & plotinus platonici ſatis multa: Seneca quoq; & Boetius nõ pauca ꝓdiderunt: at qui ariſtoteles a platone diſentiẽs nullas putat eſſe ideas nullum rerũ exẽplar ęternũ. Plane videt. Lucide & ꝓſpicue: Perturbatũ domi-

Qđ eſt ideę platonis

Nebula ob oculos in humecto cerebro sensus hebetiores Simonides

cliū: Ergastulū corpis significat: quo aīa iclusa hebetescit: ac caligat. Et pfecto verissime poetę egregie duo dixerīt velut nebulā nobis ob oculos effusam: q̄ vis⁹ mortales hebetaret. Quo meminim⁹: Galen⁹ i microthecnio cui cerebrū modificata tenuitate dicit eē cām mēoriæ: cū ex cerebro crasso pueniat obliuio. In hūecto cerebro sēs⁹ hebetiores. In sicciori liqdiores sūt admiror: qd est.n. illud quo meminim⁹ aut quā hēt vi aut vñ naturā: ñ q̄ro q̄ta mēoria. Simonides fuisse dicat: q̄ta Theodectes: q̄ta is q a pyrrho legat⁹ ad senatū ē miss⁹ Cyneas: q̄ta nup Carneades: q̄ta q mō fuit scepsius Metrodor⁹: q̄ta nr Hortēsi⁹: de cōi hoim mēoria loquor: & eo⁹ maxie q i aliquo maior studio & arte versāt: quo⁹ q̄ta mēs sit difficile ē exi n⁹ capella i libro rhetorices aduertit āt ordinē maxie eē: q mēorię lu mē afferret. Quāta theodectes: hic semel auditos q̄libet mīros vers⁹ p tin⁹ dī reddidisse. Discipul⁹ fuit aristotel: cui oratoriæ artis libros donauit vt eos tā q̄ suos ederet: postea molestę ferēs titulū suæ gl'iæ alii cessisse cōdidit volumē aliud: quo testat⁹ ē q̄dā sibi plani⁹ dicta eē i libris theodectis. Quāta cyneas: Hic postero die q̄ igress⁹ romā fuerat & eq̄strē ordinē & senatū ꝓpriis noīb⁹ salutauit: auctōrs plini⁹: solin⁹ Seneca. De quo cynea cynęq; eloq̄ntia satis mīta Plutarch⁹ in pyrro.

Memoria theodectis

Memoria cyneæ.

Carneadis acumen.

Pro iustitia

Contra iustitiā.

Carneades: Nescio an hic sit ille carneades famigerat⁹ hō oim i dicēdo accerrim⁹ & copiosissim⁹: quo argumētāte qd veri eēt haud facile discerni posset: q i illa nobili athenīēsiū legatiōe miss⁹ romā legat⁹. Disputauit de iustitia copiose sed disputationē suā postridie cōtraria disputatōe subuertit. Dicēs ꝓ iustitia cōtra iustitiā: hui⁹ i differēdo ea fuit vis: id acumē: vt apd lucullū differēs neptun⁹ de re difficillia oñdat ñ posse id explicari nec si carneadē ipm orc⁹ remittat. Vt āt dubitē an de hoc carneade singl'ari mēoria p̄dito itelligēdū sit facit verbū illā nup nā satis cōstat carneadē de quo dixim⁹ fuisse tp̄is Catōis cēsorii: q ānis ñ paucis ciceronē añcessit. Apd plinīū mētio ē cuiusdā carmadæ gręci hois mēoria singl'ari p̄cellētis: q legēdis mō rep̄senta uit volumina bibliotecarū: de quo satis cōgruēter hoc i loco: itelligere possem⁹: verba sūt apta & siplicia. Scepsius metrodor⁹. Ars mēorię cōsumata fuit a metrodoro scepsio vt nihil nō hisdē verbis redderet auditū. Est āt scepsis ciuitas phrygiæ: quā q̄dē eneæ regiā fuisse tradūt. E scepsi fuerāt Demetrius grāmatic⁹. Et hic metrodor⁹ q nouo quodā dicēdi gñe vsus multos deterruit: pp famā vero q̄q̄ paup erat Clarū tñ cōiugiū apd carthaginēses ē assequut⁹: mox apd mithridatē fuit i honore maxio & extimatōe. Nē hortēsius: in lucullo mēoriā q̄ dā diuia fuit rerū: i hortēsio verborū: de quo cicero i bruto sic refert:

Metrodorus.

Memoria

Scepsis

Memoria hortensi.

primū mēoria tāta: q̄ta i viro cognouisse me arbitror: vt q̄ secū cōmē
tar⁹ eēt: ea sine scripto verbis eiusdē redoleret qb⁹ cogitauisset: mēo-
riā hortēsii: qntilian⁹ & seneca cōcelebrāt q sedēs oli totū diē i auctōe
oēs res venales & p̄cia & ēptors ordine suo recēsuit: argētariis recog
nosc̄ētib⁹ ita vt i nullo falleret: hic in foro romāo res cāx ob eloq̄ntiā
dict⁹ ē: & aliq̄n Emul⁹ cice rōis existiat⁹: cui⁹ tñ scripta intra famā fuerūt: Quę sit illa vis: illa mēorię potētia q̄ grēce dr̄ Δυναμισ. Nec cerebri: dudū dixim⁹ ex cerebro prout tēperatū fuerit mēoriā existere meliorē vel deteriorē: nō qa cerebrū sit ipa mēoria: q̄ vis ai ē: sed qa domiciliū. Fateri nescire qd nesciā Socraticū ē: hocvnū scio qd nescio: Augustinus nemo inqt ex me scire q̄rat qd me nescire scio. Et origi nes ignorātiā ait nostrā nō ignoram⁹. Siue aīa. i. spiri talis & aeri⁹ sit aius. Cali ginoso celo: aera crassū fecu lētūq; terris ꝓximū significat. Si qd sit: quid ad sub stātiā ptinet quale ad qualitatē q̄tū ad magnitudinē. Capacitatem: Augustin⁹ nominat memoriæ cauernas ā t: a sinus quā cicero capacitatē vocat. An imprimi q̄si cēra: Iō dixit Caen⁹ in materia cerebri mollioꝝ iprimi foras rerū veluti sigilli impssiones. Qui reb⁹ noia imposuit. In libro geneseos traditū est: adamū appellauisse noīb⁹ suis cūcta aīantia: plato i cratylo ñ cuiuscūq; hois eē ait noia reb⁹ ponendi: verū ei⁹ q dīno igenio p̄dit⁹ sit vt naturali posita cōpetāt. Dissipatos cō gregauit: Fuit qdā tps cū i agris hoies passi bestiaꝝ more vagabāt. Et sibi victu ferino vitā ꝓpagabāt: quo tpe qdā magn⁹ videlicet vir & sapiēs dispsos rōne & orōe cōgregauit in vnū locū. Et ex feris ac immanib⁹ mites reddidit & māsuetos: sicut de amphione ꝓditū est: qd lira saxa duxerit: qa affatus suauitate homines rupicōes & icultis moribus ad obsequii ciuilis pellexit disciplinā. Paucis lr̄arū notis: Inuēto rē lr̄arū significat de quo magna q̄stio est: alii a cadmo alii a mercurio

Res causarum:

Cerebrū domiciliū memoriæ.

Hoc scio qd nescio

Oratores homines feros mitigauit.

stimare: ita multa meminerūt: quorsū igr̄ hęc spectat oro: q̄ sit illa vis & vñ sit itel ligēdū puto: nō ē certe nec cordis nec sanguis nec cerebri: nec atomorū: aia sit aius igniue nescio: nec me pudet vt istos fateri nesciā qd nesciā illd si vlla alia de re obscura affirmar̄ possē: siue aia siue ignis sit aius: eū iurarē eē diuinū: qd. n. ob secro te terra ne tibi aut hoc nebuloso & caligioso cęlo: aūt sata aūt cōcreta videt tā tavis mēorię? si qd sit hoc ñ vides: at q̄ le sit vides si ne id qd at q̄tū sit ꝓfecto vi desqd igr̄ vtrū capacitatē aliq̄ i aio puta m⁹ eē quo tāq̄ i al: quo vase ea q̄ memim⁹ ifūdār. absurdū id qd: q. n. fūd⁹ āt q̄ talis aī figura itelligi p̄t aut q̄ tāta oio capacitas an imprimi q̄si cærā: aim putam⁹: & mēoriā eē signatarū rerū i mēte vestigia q̄ pñt verborū q̄ rerū ip̄arū eē vestigia: q̄ porro tā imēsa magnitudo: q̄ illa tā multa possit effingere: qd illa vis: q̄ tādē ē: q̄ iuestigat occulta: q̄ iuētio atq; excogitatio dr̄: ex hac ne tibi terrēa mortaliq; natura & caduca cōcreta eavr̄: āt q prim⁹ q; sūmę sapię pythagorꝝ visū ē oib⁹ reb⁹ ipo

Astrologiæ inuentor Athlas.

alii ab hebreis: alii apud syros repertas volũt: super qua re extat oratio nostra in libro orationũ. Stellarũ motus: Repatoq̃ astrologiæ designat quã Plinius ab athlante repertã autumat sphęræ ipsius repertor: obliqtatẽ signiferi apuisse anaximãder milesius primus traditur: signa deinde in eo cleostratus. Qui fruges: ceres frumẽta inuenit: de qua Ouidi⁹ prima dedit fruges alimẽtaque mitia terris. Ve stitũ: egyptii inuenerũt textilia. Tecta: laterarias domos cõstituerũt primi euri alus & hyperbius fratres athenis: antea spectus erãt p domibus. Doxius lutei edificii inuẽtor fuit. Exemplo sumpto ad hirũdinũ nidis.

Ad elegãtiora defluxim⁹ nõ solũ vt inquit. M. Varro vestiri esse volumus vt vitemus frigus sed etiã vt videamur vestiti esse honeste. Itaq̃ ab vtilitate ad voluptate elegãtiãq̃ defluxim⁹ ex dissimilitudine plus voluptatis q̃ ex similitudine capiẽtes.

Varietas iucunda.

Tẽperata varietate: ex dissimilibus fit symphonia & conceptus: & vt auctor est Arist. varietas dulcissima ẽ.

Planete Errores

Nõ re sed vocabulo errãtia: Planetas intelligit: qui a verbo græco πλανασθαι qđ significat ergo nomen mutuãtur: latini ab incessu vocãt errantia & erraticas stellas cum tñ nulla errent minus illis. Nigidius errões appellat. Esse eius: Archi tecti. s. dei. Ouidius in laudẽ Astrologorũ sic cecinit fœlices aiæ: qbus hoc cognoscere primũ. Inq̃ domos superas scãdere cura fuit. Archimedes: marcellus in expugnatione syracusarũ interdixit ne archimedes vnus violaretur. qui geometricæ ac machinalis sciẽtiæ Cõsultissimus fuit: qui celeberimus est testimonio liui plinii plutarchi: silii italici: & cæterorũ quẽ Mar. marcellus geometrã briareũ appellare solebat: tãq̃ centimãos gigantes superaret bellicorũ tormẽtorũ multitu-

De archimede

suit noia aut qui dissipatos homes cõgregauit: & ad societatẽ vitæ cõuocauit: aut qui sonos vocis qui infiniti videbãtur paucis lrãtũ notis terminauit: aut qui errãtiũ stellarũ motus: cursus, pgressiones: institutionesq̃ notauit: oẽs magni etiã superiores qui fruges: q̃ vestitũ q̃ tecta: qui cultũ vite qui psidia cõtra feras inuenerũt. A. qbus mãsuefacti: & exculta necessariis artificiis ad elegantiora defluximus. Nã & aurib⁹ oblectatio magna ex parte est inuẽta: & tẽperata varietate & natura sonorũ: & astra suspexim⁹ tũ ea que sunt infixa certis locis: tũ illa non re sed vocabulo errantia: quorũ cõuersiones diisq̃ motus q̃ animus vidit is docuit similẽ animũ suũ esse eius qui ea fabricatus in celo esset. Nã cũ archimedes lu-

dine: quorũ fuit eximius machinator: hic tãto igenii acumine ꝑditus fuit vt hieroi gloriabũdus iactauerit se hãc terrã trãsfaturũ eẽ ad alterũ terræ globũ: si quẽ nactus foret: hic veluti deus terrenus mechanico artificio spherã vitreã fecit: in qua mira conuersione dissimillimi motus circulorũ vicebãtur: de qua hic scribit claudianus. Iura poli rerũq; fidẽ legẽq; deorũ ecce syracusius trãstulit arte senex: ꝓcurrit ꝓpriũ mẽtitus signifer annum: & simulata nouo cynthia mense redit.

Sphera vitrea Archimedis

ne solis quinq; errantiũ motus in spherã alligauit effecit idem ꝙ ille qui in Timeo platonis mũdũ edificauit deus: vt tarditate & celeritate dissimillimos motus vna regeret cõuersio quod si in hoc mũdo fieri sine deo nõ potest: ne in sphera quidẽ eoldẽ motus Archimedes sine diuino ingenio potuisset imitari. Mihi vero ne hæc quidẽ notiora & iam illustriora carere vi diuina videntur: vt ego aut poetam graue plenũq; carmen sine cæleſti aliquo mẽtis instinctu putẽ fundere: aut eloquentiã sine quadam vi maiore fluere: abũdãtẽ sonãtibus verbis: vberibusq; sentẽtiis. philosophia vero omniũ mater artium quid est aliud vt plato ait donum vt ego inuentum deorũ. hæc nos primũ ad illorũ cultum: deinde ad ius hominũ quod iustũ est in generis humani: societate: tũ ad modestiã magnitudinẽq; animi erudiuit eadẽq; ab aio tãq; ab oculis caliginẽ dispulit Vt omnia supera: infera prima vltima media videremus prorsus hæc diuina mihi videtur vis que tot res efficiat & tantas qd enim memoria rerũ: & verborũ:

Deus elatus gaudio ꝓfecto mũdo

In platonis thimeo deus Plato in thimeo: quẽ librũ de mũdi cõstitutione conscripsit: deũ dicit factitatorẽ mũdi: elatũ gaudio esse vniuersitate ꝓfecta. Poetã sine cæleſti instinctu: extat: libellus platonis de furore poetico. Democritus quoq; &. M. Tullius & alii poetas aiũt natura ipsa valere & mẽtis viribus excitari: & quasi diuino quodam spiritu inflari: quare ennius iure sãctos appellat poetas.

Poetæ sancti.

Eloquentia: Flexanima atq; omniũ regina rerũ dicta est oratio a poeta bono: quæ hoies similimos diis facit cũ eloquẽtia sine diuinitate quedã esse nõ possit.

Vt plato donũ: in timeo ait plato philosophiã adepti ꝙ quo bono nihil vnq; maius mortalis generi datũ est deorũ munere neq; dabitur. Ad illorũ cultũ: ad deorũ culturã primus deorũ cultus vt inqt eleganter Seneca. Est deos credere. Deinde reddere illis maie-

Cultus deorũ.

Deos credere

Pietas dei cultus.

ſtatem ſuã. Reddere bonitatẽ: ſine qua nulla maieſtas eſt: pietas vt tri megiſtus Lactantiuſq; demõſtrãt nihil aliud eſt q̃ dei notio & cultus;

Memoria rerũ: Qualis erat in lucullo. Verborũ: Qualis in hortẽ ſio. Inuentio: Dialetica duas habet partes: vnã inueniendi. Alteram iudicãdi. Inuẽtio prima eſt ex quinq; rebus quas in oratore eſſe opor tet: facultas. n. oratoris in quinq; partes diſtributa eſt a rhetoricis doctoribꝰ. Am

Ambro= ſia.

broſia deos: Fabulæ ferunt ambroſiã cibũ deoꝝ eſſe: ne ctar potionẽ. Ex quo illud epigrãmatiſte: Iuppiter am broſia ſatur eſt & nectare vi uit. Ambroſios græce dicꝰ & imortalis dicit: apud Pli niũ: ambroſia herba eſt: quã qdẽ botrin vocãt odore nõ

Nectar.

inducũdo: nectar imortalita tẽ ſignificat a pε particula priuatoria & κτειρω occi do. Iuuẽtute: Heben intel

Hebe.

ligit vxorẽ herculis Iunonis filiã: q̃ pollatrix & miniſtra poculorũ ioui aliũ eẽ tradit de qua in ꝓperti cõmẽtariis abũde: dea iuuentutis: ηβη græce pubertas noiat. Io=

Pocilla= tor gani= medes

ui bibere: Inde pocillator di ctus a ſcriptoribꝰ luculẽtis: de quo ait Ouidius. Arri= puit iliaden q nũc quoq; po cula miſcet: Inuitaq; ioui nectar Iunõe miniſtrat. La=

Laome= don ipo= ſuit dius.

omedonti Laomedon non ganimedis fui pater ſed tros: vt tradit Homerus in. xx. iliados: ideo autẽ mentionẽ facit Laomedontis: quia ilus pater laumedontis frater fuit ganimedis & in laomedonte tã q̃ periurũ atq; fidefragum ſuccen ſuerũt dii: & potiſſimũ apollo & neptunus ſtructores meniũ troianoꝝ rũ: quibus illuſit & impoſuit. Fingebat hæc Homerus: Auguſtinus libro primo cõfeſſionũ miminit horũ verborũ ſubiũgẽs: ſed verius di= citur qd̃ fingebat hæc quidẽ ille: ſed hoibus flagitioſis diuina tribuẽ=

quid porro inuẽtio profecto id q̃ nec in deo quic q̃ maius itelligi po teſt: non. n. ambroſia deos aut ne ctare aut iuuẽtute pocula miniſtrã te lætari arbitror: nec Homerum audio qui Ganimedẽ a diis raptũ ait propter formã vt Ioui pocula adminiſtraret: nõ iuſta cã cur Lau medonti tãta fieret iniuria. Finge bat hæc Homerus & humana ad deos tranſferebat. diuina malẽ ad nos. Quæ autẽ diuina? vigere: ſa pere inuenire meminiſſe ergo ani mus q: vt ego dico diuinus vt Eu ripides audet dicere deus eſt. & q dẽ ſi deus aut aia aut ignis eſt ani mus idẽ eſt hominũ. nã vt illa na tura cœleſtis & terra vacat & hu more: ſic vtriuſq; harũ rerũ huma nus animus eſt expers: ſinautẽ eſt quinta q̃dã natura ab Ariſtotele i ducta. primũ hæc & deorũ eſt & animorũ. hanc nos ſentẽtiã ſecuti

done flagitia putarẽtur: & vt quisquis ea fecisset nõ hoies pditos sed celestes deos videretur imitatus. Quæ aũt diuina: Hic suspendẽdũ est cũ interrogatione: vt quę sequũtur affirmatiue dici intelligamus.

Ergo animus deus: in hãc sentẽtiã Virgilius. An sua cuiq; deus fit dira cupido. Igit̃ vt apulei verbis vtar & bona cupido animi deus bonus est. Et anim⁹ humanus etiã nũc in corpore situs deinõ nũcupatur. Antiqui animũ a corpore seiugatũ manẽ deũ nuncupant. Vtriusq; & terræ & humoris. Quinta natura: Endelechiã signi ficat ex q̃ rõ & intelligentia oritretur. In consolatione: librum conscripsit M. Tullius de consulatione: in quo seipsum de morte filiæ cõsolatus est: in philosophum crantorẽ est sequutus. In his naturis. s. elemẽtorum.

Animus deus.

his verbis in cõsolatione hæc expræssimus. Aiorum nulla in terris origo inueniri põt nihil. n. est in eis mixtũ atq; cõcretum: aut qđ ex terra natũ: atq; fictũ esse videatur: nihil est aut humidũ qdẽ aut flabile aut igneũ his. n. in naturis nihil ineſt qđ vi memoriæ mẽtis cogitationis habeat q; & p̃terita teneat & futura ꝓuideat & cõplecti possit presentia q̃ sola diuina sunt. nec inuenietur vnq̃ vnde ad hoiem venire possint nisi a deo: singularis ẽ igitur q̃dã natura: atq; vis animi seiũcta ab his vsitatis notisq; naturis ita qcqd est illud qđ sentit: qđ sapit qđ vult: qđ viget cæleste: & diuinũ est. ob eãq; rẽ eternũ sit necesse est. nec vero deus ipse q intellígitur a nobis: alio mõ intellígi põt: nisi mens soluta quædã & libera & segregata ab omni cõcretione mortali omnia sentiens & mouens: ipsaq; pdita motu sempiterno. hoc e genere atq; eadẽ a natura est humana mens: vbi igitur aut qualis est ista mens: vbi tua: aut qualis est potes ne dicere? An si omnia ad intelligendũ nõ habeo quæ habere vellẽ ne his quidem: quæ habeo

Seiũcta: seperata. Vsitatis naturis. s. terrena: humida: aerea: & ignea. Mẽs soluta quædam: Anaxagoras ΝΟΗΡ appellat ideſt mentẽ De qua ait Martianus: Nus mẽtis ima complet: de qua Virgili⁹. Spiritus intus alit totãq; infusa p artus: Mens agitat molem & magno se corpore miscet. Simonides rogatus a hierone quid e⁻t deus deliberandi causa sibi vnam diem postulauit: cum idem postridie quereret biduũ petiuit: Cum sepius deplicaret numerum dierum. Admiransq; hiero quereret cur ita faceret: quia inquit quãto diutius cõsidero tãto mihi res videt obscurior.

Nous

Mens.

Situm Simonidis.

Oculus se nõ vidẽs alia videt.

Vt oculus sic animus: Oculi: qui lucis vsu vitã distringunt a morte alia cõtuentẽ semetipsos cernere nõ valent itidem animus cũ id corporeus sit & indiuisibilis se ipsum videre non potest alia intuens suo diuino contemplatu. Quãq; id quoq; Animus seipsum modo quodã videre dicitur quando scilicet nouit seipsum: de quo in superioribus dictum est: Vt cũ videm? mihi per te vt licebit: nõ valet tantum animus: vt sese ipse videat. ac vt oculus sic animus sese nõ videns alia cernit. Non videt autem q̃ minimum est formam suam fortasse: quãquam id quoq; : sed relinquamus: vim certe sagacitatem memoriam: motũ celeritatem videt: hæc magna: hæc diuina: hæc sempiterna sunt. qua facie quidẽ sit aut vbi habitet: ne querendum quidem est vt cum videmus speciem primum candoremq; cæli deinde conuersionis celeritatem tantam: quantam cogitare non possumus: tum vicissitudines dierum atq; noctium commutationesq; temporum quadripartitas ad maturitatem frugũ & ad temperationem corporũ aptas eorũq; omniũ moderatorẽ & ducẽ solẽ lunãq; accretione & di

Logum hyberbaton. Nam descendendũ est vsq; ad illum locum: hæc igitur & alia immortalia cum cernimus possumus ne dubitare Est autem sensus cum videmus pulchritudinem mũdi & conuersionem & vicissitudines temporum: & motus stellarũ ordinatissimos: procudubio credimus mũdo præesse aliquẽ moderato: rem sic animũ nostrum quãuis eum non videmus tamen ex operibus eius agnoscimus diuinũ esse & immortalem & quasi quẽdam deum consimilia scribuntur a Lactantio. Quadripartitas: In quattuor tẽpora diuidit annus vulgo: ver: estatem: autũnũ & hyemẽ: quidam subtilius sesquimensibus in octonas partes diuiserũt: est autẽ sesquimensis totus mẽsis cum dimidio.

Sesqmẽsis octo.

Ducem solem: Solem vt inquit Seneca in secundo questionum sequitur annus ad illius flexum hyemes estatesq; verruntur patruũ imitatus opinor Lucanus ait. Sol tẽpora diuidit anni. Plinius de sole loquens hic vices inquit tẽporũ annũq; semp renascentẽ ex vsu naturę temperat: de sole ait iulius firmicus in quinto matheseos. Sol optime maxime: qui omnia cõponis: per quẽ cũctis animãtibus imortalis aia cũ dispositione diuina diuiditur: q solus tanuas aperis sedis supne ad cuius arbitriũ fatorũ ordo disponitur. Sol cor cæli mens mundi dicitur ab eruditis. Lunamq; accretione: In cremento: luna terre im-

Sol anni moderator.

Cor cæli sol.

periũ vt inquit Firmicus maternus ex vicinitate sortita oia aiantium corpora & cõcepta ꝓcreat & generata dissoluit. Crescẽtis lunæ argumẽta corporibus nostris & deficiẽtis luminis dãna sentimus: medullæ hũani corporis cũ luna crescũt & decrescũt. Phyricon idest crescendi natura ad nos de luna peruenit: sicut est hetícon idest sentiẽdi naturã de sole mutuamur luna: vt inquit Lactãtius in libro de ira nocturni tẽporis gubernatrix amissi ac recepti luminis vicib⁹ mẽstrua spacia moderatur. Fastorum notantem: Iccirco hoc dici arbitror: quia in fastis ꝑ singulos menses descripti sunt dies: mensium autẽ luna est moderatrix vnde a mene .i. luna menses dicti. Orbe zodiacũ: qui & signifer dicitur significat orbẽ pro circulo posuit sicut alibi orbẽ lacteũ dixit pro circulo: qui galaxia nominatur. Alias orbis pro sphera vt nouem orbes spherarũ auctor Macrobius. In duodecim partes. xii. signa quorum princeps est aries quod signum firmicus maternus equinoctiale: solsticiale regale tropicum appellat. Quinq; stellas: Saturnũ: Iouem: martem: Venerem: & mercurium: stellæ quidem singulares sunt: vt erraticæ quinq; iam dictæ. Sydera vero stellarũ plurium compositione formantur: q̃uis interdum sydus pro singulari stella dicatur sicut & apud græcos aster stella vna est & astron signũ stellis coactum: quod nos sydus vocamus. Duobus horridis stantibus: Duas plagas hitabiles intelligit: hanc quã nos incolumus & alterã: quam habitant antisthones: nostra dicta est a doctissimis scriptoribus θερινη. i. estiualis. Altera chimerine a nobis hyemalis: quæ ad austrum deflexa australis quoq; nuncupatur: cum nostra septentrionibus supposita sit. Sub axe posita: sub polo siue vertice septẽtrionali: alias axem accipimus pro toto celo vt illud Virgilianũ axem humero torquet stellis ardentibus aptum proprie significat diametron mundi: de quo sic ait Apuleius in cosmographia: eos polos dicimus a quibus velut a cardinibus axis est ductus diuisor & discriminator mundi: orbem terræ in medietate constituens: in notissimo significatu axis ponitur pro ligno plaustrorũ tereti circa quem rotæ vertuntur: vnde pro curru vsurpatur a poetis.

minutione luminis quasi fastorũ notantẽ & significantẽ dies Tum in eodẽ orbem in. xii. partes distríbuto quinq; stellas ferri: eosdem cursus cõstantissime seruantes dissimilibus inter se motibus nocturnãq; cæli formã vndiq; sideribus ornatã. Tũ globũ terræ eminẽtem e mari fixũ in medio mũdi vniuersi loco duabus horis distãtibus habitabilem & cultum. Quarum altera q̃ nos incolimus sub axe posita

Luna imperatrix terræ
Medullæ cum luna crescunt.
Orbis
Aries signum regale
Stellæ
Sydera
Aster
Astron
Themerine plaga.
Chimerinæ
Axis
Axis discriminator mũdi

Plaustrũ Septentriones.

Antiaxõ plaga

Pubescere vites.

Incurui ceruicũ.

Dossuarii

Rhemones apud cæsarem.

Hoies pp deum.

Ad septem stellas: ideſt ad septẽtriones: qđ ſydus conſit ex ſeptem ſtellis quod a figura poſituraq; ipſa: quia ſimile plauſtri videtur antiq: græcorũ ἁμαξαρ: ideſt plauſtrũ dixerũt: noſtri a bubus iũctis: q ruſtico vocabulo triones dicũtur: ſeptentriones appellarunt: vel quia ita ſunt ſitæ hæ ſeptẽ ſtellæ: vt ternæ proxime queq; inter ſe faciant trigona ideſt triq̃tras. figuras ἀρτιαξοραϛ. quaſi contra axem poſitam ἄρτι enim græce cõtra & ἄξων axis: zona enim illa auſtralis oppoſita eſt noſtræ zonæ: quę vergit ad axẽ ideſt verticẽ & polũ ſeptẽtrionalẽ. Vites pubeſcere: ſpecioſa tranſlatio vt vites pubeſcere dicãtur hominũ more. ſic Virgilius dixit: in quarto pubẽtes herbæ: nigricũ lacte veneni: a Plinio vites p ſimilẽ tranſlationẽ dictę ſunt eiuueneſcere quãdo iã vergũt ad ſeniũ exacta iuuẽta. Incurueſcere: curui fieri: qđ fit quãdo vbertas fructuũ: onerat parentẽ pacuuius finxit verbũ p̃licẽter appellãdo pecus incurui ceruicũ a ceruice incuruat qđ græci dicũt. κυρταυχερα. Cõueſtirier: conueſtiri: figura grãmaticalis eſt que dicitur paragoge: alii proparalepſin vocant. Ad cultus agrorũ: vt ſunt boues aratorii. Ad vehendum: vt ſunt iumenta & equi & aſelli dicti doſſuarii quia dorſo vehunt. Ad corpora veſtienda: vt ſunt oues: q bus corporum tutela debetur: cũ ex earum vellere: atq; lanificio veſtimenta cõficiantur apud nationes penitiſſimas vbi immodici rigores dominantur in vſu ſunt pellicæ veſtes: quas rhenones appellant: ſcribit Cæſar in ſexto cõmentario germanos vti paruis: rhenonũ tegumentis. Hominẽ contẽplatorẽ celi: tradũt philoſophi deum feciſſe mũdum propter hominẽ: ipſos vero homines propter ſe: tanq̃ diuini templi antiſtites ſpectatores operũ rerũq; celeſtium: qui deũ pietate

ad ſtellas ſeptem: Vnde horrifera
qui Ionis ſtridor gelidas molitur
niues. Altera auſtralis ignota no-
bis quã vocãt græci antiaxona. ce-
teras partes incultas q̃ aut frigore
rigeant aut vrantur calore: Hic ãt
vbi habitamus nõ intermittit ſuo
tẽpore celũ niteſcere: arbores fron-
deſcere: vites letifice pãpinis pube
ſcere ramos baccarũ vbertate in-
curueſcere: ſegetes largiri fruges:
florere omia fontes ſcatere herbis
prata cõueſtirier. Tũ multitudiné
pecorũ partim ad veſcẽdũ partim
ad cultus agrorũ partim ad vehẽ-
dũ partim ad corpora veſtienda.
hominẽq; ipm quaſi contempla-
torẽ cæli ac deorũ ipſorũq; cultorẽ
atq; hois vtilitati agros omnes &
maria patẽtia: hęc igitur & alia in-

colerent: & venerabũdi contẽplarentur. Vt Aristoteli placet: Pythagoras & Aristoteles mũdum innatum & infactum esse sentiunt: Plato vero i timeo mũdi factitatorẽ deũ fuisse autumat eũq; nũq; territurũ

Cred re in capite: secũdũ eos loquut⁹ est: q dicũt in cerebro eẽ mẽtis regimen & arcẽ sensuũ: qđ & Plini⁹ in. xi. refert: ob hoc plato plato niciq; ꝓdiderũt totũ hominẽ in capite esse: vbi portio mẽtis optia. i. tõnabilis arcẽ tenet. Fac spirabilẽ: Aetiã flabilẽ: Virgili⁹ cæli spirabile lumẽ. Animũ notũ esse oportere: Noscitur animus ex memoria ex inuentione & celeritate motus: cuius est sentia sensibilis est & mobilis. Sic deũ vt inquit origenes mens nostra cognoscit ex pulchritudine operũ cũ tamẽ ipsum intueri nõ q̃at.

Hõ totus in capite.

numerabilia cũ cernimus possum⁹ ne dubitare: quin his prẽsit aliquis cõditor vel effector si hæc nata sũt vt Platoni videtur vel si semp fuerit: vt Aristoteli placet moderator tanti operis & muneris. sic mẽtem omnis quãuis eã nõ videas vt deũ non vides tamen vt deũ agnoscis ex operibus eius sic ex memoria rerũ & inuẽtione & celeritate motus omniq; pulchritudine virtutis vim diuinæ mentis agnoscito in quo igitur loco est: Credo quidẽ in capite & cur credã afferre possum: sed de hoc alias nũc vbi sit anim⁹: Certe quidem in te est. Quæ est & natura dei ꝓpria puto & sua. sed fac igneã fac spirabilẽ nihil ad id de quo agim⁹: illud modo videto vt deum noris: & si eius ignores & locũ & faciẽ. sic animũ tibi tuũ notum esse oportere etiã si eius ignores & locũ & formã. In animi autẽ cognitione dubitare nõ possumus nisi plane in physicis plumbei sumus: quoniam nihil sit animis admixtũ: nihil cõcretũ: nihil copula-

Coagmentatũ: coniectũ connexum coagmenta dicũtur coniectiones arctæ.

Coagmenta.

Nihil concretũ: Donatus concretũ id dici ait: qđ ex minutis multis in vnã cogitur massam: qđ simplex ẽ id indiuiduũ: est indiuidui ãt nulla est distractio: nulla sepatio: aliq id diuidui nomẽ amitteret. Siplex est aius & cõsequẽter indiuidu⁹: & ob id ab interitu remot⁹: cũ iteritus sit separatio q̃dã ex eo dictus: qđ eat medius inter aiam & corp⁹: merito dixit Seruius ignẽ celestẽ eẽ eternũ qa siplex ẽ cia. n. sintheta. i. cõposita exitũ sortiũt. Si hõ

Cõcretũ.

Interitus

Omnia syntheta.

Mortalia

vt ingt galien⁹ in libro de elemẽtis simplex & vnũ foret non doleret & cõsequẽter nõ interiret. Seq̃la. n. doloris est mors: quoniã nullũ sit corp⁹ qđ dolere possit & mori nõ possit. Direptus: Direptio: diuul-

sio. Earū partiū aie.ſ.& corporis:quorū mors ſolutio eſt. Nec patro

Socrates accuſatores

nū queſiuit: ſocrates cū ſanctiſſime vixiſſet accuſatus ab anyto lyco ne & melito accuſatoribus ꝓ ſe ipſe dixit in iudicio capitis:vt nō ſup plex aut reus ſed magiſter aut dominus videreť eſſe iucūdū:quin etiā cū lyſias diſertiſſimus orator orationē ſcriptā attuliſſet: qua ꝓ ſe in iudicio vtereť: ea tāq̄ parū virili vti noluit: nec alieno patrocinio defendi: fuit ita q̄ capitis damnatus primis ſecūdiſq̄ iudiciū ſentētiis: quos idignatiōe cōmotos exarſiſſe cōſtat:cū interro gatus quā penā ſe cōmeruiſ ſe cōfitereť reſpondiſſet: ſe meruiſſe:vt ampliſſimis ho noribus & p̄miis decoareť & vt ei victus quotidianus in phrytaneo publice p̄bere tur:q̄ honor ap̄ græcos ma ximus hēbatur: eſt aūt pry taneū: locus iudicium:& in quo magiſtratus habitāt ve luti curia &prytanis ip̄e ma giſtratus gubernatorq̄. R. pu dictus: ſuper quo in ſex to ſuetonii cōmētario non parū multa annotauiuimus Cōtumaciā. exiſtimāt inḡt ſeneca philoſophiæ fideli ter deditos cōtumaces eſſe ac refractarios: vbi refractarii elegāti vocabulo ſignificātur philoſo phi a refringēdo dicti tanḡ liberrimi ſint & cūcta obſtātia refringētes vt nullo ſeruitutis clauſtro coerceātur. Supremo vitæ die:Diſputa tio hæc ſocratis ꝓdita eſt a platone: in libro cui titulus eſt phedon:

Prytaneū quid

Prytanis. Refracta rii.

Cicuta ſocratem confecit Verba no uiſſima ſocratis

tum nihil coagmētatum: nihil du plex.q̄ cum ita ſit: certe nec ſecerni nec diuidi nec diſcerpi nec diſtrahi poteſt nec iterire igitur.eſt iteritus quaſi diſceſſus & ſecretio ac direp tus earū ptiū q̄ ante iteritū iūctiōe aliqua tenebātur his & talibus rō nib⁹ aduct⁹ ſocrates:nec patronū queſiuit ad iudiciū capitis:nec iudi cibus ſupplex fuit adhibuitq̄ libe ram cōtumaciā a magnitudine ai inductā nō a ſupbia. Et ſupremo vitæ die de hoc ipo multa diſeruit et paucis ante diebus cū facile poſ ſet educi e cuſtodia noluit. Et cum pene manu iā mortiferū illud tene ret poculum: locutus ita eſt:vt nō ad mortē trudi:verum in cælum vi deretur aſcēdere. Ita.n.cēſebat ita

Mortiferū poculū: lictor vndecimuirorū qui magiſtratus erat athe nis: ingrediēs carcerē circiter ſolis occaſum denūciauit ſocrativene nū eſſe bibendū: mox in calice allatū eſt venenū: erat aūt cicuta quā ait plinius publica atheniēſium pœna inuiſam eē: cuius vis refrigera toria frigore enecat incipiūtq̄ algere ab extremitatib⁹ corporis:& ita ſocrates hauſto intrepide atq̄ alacriter poculo mortifero deambula re cepit: & cū crura iā grauari ſentiret: iacuit ſupinus.ſic enim qvene

num dedit iusserat: cū extrema algerēt: friguscꝫ letale p̄cordia occupasset defecit in hæc verba esculapio gallū debēbus quē redditeꝫ negligatis: hinc illud Tertulliani: Socrates esculapio gallinaceū ꝓfecturam in fine iubebat: credo ob honorē patris eius: qa Socratē apollo sapientissimū omniū cecinit: de cicuta quæ socratē cōfecit ait persius barbatū hoc crede magistrū dicere sorbitio tollit quē dira cicutæ: & Iuuenalis: q partē acceptæ seua inter vincla cicutæ accusatori nollet dare. Duas eē vias In phedone: puto inqt Socrates nō vnā esse ad inferos viā: sed multos tramites multosꝫ anfractus habere: animus ergo: q cupiditate corporis est infectus qui se vel iniustis cōtamina uerit cedibus vel alia his similia ppetrauerit: q deniqꝫ admodū immūdus & inquatus est: hūc oēs anime fugiunt atꝫ declināt: nec reperitur vllus: q vel sotius vel dux eius fieri velit: itaqꝫ omni auxilio destitut⁹ diutissime errabūdus vagatur: qui vero putā moderatāqꝫ trāsegerit vitā deos socios

Duæ vie inferorū

qꝫ disseruit duas esse vias: duplicesqꝫ cursus animorū e corpore excedentiū. nā q se humanis vitis cōtaminassent & se totos libidinibus dedidissent quibus cecati velut do mesticis vitiis atqꝫ flagitiis se ignassent: vel in rep. violāda fraudes: inexpiabiles cōcepissent iis deuium quoddā iter eē secluſum a cōcilio deorū. qui autē se integros castosqꝫ seruauissent quibusqꝫ fuisset minima cū corporibus contagio: sese qꝫ ab semp seuocauissent: essentqꝫ in corporibus humanis vitā imitati deorū: his ad illos a quibus eēnt ꝓfecti reditum facilē patere. itaqꝫ cōmemorat vt cygni qui non sine causa Apollini dicati sūt sed qꝫ ab eo diuinationem habere videātur

ducesqꝫ nactus ibi habitat vbi vniciqꝫ cōuenit: quorū domicilia sūt elysii cāpi. Virgilius in. vi. socraticū platonicūqꝫ dogma sectatus sic ꝓpe diuinit⁹ cecinit: hic locus est partes vbi se via findit in ābas dextera q̄ ditis magni sub mœnia tēdit: hac iter elysiū nobis: at leua malorū exercet penas: & ad impia tartara mittit: philosophi duas has vias alterā virtutū alterā vitiorū esse voluerūt: eāqꝫ q̄ sit assignata virtutibus arduā & cōfragosam: vt appareat verū eē illud hesodi: sudorē pōsuere dei virtutis ad arcē: viā vero vitiorū primo ingressu amenā faciēqꝫ esse voluerunt: ꝓpterea quod vitia qbusdā delinamētis illicitūt animos mortaliū: ecclesiastici scriptores duas istas vias celi & inferorū eē dixerūt: quia iustis imortalitatis: iniustis pena eterna ꝓposita est ille melior cōuersa est: ad solis exortū: alia vero deterior ad occasum:

Via virtutis ardua

Via vitiorū facilis.

Via celestis.

Via perditionis

via celestis difficilis & cliuosa est. via perditionis plana & parēs ac delectabilis videt. in vna mōstrauit deus tēporalia mala cū æternis bonis: in altera tēporalia bona cū eternis malis. Se a corporibus seuocauissent: talis est vita philosophorū: q seuocāt se a voluptate & abdu cū a cultu corporis: vnde a platōe philosophus dr cē pene mortuus: cū acōmertio corporis aim maxie segreget: neq; voluptates corporis pcipiat: Ad

Cantus Cygnoꝝ in morte

illo. s. deos: Cygni apollini dicati: cygni quādo sēp sentiūt morituros tūc maxie canunt dulcius: q̄ antea cōsueuerūt: cōgratulātes vt inquit socrates ap̄ platonē: qđ ad deū apollinē sint cuius erāt famuli migraturi: hoies vero cū ipi mortē expauescāt cygnos quoq; falso criminātur: tāq̄ lugentes mortē ob dolorē cātū emittant sed ga inquit socrates phebo sacri sūt: vt arbitror diuinatione p̄diti p̄sagium alterius vitæ bona: ideoq; cantāt alacrius: gestiūtq; ea die q̄ p̄ supiora tēpora: plinius arbitratur cātū cygnorū q in morte flebilis narrāt falsū ē quem poetæ celebrāt: vnde ait epigrāmatista: dulcia defecta modulatur carmina lingua cātator cygnus funeris ipse sui: latine olores dicūtur ouidius: sic vbi fata vocāt vndis abiectus in herbis ad vada meādri concinit albus olor. Aspectū oio amitterēt sensus est sicut oculi in cōtēplatu solis calligant & in defectu eius perspiciendo incontinentes lāguescunt: sic acies humanæ mētis hebetior fit & obtusior dū seipsam intueri conatur: origenes in primo periarchon: sicut oculi inquit substantiam solis intueri nō possunt: sic mens nostra hebetior fit dū ad incorporea nititur: & ad seipsam cognoscendā acriter contendit. Reuertens: purior lectio est reuerens nisi exponere velis reuertens p̄ res cogitans respiciensq; multa repugnantia: & ad orationem refertur: quæ in tam subtili disputatione debet esse cunctabunda & pensitata: cum nihil certi nihil explorati habeamus. Et a græci scilicet tracta ta sunt a quibus & nos ista mutuamur. Cato autem sic abiit e uita:

Olores

quia prouidētes quid in morte boni lit cū cantu & voluptate moriā tur: sic omnibus & bonis & doctis esse faciendū. nec vero de hoc quisquā dubitare posset nisi idem nobis accideret. diligēter de animo cogitātibus: q̄ iis sæpe vsu venit: qui cū acriter oculis deficiētē solē intuerentur: vt aspectū oio amitterent sic mētis acies se ipsam intuēs nonnūquā hebescit. ob eamq; causam cōtēplandi diligentiā amittimus. Itaq; dubitās circūspectās hesitans: multa aduersa reuertens: tā quam rate in mari immēso nostra vehitur oratio. sed hæc & vetera

Catonẽ illũd significat: quẽ docti viuam virtutũ imaginẽ & exẽplar appellant: q se vticæ occidit: ne victori Cæsari seruiret: cuius interitũ tanq̃ cõstantissimi miro præconio seneca extollit: q in libro cui titulus est quod in sapientẽ non cadit iniuria refert: nec catonem vixisse post libertatẽ: nec libertatem post Catonẽ: qui aliubi dixit eodẽ vulnere libertatẽ animã emisisse. quo Cato se cõfodit: Augustinus vero & Lactantius eum accusant tanq̃ sui homicidã. Causam moriendi: Lactantius de Catone scribens sic refert: & hic tamen aliquã moriendi causã videtur habuisse odiũ seruitutis. Verat deus demigrare: Iosippus viri inquit fortissimi nõ est se occidere: immo ignauissimi deũq̃ indigne ferte arbitratur: cũ domũ eius homo dispiciat: ab

Cato ex emplar virtutum

Nefas se ipsum occidere.

illo enim vitam accepimus: siquis ergo depositũ hominis male tractauerit pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit maxime peccat: ægesippus quoq̃ libro tertio ingrati est inquit & citi⁹ discedere quã velit: & diutius viuere quã voluerit ipse qui vitam donauerit: non licet animã soluere a corpore nisi ei qui ligauit: deo seruitium debemus: dei ergo nos quasi serui expectemus imperia: hinc apud iudeos: q se occidebãt in sepultos eos abiici decretum erat: apud alios autem dextere abscindebantur eiusmodi mortuorum: quæ in ipsos armatæ fuissent quoniam: vt corpus ab anima ita manum a corpore alienam esse existimarent: apud Platonem in phœdone ait socrates nõ prius dicere hominem seipsum interficere q̃ deus necessitatẽ aliquã imposuerit: qualẽ nobis inquit imposuit in præsentia: sicut eos inquit Plato qui potestatis imperio truduntur in carcerem non oportet inde diffugere: prius q̃ potestas ipsa quæ clausit abire pmiserit: sic nobis iniussu dei demigrandum e vita non est: vetatq̃ hominem sibi inferre vel accersere mortẽ: docens expectandam esse naturam. Næ certe: multum: valde: aduerbium est affirmantis vt grammatici tradunt græci dicunt ναι ναι ουκ ουκ pro est. est. non. non. Vincula carceris: sicut custodia: quæ a carcere non diffugiet priusq̃ potestas ipsa: quæ in carcere trusit abire permiserit. Leges enim vetant: apud iurisconsultos titulus est de effracto-

Snĩa egesippi

Dextram abscindi homicidę sui

Iniussu dei moriẽdũ nõ est.

Næ

Effractores

ribus:hoc est de his: qui carcerē effregerint: quibus pœna ex legibus constituta est. Philosophorū vita: diuus Hieronymus libro tertio

Philosophia

cōtra ruffinū philosophiā inquit meditationē esse mortis dicūt quotidie nitentē de corporis carcere educere animæ libertatē: qđ Plato

Meditatio mortis.

in suis libris: & maxime in phœdone prosequitur vbi dixerit socrates nihil aliud commentari philosophos q̄ mori atq; eē se morituos: nā cū mors nihil aliud sit: q̄ animę solutio a corpore: hoc maxime ac soli faciūt: qui recte philosophantur: sunt.n.philosophi

Cōtemptor voluptatum.

cōtēptores voluptatū: quales sunt epularū poculorū: & rei venereæ: reliquū quo q; corporis cultū nō magni pendit philosophus: ex quo fit vt pœne mortuus sit seiugatus a rebus corporeis:

Philosophus.

Philosomatos'

philosophus.n.nō est philosomatos.i.corporis amator

Philocrimatos

nō philocrimatos: nō philotimos.i. pecuniarū honorū q; cupidus: hinc plato duas mortes nouisse traditur: alterā illā notissimā: qua aia soluitur a corpore: alterā cū aia adhuc in corpore constituta corpeas illecebras philosophia docēte cōtēnit & cupiditatū dulces insidias: reliquasq; oēs exuitur passiones. Seneca in primo de consolatione ad martiā: Plato clamat sapientis animū totū in morte ꝓminere: hoc vele: hoc meditari: hac semper cupidine ferri in exteriora tendentē: Hieronymus in epistola cōsolatoria. Platonis inquit sentētia est: oēm sapientiū vitā meditationē esse mortis: laudant hoc philosophi & in eę lū ferūt. Consuescamus mori: duce.s. philosophia: q̄ animū a corpore secernit abducitq; a corporeis illecebris. Ex his vinculis græci corpus σωμα dicunt quasi σημα.i. animæ sepulchrū tā q̄ ibi sepulta sit. Nā vt cōstet aial necesse est in corpore aia vinciatur: ideo corpus

Soma corpus

Demas vinculū

demas hoc est vinculū nuncupat & soma quasi quodā σημα. i. aiæ

magistratu aut ab alíqua potestate legítíma: sic a deo euocatus atq; emissus exierit. tota.n.philosophorū vita vt ait idē cōmentatio mortis est. nā quid aliud agimus: cū a voluptate id est a corpore cū a re familiari que est ministra & famula corporis: cū a republica cū a negocio omni seuocamus animum quid inquā tū agimus: nisi animū ad se ipsum aduocamus. secū esse cogimus. maximeq; a corpore abducimus secernere autē a corpore animū neq; q̄ aliud est quā emori discere: quare hoc commentemur: mihi crede disiungamusq; nos a corporibus: idest consuescamus mori. hoc & dum erimus in terris erit illi cælesti vitæ símile. Et cum illuc ex his vínculis emissi feremur

sepulchrū. Vnde Cicero modo corpus esse vinculū: modo sepulchrū esse ait ergastulum quoq; & carcer dicitur corpus ab idoneis scriptoribus: tanq; claustra sint animæ ergastulo tenebroso & carcere ceco. Ergastulū corpus

In compedibus corporis: vinculis antiqui cōpedes non solum pedum vincula: sed & manuum dixerunt ab impedimento. Varro manus compede conor reuellere: inde compeditus deriuatur. Necvia mors est: cū anima vinculis corporū alligata & ergastulo membrorū hebetata languescit ac torpet nec officium suum satis fungi potest: non viuere videtur sed mortua. Mori enim animæ dicuntur cum in terram ex cælo fluentes corporibus vestiuntur: preterea hæc vita cū sit tot tantisq; calamitatibus referta mors potius vita dicenda est: vt inqt Augustinus in xii. de ciui. dei. Malo: magis volo. Siue retractabis homini siue velit siue nolit moriendū est: & soluēdum tributum mortaliū: ita enī seneca mortē appellat. Dudum: modo: pauloante: Cōpedes

minus tardabitur cursus animorū nam qui in compedibus corporis semper fuerūt etiā cum soluti sunt tardius ingrediuntur. vt hi qui ferro vincti multos ānos fuerūt: quo cum uenerimus tum demq; viuemus. nam hæc quidem vita mors est: quā lamentari possem si liberet. A. satis tu quidem in consolatione es lamentatus. quā cum lego nihil malo quam has res relinquere. His vero auditis multo magis. M. Veniet tempus. & quidē celeriter & siue retardabis siue properabis: volat enim etas. Tantum autē abest abeo vt malum mors sit q; tibi dudum videbatur vtvetear ne homini nihil sit nō malum aliud certe. sed nihil bonū aliud potius. siquidem vel dii ipsi. vel cum diis futuri sumus A. Quid refert: Adsūt enim qui hæc non ꝓbent. M Ego autem nunquā ita re in hoc sermone dimittā vlla vti ratiōe: vt mors tibi videri malū possit. A. qui potest cum ista cognouerim: M. qui

Vel du ipsi: animi a corpore seiugati reuertētes ad originale domicilīū dei fiunt vel cum dis diuersantur: quod multo beatius est: q; in terris degere inter fecu lentias cloacales: dixit Tullianus scipio: deum te igitur scito esse: siquidem est deus: qviget: q sētit: q meminit: q puidet: q tā regit & moderat & mouet id corp⁹: cui ꝓpositꝰ ē quā nūc mūdo ille opifex deꝰ. Ideo physici mūdū magnū hoiem & hoiem breuē mūdū eē dixerūt: qa aia ad imitationē dei mundū regentis regat & ipa corpus: hinc aīm deū & Deus est aius Hō breuis mundus

Mythilenę

Cornices polycroniæ.

Aiam tãdiu durare q̃ corpus

prisci philosophorũ & tullius dixit. Qui põt: quomodo .cur. interrogatiue. Mithylenis: ciuitas est in insula lesbo: de qua oratius: laudabũt alii clarã rhodon aut mithylenẽ: viros claros habuit antiqtus pithacũ vnũ ex septẽ sapientibus & alceũ poetã: theophanes quoq; historiarũ scriptor mithyleneus fuit põpeio magno p quã familiaris: dicearch⁹ inscripsit libros lesbiacos: qa in ciuitate lesbi mithylene disputatio hẽbatur: dicearchi supra mentio facta est. Cornicibus: comices polychronias esse .i. lõgeuas nemo est q nesciat Plutarchus in libro de defi cientibus oraculis: & plinius nouẽ nostras cornici etates attribuũt: ex auctoritate hesiodi ita scribentis εννεατοι ξωει γερεασ δακερυξα κορωννα ρδρων ηβωντων. i. garula cornix nouẽ homĩ viuit etates: hic Ouidius ora capautq; nouẽ cornicis secula passæ. Ausonius in grippo ternarii numeri: & totiẽs trino cornix viuacior æuo. Diu mãsuros aios: stoici tãdiu durare dicunt aiam. q̃diu durat & corpus: vnde egyptii cõdita medicamẽtis cadauera diutissie seruãt vt. s. aia lõgo tpe perduret. Labam⁹ vacillamus titubamus: non manẽtes pseuerãter in pristina assensione. In his. s. reb⁹ q̃ ad asserendã ai imortalitatẽ ptinẽt. Amicos stoicos tanq̃ se stoicũ & stoicæ sectæ sectatorẽ i his q̃stionib⁹ pfiteat: a qbus tamẽ dissentit super aiæ imortalitate & possit rogas: Cateruæ veniũt contradicentiũ nõ solũ epicureorum quos quidẽ nõ despicio: sed nescio quomõ doctissimus q̃q; cõtẽnit. acerrime ãt delicíæ meæ. Decearch⁹ cõtra hãc imortalitatẽ diseruit. Is .n. tres libros scripsit q lesbiaci vocãtur q̃ mytilenis sermo hẽtur. ig bus vult efficere aios eẽ mortales: stoici ãt vsurã nobis largiũtur tanquã cornicibus diu mãsuros. aiunt aios semp negãt. nũ igitur audire cur ẽt si ita sit mors tamẽ nõ sit in malis vt videtur. A. sed me nemo de immortalitate depellet. M. Laudo id qdẽ: & si nihil ais oportet cõfidere. mouemur. n. sæpe aliquo acute cõcluso. labamus: mutamusq; sniam clarioribus ẽt in reb⁹: In his est .n. aliqua obscuritas. Id igitur si accideret simus armati. A. sane qdẽ sed ne accidat ꝓuidebo. M. nũq̃d igitur ẽ cause quin amicos nostros stoicos dimittam⁹: eos dico q aiũt aios manere e corpore cũe xcesserint: sed nõ semp istos veroq; q̃ rota in hac cã difficilimũ est sucipiãt posse aium manere corpore vacãtẽ. Illud autẽ q̃ nõ modo facile ad credendũ est: sed eo cõcesso quod

meritoꝝ nã si cõcedit aios posse manere diu separatos a corpore: cõsequẽs videtur vt & sp pmanere possint: nec vnq̃ intereãt. Credam⁹ panetio: a cõtrario intelligit panetio nõ esse credendũ q aios facit eẽ mortales: fuit aũt panetius philosophus iclytus: q tris libros de officiis luculẽtos cõdidit: quos. M. Tullius magno cũ studio maximoq̃ opere emulatus est. Philosophorũ homerũ: cũ homerus princeps sit & deus poetarũ: ideo panetius platonẽ homerũ philosophorũ appellat: quasi inter philosophos ita eminentem sicut homerus inter poetas excellit. Macrobius quoq̃ ob id virgiliũ vocat homerũ mantuanũ. Nasci aũt animos: quicqd nascitur intereat necesse est: si nascit animus cõsequẽs est vt intereat: quia nasci & mori sunt consectaria. Dolere aios ergo interire: argũmentum philosophorũ est nihil esse quod dolere possit: nec mori possit: passio.n. eternitatẽ resoluit: ex quo cõcludunt aios interire cũ doleãt: cõtra quos ait Augustinus in .xxi. de ciui. dei: qđ aius dolorem pati põt & mori non potest: nec cõsequẽs esse vt mortẽ faciat: qđ dolorẽ facit: platonici asserẽtes immortalitatẽ aiorũ: dicunt animos nõ ex sua natura dolere: sed ex corporũ cõtagione pollutos æneidos scribẽs: hinc.i. ex terrenis corporibus moribũ disq̃ membris metuũt cupiũtq̃ dolẽt gaudentq̃. De mente dici: secundũ Platonem: q mentẽ hoc est cõsiliũ & rõnẽ tanq̃ principalẽ aiæ partẽ ait capitis arcem tenere. eãq̃ vacare oibus pturbatiõibus veluti reginã ac dñam. Excãdescẽtiã vero & cupiditatẽ ifernas ab dña sedes obtine-

Panetius de officiis

Homerus mãtuan⁹

Animum dolere posse nec mori.

Mens in arce capitis

Excãdescentia

Cupiditas

re perinde ac diuersoria nequitiæ atq; luxuriæ & ita duas partes in menta procul relegatas ac semotas facit: ne importuna vicinitas ra tionem superne constitutã perturbaret: in his aũt duabus posteris partibus velut popinis quibus dã versari autumat perturbationes quibus homines sunt obnoxii. Quas is. s. plato. Hæc dicãtur: a pa

netio Similitudo i bestiis similitudinum q̃ in homini bus sunt reputatio ẽ in mẽ te: cogitatio etiam vel viri vel femine coeuntis animo subito transuolans effinge re similitudinem existima tur ideoq; plures in hoie quã in ceteris animalibus differentiæ: quoniã veloci tas cogitationũ animiq; re ferentas & ingenii varietas multiformes notas impri mit cũ cæteris animantib⁹ immobiles sint animi & si miles omnibus singuliq; i suo cui q; genere: ex quo fit vt in bestiis q̃ in hominibus similitudo magis appareat: clarissimi philosophorũ medicorũq; similitudines in corporibus filiorum hic fieri putant: cum semina inter se p̃mixta coa lescunt: si virile superauerit patri similẽ puerum esse matrẽ: seu femini si muliebre p̃ualuerit p̃genitem respondere ad imaginẽ maternã: si ve ro æqua fuerit ex pari femine permistio. Sobolẽ illã aut vtriq; parentum aut nulli similẽ futuram. empedocles autumat si par calor in pa rentũ seminibus fuit patri similẽ marem p̃creari: si frigidus feminam matri similẽ parmenides vero refert tunc filios esse patri cõsimiles cũ ex dextris partibus genitura p̃fluxerit: ex leuis matri. Aristoteles & Albertus magnus subtilius curiosiusq; talia sectati sunt quos l. ges cũ voles. Magni refert: plurimi interest. Quali in corpore: mẽbrorũ compagibus velut organis: ad exercitiũ sui mens vtitur vt inquit ori genes: ex quo fit vt corpore male habito maleq; constituto veluti or gano corrupto animus hebetescat & obtundatur: e contrario anim⁹ ille vegetior est & acutior cuius corpus bene cõpactum est: nã ex bo na vel mala corporũ: vt aiunt medici cõplexione: animus in nobis e acutior vel hebetior. Ingeniosos melancholicos: Aristoteles libro problematũ duo trigesimo: melancholicos fuisse ait fere omnes: qui ingenio caluerunt: vel in studiis philosophiæ vel in republica admi-

Aius ex cõplexio ne corpis

Acutior. Ingeniosi melãcho- lici

ægritudines iræ libidinesq; versen tur: quas is contra quẽ hæc dican tur se motas a mẽte & discussas pu tat. iam similitudo magis apparet in bestiis quarum animi sunt ratio nis expertes. hominũ autem simili tudo in corporum figura magis extat & ipi animi magni refert: qua li in corpore Locati sunt. multa ex corpore existunt q̃ acuant mentẽ multa que obtundant. Aristote les quidem ait omnes ingeniosos

nistranda: vel in poemate cudēdo: vel in artibus exercēdis: melancholicos fuisse empedoclē. Socratē. Platonē: & alios cōplures nouis se sese refert: inibiq; luculēta est dissertatio: qua melancholia hoc est atrabilis vino cōparatur: & sicut vinū varios reddit hoies: ita in melancholicis ingenii varietas existit. Me tardiorē esse: festiuiter hoc dictum est: tanq̄ Cicero: q melācholicus nō erat tardioris ingenii foret: q erat acutissimi. In his: vt i attrabile: que varios mores variūq; ingeniū insinuat hoibus. Quę similitudinē: Cicero ad naturā corporū refert similitudinē aiorū: quā paneti⁹ ad p̄ creationē referebat: vt aios mortales esse demōstraret. Vixit cū africon: Emilianus africanus significat: q posterior fuit & carthaginem numātiāq; deleuit: quē græci neoteron vocāt .i. iuniorem: quem panetius comitatus est in legatione Alexādriam proficiscentem: scripsit ad. Q. Tuberonē de dolore patiendo. Fratris nepos: frater africani minoris fuit fabius alobrogicus: q p adoptionē insertus ē familiæ fabiorū: q primus omniū mille pōdo argēti habuit: de quo ait. M. Tullius in lelio Quitū vero maximū fratrē ægregiū virū oino sibi nequaq̄ parem: tanq̄ superiorē colebat. Facie vel patris: hic distinguendū est: vt sit sensus nepotē fratris africani facie quidem fuisse patri similem: vita vero & moribus simillimum flagitiosis.

Melācholia vino cōparat.

Panetius comes emiliani.

melancholicos esse: vt ergo me tardiorē esse nō molestē fera enumerat multos idq; quasi cōstet rationem cur ita fiat affert. q̄ si tāta vis est ad habitū mentis in his q̄ gignūtur in corpore. ea sunt aūt quecūq; sunt q̄ similitudinē faciāt: nihil necessitatis affert cur nascatur animi similitudo: omitto similitudies vellē ad esse posset panetius: vixit cum africano. quarerem ex eo cuius suorum similis fuisset affricani fratris nepos facie vel patris: iste omniū perditorū ita similis: vt esset facile teterrimus cuius etiam similis. P. crassi sapiētis & eloquentis & primi hominis nepos. multorum aliorū virorum clarorū: quos nihil attinet nominare nepotes & filii: sed quid agimus obliti ne sum⁹

Pu. crassi. pu. crassum significari existimo: qui traditur quinq; habuisse rerū bonarū maxima & p̄cipua: fuit. n. ditissimus: nobilissimus: eloquentissimus: iurisconsultissimus: & pontifex maximus. Nepotes & filii: in hanc sententiā scribit manlius in quarto astronomicon: degenerant nati patribus vincūtq; parentes. Valerius maximus caput facit de his: qui a parentibus claris degenerauerunt: inter quos cumprimis

Quinq; p̄cipua in crasso.

Filiꝰ africani notatissimus.

memorat superioris africani filium: turpitudinū maculis notissimū. Item refert quinti fabii maximi alobrogici: qui fuit africani posterioris frater filiū vitā ægisse luxuria perditā: itaq; ex Valerii maximi auctoritate possemus hoc in loco africani fratris nepotē intelligere hūc perditæ luxuriæ alobrogici filiū: vt nepos africani ex fratre dicatur sicut hodie quoq; a nobis vsurpatur: quāuis propriæ nepos aut relatiuū sit: cōsimilis videt illa apud Quintilianū elocutio in quarto īstitutionū. Cū mihi Domitianꝰ Augustinꝰ sororis suę nepotū delegauerit curam.

Neposex fratre.

Ne interirent quidē: Epicurus ait οθαρατοσου-Δεπωροσημασ.i. mors nihil ad nos. Dissolutū enī nō sentit: qđ autē nō sentit nihil ad nos & apud Lucanū sic inquit Pōpeius. Aut nihil ē sensus animis a morte relictū. aut mors ipa nihil

Mors nihil ad nos

Velle in cęlū migrare: Cupere scilicet verā esse animi immortalitatē: vt possis a morte remigrare ad cœleste domiciliū: vnde ortus est & origo animarū. Insimulat Accusat perinde ac democritus dixerit post mortem supereſſe sensum: quā veluti calūniā. Democriti idest sectatores. Democriti repudiant: tāq; falso insimulatus fuerit ab Epicuro democritus: ex cuius fontibus hortos suos irrigauit. Ipse nusquā est: Quod nusquā est id sentire nō potest: si animus interit vna cū corpore animus nusquā est. Igitur sentire nō potest: & quod cōsequēs est nec in malo esse potest: ex quo colligit malū non esse in morte: si animus est mortalis. Nihil est tertiū: Necesse est aut animū esse si immortalis aut non esse si mortalis: si immortalis est: mors bonū est: si mortalis non malū. Inter hæc duo nihil mediū potest inueniri: dialectici contraria partim mediata esse dicūt: partim medio carentia. Me-

Democritici

Ex fonte Democr. irrigatus hortus Epic.

hoc nunc nobis esse propositū. cū satis de eternitate dixerim⁹ ne si interirēt quidē animi quicq̄ mali esset in morte. A. ego vero meminerā. sed te de æternitate dicentem abunde rare proposito facile patiebar. M. video te alta spectare & velle incęlum migrare. A. spero fore vt contingat id nobis sed fac vt istī volūt animos non remanere post mortem video nos si ita sit priuari spe beatioris vite. M. Mali vero quid a fert ista sententia? Fac animū interire: vt corpus nū igitur aliquis dolor aut omnino post mortem sensus i corpore est: Nemo id quidem dicit: & si democritum insimulat epicurus: democritici negāt: ne in animo quidem igitur sensus remanet ipse. n. nusquam est. Vbi igitur malū est quoniā nihil tertium.

diata sunt vt albũ & nigrũ. inter quos colores est medius quilibet alius color: vt ruber & pallidus: & ita horũ contrariorũ non necesse est alterũ inesse semper corporibus. Neq; enim omne corpus album aut nigrum est sed aliquotiens in eorũ medietate est cõstitutum: vt sit rubrum vel pallidũ. Immediate vero contraria sunt quorũ nihil mediũ poterit inueniri. Vt grauitas & leuitas horũ enim nihil est medium. Necesse est .n. omne corpus vel leue eẽ vel graue: quia leuitas & grauitas medium non habent. Consimiliter mortalitas & immortalitas nihil habent tertium. Necesse est enim animũ esse vel mortalem vel immortalem: ex quo colligitur si immortalis sit mortem esse bonum: si mortalis non esse malum: cum inter hæc nihil sit tertium.

Mediata.

Immediate contraria.

An quoniam ipsæ animi discessus a corpore nõ fit sine dolore: vt credam ita esse quam est id exiguũ: & falsum esse arbitror. & fit plerũq; sine sensu. nonnũq; etiã cũ voluptate. Totũq; leue est qualecũq; est. Fit. n. ad punctũ tẽporis illud angit vel potius excruciat discessus ab omnibus his quæ sunt bona in vita. Vide ne a malis dici verius possit. quid ego nũc lugeam vitã hominũ vere & iure possum. sed quid necesse est: cũ id agã ne post mortem miseros nos putemus fore: vitã etiã efficere deplorando miseriorẽ. Fecimus hoc i eo libro in quo nosmetipsos q̃tũ potuim⁹ cõsolati sumus. A. malis igitur mors abducit nõ a bonis. Verũ si q̃rim⁹ hoc quidem a cyrenaico hegesia sic copiose disputatur: vt is a rege

Fit plerunque sine sensu: Scribit Plato In timeo mortem quæ ex senio venit esse leuissimam: & cum voluptate potius: q̃ cum dolore contingere. Cato in libro de senectute inquit vitam a dolescentibus vis aufert: senibus maturitas quæ mihi quidem tam iucunda est: vt quo proprius ad mortem accedam: quasi terram videar videre: aliquando q; in portum ex longa nauigatione esse venturus. Quid lugeam vitam hominum: Plinius. Seneca. Augustinus copiose & eloquenter collegerunt erumnas miseriasq; mortalium. Ita vt natura nobis magis nouercari videatur: q̃ agere matrem. In eo libro in consolatione de obitu filiæ Tulliolæ: cuius rei meminit Augustinus his verbis. Quis sufficit quanto vis eloquentiæ fulmine vitæ huius miserias explicare: quã lamẽtatus est Cicero in cõsolatione de morte filiæ. A cyrenaico hegesia. Valerius maximus scribẽs quanta sit vis

Hegesias mortis laudator.

eloquentiæ sic refert: quantū valuisse eloquentia hegesian cyrenaicum phylosophum arbitramur? qui sic mala vitæ repræsentabat: vt eorū miseranda imagine: audientiū pectoribus inserta multis voluntariæ mortis oppetendæ cupiditatē ingeneraret. Ideoq; a rege Ptolomeo vlterius hac de re disserere ꝓhibitus est: cyrenaicus dictus a cyrene ciuitate africæ clarissima.

Cyrene

Ex cyrene illustris fuit Aristippus Socraticus cōditor cyrenaicæ philosophiæ: ab hegesia philosophi hegesiaci nominātur. In ambraciotā cleōbrotū: Lactātius in tertio: qd ambraciotes ille: q cū platōis librū de eternitate aīarū plegisset p̄cipitē se dedit nullā aliā ob causam nisi quod platoni crediderit? Execrabilis ꝓrsus ac fugienda doctrina si abigit hoīes a vita: eiusdē meminit Augustinus i primo de ciui. dei: de hoc intelligi voluit Ouidi⁹ cū ait i ibin: v t q socraticū de nece legit o p⁹: ābraciotes dict⁹ ab ambracia ciuitate epiri: ornatiore reliqs ciuitatibus: qa ibi vt iqt liui⁹ fuit regia pyrrhi

Locus ouidii

Ambracia

ptolomeo ꝓhibitus esse dicatur illa in scolis dicere quo multi his auditis mortem sibiipsi consciscerent Callimachi quidem epigramma in ambraciotam cleōbrotū ē: qué ait cum nihil ei accidisset aduersi muro se in mare abiecisse lecto platonis libro eius aūt quem dixi egesiæ liber est ατοκαρτερωτατος quod a vita quidā per inediā discedens reuocatur ab amicis quibus respondens vitæ humanæ enumerarit cōmoda. possem id facere & si minus quā ille: q omnino viuere expedire nemini putat. Omitto alios etiam ne nobis expedit: q& domesticis & forēsibus solatiis ornamentisq; priuati. Certe si ante o

oppugnata a romanis. Ambraciēses i bello ætolico portas. M. Fuluio apuerūt ατοκαρτερωτατος. Titulus ē libri quo significatur intolerātissimus. Nāq; qdā in eo inducebaṫ. q mori in ædia destinauerat vtpote intolerātissim⁹ egritudinis & malorū: in ædia hoc ē cibi abstinētia ꝓit sili⁹ italic⁹: i ędia Marcellin⁹ finiuit vitā: dū triduo abstinet cibo: homini nō ante diē septimū letalis inædia est: plerosq; durasse vltra vndecimū diem ꝓditū est. λοιμω οικτιστον φανεειν. i. mori fame miserrimū est vt canūt camenæ græcorū: & repetitum est a Columela. Expedire: vtile esse Ouidius expedit esse deos: & vt expedit esse putemus. Etiā ne nobis: quasi dicat nec mihi vile est viuere: q priuatus sum domesticis solatiis pp mortē filiæ & forensibus ꝓpter actionē causarū intermissam extincta repub. Cæsare domināte in secundo de officiis ait in hanc sniam. Cū respub. in qua omnis mea

Inædia periit filius

Mori fame miserrimum

cura. Cogitatio: opera poni ſolebat nulla eſſe omnino: ille.ſ. litteræ conticuerunt forenſes & ſenatoriæ. In epiſtola ad ſeruiũ ſulpitiũ fatetur ſe domi in ſermone filiæ & ſuauitate ſolitũ oẽs curas dolorelq; deponere. Metellũ: inter rara fœlicitatis humanæ exẽpla numeratus ẽ quintus Metellus: qui a primo originis die ad vltimũ vſq; mortis tẽpus nunq̃ ceſſante fortunæ fauẽtis indulgentia ad ſummũ vitæ beatæ cumulũ peruenisſe traditur. Nã prẽter honores ampliſſimos cognomẽ quoq; macedonici a quattuor filiis ilat⁹ eſt rogo vno pretor tribus cõſularibus duobus triũphalib⁹ Vno cenſorio: qui cũ ſex liberos relinquæret. xi. nepotes relinquit: nurus vero generoſq; & omnes qui ſe patris appellationẽ ſalutarent viginti ſeptem. Cũ interim nullũ funus nullus gemitus: nulla cauſa triſtitiæ interueniret. Vix in cælo talem ſtatutũ reperire poſſemus. Deniq; ſpatio vltimæ ſenectutis defunctus leniq; mortis generæ. Inter oſcula cõplexuſq; cariſſimorum pignorũ expirauit. De hoc. M. Tullius in .v. de finibus. Plinius & Valerius meminerunt. At quinquaginta priamus: ſi priam⁹ extinctus foret ante helene raptũ fœliciſſimus oppetiſſet: longa dies igitur qd cõtulit? oia vidit euerſa & flãmis aſiã ferroq; cadentẽ. Tiberius fœlicẽ priamũ identidẽ vocabat qđ ſupſtes omniũ ſuorũ extitiſſet apud Senecã in troade dicit chorus: fœlix priamus dicimus oẽs: fœlix priamus fœlix quiſquis bello moriẽs oia ſecũ cõſumpta videt: ad quinquaginta priami filios videtur alluſiſſe Virgilius illo verſu: quĩ quaginta illi thalami ſpes tanta nepotũ. Iuſta vxore: legitima hecuba ſignificat: barbarorũ autem fuit mos paſſiuã cũ cõcubinis exercere libidinẽ. Alii denas alii pluresvxores habuiſſe ferũtur. Arthaxerſi regi perſarum expellicibus centũ quindecim filii fuerunt. Erotimus arabũ rex filios ſexcentos expellicibus ſuſcepit: quorum adminiculis fultus egyptum ſyriamq; vaſtauit: magnũq; nomen arabum fecit Luſa in altero eſt. ſ. metello quem fortunavt alũnũ molliter fouit: & iugiter amplexata eſt: cum ludus fortunæ & iocus ſint homines. Quidam legunt vſa vt ſit ſenſus fortunam vſam eſſe poteſtate ſua in priamo quem fecit calamitoſum: cum metello indulſerit.

Fœlicitas metelli.

Fœlix ꝑamus.

Sexcenti filii erotimo.

In aram cõfugisset.s.Iouis hercei. De qua ait Virgilius. Ingẽs ara fuit iuxtaq; veterima laurus incũbens aræ:de hoc scripsit Ouidius cui nil

Herceus iuppiter

hercei ꝓfuit ara Iouis: herceum autem appellant: quẽ etiam penetralem vocabant: qui intra cõseptum domus cuiusq; colebatur: græci

Hercos septum

enim hercos septum claustrũq; nominatur. Hostilis manus:Scilicet

Sanctitas barbarorum

pyrrhi mors priami vl' vni9 Virgilii testimonio satis nota. Hic si viuis filiis: In hãc sententiam Iuuenalis.Incolumi troia priamus veniisset advmbras assaraci magnis solẽnibus hectore fun9 portante: Astante ope barbarica.Manentibus diuitiis luculentis:ita Virgilius barbarico postes auro spolisq; superbi barbarorum enim est copia & largitas græce dicitur. ΠΛΗΣΜΟΝΗ ΤΑΝ ΒΑΡΒΑΡΩΝ: societas barbarorum. Laqueatis: Laquearibus aureis insignitis

Nec omnia: Carmen est vetusti poetæ:quod in theatro cerni solebat flebiliter ab histrionib9. Vidi:Acrior est sensus oculorũ quã aurium. Ita Virgilius.Quæq; ipse miserrima vidi. Sensum malorum: quia scilicet iam in malis callum obduxerat: animũq; obduraverat ad pacientiã malorum.

Egrotatio põpeii

Põpeio nr̃o: Põpeius cũ neapoli graui morbo implicitus foret: neapolitani sacra votaq; suadẽte praxagora ꝓ ipsius salute fecerũt Neapolitanos imitari puteolani sũt oẽsq; fere italiæ ciuitates festos dies egerũt

tum cũ in arã confugisset: hostilis manus interemit. hic si viuis filiis incolumi regno occidisset astante ope barbarica tectis cælatis laqueatis. vtrũ tandẽ a bonis an a malis discessisset. Tũ profecto videretur a bonis: at certe ei melius euenisse nec tam flebiliter illa canerentur. hæc omnia vidi inflãmari: priamo vita m eripi. Iouis aram sanguine turbari: quasi vero ista vel quicq; tum potuerit ei melius accidere.q; si ante occidisset. tamen euentum omnino amisisset hoc autẽ tẽpore sensum malorũ amisit. Põpeio nostro familiari cũ grauiter ægrotaret Neapoli melius est factũ: coronati neapolitani fuerũt. nimirum etiã puteolani: vulgo ex oppidis publice gratulabantur. ineptum sane negociũ & greculũ sed tamen fortunatũ. vtrũ igitur si tũ esset extinctus a bonis reb9 an a malis discessisset certe a miseris.nõ. n. cũ socero bellũ gessisset: nõ impatus arma sumpsisset: nõ domũ reliquisset: nõ extalia fugisset:nõ exercitu amisso nudus in seruorũ ferrũ & manus incidisset: non liberi defleti nõ fortunæ oẽs avictoribus possi

pro recuperata põpeii valitudine: cui obuiã oẽs ꝓdeũtes victimas & libamẽta offerebãt coronati & caduchi hoc eſt lãpadas ferentes: flores in eũ iaciẽtes & gradientẽ comitãtes: auctor Plutarchus: hinc illud ſatyrographi. Prouida põpeio dederat cãpania febres optandas ſed multæ vrbes & publica vota vicerũt.

Græculũ: hoc eſt res aſſentationis adulationiſq; pleniſſima. Græci. n. in adulationẽ mitifice a natura cõpoſiti ſunt: & vt inquit Curtius ingenia hẽnt temporaria. Iuuenalis. Quid qđ adulandi gẽs prudẽtiſſima. M. Tulli⁹ in epiſtola ad. Q. Fratrẽ didaſcalica græci inqt ſunt leues & diuturna ſeruitute ad nimiã aſſentationẽ eruditi. Cũ ſocero: cæſare: cuius filia iulia nupſerat põpeio: Nõ ex italia fugiſſet: Lucanus dãda tamẽ venia ẽ tãtorũ dãda pauorũ pompeio fugiẽte timẽt. M. Tullius in epiſtolis ad atticũ acriter caſtigat põpeium qđ vrbẽ fugiẽs reliq̃rit: quo nihil abſurdi⁹. nihil deſpatius: aitq; eũ piclẽ potiuſq̃ themiſtoclẽ imitari debuiſſe. In ſeruorũ ferũ: miſtros & eunuchos ptolomei ſignificat a qb⁹ ẽ iterfect⁹ cui ſceleri delect⁹ achillas. vt inqt Lucan⁹ & hiſtorici ꝓdidẽrt Seneca inqt pupillus & ſpado de capite põpeii tulere ſniam. Propagatiõe vitę. In hãc ſniam lucanus: ſed longi⁹ euũ deſtruit igẽtes aios & vita perſtes iperio. Triſte nomẽ carẽdi: careꝛ vt mox docet ſignificat egere eo

Græci adulatores

derentur. q ſi mortem tum obiſſet in ãpliſſimis fortunis occidiſſet. is propagatione vitæ quot q̃tas quã icredibiles hauſit calamitates. hęc morte effugiuntur etiã ſi non euenerint. tamen quia poſſunt euenire. ſed homines ea ſibi accidere poſſe nõ cogitat. Metelli ſperat ſibi quiſq; fortunã inde quaſi aut plures fortunati ſint: q̃ infœlices aut certi quicq̃ ſit in reb⁹ humanis: aut ſperare ſit prudẽtius q̃ timere: ſed hoc ipſum cõcedatur bonis rebus homines morte priuari. Ergo etiã carere mortuos vitæ cõmodis idq; eſſe miſerũ certe ita dicãt neceſſe ẽ. An põtis: q nõ eſt re vlla carere. Triſte. n. eſt nomen ipſũ carẽdi: qa ſubiicitur hæc vis. habuit quis: nõ habet deſiderat: reqrit idiget. Opinor hæc i cõmoda ſunt carẽtis: caret oculis odioſa cecitas liberis orbitas. valet hoc in viuis: mortuorum aũt nõ vitæ mõ cõmodis ſed ne vita quidẽ ipſæ quiſq̃ caret. de mortuis loquor q nulliſũt. nos q ſumus: nũ aut ſi cornibus caremus aut pẽnis ſi quis id dixerit. Certe nemo. Quid ita: qa cũ id nõ hẽs qđ tibi nec vſu nec natura aptũ ſit: nõ

quod habere velis: Ineſt.n. velle & deſiderare in carẽdo. Carere in bono dicitur nõ in malo. Et ꝓprie carere videtur eẽ de his cõmodis quę olim poſſedimus qbus indigemus: ergo mortuus dici non põt carere cõmodis vitæ: cũ nõ ſit & in eo nullus ſit ſenſus. Niſi cũ ſit tãq̃ in febri. ſingulis verbis domiciliũ ꝓpriũ eſt: migratiões in alienũ multæ vnde per tranſlationẽ decẽter dicimus lætas ſegetes:

Gẽmare vites

gẽmare vites: luxuriẽ eſſe in herbis: & id genus alia ꝓpe innumerabilia: cõſimiliter in vſu quotidiano eſt: vt dicamus: hic hõ caret febri: ſignificare volẽtes hominẽ nõ febricitare: cũ tamẽ acyrologia ſit. i. improprius ſermo: carere.n. eſt eorũ rerũ quas volumus & expetimus: nemo aũt febrẽ neq̃ vult neq̃ expeti. Ecõtrario dicimus

Carere febri.

habere febrẽ: cũ illa nos habeat: ſic auarus dicitur habere diuitias: cũ ab illis habeatur. Notione verbi: intelligẽtia eſt.n. notio q̃dã icorporaliũ reꝝ animi cõceptio & itelligẽtia: vt iã declaratũ eſt. Regno carere: q̃ priuatus eſt nec vnq̃ regnauit ſatis recte ñ põt carere regno cũ id eloquutionis genꝰ ꝓti neat ꝓprie: & ſignificanter ad eos: q olim fuerũt reges & poſtea regno expulſi fuerũt: qđ accidit tarquinio ſuperbo: qui ex romano imperio exactus eſt: vnde qui aliquando regnauit & deinde regnũ amiſit ſignificãter dicere põt ſe regno carere: cũ in eũ: q ſemp priuatus vixit id verbũ carere non poſſit.

Habere febrem

careas etiã ſi ſentias te non habere hoc ꝓmẽdũ ẽt atq̃ ẽt eſt arguẽdũ Cõfirmato illo de quo ſi mortales animi ſunt: dubitare nõ poſſumꝰ: qn tantus interitus in morte ſit: vt ne minia qdẽ ſuſpitio ſenſus relinquatur. Hoc igiť ꝓbe ſtabilito & fixo illud excuciẽdũ ẽ vt ſciať qd ſit carere ne relinquať aliqd vel ſuſpitionis vel erroris i verbo carere igiť hoc ſignificat egere eo q̃ hre velis i ẽ. n. velle i carẽdo: niſi cũ ſit tãq̃ in febri dr̃: alia quadã notione verbi. Dr̃ etiã alio mõ carere: cum aliqd nõ hẽas: & nõ hre te ſentias: ẽt ſi id facile patiare. carere.n. i malo nõ dicit: nõ.n. eẽt dolẽdũ. Dicit illud bono carere: qđ eſt malũ: ſed ne viuus quidẽ bono caret: ſi eo non indiget. ſed in viuo intelligi tamẽ poteſt regno carere. dici autẽ hoc in te ſatis ſubtiliter nõ poteſt poſſet in Tarquinio cum regno eſſet expulſus. At in mortuo ne intelligi quidem poteſt. Carere enim ſentiẽtis eſt: nec ſenſus in mortuo. nec carere quidem igitur in mortuo eſt. Quãquã qđ opus ſit i hoc philoſophari cum rẽ non magno pere egere philoſophia videamus.

Quotiens nō modo ductores: Sana ratio exēplis anteponenda est vt ait Augustinus: attamē etiā sine argumentis primū exēpla possunt pollentq; Romani vt auctor est Quintilianus: tantū valent exemplis quantū græci præceptis. Igitur ab exēplis argumentatur. Mar. Tulli⁹ vt doceat mortē non esse timendam. Nā cū imperatores Romanorū clarissimi: & exercitus toti sæpe cucurrerint in mortē manifestā: quā si illi vt malū timendā esse iudicassent: nunquam sese vltroneos morti periculisq; mortis obiectassent. In hāc sententiā scripsit. M. Cato in originibus legiones romanorū in eū locū sæpe profectas alachriaio & errecto: vnde se nūq; redituras arbitrarētur cum igitur indocti mortē contēnant: eā docti extimescent Arcens tyrannū. Expellens patria extorrē Tarquinīū superbum: historia notissima. In prælio concidisset. Brutus cōsul infesto telo infestioribus viribus infestissimo animo Cōcurrit aduersus aruntem Tarquini superbi filiū: amboq; mutuis ictibus transfixi moribundi ex æquis lapsi sunt. Matrone brutū vt parētē annū luxerūt: qđ tā acer vltor violatæ pudicitiæ fuisset. Pater Decius: tres fuerūt decii cognomēto mures plebei quidē. Sed romane reipu. salubertimi: q se deuotarūt immiserūtq; in armatas hostiū copias: p salute legionū romanarū pater in bello latino filius etrusco gallicoq; nepos aduersus pyrrū epirēsem historiā de decio patre liuius in. viii. De filio in. x. copiose & eloquēter enarrat. De nepote apud historicos nulla fit mētio: apud vnicū Ciceronē. quod equidē meminerim res summari potius notata q̄ explicata & hic & in secūdo de finibus: cuius verba vertis hisce cōgruentia subieci quæ hæc sunt. nō esset deciū patrē imitatus quarto consulatu filius: neq; porro ex eo natus cū pyrrho bellū gerens: consul cecidisset in p̄lio: seq; e cōtinenti tertiā victimā reipu. p̄buisset. Cadētes scipiones: Annibale italiā vexāte duo scipiones fratres in hispania post res clarissime gestas dolo circūuēti oppetierunt: publio scipioni latus dextrū lancea traiicitur Gneus. In turri: in quā cōfugerat igni circūdata cū oībus q intus erāt interfectus est vndetrigesimo die post fratris mortē. quorū alter pater africani fuit alter pa-

Quotiens nō modo ductores nostri. sed vniuersi etiā exercitus ad non dubiā mortē cucurrere? Quæ quidē si timeretur: nō lucius Brutus arcens eū reditu tyrannū quē ipse expulerat in prælio cōcidisset. Non cum latinis decertans pater Decius: cum hætruscis filius etiā cū Pyrrho nepos se hostiū telis obiecissent. Non vno bello pro patria cadētis scipiones Hispania vidisset

Mors bruti.

Tres decii.

truus: de his ait in paradoxis: quid duo ꝓpugnacula belli punici. Gn. & pu. ſcipiones: qui carthaginẽſiũ aduentũ corporibus ſuis interclu-

Mortes ſcipionũ:

dendũ putauerũt. Autumat Seruius Virgiliũ de his intelligi voluiſſe illo verſu. Aut gemini duo fulmina belli ſcipiades: ego vero ad duos africanos id referre ſoleo: tanq̃ imitatio ſit lucretii ſic ſcribentis: ſcipiades bello fulmẽ carthaginis horror. Paulũ & geminũ cannæ. Quis ignorat cannas in apulia clade Romana nobiles eſſe: vbi quadragintaquiq; milia romanorum cecidere tradũtur. Inter quos cecidere Paulus emylius conſul: obtutus telis ab hoſtibus ignorantibus quis eſſet. Et. Gn. ſeruilius geminus: qui anno ꝓximo fuerat cõſul. Collega flaminii: cui⁹ obitũ lachrymabili elogio decorat Sili⁹ i decimo punicorũ ſic ſcribens: heu dolor heu lachrymæ ſeruili⁹ optima belli poſt paulũ belli ps optima corruit ictu barbari co. Teſtimoniũ virtutis dat paulo Annibal hoſtis: qui funerans defunctũ ſupremo hoc honore ꝓfatus eſt. Decus auſoniæ: quo fas eſt ire ſuperbas virtute & factis animas. Tibi gloria leto iam parta inſigni. Seruilius autẽ geminus cognominabatur. Annotandum eſt Chriſtum mortuũ eſſe duobus geminis conſulibus octauo Cal. Apriles. Lucana gracchũ; Sempronius gracchus qui ad beneuentũ rem bene geſſerat aduerſus pœnos ab hoſpite ſuo flauio lucano in inſidias præcipitatus a magone interẽptus eſt in lucania: quidam tradũt in agro beneuentano prope calorem fluuiũ fuiſſe interfectum. Latini albinũ: Fuit Aul. Albinus conditor hiſtoriarum in quem facetiſſime luſit. M. Cato fuit alter albinus imperator quem militum temeritas in caſtris obruit lapidibus quem hic ſignare videtur niſi de alio intelligere malis: qui in bello aduerſus latinos morti ſe obuiam dedit. Venuſia marcellum: Hic gladius romanorũ dictus: qui Annibalem vinci poſſe docuit apud nolam: qui tertia opima ſpilia dedicauit inter venuſiam pauciãq; circũuentus inſidiis pedestrium lancea tranſfixus occubuit: lege Liuium libro. xxvi. ab origine

Mors Pauli & Seruilii.

Mors gracchi Quo die mortuus Chriſtus.

Mors marcelli.

Paulum & Geminũ cannæ: Venuſia marcellũ latini Albinũ: lucani Gracchum non quis horum miſer hodie: ne tum quidẽ poſt ſpiritũ extremũ. nec enim poteſt eẽ miſer quiſquã ſenſu perempto. A. At ipſum odioſum eſt ſine ſenſu eẽ. M. Odioſum ſi id eſſet carere. Cũ vero perſpicuum ſit nihil poſſe in eo eſſe qui ipſe nõ ſit quid poteſt eſſe in eo odioſum qui nec careat nec ſentia? Quãquã hoc quidẽ nimis ſæpe. ſed eo quod i hoc eſt omnis animi cõtractio ex metu mortis. Qui. n. ſatis viderit id quod eſt

vrbis. Hoc quidem nimis sæpe. Pulchra vt ait Plato bis terq; dicenda sunt. Interitu vniuerso: Perempto animo & corpore. Hippocentaurum: Quidam hippocentauros volũt filios esse centaurorũ: quod & Diodorus memorat fabula ex eo nata qd primi equitare ausi sint: veluti hippos idest equus & homo copulati essent: apud Xenophontẽ ait chrysantas se ex omnibus animantibus maxime diligere hippocentauros: si modo fuerunt: quippe qui tũ prudentia hominis vterentur manuũq; artificio: tũ haberent equi velocitatẽ & vires. Lucretius argumẽtatur cẽtauros esse nõ posse cõpactos ex naturis dissimilibus: quo concesso cõsectariũ est nec hippocentauros fuisse: vt pote ex centauris progenitos. Claudius cęsar scribit hippocentaurum in thessalia natum in eodẽ die interisse: tanq; hemerobion .i. vitæ dialis. Plinius refert se vidisse hippocentaurũ in melle allatum claudio principi ex egypto. Ciuile bellũ scilicet pompeianũ. Quæ illo viuo: quia scilicet idem sensus est a morte qui fuit ante natalem: & vt ait Plinius omnibus a suprema die eadem quæ ante primum. Nonne tibi videtur stultissimũ omniũ inquit Seneca: qui fleuit q; ante mille annos non vixerat æque stultus est: qui flet q; post mille annos non viuet. hæc paria sunt non eris: non fuisti. vtrunq; tempus alienum est. Vrbem nostram potituram: accusatiuo casu extulit. quod nos ablatiuo dicimus: veteres enim potiri cum accusatiuo dicebant Terentius patria potitur commoda: Actius in clytemnesta: feræ potiuntur plagas. Eterna moliri. Vir magnus etiã si iudicat animam esse mortalem tamen ob id neque cessator fit neque cũctator. quinimo parat res dignas ęternitate impulsus ardore virtutis quæ sibimet pulcherrima est merces quã gloria ira cõsequitur: sicut corpus vmbra cõmitatur ne scilicet diuelli diiungiue vllo mõ possit.

De hippocẽtauris. Centauros eẽ nõ posse.

luce clarius aio & corpore cõsumpto totoq; animãte deleto. & facto iteritu vniuerso illud aial quod fuerit factũ esse nihil. Is plane perspiciet iter hippocentaurũ q nunq; fuerit: & regẽ agamenonẽ nihil interesse: nec pluris nunc facere. M. Camillũ hoc ciuile bellũ: quã illo viuo ego fecerim Romã captam. Cur igitur & Camillus doleret si hæc post trecẽtos & quinquaginta fere annos euentura putaret? Et ego doleam si ad decẽ milia annorũ gentẽ al'quã vrbẽ nostram potitura putẽ. Quia tãta charitas patriæ: est vt eã non sensu nostro sed salute ipsius metiamur: itaq; non deterret sapiẽtem mors. quæ

Gloria vt vmbra.

Alteri nulli: Mortuos intelligit. Alteros non attigit: Scilicet viuos quãdiu enim viuimus a morte attingi nõ possumus: vbi enim mors adest: vita abest: vbi vita sit: mors esse nõ potest: dũ nos sumus mors non est: dũ mors est: nos non sumus. Somni simillima: Græci interrogãt τιθαρατοσ εστ p: ideſt quid eſt mors? reſpõdet. μακροσ υπνοσ longus ſomnus: poetæ ſomnũ mortis appellant ferreũ. Non modo ipſe: Scilicet velim. Endymion: De hoc in ſecũdo ꝓpertii commentario ſcripſi. Dictus eſt amator lunæ: qa vt tradit Plinius multiuagos flexus lunæ primus deprehendit. Endymionis ſepulchrum oſtenditur vt ait Strabo in ſpelũca apud latinũ montẽ cariæ. Cum luna laboret luna laborare dr̃ ꝓprie in defectu ſiue eclipſi. Plini⁹ ait placuiſſe appellari ſtatos ſiderũ labores Iuuenalis: vna laboranti poterit ſuccurrere lunæ. Somnũ imaginẽ mortis τιυπροσ εστ p: ideſt quid eſt ſomn⁹? reſpõdet μικροσ φατρατοσ: ideſt breuis mors. Ouidius. Stulte quid eſt ſomnus gelidæ niſi mortis imago. Nullũ ſenſum: Hoc magis acute q̃ vere dictũ. In ſomno n. ſenſus eſt. Anima eni adeo ſemper in motu eſt: vt ne nobis quidẽ dormiẽtibus cõquieſcat: & inqeta ipſa ſomniamus: ſpiramus q̃ oĩa motus animæ ſunt cuius eſſentia eſt ſemp moueri. Aniles: Aniculariũ eni ꝓpria ſunt deliramẽta & propter incertos caſus quottidie imminet & ꝓp breuitatẽ vitæ vnq̃ longe põt abeſſe quominus in oẽ tẽpus reipu. ſuiſq; conſulat: & poſteritatẽ ipſam cuius ſenſum habiturus non ſit ad ſe putet pertinere. Quare licet etiã mortalẽ eſſe animũ iudicantẽ: æterna moliri non gloriæ cupiditate quã ſenſurus nũ ſit: ſed virtutis quã neceſſario gloria etiã ſi tu id nõ agas cõſequatur natura vero ſic ſe habet vt quõ initiũ nobis rerũ omniũ ortus noſtri afferrat: ſic exitũ mors: quæ vt nihil pertinuit ad nos ante ortũ: ſic ne nihil poſt mortem pertinebit. In quo quid poteſt eſſe mali: cum mors nec ad viuos ptineat nec ad mortuos. alteri nulli ſunt: alteros nõ attingit. Quã qui leuior eſt faciunt ſomni ſimillimã volunt eſſe. quaſi vero quiſquã ita nonaginta annos velit viuere vt cũ ſexaginta cõfecerit: reliquos dormiat: ne ſuos quidẽ id velint nõ mõ ipſe. Endymion vero ſi fabulas audire volumus neſcio quando in lamio obdormiuit: qui eſt mons cariæ. nondum opinor eſt experreſtus. num igitur eum curare cenſes cum luna

Mors lõgus ſomnus.

Luna laborat.

ineptæ vnde anus dicta quasi carens mẽte qđ græce dicitur ἀνους .i. sine sensu. Anatẽ morbũ dixerũt quo vetule laborant. Vsura vitæ: In hanc sententiã in cõsulatione ad liuiã: vita data est vtẽda. Data est sine fœnore nobis mutua nec certa persoluenda die. Seneca in cõsulatione ad martiã dicit hominẽ esse p̃cariũ spiritus: mutuo oia accepimus vsusfructus noster est: aliubi ait. Sapiẽtẽ viuere vt cõmodatũ. Repetit cum vult: Pessimi est debitoris creditori facere conuitium: oportet nos in promptu habere. Et appellatos reddere quod debemus. Nondũ gustauerat. In hanc sententiam Virgilius quos dulcis vite exortes & ab vbere raptos. Abstulit atra dies & funere mersit acerbo. Multo sæpius lachrymasse priamũ vt inqt satyrographus hæc data pœna diu viuentibus vt renouata semp clade domus multis in luctibus inq̃ perpetuo mœrore & nigra veste senescant: Sed ennius ait licet lachrymare plebi regi honeste nõ licet. Quam Troilũ: filius hic priami fuit in puerili ætate interfect⁹ ab Achille: de quo Virgilius parte alia fugiẽs amissis Troilus armis infœlix puer atq̃ impar cõgressus Achilli fertur equis: Curruq̃ heret resupin⁹ inani. Exacta ætate: Longo euo perfuncti: senioq̃ confecti. Quã vt cætera auferat: Iuuenalis: sed q̃ cõtinuis & quantis longa senectus plena malis. Plini⁹ hebescũt inqt Senecta sen-

Anus vnde Anatis morbus

laboret: a qua cõsopitus putatur. vt eũ dormientẽ oscularetur qd curet ãt qui ne sentit qdẽ. hẽs somnũ imaginẽ mortis eãq̃ quotidie induis: & dubitas qn sensus i morte null⁹ sit: cũ in eius simulacro videas eẽ nullũ sensum. pellãt ergo iste ineptiæ pene anniles. ante tempus mori miserũ esse: quod tãdẽ tẽpus naturæ ne at ea quidẽ dedit vsurã vitæ tanq̃ pecuniæ: nulla prestituta die. quid est igit quod q̃rare si repetit cũ vult ea. n. conditione acceperas. Idẽ si puer paruus occidit æquo aio ferẽdũ putant: si vero i cunis ne q̃rendũ quidẽ: atqui ab hoc acerbius exegit natura quod dederat. nõdũ gustauerat inquiũt vite suauitatẽ. hic autẽ iã sperabat magna: q̃bus frui cœperat. At id qui dẽ ipsum in ceteris reb⁹ melius putatur aliquã partẽ: q̃ nullã attinge re: Cur in vita secus? Quanq̃ non male ait Callimach⁹ multo sepius lachrimasse Priamum quam Troilum. Eorum autẽ: qui exacta ætate moriuntur fortuna laudatur. Cur? nam reor non illis si vita longior daretur: posset esse iucundior nihil est eni ꝓfecto hominis pru-

Mala ſenectutis

ſus mẽbra torquẽtur præmoritur viſus: auditus inceſſus. Dentes etiã ac ciborum inſtrumẽta: & ab Oratio decẽter dictũ eſt: multa ferũt anni veniẽtes cõmoda ſecum: multa recedentes adimunt. Senecta ſenile corpus putri edificio comparat: & ſenectus ipſa morbus eſt. Senilis anima in primoribus labris habitat: ſed hæc incõmoda compeſcat vnica prudentia: quæ

Prudẽtia maior in ſene:

in ſenibus maior eſt & cum ætate creſcit: Aetate enim conſilium in dies creſcit: & virtus matureſcit. Ideo dixit Plato quod tunc oculus mentis acute incipit cernere cum primum oculus corporis defloreſcit. Et Plautus in trinũmo: ſapiẽtiæ ætas condimentũ eſt. ſapiẽs ætati cibus eſt. Mar. Tullius in libro de ſenectute: mens & ratio & conſilium in ſenibus eſt qui ſi nulli fuiſſent: nullæ omnino ciuitates fuiſſent. Ariſtoteles in ethicis inquit iuuenes mathematicos fieri poſſe prudentes fieri non poſſe: propterea quod prudentia rerum plurimarum experimento augeſcit: quarum iuuenis eſt expers meta viuẽdi a phyſicis creditur cum decas epta diiungitur: hoc eſt cum anni ſepties deni confiunt: qua ætatæ homo vacuus ſoli exercitio ſapiẽtiæ vacat. Aut qui omnino homini longũ: In libro de ſenectute ait Cato ille vult diu viuere: hic diu dixit: q̃q̃ o dii boni: quid eſt in vita hominis diu. Catoni ipſi diuturnũ non videtur in quo eſt aliquid extremum: cũ enim id illud aduenerit: tunc illud quod præteriit effluxit: ꝓpheticus ſermo inquit: omnis caro fenũ & omnis gloria hominis ſicut flos feni: & vere inquit ambroſius in tertio exameri: viret ei gloria hominis in carne quaſi fenũ: & quæ putatur eſſe ſublimis exigua quaſi herba eſt: prematura vt flos caduca quaſi fenum. A tergo inſequens ſenectus: Seneca tam ſtultum eſſe ait: qui mortem timeat quam qui ſenectutem: Nam quẽadmodum ſenectus adoleſcẽtiam ſequitur: ita mors ſenectutem. Idem aliubi inquit quotidie morimur: quotidie enim demitur aliqua pars vitæ & tunc quoq; creſcimus vita decreſcit: infantiã amiſimus deinde pueritiam: deinde adoleſcentiam vſq; ad extremũ quicquid tranſit tẽporis perit. Apud hypanni: de hoc Propertius, Quãtum hypanis veneto diſſidet eridano: ex ma-

Etas ſapientię condimẽtum.

Meta viuendi annis. lxx.

dentia dulcius quam vt cætera auferat: affert certe ſenectus Quæ vero ætas longa eſt? aut quid omnino homini longũ: nonne modo pueros: modo adoleſcentes in curſu a tergo inſequens nec opinãtis aſſecuta eſt ſenectus. ſed quia vltra nihil habemus. hoc longum dicimus. Omnia iſta perinde vt cuiq; data ſunt pro rata parte a vita longa: aut breuia dicũtur. Apud hy-

Ois caro fenum

Hypannis fl.

gna scythiæ paludeprofluit:q̃ vt ait herodotus in quarto historiarum vocatur mater hypanis: fit amarus ob fonticulum:qui in eũ influit in tantum vt eius aquæ fiant inguſtabiles: hunc solinus ait principem esse omnium scythicorũ. In pontũ: Scilicet euxinũ. Vnum diem vi uant Aristoteles libro quinto de animalibus hypan is inquit fluuius apud cimerium bospho = rum sub solstitio defert ve luti folliculos acinis ma = iores : quibus volucres quadrupedes erumpunt : quod genus animalis i post meredianum vlq; diei tem pus viuit & volat:mox des cendente sole marcescit & languet : deinde occidente moritur:vita non vltra vnũ diem peracta: vnde ephe = merum idest diarium appel latum est. Plinius hoc idem memorans hemerobionvo cat a vita scilicet diali : al = bertus magnus : non tam elegans q̃ eruditus peripate ticus diem nominat. De crepita: sicut decrepita ho = minis etas est supra octoge simum annum ita istarum bestiolarum circa occasum solis: cum vita illarum lon = gissima sit vnius diei : de = crepiti senes dicti vel quia clamosi vel quia in dubio vitæ collocati. Solstitiali: qui dies longissimus est to tius anni: apd veteres solstitiũ pagebat octauo calendas Iulii:in octa = ua parte cancri. Magnus his anni cardo est: ab hac meta incipit flec = ti sol & digredi ad austrum aucturus noctes : ablaturus q; diei men = suram Cum eternitate : sententia ecclesiastica est mille anni apud deum : sicut dies vnus : nulla enim etas tam longa esse immo nec quidem cogitari potest : quæ non instar vnius dieculæ sit com = parata cum eternitate. Caldeorum promissa : Chaldei apud assyrios

Bestiolę diales.

Ephemerum Hemerobium

Solstitiũ

Chaldei

panium fluuium qui ab æurope parte in pontũ influit Aristoteles ait bestiolas quasdam nasci: quæ vnum diem viuant. Ex his igitur hora octaua quæ mortua est proiecta ætate mortua est : quæ vero occidente sole decrepita: eo magis si etiam solstitiali die. Confer nostram longissimã ætatem cum æternitate. in eadem prope modũ breuitate:qua illæ bestiolæ repiemur. Contẽnamus igitur omnes ineptias : quod enim leuius huic leuitati nomen imponemus : totamq; vim bene viuendi in animi robore ac magnitudine: vt in omnium rerum humanarum cõtemptione ac despicientia: & in omni virtute ponamus. nam nunc quidem cogitationibus mollissimis effœminamur. vt si ante mors aduenter quã chaldeorum promissa

babſlonioſq; in maxima fuerũt auctoritate vtpote aſtrologiæ petitiſſimi cõſultiſſimiq; nõ ex artis ſed ex gentis vocabulo nominati: qui diuturna obſeruatione ſyderũ ſcientiam putantur effeciſſe: vt predici poſſet quid cuiq; euenturum & ex quo quiſq; fato natus eſſet: aduerſus chaldeos ſeu genethliacos differuit quondã fauorinus acriter & luculẽter oſtendens diſciplinam iſtam chaldeorũ præſtigiis officiiſq; quibuſdam eſſe obumbratã ad homies fallendos: ſuper qua re lucullentum caput eſt apud gellium: qui huiuſcemodi argumẽtis cõcludit nullo pacto conſulendũ eſſe chaldeos: aut auerſa futura eſſe dicunt aut ꝓſpera: ſi dicũt ꝓſpera & fallunt miſer fies fruſtra expectando ſi aduerſa dicũt & metiũtur miſerfies fruſtra timendo. Iter illud. ſ. mortis: idonei ſcriptores viã vniuerſitatis appellant: a plauto dicitur cõmunis locus: ſic. n. ait in caſina: q nũc abierunt hinc in cõmunẽ locũ. Quam me delectat theramenes: De hoc Valerius maximus capite de fortitudine ſic refert: ac ne theramenis quidẽ atheniẽſis in publica cuſtodia mori coacti parua mẽtis conſtãtia: in qua triginta tyrannorum iuſſu porrectam veneni potionẽ nõ dubitanter hauſit: quodq; ex ea ſupfuerat tocabũdus illiſum humo clarũ edere ſonũ coegit. reniden ſq; ſeruo publico: qui eam tradiderat. Critiæ inquit ꝓpino vide igitur vt hoc poculum cõtinuo ad eum per feras: erat autẽ is ex triginta tyrannis crudeliſſimus: ꝓfecto eſt ſupplicio ſe liberare tam facile ſupplicũ ppeti: itaq; theramenes perinde ac in domeſtico lectulo moriens vita excelſit: hactenus Valerius: hic theramenes a litteris & doctrina virilitatẽ traxit. Triginta iuſſu tyrannorũ. ſpartham bello peloponneſiaco victis athenienſibus triginta rectores ex ipſis athicis ꝓpoſuerunt q facti ſunt vt hiſtorici ꝓdiderunt triginta tyrranni: quorũ cedes rapinæ: & inhumana crudelitas cũ diſpicerent huic vni ex numero ſuo theramenis: ipſum quoq; ad terrorem omniũ neci dederunt poſt cuius obitũ

Aduerſus chaldeos

Miſer fies fruſtra timendo

Communis locus mortis.

Mors intrepida theramenis

conſecuti ſumus ſpoliati magnis q
buſdã bonis illuſi deſtituticq; videa
mur. Quod ſi expectando & deli
derando pendemus ais cruciamur
angimur. Proh dii immortales q
optabiliter iter illud ineundũ eſſe
debet: quo confecto nulla reliqua
cura: nulla ſollicitudo futura ſit
quã medelectat Theramenes: quã
q; elato animo eſt? Et enĩ ſi flemus
cum legimus. tamen nõ miſerabi
liter vir clarus emoritur qui cũ cõ
fectus in carcerem triginta iuſſu ty
rannorũ venenum: vt ſitiens obbi
biſſet. reliquum ſic e poculo eiecit
vt id reſonaret. quo ſonitu reddi

fit ex vrbe passim omniũ fuga: repleturq; græcia athenienſium exulibus. Propino: porrigo poſt pregustationẽ: tanq; ita ominaretur auguraturq; critiæ futurã mortem. Præcordiis cõceptã: circa p̃cordia potiſſimũ graſſari ſolet vis veneni: oratius Quid hoc veneni fecit in præcordiis? Socrates vbi hauſto veneno præcordia frigeſcere ceperunt extinctus eſt. Et: Scilicet criciæ. Quæ breui cõſecuta: thraſypulus extortis patria exulq; magnificẽtiſſimũ factum egreſſus eſt liberare ſcilicet aſſereretq; athenas: a ſeruitute. xxx. tyrãnorũ: itaq; adunatis exulibus articam regionem ingreſſus occupatoq; caſtello conſixit aduerſus tyrãnos ꝓpero prelio qui victi inurbem refugerunt: mox itera to præliantur: quo ſecũdo prælio cecidit critias dux ſeuiſſimus tyrannorũ: tũc victor thraſibulus libertate recuperata: legẽ illam oblitionis tulit quæ græco vocabulo dicitur amneſtia: de qua in libro annotationum & in cõmẽtariis tranqlli ſatis multa. Carcerẽ: ſcilicet athenienſiũ apud quos erat locus nomine barathrum: in quem noxi præcipitabantur. In eundẽ ſciphũ pocu

Virtus thraſybuli

Mors criciæ

Amneſtia

tu arridens propino inqt hoc poculo Critiæ: qui in eũ fuerat deterrimus. græci enim in conuiuiis ſolẽt nominare: cui poculum tradituri ſunt. Luſit vir egregius extremo ſpiritu cũ iam præcordiis conceptam mortẽ contineret. Vereq; ei quivenum prebuerat mortẽ eſt eam auguratus. quæ breui conſecuta eſt. quis hanc animi maximi æquitatẽ in ipſa morte laudaret: ſi mortem malum iudicaret. vadit in eundem carcerem atq; in eundem paucis poſt annis cyphũ Socrates eodem ſcelere iudicum quo tyrãnorum theramenes: quæ eſt igitur ei⁹ oratio qua facit eum Plato vſum apud iudices ſam morte mulctatũ. Magna me inquit ſpes tenet iudices bene mihi euenire quod mittar ad mortem neceſſe eſt enim ſit alte-

lum venni: ſciphus herculi dicatus eſt: de quo poeta & ſacer impleuit dextram ſciphus. Alexandrum magnum ſuſtulit ſciphus herculaneus in ſcipho autem venenũ cicutæ datum fuerat Socrati & theramẽi ex publico athenienſium inſtituto: de morte Socratis ſupra dictum eſt.

Scyphus erculane⁹ cõdidit alexandrũ

Iudicum: damnatus eſt Socrates ſententiis iudicũ ducẽtis octogin cta & continuo in carcerem conſectus. Magna me ſpes: ſunt hæc verba in calce apologiæ ideſt defenſionis Platonis: qua facit vſum eſſe Socratem in iudicio: quæ exorabula dicantium neruos oratorios non habet: quã dixit Seneca nec patrono nec reo eſſe dignam. Voluit

Plato voluit ſocratẽ defendere

ipſe Plato dicere pro Socrate vt pote diſcipulus pro doctore: aſcendenſq; ſuggeſtum cum ſic cepiſſet: minor natu cum ſim viri athenienſes his omnibus: qui tribunal aſcenderũt interpellatus eſt a iudicibus reclamantibus deſcende. Tali nocte: quæ ſcilicet affert quietẽ placatiſſimã ſine viſis ſomniorũ. Migrationẽ: ſicut hi qui ex domo cõducticia in alterã domũ migrare ſolẽt: ita migratio erit animorũ ſi immortales ſunt ex hoc diuerſorio in domicilia beatiora: mors enim aut tranſitus eſt: aut finis:

Triptolemus: de minoe: Rhadamanto: eaco: iudicibus inferorum referta ſunt volumina: ſed de triptolemo: quod iudex ſit apud manes non temere aliubi reperias q̃ apud Platonem in apologia: vnde aduerbum Cicero iſta tranſcripſit: fortaſſis hoc iudicandi munus aſſignatur triptolemo: quia vt ſcriptores prodiderunt eſt benemeritus de mortalibus: qui bouem & aratrum dicitur primus inueniſſe: a quo frumenti ſatio in attica reperta. In cuius muneris honorem noctes initiorum ſacratæ. Mythici fabulantur alato ſerpente per aera vectum diſtribuiſſe frumenta: quia longa naui: vectus ad vrbem eleuſinã hoc factitaui: quę viſa eſt imitatari ſerpentem pinnatum.

Triptolemꝰ iudex apud Manes

Serpẽs Pinna natus nauis longa

Muſeus Moſes

Muſeo: muſeus eumolpi filius orphei diſcipulus fuit logos: quia de deo carmina medium nam plurima turba gelatu eſt illud artapani: qui

rum de duobus: vt aut ſenſus omnino mors omnes auferat: aut in aliũ quendã locũ: ex his locis morte migretur: quamobrem ſiue ſenſus extinguitur: morſque ei ſomno ſimilis eſt qui nonnunquã etiã ſine viſis ſomniorũ placatiſſimam quietem affert. Dii boni quid lucri eſt emori? aut quã multi dies reperiri poſſunt qui tali nocti antepo nantur? Cui ſimilis futura eſt perpetuitas omnis conſequentis tẽporis: quis me beatior? ſin vera ſunt que dicuntur migratiorẽ eſſe mortem in eas oras quas qui e vita exceſſerunt: incolunt. Id multo iam beatius eſt: te cum ab iis qui ſe iudiciũ numero haberi volũt: euaſeris ad eos venire qui vere iudices appellẽtur. Minoem: Rhadamantũ: Aeacum Triptolemũ conuenireq; eos qui iuſte cũ fide vixerint. hæc peregrinatio mediocris nobis videri poteſt: Vt vero colloqui cum

vtroſq; Auguſtinus vocat poetas theologos: quia de deo carmina fecerunt. Virgilius: Muſeum ante omnes hunc habet: dignum ſcitu nec indignũ ait quem iudei Moyſem dicunt: hunc a

græcis muſeum appellari. Cum palamedem: Nemo non nouit palamedem dolo & aſtu vlyſſis inſimulatum proditionis damnatumq; iudicio græcorum lapidibus interemptum fuiſſe: de quo Virgilius & cæteri: hic ordinem exercitus ſigni dationem: teſſeras vigilias inuenit Troiano bello: quem aliquot litterarum repertorem extitiſſe tradunt. Aiacem: Aiax telamonis & ipſe vafricia facũdiaq; Vlyſſis circunuentus ſuperatuſq; eſt in iudicio armorum achillis: quod adeo indignanter tulit: & dolenter: vt ira in furorem: furor in mortem impulerit: quem poetæ ferunt in florem hiacynthum demultatum: ob hoc quidam Columelã autumant appellaſſe eacios flores: quia græce αιας dicitur aiax: ego ſentio flores eacios dedici ab eaco patre telamonis ex quo natus eſt aiax. Summi regis: Agamennonem deſignat regem regum in exercitu græcorum & ΠΟΙΜΕΝΑΛΑΩΝ ideſt paſtorem populorum vt appellat Homerus.

Inuenta palamedis.

Furor in mortem impulit aiacem.

Paſtor populorum.

Orpheo: Muſæo: Homero: Heſiodo liceat: quanti tandem æſtimatis: Equidem ſæpe mori ſi fieri poſſet vellem: vt ea quæ dico mihi liceret inuenire quãta delectatione autem afficerer cũ Palamedem cũ Aiacem: cum alios iudicio iniquorum circũuentos conuenirem: tentarem: etiã ſummi regis: qui maximas copias duxit ad Troiã: & Vlyxis ſiſyphiq; prudentiam. Nec ob eam rem cum hęc exquirerem ſicut hic faciebam capite damnarer: nec vos quidem iudices ii qui me abſoluiſtis mortem timueritis: nec enim vnquam bono quiſquam mali euenire poteſt. nec viuo nec mortuo: nec vnquam eius res a diis immortalibus negligẽtur. nec mihi ipſi hoc accidit fortuito. nec vero iis a quibus accuſatus ſum:

Siſyphi prudentiam: hic ab Homero dicitur ΚΕΡΔΙΣΤΟΣΑΡΔΡΩΝ hoc eſt ditiſſimus hominũ: vt interprætes trãſtulerunt ego interpretor prudentiſſimũ: græce enim ΚΕΡΔΙΣΤΟΣ proprie ſignificat acutiſſimum perindeq; prudentiſſimum. & ita conueniet ſententia homerica cum platonico ſermone: quo illi dat prudentiam: fuit corinthi vbi ſiſyphus regnauit regium domicilium ex niueo lapide extructum ab eius nomine ſiſyphum nominatum. Sicut hic faciebam: narrat Socrates in apologia ſe poſt q̃ ſapientiſſimus ab apolline ſit iudicatus acceſſiſſe compluſculos ex his: qui ſapientes videbantur: & eorum exquiſiuiſſe prudentiam: vt illis inuentis ſapientioribus redarguere poſſet.

Cerditos quid.

Siſyphiũ Succenſere.

oraculũ tanq̃ vanidicũ: ex qua re illos ſibi reddebat inimicos. Ha-
beo quod ſuccenſeã: hinc ſumptũ eſt illud ſatyrici poetę: qui partem
acceptæ ſeuæ inter vincla cicute accuſatori nollet dare: ſuccẽſere autẽ
ſignificat iratci iuſta de cauſa: filius ſuccenſere nephas patriæ. Vtrũ
melius mori vel viuere. Ne ego: Poſt recitatã ſocratis orationẽ aut
ex perſona ſua Cicero mul-
to ſe malle animũ illum So-
cratis contẽptorẽ mortis i-
perterritũ: q̃ opulẽtias eorũ
iudicũ a quibus morte mul
ctatus eſt: Næ aũt valde ſi-
gnificat. vt apud opuleium:
næ ego inſita q̃ cũ alite a-
pollinis fruſtra certauerim.
Suũ illud: Socratis propriũ
peculiareq̃ fuit vt nihil af-
firmaret: erat enim magn⁹
opinator: cui⁹ celeberrimũ
illud ſecũdum eſt: hoc vnũ
ſcio quod neſcio. Cũ la-
cedemonius quidã: Plutar-
chus in apophthegmatis la
conicis hũc hectamenẽ ap-
pellat: cuius nomen ſibi nõ
ſatis notũ eſſe ait. M. Tulli⁹

Damnatus ab ephoris: a-
pud lacedemonios tales fer
me erãt ephori: quales apud
Romanos tribuniplebis: q a
theopõpo ſic appoſiti reg-
bus ſunt: vt apd Romanos
cõſulibus tribuni: ſatis con
ſtat ab ephoris reges alios
electos fuiſſe alios iterẽptos
olim pro miniſtris regũ fue
runt: paulatim deinde oẽm
potentiã in ſe trãſferentes
ad id licẽtiæ peruenerũt vt
ſeorſũ a rege magiſtratũ, p-
priũ conſtituerint nomine
ephoriã: ephoros græce p-

Næ

hoc ſcio qd̃ ne-
ſcio.

Ephori qui.

Ephoria.

aut a quibus condemnatus habeo
quod ſuccenſeã niſi quod mihi no
cere ſe crediderũt. Et hoc qdẽ hoc
mõ. nihil aũt melius æſtimo: ſed tẽ
pus eſt inquit iam hincabire mevt
moriar: vos vt vitã agatis. Vtrum
autẽ ſit melius dii imortales ſciunt
hominẽ quidẽ ſcire arbitror nemi-
nẽ. Næ ego haud paulo hũc ani-
mũ malim quã eorũ omniũ fortu-
nas qui de hoc iudicauere. & ſi qdẽ
pter deos negat ſcire qdẽ quẽquã
id ſcit ipſe vtrũ melius ſit. nã dixit
ante. ſed ſuũ illud nihil vt affirmet
tenet ad extremũ. nos autẽ tenea-
mus vt nihil cenſeamus eſſe malũ
quod ſit a natura datũ oĩbus: in-
telligamuſq̃ ſi mors malũ ſit eſſe
ſempiternũ malũ. nã vitæ miſeræ
mors finis eſſe videtur. mors ſi eſt
miſera finis eſſe nullus poteſt: ſed
quid ego Socratẽ: aut Theramenẽ
pſtãtis viros virtutis & ſapientiæ
gloria cõmemoro: cũ lacedæmo-
nius quidã cuius ne nomen quidẽ
proditũ eſt: mortẽ tãtopere cõtẽp-
ſerit: vt cũ adduceretur damnatus
ab ephoris. & eſſet vultu hilari at-
q̃ læto dixiſſetq̃ ei quidam inimi-
cus. Contemnis ne leges Lygurgi?

ſes & epiſcopus dicitur: ephoria tutela: de ephoris multa hiſtorici plurima plutarchus Sine verſura: verſurā facere dicitur: qui æs alienū ex ære alieno ſoluit tāq̄ vertat creditorem. Cicero in oratione p celio: nulli ſumptus nulla iactura nulla verſura Seneca: ab epicuro verſura faciēda eſt: quod ſignificat mutuationem ſentētię faciendam eſſe ab epicuro: & in hoc ſignificatu frequēter inuenies apud ſcriptores idoneos: dicitur etiā quis verſurā facere vt ait donatus cū minore fenore acceptā pecuniā maiore occupat: puerbiale eſt illud apud Senecā domi qđ aiunt verſura fit: & velut luſorium nomē ſtat tranſit ideo autē lacedemonius hetamenes hoc dixit: qa mul ctatus erat pœna mortis: quā poterat ſuo capite diſſoluere: qđ ſi multa pecuniaria fuiſſet opus erat mutuatione aut verſura. Sparta: lacedemōe: dicta ē ſparta a ſparto filio phoronei cōditore. In thermopylis: Angustias theſaliæ thermopylas vocant græco vocabulo: pylas enim portas nominitant: & thermon calidū. ibi enim ſunt vt inquit ſtrabo thermæ ideſt calidæ aquæ herculi conſecratæ: ſcribit Liuius libro. xxxvi. iugū thermopylarū ita mediā græciā dirimere vt apenini dorſo italia diuiditur: & quia calidæ aquæ in ipſis faucibus ſunt ideo inquit thermopylæ locus appellatur nobilis laceđemoniorū aduerſus perſas morte magis memorabili: q̄ pugna leonidas. n. rex lacedemoniorū cum tereētis laconibus angustias thermophilarū occupauit ſuſtentaturus p cellā turbinemq̄ perſarū: quorū rege xerxe innumerabilis vis extremū exitium toti greciæ minitabatur: pauci lacones ſtrage maxima perſarū facta ad poſtremū non victi ſed vincēdo fatigati inter ingentes ſtratorū hoſtium cateruas ceciderūt: quod dolo ephialtis factū eſt: qui barbaros intra thermopylas accepit cū illis per montana ſemitam oſtendiſſet: factum eſt: commune cunctorum lacedemoniorum ſepulchrum: quod polyandrium appellant a multitudine virorū: in cuius columela dictichō hoc quod refert Cicero: inculptū

Ephoria Verſuram facere

Domiverſura

Thermopylę vnde

ccc. laconesi thermopylis

Polyandrion

legebatur a ſimonide poeta Conſcriptū: luculenta ſpetioſaq; cōtro-
uerſia eſt apud Senecam de trecētis laconibus: deliberantibus: an fu
gientibus reliquis græcis. ipſi quoq; thermopylas linquere debeant:
in qua dixit Ceſtius declamator. Si vincere xerxem nō licet: videre
liceat: volo ſcire quē fugiam: victor quoq; ſtratorius decenter inquit

Trecēti ſumus ſed viri: ſed armati: ſed lacones: ſed ad thermopylas: nunquā vidi plures trecentis. Apud inferos cenabimus: apophthegma apud eruditos celebratiſſimū: græce Plutarchus ſic inqt. τοις στρατιωταις προηγγειλεν αριστοποιησεσθαι παρ αιδου δειπνοποιησομενους .i. milites monuit prādere tā quā apud inferos cenaturos: cum xerxes ſcripſiſſet ad leonidā mitte ad me arma: reſcripſit veni & accipe: dixit facetus declamator: & ſcurra ad prandium ꝓmiſiſſem: ad cenā renunciaſſem: Seneca in epiſtolis moralibus: at ille leonidas: qui fortiter ſi los allocutus eſt: ſic inquit cōmilitones prādere tanquā apud inferos cenaturi: non in ore creuit cibus. nō heſit in faucibus: nō elapſus eſt manibus: alacres ad prandium illi ꝓmiſerāt & ad cenā. Dum lygurgi leges vigebant: Lacedemon lumen quondā græciæ vſq; adeo florentiſſima extitit: q̄diu vſa eſt lycurgi legibus: quas in annum quingentesimū: obſeruarunt: vbi numus ſpartam influxit: auaritia in expleb lis muaſit lacedemonios: qua pythius appollo dixerat olim ſpartam perituram: & ita paulatim ſeneſcentibus bonis moribus: ex imperio in ſeruitutem ceciderunt. E quibus vnus plutarchus hoc dictū attri buit ipſi leonidæ: qui græce dixit υποσκιαν μαχεσομεθα .i. ſub vmbra pugnauimus. Qualis tandem lacena: Virilitatis lacenarum feminarū dicta factaq; multa documento ſunt: quædam cum au diſſet filium in acie fortiter præliantem interiiſſe: meus inquit eras At cum de altero filio accœpiſſet eum præ metu fugiſſe: fugaq; incolumen euaſiſſe ουταρεφη ησεμος: non eras inquit meus. Alia cū

Apud iferos cenabimus

Ad cenā renūciaſſem

In vmbra pugnabimus

Non eras meus

nos te hic vidiſſe iacentes: dū ſanctis pīæ legibus obſequmur. Quid il le dux Leonidas dicit: pergite animo forti lacedæmonii. hodie apd inferos forraſſe cœnabimus. Fuit hæc gens fortis: dum lygurgi leges vigebant. E quibus vnus: cum per ſis hoſtis in elloquio dixiſſet glorians: ſolem præiaculorū multitudine & ſagittarū vmbra non videbitis. In vmbra igitur inquit pugnabimus. Viros commemoro. Qualis tandem lacæna: quæ cum filium in prælium miſiſſet: & interfectum audiſſet: iccirco inquit ge

filium clypeo ob armaret: ΤΕΚΝΟΥΕ ΦΗ ΗΤΑΥΤΑ ΡΗΕΩΝ ΙΤΑΥΤΑ qđ ausonius duobus his versiculis eleganter expressit. Mater lacena clypeo obarmans filium: cum hoc inquit aut in hoc redi. Alia filiũ claudum prẹmittens ad pugnam: ΤΕΚΡΟΥ ΕΙ ΩΕΚΑΤΑ ΒΗΜΑΤΟΣ ΑΡΕΤΗΣ ΜΕΜΝΟ: ideſt filii inquit per ſingulos gradus memento virtutis: hẹc autem de qua loquitur Cicero: ſepeliens filium dixit Aniculæ qua gratia peperi filium vt pro ſparta moreretur hoc mihi contigit. Quid cyreneum theodorũ: de hoc Seneca in libro de tranquillitate vitæ ſic refert minabatur theodoro philoſopho tyrannus mortẽ æquidem & ſepulturam: habes ĩquit cur tibi placeas hemina ſanguinis in tua poteſtate eſt Nam quod ad ſepulturam ote ineptum ſi putas mea intereſſe ſupra terram aut infra putreſcam: eiuſdem meminit Valerius qui pro illo: hemina ſanguinis in tua poteſtate eſt: reposuit aliud neq; minus elegans neq; minus memorabile: dixit enim vero magnifica

Cum hoc aut i hoc.

Exẽplũ theodori

nueram vt eſſet qui ꝓpatria morte non dubitaret occũbere. Estote forte: & duri ſparciate: magnã habet vim reipublicæ diſciplina. Quid cyreneum Theodorũ phyloſophum non ignobilẽ: non nemiramur cui cum Lyſimachus rex crucem minaretur. Iſtis quæſo inquit iſta horribilia minitare purpuratis tuis. Theodori quidem nihil interrem hũi ne: an ſublime putreſcat cuius hoc dicto admoneor: vt aliquid etiam de humatione & ſepultura dicendum exiſtimem: rem non difficilem his præſertim cognitis: quæ de nihil ſentiẽdo pauloante dicta ſunt. de qua Socrates qdẽ quid ſenſerit apparet in eo libro

res tibi contigit: quia cauſa tharidis vim aſſecutus es. Cantharides autem ſunt vermiculificorum & piri & cynacanthę & roſæ venenati. quarum venenum in qua parte ſit non conſtat inter auctores: alii in pedibus eſſe dicunt. Conuenit tantum pennas earum auxiliari & pro remedio eſſe. Coſſinum æquitem Romanum medicus interemit præparato cantaridum potu. Cantharides obiectæ ſunt catoni vticenſi ceu venenum vendidiſſet in auctione regis cypri: quoniam eas ſeſtertiis. lx. addixerat. Caius carbo accuſante Lu. Craſſo cantharidas ſumpſiſſe dicitur id genus ne eis Ouidius inimico imprecatur cum ait cantharidum ſuccos dante parentibas. Hieronymus in hanc ſententiam. Ne magnopere gloriaris ſi facias quod Scorpiones facere poſſunt & cantharides ..

Cantharidis vim aſſecutus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Criton.

In quo moritur: phedō ſignificatur cuius teſtimoniū idētidem iam citauimus. A critone: hic athenienſis philoſophus: vnus oim maxime eximio quodā amore ſocrati affectus: cuius: ita curam ægit: vt nunq̄ aliquid ex his: quę ſunt ad vſum neceſſaria illi deeſſe pateretur.

Hō interior hō exterior

Neq̄ quicq̄ mei relicturū: Vetus Socratcs erat animus: qui & homo interior dicitur: cū exterior homo ſit vaſculum & receptaculū. Moriens ergo nihil ſui relicturū eſſe ſe ait intelligi: volens animū euolaturum: & nihil ſenſus in cadauere pmanſurū: apud Platonē ait Critoni ne me deplores vidēs corp⁹ meū vel cremari vel ſepeliri & ſub terrā cōdi: & ita demōſtrat ad corpus tantū ptinere ſepulturam. cū ad animū ſiue moriatur ſiue vigeat: nihil pœnitus pertineat: niſi credere velimus erraticos eſſe manes inſepultorum. De hoc toto genere: Ait diuus Auguſtinus: quod & in decretis canonicis. xiii. Q. ſecunda repetitum eſt: omnia iſta: ideſt curatio funeris: cōditio ſepulturę: pōpa exequarum magis ſunt viuorū ſolatia: q̄ ſubſidia mortuorū

Solatia:

in quo moritur: de quo iam tam multa diximus cū enim de immortalitate animorum diſputauiſſet: & iam moriendi tempus vrgeret: rogatus a Critotone quēadmodum ſepeliri vellet. multam vero inquit operam amici fruſtra conſumpſi. Critoni enim noſtro non perſuaſi me hic auolaturum: neq̄ quicquā me relicturum: verūtamen Critone ſi me aſſeq̄ poteris: aut ſicubi natus eris. vt tibi videbitur ſepelito. Sed mihi crede: nemo me veſtrum cum hinc exceſſero: conſequetur. præclare id quidem qui & amico permiſerit & ſe oſtenderit de hoc toto genere nihil elaborare. diuerſior Diogenes & id quidē ſentiēs ſed vt cynicus aſperius, ſiici ſe iuſſit inhumatum. tum amici volu-

Cynici a moribus caninis

Proiici ſe inhumatū: Cynica ſecta: q̄ a canibus: quorum mores imitatur nomen traxit: exploſa eſt veluti aſpera nimis & inuerecunda: cuius principes fuerunt hercules antiſthenes & diogenes: qui vt inquit hieronymus hemerobios vulgo appellatus eſt quaſi diatii victus cibum in diem poſcens: obiit ferme nonagenarius: cū bouis crudū pedem comediſſet: alii dicunt eum continuiſſe ſpiritum atq̄ ita expiraſſe. Alii cum polypū canibus diuidere voluiſſet morſum in cruris neruo accœpiſſe atq̄ ex eo defunctū eſſe: aiunt quidam illum cū moreretur mandaſſe vt cadauer ſuū inſepultum proiiceretur: vt omnes beſtię participes ipſius eſſent: in tumulo diogenis erecta fuit columna: in cuius apicę cauſis ex lapide pario ſculptus viſebatur ad cynicū phi-

Hemerobios diogenes

Canis in ſepulchra

losophum significandū. Bacillum:baculū siue scipionē. Illi:scilicet dixerunt. Qui: ideſt quomodo. Præclare anaxagoras:hic dicebat se Solis & Lunæ ac Cæli videndi causa natum esse. Clazomenius fuit in physicis præcellens: lampsaci perit: vbi interrogantibus eum primoribus lampsacenis nunquid mandaret iussisse fertur vt pueri quotannis laudarent eo mense: quo decessisset: cui defuncto lampsaceni sepulchrum extruxerunt:hic niuem nigram dixit esse. Clazomenas: ciuitas est ioniæ asiaticæ : quā condidit paralus.

Anaxagoras

cribus ne & feris? minime vero inquit: sed bacillū prope me quo abigam: ponitote. qui poteris illi: nō enim senties .quid igitur mihi ferarum laniatus obeſt nihil sentienti: præclare anaxagoras:qui cū lapsaci moreretur: quærentibus amicis vellet ne clazomenas:in patriam si quid accidisset: auferri : nihil necesse est inquit . vndiq; enim ad inferos tantundē viæ est. totaq; de ratione humationis vnam tenendū est. Ad corpus illam pertinere siue occiderit animus siue viget. in corpore autem perspicuum est vel extincto animo: vel elapso nullū resi dere sensum. sed plena errorum sunt omnia . trahit Hectorem ad currum religatum Achilles : lacerari eum & sentire putat:credo ergo

Ad currū religatū: Virgilius ter circum iliacos raptauerat hectora mutos:scribit Homer⁹ in.xxii. iliados hectora alligatū fuisse currui ab achille perforatis pedum neruis a calcaneo ad altum: & loro bubulo transmisso:tractūq; capite in terram pendulo:& cæsarie fœdata:idem tradit in.xxiiii. cadaver hectoris ter tractū esse ab eodem achille circa sepulchrū patrocli : iunctis ad currum æquis : ex hac homerica sententia enodauimus hoc anno nodū pri⁹ inenodabilē apud Ouidiū: cum deuotorū in ibin carmen publicæ ꝓfiteremur: vbi hi duo versus leguntur: vtq; vel eurydamas ter circūbusta thrasylli est: lariſſeis raptus ab hoste rotis enarratores multa quidē sagaciter vestigāt:sed friuola omnia & meras nugas effuciunt: nos diximus significari id supplicii genus quo defunctus hector affectus est ab achille ter tractus circa bustū patrocli: vbi eurydamas ꝓ hectoræ: & thrasyllos ꝓ patroclo optimis epithetis accipiuntur:græcæ enim eurydamas dicitur latæ domans:quod epitheton quadrat hectori veluti domitori : qui virtute cuncta domitabat subiugabatq; : thrasyllos vero temerariū significat & audacē : quod conuenit patroclo:nam temeritas plerūq; infelix est:ita apud Virgi-

Hector tractus

Nodus ouidii dissolut⁹

Eurydamas thrasyllus

lium:turnus audax cognominatur: cuius exitus fuit infortunatus.Iâ sensus Ouidii eluceſcit: cũ impræcetur ita ter trahi inimicũ: vt tractus eſt hector circa tumulũ patrocli Vidi videreq; Verba ſunt ex antiqua tragedia quæ dicebantur vel ex perſona hecubæ matris vel andromaches vxoris: quas ambas flebiliter lamentantes facit Homerus. Immo enimuero corpus: actius tragicus poeta ſcripſit in tragedia quemadmodũ achilles corpus hectoris reddebat patri priamo: qđ latiſſime canit Homerus libro iliados nouiſſimo : itaq; apud actium tanq̃ inductus achilles ſapiens ſapienter loquitur dicẽs ſe reddidiſſe corpus ptiamo hectorem abſtuliſſe: cũ cadauer non ſit hõ : ſed ipſe animus: vnde hector mortuus hector non erat: verus autem hector fuerat anima hectoris: quã nece abſtulerat achilles. Ecce alius e terra:in antiqua tragedia:quę ad poſteros vt mlta alia nõ peruenit inducebatur polydorus obtruncatus a polymeſtore exiens ab inferis & dormienti ilionæ apparẽs quã matrẽ appellat rogatq; vt natum ſepeliat: exoritur dubitatio:quo mõ matrem appellet ilionã : q filius fuit hecubæ: niſi alius ſignifice tur/Mater te appollo verba tragedie quibus anima polydori dormientẽ ilionam compellat rogãs vt ſæpeliatur: perinde atq; ſepultura pertineat ad defunctum: in quo nullus eſt ſenſus:ex quo Cicero taxat ineptias poeticas . Oratius in ſermonibus memini horum verborum hiſce verſibus . Cum ilionam edormit catienis mille ducentis mater te apollo clamantibus.M Tullius in Hortenſio. Quid iliona ſomno illo mater te appello : nonne hic vlciſcitur vt quidẽ ſibi videtur. At illa ſicut acerbiſſimã rem moreret. Vidi videreq; me paſſi ſunt ægerrime Hectorẽ curru quadrijugo raptariſer. Quẽ Hectorem:aut quandiu ille erit Hector . Melius Actius: & aliquando ſapiẽs Achilles. immo enim vero corpus Priamo reddidi: Hectorem abſtuli:nõ igitur Hectora traxiſti:ſed corpus quod fuerat Hectoris . Ecce alius exoritur e terra: qui matrẽ dormit: non ſinat mater te appello: tu quę curam ſomno ſuſpenſo leuas : nõ q; te mei miſeret: ſurge & ſepeli natum. hæc cupreſſio & flebilib⁹ modis:quí totis theatris mœſticiam inferant concinuntur: Difficile eſt non eo qui inhumati ſunt miſeros iudicare priuſquã feræ volucreſq; metuit ne laceratis mẽbris minus bene vtatur: ne cõbuſtis non extimeſcit . Heu reliqas ſemiaſſi regis denudatis oſſibus per terrã ſanie

Mortuus homo hõ nõ eſt

Mater te apello.

illa credit filium locutum vere experrecta etiam crederet. Modis: veribus. Priu quam fere volucresque: Continuatur textus ex tragedia sub persona polydori. Heu reliquias semiassi regis: Verba ex poemate vetustissimo: quibus conquæstio est & lamentatio: quod regis cadauer defuerit legitima crematio: iaceatq; semicrematus: ex quo appellatur semiassus quasi semiustulatus: & qđ eius reliquiæ madentes lanie crudeliter diuexarentur. Duos septennarios versus & modos tragicos ex septemmetris concinnatos. Ad tibiam chorus in tragedia qui conticuit in comedia canebat inter actores comediarum ad tibiam tibiis modo paribus modo imparibus: quod significat monodium vnicam scilicet tibiam & synodium vtramq; tibiam. Luculentis: speciosis & bonis a luce deductum nomen: a luculento fit luculentias: qua dictione vsi sunt veteres. Apud ennium thyestes: talis ab ennio scripta est fabula de thyeste: qualem a Seneca luculenter scriptam vulgo lectitant. Talis interitus: perire naufragio grauissimum est acerbissimumq;: quia anima ignea est & extingui videtur in elemento contrario. Euiscerat⁹: viscerib⁹ lanciatis discerptus excarnificatusq;. Virgilius comprensamq; tenet pedibusq; euiscerat vncis. Tabo corrupto: sanguine Virgilius: & terram tabo maculant: sunt enim hęc carmina enniana. Portum corporis: optat thyestes vt insepultus iaceat frater atreus semperq; inquietus sit: tanquam sepulchrum sit portus corporis: & qui sepultus est: quiescat.

Monodium.
Synodū: Luculētitas
Tabo

delibutas fœde diu vexarier. nō intelligo quid metuat: cū tam bonos septenarios fundat ad tibiam. tenē dum est igitur nihil curandū esse post morte: cū multi inimicos etiā mortuos puniāt execraī luculētis sane versib⁹ apd Ennīū Thyestes. Primū vt naufragio peat Atreus Durū hoc sane talis enim interrit⁹ non est sine graui sensu. Illa inania ipse summis saxis fixus asperis euiscerat⁹ latere pēdens: saxa spargēs tabo sanguine atro: non ipsa saxa magis sensu omni vacabunt: quā ille latere pendens. Cui sehic cruciatū censet optare quā essent duras sentiret: Nulla sine sensu sunt Illud vero per quā inane. Neq; sepulchrū quo recipiat habeat portum corporis: vbi remissa humana vita corpus requiescat a malis. Vides quāto hæc in errore versentur Portum esse corporis & requiescere in sepulchro putat mortuum.

Magna culpa pelopis: ludit more ſuo feſtiuiter Cicero: tanq̃ culpa patris pelopis ineruditus indoctuſq; thyeſtes filius impræcetur atreo fratri illa: q̃ p inania ſunt & oppido q̃ friuo a: qd. n. inanius inſcitiantiuſq; eſſe põt: q̃ p dolorẽ optare vt frater careat ſepulchro: cũ ad defunctũ nihil ſepultura ptineat: ita vt nõ immerito laudetur illud Virgilianũ: facili⁹ iactura ſepulchri. Licuitq; lucano plauſibiliter dicere. Cælo tegitur qui nõ habet vrnã Diſerte quoq; mecenas ait. Non tumulũ curo: ſepelit natura relictos. Ex ioue prognatus tantalus: ex tãtalo ortus pelopes: ex pelope ſati thyeſtes & atreus: a pelope dicta eſt pelopõneſus: q ex phrygia ducto ſecum populo a ſuo nomine indidit nomen pelopõneſo: ab eodem dicti ſunt pelopide reges græciæ pelopis ſucceſſores: de quib⁹ eſt illud in priſco carmine quod vſurpat Cicero: ne nomẽ audiã pelopidarũ. Condiũt egyptii mortuos: Herodotus Diodorus: cæteri copioſe pſcribũt quẽadmodũ egyptii cadauera educto cerebro oibuſq; inteſtinis expurgatis cõplent: cõdiũt myrrha pura & caſia: cæteris excepto thure odoribus: vbi hæc fecere ſaliunt nitro & ſale. Nã vt ait Plinius defuncta & pureſcentia ita vindicat ſal vt durent eaper ſecla Idem aliubi tradit. Corpora defunctorum perfuſa cedro ſeruari in ægypto: mel quoq; auctore Columela. Exanimũ corpus hominis per annos plurimos innoxium conſeruat. Deprenſum quẽdam olim aiũt ſalinariũ coeũtem cum recenti cadauere muliebri: pterea egyptii ligneã hominis effigiẽ faciunt intra quã inſerunt mortuũ incluſumq; ita theſaurizant. Eorum quoq; mos eſt: vt in cõuiuio circũferatur mortuus e ligno factus: quẽ ſingulis conuiuarũ demõſtrans ait quiſpiam: bibe & oblectare: talis poſt mortẽ futurus: hoc eſt quod intelligi voluit ſilius in. xiii punicorum ſic ſcribens Egyptia tellus claudit odorato poſt funus ſtantia ſaxo corpora: & a menſis exanguẽ haud ſeparat vmbrã. Cera circũlitos: Strabo libro xv. ſcribens de moribus perſarũ: ſepeliũt inquit corpora cera oblinẽtes: magnos inſepultos auibus edendos dimittunt hi cum matribus ex patrio more congrediũtur: ob hoc dixit Catullus. Nã magnus ex matre & gnato gignatur oportet. Si vera eſt perſarum impia religio.

Nihil ad defunctũ ſepultura

Pelopidę

Conditura cadauerũ egyptia

Sal. Seruant cadauera

Mel

Effigies mortui in cõuiuio

Locus filii.

Magna culpa Pelopis. quí non erudierit filium nec docuerit quatenus eſſet quodq; curandum. ſed quid ſingulorum opiniones animaduertã: nationũ varios errores perſpicere cũ liceat. Condiũt egyptii mortuos & eos domi ſeruãt: picis ẽt cæra circũlitos cõdiũt vt q̃ maxime pmaneãt diuturna corpora. Magorũ mos eſt nõ hũare corpa ſuorũ: niſi a feris ſint ãrea laniata.

Hircania alit canes: Silius probatū est hircanis adhibere canes ho-
noſcritus refert bactrianos : qui iam ſenio morbo ue confecti ſint vi-
uētes adhuc canib⁹ apponi ad hoc ipſum de induſtria enutritis: quos
ſepulcrales vocant. Per multa alia: hiberorum antiquus mos fuit vt
vulneribus corpora defunctorū lauanda obiectarent pontici exhau

Canes ſe pulchra- les

In hyrcania plebs publicos alit ca-
nes: optimates domeſticos. Nobi-
le autē genus canū illud ſcimus eſſe
ſed ꝑ ſua quiſq; facultate parat a
quibus lanietur eāq; optimā illi eē
cēſent ſepulturā. ꝑmulta alia colli
git Chryſipus vt eſt in omni hiſto
ria curioſus: ſed ita tetra ſunt q̄dē:
vt ea fugiat & reformidet oratio.
totus igitur hic locus eſt cōtēnen-
dus in nobis non negligendus in
noſtris ita tamē vt mortuorū cor-
pora nihil ſentire ſentiamus. Quā
tū autē conſuetudini famæq; dan-
dū ſit id curent viui. ſed ita vt in-
telligant nihil ad mortuos perti-
nere. ſed profecto mors tū æquiſſi
mo animo appetitur cū ſuis laudi
bus vita occidens cōſolari poteſt.
Nemo parū diu vixit: qui virtutis
perfecte ꝑfecto functus eſt munere
Multa mihi ipſi ad mortē tēpeſti-
na fuerūt quæ vtinā potuiſſem o-
bire. Nihil enim iam acquirebatur
Cumulara erant officio vitæ: cum
fortuna bella reſtabant. Quare ſi
ipſa ratio minus perficiet vt mor-
tē negligere poſſimus: at vita acta
perficiat: vt ſatis ſuperq; vixiſſe vi
deamur. quāquā enim ſenſus abie-

ſto cerebro capita myrrha
cōdiūt & ita diutiſſime ſer-
uant. Scytæ cadauera trun-
cis ſuffixa relinquūt. Gara-
mantes arenæ nudos info-
diūt. Chryſippus: hic dic-
tus eſt fulcire porticū ſtoi-
corū ſcripſit voluminavltra
ſeptingenta. Dicere ſolebat
appollodorus ſi quis tollat
de chryſippi libris : q̄ aliena
ſunt cartha illi vacua relinq̄
retur: perit riſu cū aſinū vi
diſſet ficos edentē: ſunt qui
dicāt hauſtuvini dulcis ſtrā
gulatū interiiſſe. Hic lo-
cus: De ſepultura & huma-
tione. In nobis: viuētibus.

Ritus ſe- peliendi varii.

Chryſip- p⁹ Periit riſu.

In noſtris: i defunctis. Id
curent viui: ptinet ad viuos
funerare ſuos ꝑ facultatib⁹
& dignitate defuncti: qđ &
iuriſcōſulti teſtatur. Mihi
ad mortē tēpeſtiua : in pri-
ma philippica in hāc ſentē-
tiā hic ſcribit mihi fere ſatis
eſt qđ vixi vel ad etatē vel
ad gloriā: idē alibi. Negant
poſſe mortē immaturā eſſe
cōſulari: q̄to nūc inquit ve-
rius negabo ſeni: mihi vero
patres cōſcripti iā ēt optā-
da mors eſt perfuncto reb⁹
eis quas adeptus ſum quaſ-
q; greſſi: minime omittēdū
eſt ſcitū illud declamatoris

Scitum declama toris.

ceſtii:qđ ob elegantiã concinnitatẽq; ſentẽtiæ habẽdũ eſt in ore & in pectore:ſic.n.inqt.Si ad deſideriũ populi reſpicis Cicero quãdo prẽ tis parũ vixiſti.Si ad res geſtas ſatis vixiſti. Si ad iniurias fortunæ & p̃ſentẽ reipu.ſtatũ nimiũ diu vixiſti:ſi ad memoriã operũ tuorũ:ſemp victurus es. Tãq; vmbra ſequitur:ſicut corpus vmbra ſemp comitat nec vnq; diuellitur ita virtu

Gloria virtutis Conſectanea.

tis gloria comes eſt & iugis conſectanea:plautus in cal ſina decretũ eſt mihi quaſi vmbra quoquo ibis tute p ſequi. Lygurgũ carere glo ria: q̃is in mortuis nullus ſit ſenſus:tamẽ p̃cellẽtes vi ri non videñ carere gloria ſuarũ virtutũ: quas in vita p̃ſtiterũt vt lygurgus & ſo lon nomothetæ. i. legiferi.

Nomothetæ.

Dici nõ poſſint carere glo ria legũ: quas ſanctiſſimas cõdiderũt:ſicut ſciẽtes bel licæ virtutis gloria militari minime carere dicũt. Ante .n.ſalaminã. In prio de offi ciis:ſic refert q̃is.n. themi ſtocles iure laudeñ & ſic eĩ nomẽ q̃ ſolonis illuſtrius ci teturq; ſalamis clariſſimę te

Salamin.

ſtis victorię. Eſt aũt ſalamin inſula ciuitaſq; iuxta eiuſ dẽ nominis in cõfinio athe niẽſiũ megarenſiũq; ſita:de cuius ꝓprietate vſq; ad inte ritũ armis inter ſe dimica uerũt:altera fuit in cypro:q̃ nihil ad rẽ. Leuctra tolleñ: Epaminũdas apud leuctra boetię ciuitatẽ cũ deombro to duce lacedemoniorũ cõ fligẽs affecit eos plaga peſti fera a deo vt lacedemonio rũ opes corruerint ex eo.n. rit tamen ſummis & propriis bo nis & laudis & gloriæ quãuis non ſentiant mortui nõ carent. & ſi eni nihil in ſe habeat gloria cur expe tatur: tamen virtutẽ tãquã vmbra ſequitur: verũ multitudinis iudi cium de bonis ſi quãdo eſt magis laudandum eſt quã illi ob eã rem beati nõ poſſũ aũt dicere quomõ hoc acciperet Lygurgũ ſolonẽ le gũ & publicę diſciplinæ carere glo ria. Themiſtoclẽ Epaminũdã bel licæ virtutis ante eni ſalaminã ip ſam Neptunus obruet quã ſalami ni trophæi memoriã. priuſq; boe tia leuctra tollentur: q̃ pugnæ leu ctrice gloria. multo. n. tardius fa ma deſeret curiũ fabriciũ calatinũ duos ſcipiones: duos affricanos. maximũ: Marcellũ: Paulũ: Catonem: Lelium innumerabiles alios. quorũ ſimilitudinẽ aliquã q̃ſarni puerit:nõ eã fama populari ſed ve ra bonorũ laude metiens. Fideni aio ſi ita res fert gradietur ad mor tẽ: in qua aut ſũmũ bonũ aut nul lũ malũ eſſe cognouimus. ſecũdis vero ſuis rebus volet etiã mori:nõ eni tã cumulus bonorum iucũdus eſſe poteſt q̃ moleſta deceſſio hãc

tẽpore principatũ græciæ amissum vltra reparare neq̃uerũt. Dicere solebat epaminũdas orbũ se nõ tamẽ sine liberis mori & ex se natã relinquere pugnã leuectricã. Duos scipiones: Publiũ & Gn.q̃ in hispania interierũt. Maximũ: fabiũ Cũctatorẽ signat.q̃ dictus est scutũ romanorũ: q̃ rẽ romanã restituit nõ pugnãdo cui⁹ callidítate callidítas punica supata est. Aut sũmũ bonũ: si imortalis est anim⁹ Scutũ romanorũ fabius.

sentẽtiã significare vídetur laconis illa vox: quí cũ rhodius diagoras olympíonices nobilis vno die duos suos filios victores olympiæ vídisset. accessit ad senẽ & gratulatus morere dyagora inquit: nõ enĩ in celũ ascensurus es magna hæc: & nímiũ fortasse græcí putant vel tũ potius putabãt. isq̃ quí hoc Dyagoræ dixit permagnũ exístímãs patrẽ cũ duobus filiís trís olympionícas vna ex domo p̃dire cũctarí illũ diutius in vita fortunæ obiectum inutile putabat ípse ego aũt tibí q̃dem quod satís esset paucís verbis vt mihí vídebar responderã. Concesseras.n. nullo ín malo mortuos esse sed ob eã cãm contendí vt plura dicerẽ quod ín desiderío & luctu hæc est consolatío maxíma. nostrum.n.& nostra cã susceptũ dolorẽ modice ferre debemus ne & nosmet ípsos amare vídeamur. íla suspício intollerabílí dolore cruciat sí opinamur eos quíbus orbatí sumus: esse cum alíquo sensu ín hís malís quíbus vulgo opinãtur. Hanc excutere opínionem mihí met radícitus voluit eoq̃ sui fortasse longíor. A. Tu longíor; non

Aut nullũ malũ: si animus corpusq̃ oí sensu extícto cõ moriũt. Diagoras olym. victores ludis olympiacís olympionicas vocãt. Celebrata est pherenicis fœlicitas q̃ filia. Soror mĩ fuerit olympionicarũ. M. Tullí⁹ í oratione p lucio flacco refert: qđ apud græcos eẽ olympionicẽ iudicaf ppe maius & gloriosus qua romæ triũphasse De hoc rhodio diagora celebrata hístoria est: & memínit gellius in. iíí. noctiũ atticarũ. Is diagoras trís filios adolescẽtes habuit vnũ pugilẽ: alterq̃ pãcratiastẽ tertíũ luctatorẽ eosq̃ oís vidit vícere: coronariq̃: eodẽ olympíe die: & cũ ibi eũ tres adolescẽtes amplexi coronis suís in caput patris posítis saluarent: cũq̃ populus gratulabundus flores in eũ iaceret: ibi in stadío inspectante populo in oculis atq̃ ĩ manibus filiorũ gaudio animã efflauit. Morere: fœlicitas ẽ in fœlicitate mori: vt inquit Seneca Opinamur eos .s. mortuos. Orbatí: priuatí: viduati. Vt mo cu. quoniã asserebatur imortalitas

Olympionices.

Hístoria diagoræ.

Gaudío periit. Diagoras.

animorum & mors bonū esse non malū. Posterior:q̄ differuit si anima mortalis est: mortem non esse malū Rhetorum epilogum: apud græcos epilogi nominātur: q̄ a nobis conclusiones:q̄ pars orationis nouissima est: quā quidā cumulū : peroratiōē alii vocant: doctores rhetorici tripartitū epilogū siue peroratiōē faciūt constantē ex enu-

Epilogus
Peroratio.
Ancephaleosis

meratione: amplificatione: & cōmiseratione : per enumeratiōē fit rerū repetitio que græcæ dicitur ανακεφαλαιωσις.i.vt interpretatur Augustinus recapitulatio . Decurrendū n. est per capita & q̄ breuissime repetendū : per amplificationem cōcitātur animi auditorū : per cōmiserationē flectūtur ad misericordiam peroratio plurimū pollet in oratione. M.Tullius cū oībus eloquētiæ partibus tū in perorandi munere fuit eminētissimus: adeo vt illi peroratiōē oēs oratores relinquerēt ob excellentiā.

Artem: rhetoricā oratoriamq̄. Cleobis & biton: lege herodotū copiosissime explicantē hanc historiā libro primo historiarum : & nos summatim hbauimus i libello de fœlicitate. Ab oppido: Argos significat. Argiui.n.erāt & argis gesta res est:q̄ ciuitas vt ait Liuius in medio græciæ sita est. Multiplex fuisse argos alibi explicauimus. Ad fanū Ad templū iunonis: quod distabat a ciuitate stadia quinq̄ & quadraginta: Oleo perunxerunt: oleum per mēbra & artus foris infusum vigorē facit & robur vt inquit Plinius in .xxiii. de hoc fusus yberiusq̄ in tranquilli commentariis.

mihi quidē. prior.n. pars orationis tue faciebat vt mori cuperē. Posterior vt modo nō nolle modo nō laborarē. Omni autē ratione illud certe perfectū est: vt morte nō dubitarem in malis. M. nū igitur etiam rherorum epilogum desideramus aniā hanc artem plane relinquim⁹ A. tu vero istam ne reliqueris quā semper ornasti . & quidē iure : illa enim si vere loqui volumus reor nauerat . sed qui nā est iste epilog⁹ habeo enī audire quicquid est. M. deorum immortalitū iudicia solēt in scolis pferre de morte. nec vero ea fingere ipsi : sed herodoto auctore aliisq̄ pluribus Primū argiæ sacerdotis Cleobis & Biton filii pdicantur . nota fabula est . Cū enī illam ad solēne & statutum sacrificium curru vehi ius esset satis longe ab oppido ad fanū morarētur & iumenta : tunc iuuenes ii quos modo nominaui veste posita corpora perunxerunt. ac iugū accesserunt: ita sacerdos aduecta in fanū. cū curus esset ductus a filiis pcata

A dea iunone: Mane inuẽtos mortuos: optimus hic obtigit Cleobi & bitoni vitæ exitus: vt ait Herodotus: per quem deus iudicauit satius esse homini mori q̃ viuere. Trophonius & agamedes: horũ mentio fit a Strabone libro nono: a quibus templum apollinis delphici in statuatum fuisse demonstrat. Celebratum est oraculũ trophonii a tro phonio fatiloquo dictum: olim.n. diuinatores erãt in precio: vt iperio & cælo digni iudicarentur: talis fuit Amphiaraus: talis mopsus talis & triphonius. Vt pre ter cæteros diuinaret: deus diuinationis & fatidicus est appollo: q̃ ait apud Ouidiũ: per me qđ erit q̃ fuit q̃ est q̃ pater. De sileno fabella: nar rant fabulæ & canit Ouidi⁹ silenũ bacchi altorem ac nu triciũ a rusticis phrygibus captum ductũq̃ esse ad midã regem: qui eum missum faciens alũno reddidit: bac chus gaudens altore receppto pro remuneratione con cessit midæ vt quicquid cor pore cõtigisset id in aurum verteretur eruditi inter ministros bacchi enumerant tityros: satyros. & silenos.

Oraculũ trophonii.

Silenum bacchi altor.

Non nasci optimũ: Plini⁹ in hanc sententiã: itaq̃ multi extitere: qui non nasci optimũ censerent aut q̃ ocissime aboleri. In crephonte euripides: inter tragicos poetas græcos ægregi⁹ est euripides vi & sermone: & sententiarum crebritate oratoribus comparandus. In cuius gloriam macedones apud quos sepultus erat predicauerunt hoc carmen nulla ætate tua o euripides monumenta peribunt: hic scripsit inter reliqua tragediam titulo cresphon-

Creſphõtes eurtipidis.

tem a nomine adoleſcentis: cuius in ſecũdo rhetoricorum mẽtionem fieri obſeruauimus vbi vſurpantur verba: vel euripidis ex creſphonte vel latini poetæ ab euripide mutuantis: quæ ſunt hæc iniuria abste afficior indigna pater. Nã ſi improbũ eſſe creſphõtẽ exiſtimabas cur me huius locabas nuptiis? Sin eſt probus: cur talẽ inuita iuitũ cogis relinquere? Nam nos do.

Luctuoſa puerperia Leta funera.

verba euripidis ex tragedia creſphonte quibus oſtendi tur natales hominis lachry mis: obitus hilaritate eſſe p ſequendos: ſecundum inſti tutũ thracũ. Apud quos vt Valerius ſolinuſq; notificãt luctuoſa ſunt puerperia: læ ta funera Narrat herodot⁹ i terpſichore trauſos thraciæ populos hoc peculiariter fa ctitaſſe: qui editon in lucem puero circũſidentes eũ cõ ploratione proſequuntur te cenſentes quaſcũq; neceſſe eſt illi: quod vitã ingreſſus ſit perpeti humanas calami tates. E contrario hominẽ fato functum per luſum at q; letitiam ſepeliunt referẽ tes quod malis liberatus. In omni ſit fœlicitate: qđ nos quoq; ſingulari hoc verſu cõplexi ſumus hi vitæ erũ nas deflent: hi funera plau dunt. In cõ. crã hunc. M. Tullius ſecutus eſt in conſo latione filiæ: Solẽſis fuit ha bitus in exiſtimatione Ho meri & Euripidis admira tor. Mereret: Lugeret. In ſicconãtium: nomẽ loci vbi diuinatio exercebatur puro legendũ pſychomantiũ: vt intelligatur locus vaticinii vbi fiebat ma nũ euocatio ψυχη. n. aĩa & αμαρτεια: diuinatio. Euchinous

Hi vitæ erumnas deflent. Crantor.

Pſycomãtium.

tus celebrantes domũ lugere vbi eſſet aliquis in lucem editus huma næ varia vitæ reputantes mala. A qui labores morte finiſſet grau hunc omnes amicos laude & læti tia exequi. ſimile quiddã eſt in cõ ſolatione Crantoris. Ait enim Te maneũ quẽdam eleuſiũ cum grau ter filii mortem mœreret: veniſſe ſicomantiũ querentem que fuiſſe tante calamitatis cauſa. huic tabel tris huiuſmodi verſiculos datos Ignaris homines in vita mentibu errant Euchinous potitur fatoꝝ munere leto: ſic fuit vtilius finiſtiꝝ ſicq; tibiq;. his & talibus auctoriꝫ vſi cõfirmant cauſam rebus a dis immortalibus iudicatã. Alcidam quidam rhetor antiquus in primis nobilis ſcripſit etiam laudationem mortis q̃ conſtat ex enumeratione malorum humanorũ. cui ratione hæ: qui exquiſitius a philoſophis colliguntur: defuerũt vbertas ora tionis non defuit. claræ vero mor tes pro patria oppetitæ non ſolũ glorioſę retoribus ſed etiam beatæ

nomen filii cuiꝰ mortē mærebat pater. Laudationē mortis: Quinti⁹ in.iii.nam & somni & mortis scriptæ laudes: quorundā a medicis cibor̄ū: phauorinus philosophus scripsit laudationem quartanæ febris: multi quoq; non sophistæ solū: sed & philosophi adorati sunt tracta re mīras inopinabiles quas græci ἀδοξοισυνθετισ appellant. Materiæ inopinabiles.

videri solēt: repetūt ab erichtheo cuius etiam filie cupide mortem expetiuerunt pro vita ciuiū. Codrū qui se in medios immisit hostis famulari veste: ne posset agnosci si esset ornatu regio q̄ oraculū erat datum. si res interfectus esset victricis athenas fore. Menecheus vero non prætermittitur: qui oraculo edito largitus est patriæ suū sanguinem Iphigenia aulide duci se immolandam iubet. vt hostium sanguis eliciatur suo veniunt idem

Repetunt ab erichtheo: in oratione pro festio ait mortem quam etiā virgines athenis regis opinor erichthei filiæ pro patria cōtempsisse dicuntur ego vir consularis tantis rebus gestis timerem Erichthonius vulgo dictus & ab Eusebio: qui ab Homero Erichtheus vocatur. Ericthei filiæ.

Codrum: historia codri peruagatissima est testimonio Trogi iustini: Valerii de quo Oratius. Codrus pro patria nō timidus mori Augu. in. xviii. summati sic refert Codrus rex atheniensium: peloponensibus eiusdem hostibus ciuitatis se interficiendum ignotus obiecit & factū est hoc modo eum predicant: patriam liberasse. Responsum.n acceperāt peloponnenses tunc demū se superaturos: si eorum regem non occidissent: fefellit ergo eos habitu pauperis apparendo. Et in suam necē per iurgia prouocando. Vnde ait Virg. Et iurgia codri: hunc athenienses: tanq̄ deum sacrificiorum honore coluerunt. Historia codri.

Menecheus: luculentis versibus in. x. thebaidos copiose graphiceq; perscribit Statius papinius quemadmodum in bello thebano: tiresia fatidicus dixit ad thebas liberādas deposci a fatis nouissimū generis viperei: tūc menecheus creontis filius vitam deuouit pro patriæ salute sibiq; ferro mortem conscium seq; super medias acies nondum ense remisso iecit & in sceuos cadere est conatus achiuos. De hoc ait satyrographus q̄tum dilexit thebas si græcia vera menecheus. Lactantius quoq; in tertio inquit: nam ille qui pro salute ciuium voluntariæ se neci obtulerunt: sicut thebis menecheus athenis codrus: romæ curcius. Menecheus amator patriæ.

Iphigenia: Iphianassam appellat lucretius: cuius sanguine ductores danaum ventos placuerunt: quod & Virgilius memorat: fabulæ tradunt suppositam fuisse a Diana ceruam in locū virginis subductæ.

Ad proplora: vicinıora recentioraq;. Armodius & aristogiton: gr
cia miro preconio celebrat armodium & aristogitonem tyrannicidas de quibus historia remotior hoc in loco referēda est scitu relatuq; nō iniucunda. Armodius quidam athenis flore ætatis conspicuus: quem aristogiton amabat habebatq; in delicus: de stupro appellatus ab hipparcho pisistrati filio rē detulit ad amatorem: qui protinus ad insidias conuersus ad destruendam pro virili parte tyrannidem hipparchus cū sollicitando armodium pellicere nō posset cō tumelia huiusmodi persecutus est: sororem harmodii: que in pompa sacrorum canephora erat. i. cistifera: & i canistro arcana mistica ferēs summouit a ministerio religioso veluti indignā ea dignitate: quod ægre ferēs armodius: & ob armodium aristogiton conspirauerunt in hipparchi necē operientes diem festum: quo panathenea: q̄ festiuitas solēnis est celebrati ex ritu debeban

Historia remotior de armodio & aristogitone

Canephora

Panathenea.

ad propria Harmodius in ore & Aristogiton: lacedæmonius Leonidas: thebanus Epaminūdas vi gent ita sunt multi quibus videmus optabiles fuisse mortes cum gloria: q̄ cum ita sit magna tamen eloquentia est vtendum: atq; ita velut superiore e loco concionandum: vt homines mortem vel optare incipiant: vel certe timere desistant nam si supremus ille dies nō extinctionē sed cōmutationē affert loci: quid optabilius. sin autē permit ac delet oīno: quid melius q̄ in melius vitæ laborib⁹ obdormi

ubi dies festus aduenit forte accidit vt quidam ex coniuratis cum hippia tyranno hipparchi fratre familiariter colloqueretur. Ex quo suspicati rem palam factā esse euestigio portam introeuntes hipparchum adoriuntur occiduntq;: verū inconsulte & infœliciter: nā armodius statim mox aristogiton sunt interfecti hunc imodum propter amatoriam indignationem Contumeliāq; in armodii sororem impet⁹ in hipparchū pisistrati filiū factus est: auctor Thucidides in. vi. hoc est quod intelligi voluit Aristoteles in quinto politicorū scribens ob cōtumeliā sorori armodii illatam & ob ipsum armodiū de stupro cōpellatū factū esse iperū in pisistratidas ab Armodio pp sororē: ab aristogitone pp armodiū. Plato in dialogo cui titulus est hipparchus: nō nihil a Thucidide Aristoteleq; dissentit sup hipparcho iterēpto ab armodio & aristogitone: quorū noia: nevnq̄ seruis indere liceret decreto publico athenienses sanxerūt quoniā vt inquit Aulus gellius nefas ducerēt nomina libertati patriæ deuota seruili cōtagio pollui: subdubitat Plinius in athenienses primi oīm armodio &

Pisistratidæ

Ne seruis noia inderentur.

aristogiton tyrannicidis publicæ posuerint statuas: hoc quoq; addamus velut auctarium: quod scortum nomine leena lyræ cantu familiaris armodio & aristogitoni consilia eorum de tyrannicidio vsq; ad mortem excruciata a tyrannis non prodidit: quamobrem athenienses eam honore habere volentes: ne tamen scortum celebrasse viderentur simulachrum: animalis cuius nomen gerebat hoc est leenam fecerunt: atq; vt intelligeretur causa honoris in opere linguã addi ab artifice vetuerunt. Vel optare: Si animi immortales migrant in beatiora domicilia. Vel timere: si animi pereunt omnes sensus vna cum corpore. Conniuentem. oculos claudentem: super quo verbo plura in primo tranquilli commentario. Dixit. M. Tullius in oratione pro celio: proh dii immortales cur interdum conniuetis in hominũ sceleribus maximis.

Pulchrũ de leena.

scere. & ita conniuentem somno consopiri sempiterno: q̃ si fiat melior Ennii quam Solonis oratio. hic n. noster. Nemo me lachrymis decoret inquit nec funera fletu faxit. at vero sapiens ille. Mors mea ne careat lachrymis inquam? amicis mœrorem: vt celebrent funera cum gemitu. nos vero si quid tale acciderit vt a deo denunciatum videatur vt exeamus e vita læti & agentes gratias pereamus. emittiq; nos e custodia & leuari vinclis arbitremur: vt aut in eternam: & plane in nostram domum remigremus: aut omni sensu molestiaq; careamus: sin autem nihil denunciabitur: eo tamen simus animo vt horribilem eum diem a nobis nobis faustum putemus: Nihilq; in malis ducamus quod sit vel a diis immortalibus vel natura parente omnium constitutum. Nõ enim temere: nec fortuito sa-

Hic noster: Ennius. Sapiens ille: Solon de hoc supra diximus. Vt a deo denunciatum: Sicut socrati factum est veluti denunciatio a deo: sine cuius permissu hinc migrandum non est.

Remigremus: Si immortalis est anima: vt vnde orta est illuc reuertatur. Eũ diem: Scilicet mortis quem

Hora mortis decretoria.

Seneca vocat decretorium: ad quẽ ait non timide cõponor: quo remotis strophis ac fucis de me iudicaturus sum vtrũ loquar fortia an sentiã. Natura parẽte omniũ plinius vbiq; naturã parentẽ rerũ omniũ appellat. Sati ꝓgeniti: Exanclauisset: Exhausisset toleraſſetq;: sup quo verbo plura in cõmentariis apuleianis q ꝓpe diẽ edentur. Velis passis: idẽ ocissimo cursu & festinata celeritate trãslatio sũpta a nauis-

Natura parens. rerum

Vela passa.

gantibus: qui velis expansis ac plenis portum subeũt volitantes: passa vela dicimus expensa: distenta explicata vento tumentia: ac plena a verbo pando passum veteres dixisse non pansum & expassum nõ expansum. A. gelius seruiusq; testantur: capillo passo esse mulieres dicũtur quasi porrecto & expanso & passis manibus diximus: quod significat diductis atq; distentis

Capillus passus.

Dispessis manibus

Oppansũ Velum

plautus dixit dispessis manibus p eo quod dispassis distentisq;. Tertullianus tamẽ oppansum velut dixit pro oppasso & extento. Idẽ expansos inquit vngulæ fodiant cruces suspendant: p exporectis & distentis. Reflantibus ventis: perstat in eadem nauigatione translatione: prospero n. flatu ventorum: qui secundi dicũtur: ad portus peruenimus optatos: reflantibus vero longe reiicimur a portu. Reflare. n. est retro & incontrariũ flare: quod noxium est cupientibus appellẽ ad portum. Idem in officiis constanter magnam inquit esse fortunæ vim in vtrãq; partem quis nescit? Nam & cũ prospero flatu eius vtimur ad exitus peruenimus optatos & cum reflauerit affligimur. Quod omnibus necesse: maximũ solatium est inquit Seneca cogitare id sibi accidisse: quod ante se passi sunt omnes q; passuri.

Reflare.

ti & creati sumus: sed profecto fuit quedam vis que generi consuleret hũano: nec id gigneret aut alteret. Quod cum exanclauisset omnes labores: tum incideret in mortis malum sempiternum: portum potius paratum nobis & profugium putemus: quo vtinam velis passis pueheri liceat. si enim reflantibus ventis reiiciemur: tamen eodem paulo tardius referamur necesse est. Qd autem omnibus necesse est id ne miserũ esse vni potest? habes epilogum ne quid prætermissum aut relictũ putes. A. Ego vero: & quidem fecit etiam iste me epilogus fit miorem. M. Optime inquem. sed nunc quidem valitudini tribuamꝰ aliquid. Cras autem & quot dies erimus in tusculano agamus hæc & ea potissimum: quæ leuationem habeant ægritudinum formidinũ: cupiditatum: qui omni e philosophia est fructus uberimus.

Grauissimũ commune.

Et ideo videtur rerum natura: quod grauissimum fecit commune fecisse: vt crudelitatem fati consolaretur æqualitas. Item in epistolis moralibus: quis inqt queri potest in ea cõditione se esse in qua nemo nõ est. Cludamus ergo hãc quæstionẽ illa sentẽtia ex diuersis notabili Mors misera non est. Aditus ad mortem est miser.

Secunde quæſtionis Tuſculanæ commentarius.

NEoptolemus. Cũ philoſophia animorũ medela ſit Solli-
citudinũ expultrix: cupiditatũ debellatrix: merito philo-
ſophandũ eſt: & intẽperanter in philoſophiæ liquores in
gurgitandũ cuius cratera quanto crebior: quantoq; me-
ratior eſt tanto propior fit ad animi ſanitatẽ quod ſe-
cutus. Mar. Tullius improbat neoptolemũ ennianũ: qui ita ait: philoſophãdum eſt paucis nã omnino haud placet cuius verſus atq; ſententiæ apuleius & gellius meminerũt. Nihil agens: in hanc ſententiã eſt ille eruſiculus: dic mihi quid melius deſidioſus agam? Non paucis vt ille. Au. Gellius. Enniani neoptolemi conſilio vtendum eſt: qui guſtandũ de philoſophia cenſet nõ in eam ingurgitandũ. Neoptolemi vt tum erat: Neoptolem⁹ græco vocabulo nouus miles ſignificatur: quo nomine dictus eſt pyrrhus achyllis filius: quem a colore come rubẽtis pyrrum nominari autumat ſeruius. Ennius purrum q̃ pyrrhum dicere malebat. Pauca ſepe proſunt: quãrulicũq; progreſſus in diſciplinis ingenuis non parum proſunt.

Cratera philoſophie.

Ennian⁹. Neoptolemeus.

Neoptolemus nouus miles.

Quod vitari non poteſt mors cũctis mortalib⁹ quaſi tantalo ſaxum ſemper impendet: cuius metus fundituſ humanam vitam pertur bat. nec vllam eſſe voluptatem liquidam purãq; relin-

Marci Tullii Ciceronis Tuſculanarum quæſtionum. Liber Secundus.

NEoptolemus quidem apud Enniũ philoſophari libi ait neceſſe eſſe: ſed paucis. Nam omnino haud placere. Ego autem brute neceſſe quidem mihi eſſe arbitror philoſophari. Nã quid poſſum preſertim nihil agens agere melius: ſed non paucis vt ille. Difficile.n.eſt in philoſophia pauca eſſe ei nota: cui nõ ſint aut pleraq; aut omnia: nã nec pauca niſi e multis eligi poſſunt. nec qui pauca percipit nõ idẽ reliqua eodẽ ſtudio pſequẽtur. ſed in vita tamẽ occupata: atq; vt neoptolemi tũ erat militari pauca ipſa multũ ſæpe proſunt: & ferũt fructus ſed nõ tantos. quanti ex vniuerſa philoſophia percipi poſſint: tamen eos quibus aliqua ex parte interdũ aut cupiditate: aut ægritudine: aut metu liberemur. Velut ex ea diſputatione: quæ mihi nuper habita eſt in tuſculano: magna vi debatur mortis effecta contẽptio: quæ non minimũ valet ad animũ metu liberandum. nã qui id quod

quit vt ait Iucretius. Popularis illa facultas: summi oratoris est: sum mũ oratorẽ populo videri: vnde ait Mar. Tullius in bruto se nõ dictu rum quod antigenidas dixerit: mihi cane & musis: sed mihi cane & populo vultq; eloquentiã suã populo ꝓbari: & enim necesse est: qui ita dicat vt a multitudine ꝓbetur eundẽ doctis ꝓbari. Idẽ in oratore eloquentiã appellat popula rem. Nisi quod imitari: zeu sis picturæ in qua sibi pla cuerat subscripsit versũ in hanc sententiã: inuisurũ si bi aliquẽ facilius q̃ imitatu rum. Ieiunitatẽ: taxat eos qui cũ granditatẽ Cicero nis & illã beatissimã ac ini mitabilẽ vbertatem imitari nõ possent: genus impos di cendi & ieiunũ sequebãtur dũ se attenuate limate: pres se atticorũ more dicere exi stimarent: oratorũ enim bo norũ duo genera sunt: vnũ attenuate presseq; alterũ su blate ampleq; dicentiũ sed cauenda est presso illi orato ri: vt ꝑcipit Cicero in bru to inopia & ieiunitas. Ge nus atticorũ: antiqua vrato rum diuisio fuit inter atti cos & asiaticos: ex quibus attici pressi limati emuncti habebãtur: nihil inane aut redundans ferentes. Cõtra asiani inflati tumidi ac iac tatores. Mox tertiũ genus adiecerũt Rhodiũ: quod ve lut medium esse atq; ex vtroq; mixtum voluerunt. Neq; enim rhodii oratores attice presse: neq; asiane sunt abundantes optimum autem genus esse atticorum nemo inficiatur: de quo Quintilianus Cicero & ceteri satis multa. Nunc. Mar. Tullius taxat illuditq; eos: qui dũ vo lunt videri pressi & limati instar atticorum fiunt ieiuni aridi & exan gues: & quod consequens pro ridiculis repudiãtur: subrepunt enim ꝙ

Mihi cane & populo

Oratorũ bonorũ genera.

Attici oratores. Rhodii

vitari nõ potest: metuit: is viuere animo quieto nullo modo potest sed qui nõ modo quia necesse est mori: verum etiã quia nihil habet mors quod sit horrendũ mortem non timet: magnũ is sibi præsidiũ ad beatam vitam cõparat. Quan quã non sumus ignari multus stu diose contra esse dicturos: ꝙ vitare nullo modo possumus: nisi nihil omnino scriberemus. & enĩ si ora tiones quas nõ multitudinis iudi cio probari volebamus: popula ris est enim illa facultas: & effectus eloquentiæ est audientiũ approba tio: sed si reperiebantur nonnulli qui nihil laudarent: nisi ꝙ se imita ri posse confiderent: quiq; sperandi sibi eundẽ pene dicendi finẽ ꝓponerent: & cũ obruerẽtur copia sententiarũ atq; verborũ ieiunitatẽ & famen se male quã vbertatẽ & copiam dicerent: vnde erat exortũ genus atticorũ: his ipsis qui id seq

virtutibus vitia proximitate fallentia. Adiutore populo: nunq̃ volui inquit Seneca populo placere: nam quæ: ego scio non probat populus quæ probat populus ego nescio. Paucis iudicibus: sententia oratiua est. Contentus paucis lectoribus: pluris enim est testimoniũ vnius eruditi: quã sexcentorum ineruditorum. Dixit. Mar. Tullius sibi vnicũ cantonẽ esse ꝓ centum milibus. Et antimachꝰ poeta cũ eum legẽtem oẽs preter platonẽ reliquissẽt legã inquit nihilominus: plato .n. mihi vnus instar est omniũ. Democritus quoq; ait vnus mihi ꝓ populo est. Et populus ꝓ vno bene & ille quisquis fuit qui dixit satis sũt mihi pauci: satis est vnꝰ satis est nullus: quin etiã epicurus: cũ vni ex consectaneis studioꝝ suoꝝ scriberet hæc ego inquit nõ multis sed tibi: satis .n. magnũ alter alter theatrũ sumus. Diuꝰ Hieronymus in epistola ad marcellam sic scriptũ reliquit: eruditis contẽtus auribus nõ magnopere cures quid imperitorũ de ingenio tuo rumusculi iactitent subscribit huic sniæ illud quoq; epigrãmatarii poetę Me iuuat raris auribus placere. Vniuersam. s. philosophiã cuius multa sunt mẽbra. Secũdo: fauẽte & cõprobãte. Vel si ea: ptẽ philosophie moralẽ significat q̃ peculiariter tractauit: vel dogma academicorũ: cuius sectæ sectator & consectaneus fuit, M. Tullius. Respondimus in hortensio: de hoc sic meminit libro primo de finibus: q̃q̃ philosophiæ equidem vituperatoribus satis responsum est eo libro: quo a nobis philosophia defensa & collaudata est cum esset culpata & vituperata ab hortensio: diuus Augustinus libro. viii. confessionum tradit se excitatum esse vnde uigesimo etatis anno ad studia sapientiæ ac philosophiæ lecto ciceronis hortensio. Idem libro de beata vita. Ego inquit abusq; vndeuigesimo anno ætatis meæ: postq̃ in scola rhetoris librum illum Ciceronis: qui hortensius vocatur accepit tanto

se ꝓfitebantur ignotũ q̃ iam conticuere: pene ab ipso foro irrisi: qđ futurum putamus cũ adiutore populo quo vtebamur antea: nunc minime nos vti posse videamus? est enim philosophia paucis contenta iudicibus multitudinem consulto ipsa fugiens. eiq; ipsi & suspecta & inuisa: vt vel si quis vni uersam velit vituperare secũdo id populo possit facere. vel si ea que nos maxime sequimur conetur inuadere magna habere possit auxilia reliquorum philosophorum disciplinis nos autem vniuersæ philosophiæ vituperatoribus respondimus in hortensio. pro academia autem quæ dicenda erant satis

Dictũ antimachi

Vnus pro populo

Dictũ epicuri

Hortẽsiꝰ cic.

Augustinus cepit philosophari lecto hortẽsio

amore philosophiæ succensus sum: vt statim ad eã me ferre meditarer. In academicis: Cicero villã habuit quã vocabat academiã: ab exemplo platonicæ academiæ: vbi cõposuit volumina eiusdẽ nominis in qua & monumentũ sibi instauraverat. In his autẽ academicis libris disputationẽ per dialogũ inducit cũ .M. Varrone: quẽ omniũ facile acutissimũ: & sine vlla dubitatiõe doctissimũ nominat vbi miro preconio. M. Varronis doctrinã p̃dicat. Iã languẽti græciæ priscis tẽporibus græcia disciplinis multarũ artiũ fuit florẽtissima: quæ ætate. M. Tullii iã langueſcẽs decoquebat. Si cut reliquas trãstulerũt: Apollonius rethor grecus cũ aliquãdo ciceronẽ audiuisset græce declamantẽ: diu tacitus & ex admiratiõe cõticuit: mox erupit in hæc verba. te nẽpe cicero & laudo & admiror: sed græcorum fortunæ me miseret cũ videã eruditionẽ & eloquẽtiam: que sola nobis bonorum relicta erãt per te romã trãsferri. Venit ad summũ Ita oratius: Venimus ad sũmũ fortunæ pingimus atq; psallimus & luctamur achiuis doctius vnctis. Quod natura fert: naturaliter q̃cũq; peruenerunt ad summũ incrementũ: paulopost cortuant necesse est: Nãvt ingt decẽter vereq; Lucanus: In se magna ruunt letis hunc numina rebus crescendi posuere modũ: & vt ait Seneca quit: quicquid ad summũ venit ad exitũ prope est. Omia vt Salustii verbis vtar orta occidũt aucta senescũt. Quasi addicti & cõsecrati

Academici cic.

Dictũ apollonii.

Venimus ad sũmũ

Sũma ad exitũ p̃dcrant.

accurate in academicis quatuor libris explicata arbitramur. tamen tantũ abest vt scribi cõtra nos nolumus. vt id etiã maxime optemus in ipsa eni græcia philosophia tanto in honore nunquã fuisset. nisi doctissimorũ contẽtionibus discẽsionibusq; viguisset. quãobrẽ hortor omẽs qui facere id possunt: vt huius quoq; generis laudẽ iam languenti græciæ eripiant: & perferant in hanc vrbem: sicut reliquas omnes q̃ quidem erant expetendæ studio atq; industria sua maiores nostri transtulerunt. atq; oratorũ quidẽ laus ita ducta ab humili venit ad summũ vt iam quod nãfuit in omnib⁹ fere senescat rebus: breuiq; tempore ad nihilũ ventura videatur philosophia nascatur latinis quidẽ litteris ex his tẽporibus: eamq; nos adiuuemus: nosq; ipsos refelli redarguiq; patiamur. quod hi ferunt animo iniquo: qui cæteris quibusdã destinatisq; sententiis quasi addicti & cõsecrati sũt eaq; necessitate constricti: vt etiam laborant magna fastigia: aliubi quoq; in

Tertullianus cõsecraneos appellat: sidonius cõsectaneos: qui cõsecrati sunt & quasi a mancipati vni sectæ: inueniũtur aũt tales cõplusculi: qui se penitus addixerunt sectæ doctoris: vt ne digitũ quidẽ trãiuersum ab eius doctrina discedãt: vt etiã ea defendãt constãtiæ causa: q̃ tamẽ nõ ꝓbant: quo circa illi magis laudãdi sunt: qui nulli sectæ sũt addicti. Sed ex oĩ secta eligunt q̃ maxie ꝓbabilia esse videãtur: talis fuit. M. Tullius: talis oratius: qui ait: Nullius addictus iurare i verba magistri quo me cũq; rapit tẽpestas deferor hospes. Quintilianus in tertio. Neq; enim in quit me cuiq̃ sectæ velut quadã superstitione imbutus adhixi: Et. re. si. p. laus ꝓbi perindeq; eruditi viri hæc est vt refellat sine pertinacia: & patiatur refelli sine iracundia differẽtium inter se reprehẽsiones vt ait idem in primo de finibus nõ sunt vituperãde.

Cõsecraneum. Cõsectanei.

que nõ probare soleãt: ea cogãtur constantiæ causa defendere. Nos qui sequimur ꝓbabilia: nec vltra q̃ id quod verisimile occurerit progredi possumus: et refellere sine pertinatia & refelli sine iracũdia parati sumus. quod si hæc studia tradu cta erunt ad nostros. ne bibliothecis quidẽ grecis egebimus: in quibus multitudo infinita librorũ est ꝓpter eorũ multitudinẽ qui scripserunt eadem. n. dicuntur a: multis ex quo libros oĩa reserserũt quod accidet etiã nostris si ad hæc stu-

Madelicta cõtumeliæ. Tũ iracũdiæ continẽtes concertationesq; in disputando ptinaces indignæ philosophia mihi videri solẽt. Refellere aũt est refutare: & redarguere falsitatẽ: & vt ait Donatus arguendo falsum ostẽdere: ptinacia a prendẽdo dicta In vituperationẽ cadit: cũ in eo ptẽdimus in quo ptãdi nõ debet vt docet. M. Varro: Acius in myrmidonibus ptinacẽ inquit nihil moror: ptinaciã indocti possidẽt ait nonius ptinatiã semp esse malorũ rerũ. cuius sententiæ reclamant testimonia scriptorũ classicorũ: vt Senecæ q libro vltimo de beneficis. vincit inqt malos ptinax bonitas: vt Liuii q sic scribit. Vicit tamẽ oĩa ptinax virtus. Hæc stu. philosophiæ. Bibliotecis: legata bibliotheca querũt iuris cõsulti vtrũ armariũ solũ an libri quoq; cõtineantur. Nam & locũ significari bibliothecã testatur vlpianus & armariũ: sicuti dicimus eboreã bibliothecã emit: alias libros sicuti dicimus bibliothecã emisse. Itaq; legata bibliotheca libri & interdũ armaria debentur: quæ plericq; bibliothecas appellant: latinæ librariã vocãt: Aulus gellius: forte in libraria ego & Lucius paulus poeta vir memoria nostra doctissimus cõsederam⁹: bibliothecę exp̃ceptio victrunii ad oriẽtem spectare debẽt: vsus ei librorũ matutinũ expostulat lumẽ. Idẽ in

Refellere quid. Pertinacia

Pertinax virtus

Bibliotheca

Libraria

bibliothecis libri nō putrescūt. Nāq; quæcūq; ad meridiē & occidē-
tē spectāt a tineis & humore vitiantur. Et pallore volumina corrum
pūtur. Multitudo infinita: Legimus apud scriptores idoneos ptolo
meos egypti reges habuisse bibliothecas: in qbus fuerunt a ad milia
ferme voluminū septingenta milia. Differēdi elegātia. in multis do
ctrina rerū est: qbus disputādi nitor & loquēdi splen
dor deest. Neq; distinctæ:
Insulsus & pinde ridiculus
scriptor merito iudicari po
test: q̄ pfiteat se neq; distin-
ctæ scribere: neq; distributiōe vti scire. Et tamē scri-
bere velit: cū melius fuisset
oīo tacere: q̄ inscitiā pfiteri
Vnde in vituperationē cato
nianā iuste meritoq; incidit
Albinus: q̄ scribēs res roma
nas oīone græca in eius hi
storiæ principio scriptū reli
qt ad hāc sentēriā: neminē
succēsere sibi cōuenire si qd
in his libris parū cōpositē
aut minus elegāter scriptū
foret: qđ græca oīo ab hoīe
romano alienissima esset q̄
cū legisset Cato. næ vt inqt
albine nimiū nugatores: cū
maluisti culpā depcari: q̄ cul
pa carere. qs te oro ppulit vt
id cōmitteres: qđ priusq̄ fa
ceres peteres vt ignoretur.
Lectionē negligo: Laus cō
sumati scriptoris illa āplissi
ma est: vt pfit doctrina. De
lectet elegātia cū alterū sine
altero trūcū sit & mutilum.
Hinc illud Oratianū: oē tu-
lit pūctū: q̄ miscuit vtile dul
ci: lectorē delectādo pariter
q̄ monēdo. Aut nō appro

Albinus a catone re prensus.

Næ nugatores.

Doctrina cū elegātia.

dia plures cōfluxerint sed si possu
mus eos excitemus qui liberaliter
eruditi adhibita ēt differēdi elegan
tia ratione: & via philosophantur
Est. n. quodā genus eorū: q̄ se phi
losophos appellari volūt: quorū
dicūtur esse latini sane multi libri:
quos nō cōtēno qdē: qppe quos
nūq̄ legerim. sed quia pfitēturip-
si illi qui eo scribūt: se neq; distin
cte neq; distribute. neq; eleganter.
neq; ornate scribere lectionē sine
vlla delectatione negligo. Quid. n.
dicāt & qd sentiāt hi q̄ sunt ab ea
disciplina: nemo mediocriter qui-
dē doctus ignorat. Q uāobrē quo
niā quēadmodū dicāt ipti non la-
borant cur legendi sint. nisi ipti i-
ter se qui idē sentiūt: ego nō intelli
go. Nā vt platonē reliquosq; so-
craticos: & deinceps eos qui ab his
pfecti sunt: legūt oēs ēt: qui illa aut
nō approbāt aut nō studiosissime
cōsectātur. Epicurū aūt & Metro-
dorū nō ferepter suos quisquā in
manu sumit. sic hos latinos hi soli
legūt: qui illa recte dici putāt: No-
bis aūt videt quicquid litteris mā-
detur: id cōmēdari omniū erudito
rū lectione decere. nec si ipsi minus

bant: q̄ platonici nō sunt: q̄is nō ꝓbēt dogmata platonis tñ nō inuti legūt platōica volumina: ꝓpter elegantiā singulari doctrina cōiunctam. Epicurū & metrodorū: hic epicuri discipulus fuit: q cū a p̄cep tore sapiēs appellarer repudiare noluit tñ bñficiū. Nec ipsi: De se mo deste loqtur & pudēter: ois. n. sui indecora iactatio est. Dicendi exercitatio: cōtradicēdo refellēdo: cōtraria diserēdo potissimū veritas elucescit: & ingeniū fit vegetius viuidiusq; & lingua exercitatior vberiorq;. Nostra memoria philo: Mar. Tullius se totū tradidit philoni academiæ principi vt ipse in bruto testat admirabili quodam ad philosophiā studio cōcitatus cū ille i bello mithridatico domo ꝓfugisset romā q; venisset. Antioch⁹ discipulus cōtra philonē doctorē suū librū edidit disserēs cōtra academicos cui operā quoq;. M. Tullⁱ⁹ se dedisse refert. Rethorū p̄cepta hoc ab Aristotele pipateticorū pricipe factitatū est: q tēpus matutinū dabat exercendis acroamaticis: ita. n. vocātur cōmētatiōes Aristotelice i qb⁹ philosophia remotior subtilior agitabat vespertinū vero tps dabat rhetoricis meditationib⁹ q exoterica i. extraria noiabat matutinā exercitationē appellat ἐωφίνον. περίπατον. i. diluculariā ābulationē: alterā vesptinam. Δεὶ δίνον idē popidianā vtroq;. n. tpe ābulās differebat. Dictioni: arti oratorię consequi possumus: iccirco minus id ita faciendū esse sentimus. Itaq; mihi semp peripatetico rum academiæq; cōsuetudo de oibus rebus in cōtrarias partes disserendi non ob eam causam solū placuit. quod aliter nō posset: quid in vnaquaq; re verisimile esset inueniri: sed etiā q; esset ea maxima dicendi exercitatio: qua princeps vsus est Aristoteles: deinde eum q secuti sunt nostra aūt memoria Phylo quē nos frequēter audiuimus: instituit alio tēpore rhetorū p̄cepta tradere. alio philosophorū: ad quā nos consuetudinē a familiaribus nostris adducti in tusculano: quod datū est tēporis nobis: in eo consumpsimus Itaq; cū ante meridiē dictioni operam dedissemus: sicut pridie fecerāmus post meridiē in academiā descendimus. In qua disputationē habitam nō quasi narrantes exponimus: sed eisdē fere verbis vt actum disputatūq; est. Est igitur: ambulātibus ad hunc modū sermo ille nobis institutus: & a tali quodā induct⁹ exordio. A dici nō pōt: quam sim hesterna disputatione tua delectatus vel potius adiutus: & si enī

Indecora sui iactatio.

Antioch⁹ cōtra philonē magistrum

Acroamatica Exoterica

Pomeridiana ambulatio

Dicere.n.oratorũ ꝓpriũ est. Dictio oratoris Oro: in prio de oratore ait.L.Crassus. sunt ad populare sensũ accõmodata oia genera huius forẽsis nostræ dictiõis. Post meridiẽ:hic post meridianæ siue pomeridianæ schole dicũtur.Quintilianus in tertio refert qđ post meridianis scolis Aristoteles artẽ oratoriã cœpit:Cicero libẽtius dici: pomeridianũ q̃ post meredianũ Ambulãtibus:more aristotelico ille.n.περιπετον ideſt ãbulãs differebat:vnde pipatetici noiati. Nimis cupidũ vitæ præceptũ senecæ salubertimũ est monẽtis: ne nimis amemus vitam:ne nimis operibus grẽcæ φιλοξωοσ dicitur nimis cupidus vitæ. Fortes fortuna : terentianũ est ex phormione:te aduigilare æquum : fortes fortuna adiuuat:vbi exposuit: Donatus παροιμοιον esse hoc est ꝓuerbiabile. Virgilius pro fortes dixit audẽtes illo hemistichio.Audiẽtes fortuna iuuat tibullus quoq; vt amasius poeta dat veneri : quod fortunæ est:sic eni de center inquit audeudũ est : fortes adiuuat ipsa venus. Liuius fortes fortunã adiuuare aiebant. Ratio : quid est inquit Seneca ratio:nisi naturæ imitatio : Sequitur eni ratio naturã:& bonũ sine ratione nullũ est:& virt⁹ non aliud q̃ recta ratio est.

Pomeridianæ schole

Philozo⁹

Fortuna fortes : iuuat.

Ratio:

Humana despicientẽ:In hãc sniam est illud a papinio platũ in polii laudatione. Spẽq; metũq; domas vitio sublimior omi Et mox mihi cõscius sum:nũquã me nimis cupidũ fuisse vitæ: tamẽ obiiciebatur interdũ aio metus quidã:& dolor cogitãdi:fore aliquãdo finẽ huius lucis:& amissionẽ oim vitæ cõmodorũ. hoc genere molestiæ sic mihi crede sum liberat⁹:vt nihil minus curãdũ putẽ. M.minime mirũ id qdẽ: nã efficit hoc philosophia medetur ais: inanes sollicitudines detrahit: cupiditatibus liberat:pellit timores: sed hæc eius vis nõ idẽ potest apd oẽs : tamẽ valet multũ cũ ẽ idoneã cõplexa naturã:fortes eni nõ mõ fortuna adiuuat. vt est in vetere ꝓuerbio : sed multo magis ratio: quæ quibusdã quasi præceptis cõfirmat vi fortitudinis.ne natura excelsũ quendã videlicet & altũ & humana despicientẽ genuit itaq; facile in animo forti contra mortem habita insedit oratio. sed hæc eadem num censes apud eos ipsos valere nisi admodũ paucos: a quibus inuẽta disputata cõscripta sunt:Quotus.n. quisq; philosophorũ inuenitur q sit ita moratus ita aio ac vita cõstitutus vt rõ posstulat q disciplinã suã nõ ostẽtat onẽ scientiæ sed legẽ vitæ putet. Quis

paulo. Celsa tu mētis ab arce despicis errātes hūanaq; gaudia rides?

Quotus q̄sq; philosophorū: Lactātius q̄ melī⁹ eē ait ciuiliter: q̄ philosophice viuere: q̄ philosophiā tollit philosophos oppugnat. In eos libro tertio īstitutionū sic inuehitur. Nā si qs mores philosophorū diligēter ingrat: inueniet iracūdos: cupidos: libidinosos: arrogātes: p

Lactātius i philosophos.

teruos: & sub obtētu sapiētie sua vitia celātes: domi facientes ea q̄ i scolis arguissēt. Post hāc acerrimā philosophorū crimiationē ibi statī hęc Ciceronis verba subnectit: Nepos quoq; corneli⁹ ad ciceronē ita scribit: tm̄ abest vt ego magistrā eē putē vitæ philosophiā beatæq; vitæ p̄fectricē: vt nullis magis existimē op⁹ esse magistros viuēdi quā pluriscq; q i ea disputāda versant: & p̄fecto multi hoc tpe tales obābulāt caparo supcilio ac frōte corrugata: & vt ingt ille obstipo capite figētes lumie terrā: q foris sūt Catōes: itus sardanapali: quos cū videas haud dubie cēseas sanctos esse & castos: verū sub habitu ouiū lupi delitescūt: & vt oli macrobiorū ethiopū rex scite dixit: Dolosi hoies dolosa vestimēta: hi sunt q pleno vētre de ieiuniis disputant: in ꝑbastulo tristes domi dissoluti: q alienas papulas obseruāt. Intercutibus ipsi vitiis madētes: q simplices mortaliū mentes circūueniūt: q impostura faciūt mulierculis supstitiosis: quæ id genus hominibus subdolis scilicet. & vaferrimis crudelitatē suā addixerunt: illud vt cissim insusurātes: en animā & mentē cū qua diu nocte loquūtur: libuit ex indignatione paulū perorare in palliata decipula: & ex occasione stomachū meū digerere aduersus istos pseudo philosophos: vel quod verus est pseudo religiosos: qd eni aliud sunt quā ficti adumbratiq; religiosi: sub quo nōie maxima in pleriscq; vitia cōregūtur: qui vt in fabula esopia est αλλα μεν λεγουσι αλλα δε ωραττουσι alia quidē dicūt: alia aūt facīūt. Sed iam domū repedādū ē & ad istitutū redeūdū. Quot⁹ quisq; Vet⁹ elegāsq; locutio p interrogationē ꝑ eo qd ē quot sunt & ad paucitatē referē: vt quotus q̄sq; studet: id est quot studēt. i. quā pauci sunt q studeāt. Mar. Tullius in oratione ꝑ plācio quotus q̄sq; iuris peritus ē? Quot⁹ q̄sq; disertus ē. Sed legē vitæ: Seneca philosophiā dixit eē vitę regulā & legē honeste bñq; viuēdi. Decretis suis pareat q̄ gręci dogmata vocāt: nr̄i mō decreta mō scita mō placita appellāt vt Seneca. Apulei⁹. Cicero ꝑdiderūt scribit Laerti⁹ Diogenes sectā philosophoꝝ nullā cōstare posse sn̄ decretis siue dogmatib⁹. Ad de qd̄ artes liberales hn̄t decreta sua non tm̄ prēcepta: sicut medicina. Itaq; est alia hippocratis secta alia

hippocratis piratio.

Dolosa vestimenta.

Pseudophilosophi. Pseudo religiosi

Quotus quisq;

Lex vitę dogmata Decreta Placita. Decretā medicine.

Aſclepiadis: alia themiſonis. Præterea nulla ars. contẽplatiua ſine decretis ſuis eſt. Plinius frequẽter placita appellat: vt illud ex libro tecũdo: babiloniorum placita motus terræ hiatuſq; & cætera omnia viſy derum exiſtimant fieri. Idem magorũ placita appellat: Gloriæ non nullos: Hieronymus ad Pamachiũ: philoſophus inquit gloriæ animal & popularis auræ atq; rumorũ venale mancipium Pugnet oratio: talis hominibus vere philoſophantib⁹ debet eſſe vita: qualis oratio: vt cũ moribus verba cõcordent: ne a labiis animus diſſideat: quod in hippocritis notamus: qui vt inquit ille. Curios ſimulant & bacchanalia viuũt: & de virtute loquuti clunẽ agitãt Lactantius.. Qui docẽt tantũ nec faciunt ipſi præceptis ſuis detrahunt pondus: & eſt incongruens nõ in pectore ſed in labiis habere bonitatem. Ioannes chryſoſtomus tales accuſans bene inquit docẽdo & male viuendo deũ inſtruis quomodo te debeat cõdemnare: philoſophia enim tam ad benedicendum quã ad beneuiuendũ reperta eſt: quã iſti contaminant dum benedicendo male viuunt & verbis decoris obuoluunt vitia ſordentia: ſtat Seneca defenſor philoſophorũ ac philoſophiæ acerrimus: qui libro ad galionẽ de vita beata. Aliter inquit loqueris aliter viuis hoc per maligniſſima capita Et optimo cuiq; inimiciſſima platoni obiectum eſt obiectum epicuro: obiectum zenoni: Omnes eni iſti dicebant: non quemadmodũ ipſi vixerunt: ſed quemadmodũ viuendum eſſet: Idem tamẽ libro epiſtolarũ vnde vigeſimo iudicat nullos petius mereri de omnibus mortalibus: q̃ qui aliter viuunt: q̃ viuendum eſſe præcipiunt. Quiſpiam barbare: grãmaticus: qui latinitatis norma eſt: & regulam loquendi profitetur: maxime peccat ſi barbariſſimũ facit aut ſoleciſmũ: q̃ vitia ſunt latinitatis. Seneca libro epiſtolarũ. xv. grammaticus inquit nõ erubeſcit ſi ſoleciſmũ ſciẽs facit. Erubeſcet ſi neſciens. Hoc turpior: tanto. In ratione vitæ: Seneca in hac arte viuendi turpior volentium culpa eſt. Artem vitæ: Philoſophiam: q̃ eſt ars recte vitæ agendæ: q̃ eſt lex bene viuendi: vel recta viuendi ratio: vel regula vitæ. Nihil eum pro-

Philoſophus gloriæ mancipium

gloriæ nonnullos multos libidinum ſeruos: vt cũ eorũ vita mirabiliter pugnet oratio. quod quidẽ mihi videtur eſſe turpiſſimũ. vt eni ſi grammaticum ſe profeſſus quiſpiam barbare loquatur autẽ ſi abſurde canatis q̃ ſe velit habere muſicum: hoc turpior ſit quod in eo ipſo peccet cuius profitetur ſcientiam: ſic philoſophus in ratione vite peccans: hoc turpior eſt: q̃ & in officio cuius magiſter eſſe vult labitur: Artẽq; vitæ profeſſus do-

Talis vita qualis oratio.

Qui bñ docent & male viuunt.

Ars vitæ philoſophia.

deſſe: abiicienda eſt inquit Lactantius ois philoſophia: ſed rethorici doctores vitioſum argumentationis genus eſſe dicunt cē ex vitio hominis vituperare: vt ſi quis doctrinam ex alicuius docti vitiis repræhendat: ſic enim medicina videri poſſet vituperabilis. Cum multi medicorum egrotos per inſcientiam occidant. Et vt ait eleganter Iulius firmicus in primo matheſeos ſi interrogāti imperitus profeſſor falſa reſpōdit: nō matheſis ſed hominis fallax ac temeraria notetur in ſciētia. Ipſa ſuapte natura: Quintilianus in ſecūdo ſic refert terræ nullā fertilitatē habēti nihil optimus agricola p fuerit: E terra vbere aliquid etiā nullo colēte naſcet: at i ſolo fecundo: plus: cultor: q̄ ipſa p ſe bonitas ſoli efficiet. Segetem dici tradit. M. Varro qđ aratū ſed nec dū ſatū eſt: priſci deā colebant noie ſegetiā vt letas faceret ſegetes. Dolorē exiſtimo: propoſitio ſecūdæ q̄ſtionis Tuſculanæ a diſcipulo ſiue Attico fit: dolorē eſſe maximū malorū: quā ſtatim ſubneruat magiſter ex dogmate ſtoicorū oſtēdens dedecus maius malū eſſe q̄ ſit dolor: ſtoici.n. nihil p̄ter dedecus in malis ducūt: ſicut nihil in bonis p̄ter virtutem. Dolorē dicūt aſperū quidē eſſe. moleſtū: odioſum contra naturā difficilē toleratu ſed quia nulla ſit in dolore nec fraus nec īprobitas: nec malitia: nec culpa nec turpitudo non eſſe illud malum.

Non improbādaſ artes ob artificem malum.

Seges

Segetia dea.

An malū dolor

liquit in vita. A. nonne verendum igitur. ſi eſt ita vt dicis ne philoſophiam falſa gloria exornes: Quod eſt enim maius argumentū nihil eā prodeſſe: quam quoldā perfectos philiſophos turpiter viuere. M. Nullū vero id quidem argumentum eſt. nā vt agri nō omnes frugiferi ſunt qui colūtur: falſumq̄ illud ac improbe. Et ſi in ſegetē ſunt deteriorem datæ fruges tamen ipſe ſuapte natura enitent: ſic animi nō omnes culti fructum ferent. Atq̄ vt in eodem ſimili verſet: vt ager quāuis fertilis ſine cultura fructuoſus eſſe non poteſt: ſic ſine doctrina animus. Ita eſt vtraq̄ res vna ſine altera debilis. Cultura autem animi philoſophia eſt: quæ extrahit vitia radicitus. & p̄parat animos ad ſatus accipiendos. ea que mundat his: & vt ita dicam ſerit quæ adulta fructus vberimos ferant. Agamus igitur vt cœpimus. Dic ſi vis de quo diſputari velis. A. dolorem exiſtimo maximū malorū omniū. M. etiam ne maius quam dedecus? A. non audeo id dicere quidem: & me puret tam cito de ſententia eſſe deiectum. M. magis eſſet

Exciptēdus dolor: Cali-

craticas classis laconicæ pfectus apud arginussas insulas mori maluit q̃ fugere existimãs dedecus fugæq; turpitudinẽ esse deteriorẽ morte

Cõtrario rũ cõtraria consequentia.

Aristippus nõ dubitauit: Cũ cõtrariorũ cõtraria sint cõsequentia s voluptas est summũ bonũ: cõsequẽs est vt dolor sit summũ malũ. Et ita Eudoxus argumẽtabatur dicẽs voluptatẽ p se expetendã esse v summũ bonũ: idq; ex cõtrario patere. Dolorẽ.n.p seipsum esse fugiẽdũ: qã & Aristoteles in decimo ethicorũ copiose cõmemorat. Aristippus aũt cyrenaicus philosophus socratis discipulus assertior fuit voluptatis. In ea summũ bonũ ponẽs: & ecõtrario dolorẽ summũ malũ esse decernẽs: a quo cyrenaicorũ philosophorũ secta deflexit: q voluptatẽ lenẽ motũ. Dolorẽ asperũ motũ appellãt: ob hoc dixit Oratꝰ.

Ab Aristippo cyrenaici.

Nũc in aristippi furtim præcepta relabor. Diuus quoq; Hieronymus i inuectiua cõtra garulũ detractorẽ ait, p cul Epicurus: longe Aristippus subulci nõ aderunt: fœta scropha non grũniet: idẽ scribens contra Iouinianũ:

Virorum horarum Aristippꝰ

nũq̃ nos ingt Aristippi multitudo terebit: Erat huic ingeniũ facile loco tempori: p sonis accõmodatũ. Ideoq; Platonem dixisse tradũt soli Aristippo & chlamydem & pannũ fere datum est qã luculenter expræssit Oratꝰ illo versu: omnis Aristippũ decuit status & color & res dicere solebat nullo impedimento esse ad bene viuendũ lautiorem victum: fuit alter Aristippus huiusce Aristippi nepos ex filia metrodidactos diãꝰ quasi a matre doctus. Epicurus: Et hic philosophus fuit voluptatꝰ vn de ducta secta epicureorum: qui summũ bonũ in voluptate collocant:

pudendum: si in sententia perma neres. Quid enim minus est dignũ quã tibi quicquã peius videri dede core: flagitio turpitudine? quæ v effugias: quis est nõ mõ nõ recu sandus: sed vltro appetẽdus: subi undus excipiendus dolor. A. ita prorsus existimo quare nõ sit sanc summũ malum dolor. Malum el certe. M. vides ne igitur quantum breuiter admonitus de doloris ru rore deiecerís? A. video plane. sed plus desidero. M. Experiar equid sed magna res est. animoq; mihi o pus est non repugnante. A. Habe bis id quidem vt enim heri feci: sic nũc rationẽ quo ea me cũq; ducen sequar. M. primũ igitur de imbecil litate multorũ: & de variis disciplinis philosophorũ loquar: quorũ princeps & auctoritate & antiquitate socraticus: aristippus non du bitauit dolorẽ summũ malũ dicere. De hinc eneruatã. ad hanc multo

hinc feſtiuiter ait Mar. Tullius in epiſtola ad papirium petũ. In epicuri nos aduerſarii noſtri caſtra conijecimus hæc ſecta ſectatores habet infinitos vtpote delicata & amabilis: cum homines illuc libentiſſime cõcurrant vbi audiunt laudare voluptatẽ: querentes libidinibus ſuis patrocinũ aliqđ ac velamentum. Sidonius apollinaris de epicureis philoſophis ſic ait: aſt epicureos eliminat vndiq; virtus.

Epicuri ſecta copioſiſſima.

brẽq; ſentiam ſatis docilem ſe epicurus præbuit. Hunc poſt rhodius Hieronymus dolore vacare ſũmum bonum duxit. tantũ in dolore duxit mali. Cæteri præter Xenonẽ ariſtonẽ pyrronẽ idem fere A. Quomodo tu: M. malum illud quidem: ſed alia peiora. Ergo id quod natura ipſa & quædam generoſa virtus ſtatim reſpuit. ne dolorem ſummum malum dicere oppoſitoq; dedecore ſententia depellere in eo magiſtra vitæ tot ſæcula pmaneret philoſophia: quod huic officium quæ laus: quod decus erit tanti: quod adipiſci cum dolore corporis velit: q dolorem

Rhodius Hieronymꝰ. Huius meminit. Seneca & alibi Mar. Tullius: qui libro de finibus ſecũdo refert Hieronymo rhodio finem videri ſũmi boni nihil dolere: græce dicit̃ ἀπαλγησία latine: indolẽtia de quo a nobis ſcriptũ eſt in libello de fœlicitate. Præter zenonẽ Hic conditor fuit ſtoicæ ſectæ: qui in porticu docebat q̃ græco vocabulo στωα nuncupatur. Ex quo ſtoici dicti: qui ab ipſius nomine zenoni quoq; appellantur.

Indolentia.

Stoici a porticu

Ariſtonem pirhonẽ horũ exploſa iam pridẽ doctrina eſt: qui ommia exæquabant a pirhone pirhonii philoſophi dicti: quos græco cognomento ſcepticos appellant: id ferme ſignificat quaſi quæſtores & conſideratores: ſemper enim in quærendo conſiderandoq; ſunt: ac ne videre quidẽ plane quicq̃ neq; audire ſeſe putant: omniũq; rerũ veritatem incomprenſibilem ſibi videri aiunt.

Pirhonii philoſophi Sceptici.

Malum illud quidem: Stoici dolorem malum non eſſe ita argumẽtantur: quod malum eſt nocet deteriorem facit. Dolor deteriorem nõ facit: ergo malum non eſt dolor. Verum Cicero dolorem malũ quidem eſſe concedit vt peripateticus academicuſq;: ſed ſummũ negat. Cũ dedecus & flagitia dolore peiora ſint. Eſt aũt ſenſus: indecorum eſſe ſi philoſophia aſſeueraret dolorẽ eſſe ſummũ malũ: quod genero ſa natura citra doctrinã reſpuit & recuſat. Quod huic officio: perceniet incõmoda: q̃ ſequærẽtur ſi dolorem ſummũ malum concederetur. Inde. n. fieret vt nemo cui hoc perſuaſum eſſet: vellet vllũ officium capeſcere: vllum etiã maximũ decus ornamentũq; adipiſci cum

dolore corporis. Et ecõtrario vt effugeret doloꝛẽ nullam ignominiã turpitudinẽ ꝙ recuſaret. Cũ tamen quotidie videamus viros genero ſos malle honeſte occũbere q̃ turpiter fugere adeo dedecus cauendũ eſſe cenſent. Et quis eſt cui nõ poſſit: verſiculus eſt publii mimographi dignus ſcitu: dignuſq; memoratu: cuius accidere poteſt quod cui q̃ poteſt. Metrodorus: de hoc ſupra dixim⁹: quẽ Epicurus ſapientẽ appellauit. Corpus bene cõſtitutũ: qđ recentiores medici barbare magis q̃ latine dicũt bene cõplexionatũ: hoc latini elegãter appellãt bene cõſtitutũ: a quibus conſtitutio corporis dicitur ipſa complexio. hiſdem ferme verbis hanc ſniam metrodori taxat Cicero in ſecũdo de finibus: ſic ſcribens: ipſe enĩ metrodorus beatũ deſcribit his fere verbis. Cũ corpus bene cõſtitutũ ſit & ſit exploratũ ita futurũ: an id exploratũ cuiq̃ põt eẽ? quõ ſeſe habiturũ ſit corpus: nõ dico ad annũ ſed ad veſperam. Dolor igitur ſummum malũ metuetur ſemp etiam ſi nõ aderit. Iam enĩ adeſſe poterit. Si vratur ſapiens Quaſi exiſtimauit Epicur⁹ futuros tã plũbeos tam ſaxeos: tã ſtupẽtes vt crederent: ſapientẽ ſi vratur: ſi in tauro phalaridis crucietur dicturũ id ſuũe eſſe incredibile. n. vt inquit Seneca videtur aliquẽ in ſummis cruciatibus poſitũ dicere beatus ſum. Magna me hercule laus ſatis inquit magna laude dignus foret ſapiẽs ſi in cruciatibus ac tormentis nõ ſuccũberet: quod ad fortitudinẽ ptinet dicere aũt ſuaue eſt cruciati: ad dementiã pertinet. Per quẽ iurauit: Quia dixerat me hercule quod iuſiurandũ per herculẽ ſignificat: qui erumnas animo inuicto exclamauit: magiſq; vicit labores: q̃ a laboribus vinceretur. Cicero

Dedecus cauendũ

Cõplexionatum

Cõſtitutũ

Cõſtitutio

Cõplexio

In metrodorum

ſummum malũ ſibi eſſe perſuaſerit. Contraq; quã porro quis ignominiam quam turpitudinẽ non pertulerit vt effugiat doloꝛẽ ſi id ſummum malum eſſe decreuerit. Quis autem non miſer non modo tunc cum premetur ſummis doloribus ſi in his eſt ſummũ malum ſed etiã cum ſciet id ſibi poſſe euenire: & quis eſt cui nõ poſſit? ita fit vt omnino nemo poſſit eſſe beatus. Metrodorus quippe eum perfecte putat beatum cui corpus bene conſtitutum ſit & exploratũ ita ſemper fore. Quis autem eſt iſte cui id exploratum poſſit eſſe. Epicurus vero ea dicit: vt mihi quidẽ riſus captare videatur. Affirmat enĩ quodam loco ſi vratur ſapiens: ſi crucietur: expectas fortaſſe dum dicat patietur perferet: non ſuccũbet: Magna me hercule laus & eo ipſo per

in oratore: magis me ꝓbat hercule q̃ me hercules. Aſpero & duro ironicos legendũ: cũ a cõtrario ſenſu intelligi velit homini voluptatio & delicato non cõuenire ſententiã tam atrocẽ. In phalaridis tauro: Inter cruciatus aſperrimos tormẽtaq; tyranica: famigeratus ẽ phalaridis taurus æneus: quo hoies incluſi igne ſubdito mugiebãt: cuius artificẽ ꝓ illũ nemo laudat: vtpote ſeniorẽ ipſo phalaride: q prius expertus ẽ cruciatũ iuſtiſſima ſeuitia. neq; eni vt inquit Ouidius Lex iuſtior vlla eſt: quã necis artifices arte pire ſua. De tauro phalaridis Plu. i. xxxiiii. Oui. in triſtibus phalaris in epiſtolis & cæteri oẽs meminerũt. In phalaride inqt Seneca i ſecũdo de ira erat feritas. cui nõ verbera lacerationeſq; in vltionẽ petebantur: ſed in voluptatem. Taurus phalaridis.

quem iuraui hercule digna. ſed epicuro homini aſpero & duro & nõ hoc ſatis: In phalaridis tauro ſi erit dicet quã ſuaue eſt hoc: quam hoc non curo. ſuaue etiam an parũ eſt ſi non eſt amarũ. At id quidem illi ipſi dolorem malum eſſe negant non ſolẽt dicere cuiquã ſuaue eſſe cruciari. aſperũ difficile odioſum contra naturã dicunt nec tamẽ malum. hic qui ſolum hoc malum dicit: & malorum omniũ extremum ſapientẽ cenſent id ſuaue dicturũ. Ego a te non poſtulo vt dolorem eiſdem verbis afficias quibus epicurus voluptatem homo vt ſcis voluptarius. Illa dixerit ſane idem in phalaridis tauro. quod ſi eſſet in lectulo: ego tantam vim non tribuo ſapienti: & contra dolorem

Illi ipſi: Stoicos deſignat qui quãuis negẽt dolorẽ eẽ malũ: qa nulla ſit in eo turpitudo: tamẽ aſperũ: odioſum: cõtra naturã difficilẽ toleratu eſſe dicũt: Hic: ſcilicet epicurus. Quibus epicurus voluptatẽ: dũ cenſet epicurus ſapientẽ in tauro phalaridis dicturũ id ſuaue eſſe. Idem tribuere videtur dolori: quod voluptati: hoc eni voluptatis ꝓprium eſt vt ſuauis dicatur: vt in voluptate poſiti dicamus: quam ſuaue eſt. In lectulo: ſcilicet quã ſuaue eſt. Vt letetur: Videtur letari dolore ſapiens: ſi in tauro phalaridis tortus dicit id ſuaue eſſe. Aſpice philoctetã: Philoctetes peantis filius Herculis comes ſuccẽdit pyram: qua Hercules in monte Oeta hominem exuit. In gratiam ſagittarum: quas hydræ felle tinctas ei Hercules reliquit. Poſtea troiano bello reſponſum eſt ſagittis Herculis opus eſſe ad Troiæ expugnationẽ inuentus itaq; Philoctetes cum duceretur ad bellum vnius ſagitte caſu vulneratus eſt pedem: quo ſepulchrum herculaneum indicauerat: cuius inſanabilis vulneris. Cum putorem græci ferre non poſſent: Hiſtoria philoctetæ

apud lẽnon insulã sublatis sagittis philoctetã reliquerunt. Vbi crucia tu impatibili affectus gemebat: Vlyxes apud Ouidiũ suasisse se in iu dicio fatetur philoctetæ vt se subtraheret belli viæq; labori tentaret q; feros requie leuire dolores: qui postea cum horrore vulneris sui ad patriam redire noluisset venit in italiã vbi petiliã ciuitatem condidit: de qua Virgilius. Parua phi loctete subnixa petilia mu ro: turrinorũ quoq; vrbem in italia cõdidisse philocte tam historiei ꝓdiderũt De hoc scriptæ sunt tragediæ quibus inducitur philocte tes in saxo lẽnio gemebun dus & eiulans ex magnitu dine dolorũ : quos ex ictu sagittæ ꝓpetiebatur. In oe ta: nomẽ est montis thessa lici: a quo Hercules oeteus inscribitur Senecę tragedia vbi locũ pyram appellant; qđ ibi mortale corpus Her culis crematũ sit: vbi hele borum optimũ nascebatur auctores Plinius & theo phrastus. Viperino morsu Verba sunt tragici poetæ ex tragedia philoctete: quo rum verborũ: itidem memi nit libro secũdo de finibus: significat autẽ sagittas tin ctas sanguine viperino hoc est hydræ lerneæ: quo vul nus mortiferũ & irremediabile infligebatur: Auctor diodorus. Te tros cruciatus cient: asperos & impatibiles cruciatus cõmouẽt. Heu qui salsis: Verba ex tragedia philoctetæ. Ex vertice saxi saxũ lẽnio significat: quod eiulatu philocteteo. quæstu: gemitu: fremitibus reso nãdo mutũ flebiles voces referebat. Iacuit autẽ philoctetes decimũ annum in spelunca saxi lẽnii. Conficit: necat perimit. Virgilius nũc vulnus acerbũ conficit. Inde cõfectores dicti occisores ferarũ. Tũ dolore frangebatur: apud Ouidiũ & Senecam inducitur hercules eiu lans: furens: gemens: ex dolore ac cruciatu: quẽ faciebat tunica inte=

Pyra in oeta.

si forte in perferendo officii satis ẽ vt lætetur etiam non postulo. Tri stis enĩ res est sine dubio: aspera a mara inimica naturæ ad patiendũ tolerandũq; difficilis. Aspice phi loctetam cui credendũ est gemẽti. ipsum enim herculẽ viderat in Oe ta: magnitudine dolorũ eiulantem Nihil igitur hũc virũ sagittæ quas ab hercule acceperat tum consola bantur: cũ e viperino morsu venę viscerum veneno imbutæ tetros cruciatus cierent Itaq; exclamat au xilium experens mori cupiens. heu quis salsis fluctibus mãdet me ex su blimi. vertice saxi lamiã absumor, conficit aiam vis vulneris. vlcẽris æstus. Difficile dictu videtur eũ nõ in malo esse & magno quidẽ qui ita clamare cogatur. sed videamus Herculẽ ipsum: qui tũ dolore frã

tula ab vxore per lycam puerum missa. Nam trahit illa cutem fedūq; relatu aut heret mēbris frustra tentata reuelli: aut laceros artus & grā dia detegit ossa. Sophocles tragici cothurni apud græcos priceps tragediam scripsit, dolores herculis mortemq; erūnosam continentem: cui titulum fecit thrachina a ciuitate thessaliæ: q̄ heraclea ab hercule cognominata est: quam sophocles in ea tragedia phithioticam nominauit tanq̄ ditioni phithiotarum subiectam: hinc ab Ouidio trachinius dictus Ceix coniunx alcyones græci trachina vocant aspera: vnde teracinam quasi trachinā ab asperis dici autumat. Strabo. Centauri: nessi: notissima est fabulosa historia. Tunicam induisset: hinc scitum est illud valerii in epistola ad ruffinum: deianira: quem debuit vestire interula vestiuit interitu. Exanclato: exausto erumnis cruciatibusq; debilitato. Eurystheus: hic imparauit herculi. xii. certamina subeunda: quibus consumatis fieret immortalis: quas erumnas herculis vocant: ait Iuno apud Senecam que fera eurysthei tyranni iussa violento queant nocere iuueni: hic ad marathonem in bello aduersus herculis filios fertur occubuisse: cuius caput corinthi sepultum nomen indidit loco: nam euristhei caput appellatur. Oenei po. e. Dianyra vxor herculis significatur filia æneï calydoniorum regis. Pulmonum veteres pluraliter tantum pulmones dicebant: sicut & ceruices. Plautus in curgulione. pulmones distrahuntur: cruciatur iecur: libro tamen quarto rhetoricorum per figuram intellectus vnum a pluribus intelligi demonstrat cum sic dicitur: atrox calamitas pectore mœrore pulsabat: hanelans ex imis pulmonibus præ cura spiritus ducebatur: hic enim vnus pulmo & vnū pectus intelligit: a pulmone ouis pulmonaria dicta est a columela laborās morbo pulmonis: quē græco vocabulo pneumonicū & pipneumaticū appellant: q̄ acutus morbus est vt docet celsus.

Sophocles in trachinis.

Aspreta

Trachina aspera Eurystheus.

Pulmões

Pulmonarius Pneumonicus

gebatur cū immortalitatē ipa morte querebat: Quas hic voces apud Sophoclem in trachinis edit Cui cum Deianira sanguine cētauritin ctam tunicā induisset: inhæsissetq; ea visceribus: ait ille. O multa dictu grauia perpessu aspera: q̄ corpore exāclato atq; animo pertuli. nec mihi Iunonis terror implacabilis nec tantum inuexit tristis Eurystheus mali. quantum vna vecors Oenei ptu edita. hæc me irretiuit veste furiali insciū: quæ lateri inhe rens morsu lacerat viscera. vrgenſ q; grauiter pulmonū haurit spūs lā decolorē sāguinē oēm exorbuit sic corp⁹ clade horribili absūptum

Nexilis Vestis Textilis

Vesbius flammi nomus

Dii olympii.

Extabuit: tabo & corrupto sanguine cõputruit. Peste textili: veneno letifero: quod tunica textili cõtinetur: nexilis dicitur vestis: que nectitur: textilis que texitur. Lucretius. Nexilis ante fuit vestis q̃ textile tegmen. Terra edita: terrigenæ dicti sunt gigantes: quia editi terra sunt quos hercules in italia debellauit ad campũ phlegreum: vbi mons vesbius est flãmiuomus: idẽ bello giganteo p̃ dius fortissime depugnauit multisq; gigantũ interfectis maximã gloriam adeptus: tunc iuppiter herculẽ dionysiũq; olympios appellauit: quo cognomine dignatus est eos potissimũ deos: qui sibi i gigãtomachia suppetias auxilia res tulissent: gigantes autẽ tradũt ex terra genitos pp corporũ ingẽtem mólẽ: quos ob id diu⁹ Augustinus vocabulo non illiberali staturosos appellat.

extabuit. ipse illigatus peste interi mor textilli. Hos nõ hostilis dextra: non terra edita moles gigantũ non biformato impetu centaurus ictus corpori infixit meo. Nõ grauia vis: non barbara vlla immanitas non sæua terri gens relegata vltimis: quas pagrans vndiq; omnẽ hic feritatẽ expulit sed fœminea vi fœminea interimor manu. Ornate vere hoc nomen vsurpas patri.

Staturosi Centauri vnde Nubigenæ

Hos ictus: hæc vulnera & cruciatus.

Cẽtaurus: Centauros ab hercule victos interfectosq; memorat Diodorus & poetæ concinũt: hic illud herculis p̃conitũ apud maronem: Tu nubigenas inuictæ bimembres: hyleũq; pholũq; manu. Tu creatus prodigia. Dicti autẽ sunt centauri vt grãmatici interpretatur ἀπὸ τοῦ κεντεῖν: quia furẽtem taurorũ gregem telis confecerunt: existimati sunt biformes & bimembres: quia vt historici tradũt primi equitare cœperunt: nominãtur vnde bigenæ: quasi filii nubis: ppterea quod in castello habitauerunt nomine nephele: græco autẽ vocabulo νεφέλη dicitur nubes. Centaurus ãt ἑρικῶσ. i. singulariter dixit pro centauri: quod eloquutionis genus ornat orationem vt ait Quintilianus estq; oratoribus ac poetis frequẽs T. Liuius sæpẽ sic dicit. Romanus p̃lio victor cũ romanos vicisse significat. Virgilius mediocq; ex hoste recepi. Quas peragrans: Hercules ab apuleio dictus ẽ

Lustrator orbis.

lustrator orbis: purgator ferarũ: domitor gentiũ: qui terras peragrauit: qui ob virtutes in cælũ ascitus est. De quo Dion satis multa in libro de regno. Fœminea manu: turpe est viro forti: & pudibundum mori manu fœminea: apud Senecã ita lamentatur dirus o nobis pudor: o turpe fatũ: fœmina herculeæ necis auctor feretur. O nate: Illus

Ilus filius herculis.

dicebatur filius herculis & deianiræ: quẽ hercules rogat vt pluris faciat charitatẽ paternam q̃ maternã. Effœminatã: emolita: eneruata:

Afflictu: vulnere & attactu tabifici veneni: flictũ dixerũt veteres: qđ nos afflictũ. Silius. Galea horrida flictu aduerſæ ardeſcit Graleæ. Celeſtiũ ſator: iuppiter: qui eſt hominũ ſator atq; deorũ. Anxiferi vertices: turbines vertigineſq; ferẽtes anxietatẽ & angorẽ. Vortices. n. dicunt cõtorti venti ac rotati: a qbus fit: q typhon vocatur. i. vibratus Vortice vt inqt Apuleius in coſmographia torq̃tur humus arida: & ab imo erigit ad ſũmũ. Vẽtus auctore Seneca libro. v. qõnũ naturaliũ aliquo ꝓmõtorio repercuſſus atq; in ſe volutatus facit vorticẽ: q circũactus & eundẽ ambiẽs locũ: ac ſe ipſa vertigine cõcitãs vertigo vocat. Docet Quinti. in xiii. verticẽ dici cõtortã in ſe aq̃: vel qcqd aliud ſimiliter vertit. Itẽ pp fluxũ capillorũ pars ſũma capitis dicit vertex itaq; vertices doloꝝ elegãti tranſlatione dicti ꝓ vertigine rõneq;: q̃ in doloribus circũagit lãcinatq; p̃cordia. Anxiferos quaſi angorẽ anxietatẽq; ferẽtes optimo epitheto appellat. La certorũ tori: Seneca in hercule oeteo: mẽbra & hercu leos toros vrit lues neſcio q̃ toros appellam⁹ pulpã carnis muſculoſam i qua ineſt robur & valẽtia: vnde toroſus deriuatur: ſcribit columela: parãdos eẽ boues nouellos ceruice longa & toroſa. Tori quoq; in herbis eẽ dicũt ꝓ decorã trãſlationẽ A Plinio inula toroſior dicta q toros idẽtidẽ noſat in plãtis. Præſſu: ꝓſſura. Excetra: hydrã latini excetrã vocãt qđ vno ceſo capite tria exceſcebãt. Plautus in pſa cũ excetra cũ anteo deluctari mauelim q̃ cũ amore: græco vocabulo dr̃ echidna: qđ apud latinos vſitatũ eſt Ouidius pars quota lerneæ ſerpẽs eris vnus echidnæ. Scribit diodorus herculẽ debellaſſe hydrã nõ ſolũ ferro ſed etiã flãmis: adhibito iolao:

Flictus.
Vortices.
Typhon.
Vertices dolorum
Anxiferi
Tori
Toroſus.
Excetra
echidna
Hydra.

Ne me occidentem matris ſuperet charitas. Huc arripe ad me manibus abſtractam piis. iam cernam me ne an illam potiorẽ putes. Perge aude nate illa cryma: patris peſtibus miſerere. gentes noſtras flebunt miſerias: heu virginalem me ore ploratum edere: quẽ vidit nemo vlli ingemiſcente malo: ſic fœminata virtus afflictu occidit. Accede nate. aſſiſte miſerandum aſpice euiſceratum corpus lacerati patris Videte cuncti dii: tuq; cæleſtiũ ſatos iace obſecro in mevim coruſcã fulminis: nunc nũc dolorum anxiferi torquent vertices nũc ſerpit ardor. O ante victrices manus o pectora: o terga: o lacertorũ tori: noſtro ne preſſu quõdã nemæus leo frendens efflauit grauiter extremũ halitum: hæc dextra lernã terram mactata ex cetra placauit: hæc bi-

qui inciſam ceruicē ardente face eueſtigio inurere: cōſtat ſecūdū hiſto
ricos hydrā in lerna argiuorū palude extitiſſe aq̄as euomētē: q̄ vaſta-
bāt vicinas ciuitates: in quo vno meatu clauſo multi erūpebāt: qđ her
cules vidēs loca ipſa exuſſit: & ſic aq̄ meatus clauſit: nā tphya. ατω-
του υδατοσ. i. ab aqua nomē accœpit: refert Strabo diuulgatū e

Lerna ma lorum. ꝓuerbiū: qđ eſt lerna malo-
rū ob facta i eo loco purga-
mina: in quo hydrā ſtabu-
laſſe fabulant. Plato qđ āno
tatu dignū eſt: aſſerit reuthy
demo hydrā fuiſſe callidiſ
ſimā ſophiſtria: cui p̄ter ſa-
piētiā ꝓ vno ſermonis capi
te āputato multa repullula-
bāt. Afflixit manū: cētau
ros q bicorpores biformeſ-
q; fuerūt ſua ſe dextra mac-
taſſe ſignificat. Alii de geti-
one intelligūt quē tricorpo
rē fuiſſe ferūt de quo poeta

corporem afflixit manū? Erima
thiam hæc vaſtificam abiecit belua
hæc & tartarea tenebrica abſtrahi
plaga tricipitē eduxit hydra gene
ratum canem. hec interemit torui
multiplicabili draconem: aurifer
obtutu obſeruantē arborem. Mul
ta alia victrix noſtra luſtrauit ma
nus. nec quiſq̄ e noſtris ſpolia co
pit laudibus Poſſumus ne nos có
temnere dolorē. cum ipſum Her

Erimā-thius Et forma tricorporis vmbræ. Erimathiā beluā: erimāthus mons
chadiæ eſt: vbi fuit aper ferociſſimus vaſtator agrorū quē ea ſolen
vicit hercules: vt viuū ſup humeros ad euriſteū: deferret: quo cōſpe
cto euriſtheus. In æreo ſe vaſe abſcōdit: a poetis erimāthia peſtis nū
cupat. Vaſtificā cūcta vaſtātē: & vaſta ac deſolata faciētē. Tricip
Triceps Cerberus tē canē: cerberū ſignificat: quē hercules ab inferis traxit ad ſupos: cu
ius rei hæc rō eſt: qa oēs cupiditates & cūcta vitia terrena cōtēpſit ac
dormuit. Nā cerberus eſt terra: q̄ eſt cōſūptrix corporū: vnde & cerbe
Vnde cer berus di-ctus. rus dictus: quaſi κρεοβορος. i. carnē vorās: hiſtorici tradūt orcū re
gē moloſſorū habuiſſe canē ingētis magnitudinis noīe cerberū: q̄m
rithoū iteremit. Draconē: vulgata fabula eſt heſperides puellas hor
Horti heſ peridum. tos habuiſſe nemore aurifero p̄cioſos vbi erat draco cuſtos puigil ma
Mala au-rea. la aurea vigilāter obſeruās: quē interfecit hercules pomaq; aurea retu
lit euriſtheo. Pli. & Soli. Draconē interp̄tant fuiſſe eſtuariū maris mea
tu flexuoſo iſtar draconis: qđ hortos heſperidū āplectebat: vbi p̄ter
oleaſtros aliud nihil ex narrato illo aurifero nemore extare ꝓdidēt
Oues. .M. Varro p mala aurea heſperidū oues ſignificari dicit: quas hercules
ex africa in græciā exportauerit: ea. n. ſua voce græci appellant mala
Melotæ apud quos μηλον. i. malū ſignificat ouē & pomū: hinc melotæ dict
veſtes ex pellib⁹ ouiū: cōfectæ qua dictōe vtūt eccleſiaſtici. Diodor⁹
in. v. bibliothece aſſerūt inqt qdā pecudū greges exq̄ſita pulchritu

dine heſperides habuiſſe: q̃ ob decorē a poetis aureæ dictæ ſint: quēad modū & venerē ob ægregiā formā aureā appellār: nōnulli eas pecudes colore auro ſimili fuiſſe volūt eoq; hoc appellatas nomine: alii ob charitatē aurea fuiſſe ꝓdiderūt. Draconē vero extitiſſe: paſtores q inſtar draconū puigiles latrocinia ꝓpulſabant ac greges cuſtodiebant.

culem tam intoleranter dolere vídeamus: Veniat Aeſchilus nō poeta tantum: ſed pythagoreus: ſic.n. accepimus. quomodo fert apud eū ꝓmetheus dolorem: quem excepit ob furtū lemnium: vnde ignis lucet mortalibus: clam diuiſus. eū ꝓmetheus doctus clepſiſſe dolo pœnaſq; Iouí fato expendiſſe ſu-

Poſſumus ne nos hacten⁹ relata ſunt carmina ſophoclis latinitate donauit. M. Tullius. Veniat eſchilus: tragedias prim⁹ in lucē eſchil⁹ ꝓdidit ſublimis & grauis & grādiloquus ſæpe vſq; ad vitiū: quē agla intermit cui ingeniū: teſtudines raptas frāgere ex ſublimi iaciēdo: fuit hic ſi Oratio credimus reptor palle ueſtis & perſone Philoſtratus tradit

Eſchilus.

ab eſchilo ornatos eē hiſtriones veſtib⁹ herū & heroinarū: ex quo parēs tragediæ dictus eſt: & i Dionyſi⁹. i. liberalib⁹ iuocat. Promethe⁹ dolorē: tragedia eſchili eſt noie ꝓmetheus: cui⁹ meminit Plutarchus in pōpeio ſic ſcribēs apud eſchilū liberatus ab hercule ꝓmetheus inquit. Inuiſi prīs hoc mihí dulce eſt dignus: de ꝓmetheo inuulgata fabula eſt: a quo mythici fabulanť Iouē deceptū ſubduxiſſe ignē mortalibus: ne carnis vſus vtilis hoibus cū coqui nō poſſet. Prometheū āt ſolitū inſidiari ignē mortalib⁹ aſtu reſtituiſſe: deuenit. n. ad iouis ignē ethereū. eoq; i ferulā cōiecto abiit læt⁹ vt volare nō currere videreť. Ex quo i ludis iſtitutū fuit: vt inqt higinus vt curſores lāpadē iactarēt ob quā cām idignat⁹ iuppiter ꝓmetheū in caucaſo ſythie mōte ferrea catena religauit ad ſaxū: cui adhita eſt agla: q̃ aſſidue renaſcētia iocinora exeſſet: quā hercules dr̃ interfeciſſe ictu ſagittæ exiſtimať ꝓmetheus pp mirā ingenii excellētiā hoies finxiſſe: qa vt inqt Lactātius. Simulachrū hoim prim⁹ de molli luto formauit: ab eoq; nata plaſtice eſt. Scribit Plato i ꝓthagora: ꝓmetheū ſubripuiſſe Vulcani mineruæq; artificioſā cū igne ſapiētiā: eā hoim generi largitū Atq; ita ſapiētiā hoies eē cōſecutos. Ob furtū lēniū: ob ignē furto ſubductū: quē poētice furtū lēniū appellat: quoniā i lēno iſula colit̄ Vulcan⁹ deus ignis. Vñ & lēni⁹ ardor dr̃ a poetis: a lēno teterrima q̃q; facinora apud græcos lēnia appellār. Ex facinore qđ memorat Herodotus. Et ex ſcelere fœminarū q̃ viros ſuos iteremerūt. Sapiētiā quoq; vulcani ſubripuit cū igne. Ignis lucet mortalibus: ſcribit Pli. pyrodē ex ſilicet primū

Mors eſchili.
Prometheus eſchili.
Curſores tediferi.
Plaſtice a Prometheo.
Furtum lenniū.
Lēnia
Clepere
Cleptum
Arpagare
De titanibus
Titan
Titania.
Cōpedes
ſaturni.

ignē inueniſſe: quē aſſeruare in ferula docuit ꝓmetheus. Clepſiſſe: furto ſubduxiſſe ſubtraxiſſeq; Clepere. n. ē furari tractū a κλεπτω verbo græco: vnde cleptū furto ſubtractū. Seneca opponit ac ſe tegmine ingenti clepit. Liuius ſi qs clepſit ne populo ſcelus eſt: ne ue cui cleptū erit. Plautꝰ. Rape clepe: harpaga: vbi arpagare ſignificat rapere: alibi aurū arpagatū dixit ꝓ raptū. Titanū ſoboles: Verba eſchili: q̄ latina fecit. M. Cicero: q̄ dicūt a ꝓmetheo affixo ad caucaſum: quē alligatū ad triginta milia annorū eſchilus ꝓdidit. Iō ãt titanas appellat: qa ipſe ſoboles fuit titanū. Tradūt titanas fuiſſe ſex fratres & qn q; ſorores a titea matre dictos vt auctor eſt Diodorus ex qbus vnus fuit ſapetus pr̄ ꝓmethei: hipperion quoq; ex numero titanū ē: q ſolis ac lunę ſtellarūq; motus ob ſeruaſſe primus ferť. Iōq; ſolis parēs & aſtrorū traditus: hinc Sol titan Luna titania a poetis dicūť. Virgiliꝰ dixit, Titaniaq; aſtra. Refert ſacra hiſtoria ſaturnū a titāibꝰ fuiſſe cōpr̄ſū victūq; cōpedibꝰ: ex quo cōpeditꝰ coliť: & cōpedes ſaturno dicatæ. Papiniꝰ in ſilius. Saturnus mihi cōpede exoluta. Martialis. Saturne tibi cōpedes annulos priores. Seruius enarrās illud ex ſexto æneidos: hic genus antiquū terræ titania pubes: ſic refert: ferūt fabulæ titanas ab irata cōtra deos terra in eiꝰ vltionē creatos vnde & titanes dicti ſūt: ατοτηστισεως. i. ab vltione Generata cælo: qdā tradunt ex cælo & terra ꝓgenitos eē titanas: alii ex vno curetū & matre titea Sacra hiſtoria narrat Saturnū & titanē fratres de regno diſceptaſſe. Mulcibris adſciuit manꝰ: Lameťat Iouē vſum eſſe & ope & opera vulcani fabrili: ad artus cuneis figēdos. Vulcanū aūt dici mulciberē: nullus ignorat vel a mulcēdo vt Donatus & Macrobius ſentiunt qd̄ omnia mulceat. ideſt molliat. Vincat domet ignis potētia: vel a mutilādo: qd̄ ob clauditatē ſit mutilatus ac debilis: alii a mulctando deducūt. Semidocti grāmatiſtæ doctorē minutū triualēq; ſequuti mulciberum & mulciberi enūciant: perinde ac nomen ſecundi ordinis: cum mulciberem: & mulciberis & per contractionem mulcibris dicere debeamus cum ſit tertii ordinis: quod & Priſcianus oſtēdit, Ouidiꝰ. Mulciberis capti marſq; venuſq; dolis.

premo. has igitur pœnas pendēs affixus ad caucaſum hæc dicit. titanum ſoboles ſotia noſtri ſanguinis generata cælo: Aſpicite relegatum aſperis vinctum ſaxis: nauem vt horriſono fręta noctem pauentes timidi adnectunt nautæ: ſaturnius me ſic infixit Iuppiter. Iouiſq; numē mulcibris abſciuit manꝰ. hos ille cuneos fabrica fidelī iſerēs prupit artꝰ: qua miſer ſolertia trāſuerberatꝰ caſtrū hoc furiarū icolo. lā

Mulciber vnde Mulciberis non mulciberi.

Tertio quoq; die: quolibet quocūq; die tertio.i.alternis diebus ꝓpertius. Vix decimo admitor nunc ego quoq; die. Iouis satelles: aquila significatur satelles armigera ales Iouis dicta: vel quia vt ait Plinius nunq̄ fulmine exanimata est: vel quod Ioui aduersus titanas ꝓficiscēti in auspicium aduolauit. quā victor bono homine acceptam tutelæ suæ assignauit. Farta: plena: satura. Affatim: admodum abundanter large media correpta ꝓnunciatur: ita veteres loquuti sunt. Ita ꝓbus grāmaticus hunc versum plauti legere solitus erat. Aliorū est affatim q faciant. Clangorē: sonorem est vox tubarū: anterū: & rerum quoq; aliarū constrepentiū Adulat sanguinē. pro adulatur hoc est lambit ebibit: & intrinsecus penetrando populatur sicut adulando faciunt adulatores: qui ferūt interiora vētris: vt ingt Hieronymus: veteres acūlāt dixerūt: qđ nūc dicimus adulantur. Lucretius lōge alio pacto ganitu vocis adulant. Adesum: comesum consumptū: ambesum: a verbo ædo & ædor fiunt cō posita adedo. exædo ambedo: comedo a Virgilio mensæ ambesæ dicuntur quasi circūrosæ: & comesæ: Seruius parū scitæ exposuit ambesas ꝓ rotundis. Tetros ad pastus: ad pastionē iocineris mei: q̄ tetra est res.i. fœda polluta & crudelis: verbū vetus est tetrare: quod significat fœdare & voluere. Alo nutrio: pasco: vnde altor & altrix. A pectore: Martialis: assiduam nimio pectore pauit auem. Me viduus.i. privatus viduatusq; memetipso: vtpote constrictus vinculis: pp q̄ erat veluti mancus & trūcus. A læto. a morte: quæ finis est & requies erūnarum: dolet qđ iuppiter non sinat eū morte finire. Cruciatus diuturnos ita tiberius dānatis mori volentibus vim adhibebat viuendi: nam mortē adeo leue supplicium putabat: vt cū audisset vnū nomine carnifium anticipasse eam exclamauerit. Carnifius me euasit & olim precāti cuidam custodiæ maturitatē mortis: respondit non-

Armigera Iouis aquila

Affatim

Adulat.

adesum ambesum

Tetrare

Mors leue supplicium

tertio me quoq; funesto die tristi
aduolatu aduncis lacerans vnguibus: Iouis satelles pastu dilaniat fero. tū iecore opimo farta & saciata
affatim clāgorem fundit vastū: &
sublime adūlans pinata cauda nostrum adulat sanguinē: cum vetus
adesum inflatur renouatū est iecur
tum rursus tetros auida se ad pastus refert sic hunc custodē mœsti
cruciatus alo: q me perēni viuum
fœdat miseria. nāq; vt videtis vinclis cōstrictus Iouis arcere nequeo
dīram volucrem a pectore: sic me ipse viduus pestes excipio anxias: amore mortis terminū inquirēs mali. sed lōge a leto numine aspellor

dum tecum in gratiã redii. Seclis glomerata: dixit eſchilus prome-
theũ ad triginta milia annorũ fuiſſe alligatum in caucaſo ad ſaxum,

Ita affectũ ita languẽtem lancinatũq; diro cruciatu: verba ſunt Ci-
ceronis. Sed is.ſ.Dionyſius qui fuit magnes:de quo in bruto:aſſi-
Dictata duiſſime mecũ fuit Dionyſius magnes. Quaſi dictata: dictata dici
veluti themata atq; p̃ſcripta voluerunt: quæ magiſter ludi pueris p̃bere cõſueuit: quæ nõ ſolũ de litteris dicũtur:ſed de aliis quoq; rebus: vt dictata gladiatorũ laniſtarũ: dictata gulæ ſtructorũ:Iuuenalis: donec pagat dictata magiſtri omnia

Philo: hũc principẽ academiæ audiuit. M.Tullius ſtudioſe de quo ſupra dictũ eſt. Quaſi ſenilẽ declamationẽ: philoſophicas haſce diſputationes & ſcholas intelligi vult: q̃ ſunt quaſi ſeniles declamatiões. Lamẽtantes inducunt: vt ſophocles herculẽ eſchilus ꝓmetheũ. Aedificãtur: Alexãder magn⁹: vt inquit Dion edidicit totã homeri iliada & magnã partẽ odyſſeæ: p̃cipit Quinti. edicẽdos eſſe electos ex ſcriptoribus locos: quoniam ita acrius memoria exerceatur fiatq; adminiculatior: æ diſcere autẽ tacite debemus. Ita.n.facilius expeditiuſq; p̃cipitur: poetica ſtudia adoleſcentiã agũt:ſenectutem oblectant:

Ediſcere tacite debemus.

Vmbraticus hõ. Vmbratilis vita. Delectant domi:non impediunt foris. Vitã vmbratilem:quæ in vmbra & otio domeſtico degitur ita ho-

Iouis. atq; hæc vetuſta ſæclis glo-
merata horridis luctifica clades no
ſtro ifixa eſt corpori ex quo liqua
ræ ſolis ardore excidũt guttæ:quæ
ſaxa aſſidue inſtillant caucaſi. Vi
igitur poſſe videmur ita affectum
non miſerum dicere. A.& ſi hunc
miſerum: certe dolorem malũ.M.
tu quidẽ adhuc meã cauſam agis:
ſed hoc mox videro. A.interea vi
de iſti verſus: non enim agnoſco
M.dicam hercule. &.n.recte requi
ris.vides ne abundare me ocio.A.
quid tum? M.fuiſti.ſæpe credo:ci
athenis eſſes i ſcholis philoſopho
rũ. A.vero ac libenter. M.animad
uertebas igitur & ſi tũ nemo era
admodũ copioſus: verũ tũ verſus
ab his admiſceri orationi ac mul
tos quidẽ a Dionyſio ſtoico.A.p
be dicis.M.ſed is quaſi dictata nul
lo delectu:nulla elegantia philo &
propriũ numerũ & electa poemata: & locos adiũgebat.Itaq; poſtq
adamaui hãc quaſi ſenilẽ declama
tionẽ ſtudioſe equidẽ vtor noſtris
poetis. ſed ſic vbi illi defecerunt:
Verti enĩ multa de græcis:ne quo
ornamento in hoc genere diſputa
tionis careret latina oratio. ſed vi

mo vmbraticus a plauto dictus trapezita: qui in vmbra sub tecto vitã agit ociosam: artes quoq; & negocia vmbratica ab eruditis nominãtur: in quibus per delidiã & ignauiã in vmbra elangueſcimus. Studio ſi vitã vmbratilẽ colũ: quos libri docent in vmbra & otio: vt inqt. M. Tullius in oꝛone ꝓ cor. balbo. itẽ ꝓ murena. Cedat inqt ſtilus gladio vmbra ſoli. A platone edu cũtur ex ciuitate: Plato in libris. ΠΕΡΙΤΗΣΠΟΛΙΤΕΙΑΣ. i. de repub. format inſtituitq; luculẽta deſcriptione qualis eſſe ciuitas debeat ex qua cẽſet ſubmouendos poetas tanq̃ dedecoratores deorũ. Sic. n. inqt in ſecũdo Improbe mentitus eſt heſiodus quãdo fingit quẽadmodũ ſaturnus cæliũ patrẽ puniuit: q̃ ue a filio ioue ꝓpeſſus eſt ipſe ſaturnus quæ quidẽ ſi vera eſſent non tamẽ putarẽ eſſe ꝓferẽda: ſed tacenda potius. De Homero paulopoſt ſic ait. Vincula iunoni a filio idia proiectionẽq; vulcani a patre: cũ ille verberate matri ſubuenire vellent: aut deorum pugnas quotcũq; Homerus ſcripſit minime in ciuitate recipere debemus ſiue per allegoriam dicta ſint ſiue ſine allegoria: idem in. x. poeſin inquit ex ciuitate expulimus. Euſebius in ꝓparatione euangelica poetas ex ciuitate platonis repudiatos eſſe tradidit & in primis homerũ propter pugnas cõtentioneſq; deorũ: ob hoc Caligula imperator cũ cogitaſſet de homeri carminibus abolendis: dicere ſolebat: cur ſibi nõ liceret: qđ platoni placuiſſet: qui eũ e ciuitate quã cõſtituebat eiecerit. Auguſtinus quoq; in ſecũdo de ciui. dei. Cũ plato inquit ratione formaret qualis eſſe ciuitas debeat: tanq̃ aduerſarios ciuitatis poetas cẽſuit vrbẽ pellẽdos. Cæterũ plato aliubi extollit poetas ſic ſcribẽs in tertio de legibus: poetarũ genꝰ diuinũ ẽ: diis agit & ſacros cõcinit hymnos: idẽ in. vii. Electos de poetis verſꝰ iuuenibꝰ ediſcẽdos cẽ ꝓcipit: vt ex variorũ poetarũ peritia facũdi red dant. Hãc eruditionẽ liberalẽ: extat oratio noſtra in libro orationũ continẽs laudationẽ poetices & poetarũ vbi non pauca ex ſecretariis

Poete ſub moti a ciuitate platonis

Dictum caligule

Poetarũ genꝰ diuinũ.

Diſciplinæ liberales.

des ne poetæ quid mali afferant. la métates inducũt fortiſſimos viros Molliũt animos noſtros. ita ſunt deinde dulces vt non legantur mõ ſed etiam ediſcantur: ſic ad malam domeſticã diſciplinã: vitãq; vmbratilem: & delicatã cũ acceſſerunt etiam poetæ neruos omnis virtutis elidunt. Recte igitur a platone ducuntur ex ea ciuitate: quam finxit ille cum mores optimos & optimum reipublicæ ſtatum exquireret. At vero nos docti. ſ. a græcia: hæc & a puerítia legimus & diſcimus. Hanc eruditionem liberalẽ & doctrinam putamus: ſed qd

doctrinarũ deprompſimus:quæ indidẽ poteris guſtare ſi fecerint ad ſtomachũ.Diſciplinas liberales vocamus:vt inquit Seneca: qa hoie libero digne ſunt: vnũ vero ſtudiũ ſapientiæ vere liberale eſt:quod liberum facit:ſublimẽ:fortẽ: magnanimũ . Alio noie ingenuas vocant artes idonei ſcriptores picturæ ars olim auctore Plinio recepta eſt in primũ gradũ liberaliũ: quã in tota græcia pueri ingenui:ante oĩa docebant. Sũmũ malũ dolorẽ:vt Ariſtippus:& epicurus. Verbo de ſentẽtia deſtitiſti: dixit ſupra: pudet me tam cito de ſentẽtia eſſe deiectũ. In de decore nihil mali: ecõtrario ſtoici dedecus ſummum malorũ eſſe dicũt. Quis dolor:illudit epicurũ q dicebat dedecus nõ eẽ malũ niſi ſubſequereť dolor. Concludũt raciũculis ſtoici:pungunt ſtoici q̃ſi aculeis interrogatiũculis anguſtis:qbus etiã q aſſentiũtur aio:& iidẽ abeunt q venerãt. & ꝓprie ſtoicorũ ẽ minutius & ſcrupuloſius tõcinari: dicũt . n. qđ malũ ẽ nocet: qđ nocet deteriorẽ facit. Dolor deteriorẽ nõ facit:ergo dolor nõ eſt malũ. Iidẽ cur dolor malũ nõ ſit:dicũt aſperũ eẽ dolorẽ moleſtũ odioſũ:cõtra naturã difficilẽ toleratu ſed qa nulla ſit ī dolore nec fraus nec iprobitas: nec malitia:nec culpa:nec turpitudo:nõ eẽ illud malũ:hæc q audierit inqt alibi Cicero: vt ridere nõ curet diſcedet tamẽ nihilo firmior ad dolorem ferẽdum q̃ venerat.

Rõcinatio ſtoicorum

poetis iraſcimur : virtutis magiſtri philoſophi inuentis ſunt: qui ſummũ malũ dolorem dicerent. At tu adoleſcens.cũ id tibi paulo ante dixiſſes videri . rogatus a me etiã ne maius quã dedecus: verbo de ſententia deſtitiſti. rogo hoc idẽ Epicurum maius dicet eſſe malum mediocrẽ dolorem:quã maximũ dedecus. In ipſo.n.dedecore mali nihil eſſe : niſi ſequantur dolores Quis igitur Epicurũ ſequitur dolor . cũ hoc ipſum dicit ſummũ eſſe malũ doloré:quo dedecus maius a philoſopho nullum expecto : Quare ſatis mihi dediſti cum reſpondiſti: maius tibi videri malum dedecus quam: dolorem:Hoc ipſum enim ſi tenebis : intelliges q̃ ſit obſiſtendum dolori Nec tam querendum eſt dolor: malum ne ſit: qua firmãdus aĩus ad dolorem ferẽdum.cõcludunt ratiunculis ſtoici: cur non ſit malum quaſi de verbo non de re laborentur . Quid me decipis zeno. Nam cum id quod mihi horribile videtur : tu omnino malum eſſe negas : capior & ſcire cupio: quomodo id quod ego miſerimũ exiſtimem ne : malum quidem ſit.

Consectaria stoicorū quoq; hæc sunt: qui prudens est temperans est qui tēperans est cōstans est: qui cōstans est imperturbatus est: qui imperturbatus est sine tristitia est: qui sine tristitia est beat⁹ est: ergo prudēs beatus est: sed talibus collectionibus stoicorū peripatetici alacriter respondēt: & natura sensus mors repugnāt. Quasi de verbo: Ex rebus timiditas nō ex vocabulis nascitur: vt in quarto de finibus traditū est. Item stoici negant bonū esse diuitias præpositū esse dicūt: quod verbum maius esse videtur: q̄ bonū. Præpositū.n. appellatū est ex eo qđ p̄ponatur aliis. Itaq; Mar. piso dicebat plus tribui diuitiis a stoicis qui eas in p̄positis ponerēt q̄ ab Aristo. qui bonū eē dīuitias fateretur. Sed tamen est reiiciēdū stoici morbum egestatē: dolorē non appellant mala sed reiectanea aristoteles reliquiq; platonis alūni oīa quæ cōtra naturā sunt appellāt mala. Itaq; zeno: & stoici cū arist. & illis re consentiūt verba discrepant. Nā quid aliud sunt reiectanea q̄ mala ex eo dicta qđ reiiciantur repellanturq; tāq̄ noxia. Et consequēter mala: latini modo reiectanea: mō reiecta: mō relationes appellāt: quæ stoici græce dicūt ἀποπροηγμένα. Tu mihi apo.i. sermonis a versio ad stoicū zenonē. Re. suc. olim qdā nobilis in stoica disciplina philosophus egra egritudine oppressus decūbebat doloribusq; afflictabatur: licuitq; id tēporis videre cōgredientes cōpugnātesq; philosophū & dolorē: tūc e sectatoribus tauri philosophi iuuenis in disciplinis philosophiæ nō ignarus: si tāta inq̄t doloris acerbas est: vt contra volūtatē cogat hominē ad gemendū: cur dolor apud stoicos indifferēs esse dicitur nō malū cur deinde aut stoicus hō cogi aliqd potest aut dolor cogere: cū & dolorē stoici nihil cogere & sapientē nihil posse dicāt. Dū ni.bo.ni qđ ho. stoici dicunt bonū oē laudabile:

Diuitie p̄ positū nō bonum.

Scitum pisonis.

Reiecta-nea

Reiecta-neavnde.

Reiecta Exēplū stoici egro tauris.

Dolor in differens

Nihil est inquit malum: nisi quod turpe aut vitiosum est. A. Ad inepţias redis: illud.n. quod me angebat non eximis. scio dolorē nō esse nequitiā desine id me docere: hoc doce. doleā necne doleā nihil interesse. M. nūquā quicquā inqt ad beate quidē viuendū: quod est in vna virtute positū sed tamen est reiiciendū. Cur? asperū est: cōtra naturā difficile perpessu triste: durū. Hæc copia verborū est: quod oēs vno verbo malū appellamus: id tot modis posse dicere diffinis. Tu mihi nō rollis dolorē: cū dicis asperū contra naturā vix quod ferri toleraricq; possit: nec mētiris. sed re succūbere nō oportebat verbis gloriantē: dū nihil bonū nisi quod

Sorites aceruus

Bonū honestum

Malū turpe

laudabile aūt oē honestū igitur oē bonū honestum. Ille quoq; sorites quod argumēti genus aceruatio siue aceruus latine dicitur stoicorum est: quod bonū sit id esse obtabile qđ optabile id honestū: gitur oē bonū honestū Dogma stoicorū: est nihil aliud eē vere & simplr bonū nisi honestū: nec aliud quicq̄ malū nisi turpe reliqua oia quæ in medio forent an neq; honesta eēnt neq; turpia neq; bona eē neq; mala decretū ē quæ græce Adiaphora dicūtur latie indifferētia: i quibus voluptas & dolor reponūt. Quæ aspernāt in malis: Aristoteles & platonici bona appellant oia: quæ secundū naturam sint: q̄ aūt cōtra mala. Verborū concertatiōe: verbi controuersia. vt ait alibi M. Tullius: & ab augustino libro. ix. de ciui. dei repetitū est: iā diu torquet hoies grēculos cōtentionis cupidiores q̄ veritatis. Isti: stoici.

honestū. nihil malum nihil quod turpe: optare hoc quidē est nō docere. illud & melius: & verius: oia quæ natura aspernatur in malis eē quæ ascisçat in bonis. hoc posito & verborū concertatione sublata tantū tamē excellet illud: quod recte amplectātur isti: quod honestū quod rectū: quod decorū appellamus: quod idē interdū virtutis nomine amplectimur: vt oia præterea quæ bona corporis & fortunæ putātur perexigua: & pminuta videātur. nec malū quidē illū: nec si vnū in locū collata oia sint: cū turpitudinis malo cōparāda. Quare si vt in initio cōcessisti turpitudo peius est quā dolor: nihil est plane dolor. nā dum tibi turpe nec viro dignū videbitur gemere: eiulare: lamentari: frangi: debilitari dolore: tum honestas tum dignitas tum decus aderit: tuq; in ea intueberis

Adiaphora

Decorū Prepon

Decorū ap. græce ꝓpon. dī qđ latinæ decorū. Cui⁹ vis est ea: vt ab honesto nō q̄at seiungi: nā & qđ decet honestū est: & qđ honestū ē decet. Decorū ait. M. Tullius de officiis scribens id esse quod consentaneum sit hominis excellētię: qđ ad prudentiā: ad fortitudinē ad iustitiā: ad tēpantiā pertinet: & in oī honestate versatur: Est & decorum: quod & poete sequuntur cum id quod quaq; persona dignum est: & fit & dicitur. Ambrosius libros officiorum a decoro auspicatur: quod in canonicis scripturis primo loco constitutur: ex quo est illud. Te decet hymnus deus in syon. Nec cum turpitudinis malo comparanda: quod turpe est. In summum malum & solum dicunt esse stoici: in tantum vt dolor collatus cum turpitudine i medio loco sit: qui apud illos adiaphorō. i. indifferens est.

Te continebis: sapiens ne qd faciat in decorũ: nõ succũbet dolori: non eiulabit: non lamentabitur. hinc scribit Au. gellius: quod stoicus philosophus grauiter egrotans perpetiebatur duce ratione: & cohibebat coercebatq; intra sese violentias effrenati doloris: nullos eiulatus nullas cõplorationes: ne nullas quidẽ voces indecoras edebat: Aut te continebis: cedet ꝓfecto virtuti dolor: & animi inductione lãguescet Aut enim nulla virtus est: aut contẽnẽdus est dolor omnis. prudentiam ne vis esse: sine qua ne intelligi vlla virtus potest: quid ergo ea patietur ne quicq̃ facere nihil ꝓspicientẽ & laborantẽ? an tẽperantia sinet te i moderare facere quicq̃: an coli iustitia poterit ab hoie ꝓp vim doloris enũtiate commissa: ꝓdente conscios: multa efficia relinquente? Quid fortitudini amdriã greci appellãt. Stoicus violẽtias doloris cohibens

enim vlla virtus: est autem virtus: igitur contẽnendus dolor: argumentum est qd dialetici disiunctum: Dicũt omnia autem quæ disiunguntur: pugnantia inter sese esse oportet. Prudẽtia: virt⁹ habet partes quatuor prudentiam iusticiã: fortitudinem temperantiã. Prudẽtia est rerum bonarũ & malorum & vtrarũq; scientia. Iusticia est habitus aĩ communi vtilitati cõseruata suã cuiq; tribuens dignitatem: fortitudo est considerata periculorũ susceptio. & laborũ perpessio. Tẽperãtia est ratiõis in libidinẽ atq; in alios nõ rectos impetus aĩ firma & moderata dominatio. Socrates oẽs virtutes putabat esse prudẽtias: impossibile est inqt Aristoteles prudentẽ esse quempiã nisi sit bonus: prudentis est bene consulere: Anaxagorã & thalen & id genus philosophos sapiẽtes esse dicũt sed nõ prudẽtes: qa ꝓpria cõmoda ignorabãt. Plato ait in legibus prudentiã oim virtutũ ducẽ esse: dr̃ græce φρονεσιϛ inde est illud festiuiter a plauto ꝓlatum in truculẽto: quæ hic habet ꝓnesiũ omnẽ & pectore emouit e meo phronesim. Temperantiam: græce dicitur sophrosyne quæ phronesεos. i. prudentiæ salus & conseruatio est: vt ait plato in cratylo: temperãtia maxime continetur eluscescitq; decore. Iustitia græci dicεosynẽvocant: quod significat iusti intelligentiam: sine qua quid sunt regna nisi magna latrocinia: hæc vna virtus est vt aliubi ait. Mar. Tullius: omnium domina ac regina virtutũ ουτεεσ ωεροσ ουτε εωοσ ουτω θαυματοσ: neq; hesperus neq; lucifer ita mirabilis. Enunciante commissa: archana quæ fidei nostræ commissa sunt minime enunciãda in uulgandaq; sunt. Id enim esset contra iusticiam: hinc illud oratianũ memoria dignũ: archanũ nec tu scrutaberis vlli⁹ vnq̃ cõmissũve teges: & vino tortus & ira. Fortitudini Partes virtutis Prudẽtia Iusticia Fortitudo Temperãtia. Philosophi sapiẽtes non prudẽtes Sophrosyne. Diceosyne. Arcana nõ in uulganda

Comitibusq; eius. M. Tullius in secũdo rhetoricorum fortitudinis partes ait esse: magnificentiã: fidentiã: pacientiã: perseuerantiã: circa timorẽ & audaciã fortitudo μεσοτησεστιν. mediocritas est vt inquit Aristoteles in secũdo ethicorũ. Ita affectũ: lamentabili voce lamentantẽ & dolori succũbentẽ. Ne virũ quidẽ hoc nomine non sexus sed virilitas plane & robur significat. Ecquid: nõne nũquid interrogatiue legendũ. Si quid de corinthiis amiseris: sensus est si vnius vasculi ex corinthiis vasis iactura facta sit reliqua supellex non amittitur: sed in virtutibus secus est: vna enim amissa oẽs amitti dicũtur qui enim vnã virtutẽ habet vt philosophi tradũt: oẽs habet. Sũt enim inter se iugatæ copulateq; vt diuungi nõ possint: sicut & disciplinæ. M. Tullius in oratõe pro archia: & enim oẽs artes quæ ad humanitatẽ ptinẽt habent quodã cõmune vinculum: & quasi cognatione quadã inter se cõtinent. Victruuius tradit oẽs disciplinas inter se cõiũctionẽ rerũ & cõicationẽ habere: ex quo encyclios siue encyclopedia dicitur a græcis doctrinarũ orbis cõstans ex mẽbris pluribꝰ: vt corpus bene cõpactũ qũo autẽ intelligi possit: qui vnã virtutẽ habuerit oẽs habere: & oẽs deesse cui vna defuerit: docet diuus Augustinus in epistola ad Hieronymũ scribens quod prudentia nec ignaua nec iniusta nec intẽperans potest esse. Nã si aliquid horũ fuerint prudẽtia nõ erit: porro si prudentia tũc erit si & fortis & iusta & tẽperans sit: profecto vbi fuerit secũ habebit cæteras. Sic & fortitudo imprudens esse nõ potest: vel intẽperans vel iniusta. Sic tẽperantia necesse est vt prudens fortis & iusta. Sic iusticia nõ est nisi sit prudens fortis temperãs: ita vbi est vna vera aliqua earũ: & aliæ similiter adsunt: vbi aũt aliæ desunt vera vna illa nõ est: etiã si aliquo mõ similis esse videatur: hoc est quod sensit Aristoteles in. vi. ethicorũ: cũ ait: simul cũ prudentia oẽs virtutes existimant: hæc ãt inter philosophos cõstant: sed opinio popularis seiungit: & ita vulgus loquitur: & alios fortes: alios prudẽtes:

Magnificẽtia pars fortitudinis.

Qui vnã virtutem habet oẽs habere.

Encyclios Encyclopedia.

comitibusq; eiꝰ magnitudini animi grauitati pacientiæ rerũ humanarũ despicientiæ qũo respondebis: Afflictus ne & iacens & lamentabili voce deplorãs audis: o virũ fortẽ te vero ita affectũ ne virũ quidem dixerit quisquã. amittenda igitur fortitudo est: aut sepeliendus dolor. Ecquid. scis igitur si quid de corinthiis tuis amiseris. posse habere te reliquã suppellectilem saluam. Virtutem autẽ si vnã amiseris: & sit amitti non potest virtus: sed si vnã confessus fueris te non habere nullã esse te habiturũ: num igitur

alios iustos: alios temperatos dicat: ex sentētia vulgi est iustitiā sine prudētia multū posse: sine iustitia nihil valere prudentiā. De vasis corinthiis & ære corinthio: qđ mixtura auri & argenti p̄cioſissimū fuit. Copioſissime scripsimus in secūdo tranquilli cōmētario. Augustus dictus est corinthiarius: qđ corinthiorum p̄cupidus foret. M. Tullius in oratione p roſcio amerino. Domus chryſogoni referta vasis corinthiis & deliacis: vbi annotādū est deliaca dici vasa ex ære p̄cioſa ab insula delo: vbi fuit prima nobilitas æris. Plini⁹ li. xxxiiii. Antiqſſima inquit æris gloria deliaci fuit mercatus in delo cōcelebrāte toto orbe Ex ære deliaco fiebant pedes triclinorū fulcraq̄. Romæ fuit simulacrū Ioue ex deliaco ære i capitolio. Philoctetā illū: quem. s. induxit supra ex dolore vulneris gemētem & eiulantem. Ille: philocteta. In lectulo humido: philocteta iacuit in spelunca decimū annū gemebūdus & quæribundus.

Cū prudētia oēs virtutes

Alius fortis

Alius prudens

Corinthiarius

Deliaca

fortem virum nū magno animo: num patientē. num grauem: nū humana cōtementē potes dicere: aut philoctetam illū. A. te. n. malo discere. sed ille certe non fortis qui iacet in lectule humido: qui eiulatum questu gemitu fremitibus resonādo multum flebiles voces refert nō ego dolorē: dolorē esse nego. cur .n. fortitudo desideraretur. sed cū opprimi dico patiētia si modo est aliqua patientia: si nulla est quid exornamus philosophiam: Aut qd eius nomie glorioſi sumus: Pūgat dolor vel fodiat. sane si nudus es. da iugulum: sin tectus vulcaniis armis. i. fortitudine resiste: hæc. n. te: nisi ita facies: custos dignitatis relinquet & deseret. Cretum quidem leges: quas siue Iuppiter: siue minos sanxit de Iouis quidē sentētia: Eum dolorem: Opprimi: vinci cohiberi. Si nu. es: me thaphoricos si nullis phīæ adminiculis subnixus: nullo robore sceptus. Vulcanis armis pmanet in translatione: sicut. n. arma vulcania achilē tegebant tutabāturq̄ ab impetu telorum hoſtiliū reddebātq̄ impenetrabilē: ita fortitudo & documēta philoſophorū vice armorū munīt nos & sepiunt: aduersus impetum: & turbinē doloris impetētis. Arma a vulcano vt thetydi gratificaretur fabrefacta fuisse achilli inuicta p̄cioſa celata cōtra tela troianorum canis homerus Smyrneus in iliade: Homerus vero mantuan⁹ & ipse luculenter scripsit in eneide vulcanum vt morē gereret veneri feciſſe arma eneæ & pulchritudine & firmitudine viſera contra tela latinorum. Cretū leges: plato in primo de legibus cretensium leges

Arma vulcania

Leges cretū cōditę a minoe.

cumprimis probari tradit tanq̃ effectrices beatitudinis: cū recte sint cōditæ: vel a Ioue vt apud eundē asserit Clinias cretēsis vel a minoe: quē ferūt p nouēniū habuisse collocutionē cū Ioue patre ex cuius monitis leges cretensibus cōstituerit saluberrimas. Strabo auctor ē minoē solertissimū legū latorē extitisse: qui ciuilibus institutis ad mansuetiores viuendi ritus perduxit cretēses: positaq; in mediū decreta singula ab ioue ea ferre cōmentabatur hūc primū minoa sectatus alter minos vt aiunt nouē per annos in antro iouis imoratus quasdā leges cōdidit: quæ cōsulta & sanctiones Iouis eē dissereret. Sūt q minoē insulæ crete dicāt hospitē: sunt q indigenā. Illud inte oēs cōstat cretam optimis institutā legib⁹ fuisse eiusq; sectatores fuisse græcos primisq; lacedęmonios: vnde creditū est mores cretenses magna ex parte laconicos esse. Ephorus & reliqui pdiderūt cretenses ab ineūte pueritia armis ac laboribus exerceri solitos

Duo minoes

vt poetæ fuerunt: itēq; Lycurgi: laboribus erudiunt iuuentutē venādo: currendo: esuriendo: sitiendo: algendo: æstuando: spartæ vero pueri ad aram sic verberibus accipiuntur: vt multus euisceribus sanguis exeat: nonnūquā etiam vt cū ibi essem audiebam ad necē: quorum non modo nemo exclamauit vnquā: sed ne ingemuit quidē. qd ergo? hoc pueri possunt: viri non poterunt: & mos valet: ratio nō valebit? interest aliquid inter laborem & dolorem: sunt finitima omnino sed tamen differunt aliquid. Labor est functio quædam vel ani

calorē & frigus & aspera viarū facile cōtemnētes. In pugnis plagas tolerāter ferre: ab arcu sagitas excutere saltationē armatā: q̃ imago erat rei bellicæ frequēter saltare: q̃ pyrricā vocāt: de qua apud tranquillū satis multa: lycurgus oli peregrinator in cretā pfectus ē: vbi a Thalete musico & iurisc̄sulto edoctus fuit: quonāmodo primo quidē rhadamātus deinde mios leges mortalib⁹ dederit: tū egyptū petēs: gentis illius iura didicisse fertur: q cū rursus lacedæmoniā i patriā rediret ad ordinādas leges icitatus apollinem delphicū cōsuluit Indeq; instituta deferēs cōdidit leges magna ex pte cōsimiles legibus cretēsiū: quæ ρητραι: ideſt retræ appellātur tā q̃ oraculo sancitæ. Pueri ad arā: apud spartanos pueri virgis cesi totū diē in ara Dianæ cognomēto orthiæ ad mortē vsq; hilares ac leti pferunt plagas: q ex ipsis diutius verbera tollerauit tā illustris clarusq; habetur: q̃ qui maxie hi græco vocabulo dicūtur vomonices: ideſt in ara contēdētes. Dimicatio ipsa græce vocatur. Διαμαστιλω-

Pyrrhica Lycurgi

Rhetre

Vomonices

Diomastigosis

σιον.i.diffl agellatio:quæ ſingulis annis fit: auctor plutarchus in apohthegmatis laconicis. Seneca Hieronymus. Cæteri meminerũt laconiæ tolerantiæ:ob hoc ab Oratio dicitur optimo epitheto patiẽs lacedomõ: Emilius ꝓbus:lacedemoniorũ inquit moribus ſũma virtꝰ in paciẽtia ponebatur:ſcribit Seneca quod lacedemonii liberorũ ſuorum indolẽ experiũtur publice verberibus admotis illoſq; adhortãt vt ictus flagellorũ fortiter ꝓferãt:& lacerõs ac ſemianimes rogãt ꝓſeueranter vulnera ꝑbere vulneribus. Mos valet:inſtitutũ conſuetudo lacedemoniorũ cõmunis conſenſus mos eſt:qui inueteratus conſuetudinẽ facit. Vt Varro Seruiuſq; declarãt. Græci vno nomie appellant apd græcos πονος dicitur labor & dolor:cũ inter laborem & dolorẽ diſcrimiatio ſit:in hoc itaq; vberior pleniorq; eſt latina quã græca lingua. Amãtes doloris: φιλοπονους: dicunt græci quod ſignificat amantes ſtudioſoſq; laboris. φιλοπονια dicitur amor laboris. O verborum inops græcia. Mar. Tullius qui pometium latinæ linguæ protulit: qui Romanum eloquium augere locupletare illuſtrare pro virili parte contendit: in primo de finibus ſentit ac profitetur latinam linguam non modo non inopem vt vulgo putabatur ſed locupletiorem etiam eſſe q̃ græcam: tamen conſtat inter ſcriptores græcam linguam diuitiorem affluentioremq; eſſe q̃ latinam:adeo vt merito dixerit Lucretius patrii ſermonis egeſtas: & Seneca in epiſtolis mortalibus. Quanta nobis verborum paupertas immo egeſtas ſit nunq̃ magis quam hodierno die intellexi: & Hieronymus in præfatione Euſebii chronicorum: ſignificatum eſt inquit aliquid vnius verbi ꝓprietate: non habeo meum quo id efferam: & dum quero implere ſententiam longo ambitu vix breuis viæ ſpatia conſummo. Quintilianus quoq; teſtatur: copia nos a græcis vinci. Cum varices ſecabantur: Docet exemplo marii quæ differentia ſit inter dolore & laborare. Varicoſum: fuiſſe mariũ hiſtorici teſtãtur:& auctor ẽ plutar-

mi vel corporis grauioris operis & muneris. Dolor autẽ mortuus aſper in corpore a ſenſibus alienꝰ Hæc duo græci illi: quorũ copioſior eſt lingua quã noſtra vno nomine appellant. itaq; induſtrios homines illi ſtudioſos. vel potius amantes doloris appellant:nos cõmodius laborioſos: aliud eſt enim laborare. aliud dolere. N verborũ inops interdum quibus abundare te ſemper putas græcia. Aliud inquam eſt dolere: aliud laborare. Cum varices ſecabantur. C.

Tolerãtia lacedemoniorum

Ponos:

philopõi: Philoponia Latina lingua locupletior græca Patrii ſermonis egeſtas Varices ſecuit marius:

chus: cū vtroq; in cruce varices pateretur eū ſolutū crus medico alterū ſecandū p̄buiſſe: neq; vllo ſuſpirio emiſſo ſectionē cōſtanter pertuliſſe: ſed cū medicus iam tranſitū faceret ad varices alterius cruris ſecandas recuſauit inquiēs οὐκ εἰμὶ τοθερα ϖευμα τησαλγηδονος ἄξιον. ideſt curationē nō eſſe dignā eo dolore. Plinius in xi. ſic refert: varices in cruribus viro tantum mulieri raro. Caium mariū qui ſepties conſul fuit ſtantem ſibi extrahi paſſum vnum hominē. Oppius auctor eſt: ſunt autem varices venæ in ſuris inflexe ac obtortæ: græci. ἰξιας vocant. M. Tullius varicoſus fuit. Qui velandarum varicū gratia togam ad calceos vſq; demiſiſſe traditur: auctor eſt auicēna varices accidere curſoribus & onera baiulātibus: & diu ſtantibus: hinc eſt illud ſatyrici poetæ. Varicoſus fiet aruſpex: ex grandi ſcilicet conſiſtitione: & quaſi quadam ſtabulatione ac longo ſtatu. Varices in quorundā ventribus innaſci teſtis eſt Cornelius celſus: qui varices aduri præcipit ſi recta eſt vena: ſi vero curua eſt & velut in orbes quoſdam implicatur vtilius excidi: a quo varices maſculino genere dicuntur alii fœminino vſurpant. Iulius firmicus in octano Matheſeos tardit varios fieri: qui habuerint horoſcopum in ſexta parte ſagittarii. Itaq; illi Minos rhadamantus: lycurgus: ſolon: aliiq; nomothete: ideſt cōditores legū ſignificātur. Spartitatæ in fœminas tranſtulerūt: ex inſtituto ligurgi virgines ſpartanæ corpora curſibus ac luctationibus ac discorum iaculorūq; iactibus exercebant: vt ῥιξωσις. i. radicatio gignēdorum filiorum robuſtior fieret & pulchre germinaret. De paleſtra lacenarum fœminarū: q̄ nudæ in gimnaſio luctabantur affatim ſcripſimus: ſup illa ꝓpertiana elegia cuius initium eſt: multa tuæ ſparthe miramur dona paleſtræ præcipit plato in quinto de repub. Mulieres exercendas eſſe gimnaſtica: cū omnium operū natura compos ſit fœmina. Eurotas: fluuius eſt: qui ꝓpe lacedemonē fluit: id quo natando

Varices gd ixiœ

M. Tulli⁹ varicoſus

Locus iuuenalis

Horoſcopus varicoſi

Nomothetæ.

Paleſtra lacenarū

Mario dolebat cum æſtu magno agmen ducebat: laborabat. Eſt inter hæc tamen quædā ſimilitudo. conſuetudo enim laborum perpeſſionem dolorū efficiet faciliorem. itaq; illi qui græciæ formā rerū publicarum dederunt corpora iuuenū firmari labore voluerūt. Quod ſpartiatæ etiam in fœminas tranſtulerūt: que cæteris in vrbibus molliſſimo cultu parietum vmbris occuluntur illa autem voluerunt nihil horum ſimile eſſe apud Lacænas virgines: quib⁹ magis paleſtra eurotas: ſol: puluis: labor: militia in ſtudio ē q̄ fertilitas barbara. cr

exercebãtur & ſudorẽ diluebãt: ſicut romani poſt exercitationẽ campeſtrẽ deſilibant in tyberim cauſa abluendi pulueris ac ſudoris. Fertilitas barbara græce dicitur ωλησμορη τωρβαρβαρορ fertilitas & opulentia barbarorũ. Quaſi callum obducit: occalleſcere verbũ vetus eſt quod ſignificat callum abducere plautus. Coſtæ occalluere plagis. Mar. Tulli⁹ in epiſtolis. Cõſuetudo diuturna callum iam obduxit ſtomacho meo. De callo aprugno de callo i cibis affatim apud Suetonũ: fauces gulonũ oppido q̃ decẽter a Seneca dicũtur occalloſæ: tãq̃ callum obduxerint ex cibis ardentibus aduerſus ſenſum feruoris cibalis: qui vix ſuffrenat gulã helluonũ magis ardentẽ: q̃ ardeat feruẽs obſoniũ. Procedit ad modum ad tibiam: Tucidides lacedemonios tibiarũ modulis in p̃lisvſos eſſe refert: vt moderatores modulatioreſq; fierent: qđ tibicinis numeris tẽperatur igitur cũ p̃cinctæ claſſes erant: & inſtructa acies ceptũq; in hoſtẽ p̃gredi: tibicines inter exercitũ poſiti canere inceptabãt. Ea ibi p̃tentione tranqlla & venerabili: quadã quaſi militaris muſicæ diſciplina vis & impetus militũ: ne ſparſi diſpalatiq; proruerẽt: cohibebatur. Ariſtoteles autẽ in problematis morẽ illũ ingrediendi ad tibiarũ modulos p̃lit inſtitutũ eſſe a lacedemoniis ſcripſit ιρα τουσ δειλουσ ασχημουρταρ γιρωσκωσιρ ideſt vt timidos minus honeſte agentes cognoſcãt. In hanc ſentẽtiã ait Valerius maximus ſpartanæ ciuitatis exercitus non ante ad dimicandũ deſcẽdere ſolebat: q̃ tibiæ cõcẽtu & anapeſti pedis modulo cohortationis calorẽ aio traxiſſent. Vegeto & crebro ictus ſono ſtrenue inuadere hoſtẽ admoniti. Eſt ãt anapeſtus vt grãmatici docẽt per cõſtãs ex duabus ſyllabis breuibus & lõga: vt nebulæ: quẽ græci antidactilũ nominãt quaſi dactylo cõtrariũ dictus. ωαρατοαρα ωαιειρ quia repercutit dactylũ ſono reciproco. Vnde nomen habeat exercitus vt interp̃tatur. M. Varro dictus ex eo qđ exercitando fit melior. Vegetius in ſecũdo numerus militũ exercitatur. Vnde ex reipſa atq; opere exercitus nomẽ accepit: vt ei nũquã liceret obliuiſci quod vocabatur. Docet idem Vegetius romanos milites tã veteranos q̃ tyrones: exerceri ſolitos ad omne genus armorũ: oẽs enim

Occalleſcere.

go his laborioſis exercitationibus & dolor intercurrit. nõnũq; ipellũtur: ferũtur: abiiciũtur: cadunt. Et ipſe labor. quaſi callũ quodam obducit dolori. Militiã vero noſtrã dico nõ ſparciatarũ: quorum procedit admodũ ad tibiã: nec adhibetur vlla ſine anapeſtis pedib⁹ hortatio. noſtri exercitus primum vnde nomen habeant vides: deinde qui labor quãtus agminis: ferre

Fauces occaloſæ

At tibias acies.

Iaconica

Procictæ claſſes

Diſpalati

Anapeſt⁹

Antidactylus

Exercit⁹ vnde

Exercitionē plꝰ ꝓdeſſe q̄ medicos.

artes iugibus exercitiis proficiūt: cūcta exercitatione cōualeſcūt: vt merito dictū ſit quottidiana exercitia ad ſanitatē plus prodeſſe q̄ medicos. Armorū doctores & magiſtros græci tacticos appellāt: dictio mendoſa apud Vegetium: nā pro tacticos atticos legitur perperam.

Tactici Agmen

Quātus labor agminis: agmen dicit exercitus incedēs: qua in re cu ſtodiendū eſt ex militari di

Militaris gradus

ſciplina: vt oēs milites incedendi ordinē ſeruent: quadrato agmine ibat roman⁹ exercitus: qđ pro loci ratōe mutandū. militaris gradus dī: quo. xx. milia paſſuū horis quinq; cōficiūtur: plerūq; autē gradus citatior eſt: quo totidē horis. xxv. milia peragenda ſunt. Et ita militari gradu quatuor milia.

Plenus gradus

In pleno gradu: quinq; milia p ſingulas horas ſuppu=

Cibaria Ferre.

tantur. Ferre cibaria: pondus baiulare vſq; ad. lx. libras & iter facere gradu militari tyrones cogebātur: vt in expeditionibus facilius annonā & arma portarēt quod antiquos milites factitaſſe dicūt idonei ſcriptores: & teſtis eſt Virgilius: q̄ ait in georgicis: Nō ſecus ac patrius acer Romanus in armis iniuſto ſub faſce viam cū carpit & hoſti. An te expectandum poſitis ſtat in agmine caſtris. Vbi expoſuit Seruius Iniuſto ſub faſce ſub magno onore: magnū autem onus dici propter arma: alimenta. Vallum: Iuuus in tertio refert quintū cincinnatum dictatorem iuſſiſſe vt milites adeſſent in cā pro martio ante ſolis occaſum armati cū cibariis quiſque in quinque die coctis. Valliſq; duodenis: ſentores vero vt coquerent cibaria militi vicino: dum is arma pararet: vallumq; peteret. Dimidiati menſis: quindecim dierum quæ differentia ſit inter dimidiatum & dimidium docet Aulus gellius in tertio & nos alibi explicauimus. Scutum galeam: murus dicebatur apud priſcos pedeſtris exercitus præter ſcuta cataphractis galeiſq; fulgebant. Eſt autem cataphracta lorica ſiue thorax. Vnde cathaphracti equites dicti & cataphractarii. De quo apud Propertium in eo verſu. Stat cataphractus equo cataphractæ naues apud thucididem pro tectis nauibus arma autem pro membris habebantur a militibus Romanis: quia ſicut nulli onerosa ſunt ſua ipſius membra ita illis oneroſum non erat arma geſtare: hinc illud ſili: pro membris arma fuerunt. Clamor: mos græcorum fuit. ſilenter inie-

Ferre malū.

plus dimitiati menſis cibaria: ferre ſi quid ad vſum velint. ferre malū. nā ſcutū gladiū galeā. in honore noſtri milites non plus numerant quā humeros lacertos manus. Arma enim membra militis eſſe dicūt Quæ quidē ita gerūtur apte: vt ſi vſus foret abiectis oneribus: expeditis armis vt membris pugnare poſſint. quid exercitatio legionū

Faſcem portant

Vallum

Cataphracta.

rent pugnam ac cõpſcira tu tacito nitibundi. Ex quo eſt illud Homeri. Aſt ibant taciti ſpirantes robur achiui. Contra romani cum clamore aduerſus hoſtes congrediebantur: quem clamorem barritum vocant: qui non prius debet attolli: q̃ vtræq; acies ſe iunxerint Au. gellius quid ille vult ardentibus clamor militum romanorum: quem in congreſſibus prælíorum fieri ſolitum ſcriptores annalium annotauerunt cum ad manus ventum eſt: tum iam e ꝓpinquo hoſtis & impetu ꝓpulſandus & clamore terrẽdus eſt: Cæſar in cõmentariis belli ciuilis pompeiani. Nõ fruſtra inquit antiqtus inſtitutũ eſt vt ſigna vndiq; concinerent clamorẽq; vniuerſi tollerẽt. Quibus rebus & hoſtes terreri & ſuos incitari exiſtimauerũt.

Barítus Clamor militũ.

quíd ille curſus concurſus: clamor quanti laboris eſt? ex hoc ille animos ín preliís paratos ad vulnera adhuc parí animo ín exercitatum militem: mulier vídebítur. Cur? tãtum intereſt iter nouũ & veterem exercítium quantũ experti ſumus: Aetas tyronum plerũque melíor: ſed ferre laborẽ contẽnere vulnus cõſuetudo docet: quinetiã vídem⁹ ex acíe efferrí ſæpe ſaucios: & qdẽ rudẽ illũ & ínexercitatũ quãuis leuí ictu ploratus turpiſſimos edere. At vero ille exercitatus & vetus ob eamque rem fortíor medícum modo requírens a quo obligetur.

Adduc: adducito verbũ eſt. A quo obligetur: q faſciis & ligamentis vulnera deliget ac linteolis impoſítis deuinciat. Curtius: ne obligato quidem vulnere aut ſegnius deſtinata exequitur Item dum corrípitur: dum obligantur oculi. Seneca impreſſit mortiferum corpori vulnus: quo obligato a medicis minus habuit ſanguinis impreſſit mortiferum corpori vulnus. Quantum experti ſumus: forſan ob bellum ciuile pompeianum dixit hoc: in quo Cæſar habuit robora veteranorum qui profligarunt pompeianos nouos milites. Et inexercitatos. O patrii colles: mira commenta: & meræ nugæ dici ſolent in huiuſce loci implicatione magis: q̃ explicatione: quidam exponunt o patrocles o municipes ciueſque eandem patriam colentes. Alii indoctius legunt ac indoctius interprætantur: qui dicunt o patrii colles: tanquam exclamatio ſit ad montes patrios. Ego re ſolerter penſita lego o patrocles. Et vt ita legam ſuadet Homerus apud quem non ſomniculoſe: ſed vigilanter obſeruauímus tradi in. xi. iliados: quemadmodum eurypylus vnus ex proceribus græcorum ab Alexandro ſagitta vulneratur. καταμηρον δεξιον. Ideſt

Obligare vulnus.

Locꝰ pul cherrimꝰ

infemore dextro:ita vt harũdo ipſa in vulnere frangeretur:qui exclamans ex vulnere ait. ωφιλιο αργειων ηγητορεσ ηδε μεδοντεσ: ideſt o ſocii principes primoreſq; græcorũ ſtate: & aiaci auxilium ferte: mox factus eſt obuius patroclo claudicans ex vulnere femoris: quẽ patroclus miſeratus age inquit heros eurypyle hoc vnũ mihi reſponde vtrũ adhuc noſtri heſtori pares ſint an impares atq; ab illo profligantur: cui reſpondens eurypylus inquit o υκετι διοτρεφεσ πατροκλοσ αλκαραχαωρ εσσεται ideſt o generoſe patrocles vel vt latini dicunt patrocle nõ amplius erit vllũ auxilium græcorũ tume vt

Euripili

O patrocles inquit ad vos aduenies auxiliũ & veſtras manus peto:priuſquã oppeto malam peſtẽ mandatam hoſtili manu: neq; ſanguis vllo potis eſt pacto profluens conſiſtere: ſi qua ſapientia magis veſtra deuitari mors poteſt: ſerues obſecro: in tentoriũ ducas ſagittã ex femore euellas ſanguinẽ nigrum aqua calida ablue vulneri. φαρμακα εσθλα ideſt medicamẽta ſalutaria appone:quæ te achilles edocuit: quæ ipſe a chirone centauro iuſtiſſimo didicit:nam medici podalyrius & machaon ſeculapii opitulari nõ poſſunt: quorũ alter machaon vulneratus eſt:alter in cãpo ſuſtinet ferociã troianorũ: tunc patroclus mediũ hominẽ cõplexus ac baiulans tabernaculo intulit: ac ſuper bouina coria extẽdens adhibuit fomẽta neceſſaria: poſtremo radicẽ quandã amari ſaporis manibus conterens vulneri appoſuit: quæ dolores oẽs ſedaret vulnus mitigaret: ſanguinẽ ſupprimeret. Ex hac homerica narratiõe totus hic locus opinor tranſcriptus fuit a vetere quopiã poeta latino cuius hæc verba ſunt introducẽtis eurypylum vulneratũ implorãtem ſuppetias opemq; a patroclo. Et ita nodus:qui alioqui eratineno dabilis facile diſſoluitur: vt exponamus verba hæc veteris poetæ dici ab eurypylo ad patroclum. Ita legendũ erit o patrocles:vt ſit vocatiuus caſus ex formula græcanica: quẽ antiqui ſalutatorium appellãt

Vocatiuꝰ ſalutatorius

Oppeto peſtem vetus locutio eſt:oppetere mortẽ: & oppetere mortem:& oppetere peſtẽ.quod ſignificat mori. Plenus etiam ſermo ẽoppetit: qđ eſt moritur. Hoſtili manu: alexãdri: cuius ſagitta percuſſus eſt eurypylus in femone. Potis:potens eſt poteſt. Virgilius. Nec potius ionios fluctus æquare ſequẽdo. Perſius. Nec potis es nigrũ vitio p̃figere theta: declinatur vt docet Priſcianus: hic & hæc potis & hoc pote. Perſius. Quí poteſ vis dicã. i. quomõ poſſibile eſt. Cõſiſtere dixit homerus: ꝑ fluuiũ ſanguinis vulnerato fœmine vlyxem inhibuiſſe cantamie: cuius rei apud nẽos. Plinius & apuleius meminerũt

Namq; eſculapii: textura verborũ ſic ordinãda eſt. ſautii opplent hoc eſt implent porticus liberorũ eſculapii i. podalirii & machaonis. Eſt autem ſenſus tanta eſt multitudo ſautiorum vt podalirius & machaon circũuallati ſint ab his qui medelas vulneribus medicamẽtaq; depoſcunt: ex quo fit inquit eurypylus vt illi a me adiri non poſſint: namq; Aeſculapii liberorũ faucii opplent porticus. nc n poteſt acce di. certe. Eurypilus hic quidem eſt hominẽ exercitatũ: vbi tantum lu ctus continuatus. Vide q̃ non flebiliter reſpondeat: rationem etiam aſſerat. cur æquo animo ſibi ferendum ſit. qui alteri exitiũ parat eum ſcire oportet ſibi paratam peſtem vt ptícipet parem abducet patrocles credo vt collocet in cubili: vt vulnus obliget: ſi quidẽ homo eſſet. ſed nihil vidimus. Quærit enĩ quid actum ſit eloquere: res argiuũ prelio vt ſe ſuſtinet. nõ poteſt hęc fari tantum dictis. q̃tum factis ſuperat. hoc aũt immutauit latinus poeta: cuius hæc ſunt verba: paulũ deuius ab homero apud quẽ dixit eurypylus ideo machaonẽ & podalirium ſibi nõ poſſe opitulari & manus medicas adhibere: quoniã alter eſſet vulneratus: alter in pugna occupatus. Eſculapius aũt celebratur vt pote vetuſtiſſimus auctor medicinæ: ob eãq; in deorũ numerũ receptus: cuius deinde duo filii podalirius & machaon bello troiano ducẽ agamenonẽ ſequuti: nõ mediocrẽ opẽ cõmilitonibus ſuis atulerũt: vt auctor ẽ Cornelius celſus: quos homer⁹ vulneribus tantũmodo ferro & medicamẽtis ſolitos eſſe ꝓpoſuit. Eurypylus: iam loquitur Cicero. Qui al. ex. pa. Verba ſunt eiuſdẽ veteris poetæ: q hæc oia ab homero mutuatur: ſiue is accius: ſiue pacuuius: ſiue quicũque alius vetuſtiſſimorũ latinorũ: quorũ: poemata ad poſteros non peruenere. Eſt aũt ſolatiũ hominis vulnerati: qui ad bellũ ꝓficiſcens ſummere debet: vt dicitur peras duas: alteram dandorũ: alteram accipiẽdorũ vulnerũ abducet patrocles: lege patrocles: q vt iam declarauimus ex carmine homerico: eurypylũ vulneratũ cõplexus intulit in tentoriũ collocauit ſuper coriũ: obligauit: vulnus breuiterq; oia fomẽta ac medelas adhibuit. Si quidẽ homo eſſet: terẽtiana ſententia eſt homo ſum humani nihil a me alienum puto: quam ait ſeneca oportere homines habere in pectore & in ore. Eſt aũt ſenſus ſi aliqd humani haberet patroclus eurypylũ ex vulnere claudicãtem collocaret in cubili. Foueretq; medicamẽtis quod facit apud homerũ: ſed apud latinũ poetam inducebatur patroclus nõ tam curans eurypylum q̃ querẽs ex eo quid agerent græci & quõ pugnã ſuſtinerẽt. Sed ni-

Podalirꝰ

Machaõ.

Snĩa habenda in ore.

hil vidimus: lego sed nihil minus vt sñia quadret. Quid actũ sit verba patrocli ad eurypilũ ex veteri poemate: apd homerũ ita sciscita sed age heros eurypyle hoc vnũ respõde: quõ græci tolerẽt excellũ hectorẽ: vtrũ resistãt: an succũbant. Etiã si eurypylus verba sunt hęc .M. Tulit: quorũ hic est sensus: si eurypylus potuit vulnerat? talia forti res ferre: q̃to magis posse debet Esoph? histrio dum agit eã fabulã: sustinetq; psonã eurypyli cõmẽticiã: ex instituto scento & ex fabulæ argumẽto: de esopo tragedo quintilianus: Cicero: Plinius: oẽs meminerũt: de quo dixit oratius: q̃ grauis esopus: q̃ doctus roscius egit: Insignis est vt plinii verbis vtar clodii esopi tragici histrionis patina sescẽtis sestertiis taxata: in q̃ posuit aues. cãtu aliquo aut hũano sermone vocales: nũmis sex singulas coẽptas: nulla alia dictus suauitate: nisi vt in his imitationẽ hois mãderet: ne q̃stus quidẽ suos reueritus: illos opimos & voce meritos: hæc plini? q ait esopũ filiũ habuisse noie clandiũ: q margaritas cõminutas ad sorbendũ dedit: vt expiretur in gloria palati: qd caperẽt vniones. Hectoris: verba eurypyli: apud priscũ poctã: dolẽter dissimulẽtis: quẽadmodũ hector: fundit: fugat: sternit aciẽ græcorũ: iam in fugã inclinatã: verbũ.n. tale aliquod subintelligendũ est. In forti viro. s. eurypylo. Veteramus: seneca scribẽs de cõsolatione ad matrẽ: veterani ingt sine gemitu velut aliena corpora excoriari patiũtur. Anicule inediã ferũt: hippocrates in aphorismis ait. γερονται ευφορωτατα ρηστειρη φερουσι. i. senes facillime ieiuniũ siue inediã ferũt: quod fit pp exiguũ calorẽ: q̃ inest senibus. Cõmentatores hippocratis aiunt decrepitos & capulares senes nõ facile famẽ tolerare: eosq; fulciẽdos esse sæpe cibo sed modico: sicut lucerna iã extinctioni proxima deposcit pauxillũ alimẽti: cuius paucitas lumẽ recreat: exuberantia extinguit. Subduc athletæ: athletarũ vita & ars sagina ẽ vt ingt Galenus & repetitũ est: in canonicis decretis. Di. nouissima de cõsecratiõe: athletæ nisi largo cibo roborẽtur: fatiscũt: quẽ ob id athleticũ

Esopus histro

Patina esopi

Margaritæ ad sorbendum

Senes in ediã ferũt

Decrepiti minus fe gunt

petit laboris: quiesce igitur & vulnus alliga: etiã si eurypilus posset: non posset Aesopus: vbi fortuna Hectoris nostrã acrẽ aciem inclinata: & cetera explicat in dolore. sic est. n. intẽperans militaris in forti uito gloria. Ergo hæc veteranus miles facere poterit: doctus vir sapiens facere non poterit: ille vero melius ac nõ paulo quidẽ. sed de consuetudine adhuc exercitatiõis loquor nondũ de ratione & sapiẽtia anicule sæpe inedia biduũ aut triduum ferunt. subduc. n. cibum vnum diem athlete: Ioué olimpiũ

vocat cornelí⁹ celſus:aitq; hoíb⁹ bene moratis tales cibos eẽ ſuperuacuos. De pane athletarũ loqr̃ Galen⁹ i líbro de cacochimia: Plini⁹ ait athletas ãtiqt⁹ paſci ſolitos ficis ſiccis: quoniã is cibus corp⁹ & vires adiuuat pythagoras exercitator primũ ad carnes eos trãſtulit: de athletis plura i cõmẽtariis ſuetonii. Iouẽ olympiũ ſenſus ẽ athleta ſubducto cibo famis ipacíẽs iplorabit opẽ fidẽq; iouis olympii: cui potiſſimũ exerceẽ i ludis olympiacis decertãs: athletę vt auctor ẽ thucidides i olympiatico certamie cãpeſtrati pugnabant hoc ẽ verẽda tecti ſubligaculis Cõſuetudis magnaviſ grece dr

eum ípſum cuí ſe exercebít íuplorabít: ferre nõ poſſe clamabít. Cõſuetudínis magna his eſt. pernoctant venatores ín níue: ín montíbus. vrí ſe patiũtur. In de pugílles celeſtíbus cõtuſí ne íngemíſcunt qdem: ſed quíd hos: quibus: olympíorum: víctoría conſulatus ílle antíquus videtur. Gladíatores aut pdíti homínes aut barbarí quas plagas pfecerunt. Quomodo illí q bene ínſtítutí ſunt accípete plagã malũt q̃ turpíter vítare. Quam ſæpe apparet níhíl eos malle quam

κηρησιϛ ετεραφυσιϛ .i. cõſuetudo altera natura: cuí⁹ vis tãta ẽ vt interdũ natura vícat: hic illud qnti curtii. Vicit cõſuetudo natura potẽtior: hippocrates: galen⁹: ariſto. ceteri: maximã eẽ vi cõſuetudis concorditer oñdũt: in aphoriſmis ſcríptũ ẽ. dandũ eẽ aliqd cõſuetudíní: idẽ i líbro de regimíe acutorũ monet cũprimís noſcẽdã eẽ egroti cõſuetudinẽ. Vrí ſ. frigore & níuib⁹ Virgili⁹ penetrabile frig⁹ adurit Lucan⁹: vrebãt mõtana níues. Plini⁹ dixit ſimiles i qbuſdã locis eẽ æſt⁹ ímodici & frigorũ effect⁹. Valeri⁹ flaccus ſolib⁹ & canis vrebat luna pruínis: Sili⁹ hoſtẽ miles hẽs fractũ ãbuſtũq; níuoſis cautib⁹. Pugílles cęſtub⁹: Virg. luculẽter deſcribit pugnã daretis & entelli cęſtub⁹ factã: q ex loris bubúlis cõfecti plũbo in ſuto ferroq; rigebat: canit flaccus in .iiii. argonauticõ quẽadmodũ amicus certamíe cæſtuũ cõfligẽs cũ polluce dat⁹ ẽ neci: hõerus quoq; in .xxiii. iliados i ludis patrocli fũerib⁹ celebrat cæſt⁹ epei & euriali pugilũ: quẽ totũ locũ imitatus ẽ. Virg. i. v. æneidos. Cõſolat⁹ videt: dictũ ẽ i prio cõmẽtario qđ olympiõices. i. victor i olympiacis ludis hẽbat apd grecos i eo ferme hõre: quo apd rõanos triũphalis ípator: vicere olympia ẽ pide ac cõſolatũ adipiſci. Accipe plagã. M. Tulli⁹ i oro ne ꝓ milone: teſtís eſt ſolere nos odiſſe gladíatores in pugnis gladíatoríis timidos & vitam obſecrãtes. Contra fortes & aioſos & ſe acriter ipſí morti offerentes cupere ſeruare: fuit olí qdã gladíator in ludo cæſaris: q cũ vulnera eius a medicis execabant ridere ſolit⁹ fuit.

Cíb⁹ athletarum Frig⁹ vrit

Cæſtus

Gladiator rudes in sectione vulnerũ. Decumbere.

Vel domino: muneratiũ significat.i.editorẽ muneris gladiatorii:q familias gladiatorũ a lanistis cõparabat. Decũbere.i.succũbere:mori alias egrotare & iacere gellius:affertur philosophũ egra valitudine op pressum decũbere. Decubuit:iacuit: sensus est gladiatores etiã cura re vt honeste in morte cadant:qđ cæsar & olympias alexandri matet fecisse tradũtur. Quis collũ cõtraxit:flauius in cõiuratione neroniana deprensus admonit⁹ a tribuno cui nex flauit mãdata erat ꝓtẽdere ceruicẽ: vtinã ait tu tã fortiter ferias: vt ego ceruicẽ firmiter ꝓtendã. Meditatio: scribit Vegetius nihil esse tã difficile: qđ non assidua meditatio facillimum reddat meditationes romanorũ dici optime possũt vt Iosephus ait conflictus sine sanguine.Cõtraq; ꝑlia vera meditationes cũ sanguine: sũt ãt meditatiões exercitationes. Samius nomen est gladiatoris:vt pacideianus apud oratiũ &lucilũ.&.M. Tullũ fortassis ab insula samo noiatus:vt serui capadoces gete: dauꝰ a locis dicebãtur. Spurcus: sordidus famosusq;. Illa vita.s.gladiatoria. Crudele:de spectaculo gladiatorio fusius annotauimus apud Suetoniũ:in primo cõmentario.Iustinianus imperator libro codicis.xi. fieri vetat spectacula gladiatoria tãq; cruẽta & inhumana crudelitate satis plena: in qbus vt inquit Cyprianus hõ occiditur in hois voluptatẽ. Sontes:tales.n.ad gladiaturã parãtur noxii .s.& ob maleficia dãnati ad necẽ. Auribus multæ:sensus est:disciplinæ multæ auribus esse possunt ex libris philosophorũ ex auditu documentorũ salubriũ. iuxta illud orationi si mõ culturæ patientẽ cõmodet aurẽ:sed oculorũ sensui: qui est accerrimus: nulla efficacior disciplina cõtingere põt ad dolorẽ cõtẽnẽdũ; q̃ spectare gladiatores in

Hõ occiditur in voluptatẽ.

vel domino satisfacere vel populo Mittũt etiã vulneribus cõfecti ad domínos: qui querãt quid velint: si satisfactũ iis sit se velle decũbere. Quis mediocris gladiator ĩgemuit quis vultum mutuauit vnquam: Quis nõ mõ stetit: verũ etiã decubuit turpiter? Quis cũ decubuisset ferrũ recipere iussus collũ cõtraxit. Tantũ exercitatio meditatio: cõsuetudo vale't. ergo hoc poterit famius spurcus hõ: vita illa dignus locoq;: vir natus ad gloriã vllam partẽ animi tã mollẽ habebit: quã nõ meditatione & ratione corroboret: Crudele gladiatorũ spectaculũ & inhumanũ nõnullis videri solet. & haud scio an ita sit vt nũc fit. Cũ vero sontes depugnabant ferro: auribus fortasse multæ oculis quidẽ nulla poterat esse fortior

Vtinã tã fortiter ferias.

Meditationes cõflictus sine sanguine.

arena fortiter & alacriter digladiãtes: ſine gemitu: & quadã quaſi hilaritate geſtiẽtes. Cõmẽtatione: agitatione tractatione: alias excogitatione: alibi. M. Tullius: quæ põt eſſe in vino cõmẽtatio. Cõminiſci dicũ vt ait. M. Varro a con & mẽte cũ cõfinguntur in mẽte q̃ nõ ſolum ſunt. hinc cõmentũ & cõmentatio. Apageſis: verbũ cõmicũ quod ſignificat adhuc ſi vis & remoue. Apuleius: apageſis iã cruẽtos deos. Interpellare: interpellare eſt loquentẽ: vel aliquid agentẽ interrũpere: vnde interpellatores dicti. M. Tullius in litteris inqt ſine interpellatore verſor. Stoici viderint: nõ vult Cicero negare dolorẽ eſſe malũ quod faciũt ſtoici: ſed oſtendere eũ eſſe tollerabilẽ & fortiter ferendũ. Cõtortulis vicæ ſpinarũ cõnexis. Magnanimorũ: animus magnus & fortis nulli neq; homini neq; pturbationi animi nec dolori nec fortunæ ſuccũbit: græce dicitur μεγαλοψυχοσ magnanimitas: μεγαλοψυψεια magnanimus vt inqt Ariſtoteles nec ꝓſperis gaudebit nimium nec aduerſis nimiũ turbabitur. Extimeſcere: timor eſt de vẽturo malo. Nõ fere p̃ſens: dolor eſt & ægritudo de p̃ſenti malo. Rectæ affectiones. M. Tullius fere ſemp affectiones appellat: quos alii affectus vocant: affectiones ſi recte ſunt virtutes vocantur: ſi a recta ratione auerſæ ſũt vitia fiũt: & pturbatiões appellantur q̃ græci. παθη:

Cõmẽtatio.
Cõmẽtũ.
Apageſis
Megalopſycos.
Magnanimus.
Affectiones.
Affectus

contra doloré & mortẽ diſciplina De exercitatiõe & cõſuetudine & cõmentatione dixi. Apageſis: nũc de ratione videamus: niſi qd vis ad hæc. A. Ego ne vt te interpellẽ: ne hoc quidé vellẽ: ita me ad credendum tua ducit oratio. M. ſit ne igitur malũ dolere nec ne? ſtoici viderint. qui contortulis quibuſdam ac minutis concluſiunculis nec ad ſenſus pmanatibus effici volũt nõ eſſe malũ dolorem. ego illud quic quid ſit tantũ eſſe q̃tũ videatur nõ puto: falſaq; eius viſione & ſpecie moueri homines dico vehemẽtius doloréq; eius omnẽ eſſe tolerabilẽ vnde igitur ordiar? an eadem breuiter attingã: quæ modo dixi quo facilius oratio ꝓgredi poſſit longius. inter omnes igitur hoc conſtat: nec doctos homines ſolũ: ſed etiam indoctos virorũ eſſe fortiũ & magnanimorũ & patientiũ: & humana vincentiũ: tolleranter dolorem pati. necvero quiſq̃ fuit. qui eum qui ita pateretur non laudandum putaret. Quod ergo & poſtulatur a fortibus & laudatur cũ fit: id aut extimeſcere veniens aut non ferrem præſens. nonne turpe

vocant de qbus fusius vberiusq; dicet in quarta tusculana: affectio vt desinit Cicero in rhetoricis: est q̃dã ex tẽpore aut ex negociorũ euentu aut administratiõe aut hoim studio cõmutatio rerũ. Sed ab ea vna fortitudinẽ significat: q̃ ꝓprie virtus dr̃: quã græci Andriã vocãt Ex vi. vir. Lactãtius in li. de opificio vir inqt noiatus est: qđ in eo maior

Andria Vir a vi

vis est q̃ in fœmina. Et hinc virtus nomẽ accœpit: vnde cũ virũ dicimus nõ tã sexũ significamus: q̃ robustũ & fortẽ: viri. n. ꝓpria virilitas est & robur. Neglige inqt dolorẽ: illud dogma epicuri pinde ac incõstantis philosophi: q cũ dolorẽ summũ malũ esse dicat sua det tamẽ dolorẽ esse negligendũ: tanq̃ in eo nihil mali sit: & ita pugnãtia inter se loquẽs merito refellitur: volẽs aũt epicurus decore dolorẽ esse negligendũ ita dicitabat dolor in lõgingtate leuis in grauitate breuis. Vt eius magnitudinẽ celeritas diuturnitatẽ aleuiatio cõsoletur: notũ est epicuri verbũ dolor si lõgus leuis si sũmis breuis: qđ in p̃senti a Cicerone refellit: ppea qđ dolor aliq̃do lõgus ẽ & grauis sũmus ẽ nec breuis. Sũmũ: maximũ intelligit: quo nihil sit maius: sicuti iuppiter sũmus dr̃: ꝓ maximus supræmusq; & a Virgilio dictũ est sũme deũ: ꝓ maxie deorũ. Latera: morbus laterũ: pleureticus græco vocabulo dr̃ qui acutus ẽ: lateris dolore cõsumptus est luci⁹ crassus orator. Abest

Dolor lõgus. leuis.

Sũmum

Pleureticus

est? At qui vide: ne cũ oẽs rectæ affectiones virtutes appellẽtur: nũ sit hoc ꝓpriũ oim nomẽ: sed ab ea vna quæ ceteris excellat oẽs noiatæ sunt. appellata est. n. ex viro virtus. Viri aũt ꝓpria maxime est fortitudo. cuius munera duo maxima sunt: mortis doloriscq; contẽptio. Vtendũ est igitur his: si virtutis cõpotes: vel potius si viri volumus esse: quoniã a viris virtus nomen est mutuata. Quæres fortasse quo mõ? & recte. talẽ. n. medicinã philosophia ꝓfitetur venit. Epicurus homo mĩime malus vel potius vir optimus tantũ mõet quãtũ intelligit. neglige inquit dolorẽ: quis hoc dicit? idẽ q̃ dolorẽ summũ malũ: vix satis constãter. audiamus. si summus dolor est inqt breue esse necesse ẽ. A. iterãdũ eadẽ mihi. ista nõ. n. satis intelligo qd summũ dicas esse: qd breue. M summũ quo nihil sit superius: breue quo nihil breuius: cõtẽno magnitudinẽ doloris: a qua me breuitas tẽporis vi dicabit ante pene quã venerit sed est tantus dolor: quãtus philoctete bene plane & magnus qdẽ videtur. sed tamẽ nõ summus. nihil. n.

a ſummo dolo. magnus põt eſſe dolor ſed nõ ſũmus hoc ẽ maxius: ille. n. ſũmus merito noiatur: quo nihil grauius neq; dici neq; excogitari põt: vnde cũ dolet pars corpis talis dolor magis magnus: q̃ ſummus eſt noiandus. Tantũ hoiem. ſ. epicurum: quẽ Lucterius cunctis mortalibus anteponit: q genus humanũ ingenio ſupauit: & oẽs exoniẽs ſtellas extinxit vt etherius ſol. Nõ cõtinuo: nõ ſtatim. Doloribus podagræ: podagræ morbus: rarior ſolebat eſſe: vt inqt Plinius patrũ auorũq; memoria: q pegrinus eſt: nã ſi ita hæ fuiſſet antiqtus latinũ nomẽ inueniſſet: fœminæ & eunuchi vt auctor eſt hippocrates nõ fiũt podagrici eſt podagra rubens hoc eſt callida: ẽ frigida: eſt multiplex: de qua apud medicos plura. Interrogatus publius mimographus: qd nã eſſet moleſtũ ociũ: podagrici pedes dixit: ſeruius clodius magnitudine doloris in podagra coactus: veneno cruta punxit: & poſtea caruit ſenu oi æq; q̃ dolore in ea pte corpis. M. Agrippa cõflictatus graui morbo pedũ cũ dolorẽ eum ppeti negret crura demerſit in acetũ calidum. In acerrimo impetu morbi: atq; ita euaſit: Sextus põpeius correptus dolore podagræ merſit in triticũ lele ſup genua: leuatuſq; ſic-catis pedibus mirabili modo poſtea hoc remedio vſus eſt. Si ſaturnus dominus genituræ fuerit vt docet Iulius firmicus facit pneumaticos hoc eſt pulmone laborãtes & podagricos: eſt q̃dã podagra quã hiſtorici balbuciẽtẽ appellant: qua laborauit Lucius Sylla dictator. Forticulũ in tor. & ſtrã. inter inteſtinorũ mala & ægritudines abſcõſas ſũt tormia Dyſẽteriõ grẽce vocaſ. In tormib⁹: iteſtina exulcerãſ: ex his cruor manat: freq̃ns deiciẽdi cupiditas dolor i ano ẽ: auctor Cor. celſus in .iiii. q laborat hoc morbo dr̃ vocabulo greco dyſẽteric⁹ latio tormio-

dolet niſi pes. poſſunt oculi: põt caput latera pulmones. poſſunt omnia lõge igitur abeſt a ſummo dolore. Ergo inqt dolor diuturn⁹ habet leticiæ pluſq̃ moleſtiæ: nũc ego nõ poſſum tantũ hoiem nihil ſapere dicere. Sed nos ab eo deriderí puto. ego ſummũ dolorẽ: ſũmũ aũt dico etiã ſi decẽ atomis eſt maior alius: nõ cõtinuo dico eſſe breuẽ: multoſq; poſſum bonos viros noiare: q cõplures annos doloribus podagræ crucientur maximis. Sed homo cautus nũq̃ terminat nec magnitudis nec diuturnitatis modũ: vt ſciat qd ſummũ dicat in dolore: qd breue in tẽpore. omittamus igitur hunc nihil prorſus dicentem. cogamuſq; confiteri non eſſe ab eo doloris remedia querenda: qui dolorem malo-

De podagra
Rubens podagra

Moleſtũ ociũ qd
Exẽplũ clodii podagrici
Agrippa merſit in acetũ crura curatio ſexti põpeii.

Podagra balbuciẽs dyſẽteria

Tormina
Tormioſus.

Tormies

ſus. Iã nomẽ dyſenteriæ puulgatũ eſt inter medicos.cũ torminũ nomẽ ignorẽt: quod ſane ꝓ q̃ mirũ eſt græcã dictionẽ eſſe latinis cognitiſſimã: latinã vero pœnitus ignotã. Nonius tormines maſculino genere enũtiat dicitq; ex eo ait quod dolore torquãt:citãs hoc Ciceronis teſtimoniũ. Si ſolis radius ſaturnũ ꝓ quadratũ acceſſerit ingenitura homo interibit dyſenterio:

Hippocrates. Galenus

vt refert firmicus matern⁹ in.vii.matheſeos . auctor ẽ hippocrates mortiferũ eſſe ſignũ in dyſenteria ſi carnes egerãtur:ait Galen⁹ dyſenteriã fieri : q̃do materia exuberãs calore æſtatis inficitur: & fit ſalſa : ſtrangu-

Hippocrates deſtrã guria

riam vero appellant vrinæ difficultatẽ vt docet Cor. celſus in.ii.auctor eſt hippocrates in aphoriſmis in ſenectute ſtrangurias dyſpneas:dyſurias:caceſias eẽ

dyſpnoea dyſuria Caceſia : Diſpepſiã mala cõcoctio

frequẽtes: ẽ aũt dyſpnoea ſpirãdi difficultas : Δυσουρια.i. pœne quod ſtrãguria:q̃ vt ait Galenus fit ex veſicæ paſſionibus vrinã ſupprimẽs: Caceſia malus corporis habitus ſignificaſ. Marcus Cato vinũ cõcinat vi medica pollẽs ad diſpepſiã & ſtrãguriã .i.ad malã concoctionẽ: & vrinæ difficultatẽ:vbi voles inquit cibũ cõcoq̃re & locũ facere: hinc bibito q̃tũ voles ſine piculo. Epicurus vt ad verba Ciceronis explicãda reuertamur fortiter ſatis tolerauit tormina & ſtrangu-

Epiſtola epicuri.

riã q̃ Seneca tormenta veſicæ & vlcerati vẽtris appellat cũ libro nono epiſtolarũ ſic ſcribit laudat epicurus & ꝓbat male valitudinis dolorũ grauiſſimorũ perpeſſionẽ : in qua fuit illo ſummo ac fortunatiſſimo die ſuo: Ait.n.ſe veſicæ & vlcerati ventris tormẽta tolerare vlterioris doloris acceſſionem nõ recipientis: eſſe nihilominus ſibi illũ beatum diem. Idẽ in.xxiiii.beatiſſimũ inquit hũc & vltimũ diem ago Epicurus:cũ illũ hinc vrinæ difficultas torq̃ret:hinc inſanabilis exulcerati dolor ventris: ſumpſit aũt hæc Seneca: ex epiſtola epicuri: quã iam moriens ad idomeneũ ſiue hermachrũ ſcripſit: quã Cicero ita interpretatur:cũ ageremus vitæ beatũ & eundẽ ſupremũ diẽ ſcribebamus hæc.tãti ãt morbi aderãt veſicæ & viſcerũ:vt nihil ad eorũ magnitudinẽ poſſet accedere. Cõpẽſabaſ tñ cũ his oĩbus aĩ letitia:quã capiebã mẽoria rõnũ inuẽtorũq; nr̃orũ:obiiſſe epicurũ calculo vrinę exitũ ipediẽte hermach⁹ laerti⁹q; teſtãſ. Ab his.ſ.ſtoicis. Eoꝝ virt⁹ ſtoicoꝝ

rum omnium maximũ dixerit:quãuis idem forticulum ſe in torminibus: & in ſtranguria ſua præbeat. aliunde igitur eſt querenda medicina: & maxime quidẽ ſi quid maxime conſentaneũ ſit quærimus ab iis:quibus q̃ honeſtũ ſit ſummum bonũ:q̃ turpe ſummũ videtur malũ. His tu præſentibus gemere & te iactare nõ audebis ꝓfecto loq̃tur.n.eorũ vocevirt⁹ ipa tecũ.tunc

Cum pueros lacedæmone: hos appellant græci: βωμολοχους: quasi in ara cõtendẽtes de tolerantia plagarũ: cuius rei facta est superius mẽtio copiosa. Exclamabis vt mulier: interrogatiue legendum q.d. indecorũ esset viro virilitatẽ pfitenti exclamare vice muliebri in dolore. Eiulatio.n. mulierũ propria est: q̃ a molicie noiantur vt. M. Varro Lactãtiusq; notificãt Eiulatio

cũ pueros lacedæmone: adolescentes olympiæ: barbaros in arena videris excipientes grauissimas plagas & ferentes silientio: si te forte dolor aliquis ptulerit exclamabis vt mulier? non cõstanter & sedate feres: fieri non potest. natura non patitur. Audio pueri ferunt gloria ducti. ferũt pudore alii. multi mœtu. & tñ veremur: vt hoc: quod a tã multis & quod tot locis perferatur natura non patiatur. Illa vero non modo patitur: verũ etiam postulat. Nihil enim prestãtius habet: nihil qd magis expetat: q̃ honestatẽ q̃ laudetur: quã dignitatẽ: quã decus: hisce ego pluribus nominibus vnam rẽ declarari volo. sed ita vtar vt quã maxime significẽ pluribus. Volo aũt dicere illud homini lõge optimũ esse: quod ipsum sit optãdũ p se a virtute profectũ: vel in ipsa virtute situ sua spõte laudabile. quod quidẽ citius dixerim solũ: quã sũmũ bonũ. Atq; vt hoc de honesto: sic de turpi cõtraria. Nihil tã tetrũ. nihil tã aspernãdũ: nihil hoie indignius. Quod si tibi psuasum est: principio.n. dixisti plus in dedecore mali tibi vi-

Sedate: equanimiter: & animo quieto. Vnã rẽ. s. honestũ ipsũ atq; virtutẽ: quæ noie honestatis: laudis dignitatis: decoris continẽtur.

Tute im. duplex est vis animorũ atq; naturæ vna ps in appetitu posita est: q̃ græce dr ορμη: q̃ hominẽ huc & illuc rapit. Altera in ratõe: q̃ vitæ regina est: itaq; rõ pesse debet: appetitusve ro obtẽperare: vnde q dicit impera tibiipsi hoc intelligi vult: vt rõ in imperio sit: appetitus in seruitute: quo opnihil pstantius: quẽ magis inquit Seneca admiraberis: q̃ qui imperat sibi: q̃ qui se habet in potestate facili? est gẽtes barbaras regere q̃ animũ suũ cõtinere & sibi tradere. Idẽ in iii. q̃stionũ ait nullã maiorẽ esse victoriã q̃ vitia domuisse: tũc animãti sanitas adest: & vires & pulchritudo: vt scite tradit platonicus apuleis: cũ rõ totã regit. parẽtq; appetitus siue cupiditas & trasceñia: nihil appetũt: nihil mouẽt: quod inutile esse dixerit ratio: quę velut domina omniũ ac regina capitis arcẽ tenet coercens effrenes cupiditates.

Mulier a molicie Appetit⁹ Orme.

Molle quidã: hæc est pars appetitus & voluptatis: quæ auctore Seneca mollis est eneruis mero atq; vnguento madens. Senile: infractum: debilitatũ: sicut senio senex vietus & languidus. Connixa sui met adminiculis innixa: nihil externæ opis indigna. Velut seruo dominus: nõ vnũ est imperãdi genus. Aliter imperat princeps ciuibus aliter imperator militibus.

Aliter domin⁹ seruo: aliter pater liberis: aliter magister discipulis. Itaq; sicut varia sunt imperia: ita aiorũ varietas vario genere imperandi coercẽda est: vt alius impio seruili: alius imperatorio: alius paterno cohibẽdus sit: vt ita castigatus in officio cõtineat. Fractos pudore: ingenia inqt Hieronymus liberaliter educata facilius verecũdia q̃ mœtus supat: & quos tormẽta nõ vincunt: interdũ vincit pudor. Vt bonos milites: nihil sic continet in officio disciplinaq; castrensi milites: q̃ imperatoris admonitio exhortatioq;: hoc est acerrimũ calcar: hic fomes hoc incitabulũ ad animos militũ cõmouẽdos: hinc ait Silius. Corda virũ fouet hortãdo reuocatq; vigorem: alibi de scipione inquit: voce tenet dũ voce viget apud Liuiũ longe sunt cõtiones imperatoriæ: quibus alacritas militaris excitatur: olim tyrteus pro cõtione militari carmina exercitui lacedæmoniorũ recitauit cõtinentia virtutis hortamenta: qbus tãtum ardorem militũ⁹ iniederi: quã in dolore: relíquũ est vt tute tibi imperes. Quanq̃ hoc nescio quõ: dicatur quasi duo simus: vt alter imperet: alter pereat. non inscite tamẽ dicitur. ẽ. n. animus in partes distributus duas: quarũ altera rationis est particeps: altera expers. Cũ igitur præcipitur vt nobis metipsis imperemus. hoc præcipitur: vt ratio coerceat temeritatem. In animis omniũ est ferena tura molle quidã: demissum: humile: eneruatum quodãmodo & languidum: senile sed nihil aliud est in homine deformius: sed præsto est domina oium & regina ratio. quę cõnixa per se & progressa lõgius fit perfecta virtus: hæc vt imperet illi parti animi q̃ obedire debet: Id videndũ est viro. quo nãmodo imquies: velut seruo dominus: velut imperator militi velut parẽs filio: si turpissime se illa pars animi gerret: q̃ dixi esse mollẽ: si se lamentis muliebriter lachrymisq; dedet vinciatur & cõstringatur amicorũ propinquorũq; custodiis. sepe. n. videmus fractos pudore: q ratione nulla vincerentur. Ergo hos quidẽ vt famulo vinclis propeac custodia

Exhortatio imperatoris Calcar.

Hortamẽta tyrtei.

cit vt non de salute: sed de sepultura tantum cogitarent. Sic animatus laconicus exercitus tam ardēter alacriterq; cōflixit cum hostibus messenijs vt victoriā reportauerit. Non nimis in niptris: pacuuius brunduſinus tragædiarū ſcriptor illuſtris ennii poetæ ex filia nepos: romæ picturā exercuit: ac fabulas vendicauit: deinde tarentū transgreſſus: ppe nonagenarius diem obiit: hic vt ait fabius Quintilianus grauitate ſententiarū pondere verborū: auctoritate ſonarū clariſſimus fuit citra tamē nitorē. Inter cæteras fabulas ſcripſit tragediam titulo niptra quaſi lauacra: cuius argumētū erat vlyxes: qui materia eſt homericæ odiſſeæ: i qua iducebatur eurielia nutrix vlyxis abluens pedes alūno qui ſub habitu mendici domū reuenerat ignorabilis ſuis: videtur aūt hæc fabula ſumpta ex Homero qui libro odyſſeæ vndeuigeſimo ſcribit: quēadmodū euryclea nutrix iuſſu pœnelopes lauit pedes vlyxi: tāq; hoſpiti: quē recognouit ex tactu cicatricis quam habebat in femore olim pcuſſus ab apro dente fulmineo: dū venatur in monte parnaſo vna cū filiis autolyci: qui cantamine ſanguinis ,pfluuiū ſiſtētes: domūq; patris autolici deferētes diligēter curauere: datiſq; ſplēdidis muneribus in ithacā deduxere ex niptris pacuuianis ſunt opinor illi verſus iucundiſſimi: quibus loquitur euryclia lauans vlyxi ignoto pedes. Cedo tamē pedē lymphis flauis flauū puluerē manibus iſdē: quibus vlyxi ſæpe permulſi abluam: latitudinēque minuam manuū multitudine: pacuuiū in niptris citant identidem ſcriptores idonei: igitur in niptris inductus vlyxes vulneratus in fœmine ab apro non nimis: ſed modice lamētatur. qui ad illos qui eū ſautiūt ferunt: dicit verba hæc apud pacuuiū: pedetentim ite & ſedato niſu: quibus plane verbis ſignificat ſe dolorē tēperanter ferre: dū iubet vt ſedatæ caute molliter deferatur: ne ſuccuſſu. i. ſuccuſatura & nimia cōcuſſione gradientiū dolor augeſcat: ſuccuſare. n. eſt frequenter excutere: vnde ſuccuſator æquus dictus: qui ſeſtorē vexatiū hanc ferme ſententiam eſt illud actianum . Agite ac vulnus ne ſuecuſſet greſſus caute ingredimini: hoc autem credo referendum eſſe ad vulnus illud apri dente inflictum pœnæ letaliter: & tunc ſautium Vlyxem ac gēme-

Pacuuius poeta.

Niptra

Scitu digna

Succuſare.

Succuſator.

arceamus. Quiſautem erunt firmiores nec tamē robuſtiſſimi: hos admonitu ſimili oportebit vt bonos milites reuocatos dignitatem tueri. non nimis in niptris ille ſapientiſſimus græciæ laucius lamentatur vel modice potius: pedetentim inqt ite & ſedato niſu: ne ſuccuſſu arripiat maior dolor. Pacuuius hæc melius quam Sophocles apud illum enim per quam

bundū filii autolyci domū deportarūt: inhibito ſanguinis profluuio carminibus: cuius homericæ ſentētiæ Plī. & Apuleius meminerunt.

Leuiter gementi: more leuiculæ mulierculæ. Tu quoq; vlyxes verba ſophoclis tragici poetæ græci: q prior q̄ pacuuius ſcripſit niptra: quo archetypo vſus eſt in niptris ipſe pacuuius eodē pœne argumēto & ſtilo: illud diſſonū qđ pacuuius modicæ lamētantē fecit vlyxē ſaycīū quem ſophocles fecerat p q̄ flebiliter eiulantē: vnde his verbis apud ſophoclē caſtigat vlyxes ab his qui eū ſaucīū ferūt. Poeta pru. ſophocles de quo ſupra dixim⁹. Retinere. verba vlyxis ſaucii ex niptris ſophocleis. Incipit la. Verbū ciceronis colligentis ex verbis q̄ vlyxes dixit apud Sophoclē illum ſuccūbere dolori labiq; nec retinere cōſtantiā. Operite: verba vlyxis: q cū vidiſſet ſe labi in dedecus & dignū eſſe caſtigatione ex illo prīo eiulatu: repente mutat cōſiliū & orōnē. Iamq; conuerſus ad tolerantiam doloris ait tegite vulnus & abſcedite: cum prius dixiſſet vlcus nudate. Quaſſu: concuſſione & quaſſatione

flebíliter Vlyxes lamētatur in vulnere. tamen huíc leuíter gemēti illí ípſi quí ferunt ſaucium: perſonæ grauitatē intuentes nō dubitarūt dícere. Tu quoq; Vlyxes: quāq̄ graúiter cernímus íctū: nimís es pene animo molli: quí conſuetus in armís æuum agere. Intellígit poeta prudens ferendí doloris conſuetudínē eē nō contēnendā magiſtrā: atq; ílle non ímmoderate magno ín dolore. Retínete: tenete oppríme vlcus nudate heu míſerū me excrucíor. incípit labí: deínde illíco deſínit. operíte: abſcedite. iamiā dímittite. nā í attractatu & quaſſu ſeuī amplificatis dolorē. vides ne vt obmutuerít nō ſedatus corporís: ſed caſtígatus animí dolor: Itaq; ín extremís níptrís alíos quoq; obíurgat: íſq; moriēs cóqueri fortunā adúerſam nō lamētarí docet. Id víri eſt offícium. fletus mulíebrí ingenío additus. huíus animí

Niptra vnde

In ex.ni. in extrema parte tragediæ ſophocleæ: quæ inſcribitur niptra pluralitatis nomine: a verbo græco πίπτω: quod ſignificat lauo. Conqueri for. non la. licet viro forti accuſare fortunā & de eius iniquitate conqueri. ſed lamentari non licet. cū conq̄ſtio ſit virilis lamētatio muliebris. Huius animi. ſ. vlyxis. Qualem videmus neminem: famigerati ſunt ſeptem illi græciæ ſapientes: qui re uera ſapientes nō fuerūt: ſed ſimilitudinem q̄dā gerebant ſpeciēq; ſapientū. M.

Cato quoq; & Calus lelius habiti sunt sapiẽtes & noiati : nec tamen fuerunt sic sapiẽtes vt sapientẽ intelligi volũt philosophi: sicut p fectus orator nullus vnq; fuit. Vnde dicebat. M. Antonius disertos sevi disse multos eloquentẽ omnino neminẽ : insidebat videlicet in eius mẽte species eloquẽtiæ quã cernebat aio: re ipsa nõ videbat. Cõsimiliter idea q̃dã sapiẽtiæ insidet mẽtibus philosophoꝝ vt aio cernãt sapientẽ : quẽ re ipsa nõ vident. Parti inferiori: ai pars inferior est appetitus: & illa mollior: q̃ facile vincitur Supior vero est ratio q̃ velut regina in arce consistit inuicta & inseparabilis. Vt iustus parẽs filiis: Aristoteles in. ii. oeconomico scribit duplicẽ esse speciẽ timoris. Alterã cum reuerentia & pudore: q̃ ad patres vtũtur filii ꝓbi : alteram cũ odio: qua ad dominos serui. Idẽ in. iii. politicorũ refert gubernationem patrisfamiliase esse regiã q̃dã domi potestatẽ. Regiã vero potestatẽ esse ciuitatis & gẽtiam quasi domesticã q̃dã gubernationẽ. Caue turpe quicq̃: verba sunt q̃ secũ dicit sapiens: cauendũ sibi esse ne dicat ne faciat quicq̃ turpe aut effœminatũ: quod merito esse possit reprehensibile. Sapiẽs. n. vbiq; locorũ temporũ rerũ: seruabit decorũ . ideoq; in dolore nõ lamentabitur flebiliter: esset. n. in decorũ. zeno eleates : celebratissima est. zenonis huiusce in pferendis doloribus cruciatibusq; pacientia : q cũ adolescẽtes nobilissimos cupiditate liberãdæ patriæ inflammasset contra tyrãnũ phalari: vel vt alii tradũt nearchũ: facto iudicio comprensus traditusq; tortoribus est torquẽdus: q cũ intolerãdis cruciatibus laceraretur: vt cõscios cõiurationis noiaret neminẽ illorũ noiauit: sed amicos intimosq; tyrãni participes cõiurationis esse dixit De inde cũ quippiã se in aurẽ tyrãni clã loq velle significasset: eã mordicus correptã non ante dimisit: q̃ rapta aure populatũ caput reliquisset. Valerius maximus hæc duo patiẽtiæ exẽpla duobus zenonib⁹ assignat. Laertius & alii ab vno zenone eleate vtrũq; factũ cẽ cõmemo-

Qui sapiẽtes dicti nõ fuerunt Orator pfectus nullus

Exẽplum zenonis pacientie

rant. Demetrius ait nõ aurẽ ſed naſum morſu amputaſſe. Antiſthenes addit cũ amicos tyrãni noiaſſet veluti conſcios interrogatũ ab illo eſſet ne quiſpiã alius: dixiſſe: tu ſolus es ciuitatis ꝓnities ac peſtis: hic conſultus a dionyſio quid nã philoſophia preſtaret cũ reſpõdiſſet cõtemptũ mortis. Impaſſibilis flagellis tyrãni obiectus ſniam ſuã: vt inquit tertullianus in apologetico: ad mortẽ vſq; ſeruauit: dicitur Eleates a patria Elea: quæ ciuitas ẽ lucaniæ quã quidã helã a fonte nominarũt: alii a palude dictã opinãtur: quæ græcæ: τοῦ λοσ dicitur. Eleatæ ferũt parmenides & zeno pytagoricę ſecte ſectatores ꝑ quos Eleã inſtitutis legibuſq; bñ formatam fuiſſe autumat Strabo in: vi. geographiæ. Alius fuit ille zeno cõditor ſectæ ſtoicorũ. De anaxarcho democrito: anaxarchus abderites inimicũ habuit nicocreontẽ cypri tyrãnũ: a quo cõprenſus coniectus eſt in pilum ptiſanæ ſiue mortariũ ſaxeũ: quod græci: ὄλμον vocant ibiq; ferreis malleis cõtuſus adeo tolerãter patiẽterq; ptulit aſperimos illos cruciatus: vt verbũ illud memorabile cõduplicauerit: tunde tunde anaxarchi follẽ: anaxarchũ n. nõ tundis: ad vltimũ amputationẽ linguæ minitãte tyrãno ꝓtinus dentibus abſciſſam & cõmanducatã linguã in os eius ira patulũ cõſpuiſſe ferũt auctores Valerius: Laertius: Tertullianus: cæteri. Democritus dicit a Cicerone quoniã democriti auditor fuit & ſectator. Deꝑcatus eſt: ꝓpulſauit: depulit abegit. recuſauit. hoc in ſignificat hoc in loco deꝑcari: ſicut apud ouidium ſcribentẽ. Sæpe ꝑcor mortẽ: mortẽ quoq; deꝑcor idem: apud gellium temeritatẽ deprecarẽtur: apud Enniũ ſeruitutẽ deꝑcor: pleni adeo ſunt libri veterũ ſcriptorũ ſimilis in hoc verbo ſignificatiõis: qđ & a nobis in ſecũdo tranquilli cõmẽtario ſatis copioſe explicatũ eſt: Calanus indus: gymnoſophiſtæ phyloſophi ſunt indorũ nudi: qui ab exortu ad occaſum cõtuẽtur ſolẽ immobilibus oculis inſiſtentes toto die pedibus alternis: ex numero iſtorũ vnus fuit calanus ꝓprio noĩe ſphines dictus: verũ cũ ꝓ ſalue καλε: diceret oibus obuiis calamus a græcis noiari cœpit: colloquiũ habuit cũ oneſicrito: qui ab Alexandro magno miſſus eſt vt cũ ſophiſtis indorũ colloqueret: quẽ cũ chlamydatũ & pileatũ crepidatũq; vidiſſet riſit: hic poſtea ſemet

caue turpe quicquã languidũ nõ virile. obuerſentur ſpecies honeſtæ animo. zeno ꝓponatur Eleates: qui perpeſſus eſt omia potius quã conſcios delendæ tyrãnidis indicaret De anaxarco democritio cogitetur: qui cũ in manus Cypri nicocreontis regis incidiſſet: nullũ genus ſupplicii deprecatus eſt: neq; recuſauit. Calanus indus indo-

Eleates Elea

Anaxarchi tolerantia

Tunde anaxarchi follẽ

Deꝑcari quid

Gymnoſophiſtę Calamus vnde

Vltroneꝰ ſe cremat calamus

viuum vltroneus cremauit: de cuius morte: hæc ꝓduntur: secutus Alexandrũ magnũ extra indiæ fines præter cõmunẽ aliorũ philosophorũ consuetudinẽ: qui regi assistunt: cũ apud pasargadas egrotare cœpisset seipsum extulit anno ætatis sue. lxxiii. facta enim pyra & aurea lectica super imposita in ea cubans cõbustus est stramẽtis opert⁹

ctus ac barbarus in radicibus caucasi natus sua voluntate viuus cõbustus est. nos si pes condoluit si dens: sed fac totum dolore corpus ferre non possumus. opinio est. n. quedam effœminata ac leuis: nec in dolore magisq̃ eadẽ in voluptate: qua cum liquescimus fluimusq; molitia: apis aculeum sine clamore

sunt qui dicant eũ in lignea domo frondibus plena & pyra sup tecto cõstructa in clusum se vt trabẽ in ignẽ iniecisse & cũ domo desagrasse. ita seipsum viu⁹ exusit extulitq; calanus secundum patriã legẽ: cuius meminit quintus curtius: cum ait: apud sapientes indorũ occupare fati diẽ pulchrum & viuos secremari iubent: nec vllus corporibus quæ senectus soluit honos redditur: inquinari putant ignẽ nisi qui spirantes recipit. De his intellexit Lucanus scribẽs: quiq; suas struxere pyras: viuiq; calentes cõscendere rogos: megastenes tamẽ putat nullũ fuisse decretũ gymnosophistis: vt sese efferant: immo qui id fecerit puerilem iudicari: illud adde quod Cicero in primo de diuinatiõe & Valerius tradiderũt. Calanũ cũ iret in rogũ ardentẽ dixisse: o ꝑclarum discessũ e vita: cũq; Alexander magnus eũ rogaret si qd vellet si quid mãdaret dixisse ꝓpe diẽ te videbo. quod ita cõtingit. Nã babilone paucis post diebus Alexander est mortuus. Apis aculeũ: natura apibus aculeũ dedit ventri consertũ: quẽ in vulnere relinquũt. Columela & Virgilius spiculũ vocant: quo carent reges: vel si habẽt nõ vtuntur: illud enim constat inter auctores imperatorẽ apicularũ aculeo non vti. Quod vt inquit sanctissime Seneca exẽplar est magis regibus: vt sine aculeo sint: spiculum retundant: crudelitatem comprimant exarmati sint maiestate sola circũuallati: quid est. n. per deos immortales in principe admirabilius amabiliusq; clemẽtia? quæ dos imperatoria est: quæ bonos principes facit dũ viuunt amabiles: cũ vita excesserunt desiderabiles cuius diuersorũ esse debet in pectoribus vũ matiũ: sicut fuit olim in pectore cæsaris dictatoris: cuius inter innumeras laudes: proprium & peculiare fuit clementiæ insigne: qua vsq; ad penitentiam omnes superauit: hinc illa nõ minus vera q̃ speciosa apd M. Ciceronẽ laudatio: qui nihil obliuisci soles nisi iniurias est in exẽplis ꝙquos ab apib⁹ occisos: tã noxia est illa vis aculeorũ. Plini⁹ vene-

Lucanus.

O ꝑclarũ discessũ e vita.

Aculeus in apibus.

Impatiẽ nõ vri aculeo

Clemẽtia dos principum.

Clementissimus cęsar

Remediũ cõtra aculeos.

Varices mani

natas apium cuſpides eſſe tradit in.xxi.aduerſus quas ſalutare eſt homini pcuſſo perungi maluæ ſucco: aut hederæ filiorũ: vel eas bibere. Ruſticanus: arpinatẽ fuiſſe marium obſcuris natalibus nouũ hominem aratorem quis ignorat? q in agro arpinate in vlla ciuernate vt auctor eſt plutarchus vitam diu vixit ruſticã plane & agreſtem ꝓcul ab vrbanis mũdiciis. Vetuit ſe alligari: De mario q ſolutus & ſtans prebuit medico ſecandũ crus varicoſum: ſupra dixim⁹: q μηστεναξασ μηδεταϲ οφρυϲ συνα ταγων. i. neq; ſuſpirãs neq; ſupercilia contrahẽs p tulit ſectionẽ fixiſq; oculis ſpectauit cruciabilẽ curationem. Poſtea alii. ſ. ſecti ſũt laborãtes varicibus. Crus alterũ nõ prebuit: cũ medicus alterũ crus ſecare vellet minime aſſenſum ꝓbuit. Inquiens curationẽ tanto dolore dignã eſſe nõ arbitror: Vt vir virilitate ac animi magnitudine ſeptus. Vt homo tanq̃ q ex humana teneritudine morſu doloris moueretur. Vt ignarus miles: ſẽpe hoc cõtingit: vt in ꝓlio citius occũbat timidus miles & fugax: q̃ impteritus & pugnax. Ille. n. fugiẽdo fatũ ruit in fatum: hic firmiter pugnãdo victor euadit: cõſimiliter q ſuccũbit dolori afflictus iacet: qui firmiter reſiſtit victor fit doloris. Oratius in hanc ſniam ſic ſcribit. Mors & fugacẽ ꝓſequitur virũ. Nec parcit imbellis iuuentæ poplitibus timido ve tergo. Annotandum eſt demoſthenem prælio illo magno: quo apud cheroneã Philippus alexandri magni pater athenienſes vicit ſalutem fuga quæſiuiſſe: cũq; id ei quod fugerat: ꝓbroſe

Demoſthenes fugit ex ꝓlio

ferre non poſſumus. At vero. C. Marius ruſticanus vir: ſed plane vir: cũ ſecaretur: vt ſupra dixi: principio vetuit ſe alligari nec quiſquã ante Marium ſolutus dicitur eſſe ſectus. cur ergo poſtea alii? valuit auctoritas. vides ne igitur eſſe opinionis non naturæ malũ: & tamẽ fuiſſe acrem morſum doloris idem Marius oſtendit: Crus. n. alterum non præbuit: ita & tulit dolorem vt vir: & vt homo maiorẽ ferre ſine cauſa neceſſaria noluit. Totum igitur in eo eſt vt tibi iperes. Oſtendi autem quod eſſet imperandi genus. atq; hæc cogitatio: quid patientia quid fortitudine quid magnitudine animi dignum ſit: nõ ſolum animũ comprimit: ſed ipſum etiam dolorem neſcio quo pacto mitiorem facit: Vt. n. fit in prælio vt ignarus miles ac timidus ſimul ac viderit hoſtem abiecto ſcuto fugiat quãtum poſſit: ob eamq; cauſam pereat nonnũquã ẽt integro

obiicereť versu illo notissimo elusisse: αρηρο φευγωρκαι παλιν μαχεσεται: idest vir fugiens iterū pugnabit. Abiecto scuto Lex platonis militē: qui in prælio arma abiecit: & sese dedit in pedes ita punit: eo qui arma turpiter proiecisse dānatus est; nec imperator: nec p̄fectus aliqs p̄ milite vnq̄ vtatur: nec in aciē recipiat: viuatq̄ infamis vitā in gloriam & de decorosam. Lacedæmonii olim archilochū poetam ex sparta eiecerūt: qa scripserat in poemate: κριττοροσ=τιν αποβαλειν τασ=πλαν αποθαρειν .i. meli⁹ ē abiicere arma q̄ mori: iurisc̄sultus titulo de re militari graue inquit crimē est alienasse: & ea culpa desertioni exequatur. Onera cōtentis corporibus: spiritū cohibere singularis p̄sidii ē scādentibus: laborātib⁹: ac iacētibus cōtraq̄ ict⁹ quod inuētū esse animalis cui nomē est meles docuit Plinius cuius verba ex. vii. na. historiæ hæc sunt illa alia solertia in mœtu membrorum: sufflata cute distētæ ictus hominū & morsus canū arcēt. Cōtēta dicimus corpora: q̄ omni nixu intēdūtur aduersus labores: vt in arcu neruus: apud rhetoricos doctores: cōtentio est oratio acris ad confirmandū & cōfutandū accōmodata: vnde a Plinio dicta est in epistolis Oratio pugnax & cōtentiosa: quā maxime p̄bat apud eosdem cōtentio dicitur exornatio ex cōtrariis verbis cōcinnata: q̄ vocabulo græco notissimo vocatur antithetō. i. cōtra positū vt illud ciceronianū in oratione p̄ cluētio: vicit pudorē libido timorē audatia. Rationem amentia. Præsum depellit: præsurā siue præssionē: dicitur enim recte latineq̄ his præssus quasi præsura & p̄ssio: sicut iudicatus allegatus peccatus pro iudicatione allegatione peccatione. Dixit Seneca Illud quod præmit: quod impendit: quod vrget si succūbere te cœperis: sequetur & grauius incūbet. Si contra steteris & obniti volueris repelletur. Atheletæ quantū plagarū toto corpore excipiunt ferūt tamen omnem tormentū gloriæ cupiditate. Remissione: relaxatione: & quasi relaxatione quadā: sicut arcus remitti dicitur: quādo neruus retenditur ac relentescit. Animi contentio: intentio: concitatio erecto

corpore: cum ei qui steterit. nihil tale euenerit. sic qui doloris speciē ferre non possunt: abiicīt se: atq̄ ita afflicti & exanimati iacent. Q ui autem restiterint: discedūt sæpissime superiores. sunt. n. quædā animi similitudines cū corpore: vt onera contentis corporibus facilius ferūtur: remissis opprimūt. Simillime animus intētiōe sua pressum depellit omnē pōderū remissione autem sic vrgetur. vt se nequeat extollere. Et si verum quærimus in omnibus officiis persequēdis ani-

Dictum demosthenis.

Solertia melium.

Cōtētio

Antitheton.

Pressus

Peccatus

Refutare Refutatio.

firmido. Refutetur phyloteris clamor: Refutare est redarguere & refellere: inter partes rationis vna est refutatio: quæ alio nomine confutatio dicitur: que est cõtrariorũ argumentorũ dissolutio: de qua rethorici scriptores satis multa: dictũ est supra de gemitu philoctetheo & lamentatione & clamore muliebri: quẽ ait. M. Tullius esse improbãdũ reiciendũ confutandũ: tãq̃ indecorũ viro. Ingemiscere nõnũq̃ viro. Eneas virgilian⁹ ingemit: & duplices tendẽs ad sidera palmas: talia: voce refert: apud ouidiũ ingemit: iuppiter attamẽ lucanus laudi dat põpeio: q̃ post cladẽ pharsalicã doluerit citra gemitum. Sic. n. inquit. Nõ gemit⁹ nõ fletus erat. Saluaq̃ verẽdus maiestate dolor. Nec sciti sint oculi amico amisso inquit seneca: nec fluãt: lachrymandũ est nõ ploranduũ idẽ aliubi dixit: nullũ viris legitumũ esse tẽpus cõstitutũ ad lugendũ: qa nullũ est honestum. Hic nimiũ est fletus: lex. xii. tabularũ: quas decẽuiri cõdiderũt tollit lamẽtationẽ: cui⁹ verba hæc sũt: mulieres genas ne radũto: neue lessum fueris ergo habẽto: Sextus helius & Lattilius veteres interp̃tes: nõ satis intellexerũt quid lessum significet: suspicati. n. sunt vestimẽti aliqđ genus funebris esse. Lelius vero lessum lugubrẽ eiulationẽ esse interp̃tatur: qđ & Cicero in legibus verũ esse iudicat: qa & lex solonis: vnde romanæ leges translatæ idipsum vetat: ne. s. mulieres in funere eiulatũ flebilẽ adibeant: illud autẽ mulieres genas ne radũto: significat ne mulieres in luctu lacerẽt faciẽ ne carpant vnguibus genas: huiusce legis decẽuiralis: sic. n. noiantur leges. xii. tabularũ: meminit plinius in. xi. cuius verba subscripsi: q̃ sunt hæc: infra oculos malæ homini tãtũ: quas prisci genas vocãt. xii. tabularũ interdicto radi eas a fœminis vætãtes. Seruius grãmaticus in xii. æneidos cõmẽtario verbũ legis imutat: nã cũ in lege dicat genas ne radunto ipse legit faciẽ ne carpito: fortassis vt itellectus fieret illa-

Lessum quid.

Genas ne radunto. Lex decẽuiralis.

mi est adhibenda cõtentio. Ea est sola officii tanquam custodia: sed hoc quidem in dolore maxime est prouidendum: ne quid abiecte: ne quid timide: ne quid ignaue: ne qd seruiliter: muliebriterue faciamus. i primisq̃ refutetur: ac reiiciat Philoctetis ille clamor. Ingemiscere nõ nũquã viro cõcessum est. idq̃ raro: eiulatus ne mulieri quidem. Et hic nimirũ est fletus: quẽ duodecim tabulæ in funeribus adhiberi vetuerũt. Nec vero vnquã ingemiscit quidẽ vir fortis: ac sapiens. nisi forte vt se intendat ad firmitatem: vt in stadio cursores exclamãt quamaxime possunt. faciũt idẽ cũ exercentur athlætæ. pugiles vero etiã

ſtrior:ſic.n.ſcribit.ſciẽdum eſt cautũ lege.xii. tabularũ ne mulieres carperent faciẽ: his verbis mulier faciẽ ne carpito : Solebant.n.in rogis lanitantes genas effundere cruorem.In ſtadio exclamant: clamor ille & vociferatio ſublatior videtur neſcio quomodo robur augere corp⁹ intendere animũ alacriorem efficere athletarũ:curſorũ: bellatorum ſupra diximus romanos ſolitos cũ clamore inire conflictum & pugnam auſpicari. Clamor î certamie.

cũ feriũt aduerſariũ in iactandis ceſtibus ingemiſcũt: nõ ꝙ doleãt animo ue ſuccũbant ſed quia in ꝓfundẽda voce omne corpus intẽditur venitq; plaga vehementior.Quid qui volunt exclamare maius:num ſatis habent latera fauces linguam intendere? e quibus eliici vocem& fundi videmus? toto corpore atq; oibus vngulis vt dicitur cõtẽtioni vocis aſſeruiunt Genu me hercule .M. Antonium vidi cũ cõtẽte ipſe ꝓ ſe lege varia diceret:terrã tãgere.

Stadiũ autẽ locus eſt curſus In græcia fuerũt ſtudia pedes ducentos longa: clariſſimũ ẽ curriculũ ſtadii olympii: quod hercules ſuis pedibus metatus eſſe fertur:ſtadiodromos vocant curſores in ſtadio. Ait firmicus maternus ſi mars reſpexerit leporem celeſtẽ in horoſcopo faciet ſtadiodromicos: ſtadiũ eſſe octauã partẽ miliarii ex lectione plinii & columelæ & cæteroꝝ ſatis notum.qđ.cxxv.noſtros continet paſſus:hoc eſt pedes ſexcentos.xxv. Stadium Stadio⸗dromici

Intẽdere:cõtendere omni nixu conatuq;. Omnibus vngulis vt dicitur: ꝓuerbiale eſt qđ ſignificat oibus viribus manuũ pedũq;: & conatu totius corporis: vt etiã vngues qui ſunt in extremitate collocati.Intẽdãtur:quos plinius exiſtimat eſſe ſummas neruorũ clauſulas: cõſimile eſt illud Maronianũ. Conſtitit in digitos ex tẽplo erectus vterq;. Vngues clauſule neruorũ

Genu.M.Antoniũ vidi.M. Antonius orator ille qui multos ſe vidiſſe diſertos eloquentes neminẽ dictitabat:olim inceſti poſtulatus apud Lu.caſſium prætorem cuius tribunal propter nimiam ſeueritatem ſcopulus reorũ dicebatur fiducia innocentiæ ſubnixus cauſam pro ſe ipſe dixit concitate & inflamanter: ſtatimq; abſolutus: eſt ſunt. auctores ſeruũ. M Antonii in hac cauſa tortũ mira pacientia toleraſſe cruciatus:nulloq; iudicio ſalutem domini leſiſſe:a quo accuſatores laternam prolatã contendebant cum ad ſtuprum iret Antonius. Antoni⁹ inceſti reus. Scopulus reorum. Fides ſerui.

Lege varia:fuit Quintus varius tri. plebis:qui legem tulit vt quæreretur de his: quorum ope conſilio ue ſocii contra populum romanũ arma ſumpſiſſent:quæ rex varia dicta eſt:cuius capite pœna ſanciebatur in dãnatos inceſti:legis variæ meminit cicero in oratione pro ſcauro & pedianus aſconius. Ait idem Lex varia

Mar. Tullius in bruto. Q. Variũ lege ſua varia damnatũ fuiſſe. Ter

Ferire femur — ram tangere: femur ferire: in oratoribus vſitatum eſt: & indignãtes decet & excitat auditorẽ: quod athenis primus feciſſe creditur cleon

Supplo = ſio pedis — vt docet Quintilianus in. xi. cõplodere vero manus & pectus cede= re ſenicum eſt: pedis ſupploſio oportuna eſt vt ait Cicero in conten= tionibus incipiendis aut fi= niendis: fuit in marco an= tonio vt idem Cicero ſcri bit in bruto ſingularis actio Geſtus cum ſententiis con gruẽs: ſupploſio pedis. Vox pmanẽs: verũ ſub rauca na=

Baliſta — tura. Vt baliſta lapidũ: bali= ſtæ machinæ ſunt bellicæ: q̃ funibus neruicis tẽdũtur q̃ quãto plixiora habuerint brachia tanto longius ſpi = cula mittũt aut ſaxa. Capil lo muliebri: vel neruo funes in baliſta conficiũtur ma= gnitudini lapidis cõgruen= tes: mittit ãt baliſta lapides pondo centum viginti: au ctores vegetius & Victru= uius: beliſtam inuenerunt phenices vt docet Plinius:

Manuba liſtæ. — ſunt manubaliſtæ minores manu tractabiles: alio noie

Scorpio= nes — ne ſcorpiones dicti q̃ ſub= tilib⁹ & paruis ſpiculis ſcor pionũ inſtar inferunt mortẽ: a baliſta deducitur baliſtariũ. Plautus i

Baliſtariũ — penulo. Infortunii intenta baliſta eſt ꝓbe: quam ego haud multo poſt

Ex bali = ſtare — mittã e baliſtario: vbi baliſta accipi videtur ꝓ telo baliſtariũ ꝓ machi= na: hinc quoq; fit verbũ illud plautinũ ex baliſtare: quod ſignificat ex baliſta emitte & eiaculari: ſic enim ait in pſeudolo balionẽ ex baliſta=

Notabile — bo lepide: date operam modo. Sic plaga. quidã agrauant ictus an= te quonatũ: ſaliua in manus in geſta: quod ſi quẽ peniteat ictus illati ſtatim poſt ictum expuat mediã in manũ q̃ pcuſſit leuatur illico pcuſ ſus a pœna: hoc ſepe delũbata quadrupede approbatũ ẽ vt ĩgt. Plini⁹ in. xxviii. ſtati a tali remedio correcto aialis igreſſu. Hoc tm̃: quo q̃ũ.

Cũ nihil imminuatur dolo. Contra ait Seneca magnũ in querelis

Vt enim baliſtæ lapidũ & reliqua tormẽta telorũ eo grauiores emiſ ſiones habent: quo ſunt contenta atq; deducta vehementius ſic vox ſic curſus ſic plaga hoc gauior quo eſt miſſa contentius. cuius conten tionis cũ tanta vis ſit: ſi gemitus in dolore ad confirmandũ animũ va lebit. vtemur ſin erit ille gemitus la mentabilis ſi imbecillus ſi abiectus ſi flebilis ei: qui ſe dederit vix eum virum dixerim: qui quidẽ gemitus ſi leuationis aliquid afferret: tũ vi deremus quid eſſet fortis & animo ſi viri. Cum vero nihil imminua= tur doloris: cur fruſtra turpes eſſe volumus? Quid eſt enim fletu mu liebri viro turpius: atq; hoc præ= ceptum quod de dolore datur pa= tet latius. Omnibus enim rebus

est leuamentū: cui sentētie subscribit illud ouidianū. Fletq; meos casus: est quedā fiere voluptas. Lenitur lachrymis egeriturq; dolor: idē dixit strangulant incluſus dolor atq; cor estuat intus. Ira exardescit: supra dixit in oībus officiis psequēdis animi adhibendā esse contentionē: quæ sicut pollet in dolore: ita valebit in ira & libidine suffrenanda: q̄ partes sunt aī irrationabilis. Relegatæ p̄ cul a regina ratione: obtinētes infernas: sedes vt popinas quasdā & latrinarum latebras: diuersoriæ nequitiæ atq; luxuriæ. In eandem arcem: in vrbibus munitissimas esse artes nemo est qui nesciat: quod & ausonius testatur illo versu. Vrbibus in tuis munitior vrbibus est arx: arx sedes tirāni dī vt inquit asconius: vel editus in ciuitate & munitior ad salutē ciuiū locus Itaq; cū arx sit munitissimus & ad salutē comparatus locus: p̄ speciosam trāslationē signiſicat confugiēdum esse ad contētionem veluti in arcē: tanq̄ idē sit fugium sit munitissimū aduersus impetus irascentiæ & libidinis grassantiū: qđ est tutissimū contra dolorem assilientē. Dicendū est enim sepius pulchra vt inquit plato bis terq; repetenda sunt: & vt ait seneca: nū q̄ nimis dicetur quod nun q̄ satis. Nō sentiūt vulnera: dum calescunt in p̄lio. dū est ictus recēs: nō sentiūt dolorē ex vulnere: immo vt ait Furius poeta: viresçit vulnere virtus: & Lucanus saucia maiores aios vi pectora gestāt interdū nec se vulneratos esse sciunt: tantus est ardor aiorū: tantus impetus aduersariū p̄sternendi.

Leuamentum in q̄relis

non solum dolori simili contentione animi reluctendū: est ira exardescit: libido excitatur: in eandē arcem confugiendū est eadem sunt arma sumenda. sed quoniā de dolore loquimur illa omittamus. Ad ferendum igitur dolorē placide & sedate plurimū p̄ficit toto pectore vt dicitur cogitare. quā id honestū sit sumus. n. nā vt ante dixi: dicendū est enim sæpius: studiosissimi appetentissimiq; honestatis. cuius si quasi lumen aliquod aspexerimus: nihil est quod vt eo potiamur: non paratissimus & ferre & perpeti. ex hoc cursu atq; impetu animorum ad veram laudē atq; honestatē: illa pericula adeuntur in prælijs. non sentiunt viri fortes in acie vulnera vel si sentiunt se mori malunt: quā tantūmodum de dignitatis gradu dimoueri fulgentes gladios hostiū videbāt Decii: cum in aciem eorū irruebant. his leuabat oēm vulnerum metum nobilitas mortis &

Arx

Viresçit vulnere virtus.

Mures decii.

Decii de tribus de.q̃ cognominati sunt mures: q se morti deuotes rũt pro salute romanorũ diximus in primo cõmentario. Lucanus appellat decios lustrales belli animas. Ingemuisse epa. epaminũdas cuius virtute res lacedemoniorũ accisæ: opes thebanorum auctæ sunt post p̃elara facinora edita: extremo tẽpore apud mãtineã cũ acie instructa: & ducis optimi: & militis fortissimi officio fũgitur sparo qđ agreste telũ est pcussus ictu mortifero: relatusq; in castra semianimis reqsiuit a circũstãtibus saluus ne esset clypeus cum saluũ esse flentes sui respondissent allatũ veluti sociũ laborũ gloriæq; osculatus est Iterũ q̃siuit essent ne fusi hostes. Cũq; id quoq; vt cupiebat audiuisset. Euelli tũ de nicq; spiculũ iussit. Ita multo sanguine ꝓfuso in leticia & in victoria est mortuus: cuius morte thebanorũ vires hebetatæ: sunt vt nõ tã illũ amissse: q̃ cũ interisse oẽs viderẽtur: nã ante epaminũdã thebani alieno impio paruerũt: post interitũ eiusdẽ in seruitutẽ pristinã reuoluti sunt: vt manifestũ sit gloriã thebanã cũ ille natã cũ illo extinctã fuisse: vereq; dictũ sit vnũ hominẽ pluris esse q̃ ciuitatẽ: auctores trogus probus Emyliꝰ. M. Tullius: cæteri. In acie nõ sepe ꝓdeũt: philosophus arma nõ induit: ad bella non vadit. Domi in vita vmbratica ocioq; litterario vitã degit tranquillã & perinde beatã: cõtentus & suo & paruo: legimꝰ tamẽ Socratẽ & Xenophontẽ: rebus bellicis sese imiscuisse. Nã ex bello deliaco cũ male pugnatũ esset fugiens Socrates venit in triuiũ: sed eadẽ q̃ cæteri via fugere noluit: qbus q̃rẽtibus cur nõ eadẽ pergeret. Deterreri se a demonio suo dixit: tũc qdẽ ii q alia via fugerãt in eqtũ hostiũ inciderũt. Socrates ipse euasit incolumus: Seruauitq; Xenophontẽ ex equo ꝓlapsum: quẽ sublatũ humeris exportauit in tutum.

Sparo pcussus.

Epaminũdas.

Oculatꝰ clypeum.

Socrates bellator.

Presagiũ socratis

gloria: nũ tum ingemuisse Epaminundã putas: cũ vna cũ sanguine vitã effluere sentiret: imperantẽ patriã lacedæmoniis relinquebat: quã acceperat seruitutẽ. hæc sunt solatia: hæc fomẽta sũmorũ dolorũ. Dices quid in pace: qd in lectulo ad philosophos me reuocas: q in acie nõ sæpe ꝓdeũt: e quibꝰ hõ sane leuis heracleotes Dionysiꝰ cũ a Xenone fortis eẽ didicisset: adolore deductus est. nã cũ ex renibus

Heracletes: ab heraclea ciuitate bosphorana: cuius fuit municeps: hic aũt Dionysius inter nobiliores discipulos zenonis celebratur: quẽ piguit dolorẽ dicere adiaphoron. i. indifferẽtẽ: ꝓut dicitur a zenone & stoicis: cũ laboraret ex renibus: & cũ lipitudine acerrima cruciaretur.

A dolore deductus: superatus abstractusq; a ꝓposito. Ex renibus laboraret: hippocrates Galenus: & nobilissimi medicorũ nephreticos

græco vocabulo appellãt:laborantes morbo renũ φρος.n. grece Ren.& φριτις:morbus renũ: dicitur: qui inter acutos morbos enumeratur.Orarius: qđ latus aut renes morbo tenentur acuto Cor. celsus in quarto:at renes vbi affecti sunt diu male habẽte: peius est si frequẽs libidinosus vomitus accedit:bippocrates scribit nephreticos dolores difficulter sanescere in senibus idẽ tradit: bullantẽ vrinã signũ eẽ nephretici morbi & οξυ πονον .i.acutũ morbũ fore. Aialia vt ait plinius in renibus pinguia sunt:quaterni renes cervis sunt in brileto dester oibus est latior:& minus pinguis sicciorq; renes habent oia quadrupedũ q̃ aial generãt.Cũ Dionysius morbo renũ laboraret cruciareturq; cruciatu ipatibili succũbẽs dolori clamabat falsa esse q̃ a zenone didicisset.Dolorẽ.s.nõ esse malũ. Cleãthes:memoriæ proditũ est cleantẽ studiosissime philosophatũ esse sub zenone: & in decretis stoicorũ pseuerãter pstitisse: q inopia cogẽte mercenarius fact⁹ noctu hauriebat aquas ad hortos irrigãdos: iterdiu philosophabatur Vnde phreãtles dictus.i.puteos exhauriẽs:tradũt illũ:q̃ a zenone audierat ossibus bonũ & testis fictilibus pscribere solitũ : cũ pecunia cũ supperet ad carthas emẽdas hic pius frugẽ cleãtheã dixit:itelligi volẽs p̃cepta philosophię Stoice frugifera ac salutaria.Malũ ẽ igit̃ dolor cõclusio syllogismi quo vsus ẽ dionysi⁹ ad demõstrãdũ dolorẽ nõ eẽ adiaphoron:vt didicerat a zenone doctore:sed malũ.Versũ ex epigonis:ex lectõe papinii statii bellũ thebanũ satis notũ:& noia ducũ:q in eo bello occubuerũt:quorũ filii vt mortẽ parẽtũ vlciscerent̃:cõi cõsilio cõtra thebanos iterũ arma mouerũt:q accepant respõsũ ab apolline eã se ciuitatẽ expugnaturos:si alcmeonẽ ãphiarai filiũ impatorẽ rei bellicæ fecissent:igit̃ alcmeon exercitu ex græcis collecto contra thebas duxit copias militares:acerrimeq; cõmissa pugna potius est victoria:thebanorũ res accesæ sunt:q impares viribus oi spe distitui: ex cõsilio tyresiæ vrbẽ linquẽtes salutẽ fuga q̃siuere:thebæ captæ:ac dirutæ sunt huiusce secũdi thebani belli auctores dicti epigoni quasi fœtus illorũ:qui primũ cõfecerant bellũ:græce.n. εγγονη : fœtus appellatur:& qui post gignitur.inde euripides tragicus poeta: tragediã

laboraret : ipso in eiulatu clamitabat falsa esse illa: quæ antea de dolore sensisset ipse . Quẽ dũ Cleantes cõdiscipulus eius rogaret. q̃ nã rõ eũ de sentẽtia deduxisset? respõdit : quia cũ tantũ operæ philosophiæ dedissem : dolorẽ tamẽ ferre non possem: satis esset argumenti malũ esse dolorẽ.plurimos aũt annos in philosophia cõsumpsi: nec ferre possum : malũ ẽ igitur dolor.

Nephretici qui

Morbus renum acutus.

Quaterni renes cervis

Cleãthes

Phreãtles

De epigonis.

Thebæ dirutæ ab epigonis.

Epigoni alteri

hoc argumento compositã epigonos inscripsit : quæ agi exposcebat voce magna scenicorũ & sonora:ob hoc dixit. M. Tulli⁹ in primo de officiis:qđ histriones voce freti agũt epigonos:medeãq: labũtur qui existimãt epigonos apud strabonẽ esse populos: a quibus fabulæ nomẽ inditũ sit:cũ epigoni dicti sint generali vocabulo oẽs illi:qui ex diuersis populi conflati:secũdũ bellũ thebanũ duce alcmeone cõfecerũt:quasi posteniti & filiis illorũ : qui in primo bello ad thebas mortem oppetierãt : illud adde epigonos quoq; nũcupatos esse successores macedonũ veteranorũ: qui sub alexandro magno ex asiaticis fœminis sobolem susceperunt quæ soboles vt historici memorant nomen habuit epigoni:q; in castris nati: in armis educati a paruula ætate: periculis exercitati:laboribus durati: prorsus inuicti:& insuperabiles extiterũt:quibus vallum pro patria.Conflictus pro victoria erat: in epigonis vt ad tragediam reuertar:erat hic versus:audis ne hæc amphiarae: quẽ opinor ex persona alcmeonis filii dici ad amphiaraum patrẽ iam defunctum & sub terræ abditum: qui in primo thebano bello absorptus est hiatu terræ vna cũ curru:vt canit Statius in thebaide.Strabo refert corruente de curru amphiarao currũ ipsum inanẽ ad locũ boetiæ delatũ esse : qui a curru nomen acceperit: nãq; harma nominatur quod græco vocabulo currũ significat . Cleanthes autẽ vsurpauit hunc versum intelligi ipse volens nomine amphiarai zenonem:quẽ percũtatur an audiat qđ loquatur Dionysius discipul⁹ victus a dolore prorsus generãs a dogmate doctoris. At nõ noster possidonius:Scilicet deductus est a dolore & victus:hoc.n.extrinsecus sub intelligendũ:testis est Strabo in xiiii.possidoniũ fuisse epamiensem ex syria:sed rhodiũ existimatum: quia rhodi vixit:quia rhodi philosophatus est & sophisticam exercuit sicut apollonius molo clarissimus dicendi magister dictus est rhodius cum esset alabadensis:vtrũq; audiuit.M. Tullius cum rhodũ se contulisset: vt auctor est plutarchus: quod ad rẽ pertinet pompeius magn⁹ confecto bello mithridatico:victor in patriã reuertens cum rhodũ venisset audire voluit professores oẽs artiũ liberaliũ: & singulis pfesso-

Amphiaraus absorptus

Harma

Possidonius.

Rhodius

Liberalitas pompei in professores.

Tum Cleanthẽ cũ pede terram percussisset versum ex epigonis ferũt dixisse: Audis ne hæc Amphiarae sub terram abdite . zenonẽ significabat a quo illum degenerare dolebat. At non noster possidonius quem & sepe ipse vidi: & id dicam q̃ solebat narrare pompeius se cũ rhodum venisset decedens ex syria audire voluisse possidoniũ sed cũ audiret eũ grauiter esse egrũ quod vehementer eius artus laboraret:

ribus talentū singulū dono dedit: cū primis autē audiuit possidoniū philosophū: qui scripsit ad hermagoram oratorē totū hoc negocium quēadmodū auditus fuerat & donatus a Pōpeio: & q̄cūq; in ea collocatione q̄sita fuissent: hoc idēathenis circa philosophos egit pōpeius

Eius artus laborarēt: possidoniū articulari morbo laborasse significat: quo perisse enniū poetā docuim⁹: articularios morbos sedat herba melissophyllon vt inquit plinius in. xxi.

Articularius morbus.

voluisse tamen nobilissimū philosophum viscere. quem vt vidisset & salutauisset. honorificisq; verbis prosecutus esset: molesteq; se dixisset ferre: q̄ eū nō posset audire: at ille tu vero inquit potes: nec cōmittā vt dolor corporis efficiat vt frustra tantus vir ad me venerit Itaq; narrabat eū grauiter & copiose de hoc ipso nihil esse bonū nisi q̄ honestum esset cubantē disputasse: cūq; quasi faces ei doloris admouerentur sæpe dixisse: nihil agis dolor quāuis sis molestus nunquā te esse confitebor malū. Omninoque omnes clari & nobilitati labores contēnendo fiunt etiā tolerabiles. Videmus ne apud quos eorū

Tantus vir: scilicet Pompeius: quo nullus maior in romana republica extitisset si ante cladē pharsalicā occubuisset: qđ & Seneca confirmat in libro de cōsolatione ad martiā hisce verbis. Si. Gn. pompeiū decus isti⁹ firmamentūq; imperii Neapolis fortuna abstuliſſet indubitatus populi Romani princeps excesserat. Cubā tem: in lectulo iacētē egrotantē. Cubare enim egrotare ē. Orati⁹: trans tiberim lōge cubat is ꝓpe Cæsaris ortos. Nihil agis dolor: verbū plenū virilitatis & roboris ac plane dignum stoico

Cubare

philosopho: qui dolorē negat esse malū quāuis sit molestus toleratuq; difficilis. Qui gymnici nominātur: ludos gymnicos appellant: quibus nudati exercent corpora: vt in athleticis & palestricis certaminibus. Nero princeps edidit certamen gymnicum in septis Galienum quoq; imperatorem: ludos gymnicos dedisse testis est iulius capitolinus γυμνος græce nudus significatur: vnde gymnici ludi dicti græca res est nihil velare & corpora nudare. Dixit plinius græcos vitiorum omniū genitores vsum olei ad luxuriā vertisse in gymnasiis publicando. Venandi laus: venatorie voluptates continent in se vt inquit iulius capitolinus: calorem: pluuias: sudorem: frigora: niues: & id genus mala cōplusicula: quæ tamen omnia studiosi venationis non solum floccipendunt: sed appetēter accedūt: & vt ait Oratius. Manet sub ioue frigido venator tenere cōiugis immemor: optimi principes

Gymnici ludi.

Laus venationis

vt docet dion: venationē exercēt vt rem optimā ſaluberrimāq; vnde corpus robuſtius & aīa fortior efficit: in qua bellica oīa exercent: nam & in ea equitare & currere & atroces feras excipere: & eſtū friguſq; perferre: ſepe famē pati neceſſe eſt: pſarū reges venātur intra ſepta vbi veluti in carcere continēt incluſas feras: talis venatio iprobat. Cyrus autore Xenophonte ſuos non prius ad prandium ſiue cenam ire ſinebat q̄ ſudaſſent itaq; in venationem educebat: qua ſudor maxime euocatur. Damnabat autem otium & deſidiam perinde ac rem peſtiferam & corporibus valde detrimētoſā Refert idē Xenophon pſas in venatu nō prādere: q̄ id obſoniū habēt quodcūq; venādo cepint: ſinminus naſturcio veſcūtur. Plato ille deus philoſophorū libro ſeptimo de legibus vitupat venationē aquaticorū aialiū. Aucupiū dicit rem magis eſſe ſeruilē q̄ libero dignā: q̄is iucundū ſit venationē vero ferarū maxime ꝓbat: quæ equis canibus corporis viribus agitur: nam quibuſcūq; curæ eſt fortitudo ii quadrupedes oēs curſu vulneribus telis manu ꝓpria venādo vincere debēt: venationē dixit oratō gloriosam fuiſſe Romanis & ſalutarē illo verſu: Romanis ſolēne virū opus vtile famæ vitæq; & mēbris: q̄ habuerit horoſcopū in. xvi. pte arietis: is erit venator. Auceps vel nutritor ferarum: ltē nati ſydere cū niculæ erunt venatores: Auctor firmicus maternus in. viii. matheſeos In canonicis decretis improbāt venatio pinde ac nequiſſima: ſic enī ſcriptū eſt. di. lxxxvi. qui venatoribus donant nō hominibus donant ſed arti nequiſſimæ: inibiq; interdicitur ſacerdotibus venatio. Equitandi: Cyrus apud Xenophontē ſuadet ſuis vt ſemp ſint in equis: ex quo tempore obſeruatū eſt apud Perſas ne quis ex claris viris aſpiciatur vnq̄ pedes incedere. Refert herodotus pueros pſarū a quimatu vſq; ad viceſimū annum inſtitui tribus dum taxat rebus equitare. Sagacitare, & vera loqui: qui habuerit in horoſcopo ſid⁹ equi celeſtis: erit aurigæ. Agitatores veredarii: vt inquit iuliusf firmicus: vbi veredarii ſignificātur hi curſores equeſtres: quos vulg⁹ ſermone vernaculo caballarios appellat: quorū mētio fit a Hieronymo: & in inſtrumēto veteri in libro cui titulus eſt heſter ſic ſcriptū legibus: epiſtolæ miſſe ſūt ꝑ vereda rios: & egreſſi ſunt veredarii celeres nūtios pferentes. Peteſſunt: petūt verbū vetus eſt: vt ipetraſſere: cōciliaſſere cōmoſtraſſere qualia apud plautū plurima. Qui ait in trinūmo., Vtrā potius harū

Deſidia pniciosa

Horoſcopus venatoris

Venatio interdicta ſacratis

Perſæ ſp in equis

Veredarii Peteſſere

Famula ⁊ ābitiosorū Miſerrima ābitio

ludorū qui gymnici nominantur: magnus honos ſit: nullum ab his qui in id certamen deſcendant deuitari dolorem? Apud quos autē venandi & equitandi laus viget: q hanc gloriam peteſſunt nullū fu-

mihi artem expetessam. Quid de nostris ambitionibus. Ambitio: mortales impellit ad multos labores subeūdos: & cōtumelias demus- sandas: & iniurias tolerāter perferendas: vt ita ad id aliquādo quod cupiunt peruenire possint: scribit scite & decenter columela in primo de re rustica. Ambitiosos miserrimo famulatu p dedecus fascium de- c9 & ipiū ꝓfuso tñ patrimo nio mercari. Ambitio vt ait salusti9 multosmortales fal sos fieri coegit: aliud clau- sum in pectore aliud in lin- gua promptū habere. Ami- citias inimicitiasq; nō ex re sed ex commodo estimare: magisq; vultum q̄ ingeniū bonum habere. Miserrima esse omnino ambitio: hono rumq; contentio: vt præ-

giūt dolorem: quid de nostris am- bitionibus quid de cupiditate ho norum loquar quæ flamma est p quam non cucurrerint hi: qui hæc olim punctis singulis colligebant Itaq; semper Africanus socrati cum Xenophontē in manibus ha- bebat: cui9 in primis laudabat illud

clare scriptum est apud Marcum Tullium. in libris officialibus.

Quæ flamma est: methaphoricos nullum periculum recusari signi- ficat ab ambitiosis dum voti compotes fiant: per flammā enim nemo currere potest sine vitæ discrimine. Antiquum verbum est petere ci- bum ex flamma: quod vsurpat Terentius in eunucho cum ait: ex flam ma: te petere cibum posse arbitror: vetus quoq; adagium est. De fumo tendere ad flammam quod significat ire in periculum. Amianus Mar cellinus: ire tendebat de fumo vt prouerbium loquitur vetus ad flā- mam: alii interpretantur de fumo ad flammam ex tenebris ad fulgo rem: ex infimis sordibus emergere ad splendidam fortunam: quinent prouerbiale est illud ennianum flammam a sapiente facilius ore in ar- denti opprimi q̄ bona dicta. Dixit Mar. Tullius in bruto galbam eripuissem sese de flamma iudicii: cum significare vellet eum libera- tum esse a periculo iudicialis damnationis: cuius veluti flamma ac incendio semiustulatus esse videbatur accusante catone. Punctis singulis: suffragiis singulorum suffragatorum. Oratius omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci: hoc est vt exponit porphirio suffra gia omnia iudicum: propterea quod antiqui suffragia non scribebāt sed puncto notabant: hinc tale epigramma in plocium plancum: qui passus est repulsam in prætura diuulgatum est suffragiorum puncta non tulit septem Ciconiarum populus vltus est mortem: ausonius in panegyrico ad gratianum. Munere inquit tuo non passus sæpta nō campum nō suffragia nō puncta: non luculos. M. Tullius libro tertio

Petere ci bū ex flā- ma

De fumo ad flāmā

Flāma iu dici

Pūcta ꝑ suffragia

Suffragia voce & tabellis leges tabellariæ

de legibus docet ſuffragia in tabellis occultari. Itaq; magis ꝓbat ſuffragia: q̄ voce fiunt q̄ quæ in tabellis dantur: inde leges tebellarie dictæ ad ſuffragia pertinēt: quales fuerūt gabinia. Caſſia. & carbonis a gabinio caſſio & carbonæ latæ: lex a Cicerone de ſuffragiis hæc cōdita eſt: optimatibus nota plebi libera ſunto. Socraticū xenophontem: pediā cyri ſignificat:

Pedia cyri non ad fidē hiſtorie

quā: luculenter ſcribit xenophō atticus ſocratis diſcipulus: qui ad cyri virtutes exequendas votū poti⁹ q̄ hiſtoriam cōmedauit: cū diceret nō qualis eſſet cyrus: ſed qualis eſſe dicerent: quod opus adeo probat. Mar. Tullius vt id legendo pœne cōtriuerit: ſic enim ipſe ſcribit i epiſtola ad papiriū petum ωαι Δειασκυρου: quam contriuerā legendo totam in hoc imperio explicaui: idem de eodē ſic refert in epiſtola ad quintū fratrē didaſcalica: cyrus ille: a Xenophonte nō ad hiſtoriæ fidem ſcriptus ſed ad effigiem iuſti imperii: cuius ſumma grauitas ab illo philoſopho cum ſingulari comitate conſūgitur: quosq̄ dem libros non ſine cauſa noſter ille aphricanus de manibus ponere non ſolebat: nullū eſt enim prætermiſſum in his officium diligentis & moderati imperii: tradunt idonei ſcriptores inter Xenophontē & Platonem ꝓpter virtutū parilitatem fuiſſe motus quoſdā tacitos & occultos ſimultatis ac maliuolentiæ: idq; non ex cinceræ voluntatis argumentū: quod Xenophon libris Platonis de re publica oppoſuit contra ſcripſitq; diuerſum regiæ adminiſtratiōis genus: quod ωαι Δειασκυρου: ideſt pediæ ſiue inſtitutionis cyri inſcriptū eſt: hoc facto ſcripto vſq; adeo ꝓmotū eſſe Platonem ferūt: vt libro tertio de legibus mentione cyri habita retractaudi eleuandiq; eius operis gratia virum quidē cyrum nauum & ſtrenuū fuiſſe dixerit: rectam vero diſciplinam nullo pacto attigiſſe: nec ad rei familiaris adminiſtrationem animū vnq̄ applicuiſſe. M. Tullius in oratore ſic laudat Xenophōtem vt eius voce muſas quaſi loquutas ferat: & vt auctor eſt laertius diogenes ob dulcedinē eloquii appellabatur muſa attica. Quintilianus in. x. tradit fuiſſe iucunditatem in Xenophonte inaffectatam: ſed quam nulla conſequi affectio poſſit: meritoq; dici poſſe in labris eius ſediſſe quantā per ſuadēdi deam: quā greci ωιτο vocant. noſtri modo ſuadē mō ſuadelam. Eoſdem labores: In primo pediæ dicit ad cyrum cambyſſes debere Imperatorē in æſtate tollerare plus ſolis: in hyeme plus frigoris: In laborando plus laboris: quoniā hæc omnia

quod diceret eoſdē labores non eſſe æquæ graues imperatori & militi: quod ipſe honos laborē leuiorem faceret imperatorū: ſed tamen hoc euenit vt in vulgus inſipientium opinio valeat honeſtatis. cū

Pedia in manibus africani

Simultas interplat & xenophontem muſa attica. Picho. Suada

conducunt ad amorē ſubditorū corpora enim imperatoris ac priuati hominis ſimilia hiſdem laboribus non ſimiliter affici: honos enim labores imperatori leuiores efficit: preſertim quod intelligit in hominū eſſe oculis quicquid ipſe faciat. Eius iudicio ſtare nolim: Saluberrimū præceptum: quo monet. M. Cicero nō debere nos pendere ex iudicio vulgi & plebeculæ imperitæ: nā vt idem veriſſime inquit in oratione pro plancio: non eſt conſilium in vulgo: non ratio: nō diſcrimen: nō diligentia: non ſapientia ducitur ad iudicādum: ſed impetu: nonnūq; ſed etiā temeritate: hoc eſt quod intelligi voluit perſiꝰ cū ait. Non ſiquid turpida roma eleuet accedas examē ve improbū in illa caſtiges trutina nec te q̄ſueris extra Seneca quoq; ſancte & ſciēter vt oia nūq̄ iqtvolui populo placere: nā q̄ ego ſcio nō ꝓbat populꝰ q̄ ꝓbat populꝰ ego neſcio. Tuo iudicio In epiſtola ad curionē ait idem: tecū loq̄re te adhibe in conſiliū: te audi: tibi obtēpera: nemo eſt qui tibi ſapiētius poſſit perſuadere te ipſo nūq̄ labere ſi te audies: in hanc ſententiā eſt illud ꝓ ſianū: tecū habita & noris q̄ ſit tibi curta ſuppellex. Dixit alubi Mar. Tullius ſuum quiſq; norcat ingeniū acrēq; ſe & vitiorū & bonorum ſuorū iudicē præbeat. Exaggerationē: altitudinem & excellentiam: tranſlatio ſumpta a terra: quæ exaggerrata & in aggerem erecta ſuſtollitur in faſtigiū: oratores exaggerrationē facere dicuntur: quando pluribus verbis vnā eandēq; rem vehemēter dicunt: quæ res maxime venuſtat orationē apud Cāonē luculēta illa exaggerratio eſt ſuccidi das hūanas facis decē funera facis. Decē capita libera interficis: decē hoiꝰ vitā eripis indicta cā in iudicatis in dēnatis: qđ ait Cato ſuccidias humanas facis. vt id intelligas ſcito ſuccidiā dici tergus ſullum ſale duratum a ſuibus cedentis ſiue edendis: vt interpretatur. Marc. Varro: nam id pecus primum occidere ceperunt & vt id ſeruarent ſalire. Cato apud Ciceronem. Iam hortum inquit agricolæ alteram ſuc-

Honos leuat labores ſperatoris.

Conſiliū non eſt in vulgo.

Perſius.

Tecū habita

Exaggeratio.

Succidia.

cidiam appellant: maiores nostri dicere solebant ignauũ & sumptuo-

Succidia hortus.

sum esse qui succidiã in carnario suspenderit portius elaniario q̃ e domestico fundo. Si vacet populo: vacare populo est operã populo dare & inseruire. Aliter vacare populo significat liberum esse a populo populariq; iudicio: in quẽ sensum videtur hoc dici a Mar. Tullio amplitudinẽ scilicet animi pulchriorem futuram: si nõ sit subiecta populo iudicio sed vacuam ab eo & liberam se ipsa contentam non captãtem plausus & auras populares. Sine vendicatione: sine ostentatione. Nullum theatrum: æpicurus cũ vni ex consortibus studiorũ suorum scriberet: hæc inquit ego non multis: sed tibi: satis enim magnum alter alteri theatrum sumus: & profecto virtus laudatore non eget: præconem non quærit: auram popularem non captat. Non indiga alienæ opis: non pendens ex vulgi iudicio sed sibimet merces pulcherrima. Cassiodorus theatrum interprætatur visorium: quasi videndi & spectandi locum: quale a Cypriano dictum est speculatorium. Conscientia: vulgo celebratum est vice prouerbii. Conscientia mille testes: Cuius magna vis est in vtramq; partem illa virtutum nostrarum & innocentiæ trucinatrix est ac præmiatrix: illa vitiorum insectatrix & carnifex: qua iudice nemo nocens absoluitur: quæ vt inquit satyrographus: surdo verbere cœpit occultum quatiente animo tortore flagellum: qui probus est teste conscientia vitam degit securam & beatam: fontes vero & scelerati mens habet nescio quos carnifices internos: modo ipsa sibi cõscientia carnifex est: grece dicitur οἰκεία σὺρει Δησιϛ βελει ϖλητ̃ει: τηρ ψηχηρ: idest domestica conscientia iaculo animã ferit. Se æquabilem: quidam tolerantes ferunt morbum vulneribus succumbentes. Alii vulnera fortiter excipiũt dolorẽ morbi ferre nequeũtes: hæc inæqualitas a Cicerone damnatur: qui ait & hic & aliubi æquabilitatẽ in omni vita esse seruãdam:

nium rem pulcherrimam: eoq; pulchriorẽ si vacet populo neq; plausum captans se tantũ ipsa delectet. Quinetiam mihi quidem laudabiliora videntur omnia quæ sine vẽdicatione: & sine populo testefiunt. non quo fugiendum sit: omnia enim benefacta in luce se collocari volunt. sed tamen nullũ theatrum virtuti conscientia maius est. Atq; in primis meditemur illud: vt hæc pacientia doloris quam sæpe animi intentione dixi esse firmandam: in omni genere se æquabilem præbeat: sæpe enim multi qui aut propter victorie cupiditatem: aut

Magnũ alter alteri theatrũ

Visorium Speculatorium Conscientiæ vis.

Cõsciẽtia carnifex.

Propter gloriæ amorē: in libro de fœlicitate perſcripſimus quēadmodū gloria eſt fax mentis: & ſola animos mortaliū perurit inflāmatq; ad magna capeſſenda: ad pericula intrepide ſubeūda: in tātū vt viri magni excellentia animi p̄ſtantes ſummū bonoq; in gloria collocauerint: ad gloriā pinde ac metā actiones ſuas omnis direxerint. Deniq; pro gloria mori nō recuſarit. Barbari & imanes: Alachris ē & fortis philoſophia cimbrorū & celtiberorū vt inqt Valerius maximus: qui in acie gaudio exultabāt tā q̄ glorioſe & fœliciter vita exceſſuri: lamentabantur in morbo: quaſi turpiter & miſerabiliter pituri: cantabros quoq; hiſpanię populos memoriæ proditum eſt: ſolitos canere peana leticiæ ſuffixos cruci ab hoſtibus. Celtiberi: auctore ſtrabone quadrifariā diuiſi ſunt: fortiſſimi omniū ad ortū ac meridiē ſiti: ſpurciſſimus ille fuit ritus celtiberorū: quo corpora lauabant ex locio ſiue vrina quibus vrina erat pro dētificio: ea enim dentes & gingiuas pumicabant: auctores Strabo: Diodorus: Apuleius. Catullus: a celtis calliarū & iberis hiſpaniarum cōſociatis dicti celtiberi: hinc ſilius. venere & celtæ ſociati nomen iberis & Lucanus gallorum celte miſcentes nomen iberis. Cimbri vero populi ſunt germaniæ: proximi oceano gloria ingentes: qui olim italiam inundarunt: tandem a mario ſubacti & ad interneccionem deducti: ſunt de quibus fuſius prolyxiuſq; ſcripſi in ſecundo Propertii commentario ſuper eo verſiculo cimbrorumq; minas & benefacta mari: cimbri lingua gallica latrones dicunt: cur autem ſeptētrionales populi ſint ad arma promptiſſimi ruantque in ferrum ſine timore cauſa eſt ſanguinis abundantia: vt docet Victruuius in. vi. & meminerunt philoſophi: e contrario meridianæ nationes propter ſanguinis exiguitatem timidiores ſunt ferro reſiſtere: ſed ardores ac febres ſubſtinent ſine timore: cum corpora ſeptentrionalium a febri ſint timidiora & imbecilla. Græci prudentes vt eſt captus hominum id eſt tam prudentes q̄ capax prudentiæ eſt hominum natura. Apuleius dixit ſupra captum cogitationis: pro eo quod eſt ſupra quam quiſpiam cogitatione capere & completi poſſit. Terentius in adelphis

propter gloriæ amorem: aut etiā vt ius ſuum & libertatem tenerent vulnera exceperūt fortiter & tulerunt. Idem omiſſa cōtentione dolorem morbi ferre nō poſſunt: neq; n. illū quem facilē tulerāt. ratione aut ſapientia tulerāt: ſed ſtudio potius & gloriā: itaq; barbari quidā & immanes ferro decertare acerrime poſſum: ægrotare viriliter nō queunt. græci autem homines nō ſatis aioli: ſed prudētes vt ē captus

Gloria

Alacris Philoſophia cimbrorum.

Cantabri ſpurcus mos celtiberorū.

Vrina p dentifricio Celtiberi vnde.

Cimbri cā audaciæ in ſeptētrionalibus.

Captus hoim.

vt est captus seruulorũ non malus: vbi exposuit donatus: quantũ capit animus seruilis: vel captus seruorũ vt se habet conditio seruorum & sors apud Suetoniũ vltra captũ hominũ: græci dicti sunt prudentissimi & ingenia diuina sortiti ex aeris loci q̃ tẽperie. Aristoteles in septimo politicorũ: quæ inquit gentes in frigidis regionib⁹ habitans; animosæ quidẽ sunt: sed parũ ingeniosæ: quæ asiã incolunt: ingenio abũdant: animositatæ destituũtur: at genus græcorũ vt mediã regionem locorũ sortitũ est: sic etiã prudentiæ & fortitudinis particeps est: nam & animosi ingenioſi græci sunt. Constat inter scriptores græcos esse quidẽ prudentes: sed animosos esse non omnes concedunt: dixit Ouidius græcia facundũ sed male forte genus: Iulius ait athenienses litteris verbisq̃ quibus solis valẽt bellũ aduersꝰ Philippũ gessisse Cõsensus eruditorum dat prudentiã & fortitudinem iunctim italicis gẽtibꝰ Acutiores enim hominum mentes efficit aer calidus: refrigeratus aũt tardiores: tẽperatissimæ vero ad vtrã q̃ partẽ & corporum viribus & animorum vigoribꝰ pro fortitudine sunt: in italia gentes: quemadmodũ iouis stella inter martem feruentissimũ & saturnum frigidissimũ media currẽs temperatur & salutaris fit: eadem ratione italia inter septentrionalẽ & meridianam plagam salubri mixtura temperatur hinc corpora robusta ingenia fecunda totiusq̃ naturæ capacia. Tantillum: pusillum minimum: tertio gradu diminutionis: a tanto tantulum tantillum. Plinius ampliato etiã miraculo tantuli animalis cibo absumi natalem tantarũ arborũ. Vt a virtute obruat̃ Sicut i sole lucerna sint nec ne sint nihil interest: ita dolor virtute supat̃: vt iaceat demersus & nusq̃ appareat.

Prudẽtes græci ex tẽperie.

Græci valent litteris nõ fortitudine.

Itali fortes & prudentes.

Tantillũ. Tantulũ.

hominũ satis hostem aspicere nõ possunt. & iidẽ morbos tolerãter atq̃ humane ferũt. At cibi & celtiberi in prelijs exultant: lamẽrantur in morbo. nihil enim potest ee æquabile q̃ nõ a certa ratione proficiscatur: sed cũ videas eos qui aut studio aut opinione ducanturi eo psequẽdo atq̃ adispiscẽdo dolore non frangi. debeas existimare aut nõ esse malũ dolorẽ: aut etiã si quid asperũ alienũq̃ a natura sit. id appellari placeat malũ tantulũ tamen esse: vt a virtute ita obruatur vt nusq̃ appareat. Quæ medita re quæso dies & noctes. Latius emanabit hęc ratio: & aliquãdo maiorem locũ q̃ de vno dolore occupabit. nã si oia fugiẽdæ turpidis adipiscẽdæq̃ honestatis cã faciam⁹ non mõ stimulos doloris: sed etiã

Fulmina fortunæ: trãſlatio a ioue fulminãte. Cui⁹ fulmini nihil re ſiſtere poteſt: quod terrificũ eſt: & ineffugibile: qđ ſæpe nocẽtes p̃terit exaiatq; indignos inq; merẽtes vt ait Lucretius. Profugiũ: mortem intelligit: quæ erũnarũ & dolorũ finis eſt. Si cui nauigãti: Senſus eſt. Si nauigãti a p̃donibus deprẽſo diceret aliquis deorũ: vt ſe de nauí deiiceret: paratũ ei eſſe ſuffugiũ: ille ꝓfecto: deponeret omnẽ timorẽ: ita circũinuento doloribus ipatibilibus paratũ dicit eẽ ꝓfugiũ mortis: ad quã ſit confugiendũ: vt ſic oĩs dolor finiatur. Vel delphinus: qđ mare nõ nouit quæ neſcit Ariona tellus? vt inqt Ouidius: nihil ſane celebracius fabula ariõis citharedi Vecti a delphino: de quo herodotus. Gellius. Plinius. Solinus. Cæteri. Vnus ſtrabo diſſentiens Autumat Arionẽ a p̃donibus fuiſſe in mari obrutũ: quẽ reliq excœptum a delphino tradunt: qui captus muſico cõcẽtu adnatãs dorſo interfluctus ædito illũvectauit incolumẽ aduſq; tenarũ. In tertã laconicã. Methymneus dr̃ a patria methymna: quæ ciuitas eſt in inſula leſbo vini generoſi ferax. Virgilius. Quã methymneo carpit de palmite leſbos & Ouidius gargara quot ſegetes: quot hẽt methymna racemos. Vel æqui pelopis: ſat notũ quẽadmodũ pelops tãtali filius curruli certamine cõtendit cũ oenomao hippodamiæ patre: qui cũ ex oraculo dicciſſet ſe tunc moriturũ: cũ filia nupſiſſet: multis illã petẽtibus ꝓpoſuit certamẽ: quo victus interficeretur: victor ſiliã duceret vxorẽ: æquorũ inſtituit curſum ad arã neptuni quæ eſt in iſthmo corinthiaco cũ plures æquorũ quos pniciſſimos habebat velocitate ſupeſſet ſuperatoſq; peremiſſet: pelops tũ dolo cũ aurigã oenomai myrthilum corrupiſſet tũ æquorũ pnicitate vicit oenomaũ: abduxitq; ex pacto vxorẽ hippodamiã: a pelopis noie dicta pelopõneſus: & pelopidæ ducti vnde nomẽ pelopidarũ famigeratũ eſt apud ſcriptores. Vel neptũni: græci ἔππιον ποσειδαῶνα. latini æq̃ſtrẽ neptunũ vocã vel qđ pegaſus æquus ex eo ꝓgenitus ſit vel qđ tridentis ictu pcuſſa terra æquũ ꝓduxerit noie ſyronẽ cũ pallade cõtendẽs: ſup noie athenis imponẽdo: ſcribit ꝓbus grãmaticus neptunũ principẽ exiſtimari originis æquorũ & iccirco etiã poete tradũt ab eo donatũ æquũ a draſto nomine arionẽ: vnde a ſtacio dictus adraſteus arion: & iuuenal

fulmina fortunæ conteñamus licebit: preſertim cũ paratũ ſit illud heſterna diſputatione ꝓfugiũ. vt. n. ſi cui nauigãti quẽ predones inſequãtur: deus qs dixerit. Eiice te de nauí: preſto eſt qui excipiat vel delphinus vt arionem methyneum: vel equi Pelopis illi vel neptuni q pervndas currus ſuſpẽſos rapuiſſe

Arion cantauiſſi mus.

Methymna. fœlix vio

Equi pelopis.

Pelopidę

Neptun⁹ equeſter

Arion adraſteus.

Xanthũ & cyllaron quos illa dederit caſtori & polluci: ſed harũ fabularum & cõmenti cauſa eſt natura: nãq; numen neptuni: qui deus eſt maris velox eſt & mobile inſtar æquorum: alii interp̃tantur neptunũ vniuerſi liquoris hoc eſt ſeminis animaliũ deum exiſtimari æquorum eo magis: quod planicies eis cõuenies ſit quæ aquis accidit: nũc. M. Tullius æquos neptuni intelligi vult vel illos quos tã dixim⁹: arionẽ: ſyronem: xanthũ: & ſcyllaron: vel illos marinos iugales: q currum neptuni per vndas volitantis ſuſpenſum trahunt: de quibus ait poeta ægregius: flectit æquos curruq; volans dat lora ſecũdo: itẽ in. v. æneidos copioſius: iũgit æquos curru genitor ſpumantiaq; addit frena feris manibuſq; oẽs effundit habenas. ceruleo per ſumma leuis volat equora curru: De equis Neptuni Statius in achilleid. iubet ire iugales. illi ſpumiferos glomerant a pectore fluctus. pone natãt delẽtq; pedũ veſtigia cauda. Plinius. Solinus. Diodorus: cæteri deſcribunt hippopotamos hoc eſt equos aquaticos: qui in quadam medendi parte magiſtri extiterũt. venã enim in crure vulnerantes. & ita profluuio ſanguinis exonerantes corpus mõſtrauerũt phlebotomiã & ſanguinis miſſionẽ. Quo ſit ſugiendũ. ad mortis ſcilicet profugiũ: quæ omniũ dolorũ finis eſt & erũnarũ meta. In ſententia. quod ſcilicet dolor ſit maximũ malorũ. Duarum rerum: mortis & doloris.

Hippopotami.

Phlebotomia ab hippopotamo.

Cras ad clepſydram: clepſydra horologii aquarii genus eſt. horas aqua dimetiẽs. nam vaſculum eſt vitreũ graciliter fiſtulatũ. per quod guttatim defluit aqua incluſa ſtillicidioq; exhauritur: vnde nomẽ deductũ ab aquæ furto. κλεπτω enim ſignificat furor & abſcondo. κατουδορ ideſt aquam. conſimilia ſunt hoc tẽpore clepſydris vaſcula illa apud nos vſitatiſſima: q̃ i medio inſtar duorũ turbium coartantur: ex qbus puluiſculũ p foramen minutũ ſenſim delabitur ex parte ſuperiore in inferiorẽ: atq; ita legitimũ tẽpus horæ metitur vulgo nominitant horologiũ puluiſculi. apud veteres oratoribus acturis cauſas forenſes p̃ſcribebatur tẽpus dicendi datis clepſydris: qbus ex hauſtis: amplius dicere vetabãtur: quod inſtitutũ improbat Plinius in epiſtolis: qui ait paucioribus clepſydris cauſas p̃cipitari. q̃ antiquitus plu

Clepſydra quid.

Tẽp⁹ dicẽdi ad clepſydrã.

dicuntur: excipient te & quo velis perferẽt: omnem omittas timorem ſic vrgẽtibus aſperis & odioſis doloribus ſi tanti non ſint vt ferendi ſint quo ſit confugiendum vides. Hæc fere hoc tẽpore putaui eſſe dicenda. ſed tu fortaſſe in ſententia p manes. A. minime vero meq; biduo duarũ rerum quas maxime timebam ſpero liberatum metu. M. Cras ergo ad clepſydram: ſic enim

tribus diebus explicabãtur. illa inqt increbruit paſſim inualuit conſuetudo binas vel ſingulas clepſydras interdũ & dimidias & dandi & petẽdi: idem alibi. Dixerã horis pene quinq; nã tribus clypſidris: quas ſpatioſiſſime acceperã ſunt additæ quatuor. in hunc ſenſum accipiendum eſt illud epigrãma mordacis poetæ: ſeptem clepſydras magna tibi voce petenti. Arbiter inuitus ceciliane dedit. In cõmentariis apuleianis annotauimus clepſydrã hanc ab apuleio deſignari: q̃ accuſatori reoq; cauſam dicturis dabaſ cũ in tertio de aſino aureo ſic ſcribit. accuſator quidã ſenior exurgit & ad dicendi ſpatiũ vaſculo quodã inuicẽ coli graciliter fiſtulato ac per hoc guttatim defluo infuſa aqua populũ ſic adorat: hoc eſt quod idẽ in apologia ſub obſcure itelligit voluit dicẽs ad accuſatorẽ. mea aqua licet ad hoc vtare: ideſt potes vti tẽpore mihi ad dicendũ dato preſcriptoq; p clepſydras aquarias. obiter corrigendus eſt apuleii loc⁹ ex hoc ſenſu ductus plane dignus correctione. Sic enim ſcriptũ eſt in apologetico. quoniã mihi pro accuſationis lõgitudine largitur atq; ſupereſt. verba futilia haud dubie & lapſantia maleq; coagmentata citra ſenſus venuſtatẽ. nos adibita cutioſitate illa genuina ita emendauimus. Quoniã mihi pro accuſationis longitudine largiter aquæ ſupereſt. vide queſo an hæc emẽdatio noſtra. digna ſit aſteriſco: cuius ſenſus eſt: ſibi ſatis ſuperq; aquæ ex clepſydra ſupereſſe ad dicendũ. ſic emaculata doctiſſimi ſcriptoris verba redolent morẽ priſcũ: & ſaporẽ apuleianũ guſtatu prebent: clepſydris vt ait Martianus lunæ magnitudo cognoſcitur clepſydrã vt inquit Seneca non extremũ ſtillicidiũ ex haurit: ſed quicquid ante defluit. In hãc ſententiã ait ſcriba apud philoſtratũ ad apolloniũ tyaneũ: quota aqua tuã oratio nem metieris. & mox paulo. Clamabat accuſator metire aquã o rex. ſi enim orationis prolixitatẽ illi conceſſeris nos omnes decipiet: ſenſus eſt Ciceronis ſed die craſtino diſſertaturũ ad clepſydrã hoc eſt tẽpore preſcripto & ſtatuto horarũ ſpatio: quas clepſydra metitur. Non poſſe deberi. video inquit te nolle diſputationes noſtras aſtringi arctariq; ad clepſydre menſurã: ſed prolixiores longioreſq; fieri prout res ipſa poſtulabit. illud videtur ſignificare ſe ante meridiem ſolitum commentari meditariq; : quæ pertinent ad oratoriam facultatem. poſt meridiem vero exercere ſcholas philoſophicas : vt illud referas ad meditationem oratoriam. hoc ad diſſertationem philoſophicam.

Clepſydra apud epigrammatiſtã.

Correct⁹ apulei locus.

Philoſtratus.

Metire aquam.

dicimus: ſed tibi hoc video nõ poſſe deberi. A. ita prorſus. Et illud q̃dem ante meridiem. Hoc eodem tempore. M. ſic faciemus: tuiſq; optimis obſequemur ſtudiis.

Philoso-phia Medici-na ai.

Philippi Beroaldi Cõmentarius In Tertiã Tuſculanã. Vidnam: Non pauciores animi: q̃ corporis morbos eſſe: ſed occultiores tradiderũt ſcriptores idonei ex quo fit vt nõ minus neceſſaria ſit aiorũ medicina q̃ corporũ: & ſicut ad ſanãdas corporeas egrotationes q̃ prope infinitæ ſunt excogitata fuerũt malagmata. Emplaſtra collitia cerata cataplaſmata: praſtili catapotia prope innumerabilia. Ira ad ſanãdos animi morbos intrinſecus graſſantes inuenta ſunt p̃cepta medeſæq; philoſophorũ. Meritoq; Plato & Galienus philoſophiã & medicinã ſorores cẽ dixerũt: alterã animi: alterã corporis cõſeruatricẽ: cum philoſophia medicina ſit animi medicina philoſophia corporis. Igitur cum homo ex anima & corpore cõpactus a natura ſit: qui vult cõgruẽter natura viuere: is debet nõ minus animũ curare q̃ corpus: nec minus vitia animi q̃ corporis extirpare. cũ animi liniamenta ſunt pulchriora q̃ corporis. vt totus hõ ex omni parte integer: cuſtodiatur: verũ vt inquit Seneca multi corpora curãt. ingenia pauciſſimi. Corpora in ſagina animi in macie ſunt: culinæ frequẽtes circa philoſophorũ ſcholas ſolitudo. tamẽ animus corpore ſit p̃cioſior. Merito itaq; in prohemio huiuſce queſtionis cõqueritur. M. Tullius. quod corporis medicinã magis mortales curẽt: q̃ animorũ. pluris faciẽtes id quod vilius eſt poſthabito eo: qđ eſt precioſis. & ita hoies mehercule p̃poſteri nucleũ omittentes: ſolliciti ſunt circa putamina. De corporis curatione curioſi ſanitatẽ animi ſuſq; deq; faciũt. oia olim corpori tãq̃ ſeruo p̃ſtabantur: nũc tãq̃ domino parãtur. fateor inſitã eſſe nobis noſtri caritatẽ. fateor nos huius gerere tutelã. ſed nego corpori ſeruiendũ eſſe: quoniam multis ſeruiet qui corpori ſeruiet ſic gerere nos debemus inqt Seneca nõ tãq̃ ꝓpter corpus viuere debeamus: ſed tãq̃ nõ poſſimus ſine corpore. Idem alibi p̃cepit circũſcribendũ eſſe corpus. & locũ animã laxandũ hoc autẽ cõmodiſſime fit medicamentis philoſophiæ: q̃ morbis animi medetur. ſanat cupiditates. liberat a pturbationibus. Deoq; inuentiõi conſecrata. Deis inuentores ſuos aſſignauit medicina & cælo dicauit. ſiquidẽ eſculapius medicinæ illuſtrator vetuſtiſſimus.

Medici-na philo-ſophia corpora

Corpora inſagina Animi in macie.

Prepoſte-ri hoies.

Oia cor-pori tãq̃ domino

Circũſcri be corp⁹.

Eſculapi⁹

Marci Tullii Ciceronis Tuſculanarũ quæſtionũ. Liber Tertius.

Vidnam eſſe brute cauſæ putem: cur cum conſtemus ex animo & corpore: corporis curandi tuendiq; cauſa quæſita ſit ars eius atq; vtilitas deorũ i mortaliũ inuẽtioni conſecrata: animi autẽ medicina nec tã deſiderata ſit antequã inuẽta: nec tãtã culta poſtea quam

ob hanc ſcientiã in deorum numerũ receptus eſt: auctores Plinius & celſus. Pluribus ſuſpecta & inuiſa. philoſophiã dicit:quæ animorũ medicina eſt.quæ multitudini ſuſpecta eſt.& populos habet vitupera tores. Animo iudicamus: Si diligentius cõſideremus vt inqt Auguſtinus.dolor qui dicitur corporis magis ad animã pertinet.animæ enim dolore eſt nõ corporis:ſicut aũt dicimus ſentẽtia & corpora viuentia.cum anima ſit corporis ſenſus & vita.Ita & corpora dicimus dolentia. cũ dolor corporis niſi ab anima eſſe nõ poſſit. Dolet itaq; anima cũ corpore.Dolet & ſola q̃uis in corpore ſit. Cũ aliqua cauſa ẽt inuiſibiliter triſtis eſt ipſa in corpore incolumi. Dixerũt tamen platonici ex terrenis corporib⁹ moribũdiſq; mẽbris eſſe animæ & metuere & cupere:gaudere & dolere Vnde Virgilius.hinc inquit ideſt ex moribũdis terrenis corporis mẽbris metuũt cupiũtq; dolent gaudẽtq;.ſed theologi aſſerũt animos ab omni etiã corporis labe purgatos cupiditatibus agitari & dolere. Iudicatur.ſ.corpus. Vt eã ipſam intueri.dicebat Socrates oportuiſſe homiuũ pectora feneſtrata & aperta eſſe:vt nõ occultos haberent ſenſus ſed parentes ad conſiderandũ.Cõſimiliter ſi virtus oculis cerneretur mirabiles amores.vt inquit plato excitaret ſapientiæ:ſed nimirũ animi noſtri tenebris obſiti & caligine præſſi hebetãtur:vt naturã ipſam perſpicere nõ poſſint. Veriſſimeq; dixit poeta egregius velut nebulã nobis ob oculos effuſam:qua acies obtunderetur. Ideoq; alibi dixit .M.Tullius imbecilla mẽte vim naturæ p caliginẽ cerui.Item a prima inqt etate mirabiliter occulta natura eſt. nec pſpici nec cognoſci põt ꝓgrediẽtibus aũt etatibus ſenſim tarde ue potius quaſi nos met ipſos cognoſcimus. Paruulos igniculos:eſt natura ſic generata vis hois vt ad oẽm virtutẽ pcipiẽdã facta videaẽ hinc in pueris quaſi ſcintilulas videmus:e q̃bus accẽdi:vt vtar verbis.M.tullii ex libro qnto de finibus:philoſophi ratio debet:vt eã quaſi deũ ducẽ ſubſequẽs ad naturæ

Philoſophia iuiſa turbæ

Anime dolere eſt

Corpora dolentia

Hic metuunt cupiuntq;

Nebula ob oculos.

Semina & igniculi virtutis

cognita eſt nec tam multis grata & probata: & pluribus etiã ſuſpecta & inuiſa? An quod corporis grauitatem & dolorem animo iudicamus animi morbũ corpore nõ ſentimus? Ita fit vt animus de ſe ipſe tũ iudicet cũ id ipſum q̃ iudicatur ægrotet: Quod ſi tales nos natura genuiſſet: vt eam ipſam intueri: & perſpicere: eadẽq; optima duce curſum vitæ conficere poſſemus: haud erat ſane quod quiſquã ratiõe ac doctrinã requireret: cum natura ſufficeret. nũc vero paruulos nobis dedit igniculos:quos celeriter malis morib⁹ opinionibuſ-

peruenīat extremū. Seneca libro.xxiiii.epistolarū semina iquit nobis scientiæ natura dedit: scientiā non dedit. Ingeniis. Duo prima genera virtutū sunt. Vnū virtutū genus est: quæ ingenerantur suapte natura: ex quo genere est docilitas memoria: q̄ fere omnia appellantur vno ingenii nomine eaſq; virtutes q̄ habēt ingenioſi vocantur. Simul atq;. postq̄. In sūma opinionū peruersitate, sicut corpus vt docet Aristoteles in. vii. politicorū antecedit in generatione animam. sic pars irrationalis antecedit eā partē: quæ habet rationē patet id in pueris: qbus statim ita & voluptas & cōcupiscentia inolescit. At ratio & mens procedēte etate in illis natæ sunt. tradit. Augellius quod ante cōsilii & rationis exortū recens nat⁹ homo imbutus est sensibus doloris voluptatisq;: ex quo fit vt in errore versetur. & opinionibus variis distrahatur: quæ ex ignoratione p̄ueniūt. Ideoq; dicebant stoici sapientē nihil opinari. Errorē. fuxisse vita mortaliū erroribus inuoluta & tenebricosa est vt merito probemus illud lucretii. o miseras hominū mentes o pectora ceca. qualibus in tenebris vitæ. quantisq; periclis degitur hoc eui quodcūq; est: philosophorū vetustissimi obliuionis fluuiū aliud nō esse asserūt: q̄ errorē animæ obliuiscentis maiestatē vitæ prioris: quā hauriūt animæ descendendo de cælo. & ideo in terris cū verū nō liqueat opinatur oēs: quia opinionis ortus est memoriæ defectus. delabentes autē animæ in corpora per spheras planetarū trahūt secum torporē saturni iracūdiam martis: libidinē. Veneris. Mercurii lucri cupiditatē: quæ res faciūt perturbationem animis: eoſq; erroribus obcecatos hebetant. ne possint vti vigore suo & viribus propriis. Macrobius ait animas a Saturno mutuari ratiocinationē & intelligentiā: quod logisticon & theoreticon vocant. In iouis sphera vim agendi quod practicon dicitur. In martis animositatis ardorem. quod thymicon nūcupatur: in solis sentiēdi opinandiq; naturā. quod αισθητικον & φαντασ τικον appellant. Desiderii vero motum quod επιθυμητικου vocatur. pronūciandi & interp̄tandi quæ sentiat: qđ ερμηνευτικου dicitur in orbe mercurii. φυτικου. ideſt naturā plantandi & augēdi corpora ingressu globi lunatis exercere. & ita anima ad hæc tertena

Virtutes a natura ingenitæ

q̄ deprauatis sic extinguimus: vt nusquam nature lumen appareat: sunt enim ingeniis nostris semina insita virtutū: que si adolescere liceret ipsa nos ad beatā vitā naturap duceret. nūc autē simul atq; editi in lucē & suscepti sumus: in omni cōtinuo prauitate & in summa opinionū peruersitate versamur: vt pe

Vita tenebricosa.

Obliuionis fluui⁹

Quid animæ trahāt a planetis.

Logisticō practicō a ioue.

Thymicō Phantasticon.

Epithymeticō.

Hermeneuticō

Phyticō a luna.

corpora deducitur: vbi ad tempus obruitur: & ideo mori creditur. itaq; merito dixit Mar. Tulli⁹. nos cum lacte nutritio adhuc infantes & subrumos suggere errores: quibus obnoxia est vita mortalium. Verbum vetus est fellare. quod significat lac exugere & suctu ebibere. ex quo illud lac humanum fellasse. Solinus in collectaneis ait. nequaq̃ mater pullo prebent vbera fellitanda idest exugenda: ex qua similitudine transiit id verbum fello & fellito in obscenitatem. factumq; est deculpatum. vnde fellatores & fellatrices in obscenis sunt. Vt vanitati mendacio ait Marcus Tullius libro primo de officiis: nihil esse turpius vanitate aveteribus dicta vanitudo & vanidici homines mendaces & falsi loqui. Opinioni. cum omnia nobis incerta sint veritasque demersa delitescat: merito opinio denominatur vincitq; naturam quæ ex inscientia: quæ multa versatur in vita: inoleuit idq; probatur sententia Carneadis & Arcesilæ: qui dicere solebant percipi nihil posse sapientemq; opinaturum. vnde opinatores & opiniosi immo opiniosissimi philosophi dicti. Quasi maximus magister populus. maior pars mortalium viuimus ad opinionem vulgi. toti pendemus ex alienis iudicijs. Euntes non quo eundum sed quo itur. Illa maxime concupiscimus: quæ populus perinde ac summa bona miratur. Vnde merito magister maxim⁹ dicitur populus: cuius prescripta sequimur: qui docet diuitias honores gloriam esse expetendam: tanq̃ in his. summa fœlicitas consistat. Seneca in libro ad gallionem de vita beata ad rumorem inquit componimur: nec ad rationem sed ad similitudinem viuimus. Argumentum pessimi turba est. Queramus: quid optime factum sit non quid vsitatissimum igitur sapiens se ipsum spectare debet: nec errare cum populo: in quo non est ratio non iudicium: non prudentia. ideoq; ait Seneca se nunq̃ voluisse populo placere: nãque probat inqt populus ego nescio Democritus dixit sibi populũ eẽ pro vno. Nobis imponũt delitiæ populares. dũ stupemus ad ea dũ miramur que vulgus adamat: que vera non sunt bona sed adumbrata:

Subrumi fugimus errores.
Fellare
Fellitãda vbera.
Vanitudo.
Vanidici.
Opinio ex iscia.
Opiniosissimi
Nõ sequndũ eẽ populum.
Populus pro vno

ne cũ lacte nutricis errorẽ suxisse videamur. cũ vero parentibus redditi deinde magistri traditi sumus: tũ ita variis imbuimur erroribꝰ. vt vanitati veritas & opinioni confirmata natura ipsa cedat. Accedũt etiã poetæ. qui cũ magnã speciem doctrinæ sapientiæq; præ se tulerint: audiuntur: leguntur: discuntur: & inhærescunt penitus in mentibus. Cũ vero accedit eodem quasi maximus quidem magister populus atq; omnis vndiq; ad vitia con-

Seneca libro quarto queſtionū monet luciliū vt ſe a turba g̃tū poteſt ſeparet. eſt. n. turba plerūq; turbulēta. Inficimur. tingimur maculamur: polluimur opinionibus tanq̃ maculis ineluibilibus. Seneca. vitia elui difficile eſt. non enim ingnati ſumus ſed infecti. inde infectores dicti tinctores quos priſci offectores vocant. loca tingēdi & infectu-

Baphia dibapha. purpura.

rę græco vocabulo baphia nominātur hoc eſt tinctoria. Lāpridius in alexādro ait probū fuiſſe baphiis prepoſitū purpura dibapha: q̃ eſſet bis tincta dicebaſ erat q; precioſior: quali vtebanſ magiſtratus in p̃texta. ob hoc dixit. M. Tullius epiſtola quadā. nā Curtius noſter dibaphū cogitat: ſed eū infector moratur. cū ſignificare vellet curtiū hoiem minimi precii aſpirare ad magiſtratū. Inuidiſſe naturā. Sic ꝓprie & decēter loquimur. inuideo tibi doctrinas

Dibaphū cogitat

Fortuna inuidet diuitias

Fortuna mihi inuidet diuitias. Virgilius inuidet imperiū. Plinius. Neq; ego vt multi inuideo aliis bonum quo ipſe careo apuleius. Mihi fortuna diuitias inuidit.

Duplex gloria Gloria Quid

Gloria ſolida: duplex gloria altera adūbrata: & expoliari rumore ꝓgenitā ꝓpagaraq;: q̃ nec iudicio ꝓuenit nec firma pdurat: quā veluti vitiū ſapiēs minime expetit: altera eſt ſolida & vera ac durabilis: q̃ ex conſenſu bonorū ꝓducitur: ſicut. n. conſuetudo ſermonis conſenſus eſt eruditorū vt autumat. Quintilianus ſic cōſentiēs laus bonorū gloria appellatur: quā Augu. dixit eſſe iudiciū hominū bene de hominibus opinātiū hæc non eſt bonis viris repudiāda. Cū tamē ſapiens nō gloria ſed conſcientia recte factorū virtutē metiatur. De gloria ſcripſimus copioſe in libro de fœlicitate: oſtendētes nō parū multos ſummā fœlicitatē in gloria collocaſſe. M. Tul. libros ſcripſit de gloria: qui ſicuti pleraq; alia tēporū calamitate deſiderātur inter claritatē & gloriam hoc intereſt ꝙ gloria multorū iudiciis conſtat: claritas bonorū

M. Tulli⁹ de gloria Echo Imago

auctor ſeneca libro epiſtolarū moraliū duodeuigeſimo. Tanq̃ imago

ſentientur multitudo: tū plane inficimur opinionum prauitate: a natura que ipſa deſciſcimus: vt nobis optimā naturam inuidiſſe videantur qui nihil melius homini: nihil magis expetendū nihil preſtātius honoribus imperiis popularī gloria iudicauerunt ad quam fertur optimus quiſq; : veraq; illā honeſtatē experens: quam vna natura maxime inquirit in ſumma inanitate verſatur: conſectaturq; nullam eminētem effigiē virtutis: ſed adumbratā imaginē gloriæ: eſt enim gloria ſolida quedā res & expreſſa non adumbrata. Ea eſt conſentiens laus bonorū incorrupta vox bene iudicantium de excellēte

echo imaginis noīe ſignificaī:q̄ reſonat vocibus mortaliū inter montiū flexus & cōcauos valliū ſinus: vbi ſcindīt reſultans aer.q̄ cā ēt voces multis in locis reciprocas facit: ſicuti in vrbe Cyzico turres ſeptē acceptas voces numeroſiore repercuſſu multiplicāt nomēq; huic miraculo echo eſt a græcis datū ηχο .n.grece ſonus: & ηχεω reſono:

virtute:ea virtuti reſonat tāq̄ imago gloriæ. Quæ quia recte factorū plerūq; comes es nō ea a bonis viris repudianda. Illa autē quæ ſe ei⁹ imitatricē eſſe:vult temeraria atq; inconſiderata. & plerūq; peccatorū vitiorūq; laudatrix fama popularis ſimulatione honeſtatis: formā ei⁹ pulchritudinēq; corrūpit. quia cæcitate homines cū quædā præclara etiā cuperent: eaq; neſcirent nec vbi:nec qualia eſſent:funditus alii euerterūt ſuas ciuitates:alii ipſi occiderunt. Atq; hi quidē optima petentes:non tā volūtate:quā curſus errore fallūtur. Quid qui pecuniæ cupiditate:qui voluptatū libidine ferūtur:quorūq; ita perturbātur animi:vt non multū abſint ab

olympiæ porticus fuit:quā heptaphonō appellāt:quoniā ſepties eadēvox reddīt. In hanc ſniam ait Lucretius ſex etiam ac ſeptē loca vidi reddere voces vnā cū iacēres. Ita colles collib⁹ ipſi verba repulſantes iterabāt verba referti:hęc echo a latinis dicitur imago. Valerius flaccus in tertio argonauticon. Rurſus hylā per longa reclamat auia. Reſpōſant ſiluæ: & vaga certat imago: Oraquē deū cui⁹ recinit iocoſa nomē imago. vbi expoſuit porfirio qđ imago dicīt qua ſi imitago. ſenſus eſt. ſicut voci reſpōdet echo. i. imago. ita virtuti reſonat gloria iſtar imaginis: quā echo vocant: quā auſonius dixit aeris & linguæ filiā. Echo panos amor & delitiæ eſſe fertur: q̄ ſignificat harmo-

Heptaphonos

Imago

Imitago

Echo

Panos deliciū.

nia cæli:quæ ſoli amica eſt. Comes:vt vmbra verſaī circa corpus:ſic gloria virtutē comitatur:& ē veluti affectatrix recte factorū. Simulatiōnē honeſtatis.vitia cum virtutibus finitima ſint plerūq; fallūt ipſa proximitate & pro virtutibus obrepūt. vnde fit vt ꝓ temeratio fortē.pro auaro pareū vocemus ſic mētitur ꝓdigus liberalē. fallit enim vitiū ſpē virtutis & vmbra vt inquit ſatyrographus . Qua cecitate: neſcientes hoies quæ eſſet vera gloria obcecati fulgore famæ popularis & cenodoxiæ.i.inanis gloriæ ſe & ſuas ciuitates funditus euertērūt. in hanc ſentētiā ait Iuuenalis: patriam tamen obruit olim gloria paucorū & laudis titulīq; cupido. Et mox paulo.exitus ergo quis eſt gloria vincitur idem nēpe & in exiliū preceps abiit Optima petentes

Vitia finitima virtutibus.

Cenodoxia.

gloriæ cupido & laudis auiditas: in excellẽtibus animis vigere ſolet: & pletũq; cã eſt vt laudabilia & glorioſa ac maxima facinora a p̃claris viris cõficiãtur. Adhibenda curatio tãg̃.ſ.egrotãtibus. curatio.n. proprie medicorũ eſt cura reliquorũ:auctor donatus. Interdũ curatio ad alia trãſferẽ:ſicut ait. M. Tulli⁹ i orõne de aruſpicũ reſpõſis. Multa me mouẽt Q d̃ edes telluris eſt curationis meæ. Liuius de eo cui dedicatio edis data erat: ſic ſcribit. Curatio altior faſtigio ſuo data eẽt.

Curatio.

Morbi Animi vitia.

Morbi animi pnicioſiores. morbi animi ſunt inueterata vitia & dura vt auaricia vt ambitio nimia. morbus eſt: vt inquit Seneca vitium in prauo pertinax tãg̃ valde expetenda ſit: q̃ leuiter expetenda ſunt affectus vero ſunt motus animi improbabiles ſubiti & concitati qui frequẽtes neglectiq; faciũt morbũ. Idẽ libro ſecũdo de ira cõcinit Ciceroni his verbis: hac cõditione nati ſumus. Aialia obnoxia: nõ inſania: q d̃ iſipiẽtib⁹ cõtigit oĩbus his nulla ne eſt adhibẽda curatio: Vtrũ q; min⁹ nocẽt aĩ ægrotationes quã corpis? an q d̃ corpa curari poſſint: aiorũ nulla medicina ſit? At & morbi pniciоſiores pluresq; ſũt aĩ quã corpis: hi.n. ipi odioſi ſunt: quod ad aium pertinẽt: eũq; ſolicitãt: animuſq; æger vt ait Ennius ſemp errat: neq; pati neq; peti poteſt. cupere nũquã deſinit q bus duobus morbis: vt omittã alios: ægritudine & cupiditate: q tã dẽ poſſunt in corpore eſſe grauiores? qui vero probari poteſt: vt ſit pauciorib⁹ aĩ q̃ corporis morbis. Genera ãt morborũ corpaliũ ſupra trecenta ſunt: vt inquit Plinius in. xxvi. & quotidie noui morbi grãſſantur qualis gemurſa irrepſit tiberii principis principatu inter digitos pedũ naſcẽs: qualis lichen ſiue mẽtagra a mẽto incipiẽs occupãſq; totos vultus. Cyrenaici philoſophi corporis dolores q̃ animi deteriores arbitrãtur. ſicut voluptates corporis maiores. contra epicurus ſentit animi dolores grauiores eẽ q̃ corporis. carmẽ. n. p̃ſẽti tãẽmõ dolore affici: aĩum vero & p̃terito & p̃ſenti & futuro. Anim⁹ eger. egritudine affectus: q morb⁹ aĩ ẽ ex opinione magni mali p̃ſentis vt infra latius diceť. eccleſiaſtici doctores triſtitiã appellãt ꝓprie vt egrotatio ĩ corpore ſic egritudo i aio nomẽ habet nõ ſeiũctum a dolore. Et cupiditate. q cupit aut metuit iuuat illũ ſic domus aut res vt lippum pictæ tabulæ fomẽta podagrã. nihil deſideres inqt Seneca ſi vis ꝓuocare iouẽ nihil deſiderãtem· hæc vna eſt ex tribus furiis: quæ mentes mortalium & precordia lancinãt ac diuellunt. nec tranquille viuere premittunt. Qui vero: quomodo. Animus inuenerit: argumẽtum

Morbi ſupr. ccc.

Gemurſa

Mẽtagra

Triſtitia Egritudo.

Cupiditas vna furiarũ.

potentissimū: si animus inuenit medicinam corporis tanto magis debuit inuenisse medicinam: qua sibi ipsi mederetur. cum tunica pallio propior sit vt dicitur cum nihil pensius cariusq; animo esse debeat q̄ ipsemet. Ipsa corpora & natura. corpus quod bene constitutum est & robustum facilius sanescit: q̄ corpus male habitum. Vnū illud comptimis seruandum esse præcipit Hyppocrates in pronosticis & i tertio Cor. celsus. vt egri vires subinde assidens medicus inspiciat atq; perpendat. Ideoq; vtilior medicus est amicus q̄ extraneus: qui egroti mores naturam q; cognouerit: dixit Hippocrates dandū esse aliquid regioni etati & consuetudini. Continuo: statim. Nec conualescant: imo econtrario multi quotidie curantur a medicis & pereunt multi sine medici consilio degentes prospera valitudine vtuntur. Discūt .n. medici vt inquit sapientissime Plinius periculis nostris. Et experimenta per mortes agunt. medicoq; tantum hominem occidisse summa impunitas est. nulla lex punit insciti am capitalem notissima est illa infœlicis monumenti inscriptio turba medicorum se perisse: palamq; est medicum imperatorem vitæ nostræ necisq; fieri. milia gentium sunt quæ sine medicis degunt. sicut po. romanus vltra sexcentesimum annum: quod si aliquando egrotus conualescit. dicam q; Ausonius euadit fati ope non medici. Petendum est foris. auxilium corporis egroti petitur foris. propterea quod extrarius medicus adhibetur: & medicamēta ipsa vsq; ab indis petūtur. hinc illud plinianū. nos nec indicarū arabicarūq; merciū aut externi orbis attingimus medicinas: non placent remediis tam lōge nascentia: medicina vero animi intus petenda est nō foris: hæc aūt est philosophia: cuius p̄cepta in aio sunt veluti medicamēta ipsi⁹ animi salutaria. Itaq; nobis metipsi mederi possum⁹ nō indigi opis externæ: attamē dixit Galen⁹: q̄ vult curare aim: prius curet corp⁹: q̄m sine fulturis corporis anim⁹ vix sustineat.

Tunica pallio propior

Vtilior medicus familiaris

Medico hoiem occidisse impunitas

Gētes sine medicis degētes.

Medicina animi intus

Curans animū curet

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus ꝓtrepti= c' quid.

Hortēsi⁹ Tullian⁹.

In hortensio:iulius capitolinus autē librū cui titulus est hortensius scriptū esse a cicerone ad exēplū ꝓtreptici.significat aūt protrepticus vt verbū intelligas iulii capitolini nō protritū.Instructiuū & exhortatoriū.symachus in epistolis:indulge stilo:aliqd didascalicū seu protrepticū scribe.Et ausonius libellū inqt instar protreptici luserā.hic est ille hortensius iulianus ex cuius lectione inflāmatus est diuus Augustinus adhuc adolescēs:ul⁹ ad philosophiā ardenti studio capescendā.

Acadēia ciceronis

Annotandū librū illū ciceronis qui circūfertur inscriptus hortēsius nō esse hūc hortēsiū: de quo in p̄sentia loqmur. De maximis reb⁹ .s.ad philosophiā ptinētib⁹ vt fuerūt libri academici.vt volumina de finib⁹ bonorū vt opus de natura deorū.& alia hoc genus. In academia M.tullius habuit villam

Acade= mia in tu sculano.

noie academiā ab exemplo platonicæ academiæ: vbi

Lyceū a= cademia penulti= ma lōga

composuit volumina eodē noie: vbi monumentū sibi instaurauerat. hic significatur gymnasiū in tusculano: qđ vocabat academiā sicut alterū gimnasiū appellabat in eodē tusculano lyceū a noie scolæ aristotelicæ: de quo in primo de diuinatione sic refert: nup cū essem cū quinto fratre in tusculano disputatū est:nā cū ambulādi cā in lyceū venissemus.id.n.superiori gymnasio nomē est.lyceū āt media ꝓducta enūciādum esse docet idē.M.tullius hoc versu.Inq; academia vmbrifera nitidoq; lyceo:vbi academia penultimā ꝓducit:sicut in carmine hoc laureæ tulit:atq; academie celebratā noie villā:verū claudianus & sidonius penultimā corripiūt sicut vulgo quoq; vsurpatur.versus claudiani hic est.in latiū ꝓpetis academia migrat athenis Sidonius apollinaris ait.Obruet & q̄q̄ totis academia sectis. Descendimus.ostēdit gymnasiū academię fuisse in parte inferiore tusculani:sicut lyceū erat in superiore. In sapientē egritudo.stoici talē dicūt eē sapiētis animū

Animus sapiētis vt mūdus.

qualis est mūdus supra lunā serenū.s.imperturbatū:defecatū quē nulla perturbatio obnubilet.nulla tristitia obturbet. Laudantq; in sapiente

Apathia

apathiā hoc est impassibilitatē.tāq; sapiēs nihil cupiat.nihil doleat. nihil irascat: nihil gaudeat: cōclusiūcula stoicorū est. Qui sapiēs est im

Cōclusiū cula stoi= corum.

in hortensio.de maximis autē reb⁹ nihil fere intermissimus postea nec disputare nec scribere: his autem libris exposita sunt ea quæ a nobis cū familiaribus nostris in tusculano erant disputata. sed quoniam duobus superioribus de morte de dolore dictū est: Tertius dies disputationis hoc tertiū volumē efficiet Vt.n.in academiā nostrā descendimus inclinato iam in post meridianū tēpus die popoſci eorū aliquē: qui aderāt. causam differendi. tū

perturbatus est: qui impturbatus est sine tristitia est: q sine tristitia est beatus est. Ex quo colligũt sapiẽtẽ beatũ esse. duæ aũt sunt sententię philosophorũ de his animi motibus: quos greci pathe nostri pturbationes: qdã affectiones vel affectus. ecclesiastici vero passiones vocãt has ergo pturbationes platonici & aristotelici dicũt etiã in sapiẽtẽ cadere. sed moderatas rõniq; subiectas. stoicis ãt cadere vllas oino huiusce in sapiẽtem passiones nõ placet: aduersus quos reclamat ipsa natura. & sectatores eiusdẽ sectæ refragãtur. nã epitet⁹ in stoica disciplina celebratus. quem Au. gel. maximũ stoicorũ appellat. scripsit ex decretis stoicorũ accidere animo sapiẽtis pturbatiões: q; & aristippi philosophi exemplo cõprobaẽ q in naui gio a tẽpestate deprensus timuit & expaluit: vñ interrogatus a quodã quare phõphus timeret: cũ ipse cõtra nihil timeret. festiuiter respõdit nõ eãdẽ sibi & illi causam esse. quoniã is nõ esset magnopere sollicitus p aĩa neqssimi nebulonis. ipm ãt p aristippi aĩa timere. Egritudo a cicerone dr: quã tristitiã alii sicut Seneca & Augustinus appellãt: dolorẽ Virg. vbi ait gaudẽtq; dolẽtq;. hæc ãt tristitia repit in bono apud ecclesiasticos doctores. & docet Aug. i. xiiii. de ci. dei. ꝓpositio discipuli est scdm academicos: q dicũt in sapiẽtẽ cadere tristitiã & reliquas pturbatões. Respõsio ciceronis est ex decreto stoicorũ q apathẽ. i. ipassibilẽ dicũt esse sapiẽtẽ: & apathiã ꝓbãt. Id verbũ esse de verbo: De verbo græco pathe exp̃sius verbũ latinũ est passiones q̃ morbi: sed cũ passio sit dictio parũ ꝓba. Maluit Cicero morbos: siue pturbatões interp̃tari q̃ passiones: nomẽ passionũ ad ecclesiasticos & apud neotericos: vsitatissimũ. Gestire: gestire est leticiã habitu corpis & gestu significare: sicut grãmatici tradũt. dixit Terẽ. ipm gestio dati mihi in cõspectũ exposuit donatus plus eẽ gestio q̃ volo.

Morbos nõ satis vsitate. Dictũ est supra morbos i aĩa dici vitia inueterata & dura: vt est auaricia: vt ambitio nima ꝓprie autem morbus

res acta sic est. A. videtur mihi cadere in sapientẽ egritudo. M. Nũ reliquę quoq; pturbatões animi formidines: libidines: iracũdiæ: Hæc .n. fere sunt eiusmodi: quę greci pathe appellãt: ego poterã morbos: & id verbũ esset e verbo: sed in cõsuetudinẽ nostrã nõ caderet. nam misereri: inuidere: gestire: letari: hęc omnia morbos græci appellãt: motus animi rationi nõ obtẽperãtes. nos autẽ hos eosdẽ motus cõcitati animi recte vt opinor perturbationes dixerimus. morbos autẽ nõ satis vsitate: nisi quid aliud tibi videtur. A. mihi vero isto modo. M.

Παθη Perturbationes. Affectiones. Passiones Epictet⁹. Exẽplũ aristippi. Dictum aristippi Tristitia in bono. Apathes. Passiones Gestire Morbus quid.

corporalis est:qui ita difinitur morbus habitus est cuiuscũq; corporis contra naturã qui vsum eius faciat deteriorem: alias in toto corpore alias in parte accidere solet:super quo iurisconsulti copiosius scribũt ad edilitiũ edictũ:in libris quoq; iuris peritorũ scriptũ est morbum & vitiũ distare quod vitiũ perpetuũ: morbus cũ accessu discessuq; sit:

Vitiũ perpetuũ.

Heccinæ:hæc ne: scilicet perturbationes: næ: certæ valde affirmatiua particula est. Videtur insania: paradoxon stoicorum est ὁτι πάντες οἱ μωροὶ μαίνονται.ideſt omnes stultos insanire: ex qua doctrina est illud oratianũ: o bone te ne frustere insanis & tu stultiq; prope omnes: est post paulo: quẽ mala stultitia & quẽcũq; inscitia veri cecum agit insanum chrisippi porticus aut grex autumat: hæc populos hæc magnos formula reges excepto sapiente tenet. Nomen insaniæ: in particula est vt dialectici dicunt priuatoria: vnde insanus dictus: qui non est sanus hoc est prudens & insania vbi non est sanitas mentis: quę in tranquillitate quadã ponitur: sicut enim humanitati inhumanitas dignitati indignitas opponitur: sic insania & insanitas sanitati contraria est: cum insania nihil aliud sit:q̃ priuato sanitatis & sapientiæ: sicut stultitia nihil aliud est vt inquit Boetius in commentariis topicorum:nisi sapientiæ & rationis absentia. Stultum morbis vacare: si stultitia est priuatio sapientiæ & rationis. Colligitur stultum esse insipientem & quod consequitur malum: & quod huic connexum est vitiosum: nam vt inquit Seneca li.iiii.de beneficiis:qui stultus est malus est:qui malus est:nullo vitio caret:ergo stultus omnia vitia habet:sed non in omnia natura pronus est:alius in auaritiam:alius in luxuriam:alius in

Ne valde

Paradoxon:

Stultos insanire

In priuatoria particula.

Insania sanitati cõtraria

Stultus oĩa vitia habet

hæc ne igitur cadere in sapientẽ putas: A. prorsus existimo. M. nisi ista gloriosa sapientia nõ magno existimãda est:si quidẽ non multũ differat ab insania. A. Quid tibi omnes ne animi cõmotio videtur insania. M. Non mihi quidẽ soli:sed id quod admirari sepe soleo: maioribus quoq; nostris hocita visum intellígo multís seculís ante socratem:a quo hęc omnis: que est de vita de moribus philosophia manauit. A. quonã tandẽ modo. M. ga nomen insaniæ significat mentis egrotationem & morbũ id est insanitatem & egritudinẽ animi:quam appellarunt insaniã. Omnes autẽ perturbationes animi morbos philosophi appellant: negantq; stultum quẽquam his morbis vacare. qui autem in morbo sunt sani non

petulantiam inclinatur. Dicimus omnes stultos insanire nec tamen omnes curamus heleboro: nunc Cicero per ratiocinationem colligit insipientes insanire. Amentiam: ab.a.particula priuatiua & mente a= mentia dicta:quasi sine mente hoc est consilio animoq;:quo sapimus. Nam vt ait Lucretius:consilium quod nos animum mentemq; voca mus: eadem dicitur demē= tia: quia de habet vim mi= nuendi:vt decresco desipio dehoneſto:interdum parti= cula auctiua est & valde si= gnificat: vt deamo demi= ror.Deiero. Dementire ver bum vetus est: quod signi= ficat delirare & insanire.Lu cretius.Dementit enim de= liraq; fatur: quidam dicere malunt dementare vt apu= leius in magia. Confessa est sese mea magia in amorem inductam dementare: in a= ctibus Apostolorum de = mentare non tam signifi = cat dementem esse: q̄ face= re dementes: sic enim scri= ptum est. Attendebant e= um: propter quod multo tempore magicis suis de = mentasset eos. Animus in morbo: sicut corpus in morbo sanum dici non po test: sic animus in pertur= batiōe: qui morbus animo rum est positus: non est sa= nus. Consimiles enim sunt sanitates & morbi aiorꝫ at= q; corporꝫ. Quā greci μω ρος græce dicitur stultus. ἀφρων insipiēs. μαρια insania: furia. μαρικος insanus furiosus. μαιρο= λιος insanus. μαιρομαι

Amentia

Consiliū mens.

De au= ctiua p̄uatiua

Demen= tire

Demen= tare

Moros Menia

sunt: & omniū insipientiū animi i morbo sunt. Omnes insipiētes igi tur insaniunt sanitarē enim animo rum positā in tranquillitate quadā constantiaq; censebant: his rebus mentē vacuā appellarunt insaniā: propterea q̄ in perturbato animo sicut in corpore sanitas esse nō pos sit. Nec minus illud accute: quod animi affectionē lumine mentis ca rentem nominauerunt amentiam: eandēq; dementiam: ex quo intelli gendum est nos qui hæc rebus no mina posuerunt: sensisse hoc idem quod a socrate acceptū stoici dili= genter retinuerunt omnes insipiē= tes esse nō sanos. qui enim animus est in aliquo morbo:morbos autē hos perturbatos motus: vt modo dixi philosophi appellant:non ma gis est sanus: quā id corpus quod in morbo est.Ita fit vt sapientia sa nitas sit animi: insipiētia autē qua si insanitas quædam quæ est insa= nia cadēq; dementia. multoq; me= lius hæc notata sunt verbis latinis quam græcis:& aliis quoq; multis locis reperitur: sed id alias. nunc quod instat. Totū igitur id queri= m⁹:quid & quale sit:verbi vis ipsa

insanio: tamen hæc non tam concineret congruēterq; dicuntur, sicut a latinis insipientia insanitas dementia: quæ significāt quādā privationē animi sanitatis: cū illa græca furorē magis designēt. Exisse de potestate: ille potentissimus est auctore Seneca: qui se habet in potestate: & sibimet imperat: qui rōni tanq̄ regiæ obsequitur: libidinosi vero insani perturbati iracundi: compotes sui non sunt. Ideoq; exisse ex potestate dicuntur: quia non sunt in potestate mentis suæ: nec animo reguntur: nec consilio cohibentur: nec rationis freno suffrenātur: vnde ira ab eo quod est ire dicitur: eo q̄ a se eat: qui irascitur & furit. Iracundia vlciscendi libido. i. cupiditas est enim libido vt inquit diuus Augustinus generale vocabulum omnis cupiditatis: vnde libido dominādi: libido gloriandi: quæ iactantia nūcupatur: interdum honestū vocabulum est: vt apud Sallustium: in decoris & militaribus equis libidinem habebant: Aristoteles ait iram esse cupiditatem doloris reponendi: quidam dixerunt esse breuem insaniam: cui sententiæ subscribit illud Oratianum: ira breuis furor est. Senecæ finitio est iram esse cupiditatem penæ exigendæ: quod quadrat cum Ciceronem & aliis qui definiunt iram esse vlciscendi cupiditatem: differt ira ab iracundia: nam ira vt docet Donatus ex causa est: iracundia ex moribus & vitio multum irascentis: sic iratus & iracundus differunt: potest enim iratus non esse iracundus: potest iracūdus aliquando iratus non esse: vsurpatiue iracundia ponitur pro ira: vt hic & aliubi sepe feras: ira carere dicunt & omnia præter hominem: quod dixit Ouidius non aper irasci meminit: poetice magis q̄ vere dictum accipe irasci enim dixit pro incitari impingi: habent enim muta animalia impulsus quosdam similes affectibus humanis: affectus non habent: nec magis sciunt irasci q̄ ignoscere: ira perturbat aurem: effrenat animū: impellit in furorem impingit in preceps: ratione omni valentior: est meritoq; iracundus dictus exisse de potestate: nec esse sui potens:

Potētissimus qui.

Libido generale vocabulū

Ira quid.

Iracūdia.

Iratus q.

Iracūdus qui.

declarat: eos enim sanos itelligi necesse est: quorum mēs motu quasi morbo perturbata nullo sit: q cōtra affecti sunt: hos insanos appellari necesse est. Iraq; nihil melius: Quā quod est in cōsuetudine sermonis latini cū exisse de potestate dicimus eos: qui effrenati feruntur aut libidine: aut iracūdia quāquā ipsa iracundia libidinis est pars: sic enim diffinitur: iracūdia vlciscendi libido. Qui igitur exisse ex potestate dicūtur: iccirco dicūtur. quia nō sint in potestate mētis: cui regnum totius animi a natura tributum est

Græci maniam. Medici maniacos vocant furoris morbo laborantes: quoniã mania dicitur insania & furia: latini melius: qui insaniã a furore disiũgunt: quoniam haud dubie aliud est furere aliud insanire. Maniaci.

Volũt. s. disiũgere insaniã a furore. Melancholiã: latine melancholia: vt verbũ exprimatur ex verbo dicitur nigra cholera: hoc est atra bilis: quæ sepe in furorem agit: hominẽ: sed parũ significãtur vidẽtur græci nomine melancholiæ furorẽ exprimere: cũ nõ solũ atra bilis: sed iracũdia timor alięq; perturbationes mẽtẽ vexẽt & furore pturbẽt: melãcholia hoc est atra bilis similis est vino eiusdẽq; naturæ: nã sicut vinũ varios reddit homines: & alios facit q̃ribũdos: alios hilares: alios furẽtes ac insanos: alios somniculosos: imo vt vnũ hominẽ interbibẽdũ moribus variis immutat: sic atra bilis facit stolidos excandescẽtes loquaces attonitos super qua re copiosissime scitissimæq; scribit. Aristoteles in problematis encycliis. Quo genere athamantem: cor. celsus libro tertio de medicina plura esse scribit genera insaniæ: cũ ex phreneticis alii hilares: alii tristes sint: alii facilius cõtineantur: & inter verba desipiant: quidã vt idem ait imaginibus nõ mente fallũtur: qualẽ insaniantẽ aiacem vel horestẽ poetarũ fabulæ ferunt vulgata quoq; fabula est de athamante: cui iuno furorẽ talẽ immisit: vt filios suos vellet occidere: qui cũ learchũ vnũ ex filiis extinxisset vxor ino maritum suũ furore cõspiciens sese cũ melicerte altero filio p̃cipitẽ dedit in mare: quæ in marinã deã cõuersa vocatur mater matuta a nostris: leucothea a græcis: filius portunnus & palemon: qđ in primo cõmentario fusius explicatũ est: almeonẽ amphiarai filiũ satis clare furore agitatũ esse ob matricidiũ: matrẽ enim eryphilen: necauerat ex mandato patris: & apollinis iussu: quia illa nõ solũ monile acceperat in necẽ amphiarai: sed & peplũ quoq; ob filii interitũ: ex quo scelere correptus est furore: vt orestes matricida: supra dixim⁹ duce alcmeone epigonos thebas diruisse: sunt auctores & memorat strabo argos amphilochicũ cõditum fuisse ab alcmeone: & a nomine fratris amphilochi: amphilochicum dictum. De oreste matricida inuulgata sunt omnia: qui post parrici-

Melancholia.

Atra bilis similis vino.

Nota vini vim

Enchlyclia, problemata.

Genera insanie.

Furor athamãtis

Alcmeon matricida

Argos amphilochicũ.

Vbi purgatus orestes.

dium furens ex responso didicit quod ira demū poneret furorē si reparata sorore iphigenia ablueretur fluuio: qui septē fluminibus confunderetur. Itaq; diu vexatus cum ad fines rheginorū peruenisset ibi inuento flumine prædicto elutus purgatusq; est: vbi ahænū diu fuisse ensem: & ab eo edificatum apollinis templū ferunt: memoriæ quoq; proditum est orestiadē orā

Agros oresticum.

ab oreste occupatam nominatāq; fuisse cum cesa matre exul ꝓfugeret: cūq; opidū condidisset agros orestícum de suo nomine vocasse refert lampridius orestem purificasse se apud tria flumina circa hebrū: & orestem vrbem condidisse: quā

furere dícimus: ita sit affectus eum dominū esse rerū suarū vetant vndecim tabule. Itaq; non est scriptū si insanus: sed si furiosus esse incipit Stultitíam enim censuerunt inconstantiam. i. sanitate vacantē: posse

Hadrianopolis.

sepe cruentari hominū sanguine necesse esset: quā postea Hadrianus hadrianopolim nominauit. aiax aūt victus in iudicio armorū achillis ab vlixe ex dolore factus insanus est. & vt ait Seneca. Aiacē ira in furorem. furor in mortē egit: qui cum resciuisset se per insaniam armenta & oues occidere incubuit gladio sibiq; mortē consciuit: de quo sic oratianus agamēnon. Mille ouiū insanus leto dedit inclytum Vlyxem: & Menelaū se vna mecum occidere

Aiax Mastigophoros.

clamans, extat tragedia sophoclis græca hoc titulo. αιας μαστιγοφορος. i. aiax flagellifer: qua inducitur aiax insanus flagello cedēs boues quos credit esse agamēnonē & vlyxē. De insania oresti & aiacis est illud satyrographi poetæ. Non vnus mētes agitat furor. ille sororibus in manibus vultu eumenidū terretur & igni. hic boue pcusso mugire agamēnona credit aut ithacū. Ita affectus: tali vesania & furore correptus. Vetant duodecim tabulæ: lege duodecim tabularū interdū furiosō & prodigo bonorum suorum administratio. Daturq; vtriq; curator: & vt ait vlpianus titulo de curatoribus furioso dādis: tā diu erunt furiosus & prodigus in curatione: q̄ diu vel furiosus sanitatem vel ille sanos mores receperit. Curator furiosi si rē furiosi quasi suam tradit dominū transferre non poterit: Oratius de insano loquens ait: interdicto huic omne adimat ius pretor & ad sanos habeat tutella propinquos: vbi expositit porphirio: quod insani solent accipere a pretore curatores bonorum suorum: ita vt illis vti non liceat nisi ad arbitrium alienū: apud Varronem & Columelam prouerbiale est mente captum ad agnatos: & gentiles deducēdum esse. Nam curator ex agnatis & gentilibus dari solet dementi: & curioso. Ideoq; ait marcellus iurisconsultus: ab agnato vel alio curatore furiosi rem furiosi dedicari non posse constat: agnato. n. furiosi nō vsq; quaq; com-

Curator dat furioso & prodigo.

Curatores insanis.

Mente captus a gētiles deducēdus.

petit rerum eius alienatio: sed quatenus negocium exigit administratio. Si insanus: trutinatur perpenditq; verba legis decẽuiralis. propria & significantia: quæ curatorem dat furioso: non autem stulto tã q̃ insanire minus sit: q̃ furere: possitq; insanus tueri mediocriter vsitatum vitæ cultum: cum id furiosus facere non possit: cuius mens penitus obcecata: & ab omni ratione deuia esse creditur.

Mens furiosi auia a ratione.

tamen tueri mediocritatem officiorum & vite cõmunem cultum atq; vsitatum. Furorem autem esse rati sunt mentis ad oia cecitatẽ. Quod cum maius esse videatur q̃ insania tamen eiusmodi est furor: in sapiẽtem cadere possit: non possit insania: Sed hec alia q̃stio est. Nos ad propositũ reuertamur: Cadere opinor in sapientem ægritudine tibi dixisti videri. A. ego vero ita existimo. M. Humanũ id quidem quod ita existimas. Non .n. silice nati sumus: sed ẽ naturale i ais tenerũ qddã atq; molle quod egritudie quasi tẽpestate quaciat. Nec absurde

Mediocritatẽ officiorum signate locutus: mediocritas .n. officiorum esse põt in insipiente: perfectio non potest: que pertinet ad sanum & sapientem: Duplex .n. est officium: alterum perfectum: quod græci catorthoma vocant: quod & omnis numeros virtutis continet alterũ est officiũ quod medium dicitur pertinens ad institutionem vitæ communis. Cato apud Ciceronem ait in tertio de finibus quod ratione actum sit id officium appellamus: id autem nec in bonis ponit nec in malis: sed in mediis reb⁹ in eodem loco ostendit idem Cato tam insipientem q̃ sapientem sumpturum que secundum naturam sint reiecturumq; contraria: ita est quodam commune officium sapientis & insipientis: ex quo efficitur versari in his que media dicamus. Item. M. Tullius in quarto ait media officia cadere in non nullos insipientes posse. Q. atherius quod scitu dignum est: cum olim defenderet reum libertinum cui obiciebatur quod patroni concubinus fulset hac defensione vsus esse fertur impudicitia in ingenuo crimen est. In seruo necessitas: in liberto officiũ: ex eo impudici & obsceni aliquãdiu officiosi vocitati sunt nõ silice nati: nunc vt platonicus peripateticusq; loquitur mox vt stoicus Platonici enim & peripatetici non tollunt affectus sed temperant: stoici radicitus euellunt apathiam suam comprobantes: & ita homines disciplina stoica constituit saxeos plane & stupentes: pentusq; ab hominis natura desciscentes. Augustinus damnat hunc stuporem stoicorum. in decimo quarto: & in .xviii. de ciuitate dei.

Duplex officium Cathorthoma. Medium officium. Officiosi ipudici.

Apathia stoicorũ. Stupor in stoicis.

Crantor. Crantor de academia: fuit hic auditor xenocratis platonis discipuli cõdiscipulus polemonis: qui nonis opinionib⁹ vt ait eusebius in. xiiii. præorationis euãgelicæ Academiã platonicã repleuerũt: scripsit crãtor librũ de cõsolatione: quẽ vt supra diximus. Mar. Tullius emulatus est: periit aquæ intercutis morbo. Nescio quã indolentiã: stoici laudãt apathiã: ideſt vt sepe dictũ est ipassibilitatẽ. Hieronymus philosophus rhodi⁹ summũ bonũ statuit esse vacuitatẽ doloris quã græce dicit ἀπαλγησιαν Cicero appellat indolẽtiã: estq; id vocabulũ Ciceronis: sicut etiã essentia: si credim⁹ sidonio appollinari: sic scribenti in epistola quadã: lecturus es hic etiã nouũ verbũ ideſt essentiam: sed scias hoc ipsum dixisse Ciceronẽ: q essentiã & indolẽtiã nominauit: addẽs: licet enim nouis rebus noua nomina iponere. M. Tullius in secũdo de finib⁹: nũ ꝓpe idẽ voluptas est: quod vt ita dicam indolẽtia. Cõtra hãc indolentiã & apathiam stoicorũ herodes atticus vir doctissimus disserit elegãter & copiose apud Au. gellũ: libro noctiũ atticarũ duodeuigesimo: in ea dissertatione ostẽdit: q; nullus vsq; homo q secũdũ naturã sentiret & saperet: affectionib⁹ istis animi: quas πάθη. i. passiones appellãt egritudinis: cupiditatis timoris iræ voluptatis: carere & vacare totis: posset: & omnino nõ dolere: immo etiam si posset obtinere: vt totis careret: non ex re id esset melius: quoniã langueret anim⁹ & torperet affectionũ quarũdam adminiculis vt necessario plurimũ imperio priuatus: dicebat. n. istos motus: animi implicatos esse & innexos vigoribus quibusdam mentiũ & alacritatibus: ac propterea si omnino eos cõuellamus periculũ esse ne eis adherentes bonas quoq; & vtiles animi indoles amittamus: moderãdos esse igitur & scite consideratq; purgandos censebat: vt ea: que cũ pernicie agnata sunt detrahãtur: in hanc sententiã scribunt peripatetici & academici veteres: in hanc ecclesiastici scriptores. Augustin⁹. Hieronymus: Lactantius: a quibus concorditer dãnatur hæc stoicorũ apathia. cuius sectatores: dũ se interpidos esse & imobiles volũt dũ nihil cupiũt: nihil dolẽt: nihil irascũt: nihil gaudẽt: in torpore ignauæ & quasi scilicæ vitæ cõsenescũt. Merito itaq; crãtor academicus taxat indolẽtiã quę eẽ nullo mõ põt: nisi plane hoiem saxeũ eẽ velim⁹ & omni penit⁹ sensu carẽtẽ.

Analgisia Indolẽtia

Essentia.

Contra apathiã.

Nõ cõuellẽdos motus animi sed tẽperandos

Indolẽtia eẽ nõ põt

Crãtor ille q in nostra Academia i primis fuit nobilis. minime inquit assentior his qui istam nescio quã indolentiam magnopere laudant que nec potest vlla esse nec debet: nec egroto etiam nisi is qui fuerat sensus assit: siue secetur quid siue euellat a corpore: Nã istud nihil dolere nõ sine magna mercede cõtigit.

Immanitatis in animo: Augustinus meminit horũ verborũ huiusq; sententiæ: cũ scribens aduersus apathiã stoicorũ: quã ipse impassibilem interpretatur: sic inquit in xiiii. de ciuitate dei. Nã omnino non dolore dũ sumus in hoc loco miseriæ sicut quidã etiã apud seculi huius litteraros sentit & dixit non sine magna mercede cõtingit immanitatis in aio stuporis in corpore: idẽ. M. Cicero in quarto de finibus dat stoicis immanitatẽ verborũ. Stuporis: græci ναρκηρ vocant stuporẽ: vnde narcissus flos dictus ga caput grauat: nõ autẽ a fabuloso illo puero. Medici. Narcotica appellãt medicamẽta: quibus stupor cõciliatur ac torpor aduersus sensum doloris: & cruciatũ sectionis. Sed videamus: hactenus crantor: nũc Cicero tanq̃ stoicus censet amputandos esse nõ solum ramos: sed minimas etiam fibras: radiculasq; perturbationem euellendas: quod & Seneca stoicæ sectæ sectator stoicorũ propugnator accerrimus: vehemẽter cõtendit: alacriterq; defendit pluribus in locis: qui quadã ad lucillũ epistola sic scribit. Vtrũ satius sic modicos habere affectus an nullos sepe quesitũ: est nostri illos expellunt: peripatetici tẽperant: ego non video quo modo salubris esse aut vtilis possit vlla mediocritas morbi. Qui fortis ẽ argumẽtatur ex formula stoicorũ strictũ & breuiter non cadere in sapientem egritudinẽ: stoicorũ: stoicorũ n. breuia & acuta argumenta sunt: ex quo genere sunt sorite chrysippei hoc est acerui siue acerualis: ita. n. dicũt argumẽta: qb9 chrisyppus stoicorũ maximus vtebat sed in longũ adeo per sequælas producebat: vt vix vnq̃ sisteret gradum: vixq; vnq̃ terminũ imponeret & finẽ. Sorites est ille: quod bonum sit id esse optabile: quod optabile expetendũ: quod expetendũ laudabile honestũ: & alii sunt gradus: ad soritas chrysippi. aceruos referendus est intellectus nouissimi carminis pſiani: inuentus chrysippe tui finitor acerui: quod a nobis in appendicula suetonii commentariorũ fuse copioseq; explicatũ ẽ: Ex hoc genere argumentorũ est

Narce. Narcissus vnde Narcotica. Seneca stoicus. Sorites aceruus Acerualis Actualis Exẽplũ actui. Locus pſii.

immanitatis in animo: stuporis in corpore. Sed videamus ne hæc oratio sit hominũ assentantium nostre imbecillitati & indulgentium mollitudini. Nos autem non solũ audeamus ramos amputare miseriarum sed omnes radicũ fibras euellere: tamen aliquid relinquetur fortasse: ita sunt stirpes stulticie alte: sed relinquitur id solum quod erit necessarium. Illud quidem sic habeto nisi sanatus sit aius: quod sine philosophia fieri non potest: nullũ fore finem miseriarum. Quã obrem quoniam incepimus trada

ſſlud quoq; qui prudēs eſt temperās eſt: qui temperans eſt conſtans eſt: qui conſtās eſt imperturbatus eſt: qui imperturbatus eſt ſine triſtitia eſt: qui ſine triſtitia eſt beatus eſt: Ergo prudens beatus eſt: Sorites.i.aceruus quo in p̄ſentia vtiť. Mar. Tullius ſic,pducitur:q fortis eſt fidens eſt q fidēs eſt non timet: qui ſine timore eſt egritudine non perturbatur: quoniam timori repugnat egritudo: Repugnat.n. timorē eſſe & egritudinē nō eſſe ſicut repugnantia ſunt apud dialeticos diem eſſe & lucē nō eſſe:ſuper quo Boetius ſubtiliter diſſerit in quarto cōmentario topicorū. Confidens in vitio: ait Terētius in phormione: eſt paraſitus quidam phromio homo confidens:qui dii omnes illum perdant vbi expoſuit: donatus fidus interpres: confidentem pro improbo audaci ac temerario poni. Conſimiliter apud Virgilium. Confidentiſſimus nomē eſt vitii. Nā quis te iuuenū cōfidentiſſime noſtras iuſſit adire domos. Item pacuuius:improbus confidens nequam malus videať. Cōfidentia temeritatē ſignificat & audaciā: cōfidere honeſtū verbū eſt: & cū laude dicit. M. Tullius in.iii. de legib⁹: vir excellēs & fortis cōfidere ſibi debet & ſuæ vitæ & actæ & cōſe ſ̄nti. Fidēs vero & fidentia in laude ponūť. Dixit. M. Tullius in.ii. rhetoricorū fidentiā partē ee fortitudinis:per quā magnis & honeſtis in reb⁹ multū ipſe animus in ſe fiduciæ cum certa ſpe collocauit. Rerum præſentia. Egritudo eſt triſticia mali præſentis timor impēdētis:& futuri de qbus mox plura.

Repugnātia.

Cōfidēs. in vitio

Confidētia.

Fidens.

Fidentia.

mus nos ei curandos: ſanabimur ſi volemus:& progrediar quidem id longius. Non enim de egritudine ſolum:quā q̄ quidem primū ſed de omni animi vt ego poſui perturbatione & morbo vt græci volūt explicabo. Et primo ſi placet. Stoicorū more agamus:qui breuiter ſtringere ſolent argumenta. Deinde noſtro inſtituto vagabimur. q fortis eſt idem eſt fidens: quoniā confidēs mala cōſuetudine loquēdi in vitio ponit ductū verbum a confidendo: quod laudis eſt: qui autē eſt fidens: iis profecto non extimeſcit: diſcrepat.n. a timendo cōfidere: atqui in quem capit ægritudo:in eundem timor: quarū.n. rerum præſentia ſumus in ægritudine:eaſdem impēdentes: & venientes timemus. Ita fit vt formidini egritudo repugnet. Veriſimile eſt igitur in quem cadit egritudo:in eūdem cadere timorem:& in fractionē quādā animi & demiſſionē quę in quem cadunt: in eundem cadit

Vt ſeruiat: Oratius in epiſtolis: qui metuẽs viuit liber mihi non erit vnq̃. Tot homines dominis ſeruiũt quot perturbationibus diſtrahũtur: Imperat libido. Imperat timor egritudo. Et cæteræ animi labes imperioſiſſimæ domine ſunt. Ignauiã: corporem & ſegnitiem: verbum vetus eſt ignauit pro ignauũ fecit. Et ignauiter pro ignaue. apud antiquos nauꝰ dicebaꝫ celer ac ſtrenuus a nauiũ celeritate. Oratiꝰ. Nauꝰ manet forũ: veſpertinus pete tectũ: ꝓpoſitio i vt docet. M. Tu. in oratore. Præponi capta ẽ noris nauis & naris: vnde dicti ignoti. Ignaui: Ignari: qã dulciꝰ viſũ ẽ q̃ vt veritas poſtulabat. Nũq̃ ẽ igiẽ perturbatus: huic collectioni ſtoicoꝝ hoc mõ peripatetici reſpõdẽt: vt ipturbatũ ſic interpretẽt: tãquã impertur batus dicaꝫ ſapiẽtis aius: q raro pturbaꝫ & modice: nõ q nũq̃: Itẽ ſine triſtitia cum dicit. aiũt: q nõ eſt obnoxius triſticiæ: nec frequẽs nimui ſcein hoc vitio: tãquã illud ſit humanã vitã negare: alicuius animũ immunẽ eſſe a triſticia & pturbatione. Sapientẽ nõ vinci merore cæterũ tãgi: & cætera in hunc modũ ſuæ ſectæ reſpõdentia: quæ nõ tollit affectus ſed tẽperat. Scitũ eſt illud peripateticorum: oppido q̃ elegãs. Sic ſapiẽs ipturbatus dicit: quo mõ apyrina dicũt mala punica: nõ qbꝰ nulla duritia eſt granorum ſed quibꝰ minor. Qui ſit temperans lõgo hyperbato: ita ordinandus eſt textus

Ignauit| Ignauiter

Nauus Ignauus Impertur batus.

Apyrina.

vt ſeruiat: vt victũ ſe quando cũq̃ eſſe fateatur. Quæ qui recipit: recipiat idem neceſſe eſt timiditatẽ & ignauiã: nõ cadunt autẽ hæc in virum fortem: igitur ne ægritudo q̃dem. Ac nemo ſapiens: niſi fortis non cadet ergo in ſapientẽ ægritudo. Præterea neceſſe eſt qui fortis ſit eundem eſſe magni animi: q magni animi ſit. inuictum qui inuictus ſit: eum humanas res deſpiceret: atq̃ infra ſe poſitas arbitrari. deſpicere autem nemo poteſt eas res: propter quas egritudine affici poteſt: niſi fortis. exquo efficitur: fortẽ virum egritudine nunquã affici: omnes ſapientes fortes. Non cadit igitur in ſapientem egritudo. Et quẽadmodũ oculus conturbatus non eſt probe affectus ad ſuum munus fungendum: & reliquæ partes totumue corpus cum aſtatu eſt motum: officio ſuo & muneri deeſt: ſic conturbatus animus non eſt aptus ad exequendum munus ſuum. Munus autem animi eſt ratione bene vti: Et ſapientis animus ita ſẽper affectus eſt: vt ratione optime vtatur: Nunquam eſt igitur perturbatus. At ægritudo pertur-

qui sit tẽperans & vt infra repetit. q sit frugi:eũ necesse est esse cõstãtem:reliqua dicuntur per quandã quasi interpositionẽ:est autẽ sensus ductus ex argumẽtatione stoicorũ. & aceruo chrysippi per collectiones cõlectarias tẽperantem vacuũ esse egritudine: eſt autẽ temperantia vna ex quattuor virtutibus quas cardinales vocãt:que ita diffinitur:Rationis in libidinẽ dominatio vel cõtinens moderatio cupiditatũ:cuius pres sunt cõtinentia:clementia:modestia. Aristoteles in tertio ethicorũ ait tẽperantiam existere circa voluptates corporis:bestias circavoluptates corporis: bestias neq; tẽperãtes dicimur neq; intẽperantes nisi p similitudinẽ. Tẽperantia vt inquit seneca voluptatibus iperat:alias odit atq; abigit alias dispẽsat & ad sanum modũ redigit:græco sermone appellatur σωφροσυρη. & tẽperãs σωφρων. quoniã vt interpretatur plato in cratilo salus & cõseruatio est phroneseos.i. prudẽtiæ. Frugalitas:sicut nequitia mater vitiorũ oim ẽ ita frugalitas mater cũctarũ virtutũ:& sicut illa nihilo.i. sterilitate:sic hæc a fruge.i.a fructu pp quãdã aiorũ fecũditatẽ ẽ noiata vt docet Augustius i libro de vita beata:&.M. Tulli⁹ i oõne p deiotato ego igt frugalitatẽ.i. modestiã & tẽperãtiã virtutẽ maximã eẽ iudico:nõ põt vt elegãter & vere scribit seneca studiũ salutare fieri sine frugalitatis cura:frugalitas ãt pauptas volũtaria ẽ. Frugi hoies dixit Terẽti⁹ i eunucho frugi es.i. vt exponit donat⁹ vtilis & necessari⁹ a frugib⁹:q̃ qđ his fruamur dicte fũt: Inde fruct⁹ & frumẽta. Frui ãt ẽ vesci a frumine:q̃ ẽ fũma pars gulæ: p quã cibũ lingua demittit in vẽtrẽ: ẽ aũt id nomẽ frugi ois generis & aptotõ: declinatur aũt hic & hęc & hoc frugi:& cũ oibus casibus iũgit: vt docet Priscianus libro .vi.&.xi. hinc martialis ientacula frugi dixit: & tam frugi iuno velle habere iouẽ: Animaduerti apud Quintilianum taxari eos a quibus dicitur frugalis & nõ frugi: tanq̃ frugalis sit dictio parũ proba:cũ tamẽ quod mirũ videri potest:frugalior & frugalissimus in vsu sint qđ satis linquet testimonio Iuuenalis cũ ait:ventre nihil noui frugalius & ciceronis:q scribit in vẽtrẽ:hic sol⁹ introducit cæteri sæpe frugalissimi homines excludũt. Itẽ homo ordinis sui frugalissimus q tum accẽsus

Temperãtia

Partes tẽperantiæ

batio est animi: semper igitur ea sapiens vocabit. Verisimile etiam illud est qui sit tẽperans: quem græci sophrona appellant: eamq; virtutem σωφροσυρη vocant: quã soleo equidẽ tum temperantiã tũ moderationem appellare: nonnũ q̃ etiam molestiã: sed haud scio an recte ea virtus frugalitas appellari possit. Quod ãstugi⁹ apud græcos valet: q frugi hoies χρησιμους

Sophrosyne

Sophron

Phronesis

Nequitia mater vitiorum.

Frugalitas mater virtutum

Frugies

Frugi

Frumen

Frugi dicendum non frugalis

Frugalissimus.

Caio neroni fuit libuit:hoc obiter anotare ꝑpter inueteratã cõsuetudinẽ eorũ in quorũ ore semp est frugalis nũq̃ frugi: q a latinate desciscũt:si Quitiliano credimus:cui haud dubie credi oportet. Illud adde:qđ antiqui seruũ laudare volẽtes frugi dicebãt:tãq̃ sobriũ vtilẽ & necessariũ:hinc est illud oratianũ: dauus ne:ita dauus amicũ mancipiũ domino & frugi: qđ sit satis:plautus in amphitriõe ita seruũ par videt frugi sese istituere. Idẽ in aululatia hoc est serui facin⁹ frugi facere qđ ego ꝑsequor. Cõsimiliter bonæ frugi seruus nominat vtilis bonus necessarius q̃ locutio frequẽs est apud iuriscõsultos. Χρηστὸς apud græcos Χρήσιμος dicit vtilis & preciosus:sed hæc dictio græca angustiorẽ habet significationẽ q̃ latina frugalitas & frugi:clarus dictionis significatus latissimus ad vtilitatẽ & modestiã:& tẽperãtiã:& innocẽtiã extenditur

Frugi seruus

appellant: idest tantũmodo vtiles At illud est latius omnis enim abstinẽtia:omnis inocẽtia:quæ apud græcos vsitatũ nomẽ nullũ habet sed habere potest eulabiã: Nã est i nocẽtia affectio talis animi:quę noceat nemini:reliquas ẽt virtutes frugalitas cõtinet: quæ nisi tãta esset: & si iis angustiis qbus plerisq̃ putãt:teneretur: nũq̃ esset. L. Pisonis cognomẽ tãtopere laudatũ. sed qa nec q ꝑpter metũ præsidiũ reliqt: quod ignauię:nec qui propter auaritiam clam depositũ:nõ reddidit:

εὐλαβια græco sermone eulabia dicitur innocẽtia reuerentia:& cautio:eulabes religiosus:verecũdus:cautus. Ego existimo legendũ esse ἀλαβιαν grece.n. ꝑprie & significãter ἀλαβια dicit innocentia:sicut ἀβηκαλαβοσ dicit nocẽtia siue nocumẽtũ. Reliquas virtus:fortitudinẽ:iusticiã prudentiã. Plerisq̃ putant:frugalitas a multis accipitur ꝑ sola parsimonia & sobrietate:hinc ait Orati⁹ partius hic vivit frugi dicatur: opponitur frugalitas luxuriæ vnde ait Quintilianus in tertio:frugalitas apud sybaritas forsitan odio foret: veteribus romanis summũ luxuriæ crimen. Seneca. Luxurioso frugalitas pœna est. Lucii pisonis:Lu. piso cognominat⁹ est frugi a morũ ꝑbitate:ex eoq̃ familia pisonũ frugi appellata: cuius meminit pedianus asconius. Et ob hoc dixit Mar. Tullius in oratõe cõtra pisonẽ Ore ipso patriã aspernaris:oratiõe genus:moribus nomẽ: fuit hic. L. piso frugi scriptor annaliũ:cui Gelius & Cicero & alii identidẽ memi nerũt: qui dictus est frugi lata est lex calphurnia de ambitu seueriss̃ime scripta. Nec p̃sidiũ reliquit:ostẽdit huiusce nois frugi significãtiã ꝑpagari ad fortitudinẽ ad iusticiã: ad prudẽtiã:nã relinquere p̃si-

Eulabia

Luxurioso frugalitas pœna.

Piso frugi.

diū est timidi nō fortis:nō reddere depositū ē iniusti nō iusti:male rē gerere est stulti nō prudētis:frugi autē appellaī in quē tales noxæ nō cadūt. Ex quo colligitur frugalitatē cōplecti vt iā dictū ē fortitudinū iusticiā: & prudētiā:p̄sidiū autē dictū ē qa extra castra p̄sidebāt in loco aliquo:quo tutior legio esset.auctor.M.Varro q reliquit p̄sidiū pec

Præsidiū

Desertor capite punitur.

catū desertionis subit : desertor autē capite puniri solet:quāuis nō oēs desertores similiter puniēdi sint vt docēt iurisc̄onsulti titulo de re militari. Clā depositum nō reddidit. Depositū ē vt ingt Vulpian⁹ qđ alicui custodiēdū datū ē fideiq; ei⁹ cōmissū:nō reddere depositū maxia iiusticia ē: & violatæ fidei crimē p̄fidiosum ac detestabile: cū nemo deponat nisi apud amicū: & apud eū quē fidissimū esse credidit:& adeo res deposita reddēda ē vt etiā si deterior reddaī quā si nō reddaī: agi depositi possit:cū.n. deterior redditur pōt dici dolo malo redditā nō esse:hic ē illa satyrica lamētatio: spumātibus adēs viscerib⁹.Sacrū tibi qđ nō reddat amicus depositū.Male rē gessit sicut bene rē gerere prudētis ē ita male rē gerere insani: qđ & iurisconsultorū testimonio satis claret & oratiana sentētia cōprobaī:si male rē gerere insani est. Cōtra bene sani.Imperator dicitur res gerere idest sustinere nō facere trāslatū ad his q honera gerūt idest sustinēt actio datur negocii male gesti:laudat Mar. Tullius in oratione p̄ quintio eq tē romanū qđ esset sui negotii bene gerēs:Idē in oratione pro roscio comedo:at enim tu tuū negociū gessisti bene.Gere & tu tuū bene. Et

Depositū

quod est iniustície:nec q ꝓpter temeritatē male rē gessit: q̄ est stultitiæ frugi appellari solet :eas tres virtutes fortitudinē:iustitiā prudētiā frugalitas est cōplexa.& si hoc quidē cōmune est virtutū: omnes enim intersenexe & iugatæ sunt: reliqua igitur & quarta virtus vt sit ipsa frugalitas necesse est : eius enī videtur esse propriū motus animi appetētis regere & sedare. sempe

Iugatū Iniugis boues.

iugatæ sunt:cōiūctæ:iugatū cōiūctū significat a iugo dictū: & ita legit nonius hūc locū qđā legere:malūt iugæ ꝓ iugatæ. Antiq iniuges boues dici voluerūt iugū nūq̄ ferētes:& virtus iniugis dicta:qđ iugū nesciat:nec vnquā sit iugo præmēti subiecta:quomō autē virtutes inter se copulatæ sint & cōnexe.Et q vnā habuerit: oēs habere dicatur supra latissime explicaui. Appetētis : animus mortaliū est cupiditatis inexplicabilis & in exhaustæ auiditatis: ad quā coercēdā frugalitas hoc est tēperātia ꝓ freno est:illa enim suffrenat ac regit appetitiones imodicas & efferuescētes. Frugalitas a fruge:ex nominis interpretatione res lucidior fit:quæ græce etymologia: latine veriloquiū nū

Animus mortaliū cupidus

Ethymologia.

cupaſ. ετυμον enim græce verum ſignificat. λογος rationem: ſed quia veriloquiũ vt inquit Boetius minus in vſu latini ſermonis habetur. M. Tullius extymologiam vocat nationem quia natum facit rem de qua prædicatur. Ariſtoteles ſymbolon nominat: quidam vim intuiti originationem vocant: ex qua dicuntur augumenta. habet enim vt auctor eſt Quintilianus aliquando vſum neceſſariũ quotiens interprætationes de qua quæritur eget: vt cum. M. Celius ſeſe hominem frugi vult probare: nõ quia abſtinens ſit: ſed quia vtilis multis ideſt fructuoſus: vnde & ducta frugalitas: Diximus ſupra frugi & frugalitatem a fruge deduci: fruges autem a frumine: quæ pars gurgulionis eſt: per quam cibaria in ventrem demittuntur: appellatione autem frugum principaliter continentur frumenta & legamina: quod ex plinii lectione planum eſt: qui in. xviii. ſic refert: nunc natura indicabitur frugum: ſunt autem duo prima earum genera frumenta & legumina. ſed frugis ſignificatio latius ſerpere cœpit: quæ pro redditu accipitur: vt docet Vlpianus. non ſolum quod frumentis & leguminibus: verum etiam quod ex vino vel ex liluis ceduis. Cretifodinis lapicinidis capitur. Iulianus iuriſconſultus ſcribit falſum eſſe fruges omnes eſſe quibus homo veſcatur: non enim carnes: aut aues aut poma fruges dici quod ait poma non dici fruges neſcio an ſatis perite. Nam plinius: cor. tacitus. Columela arbores pomiferas appellant frugiferas: tanquam fruges arborum poma ſint. Annotandum: quod frugis rectus caſus eſt frux: vt docet. Mar. Varro in libris de analogia apud feſtum pompeium legitur pantices frux ventris: ideſt pinguido: quidam perperam legentes corrumpunt & pro frux fluxus dicunt deprauata dictione & ſenſu. Voluit enim feſtus docere quod pantices ſignificantur pinguitudo ventris & extuberantia: quod frux notat: cum flexus contrarium ſignet: hodie quoq; vulgus pantices appellat in homine ventriſoſo. Plautus in pſeudolo: eo vos veſtros pantices adeo madefacitis: cum ego ſim hic ſiccus. Nequitia ab eo quod nequicquam eſt: ſupra dictum eſt ex auctoritate diui Auguſtini nequitiam matrem eſſe omnium vitiorum Africanus ſcripſit omnia mala proba flagitia: quæ homines faciunt in duabus rebus eſſe malitia ſcilicet atq; nequitia: vbi nequitiam intelligi vult luxum vitæ proditum & effuſionem immodicam pecuniarum: ſicut

Verilo-quium
Natio
Symbolõ
Origina-tio

Appella-tio frugũ

An po-ma fru-ges ſint
Frugifere arbores
Frux
Pantices frux.

Oia ma-la in mali-tia & ne-quitia.

q̃ aduerſantẽ libidini moderatam in omni reſeruare cõſtantiã: cui cõtrariũ vitiũ næqtia dicitur Frugalitas: vt opinor a fruge: qua nihil melius e terra oritur. Nequitia ab eo & ſi hoc erit fortaſſe duri°: ſed tẽ

Nequã

nequã hoiem pdigũ nihili: neq; rei neq; frugis bonæ veteres dixerũt .M. Varro ex ne & quicq̃ media ſyllaba extrita neq̃ componi demõſtrat in libris de latina lingua. ſic nequitia a nequicq nominata eſt ſiue a nihilo ex eo quod nequicq̃ ſit: vel q̃ nihil ſit. nihil eſt enim vt inquit Augu. omne quod fluit: quod ſoluitur: quod liqueſcit: quod ſemper perit. Ideo tales homines etiã perditos dicim⁹. Alias nequitia ponitur pro laſciuia & petulantia libidinũ vt apud Ouidium. Nequitia ẽ quæ te non ſinit eſſe ſenem Et apud epigrãmatariũ poetam. Nequitias tellus ſcit dare nulla magis. Heracleotes: dionyſius: ſtoicus hic fuit: de quo dictum eſt in ſecundo cõmentario: qui exrenibus laborauit. Corq; meũ penitus. Homerus nona iliados rhapſodia ſcribit Vlyxem phenicẽ & aiacem legatos ab agamẽnone miſſos eſſe ad vlyxẽ placandũ. Exorandũq; qui poſt reſpõſa data vlyxi & phenici: ſic ad aiacẽ verba fecit: que o generoſe Aiax thelamonie dixiſti ea mihi omnia in bonam partem accipiũtur: ſed cor meum tumet irarum eſtu: cum recordor quanta me contumelia agamẽnon affecit. Verſus græcus apud Homerum hic eſt αλομαι οιδανεται κραδιη χολω: ωτοτεεηεικορ μρησομαι: id eſt ſed mihi tumet cor ira: quando recordor preteritorum. Num manus affecta. diſputatio dionyſii progreditur hoc ſenſu ſicut manus cum in tumore eſt vitioſa eſt: ſicut aliud membrum cũ turget vitioſe ſe habet. ita animus tumens in vitio eſt. qualiter achilles ait cor ſuum turgeſcere eſtu iracundiæ. animus autem ſapientis nunq̃ turget & conſequenter nunq̃ iraſcitur: cum ex ira tumor ille proueniat: & cũ iracundia non cadat in ſapientem nec cadet quidem egritudo cũ tales affectiones ex eodem vertice eliquatæ ſint tanq̃ iſta conſectaria ſint: quæ gradatim a Cicerone memorantur. In tumore eſt. Cũ turPerditi hoies.

Animus tumens in vitio

temus & luſiſſe putemur ſi nil ſit: ab eo: quod nequicq̃ eſt in tali homine. ex quo nihili idẽ dicitur. Qui ſit frugi igitur vel ſi magis moderatus: & temperans eũ neceſſe eſt eſſe conſtantem: qui autem conſtans quietum. qui quietus perturbatione omni vacuum. ergo etiã ægritudine. & ſunt illa ſapientis. aberit igitur a ſapiente ęgritudo. Itaq; nõ inſcite heracleotes Dionyſius adea diſputat: quæ apud Homerum achilles q̃ritur: hoc vt opinor mõ. Corq; meũ penitus turgeſcit triſtib⁹ iris. Cũ decore atq; oí me orbatũ laude recordor Nũ manus affecta recte eſt: cũ in tumore eſt? aut nũ quippiam membrum tumidũ

get aliquo vitio. Si irascitur concupiscit ex diffinitione iræ: quam diffiniunt cupiditatem esse vlciscendi siue doloris reponendi. Inurere: quemadmodum notæ inustæ cauterio indelebiles sunt. Ita inuri dicitur dolor: qui sit futurus diuturnus & peremnis. sic inusta ignominia dicta. Posset in misericordiam. si misericordia virtus est non ne

Inusta ignomínia.

ac turgidum non vitiose se habet sic igitur inflatus & tumēs animus in vitio est: sapientis autem anim⁹ semper vacat vitio: nunquam turgescit: nunquam tumet. at iratus animus eius modi est. Nunquam igitur sapiens irascitur. Nā si irascitur etiam cōcupiscit: proprium est enim irati cupere a quo læsus videatur: ei q̄ maximū dolorem inurere. qui autem id concupierit: eū necesse est: si id consecutus sit: magnopere letari. Ex quo fit vt alieno malo gaudeat: quod quoniā non cadit in sapientem: ne vt irascatur quidem cadit: si autem caderet in sapientem ægritudo: caderet etiam iracundia: qua quoniā vacat ægritudine etiā vacabit: etenī si sapiēs ī ægritudinē cadere posset: posset etiā in misericordiā: posset in inuidē tiam: nō dixi inuidiā quæ tum est cum inuidetur, Ab inuidēdo autē

merito laudari debet sapiens misericors: non ne in sapientem cadere debet misericordia quod ē laudis: sed Cicero hoc in loco tā q̄ stoicus inter vitia animi misericordiam numerat. Et ita Seneca qui se addixit sectæ stoicorum austeriori. vitiū inquit animi est misericordia: nec miserebitur inquit sapiens sed succurret Et quemadmodum religio deos colit superstitio violat: Ita clementiam mansuetudinēq̄ omnes boni præstabunt. misericordiam autem vitabunt. Est enim vitium pusilli animi ad speciem alienorum malorum succidētis. Augustinus quoq; in nono de ciuitate dei. stoicorum inquit est misericordiam solere culpare. Ceterum longe melius & humanius ac piorum sensibus ac commodatius sentiunt illi: qui misericordiā vt virtutem laudant. Et bonum ho

Misericordia. Vitium.

Misericordia. Virtus

mine vocant misericordem. Quin etiam pateticus: non dubitauit misericordem appellare virtutem: quam stoicos inter vitia numerare non pudet. nam in Cæsaris laudem scribens in oratione pro ligario inquit nulla de tuis virtutibus plurimis nec gracior nec admirabilior misericordia est. Quid est autem misericordia inquit Augustinus: nisi alienæ miseriæ quædam in nostro corde compassio: qua si vtique possumus subuenire compellimur.

Cicero aliubi tanquam peri

Misericordia quid.

Inuidẽtia
Inuidia
In.

In inuidentiam. Maluit Cicero inuidentiam: q̃ inuidiam dicere: tã quam inuidentia inuidi sit inuidia eius cui inuidetur sed in frequenti vsu est inuidia magis quam inuidentia: apud doctos indoctosq; indi scriminatim. Animis intuendo. tanquã inuidere sit nimis videre & intueri alienam fœlicitatem. hæc enim particula In. non semper pri uatoria est. sed aliquãdo ha bet vim augendi. Vt est in menalippo. legere malim in menalippa. est enim fabulæ nomen ductũ a menalippa: de qua in vinculis coniecta ac metapontũ deportata. & eius nato noie booto multa fabulãtur. quod & Stra. me morat in sexto geographiæ: de hac dixit poeta asius: bootũ speciosa menalippa in dii regia peperit. M. Varro in secũdo de re rustica ait bo uem seruasse filios neptũni e menalippa ne in stabulo infantes grex bouũ obtereret. De hac menalippa: cuius nomine cõpositæ sunt fabu læ intellexit Iuuenalis cum ait. Syrma vel antigones seu personã me nalippes fuit altera menalippa amazonũ regina quã vicit hercules: eiq; ablato balitheo salutẽ dedit: cuius Diodorus & Trogus meminerũt

Menalippa.

Menalippa amazõ

menalippus aũt ille tidei interfector notus est: cui caput ante obitum corrosit tideus ex rabie: q apud statium ita vociferatur Caputio mihi si quis apportet menalippe tuũ: sed non hic plane dignus videtur: cu ius nomine fabula scriberetur: fuit alter menalippus tidei frater: quem tideus in venatu fertur peremisse: ob idq; fratricidiũ exulasse. Igitur in menalippa fabula græca erat hic versus: quẽ in latinũ vertit actius poeta tragicus: quisnã floré liberũ inuidit meũ. quo versu vt coniecta torie suspicari possumus. menalippa inducebatur erũnas suas eiulans & de filiorum sorte cõquerens: qui pene obtriti sunt in stabulo a bouũ grege: sensus sic ordinatur. ex persona menalippes per interroga tionem cõquestionẽq; quis inuidit flori filiorũ meorũ. meũ enim libe rum pro meorũ liberorũ antiqua locutione dictum accipe: sicut inui dit florem: auctore vetustate coniũxit cum accusatiuo potiusq; cũ da tiuo: quod rectius esse sentit Cicero: nam sicut videre cum accusatiuo iungitur: ita inuidere quod valde videre significat scire cũ eodẽ casu copulatur: cũ cõpositũ verbũ simplicis regulã sequatur: subscribit hu ic rei Quintilianus: qui notat veteres dixisse inuidere hãc rem & adu lari hunc: quintiliani verba ex libro nono subieci quæ sunt hæc. huic rei inuidere: non vt veteres omnes & cicero præcipue: hãc rem & in cumbere illi non in illum: & plenum vino non vini: & huic non hunc

Inuidit florem

Inuidere rẽ adulari hunc

inuidentia recte dici potest: vt ef fugiamus ambiguum nomen in uidiæ: quod verbum ductum est animis intuendo fortunam alteri us vt est in Menalippa: Floré quis nam liberum inuidit meum? male

adulari iam dicitur & multa alia. Male latine vertitur. non vituperat actium in translatione: sed indicat in versu græco fuisse verba quedã non translaticia: quæ in latinũ versa non retinent elegantiam græcæ facundiæ. Consuetudine prohibemur: Consuetudo obtinuit vt inuidere huic rei cum datiuo: non hanc rem cum accusatiuo dicamus.

latine videtur: sed præclare Actius vt enim videre: sic inuidere florem rectius quam flori dicitur: nos consuetudine prohibemur. poeta ius suũ tenuit: & dixit audacius. Cadit igit in eũdẽ & iuidere & misereri.

Est autẽ consuetudo regina rerum & maxime verborũ: vt inquit Gellius. Ideoq; dixit Quintilianus: consuetudinem certissimam esse loquendi magistram: vtẽdũq; sermone vt nummo. cui publica forma est. Poeta: actius. Ius suũ: ius poetarũ est vt in verbis liberiores sint & figuris audaciores & translationibus licentiores q̃ ipsi oratores. M. Tullius in primo de oratore. est inquit finitimus oratori poeta numeris astrictior paulo: verborum autẽ licẽtia liberior. Inde verba quedam poetica dicta: quæ peculiariter decẽt poetas: q̃ ribus raro vtetur orator. Idem M. Tullius in tertio de oratore. habet etiã in oratione poeticum aliquod verbum dignitatẽ. M. Varro testatur se poeticis multis verbis magis delectari q̃ vti. Antiquis magis vti q̃ delectari. Dolet aduersis. hoc ad misericordiam refertur. Dolet secundis: Hoc inuidentiæ est. nam vt Oratius decenter scripsit & vere. inuidus alterius macrescit rebus opimis. Et a Statio dictũ est. Egraq; letis inuidia. Plutarchus libellũ condidit: de inuidia: & odio: quo subtiliter differuit. quid ab odio inuidia differat: vbi hæc summa consit. odiũ esse aduersus malos: inuidiã aduersus felices Nascitur. n. odiũ ex opinione quã habemus quod is quẽ odimus: malus sit. Inuidia vero gliscit ex secũdis rebus alicuius fortunati: odim? iuste: inuidemus iniuste: odisse malos: palã profitemur inuidere fœlicibus & bonis pudet confiteri. Præterea odiũ in brutis animantibus existit. Inuidia in solis est hoibus. Extat basilii viri doctissimi sanctissimiq; liber de inuidia: quo docet inuidos serpẽtibus esse pnitiosiores: si quidẽ serpentes per plagas emittũt virus pestiferũ. Inuidi ipso etiã aspectu noxii esse credũtur. Sed sicut rubigo ferrũ. Ita inuidia animũ inuidi ex est & consumit. & vt dicit Alexander magnus apud quintũ curtiũ. Inuidi sunt ipsorũmet tormenta. Scite lacedemonius agis dixit inuidos duplici dolore torqueri. Nã dolent inquit & ex suis malis & ex alienis bonis. Ouidi. quoq; de inuidia loquens eleganter dixit. Intabescitq; vidẽdo successus hominũ carpitq; & carpitur vna. Interitum calisthenis: Calisthenes olinthius philosophus familiaris fuit

Cõsuetudo regina verborũ

Vtẽdum sermõe vt nũmo.

Liberior poeta q̃ orator

Verba poetica.

Odium Inuidia

Odiũ in brutis.

Inuidia i hoibus.

Duplex tormẽtũ inuidi.

Nex calisthenis.

Dira-

Alexandro magno.ex condiscipulatu apud Aristotelē: accitusq; ab ipso rege ad prodēda memoriæ gesta eius asiatica: huic nocuit immodica libertas grauitasq; inuisa regi.cū haud quaquā male assentantiū accōmodatus ingenio esset: nam cū alexander magnus ex persico superbiæ regiæ more adorari vellet acerrimus inter recusantes callisthenes fuit: palam dictitans alexandrū adorandū non esse: quæ res & illi & multis principibus macedonum exitiū fuit. siquidem Alexandrū callisthenēpropter adorationis persicæ interpellatū morem coniurationis: cuius auctor fuerat hermolaus. cōsciū fuisse criminatus est. Eūq; trūcatis crudeliter mēbris abscisisq; auribus ac naso labiisq; deformatū cū cane in cauea clausum circūferri iussit diuq; tortū excruciatūq; randēne cauit: quidā autumant a lisymacho.qui præcepta virtutis solitus erat a callisthene haurire:venenum ei datū in remedium calamitatū. Idq; adeo alexandrum egre tulisse: vt lisymachū obiici ferocissimo leoni tuberet: alii cruci suffixum expirasse perhibent:alii in cōpendibus seruatum ob nimiā aruinam concreto pedore ac sordibus supremū diem obiisse. quod cōstat nullius cædes maiorem apud græcos alexandro excitauit inuidiā q̄ quod præditū optimis moribus artibusq; callisthenem torserit occideritq;. in dicta quidem causa auctores Plutarchus Iustinus.Curtius.cæteri.de hoc ait Seneca libro. vi.quæstionū naturalium.fuit callistheni nobile ingenium & furibūdi regis impatiens. hoc est alexandri crimen eternū:quod nulla virtus:nulla bellorum fœlicitas redimet. Nam quotiens dicetur occidit persarum multa milia:ponetur & callisthenem.quotiens dictum fuerit occidit darīū dicetur sed callisthenem occidit. De atroci callisthenis nece intelligi voluit ouidius in ibin sic scribens. Incluseq; necem cauea patiaris: vt ille. Non profecturæ conditor historiæ in quo explicando labuntur commentatores.creditū est aristotelem ob callisthenis necem: cui generis propinquitate coniunctus erat:excogitasse illud venenū stygis aquæ; quo periit Alexander magnus:Theophrastus ille peripateticorū eloquentissimus doctissimusq;:qui ex diuinitate loquendi nomen inuenit librum cōposiut cui titulus est callisthenes siue de luctu.In quo callisthenis sodalis interitum miseranter deplorat: cuius laertius quoq; diogenes mentionem facit. In hominem: alexandrum intelligit:

Nam qui dolet rebus alicuius aduersis: idem alicuius etiam secundis dolet: vt Teophrastus interitū deplorans callisthenis sodalis sui rebus Alexandri prosperis angitur Itaq; dicit Callisthenem incidisse In hominē summa potentia: sum-

Alexādri crimen eternum Mors callisthenis. Locus ouidii.

Callisthenes Theophrasti.

Rebus ſecundis vti. pleriq; omnes ignorant: quemadmodum vti conueniat rebus ſecundis. nāq; fortunæ indulgentia. intumeſcunt inſolenter eiuſdem ictibus affliguntur intemperāter. Ille autem dicitur bene vti rebus ſecundis: quem ſecūda fortuna non effert elatius: ſicut nec aduerſa peſſundat. Qui ſperat infeſtis: metuit ſecundis alteram ſortem. Laus romanorum eſt: q; neq; eos ſecūdæ res extulerunt nec aduerſæ minuerūt. In laudem pompeii eſt illud Lucani elogiū.

Nec te videre ſuperbū ꝓſpera bellorum: nec fractū aduerſa videbūt. Contortius: implicatius ſtrictius: nodatius. Sunt enim contortæ ſtoicorū concluſiunculæ: nodoſæ: ſenticoſæ. Cōtortæ concluſiones. Ob auſteritatē im modicā.

Virili ratiōe: ſtoicos dicit quorū virilis nimis eſt ſententia. Et vt dicā qđ ſentio ab hominis ingenio penit⁹ aliena. Familiares noſtri: Cicero libro. v. de finibus maxime probat diſciplinā veterū peripateticorū: quos ait academicos eſſe. ex quorum ſcriptis & inſtitutis: vt ipſius verbis vtar: cum omnis doctrina liberalis: omnis hiſtoria omnis ſermo elegans ſummi poteſt: tū varietas tanta eſt artium: vt nemo ſine eo inſtrumento ad aliam rem illuſtriorē ſatis ornatus poſſit accedere ab his oratores ab his imperatores. ac rerum publicarū principes extiterunt. mathematici. poetæ muſici. medici denicq; ex hac tāq; ex omniū artiū officina ꝓfecti ſunt.

Mediocritates perturbationū: Iam ſepe dictū eſt peripateticos affectus mediocriter temperare: quos ſtoici radicitus euellūt. Lactāti⁹. Auguſtinus. Hieronymus peripateticos rectius ſenſiſſe autumāt: ꝓp-

maq; fortuna: ſed ignarū quēadmodū rebus ſecundis vti conueniret. atq; quēadmodū miſericordia egritudo eſt ex alterius reb⁹ aduerſis: ſic inuidentia egritudo eſt ex alterius rebus ſecundis. in quē igitur cadit miſereri: in eundē etiam inuidere. Non cadit autem inuidere in ſapiētem ergo ne miſeri quidem q; ſi hoc egre ferre ſapiens ſoleret: miſereri etiam ſoleret. abeſt ergo a ſapiente egritudo. hæc ſic dicuntur a ſtoicis: concludunturq; contorti⁹. ſed latius aliquando dicenda ſunt et diffuſius: ſententiis tamen vtendum eſt eorum potiſſimum: q maxime forti: & vt ita dicam virili vtūtur ratione: atq; ſententia. Nam peripatetici familiares noſtri quibus nihil eſt vberius: nihil eruditius: nihil grauius: mediocritatem vel perturbationū vel morborum animi mihi non ſane probār. Omne enim malum etiam mediocre

terea quod naturalia sunt.hæc non volũtaria:& nobiscum simul nata

Affectus naturales

scite eleganterq; ait Lactantius.stoici ergo furiosi:qui ea non tẽperant sed abscindunt a rebus. que a natura insitis castrare hominẽ quodã modo volũt:quod tale est.quale si velint aut metũ detrahere ceruis: aut venenũ anguibus:aut irã feris:aut placiditatẽ pecudibus:& mox paulo homines prudentes non intelligunt. cum vitia ex homine tollunt etiã virtutem se tollere. sed nũc Cicero stat a stoicis aduersus peripateticos: aliubi ait stoicos desciscere a natura. Caret sanitate: Seneca. qui & ipse dogmatis stoici asserTor est:in hanc sententiã sic scribit. ego non video quo modo salubris esse aut vtilis possit vlla mediocritas morbi. Angorem: angor est egritudo premens. Vocant pathos:idest morbum .M.Tullius in tertio de finibus in hanc sententiã. perturbatiões animorũ vitam insipientiũ miseraq; reddũt quas græci pathe nominãt poteram ego verbũ interPtans morbos appellare: sed nõ cõueniet ad omnia:quis enim misericordiam aut ipsam iracundiã morbũ solet dicere:at illi dicunt pathos.

Qui vitia tollit virtutẽ tollit

Angor

Pathe Morbi

sit igitur perturbatio quæ nomine ipso vitiosa declarari videtur. Aul. Gellius affectus vel affectiones dici ait a latinis philosophis:que græci pathe appellant. Quintilianus in.vi.capite de affectibus duæ sunt inquit affectuũ species:alterã enim græci pathos vocant:quã nos vertentes recte ac proprie affectũ dicimus. Idem docet affectuũ quosdã concitatos esse:quosdam mites & cõpositos.Lactantius modo vitia modo affectus nũcupat. Augustinus motus animi quos græci pathe dicũt perturbationes affectionesvel affectus:sed expressius passiones vocari tradit quæ moderatæ in sapientẽ cadũt secũdũ peripateticos

Affectiones.

Affectus Passiones

magnũ est. Nos autem id agimus vt id in sapiente nullũ sit omnino Nam vt corpus etiã si mediocriter ægrũ est sanũ non est: sic si in animo est ista mediocritas caret sanitate. itaq; preclare nostri .vt alia multa molestiam:sollicitudinẽ: angorem propter similitudinem corporum ægrorum egritudinẽ nominauerũt: hoc prope modũ verbo græci omnẽ animi perturbationem appellant. Vocant.n.πάθος ideſt morbum: quicũq; est motus in animo turbidus: nos melius: ægris enim corporibus simillima est animi ægritudo. At nõ similis egrotationis est libido: non moderata lætitia: que est voluptas animi elata & gestiens: ipse enim metus nõ est morbi ad modum similis: quã quã ægritudini est finitimus: sed

ab eo quod græce dicitur pathos. oratio pathetica nominata est: quã ex rethorica arte p̃cipitur dirigi oportere aut ad indignationẽ aut ad miſericordiã. taurus quoq; philoſophus grauiter: & copioſe diſeruit non priuationẽ παθος ideſt paſſionũ eſſe vtilẽ: quam græci στερησιν dicũt ſed mediocritatẽ: quã metriotita illi appellant. nũc. M. Tullius melius ſignificãtiuſq; ait a latinis egritudinẽ animi & perturbationes: q̃ a græcis pathos. i. morbũ: cũ quedã pturbationes ſint ne quaq̃ ſimiles egrotationis: vt libido & leticia. Cauſa morbi inuenta: medici logici: qui rationalẽ medicinã ꝓfitentur neceſſariã eſſe, ꝓponũt abditarũ & morboꝝ cõtinẽtiũ cauſarũ notitiam deinde euidentium. abditas cauſas vocãt: in quibus requiritur ex quib⁹ principiis noſtra corpora ſint: quid ſe cũdã quid aduerſam valitudinẽ faciat: neq; enim credũt poſſe eũ ſcire qũo morbos curare cõueniat: qvnde ſint ignorent. Euidẽtes vero cauſas appellãt: in quib⁹ querunt initiũ morbi calor attulerit: an frigus. fames: an ſacietas: & que ſimilia ſunt. occurſurũ. n. vitio dicunt eũ qui originem non ignoraverit. Quæ ſunt genera quatuor duæ perturbationũ bigæ ſunt: a malis vna: & cupitis altera. philoſophi. n. dicunt quatuor eſſe perturbationes ſiue paſſiones: duas a bonis: duas a malis opinatis rebus. Nam dolere & timere duæ opiniones mali ſunt vna preſentis altera futuri. dolor præſentis timor futuri. Item gaudere & cupere ſunt opiniones bonæ: vna præſentis: altera futuri. gaudium præſentis: cupiditas futuri. hæc quattuor paſſiones naſcũtur ex coniũctione corporum & hebetudine animorum: quod & Virgilius luculenter expreſſit in. vi. cũ ait. hinc metuũt cupiũtq; dolent gaudẽtq; Nec auras ſuſpiciũt clauſæ tenebris & carcere ceco. De his in p̃ſenria Cicero latiſſime ac copioſiſſime differit. oſtẽdẽs opinionem eſſe fontem originum.

Pathetica oratio

Logici medici

Abditæ cauſæ

Euidẽtes cauſæ

Duæ perturbationũ bigæ

Dolere

Timere

Gaudere

Cupere

Opinio fons perturbationum

nalem istarum perturbationū:tāquā tristes simus.timeamus.gaudeamus.cupiamus.ex eo quod opinemur ita esse faciendum . Citetur: cōmoueatur excitetur. Voluptas gestiens: quasi gesticulatione quadam & gestu se gaudere significans. Gestire enim est cupere & letari.

Libido.supra dictum est libidinem vocabulum esse generale.Et ad omnē cupiditatem referri.

Malorū.s.opinione. Impendentis: quod futuri est.

Egritudo: expressius enucleatiusq; dicitur ab ecclesiasticis doctoribus tristitia

Tristitia

Cætera alias:in quarta tusculana disputabitur de reliquis pturbationibus. Nullo modo existimo: vt stoicus negat in sapientem cadere egritudinem siue tristitiam. peripatetici vero qui affectus nō tollūt sed tēperant.dicunt dolebimus sed parum. Cōcupiscimus sed parce: irascemur sed placabimur apud ecclesiasticos:

Tristitia in bono

tristitia in bono vsurpatur. Nam laudat apostolus corinthios quod cōtristati fuerunt secundū deum. Nūc Cicero ex stoica doctrina precipit fibras etiam euellēdas esse egritudinis siue tristitiæ: eāq; quantū fieri potest:fugiendam esse longissime. Tetra res est: tetrum dicitur vitabile fedum:crudele amarum. Tantalo prognat⁹: thyestes significatur filius pelopis: nepos tantali pronepos iouis: de quo tragici poetæ tragedias scripsitarūt:qualis est apud Senecā. titulo argumētoq; thy-

Tetrum

Mœror thyestæ.

non obediēs:isq; motus: aut boni aut mali opinione citetur. bifariā quattuor perturbationes æqualiter distributæ sunt. nā due sunt ex opinione boni: quarum altera voluptas gestiens ideſt præter modū elata lætitia opinione p̄sentis magni alicuius boni. Altera cupiditas que recte vel libido dici potest:que est immoderata appetitio opinati magni boni rationi non obtēperans: que vel cupiditas recte vel cupido dici potest. Ergo hec duo genera voluptas gestiens: & libido bonorū opiniōe turbātur:vt duo reliqua metus & egritudo malorū nam & metus opinio magni mali impendentis. & egritudo est opinio magni mali presentis.& quidē recens opinio talis mali:vt in eo recētū videatur esse angi:id autem est vt is qui doleat: oportere opinetur se dolere. His autem perturbationibus:quasi invita hominū stultitia.quasi quasdā imittit furias:atq; incitat oibus viribus atq; opibus repugnandum est.si volumus hoc quod datū est vite: tranquille placideq; traducere: sed cetera alias: nunc egritudinem si possumus

estes. Verba hæc sunt tragici poetæ veteris: siue is actius siue pacuuius sit siue quispiã alius: qui inducebat thyestẽ fractũ mœrentẽ egritudine sese conficientem: posq̃ resciuit sibi appositos fuisse a fratre atreo filios epulandos. qui apud Senecam exclamans rogat Iouem vt ipsum telo trisulco petat. vt per pectus ipsius transmittat flammeam facem apud Diomedẽ grãmaticũ ꝓ exemplo figuræ quæ climax dicitur siue gradatio. referũtur verba hisce cõsimilia cum ait apud nostrũ etiã tragicũ sic. Ioue ꝓgnatus est vt perhibẽt tantalus ex tantalo ortus pelops ex pelope satus atreus: qui nostrũ porro ꝓpagat gen⁹. Climax Gradatio.

depellamus. Id enim sit propositũ quãdo quidẽ eam tu videri tibi insapiẽtem cadere dixisti. quod ego nullo modo existimo. Tetra enim res est misera detestabilis: omni cõtentione velis vt ita dicam remisq; fugienda. qualis enim tibi ille videtur, Tantalo prognatus Pelope natus: qui quondam a socero Oenomao rege Hippodamiam raptis nactus est nuptiis: Iouis iste qui dẽ pronepos: tã ne ergo abiectus tãq; fractus. Nolite inquit hospites adire ad me: illico istic: ne contagio mea bonis: vmbra ue obsit: pelopẽ thyeste patrẽ. Vmbra ne obsit: adeo pollutũ se dãnat thyestes: vt existimet vmbræ suæ tactu posse homines ledi & cõmaculari:

A socero œnomao: historia pelopis notissima: q̃ curruli certamine superauit œnomaũ. Eiusq; filiã nomine hippodamiã abduxit vxorẽ: qua ex re dolore affect⁹ oenomaus sibi mortẽ consciuit. Iouis iste pronepos thyestem dicit. ex ioue enĩ natus tãtalus filium genuit Mors Oenomai

Tutæ thyesta: verba. M. Tullii per apostrophẽ: quem accusat qđ in tanta egritudine sit ob fraternũ scelus. est aũt thyesta vocatiuus siue salutatorius casus: ex formula nominũ primi ordinis vt atrida & anchisa & alia id genus vsurpantur. Seneca. bonũ est thyesta quod mala ignoras tua. Quod filiũ solis: oetã significat quẽ vna cũ per se progenitũ ex sole ferũt: qui cũ filiã medeã resciuisset vna cũ iasone clam abscessisse asportato aureo vellere cũ his: qui in prõptu erant militibus insecutus abeũtes conflixit in littore: vbi a meleagro occisus est. Fabulæ tradũt medeã fugientẽ secũ abduxisse fratrẽ absyrtũ q̃ vt moraretur aliqua fraude: patrẽ insequentẽ: fratrẽ interemit atq; ita diuellit diuulsaq; mẽbra per agros dissipat in multis inuenienda locis. a qua dissectione tomos ciuitas illa nominata ẽ. oeta cognitis filii mẽbris quæ diuulsa in itinere reperit mœrore & tristitia confectus extabuit. Et ita inducebat a tragico ꝓ oeta. nũc. M. tullius accusat oetẽ insola- Thyesta. Atrida Oeta fili⁹ solis Absyrtus diuulsus a medea Tomos vnde.

biliter dolẽtẽ: & egritudine tabescentem ob casum filii & filiæ scelus.

Patris: solis. Refugere: pro refugerunt: verba sunt tragici poetæ: qb⁹ exprimitur oeta macescẽs tabescẽs senescẽs ex egritudie: oculi refugere dicuntur: cum ex merore & lachrymis intra caput condi videntur: oculos concauos dixit Hyppocrates in prognosticis esse signum mortiferum. Macie extabuit: in tabem & corruptionem resolutũ est: tabes eos male habet quos inuasit cuius species plures sunt. vna est qua corpus non alitur: summa macies oritur: & nisi occurritur tollit. atrophiã hanc græci vocant: Inde atrophi dicti laborãtes atrophia. Plinius in. xxvi. eadẽ datur his quos atrophos vocant interpositis diebus: atrophi quoq; vocãtur: qui ab imbecillitate vires recolligũt. Altera species est: quã græci caceſian appellant. vbi malus corporis habitus est: ideoq; omnia alimenta corrũpũtur. Dixit Hyppocrates in aphorismis cacetia seniores infestari. tertia est lõge periculosissima species. quã græci phthysim nominauerũt. vñ phthysici dicti sermone græco sed latinis vsitatissimo: a tabe tabificabile tabificum deducũtur tabitudo dicitur a Plinio. tabũ vero significat sanguinẽ corruptũ quod & aliquando tabes: dicit tamen Seruius sup eo versu & tabo terram maculant. tabo nomen esse casus septimi tantum: vt sponte. quod si velis declinare. hæc tabes huius tabis dices.

Oculi fugerunt: Ocul⁹ cõ cauus signũ mortis. Tabes. Atrophia Atrophi qui. Caceſia Phthysis Tabitudo Tabificabile Tabum

tanta vis sceleris in corpore haret. Tu te thyestа damnabis: orba bisq; luce: propter vim sceleris alieni? Quid illum filium solis. nõne patris ipsius luce indignum putas? refulgere oculi: corpus macie extabuit. lachrymæ peredere humorem exanguis genas situ nidoris.

Peredere: consumpserũt. Exanguis genas: genæ proprie sunt operimenta oculorũ & palpebræ: pisces & insecta vt inquit Plini. nõ habent genas nec integunt oculos. Eunianus est ille versus: pandite sultis genas & corde relinquite somnũ: vbi sultis ponitur pro si vultis. In alio significatu genas vocant malas: quæ infra oculos sunt: quas feminis tradi leges decẽuirales vetuerũt: pacuuius genas putat esse quibus barba primũ oritur hoc versu. nũc primũ opacat flore lanugo genas. In qua significatione hic accipi posset vel pro genis oculorũ: videturq; ita ordinandus esse textus: lachrymæ peredere: hoc est exhauserũt consumpserũtq; genas oculorũ humoris largitate. Et ita legeshumore vt sit septimus casus vel ita distinctim legito. lachrymæ peredere humorẽ: vt sit vnũ colon mox sequatur. Exangues genæ situ nidoris. Alterũ colon: quod placet: vt genæ legas recto casu pluratiuo.

Sultis p si vultis. Genæ

Situ: situs vt ait Seruius est lanugo ex humore procreata: qui fit in

locis carẽtibus sole. Donatus exponens illud Maronianũ ex septimo æneidos. Sed te victa situ: veriq; effeta senectus: sic scribit: Situs est corruptio ex humore & diuturnitate cõtracta: qua deteriores fiũt species vno loco & prolixo tẽpore cõstitutæ. Victa situ. quasi quæ senio esset & nihil agẽdo corrupta. solet aũt in locis situ sentis odor quidã teter & aspernabilis olfactũ nares offendere. qui & ipse situs dicit. Pli. in. xxi. pessimũ eẽ crocũ ait: qđ situ redolet: in quẽ sensum duci posset ista sententia: vt situs nidoris significet hypbolicos nõ solũ squalor & decoloratio: sed & odor inamabilis: qualis ex re ambusta sentitur. Nidorẽ. n. ponit ꝓ odore epularũ & culinæ satis claret: vt apud Iuuenalẽ captũ te nidore suæ putat illæ culinæ: & apud Martialẽ. pascetis & nigræ solo nidore culinæ. verũ etiã ponit ꝓ putore vstrinæ & rei vstulatæ vt apud Virgiliũ i. xii. illi ingẽs barba reluxit nidorẽq; ãbusta dedit. In quo significatu hic accipi videt. Pedore: squalore: illuuie sordib⁹ hoc. n. significat pedor. Lucan⁹ lõguscq; i carcere pedor. Infra dicet pedores muliebres: vocabulũ hoc a græco sermone ductũ vi. quo παιδες. i. pueri dicũt q in illa puerili etatula sordidi fere sunt: nec a sordib⁹ sciũt abstinere. vñ pedidos quoq; sordidos & absoletos appellãt. Barba itõ a: specimẽ est meroris barba ꝓlixior. vñ ait Sili⁹ de cãpanis aduersæ fortunæ succũbẽti b⁹. Nũc ꝓpexis i pectora barbis verrere humũ: cultus reoꝝ fuit apd priscos. Indui amiculũ obsoletũ: neq; barbã radere. Annotauerũt scriptores. pu. scipionẽ cũ eẽt reus neq; barbã desisse radi: neq; nõ cãdida vestẽ vti: neq; fuisse cultu solito reoꝝ. barba philosophũ ꝓpe peculiariter decet. Vñ illũ barbatũ hoc crede magistrũ dicere. sed multi sũt q barba & pallio tenus philosophãtur: q hircino barbicio philosophos mẽtiũtur. Vnde merito dixit ille barbam & palliũ video. philosophũ nõ video. Cõsimiliter multi sunt: sunt inquã multi spurci & probrosi: qui sub habitu sanctissimo religionis nomẽ vsurpant sanctitudinis & sancti appellãtur: quos nõ minus fugiẽdos esse censeo q̃ diras pestilẽtias intrinsecus grassantes & ictu ceco vitalia lancinãtes: apud Luciañ in scaphidio iubet mercuri⁹ philosopho barbã abradi & super cilia nõ nouacula sed securi. primus auctoribus Varrone & Plinio ticinius menas adduxit tonsores ex Sicilia in italiã. Antea intõsi fuere. Intuscat: obumbrat ĩmissa prolixitate. Illuuie: sordibus imũditia. Virgilius. Dira illuuies ĩmissaq; barba. Hæc mala: nũc loquit. M. Tullius.

Situs,

Situs odor asperna bilis

Nidor

Pedor.

Cultus reorũ.

Barba philosophorum.

Hircinũ barbiciũ

Fucosi sancti

Tõsores ex sicilia i italiam.

Tumor animi:tumens animus in vitio est:sicut turgidũ membrum vitiose se habet. Mœres:mœrore conficeris. Filiæ medeam dicit.

Neoteros, Dionysiꝰ

Dionysius pueros docebat:Dionysius πεοτερος.i.iunior suffectus in tyrannidem.πρεσβυτερων.i. senioris Dionysii auspicatus est Tyrannidem a cedibus cognatorũ & fratrum. mox in segnitiem tumor animi resedisset. Est autem egritudo vt docebo in opinione mali recentis: sed mœres videlicet regni desiderio nõ filiæ. Illã enim oderas & iure fortasse:regno enim nõ equo animo carebas. Est autẽ impudens luctus mœrore se conficientis: quod imperare nõ liceat liberis. Dionysius quidẽ tyrãnus syracusis expulsus corithi pueros docebat vsq; eo imperio carere nõ poterat. Tarquinio vero quid impudentius: qui cũ bellũ gereret cum his qui eius non tulerant superbiã his cum restitui in regnũ nec veniẽ facere vt contemnendus magis q̃ metuendos videretur. Nouissime se ludi magistrum professus pueros in triuio docebat:vt quoniam viris imperare non poterat saltem pueris imperaret. Erat.n. eruditus: vtpote platonis auditor.olim interrogatus iam exul extorris q; quid sibi plato ac philosophia profuisset scienter respondit τοτηλικαυτηρ τυχησ μεταβολιαρραλιωσ υπομερειν idest vt facile æquo q; animo ferrem talem fortunæ mutabilitatem. Idem.ελεγεπολλουσ τρεφειν σοφιστασ ου θαυμαξων εκειρουσ.αλλα διεκειρων θαυμαξεσθαι βολομεροσ.i.ducebat se alere multos sophistas:nõ quod illos admiraretur:sed q; illos admirationi esse vellet. M. Tullius quadam ad papirium petũ epistola in hanc sententiam sic inquit Dionysius tyrannus cum syracusis expulsus eẽt corinti dicitur ludum aperuisse. Tarquinius cumas: historia Tarquinii superbi nihil notius:de quo Liuius. Dionysius. Plutarchus. Ouidius: cæteri non parum multa qui post bella grauissima: quibus romanos veientibus: porsena rege latinis finitimis concitatis

Extorris dionysiꝰ.

Pueros docebat in triuio.

Scitum Dionysii.

Targnius superbus.

atriuerat.posteaq̃ desertus ab eis quorũ fidebat auxilio regnũ recipe-
re non valuit in oppido tusculano romæ vicino. vt tradit diuus Au- Tarq̃nius
gustinus in tertio ãnos quatuordecim priuatim vitã quietus habuit consenuit
& cũ vxore cõsenuit. Liuius cũ. M. tullio concordans ait Tarquiniũ thusculi.
superbũ cumis esse mortuũ: quo se post fractas opes latinorũ ad Ari-
stodemũ tyrannũ cõtulerat

tium nec latiorũ armis potuisset cu Senio tristitia: mœrore di Senium
mas se cõtulisse dicitur: inq; ea vr uidia. seniũ enim nõ solum tristitia.
be. senio & ægritudine fuisse con- significat senectutem: sed
fectus: hoc tu igitur censes sapien- etiã ponitur ꝓ mœrore &
ti posse accidere: vt ægritudine o- tedio & diuidia: vt turpilius
primatur: ideſt miseria? Nam cum in demiurgo. quia enĩ odio
omnis perturbatio miseria est: tum ac senio mihi sunt nuptiæ:
carnificina est ęgritudo. Habet ar a Cicerone dictũ est seniũ
dorẽ libido: leuitatẽ letícia gestiens matricidarũ. Carnificina: Carnifici
humilitatẽ metus: sed ægritudo q̃- carnificina dicit̃ locus i quo na.
dam maiora: tabẽ cruciatũ afflictio fontes iussu pote statũ a car
nem fœditatẽ: lacerat exest animũ nifice occidũtur: carnifici-
planeq; cõficit. hanc nisi exuimus na significat crudelitatẽ tor
sic: vt abiiciamus: miseria carere nõ mẽtorũ & cruciabilitatem:
possum⁹. At hoc qdẽ pspicuũ ẽ tũ Plautin⁹ amator ait i cistel
ęgritudinẽ existere: cũ qd ita visũ laria. Credo ego amorẽ pri
sit vt magnũ quoddã malũ adesse mũ apud homines carnifici
& vrgere videaṫ. Epicuro ãt placet nã cõmentum. Carnificina Carnifici
quoq; accipiṫ ꝓ officio mi- nas.
nisterioq; carnificis. Plaut⁹
in captiuis vel carnificinã
facere hunc possum perpeti
Cato pluraliter dixit carni- Caro vñ.
ficinas pro cruciabilitatibus inhumanisq; suppliciis. Caro proprie di
citur mortuorũ dicta ab eo qđ careat anima. vt interp̃tatur Donatus
in ecyra. vnde carnifices dicti: qui carnes ex homine faciant. vnde &
carnificina de qua scripsimus in tertio trãquilli cõmentario. nũc a. M.
tullio dicitur ægritudo esse carnificina quia instar carnificis cruciat
torquet lãcinat p̃cordia lacerat animũ. Excarnificatũq; cõficit: pos- Opifici-
set carnificina accipi veluti ꝓ femina excarnificãte: sicut a Plauto dicit̃ na.
femina opificina. Exest: cõsummit populatur a verbo exedo dictũ: Exest co
sicut a comedo comest. Afranius bona comese hic quotidie. Plautus. mest
pirũ vulpes comest. Cõficit: necat: trucidat: exanimat. cõficere enim Cõficere.
interficere est. Virgili⁹. Nũc vuln⁹ acerbũ cõficit. Orati⁹ nũc ego resto Confecto
confice. Inde cõfectores dicti apud Suetoniũ interfectores ferarum. res.

Opinio vera & falsa.

Opinionē esse natura: epicurus opinionē siue opinationē & veram esse & falsam dicit: & quod opinabile est: a priore aliquo certo pendere: ad quod illud referimus quod opinamur: puta vnde nouimus an sit istud quod lōge est equus sit ambos: hanc opinionē dicit esse a natura vtq; naturali effici: cōtra fortitudinem nō contingere per naturam sed ratione. Plato in theeteio opinionem falsam plerūq; esse dicit: & aliū falsa opinari: alium vera: quasi nec ex natura ita se habeāt

Cyrenaici.

Cyrenaici: sectæ tyrenaicæ princeps & cōditor fuit aristippus ille: quē decuit stat⁹ omnis & color & res: cyrenaici philosophi duas ptur bationes ponunt. Dolorem & voluptatē: aiuntq; voluptates corporū esse maiores q̄ animorum sicut dolores corporis dicūt q̄ animi grauiores: dicti cyrenaici a cyrene patria aristippi: ciuitate africæ inclita. Omnia re pētina grauiora Seneca in libro de cōsolatione ad martiā. Necesse est itaq; magis corruamus q quasi ex inopinato ferimur, quæ multo ante prouisa sunt: languidius incurrūt. Idē in libro quod. in sapientē non cadit iniuria: ait omnia leuiora accidūt expectantib⁹

Voluptates corporis maiores q̄ ai.

opinionē malī egritudinem esse natura: vt quicunq; in tueatur in aliquod maius malū si id sibi accidisse opinetur: sic cōtinuo in ægritudinem. Cyrenaici non oī malo egritudinē fieri censent sed insperato nec opinato malo: est: id quidem non mediocre ad ægritudinē augendā Videtur enim omnia repētina grauiora. ex hoc & illa iure laudantur. Ego cum genui. tū moriturum sciui: & ei rei sustuli. Preterea ad tranquillam cum missi ob defendendā gratiam: sciebam me in mortiferū bellum non in epulas mittere. hac igi

Ego cū genui: lacerna fœmina dixit quidā consimile in obitu filii. Ei rei sustulit: ad hoc pcreaui vt morerentur: mors enim vitæ sequela est: & vt nemo moritur qui nō vixerit: ita nemo viuit: qui nō sit moriturus. In omnes cōstitutū est vt ait decenter Seneca capitale supplicīū: mors tributū est mortalitū: sententia autem ista & dictū est telamonis apud veterem poetā opinor enniū: quod &. M. Tullius infra ostēdit: & insinuat diuus Hieronymus: q in epithaphio nepotiani sic scribit. Vbi Anaxagore & telamonis semper laudata sententia: sciebā me genuisse mortalē Hieronymus dat telamoni & anaxagoræ eandē sententiā: quia vtrobiq; idē est sensus: & nihil in sensu differt: siue dicas cum genui moriturum sciui: siue sciebā me genuisse mortalem: inducebatur autem in fabula ennii poetæ telamon: qui aiacem & teutrum filios misit ad bellum troianum: in quo periit aiax ex furore ad vltro

Mors seq̄la vitæ.

Mors tributū mortalium.

Sentētia Telamonis.

Telamō ennii.

neam mortem impulsus. Teucer exulauit: itaq; telamon cũ resciuisset filiorum alterius obitu: alterius exiliũ: forti animo subnixus: nec aduersæ fortunæ succũbens dixit hæc verba fortitudine imbuta & plana virilia: grãmatici citant testimoniũ ennianum ex telamone. Id.n. nomen fabulæ est. Nam qui hæc audita verba sunt quibus loquitur Theseus apud euripidẽ tragicũ poetam: que ex græco sermone i latinũ vertit. M. Tullius: inducebatur aũt in tragedia ab euripide theseꝰ: cuiꝰ gesta & natales & obitũ plutarchꝰ dio doruscꝫ pscribũt: de quo scripta fabula ẽ noie theseis: hic illẽ. Rauci theseide codri. & plutarchꝰ citat theseidos auctorẽ. theseꝰ emulꝰ virtutis herculeæ est p̃clara edita facinora extorris patria factꝰ. In insulã syrum nauigauit: vbi periit interẽptus a nicomede: vel vt alii tradũt ex loco edito post cenã deambulãdo delapsus: primus instituit athenis panathenea: hoc est cõmunẽ celebritatẽ in honorẽ mineruæ: quę grẽce athena nominatur: est eni id mineruæ festũ principale: vnde panathenaicus liber & panathenaicum vnguentum: super quo in commentariis suetonii omnia copiosius explicata a nobis sunt. Idẽ in isthmo funebres ludos instituit. Commentabar: cogitabam: retractabam: meditabar. Diritas: infortunium & calamitas. Imparatum quia omnia tepentina grauiora sunt: e contrario omnia meditata leuiora. Minus enim iacula feriunt: quæ præuidentur: minus mala nocens/ quæ inopinata non veniunt. Repens: repentina & subitaria: sic apud Liuium repens cura inuasit. Quod autem theseus. Verba ciceronis enarrantis sentẽtiã euripidis: qđ.n. dixit theseus apud euripidẽ: se a docto viro audiuisse: id de semet ipsos scripsisse euripidẽ docet: q hęc audiuerat ab anaxagora nobilissimo philosopho: cuiꝰ auditor quoq; fuit pericles: qui natum se esse dixit cœli & solis & lunæ cõtemplãdæ: causa quem impietatis accusatũ defendit pericles discipulus: qui cũ filiorũ

Nex thesei.

tur præmeditatio futurorũ malorum lenit eorum aduentum: quæ venientia longe ante videris: Itaq; apud Euripidẽ a Theseo dicta laudantur. Licet.n. vt sæpe fecimus in latinũ illa conuertere: nã qui hæc audita a docto meminissem viro: futuras mecum cõmentabar miserias: aut mortem acerbã: aut exilii mœstam fugã: aut semper aliquã molem meditabar mali. vt si qua inuecta diritas casu foret: ne me imparatũ cura laceraret repens: quod autem theseus a docto se audiuisse dicit: id de se ipso loqtur Euripides fuerat.n. auditor anaxagorę quẽ fe-

Panathenea.

Panathenaicus

Anaxagoras

Cõtẽplãdi causa natus.

Omiomeria

Ex sanguine

Sanguis.

Sciebam me genuisse mortalem.

mortem audiuisset sciebã inquit me genuisse mortales: quos sua manu sepelisse demetrius phalareus testatur. Celebrata est anaxagoræ omiomeria: De qua Lucretius nũc & anaxagore scrutemur omiomeriã. Aristoteles quoq; in tertio de cœlo & mũdo. Refert anaxagoram dixisse omiomeria esse elementa: hoc est ex similaribus partibus constãtia: ossa videlicet e pauxillis atq; minutis ossibus: sic de pauxillis atq; minutis viscerib⁹ viscus gigni sanguinẽ q; creari sanguinis inter se cultis coeũtib⁹ guttis. Sciebam me genuisse mortalem Valerius maximus in hanc sententiã: ne anaxagoras q= dem supprimendus est audita nãq; morte filii: nihil mihi inquit expectatũ aut nouum nuncias. Ego enim illum ex me natũ sciebã esse mortalem: non omitenda hoc in loco morologia galieni imperatoris: quivbi de valeriano patre cõperit qđ captus esset per vecordiam dixisse fertur sciebã me genuisse mortalem: ex quo cõiectare possumus qua soler tia fuerit præditus: cũ id de patre dixerit: quod de filio dicendũ fuit quod de filio amisso: anaxagoras philosophorũ optimus: tẽpestiuiter dixerat. Improuisa mala: cõsimiliter bona inopinata iucũdiora sunt quam quæ diu mente tractaueris. Nihil admirari: Dixit Oratius: nihil admirari prope res est vna numici: solaq; quæ possit facere & seruare beatum. Nunc ait .Mar. Tullius hanc esse sapiẽtiam nil admirari cũ acciderit: quia omnia accidere possunt: non enim cõuenit viro dicere non putarẽ. omnia puta. cogita cuius accidere posse quod cuiq; potest Nam insipiens si quicq; vidit melius priusue sua spe defixis oculis animoq; & corpore torquet. Quicq; inquit sanctissime Seneca tu putas non futurũ. quod scis posse fieri. Quod multis vides euenisse. Auferte vim presentibus malis: qui futura prospexit. Nihil non euenire. i. omnia posse euenire. Quãobrem omnes: verba sunt terentii ex phormione: que loquitur demipho senex cũ seruo geta: irritatus & prorsus

runt nũciata morte filii dixisse. sciebam me genuisse mortalem. Quæ vox declarat his esse hæc acerba a qb⁹ nõ fuerint cogitata. Ergo id q dem nõ est dubiũ: quin omnia q mala putentur: sint improuisa grauiora. Itaq; quãquam nõ hæc vna res efficit maximã ægritudinẽ. tamen quoniam multũ potest prouisio animi & præparatio ad minuẽdum dolorem sint semper omnia homini humana meditata: & nimirum hæc est illa prestans & diuina sapientia: & preceptas penitus & ptractatas humanas res habere: nihil admirari cũ acciderit: nihil ante quam euenerit: non euenire posse.

Morologia galieni imperatoris

Nihil admirari

Non putaram;

indignabūd⁹: quod p̄ter ſpem iniuſſu ſuo filius antipho vxorem du
xiſſe dicebatur. Meditari oportet ſecū: bene additū ſecū: inſani.n.
videtur hoc palā agere. Oratius: ſperat infeſtis metuit ſecūdis alterā
ſortem bene p̄paratū pectus. Cōmunia eſſe hæc. Cōmune eſt quod Cōmune
accidere omnibus poteſt. Omne id ꝯputare in lucro. Geta ſeruus
dicit apud. terentiū ſe ante
ire herum ſapiētia: p̄terea
q; meditata ſunt inquit mi-
hi omnia mea incommoda
herus ſi redierit molendū
eſſe in priſtino: vapulandū
habēdæ cōpedes opus rurſi
faciundū horū nihil quicq̄
accidet animo nouū: quic-
q; id p̄ter ſpē eueniet omne Quicqd
id deputabo eſſe in lucro. p̄ter ſpem
Seneca in ſecundo epiſtola in lucro
rum illa inquit beatiſſimus deputa.
eſt & ſecurus ſui poſſeſſor:
qui craſtinū ſine ſollicitudi
ne expectat: quiſquis dixit
vixi quotidie ad lucrū ſur- Vixi.
git. Ille vultus ſemper idē
præclara eſt inquit. M. Tul
lius in primo de officiis æ-
quabilitas in omni vita: & Aequa-
idem ſemper vultus eadēq; bilitas in
frons: vt de ſocrate accepi- vita
mus Seneca libro epiſtolaꝝ
duodeuigeſimo animū ſo- Idē ſocra
cratis nulla vexatione: non tis ſemp
carere: non veneno moueri potuiſſe refert: vſq; eo vt ne vultū quidē vultus.
mouerit. Illa mirabilis laus: & ſingularis vſq; ad extremū: nec hilario Nec hila-
nē quiſq̄ nec triſtiorē Socratē vidit: æqualis fuit in tanta inæquitate riſor nec
fortunę. Plinius in. vii. ferūt ſocratē clarū ſapientia eodē ſemper viſū triſtior.
vultu nec aut hilari magis aut turbato. Solin⁹: inter alia ſocratis magna
p̄clarū illud ē: qđ in eodē vultus tenore etiā aduerſis interpellātibus
ſtitit Xātippe: hęc eſt illa famigerata ſocratis vxor morib⁹ fera: lin Xantippe
gua petulās: moroſa iurgioſa: iratū moleſtiarūq; muliebriū p diē pq Morosa
nocte ſcātes: quas intēperies in maritū: demiratus alcibiades interro- & iurgio-
gauit ſocratē: cur mulierē tā acerbā domo nō exigeret: quoniā inqt ſa.

Socrates: cū illā domi talē ppetior issuesco & exerceor vt cęterorum quoq; foris petulātiā: & iuriā facili⁹ ferā. iterū dicēti alcibiadi intolerādā eē Xātippes maledicētiā: tu inqt nō ne toleras anseres clamore p strepētes: illo annuēte quoniā mihi oua & pullos pariūt: & mihi ait Xātippe filios gignit: autorē diu⁹ Hieronymus scribēs cōtra iouinianū. Socrati fuisse duas vno tēpore vxores: qđ & laerti⁹ tradit Xātippē & mironē: q̄ cū crebro inter se iurgarēt: & ille eas deridere esse solitus: q; propter se fedissimū hominē simis naribus: recalua frōte: viloſis humeris repādis cruribus⁹ disceptarent: nouissime verterūt in eū impetū: & male multatū fugientēq; diu pſecutæ sunt quōdā cū infinita cōuitia & superiori loco ingerēti Xātippe restitisset aqua pfusus imūda nihil amplius respōdit q̄ capite detersō: sciebā inquit futurū vt post ista tonitrua hymber subsequereť. Eant nūc amice cōsiliariiq;: & suadeāt mihi vxorē esse ducēdā: quādo sanctitas socratis atq; doctrina obnoxia fuit petulātiæ & morositati vxoris iurgiosæ iracūdiæ intolerabilis: quæ philosophū philosophari nō sinebat: q̄ cū viro cōtinēter litigabat. Nā vt inqt verissime satyrographus. Semper habet lites alternaq; iurgia lectus in quo nupta iacet: ait ouidius. Dos est vxoria lites. Dixit sextius: q nō litigat celebs est: tanq̄ manifestū omnes cū vxorib⁹ semp litigare cōpellať: olim philippū regē macedonū introeūtē ex more cubiculū vxor exclusit irata: q exclusus taceret & iniuriā suā versu tragico cōsulatus est. I nūc & spera te meliorē cōiugē inuēturū q̄ rex philippus habuerit: quid tibi hōmūtionem fieri ab vxore nō poterit? cū talia in maximū regē facti tata cognoueris: Mitio terētianus fortunatū se putat: qđ vxorē nūq̄ habuit: cōtra demea. Duxi inqt vxorē: quā nō ibi miseriā vidi: sequamur itaq; sectā mitionis in celibatu viuētes: vt otiosam q̄tā litteratā vitā ita degam⁹: quā mariti degere nō possunt: libuit digredi in hæc nō ingrata opinor diuerticula ppter quotidianas ad vxorē ducendā suasiones impulsiones q;: olim fata decreuerūt qđ gaudeā qđ fleā: sequar quo ducēt fata vel trahēt: nā fato stat iuppiter ipse: sed iā domū reuertamur. Semel in omni vita risisse. Plini⁹ & Solinus auctores sunt: Crassum auū Crassi in parthis interēpti nūq̄ risisse ob id agelastū cognominatū. ἀγέλαστος. n. græco sermone mestus & sine risu dicitur. Lucillius. & Hieronymus alii ꝓdiderūt Crassum semel tātū in tota vita risisse: qđ factū est cū vidisset asinū carduos comedētē: dixissetq; ob id: similem habent labra lactucā: factū hoc dictūq; lepidissimū festiuissimūq; ri-

Duæ socratis vxores.

Deformis socrates.

Aqua perfusus ab vxore

Nota

uertentem nec vero eadem frons erat. que. M. Crassi illius veteris: quem semel ait in omni vita risisse Lucilius: sed tranquilla & serena:

Dos vxorialites

Celebs nō litigat

Philippū regē exclusit vxor.

Terētiana sntia.

Vita mitionis.

Fato stat iuppiter ipse.

Crassus agelastus

cur riserit crassus.

Similē habēt labra.

su subsequutus est: pedianus asconius hoc sensu exponit crassum semel risisse in vita: vt intelligas raro ac pene nūq̄ risisse: ex eodē sensu ē q̄ semel in vita risisse Crassum scribit Lucilius. M. Tullius in quinto de finibus sic refert an hæc in eo. M. Crasso: quē semel ait in vitā risisse Lucilius nō cōtingit vt ea re minus agelastus vt ait idē vocaretur. Lactucā semel risisse.

sic enim accipimus. Iure autē erat semper idē vultus: cū mētis a qua is fingit nulla fieret mutatio Qua re accipio equidē a cyrenaicis hec arma cōtra casus & euentus: qbus eorū adueniētes impetus diuturna præmeditatione frāgantur: simulq̄ iudico malū illud opinionis eē nō naturæ. si enim in re essent cur fierent prouisa leuiora: sed ē iisdē de rebus quod dici possit subtilius si prius Epicuri sententiā viderim⁹ qui censet necesse esse omnes in ægritudine esse qui se in malis esse arbitrētur siue ille ante prouisa & expectata sint: siue inueterauerint. nā neq̄ vetustate minui mala: nec fieri p̄meditata leuiora stultāq̄ etiā esse meditationē futuri mali: aut fortasse ne futuri q̄dē. satis eē odiosum

Sēper idē vultus: scilicet in socrate A qua is fingit vultus mō hylaris mō turbat⁹ ē: put mēte leti sumus aut tristes: vñ a verbo volo nomē accepit vt ait Caper: vultus fingi & mutari pōt: facies nō pōt: a vultu vultuosū fit: qđ triste significat vultuose loq apud donatū significat facie mesta & fonte subducta: vultuosa frōs apud Apuleiū: p mesta. Lucreti⁹ dixit vulta neutro genere: vulticulus diminutiō vocabulo dicit: vultus nullo in animāte ē p̄ter hoiem cuius vim græci norūt: nomē oio nō habēt: vt docet .M. Tul. in primo de legib⁹ Neq̄ vetustate minui mala. Aduersus hāc epicuri sētētiam est illa seruii sulpitii in vulgata sententia nullus est dolor: quem longinquitas temporis non minuat ac conterat. Seneca quoq̄ Vultus Vultuosū Vultuose Vulta Vulticul⁹

in libro de consolatione ad Martiam: Dolorem inquit dies consumit licet continuacissimum & quotidie resurgentem: longinquitas enim & dies medicina est tarda quidem sed tamen magna inueterati doloris. Cicero tamen in epistolis ad atticum de exilio suo quærens ait. Dies non modo non leuat luctum hunc sed etiā auget: nā cæteri dolores mitigantur vetustate: hic non potest. non & sensu præsentis miseriæ & recordatione Præterite vitę continue augeri. Stultam præmeditationē futuri mali subscribit huic epicuri sententiæ seneca qui in epistolis moralibus ait illud tibi cipuo ne sis miser ante tem- Dolorem consumit dies. Ne sis miser ante tempus

pus: cum illa quæ velut imminẽtia expauisti: fortenũquam ventura sint quædã nos magis torquent q̃ debent: quædã ante torquent q̃ debeant: quædã torquẽt cum omnino non debeãt: profecto qui præmeditatur futurũ malum. Iã inde: ex animo sit miser: anteq̃ fato fiat miser: præsens autẽ tẽpus futuri metu perdere est sine dubio stultũ: hoc est quod intelligi voluit maximus poetarũ cũ ait. Cur ante tubã tremor occupat artus? quid demẽtius q̃ angi futuris. Et in malo esse ante malũ: accersere sibi miserias: quas optimũ est differre si discutere nõ possis. Sunt ergo isti loci cõmunes dicere pro malorũ meditatione & cõtra præmeditationẽ futuri mali: theoricari quod mala prouisa leuiora sunt: & q̃ non sunt.

Præmeditatio malũ noxia

malum omne cũ veníſſet. Qui autem ſemper cogitauiſſet accidere poſſe aliquid aduerſi ei fieri illud ſempiternum malum. ſi vero nefuturum quidem ſit: fruſtra ſuſcipi miſeriam voluntariam. Ita ſemper angi aut accipiendo aut cogitando malo: Leuationem autem ægritudinis in duabus rebus ponit. a vocatione a cogitanda moleſtia

Auocatione a cogitãda moleſtia: triſtitiæ nubilũ tunc ex animo diſcutitur: tunc mens noſtra ſerenitate perfunditur: quãdo abſtrahitur a cogitatu moleſtiarũ rerumq̃ aduerſarũ: & reuocatur ad cõtemplatũ preteritarũ voluptatum. Ideoq̃ dicebat Ouidius. Iuuat o meminiſſe beate temporis: & epicurus ait: voluptatũ perceptarũ recordatio beatam vitã facit: qui mortens dũ torqueretur: veſicæ inteſtinorũq̃ cruciatibus dixit cõpenſabatur tamen cũ his omnibus animi letitia: quã capiebã memoria præteritarũ voluptatũ: Nam cũ in tria tempora vita mortaliũ diuidatur: quod eſt: quod fuit: quod futurũ eſt: ex his quã agimus breue eſt: quod acturi ſumus dubiũ: quod egimus certũ: hoc .n. præteritũ tempus eſt: illud in quo fortuna ius perdidit: quod ſapiẽti vacat reſpicere: cui iucunda eſt præteritæ vitæ recordatio. Et vt inquit epigrãmatarius poeta: Nulla recordanti lux eſt ingrata grauiſq̃ nulla fuit cuius nõ meminiſſe velit hoc eſt viuere bis vita poſſe priore frui hæc eſt: vt ait ſanctiſſime ſeneca pars temporis noſtri ſacra dedicata omnes humanos caſus ſupergreſſa. Extra regnũ fortunę ſubducta quam nõ inopia nõ metus non morborũ incurſus exagitat. Igitur merito epicurus precipiebat animũ eſſe reuocãdũ ac cõtẽplãdas voluptates: quarũ præteritarũ recordatio maximũ eſt leuamentũ egritudinũ: Nã ſi vt inquit euripides ſuauis eſt præteritorũ malorũ memoria: quanto ſuauior eſſe debet recordatio preteritarũ perceptarũq̃ voluptatũ. quæ nobis neq̃ ſubduci neq̃ eripi poſſunt ictu fortunæ ful-

Triſtitiæ nubilum

Iuuat o meminiſſe beati tẽporis

Tria tempora

Quod egimus

Certum

Tẽpus p̃teritum extra regnũ fortunę.

Suauis p̃teritorũ malorum memoria

minantis:dixit tamen.M.Tullius in bruto.Quod præteritorũ recordatio eſt acerba:& acerbior expectatio reliquorum: ſapientes bona p̃terita grata recordatione renouata delectant:cũ ſitum ſit in nobis:vt & aduerſa quaſi perpetua obliuione obruamus: & ſecunda iucũdeac ſuauiter meminerimus:ſapiens inquit epicurus præterita grate memínit:& præſentibus ita potitur:vt animaduertat quãta ſint ea:q̃que iucũda:neq; pendet ex futuris:ſed expectat illa fruitur præſentib⁹. Sapiens nõ pẽdet a futuris.

& reuocatione ad cõtẽplandas voluptates.Parere enim cẽſet animũ rationi poſſe & quo illa ducat ſequi Verat igitur rõ intueri moleſtias. Abſtrahit ab acerbis cogitationibus hebetẽ aciem ad miſerias contemplãdas a quibus cũ cecinit receptui:impellit rurſum:& incitat ad conſpiciendas totaq; mente cõtractandas varias voluptates quibus ille & præteritarũ memoria:& ſpe conſequentiũ ſapientis vitam refertam putat.Hæc noſtro more nos diximus Epicurei dicunt ſuo. Sed quæ dicam videamus quomodo negligamus. Principio male reprehendunt præmeditationẽ rerum futurarũ Nihil eſt.n.quod tã obtundat eleuetq; ægritudinẽ quã perpetua in omni vita cogitatio. nihil eẽ quod accidere nõ poſſit:q̃ rũ voluptatũ. Epicurei ſuo:mos Epicureorũ eſt: vt citra eloquẽtiã & dialeticos neruos explicẽt dogmata doctoris : qui dialecticã repudiant tanq̃ deuios agentem.Dicere ſolebat Epicurus: omnẽ diſciplinam fuge. Obtũdat:hebetet:infringat debiliter & obtuſam reddat egritudinem: alias obtundere eſt aliquid vt docet Donatus ſepe o = dioſe repetere: trãſlatũ a fabri malleo. Terẽt⁹: ne me de hac re obtũdas ſepi⁹:obtuſũ dicim⁹ ingeniũ:hebes Craſſũ & ſine acumie:ſic egritudo obtũdi dr:qñ retuſa: debilitataq; nõ fodicat: neq; vires pũgẽdi habet ſicut ferrũ obtuſũ dicit qđ mucronatũ nõ ẽ: neq; acute pforat.

Canere receptui verbũ eſt militare: qđ ſignificat poſt conflictum milites a pugna eſſe reuocandos recipiẽdoſq; in tutũ : intra caſtra: qđ ſit cantu tubarũ & clangore:ſicut canit bellicũ:cũ inſtitur ipſe conflictus & milites in pugnam prodeũt. Quintilianus in.xii.de oratore loquens:ſic inquit: quare antẽ:in has ætatis veniat infidias receptui canet : & in portum integra naue perueniet.Vegetius:tubicines ad bellum vocant milites rurſum receptui canẽtes reuocant Spe ſequentiũ: futura Canere receptui. Canit belicum. Dialecticã repudiant. Epicurei. Obtũdere. Obtuſũ ferrum.

Meditatio cõditionis: Repete illud: nihil est quod tã obtũdat egritudinẽ q̃ meditatio cõditionis humane. Nihil ita obtũdit egritudinẽ q̃ vitæ lex: quæ est ipsa ratio i. iugis cogitatio pereũdi: vel vt alii codices habẽt parendi. i. necessitati interuenientiũ infortuniorũ. Nam vt inquit ille. Durũ sed leuius fit pacientia: quicquid corrigere est nefas

Dictum cleantis.

ait Cleãtes. dicor parẽs cel sicq; dominator poli quocũ qq; placuit: nulla parendi mora est: adsum in piger: dixit M. Tullius in epistola ad. Au. Cecinam: quod leuat dolorẽ cõmunis quasi legis & humanæ cõditionis recordatio. Mœret: tristis est & mestus. Primũ explicat specialiter: quæ sit triplex consolatio contra casus aduersos. Diluit: resoluit: & eneruat: quẽadmodũ vinum aqua dilutum subneruatur.

Diluere.

Diluere dicuntur oratores quando refutant ac refellũt obiectiones aduersarii. Diluis heleborũ dixit persius pro eo quod est medicamẽtis tẽperans. Diluere enim temperare est: vt docet agretius grãmaticus.

Dilutum vinũ.

Dilutũ vinũ dicitur aqua temperatũ cõmixtumq;. Martialis: Dilati bibis vnciã falerni: precipit celsus æstate dilucius esse bibendũ. i. aquatius vinũ: corrigendus est obiter passiuus error: neotericoterorũ ideſt recentiorum. qui lymphatũ vinũ vsurpant pro dilutũ: quodq̃ recte ipsi viderit: ego sentio & mecũ quisquis bene sentit limphatũ dici furibundũ vesanũ: baccabundũ: lymphatos cõmota mente homines dixerunt nostri quales dicũtur laruati & ceriti. Et lymphare significat vesanũ facere & furiare: vt apud Valeriũ flaccũ: limphauerat vrbẽ: apud statiũ It lymphãte deo quis nescit a Virgilio dici lymphatã reginam: pro mente cõmota & furiata. A lympha fit verbũ lymphor inquit Priscianus: nã quicunq; effigiem nymphæ: a qua lympha dicitur viderit furere non cessat. quos græci: νυμφολήπτους. latini limphatos vocãt: & in hoc semper significatu: quod equidẽ sciam apud veteres vsurpatur: nuperi nouitiiq; scriptores qa limpha est aqua: crediderunt cõgruenter dici limphatũ vinũ pro aquatũ: sed potior apud

Error cõmunis

Limphatũ vinũ non dici.

Limphati homines.

Laruati

Ceriti.

Lymphare.

Nímpholepti.

meditatio cõditionis humanæ: q̃ vite lex cõmentatioq; pereundi. q̃ non hoc affert: vt semper mœreamus sed vt nunq̃: neq; enim quicquam rerum naturã qui vitæ varietatẽ: qui imbecillitatem generis humani cogitat: mœret cum hæc cogitat: sed tum vel maxime sapientiæ fungi munere. Vtrunq; enim consequitur vt & considerandis rebus humanis ꝓprio philosophię fruatur officio: & aduersis casibus. triplici consolatione sanetur. primum q̃ posse accidere diu cogitauerit: quę cogitatio vna maxime omnes mo-

mè eſt auctoritas veterũ: ad q̃ perinde atq; ad anchorã cõfugimus.

Nullũ malũ niſi culpã: ex doctrina ſtoicorũ: q̃ aũt nullũ eſſe malũ niſi turpitudinẽ: niſi culpã: niſi ꝑbitatẽ: vacare autẽ culpa in calamitatibus magnũ eſt ſolatiũ: vt ſcribit. m. tu. in epiſtola ad. C. mariũ. Idẽ in epiſtolis ad torquatũ in hanc ſentẽtiã ſic infert. Simo igitur ea mẽte: q̃ rõ & veritas ꝑſcribit: vt nihil i vita nobis ꝑſtandũ ꝑter culpã putem⁹: eaq; cũ caream⁹: oia hũana placate & moderate feramus Preſtari: ꝑſtare verbũ ẽ iuriſcõſultorũ qđ ſignificat cauere & ſatiffacere: qui idẽ tidẽ ſcribũt ꝑſtandũ eſſe dolum ꝑſtandã noxã: & alia conſimilia. Au Gellius ait: pileatos ſeruos venũ ſolitos ire quorũ nomine venditor nihil ꝑſtaret. Id ab homine ꝑſtari poſſe dicitur: quod in hominis poteſtate ẽ. vt fiat vel nõ fiat: ſed mala multa q̃ eueniũt q̃ ab hoie preſtari nõ poſſunt: ea nõ habenda eſſe dicũt in malis neq; culpæ affinia: alias ꝑſtare ẽ excellere ac ſuperare. Fodicãtib⁹: lãcinãtib⁹: laniãtib⁹ fodiẽtib⁹. Quæ eſſẽt hoie digniſſima virtutes itelligit q̃ vel ſola bona vel maxima bonor; ſẽtiũt eẽ nobiliſſimi philoſophi. Peruellere: vellicare: & vellicationib⁹ quibuſdã ꝑſtrigere: & pũctiunculis cruciare: vermiationib⁹ torq̃re. Magna vis ẽi virtutibus: ea vis virtutũ ẽ vt fortũę fulminãti nõ ſuccũbãt: vt ſupra fortunã ſit nõ ĩra collocatę: muro i expu-

Nihil preſtandũ ꝑter culpã

preſtare

Peruellere.

Vis virtutis

Aduerſus ſolem.

leſtias extenuat & diluit. Deinde quod humana feręda intelligit: poſtremo quod iubet nullũ malum eſſe niſi culpã. Culpam autem nullam eſſe: cum id: quod ab homine non poſſit præſtari vt nõ eueniret: eueneriit. Nam reuocatio illa quã affert: cum a contuendis nos malis auocat. nulla eſt. nõ eſt enim in noſtra poteſtate fodicantibus his rebus. quas malas eẽ opinemur diſſimulatio vel obliuio. Lacerant vexant: ſtimulos admouent: ignes adhibent: reſpirare non ſinunt. & tu obliuiſci iubes quod contra naturã eſt. Quod a natura datũ eſt auxiliũ extorques inueterati doloris. eſt enim tarda illa quidẽ medicina: ſed tamẽ magna quã affert lõginquitas & dies. Iubes me bona cogitare obliuiſci malorũ. Diceres aliquid & magno quidẽ philoſopho dignũ: ſi ea bona ſentires eſſe quæ eſſent homine digniſſima. Pythagoras mihi ſic diceret: aut Socrates: aut Plato. Quid iaces: aut quid mœres: aut cur ſuccumbis: cediſq; fortunæ? quæ peruellere te forſitan poſſit: & pũgere: nõ poſſit certe vires frãgere. Magna vis eſt

gnabili septæ: quē fortunæ tela non transeūt: virtuti opposita nihil detrahūt: sibi eadē est: & more solis obscuri vim suam occultā exercet: hoc itaq; vt inquit optime Seneca aduersus virtutē possunt calamitates & dāna: & iniuriæ: qđ aduersus solē potest nebula: sensus est Ciceronis fortunā vellicare quidē posse: sed frangere penitus nō posse virtutū sepimenta: quas ait excitādas esse: sicut vigiles sōno cōniuētes excitari solēt ad impetū hostis supprimēdū retūdendūq;. Princeps fortitudo: cui⁹ virtutis principale officiū est in laborū perpessione & doloris mortisq; contentione. Aderit temperātia: cuius dominatio est in despiciēdis voluptatibus & in decoro seruā-do: Iā minimū loci: sensus est in cā miseriarū molestiarūq; plurimū loci sibi vendicat iusticia: cuius partes sunt: aliena non capere. Ius suū vnicuiq; tribuere: q aūt natus est cōditione mortalitatis iniustus fit: dū postulat esse imortalis. Appetit .n. id qđ alienū est ab humana natura. Item iniustus est dum more mali debitoris grauiter fert reddere creditori qđ acceperat mutuū: ē .n. pessimi debitoris creditori mutuū repetēdi facere cōuitiū Idē iniusti hois nolle ē reddere vitā naturæ reposcēti: q̄ acceperat p̄cario: sapiēs. n. est p̄carii spiritus: & vt inqt Seneca se ip̄m inter p̄caria numerat: qcqd nobis est ex aduēticio fulget liberi honores: opes: latifundia alieni cōmodatiq; sunt: alia ex his primo die: alia secūdo reperūt: oportet nos: si iusti eē volum⁹. In prōptu hēre & appellato reddere ea: quæ mutuo accepimus: quorū vsus fructus tātū noster est. Quidā codices habēt: cui minimū eē videt in hac cā loci. Quæ lectio purior ē & speciosior: vt sit sensus: si hac egritudinū cā vix eē locū iusticiæ. Prudētia cui⁹ mun⁹ ē cōmoda & aduersa distīguere: bona & mala iternoscere.

Pessimi debitoris creditori facere cōuitium.

Aduentitia oīa.

in virtutib⁹: eas excita: si forte dormiūt. Iam tibi aderit princeps fortitudo: quæ te animo tanto esse coget: vt omnia quæ possent homini euenire contēnas: & pro nihilo putes. Aderit temperātia: quæ est eadē moderatio: a me quidē paulo ante appellata frugalitas: quæ te turpiter nequiter facere nihil patiatur. Quid est aut nequus aut turpis effœminato viro? nec iusticia quidem sinet ista facere: cui minimū esse videtur in hac causa loci: quæ tamen ita dicet duplíciter esse te iniustum. & cum alienum appetas qui mortalis natus conditionem postules immortalium: & grauiter feras te quod vtendum acceperis reddidisse. Prudentiæ vero quid respondebis dicenti:

Virtutem ſeſe eſſe contentã: cecinit Silius in .xiii. Ipſa quidẽ virtus ſibimet pulcherrima merces in nouiſſima tuſculana diſputabit an virtus ſola ſufficiat ab beate viuendũ. Ad beate: quidã autumãt virtutem ſeipſa eſſe contentã: ſolãq; ſufficere ad bene viuendũ ſed ad beate viuendũ non eſſe ſatis idoneã: tãq; aliud ſit bene viuere: aliud beate viuere: vt beneviuere ſit honeſte laudabiliter recte qđ etiã in tormentis eſſe poteſt beate autẽ viuere ſit in fœlicitate: & voluptatibus affluẽtioribus degere: ad qđ virtus ſola non ſufficit: ſed apud ſtoicos bene viuere & beate viuere nõ ſeiũgũtur: ſed opulantur: ideoque qui bene viuit ex illorũ ſententia is beate viuit: & ita virtus ſeipſa cõtenta eſt ad bene beateq; viuendũ. Quæ ſi extrinſecus religata: ſtoici dicũt philoſophiã ouo ſimilẽ eſſe: aſſimilantes logicen putamini. ethicen albumini phyſicen luteo ſiue vitello interiori: cõſimiliter virtus orbi rotundo orbiculatæq; figuræ cõparatur: quæ nullarum egens compaginũ ſe includit & continet: nec finem aut initium vllis ſui partibus ſentit. In hanc ſententiam dixit Oratius in ſecundo ſermonum: fortis & in ſeipſo totus teres atq; rotundus. Externi ne quid valeat per læue morari. In quem manca ruit ſemper fortuna conſimiliter Virgilius. Virum bonum ſapientemq; graphice deſcribens ait: Securus mundi inſtar habens teres atq; rotundus: externæ ne quid labis per læuia ſidat. Itaq; virtus non debet veluti appendix eſſe & cõſequia extrinſecus religata. ſed a ſeipſa progrediens in ſe ipſam reuerti inſtar orbis. Doctrinæ quoq; apud veteres dictæ ſunt encycliæ quaſi orbiculares: quoniam connexione quadam vti corpus vnum compoſitæ ſunt & coagmentatæ. Ad hæc bona: virtutes intelligit: quæ ſunt bona homine digniſſima: non autem voluptates Epicuri. Quas? ſuſpendendum eſt & cum interrogatione pronunciandum.

Bene viuere.

Beate viuere.

Philoſophia ſimilis ouo.

Virtus inſtar orbis

Teres atq; rotũd⁹

Doctrinę encycliæ

virtutẽ ſe eſſe contentã quomodo ad bene viuẽdũ: ſic & ad beate: quę ſi extrinſecus religata pẽdeat: & nõ oriatur ex ſe: & rurſus ad ſe reuertatur: & oia ſua cõplexa nihil quẽrat aliũde: nõ intelligo cur aut verbis tã vehemẽter ornanda: aut re tanto opere expectanda videatur. Ad hæc bona me ſi reuocas epicure pareo: ſequor: vtor teipſo duce obliuiſcor etiã malorum vt iubes eoq; facilius qpea ne in malis quidẽ ponenda cenſeo: ſed traducis cogitationes meas ad voluptates: quas corporis credo: Aut q̃ ꝓpter corpus vel recordatione vel ſpe cogitentur. Nunquid eſt aliud? recte ne interpretor ſententiam tuam

Solent isti negare: Doctrina epicuri modo voluptaria dicitur: modo seuera & sancta: quæ inter se pugnantia sunt cuius rei causa est: quia Epicurus secum ipse pugnat ac dissidet. Seneca libro quarto de beneficiis delicatam vocat: & vmbraticam turbam epicureorum in conuiuio philosophantiū apud quos virtus voluptatum ministra est: illis paret illis deseruit illas supra se habet. aliubi quoqs inquit epicurū corpori plurimum indulsisse: tanquam philosophum voluptarium. E cōtrario in libro ad Gallionem de vita beata. Dicit epicurum sancta & recta precipere: & si propius accesseris tristitia: cuius voluptatem ait esse siccam ac sobriam: plericq; omnes dicunt sectam Epicuri flagitiorum magistram esse: & voluptatum ducem: cum voluptate summum bonum metiatur. Defensores sectatoresq; Epicuri ita defendūt doctorem vt dicant nos non intelligere de qua voluptate Epicurus loquatur: tāquam non in voluptate gustus & tactus corporis summū bonū collocet: sed in voluptate animi & in indolentia: hanc autē sententiam confirmant auctoritate verbisq; ipsius Epicuri ira scribentis: cum dicimus voluptatem finem esse non luxuriosorū voluptates easq; que in gustu sunt positæ: vt quidam ignorantes aut a nostra sententia dissentientes aut male accipientes arbitrātur: sed nō dolere corpore: animoq; tranquillū esse & perturbatione vacare dicimus: hæc quidē Epicurus vno in loco: sed alibi voluptatē illā: quæ ex tactu gustatu: & sensibus percipitur plane ac perspicue esse dicit beatæ vitæ effectricē. Vnde non immerito: cū varia tradat: varie male audit & bene audit: nūc Cicero verba ipsa Epicuri interpretatur: ne possint epicurei ire infitias & negare hoc esse dogma doctoris sui. zeno: fuit hic epicureus Mar. Tulli synchronos hoc est æqueuus & vt dici solet contemporaneus. Alius fuit zeno eleates: alius zeno cithicus secte stoice conditor de hoc zenone epicureo meminit in primo de finibus: sed eū cum attico frequenter audiuisse testatur epicuri sententias explicantē. Futurum breuem ex disciplina Epicuri hoc est. Dolor si sumus breuis: si longus leuis. Si productior: si longior sit dolor Columela flagellū

Pugnat secū epicurus.

Vmbratici epicurei

Epicurus mō voluptari⁹: mō seuerus

Verba epicuri.

zenones.

Productior.

solent enim negare nos intelligere quid dicat Epicurus. Hoc dicit: & hoc ille græculus me audiente a thenis senex zeno istorum acutissimus contendere: & magna voce dicere solebat eū esse beatum: qui psentibus voluptatibus frueretur. Cōsideretq; se fruiturū aut i omni aut in magna parte vitę: dolorē nō interueniēre: aut si interueniret: si summus foret: futurum breuem: si productior plus habiturū iucūdi

vocat productissimũ quod longissimũ est: inuitibus:procerissimũq;.

Preceptis bonis prægustatis:& ante captis. Quid ergo? hinc Cicero incipit reprehendere dogma epicuri: formulamq; de vita beata.

Thyestem leuare: recreare: releuare: leuiorem facere egritudinem in thyeste. Virgilius inuisum numen terras cœlũq; leuabat: alias læuare prima longa significat expolire & leuor pro pollitura & nitore ponitur. Aut telamonẽ pulsum: hercules in expugnatione troiæ interfecto laomedõte telamonẽ coronauit ob egregia virtutis merita: cũ primus vi troianos muros ascendisset atq; vrbẽ introisset: eiq; tradidit hesionẽ filiã laomedontis ex qua natus est teucer: fuit autẽ telamon eaci filius pelei frater: qui ex egina insula patris regno pulsus in exilium: petiit salaminã: vbi ducta vxore nomine Glauca cychrei salaminiorũ regis filia impauit illi insulæ. peleus ob fratricidiũ extorris in thessaliã fugiẽs purgatus est ab acasto rege. & in participatũ regni ascitus. Hiccine est telamõ verba sunt opinor ex ennii tragedia: nã Nonius marcellus citat enniũ in Telamone. Cui⁹ ob os: in laudẽ telamonis hoc dictũ est a tragico poeta: qđ tãta fuerit telamonis virtus & gloria: vt græci ad illũ os spectãdũ oẽs ora cõuerterẽt. De alcibiade quoq; ꝓditũ est: qđ ĩ illũ vniuersa ciuitas atheniẽsiũ oculos. In illũ suspẽsa ora cõuerterat alcibiadẽ quasi de cœlo missũ cõtuẽtes admirabanť: qnetiã cicero nostro gloriosior impẽdio gloriať idẽ sibi accidisse qđ telamoni: vt esset cũctis ex admiratione spectabilis: vsurpatq; hũc versũ de semet ipso: sic enim scribit in epistola ad papiriũ petũ. In eo igiť inqs cõuiuio Cicero ille: quẽ spectabãt: cuius ob os graii ora obuertebãt sua: ob os autẽ significat ad os: antiquos enim vsos esse ob ꝓpositione ꝓ ad testis est ennius qui ait acherontẽ obibo pro adibo. Item oẽs occisi occensiq; in nocte serena ideſt accensi. Dicebaturq; quoq; obmoueo ꝓ admoueo. obiacent pro adiacent. obiurare pro adiurare. & cõplura hoc genus.

Leuare. Leuior.

Telamon

Pele⁹ fratricida.

Telamon enniĩ.

Ob os

Obibo ꝓ adibo.

Occensi pro accẽsi.

Obiurare

q̃ mali. Hęc cognitantẽ fore beatũ ꝑsertim si & ante ꝓceptis bonis cõtẽtus esset: nec mortẽ nec deos extimesceret. Habes formã Epicuri vitæ beate verbis Xenonis expssam: nihil vt possit negari. Quid ergo? huius ne vitæ propositio & cogitatio aut Thyestem leuare poterit aut poetã de quo paulo ante dixi aut Telamonẽ pulsum patria exulantẽ atq; egentẽ in quo hæc admiratio fiebat. Hiccine est Telamon ille? modo quem gloria ad cælum extulit: quem spectabant: cuius ob os graii ora obuertebant sua. quod si cui vt ait idem simul

Animus re cõcidit:ideſt alacritas & vigor animi cecidit corruitq; cũ iactura regni. Naturaliter enim accidit vt qui rẽ amittat:animo quoq; cõcidat ac debiliteť.cũ ex opibus cõfidentia ꝓgignatur: & ex re animus fiat impenſior.& hic eſt verior ſenſus ac purior lectio q̃ ſi legas animus rem cõdidit pro cõſtituit. Quanq̃ id nõ vocatur voluptas in natura rerũ tria ſũt. vnum cum in voluptate ſumus:alterũ cum in dolore: tertium cum nec in dolore nec in voluptate: verbi gratia:vt in voluptate ſint qui epulentur. In dolore q tor quentur.Interiecti & intermedii ſint:nec letantes nec dolentes. Ex quo liquet erraſſe epicurũ a quo dicitur omnem qui ſine dolore ſit eſſe i ſumma voluptate. In eo igitur qui non eſt. Eum qui non ſit in dolore nec in ſtatu dolendi: nõ ſtatim dicimus frui ſumma voluptate: propterea quod talis nõ dolendi ſtatus nõ vocatur voluptas.& q ſine dolore ẽ non continuo dicendus eſt eſſe in ſummo bono: cum ſicut iã docuimus aliud ſit in dolore aliud in voluptate eſſe. Plato in philebo teſtis eſt tertiũ eſſe ſtatũ neq; mœrentis neq; gaudentis Continuo:ſtatim. Quid tergiuerſamur: apoſtrophe eſt ad ipſum epicurũ.ne tergiuerſetur diſſimuleteq; ſe loqui de voluptate corporali antiqui tergiuerſatorẽ dicebant: bouinatoré. vt Lucilius.hic ſtrigoſus bouinatorq; ore improbus duro. Cum os perfricuiſti:ideſt cũ pudorem ſequeſtrati & verecũdiam depoſuiſti. Quaritur διατιαισχυρομενοι ερυθριοσιν.cur erubeſcunt quos puduit: cauſa ruboris eſt quoniã pudefactis ſanguis de corde in omnes corporis partes diffunditur:ita vt ſuperficiem occupet: hoc docet ariſtoteles in problematis.ſed cur id fiat non dicit.adhuc.n. queri poteſt quã ob cauſam pudor ſanguinẽ diffundat. Eſt autem pudor .i. αισχυνη. vt philoſophi diffiniunt φοβοσ δικαιου ψεγον .i. timor iuſtę repræhenſionis.Igitur cũ in pudibundo ſanguis diffundatur ex corde in faciem tanq̃ velamentum: qui inuerecundi ſunt &

Tria in rerũ natura

Aliud nõ dolere.

Aliud in voluptate eſſe

Tergiuerſator

Bouinator.

Cauſa ruboris

Pudor quid

animus re concidit a grauibus illis antiquis philoſophis petenda medicina eſt non ab his voluptariis: quam.n.iſti bonorũ copiam dicũt: Fac ſane ſummum bonũ eſſe non dolere: quãquam id non vocatur voluptas:ſed non neceſſe eſt nunc omnia:id ne eſt quo traducti luctũ leuemus. Sit ſane ſummũ malũ dolere.In eo igitur qui non eſt:ſi malo careat.continuo:ne fruitur ſummo bono. Quid tergiuerſamur & picure? nec fatemur eam nos dicere voluptatem:quam tu idem cum os perfricuiſti ſoles dicere:ſunthęc tua verba nec ne?In eo quidẽ libro

erubescere videri volũt: hi solẽt os & frontem perfricare ad ruborem illũ digerendũ: & sanguinẽ ad interiora repellendũ: hinc facta est locutio prouerbialis de inuerecũdo. vt dicatur perfricuit os: perfricuit faciẽ. perfricuit frontẽ. pro eo quod est pudorẽ omnẽ penitus abiecit expulit: Plinius: perfricui faciẽ nec tamẽ profeci: epigrãmatista. & si perfricuit frontẽ posuitq; pudorem. Munere: officio.

Perfricuit os

perfricuit frontem.

qui continet omnẽ disciplinã tuã. fungat. n. iam interptis munere: ne quis me putet fingere: dicis hæc: Nec equidẽ habeo quod intelligã bonũ illud: detrahens eas voluptates. que sapore percipiũtur: detrahens eas etiã que auditu & cãtib⁹: detrahens eas etiam que ex formis percipiũtur: oculis suaues motiones: siue que alie voluptates in toto homine gignũtur quolibet sensu. nec vero ita dici potest mentis letitiã solã esse in bonis. letantẽ. n. mẽtẽ ita noui spe eorũ omniũ: quę supra dixi fore: vt natura potius dolore careat. Atq; hæc quidẽ his verbis q vis vt itelligãt quã voluptatẽ norit Epicurus. deinde paulo

Quæ sapore percipiũtur: voluptates gustatus significantur: qui sensus auctore Aristotele certissimus est in homine. Plinius existimas omnibus sensum gustus eẽ. cũ enim alios alia sapores appetũt. multi sunt abdomini nati: qui se ob hoc solum viuere dicũt: vt edant & bibant percipiãtq; ex saporibus multi iugis voluptates. Siquidẽ saporũ genera tredecim reperiũtur dulcis: suauis: pinguis: amarus: austerus: acer: acutus: acerbus: acidus: salsus: tres alii sapotes varietate mixturæ. Annotandũ tria esse naturæ rerũ elementa: ignem: aerem: aquã: sine sapore: sine odore: sine succo. Exformis: visum intelligit oculorũ: vt inquit Plato. est in nobis sensus acerrim⁹: quo tamẽ ab aquila superamur: cuius acies acutior est. Detrahe hominis oculos omnẽ cupiditatem detraxeris. vitiis enim nostris in animũ per oculos via est vt inquit Quintilianus in pariete palmato. Idem in ceco in limine. oculi tota nostra luxuria. hi nos in omnia quotidie vitia ꝑcipitant: mirantur: adamant: cõcupiscũt. Quolibet e sensu: voluptatẽ hanc esse sentiũt omnes: quã sensus accipiens mouetur & iucũditate quadã perfunditur. Maximas enim voluptates esse circa corpus existimant vt inquit plato in libro de summo bono. Naturalis potiens. lego natura his potiẽs: vt sit sensus: naturã hominis potiẽtẽ fruentẽq; his bonis sensualibus nõ dolere. Quã voluptatẽ. videlicet gustus & tactus reliquorũq; corporaliũ sensuũ. M. Tullius in scdo

Gustus inest oib⁹ aiantibus

Genera saporũ tredecim

Elemẽta tria sine sapore & odore.

Per oculos via vitiorum.

de finibus testificatur inquit Epicurus ne intelligere quidē posse: vbi sit vllū bonū p̄ter illud quod cibo & potione & aurū delectatione. & obscœna voluptate capiatur. Si illa detraxissent: voluptates. scilicet corporales sensualesq; Voces inanes fundere: taxat epicurus asteros illos seueros q̄ philosophos: qui vocibus iactantes honestū esse summū bonū: & voluptatē

Virtutes ebullire.

criminātes tāq̄ summū malum: aliter deinde viuūt ac loquantur: tales verba funditant inania & cassa: plena q̄ gloriationis & cenodoxiæ: a quibus res ipsa dissidet dissentitq̄. Virtutes ebullire: qui per voces bullātes & verba sesquipedalia & sententias tumētes grandi boatu exporrecto bella bello loquuntur de virtute: hi decēter dicūtur virtutes ebullire: sicut aqua in aheno calefacta ebulliens nō se ipsa capit: sed intumescit: qđ hac tēpestate fieri per sepe videas a pulsculis ecclesiasticis concionatoribus: qui in tēplis pro suggestu in maxima populi corona virtutes prædicāt: virtutū p̄cones sunt: virtutes sonoro boatu insonant adeo vt in ore eorū & labris nihil aliud q̄ virtus audiatur quos si intrinsecus introspicere liceret haud dubie videres vitiis enormibus refertissimos. ita fit vt hō tracūdissimus p̄cipiat nō esse irascendū: vt vitiosissimus prædicet virtutes esse suscipiēdas: quas ipse ore exornat mente deculcat. lingua ostentat. animo incestat. foris tristis intus dissolutus. Ad hancine igitur vitā: cōuersio fit ad epicurū. in cuius vita voluptaria nullā esse medelam demonstrat: nullū fomentū ad leuandas animi egritudines qualibus telamon pulsus ex patria affligebatur. Accipenserem: ludit epicurū: tāq̄ ex eius doctrina potior sit piscis ad sanandā tristitiā q̄ libellus philosophicus. Est aūt accipēser pisciū nobilissimus habitus apud antiquos. vnus omniū squamis ad os versis cōtra aquā nando meat. De quo Plinius: Macrobius: Sā-

Virtutū buccinatores Intus vitiosi Contra hippocritas.

Accipenser piscis.

infra. sepe quesiui inquit ex iis qui appellātur sapiētes: quid haberēt q̄ in bonis relinquerent: si illa detraxissent: nisi si vellēt voces inanis fundere. nihil ab his potui cognoscere. q̄ si virtutes ebulire volent & sapientia: nihil aliud dicēt: nili esse viā qua inficiātur hæ voluptates: quas supra dixi. quæ sequuntur in eadē sententia sunt. Totusq̄ liber: q̄ est de summo bono refertus & sententiis & verbis talibus est. Ad hāccine igitur vitā Telamonē illū reuocabis vt leues ægritudinem. & si quē tuorū afflictum mœrore videris: huic accipenserem potius quā aliquē socraticū libellū dabis: aut Ion hortabere: vt audiat voces po

monicus ſerenus: Martialis: Oratius: cæteri: de quo & nos ſcripſim⁹ in appendice trāquilli cōmētatiorū explicātes corrigenteſq; illud Lucilianū. acciperenſe cum decumano. αυλον hortabere: ſenſus eſt ad mitigandū dolorē nō tā adhibendū eſſe ſonū tibialē & cantū vt placet epicuro q̄ platonicas conſolationes

Aulon tibia.

tius quā Platonis. Expones que ſpecies et florida & varia: Faſciculū ad naris admouebis. Incēdes odores: & ſertis redimiri iubebis & roſa. ſi vero etiā aliquid admoueris tam plane luctū omnē abſterſeris. hæc Epicuro cōfitenda ſunt: aut ea quæ modo expreſſa ad verbum dixi tollenda de libro. vel rotus liber potius abiicieudus: Eſt enim confertus voluptatibus: quærendum igitur quemadmodum ægritudine priuemus eū: qui ita dicat.

αυλον genitiuus eſt pluralis & ſignificat tibiarū. græco enī ſermone αυλι dicitur tibia. idē voces aulon .i. tibiarū dictæ: monaulon appellāt dictiōe græca vnicā tantū tibiā qua quidam tibicinio nobiles vtuntur: monaulon inuenit Mercurius. Geminas tibias martias: canere cū tibia dardanus inſtituit: de monaulo Martialis. ſepe duas pariter ſepe monaulon habet. Plinius in. xvi. tibialē calamū appellat auleticon hoc ē tibiis conficiendis idoneum.

Monaulon.

Auletic⁹ calamus tibialis

Faſciculū: olfactoriola intelligit. de quibus in Eſaia in die illa auferet dominus diſcriminalia periſcelidas & murenulas & olfactoriola. & inaures. ſunt autē diſcriminalia: vt in tranſcurſu verba ſacri antiſtitis explicemus: acus & inſtrumēta feminea ad diſcrimen capitis cōcinandū: q̄buſq; diſcernitur capillus q̄ diſcerniculū alio nomine appellāt. periſcelides dicūtur ornamēta pedū circa crura. vt docet porphirio enarrans illud oratianum. Sepe periſceliden raptā ſibi flētis περι græce circū. τοσκελοσ cius. quidā periſcelidas accipiūt p feminalibus. Inſcitiſſime expoſuit cōmētator inſtrumēti veteris periſcelidas p ornamētis brachioꝝ ſiue manuū. ſicut muremulas p lumbo & fimbria pperā interp̄tat: ſunt. n. murenulæ ornamēta colli flexuoſa inſtar murenarū & catellæ ex auro quibus matronæ cōdecorātur. ſicut planiſſime docet diuus Hieronymus in epiſtola ad marcellā his verbis. Aurū colli ſui: quod murenulam vulgus vocat: quod. ſ. metallo in virgulas lenteſcente quædā ordinis flexuoſi catena cōtexitur. abſq; parentibus vendidit. Inaures: vt hoc quoq; velut auctariū adiiciamus. ſunt aurium ornamenta. ſed vt iam domū repedemas. ſcribit Tullius in verrinis. C. Verrem ſolitū ſibi apponere ad nares reticulum tenuiſſimo lino minutis maculis plenum roſæ. De libro: quem compoſuit Epicurus de ſummo bono.

Diſcriminalia.

Diſcerniculum

Periſcelides.

Murenulæ.

Inaures.

Pol mihi: versus Ennii poetæ. quo idē telamon in exiliū pulsus: lamētatur nihil sibi exulanti ꝓdesse generis nobilitatem claritudinēq; nataliū: vt pote qui nepos Iouis filius eaci ex egina fit: doleꝝq; fortunā illā pristinā deesse: cuius indulgētia fortunato sibi regnū supperebat cūctaq; bona affatim affluebant. Ex regno aūt in exiliū trudi grue est. Calix mulsi impingēdus: exulāti homini & ex regno in calamitatem corruenti non potio suauis pro fomēto medicinaq; est porrigenda: sed philosophicæ cōsolationes subiiciēdæ ad egritudinē lenitendam. mul

Mulsum

sum est potio p̄ciosa ex vino melleq; confecta. cuius mentio est apud scriptores omnes: scribit Pli. in. xxii. multum ex vetere vino vtilissimū fieri: quod facillime cū melle cōcoctum poratur. corpora auget. multi senectam longā mulsi nutricatu tollerauere. celebri pollionis romuli exemplo: quē centesimū annū excedentem cū diuus Aug. hospes interrogaret: qua nam ratione maxime vigorem illum animi corporisq; custodisset. ille respondit. intus mulso foris oleo. Melitetes quoq; ex vino & melle cōficitur distans a mulso. fit. n. ex musto & cōgio mellis & cyatho salis sufferuefactis: greci mul

Exēplum Pollionis romuli.

Melitetes

Melicraton.

tū vocant: οἰνόμελι & μελικρατον. Vlpianus iurisconsultus titulo de vino & tritico legato: vini appellatione autumat mulsum nō contineri: oinomeli cōtineri. Interp̄tatur q; oinomeli vinū esse dulciū mū. quod si proba est vlpiani sentētia: mulsum nō erit idem quod oinomeli: ꝓmulsidaria dicūtur vasa: quibus mulsum cōtinetur: scribit pomponius iurisconsultus. legatis vasis scutellas & promulsidaria cō tineri. M. tullius epistola quadā ad papiriū petum sic refert: habuisses nō hospitē sed cōtubernalē: at quē virū. non eū: quē tu es solitus ꝓ mulside cōficere. vbi ꝓmulsis accipitur ꝓ pulmentario siue potione ex mulso condita: vndē promulsidaria vasa deduci autumo: notandū vsurpari mulsum pro adiectiuo: vt apud Plinii lac mulsum. acetum mulsum. aqua mulsa. quæ melle cōcinnata significātur apud Plautum ex amantis & blandientis affectu dicitur mea mulsa. græco sermone ὑλιξ nominatur vnde deriuatus calix pro poculo. Impingēdus: dixit quasi illidendus & nolenti ingerendus. impingi. n. significat vim quappiā: vt apud Hieronymū. Impegi nouissime in Danielem & apud Virgilii. exanimata sequens impingeret agmina muris. Ab eodem

Oinomeli

Promulsidaria

ꝓmulsis

Lac mulsum

Acetum mulsum

Calix

Impingere.

Pol m.hi fortuna magis nūc defit quā genus. Nāq; regnū supperebat mihi: vt scias quanto e loco: quantis opibus quibus de rebus lapsa fortuna occidat. quid huic calix mulsi impingēdus est: vt plorare desinat. aut aliquid eiusmodi ecce tibi ex altera parte ab eodem

poeta.ſ.ennio. Ex opibus ſummis: verba ennii poetæ ex tragedia: quainducitur Andromacha vxor hectoris poſt necē mariti. poſt obitum priami. poſt excidium troiæ captiua: a græcis abducta ita lamentari erūnas ſuas apud Senecam introade inducitur querībunda. Grāmatici allegāt Ennīū in andromacha. apud homerū vltima iliados rhapſodia Hectorē defunctū andromacha & hecuba penetrabili querimonia lamentantes cōplorant. ergo andromacha ex regiis opibus deuoluta & in ſeruitutē tranſacta hiſce verbis apud poetā Ennīū deflet ſuas erūnas. Opis egens: indiga auxilii: ops antiqui dicebant quē nūc opulentū. vt teſtimonio eſt contrariū inops. ops terra dicta apud antiquos: q̄ hic oē opus. & ideo dī ops mater. q̄ terra mater opis deæ dies feſtus opalia dicta: quæ erāt poſt ſaturnalia. Itē opecōſiua dies dicta ab dea opeconſiua. cuius in regia ſacrariū: priſci iouē coluerūt cognomēto opitulū. qđ opē indigentibus ferret. Anno tāt grāmatici opē ſingulariter auxiliū opes pluraliter diuitias ſignificare: ſed & opē veteres dixerūt p opulentia. Quid petā p̄ſidii: exanimata ac vecors p̄ſta agere infortuniorū andromacha: neſcit vnde p̄ſidiū petat: a quo exilii ſu petias imploret. Ennius fecit fabulā titulo & argumēto andromachā emulatus euripidem: cūius hic eſt verſus. Andromachæ nomen qui indidit recte ei indidit: quo verſu inſinuat andromachā ſignificare viraginē & viris depugnantē: quaſi androma chetē: fuit. n. virili aio ſepta & q̄dā veluti virago: qđ & Homeri teſtimonio ſatis liquet. Hectori tuo. ſ. marito. Freta: confiſa. Vrbe orba ſum. proſonomaſia eſt. ſiue annominatio: quæ fit ſimilitudine aliqua vocū. & vicinitate quadā verborū: vt quis locus aut lucus: vt ex oratore arator: vt diligere oportet quē velis diligere: de qua Quintilianus cicero & ceteri. Quo accedā: cōſimile eſt illud grachanū: quo me miſer cōferā. quo vertā. Fana tēpla: vel a fauno: vel q̄ fando cōſecrātur. Toſti: cremati. Abiete: criſpa. Intelligit lacunaria ſiue laquearia ex abiegnis trabibus texta fuiſſe deformata flāmis & exuſta: materies. n. vt inqt Plin. in. xvi. abieti pulcherrima eſt in trabibus p̄cipua aūt dos eſt criſpantibus: & in torto quodā diſcurſu venarū p̄cio-

Andromacha. Ennii.

poeta: ex opibus ſummis opis egens Hectori tuæ: huic ſubuenire debemus querit. n. auxiliū. quid petam præſidii: aut exequar: quomodoue nūc auxilium exilii: aut fuga freta ſim: Arce & vrbe orba ſum: quo accedam: quo applicem: cui nec aræ patriæ domi ſtāt: fractæ & diſiecte iacēt. Fana flāma deflagrata. Toſti alti ſtant parietes deformati: atq̄ abiete criſpa. ſcis quæ ſe-

Ops. Ops mater. Opalia Opeconſiua. Opitulus iuppiter Andromacha vnde. Proſonomaſia Annominaton. Locus Lucus. Fana Abies in

edificiis valida.

sis:pōdus sustinere in edificiis valida est. Abies etiā in trāsuersum posita:renititurq; pōderi:nec temere rūpitur:priusq; carie q̄ viribus deficit. abies arborū altissima rectissimaq; est:cuius pars inferior enodis & sapinus vocatur:superior nodosa duriorq; est: fusternā vocāt:quā do p̄cipit cato prelū ex sapino faciēdū intelligi vult ex abiete enodi

Sapinus Fusterna.

que pars a terra ē: ab abiete

Abietari?

abietarius deriuat. O pater:priamū dicit: q; verbū cōuenit psonæ ādromachę

quātur & illud in primis. O pater o patria o priami domus septum altisono cardine tēplū vidi ego te adstantē ope barbarica: tectis celatis laqueatis auro ebore instructā regi sedem. O poetā egregiū. quā quā ab his cantoribus euphorionis contēnitur. sentit oīa repētina & inopinata esse grauiora. Exaggeratis igitur regis opibus q̄ videbātur sempiterne fore:quid adiungitur. Hæc omnia vidi inflammari

Opulentias

O patria:hic vī Virg illud transtulisse. o patria o diuū domus ilium. & Silius. o patria o fidei dom⁹ inclyta Ope barbarica: opulētia siue opulētitate luxuriosa:nā & opulētitas dī p opulētia alludit āt ad græcos puerbiū:qđ est. πλισ μορητων βαρβαρων.i.fertilitas &opulētia barbarorū.

Fertilitas barbarorum.

Tectis celatis: sculptis & celatura variegatis. Dicit āt dolenter se vidisse domū regiā adstantē auro celatura laqueatibus superbā & spectabilē. Home. tradit. & repetit Pli. menelai regiā. auro argento electro ebore fulgere. Cātoribus euphorionis: Euphorion poeta fuit chalcidēsis: quē trāstulit Gallus: qui ob id sic loqtur apud Virg. in bucolico ludicro. Ibo & chalcidico: que sunt mihi cōdita versu. Carmina pastoris siculi meditabor auena. Quintil. in. x. quid euphorionē frustra transibimus:quē nisi probasset Virg. nūq̄ certe conditorū chalcidico versu carminū feciſſet in bucolicis mentionē. habebat autē hic euphorion quosdam ita deditos sibi amatores:vt eum p̄ferrent ennio & reliquis poetis eiusq; poemata studiose cantarent:posthabitis aliorū poematibus. Cantores hoc in loco significari puto scenicos fabularū actores: vt apud Oratiū: Si plausoris eges aulea manentis & vsq; Sessuri: donec cantor vos plaudite dicat. Chorus in fabula constat ex vocibus plurium cantorum.

Regia menelai electro & ebore fulgens Euphorion Cātores scenici.

Exaggeratis regis opibus. pluribus verbis apud Enniū sigillatim recensebantur gaze & opes regis priami: & ita facta exaggeratione opulentiarum regiarum flebiliter lamentabatur andromacha cuncta repente ac preter expectationem fuisse direpta inflammata & ad extremam internectionem redacta: ex quo fiebat dolor atrocior: cum inopinata mala: ac repentina sint grauiora: durioraque toleratu.

Priamo vi vitã euitari: in prima tuſculana hoc idẽ carmẽ recitatũ est vno tantũ imutato verbo. illic. n. vitã eripi ꝓ euitari legitur. vt intelligas idẽ eſſe vitã euitari: qđ vitã eripi: & eſt verus verbum planeq; poeticũ euitare ꝓ vitã eripere. & vita ſpoliare: ſicut letare dicitur hoc eſt leto mulctare. letata corpora apud Ouidiũ ꝓ interempta. & morte mulctata. Eripian⁹ huic andromachæ quæ tã flebiliter tãq; dolẽter infortunia patriæ ſue deplorauit apd̃ tragicũ poetã. Pſaltriam: cã tricẽ: muſicus. n. cantus & modulatio lenit ꝓturbationes. & leuat egritudines.

Vitã euitari.

Letata corpora

Priamo vitã euitari. Iouis arã ſanguine turpari. Præclarum carmen. eſt enim & rebus & verbis: & modis lugubre eripiamus huic ægritudinẽ: quomodo collocemus inculcitra plumea? pſaltriam adducamus cedrũ incẽdamus: demus ſcutelam dulciculæ potionis: aliquid prouideamus & cibi. Hæc tãdem bona ſunt: qbus ægritudines grauiſſime detrahãtur: tu. n. paulo ante ne intelligere te quidẽ alia bona dicebas. reuocari igitur oportere eũ mœrorẽ ad cogitationẽ bonorũ: conueniret mihi cũ Epicuro: ſi quid eſſet bonũ cõueniret. dicet aliquis. quid ergo tu epicurum exiſtimabas iſta voluiſſe. aut libidinoſas eius fuiſſe ſententias: ego vero miníme: video enim ab eo dici multa ſeuere. multa præclare. Itaq; vt ſæpe dixi: de acumine eius agitur non de moribus q̃is ſpernat voluptates eas: quas modo

Edricũ incẽdamus: corrigo cedrũ. In delitiis. n. vtebatur cedrus inter odores, iuxta illud maronianũ. vrit odoratã nocturna in lumina cedrũ. ſimiliter apud homerũ. calipſo vrit cedrũ ſciſſilem odoris cauſa. ſic. n ait in quinto odyſſeæ τλοσ εδοδμηκε δρυ τε κεδρος τε θυον γαρ ριστον οδοδει δαι μερον. i. pcul odor cedri & citri ardẽtiũ per inſulam redolebat. Plini. in. xiii. meminit ſententiæ homericæ thiam exponẽs ꝓ citro caſtigãſq; eorũ errorẽ: q cedri citriq; vocabulo odoramẽta accipiũt. oxycedros vocatur quæ acutũ & ſpinoſũ habet foliũ altera cedrus odore preſtat. maiorẽ cedrũ

Cedrus vtebatur in delitus

Oxycedros

vocant cedrealem: materiæ cedri eternitas eſt: ideoq; ſimulachra deorum ex ea antiqui factitauerũt. cedrinus fuit romæ in delubro appollo ſoſianus. Tu. n. ad epicurum hæc dicuntur. Libidinoſas ſententias: ſententiæ philoſophi libidinoſe dicuntur: quibus voluptate guſtus & complexus ſummũ bonum metitur: quod interdum facit epi-

Cedrales Cedrin⁹ Appollo.

curus.inter dū virtutē extollit:& ſine virtute beate viui nō poſſe p̄i-
tetur. Non verbo ſolū voluptatē epicurei propugnatoreſq; epicuri
dicūt non intelligere nos de qua voluptate loquatur epicurus:in qua
ſummū bonū ponit nunc Cicero ne tergiuerſari poſſint refert verba
epicuri planiloqua atq; perſpicua:q̄ planiſſime demōſtrant hominem
loqui de voluptate corpo-
rea & ſenſuali:ſicut ãt paulo
ante demonſtratū eſt. Cu
pio refelli:redargui: refuta-
ri:cōuinci: nã refellere vt ſu
pra docuimus eſt redargue
re falſitatem:refellit qui ne-
gat. Non creſcere volup-
tatem:ſicut ſtoici dicunt vir
tuti non eſſe locū incremen
ti. ita dicebat epicurus vo-
luptatem creſcere nō poſſe:
vbi detractus eſſet dolor.
Contra plato ait voluptatē
maiorem expetibiliorēq; fie
ri addita alia voluptate. Et
ex hoc colligit voluptatem
ſummū bonū eſſe nō poſſe:
cum id ſummū ſit bonum:
cui nihil addi poſſit.hoc idē
tradit Ariſtoteles in.x. ethi
corum. Tria magna pecca
ta. conſimiliter in libris de
finibus bonorum diſputans
cū torquato epicureo mul-
ta reprehendit ex dogmate
doctrinaq; epicuri.quē architectū beatæ vitæ nominitant. Niſi ſen-
ſus:quaſi titilarentur. pugnat ſecū epicurus ſibiq; cōtraria dicit: quo
nihil turpius.mō ait ſummū bonū eſſe in voluptate:que percipitur e
guſtu:tactu.auditu.viſu.olfatu qui ſenſus quinq; ſunt notiſſimi.& vo
luptates eorū cognitiſſimæ.modo dicit ſummū bonū eſſe indolentiā
pugnant haud dubie hæc inter ſe. cū aliud ſit frui voluptatibus ſenſu
alibus:aliud non dolere:titillari autem dicuntur ſenſus quando mo-
uentur. Geſtiunt: pruriunt voluptatis dulcedine: tranſlatum ver-
bum a titilatu alarum: vbi dulcedo ſcabendi ſcribit Pli.in.xi.in eadē
precipua hilaritatis ſedes: quod titilatu maxime intelligitur alarum

Refellere

Voluptas maior ad dita volu ptate.

Architectus beatæ vitæ.

Pugnat ſecū epicurus.

laudauit. Ego tamen memínero:
quod vídeatur ei ſummū bonum.
Non enim verbo ſolū poſuit vo-
luptatem ſed explicauit quíd dice
ret: ſaporem ínquit & corporū cō
plexū: & ludos atq; cantus: & for
mas eas quibus oculi iocunde mo
ueantur:num fingo num mentior
cupio refelli. Quíd enim labore:
niſi vt veritas in omni queſtione
explicetur. At idem ait non creſce
re voluptatem dolore detracto:
ſummāq; voluptatem níhil dole
re. Paucis verbis tria magna pec
cata. Vnum quod ſecum ipſe pu
gnat. Modo enim ne ſuſpicari qui
dem ſe quícquam bonum niſi ſen-
ſus quaſi titillarentur voluptate.
Nunc autem ſummam voluptā
tē dolore carere. Poteſt ne magis

Ex hac trãſlatione dixit oratius in ſermonibus. p̃terea ne nos titilet gloria iure iurãdo obſtringãt. M. tul. in primo de fini. in hanc ſententiã: Nã ſi ea ſola voluptas eſſet: q̃ quaſi titillaret ſenſus: vt ita dicã: & ad eos cũ ſuauitate affflueret. Primũ & tertiũ putat: tã q̃ nihil interſit inter gaudere & nõ dolere: q̃ vel ſenſus cõmunis oſtẽdit eſſe diſſimilia. Cũ ꝓprie is gaudere dicatur: q in voluptatibus: vt edẽdi & coeũdi. nõ dolere vero is dicatur q anxietate nõ afficitur circa voluptatis ſanitatẽ. ſunt enim q̃dam immediata: vt leuitas grauitas. quædã meditata: vt calidũ frigidũ inter quæ eſt tepidũ. Sic aliqs beatus ẽ. aliqs miſer. aliqs nec beatus nec miſer ſic aliqs gaudet aliquis nec gaudet nec dolet. & ita eſt quiddã medium inter voluptatẽ & dolorem: quod nõ placet epicuro. A virtute ſuperauit: quando Epicurus ponit ſũmum bonũ in voluptate ſaporũ & tactus haud dubie ſeiungit ſummũ bonũ a virtute: ſine qua nulli veri philoſophi ſummũ bonũ metiuntur. Nihil autẽ tam cõtrariũ virtuti ẽ q̃ voluptas. ex quo verſus ille ſilii ſcitu dignus. hinc virtus illinc virtuti inimica voluptas: Laudat ſepe virtutẽ repræhenditur epicurus: quod ſecũ pugnat nec ſeruat cõſtantiam quæ in omni vita cuſtodienda eſt. Clamat. n. interdũ non poſſe iucũde viui niſi ſapienter: virtutẽ a voluptate diuelli non poſſe Raro fortuita interuenire ſapienti: dicuntur hæc quidem preclare: ſed incõſtanter nutat natatq̃ nec ꝓpoſiti pertinax eſt: cum ad voluptates ſubinde velabatur ita more volatici gubernatoris clauũ in horas mutat: vertunis: vt inquit ille: iniquis natus. Cũ gracchus largitiones maximas feciſſet: tyberius & Caius gracchi fratres: genere eloquentia facile principes: ſeges agrarias: frumentariaſq̃ tulerunt de agris viritim diuidẽdis ac frumento: q̃ cũ eſſent maxime populares populũ ſibi conciliarunt: tiberius auctore ſcipione naſica in capitolio a primatibus occiſus eſt: ictus fragmentis ſubſelliorũ inſepultus & in tyberim proiectus: Mox Caius gracchus eloquẽtior q̃ frater

Gaudere
Nõ dolere

Immediata.
Mediata.

Beatus
miſer.

Inter medius.

Sũmũ bonum nõ ſine virtute

Clauũ in horas mutat epicurus.

Duo gracchi fratres.

Lex frumẽtaria gracchi

pernicioſas aliquot leges tulit. Inter quas frumẽtariã: vt ſemiſſe & triente frumentũ plebi daretur: Alterã legẽ agrariã: quã tyberius frater ꝓmulgauerat: itẽ recẽtẽ attali ꝓgamenoꝝ regis hereditatẽ diuidi iuſſit. Po. Romano. Itaq; cũ ſeditioſo tribunatu diſſipaſſet publicũ patrimoniũ: tãdẽ a lucio opimio cõſule oppreſſus eſt in auẽtino: quem armata multitudine occupauerat: & illud ſacroſãctũ caput trib. plebis percuſſori ſeptumuleio auro reprenſũ eſt q id exciſum ad luciũ opimiũ detulit. Annotauerũt ſcriptores ſeptumuleiũ plũbo in os Caii gracchi addito: vt põderoſius eſſet: p ricidio ſuo rẽpub. circũſcripſiſſe. Piſo ille frugi: de hoc piſone: q ob virtutẽ modeſtiãq; cognominatus eſt frugi. mẽtio ſuperius facta eſt.

Mors gracchi Plũbũ in os gracchi ifuſũ.

Legẽ frumẽtariã quã tulerat gracchus de frumento plebi dãdo: de teſſeris frumẽtariis apud Suetoniũ: in ſecundo cõmentario fuſius enodatiuſq; perſcriptũ eſt.

Quid ſibi cõſtet: gracch? palam reprendit piſonẽ tãq; parũ ſibi conſtantẽ: quod venerit in cõtionem petiturus frumentũ: quod viritim diuidebatur ſecundum legem ipſius gracchi: quam piſo improbauerat: diſſuaſeratq;. Lege ſempronia: legem gracchanã intelligit: quoniam gracchi ſempronii dicebantur: apud hiſtoricos leges ſemproniæ claræ ſunt: quas hic ſempronius gracchus tulerat: ne de capite ciuium romanorum iniuſſu populi iudicaretur: hinc illa ciceronis exclamatio i verrinis: o lex portia legeſq; ſemproniæ. De hac ſempronia lege frumentaria meminit. M. Tullius in ii. officiorum his verbis. Caii gracchi frumentaria magna largitio fuit: exhauriebat igitur ærarium. Patrimonium publicum: ærarium intelligit & publica vectigalia. Negat epicurus: ſicut gracchus in orationibus videtur patronus erarii: eum reipſa eſſet diſſipator: ſic epicurus: interdum virtutem laudat: vt. M. Curium putes loqui: cum tamen voluptate: quæ virtuti contraria eſt ſummum bonum metiatur.

Lex ſempronia.

ba audiã: facta videã? Piſo ille frugi ſemper cõtra legẽ frumentariã dixerat. Is lege lata conſularis ad frumentũ accipiẽdũ venerat. Animaduertit Gracchus in cõtione Piſonẽ ſtantẽ. Quærit audiente romano populo: q ſibi cõſtet: cũ ea lege frumentũ petat quã diſſuaſerat. Noli iquit mea bona Gracche tibi viritim diuidere liceat. ſed ſi facias partẽ petã. Parum ne declarauit vir grauis & ſapiẽs lege ſempronia patrimoniũ publicũ diſſipari? Lege oẽs Gracchi patronũ Errarii eẽ dices. Negat epicur? iocũde poſſe viui niſi cũ virtute viuatur. Negat vllam in ſapientem

Vim fortunę:ſeneca ad ſerenū: epicurus quē vos patronū inertiæ veſtræ aſſimilis ait raro ſapiēti interuenit fortuna. Tenuē victū antefert. Diocles auctor eſt epicurum viliſſimis cibis vitam ægiſſe: ipſe quoq; in epiſtolis aqua tātū & cibario pane ſe cōtentū eſſe teſtat: verba epicuri ſunt ex epiſtola: mitte mihi caſei paululū: vt cū epulari precioſius voluero poſſim: ſcribit ſeneca. Epicurum q magiſter voluptatis dī certos habuiſſe dies: qb⁹ maligne famē extigueret: vt ita videret an aliqd deeſſet ex plena & cōſumata voluptate: & q̄tū deeſſet ē. n. ſūma voluptas poſſe cape ex ordeaceo pane voluptatē. Ad id ſe reduxiſſe: qđ eripe nulla fortū ſ̄ iiqtas poſſit. Quo ſapiēs beat⁹ nō ſit: ait Epicur⁹ ſapiētē ſi in phalaridis tauro puraſ exclamaturū. dulce ē & ad me nihil ptiet & ſiue crucieſ excarnificeſ. q̄ futurū nihilomin⁹ fœlicē acqrēdi pīmonii curā non hiturū: fortū ſ̄ reluctaturū: ad rēp. nō acceſſurū. Nō ſtā dicit: hypophora. Dicat q̄libet: Antipophora. Nō intelligam⁹: ita dicūt epicurei nos nō itelligeſ đ q̄ voluptate dicit epicurus. Qui dolore ſūmū malū: Epicurus in voluptate ponit qđ ſummū bonū eē vult. In dolore qđ ſūmū malū: qđ q ſētit virtuti locū nullū relinqt In q̄ ſūmū bonū collocāt ſtoici: q dolorē dicūt eē adiaphorō. i. indifferētē. Ita credo de honore: q̄ſi dicat ſe nō cōtēdere de honore cū epicureis p quo adipiſcēdo ſtudioſe & ardēter inſurgim⁹ cōtra cōpetitores & aduerſarios. Illi. ſ. epicuro: apud quē ſūmū bonū cōfit ex duobus: vt corpus ſine dolore ſit. aīus ſine perturbatione. Qui ſtatī cōuolēt. Illuc libēter homines cōuolāt atq; cōcurrūt vbi audiūt laudari voluptatē: querētes libidinib⁹ ſuis patrocinīū & velamētū aliqđ.

Viliſſimis cibis contentus

Maligne famē extinguere.

Scientiæ epicuri.

Antipophora.

Sūmū bonum ex duobus.

Me nõ laborare: oſtẽdit ſe nolle cõtendere cũ epicureis: quẽadmodum ſi de imperio: & de bello punico diſceptaretur. pro talibus.n. rebus animo & alacriterq; ſententia dicenda defendẽda ꝑ eſt. Dixit. M. Tullius aliubi. maledicta cõtumeliæ cõtentiones concertationeſq; in dicendo pertinaces. indignæ philoſophia mihi videri ſolẽt. Actum

Cõtẽtiones pertinaces indignæ

habiturũ: quando cõtendere nolumus: dicere ſolemus habituros nos ratũ & actũ quicquid egerint aduerſarii In hãc ſententiã ait portius Cato apud Liuiũ vos ꝓ faxitis deos omnes fortunare velim. proue biũ eſt apd ãtiquos. actũ agã actũ agis: ꝓ eo qđ ẽ nihil agã. nihil agis quod.n. in iure ſemel iudicatũ fuerit: reſcindi & iterũ agi non poteſt hinc illud terẽtianũ in phormione. actum aiũt: ne agas. Aliud lentulo videtur. Cato in oi ſenatu clamabat delẽda eẽ carthaginẽ. bellũq; carthaginenſibus inducendũ. Scipio naſica reclamabat contradicebatq; catoni cũ nollet dirui carthaginẽ. timẽs ne deleta carthagine: ſecuritas & veternũ romanos ſuaderet: torporeq; ſomnulenti marceſcerẽt:

Actũ agã
Actũ aiũt ne agas.

Sẽtentiæ cõiũctio amicitiæ.

ſententię ſcipionis ſubſcribebat lucius lentulus & cũ cato acclamaret e re publica mihi videtur carthaginẽ deleri: illi reclamabant: e re publica nobis videtur carthaginẽ nõ deleri tamen q̃is in ſententia dicẽda ſenatores diſſlentierent: nulla tamen inter eos cõcertatio emulatioq; reſidebat. vt.n. ait. M. Tullius in oratione de prouinciſq; cõſularibus. ita diſſenſi ab illo: vt in diſiunctione ſententiæ cõiuncti tamẽ amicitia maneremus. Hii: epicurei. Cum iſtis alias: cũ epicureis. alias ſe diſputaturũ dicit. Verũ ſit: iuſtũ: æquum & par. Oratius metiri ſe quemq; ſuo modulo ac pede verum eſt. M. Tullius in oratione ꝓ murena: negat verum eſſe allici beniuolentiam cibo. Expediat: vtile ſit.

verum iuſtũ plauſibilia.

Plauſibilia: fauorabilia: iucũda: popularia: quæ plauſu populi excipiantur: ſic oratio plauſibilis dicta: quæ placet & plauſum populi me

me non laborare: actũ habiturum quod egerint. Quid enim de bello punico agitur: de quo ipſo cum aliud. M. Catoni: aliud. L. Lentulo videretur. nulla inter eos concertatio vnquã fuit. Hi nimis iracunde agũt preſertim cũ ab his non ſane animo ſe defendatur ſententia: pro qua nõ in ſenatu: non in concione non apud exercitũ: neq; apud cenſores dicere audeãt. ſed cum iſtis alias: & eo quidẽ animo: nullũ vt certamen inſtituã: verum dicentib⁹ facile cedam. tantum admonebo: ſi maxime verũ ſit ad corpus omnia referre ſapientẽ: ſiue vt honeſtius dicã nihil facere: niſi quod expediat. ſiue omnia referre ad vtilitatẽ ſuã:

retur: ſenſus eſt epicureos: qui omnia referũt ad vtilitatẽ ſuã & voluptatẽ debere ſolos iſta ſecũ muſſitare: nec iactationẽ oſtẽtare: quoniã talia nõ ꝓbanť: nec plauſu fauorq; populari excipiũť. In ſinu gaudeãt ſecũ & cũ ſuis letenť: ne genuinũ gaudiũ inuulgẽt: ꝓuerbialis eſt locutio q̃ & poetæ vſurpãt. Tibul. q̃ ſapit in tacito gaudeat ille ſinu. Prop. In ſinu gaudeat in tacito cohibe gaudia cluſa ſinu. Si nec opinato euenerit: cyrenaici philoſophi: vt ſupra dictũ eſt: egritudinẽ effici cenſent ex inſperato nec opinato malo: tanq̃ oia repentina grauiora ſint.

quoniã hæc plauſibilia nõ ſunt vt in ſinu gaudeãt: glorioſe loq̃ deſinãt. Cyrenaicorũ reſtat ſentẽtia: q tũ ægritudinẽ cẽſent exiſtere ſi nec opinato qd euenerit. Eſt id quidẽ magnũ vt ſupra dixi etiã Chryſippo ita videri ſcio: qď ꝓuiſum ante nõ ſit: id fieri vehemẽtius: & ſed nõ ſunt in hoc oia: quãq̃ hoſtiũ repẽs aduẽtus magis aliquãdo cõturbat quã expectatus. Et maris ſubita tẽpeſtas quã ante ꝓuiſa terret nauigãtes vehemẽtius: & eiuſmodi ſũt plæraq;. ſed cũ diligẽter nec opinatorũ naturã cõſideres: nihil aliud reperies niſi qdẽ oia ſubita videri maiora: eqdẽ ob duas cauſas. Primũ qď quãta ſint q̃ accidũt: cõſiderandi ſpaciũ non datur. deinde cum videtur precaueri potuiſſe ſi prouiſum eſſet: quaſi culpa cõtractũ malũ ægritudinẽ acriorẽ facit: Qď ita eẽ dies declarat q̃ ꝓcedens ſta mitigat: vt iiſdem malis manẽtibus non mõ leniatur ægritudo:

Repens: repẽtinus ſubitarius q;. Silius clamor ſepe repens. Magis cõturbat, vir fortis ex improuiſo oppreſſus ab aduerſario conturbatur: exercitus hoſtilis ꝓter ſpẽ ſuperueniens ſolet eſſe terribilis: & cũcta cõturbat adeo vt hoc caſu oppræſſis nec virtus poſſit: nec multitudo ꝓdeſſe: Vegetius ſubſeſſas appellat inſidias: quibus in itinere exercitus imparatus: ac nihil tale ſuſpicans opprimi ſolet. ſubſidere enim ſignificat delitẽſcere: vnde ſubſeſſores dicti qui delitẽſcentes inſidiantur. Et inſidiis circũuentos interimunt: contra ſubſeſſos vocam⁹ hoſtium dolo circunuentos. a Valerio ſubſeſſor alieni matrimonii dictus: qui pudicitie alienæ coniugis inſidiatur. Subita tempeſtas: huic ſententiæ. Subſeſſæ Subſeſſores. Subſeſſis

conſimilis eſt illa oratiana ſentẽtia. improuiſa ſimul ſpecies terretq; vtrũq;. Dies temporis lõginquitas. ſic Tibul. longa dies homini docuit parere leones. Inde diecula dicitur tempuſculum & aliquantula mora Diecula

In pleriſq; tollatur: iuxta illam ſententiã: que ait nullum eſſe tãtum dolorem: quẽ non longinquitas temporis minuat: ac molliat: & a Seneca decenter ac vere dictũ eſt. Dolorem dies conſumit licet contumaciſſimũ & quotidie inſurgentẽ. Carthaginenſes ſeruierunt: auctor eſt Liuius captiuos carthaginenſium pluſculos a romanis redditos fuiſſe ſuis ciuibus & olim carthaginenſes egerũt de permutandis captiuis: vſi attilio regulo deprecatore: qui cõtrariũ ſuaſit: miſerũ eſt ãt diſcere ſeruire: vbi didiceris dominari: ſed hæc eſt fortunæ cõdictio: q̃ ſumma imiſcẽs: facit vt reges ex regno in ſeruitutem delabantur: ſic hecuba: ſic creſus: ſic ſiſigãbis olim ſeruitutẽ ſeruierũt. Rege capto perſe: paulus emylius perſem macedonum regem captiuum duxit in triũphũ & cũ perſe duos filios: filiãq; vnicam: ſubſequãtur familiares & amici plures regis: ip̃m regẽ intuẽtes & flebiliter lachrymãtes adeo vt pleriq; ex romanis lachrymare ob miſericordiã compellerẽtur triũphus fuit ſpecioſiſſimus opulẽtiſſimuſq; vt docet Plutharchus: ab hoc tempore Popu. Ro. tributũ pendere deſiit vt. M. Tullius Plinius q; notificãt: tũc cognitũ ẽ: quid polleat fortuna verſatilis que filium perſei legitimum artem ferariam diſcere compulit ob querendum victum: cuius rei teſtis eſt amianus marcellinus. Quoſdam corinthios. ſ. ſeruitutem ſeruientes. Hæc omnia vidi verba ſunt ex andromacha tragedia quibus ſuperius illa erũnas ſuas flebiliter ſic deplorabat hæc omnia vidi inflãmari: & que ſubſequũtur. Argiuos aut ſicyonios diceres corinthi ex libertate in ſeruitutẽ lapſi ſeruiebant argiuis ſicyoniſq; eo cultu: & habitu atq; oratione: vt argiui ſicyoniiq; viderẽtur: & ita in alienam non ſolum poteſtatem: ſed etiam veſtem linguã q; tranſierant: hęc ſunt opera fortune ludantis hęc ſunt ludibria riſã nuſie hęc ſunt documenta mortalium: vt memores ſint rerum humanarum: quæ fluxæ inſtabiles caduce ſunt & temporis momento mutabiles Sicyonio: peloponeſi populos eſſe quis ignorat a quibus olina ſicyonia bacca dicitur a poeta. Vnde ſyconii calcei parum viriles. Regnum ſicyonum vetuſtiſſimum fuiſſe teſtis eſt Euſebius. Sicyonum fuiſſe officinarum omnium methallorum patriam auctor eſt Plinius.

Dolorem dies cõſumit.

Exregno in ſeruitutẽ cadere

Darei mater Perſes in triũpho

Filius perſei faber

Sicyone patria methallorum

ſed in pleriſq; tollatur. Carthaginenſes multi Romæ ſeruierũt. Macedones rege capto Perſe. Vidiẽt in peloponeſo cum eſſem adoleſcens: quoſdam corinthios. Hipoterant omnes eadẽ illa de Andromacha deplorare. Hec omnia vidi. ſed etiã dacantauerãt fortaſſe: eo.n.erãt vultu oratiõe oĩ: reliquo motu & ſtatu: vt eos argiuos aut ſycionios diceres: Magiſq; memo

Corinthi ruinæ: Seruius sulpitius in epistola ad Ciceronem cōso
latoria: dicit se vidisse cadauera oppidorum prostrata & dirruta ante
oculos lacentia: videlicet: eginæ: megaræ: pirei: & corinthi: tradunt
historici: corinthum quod olim: greciæ lumen fuit & ciuitas opulen
tissima extinctam fuisse ac dirutam ob legatos: cum mumius consul

uerant corinthi subito aspectu pa
rietū ruinæ: quā ipsos corinthios:
quorū animis diuturna cogitatio
callum vetustatis obduxerat. Legi
mus librū Clytomachi: qué ille e
uersa Carthagine misit cōsolandi
causa ad captiuos ciues suos. In
eo est disputatio scripta Carnea
dis: quam se ait in commentarium
retulisse. Cum positum esset vide
ri fore in ægritudine sapientem pa
tria capta que carneades contra
dixerit scripta sunt. Tanta igitur
calamitatis præsentis adhibetur a
philosopho medicina: Quanta

Romanus exercitū corin
thiorū sub ipsis isthmi fauci
bus cōcidisset: tūc enī ab in
colis deserta ciuitas direpta
primū: deinde tuba p̄cīnēte
deleta est: tunc corinthii in
mancipatū seruitutēq; de
mersi sūt ait. M. Tulli. se ma
gis ad misericordiā esse per
motū aspectis corinthi rui
nis: q̄ cōmoti sint ipsi corin
thii: cui⁹ rei causa est: qđ ani
mi illorū iā occalluerant ob
durauerātq; ad tollerātiam
calamitatū: & sic oſtēdit lō
ga die nō solū leniri sed tol
li quoq; egritudinē. Clito
machi: clithomachus philo
sophus carthaginēsis athe
nas venit annos natus qua

Clitoma
chus

draginta: audiuitq; carneadē: cui⁹ & successor fuit: tris sectas sectatus
academicorū: peripateticorū: stoicorū: volumina cōdidit supra qua
draginta. Ciues suos. s. carthaginēses: Inualuit cōsuetudo: vt conci
ues passim dicamus municipes nostros: recte an perperā viderint illi:
in quos; ore & labris dictio hec ē frequēs: me riualē nō habebūt. Ego
latinitatis elegātiā sequēs dicere mali: hic me⁹ cui⁹ est: q̄ cōciuis: & ita
locuti sūt veteres oēs: q pure ꝓbeq; loquūt. Itaq; M. Tul. loq̄ndi nor
ma: vbiq; voluminū ciues suos dicit: nusq̄ cōcives. Neoteri. i. recētio
res cōcives dictitant: tāq̄ id sit elegātissimū latinissimūq;: auctoritas
mihi dux ē & magistra rerū oium. alio mō latine & elegāter dī: muni
ceps me⁹: ꝑ ciuis me⁹: siue cōterraneus. Plini⁹ iuris cōsulti: i cola eruditorū. Municipes vsurpāt in hoc significatu. libet interdū in hec ēt mi
nuta diuertere: ad vitiligines linguarū repurgādas. Carneadis: magi
stri doctorisq; clitomachi: de cuius acumine doctrina memoria dictū
est in primo cōmentario. Cū ita positū esset: hec erat ꝓpositio ac ve
luti argumētum libri: mihi videtur sapientē futurū in egritudine pa

Cōciues non dici eleganter
Ciuis meus municeps meus

Vitiligines linguarum

tria capta: tãq̃ patriæ amissio sit omniũ iacturarũ maxima: ꝓ qua sapiens mori nõ recusabit: q̃ oẽs omniũ caritates cõplexa est carneades aũt cõtra differebat ostẽdẽs sapientẽ nõ fore in egritudine ex patriæ captiuitate: & euersione tãq̃ sapiẽs sit totius mũdi ciuis: & oẽ homini natale solũ: tãq̃ sapiẽtis animus instar sũmi cœli ligdus defecatus im perturbatus sit: q nullo nubillo obducatur: cui sentẽtię subscribit philosophi stil bonis exẽplũ: q capta patria amissis liberis amissa vxore cũ ex incendio solus & tamẽ beatus exiret iterrogãti demetrio: cui cognomẽ ab exitio vrbiũ poliorcetes fuit: nunqd pdidisset: oia ingt bona mea mecum sunt: quo dicto dubitare demetrium coegit an vicisset: nihil ingt perditi: oia mea mecũ sunt: videlicet virtutes: quas nulla vis hostilis eripere quit. quibus sapiẽs septus: nullũ põt subire dispẽdiũ: biantẽ ꝓtereo: cuius exẽplũ vulgatũ est nimis. Sed cicatricibus: q̃ obductæ: & vetustate callosæ vix tolli sanarique possũt. Nihil oportere: hec est illa cõsolatio: q̃ nobis in prõptu esse solet volẽtib⁹ re leuare dolorẽ lugẽtiũ: dicitm⁹. n. cõsolãdi cã nihil: videri debere inopinatũ: & qd necesse est talia accidere mortalibus: aduersus q̃ muniti ꝓparatiq̃ esse debem⁹. turpe est. n. quod & egritudinem auget: dicere: non putaram: omnia putãda sunt: nihil non opinandum euenire posse. habendus est in ore & in memoria versiculus ille. cui vis potest accidere: quod cuiq̃ potest. Panetius philosophus conducenter scripsit: quod vita hominũ pericula ex improuiso assidua & prope quotidiana fert ad que cauenda oportet esse aio semp intẽto: vt sunt athlete: sicut. n. illi in certamine athletico caput manibus oppositis quasi vallo ꝓmuniũ ita anim⁹ sapiẽtis aduersus petulãtias iniuriarũ ictusq̃ fortunæ debet eẽ erect⁹: ardu⁹ septus:

Sapiens mundi ciuis:

Exẽplũ stilbonis

Poliorcetes.

Oia mea mecũ sũt

Non putaram.

Simus simile athletis

inueterata ne desiderat qdẽ. Necsi aliquot ãnis post idẽ ille liber captiuis missus eẽt: vulneribꝰ solũ mederẽt sed cicatricibus: sensim. n. & pedetẽtim ꝓgredies extenuatur dolor. nõ quo ipsa res imutari soleat aut possit: sed id qd rõ debuerat: vsus docet minora eẽ ea q̃ sint visa maiora. qd ergo opus ẽ dicere aliqs ratiõe: aut oino cõsolatione vlla: qua solemus vti cũ leuare dolorẽ mœrẽtiũ volumus: hæc. n. fere tũ habemꝰ in prõptu. nihil oportere inopinatũ videri: Aut q tolerabilius feret incõmodũ q̃ cognouerit. necesse est homini tale *aliquid* accidere: Hæc enim oratio de ipsa summa mali nihil detrahit. tantũ modo affert nihil euenisse: quod nõ opinandũ fuisset. neq̃ tamen

ne qua in re repẽtina incurſio imperatis improtectiſq; nobis obortiat.

Neq; nõ valet: aliquid valet. Quia recentia ſunt: tãq; malũ videat maius: quia recens eſt & recẽter ingruit: q̃ quia ſit repentinũ & inopinatum. Quã pauca natura deſideret: ſi ad opinionẽ viues: nũq; eris diues: ſi ad naturã nunquã eris pauper: opinio immẽſum: natura minimũ deſiderat ſi vis vacare animo aut pauperi ſimilis oportet: aut pauperi ſimilis nõ põt ſtudiũ ſalutare fieri vt inquit ſeneca ſine frugalitatis cura. Epicurus ait honeſta res eſt leta pauptas: nõ qui parum habet. ſed q plus cupit paup eſt: parabile eſt qđ natura deſiderat: & appoſitũ parvo cõſtat: ad manũ ẽ qđ ſat eſt. Ad exẽpla traducimus. Duplex ratio diſputãdi eſt: aut præceptis aut exẽplis: quantũ græci pollẽt p̃ceptis: tantũ romani qđ eſt maius: exemplis: orator vt docet Quintilianus in. xii. imprimis abũdare debet copia exẽplorũ: q̃ teſtimoniorũ obtinẽt locũ: vnde etiam ſenibus auctoritas maior ẽ quod plura noſce & vidiſſe credũtur: plato in libro de regno arduũ eſſe ait ſine exẽplis magna ſufficienter oſtẽdere. Hic in diſputatione de paupertate. Socrates cõmemoratur: paupertas vt apulei verbis vtar fuit in Ariſtide iuſta in phrocione benigna: in epaminũda ſtrenua in Socrate ſapiẽs: in homero diſerta: eadẽ paupertas etiã. P. R imperiũ a primordio fundauit. Nõ debet igitur pauptas videri res onerosa immo potius appetẽda: cũ videamus tot viros præclaros in paupertate vixiſſe: beatiores letioreſq; q̃ quibus domi cõgeſtæ ſunt opes regiæ: quorũ bracteata & perſonata fœlicitas eſt: & profecto paupertati taliũ virorũ nullas credo diuitias poſſe præferri: que ſolidis & veris bonis exuberat: cũ diuitiarũ frons hilaris multis intus amaratudinibus referta ſit. Socratis patet fuit io-

Natura minimũ deſiderat

Parabile.

Ad manũ ẽ qđ ſat ẽ

Exẽpla ſalutaria.

Pauptas in ſocrate ſapiens

Bracteata fœlicitas.

phroniſcus lapidarius: mater phenareta obſtetrix: qui in paupertate beatiſſimus amicis olim audiẽtibus emiſſem inquit pallium ſi nummos haberem neminem popoſcit omnes admonuit: a quo acciperet ambiguus fuit. Hic diogenes: notiſſimus eſt cynicus diogenes: cui nihil habenti nihil defuit: qui potentior Alexandro naturæ victor humanæ cũ haberet cotylam ad potandũ hoc eſt poculũ ligneum vidit puerum manu concaua bibẽtem: ſtatimq; id eliſit ad terrã: dicens neſciebam: quod natura haberet poculũ: puer me vilitate ſuperauit prætorium diogenis fuit dolium: in quo degebat: quod vt cũq; ſol ſe inclinauerat ſimul vertebatur Vnde iocabat domũ ſe habere volubilẽ de quo ſatyrographus: ſed dolia nudi nõ ardent cynici: ſi fregeris altera fiet cras domus: hemerobios ideſt diarii victus vulgo appellatus eſt. Duplici palliolo vſus: peram habuit pro cellario: baculum pro adminiculo: quo ſe iam ſenex & infirmus ſuſtentabat: præter hanc ſuppellectilẽ nihil quicquã requirens: hæc ſunt cynicæ inſignia familiæ. Diogeni: hoc erat pera & baculus: quod regũ diadema quod pontificibus galerum: qui cum Alexandro Magno de veritate regni certabundus baculo vice ſceptri gloriabat. De diogene Hieronymus: laertius: apuleius: dion. cæteri extant epiſtolæ ipſius diogenis: quibus Reculas ſuas reſtatur: qui præ vna pera & baculo ſprevit opes opulentas: & prorſus ad viuendũ velut ad natandũ iis melior: q onere liberior. Cecilianũ: a cecilio conditore comediarũ: de quo ſedigitus poeta. Cecilio palmã ſtatuo de comico: & Oratius. Vincere cecilius grauitate Terentius arte. Cecilianũ & illud eſt: homo homini deus eſt ſi ſuũ officiũ ſciat. Sub paliolo ſapientia: virtus vt inqt Seneca nulli p̃cluſa eſt: oĩbus patet: oẽs admittit: libertinos ſeruos: exules: nõ eligit domũ nec cẽſum: nudo hoĩe cõtenta eſt: nõ eſt igitur a pãnis & ſordibus virtus eſtimãda: in quã ſentẽtiã eſt illud apuleianũ: ne me putetis egenũ vel abiectũ: neve de pãnulis iſtis virtutes meas eſtimetis: Plinius in epiſtolis tradit quoſdã interdũ ſe ductos cultuq; pagano quaſi ruſticos nõ minus eſſe eruditos: q̃ eos: q ſtudia profeſſũ & oſtẽtãt. Caio fabritio: norma pauperatis, & exẽplũ apud romanos Caius fabritius eſt: qui patellã & ſalinũ ex argento tantũ deorũ colendorum

De diogene Cotyla

In dolio degens.

Hemerobios

Baculus & pera.

Cecilius comicus.

Homo homini deus

Virtus de pãnis eſtimãda eſt

Norma pauptatis fabricius.

cõmemoratur. hic diogenes: hic cecilianũ illud ſæpe eſt etiã ſub paliolo ſordido ſapientia. cum. n. paupertatis vna eadẽq; ſit vis: quidnã dici poteſt: quamobrem. C. Fabritio tolerabilis ea fuerit: alii negent ferre poſſe. Huic igitur alteri generi ſimilis eſt ea ratio conſolandiq; docet humana eſſe: quæ acciderit. non enĩ ſolũ id continet illa diſpu

causa domi habuit. Ita tamen vt patella corneo pediculo sustineret: cuius filiæ ob paupertatē de publico dotibus donatæ: ad maritos ierūt portātes gloriā domesticā: pecuniam publicā: hūc pyrrhus epirensis: nullo auro nullis pollicitationibus expugnare potuit: vt secum esse vellet ac proximū a rege principatum obtineret: qui dixit pyrrho: nō hoc ille cō ducibile esse. Nā si epirote iquit ambos nos norint a me regi q̄ abste malint: hinc ait poeta: paruoq; potentem fabriciū. Et claudian⁹: pauper fabricius pyrrhi cum sperneret aurū. Iulius higinus in libro de viris illustribus: scripsit legatos sannitiū obtulisse dono Cato fabricio grandem pecuniā: tum fabriciū planas manus per omnia fere corporis membra deduxisse: & legatis ita respondisse dum illis omnibus membris quæ attigisset imperare posset nunquā quicquam futurum: & ita pecuniam repudiauit.

Claudianus.

Scitum fabritii.

tatio: vt cognitionē afferat generis humani: sed significat tolerabilia esse: quæ & tulerint: & ferant cæteri. De paupertate agitur: multi patientes pauperes commemorantur. De contemnendo honore. multi inhonorati proferūtur: & quidem propter idipsum beatiores: eorumq; qui priuatum ocium negociis publicis ante tulerunt:

Generis humani: humanum genus flexum esse caducum: imbecillum: quassum: sexcentis malorum milibus obnoxium: ad omnem fortunæ contumeliam proiectum: precarii spiritus autumant scriptores idonei. Apuleius in demonio Socratis definit homines esse terræ incolas moribundis membris: lentibus & anxis mentibus brutis obnoxiis corporibus: dissimilibus moribus: similibus erroribus: peruicaci audacia: pertinaci spe: casso labore: fortuna caduca: tarda sapiētia: cita morte: querela vita. Multi inhonorati: cato quo die repulsa passus est: pila lusit: quem ait Plinius repulsis tāq; honoribus ineptis gaudere solitū: apud Valeriū caput est de repulsis: quo enumerat exēpla clarorū virorū: qui repulsis fugillati fuerūt: inhonoratiq; discederūt. Mar. Tullius in oratione pro plantio aliquot cōmemorat repulsa notatos: & a populo præteritos in petitione magistratus. Priuatim otium ante tulerunt. Mar. Tullius in oratione. pro cluentio: viros clarissimos percenset: qui petitionem honorum relinquentes vitam tranquillam & quietam remotam a procellis inuidiarum sequi maluerunt. Epicurus ait sapientem non accessurum ad rempublicam: cleantes: chrysippus: zeno: nemo illorum rem publicam administrauit: philosophi pene omnes: in ocio litterario vixerunt: multi vt verbis. Mar. Tulli vtar: & sunt: & fuerunt qui tranquillitatem expetentes a negociis

Hō res fluxa. quassa

Difinitio hominū, apuleiana

Repulsa

publicis se remouerunt: ad otiūque perfugerunt fuit temporibus tyberii principis quidam nomine vacia: nulla alia re quam otio notus: & ob hoc vnum: quod in otio continuerat fœlix habebatur: de quo exclamabant omnes: o vacia solus sis viuere. Cauendum tamen est ne dum solitatem eligimus & vitam ociosam concupiscimus: nec nobis: nec aliis viuamus: sicuti quidam qui se inertiæ: & ventri: somno: & libidini dediderunt: qui lucifugi: nec orientem viderunt: solem nec accidentem: qui dū nemini viuūt: nec sibi ipsis vixerūt.

Exēplū vaciæ O vacia solus sis viuere.

Luci fugi.

Anapestū: carmen veteris poetæ. Anapesticū significat constans anapesti pedibus: fit autē anapestus pes: ex duabus breuibus & lōga

Anapestū

Potentissimi regis forsan agamēnō significatur: siue priamus: inductus in tragedia: sic apud senecam in tragedia oedipus: damnat vitā regiam: eiq; quietā anteponit: cum ait: quisquā ne regno gaudet o fallax bonū: quantū malorum: quā fronte blāda regis. Ignobilis: ignotus non cognobilis: Democritus veni inquit athenas & nemo me nouit. vt inquit Seneca: qui vixit notus omnib⁹ ignotus moritur sibi. Orbitates liberorū: sicut pauli emylii Xenophontis: Anaxagoræ: & aliorum: qui filiorum obitum forti subnixoq; animo tulerunt. Ego cum genui: supra dictum est: Telamonem audito filiorum interitu dixisse laudabiliter: Ego cum genui: cum morituros sciui. Futuras commentabar: apud euripidem: vt ante dictum est sic loquitur Theseus: futuras mecū commentabar miserias aut mortem acerbā: aut exilii mestam fugam.

Ignobilis

nominatim laudatur vita. nec silentur illud potentissimi regis. Anapestum: qui laudat senē & fortunatū esse dicit: q; inglorius sit atq; ignobilis ad supremū diē peruenturus similiter cōmemorandis exēplis orbitates quoq; liberorū predicātur: eorūq; qui grauius ferunt luctus aliorū exēplis leniūtur: sic perpessio cæterorū facit vt ea quæ acciderit multo minora quam quanta sint existimata videātur. Ita fit sensim cogitantibus: vt quantum sit emēdita opinio appareat. Atq; hoc idem & Telamon ille declarat: ego cum genui moriturum sciui & cætera. & Theseus. futures mecum commentabar miserias. & Anaxagoras: sciebam me genuisse mortalem. Hi.n omnes diu cogitātes de rebus humanis intelligebāt eas ne quaquam pro opinione vulgi etiam extimescendas: Et mihi quidem videtur idem ferre accidere iis

Qui ante meditantur: vt iam sepius dictum est: quicquid expectãdum est diu: leuius accedit: & prouisa omnia leuiora fiũt. Dies: temporis longinquitas. Illos: qui ante meditantur. Hos: quibus medetur dies. Pares casus: exempli causa: orbitas filiorũ: exilium: amissio patriæ: & alia hoc genus. Grauius etiam tulisse: non absimile est scitum illud solonis: qui cum lachrymabũdus lugeret defunctum filium diceretur q̃ sibi a quodam: at nihil proficis: respondisse fertur: at propter hoc ipsum illachrymo: quia nihil ꝓficio.

qui ante meditãtur quod iis: q̃bus medetur dies: nisi q̃d ratio q̃dã sanat illos: hos ipsa natura: intellecto eo q̃d remediũ illud cõtinet: malũ quod opinatũ sit esse maximũ: nequaquã esse tãtũ sui natura: vt vitã beatã possit euertere: hoc igitur efficitur: vt ex illo nec opinato plaga maior sit: nõ vt illi putãt: vt cũ duob⁹ pares casus euenerit: is mõ ægritudine afficiatur: cui ille nec opinatus casus euenerit: itaq̃ ducũtur nonnulli in mœrore: cũ de hac cõmuni omniũ cõditione audiuissent: ea lege nos eẽ natos: vt nemo imperpetuũ esse posset expers mali. grauius etiam tulisse. Quocirca Carneades: vt video nostrũ scribere Antiochũ: reprehendere Chrysippũ solebat laudantẽ euripideũ carmen illud. Nemo mortalis est quẽ nõ attingat dolor: morbusq̃. Multi sunt humãdi liberi: rursũ creãdi: Morsq̃ est finita oĩbus: quę generi humano angorẽ nequicquã afferunt. reddenda est terræ terra.

Ideo lachrymo quia nil ꝓficio.

Xenophilus exps morbo⁹.

Pati necesse est multa mala.

vt. n. inqt scite vereq̃ nouꝰ poeta: pati necesse ẽ mortalẽ multa mala. Nequicq̃: frustra: cũ nulla sit medela: cũ nullis plantib⁹ defuncta reuocẽtur. Cicero quadã epistola: q̃d angã: crucie ne me: quid deinde

Triplex messio.

Messis a medio.

Anace necessitas.

Necessitas ferus caret.

Parcæ necessitatis filiæ

Necessitudo.

Hō quid.

Anacreō acino vuæ strāgulatus.

Dictū scythe.

assequar? Vita metēda: trāslatio a frugib⁹. q̄ maturæ metūt. Oratius in epistol. Emittit orcus grādia cū paruis nō exorabilis auro fruges autē metūtur: triplici genere messionis: vnū vbi falce secūdū terrā sub secāt frumētū: altero vbi ligneū habēt bacillū incuruū. In quo sit extremo serrula ferrea. hac spicas desecāt: & stramēta stācia in segete relinquūt: vt postea subsecēt: tertio mō metūt: vt stramē tū medium subsecēt: a quo medio messem dictā putat. M. Varro in primo de re rustica. Iubet necessitas: necessitatis. q̄ græci ἀναγκην vocāt: amarissime iūt leges truculētissima impia. ilupabilis: vis meritoq; ait plato i protagora: necessitati nec deos qdē repugnare. Liui⁹ cōsimiliter: pareat igt necessitati: q̄ nec dii quidē superāt Necessitas vt scite dixit cato: feriis caret. Plato: plotinusq; platonicus parcas a iūt filias eē necessitatis: quę ineffugibilis ē vt ingt Apuleius. Desiq; semper & vbiq; vltrix comitatur: eadē necessitudo dicit quā Mar. Tulli⁹ sic scribit in secūdo de nicetoricorū: puto eē hāc necessitudinē. Cui nulla vi resisti pōt: quæ neq; mutari neq; leniri potest: vt corpus mortale aliquo tēpore interire necesse est: atq; ita necesse: vt vis postulat necessitudinis: cui nulla vi resisti potest. Negabat: silicet carneades reprēdēs chrysippū fulcientem porticū stoicoꝝ. Ad maleuolos cōsolādos: maleuoli solatii vt ingt Seneca: genus ē turba miserorū. Lōge secus: lōge aliter quā carneadu

Admonet esse hoiem. qd est homo? ingt Seneca: quod libet passūvas & fragile tactu. Quid est hō? imbecillissimū corpus & fragile. Plinius in secūdo: nihil homine miserius esse ait. Nihil superbius: ab eodē mortalitas fragilis & laboriosa nominat: idē aliubi dixit: is domū p⁹ fecto vitā æqua lāce pēsitabit. q semp fragilitatis humanæ memor fuerit miserrima est pfecto hominis cōditio: cū tātalo serpentis dēte ictus intereat: cū anacreon acino vuæ passe: cū fabius senator in lectis austu vno pilo strāgulatus sit. Dixit olim legatus scytharū Alexandro magno: ex indulgentia fortunæ conditionem humanam oblitus: si deus extribuere mortalibus beneficia debes: sin autem ho-

Tū vita oībus metēda: vt fruges: sic iubet necessitas negabat genus hoc orationis quicquā omnino ad leuādā ægritudinē pertinere. Id. n. ipsum dolendū esse dicebat: quod in tā crudelē necessitatē incidisse mus. nā illā quidē orationē ex cōmemoratione alienorū malorū ad maliuolos cōsolādos esse accommodatā. Mihi vero lōge videtur secus: nā & necessitas ferēde cōditionis humanæ quasi cum deo pugnare cohibet: admonetq; esse ho-

mo es: id quod es semper esse te cogita. Qui mœret: in luctu & mœrore est. Enumeratio exemplorũ: potentiora sunt sepissime exempla quam rationes philosophorum & magis mouent: Ideoq; Mar. Cicero in oratione de prouintiis consularibus: sibi omniũ consiliorũ atq; factorũ: censet exempla: ex summorũ hominum factis petenda esse: quærimus enim nõ cur factum sit quippiam: sed a quo factum: & clari hominis exemplũ nobis pro ratione est. Nec coherere: põstat in translatione putridi ruentisq; edificii: quod male coagmentatũ non coheret: sed hiat ac fatiscit: i quo omnis fultura diducitur: ni si stabilimentis fulciatur: Exẽplorvis.

mine: quæ cogitatio magnopere luctũ leuat: & enumeratio exẽplorũ: nõ vt animũ maliuolũ oblectet. affertur. sed vt ille qui mœret ferendum sibi id censeat quod videat multos moderate & tranquille tulisse. Omnibus enim modis fulciendi sunt qui ruũt: nec cohere re possunt propter magnitudine ægritudinis. Ex quo ipsam ægritudinem lypin Chrysippus: quasi lysin: idest solutionem totius hominis appellatam putat. quę tota poterat euelli explicata vt principio dixi: causa egritudinis: Est enim nulla alia nisi opinio & iudicium magni presentis atq; vrgẽtis mali. Itaq; & dolor corporis: cuius est morsus acerimus perfertur spe proposita boni Et acta ætas honeste ac splẽdide tantũ fert cõsolationẽ: vt eos: q; ita vixerint aut nõ tãgat ęgritudo: aut leniter pũgat animi dolor sed ad hãc opinionem magni mali cũ illa ẽt opinio accesserit: oportere rectũ esse & ad officiũ pertinere.

Λυπη λυπεομαι. græco sermone dicitur tristior: λυπηριος tristis. λυπη tristicia & dolor: chrysipp⁹ ille in familia stoica famigeratus etymon subtiliter vestigauit huiusce vocabuli existiauitq; dici λυπη per litteræ immutationẽ quasi λυσιν: quę solutio significatur tanq̃ egritudo siue tristicia hoc est λυπη sit solutio & distractio totius hominis: hoc idem sentit Plato in cratylo: cum ait: lyppe: idest dolor & tristitia a dialyseos: idest dissolutione corporis trahi videtur. Nam in huiusmodi passiõe corp⁹ dissolui: græce quoq; ania vocatur tristitia. Algedon cruciatus: odie dolor: achthedõ meror & langor. Perfert: patienter toleratur: quod testimonio est opinionis esse non naturæ. Lypę. Lysis. Ania. Algedon Odine. Achthedon.

Ferre illud egre: ſi perſona nobis cara ac nexu ſanguinis cõiuncta moritur: opinamur officioſum eſſe & cõuenies: vt doleamus illa: chrymemus: demõſtremus nos id egro animo ferre: & ex hac opinione: tãq̃ id facere rectũ ſit & id oporteat: mœremus & in luctu ſumus.

Pedores

Pædores muliebre: ſordes. illuuies: ſqualores: vt ſupra docuimus potes ſeiũctim legere pedores vt colon ſubſequatur: mulie bres lacerationes genarum quod mulierib⁹ in luctu teſtificando ſolet eſſe familia riſſimũ: Vnde lata lex. xii tabularũ eſt: q̃ veraret genas a fœminis carpi & laceran: cuius habita eſt mẽtio in ſuperioribus. Pectoris percuſſiones: Virgilius expreſſit vtrunq̃ illo verſu. Vnguibus ora ſoror fedans & pectora pugnis: percuſſiones pectoris dicuntur planctus: & plangere percutere eſt. Lucanus. Exigit ad ſeuos famularum brachia planctus. Et mox paulo plãctu lꝛuẽtes atra lacertos. Item ſilius. Liuentia planctu brachia: apud Ouidiũ. plãgebãt corpore terram: apud catullum: plãgor eſt ꝓ plãctu & percuſſione ſic ſcribentẽ: ꝓcedũt leuiterq̃ ſonãt plãgore cachini. Fœminũ: coxarũ: femẽ eſt ꝓprie interior pars femoris: quod euidẽter oſtendit plinius: cũ ait in. xxvii. fœmina atteri aduriq̃ egritu notũ eſt femora. n. interiora egitando atterũtur: nõ exteriora: hinc oppido q̃ elegans vocabulũ finxit nouator verborũ Apuleius noſter q interfemineũ dixit locos muliebres: veluti poſitos inter femina. & coxas interiores: grãmatici quidã tradũt nõ inuenirí femen caſu recto: ſed ab eruditis vſurpatur: nõ tã prerãcidas grãmaticales p̃ceptiones: q̃ elegantiã nitorẽq̃ ſectãtibus. Agamẽnon homericus: apud homerum in. x. iliados inducitur Agamẽnon: q ex merore ſomnũ caperenõ poterat cæteris gratã quietẽ carpẽtibus qui ſuſpirãs gemens oculos ad cælũ tollẽs vtraq̃ manu capillũ radicitus diſcepebat. Idẽ actianus: ab actio poeta introductus in tragedia cui titulus eſt agamẽnon. Idẽ tidẽ: frequenter. Illud bionis. bion philoſophus boryſthenites fuit: qui ad eũ qui fundos ſuos ingluuiæ vocauerat: terra inquit amhiaraũ abſorbuit: ſed terrã tu: hic modo omnes eſſe ſacrilegos argumẽtis colligebat: modo neminẽ: quiſquis: id quod deorũ eſt ſuſtulit ſacrilegus ẽ omnia autẽ deorum ſunt: quod quiſq̃ ergo tollit deorũ tollit: quorũ

ferre illud ægre: quod acciderit: tũ denicq̃ efficitur illa grauis ægritudinis perturbatio. Ex hac opinione ſunt illa varia & deteſtabilia genera lugẽdi: pedores muliebres laterationes genarum. pectoris feminum capitis percuſſiones. hinc ille Agamẽnõ homericus: & idẽ Acianus: ſcindẽs: dolore idẽtidẽ intõſã comã. In quo facetũ illud Bionis

Planctus
pcuſſiões
Plangere

Plangor
Femen
Inter fe=
mineum.

Agamẽ=
non ſcin
dens co=
mam.

Bionis di
ctũ in gu
lonem

Oẽs ſacri
legos eſſe

omnia sunt:ergo quisquis tollit aliqd sacrilegus est: deinde cū effrin gi tēpla iubet:dicit nullū sacrilegū esse: quia quod sublatū est ex eo lo co:qui deorū erat:in eū transfertur locū: qui deorū est. Perinde:ita: alias pariter:alias multū:alias perinde ac perinde atq; pro tanq̄. Re gem agamennonē: qui rex regū dictus est:quem homerus ποιμενα λαων: id est pastorem populorū appellat. Quasi caluitio:facete: id enim ma gis mœrorē auget & dolo rem q̄ leuet:cū capilli euelli nō possint sine cruciatu Au gustinus aliquādo: ex ipro uiso interueniens oppressit ornatrices filiæ iuliæ:que il li præmaturos ac nos velle bant. Interrogauitq; filiam: vtrū post aliquot annos ca na esse mallet:an calua:& cū responderet se canā esse malle: sic illi mē dacium obiecit: quid ergo istæ te caluā tā cito faciunt? Romani co le bant venerē cognomento caluā:nam cū vrbe a gallis capta obsessi in capitolio ex mulierū capillis tormenta fecissent edē veneri caluæ con secrarunt: caluitiū vni tantū animaliū homini est:vt inquit Plinius:in commentariis suetonii plura de causis caluitii:& de coruis caluis: qui græco vocabulo nominātur phalacrocoraces:Myconii populi insula ni caluitio insignes gignūtur:ibiq; omnes calui sunt. Vnde prouer bium græcū φαλακροι μυκοποιοι. hoc est calui Myconii. Et di xit Lucilius Myconi omnis calua iuuentus. Aeschines in demoste nem: Decē oratores simul:athenis vna ciuitas tulit:quorū longe prin ceps demosthenes ac pene lex orandi fuit:plenior eschines & magis fusus plus carnis habens minus lacertorū: hic in oratione illa luculē ta quā scribit contra Cresiphōtē atq; Demostenem:acerrime accusat Demostenē:quod die septimo post mortē filiæ ante lugendi impletū ante iusta perecta coronatus:& veste candida indutus hostias immo lauerit: cū illam amisisset: quæ prima & sola patrē ipsum nūcupabat.

Ibiq; rhetoricatus eschines:paudit vela eloquentię & fulmina orato ria iaculatur cuius verba suscripsi: que sunt hæc qui filios odit & ma lus est pater nunquā bonus populi gubernator esse potest:nec is: qui carissima & familiarissima corpora non diligit & fouet: vnquā nos a lienis pluris existimabit:nec qui priuatim est malus: nunquā publice bonus esse potest:nec qui domi est improbus in macedonia atq; in le gatione probus foret:nō.n.mores sed locū mutauit:hacten⁹ eschines:

perinde stultissimū regem in luctu capillum sibi euellere quasi caluitio mœror leuaretur sed hæc faciunt opinantes ita fieri oportere. Itaq; & Aeschines in Demosthenem in uehit: quod his septimo die post filie mortem hostias immolasset: Ad quā rhetorice:q̄ copiose: quas

Nullū esse sacrilegū.

Perinde.

Pastor populorum.

Cani vellebātur.

Iuliæ

Venus calua.

Decem Oratores athenis

Demosthenes

Eschines

Verba eschinis

Priuatim malus:nū q̄ publice bonus.

cuius verba aperte declarãt hominẽ rhetorice copioſe ſententioſe ſe inuectũ eſſe in Demoſtenẽ in obitu filiæ nil mœrentẽ. Verba cõtorquet: iacula & tela oratorũ ſunt verba ac ſentẽtiæ: quibus aduerſarios fodiunt & iugulum vt dici ſolet petunt Martianus capella. inſtar inquit ionis rhetorica poteſt fulmina iaculari: hinc tranſlatio illa apud ſatyrographum ſpetioſa: q̃ veniant diuerſa a parte ſagittæ in primo de oratore: quid inquit tam neceſſariũ quam tenere ſemper arma quibus vel tectus ipſe eſſe poſſis: vel prouocare improbos: vel te vlciſci laceſſitus. Scribit Quintilianus. M. Tullium in cauſa cornelii armis fulgientibus. eſſe preliatum. Pericles dictus eſt orando fulgare tonare: cũcta permiſcere:

Iacula oratorum.
Fulminat orator.

ſententias collígit? quæ verba contorquet? vt licere quid vis rhetori intellígas. Que nemo probaret niſi inſitum illud in animis haberemus. Omnis bonos interitu ſuorũ quam grauiſſime mœrore oportere. Ex hoc euenit vt in animi dolo

Solitudines captent: ipſe Cicero: mœrore exilii cõfectus ſic ſcribit ad atticũ: odi celebritatẽ: fugi homines: lucem aſpicere vix poſſum: teſtaturq; ſolitudinã ſibi fore non amarã. Caligulæ romani principis ſororem mortuã lugẽtis ſolatiũ animi fuit alea. Qui miſer in cãpis. Bellorophontes. cui dii dederunt καλλοσκαιηνορειν ερατεινην. ideſt pulchritudinẽ & fortitudinẽ: amabilẽ: inſimulatus falſo eſt ab antia vxore prætiſiue ſthenobea apud ipſum prætũ: quod eam nolentẽ conſtuprare vi voluiſſet. Ex quo prætus indignatus eũ perdere deſtinauit: miſitq; cũ codicillis ad eurien regem lyciorum: quibus eius mors continebatur: hinc illud plautinũ ex bracchiditibus: bellorophontem iã me tuus fecit filius. Egomet tabellas detuli vt vinceret: itaq; bellorophontes cũ tabellas regi obtuliſſet: primo iuſſus: aduerſus: chymerã: mox aduerſus ſolymos. tertio loco cõtra amazones depugnare: ſemper cũ victoria redit: vnde rex cognoſces bellorophontem haud dubie diuinũ eſſe: illi vxorẽ dedit filiam cũ dimidio regni: ex qua tres liberos ſuſtulit. ισανδροη τεκαιιππολοχορκαι λαοδαμιαν. poſt autem diis factus inuiſus filius orbatus: errabat ſolus in campis ſolitudinẽ captans conſortia hominũ fugiens. Quod Homerus græcis verſibus duobus ſic expreſſit. ητοι οκατωεδι ορτοαληιον οιοσ αλατο. ουθιμορκατεδων. ωαορ αθρωωπαλε ειρεων. quos Cicero in latinũ vertit: qui in omnibus codicibus ſic legũtur: qui miſer in cãpis mærens errabat alienis. Ipſe ſuum cor edens hominũ veſtigia vitens: nec vllus fere eſt: quin ita legat: quin exiſtimet ſenſum eſſe planũ & apertũ: ſed cum primus vete

Caligulæ ſolatiũ in luctu.
Alea.
Pulchra de bellorophonte
Solitudo bellorophon.
Correct? locus & explicat?.

sus vltimo pede claudicet: quod satis liquet. Curiositas: quæ cuncta vestigat me cõmonuit recurendũ esse ad archetypon grẽcũ: vnde ista fluxerunt. Itaq; pensitatis diligenter homericis carminibus censeo p campis alienis: vt legas cãpis aleis: grẽce enim sic scribitur. ΚΑΤΩΘΕ ΔΙΟΥ ΤΟΑΛΙΗΟΡ ΟΙΟΣ ΑΛΑΤΟ. idest campũ aleũ solus errabat. ΑΛΗΙΣ autem idest aleos: græco sermone dicitur erraticus: vt intelligamus campum illum aleion: idest erraticum ab erroribus errantis bellorophontis. Cognominatum fuisse: & ita integro sẽsu græco perfectisq; numeris latinus versus legẽt: de græco factus. Qui miser in cãpis mœrens errabat aleis huic sententiæ accomodari non absone posset illud nasonis: ex denotatio carmine in ibin: quinq; ab equo præceps alienis decidit aruis. Nam cũ hoc versu significetur bellorophontes: possemus non insscite legere: quiq; ab equo præceps in alienis decidit aruis: vt tam apud Ouidiũ: q̃ apud Ciceronem dictio subdititia: quæ est alienis obtesserit pro aleis: fuit operepretium emaculare codicẽ ciceronis: & maculas inueteratas eluere: vt ita suus ille nitor: sua sinceritas illucescat. Niobe fingitur lapide: qs ignorat nioben ex dolore dici a poetis demutatam esse in statuã lapideam cum ex fecũdissima matre ad orbitatẽ redacta extinctos vidisset filios filiasq; omnis quos apollo & sagitis cõfixerant: in primo ꝑtertii cõmentario annotauimus diuersitatẽ fabulæ super nupero niobe filio. Nã homerus pueros puellasq; eius bis senos dicit fuisse: sapho bis nouenos: bacchilides & pindarus bis denos. Euripides bis septenos: quem secutus est Ouidius noster: interpretantur nioben fingi lapideam: propterea quod ex nimio dolore attonita & obmutuit: ac veluti lapidescens malis diriguit: sicut olim mater cum filii filiæ stupro interuenisset: inopinati monstri perculsa conspectu. Et in præsens tempus ad indignandum & in posterum ad loquendum obmutuit: a statione in syluis sypilea mater dicta niobe: quoniam fata saxea turbine venti in sypilum patriam rapta est: vbi fixa cacumine mortis liquitur & lachrimis etiam nunc marmora manant. Dixit tamen Homerus in vigesimoquarto. illiados. Nioben post funera natorum & lachrimas eodẽ die de cibo cogitasse. quo exemplo maximus poetarũ demõstrauit ius flẽdi in vnũ dũ taxat diẽ esse cõstitutũ. Hecubã in canẽ: græci latiniq; scriptores hecubã prædicãt ex dolore impatibili

Locus ouidii.

Niobe lapidea facta

Hecuba in canem.

post cladem exitiũq; patriæ ac suorũ. post exoculatũ polymnestra cõuersam esse in canem. vnde eius sepulchrũ dictũ est in cynossema: de quo plinius. Cynossem a: ita vocatur hecubę tumulus: quod significauit Ouidius cũ ait in. xiii. Latrauit conata loqui: locus extat & ex re nomen habet. Nam cynossema græco sermone dicitur canis sepulchrum: de quo Solinus. sigeum asie. In quo tumulus est cynossema dictus hecubę sepulchrũ. De hecuba in canem transfigurata ait Iuuenalis. Sed torua canino latrauit rictu. quæ post hũc vixerat vxor. Apud Ennium nutrix significat fabulam titulo medeã quã scripsit Ennius: cuius testimonio sepe grãmatici vtũtur: de qua Mar. tullius in primo de finibus. quis enim tã inimicus pene nomini romano est. qui Ennii medeã spernat inducebatur nutrix medeæ apud Enniũ miserias alumnę proloquens in solitudine: cuius hæc sunt verba. cupido cepit miseriã eadẽ nutrix inducta est a se neca in medea. consimiliter Propertiũ poetam delectat in solitudine eloqui suos dolores amatorios. sic. n. inquit. hæc certe deserta loca & taciturna querenti: & vacuũ zephiri possidet aura nemus: his licet occultos proferre impune dolores: si modo sola queant saxa tenere fidem. Peccati se insimulant: se ipsos accusant tanq̃ peccauerint: si in luctu aliquid fecerint dixerintq; hilarius letiusq; insimulare est accusare: quod cũ genitiuo copulatur: plautus. Insimulabit eã probri. Insimulatio vt docet Donatus est & falsi & veri criminis incusatio. Hilarius: letius: amenius: iucũdius: hilarari: & hilarescere est iucundari. hilaritudo dicta ab antiquis pro hilaritate. Antiqui diem equinoctii verni colentes hilaria appellarunt. vt docet Macrobius: quo exordium letitiæ celebratur quo primũ tempore sol dił

Cynossema.

Ennii medea.

Insimulat

Insimulatio.

Hilarescere.

Hilaritudo.

Hilaria dies.

putant propter animi acerbitatem quandã & rabiem fingi in canem esse conuersam. sunt autẽ alii quos in luctu cum ipsa solitudine loqui sæpe delectat: vt illa apud Ennium nutrix cupido cœpit Miserã nunc me proloqui cælo atq; terræ. Medeæ miseras: hæc omnia vere: recta debita putantes faciũt in dolore. Maximeq; delectantur hoc quasi officii iudicio fieri. Quod siqui forte cũ in luctu esse vellent: aliquid fecerunt humanius: aut si Hilarius locuti sunt reuocant se rursus ad mœstitiam: peccatiq; se insimulãt quod dolore ĩtermiserint. Pueros vero matres: & magistri castigare etiã solent: nec verbis solum: sed etiam verberibus: siquid in domestico luctu hilarius ab iis factũ est: aut

longiorē nocte protendit. erat autem ad octauū calen. aprilis de hilaribus meminit Flauiuus vopiscus. In aureliano: quibus omnia festa & fieri debere: & dici tradit. Nihil profici mœrēdo: nostris mederi si malis possent lachryme: lachrymas emeremus auro: vt inquit menander. Mœror & dolor nihil proficiunt lugentibus: cū fata sint inexorabilia. & quod factū est amplius fieri infectum nō possit. εαυτον τιμορουμενος. notissima est terentiana fabula. hoc titulo quo significatur se ipsum puniēs siue excrucians. Nā inducitur senex menedem⁹ semet ipsum crucians dū in fundo fodit. arat aut aliquid facit sine laxamento ob filiū adolescentulū amandatum qui in asiam ad regē militatum abiit paternæ morositatis impatiens: de quo Oratius in sermonibus. Ita vt pater ille: terētii fabula quē nato miserū vixisse fugato inducit: non se prius cruciauerit atq; hic. Chreme: vocatiuus casus est siue salutatorius: loquit̄ .n. menedemus cū chremete vicino. Decreui cōstituī quod est volūtarium. Tātisper: tam diu. postulat autē post se hæc particula. dū vel donec: vel quoad: vt Cicero in carcerē ductus vt ibi esset tantisper dū culeus cōpararetur. Au. gelius. eo cōsilio vt viueret quidē tantisper: quod fieret permutatio apud Liuiū tantisper absolute positum est p interea: siue tantūmodo sic: n. scribit in primo: tamen id imperium ei ad puberem etatē incolume mansit tantisper tutela muliebri. Malo quidē: verba menedemi: qui putat se dignum quocunq; malo: cū iniustitia sua se eieciſſe filiū miserum ex patria fateatur. Nāq; nimis multos: Versus homeri: quib⁹ declaratur ex quotidianis necib⁹ fieri sedationē mœroris & pausam: & callū quasi obduci aduersus luctum. Vlyxes in. xx. iliados talia eloquitur. Ergo in potestate est: ex carmine Homerico ostendit. Marcus Tullius in potestate hominum esse abicere dolorem cum velint cum illæ præceperit. Luctum lachrymis diurnis esse finiendum. Constabat eos: Pompeius conscendens naviculam paruulam a ptolomeo missam: ad vxorem filiumq; cōuersus

E autōtimo tumenos.

Tantisper

Quisqs ad tyrannũ it fit seruus

sophocleum illud pronũciauit: quisquis ad tyrannũ proficiscitur, fit illius seruus. licet liber sit, ibiqꝫ ab achilla & septimio interficitur. Annũ egens etatis: vnde sexagesimũ: qui in morte nihil se ipso indignũ: aut dixit aut fecit: sed tantum suspirans se ictibus præbuit: cornelia & ceteri vt aspexere cedem anchoris celerrime eductis effugerũt: vnde pelago altius petito. cum ventus vehementior flaret: ab egyptiis persequi satagentibus sese subduxerũt plutarchus. Lucanꝰ. cæteri tradũt vlulatum maximũ ad littus vsqꝫ emissum fuisse ab his viso Cn. pompeii casu. Cicero vero ait eos nihil aliud tũ egisse nisi vt remiges hortarentur ad remigandum. Demũ vbi in tuto fuerũt lamentari cepisse. canit Lucanus. corneliam visa coniugis nece delamẽtatã esse flebiliter & lachrymosæ mox caput ferali amictu obduxisse: & in cauernis nauigii tenebrosis delituisse. Dein cũ peruenissent ad littus africanum vbi erat cato luctũ esse factum exemplo carentem: nulliqꝫ euo cognitum: Ibiqꝫ manibus pompeii parentatum. Classe hostium egiptiorum: Timor ab his sensus est. si in pompeianis timor & pauor expectorare potuit dolorem: & repellere tristitiam: tanto magis hoc sapientia efficere poterit.

Nex põpeii

Cornelia delamentata

Expectorare tristitiam.

Nihil profici. sepe dictũ est lachrymas & luctus ineficaces esse & nihil prodesse ad iacturam sarciendam.

Facilius ferunt: multi oc-

malũ. Quid quod res ipsa lugere prohibet: vt apud Homerũ quotidianæ neces interituſqꝫ multorum sedationẽ mœrendi afferũt: apud quẽ dicitur ita. Nãqꝫ nimis multos atqꝫ omni luce carentes Cernimus vt nemo possit merore vacare. Quo magis est æquũ tumulis mãdare peréptos. Firmo aio. & luctũ lacrimis finire diurnis: Ergo in potestate est abiicere doloré cũ velis tẽpori seruiẽtẽ. An est vllũ tẽpus quoniã quidẽ res in nostra potestate: est cui nõ ponẽdæ curæ ægritudinis causa seruiamus. Conisabat eos qui cõcidentẽ vulneribus Cneũ Pompeiũ vidissent: cũ in illo ipso acerbissimo miserrimoque spectaculo sibi timerẽt: qd se classe hostium circũfusos viderent: nihil tũ aliud egisse: nisi vt remiges hortarentur: & vt salutẽ adipiscerẽtur fuga: posteaq̃ tyrũ venissent: tũ afflictari lamẽtariqꝫ cœpisse. Timor igitur ab iis ægritudinẽ potuit repellere: ratio ac sapientia vera nõ poterit? Quid est autem qꝫ plus valeat ad ponendum doloré: quã cum est intellectum nihil profici &

calescunt: obdurescuntq; ex diuturnis malis ad ferenda equo animo quæcūq; aduersa contigerint. Si mihi nunc: carmen euripidis poetæ latinitate donatū a. M. Tullio quo theseus opinor inductus: queritur de fortunæ cōtinenter vrgentis iniquitate pertinacissima: que res obduxit callū contra sum doloris. consuetudo.n. malorū & defatigatio egritudinū vi doloris & egritudinū facit leuiorem. Occallescunt ad mala.

frustra eē susceptum? si igitur deponi potest etiam non suscipi potest. Voluntate igitur & iudicio suscipi ægritudine confitendū est. Idq; indicatur eorum patientia: qui cum multa sint sæpe perpesti facilius ferunt quicquid accidit. ob duruisseq; sese contra fortunam arbitrantur. Vt ille apud euripidem: si mihi nunc tristi primum illuxisset dies: nec tam erumnoso nauigassem sola: esset dolendi causa: vt iniecto equulei freno repente tactu exagitantur nouo. sed iam subiectus miserii obtorpui.

Illuxit: apparuit: fulsit: Agretius grāmaticus. Eluxit qui luctum deposuit: Illuxit cum lumen apparuit. Illuxit

Salo erumnoso: mari referto erumnarum periculorūq; Cato portius trium rerum penitentia ducebatur: primum si mulieri arcana credidisset. Secundum si aliquo itinere nauali transmisisset: quo pedibus ire potuisset. Tertium si qua dies per incuriam desidiamq; effluxisset. Terentianus sosia fortunatum vocat: qui nūquam ingressus est mare. Plautinus senex vitam maritimam reformidat: alter apud eundē Plautum in trinummo salsipotenti & multo potenti neptunno gratias agit quod euaserit illum spurcificum immanem intolerandum & vesanum deluctatus erumnis maris: idem in rudente neptunnum esse dicit balneatorem frigidum: qui ex insulsis salsos facit: qui salsam præbet potionem & frigidam. Interrogatus Anacharsis vtrum plures essent viuentes an mortui: quo inquit in loco collocas nauigantes. quo dicto scite significauit nauigantium vitam non esse vitalem. Ego quoq; memor maritimarum erumnarum olim feci quod Plato: qui cum in equum ascendisset subito descendit. veritus ne equi ferocitate raperetur: sic & ipse conscendi equum ligneum ex portu anconitano oram soluens. cum iam per equor cerulum vectarer repente remigem rogaui: vt me animal terrenum restitueret terræ: & ita e vestigio descendi veritus salsas salsipotentis potiones. Iniecto equulei freno sicut nouellus equuleius. hoc est pullus equinus adhuc per etatem insolens frenorum actyro exagitatur. Penitētia catonis Salsipotens Balneator frigidus. Scitū anacharsis Olim cō scendi nauiū & descendi. Frenum mordet

concutiturq; solo tactu freni. sic homo dolore exagitatur ex dolendi insolentia: vbi vero assuevit erūnis obtorpet: facitq; quod equus iam edomitus: qui frenū mordet & seruitio hominis assuescit: & domiturā facile fert: & ad obsequiū habilis reperitur: equus bimus: vt docet Columela ad vsum domesticū recte domatur. Certaminibus autē expleto triennio. Annotandū obiter quod annotatu dignū est. si masculū equinum fetū progenerari velis. sinistrū testiculū admissarii lineo funiculo obligato: si feminā vero dextrum sicut p̄cipit democrit⁹ physicus: qui idē in oībus pene pecudibus faciendū censet .M. Varro suadet frenos in equili suspendendū. vt oculi equuleoꝝ cōsuescāt videre eorū faciē: & e motu crepitus audire: cū iam ad manus accedere consueuerint. Interdū imponere his puerū. Equuleus dicitur pullus equinus. & nouellus diminutiuum ab equo vt docet Priscianus in tertio. M. tullius in verrinis. his equitabit equuleis: dr̄ & equulus. M. Varro hoscē itē. vt equulos. & educūt & alunt. Idē ait equulū post annū & sex mēses domari posse: ab equa sit equula. Plautus adhinnire equulā possū: ego hāc equile dicūt stabulū equorū: sicut bubile boum. caprile caprarū. Edilia dixit Oratius pro stabulo edorū. In summo se malo esse hoc facete dictū ex opinione stoicorum: qui dicunt insipientes eos & miseros: qui sapientiā ad perfectū non sint consecuti. insipientia autē ē summū malū. Dicebat. n. socrates vnicū esse bonū sciētiā: malū vnicū imperitiā. Ergo philosophi: q nō sunt plene sapiētiā cōsecuti: sunt in insipientia & cōsequēter in summo malo: & tamē nō lugent. cū alii lugeant: ex minoribus malis: dogma stoicorū est: eos qui natura doctrinaq; longe ad virtutē processissent: nisi eam plene cōsecuti essent. summe esse miseros: neq; inter eorū vitā & improbissimorū quicq̄ omnino interesse: vt plato tātus ille vir si sapiēs nō fuerit nihilo melius q̄ quiuis improbissimus nec beatus vixerit. Merito itaq; M. Tullius in

Si masculū pecus habere vis

Equulei⁹

Equulus

Equula
Equile
Bubile
Edilia

Dogma stoicorū ridiculū

Defatigatio igitur miseriarū ægritudines cū faciat leuiores: intelligi necesse est non rem ipsam causam atq; fontē esse mœroris. Philosophi summi necdū tamen sapientiā consecuti nondum intelligunt in summo se malo esse. sunt enim insipientes: neq; insipientia vllū mai⁹ malū est: neq; tamen lugent. Quid ita? quia huic generi malorū nō affigitur illa opinio: rectum esse & æquum & ad officiū pertinere: ægre ferre q̄ sapiens non sit. Quod idē affigimus huic ægritudini: in qua luctus inest: que omniū maxima é. Itaq; Aristoteles veteres philoso-

oratione pro murena facetissime lusit doctrinã ac decreta stoicorum.

Huic generi malorũ: non plene sapientiã percepisse. Aut stultissimos: Lactantius libro tertio meminit horũ verborũ huiusq; sententiæ: vbi verũ est inquit stultissimos fuisse qui putauissent ingeniis suis perfectã esse sapientiã: sed ne ipse quidẽ Aristoteles satis prudẽter: q aut a veteribus ceptã: aut a nouis auctã aut mox a posteri oribus perfectũ iri putauit. nũq̃.n.potest.n. inuestigari qđ nõ per suã viã queritur.

phos accusans: q existimauissent philosophiam suis ingeniis esse perfectam: ait eos aut stultissimos aut gloriosissimos fuisse. sed se videre q paucis annis magna accessio facta est: breui tẽpore philosophiã plane absolutã fore. theophrastus autẽ moriens accusasse naturã dicusasse naturã. Mihi iusta sane videt querela hæc & accusatio theophrasti & quæ cũctos litteratos deceat. quid.n. si dicere fas est: sibi voluit illa parens rerũ opifexq; natura: cũ dedit ceruis coruis. cornicib?. elephantis. vitã diuturnã: hominibus tã exiguã: cũ tribuit brutis animãtibus annosa secula: nobis vix vitæ gustatũ indulsit: quorũ maxime intereat diutissime viuere: vt doctrinæ oẽs vt artes ad perfectum perduci possent annorũ lõginquitate: quod si primigenii illi homines vixerũt vt fertur annorũ milia: cur in p̃sentia nõ viuimus tã longitur ni. cur facta est ætas nostra deterior. quid deliquit quid peccauit ipsa posteritas. vt nõ eodẽ diuturnæ vitæ beneficio perfruatur. Credam? verũ esse illud manlii idem semper erit: quoniã semper fuit idẽ. scribit Iosephus libro primo antiquitatũ vetustissimos illos homines primigenios ideo tãdiu vixisse: primo q eis pabula oportuniora melioraq; admoius tẽpus præparata extiterunt: deinde propter virtutes & gloriosas vtilitates quas iugiter perscrutabantur: idest astrologiã & geometriam. Deus eis amplius viuendi solatia cõdonauit: quæ nũq̃ antea addiscere potuissent. Nisi sexcentis viuerẽt annis per tot enim annorum curricula magnus annus impletur. Ceruos autem viuaces esse tradunt scriptores. Hesiodus cornici nouẽ nostras attribuit etates: quadruplũ eius ceruis. id triplicatum coruis. Verba Hesiodi hæc sũt. ελαφοσε δετεγρακοροvοσ τρειστ δεελα φουσο κορᾳξ γηρασκεται. vita ceruis vt plinii verbis vtar in confesso lõga est: post centũ annos aliquibus captis cũ torquibus aureis: quos alexander magnus addiderat adoptis: iam cute in magna obesitate: febrium morbos nõ sentit hoc animal quin medetur huic timori quas-

Poucis annis accessio: seneca: mũdũ ingt sunt mille anni ex quo initia sapiẽtiæ nata sunt: multis ergo secu lis humanũ genus sine ratione vixit. Theophrastus ac

Initia sapiẽtię nõ vetusta

Querela theophrasti

Accusanda natura

Primigenii. polychronii.

Causa lõgioris vitæ.

Viuax Coruus

caro ceruina expultrix febrium.

dam nos principes feminas scimus oibus dieb⁹ matutinis catmẽ eam degustare solitas: & lõgo euo caruisse febrib⁹ hacten⁹ plini⁹: hinc a satyrico poeta. Ceruina senectus: dicta pro diutina & viuaci subulones ceruos appellant: quibus simplicia sunt cornua: de vita cornicũ diutur na dictum est in primo cõmẽtario. Querebatur: lamẽtabatur Theophrastus. Officiosi doloris: officiciolum dolorẽ significanter cũ dicit: qui prius est: ex iusta causa sumit & cuius ꝓbabilis ratio reddi potest. officium enim ab efficiendo dictũ: quod efficere vnũquẽq; cõueniat ꝓ cõditiõe ꝑsonæ. Nã officiũ appellam⁹ qđ rõne actũ sit: vt docet. M. Tulli tertio de finib⁹. Nõ putãt legẽdũ viris. Seneca viris nullũ legitimũ lugẽdi tẽpus cõstitutũ esse tradit qa nullũ est honestum: cũ annũ feminis ad lugendũ maiores instituerint non vt tãdiu lugerent sed ne longius. Laudant luculẽti scriptores institutũ illud massilienſiũ sine lamentatione sine planctu cadauera efferuntur: luctus funeris die domestico sacrificio conuiuioq; necessariorũ addito finitur: Lycurgus in rebus funebrib⁹. ανειλε ταωενθη και τουσ οδιρμουσ. i. sustulit luctus & lamentationes. Q. maxim⁹. Cato in libro de senectute: multa ait se præclara in quinto maximo cognouisse: sed nihil est inqt admirabilius q̃ quomodo ille mortẽ M. filii tulit clari viri & cõsularis est in manibus viri laudatio: quã cum legimus quem philosophũ non contẽnimus. Possidonius refert hunc fabiũ cõtractorem a romanis clypeum vocitatũ: propterea quod eo tanquam clypeo romani tegebãtur ab impetu hostili. de eo dixit Hannibal: & romani suũ habent Hannibalem. Refert Plutarchus: cũ fabii filius diem obiisset: eum pro dignitate optimi patris calamitatẽ orbitatis commodissime tulisse: ipsumq; in foro filium defunctum ora-

Ceruina senectus

Subulone qui

Officios⁹ dolor

Officiũ

Ann⁹ ad lugẽdum feminis

Luctus

Dialis massilien sium

Fabius mortẽ filii tulit fr miter.

Clypeus roman⁹

citur. ꝙ ceruis & cornicibus vitam diuturnã: quorũ id nihil interesset hominibus: quorũ maxime interfuisset: tã exiguam vitam dedisset: quorum spetas potuisset esse lõgior. futurum fuisset: vt omnib⁹ perfectis artibus omni doctrina hominum vita erudiretur. Quereba tur igitur se tum cũ illa videre cœpisset extingui. Quid ex cæteris philosophis nõne optimus & grauissimus quisq; confitetur multa se ignorare: & multa sibi etiam atq; etiam esse discenda. neq; tamen cũ se in media stultitia: qua nihil est peius hærere intelligant: ægritudine ꝑmuntur. Nullã eni admisset opinio officiosi doloris. Quid qui non putant lugendũ viris: qualis

tione funebri ex more laudauisse: Qualis lucius paulus:scribunt Valerius maximus:seneca:plutarchus.Emylio paulo quattuor fuisse filios mares:ex quibus duos iure adoptionis in corneliam fabiamq; gentem transtulit:duos quos sibi seruauerat extulit: quorū alter quinto ante triūphum paternū die,alter tertia post triūphum die expirarunt: itaq; qui ad donandos vsq; liberos habundauerat.is ad orbitatem repēte adactus ē quem casum robore animi incredibili sustinuit. In tantum vt populum ipse ob id ingemiscentē condolentēq;magis cōsolaretur:q̄ ipse foret consolādus:qui in oratione. quam apud populum habuit sic locutus fertur: cum in maximo prouectu fœlicitatis nostrę quirites timerem ne quid mali fortuna moliretur. Iouem optimum maximum: Iunonemq; reginam: & mineruam præcatus sum: vt si quid aduersi populo Romano immineret. totum in meam domum conuerteretur: qua propter bene habet:annuendo enim votis meis id egerunt: vt vos potius meum casum doleatis: q̄ vestrum ingemiscerem. Qualis. Mar. Cato.Mar.Tullius in epistola ad Seruium sulpitium:de his qui fortiter obitum filiorum tulerunt: sic refert Quintus maximus: qui filiū consularem clarum virum magnis rebus gestis amisit. & Lucius paulus:qui duos septem diebus.& noster gallus.& Marcus Cato qui summo ingenio summa virtute filium perdidit his tēporibus fuerunt: vt eos isporum dignitas consolaretur. M. Cato apud ciceronem de catone hoc filio defuncto: sic inquit. proficiscar ad catonem meum quo nemo melior vir natus est:nemo pietate præstantior: cuius a me corpus crematum: quod contra decuit ab illomeum & mox : quem ego meum casum fortiter ferre visus sum:non quod æquo animo ferrem:sed me ipse consolabar: existimans non longinquum inter nos discessum & digressum fore:auctor est plutarchus.M. Catonem.vxorem & filium perdidisse inducta noua victus & medicinæ formula. oleribus enim & nessarum.phassarumq; ac leporis carne domesticos egrotos alebat.vt autem verba græci scriptoris intelligas : quæ visa sunt interprætibus non translaticia. phassæ dicuntur palumbi. nessi anates significantur: vnde nessotrophium apud.M.Varronem.& columelā dictū:quo anates clausæ gregatim pascuntur. Natura affert dolorē.M.Tullius:qui iam copiose tā eloquēter tā magnificis verbis

Pater laudauit filiū defunctum.

Quatuor filii emylio

Mors filiorū septē diebus.

Verba Pauli Emylii

Cato fortiter tulit obitō filii.

Cato filiū & vxorē interemit.

Phassæ palūbi

Nessotrophi quid

Cicero patiēs doloris. Oppressus a dolore

affirmat dolorē esse in opinione nō in natura. cū solū vertisset exilii causa. cū amisisset filiā carissimā: succubuit dolori & egritudini. iacuit miseranter. tūc illi mœror omnē expectorauit sapientiā tunc animus dissensit a labiis: tūc scribēs ad seruiū sulpitiū. opprimor inquit & vix resisto dolori: idē aliubi dixit. Cedo fortunæ & manū intollo. Et ita virū philosophastrū vel potius philosophū magnificis verbis aduersus egritudines perorantē, oppressit tabific⁹ mœror: docuitq; dolorē nō opinabilem esse sed naturalē: hoc idē ego quoq; nuper expertus sum ex obitu matris optimæ carissimæq; q̄ sicut viuēs mihi in tra domesticos parietes ocianti erat maximū solatiū: ita mortua maximo me dolore cōfudit: heu me miserū: hæc scribens dolore diuellor subit mentē recordatio affabilitatis dexteritatisq; maternæ, idē tidē recursat mordax cura videor videre idolon. spectrūq; piētissimæ parentis qua nulla. verū enim loqueris libere loquar sanctior nulla probior nulla religione p̄stantior fuit: erat prudēs & circūspecta supra ptū feminarū. Qui dixit nullū esse amorē indulgentiorē: q̄ maternū veridicus fuit. Deus bone quāta me quāta fratres caritate amplexabatur: hilaris erat vbi nos hilaros videbat: tristis vbi: subtristes letitia ac tristitia ex filiorū vultibus pendebat: nobis vicē patris matrisq; exhibens. Nāq; post mortē patris: Castorea: hoc enim nomine mater nuncupabatur: decreuit sibi in viduitate esse permanendū & cū in matrimoniū a nobilibus viris iterū peteret: esseteq; in ipso ætatis suæ flore marito viduata: mulier sancte pudica. filios pluris fecit. q̄ coniugales voluptates. Itaq; me cū duobus fratrib⁹: quorū alter maior natu est alter minor memorabili pietate sedulo aluit. per annos ferme. xxxvi bimulus. n. patrē amisserā. O miserū & funestū illū diem atroq; calculo notandū: quo optimā. carissimā. dulcissimā parentē aspexi morientē. O diē: qui diuo petronio tutelari bononiensiū deo es dicatus: te acerbū: te atrū: te ominosum semp habiturus sum: tu mihi id eripuisti: q̄ in vita erat iucūdissimū. tu aliis festū genialē generaliter colentibus, me luctu & lachrymis repleuisti: tu me vulnere insolabili cōfeciſti. At consolatores dicent senio confesta: erat iam sextū & sexagesimū ætatis annum impleuerat: iam satis diu vixerat. sunt ista quidē vera nec inficior: sed mihi parum diu vixerat. mihi imaturo obitu rapi visa est acerba enim semper est bonorū mors etiā capularium: mœreo & q̄dem

De obitu matris meæ.

Probitas matris Mores materni. Castorea nomē matris in viduitate p mansit.

Diesmoestis matrē luctu ofus.

mœrorē esse non putabant viri. ergo id q̄ alii rectū opinātes ægritudini se solent dedere: id ii turpe putantes ægritudinem repulerunt. ex quo intellígitur non in natura sed in opínione esse ægritudinem contradicuntur hæc. quis tā demens

dolenter: q; optime parenti nullam solidam gratiam rependere potui pro cumulatissimis beneficiis: quibus me semper indulgenter est prosecuta: dum iam maternis fungitur vicibus ac paternis. Denique efficit interitus optimæ matris: nũq; enim a me sine honoris nomine est nominanda: vt cognoscerem ac experiter affectũ doloris esse potentissimũ in natura non in opinione collocatum. qui subito me nolente ac reluctante violenter erũpit: cui resisti nõ potest: qui interdum impetuosissimus refringit repagula virtutis: vixq; per oculos ac suspiria effusus interquiescit. Valeant philosophi cũ verbis suis magnificis. prædicent non esse dolendum. lactent egritudinem in opinione non in natura consistere. Non credo: non assentior: nec credidit nec assensus est is qui nũc apathiam maxime probat: & dolorem opinabilem esse audenter ac decenter affirmat. Nam ex morte filiæ o; pressus a dolore est. Excideruntque dicta & præcepta. posthabitis aliorum præceptis consolatoris. Confugit ad domesticas medelas seq; ipsum consolatus est: composito libro de consolatione. meditor ipse quoq; condere libellũ de consolatione: vt quod ille fecit ex interitu tulliolæ filiæ. id ego iustius faciam ex morte amãtissimæ parentis: cuius iacturam grauissimam fero: sed iam ad institutum redeamus. Cũ doloris tractatus refricuerit nondum obductas cicatrices. Oileus ille apud Sophoclem: Sat notum duos aiaces nominitari. alterum oilei: alterum telamonis filium: quorum interitus quotidie in ludis triuialibus celebratur: cum aiax oilei fulmine mineruæ naufragio extinctus expirauerit: Aiax vero telamonis sibi ex furore mortẽ conscierit gladioq; incubuerit: Sophocles induxit oileũ consolationibus fouentẽ telamonẽ de morte aiacis. ipse paulo post cũ audisset aiacẽ suũ cruciabiliter peremptum esse fractus est dolore: nam vt ait terẽtiana sentẽtia. omnes cum valemus recta cõsilia egrotis damus: tu si hic sis aliter sentias: Nec vero: verba sophoclis moralia & terentianæ sen-

vt sua voluntate mœreat: natura affert dolorẽ: cui quidẽ Grantor inquiũt noster cedẽdũ putat. præmit enim atq; instat: nec resisti potest. Itaq; cum Oileus ille apud Sophoclem Telamonem ante de aiacis morte consolatus esset: is cũ audisset de suo filio fractus est. De cuius commutata mente sic dicitur. Nec vero tanta prẽditus sapientia quisquã est: aliorũ erũnam dictis alleuans non idem cum fortuna mutata impetũ conuertat: clade subita vt frãgatur sua: vt illa ad alios dicta & precepta excidant. hæc cũ

Acerbas ẽ per bonorũ mors. Affectus doloris potẽtissimus.

Meditor libellũ de consolatione

Duo aiaces

Terẽtiana sntia.

tentiæ: quam recitauimus congruētia. Gratum ſe mortuis facere: Seneca eleganter mortuus inquit aut beatus aut nullus eſt: beatū deflere inuidia eſt. nullum dementia. Superſtitō muliebris: ſicut religio deos colit. ita ſuperſtitio violat quam docti nihil aliud eſſe autumāt q̄ timorem ſuperfluum & delirum. ab aniculis dictam: quæ multis ſuperſtites per etatē delirant & ſtultæ ſunt. M. tullius in ſecūdo de natura deorū. ſupſtitiones aniles appellat: at q̄ ſuperſtitioſum eſſe vitii nomē ex eo dictum. q̄ qui totos dies præcabantur & immolabant: vt ſibi ſui liberi ſuperſtites eſſent. ſuperſtitioſi ſunt appellati. quod nomen patuit poſtea latius. Lactantius ait ſuperſtitioſos dicit qui ſuperſtitem memoriam defunctorum colunt: qui nouos ſibi deos colendos aſſumebant eos ſuperſtitioſos vocabant. vnde eſt illud virgilianū. vana ſuperſtitio veterumq̄ ignara deorū ſuperſtitio vt inquit Sene. error inſanus eſt. Amādos timet: quos colit violat: hoc faciunt peculiariter mulierculæ que q̄buſdā rebus inanibus addicte dū volunt videri nimis religioſæ. ſuperſtitioſæ fiūt. & ita delirant.

Superſtitio quid.

Supſtitioſi.

Aniculæ ſupſtitioſæ.

In amatorio ſermone. aia vt inquit Plau. ē amica amāti. & vt ait quidā. amatoris animus viuit in alieno corpore. Catullus & omnes amaſii teſtantur: amicas ſibi vita eſſe cariores a q̄bus vita & anima puella nominatur. Dixit oratius: p̄ quo bis patiar mori ſi paſcēt aiæ fata ſuperſtiti: Amator vt inquit Ariſtoteles in. viii. ethicorū

Aia amica amanti

diſputant: hoc ſtudent efficere natureobſiſti nullo modo poſſe. Ita men fatentur grauiores ægritudines ſuſcipi q̄ natura cogat. Quz igitur eſt amētia: vt nos quoq̄ idē ab aliis reqramus: ſed plures ſunt cauſe ſuſcipiendi doloris. Primum illa opinio mali quo viſo atq̄ perſuaſo ægritudo inſequitur neceſſario. Deinde etiā gratū ſe mortuis facere. ſi grauiter eos lugeant. arbitrantur. Accedit ſuperſtitio muliebris quedam. Exiſtimant enim diis immortalibus ſe facilius ſatisfacturos: ſi eorū plaga perculſi afflictos ſe & ſtratos eſſe fateantur. ſed hæc inter ſe quā repugnant plerīq̄ nō vident. Laudant enim eos: q̄ eq̄uo animo moriātur: qui alterius mortem æquo animo ferant: eos putāt vituperandos: quaſi fieri vllo modo poſſit: quod in amatorio ſermone dici ſolet: vt quiſq̄ plus alterum diligat quā ſe: Præclarū illud eſt & ſi queris rectum quoq̄ & verū: vt eos qui nobis cariſſimi eſſe debeāt, æque ac noſmetipſos amemus. At

aſpectu gaudet amati. Eque ac nos. prouerbiũ græcũ eſt εστιρο φιλοσαλλοσ αυτοσ .i.amicus eſt alter ipſe. & aliud σωμα=τα μερ δυο ψυχη δαμια : corpora quidẽ duo anima autem vna: q expreſſit Ouid.illo verſiculo. Qui duo corporibus: mentib⁹ vnus erant.cariſſimos ergo amiciſſimoſq; tantũ amare poſſumus q̃tũ noſmet ipſos:ſupra nec fieri poteſt: nec peri debet: cũ natura nihil nobis carius pẽ ſiuſq; nobiſmet ipſis eſſevoluerit. Perturbatio vitę caritas quidẽ in nobis ordinata eẽ debet. vt apoſtolica ſẽtentia p̃cipitur. ſed in plurimis inordinata cõſpicitur. Dicitur autẽ amor ſiue caritas eẽ inordinata.cũ aut hõ id diligit: quod non debet: aut quos debet diligit : ſed plus iuſto diligit aut minus iuſto. Dilectionis enim libra ri debet mod⁹: auctor diu⁹ Hieronymus in omelia cantici tertia. Cũ ad eos impetũ conuerterit: ſenſus eſt nõ ſolatores:qui alios in dolore conſolari volũt confitentur ſe miſeros eſſe:cũ in eos retorquet impetus doloris: & caſus ipſe conuertitur ex quo fieri videtur: vt qui ſe patronos:in alieno negocio profitentur.illis ipſis in ſuo opus ſit patrono:& qui cõſolator in alieno mœrore videri vult.ipſe in ſuo luctu cõſulandus ſit:quod vitiũ ait:M.tullius eẽ culpæ nõ naturæ. Quãuis copioſe:q̃tum vis. Aliter atq; aliter q̃.

Amic⁹ alter ipſe.

Corpora duo aia vna.

vero pl⁹ fieri nullo pacto põt. Ne optandum quidẽ eſt in amicitia: vt me ille pluſq̃ ſe amet:ego illũ pluſ q̃ me.perturbatio vite ſi ita ſit atq; officiorum omniũ cõſequatur.ſed de hoc alias:nunc illud ſatis eſt:nõ attribuere ad amiſſionem amicorũ miſeriam noſtrã: ne illos pluſquã ipſi velint: ſi ſentiebant: plus certe quam noſmetipſos diligamus. Nã quod aiunt pleroq; cõſolationibus nihil leuari: adiunguntq; conſolatores ipſos cõfiteri ſe miſeros cum ad eos impetum ſuũ fortuna conuerterit. Vtrũ diſſoluitur. ſunt enim iſta non nature vitia ſed culpe:ſtultitiam autem accuſare quãuis copioſe licet:nam & qui non leuantur:ipſi alios ad miſeriam inuitant Et qui ſuos caſus aliter ferũt: atq; vt aliis auctores ipſi ferunt: non ſunt vitioſiores:quã fere pleriq; qui auari auaros glorie cupi=

Carĩtas ordinata.

Inordĩnatus amor.

Auarus: Auariciã.

Qui auari auaros:cõmune id ferme vitiũ eſt:vt auarus dicat in auaritiam:glorioſus gloriæ cupidũ reprehendat : ingratus culpet ingratos. vnde ait ſeneca eſt illud graue vitium ingratos eſſe & intolerabile. & q diſſociet homines.ſed vſq; eo vulgare: vt illud nec qui queritur quidem effugerit.atq; inibi ex interuallo: fortaſſe inquit de quo

Qui alĩca reprẽdũt vitioſi.

quereris si te diligẽter excusseris in sinu inuenies. idẽ in epistolis moralibus ait: irascẽdũ nõ esse magister iracũdissimus disputat. Lactãt⁹ quoq; video inquit magnã partẽ eorũ: q in scola de pudore & cõtinẽtia p̃cipiãt: argutissimę eosdẽ in omniũ cupiditatibus libidinũ viuere

Duæ hoi manticæ

Aliorũ vitia cernere: huic sentẽtiæ cõgruit esopi fabula: que tradit homines duas mãticas hre vnã ante: altera retro. in priorẽ aliena vitia mitti. in posteriorẽ nostra: q̃ abscondimus & videre nolum⁹. hoc

Catullus.

Catull⁹ signat cũ ait: nemo videt manticæ qd in tergo

Persius

est & persius. vt nemo in se se tentat descendere nemo. sed p̃cedẽti spectatur mantica tergo. ob hoc dixit ora

Oratius

ti⁹. Respicere ignoto discet pendẽtia tergo. idẽ alibi in hanc sentẽtiam sic elegãter scribit cũ tua puideas oculis mala lippus inũctis: cur i amicorũ vitiis tã cernis acutũ quã aut agla aut serpens epidaurius. Seneca taxans id genus hoies p̃posteros: papulas ingt obseruatis alienas: obsiti plurimis vlceribꝰ Cõsimilis est illa euãgelica

In alieno oculo festucã.

sentẽtia: q̃ eos accusat. q in alieno oculo festucã viden tes in suo trabẽ nõ aspiciũt.

dos glorioſi reprehendũt. Est. n. propriũ stultitie aliorũ vitia cernere: obliuiſci ſuorũ. ſed nimirũ hoc maximũ eſt experimentũ: cũ cõstet ægritudinẽ ex vetuſtate tolli: hanc vim non eſſe in die poſitã: ſed in cogitatione diuturna. nã ſi eadem res eſt: & idẽ homo eſt: qui poteſt quicq̃ de dolore mutari: ſineq; de eo pp q̃ dolet quicq̃ eſt mutatum neq; de eo qui dolet. Cogitatio igitur diuturna nihil eſſe in re mali: dolori medetur nõ ipſa diuturnitas. Hic mihi afferũt mediocritates: que ſi naturales ſunt: quid opus eſt conſolatione: natura enim ipſa terminabit modum: ſin opinabiles: opinio tota tollatur. ſatis dictum eſſe arbitror egritudinem eſſe opinionem mali præſentis:

Si eadem res eſt: exemplo res inſtruenda eſt vt magis colliqueſcat: amiſit pater filiũ. angit mœret cruciatur: dum iactura eſt recens: mox egritudo illa vetuſtate vel tollitur: vel lenit. & tũ eadem eſt orbitas vltimo die: que fuit primo. ita filio caret poſt decem annos: ſicut carebat a funere: nihil de eo propter quod dolet mutatum eſt. ex quo colligit Cicero egritudinem ſi eſſet naturalis debere eandem continenter permanere: nec vllo tempore imminui: ſed cum dies conterant oẽs mœrores ex hoc rõcinatur. omnẽ vim egritudinis ex opinione naſci non ex natura. Nihil eã mali: ſenſus eſt. cogitationẽ diuturnã qd nihil ſit in re mali: eẽ p̃ medela doloris ac fomẽto nõ ãt ipſã diuturnitatẽ. Me

diocritates:tanq̃ mediocriter dolendũ sit:& modice mœrendũ: peri patetici.n.affectus nõ tollũt vt sepe dictũ est: sed temperãt. Egritudinẽ suscipere:tanq̃ ex officio sit dolere:& tristitia angi: vt si pater amisit filiũ in egritudine sit:& in egritudine esse debeat ex officio:pinde ac pietas & affectus paternus:hoc exigant ac deposcãt in tantũ vt q in tali casu nõ doluerit existimeẽ culpabilis ipius in officioſus. Opinio recẽs: interp̃tatur zeno opinionẽ mali recẽtẽ intelligi nõ solũ illã: q̃ tũc est recẽter exorta: sed & illã: q̃ viriditatẽ q̃dã retineat q̃uis vetusta & diuturna sit:exempli causa. Recens opinio luctus fuit in octauia augusti sorõr.post obitum marcelli filii: que talis per omnem vitam fuit: qualis in funere: huic erat quotidie opinio illa recens doloris.cũ ita mœreret lõgo interuallo: post filii mortem:sicut luxerat die funeris.idem de arthemisia dici potest que maritum mausolũ amasse fert supra omnis amorũ fabulas vltraq̃ affectionis hũanæ fidẽ. mausolus aũt fuit rex cariæ:velut q̃dã græcarũ historiarũ scriptores dicũt satrapes:idest prefectus.maritus & frater artemisiæ:q̃ illo defuncto iperiũ habuit: illiq̃ sepulchrũ extruxit illud memoratissimũ dignatũq̃ nũerari iter septẽ oium terrarũ spectacula: a quo oia sepulchra p̃ciosa ex nomine eius mausolea nũcupant. vt docet diu⁹ Hieronym⁹ libro primo cõtra Iouinianũ:& nos in cõmẽtariis Proptii & Suetonii affatim retulim⁹: ar themisia tabæ cõsũpta est vt ait Strabo ,ppter luctũ:quẽ ex viro sũpserat:q̃ prius luctu atq̃ desiderio mariti defuncti flagrãs:ossa cinerẽq̃ eius cõtusa in pulueris faciẽ aquæ indidit ebibitque: Et ita mausoli mariti viuũ ac spirãs sepulchrũ fieri cõcupiuit.auctores Geli⁹.Valeri⁹ Plinius.cæteri. Halicarnasi:ciuitas est cariæ:regia principũ: q̃ prius zephyra dicebatur: vbi est mausoleum & salmacis fons: ex halicarnasa fuit Herodotus historicus:item Heraclitus poeta:& Dionysi⁹ scriptor antiquitatum: Quotidie recens: vt singulis diebus maritum

in qua opinione illud insit:vt ægritudinẽ suscipere oporteat. Additur ad hanc diffinitionẽ a zenone recte:vt illa opinio præsentis mali sit recens. Hoc autẽ verbũ sic interpretatur: vt nõ tantũ illud recens esse velit:quod paulo ante accidẽrit.sed quãdiu in illo opinato malo vis quedã insit & vigeat & habeat quandã viriditatẽ:tandui appellatur recẽs: vt arthemisia illa Mausoli cariæ regis vxor:quæ nobile illud Halicarnasi fecit sepulchrum: quãdiu vixit:vixit in luctu:eodẽq̃ etiã confecta contabuit. huic erat

Opinio recens.

Recens luctus in octauia

Amor arthemisiæ in maritũ Mausol⁹.

Mausoleũ inter septẽ spectacula.

Halicarnasus.

amittere videretur talisq; esset per omne tẽpus vitæ: qualis fuerat in funere defuncti. Aut ad aliã traducere sicut amor lenit̃ translatus trãs fususq; ab amica in alterã amicã: sic egritudo supprimitur aut sedatur si ad aliã egritudinẽ traducta sit: sic medici aiunt veterẽ morbũ nouo morbo emoueri ac sanari posse: in quã sententiã est illud oratianum:

Morbũ morbo tolli

emouit veterẽ mire nouus vt solet in cor. traiecto lateris miseri capitisue dolore vt letargicus hic cum fit pugil: & medicũ vrget. Malũ illud oio: vt dicat consolator ad eũ: quẽ consolatur illud nõ esse malum: qđ ille tãtopere mœret & lamẽtatur. A malis ad bona: inter epicuri cyrias doxas: ita .n. appellãtur sentẽtiæ principales & maximæ ratç: hec vna est: animũ a contẽplatu malorũ auocandũ abducẽdũq; esse ad bonorũ preteritorũ recordationẽ: voluptatũ.n. perceptarũ recordatio vt inquit epicurus beatã vitã facit. Officio fungi putet: qui mœret ob idipsum vehemẽter mœret: qđ existimat mœrorẽ illũ & luctũ esse officiosum: piũ debitũ: tãq; ita fieri oporteat: id circo debet cõsolator detrahere lugenti hanc opinionẽ officiosi doloris. Erat in tumore animus. sicut mẽbrũ qđ in tumore est & turgidũ: vitiose se habet: sic tumens animus in vitio est & morbo Promethe⁹ Aeschyli. De hoc ante dictũ ẽ: quẽadmodũ. s. æschylus tragicus poeta apud græcos tra

Cyriæ doxæ epicuri.

Tumens animus vitio.

illa opinio quotidie recens: quæ tãdeniq; nõ appellabatur recens cũ vetustate exaruit: hæc igitur officia sunt consolantium tollere egritudinem funditus aut sedare aut detrahere q̃plurimũ: aut supprimere: nec pati manare longius: aut ad aliam traducere: sed qui vnum officium cõsolantis putẽt malum illud omnino non esse: vt Cleanti placet. sunt qui non magnũ malũ vt peripatetici. sunt qui abducunt a malis ad bona: vt Epicurus: sunt qui satis putant ostendere nihil inopinati accidisse: nihil mali. Chrysippus autem caput esse censet in consolando detrahere illam opinionẽ merenti. si se officio fungi putet iusto atq; debito. sunt etiam q hæc omnia genera consolandi colligunt. alius enim alio modo mouetur: vt fere nos omnia in consolationem vnã coniecimus erat. n. in tumore animus: & omnis in eo tentabatur curatio sed sumẽdum tempus est non minus in animorum morbis q̃ in corporũ: vt Prometheus ille Aeschyli: cui cum dictum eẽt. Atqui Prometheu te hoc tenere existimo mederi rõne posse

gediã fecit noie Prometheũ:in qua inducebatur prometheus affixus caucaſo intoleraãter dolẽs:& erũnas flebiliter deplorãs. Atqui: ſed. Qui tẽpeſtiuã medicinã:ait prometheus rationẽ mederi poſſe iracũ diæ ſi tẽpeſtiuiter adhibeatur:cũ nihil ſit ſalutarius tẽpeſtiua medicina Verũ interdũ ita noxia eſt medicina intẽpeſtiuiter admota: ſicut vulnus leditur illiſu manus & tactu: vt ãt crudum adhuc vulnus medentiũ manus reformidat deinde patiẽ atq; vltro regrit:ſic recẽs animi dolor cõſolatiões reiicit ac refugit mox deſiderat & vehemẽter admotis quieſcit.

Nihil ſalubrius tẽpeſtiua medicina

iracũdiæ:reſpondet:ſi quidẽ q tempeſtiuã medicinã admouens non adgraueſcẽs vulnus illidat manus. Erit igitur in cõſolantibus prima medicina docere aut nullũ malum eſſe:aut admodũ paruũ. Altera eſt & de cõmuni cõditione vite & p prie ſigd ſit de ipſius qui mœreat diſputãdũ. Tertia ſummã eſſe ſtultitiã fruſtra confici mœrore:cũ intelligas nihil poſſe proficí. Nã Cleantes quidẽ ſapiẽtẽ cõſolatur: qui cõſolatione nõ eget. Nihil.n.eſſe malũ qđ turpe nõ ſit ſi lugẽti pſuaſeris: nõ tu illi luctũ ſed ſtultitiam detraxeris. Alienũ autẽ tẽpus docendi: & ramẽ nõ ſatis mihi videtur vidiſſe hoc Cleantes. ſuſcipi aliquãdo ægritudinẽ poſſe ex eo ipſo:q̃ non eſſe ſummũ malum cleantes ipſe fateatur. Quid enĩ dicí-

Altera.ſ.medicina De ipſius.ſ.vitæ cõdictiõe: leuat .n. mœror dũ cõſolator oſtẽdit qualis ſit cõdictio humana fluxa.ſ. quaſſa & in lubrico pẽdẽs:vel dum de priuata cõditione vitæ illius q mœret differit. Tertia.ſ. medicina. Nihil poſſe ꝓficí:ſolõ quod ante dictũ ẽ ideo dixit ſe lugere & dolere:qđ nihil ꝓficeret. Sapiẽtẽ cõſolatur:cleãtis philoſophi cõſolatio ſupuacanea ẽ vtpote ad ſolũ ſapiẽtẽ ptinẽs:putat.n.officiũ cõſolãtis eẽ:vt dicat lugenti illud nõ eſſe malũ ꝓp qđ lugeat: cũ nihil ſit malum qđ turpe

Cõſolatõ cleantis

nõ ſit:& ob hoc colligit nõ eſſe lugẽdũ ex obitu alicuius vel cariſſimí quia id malũ nõ eſt:cũ nõ ſit turpe: ſed in hoc peccat cleãtes: qđ ſapienti adhibeat cõſolationẽ:cui nulla cõſolatiõe opus eſt:alioq ſapiẽs nõ eſſet: ex cõſolatione cleãtis nõ luctus detrahitur lugẽti ſed ſtultitia:ſi illi hoc pſuaſum fuerit videlicet nihil eſſe malũ qđ turpe non ſit: qđ totũ ſtoicæ diſciplinæ eſt:verũ lugẽs ac mœrore cõfectus: cõſolãdus eſt cõſolationibus mitigatorijs:nõ autẽ docendus: an malum ſit quod turpe non eſt:illud.n.tẽpus docendi nõ eſt:ſed conſolandi: dũ recens:eſt mœror. Eũ nihil hominis eſſe: Platonis dialogi extant:

Alcibiades castigatus a Socrate Satyra Persii ex platone ducta.

quibus titulus est alcibiades siue de voto. In his socrates castigat alcibiadē tanquam nihil hominē ac imperitū nimisq; glorioſum: qđ eēt in cōtione atheniēsiū dicturus quæ: nesciret: ac disertaturus de iusto & iniusto: cū ipse iustorū atq; iniustorū insciꝰ foret: ex quo platonico dialogo ductū est totum illud persianū: hoc puta non iustū est illud male rectius illud. Denicq; tota illa satira ex Platonis archetypho formata: tradunt historici alcibiadē: a luxu: a voluptatibus a malis moribus traductū fuisse a socrate ad bonā disciplinā: q discēdi studio & sapiētiæ amore pellectus exēplo cūctis amatoribꝰ adulatoribusq; repulsis: ad socraticā disciplinā aium vertit: nusquā recedēs a latere philosophi sapiētissimi. Demissa est itaq; superbia galli. & animæ ad terrā depressiæ. erat alcibiadi ingeniū vt tucydides probusq; notificāt: ad incōtinētiā luxuriā voluptatesq; ꝓcliuiter ꝓpēsum. qđ Socratica disciplina ad frugalitatē reuocabat. Nā socrates adolescētē vt autor ē plutarchus monere & liberius accusare nō desistebat: ostēdēs nullā in eo prudētiā nullā modestiā: nullū denicq; vestigiū: esse virtutis. Itaq; eū q oēm suę vitæ cursū i molitiæ corporis ac libidinibus collocaret: nō esse hominē: sed mōstrū potius & imane quoddā aial appellādū. his socraticis castigationibꝰ Alcibiades sese afflictabat: lachrimāsq; socratē: quē cōprimis admirabat supliciter rogabat. vt sibi virtutē traderet: quā amabat. vel imaginē potius: vt ingt Plato: gerebat amoris. oli i pugna deliaca socratē in magno piculo cōstitutū solꝰ alcibiades ꝓtexit. Baiulū: ꝓ vilissimo despectissimoq; ponit græci. βαστάξοντας. vocāt quos latini baiulos appellāt: sunt autē: q onera humeris portāt: & vecturas onerū corpore suo factitāt: baiulare ē onera ferre: apud qntilianū in. vi. Ego te baiulare nō possū: q habuerint horoscopū in secūda pte tauri vt ingt Iulius firmicꝰ baiulabūt sterco ra latrinasq; purgabūt. Quid dicemus cleāte: apostropha ad cleāthē: q putat cōsolationē esse efficacissimā mōstrare lugēti nihil mali esse i re quā luget. Quid lyconis. lycō philosophus peripateticus eloquēs fuit: & i dicēdo suauis adeo: vt ꝓ lycō glycō noiaret: q dictio dulcedinē significat. Cultu & vestiū moliciæ nitidissimus: lucta & pilari lusio

mus: cū Socrates Alcibiadi persuasisset vt accepimus eū nihilominus esse. nec quicquā inter Alcibiadē summo loco natū: & quēuis baiulū interesse: cū se Alcibiades afflictaret: lachrymansq; Socrati supplex esset: vt sibi virtutē traderet: turpitudinēq; depelleret. Quid dicemus Cleātē? nū i illa re quæ ægritudine Alcibiadē afficiebat: mali nihil fuisse: quid illa Lyconis? qualia sunt: q

Alcibiades ꝓcliuis ad luxum.

Alcibiades protexit socratem.

Baiulus Baiulare.

Lycon philosophus Glycon

ne exercebaꝫ:periit podagræ morbo annos natus.lxxiiii.fuit alius lycon pythagoricus. Alius versificator:alius epigrāmatarī⁹:hic de quo loqmur philosophus pipateticæ sectæ assectator ægritudinē moueri aiebat ex incōmodis fortunæ tantū & corporis: animi mala excludebat:ex quo arguitur a Cicerone:ostēdēte alcibiadis exēplo: egritudinē ex animi quoq; malis vtiusq; cōstare. Nō tibi hoc soli: hæc ē cōsolatio illa vsitatissima: vt cōsolātes dicamus lugēti:nō illi solū id cōtigisse:sed aliis inumerabilibus nec primū nec vltimū talia ppessuꝫ:tāquā solatiū sit lugētis turba lugētiū: in quā sentētiā ē illud ex sene cæ tragedia. Dulce mœrēti popul⁹ dolēdū. Vt tulerit qsq; in cōsolādis lugētib⁹ debet cōsolator allegare exēpla eorū:q cōsimiles erūnas aio subnixo tulerūt:sicut seneca dū cōsolaꝫ polypiū in solabiliter raptode fratre dolētē:refert exēplū africani:q mortuū fratrē tā magno animo desiderauit: q̄ defēderat:memorat emilianū qui adolescētul⁹ ac ꝓpemodū puer spectauit fer̄ iūcta duorū fratrū funera: & tamē tāto aio tulit illā subitā familiæ suę vatistatē:quāto debuit ferre vir i hoc nat⁹: ne vrbi romanę aut Scipio deesset aut Carthago supesset: pcēset ēt duoꝝ loculloꝝ direptā morte cōcordiā:hęc aūt efficacissima sūt fomēta ad mœrorē lenīēdū tollē dūue:cū hoies malint exēpla q̄ verba:qa loq facile ē: p̄stare difficile.

Nō tibi hoc soli

Dulce mœrenti populus dolēdū

African⁹ fortiter tulit obitū fratris Exēplū emiliani

Malunt exempla q̄ verba

Ad tēpus egritudinis: In ipso mœroris momēto:& hora vix cura tio chrisippi pōt adhiberi:cū aius in tumore recēti collocat⁹ tales medelas asperneꝫ. Dicebat autē chrisipp⁹ in cōsolādo detrahēdā eē mœtēti opinionē illā officiosi debitiq; doloris. Nō semp vtimur eodē

De statu siue cõstitutione

statu. M. Tul. Quintilianꝰ: fortunatianꝰ: martianus cæteri doctores rhetorici tradũt: In causis potẽtissimũ esse statũ siue cõstitutionẽ. Est autem status prima vt quidam dixerunt causarum conflictio: vel vt sentit Quintilianus: quod ex prima cõflictione nascitur exempli causa. Intentio est: fecisti homicidiũ: depulsio est: nõ feci quæstio an fecerit: hinc cõstituto fit coniecturalis: fuerũt: qui duos tã status facerent: fuerunt qui quatuor: non defuerunt qui sex: obtinuit sententia eorũ qui tres status generales esse dixerunt coniecturalem iudicialem. finitiuum: in rhetoricis ad herennũ: pro finitiuo legalem inuenies: cui finitio subiungitur: tanq̃ generi species: vt igitur in causa nõ semper vtitur Orator eadem constitutione siue statu: sed prout causa deposcit modo cõiecturalis: modo iudicialis: modo finitiuꝰ adhibetur: sic ad egritudinẽ lenienda non semper eadem cõsolatione vt oportet: sed causa & persona merentis cũ primis spectanda est: quoniã non eadem omnibus sunt accommodata: Alius exẽplis mouetur. Alius rationibus. In alio efficax erit epicuri: i alio Chrysippi cõsolatio: vnicuiq̃ .n. sui mores sunt: suum ingenium: sua natura: quibus cõsolator consolationes ita accommodauit: vt orator causæ status siue constitutiones accõmodat. Nihil opinione affingatur sapiens opinione non ducitur: vt lugeat: vt ingritudinẽ sit. non se luctu confecit: quia opinetur ita fieri oportere. Iã. n. ante dictũ est opinionẽ existimari fontẽ & originẽ ac causam nõ solũ tristitiæ: sed reliquarũ quoq̃ perturbationũ: quibꝰ sapiẽs nõ assentitur: nec cedit: cui nihil malũ vi-

Cõiectu-ralis.

Legalis

Iuridicialis.

trouersiarum genera: sed ad tẽpus controuersiæ naturam ad personam accõmodamus: sic in egritudine lenienda: nam quã quisq̃ curationem recipere possit: videndũ est: sed nescio quo pacto ab eo: q̃ erat a te propositũ: aberrauit oratio. Tu. n. de sapiẽte quæsieras: cui aut malũ videri nulli potest: quod vacet turpitudine: aut ita paruum malum: vt id obruatur sapientia: vixq̃ appareat. qui nihil opinione affingat: assumatq̃ ad ægritudinẽ nec id putet esse rectũ: se q̃ maxime excruciari: luctuq̃ cõficiꝰ: quo prauius nihil esse possit. edocuit nõ ró vt mihi quidẽ videtur: cũ hoc ipsũ proprie nõ quereretur hoc tẽpore ne quidẽ vllũ esset malũ: nisi q̃ idẽ dici turpe posset: tũ vt videremus quicquid esset in ægritudine mali: id nõ naturale esse: sed voluntario iudicio: & opinionis errore cõtractũ. Tractatũ est autẽ a nobis idge

detur:niſi qđ turpe ſit. Eſt oium maximũ:triſtitia ſiue ęgritudo iter ceteras pturbationes potẽtiſſima ẽ:q̃ lãcinãt p̃cordia ex ẽ animũ: torquet hominẽ:& plane carnificina ẽ. Certa q̃ de pauptate hec tãq̃ ſpecies generi ſubiciũt:vt de pauptate dicere:de vita inhonorata.de exilio:& cæteris calamitatib⁹:q̃ oia afferũt egritudinẽ. Vita ĩ gloria:tutior ĩterdũ & beatior ẽ vita ĩ gloria:q̃ gloriosa.hinc illud votũ tragici poetæ Me metellus lare ſecreto tutoq; tegat:apud virgiliũ Mauult ille mutas agitare inglorius artes:qdã vitã inhonoratã exiſtimãt eẽ ſupplicĩũ:vnde fit vt ambiant: rogẽt ſupplicẽt: iniurias & cõtumelias nõ paucas perferãt: vt ad honores cupitos exãbitoſq; aliq̃n peueniãt: hinc a cipriãno dictũ ẽ vere ac decẽter:faſcib⁹ ille oblectatus & honoribus: eẽ priuatus & inglorius nõ põt:hic ſtipatus cliẽtũ cuneis frequẽtiore comitatu:officioſi agminis honeſtatus penã putat eẽ cũ ſolus ẽ. In ſingulos libros:vt ſingulati ſeparatimq; diſputẽt:de exilio:de cecitate:de pauperta-te:& reliquis. quarũ rerũ ſingularũ ſunt propriæ conſolationes. Opus querũt. ordo eſt: opus querũt delectationis:q̃q̃ & ſũt diſputationis:ſenſus eſt: querunt talia ſcribendo delectare:q̃uis & talia diſputationibus plane conueniant: qui tollit egritudinẽ imitatur medicũ corpori medentem: qui nec minimam quidem partem omittit: quum curet. Si quid tenebrarum offudit exilium: Exilium vt definit Seneca in libro de conſolatione: ad albinam: eſt loci commutatio: hanc autem loci commutationem ſequuntur incommoda:ob que:vt

nus egritudinis q̃ vnũ eſt omniũ maximũ: vt eo ſublato reliquorũ remedia: ne magnopere querenda arbitraremur. ſunt .n. certa quæde pauperta te:certaq; de vita inhonorata & in gloria dici ſoleant.ſeparatim aũt certe ſcholę ſunt. de exilio de interitu patriæ: de ſeruitute. de debilitate: de cecitate: & de oi casu.in quo nomẽ poni ſolet calamitatis:hęc greci in ſingulas ſcholas & in ſingulos libros diſpertiunt. Opus.n. querũt: quãquã plane diſputationis ſunt: delectationis. & tamẽ vt medici toto corpore curãdo minimę etiã parti ſi condoluit medẽtur. ſic philoſophia cum vniuerſam ægritudinẽ ſuſtulerit:tamẽ ſi quis error aliũ de extitit:ſi pauper tas momordit:ſi ignominia pupugit:ſi quid tenebrarũ offudit exiliũ aut eorũ q̃ modo dixi ſi qđ extitit: & ſi ſingularũ rerũ ſunt ꝓprię cõſolationes: de qbus audies tu qđẽ

Vita in gloria,

Exãbiti honores

Exiliũ qđ

detur exiliū esse res miſera: calamitoſa: quo claritudo fœlicitatis obſcureť: veluti: tenebris offuſis: ſed cū naturalis q̄dā ais mortaliū irrita tio iſit cōmutādi ſedes: trāſferēdi domicilia: atq; pegrinādi: nō video qd tātū mali i se cōtineat exiliū: qđ quaſi pegrinatio q̄dā est & cōmutatio loci: quē quotidie infinita multitudo cōmutat. M. Tul. i orōne p

Exilium

Profugiū nō ſuppliciū

au. cecina. exiliū ingt ſuppliciū nō est: ſed ꝓfugiū: portuſq; ſupplicii nā qui volūt pœnā aliq̄ ſubterfugere: aut

Solū vertunt.

calamitatē eo ſolum vertūt hoc est ſedē ac locū mutāt: Itaq; nulla i lege nr̄a repieť: nec apud cęteras ciuitates: maleficiū vllū exiliū eē multatū: ſed cū oēs vicla neces ignominiaſq; vitāt: q̄ ſūt legib⁹ cōſtitutę: cōfugiūt: q̄ſi ad arma i exiliū, ite i or̄one

Exul nomen calamitatis.

ꝓ domo ſua exulē ait nomē eē calamitatis nō turpitudinis: vbi āt turpitudo nō est malū eē nō pōt. ex ſtoicoꝝ decretis. Q đ fruſtra ſuſcipiať: egritudo fruſtra ſuſcipiť cū mœrēdo lugēdoq; nihil

Nihil ꝓfuturum.

ꝓficī poſſit. Ideoq; ait ſenęca: illud te nō minimū adiuuerit: ſi cogitaueris nihil ꝓ

Dolorem

futurū dolorē tuū: nec illi quē deſideras: nec tibi: nā ſi qcquā triſtitia ꝓfecturi ſum⁹: nō recuſo qcqd lachrymarū fortunæ ſupfluī: tuæ fundere. Cōtractiūculæ: quaſi pūctiūculæ q̄ naturales ſunt contractio

Contractio ai.

.n. animi est ex mœrore: ſicut cōtractio frontis ex triſtitia. Q đ cū ſapiētia eē: ſi inſapiētē egritudo nō cadit: nō pōt eē cōtuberniū egritudinis & ſapiētię vbi. n. ille ē hæc nō adeſt: vbi hęc adeſt: illa abeſt.

Regulæ grāmatices rancidæ.

Atqui: ſed. Quā multæ: grāmaticæ regulæ: q̄ interdū fetutinæ ſūt & rancidæ. dicerēt ꝓ multæ q̄ plurimæ. vel ꝓ quā multæ: ſed q ſerunt

Quā magnus Per q̄ maximus

elegātiæ vtrūq; ꝓ loco decēter vſurpat: ſic cæſar: mūdiſſimus elegātiſſimuſq; ſcriptorū dixit: q̄ magnū nūerū iumētorū atq; hominū intercipiūt: ſic. Q. curtius inter claſſicos ſcriptores ſpectatiſſimus ait: ꝓ q̄ maximo pōt exercitu compato. Trūco euerſo: pſtat in trāſlatione arboris: noie trūci ſignificās ægritudinē: noie ſtirpiū & radicula-

rum agnatas perturbationes: que ex egritudinis fonte in riuos deducũt:& ex hoc trũco veluti stirpes fibræq; soboleſcũt: ex quo fit vt euerſo trũco elidãt stirpes:vt ſublata egritudine reliqua tollãt. Cuiuſmodi eſt:hoc ideo dixit tãq; id ociũ minus gratũ ſit:q̃ negocia forẽſia:& ſenatoriæ occupationes:qb⁹ florẽte re.pu. dominabatur:tũc vero frigebat i otio:cũ oia ad vnius cæſaris nutũ forẽt deuoluta. Et emulari & obtrectare:videt:hæc idẽ ſignificare: ſed tñ aliqd differũt: q̃ oia egritudini ait eſſe ſubiecta:de qb⁹ ꝓxima tuſcula na copioſi⁹ diſſereť. Fibrę ſtirpiũ: quaſi adiculæ minutæ:& veluti capillamẽta i extremo egritudinis trũco adhereſcẽtes:fibrũ.n.antiq extremũ dixerũt:vt docet.M. Varro.vnde fibrę dictę extremitates i iecore &fibrię i veſtimẽtis: & fibrę in arborib⁹ & herbis:plini⁹ i.xix.tubera vocãt hæc vndiq; terra circũdata nulliſq; fibris inixa aut ſaltẽ capillamẽtis.

Fibrę

Fibrum.

Elidẽdę:ſuffocãde: ſtrangulande:effringende:ita vt reuiuiſcere ac repullulare nõ poſſint. Non idẽ arduũ: Vetus verbum eſt: omnia p̃clara arduа eſſe & rara:alioqui nihil preclarũ haberetur niſi difficultas ſubeſſet:q̃ fit prętioſum.Domicilii virtutis:vt inquit Sili⁹. in arguo colle & edito ſitum eſt. Cu

Oẽp̃clarũ arduũ.

rationem:tranſlatio a medico cuius propria curatio eſt: tanquam philoſophia proprie ſit medicina animorum: ſicut medicina corporum philoſophia exiſtimatur germanæ enim ſunt & copulatę philoſophia ac medicina.

Philoſophia.

Medicia.

Tertii Libri Finis.

Philippi Beroaldi cõmentarius in quartam Tuſculanam.

VBiq; M. Tullius veluti philopatros: hoc eſt verus amator patriæ: non ſolũ tutatur ac defendit partes romanoꝝ: ſed frequẽti p̃conio iactat & extollit: tãq; ingenia romanorum cæteris nationibus antecellãt: & ꝑfecto nulla vnq; res pu. nec maior: nec ſanctior: nec bonis exẽplis ditior fuit: nec clariſſimis ingeniis copioſior vt nõ imerito dixerit plinius. Gentiũ in toto orbe præſtãtiſſimã vnã omniũ virtute haud dubie romanam extitiſſe: hinc Valerio maximo facta dictaq; ſimul memorabilia pcẽſenti. Vberior copia in oi genere exẽplorũ ex romanis ſuppetit: q̃ ex reliqs omnibus nationibus. Itaq; nũc .M. Tullius excellentiã romanorũ in ſtudiis doctrinarũ cũprimis exequitur: potiſſimũq; philoſophiæ quæ tuſculanarũ q̃ſtionũ vnica eſt materia & peculiare argumentũ. Cũ partim. Studius litterarũ quæ romani ſerius acceperũt: apud quos philoſophia diu latuit: nec vllũ habuit lumen litterarũ latinarũ. A primo ortus: ab origine vrbis romæ. Inſtitutis regiis: titulus eſt apud iuriſcõſultos de cõſtitutionibus principũ: vbi ait Vlpianus: qđ principi placuit legis habet: vigorẽ: põponius quoq; iuriſconſultus auctor eſt: latas eſſe: leges a regibus. quæ oẽs cõſcriptæ erãt in libris papirii: vnde ius ciuile papirianũ appellatur: nõ qđ papirius de ſuo quicq̃ adiecerit: ſed quod leges regias ſine ordine latas in vnũ cõpoſuerit. Legibus: appellatione legũ. leges duodecim tabularum. ſenatuſconſulta. plebiſcita. legitimæ actiones: interp̃tationes prudẽtũ & alia id genus cõtinentur: eſt autẽ lex: vt ait Vlpianus cõmune p̃ceptũ virorũ prudentũ & conſultũ: chryſippus dixit legẽ eſſe diuinarum humanarũq; rerũ notitiã: legis virtus eſt: vt tradit medeſtinus imperare: vetare: permittere: punire. Auſpicia. M. Tullius in oratione de aruſpicũ reſponſis: ait oẽs gentes: nationeſq; ſuperari a romanis pietate ac religione: auſpicia autẽ in tanto apud romanos honore antiq̃tus fuerũt nihil publice ſine auſpitiis: nec domi: nec militiæ gereretur auctores. M. Tullius & Liuius Dicta ſunt aũt auſpicia: vt exponit Auguſtinus. & in decretis canonicis vigeſimaſexta q̃ſtione quarta: tradi

Leges regiæ

Ius ciuile papyrianum

Lex qđ

Auſpicia in magna exiſtimatione

Marci Tulii. C. Tuſculanarũ Queſtionũ Liber Quartus.

CVm multis in locis noſtrorum Hominũ ingenia: virtuteſq; bruteleo mirari: tum maxime his ſtudiis: quæ ſero admodum expetita in hanc ciuitatẽ e græcia trãſtulerunt. Num cũ a primo vrbis ortu regis inſtitutis: partim etiam legibus auſpicia: cerimoniæ: comi-

tum est:quasi auiũ spicia:sicut auguria quasi auiũ garia:ab auiũ garritu & voce. Duo sunt genera auspitiorũ:vnũ ad oculos: alterũ ad aureũ pertinẽs:ad oculos scilicet volatus: ad aures vox auiũ: Thiresias thebanus auspicia auiũ primus inuenit. Virgilius vtrũq; auspiciorum genus illo versu complexus est:& volucrũ linguas & præpetis omina pennæ. Marcus Tullius in secũdo de diuinatione:dei det auspicia:q̃ nulla esse ait: quod aũt oẽs reges:Populi nationes: vterẽtur auspitiis id ita refellit:quasi nõ aliud tã vulgare sit quã nihil sapere. Comitia:conuentũ populi:& coitionem ad magistratus creandos: atq; ad leges ferẽdas comitia appellamus: erantq; discriminata comitia: vt alia calata: alia centuriata:alia curiata vocarẽt:& comitiales dies dicti: qb9 fas erat populo cõuenire ad suffragiũ ferẽdũ. Ioue tonãte:fulgurante: comitia populi habere nefas erat:Comitiorũ enim nõ habendorũ causas esse voluerũt: vt docet Mar. Tullius. Comitiales homines decẽter appellat Plautus litigiosos qui litiũ causa semp sunt in comitio inquietantes tribunal p̃toris:qui si nihil est litiũ lites ferũt. Prouocationes: Valerius publicola legẽ tulit de prouocatione aduersus magistratus ad populũ:quę in vulgus fuit mire grata:auctor Liuius in secũdo:sine prouocatione erat dictatura. Annotat idẽ Liuius in tertio prouocationẽ non esse lõgius ab vrbe mille passuũ:prouocatio aũt idẽ est quod appellatio: data aduersus iniuriã magistratuũ:puocare & appellare:sensu cõgruũt elegãtia differũt:ita enim eleganter loquimur:prouoco ad populum: appello tribunos. Alterũ cũ p̃positione. Alterũ citra propositionem: vsurpatiue tamẽ dicitur:appello ad principem. Vlpianus: quid faciat iudex videndũ est:& poterit ad principẽ appellare. Patrũ consiliũ: senatus cõsulta significat. Equitũ peditũque descriptio: res militaris armis constat & viribus:hæc in tres diuiditur partes æquites: pedites:classes: equitũ alæ dicũtur ab eo quo ad similitudinẽ alarum ab vtraq; parte protegant acies:quæ vexilationes vocãtur. est aliud genus æquitũ qui legionarii nominãtur: propterea q̃ connexi sunt legioni:romana virtus p̃cipue in legionũ ordinatione prępollet. Legio Cẽturiæ equi

tia: prouocationes patrum consilíũ. equitum peditũq; descriptio: tota res militaris diuinitus esset cõstituta: tũ progressio admirabilis incredibilisq; cursus ad omnẽ excellentiã factus est dominatu regio re. p. liberata. Nec vero hic locus est: vt de moribus institutisq; maiorũ & disciplina ac temperatione ciuitatis loquamur. Aliis hæc locis satis accurate a nobis dicta sunt. maximeq; in his sex libris quos de

Auspicia vnde

Nil tã vulgare q̃ nihil sapere

Comitia

Comitiales

Comitiales hoies.

Prouocatio

Appellatio.

Prouocatio ad populum

Appello Cæsarem

Equitum alæ

Vexillationes

Legionarii.

Cẽturiæ equi

autem expeditibus cõstat & equitibus: præterea romulus tres æquitum centurias descripserat: Luceres: Ticienses: ramnẽses: Seruius autem Tullius: pedestrem exercitum per classes distribuit: vt Dionisius & Liuii testimonio satis liquet: scripsitq; centurias equitũ duodecim ex primoribus ciuitatis: sex item alias centurias tribus ab romulo institutis centuriis sub iisdẽ quibus inauguratæ erãt nominibus fecit. At equos emendos dena milia æris ex publico data: fuerũt etiã equitũ decuriæ sub omnibus iudicũ descriptæ: nã nongẽti selecti: tribuni ærarii: celeres flexumines: trosuli nũcupati: de qbus in cõmentariis suetonii nõ parũ multa. Republica liberata. Salustꝰ in hanc sentẽtiã: sed ciuitas incredibile memoratu est: adepta libertate quãtũ breui tẽpore creuerit: tanta cupido gloriæ incesserat. Versus ex tat ennianus cõcinniter factus: moribus antiquis res stat romana virisq; quẽ Ennii versum memorat. M. tullius in principio quinti libri de re publica: quẽ inquit vel breuitate vel veritate tanq; ex oraculo mihi quodã esse effatus videtur: nã neq; viri nisi ita morata ciuitas fuisset neq; mores: nisi hi viri perfuissent: aut fundare: aut tã diu tenere potuissent: tantã & tã iuste lateq; imperã tẽrẽ publicã: itaq; ante nostrã memoriã: & mos ipse patrius præstantes viros adhibebat: & veterũ morẽ ac maiorũ institutа retinebãt excellentes viri hactenus. Mar. Tullius. Accersita aliũde euocata acceptaq; a grẽcis. Pene in conspectu: metapõtũ: crotonã heracliã ciuitates: in vltima italiæ ora sitas intelligit: quibus in locis pythagorã iuuenũ emulãtiũ studia cetus habuisse historici prodiderũt: vbi vice numinis cultus est. Preclarus auctor nobilitatis tuæ. M. hic brutus: ad quẽ Cicero scribit: auctorẽ progenitorẽq; habet iunĩũ illũ brutum tarquiniorũ exactorẽ libertatis assertorẽ: primũ romanũ consulẽ: cuius statua in capitolio visebatur media inter regũ imagines strictũ ensem tenens: a cuius filio posteritas brutorũ familiæ omnis propagata est. In Italia grẽcia: grẽci in extrema italiæ ora multas vrbes condi-

Celeres Flexumines Trosuli

Moribus antiquis res stat Romana virisq;

Statua bruti gladio.

republica conscripsimus: hoc autẽ loco considerãti mihi studia doctrinæ: multa sane occurrunt: cur ea quoq; accersita aliũde neq; solum experita: sed etiã cõseruata & culta videantur. Erat enim illis pone in cõspectu præstanti sapientia & nobilitate Pythagoras: qui fuit in Italia tẽporibus iisdẽ quibus. L. Brutus patriam librauit: præclarus auctor nobilitatis tuæ. Pythagoræ autẽ doctrina cũ longe lateq; flueret permanauisse mihi videtur in hanc ciuitatẽ. Idq; cũ cõiectura probabile est: tum quibusdam etiã vestigiis indicatur. Quis est enim

derunt: vnde magna græcia dicta: de qua in primo cõmentario copiosius annotatũ est. In his: scilicet vrbibus: maximeq; metaponti: Cratone: heracliæ: a pythagora Italia philosophia defluxit: pythagoram ex eo dictum fuerunt: quod vera pythio non minus loqueretur.

Pythagoras vnde:

qui putet cũ floreret in Italia græcia potentissimis & maximis vrbibus ea: quæ magna dicta est: in hisq; prmũ ipsius Pythagore: deinde postea pythagoreorũ tantum nomen esset nostrorũ hominũ ad eorum doctissimas voces aures clausas fuisse? Quin etiam arbitror ꝓpter pythagoreorũ admirationem Nũmã quoq; regem Pythagoreum a posterioribus existimatum. Nam cũ Pythagoræ disciplinã & instituta cognoscerent regisq; eius æquitatẽ & sapientiam a maioribꝰ suis accepissent: ætates autem & tẽpora ignorarent propter vetustatem: eũ qui sapientia excelleret: pythagoræ auditorem fuisse crediderunt & de coniectura quidẽ hactenus ꝓferunt: vnde magna græcia dicta: de qua in primo cõmentario copiosius annotatũ est. In his: scilicet vrbibus: maximeq; metaponti: Cratone: heracliæ: a pythagora Italia philosophia defluxit: pythagoram ex eo dictum fuerunt: quod vera pythio non minus loqueretur.

Pythagoreorum: vt archite tarentini. Alcmeonis crotoniatæ: hippasi metapontini: phylolai crotoniatę. hi .n. omnes pythagorei fuerunt. Aures clausas fuisse: interrogatiue legendum qs putet ꝑclausas fuisse aures romanorũ ad hauriendas doctissimas pythagoræ & pythagoreorũ voces? Numã pythagoreorum existimatũ. Nũma pompilius secundus romanorũ rex. Cõsultissimus fuit omnis diuini & humani iuris: vt in illa quisq; ętate esse poterat. erãtq; multa illius instituta pythagoricis documẽtis simillima. Ex quo creditũ est: auctorẽ eius doctrinę fuisse samiũ pythagorã sed falso: vt dionysius liuiusq; notificãt quattuor .n. ætatibus interior fuit vt ex cronicorũ librorũ obseruatione collegimus: pythagoras .n. in Italia venit tarquinio regnũ obtinente: cui cognomentum superbus fuit. Eum qui. Auctor est plutarchus: numam pompilium: sapientia pythagorica preditũ fuisse multaq; instituisse: placitis pythagore cõgruentia: tradit Augustinus in .vii. de ciuitate dei numam hydromãticum fuisse: qui in aqua videret imagines deorũ: vel potius ludificationes demonũ: quo genere diuinationis postea pythagoram philosophũ vsum fuisse. M. varro cõmemorat. Valerius antias Crassius hemina & scriptores alii: ꝓdiderũt pythagoricos fuisse libros illos nume põpilii qui in arca lapidea olim inuenti: in comitio igne a victimariis in cõspectu populi cremati sunt. Propterea quod: pleraq; ad dissoluendas religiones pertinẽtia continebant: & vt ait

Nũma: pythagoreus creditus.

Pythagoras temporibus. Tarquinii. Numa hydromanticus.

Plinius:nulla in his libris scripta erant nisi philosophiæ pythagoricæ

Pythagoreus

Pythagoristæ

Vestigia pythagoreorũ:pythagoreꝰ illi ꝓprie dicũtur:q̃ secta tenẽt pythagoræ & dogmata:pythagoristæ vero:qui vitã. Cũ carminibꝰ soliti:vestigiũ pythagoreorũ:qđ in italia romæq̃ floruerint:id maximũ est:sicut enim illi carminibus fidibusq̃ vti solebãt: sic romani ad tybiã carmina canebant in conuiuiis:quibus clarorũ virorum laudes cõtinebãtur: pythagoricis.n. vt inqt quintilianus in nono moris fuit cũ euigilassent alios ad lyrã excitare:quo essent ad agẽdũ erectiores:& cũ somnũ peterẽt ad eam prius lenire mẽtes:vt si qđ fuisset turbidioꝛ cogitationũ cõponerẽt. Idẽ auctor est in primõ pythagorã cõcitatos ad virtutes. Ex quo perspicuũ etiã & pudicæ iam domui differẽdã iuuenes mutato cãtu cõ posuisse: de musica pythagore: scribit macrobiꝰ in se cũdo: in somniũ scipionis. Martianꝰ quoq̃ in libro de musica sic inquit. Pythagorei docuere ferociã animi: tibiis aut fidibus molliẽtes cũ corporibꝰ adherere nexũ fœdus aiarũ. In originibꝰ in libris originũ. Ita.n portius cato libros inscripsit: de quibus in primo cõmentario dictũ est. Vocũ sonis:ex ꝑscripto doctrinaq̃ pythagoræ atq̃ pythagoreorũ. Condi:cõponi:vnde cõditores historiarũ & librorũ cõpositores dicti. Ne liceret fieri alterius iniuriã.xii.tabulæ decẽuirales:qbus leges romanæ eõtinebãtur capitali sententia sanxerũt:siquis carmẽ condidisset qđ infamiã faceret flagitiũue alteri qđ .M.Tullius in libris de re publica testatur:& diuus Augustinus repetit libro secũdo de ci.dei. De hac lege.xii.tabularũ. Intellexit oratius sic scribẽs in secũdo sermonũ: si mala condiderit in quẽ quis carmina ius est iudiciũq̃: vbi expositit porphirio: lege cautũ fuisse: ne quis in quẽq̃ maledicũ carmen scriberet:quinetiã in.xii.tabulis lex erat phibens iniurias incantamentorũ:cuius verba hæc sunt:qui malũ carmẽ

Aios ad lyrã cõponere.

Musica molliri animi ferociã

Capitale suppliciũ famosi carminis

Ne male dicũ carmen scribatur.

nus. Vestigia autẽ pythagoreorũ quãquam multa colligi possunt: paucis tamẽ vtemur: quoniã non id agitur hoc tẽpore. Nam cũ carminibus soliti illi esse dicantur: & præcepta quedã occultius tradere & mentes suas a cogitationũ intẽtione cãtu:fidibusq̃ ad traquillitatẽ traducere grauissimus auctor in originibus dixit Cato morẽ apud maiores hũc epularũ fuisse: vt deinceps qui accubarent: canerẽt ad tibiã clareorũ virorũ laudes atq̃ virtutes. Ex quo perspicuũ etiã & cantus tũ fuisse rescriptos vocum sonis & carmina:quãquã id qdem etiã.xii tabulæ declarant. conditã tũc solitũ esse carmen: q̃ ne liceret.

incantasset:& alibi:q fruges excãtasset. Nec illud nõ.i.illud etiã argumẽtũ est. Duæ.n.negatiuæ particulæ affirmãt:apud antiquos negatiuas duas negatiue vnius significãtiã hẽre obseruauimus: vt illud Varronianũ: q nõ mõ ignoralle me clamat sed oĩo oĩs heroas negat nelciſſe:idẽ Varro.Negatiuas duas:ꝑ vna accipiẽdas esse demõstrauit cũ sic ait:a rege mũera eoꝝ noluit nemo accipe. Deorũ puluinaribus fides ꝑcinũt.i. ꝑcẽtio fit a fidicinibus.Dixit oratius in carminib⁹: & thure & fidib⁹ iuuat placare deos: vbi exposuit porphirio fidicines hodie quoq; romæ ad sacrificia adhiberi: sicut tibicines nemo ẽ: q ne sciat: theologi canere cœlũ cõprobãtes sonos musicos sacrificiis adhibuerũt:q vt auctor ẽ macrobi⁹: apud alios lyra & cythara: apud nõ nullos tibiis aliisue musicis instrumẽtis fieri solebãt: pythagoras pythagoreiq; vulgauerũt mũdũ oĩone musica cõpositũ esse:q̃ postea sit lyra imitata:nũc.M.Tu.aut disciplinę pythagoricę hoc eẽ vestigiũ: qđ fidicines ꝑcinũt i sacris deorũ lectisterniisq;. Et epulis magistratuũ publicis. Puluinaria.n. deorũ lectuli sunt: q̃ sterni i tẽplis cõsueuerũt. Et vt ait Seruius aliquãdo ponũtur ꝑ tẽplis:hinc dicta lectisternia:quorũ crebra mẽtio apud auctores.M.Tullius in oratiõe de aruspicũ respõsis noiat ꝑcẽtionẽ:epulas ludorũ:epulones: q ministri crãt põtificũ:faciebãtq; epulare sacrificiũ.ad qntũ tuberonẽ:Ad hũc scrip sit panetius de dolore patiendo: fuit qntus helius tubero iuris ciuilis cõsultissimus:idẽ stoicas dialecticasq; disciplinas percalluit. Ab illis. pythagoreis. Qui oratores:i.hæc est q̃ multi q̃ clari. interrogatiue le-

Qui malũ carmẽ incãtasset Negatiue duæ pro vna Negat ne sciſſe

fieri ad alterius iniuriã leges sanxerũt. Nec vero illud non eruditorũ temporũ argumentũ est:ꝙ & deorum puluinaribus & epulis magistratuũ fides precinũt: ꝙ propriũ eius fuit de qua loquor:disciplinæ mihi quidẽ etiã Appii cæci carmen quod valde panetius laudat epistola quadã:que est ad.Q.u.Tuberonem. pythagoreorum videtur. Multa sũt ẽt in nostris istitutis ducta ab illis. q̃ ꝓtereo:ne ea q̃ peperisse ipsi putemur: aliũde didicisse videamur.sed vt ad ꝓpositũ redeat orõ q̃ breui tpe quot & quanti poetæ:q aũt oratores extiterũt.facile vt appareat nrõs oĩa cõsequ posuisse:simul vt velle cepisse:sed de cæteris studiis alio loco & dicem⁹ si vsus fuerit.& sępe dixim⁹.sapiæ studiũ vet⁹ id qdẽ i nris: sed tñ ãte Lelii ętatẽ & Scipionis nõ reperio quos appellare possim noiatim q-

Fidicines ad sacrificia

Mundus musicæ cõposit⁹.

Puluinaria,

Lectisternia

Epulones qui

gendum. ipſe in bruto percẽſet nominatim infinitos prope oratores latinis, ſapientiæ philoſophiã intelligit. Stoicum diogenẽ athenié-ſes quondã tres philoſophos inclytos ad ſenatũ romanũ legatos mi-ſerunt: impetratũ. vti mulctam remitteret: quam ciuitati eorũ fecerat: propter oropi vrbis vaſtationẽ: fuerat ea mulcta talentorũ fere quin-gentorum. Erant autem iſti philoſophi: Carneades aca demicus: Diogenes ſtoicus: Critolaus ꝓpatetic⁹: quos ferunt ſeorſum quẽq; oſten tãdi gratia: per celeberrima vrbis romę loca magno ho minũ conuentu diſertauiſſe Tũ admirationi fuiſſe aiunt rutilius & polybius philoſo phorũ trium ſui cuiuſq; ge-neris facundiam. Violenta inquiunt & rapida carnea-des dicebat. ſcita & teretia Critolaus. Modeſta dioge-nes: & ſobria: qui in ſenatũ introducti vſi ſunt interꝓte cecilio ſenatore. Alter cy reneus. ſ. carneades: qui li-bris chryſippi perlectis. ita laudabat: vt diceret niſi cry ſippus eſſet. ego non eſſem. Babylon⁹: diogenes. Mo numenta maiorum: res ge-ſtas: & hiſtorias intelligit. Ampliſſimam artium: phi-loſophiam dicit: quam apu leius. Diſciplinam rega-lem nominat: tam ad bene dicendum q̃ ad bene viuen dum repertam. Et item a liomodo: iter peripateticos & ſtoicos eſt eadem diſcipli na. ſed videtur longe diſſi-milis. dũ alio modo loquũ-tur: nam que peripateci bo-

Tres philoſophi Legati Carneades Diogenes Critolaus

Niſi chryſipp⁹ eẽt: ego non eſſem

Diſciplia regalis.

bus adoleſcentibus ſtoicum di-genem: & academicũ Carneaden video ad ſenatum ab atheniẽſibus miſſos eſſe legatos: qui cum reip. nullã vnquã partẽ attigiſſent: eẽq; eorũ alter cyreneus: alter baby-lonius: nũq; profecto ſcholis eſſent exercitati: neq; ad illud munus ele-cti niſi in quibuſdã principibus tẽ-poribus illis fuiſſent ſtudia doctri-næ: qui cum cætera litteris manda rẽt: alii ius ciuile: alii orationes ſua-as: alii monumenta maiorũ: hanc ampliſſimã omniũ artiũ bene vi-uendi diſciplinam vita magiſq; lit-teris perſecuti ſunt. Itaq; illius ve-ræ elegãtiſq; philoſophiæ: quæ du-cta a Socrate i peripateticis adhuc permanſit: & idẽ alio modo dicen-tibus ſtoicis: cum academici eorũ cõtrouerſias diſceptarent: nulla fe-re ſunt aut pauca admodũ latina monumenta: ſiue propter magni-tudinẽ rerũ occupationẽq; oĩum: ſiue etiã quod imperitis ea probari poſſe nõ arbitrabantur cũ interim illis ſilentibus. C. Amafanius extu-tit dicẽs. cuius libris editis cõmota multitudo contulit ſe ad eandẽ po-tiſſimũ diſciplinam: ſiue quod erat

na dicunt. stoici malunt cõmoda appellare & proposita. quæ illi mala Bona
Isti reiectanea: multaq; alia hoc genus. Ideoq; dictum est stoicos tor Cõmoda
queri verborum controuersia. Disceptarent: componerent: modera- Mala
rentur: hinc disceptator dicitur rei sententiæq; moderator: vt docet Reiecta-
Marcus Tullius in partitionibus ad filium. Disciplinã: philosophiã. nea.
Emuli: studiosi & imita- Disce-
tores. Rationis. philoso- tator.
phiæ. virtus enim nihil ali-
ud est: q̃ recta ratio: omnes
virtutes ratiões sunt: sequi- Virtutes
tur ratio naturam: quid est rões
inquit Seneca ratio? naturę
imitatio. Quod etiã facile Deterio-
discantur natura cõparatũ ra facili?
est: vt deteriora facilius edi ediscunt.
scantur: & memoriæ perti-
nacius inhereſcant hinc il-
lud Quintiliani & hec ipsa
magis pertinaciter hærent:
quæ deteriora sunt. In hãc
sententiam ait Oratius sic
scribens in epistolis. Discit
.n. citius meminitq; libẽti?
illud: quod quis deridet: q̃
quod probat & veneratur:
vbi exposuit porphirio ma
iore studio ridiculosos ver-
sus edisci & memoria reti-
neri: q̃ admirabiles. Sunt
iudicia libera: prouerbialis
sententia est illa Terentiana
quot capita tot sententiæ:
antistius labeo augusto resc-

cognitu per facilis: siue quod inui-
tabatur illecebris blãdis voluptatis: siue etiã quia nihil probatũ erat melius: illud quod erat tenebant. Post Amafaniũ aũt multi eiusdem æmuli rõnis: multa cũ scripsissent Italiã totã occupauerũt. Quodq; maximũ argumentũ est nõ dici illa subtiliter: quod etiã facile ediscãtur: & ab indoctis probẽtur: id illi firmamentũ esse disciplinæ putant sed defendat quidem quod quisq; sentit: sunt .n. iudicia libera: nos in stitutũ tenebimus: nulliscq; vnius disciplinæ legibus astricti: quibus in philosophia necessario pareamus. Quid sit in quacq; re maxime probabile: semper requiremus. quod cum sæpe alias: tũ nuper in tusculano studiose egimus. Itaq; expositis triduí disputationibus. quartus dies hoc libro cõcluditur.

pondit: suum quẽq; iudicium habere: & a Persio dictum est. velle Suũ cuiq;
suum cuique est: nec voto viuitur vno: vt dicam quod sentio: toti- iudiciũ.
dem pene ingeniorum ac iudiciorũ reperias. quot corporum formas: Lingua
dicere solebat Tyberius in ciuitate libera. linguam mentemq; liberas Mens
esse debere. Nos institutum tenebimus: Institutum. Marci Cicero- Liberæ
nis prope solemne est. Vt nulli sectæ addictus: nulli disciplinæ man- Nulli se-
cipatus esse velit: sequens id: Quod maxime probabile esse videa- ctæ
tur. Iuxta illud Oratianũ. Nullius addictus iurare in verba magistri. Addict?.

Academia. Lyceum In tuſculano. Iactãtia gorgię.

Vt enim in inferiorẽ ambulationem: achademiã intelligit. Ita.n. inferior ambulatio: ſiue gymnaſiũ in tuſculano nominabat. Cũ ſuperiori gymnaſio nomen eſſet lyceũ: a nomine ariſtotelice ſcholæ. Dicat ſi quis vult Gorgiã leontinũ lacerant eruditi: & ludit Socrates platonicus: quod vn⁹ ex oĩbus auſus ſit in conuentu poſcere: qua de re quiſq; vellet audire: qui de omni re quecũq; in diſceptationẽ queſtionẽq; vocaretur ſe copioſiſſime dicturũ eſſe profitebatur. cui tantus honos eſt habitus a græcia ſoli: vt ex omnibus ſtatua nõ inaurata ſed aurea ſolida ſtatueretur quã vocãt holoſphyratõ: hippias quoq; gloriatus eſt cuncta pene audiẽte græcia nihil eſſe vlla in arte rerum omniũ quod ipſe neſciret: nunc Cicero ex inſtituto gorgiæ iubet q⁹ quiſq; velit interrogare: profiteturq; ſe ad cũcta reſponſurum. Nõ mihi videtur ꝓpoſitio quæſtionis hæc eſt. ſapientem vacare non poſſe omni animi perturbatione ſiue morbo tanq̃ impoſſibilis ſit illa apathia ſtoicorum

Statua aurea gorgię. Holoſphyraton Hippias multiſci⁹

Vt enim in inferiorẽ ambulationẽ deſcendimus. quod idẽ feceramus ſuperioribus diebus acta res eſt ſic. Dicat ſi quis vult: de qua re diſputare velit. A. non mihi videtur omni animi perturbatione poſſe ſapiens vacare. M. Aegritudie quidẽ heſterna diſputatione videbatur niſi forte: temporis cauſa nobis aſſentiebar. A. Minime vero. nã mihi egregie probata eſt oratio tua. M. non igitur exiſtimas cadere in ſapientem ægritudinẽ. A. Prorſus non arbitror. M. Atqui ſi iſta perturbare animum ſapientis non poteſt: nulla poterit: Quid enim metuſne conturbet: & earum rerum eſt abſentium metus: quarum præſentiũ eſt ægritudo. ſublata igitur ægritudine: ſublatus eſt metus. Reſtant duæ perturbationes lætitia geſtiens & libido: quæ ſi nõ cadẽt in ſapientem: ſemper mens erit trãquilla ſapientis. A. ſic prorſus intelligo. M. Vtrũ igitur mauis ſtatim

Tẽporis noui: tempus ſignat: quo Cæſar rerũ potiebatur. quo triſtitia omnis diſſimulanda erat & hilaritas induenda: nã tẽpori ſeruiendũ eſſe percipiũt ſapiẽtes. Sublatus ẽ metus: formidini vt ante dictũ eſt egritudo repugnat: adeo vt in quẽ non cadat egritudo: in eundẽ timor cadere non poſſit. Leticia geſtiens & libido: duæ ſunt vt ante dictum eſt bigæ perturbationum.

Duę bigę perturbationum. Leticia geſtiens.

Altera bonorũ: altera malorũ. ex malis præſentibus eſt ægritudo ex futuris metus ſicut bonorum præſentium lętitia: ita futurorũ li-

bído ſiue cupídítas appellatur. leticia autẽ geſtiens: dicitur prę̃ter modum elata: Geſtire. n. letari eſt & cupere. Nos vela facere. í. pandere vela orationis & in latiſſima veluti æquore ſpatioſius vagari: translatio ſumpta a nauticis: qui in alto vela faciunt: & omiſſo remigio latiſſime diſcurrũt. Paulũ remigare ídeſt oratione anguſta: & perexigua vti: permanet in eadẽ tranſlatione. nam egredientes e portu ſenſim remigãtes p = uehũtur. ſubductis velis. In parciendis occupati: hoc ẽ quod ait paulũ remigare p = tiri. ſ. & diffinire animi perturbationes: q̃ res anguſta ẽ & cohibita. Multa afferũt hoc eſt: quod intelligi vult vela facere. nã peripatetici pandunt orationis vela. & illorũ latiſſima eſt diſputatio quaſi currentium per ę̃quor patentiſſimũ paſſis velis. cũ dialectici inſtar remigũ paulum a littore portuq; progrediatur. eorum anguſta ſit quaſi nauigatio. zeno princeps ſtoicorũ dicere ſolebat dialecticam ſimilẽ eſſe compreſſę impugnũ manui. Eloquentiã oratoriam explicatę & aperte manui. Ex vtraq; ex peripateticorũ oratione copioſa & dialecticorũ cõciſa & anguſta prouerbiũ grę̃corum eſt. cuius meminit ariſtophanes. ἀμαφεστερουντο σειωεκαι = σα φεστερον. i. idocti⁹ loq̃re & aperti⁹: quo ſignificatur oratione pleniori vberioriq; tẽ eſſe explicãdã etiã ſi docti⁹ craſſiuſq; explicet. Deſcriptionẽ ſequor: Poſſid. deſcriptionẽ cuiuſcũq; virtutis ethymologiã vocat quidã: caracteriſmõ appellãt ſigna cuiuſq; virtutis & vitii: ac notas reddẽtẽ. inter p̃ceptionẽ & deſcriptiõem

Geſtire.

Remigaꝛ

Dialecti = ca ſimilis: pugno. Eloquen tia expan ſę manui. Indocti⁹ loq̃re & apertius. Deſcrip = tio ethy, = mologia. Characte riſmos. Precipere Deſcribe re.

hoc interest:nã qui precipit dicit:illa facies si voles temperans esse qui
describit ait temperans est qui facit illa:qui illis abstinet. queris qui in
terfit.alter precepta virtutis dat.alter exẽplar.Descriptiones has siue
Inconis = mus. inconismos ex viu esse cõfitetur. Sene. in epi.mora.Boetius in.iii.cõ
mentario topicorũ:multas ait esse diuersitates diffinitionũ: quarum
omniũ nomen sit commu=
Descri= ptio. ne descriptio. Apud scripto
Rhetori = ca. res rhetoricos ãscriptio no
minatur : que terũ continet
perspicuã & dilucidam ex=
positionẽ hoc modo.statim
sicut e cauealeo missus aut
aliqua tetertima belua solu=
ta ex catenis volitabit. Et
vagabitur in foro acuẽs dẽ
tes in cuiusq; fortunas i om
nes amicos atq; inimicos :
notos atq; ignotos incur =
Famã de peculans; sans: aliorũ famam depecu
lans aliorũ caput oppugnãs
aliorum domũ:ac omnẽ fa
miliam perfringens. rem pu
blicam funditus labefactãs.

vnum aliquid effugerit : quoniam
quæ græci pathæ vocant:nobis pe
turbationes appellari magis placet
quã morbos: in his explicandis ve
terẽ illa eqdẽ Pyrhagore primũ de
inde Platonis descriptionẽ sequar
qui animũ in duas partes diuidit:
alteram rationis participem facit
alteram expertã in participe ratio=
nis ponunt tranquillitatẽ:idest pla
cidam quietemq; constantiam:in
illa altera motus turbidos:tum ire
cum cupiditatis: contrarios inimi=
cosq; rationi:sit igitur hic fõs.vta=
mur tamen in his perturbationi=
bus describendis stoicorũ diffini=

Animũ in duas partes di
uidunt. Aristoteles in.vi.e=
thicorum.ait tria esse in ani
mo:sensum: intellectũ: appetitum: animæ rationalis partem alteram
vocari scientificã. alterã ratiocinatiuam. M.tullius libro primo de of=
ficiis duplex est inqt vis animorum atq; naturæ. vna pars in appetitu
posita est:quæ orme dicitur græce:quæ hominẽ huc & illuc rapit. Al
tera in ratione: quę docet & explanat quid faciendũ fugiendũq; sit:
ita fit vt ratio prelit. appetitus vero obtẽperet. illud enim vbiq; præ=
cipitur. appetitus omnes contrahendos sedãdosq;.& rationi obedié
Duplex vis aiorũ tes esse oportere. Plato in timeo. Corpus animæ quasi vehiculũ sub=
Orme ap petitus. ditum esse ait:in anima autem perturbationes plurimas ponit: quarũ
Ratio. prima est voluptas malorũ esca:dein dolor.fuga impedimentũq; bo
norum.post hæc audacia metusq; consultores amentes: accedit & i=
placabilis iracundia.spes enim blanda conciliatrica. Ponit tranquil
litatem. Democritus:euthymiam summũ bonũ esse dixit. Ita enim ap
pellat animi tranquillitatẽ: eãq; ait beatæ vitæ esse effectricem.a se=
neca quoq; dictũ est. Ametur expers publicę priuatæq; curę tranquil=

litas: In illa altera: quæ ſcilicet animi pars expers eſt rationis. Plato vt ante dictū eſt: tres animi partes dicit eſſe rationabilē: ideſt mentis optimā portionē capitis arcē tenere: Iraſcētia vero atq; cupidinē poſtremā portionē infernas abdominā ſedes obtinere. vt popinas quaſdā: & latrinarū latebras diuerſoria nequitiæ atq; luxuriæ. Vt pturbatio ſit: Diffinitio eſt oratio quæ id quod diffinit explicat qd ſit. Diffinitio eſt coactæ in ſe atq; complicatæ rei explicatio: veluti cū dicimus. homo eſt animal rationale & mortale. explicat. n. diffinitio id quod breuiter atq; anguſtæ deſignabat: auctores. M. Tullius. Boetius Ariſtoteles. cæteri: hinc fit. vt ex diffinitione cuiuſlibet rei enodatiora fiāt & explicatiora oia: q̄ cōplicata obſcurabātur. Diffinitio. n. explicat. diffundit. patefacit. qd cōplicatū erat & clauſū ideoq; M. Tullius in p̄ſentia diffinit quid ſit pturbatio. vt res magis colliqueſcat.

Rōabilis. Iraſcētia. Cupiditas Diffinitio quid. Diffinitio explicat. Patefacit

tionibus: & partitionib⁹: qui mihi videntur in hac quæſtione verſari acutiſſime. Eſt igitur zenonis hæc diffinitio: vt perturbatio ſit: quod pathos ille dicit: auerſa a recta ratione contra naturā animi cōmotio. Quidā vero breuius perturbationē eſſe appetitū vehemētiorem dicūt. ſed vehementiorē eum volūt eſſe qui longius diſceſſerit a naturæ conſtantia: partes autē perturbationū volūt ex duobus opinatis bonis naſci: & ex duobus opinatis malis. ita eſſe quatuor. Ex bonis libidinē & lætitiā: vt ſit letitia præſentiū bonorū: libido futurorū. Ex malis metū & ægritudinem naſci cenſent: metum futuris: ægritudinē præſentibus. quæ ei veniētia metuūtur: eadem efficiūt ægritudinē inſtātia. Lætitia aūt & libido in bonorū opinione verſantur: cū libido ad id qd videtur bonū illecta & inflāmata rapiatur

Ex duob⁹ opinatis bonis iā dictū eſt: duas eſſe bigas perturbationū: alterā ex opinatis bonis: vt eſt cupiditas & letitia: alterā ex opinatis malis: vt eſt metus & triſtitia: quæ omnia nūc fuſius copioſius. Enodatius a Mar. Tullio pertractantur.

Diffinitio explicat. Patefacit

Ex bonis libidinē: appellatione libidinis: cupiditas

Libido

ſignificatur. eſt enim libido generale vocabulum omnis cupiditatis.

Inſtantia: ideſt p̄ſentia: vrgentiaq; apud grāmaticos dialecticoſq; tempus eſt quod inſtans vocant: ideſt p̄ſens: cuius & Diomedes meminit. Cū libido: Libido eſt cupiditas naſcens ex opinatis futuris bonis. Illecta inuitata euocataq;: vnde & illiciū apud Varronem. ab

Inſtans tempus. Illecta Illicium

Illix venꝰ illiciendo dictum pro incitamento inuitamentoq; sicut illix animi venus & illices oculi apud Apuleiū alias illectum dicitur nō lectum: vt apud Ouidiū. illectumq; remittat. Ad id Adipiscendū, hinc libido nascitur: quæ ad bonū futurum adipiscendum incitata vehemeoter effertur. Natura: vi & instinctu naturali. Fugiuntq; contraria, in primo de officiis in hanc sententiam sic scriptum est principio generi animantiū omni. est a natura tributū: vt corpus vitamq; tueatur.

Cōtraria naturaliter declinati.

Declinetq; ea: quæ ei nocitura videantur: quęq; sint ad viuendū necessaria inquirat & paret vt pastū & latibula. vt alia eiusdem generis. Plinius quoq; noster nimirū inquit. hæc est natura rerum. hæc potentia eius. seuissimas ferrarū maximasq; quæ nunquam vidissent quod debeāt timere statim intelligere cur sit timendū.

Euphatæ Cōstātiæ

Eam putant in solum sapiētem græci appellant euphatas: quas Cicero cōstantias nominauit: quas stoici tres esse voluerunt. pro tribus perturbationibus in animo sapientis. videlicet pro cupiditate volūtatem pro leticia gaudiū. pro metu cautionē pro egritudine vero: quam Aug. aliiq; tristiciam dicere malunt. negauerunt aliquid esse posse in animo sapientis. sic enim inquiūt. Volūtas appetit bonū: quod facit sapiens. Gaudiū de bono adepto est: quod vbiq; adipiscitur sapiens. Cautio deuitat malū: quod debet sapiens deuitare. Tristitia porro: quia de malo est. quod iam accidit nullū autē malū existimāt posse accidere sapienti: nihil in eius animo: pro illa esse posse dixerunt: sic ergo stoici loquūtur: vt velle: gaudere: cauere: negent nisi sapienti: stultū autē non nisi cupere: letari: metuere: contristari: & illas tres esse constantias. has autē quatuor perturbationes. super qua re nunc Ci-

Volūtas Gaudiū.

lætícia vt adepta iam aliquid concupítum efferatur & gestiat. Natura enim omnes ea quę bona videtur sequuntur. fugiuntq; cōtraria Quamobrem si simul obiecta species cuiuspiā est: quod bonum videatur ad id adipiscendū impellit ipsa natura: id cū constanter prudenterq; fit: eiusmodi appetitionē stoici βουλησιν appellant nos appellamus voluntatem: eam illi putant in solo esse sapiente: quamsi dif. iniunt. Voluntas est quæ quid cum ratione desiderat. Quæ autē aduersus rationem incitata est vehementius: ea libido est vel cupiditas effrenata: quæ in omnibus stultis inuenitur. Iremq; cū ita mouemur vt in bono simus aliquo duplíciter id cōtingit. Nā cū ratione animus mouetur placide atq; con-

cero copiose. differit: Tū illud gaudiū dicitur: secundū ciceronem, gaudiū proprie bonorū est: quod vt aiunt stoici nisi sapienti non cōtingit: sed gaudiū & in malo quoq; poni. Consuetudo loquutionis vsurpat. Et testis est Virg. cū ait. Et malamentis gaudia. quo verbo vt interpretatur Seneca. voluptates intelligo voluit: significans homines malo suo lætos: vulgo sic loquimur vt dicamus magnū gaudium. nos ex amici consulatu: aut ex nuptiis: aut ex partu vxoris perceptisse: quæ adeo non sunt gaudia: vt sepe initia futurę tristitiæ sint. Letitia gestiēs Amor vt Augustini verbis vtar inhians habere quod amat. Cupiditas est: id habens eoq; fruens leticia. stoici dicunt letari non nisi stultum & leticia in malo poni sed apud psalmographū prophetā: letitia in bono ē. Cū ait letamini in domino & exultate iusti. Et dedisti leticiā in corde meo. Et implebis me leticia cum vultu tuo. Cautio appellatur. iam dictū est: ex sentētia stoicorū cautionem pro metu esse in animo sapientis quippe cautio deuitat malum: quod debet sapiens deuitare. metus vero stultorum est. & in malo ponitur sed apud apostolum in bono est vbi ait. Cū timore & tremore vestrā ipsorū salutē operamini & noli alium sapere sed time. Exanimatione: perturbatione: consternatione: exanimatus dicitur perturbatus: interdum pro mortuo ponitur. Sapientis affectio: tristitia quia de malo præsenti est. nullum autem malum existimant stoici posse accidere sapienti: idcirco p tristitia siue egritudine negauerunt aliquid posse esse in eius animo & ita sapientem aiunt tristem esse non posse. verum apud ecclasiasticos. ipsa quoq; tristitia reperitur in bono. Nam laudat apostolus corinthios: Quod contristati fuerunt secundum deum.

Cautio gaudium bonorū.

Mala mētis gaudia.

Cupiditas.

Leticia in malo.

Letitia in bono.

Metus in bono.

Exanimatio.

Tristitia in bono.

Contractio. Contractiũcule

Contractio: tristitia: solitudo: mœror. Cõtrahi n. dictũ est honeste quadã tristitia affici. Vnde cõtractio & cõtractiũculæ, p solicitudinibus ac animi tristitia. Quatuor: Duæ ex opinatis bonis. Cupiditas & letitia Duæ ex opinatis malis: metus & egritudo siue tristitia. Cõstantiæ: volũtas quæ apponitur cupiditati siue libidini gaudiũ quod leticiæ cautio quæ timori.

Opinio fons pturbationũ.

Opinione: dictũ est in tertia tusculana. Egritudinem nõ natura exoriri sed iudicio sed opinione sed quadã inuitatione ad dolẽdũ: dũ id decreuerimus ita fieri oportere: ẽ itaq; opinio fons & origo nõ solũ egritudinis sed etiã reliquarũ oĩm pturbationũ q̃a Cicerone hoc in loco ex stoicorũ more pssius diffiniunt. Efferri: hinc letitiã diffiniũt animi elationẽ ipendẽtis, iminẽtis & futuri. Metus: recessum animi Ari. in pb. auctor est. Ex metu sanguinẽ & calorẽ in ima perfugere: vnde fit vt aluus pleriscq; ob timorẽ soluatur. ex hac aristotelica sententia dictũ est illud a satyrographo. Soluũt tibi cornua vẽtrẽ cũ lituis audita: ex metu animus ad interiora refugit tãq̃ a suffragiũ recõditum.

Ex metu sanguis refugit. Aluũ ex timore fũdi Soluũt tibi cornua ventrem.

Appetentia

Appetentiam: cupiditatẽ & appetitum. Plinius lactucas ait facere cibi appetẽtiã idem vno stomacho inquit recreatur: appetentia ciborum inuitatur. Imbecillã assensionem: Plato in rheetheto. tradit hominem falsa opinari. Aliq̃do vera: & opinionẽ plerũq; falsam contractio. sic quattuor perturbationes sunt. Tres constantiæ quoniam ægritudini nulla constantia opponitur: sed omnes pturbationes iudicio censent fieri & opinione. Itaq; eas diffiniũt pressius vt intelligatur non modo quã vitiose: sed etiã quã in nostra sint potestate. Est igitur egritudo opinio recẽs mali p̃sentis: in quo demitti cõtrahiq; animo rectũ esse videatur Leticia opinio recens boni præsentis: in quo efferri rectum esse videatur. Metus opinio impẽdentis mali. quod intolerabile esse videatur. Libido opinio vẽturi boni quod sit ex vsu iam presens esse atq; adesse. sed quæ iudicia quasq; opiniones perturbationũ esse dixi non in eis peturbationes solũ positas esse dicunt: verum illa etiã quæ efficiũtur perturbationibus. Vrgetudo quasi morsum aliquem doloris efficiat. Metus recessum quẽdam animi & fugam. Lætícia profusam hilaritatem. Libído effrenatam appetentiam. Opinionẽ autẽ quã in omnes diffinitiones superiores inclusimus: volunt esse imbecillã assensionẽ. sed in singulis

esse impossibileq; esse ait opinionem quãlibet scientiã esse: opinionis autem mater ignorantia est: hinc philosophari est opinari:& philosophi dicti opinosi & opinatores. Subiiciuntur:vt generi species. Inuidentia:dicere inuidentiã maluit q̃ inuidiam : tanq̃ inuidiæ nomen ambiguũ sit cadatq; in vtrunq; & in eũ qui inuidet:& in eum cui inuidetur:vnde potẽtia & opes inuidiosæ dicuntur. Emulatio obtrectatio : mox hæc omnia sigillatim per diffinitionem explicat & patefacit

Opinionis mater Ignoratio

Opinosi Inuidia

perturbationibus partes eiusdem generis plures subiiciũtur. Vt ęgritudini inuidentia:vtendũ est enim dicẽdi causa verbo minus vsitato: quoniã inuidia nõ in eo qui inuidet solũ dicitur sed etiã in eo cui inuidetur.æmulatio.obtrectatio misericordia. angor. luctus. mœror. ærumna.dolor.lamentatio.solicitudo.molestia.afflictatio. desperatio. & si qua sunt de genere eodẽ. sub metũ aũt subiecta sunt pigritia pudor.terror.timor.pauor.examinatio.cõturbatio.formido. Voluptati maliuolẽtia letans malo alieno delectatio:iactatio & similia. Libidini ira excãdescẽtia odiũ inimicitia discordia indigẽtia desideriũ: & cetera eiusmodi. Hec autẽ diffiniũt hoc mõ.inuidẽtiã esse dicunt egritudinẽ susceptã:pp alterius res secũdas: q̃ nihil noceãt inuidenti. Nã si qs doleat eius rebus secũdis a quo ipse ledatur nõ recte dr̃ inuidere: vt si Hectori Agamẽnõ. Qui aũt. cui alterius cõmoda nihil noceãt.tñ eũ doleat his fruit: is inuidet ꝓfecto. Aemulatio aũt dupliciter illa qdẽ dicit vt & i laude & in vitio nomẽ hoc sit. Nã & imitatio

Propter alterius res secundas:secundũ hãc diffinitionem est illud oratianũ. inuidus alterius macrescit reb⁹ opimis.inuidia siue inuidentia cadit in hominẽ.non cadit in bruta animantia.inuidia distat ab odio. quod inuidemus fortunato. odim⁹ vitiosum:quod inuidiã profiteri erubescimus.odisse palam decorũ est.quod inuidia hominũ tantũ est odiũ reliquarũ quoq; animantiũ vt Plutarchus subtiliter discerit in libro de inuidia & odio:inuidia vt ait papini⁹. egra est lætis. ideſt secundis rebus alterius : inuidia cũ inuidentes infelices efficiat: intabescatq; videndo successus hominũ:merito dixit poeta. inuidia felix furias amnẽq; seuerũ cocyti metuit. Vt si hectori agamẽnon:non recte dicerem⁹ agamennonẽ hectori inuidere fortitudinem. Cũ doleret ob illius virtutem:q̃ sepe profligatus est? Et ad lachrymas capillorũq; cuul-

Inuidia differt ab odio.

Inuidia infelix.

sionē: ex mœrore cōpulsus qđ testimonio homerico claret: nā male velle inimico a quo lederis: inuidere n ō est e cōtrario bibliopolæ elegāter & vere dici possunt nuid ete Benedicto nostro Hectoris filio: q libros vēdēdo iprimēdo: cōmutādo rē fecit: qui voluminū meorū impressor est diligētissime: mei nois studiosissimus: & eruditionis admirator quē minutuli quidā librarioli vt vulgo dicit siue bibliopolæ inuidētia irritati ferre nō possunt: qđ ex nihilo emerserit: qđ inter nostrates rei librariæ negociatores primarius sit. qđ inter ceteros sit famigeratus: qđ scholastici oēs ēpturientes ei⁹ officinā petāt. pinde ac oigenū librorū refertissimā sed ferāt æquo aio reliq bibliopolæ si ex tātulo tātus: si ex seruo dñs. si ex egeno opulētus. & āpliter nūmatus fact⁹ est bñdictus nr̄ cū sudādo algēdo laborādo vigilando p varios casus p tot discrimina rerū pueneritad fortunas maiusculas ad quas nemo sōniculosus ociosusq; pueniet: nā vt ingr ille: nil sine magno vita labore dedit mortalib⁹. quo circa cōmōeo bibliopolas: vt benedicti vestigia imitātur. si illi⁹ opulētā assequ cōcupiscūt: q āt inuidet is duplici icōmodo afficit. nā tabescit aliena felicitate. & suamet infortunitate torq̄tur. Emulatio: emulus dr̄ inuidus: & imitator. alterū vitupationis. alterū laudis. sic emulatio est imitatio virtutis: & nomē inuidiæ. nā vt grāmatici annotant, Emulatio hēt qđē imitādi studiū sed cū malitiæ opatione. zeno dicebat emulationē dolorē esse siue egritudinē ex eo qđ alius potiat eo: q; q; cupierit: quē nūc sequtur. M. Tul. zelotypiā: idē zeno ait zelotypiam esse egritudinē ex eo veniētē: qđ adsit alteri qđ ipse quoq; hēat Cice. obtre tationē interp̄tat. grecū verbū est ξυλοτυπεω q; significat inuideo ξηλοτυπια emulatio. ξυλοτυπος emulus. Iuue. zelotypæ retegātur scrinia mechæ: q in secūda piscīū parte hūerit horoscopū: erit zelotypus: vt docet Firmicus mr̄nus in. viii. Misericordia ptinet q̄rere hoc loco qđ sit misericordia. plerisq; n. sicut pipatetici vt virtutē eā laudāt. Et bonū hominē vocāt misericordem: sed stoicorū secta durior. vitiū ai esse dicit: negatq; sapiētē misereri: & idem sentit Sene. stoici dogmatis assertor & assectator. q ait misericordiā ee egritudinē mali. ob alienorū malorū spēm: & quēadmodū inquit religio

Biblio-pola Benedict⁹ & impressor

Cōtra inuidos bibliopolas

Laus benedicti bibliopolæ

Emulus Emulatio;

zelotypia

Obtrectatio

Horoscopus zeloypi

Misericordia

virtutis emulatio dr̄: sed se ea nihil hoc loco vtimur est eni laudis: & emulatio est egritudo. si eo qđ q; cōcupierit alius potiat ipse careat Obtrectatio aūt est ea: quā intelligi zelotypiam volo: egritudo ex eo quod alter quoq; potiatur: eo: quod ille ipse concupiuerit. misericordia est ægritudo ex miseria alterius iniuria laborātis. Nemo enim

deos colit. ſupſtitio violat. ita clemētiā māſuetudinēq; oēs boni p̄ſtabūt. Miſericordiā āt vitabūt. ē. n. vitiū puſilli aī. Ergo ſi ſtoicis credim⁹ ñ miſerebit ſapiēs. ſed ſuccurret. at q̄to honeſti⁹ ē & hūani⁹ miſericordiā ītervirtutes laudāt ſicut. M. Tul. in cæſaris laudē locutus inqt Nulla de virtutib⁹ tuis nec admirabilior nec gratior miſericordia eſt

parricidæ aut p̄ditoris ſupplicio miſericordia cōmouetur. Angor eſt egritudo premēs. Luctus egritudo ex eius q car⁹ fuerit ītritu acerbo. Mœror egritudo flebilis. Aerumna egritudo laborioſa. Dolor egritudo crucians. Lamentatio egritudo cum eiulatu. ſolicitudo egritudo cum cogitatione. Moleſtia ægritudo permanens.

Nimirū decet hoies eē miſericordes a q̄bus nihil hūani alienū eſſe debet. De miſericordia ante dictū eſt. Angor: hoc ex diffinitiōe zenonis ſtoici: angor ab angēdo dictus: alio noie anxitudo: vt illud actianū: p̄ſuaſit mœror anxitudo. error. dolor. ab angēdo angina: q̄ fauces anguūt: ac ſtrāgulāt q̄ morbus ē acutiſſim⁹: grēci ſynāchē vulgo recētiores medici ſq̄matiā appellāt: cui⁹ hippocrates. Galenus Auicena: cæteri meminerūt. & nos aliubi fecimus annotamēta: anginā vinariā habere dicūtur: qui vino ſuffocantur. Luctus: p̄ter hāc ſignificationē: luctus dī inſigne indiciūq; mœrētis: ſicut eſt veſtitus niger & pullus: lugere is p̄prie dicit: q ex obitu caræ perſonæ neceſſariæq; induit nigra veſtimēta: ſcribit Liui⁹ matronas luxiſſe brutū annuo tēpore vt parētē. Cōtra elugere ſignificat luctum deponere apud eūdē Liuiū ait lutius valerius tribunus plebis: qd aliud in luctu: q̄ purpurā aut aurū deponūt feminæ? quid aliud cū eluxerūt ſūmūt mendoſi codices non eluxerūt habētes ſed eluſerūt. corrupto ſenſu & verbo. M. Tul. ait patriā eluxi iam & grauius & diutius q̄ vlla mater vnicū filiū: ſignificans ſe lugendo defleuiſſe patriæ corruentis ītritū anthracinus color niger eſt. accōmodatus lugētibus. Vnde anthracinæ veſtes lugentiū dictæ anthraces enim græce. latine carbones appellantur. Virgi. luctum ante veſtibulum inferorum & in primis orci faucib⁹ collocauit: de quo cecinit Silius. Luctus edax malis comes addita morbis antiqui declinabant luctus lucti in ſecundo ordine vt actius Ceſſo hinc ire & radere lucti veſtem in lecto coniugis. Mœror: filius ponit mœrorem inter mala inferorum lachrymis ſaginatū: ſic enim ait. & mœror paſtus fletu: & ſine ſangui ne pallor verbum vetus eſt. Mœrare pro mœrentē facere: & mœſtitudo pro mœſtitia & meſtiter p̄ mœſte & mœſtare pro mœſtificare.

Angor.

Anxitudo.

Angines Synāchę

Angina vinaria

Luctus

Elugere

Anthracinus color

Anthraces.

Luctus Lucti

Mœrare

Mœſtitudo.

Erūna. M. Tullius in ſecūdo de finib⁹: maiores inquit noſtri labo-

Mœſtiter Mœſtare

Erumnæ Erũnabilis vita. Multi mariani. Pigrare

res non fugiendos. Erũnas nominauerunt: festus pompeius. Erumnas ait esse labores onerosos. Vnde herculis erũnæ dictæ. vnde erũnosa vita & erũnabilis pro laboriosa. præterea erumnulas furcas vocant: quibus religatas sarcinulas viatores ferũt: quarũ vsum: quia Caius marius retulit mali mariani postea nominati. Pigritiam: vetus verbum est pigrare: quod significat detinere ac retardare. vt actius melius pigras se q̃ properasse nefas. Pudorem robur: ante dictũ est ex aristotelis sententia quos pudet erubescere: qui metuunt palescere quoniã pudefactis sanguis de corde in omnis corporis partes diffunditur. metu vero perculsis cõtrahitur ad cor. ita vt cæteris partibus defiat. Est autẽ pudor timor iustæ reprehensionis. Et tremor: idem aristoteles in problematis q̃rit cur tremunt qui metuunt: an propter inquit refrigerationẽ. deficit enim calor atq; contrahitur: hinc illud Virgilianũ. Gelidusq; per ima cucurrit ossa tremor. Metuentibus aluus funditur. algor & sitis prouocatur: testiculi cõtrahuntur dentes crepitant & arietantur. seneca in libro tertio de ira. sonũ dentium inter se arietatorũ signũ esse dicit furentis & irati. Crepitus: sonus: & concussio. Crepare. n. sonare est vnde crepitus ventris: quos stoici liberos esse aiunt: & apud suetonium in quinto commentario latius explicatum est: crepitus plagarum dixit. M. tullius in verrinis: & plautus ait in menechinis: dic mihi nunquam tibi intestina crepant. cui ille respondet: vbi satur sum nulla crepitant: quando esurio crepant. quod significat murmurant & sonant: id quod intestinis inanibus solet accidere. grãmatici plura super hoc verbo. Pauorem: valerius flaccus in tertio argonauticon. terrorem & pauorẽ: ait esse equos martis: cũ ait terrorq; pauorq; martis equi. græce dicuntur Δειμος & καιφοβος. de quibus intelligi voluit poeta: sic scribens in georgicis martis equi biiuges: est quidã pauor letitiæ: de quo virgilius. Exultantiaq; haurit corda pauor pulsans: a filio dicit lætus pauor. Ex animo expulerat. M. Tul. in tertio de oratore mentionẽ facit: huiusce Enniane sentẽtię: sed p expulerat legit expectorat: quod verius elegantiusque est: & ita hoc in loco

Pudor

Dentes inter se arietati Crepare Crepitus

Terror Equi Martis Pauor Lætus pauor. Expectorat

Afflictatio egritudo cum vexatione corporis. Desperatio egritudo sine vlla rerũ expectatione melioꝝ quæ autem subiecta sunt submetu ea sic diffiniunt. Pigritiã metum consequentis laboris. Terrorem metum concutientem. ex quo fit vt pudorem: rubor: sic terrorẽ pallor & tremor & dentium crepitus consequat. Timorem metum mali appropinquantis. Pauorem metũmentem de loco mouentem: ex

legendū. Ait enim verba nouari. quæ ab eo qui dicit ipsa gignuntur: aut fiūt: vel conīugendis verbis: vt tū pauor ſapientiā omnē mihi exanimato expectorat: mox ſubiūgit docens iſtud verbū expectorat nouū eſſe. & ex coniūctione factū: ſicut illud: baccarū vbertate incurueſcere: qua ſententia cōmouemur: id quod in prima tuſculana dictū eſt: Incurueſcere

quo illud Enni. Tum pauor mihi ſapientiā omnē extra animo expectorat. Exanimationē metū ſubſequētem: & quaſi comitē pauoris. Conturbationē metū executiētem cogitata. Formidinē metū permanētem. Voluptatis autem partes hoc modo deſcribūt. Vt malīuolētia ſit voluptas ex malo alterius ſine emolumento ſuo. Delectatio voluptas ſuauitate auditus animū deliniens. Et qualis eſt hæc auriū: tales ſunt oculorū & tactionū: & odorationū: & ſaporū: quæ ſunt omnes vnius generis ad perfundē dū animū: tāq illiquefactæ voluptates. Iactatio eſt voluptas geſtiēs & ſe efferens inſolentius. Quæ āt libidini ſubiecta ſunt: ea ſic definiūt Vt ira ſit libido puniendi eius qui videatur læſiſſe iniuria eſcandeſcētia autē ſit ira naſcens & modo deſiſtēs. quæ thymoſi græce dicitur.

rami baccarum vbertate incurueſcere. vſurpari a Cicerone tanq alienū: & ex vetuſto poeta trāſcriptū. Exanimationē: iter exanimatū: & exanimū hoc itereſt. docente Donato exanimatus eſt cōterritus & cōturbatus exanimus eſt occiſus apud eruditos vſurpatiue poni īuenies exanimatū p exanimo. exanimem p exanimato. Tactionū: tactus: quīq ſenſuū voluptates intelligit Plautus. quid tibi hanc tactio eſt. Iactatio: auguſtin⁹ in. xiii. ait iactantiā eſſe libidinē dominandi: iactare eſt ambitioſius gloriari: firmicus maternus refert in primo matheſeos hiſpanos eſſe iactantie animoſitate prępoſteros. Vt ira ſit: ſupra dictū eſt irā eſſe pœnæ cupiditatē: ſiue vlciſcēdi libidinē: ariſtoteles ait irā eſſe cupiditatē doloris reponēdi. Excandeſcētia: Apuleius: in libris de dogmate platonis: excandeſcentiā appellat eam animæ partē: quæ irritabilis eſt: habēs domicilium in corde: quam alio nomine: iraſcentiam nominat: quæ iracundia a Cicerone dicta eſt in prima tuſculana: de loquitur Plato in timeo θυμωστσ. græce animum: iram furorem ſignificat: vt docet Plato in cratylo. a feruore & impetu animæ ducto vocabulo Macrobius prima inquit anime pars eſt ratio quam logiſticon appellant: ſecunda animoſitas quam thymicon vocāt: tertia cupiditas quæ epi-

Exanimatus
Exanim⁹
Tactio
Iactatio.
Hiſpāorū iactantia.
Ira
Excandeſcētia
Thymos
Logiſticon.
Thymicon

Epithymicon.

thymicon nũcupatur. Inimicitia Caius. Cæsar in libris quos ad M. Ciceronẽ de analogia conscripsit: pluratiuo semper numero dicẽdas putat inimicitias: sicut arma & mœnia: & comitia: sed plerique veterũ & cũ primis quintus ennius. επικως .i. singulariter: dixit inimicitiã sic scribens: eo ingenio natus sum amicitiã atq; inimicitiã in fronte

Inimicitia.

prõptam gero: verbũ vetus

Inimicarẽ

est inimicare quid significat inimicos facere: quo vsi sunt: Oratius: & Papinius.

Indigentia indignus pauperi proximus est: cũ semp indigeat rerum expetitarũ.

Categoremata:

Categoremata dialectici appellant: Aristoteles & ceteri græci categoricas: & categoremata appellant: quæ latini predicamenta & propositionum quædã a dialecticis categoricæ nominantur: quas predicatorias latine dicere possumus. Aristote. decem elemẽta constituit circaq; versari videatur omnis quæstio: ousiam ideſt essentiam: qualitatem: quantitatẽ: ad aliquid agere: pati: vbi: q̃do: situ habere: ex hoc nouissimo elemento dictũ est habere diuitias capere honores ideſt magistratus sicut vestigiũ esse: armatũ esse: anulatũ esse. Syncategoremata dicunt dialectici signa vt omnis nullus quidam aliqs.

Decẽ elementa.

Categoria.

Quidam Aliquis.

καθηγορεω græce significat accuso: & prædico. καθηγορια accusatio & prædicamentũ. καθηγορος accusato. De quodã: quidã significat aliquid certi: aliquis nihil certũ determinat: hinc illud plauti: edes aliquid: nolo hercle aliquid certũ quam aliquid maliuolo. Intemperantiã: Aristoteles in tertio ethicorũ circa corporis voluptatem existere ait tẽperantiam: & intemperãtiã: qui visu delectantur veluti formositate: & qui auditu vt cantu: eos neq; tẽperantes recte dixeris neq; intẽperantes: nidore vero epularũ gestire intẽperantis est. Græci homines appellãt intẽperatos incontinentesq; eos: qui sese dediderunt duabus belluinis voluptatibus: gustatus scilicet & tactus quæ solæ cõmunes sunt hominibus cũ bestiis: & iccirco in pecudũ ferorũq;

Intemperantia.

Intẽperãtes

Odiũ ira iueterata. Inimicitia ira vlciscendi tempus obseruas. Discordia ira acerbior intimo odio & cor de cõcepta. Indigentia libido inexplebilis. Desideriũ libido eius qui nondũ adsit videndi. Distingũt ille ludetiã: vt si libido earum rerum: que dicuntur de quodã aut quibusdam: quæ categoremata dialectici appellãt vt habere diuitias: capere honores. Diligentiã libido rerum ipsarũ est: vt honorũ: vt pecuniæ. Omniũ autem perturbatio nõ fõtem esse dicunt intẽperantiã: quæ est a tota mente: etiã a recta ratione defectio: sic auersa a prescriptione rationis: vt nullo modo appeti

animalium numero habetur: quis quis est his ferinis voluptatibus per uinctus: quemadmodū tēperantia omnibus in rebus expetenda est: ita intemperantia fugienda: bestias neq; temperatas neq; intēperatas dicunt nisi per similitudinē: intemperantē intēperantiæ suæ non penitet: incontinentē penitet incontinentiæ: Intemperantia hydropisi & phthisi similis est. Incontinentia vero epilepsiæ: illa enim continua: hæc vero tēporaria improbitas: est præceptū pythagoræ est fugādam esse a rebus omnibus i intemperantiam. Aut pituita redundat: quod græce flegma dicitur: latini pituitam vocant: cuius domicilium est vt inquit Augustinus: in. xi. in capite: scribit Plato in timeo: pituitā originem esse langorū omniū: qui ex distillatione fiunt: ex eaq; gigni malas valitudines plurimas: quoniā plurima loca illabitur: quecunq; autē partis corporis tumescere dicuntur a bilis incendio & combustione vexātur: q̄ cū expirat extrisec⁹ varios exitu suo tumores ꝓducit: itrisec⁹ vero cohibita: vrentes edacesq; morbos procreat: tunc aūt pessima quādo puro sanguini mixta ligaminum fila suo ex ordine dimouet: & interdum penetrat in medulas: adustisq; radicibus: inde animæ vincula quasi nauis funes resoluit & amputat: pro locorū autem varietate: bilis appellatur citrina nigra: que græce melancholia: prasina hoc est viridis. Rubens: vitellina: adusta: super qua re Galenus Auicēna Albertus magnus: & schola medicorum non parum multa conscripserunt. Idem plato pituitam acidem nuncupari refert salso sapori commixtam. Albam vero pituitam appellat eliquationem carnis tenerioris vna cū spiritu factā: q̄ ex humiditate vēto circūfusa tumescit: idē Plato platonicusq; apulei⁹ auctores sunt causā primā morboꝝ esse: si ipsę elementorū qualitates: ex qbus cōpactū est corpus videlicet humida & sicca: calida & frigida non cōgruāt. Præterea si sanguis corrupt⁹ sit: si flegma redūdat: si cholera imodica exuberat morbi gignūtur. Dixit Oratius in primo epistolarū p̄cipue san⁹: nisi cū pituita molesta ē. Vbi expōit porphirio nisi catarros ipedit: tāq; pituita idē sit qđ catarr⁹: q̄ dictio græca ē κατappεo græce đfluo. κατappoσ fluor: &

Phlegma Pituita.

Bilis Citrina. Parsina bilis - Acida pituita.

Alba pituita Causam morborū

Catarrus. fluor.

Pituitosus

distillatio nominatur: a pituita pituitosus deriuatur quē græco vocabulo vsitatissimo flegmaticū vocāt. M. Tulli⁹ in libro de fato: in aliis esse pituitosos & quasi redūdātes. In aliis exsiccatos atq; aridos. Aelius pituitā dici affirmat: quia petat vitā. Cuius ethymologiā ridet Quintilianus in primo. Ipsarū repugnantia: repugnant metus & cupiditas leticia & egritudo.

Morbi

Morbi conficiūtur: morbi sunt iueterata vitia & dura: vt auaritia: vt ambitio nimia. Morbus est vt inquit Seneca vitiū in prauo pertinax. tāquā valde expetēda sint: quæ leuiter expetenda sunt.

Affectus

Affectus sunt motus animi iprobabiles subiti & cōcitati: qui frequētes & neglecti fecere morbū q̄pluri

dat: aut bilis in corpore morbi: aut grotationesq; nascūtur: sic prauarum opinionū conturbatio: & ipsarū inter se repugnantia sanitatem animū spoliat: morbisq; pturbat. Ex perturbationibus autē primū morbi conficiūtur: quæ vocant illi ροσημματα. ea quæ sunt eis mor-

mū profecere extra morbos sunt: est quoddam genus hominū extra multa & magna vitia: sed nō extra omnia: effugit auaritiā: sed irā adhuc sentit: nō sollicitat libidine: sed ambitionē adhuc sentit: nō cōcupiscit: sed adhuc timet: mortē contēnit: dolorē reformidat. ille sanus cōsequitur qui inter pessimos nō est. ροσημματα. græce ροσεω dicit egroto. ροσοσ morbus: ροσημμα egritudo: & morbus ροσιμοσ egrotus. ροσημματικοσ valitudinarius. Hieronymus

Nosema
Nosos
Nosematicus

Nosocomion interp̄tatur languētiū villā: q̄d domiciliū est lāguētiū: ibiq; egrotātes aluntur: vulgo hospitale noīatur. Verba Hieronymi ex epithaphio fabiolæ hæc sunt: primo omniū nosocomion. i. languentiū villā instituit: in quo egrotātes colligeret de plateis: & cōsumptos lāgoribus atq; inedia miserorū mēbra refoueret.

Nosocomion

Correcta. Verba ex decretis canonicis

In decretis canonicis: vt hæc quoq; trāscūtur attingā. xxiii. q. viii. Verba legūtur corrupta scripta: corruptius explicata: corruptissime enūciata: quæ ita legēda sunt & corrigenda. Xenodochia. brethotrophia hieroconia: est enī Xenodochiū locus publicus quo peregrini & hospites hospitaliter recipiūtur. ξεροσ græce hospes. Δοχειον receptaculū. Xenia munera sunt hospitalia: de q̄bus victruuius in. vi & epigrāmatarius poeta: & iurisc̄onsulti: titulo de officio ꝓconsulis: q̄q̄ exenia illic perperā legatur. Hieronymus. Xenodochiū in portu romani situ totus pariter mundus audiuit brephotrophia sunt quæ vulgi dicimus hospitalia parua lorū: q̄bus infantes expositicii alūtur. quale est apud nostrates illud ad diui proculi: βρεφοσ græco vocabulo: infans nominat: & τροφη educatio: hierocomion locus est quo leprosi aluntur: quale est apud

Xenodochium
Xenia
Brephotrophia
Hierocomion.

nos ſub titulo diui Lazari. & Bartholomei: hiera enim græce lepra latine & κωμη villa. Morbis cõtraria: vt mulierositati odium mulierum. Egrotationes: cũ egrotatio proprie ſit in corpore: ſicut egritudo: animo tamen & egrotationes ai dicuntur: quæ ex quodã metu naſcuntur earũ rerum: quas fugiunt & oderunt. αρρωστηματα. αρρωστεω. græce ſignificat egroto. αρρωστεια egrotatio. Idem το αρρωστημα & αρρωστος egrotus nominatur. Cõtrariæ offenſiones: vt inhoſpitalitas: quæ opinio eſt vehemens: valde fugiendũ eſſe hoſpitem: de offenſionibus mox plura & aperti⁹. Morborum animi ſimilitudo: ſicut virtutes in corpore eſſe dicuntur conſimiles animi virtutibus: Itẽ ſimilitudo ẽ inter morbos corporũ & animorũ: vt vitiũ dicitur corporis ſic animi: vt egrotatio in corpore ſic in animo: ſic ecõtrario in corpore eſt velocitas pulchritudo: vires: ſic eadem animo dicuntur: quin etiã in decretis canonicis. Di. xlviiii. vitia corporum ad animũ tranſferũtur: ſicut cecus: claudus mancus lippus: giboſus: impetiginoſus: quæ vitia qui habuerit: panes deo & ſacrificium offerre prohibetur: quæ Grægorius in paſtorali tropologice tranſfert ad animũ: vt cecus intelligatur: qui ſuperne lucẽ contẽplationis ignorat. Claudus q̃ infirmitatẽ mẽtis: vitæ viã pfecte tenere non valet: & ad ſtatũ virtutis non erigitur. Gibboſus vero quẽ terrenæ ſollicitudinis pondus deprimit: ne vnquam ad ſuperna reſpiciat: lippus qui carnalibus operibus obſcuratur: impetiginoſus: quiſquis auaritia vaſtatur in mente: que impetigo: ſi in paruis nõ cõpeſcit nimirũ ſine menſura dilatatur: illud annotandũ: quod cecũ animal ille offerre dicitur deo qui ordinat indoctũ: quo vitio nullum fœdius eſt maxime in religioſis: & religioſam doctrinã adminiſtrantibus: q̃ vt

bis contraria: quæ habent ad res certas vitioſam offenſionẽ: atq; faſtidiũ. Deinde egrotationes: quæ appellantur a ſtoicis αρροστηματα: hiſq; item oppoſite contrarie offenſiones. Hor loco nimiũ opere conſumitur a ſtoicis maxime a Chryſippo: dũ morbis corporum cõparatur morborũ animi ſimilitudo. Qua oratõe minime neceſſaria pretermiſſa ea que rẽ continent pertractemus: intelligatur igitur perturbationem iactãtibus ſe opinionibus inconſtanter & turbide in motu eſſe ſemper. Cum autẽ hic feruor cõcitatioq; animi inueterauerit: & tãquã in venis medulliſq; inſederit: tũm exiſtit & morbus & egrotatio: q̃ offenſiones hæ: que

Aroſte mata.

Vitia. corporis ad animũ

Cecus

claudus

Gibboſ⁹

Lippus

Impetigi noſus

Cõtra indoctos

inquit leo: si in laicis videtur intolerabilis: quāto magis in his qui p̄sunt: nec excusatione est digna: nec venia. Nūc sacerdotes nostri temporis: pro psalterio dauitico canūt erotica hoc est amatoria p lectiōe euangelii lusorias cartulas diligētissime reuoluūt: pro apostolica doctrina callent artē tesseratiā: quos si latine loqui audias: non latialiter loqui: sed pedere diiudicabis: qui vix tria verba iūgere mulieri poterūt: in quorū labris scatent barbarismi: & solecismi Doleo mecū ipse subinde: cū audio nōnullos latina verba tā male p̄nunciantes: vt credas eos barbarica & cū stridore anhelātia verba p̄ferre. Cōtinuo statim. Permanat: descendit penetrat. Mulierositas: cupiditas muliebris voluptatis: mulierosos & mulierarios vocāt cupidos appetētesq; mulierū. Iulius capitolinus de clodio albino scribēs ait mulierari? fuit inter primos amatores Auersæ veneris sē per ignarus & taliū persecutor auersa autē venus significatur coitus præposterus & puerilis: qui infandus est & execrabilis. φιλορυρεια. i. amor mulierū. μισογυρεια odiū mulierum: quale fuit in euripide tragediarū scriptore: qui mulieres fere oēs. In maiorē modū exorsus fuisse dicitur siue qđ natura abhorruit a mulierū cetu: siue qđ simul duas vxores habuerat: quarū matrimonii ptedebat: cuius odii in mulieres. A. Gellius & aristophanes meminerūt. De timone: timō athenīensis: quē antiqui scriptores ob nature aspernitatē inhumanū ac inhospitalē appellant. qui dictus est misanthropos. i. osor hominū fugit hominū cōgressus colloquiaq; omniū: p̄tervntus alcibiadis: interrogatus ab Apemantho quid ita solū alcibiadē diligeret: amplecte returq;: respondit: ideo se adolescentem amare: quod intelligeret illū malorū causam athenīensibus futurum ferunt illum aliquādo athenis In contentionē venisse factoq; silentio & expectatione magna dixisse Est mihi o viri athenīenses: post domū pusillus hortus: & in eo ficus ex qua per multi iam ciues sese suspēderūt. In eodē ego nūc loco edificium facturus sum: quāobrē cōstitui publice referre: vt si sint ex vo-

Pro psalterio erotica.

Mulierositas

Mulierosi

Mulierarii

Auersa ät venus

Euripides osor mulierū.

De timone pulchra

Misantropos

sunt eis morbis egrotationibusq; contrariç. hæc quæ dico cogitationē quidē inter se differunt: re vero copulata sunt: eaq; oriūtur ex libidine & letitia. Nā cū est concupita pecunia: nec adhibita cōtinuo ratio: quasi quedā socratica medicina: que sanaret eā cupiditatē permanat in venas: & inheret inviscerib⁹ illud malū: existitq; morbus & egrotatio: que auelli inueterata nō possunt. eiq; morbo nomē est auaritia. similiterq; ceteri morbi vt glorie cupiditas: vt mulieros-

bis:qui vellit se suspendere:id agant anteq̃ arbor succidatur:in sepulchro eius inscriptum fuit hoc epithaphiũ:quod ipse sibi fecit:hic sum post vitam miserãq; inopẽq; sepultus: nomen non queres: dii lector te male perdant.M. Antonius domũ alexandriæ sibi constituxit in recessu semotam quam timonium appellauit a solitudine timonis:tanq̃ in ea domo acturus solitudinem timoniã. Victuruscq; instar timonis: sequestratus a commertio vsuq; mortalium:fuit alter timon philosophus. amarulẽtus & mordax sillographus:ideſt scriptor sillorum: dicuntur autem σιλλοι dicacitates & sales:huius autẽ testimonium ex sillis identid em citant eruditi.De hoc ait Au. Gellius: timon amarulẽtus librum maledicẽtissimũ cõscripsit qui sillos inscribitur μισανθρωπος. ideſt osor hominũ . De re non expetenda : exempli causa suadet auaritia pecuniam esse valde expetendam.Cum tamen non sit expetenda & apud philosophos stoicos ĩ bonis non ducatur . Item mulierositas opinatur mulieres valde expetẽdas. Cũ re vera expetendæ nõ sint: ambitioni insitum est honores valde expetendos. quæ tamen res a multis non expẽtẽda censetur. De re nõ fugienda: offensio contraria egrotationibus est: quæ opinatur ea valde eẽ fugienda: q̃ fugienda non sunt: vt inhospitalitas: opinio est inherens valde fugiendum esse hospitem : qui re vera fugiendus non est : vt Misogynia: cuius opinio insita est fugiendas esse maiorem immodum fœminas : cum tamen res sit non penitus fugienda : Multaq; alia hoc genus.

Epitaphiũ timonis Timoniũ

tas: vt ita appellem eam que greece φιλοτυραια dicitur:ceteriq; similiter morbi egrotationesq; morborũ nascũtur. Quæ aũt his sunt contraria: ea nasci putãtur a metu vt odiũ mulierũ. quale in μισογυναια est: vt in hominũ vniuersum genus.quod accepimus de Timone: qui μισανθρωπος appellatur: vt inhospitabilitas est. Quę omnes egrotationes animi ex quodã metu nascũtur: earũ rerũ: quas fugiũt & oderũt. Diffiniũt aũt animi egrotationẽ opinionẽ vehemẽtẽ de re nõ expetenda: tãq̃ valde expetenda sit: inherentẽ & penitus insitam. Quod autem nascitur ex offensione ita definiũt opinionẽ vehementem de re non fugienda inherentẽ & penitus insitã: tãq̃ fugiẽda.Hec autẽ opinatio est iudicare se scire qd̃ nesciat. Aegrotationi aũt talia quedam subiecta sunt. Auaricia: ambitio: mulierositas:

Sillographus Silli

Misogynia.

Pertinax virtus:

Perulcatia: eſt peruicatia opinatio vehemens: quaſi valde perſeuerandum ſit in eo quod pertendit: diſtans a pertinatia: quod peruicatia eſt interdū bonarum rerum perſeuerantia. Pertinacia ſemper malarū: q̄q̄ apud Liuium & Senecam pertinax virtus: & pertinax bonitas dicuntur: quod laudis eſt: actius in myrmidonibus. Ego peruicaciā me vti volo: nam peruicacem dici me eſſe: & vincere perfacile patior: pertinacē nihil moror: hæc fortes ſequitur: illā indocti poſſident. Liguricio: gulæ voratrina: & opinatio vehemēs de voluptate cibaria: & ſuauiū eſcarum eſitatione quaſi valde expetenda ſit inherens & penit⁹ inſita: ligurire eſt ſuauibus eſcis bona cōſumere: ἀπο του λιγυρου deriuatū: græci λιγυρον ſuaue appellant: auctor Donat⁹ enarrans illud ex eunucho terētiana: itidē p̄ria q̄ obligurierat bona: alii a lingo deduci malūt ligurire: dixit nonius deguſtare ē abligurire multa auide cōſumere. Ora. Semeſos piſces tepidūq̄ ligurierit ios: liguritores dicūtur guloſi voratoreſq̄ eduliorū dulciorū. Macrobius autē a lucilio lupū piſcem appellari catilonem q̄ſi liguritorē: p trāſlationē in re obſcena decenter dictū eſt ab auſonio cūmlingus liguritor: cum inquit eunus ſyriſcus inguinū liguritor. Temulentia: ebrietas: & eſt opinatio vehemens de vinolentia: quaſi valde ſit expetenda: temetū priſci vinū: dixere: vnde & temulentia appellata: auctores Plinius: & Gellius. Mulieres Romæ vitā abſtemiā egiſſe: & temeto abſtinuiſſe dicuntur: ideoq̄ ait Cato propinquos fœminis oſculū dare ſolitos: vt ſentirent an temetum olerent. Cupedia: nonius marcellus allegat hunc locū: exponens cupediam pro cuditate: ſed parum ſcite expoſuit: nā cupedia non omnis cupiditas ſignificatur: ſed ad ganeam tātum refertur: & eſt lauticia ciborū: ſiue cupiditas lautiorum eduliorū quaſi valde expetenda ſit: cupedias antiqui lautiores cibos nominabant: & forum cupedinis marcellum quod ſimachus forū cupedinarius appellat: forſan a cupiditate: vel quod ibi fuerit domus cupe-

Liguritio Ligurire Liguriores.

Inguinū Liguritor

Temulentia.

Temetū

Cupedia. Cupediæ

Forū cupedinis.

Cupediarii

peruicatia: liguritio: violentia: cupedia: & ſi qua ſunt ſimiliā. Eſt autem auaritia opinio vehemens de pecunia: quaſi valde experenda ſit inhærens & penitus inſita. ſimiliſq̄ eſt eiuſdem generis diffinitio reliquarum. Offenſionū autem diffinitiones ſunt eiuſmodi. Vt inhoſpitalitas ſit opinio vehemens valde fugiendum eſſe hoſpitem. eaq̄ inherens & penitus inſita ſimiliter diffinitur & mulierum odium vt Hippoliti & vt Timonis generis humani: atq̄ vt ad valitudinis ſimilitudinem veniā: eaq̄ collatione

dinis romani equitis: vnde cupedinarii dicti: qui esculenta & poculẽ ta vendunt: super qua re: vberius explicatiusq; pscripsimus apud sue tonitũ: & in primo apulei cõmentario. Inhospitalitas: homo appellandus homo nõ est: qui hospitalitatẽ improbat: eamq; asserit expetẽdam esse cum nihil ferme sit humanius nihil homine dignius q̃ hospitalitas: quæ species est liberalitatis recte a Theophrasto est laudata hospitalitas: est enim vt Mar. Tullio videtur valde decorũ: patere domos hominũ illustriũ illustribus hospitibus: cimonis hospitalitatẽ in suos curiales celebrant: qui ita instituit: & villicis imperauit: vt omnia illis pberentur: græci Iouem appellant Xεπιορ: idest hospitalẽ: quia hospitem non negligere & hominem alienum inuitare. amicitiæ initium ẽ vt scribit Dion: Iuppiter Xenios idest hospitalis significatur illo vetsu maroniano. Iuppiter hospitibus: nã te dare iura loquuntur: ab Oui dio Iuppiter hospes pro hospitalis dictus: cũ ait stabat iouis hospitis ara in decretis canonicis. Di. xlii. præcipitur sacerdotem esse oportere hospitalem: & hospitalitatis exhortatorem. Item Di. lxxxv. hospitalitas est inquit vsq; adeo episcopis necessaria: vt ab ea alieni iure pphibeantur ordinari: atq; inibi taxatur quidã archidiaconus florentinus tenax & deparcus cuius domum nunq̃ amicus sit ingressus. Vt hippoliti: hippolitum fuisse osorem mulierum muliebrisq; cõcubitus satis liquet: & testatur Seneca tragediographus: apud quem sic loquitur hippollitus: detestor omnes: horreo: fugio: execror: sit ratio: sit natura: sit durus furor: odisse placuit. Ad alios morbos procliuiores: quemadmodũ quidam sunt procliues: & inclinati ad morbos corporum: sic sunt quidam propensi ad morbos animorũ. Dicimus hemorroicum. podagricũ non quod semper patiatur hemorroidas: & podagram: sed quod sepe sitq; ad id morbi genus inclinatior. Itẽ dicim⁹ iracundũ meticulosum: ebriosum: non q̃ semper in ira metu: ebrieta te sint: sed quod sepe: & talibus perturbationibus obnoxii: Et ita similitudo quædam apparet morborũ animi: & corporis: quod a stoicis: & maxime a Chrysippo tractatur: cuius rei supra quoq; facta mentio est. Grauedinosos. Grauedo est humor ex capite distillans: hæc vt docet Cor. celsus in quarto nares claudit vocem obtundit: tussim siccam mouet hinc illud apuleianum ex floridis: nares grauedine oppletæ: Catullus: sentire cesso quod grauedinem & tussim. Græci coryzas vocant: hippocrates distillationes omnes & grauedinẽ nominat

vtamur aliquando: sed partius q̃ solent stoici. vt sunt alii ad alios morbos procliuiores. Itaq; dicim⁹ grauedinosos quosdã: quosdã tormínosos nõ quia iã sint. sed qa

Hospitalitas. Xenios. Iuppiter. Odisse. Grauedo Coryzæ.

corizas. Inde grauedinosi dicti qui ad grauedinis morbū procliuiores sunt. Decipitur vir alioqui doctus: q scripsit in cornucopiæ. Grauedinosum dici: alio nomine torminosum: idq; probat hoc Ciceronis testimonio: qđ oppido q̄ absurdū est: cū lectio Ciceronis si recta sit grauedinosos a torminosis disiungat sicuti significatu ipso disiungūtur. sic enim verba hæc legēda sunt: itaq; dicim⁹ grauedinosos quosdā: quosdā torminosos: & ita. Mar. tullius. Alios grauedinosos dici significat: alios torminosos: a diuerso genere morborū: cum grauedo sit morbus capitis: tormina intestinorum. Non iunctū legendum est vt illi legūt. sed discretim: atq; distincte: vt nos legimus: torminosos autem dici eos: qui patiuntur tormina & ad eū morbū procliniores sunt: quæ vulgo dysenteria nominatur: nemo mediocriter doctus: ignorat. & nos supra annotauim⁹. Alii ad metū scilicet procliuiores sunt: & hi timidi dicūtur: qui distant a timētibus. cū timidis est natura sit: timens ex causa: Vnde anxii: ab anxietate dicti sunt homines anxii: nō qui semper sunt in anxietate: sed qui ad hāc perturbationem proniores sunt: & anguntur aliquando: antiqui anxietudinem dixerūt: quæ a nobis anxietas: sic. M. Tullius libro de re. pu. secundo. Anxitudo prona ad luctū: & mœrēs semper ipsa se solicitans: pacatiquius: tristitia atq; animi intolerāda anxitudine. Iracūdia ab ira differt: Donatus iracundiā ab ira: sic seiungit: vt ira sit de causa: iracundia de moribus: & de vitio multū irascentis. Seneca libro primo de ira: quo distet ira ab iracundia apparet: quo ebrius ab ebrioso: & timēs a timido: iratus potest nō esse iracūdus: iracūd⁹ pōt aliqñ nō iratus esse: idē libro. xii. epistolarū mortaliū scribit plurimū interesse: inter ebriosum & ebriū. Nā potest q ebrius est: tūc primū esse: nec habere hoc vitiū: & q ebriosus est sepe extra ebrietatē esse: sicut distat ebri⁹ ab ebrioso: ita ebrietas ab ebriositate: alterū affectionis: alterū habit⁹. Amatorē: i amatore, pcliuitas ē naturalis ad amādū. Amās vero amator & cā: amator vt inqt donat⁹ fingi pōt amās vere amat. Procliuitas: lapsio: iclinatio:, pcliuis. n., pnus inclinatusq; significat. Res non habet: vt q, pcliuis est in odiū hominū: quæ res nomen singulare nō

Grauedinosi Error in cornucopiæ.

Torminosi.

Anxitudo. Ira Iracūdia.

Ebrius. Ebriosus Procliuitas.

sæpe sint. alii ad metū alii ad aliq; turbationem procliues: Ex quo in aliis anxietas: vnde anxii. In aliis iracundia dicitur quæ ab ira differt. Est que aliud iracundū esse: aliud iratum: vt differt anxietas ab angore: neq; enim omnes anxii qui anguntur aliquando. neq; anxii sē per anguntur: vt inter ebrietatē & ebriositatē interest: Aliudq; est eē amatorem: aliud amantem. Atq;

habet. Liuidi:liuor nõ multũ diſtat ab inuidia de quo ſilius: atq; angens vtraq; manu ſua gutura liuor. Inde liuidus pro inuido ponitur & ὑποκοριστικῶς liuidulus: Iuuenalis:inuideas ſi liuidulus ſis: De liuore ait maro liuor tabificum malus venenũ:a poetis dicitur liuor edax: q vt ait Ouidius:paſcitur in viuis poſt fata qeſcit: flagelli plaga liuorẽ facit vt ſcriptum eſt in eccleſiaſtico ideſt pallorẽ vnde liuẽtia planctu brachia dixit ſili⁹:& liuẽtes ſcapulas Hieronymus: talis color in inuidentiũ ore cõſpicitur. In bonis facilitas in illis qui procliues ſunt ad humanitatẽ liberalitatẽ: ad ingenuas diſciplinas: diceẽ: facilitas:cũ procliuitas dicatur in his: qui ad aliquod vitiũ proni inclinatiq; ſunt:& ita diſtinguit. Mar. Tullius facilitatẽ dici in bonis: procliuitatẽ in malis: lapſionẽ: tãq; in malũ: nemo enim dicit recte labi in id quod bonũ eſt. In neutris:quæ neq; bona neq; mala ſunt:quę adiaphora vocãt græci:inditerẽtia noſtri. Superius nomen.ſ. facilitatis. Morbum appellant: ſabinus:labeo cæterique iuriſconſulti titulo ad edictũ edilicium ſic morbũ diffiniũt:Morb⁹ eſt habitus cuiuſq; corporis cõtra naturã:qui vſum eius faciat deteriorẽ:ſed morbũ alias in toto corpore accidere dicũt:alias in parte corporis:totius corporis morbũ eẽ:veluti phtphiſis eſt & febris partis aũt veluti cecitas:aut pedis debilitas i libris quoq; iuris peritorũ ſcriptũ eſt:morbũ & vitiũ diſtare: quod vitium perpetuum. Morbus cum acceſſu diſceſſuq; ſit.Nunc.Mar. Tullius paulum diſſidens a finitione iuriſconſultorũ ait morbum eſſe totius corporis corruptionẽ: velut febris eſt: vitium q; vero in parte corporis: veluti claudicatio & gibboſitas interdũ ẽ vitiũ corporale vſq; ad animũ perueniens eũq; vitians vt in phrenetico: fit comparatio per ſi-

Liuor Liuidul⁹.

hæc aliorum ad alios morbos procliuitas late patet.nam pertinẽt ad omnes perturbationes: i multis ẽt vitiis apparet: ſed nomen res non habet. ergo inuidi & maliuoli liuidi & timidi & miſericordes: quia procliues ad eas pturbationes iũt: non quia ſemper ferantur.hęc igitur procliuitas ad ſuũ quodq; genus ſimilitudine corporis ægrotatio dicit: cũ ea intelligat ad egrotandũ procliuitas. ſed hæc in bonis rebus q; alii ad alia bona ſunt aptiores facilitas nominet: in malis procliuitas: vt ſignificet lapſionem in neutris habeat ſuperius nomen: quomodo autem in corpore morbus ægrotatio & vitium. ſic in animo. Morbum appellant totius corporis corruptionẽ.

Facilitas in bonis.

Procliuitas in malis.

Adiaphora.

Morbus quid.

Vitium.

militudinē morboris corporis ad morbos animi:seneca morbos animi ait esse vitia inueterata & dura vt est aquaricia: affectus vero morbi animi improbabiles & concitatos. M. Tullius hoc in loco subtilius distinctius vberius cuncta partitur & explicat. Morbum cū imbecillitate. i. leuiorem morbū. Integra valitudine: incolumi sanitate vitiū in parte corporis cōspicitur vt est luscus: claudus: gibbosus: corpus. n. taliū sanū est: & integra valitudine: sed vitio deformatus. Vitiositas est habitus aut affectio: affectio est accidens qualitas: vel spōte vel studio mox destituta: nam si permaneat fit habitus: dicta affectio q̄ inficiat qualitate: & erit affecto incipiens habitus: in affectiōes inclinamur studio quodam. i. volūtate applicata i aliquas qualitates: quas diligentia cōparat facitq̄ perfectas: & habit⁹ nominatur: vt res fiat apertior: iracūdū esse habitus est: iratum affectionis: oratorem esse habitus est: & victus si in exercitatione sit: vt cicero: q assiduo studio: pseueranti diligētia. Ita rhetoricē pcepit: vt ea in eo ppetua esset: habitum cōsecutus est: & quia eius actū sibi instituit adyssū vitæ: fuit & in habitu & in victu. Affectiones vt inquit Aristoteles in secūdo ethicorū: neq̄ virtus sunt neq̄ vitia. Ideoq̄ secūdū affectiones nō laudamur nec vituperamur: græce habitus dicit̄ ἕξις. hinc illud plinianū ex epistolis: at tantā. ἕξιν studio & exercitatione peruenit. In altero in constātia: repugnātia ex hac constātia viciositatis est illud oratiānū: quid mea cū pugnat sentētia secū: qđ petiit spernit repetit quod nuper omisit: estuat & vitæ discōuenit ordine toto. Partes dissen-

Affectio habitus

Iracundū ēē habit⁹.

ἕξις.

Aegrotationem morbū cū imbecillitate. Vitiū cū partes corporis inter se dissident. Ex quo prauitas membrorum distortio deformitas. Itaq̄ illa duo: morbus & ægrotatio ex totius valitudinis corporis cōquassatione & pturbatione gignūtur. Vitiū autē integra valitudine ipsum ex se cernitur. sed rātū modo in animo cogitatiōe possumus morbū ab ægrotatione seiūgere. Vitiositas autem est habitus: aut affectio in tota vita incōstans & a se ipsa dissentiens. ita fit vt in altera corruptione opinionū morbus efficiatur & ægrotatio. in altera incōstantia & repugnātia. Nō enim omne vitiū partes habet dissentientes: vt eorū qui non longe a sapientia absunt: affectio est illa quidē discrepās a se ipsa dū est insipiens: sed nō distorta nec prāua. Morbi autē & ægrotationes par-

tientes. Idem oratius inquit pars hominũ vitiis gaudet constanter & vrget ꝓpositũ:pars multa natat. Sint ne eiusdẽ.s.vitiositatis, Manentes:inueterata vitia sunt & ptinaciter inherẽtia. vt auaritia: & iracũdia. Mouentes:leticia:cupido:metus. egritudo animũ mouẽt & impellunt:distrahũtq; varias in partes. Corporis similitudo:sicut in corpore est morbus & vitiũ sic.n.aio. Itẽ sicut corpore ẽ sanitas.pulchritudo:robur: velocitas:sic ẽt in aio earũdẽ rerũ similitudo cõspicit. Nã sapiẽs dicit esse ꝑditus ai sanitate: pulchritudine: robore:velocitate:& similibus. Sanitas sic ai:Vbi nullæ ꝓturbatiões grassant intra ai penetralia: vbi pura cõcors: iperturbata est mẽs hois:vbi illa tranqllitas est: quã Democritus euthymiã vocat: tũc sanitas ai cõstat: tũc rectũ ai seruat: tũc homo integer ẽ aĩ:nec eget medicina: apud Oratũ in sermonib⁹:sic scriptũ est: qsnã igit sanus? qnõ stultus: qd auarus? stultus & insan⁹:qd si qs nõ sit auarus continuo sanus? minime: cur stoice? dicã Tẽperantiã: q̃ appetitiones cohibet:libidinẽ frenat:& in alios nõ rectos impetus ai dominat: cui⁹ partes sunt Cõtinẽtia. Clemẽtia. Modestia. Quæ in iſipiẽtẽ cadat: Sicut i egrotũ cadit sanitas corporis:cum curatione medicoꝝ morb⁹ auferẽ:sic in insipiẽtẽ cadit q̃dã animi sanitas: cũ medicamẽtis philosophorũ:philosophiæq; q̃ aioꝝ medicina est ꝓturbatiões extirpant & vitia ex aio auferũt. Coloris suauitate:pulchritudinis corpalis duo sunt genera. In altero venustas ẽ. In alteꝛo dignitas venustatẽ mulie-

tes sunt vitiositatis. sed perturbatiões sint ne eiusdẽ partes questio est. Vitia enim affectiones sunt manẽtes: perturbationes autẽ mouẽtes vt nõ possint affectionũ manẽtiũ partes eé. atq; vt in malis attingit animi naturã corporis similitudo: sic & in bonis. iunt.n.in corpore precipua:pulchritudo:vires: valitudo: firmitas:velocitas: sunt item in animo corporis tẽperantia cũ ea cõgruũt inter se.e quibus cõstamus: sanitas sic animi dicitur cũ eius iudicia opinionesq; cõcordãt Eaq; est animi virtus: quã alii ipsã tẽperantiã dicũt esse: alii obtẽperãtem tẽperantiæ preceptis:& eã obsequẽtẽ. nec habentẽ vllã speciem suã.sed siue hoc siue illud sit in solo esse sapiente. est autẽ quedã animi sanitas quæ in insipientẽ etiam cadat: cũ curatione medicorũ perturbatio mẽtis aufertur. Et vt corporis est quedã apta figura mẽbrorũ cũ coloris quadã suauitate:eaq;

Similitudo corporis ad animũ.

Euthymia democriti

Quisnã igit sanꝰ

In insipiẽtẽ sanitas cadit

Venustas

Dignitas.

brē appellamus dignitatē virilē formæ: ăt dignitas coloris bonitate tuēda est: color exercitationib⁹ corporis vt eloq̄nter scri. M. tul. in primo de officiis: hois natura desiderat vt partes corporis valeāt: vigeāt vt nec absit qd earū: nec egrū debilitatūue sit: vt tota figura & forma & statura: pulchritudine quadā cōcinata cōueniat: huius pulchritudinis similitudo q̄dā in aīs est quādo stabilitas q̄dā & cōstātia iudiciorū opinionūq̄ cōcorditer copulāt. Aī vires nomināt: docti i doctiq̄ ppe indifferēter: hoc locutionis genus vsurpāt: vt dicāt hoiem forti aio: & viribus aī & mētis robore septū ac munitū eē sicut de corpore robusto dicimus: vires & neruos inesse in neruis ăt robur peculiariter existit. Inde dicim⁹ rē esse sine neruis: q̄ debilis est & ibecilla. Oratio sine neruis altera q̄q̄d cōposui pars eē putat. apud terētū: illud puerbiale: digna res est: vbi tu neruos intendas tuos: qđ significat oib⁹ viribus laborādū eē. Apud. M. Tullium itaq̄ contendit omnes neruos Chrysippus. Apud. M. Varronē. Aristarchei suos contendunt neruos: pro eo quod est vires omnes intendunt. Martius romanus imperator auctore iulio capitolino tanta manuū fortitudine preditus fuit: vt indigitis neruos videretur habuisse non venas. Iuuamentum neruorū est: sicuti Auicena Galenus & ceteri tradunt: vt caro corroboretur: & corpus fortius fiat: origo neruorū a corde est: vt Aristoteles aristoteliciq̄ pertinaciter affirmant. Cum cæteri a cerebro oriri tradant: sine neruis sunt quedā animalia vt pisces: vt inquit Plinius in. xi. neruicos appellāt hoies neruis laborantes Victruuius in. viii. a q̄ neruicos & podagricos efficiūt græci ταῦνρα neruos dicūt: inde neurobatæ dicti: q̄ ambulant sup neruos: & funes neruicos. Iulius firmicus neurobatæ inquit erunt nati sub sidere ingeniculi. Velocitas corporis: nati sub leporis sidere aues velocitate corporis superare videbūtur auctor Iulius firmicus in. viii. Ingenii: laus hic ingeniū velox dicim⁹ qđ versatile est & celeritate quadā ad res multas pcurrēdas p̄ditū. Iuuenal⁹ ingeniū velox audacia pdita:

Pulchritudo aī.

In neruis robur

Cōtēdit neruos

Origo neruoꝝ Neruici

Neurobatæ.

Ingeniū velox

dicitur pulchritudo. sic in animi opinionū iudicorūq̄ æqualitas & constantia cū firmitate. quadā: & stabilitate virtutem subsequēs: aut virtutis vim ipsam continens pulchritudo vocatur. ităq̄ quæ viribus corporis & neruis & efficacitati similes: similibusq̄ neruis animi vires nominātur. Velocitas autē corporis celeritas appellatur: quæ eadem ingenii etiā laus habetur propter animi multarū rerū breui tempore per cursionem. illud animorum corporūq̄ dissimile est: quod

Animi volẽtes: ſecũdo dogma ſtoicorũ locutus ẽ: qui aiũt aios bene cõſtitutos ac ſanos: nullo morbo: nulla ꝓturbatione tẽptari poſſe: qualis eſt anim⁹ ſapiẽtis: q in ſtatu beatiſſimo collocatus perẽniter in ea beatitate cõſiſtit. Sine culpa: Repente egrotat corpus hois: & aliquo morbo vexatur ſine culpa ipſi⁹. cũ ita natura cõparatũ ſit: vt corpora nr̃a pp fragilitatẽ im'becillitatemq; ſint obnoxia morbis, ppe infinitis: ſepe videmus qđ temperatiſſimos hoies morbus inuadit. Validiſſimos phthyſis ſicut ino centiſſimos pena: ſecretiſſimos tumutus. Aiorũ non item: offenſiones aiorũ ſine culpa ipſorum accidere nõ poſſunt: nã vt ingt Orati⁹. In culpa eſt anim⁹: qui ſe nõ effugit vnquã. eſt enim ipo teſtate noſtra turpe agere & nõ agere eſt in nobis ꝓbos eſſe & improbos. ſed ecõtrario nõ eſt in arbitrio noſtro bene valere & egrotare. pra uitas enim animi vt docet Ariſtoteles in tertio ethicorũ volũtaria res eſt. Morbus autẽ corporis volũtarius nõ eſt. Beſtiæ ſimile quiddã: Muta aialia: vt auctor eſt Seneca i primo de ira humanis affectibus carent. habẽt aũt ſimiles illis quoſdã ipulſus: alioqn ſi amor in illis eſſet: & odiũ eſſet. Si amicitia: & ſi multas: ſi diſſenſio & cõcordia quorũ aliqua in illis quoq; extãt veſtigia: cæterũ humanorũ pectorũ ꝓprie ſunt affectiões ptũbationeſq; : qđ aũt ait Ouidius. Nõ aper iraſci meminit: iraſci dicit incitari ſpingi. Ariſtoteles quoq; in. vii. ethicorũ tradit beſtias neq; tẽperatas: neq; intẽperatas dici niſi per ſimilitudinẽ. Inter acutos: Acumine ingenii p̃ditos. Hebetes: ſtupidi ingenii ac torpidi. Vt aes corinthiũ in eruginẽ: ſenſus eſt: ſicut æs corinthiũ: qđ reliquo ære p̃cioſius eſt: tardius fit æruginoſum q̃ cætera: ſic ingenioſi hoies ſerius incidũt in morbos animi: q̃ faciãt hebetes & obtuſi: & celerius recreãt reualeſcũtq;. Erugo dicitur aeris rubigo. Plinius in. xxxiiii. refert aera exterſa. Celerius rubiginẽ trahere q̃ neglecta: niſi oleo perungãtur: fit & ærugo plurimis modis: nãq; & ex lapide: ex quo coquitur. æs deraditur. & ex lamellis aeris in.

animi valentes morbo tentari nõ poſſunt: corpora poſſunt: ſed corporũ offenſiones ſiue culpa accidere poſſunt: animorũ non item: quorũ omnes morbi & perturbationes ex aſpernatione ratiõis euniũt. Itaq; in hominibus ſolũ exiſtunt. nam beſtie ſimile quiddã faciunt: ſed in perturbationes nõ incidunt. Inter acutos autẽ & hebetes intereſt: q; ingenioſi vt æs corinthium in eruginẽ ſic illi in morbũ & incidunt tardius & recreantur. ocius hebetes non ita: nec vero in oẽm morbũ ac perturbatio-

Temperatiſſimos morbus inuadit

Eſt in nobis recte agere vel perperã.

Bruta carẽt affectibus humanis

Nõ aper iraſci meminit

Erugo.

cado ſuper acetū ſuſpenſis: & operculo oburatis cuius rei Victruuius quoq; meminit in. vii. Quidā vaſa cōdidi aeris fictilibus condunt in aceto radūtq; inde eruginē: alii declinatam aeris ſcobem aceto ſpargunt. Eruginis in medicina magnus vſus. vis eius eſt collyriis oculorum appetiſſima: & de lachrymationibus mordēdo proficiens. Cruda erugo vulnerariis emplaſtris miſcetur callū fiſtularū erodi: vitiorūq; que circa ſedem ſunt: Aes quod coronariū appellant. ociſſime cōtrahit eruginē: eſt alterū genus eruginis: quā ſcoletiam vocant a ſpecie vermiculorū. græce enim σκωληκιον dicitur vermiculus. galenus libro .ix. τουατωλον mētionē facit eruginis quā græco vocabulo appellat Ion. Apud oratiū & Iuuenalem erugo p pecunia que ex ære ſit decenter vſurpatur: ab erugine fit eruginoſus. Sene. in li. de breuitate vitæ: maiorē dierū partem in eruginoſos lamellis conſumit. Vt miſericordia: iā dictum eſt miſericordiā a ſtoicis inter vitia numerari. tanq; vitiū ſit puſilli animi habens tamen ſpeciem humanitatis: & clementiæ: cum ex alienis malis proueniat. Virtutibus contraria. vt fortitudini ignauia. iuſtitiæ iniuſtitia. fidentiæ diffidentia. Illud annotandū vnicuiq; virtuti vitiū vnum contrariū. & alterū finitimū reperiri aut certo iam nomine appellatum aut ſine vllo certo nomine: vt religioni cōtrarium vitium eſt irreligioſitas: finitimum ſuperſtitio: vt fortitudini contraria eſt ignauia. audacia vero appoſitū eſt & propinquum vitiū ideoq; Ariſtoteles latiſſime diſſerit in ethicis virtutes eſſe mediocritates in meditullio exceſſus & defectus poſitas: mediocritatē eſſe laudandam. extrema reprenſibilia: ex qua ſententia ductus eſt oratianꝰ ille verſus ſcitu dignus. virtus eſt mediū vitiorū & vtrinq; reductū.

Ion.

Eruginoſus.

Virtutes inter duo vitia.

Religio

Irreligioſitas.

Superſtitio.

Virtutes in meditullio:

Logica: quaſi rationalia & ſubtiliter diſputata. λογος enim græce ratio eſt verbum & ſermo a philoſophis αργος λογος dicitur ignauia ratio: quam. M. tul. in li. de fato improbat. E ſcrupulo ſa

Logos Argos Logos

nem animus ingenioſi cadit. Nā enim multa efferata & immania: quādam autem humanitatis quoq; habent primā ſpeciem. vt miſericordia: ægritudo metus. Aegrotationes autem & morbi animorū difficilius euelle poſſe putantur. quam ſumma illa vitia q̄ virtutibus ſunt contraria. Morbis enim manentibus eſſe vitia ſublata non poſſunt quia non tā celeriter ſanantur quā illa tollūtur habes ea: quæ de perturbationibus enucleate diſputāt ſtoici: quæ logica appellant: quia diſſerūtur ſubtilius. E qbus tāquā e ſcrupuloſis cotibus enauigabit

metum. Tabifice:perturbationes duas metũ & egritudinẽ.optimo epitheto tabificas appellat: quoniã mentem lacerant.animũ exedunt tabem.cruciatũ. afflictionẽ inferũt liuoris venenũ tabificum dicitur a poeta.tabificabile dixerunt veteres. Ad frugalitatis nomen:dictũ eſt in tertia tuſculana:frugalitatẽ eſſe matrẽ & caput cũctarũ virtutũ cuius nomine tẽperãtia moderatio & modeſtia cõtinẽtur: quæ fortitudinẽ prudẽtiã iuſtitiã cõplexa eſt. Hominẽ frugi: vtilẽ neceſſariũ moderatũ omni virtute ꝑpolentem.in tertio cõmentario fuſius vberiuſq; pſcripſi ſuper hac dictione. Futuli: inani: futilia vaſa ſunt lato ore fundo anguſto.quibus vtebãtur in ſacris deæ veſtæ . nã cũ aqua ad ſacra veſtæ pertinens:in terra nõ ponatur id.n. piaculũ foret excogitatũ eſt vas quod ſtare nõ poſſit: ſed poſitũ ſtatim funderetur. Vnde a fundendo vocata ſunt futilia:ſic & futiles homines dicti:qui ſi lere tacenda non poſſunt . ſed ea effundũt. Ad effe rendũ:abiiciendũ: affligendum deprimendum: quod in rebus aduerſis fieri ſolet.

Tabificæ perturbationes. Tabificabile.

Frugi

Futilia vaſa Futilis

ſe placatus: vt neq; tabeſcat moleſtiis neq; frãgatur timore:nec ſciẽter quid appetẽs ardeat deſiderio. necalacritate. futili geſtiẽs delique ſcat. Is eſt ſapiens quẽ querimus. Is eſt beatus:cui nihil humanarum rerũ aut intolerabile: ad dimittendũ animũ: aut nimis letabile ad eſferendum videri poteſt. Quid.n. videatur ei magnũ in rebus humanis: cui eternitas omnis: totiuſq; mũdi nota ſit magnitudo? Nã qd aut in ſtudiis humanis: aut in tam exigua vitæ breuitate magnũ ſapienti videri poteſt? qui ſemp animo ſic excubat: vt ei nihil improuiſum accidere poſſit nihil inopinatũ:nihil oino nouũ. Atq; idem ita acrem in oẽs partes aciẽ intendit: vt ſemper videat ſedẽ ſibi ac locũ ſine moleſtia atq; angore viuendi: vt quẽcũq; caſum fortuna inuexerit:hunc apte & quiete ferat:quod qui faciet non ægritudine ſolũ vacabit:ſed etiã perturbationibus reliquis omnibus.his autem vacuus animus perfecte atq; ſolute beatos efficit. Idẽq; concitatus & abſtractus ab integra certaq; ratione:nõ conſtãtiã ſolũ amittit. verũ etiam

Quid magnum: ſuſpicite inquit Boetius cœlũ & deſinite vilia ac terrena mirari.ſapiens vt ait Seneca plenus eſt gaudio.hilaris placidus inconcuſſus: cum diis ex pari viuit . Item talis eſt animus ſapiẽtis qualis mũdus ſuper lunam ſemper illic ſerenũ eſt. Nihil improuiſum. Seneca. ſapiens ad

Sapiens plenus gaudio

omnē incurſum munitus eſt & intentus. Sapiens dicit illud poeticū

Omnia percepi

Non vlla laborū o virgo noua mi facies inopinaue ſurgit: omnia pcepi atq; animo mecum ipſe peregi. Eneruata ratio pipateticorum.

Stoici ex tirpant affectus

Inter ſtoicos & peripateticos diſſidiū eſt. ſtoici enim vt ſupra docuimus aſſerunt perturbationes & affectus omnes extirpari poſſe de mētibus & nullam fibrā radicu

peripatetici temperant

lamq; vitiorū in homine oio reſidere aſſidua meditatiōe virtutum. Cōtra peripateticiqui ex ariſtotelis fonte fluxerūt & noui academici affectus moderantur ac tēperant: aduerſus quos. M. Tul in preſentia tanquā ſtoicus alacriter diſputat: neruoſq; contendit: quod & Seneca vbiq; librorum efficere conatur. Dogmatis ſtoicorum propugnator accerrimus: q in epiſtolis ad Lucilium ſic ſcribit vtrū ſatius ſit modi cos habere affectus an nullos ſepe queſitum ē. Noſtri illos expellūt peripatetici tē perant. Ego nō video quo modo ſalubris eſſe aut vtilis poſſit vlla mediocritas morbi Ceterum Hieronymus Lactantius Auguſtinus eccleſiaſtici doctores reprobant egritudinē ſtoicorū approbātes mediocritatē peripateticorum: quod et ratio demonſtrat & ſenſus cōis expoſcit. namq; extirpare radicitus affectus eſt hominem ex homine tollere & in corpore conſtitutū eſſe ſine corpore & optare potiuſq; docere meritoq; ſcripſit Flaccus in ſatyra Nam vitiis nemo ſine naſcitur: optimus ille eſt qui minimis vtgetur & apoſtolica ſententia eſt. Videoaliam legem in mēbris meis repugnantem legi mentis meæ Naturalia enim hæc ſunt non voluntaria que peripatetici prouidenter et neceſſario nobis inſita eſſe demōſtrant. ſtoici ergo vt lactantii verbis vtar furioſi: qui ea nō temperāt ſed abſcindūt. a rebuſq; a natura inſitis caſtrare hominē quodāmodo volunt quod tale eſt quale ſi velint aut metū detrahere ceruis: aut venenū anguibus aut iram feris aut placiditatē pecudibus quod ſi vt medici dicūt letitiæ affectus in ſplene eſt. iræ in fellæ. libidinis in iecore: timoris in corde: facilius ē interficere animal ipſum: q̄ ex corpo

Seneca ſtoicus.

Eccleſiaſtici cōtra ſtoicos.

Hominē ex hoie tollere

Lex mentis repugnās corpori

Letitie affectus in ſplene

Libido in iecore

Timor in corde.

ſanitatem. Qua circa mollis & neruata putanda eſt peripateticorū ratio & oratio: qui pturbari animos neceſſe eſſe dicūt. ſed adhibēt modum quendam quem vltra pgredi non oporteat. Modum tu adhibes vitio? an vitium nullū eſt nō parere rationi? an ratio parum pcipit: nec bonum illud eſſe quod aut cupias ardenter aut adeptus te efferas inſolēter: Nec porro malū: quo aut oppreſſus iaceas: aut ne opprimare mente vix cōſtes: eaq; omnia aut nimis triſtia: aut nimis leta errore fieri. Qui ſic error ſtultis ex

re aliquid euellere: quod est animantis naturam velle mutare: sed homines prudentes non intelligunt cum vitia ex homine tollunt: etiam virtutem se tollere cui soli locum faciunt: sunt enim hæc implicata: vt alterum sine altero esse non possit. Nunc qui hanc immobilitatē animi asserunt. priuare animum vita volunt: quia vita actuosa est: mors quieta qui euellit affectus q̄ bus omnis constat humanitas: ad immobilem stuporē mentis hominem perducere vult: frustra studēt stoici animum a perturbationibus liberare: & vt ipsi dicūt. quietum tranquillumq̄ reddere: quod fieri nec potest nec oportet: cum animus immotus ac torpēs inutilis sit etiā sibi nec vitā ipsam tueri possit: sed nunc audiamus Marcum Tullium stoicæ sectæ defensorem subneruare conantem orationes rationesq̄ peripateticorum de moderandis affectibus. Alter

Immobilis stupor

Animus imotus inutilis

tenuetur die: vt cū eadem res maneat: aliter feras inueterata: aliter recentia sapiētem nec attingat quidem omnino. Etenim quis erit tādem modus iste. Queramus enim modum ægritudinis: in quo operæ plurimum ponitur. Aegre tulisse. P. Rutilium fratris repulsam consulatus scriptum apud Fanium est: sed tamen transisse modū videtur: Quippe qui ob eam causam a vita receſſit: Moderatius igitur ferre debuit. Quid si cum id ferret immodice mors liberorum accessisset. nata esset egritudo inueterata: Leuius minoriq̄ egritudine. Aliter recentia grauius maiorique mœstitia. Modumque egritudinis. Temperamentum. moderationemque: vt modice temperateque dolendum sit: modus vt ait Plautus optimus est in rebus omnibus. Fratris repulsem. De hoc Plinius in septimo Pulius Rutilius morbo leui impeditus nunciata fratris repulsa in consulatus petitione illico: expirauit. Summa: aceruatio & cumulus. Qui modum vitio querit: aiunt peripatetici: non est nimia letitia gestiendum: sed modice. Dolebimus sed parum concupiscemus tēperate: irascemur. sed placabimur. hoc vero tale esse videtur. dicit aduersarius: quale si dicerent non esse currendum concitate: sed gradiendum moderate. at potest & qui graditur errare & qui currit rectam viam tenere. Cicero ait similiter facere peripateticos modum vitio adhibentes: vt si putent hominem sustinere se posse in media ex saxo præcipitatione: sed sicut qui se præcipitauit sese amplius moderari & retinere non potest. sic animus perturbatione impulsus cohibere se non potest: sed præceps fertur: quod autem e leu-

Modus optimus

cate. præcipitauerit. non credas ſimpliciter ſignificari locum editũ ex quo præcipitatior ſit ruina. ſed ſignate locutus eſt: ad hiſtoriam ſpectans. eſt enim in epiro leucadũ litus. promontoriũ leucates: vbi ẽ petra eiuſdem nominis albicanti colore in pelagus porrecta. ibi ſalt⁹ fiebat antiquitus: qui ad ſedandos amores valere credebatur: quo

Sapho ex leucate ſe dedit.

loco ſapho prima dicit ab excelſa leucate ſe ſe deieciſſe ſtimulãte cupidine. ſicut menander auctor eſt. prꝛruptã nacta tranſitu petrã in cupidinis oeſtro percita: ex ſummo præceps ruit. ex animi tui ſententia rex imperioſe. antiquiores ſcriptores non ſapho ſed cephalũ primum inde deſiliſſe tradũt ptarolæ amoribus captum. hinc ſe deucalion pyrrhæ ſuccenſus amore miſit & illeſo corpore preſſit aquas. ob hoc ſapho in epiſtola ad phaonẽ ituram ſeſe eſſe ad leucatem indeꝙ ſe deiecturam minitatur. Ibim⁹ o nymphæ mõſtrata ſaxa petemus: ſit procul inſano victus amore timor. mox in calce epiſtolę. ſic inquit o ſaltem miſerere crudelis epiſtola dicat. vt mihi leucadiæ fata petãtur aquæ. hoc intelligi voluit auſonius illo verſu. & quæ nimboſa ſaltum leucate minatur: hoc ſignat papinius cũ ſic ſcribit in epicedio parentis: ſaltuſq; ingreſſa viriles non formidata temeraria leucade ſapho: q̃uis gdã aliter legant aliterq; interp̃tẽtur. locum hũc ex quinto ſiluarũ. Vitioſa naſcentia: ſic argumẽtum: quod creſcendo pernitioſum eſt idẽ vitioſum eſt naſcendo. perturbationes autem amplificatæ ſunt noxię ergo naſcentes & in ortu ſunt peſtiferæ. eſt aũt ſyllogiſmus integer cõſtans ex ptopoſitione. aſſumptione. & concluſione. ꝓpoſitio aſt quę naſcentia. aſſumptio. egritudines autem. concluſio. Igitur & ſuſce-

Cephalus

Deucaliõ deſiluit.

Syllogiſmus.

noua: ſed ea modica: magna tñ facta eſſet: acceſſio: quid ſi deinde dolores graues corporis ſi bonorum amiſſio: ſi cęcitas: ſi exilium ſi pro ſingulis malis ęgritudines accederent ſumma ea fieret que non ſuſtineretur. Quid modũ igitur vitio querit: ſimiliter facit ſi poſſe putet eum qui ſe e leucade præcipitauerit ſuſtinere ſe cũ velit Vt enim id non poteſt: ſic animus perturbat⁹ & icitat⁹ nec cohibere ſe pót nec quo loco vult inſiſtere oino. Quæq; creſcentia pernitioſa ſunt: eadem ſunt vitioſa naſcentia. egritudo autẽ cæteræq; perturbationes amplificate certe peſtiferæ ſunt igitur etiã ſuſceptæ cõtinuo in magna peſtis parte verſantur. etenim ipſæ ſe impellunt vbi ſemel a ratione diſceſſum eſt: ipſaq; ſibi imbecillitas indulget: in altumq; pro-

ptæ. interdū quinq; partitæ ſunt argumentationes in quibus eſt propoſitio.propoſitionis approbatio.abſumptio abſumptionis approbatio & amplexio Quædam ſunt quadripartita argumenta. quædā bipartita:de qbus apud philoſophos.& rhetoricos doctores latiſſimæ diſputatur. An moderatā iniuſtitiā: Verū aliud eſt. moderatas eſſe perturbationes. Aliud moderatā iniuſticiā & ignauiā. perturbationes enim ſiue affectus ingerūtur a natura at qꝫ implicantur. vt diuelli nō poſſint. iniuſticia & ignauia non ſunt naturales ſed volūtariæ. Partem vitiorū:nō video inqt Seneca:quo modo ſalubris eē aut vtilis poſſit vlla mediocritas morbi. Imbecillitas indulget:imbecillis primo eſt omnis affectus deinde ipſe ſe cōcitat: & vires dū procedit parat.

Quinqꝫ partitæ argumentationes

Iniuſtitia volūtaria

uehitur imprudens: nec reperit locum conſiſtendi. Quamobrem nihil inter eſt: vtrum moderatas perturbatiōes approbent: an moderatam in iuſtitiam moderatam ignauiam moderatam intemperantiam. Qui enim vitiis modum apponit: his partem ſuſcipit vitiorum.quod cū ipſum per ſe odioſū eſt tum eo moleſtius. quia ſunt in lubrico incitataq; ſemel in ꝓclíue labuntur: ſuſtineriq; nullo modo poſſunt quid q; idem peripatetici perturbationes iſtas quas nos exria eſt:nec qcq̄ ſine illa expugnari poteſt. niſi illa impleat animum vt ſpiritū accēdat. vtēdū autē illa eſt nō vt duce:ſed vt milite:vtilis inquit ira eſt quia pugnatores facit: vt ſcias inqt an ira habeat in ſe generoſi aliqd. liberas videbis gētes:q̄ iracūdiſſimę ſunt: vt germanos & ſcytas. vbiq; Ariſt. irę defenſor ē:aitq; effectus:quoſdā ſiqs illis bene vtaꝫ ꝓ armis eē:& irā cūprimis:quā cotē fortitudis dicūt:qa ſicut cos acuit ferrū. Ita ira acuit aios & accēdit. ira legū ꝓſidē ciuitatiſq; rectorē decet. aufer irā regi nō mō nemo parebit. ſed ēt de faſtigio precipitabiꝫ:imo vero vt Lactātí verbis vtar. cuilibet homini eripe hunc affectū. quis eū nō ſpoliabit? qs nō deridebit? qs nō afficiet iniuria? In deū cadit ira ne ſit immobilis. iraſci rationis ē. auferūtur. n. delicta & refrenaꝫ licētia ſtoici nō viderūt eſſe duplicē irā. iuſtā & iniuſtā:ideoq; eā penitus excidere voluerūt:cū altera ſit euellēda:altera tēperanda:cos autē q̄ acutū ferrū reddere valet:exors ipſa ſecādi varia eſt. ſunt cotes oleariæ:ſunt cotes aquariæ. Pli. ait italiā dare cotes aquarias limę vicę imperātes:ferro:idē in. xxxvi. tradit creticas cotes acuendo ferro diu maximā laudē habuiſſe:ſecūda laus eſt laconicarū

Ira cos fortitudinis.

Vtilis ira.

In deū cadit ira

Cotes oleariæ aquariæ.

Creticæ cotes.

Inter aquarias naxiæ cotis laus maxima fuit. ex oleo & aqua cilicie pollēt. q̄dā cotes ſaliua hois p̄ficiūt: que in tōſtrinarū officinis inutilis eſt fragili mollicia: flamilitanæ ex hiſpania in eo genere precipuæ.

Flaminitanæ.

Leuis ratiūculas: dicūt peripatetici rōnes eorū eſſe futiles & imbecillas: qui aiūt pugnādū eſſe p̄ legibus p̄ p̄ria: q̄ & illi fatētur. ſed cū tra irā dicūt fortitudinē futurā mancā & debilē: opus .n. eē ira: q̄ fortitudinē acuat ſpiritū accēdat. mētes inflāmet. Excāduit: exarſit in caluit. Oratorē denicq̄. oratorē inqt Ariſt. iratus aliqū melior eſt. Sene. vero ait nō iratus orator eſt melior imo imitatus iratū. M. ant. orator apud. M. tul. in li. de ora. diſſerēs p̄cipit in dicēdo iraſcēdū dolēdū. flendū eſſe: q̄ in cā porāda nō dubitauit diloricare tunicā aq̄lli rei: & iudicibus cicatrices aduerſas ſenis imperatoris oſtēdere. neq̄. n. fieri pōt vt doleat is q̄ audit: vt oderit. vt iraſcatur: vt ad fletū miſericordiamq̄ educatur: niſi oēs hi motus: quos orator adhibere volet iudici. in ipſo oratore impreſſi eſſe atq̄ iniuſti videbuntur. Virū videri: a virilitate vir & virtute intelligendus eſt: tāq̄ ille ſit vere vir vereq̄ virilis ac fortis. qui ira excandeſcat. attamen votum ſatyrographi eſt. neſciat iraſci cupiat nihil. Lenitatem: lenitas & acerbitas opponuntur. eſt enim lenitas manſuetudo quædam & benignitas legum a Cicerone dicta cum laude in oratione pro. C. rabirio. idē in inuectiuis lenitatis ſue identidem meminit. Lenitudinis nomine nonius Marcellus lenitudinem dici pro lenitate demōſtrat. & nullus ignorat. ſed hoc in loco non lenitudinis lego ſed lentitudinis. vt ſit

Orator .M. Antonius diloricauit tunicā aq̄lli

Si vis me flere dolē dum ipſi tibi.

Vir

Lenitas Lenitudo Lētitudo Lenti qui

tirpandas putamus: nō modo naturales eſſe dicunt ſed etiā vtiliter natura datas. quorū ē talis oratio. Primū multis verbis iracūdie laudant cotē fortitudinis eſſe dicunt multoq̄ & in hoſtē & improbum ciuē vehemētiores iratorū ip̄etus eſſe. Leuis autē ratiūculas eorum qui ita cogitarent. preliū rectū eſt hoc fieri: cōuenit dimicare pro legibus pro libertate p̄ patria. Hec nullā habent vim nixi ira excāduit fortitudo: nec vero de bellatorib⁹ ſolū diſputāt: imperia ſeuiora nulla eſſe putāt ſine aliqua acerbitate iracūdiæ. Oratorē denicq̄ non modo accuſantē ſed ne defendentē q̄dē probant ſine aculeis iracundiæ. Quæ etiā non adſit ſi tamē verbis atq̄ motu ſimulandū arbitrantur. vt auditoris irā oratoris incendat actio. Virum denicq̄ videri negant qui iraſci neſciat. Eāq̄ quā lenitatem nos dicimus: vitioſo lentitudi

sensus.lentitudinem dici in hominibus qui irasci nesciunt. pro lenita te siue lenitudine: quod nomen in vitio est & cadit in vituperationē: cum lenitas siue lenitudo in laude sit lentitudinem improbamus leni tatem probamus.lentos dicimus homines qui non mouentur affecti= bus ac veluti æquanimitate torpentes stupent & tarditate pigrantur.

Propert. hostibus eueniat lenta puella meis.Pli. innue= ere videtur. lentum & len= titudinem deriuari a legu= mine cui lens est nomen. sic enim de lente scribit in. xviii. translatum est in len= ticulas nomen. inuenio a= pud auctores æquanimita= tem fieri vescentibus ea.M. Tul. in epistola ad quintum fratrem didascalica.nō ira= sci inquit lentitudinis est.

nis nomine appellāt. Nec vero so lū hanc libidinē laudant: est enim ira vt modo diffiniui vlciscendi li= bido: sed illud ipsum genus vel li bidinis vel cupiditatis ad sūmā vti litatem esse dicūt a natura datum. Nihil enim quēq̄ nisi q̄ libeat præ clare facere posse. Noctu ambula bat i publico themistocles q̄ som= num capere non posset: queren=

Libidinem: cupiditatem vlciscendi. sic enim ira dif= finitur: est libido generale vocabulum omniū cupiditatum. Nisi quod libeat: tanq̄ ab eo quod libet libido dicta sit.ex qua libidine si= ue cupiditate in animis flagrante præclaræ res a mortalibus confici= antur. Noctu ambulabat in publico: exemplo Themistoclis Demo= sthenis & aliorum. docet præclara fieri non posse sine flagranti libi= dine siue cupiditate:qui stimulus inflammat excitatq̄ animos genero sos ad magna capescenda ad noctes insomnes agendas. ad labores exanclādos.themistocles neoclis filius:cum adhuc esset adolescēs in= ter potus & mulieres volutabatur:at postea q̄ persæ milciadis virtu= te.& auspitiis in campis marathoniis profligati sunt:nihil amplius per intemperantiam facere visus est. Mirantibus tantam vitæ morumq̄ mutationem dicere solebat.milciadis trophea neq̄ sinere ipsum dor= mire:neq̄ ocioſum ac desidem esse:itaq̄ themistoclis adolescentis vi= tia. magnis sunt emendata virtutibus:de quo Plutarchus.Herodotus Thucidides.Probus.Emilius:cæteri satis multa. & quoniam in men tionem incidimus Themistoclis in transcursu est pensiculandus lo= cus ex libro de senectute: vbi sic loquitur Cato portius. est istud quidem leli aliquid: sed nequaquam in isto sunt omnia: vt Tne= mistoclem ferunt Seriphio cuidam in iurgio respondisse: cum il= le dixisset non eum sua: sed patriæ gloria splendorem assecutum. non hercle inquit. Si ego seriphius essem. Ignobilis: nec si tu

Líbido.

Exēplū themisto= clis.

Amussi= tatus lo= cus Cic.

Seriphi? ignobilis

athenienſis eſſes.clarus vnquã fuiſſes hactenus Mar.Tul.vel apud.M. Tullũ Cato. in hoc ãt textu penſitandũ eſt verbũ illud. Si ego Seriphius eſſem ignobilis:vtrũ ignobilis:an nobilis legendũ ſit.& ꝓfecto ſiquis diligẽter introſpexerit medulã verborũ & ſanguinẽ hiſtoriãꝝ perſpexerit. cẽſebit legendũ eſſe nobilis.nõ ignobilis: quod & verba plutarchi græca demõſtrãt ſic ſcribentis αληθη λεγεσ εισθε.αλλα ουτα ρεγω σεριφιοσ ωρεγε ρομηρεῤ δοξοσ.ουτε συθηραιοσ.i.vera inquit dici. Verũ neqꝫ ego ſeriphi? exiſtẽs eſſem clarus ſiue nobilis neqꝫ tu ſi athenienſis: Quod ſi legere iubet ignobilis: potiuſq̃ nobilis: ſicut habent pleriqꝫ oẽs codices

tibuſqꝫ reſpõdebat. Milciadis tro phæis ſe e ſomno ſuſcitari.Cui nõ ſunt auditæ demoſthenis vigiliæ quí dolere ſe aiebat ſi quando opi ficum ante lucana victus eſſet indu ſtria: Philoſophiæ deniqꝫ ipſius príncipes nunquam in ſuis ſtudiis tantos ꝓgreſſus ſine flagranti cu

Videmia ex racemis platonis

auctorẽ habebis platonẽ quẽ equaris: ex cuius racemis.M.Tullius ſi bi vindemiã fecit: qui ſic ait in primo de re.pub. verũ illud themiſtoclis pulchre ſe habet: qui ſeriphio cuidã ſibi ꝓ contumeliã obiicienti, quod nõ propter ſeiptum:ſed propter eius patriã.tantã eſſet gloriam cõſecutus. ita reſpondit. equidẽ ſi ipſe ſeriphius eſſem in eadẽ gloria viuerẽ: tu vero ſi athenienſis minime: lectio ſuperior magis quadrare videtur cũ ſentẽtia Ciceronis:cui cõſimile eſt illud Herodoti ex libro .viii.qui tradit:nõ ſeriphiũ hominẽ ſed belbitanũ nomine timodemũ fuiſſe:qui infenſus themiſtocli liuore, inſaniens crimini dabat itronẽ illius in ſpartam dicens: illũ athenarũ reſpectu nõ ſui ab lacedemonijs honores aſſecutũ:& cũ nõ faceret finẽ talia dicẽdi. inquit ei themiſtocles. o homo ita res habet. nec ego ſit belbitanus forẽ ſic a ſpartanis honoratus fuiſſem:nec tu etiã ſi eſſes athenienſis. Demoſthenis vigiliæ:nimiũ ſtudiũ in orationibus cõponendis. Demoſtheni Regulo oratorũ pytheas & alii obiicientes dicebant. τα του εκιρου ελαυχριον οξειρ . Hoc eſt opera illius lucernã olere. Demoſthenes enim flagrans ſtudio eloquentiæ. iugiter lucubrabat:& vt auctor eſt Plutarchus. ſæpe duos vel tres menſes continuos domi incluſus ſine intermiſſione ſtudebat abraſa parte capitis:vt exeũdi facultatẽ ſibi ipſi ꝓriperet.Dicitur in eo quoqꝫ tantũ ſtudium fuiſſe tãtuſque labor: vt impedimenta naturæ,Balbus enim erat) diligẽtia induſtriaqꝫ ſuperauerit:qui coniectis in ós calculis ſumma voce verſus multos vno ſpiritu ꝓnũciare cõſueſcebat neqꝫ cõſiſtẽs loco ſed inambulãs atqꝫ aſcẽſu arduo ingrediẽs. Diuus Hiero.in hãc ſententiã ſic ſcribit.Demo

Exẽplũ belbitani.

Prouerbium demoſtene.

Vigiliæ demoſthenis.

torquati quoq; milites dicti torquibus insigniti: vt docet vegetius.

Apud clastidiū: marcellus qui dictus est ob excellentem fortitudinem gladius romanorū: qui Annibalē vinci posse docuit: viridomarum gallorū in prælio occidit: eiq; detracta opima spolia consecrauit Ioui pheretrio: de quo apud Propertiū in quarto commentario fusius scripsi: id autē factum est apud clastidiū oppidulū in ripa padi situm. Plutarchus non viridomarū sed bricto martum appellat regē ilum: quem marcellus obtrūcauit ingenti corporatura prędictū: mox fusis hostibus Mediolanū cepit. De Africano: neotheron: idest iuniorē Africanū: intelligit: q emilianus dicitur: qui prouocatorem singulari prælio vicit. Plini⁹ & varro auctores sūt hunc Africanū obsidionali corona donatum esse in Africa manilio cōsule: Cohortibus seruatis: totidemq; ad seruandas eas eductis: hic duos Romani imperii terrores sustulit carthagine: numantiaq; deletis. Haliennum: nomen proprium in verrinis: mentio fit alterius halienni. Tyranni: tarquinii superbi: & filii. Effrenatius in aruntē: brutus vindex Romanæ libertatis: exactor tarquiniorum primus consul: in prælio congressus est: aduersus aruntē tarquinii superbi filiū: qui inflammatus ira: vbi brutum esse cognouit concitat calcaribus equū: atq; in ipsum infestus dirigit: sensit in se iri brutus audeq; se certamini offert: adeoq; infestis animis infestisq; telis tconcurrunt: vt contrario ictu vterq; trāsfixus duabus herentes hastis moribundi ex equo lapsi sint: historiā luculenter copioseq; perscribūt Liuius Dionysius Plutarchus. Cominus: prope: eminus procul. Insanire cæperit: iram enim breuē insaniā esse dixerunt. Cum erimantheo apro: inter duodecim herculis labores famigeratos est aper erimāthius: & leo nemeus: eurystheus enim herculi iniunxit: vt aprū erimantiū: archadiæ vastantē agros viuum caperet: quod & si arduum factū videbatur: tamen hercules prudentia vt viribus vsus facile pru-

torquem detraxisse. Nec Marcellū apud Clastidium ideo forte fuisse: quia fuerit iratus. De Africano q̄dē quia nobis propter recentē memoriam vel iurare possum: non illum iracundia tū inflāmatum fuisse: cū in Acie. M. Haliē nū pelignū scuto protexit: gladiūq; hosti in pectus infixit: De. L. Bruto fortasse dubitarim an ꝓpter infinitum odium tyranni effrenatius in Aruntem inuaserit. Video enim vtrūq; cominus ictu cecidisse contrario. qd igitur huc adhibetis irā an fortitudo nisi insanire cœpit: impetus suos non habet: qd Hernumantiaq; deletis.

Clastidiū

Emilian⁹ obsidionali corona donatus.

Brut⁹ in aruntem. Tarquiū.

Erimantiū aper.

dentia & viribus vsus facile perfecit. Viuũq; aprum ad euristheum deportauit: quo ille viso paue factus se in aereo vase absondit: reliqua de leone nemeo & hercule inuulgata: litteræ interiores tradũt Herculem esse solem quasi heraclẽ: ideſt heras cleos: quod significat iunonis ideſt aeris gloriã: quæ porro alia aeris gloria nisi solis illuminatio? q duodecim signa zodiaci annuo cursu lustrat: & ob hoc dictus duodecim labores exanclasse. Illud quoq; obiter annotandũ: quod annotatu dignissimũ est: herculem inter cætera cognomẽta Alexicacon quoq; cognominari: ab eo quod cẽt defensor hominũ: depulsorq; malorũ Apud rhodios hercules colebatur cũ cõuitiis ac male dictis: causam refert Lactantius in primo. Maratonii tauri: theseus herculis imitator: cuius nomẽ in ore semper habebat. coryneporos: ideſt. clauã ferens marathoniũ taurũ cõpræhendit per magna detrimenta inferẽtẽ eũq; ab hercule olim ex creta in peloponessum traductũ athenas viuum peruexit: quẽ egeus pater sacrauit apollini. Auctores Diodorus: & Plutarchus. Theseis tõsuræ genus est a theseo nũcupata: qua anteriores capilli tondẽtur: est aũt marathon oppidũ atticæ regionis: in cãpis marathoniis milciades persas fundens tus deleuit. Quæ rationis expers: cũ fortitudo virtus sit sine ratione esse nõ potest: ferocia enim illa rationis expers temeritas & audaciã de qua ait oratius. Vis cõsilii expers mole ruit sua: fortitudo enim vt diffiniũt philosophi: est cõsiderata periculorũ susceptio & laborũ perpessio: in meditullio timoris & audaciæ posita. Patibiles: morbi & labores patibiles dicũtur: qui ferri tollerariq; & possint & debeant: sicut ecõtrario impatibiles morbos & cruciatus dicũt intollerabiles & perrimosq; quos ob magnitudinẽ ferre non possumus: dicitur & patibile in actiua significatione quod pati potest: sicut impatibile qđ pati

Hercules sol

Alexicacos

Herculẽ coli cum maledictis.

Corinephoros Taurus marathonius.

Theseis tonsura.

Fortitudo quæ

Patibiles

Impatibiles

culem quem in celũ ista ipsa: quum vos iracundiam esse vultis: sustinentis fortitudo: iratum ne censes confixisse cũ erimantheo apro: aut leone nemeeo: an etiã Theseus marathonii tauri cornua cõprehendit iratus: Vide ne fortitudo minuenda sit rabiosa: sitq; iracũdia tota leuis tatis. Neq; enim est vlla fortitudo: quæ rationis expers est: contemnẽdæ sunt humanæ res: negligenda mors est. patibiles & labores & dolores putandi. hæc cum constituta sint iudicio atq; constanti sententia: tũ ẽ robusta illa & stabilis fortitudo: nisi forte quæ vehementer acriter animosæ fiunt: iracundę fieri suspicamur. Mihi vero ne

non potest:Lactantius impatibili oriri non posse. Scipio ille pontifex:scipionem nasicam intelligit:qui rem publicã faucibus oppressam pestifera tiberii gracchi manu strangulari passus non est.Nã cum tiberius gracchus in tribunatu profusissimis largitionibus & agrariis legibus fauorem populi occupasset:& rem publicã perturbaret: Conuocatus senatus a consule Mutio Sceuola deliberabat qd nã in tali tempestate faciendũ esset cũctisq; censentib⁹ vt consul armis rem publicã tueretur:Sceuola negauit se quicquã vi esse acturum: tũ scipio nasica quoniã inquit consul dũ iuris ordinẽ sequitur id agit vt cũ omnibus legibus Romanũ imperium corruat: ego priuatus volũtati vestræ me offero: ac deinde leuam manũ:parte togæ circundans sublata dextra proclamauit: qui rẽ publicã saluã esse volũt me sequantur: eaque voce grachum:cũ scelerata factione: quas merebatur pœnas persoluere coegit:hic vt ait Augustinus in primo de ciuitate dei:cũ esset pontifex maximus theatrum constitui vetuit:ne græca luxuria obreperet ad virtutem romanorum labefactãdam:sensus est scipionẽ non iratum compressisse impetus tribunitios Tiberii Gracchi. Si quid fecimus:hoc referendum est ad coniurationem Catilinæ:quam Cicero detexit vindicauitq; significat autem se non iratũ sumpsisse supplicium de coniuratis:qui in tulliano morte mulctati sunt. Initium dixit insaniæ.Oratius ait. Ira breuis furor est: quidam e sapientibus iris iram dixerunt esse breuem insaniam. Ennius dixit Initium insaniæ impotens enim sui est decoris obita: vt scias inquit Seneca non esse sanos:quos ira possedit.ipsum illorum habitum intuere: flagrant emicant oculi irascentium: multus ore totus rubor est: labia quatiuntur: dentes comprimuntur: capilli subriguntur: spiritus stridens est: Gemitus mugitusq;: vt parum explanatis vocibus. Sermo præruptus: & complosæ sepius manus: & pulsata humus pedibus: fœda visu & horrenda facies. Deprauantium se atq; intumescentium.

Scipio quidem ille pontifex maximos qui hoc stoicorum verũ esse declarauit: nunquã iratum esse sapientem:iratus videtur fuisse:cum .T.graccho: tum cũ consulem languentem reliquit: atq; ipse priuatus: vt si consul esset:qui rẽ pu.saluã esse vellet: se sequi iussit. nescio ecquid ipsi nos fortiter in rep.fecerimus Si qd fecimus certe irati non fecimus. An est quicq̃ similius insaniæ quã ira:quã bene Ennius dixit initiũ insanie:color vox oculi spiritus impotentia dictorum atq; factorum quã partẽ habẽt sanitatis:

Exẽplũ scipionis nasicæ

Qui rem pu: saluã vult me sequatur.

Ira breuis insania

Signa ira scentiũ.

Achilles iracũdissimus.

Achille homerico fedius: Homerus in prima iliados Achillem iracundia estuantem scribit. In iurgio aduersus agamẽnonem strinxisse gladium: illius trucidandi causa: sed eum pallas cohibuit. Agamẽnon quoq; furenter irascitur aduersus eandem achillem: ob chryseida patri redditam: lege Homerum latissime id totum explicantẽ: de achille dixit Oratius. Impiger: iracũdus inexorabilis: acer. Idẽ de agamenõne & achille loquens ait: hũc amor ira quidem communiter vrit vtrũq;. Aiacem ira: Seneca in hanc sententiam. Aiacem in mortem egit furor: in furorem ira: nam cum resciuisset quæ fecisset per insaniã incubuit gladio. Insani faciunt vehementius: Insane dixerunt veteres cum dicere vellent vehementer: Propterea quod insani vt interpretatur. M. Varro faciunt omnia vehementer. Summã rem perfecit: narrat homerus in. xv. iliados quem admodum græci fuga consternati sunt: vtq; hector: cui iuppiter fauebat impetum fecit ad classem græcorum cremandam: cui rei vnus potissimũ aiax restitit arcens flammam: confodiens troianos incendiarios. Exortans suos ad hostem repellendum: & ita rem grecorũ labantem inclinatamq; restituit: hinc ait apud Ouidiũ in. xiii. Nẽpe ego mille meo protexi pectore puppes spẽ vestri reditus: Stomacho: Indignatione & iracundia: inde stomachosus. & stoma

Insane ꝑ vehemẽter

Aiax apũ ouidium

Stoma-

Quid Achille homerico fœdius
Quid Agamẽnone in iurgio ira
Aiacem quidẽ ira ad furorẽ mo
tẽq; perduxit. non igitur quidem
desiderat fortitudo aduocatã ira
cũdiã. satis est instructa: parata ar
mata per sese. nã isto modo quidẽ
licet dicere vtilẽ vinolentiã ad for
titudinẽ: vtilem etiam dementiam.
Quod & insani & ebrii multa faci
unt vehemẽtius: semper Aiax for
tis tamẽ fortissimus in furore. nam
facinus fecit maximũ cũ danais in
clinãtibus summam rem perfecit.
Manus pliũ cũ restituit insaniens.
dicamus igitur vtilẽ insaniã: tracta
ta diffinitione fortitudinis: intelli
ges eã stomacho nõ egere. fortitu
do est igitur animi affectio legiti
mæ in perpetiendis rebus obtem
perans. Vel cõseruatio stabilis iu
dicii in eis rebus: quæ formidolo
sæ videntur subeundis & repellen
dis: vel sciẽtia rerũ formidolosarũ
cõtrariarũq;: aut omnino negligẽ
darũ conseruans. earũ rerũ stabile
iudiciũ: vel breui9 vt Chrysippus.
nã superiores diffinitiones erant
spheri hominis in primis bene dif
finientis: vt putãt stoici. sunt enim

chabundus dicitur indignabundus iracundusq; mouere stomachum significat indignationem bilemq; atq; iracundiam excitare. M. Tulli non illi vt mihi stomachum facerent: quem ego funditus perdidi: sed certe vt facere se arbitrarentur. Fortitudo est igitur in rhetoricis ita diffinitur: fortitudo est rerum magnarum appetitio: & rerum humilium contemptio: & laboris cum vtilitate rationis pensio: & alibi fortitudo est considerata periculorum susceptio & laborū perpessio. graeci andrian vocāt. Sphetri: nomen est philosophi: cuius alibi. M. Tulli. & Quintilianus meminerunt. Notiones: conceptiones & intelligentias: graeci notionem vocant εννοιαν: de qua supra diximus. Inuolutam: diffinitionis officium est vt euoluat inuoluta: explicet implicita: retegat operta. Male olere cenum Augustinus in primo de ci. dei. pari motu exagitatum exalat Horribiliter cenum: & suauiter flagrat vnguentum. Sēties: quia exagitatū spirat graueolentiā. Qualis est cū vxore: peripatetici ecclesiasticiq; doctores: iustū necessariūq; esse tradūt vti ira aduersus minores: cuius affectus nobis datus est ad coercēda peccata eorū: q sūt in nostra potestate: vt filiorū vxoris famulorū: q arctiore disciplina: ad probitatē formādi sunt: quorū ætas nisi metu cohibeatur: licentia fient deteriores: & ab omne flagiciū facinusque ꝓcipites

chabūd⁹ Mouere stomachum

Fortitudo.

Andria

Notio

Ira necessaria ad coertionem.

omnino oēs fere similes: sed declarant cōmunis notiones alia magis alia. Quomodo igitur Chrysippus. Fortitudo est inquit scientia preferendarū rerū: vel affectio animi in patiendo: ac perferēdo summæ legi parens sine timore. Licet enim insectemur istos: vt Carneades solebat: metuo ne soli philosophi sint. Quę. n. istarū diffinitionū nō aperit notionē nostrā: quā habemus omnes de fortitudine rectā atq; inuolutā: qua aperta. quis est qui aut bellatori aut imperatori aut oratori querat aliqd. neq; eos existimet sine rabie quicquā fortiter facere posse: quid stoici: qui omnes insipientes insanos esse dicūt: nōne ista colligunt: Remoue perturbationes: maximeq; iracūdiā: iam videbūtur monstra dicere. Nūc autē ita disserūt sic se dicere: oēs stultos insanire: vt male olere omne cœnū. At non semper. commoue: senties: sic iracundus non semper iratus est. Lacesse. iam videbis furētem. quid ista bellatrix iracūdia: cū domū rediit qualis est cum vxore: cū liberis cū familia. An tum quoq; est vtilis. Et igitur aliquid quod

Conturbata mens iracunda: respondent peripatetici: iram moderatam esse debere: tantumq; irascendū: quantum expediat: statuit enim deus vt inquit. Lactantius certos limites iræ: quos transcendere non licet: Aristoteles in secundo ethicorū non facile esse ait determinare: quomodo: & aduersus quos & pro quibus & quatenus sit irascendū.

Simulare nō dedecet. Seneca in secundo de ira orator inqt non melior est: quādo iratus est sed quādo imitatur iratum. Nā & histriones in pronuntiando non irati populū monent: sed iratum bene agentes: vbicūq; alieni animi ad nostrū arbitrium agēdi sunt modo irā modo metū: modo misericordiā vt aliis incutiamus: ipsi simulabimus & sepe id quod veri affectus non effecissent efficit imitatio affectuum. Nū irati scribimus orator qui egit in foro ardēter atq; acriter: domi scribit se dato animo & tranquillo oratione: que actionis exēplar est & archetypon: autumat Plinius posterior posse fieri vt sit actio bona. quæ non sit bona oratio: aliud est bona actio aliud bona oratio. Vincite minus: verba sunt ex tragedia actii poetæ quæ dicebātur a persona irata fortassis ab atreo que cū ageret histrio in scena nō iratus agebat sed imitatus iratū. Actius quoq; cōposuit illa nō iratur. sed animo trāquillo & sedato: de esopo histrione tragico & eius patina iā dictū est: de actio quoq; tragediarum scriptore: facta est mentio in superioribus: qui parētibus libertinis natus inter colonos pisaurū deductus ē: a quo & fundus actianus iuxta pisaurū ductus: scriptitandis tragedis tragediis sententiarū grauitate verborū pondere personarū auctoritate clarissimus: quoniam in actii mentionē incidimus: repastinādus locus est ex tertia tusculana vbi dicimus menalippā nomen esse fabulæ actianæ. Nonius vero identidem citat actium poetam: in menalippo: mendosos esse codices opinor nonianos: legendumq; vbique in menalippa: non me præterit celebra-

Simulare affectus.

Oratio archetypō actionis.

Actiꝰ tragediographus.

Menalippa.

conturbata mens melius possit cere: q̄ constans: An quisquā potest sine perturbatione mentis irasci. Bene igitur nostri cum omnia essent in morbis vitia. quod nullū erat iracundia fœdius iracundos solos morbosos nominauerunt. Oratorem vero irasci minime decet. simulare non dedecet. An tibi irasci tum videmur: cū quid in causis acrius & vehementius dicimus: Quid cum iam rebus transactis & preteritis oratione scribimus: num irati scribimꝰ: Et quis hoc animaduertit. Vincite enim. num aut egisse vnquam iratum Aesopum: aut scripsisse existimamus iratum Ac-

ri ab homero menalippum icetaonis filium: quia priamo perinde cultus est ac vnus ex filiis: quod videlicet inter troianos virtute præstaret: qui aliquo tempore pauit armenta: a cuius nomine autumant quidam inscribi tragediam actii menalippũ. Ego ob menalippa scriptam esse ab actio fabulã autumo: cui titulus sit menalippa. Libidinẽ laudare: destruit quæ astruunt peripatetici: ex quorũ sentẽtia dictũ est supra: nihil quẽq; si sit libidine siue cupiditate flagrante: agere posse ꝑclare nomine autem libidinis cupiditas omnis significatur: & est inculpatũ vocabulũ. Salustius: in armis & equis libidinẽ habebãt. Egritudinẽ laudare: refellit illud peripateticorũ q dicũt egritudinẽ esse vtilẽ vtiliterq; a natura constitutã. Dũmõ doleat: hoc in superioribus traditũ est: ex parte pipateticorũ: qđ nũc diluit. M. Tul. stãs a stoicorum disciplina. Libido:

cíũ: Aguntur ista preclare: & ab oratore quidem melius si modo ẽ orator q̃ ab vllo histrione: sed aguntur leniter: & mente tranquilla. Libidinẽ vero laudare: cuius est libidis Themistoclẽ & Demosthenẽ ꝓfertis: Additis Pythagorẽ. Democritũ Platonẽ. Quid vos studia libidinem vocatis: quæ vel optimarum rerũ: vt ea sunt quæ profertis: sedata tamen & trãquilla eẽ debent. Iam ægritudinem laudare vnã rem maxime detestabilẽ: quorum esse tandem philosophorum: At cõmode dixit Afranius. Dummodo doleat aliquid. doleat q̃ lubet. Dixit enim de adolescente perdito ac dissoluto. Nos autẽ de cõstãti viro: ac sapienti quærimus. Et quidem illam ipsam iram cẽturio habeat aut signifer: vel cæteri de q̃ bus dici non necesse est: ne rhetorum aperiamus mysteria Vtile est enim vti motu animi: qui vti ratione non potest. Nos autem vt testificor sæpe de sapiẽte quẽrimus. At ẽt emulari vtile ẽ obtrectare misereri. Cur misereare potiusq̃ feras opẽ si id facere possis. an sine misericordia liberales eẽ nõ possum⁹ nõ .n. Libidinẽ laudare: destruit quæ astruunt peripatetici: ex quorũ sentẽtia dictũ est supra: nihil quẽq; si sit libidine siue cupiditate flagrante: agere posse ꝑclare nomine autem libidinis cupiditas omnis significatur: & est inculpatũ vocabulũ. Salustius: in armis & equis libidinẽ habebãt. Egritudinẽ laudare: refellit illud peripateticorũ q dicũt egritudinẽ esse vtilẽ vtiliterq; a natura constitutã. Dũmõ doleat: hoc in superioribus traditũ est: ex parte pipateticorũ: qđ nũc diluit. M. Tul. stãs a stoicorum disciplina.

Irã cẽturio: cõcedimus inquit irã vtilẽ esse: necessariã cẽturiõi: & bellatorib⁹ sine q̃ Arist. nihil expugnari posse arbitratur nisi ira acuat aios militars ad ꝛs belicas: & spiritũ accẽdat. Verũ iqt. M. tul. cũ de sapiẽte q̃rimus nõ de milite: q ferox ẽ ferme & inscõsultus: dicimus hũc affectũ inutilem esse nec cadere in sapientem. Mysteria: arcana rhetoricæ discipli-næ. Cur miserare: ex sententia stoicorum: qui aiunt sapiens non miserebitur: sed succurret. sed proderit: in commune auxiliũ natus Sapiẽs nõ miserebit.

Suscipere egritudines: secundū stoicos: qui dicunt misericordiā esse animi egritudinem ex alieno malo: miseriaq; prouenientē: eāq; p vitio semper habuerunt. Obtrectare alteri: zelotypiā significat: que & obtrectatio dicitur: que egritudo est ex eo: q; alter quoq; potiat eo quod ille cōcupiuerit. Vitiosa emulatione duplex ē emulatio: vt & i laude & i vitio sit hoc nomen: nā & imitatio virtutis emulatio dicitur: quæ ē laudis & emulatio ē egritudo si eo qđ quis concupiuit: alius potiatur: ipse careat: de quo supra dictum est. Rivalitati similes riuales vt docet donatus dicūtur emuli de mulieribus facta translatione nominis a bestiis: que sitientes: cū ex eodē riuulo haustū petunt: in prelū cōtra se inuicem concitantur Vlpianus iurisconsultus ad titulū de aqua quotidiana & estiua. Riuales dici eos ait: qui per eundē riuum aquam ducunt: inter quos sepe cōtentio est de aquæ vsu: vtroq; suum esse vsum contēdēte: inde riuales dici autumo quasi in vnū amorē deriuantes: & de amoris vsu contēdentes: inde riualitas dicta emulatio illa inter amosios morosissima. Angi: cruciari torqueri. Mediocritates malorū: tanq; deffectus sint mala: quorū mediocritatem peripatetici vtilē esse dicunt. Quāuis fuse: quātum vis copiose & abundāter. Sapientia græci sophiam vocant: latini sapientiā: que est vt a veteribus philo

Emulatio

Riuales q

Riualitas

Sophia.
Sapientia

suscipere ipsi egritudines propter alios debemus: sed alios si possimus leuare ægritudine. Obtrectare vero alteri: aut illa vitiosa æmulatione: que riualitati similis est. emulari quid habet vtilitatis: cū sit æmulāris angi alieno bono: quod ipse non habeat: obtrectantis aūt alieno bono: quod id etiā alius habeat: quis id approbare possit: egritudinem suscipere pro experientia si quis habere velis. nā solum habere velle summa demētia est. Mediocritates autem malorū quis laudare recte possit: quis enim potest in quo libido cupiditasue sit nō libidinosus & cupidus esse: in quo ira non iracūdus: in quo angor nō anxius: in quo timor non timidus Libidinosum igitur & cupidū & iracundū & anxiū & timidum censeamus esse sapientē: de cuius excellentia multa quidē dici quāuis fūlateq; possint. sed breuissime tñ modo sapieutiā esse rerum diuinarum & humanarum scientiam cognitionēq;: quæ causa cuiusq; rei sit: ex quo afficitur vt diuina imitetur humana omnia inferiora virtute ducat: in hunc tu igitur tāquā

sophis definitur: rerũ diuinarũ & humanarũ causarũq; quib⁹ hæ res cõtinẽtur sciẽtia: sapientiã ait Seneca esse pfectũ bonũ: mẽtis humanę prudentia vero: quã græci phronesin vocãt est rerum expetẽdarum fugiendarũq; scientia: Anaxagoras: thales Democritus: aliis huiusce modi hoies sapiẽtes: fuisse dicũtur nõ prudẽtes qa ꝓprioꝛ cõmodo rũ ignari incuriosiq; fuerũt Afranius ait sapiẽtiã filiã eẽ vsus & memoriæ significãs eã in vsu & memoria collocatã esse: versus afranii poetæ hi sunt. Vsus me genuit mater peperit memoria. Sophiã vocãt graii vos sapiẽtiã. Qđ est vẽtis subiectũ: signat sapiẽtiã animũq; sapiẽtis nõ ita perturbari pturbationibus: sicut mare ventis fit ꝓcellosum & vndabũdũ In oratõe pro. A. Cluentio: ait mate sua natura trãqllũ esse. vẽtorum vi agitari atq; turbari. An iprouisum aliqđ: iã dictũ eẽ sepe oia inopinata iprouisaq; esse vehemẽtiora asperioraq;: sed sapiẽs sic semper animo excubat: vt ei nihil improuisum accidere possit: nihil inopinatũ: meritoq; dicere potest Non vlla laborũ o virgo noua mi facies inopinaq; surgit: omnia ꝓcepi. Nimia resecari aiũt peripatetici moderãtes esse affectiones resecãdũq; qđ nimiũ est & noxiũ: stoici vero radicitus extirpãt nec vllas fibras relinquũt: quos cicero secutus pcipit nõ circũcidẽda hec eẽ sed euellẽda: & penitus eradicãda: tãq; naturalia nõ sint verũ vt ait Lactãtius: hæc naturalia eẽ nõ volũtaria oium viuẽtiũ ratio demõstrat: q̃ hisdẽ oibus quatiẽ affectib⁹: & vt docet inclytissim⁹ philosophoꝛ Aristoteles. Virtutis est gaudere & dolere i q b⁹ oportere & ꝓut oportet: & ꝓfecto q hũanis affectib⁹ nõ mouet hõ nõ est. Te vis: scilicet t eẽ liberũ oi ꝓturbatõe: sicut putas eẽ sapientẽ.

Prudẽtia Phronesis

Philosophi sapiẽtes ñ prudentes

Memoria mater sapientiæ.

Naturales affectiones

Tot res. infinita ſunt milia medelarũ: ad morbos corporis curãdos quæ a medicis vberrime tractantur. Et a Plinio noſtro non minus diligenter: q̃ eloquẽter. Extrinſecus: ope ſcilicet medici qui extrarius eſt aliuſq; ab egroto: medicina vero animi peritur ab ipſo animo hæc autẽ eſt philoſophia: de qua dictũ eſt in tertio cõmentario. In eis: animis: nã vt inquit Saluſtius animi imperio: corporis ſeruitio vtimur: Ariſtoteles in ſeptimo politicorũ: animus inq̃t prætioſior ẽ corpore & peculiis. Externa gratia: animi expetũtur: non autẽ animus gratia illorum Igitur quanto animus preſtantior eſt q̃ corpus: tanto diligentius curari debet. Curatio autẽ eſt ratio & virtus: quæ lex vitæ eſſe dicitur. Et virtutes recte rationes ſunt. Curationes: Curatio proprie medicorũ eſt: aliarum quoq; rerum. Curatio dicitur apud Ciceronẽ, Liuium. Plautũ. Ceteros: ſicut autẽ ad morbos curationum diuerſa genera ſunt ſic & animorum varia curatio eſt: ſicut non omnis egrotatio corporalis vna curatione ſaneſcit. Ita ægritudo animi non vna medicina ſedatur: aſclepiades officium eſſe medici dici vt tuto: vt celeriter: vt iucunde curet.

Aliam ſerenti tanquã miſericordia vitium ſit & ęgritudo ex ſecta ſtoicorum: vt ſæpe iam dictũ eſt: qui negant ſapientis eſſe miſereri & ignoſcere. Quatuor perturbationib⁹: Cupiditate & tot res ſalutares animis nullã inuenerit. De quibus eſt etiã meritam lius: q̃ corporũ adiumenta adhibentur extrinſecus: animorũ ſalus incluſa in his ipſis eſt: ſed quo maior eſt in eis preſtantia & diuinior: eo maiore indigent diligentia. Itaq; bene adhibita ratio cernit quid optimũ ſit: neglecta multis implicatur erroribus. Ad te igitur mihi iã conuertẽda omnis oratio eſt. ſimulas. n. quærere te de ſapiente. quæris autẽ fortaſſe de te. Earũ igitur perturbationum quas expoſui: variæ ſunt curationes. Nã neq; omnis ægritudo vna ratione ſedatur. Alia eſt. n. lugenti: alia miſerãti: aut inuidenti adhibenda medicina. Eſt enim in oĩbus quatuor perturbationibus illa diſtinctio. Vtrum ad vniuerſam perturbationẽ quæ eſt aſpernatio rationis: aut appetitus vehementior: an ad ſingulas vt ad me tum libidinẽ: reliquaſq; melius adhibeatur oratio & vtrũ illud nevideatur ægre ferẽdũ. ex quo ſuſcepta ſit ægritudo: an omnĩũ rerum tollẽda omnino ægritudo: vt ſi quis ægre ferat ſe pauperẽ eſſe: id ne diſputes paupertatẽ malum non eſ:

Aĩus p̃tioſior corpore.

Curatio.

Officium medici.

letícia ex duob⁹ opinatis bonis:mœtu & ægritudie ex duobus opinatis malis. Ad vniuersã pturbationẽ:pturbationis nomẽ generale ẽ:q̃ ita diffinit:auersa a recta rõne:cõtra naturã ai cõmotio:vel breui⁹ pturbatio est appetitus vehemẽtior. Nimirũ hoc melius.s.ad cõsolãdũ pauperẽ disputare pauptatẽ nõ esse malũ:quo obtẽto:paup miser dici nõ põt. Heri.i. hesterna disputatione:& significat tertiã tusculanã. Illa q dẽ.s.sanatio curatioq;. Per se:suapte natura sine appẽdicibus.extrinsecus venientibus. Naturale: hoc asserũt pipatetici:videlicet naturales esse pturbationes:& necessarias:vtiliterq; a natura mortalibus datas. Constãtiã laudam⁹:In tertia tusculana eorũ exempla cõmorata sunt & laudata cõstãtia:q obitũ suorũ: & cas⁹ humanos animo æquo subnixoq; ptulerũt: Ille:q putat voluptatẽ eẽ bonũ & tã quã bonũ expetẽdum. Et hic: q putat pecuniã cũprimis appetendã Opinionẽ falsam tollit: sensus est: quidam non negant mala quæ patimur esse mala:sed fomẽtis lenimt rationibusq; docent esse æquo animo ferẽda: alii altera ratione orationeq; vtuntur:vt negẽt mala esse quibus affligimur:conãtq; euellere opinionẽ illã tãq̃ falsã & vanã:tãq̃ i ęgritudine minime esse debeamus cũ id qđ patimur falsa mali opinione nos inficiat: verũ illa prior curatio tutior ẽ & facilior:hæc altera vtilior qdẽ sed difficilior:& quã vulgus & sensus communis aspernatur. Nihil in se esse virtutis: has ægritudine laborans alcibiades: afflictabatur : cum in eo Socra-

Perturbationis diffinitio.

an hominẽ ægre ferre nihil oportere .Nimirũ hoc melius:ne si forte de paupertate nõ persualeris:sit ægritudini concedendũ. Aegritudine autẽ sublata propriis rationibus quibus heri vti sumus:quodãmodo etiã paupertatis malũ tollitur.sed omnis eiusmodi perturbatio animi placatione abluatur. Illa quidẽ cũ doceas nec bonũ illud eẽ ex quo lætitia aut libido oriatur: nec malũ ex quo aut metus aut ægritudo. Verũtamen hæc est certa & ꝓpria sanatio:si doceas ipsas pturbationes per se esse vitiosas:nec habere quicquã aut naturale: aut necessariũ: vt ipsam ægritudinẽ leniri videmus:cũ obiicimus mœrẽtibus imbecillitatẽ animi effœminati: cũq; eorum grauitatẽ cõstantiãq; laudamus:q nõ turbulẽte humana patiãtur. Quod quidẽ solet eis ẽt accidere: q illa mala esse censent: ferẽda tamẽ æquo animo arbitrantur. Putat aliquis voluptatẽ

tes nihil virtutis nihil honestatis esse demonstraret: hanc ægritudinē signauit Persius cum ait: virtutem videant: intabescantq; relicta: tali homini alia q̄ superior est adhibenda medicina: quæ possit esse communis omnium philosophorum: licet illi de aliis rebus sicut medici: sæpe inter se dissideant atq; discordent. Cōmotiones animorū: definitio est perturbationum.

Mœtū ægritudinemq;: perturbationes: alterā de futuro malo: alterā de opinato præsenti malo. Cupiditatē lætitiam: perturbationes alterā de futuro bono: alterā de præsenti bono. Nec mœrēs: ad ægritudinem refertur. Nec gestiēs: ad lætitiam referendū est. Hæ passiones: recentioribꝰ scriptoribꝰ potissimūq; ecclesiasticis: i crebro vsu ē: passio & passiones ꝑ morbis & perturbationibus: q̄ græcæ dicuntur: πάθη: verū echnici scriptores illi emuncti & tersi ac dictione abstiuēt: ꝑinde ac parū proba latinaq;. Nō liuius: nō Quintilianus nō Plinius: nō celsus: nō qſ piā ex illa cohorte scriptorū classicorū hoc vocabulū vsurpat: nō columē eloquētiæ cicero: q pturbationes idētidē noīat nusq̄ nisi hoc in loco passiones: quo circa existimo hic quoq; legēdū esse pturbatiōes: q̄ dictio ciceroniana ē: cū passionis vocabulū sit neotericoterō: quis teste Augustino exꝑssius ex græco verbo: πάθη ducatur passiones q̄ perturbationes apd Plinīū nostrū i. xx.

An passio sit vetus verbum.

Neoterico teron vocabulū passionis

esse bonū: alius autē pecuniam: men & ille ab intēperantia: & hic ab auaritia a vocari potest. Illa autē altera ratio & oró q̄ simul & opinionē falsam tollit & ægritudinem detrahit: est ea quidē vtilior: sed raro proficit. neq; etiam est ad vulgus adhibēda. Quædā autem sunt ægritudines: quas illa medicina nullo modo possit leuare: vt si quis ægre ferat nihil in se esse virtutis: nihil animi: nihil officii: nihil honestatis. propter mala is quidē angatur. sed alia quædam ad eum sit admouenda curatio: & talis quidem que possit esse omniū. etiā de ceteris rebꝰ discrepātium philosophorū. Inter oēs. n. cōuenire oportet cōmotiones animorū a recta ratione auersas eē vitiosas. vt etiā si nec mala sint illa que metū egritudinēue: nec bona q̄ cupiditatē lætitiāue moueant: tamen sit vitiosa ipsa commotio. Constantem enim volumus quendā sedatū: grauem humana oia prementē illum esse: quē magnanimū & fortem virum dicimus. Talis autē nec mœrēs nec timens: nec cupiens: nec gestiēs eē quisquā potest. Eorū. n. hec sunt.

sic passim legitur: illitum quoq; passionibus vētris earum prodest: sed cum id vocabulum maiestati Plinianæ parum conuenire videatur: ita eruditi corrigunt: & sic veteres codices scriptum habent illi tū quoq; e passo ventri earum prodest: tu quoq; si alibi vsq; apud Ciceronem inueneris passiones obeliſco eam dictionem confodito: & perturbationes cum asteriſco substitue. Euentus superiores: qui superātur a casibus humanis: succumbuntq; rebus aduersis: sapientis autē animus supra fortunam nō infra collocatus est: & celsa tutus ab arce despicit humanos casus. Vt nihil quale: dolet quispiam ex podagra: mœret ex iactura patrimonii: cupit sitienter diuitias: ad animū perturbatū huiusce hominis sanandum nihil est dicendum q̄ podagra non sit malum: q̄ amissio patrimonii non sit mœrenda: q̄ diuitiæ tanquam bonum non sint appetēdæ: sed tollendæ sunt ipse perturbationes: dicendumq; de perturbatione ipsa videlicet: de dolore de cupiditate & similibus: quæ animum perturbant: & hac curatione vtendum: vt doceas animū esse auocandum a commotionibus: & in sedatione ac tranquillitate continēdum

Sapiēs supra fortunam:

quí euentus humanos superiores quā suos aios esse ducunt: Quare omniū philosophorū vt ante dixi vna ratio est medēdi vt nihil quale sit illud quod pturbet animū: sed de ipsa pturbatione dicēdū. Itaq; primū in ipsa cupiditate. cū id solū agitur: vt ea tollatur: nō est querendū bonū illud nec ne sit qđ libidine moueat: sed libido ipsa tollēda est. vt siue qđ honestū est id sit summū bonū. siue voluptas: siue horū vtrūq; coniunctum: siue illa tria genera honorum. tamen etiā si virtutis ipsius vehementior appetitus sit: eadem sit omnibus ad deterrendum adhibenda oratio. continet autem sedationem animi

Quod libidinem moueat: vt aurum argentum: gemmæ: forma muliebris: Quod honestum: vt stoici dicunt. Siue voluptas: vt epicurus: & aristippus. Siue bonum vtrunq;: vt dinomachus & calipho qui voluptatem cum honestate copularunt. Siue illa tria genera: vt Plato & Aristoteles: qui summū bonum confiteri dicunt ex bonis animi: corporis: & fortunæ cōmixtis: maxima asserentes esse bona animi: secunda corporis: externa tertia. Virtutis vehemētior appetitus adeo intēperātia vituperāda est: & oē qđ nimiū reprēsibile: & virtutis vehemētior appetētia cadat in uitiū: ex quo est illud oratianū: insani sapiēs nomē ferat æquus iniq: vltra q̄ satis est virtutē si petat ipsam.

Humana in cõſpectu natura: efficax animotũ medela eſt ſalutariſq; curatio explicare qualis ſit humana cõditio: q̃ fluxa: fragiliſq; ſit natura mortaliũ: quẽadmodũ homine nihil eſt miſerius: cui parens terum natura nouercatur. De hominis miſeria Plinius. Auguſtinus. Cicero. Seneca. Copioſiſſime ſcriptitarunt. Oreſtem fabulã: euripides cõditor tragediarum apud græcos clariſſimus fecit fabulã de oreſte matricida: q̃ res ẽ in triuialibus ludis celebratiſſima: cuius primi tres verſus ſunt hi: latinitate donati a. M. Tullio: vt multa conſimilia: quos cũ audiret ſocrates reuocaſſe fertur. Repetiſſeq; ob elegantẽ verãq; ſententiã de euripide illud dignũ annotatu: q; athenienſibus poſtulantibus vt ſententiã q̃dam tolleret ex tragedia: progreſſus in ſcenam dixit: ſe vt athenienſes doceret: nõ vt ab eis diſceret fabulas cõponere ſolere. Idẽ cũ apud alceſtidẽ poetã quereretur: q; triduo vix tres verſus maximo impenſo labore deducere potuiſſet: atq; is ſe centum per facile ſcripſiſſe gloriaretur: verũ hoc inqt inter eſt. Inter tuos verſus & meos: q; tui intra triduũ peribũt: mei in omne tẽpus ſufficient. Neq; tam terribilis: verſus ſunt euripidis: quibus ſignificat nihil eſſe tam terribile tãq; horrendũ malũ quod humana natura perpeti nõ queat. Fandi: alias loquẽdi: modo tolerandi & intolerandi: iuſti iniuſti: prouerbialis eloquutio: ſicut apud Virgiliũ: memores fandi atq; nefandi. Ira cælitum: ſic Virgilius. Triſtius haud illis mõſtrum nec ſeuior vlla peſtis. Et ira deũ ſtygiis ſeſe extulit vndis. Efferant: vincant ſubdant ſepeliant: effere. n. enim ad ſepulturã ferre vnde efferri dicũtur malaque patiendo vincimus: & quaſi tumulam⁹: & ita hic ſubtiliter poſitũ ẽ. alias efferre ſignificat. extollere: erigere: differre: polyſemũ. n. verbũ ẽ. Reuocaſſe: vt repetereť iterareť q;. Ita Plinius epiſtolis: memini quẽdã ex amicis: cũ lector q̃dã ꝓpera ꝓnũciaſſet: reuocaſſe & repeti coegiſſe.

Natura nouercať homini.

De euripide. Dignum ſcitu.

Triduo tres verſ⁹

Efferre.

Reuocaſſe.

humana in cõſpectu poſita natura quæ quo facilius expreſſa cernať explicanda eſt oratione cõmunis conditio: lexq; vitæ. Itaq; non ſine cauſa cum Oreſtem fabulam diceret Euripides primos tres verſ⁹ reuocaſſe dicitur Socrates. neq; tã terribilis vlla fandi ratio eſt: neq; ſors: neque ira cælitũ inuentũ malũ: qd nõ natura hũana patiẽdo hæc efferat. Eſt autẽ vtilis ad ꝓſuadẽdũ ea q̃ acciderũt ferri & poſſe & oportere enumeratio eorũ q; tulerunt: & ſi ægritudinis ſedatio: &

Enũeratio eorũ: vtilis curatio ẽ: dũ volum⁹ ꝓſuadere ea q̃ acciduũt ẽ æquo aio ferẽda enumerare eos: q; talia fortiter cõſtãterq; tulerũt: potiſſia. n. ſunt exẽpla: ad ꝓſuadẽdũ: qb⁹ ita pollẽt rõant: vt rõnib⁹ græci.

Hesterna disputatione: tertiã tusculanã intelligit: qua disputatũ latissime est: de ægritudine sedanda tollẽdaq3. In medio mœrore: dum adhuc recens erat dolor & crudum vulnus de obitu filiæ tulliolæ. Intẽperãter doluit ex obitu filiæ.

Non enim sapientes: hoc per parentesim insertum: significat autem se non sapientem fuisse in morte filiæ æquanimiter ferenda: doluit. n. intemperanter & insolabiliter: cũ sapiens imperturbat9 maneat nec vllo dolore afficiatur: sitq3 eius animus: vt mundus supra lunã defecatus serenus tranqllus. Ad recentes quasi tumores. subscribit huic sententiæ elegans illa pliniana ex epistolis sentẽtia his verbis explicata: vt. n. crudũ vulnus medẽtium manus reformidat deinde patitur atq3 vltro requirit: sic recens animi dolor consolationes reiicit ac refugit: mox desiderat: & vehementer admotis acquiescit. Recẽs dolor aspernatur fomenta.

hesterna disputatione explicata ẽ: & in consolationis libro: quem in medio: non enim sapientes eram9 mœrore & dolore cõscripsimus: quodq3 verat Chrysippus ad recẽtes quasi tumores animi remediũ adhibere: id nos fecimus: naturecq3 vim attulim9: vt magnitudine medicine doloris magnitudo concederet. sed egritudini de qua satis ẽ disputatum: finitim9 est metus: de quo pauca dicenda sunt. est. n. metus: vt egritudo presentis: sic ille futuri mali. Itaq3 nonnulli egritudinis partẽ quandã metũ eẽ dicebãt Alii aũt metũ pmolestiã appellabãt. quod enim quasi dux cõsequẽtis molestie. qbus igitur rationib9 Ouidius quoq3 lentẽtialiter canit: qs matrẽ nisi mẽtis inops in funere nati flere vetet:: non hoc illa monẽda loco ẽ. Quin etiã appinio statio in secundo siluarũ ductũ est oppido q̃ de

center. Abruptis etiam nunc flebile venis vulnus hiat: magnq3 patet via lubrica plagæ. Cum iam egomet cantus & verba medentia seuus confero: tu planctus lamentaq3 fortia mauis odisliq3 chelim surdaq3 auerteris aure: intempesta cano: supra dixit. Mar. Tullius erat in tumore animus: & omnis in eo tentabatur curatio: sed sumẽdũ tempus est non minus in animorũ morbis: q̃ in corporũ. Naturæ vim dum videlicet nõ expectaui: vt dolor tempore ledaretur admitteretq3 medelas. Nam dum dolor est ictusq3 recens medicina succumbit: cum alio qui magnitudo doloris superetur tẽpestiua medicina. Mœtu pre molestiam: quasi anticipationem molestiæ: nam cum sit mœtus opinio impendentis mali. prius torquet: q̃ malum aduenerit. vnde merito præmolestia nuncupatur: quasi breuius: duxq3 molestiæ futuræ, Vulnus hiat. Intẽpesta cano. Præmolestia.

Instans presens.

Instãtia: presentia: instans tẽpus grãmatici p̃sens dicunt. Instantia autẽ siue presentia mala pertinẽt ad ægritudinẽ sequentia siue futura mœtum. In vtrisq; & in presentibus malis: & inconsequẽtibus. Primo & proximo die: In prima tusculana disputatũ est de contẽnenda morte: in secunda de tolerando dolore: mœtus autẽ mortis & doloris omniũ maximus acerrimusq; est: quo liberati cætera minus metuent: De bonorũ .s. opinione. Vna res videtur causam cõtemnere:

Cardo rerum.

hic est cardo rerum hoc caput: hic vertuntur omnia: in hoc tota causa consistit: vt doceamus perturbationes esse volũtarias & nostro iudicio suscipi. Ideoq; in nostra potestate esse vt eas ponamus cũ libet hoc quidẽ asserunt stoici. sed peripatetici contẽdunt affectus esse naturales nõ voluntarios: quod & sensus cõmunis p̃bat: & viuentiũ ratio demõstrat: q; hisdẽ omnibus affectibus quatiũtur: quis enim ex voluntate mœretur? quis vltroneus metuit: gaudiũ quoq; & cupiditas ex instituto naturæ proueniunt: si vera esset ista propositio: voluntaria hæc esse. Consectarium esset: vt in nobis esset illa deponere: & sumere cum vellemus sed Cicero tã quam stoicus id conatur asserere quod peripatetico rum doctrina subneruat.

An naturales sint affectus.

Malorum & bonorũ: omnium perturbationum: quarum duæ de opinatis malis sũt totidẽ de opinatis bonis instantia ferũtur eisdẽ contẽnũtur sequentia nã videndũ est in vtrisq; nequid humile: summissum: molle effœminatũ: factum abiectũq; faciamus, sed q̃q̃ de ipsius metus incõstantia: imbecillitate: leuitate dicendum est: tamen multũ prodest ea quæ metuuntur ipsa contemnere. Itaq; siue casu accidit: siue cõsilio p̃ cõmode factum est: q; eis de rebus que maxime metuũtur de morte & de dolore: primo & proximo die disputatũ est. Quæ si probata sunt metu magna ex parte liberati sum⁹ Ac de malorũ opinione hactenus. Videamus nunc de bonorũ ideſt de lætitia & de cupiditate. Mihi q dem in tota ratione ea quæ pertinent ad animi perturbationẽ: vna res videtur causam continere: omnis eas esse in nostra potestate. omnis iudicio susceptas: omnis voluntarias. Hic igitur error est eripiendus: hæc detrahenda opinio: atq; vt in malis opinatis tolerabiliora sic in bonis sedatiora sũt efficiẽda ea quæ magna & lætabilia dicũtur atq; hoc quidam commune malorum & bonorum: vt si iã difficile sit persuadere nihil earum rerum

Quæ perturbent animũ:ſtoici dicunt mortẽ dolorẽ:non eſſe mala. Diuitias & voluptates non eſſe bona:quod perſuadere velle difficillimum eſt: & repugnans cõmuni morti:& ſenſui. Ad alium motum: ad aliã perturbationẽ:nihil enim aliud eſt perturbatio:q̃ turbidior motus a ratione auerſus. Alia curatio:imperitorũ:medicorũ eſt: ad varios oculorum morbos eodem vti collyrio: ad varias ægrotationes vna vti medicina:ſed ſicut bonus medicus alia curatione vtitur in podagrico: alia in pleuretico: alia in aliis morbis: ſic philoſophus pro varietate perturbationũ varias cõparat medelas atq; fomenta.

Imperit⁹ vtitur eodẽ ſemp collyrio.

quæ perturbent animũ aut in malis aut in bonis eſſe habẽdũ:tñ alia ad alium motũ curatio ſit adhibẽda: aliaq; ratione maleuolus: alia amator.alia rurſus anxius alia timidus corrigendus. Atq; erat facile ſequentẽ eam rationẽ. quæ maxime probatur de bonis & malis negare vnquam lætitia affici poſſe inſipiẽtem:quod nihil vnquã haberet boni.ſed loquimur nunc more cõmuni:ſint ſane iſta bona quæ putãtur honores:diuitiæ:voluptates:ceteraq;:tamen in eis ipſis potiũdis exultans geſtienſq; lætitia turpis eſt. Vt ſi ridere conceſſum ſit:vituperetur tamen cachinatio. eodẽ enim

De bonis & malis:ſecundum ſtoicos: qui id ſolũ bonum eſſe volũt: quod ſit honeſtum: id ſolũ malum qđ turpe: reliqua adiaphora .i. indifferẽtia: & in meditulio boni maliq; eſſe contendũt ex quo dogmate:inſipiẽs negaꝫ lætitia affici poſſe: quoniã particeps boni eſſe non poteſt: ſapientia enim cũ inſipientia nõ copulaꝫ:& ita q̃ non eſt ſapiens:etiã ſi exuberet diuitiis:voluptatib⁹:honorib⁹ lætus & gaudẽs dici nõ poterit quoniã hæc in bonis non ſunt apud ſtoicos.

Cachin⁹

Vituperetur cachinatio:cachinus dicitur ſolutus & immodicus riſus q̃ reꝑhẽſibilis ẽ:quo vt ait Catull⁹:nulla res ieptior ẽ:hic p̃cipit Seneca:vt riſus ſit ſine cachino: vox ſine clamore: vetuſtas dici voluit cachinũ nõ de riſu tãtũ:ſed & ſono vehemẽtiore: Catullus:Procedũt leuiterq; ſonant clangore cachini:ſic & cachinare:ſonum vehementiorem ædere ſignificat:actius ſeua ſonando crepitu clangentes cachinant:quidã riſum continere non poſſunt:vnde danda eſt illis venia: vt inquit Ariſtoteles:qui riſum cohibere conati cumulatiſſimum emittunt quod accidit Xenophonto. Riſus & letitiæ affectus in ſplene ẽ: vt medici dicunt & memorat. Lactantius. Plinius quoq; in.xi. ait ſũt qui putent adimi riſum ſimul homini exempto liene:intẽperantiamq; ioci. Conſtare lienis magnitudine:hinc illud perſianum. Sed ſum pe-

Xenophõtus riſus icõtinẽs.

Riſus in ſplene.

Splen tulanti splene cachino :q̃ntus quo ꝓ ſeren⁹ ſic ſcribit: ſplen tumidas nocet & riſū tñ addit ineptū dē exectus faciles haurire cachinos: ppe

Lien tuoꝙ euo frontē p̄ſtare ſerenā. Splenē āt & lienē ꝙ eo dē viſcere accipi

Idem ſatis notū: vnde ſplenici & lienoſi dicti: quorū affect⁹ eſt lien: ſenſus ē

Lienoſi ſicut effuſe ridēdū nō ē: ita effuſe & itēperāter nō eē letādū in lætica nec in dolore: imodice mœ rēdū. Contractio: triſtitia: & afflictio. Inuidere ægri tudinis: ſupra dictum eſt ꝙ ægritudini inuidētia ſubii citur: q̃ letatur ex alienis ma lis: torquetur ex alienis bo nis: hīc ouidianū illud inta beſcitꝙ videndo ſucceſſus hominū carpitꝙ & carpitur

Cōfidere vna. Cōfidere decet: ver bū hoc cōfidere: τωρ με σωρ eſt: in bonā partē acci pit: & in malā hic in bonā: vt apud Virgiliū: & afflictis

Confidē tia melius cōfidere rebus. Cō fidētia ꝓ temeritate & au dacia vſurpatur. Pacuuius. Grandē atꝙ atrocē coerce confidētiā. Gaudere de cet: tāq̃ gaudiū ſit honeſtū: lætitia: turpis: ſtoici: qđ & ante dictū eſt: gaudiū in ſa piēte eſſe dicūt: lætitiā ne gant: dicitur autē illud gaudiū: cū animus ratione moueꝛ placideꝙ conſtāter: hūc locū allegat nonius: docēs lætari & gaudere inter ſe diſtare. Contractionē animi: In mœrore & ægritudine. Elationē In gaudio & lætitia. Aliter gaudet: honeſto ſcilicet gaudio. Neuianus hector: a neuio poeta introductus. Lætus ſum laudari: verba

Lætus sū laudari hectoris apud neuiū poetā lætātis ſe laudari a patre priamo laude dignos: ea. n. vera laus eſt: q̃ ab eo ꝓficiſcitur: qui ipſe vixerit in laude. In epiſtolis ad Catonē: ait lætus ſum laudari: me inquit hector: optimo apud neuiū abſte pater laudato viro: ea eſt enim ꝓfecto iucūda laus

Laudat⁹ laude di gnus. quæ ab his ꝓficiſcit: q ipſi in laude vixerūt. Seneca xviii. epiſtolarū. Laudatū virū inter: prætatur laude dignū: his verbis: cū tragicus ille apud nos: ait magnificum eſt laudari a laudato viro laude digno ait

vitio eſt effuſio animi in lætitia: quo in dolore cōtractio. Edāꝙ in uitate cupiditas eſt in appetēdo: qua lætitia in fruēdo. Et vt nimis afflicti moleſtia: ſic animi elati lætitia iure iudicātur leues. Et cū inuidere ægritudinis ſit: malis autē alienis voluptatē capere lætitię: virtūꝙ imanitate & feritate quadā ꝓponēda caſtigari ſolet. Atꝙ vt cōfidere decet: timere nō decet. ſic qđ gaudere decet: letari non decet. Quoniā docēdi cā a gaudio lętitiā diſtinguim⁹. Illud iā ſupradiximus: fieri cōtrationē animi recte nūquā poſſe: elationē poſſe. Alter. n. Neuianus ille gaudet hector: Letus ſū laudari abs te pater a laudato viro

Aliter ille: Elatione indecora: & turpi lætitia. Apud trabeam: nomen est poetæ: cui inter comicos octauũ locũ assignat seditus: qui sic ait: loquens de poetis comicis. Turpilius septimũ: trabea octauũ obtinet. M. Tullius aliubi vsurpat versiculos trabeæ: qui ait libro secũdo de finibus: omnia & ille apud trabeam voluptatem animi lætitiam nimiã dicit eandem quam ille cecilianus: qui omnibus lætitiis lætum se esse narrat:

Trabea comicus

Aliter ille apud Trabeam. Lena delinita argento nutum obseruabit meũ. Quid velim: quid studeam aduenienſ digito impellam ianuã. Fores patebunt. De improuiso Chrisis vbi me aspexerit. Alacris obuiam mihi veniet complexum exoptans meum. Mihi se dedet. Quam hec pulchra putet ipse iam dicet. Fortunã ipsam anteibo fortunis meis. Hæc lætitia quam turpis sit: satis est diligenter attendentem penitus videre. Et vt turpes sunt qui afferunt se lætitia: tũ cum feruũtur venereis voluptatibus: ita vt cœpi dicere lenule de illa pugna: apud plautũ in asinaria: lena oislenocinii docta & perita artes lenonias scite explicat & decẽter. Digito ipellã ianuã: mira eloquẽtia: qua hyperbole exp̃ssissima ẽ nã vno digito nihil minus dici põt: cõsimile est illud terẽtianũ: q mihi nũc vno digitulo fores aperis fortunatus: ne tu istas faxo calcibus sepe insultabis frustra. Alacris: festina & lætabũda: qdã enim alacrẽ dici putãt: quasi alis acrẽ tãq̃ festinũ & properũ: supra de alacri: & alacritate dictũ est. Quã hæc pulchra: hæc Cicero. Ipse: amator. Fortunã ipsam: nihil dici potest elatius: nihil per hiperbolẽ exp̃ssius: q̃ vt p̃ nimia lætitia dicat quispiã: q̃ fœlicitate sua anteibit ipsam fœlicitatẽ q̃ fortunis suis antecellet ipsam fortunã in cuius manu sita est beatitas: & q̃ vitã mortaliũ regit: talia autẽ apud trabeã dicit iuuenis amator in modica lætitia exultans. Flagitiosi: facinorosi: & scelesti: nã flagitiũ: auctore Donato dicit̃ res flagitatione: hoc ẽ in crepatione digna. Inflãmata oĩa: vix inuenit̃ q circa aphrodisia hoc ẽ venerias voluptates sit tẽperatus: cũ appetitio illa sit cõcitatissima: & difficili⁹ sit.

Lena delinita: verba sunt amatoris: qui a trabea inducitur amans chrysidem meretricẽ: cuius amore: vt facilius potiatur: lenã argento demulcet: & lætitia gestiẽs hæc secũ loquitur: lenas aũt & lenones infames esse demonstrat iurisconsultus: venus prima vt i hystoria sacra continetur artẽ meretriciã instituit auctorq̃ mulierib⁹ in Cypro fuit vti vulgo q̃ stũ corporis facerẽt. Diminutiuũ lenonis est lenunculus & lenulus. plautus tetigero lenunculũ. Idem in penulo:

Lenones: Lenæ. Famosi Ars meretricia avenere.

Lenulus Lena. plautina.

Flagitiũ Appetit⁹ veneris ardẽtissim⁹

vt inquit heraclitus voluptati q̄ iræ repugnare: hæc voluptas vt tu-
tumat Plato libro sexto de legibus ardentissimo furore. Et maxima
petulãtia homines vrit & agitat. Ergo pro miraculo: id reperitur exẽ
plũ. Iccum tarentinũ nullam vnquã venerem cognouisse: quod & de
chrisone astylo & diopompo traditũ est: verũ quod ille cupenius ora
tianus. Nolim laudarier in-
quã sic ego. Amor tantæ tibus: sic flagicioſi qui eas inflam-
leuitatis: magnus deus est mato animo concupiscunt. totus
amor: vt inqt Plato in sym vero iste qui vulgo appellatur a-
posio: & apud homines de- mor: nec hercule inuenio quo no-
osq; mirandus: græcæ dici mine alio possit appellari tante le-
tur eros: quiavt interp̄tatur uitatis est. vt nihil videã: quod pu-
idẽ Plato in cratilo influit
extrinsecus per oculos: ex
quo illud propertianũ si nescis oculi sunt in amore duces: mollissimus
est: pulcherrimus: fortissimus: beatissimus. Contra quidã vituperantes
amorẽ turpẽ: noxiũ: impotentẽ dicũt: vaticiniũ apollini: mysteria dio-
nysio. Amatoriũ furorẽ amori tribuimus vt ab eodẽ platone in phe-
dro proditũ est. Est deus amori cõtrarius: quem anterota nominant:
qui ita amorẽ fugat: vt ille conciliat. Amorẽ figurat pinnatũ: & vola-
ticũ: quia nihil amantibus leuius nihil mutabilius inuenitur qui vt in
quit plautinus amator maritimis motibus agitantur: & vt eleganter
expræssit. Propertius: scilicet alterna quoniã iactamur in vnda nostra
q̄ nõnullis permanet aura locis: puer fingitur quia puerilibus morib⁹
& leuitate prædi ti sunt amatores: & sine sensu viuũt: nec plus sapiunt:
q̄ pueri. Apud Propertiũ versus est retractandus: ex secũdo libro. in
elegia de amore: qui sic legitur: si puer es alio traiice tela tua: explana-
tionẽ lege in cõmentariis meis. Verũ in alia me nũc q̄ prius opinione
esse confiteor. Et enim superuacuus foret in studiis longior labor si ni
hil liceret melius inuenire p̄teritis: nã & Hippocrates claríssim⁹ medi
corũ: videtur honestissime fecisse: qui quosdã errores suos ne posteri
errarent cõfessus est: & Mar. Tullius nõ dubitauit Catullũ atq; lucul-
lũ: sic enim libri ab eo editi appellantur: aliis postea scriptis emẽdare
& Augustinus non erubuit libris retractationũ repastinare libros im
editos. Dixi dũ cõmentarios propertianos cuderẽ legendum esse: si
puer es: nũc affero corrigendũ: si par est: pro si puer est: vt sic sensus ri
tidus: & speciosus. Si iustũ est & æquũ traiice o cupido sagittas tuas:
ad eos feriendos: qui intacti sunt: & resiliunt ab illecebris cupidinis:
me enim: qui tibi mãcipatus sum. Iampridẽ & addictus: turpe est am
plius percuti figique spiculis tuis. Tantæ leuitatis: qui amat nõ plus
sapit q̄ puer. Amori accedũt: ineptia stultitia temeritas incogitantia:

Iccus ignarus rei venetiæ

Magnus deus amor

Eros.

Amatorius furor

Anteros. Amor alatus

Amor puer

Retractatio versiculi ꝓpertiani

Hippocrates errores suos cõfessus:

Augustinus repastinauit opera sua

Vitia amoris.

cupiditas:petulantia:multiloquiũ:& pauciloquiũ sicuti graphice scribit plautus in mercatore. Quẽ cecilius deũ. Cecilij poeta comicus Amorẽ nõ solũ deũ:sed summũ supmũq; esse censet: qđ & Plato autumat. In hanc sentẽtiã ait Seneca. In hyppolito. Deũ esse amorẽ turpi seruitio fauẽs finxit libido: quoq; liberior foret titulũ furori numinis falsi addidit. Idẽ in octauia de amore hæc scitu digna & memoratu tradit: volucrem esse amorẽ fingit immitem deum mortalis error: armat & telis manu arcusq; sacros q; instruit sceua face. Genitũq; credit venere: vulcano satũ: ius magna mẽtis blandus atq; animi calor amor est. Iuuenta gignitur: luxu & otio: nutritur inter læta fortunæ bona. Cui manu sit: In potestate amoris: & manu est vt inquit Cecilius

Cecilius comicus. Seneca đ amore

tẽ conferendũ. Quẽ Cecilius deum qui nõ sũmũ putet aut stultũ: aut rerũ esse imperitũ existimet. Cui in manu sit: quẽ esse dementem velit. Quẽ sapere: quẽ sanare: quem in morbũ iniici: quem contra amari: quẽ expeti: quẽ accersiri. O præclaram emendatricẽ vitæ poeticam: q̃ amorẽ flagitii leuitatis auctorẽ in cõcilio deorũ collocãdũ putet. De comœdia loquor: quæ si hæc facere de mentẽ: facere sapientẽ: quẽ velit: nã ex amore insaniũt homines: ex amore sapiũt. Nã vt inquit Plato: nullus adeo ignauus est: quẽ amor non inflãmet: & ad virtutem diuinũ reddat: vt viro fortissimo par accedat. In morbũ iniici: qui amat in morbo est: & eo quidẽ grauissimo: ideoq; apud plautũ in cistellaria dicitur: amor morbus est: loquitur puella nomine gymnasiũ bono animo esto: erit isti morbo melius: subiũgit silentiũ: confidã fore si medicus veniat: qui huic morbo facere medicinã potest. Idem in trinũmo. Amor inquit mores hominũ moros & morosos efficit: vbi per annominationẽ: mores mori dicũtur: stulti & fatui. moros enim græcæ stultus dicitur: vnde moriones nominãtur: & morari prima longa significat insanire. Quẽ cõtra: amor ille suauissimus est vt inquit plautus: qui est mutuus: vbi qui amat redamatur: quod oppido q̃ rarũ est: fœminæ enim rarenter vere amant: sed vt inqnit lena plautina: amare se simulãt: neq; vlla mulier habet cordoliũ. Expeti: desiderari. Accersiri: vocari: in hãc sentẽtiã ait persius. Quidnã igitur faciã: ne nũc cũ accersor & vltro suppliscet accedã? qđ ex illo terẽtiano trãscriptũ videtur: qđ igitur faciam adeã an nõ eã:: ne nũc quidẽ cũ accersor vltro. O præclarũ: cũ ironia legendũ: pronũciandũq; est. De comedia loquor. Inter veteres quæsitũ est: an comedia sit poema ꝓpterea quod serpit humi. Quod sermo merus: verba quotidiana. Character humilis est: hinc illud ora-

Amor morbus

Mores mori

Moros stultus

Morio

Morari

Amor mutuꝰ suauissimus

An comedia sit poema.

tianū: idcirco quidam comedia nec ne poema esset quæsiuere: quod acer spiritus ac vis: nec verbis: nec rebus inest. Nulla est omnino: tanq̄ qui probant flagitia inuitant ad flagitiosa poemata condenda: sicut apud eos qui improbant nullo in honore sunt lasciui poematis conditores: nulla ergo ait Cicero esset comedia: & nulla theatrica probria si nos talia non probaremus: verum vt inquit Augustinus: artem flagitii discunt ex ludis scenicis: dum flagitiosissimæ consuetudinis vitiis oblectantur. hinc apud Terentium flagitiosus adolescens ex tabula picta inspecta adhibet patrocinium turpitudinis suæ In eaq; se iactat imitari deū

flagitia nō probaremus: nulla esset omnino. Quid autem ex tragœdia princeps ille argonautarum: Tu me amoris magisq̄ honoris seruasti gratia. Quid ergo hic amor Medeæ: quanta miseriarum incendia excitauit: atq; ea tamen

Ego homūtio nō facerē qđ deus.

Ego inquit homuntio: non facerem id quod deus: ego vero illud fecl ac lubens: & hæc sunt scenicorum flagitia ludorum: comedie. s. & tragediæ: quæ agebantur in spectaculis multa rerum turpitudine: & si nulla verborum obscenitate compositæ: quas etiam inquit Augustinus inter studia quæ honesta ac liberalia vocantur: pueri legere & discere coguntur a senibus. Hieronymus in expositione de filio prodigo: sacerdotes inquit dei omissis euangeliis videmus comedias legere amatoria bucolicorum versuum verba cantare: quod in decretis canonicis: Dist. xxxvii. repetitū est. Item Di. lxxxvi. præcipitur ne laudes Iouis personent in aure pontificis. Princeps argonautarum: Iasonem intelligit qui in tragedia Medea: verba hæc dicebat ad Medeam quam expulerat: significat autem tragediam optimor Ennii cui titulus est Medea: de qua in primo de finibus sic scriptum legimus quis tam inimicus pœne nomini Romano est: qui Ennii Medeam: aut Antiopam Pacuuii spernat: aut reiiciat: Euripides apud Græcos scripsit medeam: apud nostros extat medea se necæ: grammatici identidem citant Ennium & Actium poetas in medea. Tu me amoris: dicuntur hæc ex persona Iasonis ad Medeam: quæ illi merita sua exprobrabat: quod vt refelleret dicit: se ab illa amoris magisquam honoris gratia seruatum esse. Excitauit incendia: in hanc sententiam Maro: scæuus amor docuit natorum sanguine matrem cōmaculare manus. Crudelis tu quoq; mater. Notissima sunt illa: quæ medea ob amorem amens & vecors facinauit: quæ flammis coronalibus deussit nouam nuptam vna cum rege: quod latissimæ a nobis explicatum est in primo apulei commētario.

Comedias legi a sacerdotibus.

Ennii Medeā.

Apud alium poetã: fortaſſis actiũ ſignificat: qui & ipſe medeã ſcripſit. Illũ: ſcilicet iaſonẽ. Qui plus pollet: nimirũ plus pollet poteſtq; amor: q̃ pater: q̃ leges: q̃ reliqua oia. Nihil enim potentius: nihil concitatius eſt amoris vi & impotentia: q̃ non ſolũ mortales vincit: ſed & immortales debellat: hinc Ouidius de amore: tu ſuperos. Ipſumq; iouem tu numina ponti victa domas: ipſumq; tegit: q̃ numina terræ tartara quid ceſſant. Ipſum videmus iouẽ: carminibus poetarũ. Iuppiter amator maximus adulterq; deſcribitur quem tradũt cum alcumena cum ſemele. Cum antiopa: cũ læda: cũ danaæ: cum europa: cũ aliis prope infinitis: concubuiſſe. Tertullianus in apologetico ait iouem fede ſubantẽ in ſororẽ fuiſſe vbi ſubantẽ intelligi vult ꝑ libidinantẽ & reiveneriæ inhiantẽ: ſuper quo verbo in annotationibus plura: idẽ poetas deoꝝ dedecoratores eẽ dicit: quoniã eos faciunt adulteros: & ſcortatores: Amorẽ negãt ſtupri eſſe: Plato amorẽ ꝑ conuio laudis extollit: aitq; duas eſſe veneres. Geminos quoq; amores. Alterũ turpẽ & beluinũ atq; vulgarẽ alterũ honeſtũ: cæleſtẽ atq; precioſum: qui amantẽ pariter atq; amatũ virtutis curam ſtudiũq; ſuſcipere cogit: cuius ſectatores: nullis ad turpitudinẽ ſtimulis illiciuntur: hic amor non formã corporis diligẽdam admonet: ſed pulchritudinem animi exoſculandam: qui virtutes amatoribus ſuis conciliat: de quo & nos olim luſimus: quodã idilio amatorio: vtrũq; amorem verſibus elegiacis diſſertantes: nũc cicero culpat philoſophos: qui amorẽ negant ſtupri eſſe: ſed amiciciæ conciliatorẽ: quod ſecus videtur. Cũ nullus amet deformem: ſed forma corporis maxime alliciatur. Plato in ſympoſio. De amore vulgari loquens: amat inquit fœminas nõ minuſq; maſculos: & corpora magiſq; animos. Ariſto. quoq; lib. viii. æthicorum: amator inquit aſpectu gaudet amati: hic autẽ obſequio amatoris: deſinẽte vero ætatis flore: & amicitia frequẽter deſinit: nã huic aſpectus non amplius iucundus eſt. Illi autẽ non preſtatur obſequium.

Nihil cõcitatius amore

Iuppiter amator mulierũ

Subantẽ

Duo amores.

Amor cæleſtis

Amor vulgaris

Amator aſpectu amati

apud aliũ poetã patri dicere audet ſe coniugem habuiſſe illum: amor quem dederat. qui plus pollet potiorq; eſt patre. ſed poetas ludere ſinamus: quorum fabulis in hoc flagitio verſari ipſum videmus iouem. Ad magiſtros virtutis philoſophos veniamus: qui amorẽ negant ſtupri eſſe & in eo litigant cũ epicuro non multũ: vt opinio mea fert mentiente. quis eſt enim amor iſte amicitię: cur neq; deformẽ adoleſcẽtẽ quiſquã amat: neq; formoſum ſenẽ: Mihi qdẽ hec in grecorũ gymnaſiis nata conſuetudo videtur:

In quibus conceſſi amores: Socrates. Plato. Xenophon: & vniuerſus ille philoſophorũ cœtus: maſculorũ amores commendat: fuerunt q̃ apud græcos conceſſi liberiq̃ amores adoleſcentulorũ. Immo vt auctor eſt. M. Tullius in libris de rep. probro erat adoleſcentibus græcorum: ſi amatores non haberent. Seruius grammaticus ait de cretẽſibus accœpimus quod in

Amores puerorũ.

amores puerorum intemperantes fuerunt: quod poſtea in laconas & totam græciã tranſlatum eſt: proprius aũt de amoribus cretũ ille mos

Amor cre ticorum.

fuit: vt amator violentia & rapina corriperet amatum. amabilem non tam formoſum putant: quã robore p̃ſtantem: quem muneribus donatum: poſt cenam eueſti

Phileton. Clenos.

gio dimittit amorẽ phile = thora appellant. Amatum vero Clenon. Idẽſt illuſtrẽ: auctor Strabo in. x. lygurgus nomothetes. ideſt legũ cõditor apud ſpartanos: puerorũ amatores eſſe pmiſit: ſic Socrates alcibiadẽ amore caſtiſſimo dile-

Alcibiades ſocrati dilect⁹.

xit: aitq̃ alcibiades apud Platonem: ſe non aliter ex gremio Socratis ſurrexiſſe: quã ſi cum patre iacuiſſet: ait idem Plato ciuitatem vel exercitum futurum inſuperabilem: inexpugnabilemq̃: qui ex amatoribus amatiſq̃ conſtaret: olim gorgias apud lacedæmonios: primus fuit. Ita enim appellant: cohortem ordinauit: ex amatoribus & amatis conſtitutam.

Sacra cohors ex amatis & amatoribus.

Ita vt amator iuxta amatum collocaretur: ex quo facta eſt indiſſolubilis: inſuperabiliſq̃: cum pericula animo preſentiſſimo perferrent: cum amator arma abiicere vt ordinem deſerere aut fugere corã amato erubeſceret: immo obire mortem mallet: q̃ dilectũ relinquere: fertur hanc ſacram cohortem vſque ad bellum quod apud cheronam plutarchi patriam geſtum eſt inſuperabilem inuictamq̃ permanſiſſe: poſt id prælium cũ philippus macedonũ rex victoria potitus inſpexiſſet trecenta cadauera ſimul iacentia: audito id eſſe illud ſacrum agmen: demiratus vehementer dixit. Dii eos perdant: qui iſtud vel facere: vel pati turpiter aliquid ſuſpicantur.

Dictũ philippi: Corpora nudare

Nudare inter ciues corpora: In gymnaſiis exercitationibuſq̃ græcorũ corpora nudabantur lacedemonii primi: vt docet thucidides corpora certaturi nudarunt: propalã ſe exeuntes: oleoq̃ vnxerunt. Græca res vt inquit Plinius: nihil valere. Plato in quinto de Republi. non ſolum viris: ſed etiã mulieribus corpora nutãda exercendaq̃ gymnaſticis exercitatio-

Græca res eſt.

in quibus iſti liberi & conceſſi ſunt amores. Bene igitur Ennius: Flagitii principium eſt nudare inter ciues corpora: qui vt ſint ſicut fieri poſſe video: pudici: ſolliciti tamen & anxii ſunt: eoque magis quo ſe ipſi continent & cohercent. Atq̃ vt muliebris amores omittam: quibus maiorem licentiam natura cõ-

bus esse permittit: verũ cũprimis ratio verecũdiç habẽda est: sine qua nihil satis laudabile esse potest. De ganimedis raptu: Finxerũt poetæ Iouẽ in aquilla rapuisse cataminũ Ganimedem: qui color poeticꝰ significat: aut per legionẽ raptũ esse: cuius insigne est aquila: aut nauis in qua impositus est: tutelã habuit i aquila figuratã: locũ vnde raptus est harpagion vocãt: græce ἁρταζω dicit rapio. Vnde harpax: apud Plautũ nomẽ furacis & raptoris. Et harpagare ꝓ rape: obraptũ Ganimedis: vt historici tradũt exortũ est bellũ tibi patri ipsius & tantalo: frustra igit Iouis fabula: & raptrix aquilla cõfingitur. Quid cupiat laius: apud Euripidẽ in phœnissis: laius: qui manu filii oedipodos erat periturus optat amores præposteros: & adolescẽtulorũ diuerticula: ferũtq; a laio cõsuetudinẽ cohortis amatoꝝ. Exortã esse: quã pauloante dixi sanctã cognominari: cuius rei meminit Plutarchus quoq; in pelopida. Scripsit Alceus: inter poetas lyricos græcos. Alceus elt magnificus: breuis: diligẽs: & plurimũ homero similis: sed in lusus amoresq; descendit. In parte operis aureo plectro Donatus: quia tyrannos infectatus est: qđ & Quintilianus memorat: & Oratius signat illo versu. Et te sonantẽ plinius aureo alceæ plectro: patriã habuit mytilenẽ: q̃ ciuitas est in lesbo famigerata olim ex quodã ꝓlio abiectis armis sese fugisse scripsit: & præconi cuidã imperasse: vt his qui domi erant nũciaret: alceũ incolumẽ euasisse: hic dilexit puerũ nomine Lycũ: nigris oculis: nigrisq; capillis speciosum: quẽ carmine lyrico celebrauit: hinc Oratius de alceo loquẽs sic refert: liberũ & musas veneréque: & illi semp herentẽ puerum canebat & licum nigris oculis nigroq; crine decorũ: cum sepe amatoribus: vitia amati iucunda sint: Neuus in articulo pueri delectabat alceum At est corporis macula neuus: Illi tamẽ hoc lumen videbatur: vt inquit .M. Tullius in primo de natura deorũ. Anacreontis poesis: anacreõ lyricus poeta amauit pueꝝ nomine bathyllum: vi/cẽda pulchritudine spectabilẽ: de quo Oratius: Nõ aliter samio dicũt arsisse bathyllo anacreõta reũ: apuleius huiusce bathylli statuã elegãter graphiceq; describit in floridis: quẽ ait anacreonteũ carmen canere: hũc celebrauit anacreõ amatorio poemate: cuius versus lepidissimos. Au. Gellius refert:

Raptꝰ ganymedes

Harpagion

Harpagare

Amores ꝓposteri.

Alceus Aureo plectro donatꝰ

Lycus delitiũ alcei

Neuus delectabat alceum

Anacreõ

libro noctiũ atticarũ duodeuigesimo. Et ego libens meminit vt obiter vnius elegantis verbi corrigeretur error: quo lapsi sunt correctores: interpræteſq; gelliani: sic enim græce scriptũ est. ΦΟΙΗΣΟΡ ΑΜΦΕΛΟΥΣ ΜΟΙ ΚΑΙ ΒΟΤΡΥΑΣ ΚΑΤΑΙΤΟ. ΚΑΙ ΧΡΥΣΕΟΥΣΤΑΣ ΤΟΡΤΣΑ ΟΜΟΥ ΚΑΛΩΣ ΛΥΑΩ ΕΡΩΤΑ ΑΚΙ ΒΑΘΥΡΟΡ. idest vt interpretantur interpræ- tes: vites fabrica quæſo in- tus: & racemos pariter aure oſq; pulchre calcantis comi tes: lyei Amorēq; profundũ simul: Cætera satis cõducẽ ter & perite: sed nouissimũ verbum parũ solerter intor spexerunt: nã non legendũ est ΒΑΘΥΡΟΡ quod signifi cat profundũ sed ΒΑΘΥΛΛΟΡ. ideſt bathyllum puerũ. Et ita sensus verus speciosusq; eluceſcet hac noſtra lectione: vt dicat anachreon o vulcane fabrica mihi q̃so in poculo argẽteo: vites & racemos & calca tores bacchi. Et amorẽ vna cũ puero bathyllo: quẽ scilicet dependat vult enim in poculo celari figurariq; cũ deo cupidine puerũ bathyllũ suũ delicioſum: De Anacreonte intellexit Ouidius illo verſu: sit quoq; vinoſi teia muſa ſenis: de eodẽ aliubi inquit: præcipit lyrici teia muſa ſenis. Dictus est enim Anacreon teius a patria Teo: quæ ciuitas est ioniæ: ex eadẽ vrbe fuit hechateus hiſtoricus: periit Anacreon acinovuæ paſſæ ſtrangulatus. Rheginũ Ibicum: ex nouẽ: lyricis poetis apud græcos famigeratis: vnus est ibicus: a quo genus metri dictum ibicum: sicut alterũ ab alceo: alchaicũ: tanta apud veteres fuit poetarũ lyricorũ multitudo vt. M. Tullius neget ſi duplicetur ſibi ætas habitarũ ſe tẽpus quo lyricos legat. Rheginus est ibicus dictus a patria rhegio quod oppidũ: in marginæ italiæ ſitum est. Cui græci nomen dedere ab argumẽto dehiſcendi. Rhegion enim græce abruptũ pronuntiatur: hinc enim ſicilia auulſa arbuptaq; est ab italia græcũ verbũ est ΡΗΓΝΥΜΙ: quod ſignificat abrũpto: vnde rhagades & rhagadia dicuntur ſciſſuræ ac rimæ: quæ anum ſedemq; infeſtant: de quibus Plinius. Celſus. medici omnes multa. Inde Rhage nominate cui ciuitati ab auulſione terremotus inditum nomen olim Rhegine ciuitatis ingens fuit potentia ob eamq; cauſam nomen ciuitati factum esſe quidam autumant: quaſi regia vrbs foret: quod & Strabo memorat. Dicearchus. hic fuit nobilis peripateticus: qui librum ſcripſit de interitu hominum: quo docuit hominem homini nocentiorem esſe omni reliqua calamitate. Amori auctoritatem: Plato in dialogis & in ſimo-

toria. Maxime vero oium flagra- ſe amore Rheginũ Ibicum appa- ret ex ſcriptis: atq; horum omniũ libidinoſos esſe amores videmus. Philoſophi ſumus exhorti & auctore quidem noſtro Platone: quẽ non iniuria. Dicæarchus acculat:

Batyllus deliciorũ Locus pulcherrimus

Teia muſa: Teos.

Ibicus. Rhegin⁹. Rhegion

Rhagades. Rhagadia. Rhagæ.

posio:phedrocp potissimũ : amorem miro præconio sustollit. Sapientem amaturum: astipulatur huic sententiæ illud africanii amabit sapiens cupient cæteri. Conatũ:nomen est quarti ordinis. Faciundæ amicitiæ : ab amore amicitia est nominata:est enim amor princeps ad amicitiã coniungendam:auctor. M.Tullius in lelio: Ex pulchritudinis spetie: amor vt

Amabit sapiens.
Amor qd

qui amori auctoritatẽ tribuerit nimis:stoici vero & sapientem amaturum esse dicunt: & amorem ipsum conatum amicitiæ faciundæ ex pulchritudinis specie diffiniunt qui si quis est in rerum natura: sine sollicitudine:sine desiderio:sine cura:sine suspitione sit:sane:vacat enim omni libidine. Hæc autem de libidine oratio est. sinautem est aliquis amor: vt est certe qui nihil absit: aut non multum ab insania:

diffiniunt stoici: & refert lertius:est concupiscentia q̃dam insidiatrix industrię & studii: p apertã ac se ingerẽtem pulchritudinẽ. Plato in dialogo:cui titulus ẽ de pulchritudo : ait pulchrum esse quod per visum auditumcp delectat : fores enim animi sũt oculi & aures: amor diffinitur desiderium pulchritudinis fruẽdæ: qui ab aspectu ducit originem:nam vt Museo placet. Causa omnis amoris & origo est oculus.

Oculi. Aures. Fores. animi. Oculus origo amoris.

Ideocp illi pedicis amatoris facilius illaqueantur: qui frequẽtissimo intuitu aciem visus ad aciem dirigentes lumina iunguntluminibus: & siquis pulchritudine polleant oculorũ ac nitore:sepius intuendo insanire compellit. Carpit enim vires paulatim vtique videndo fœmina: hinc illud apuleianum. Isti tui oculi per meos oculos ad intima dilapsi præcordia:meis medullis acerrimum commouent incendium. Expertus loquor: nihil sic inflãmat:stimulatcp animũ amatoris q̃ venustas oculorum: qui instat fulminũ penetrant præcordia. Exedunt medulas:vitalia populantur:amaui iampridem panthiam. In præsentia afflictim depereo martiam: vtraque formosissima est: & venustate matronali decentissima: vtriuscp oculi veneris illices amabilissimique me cœperunt inuaserunt : distraxerunt: & sicut ictus nouissimus magis lancinat vitalia: sic amor martiæ recentior memet surripuit mihi: cuius oculis nihil potentius nihil formosius:nihil amabilius noui: nõ minor est primo turbine turbo sequens. Irreticum possessum mancipatum me tenet martia:tenebitcp dum vita suppeditabit : dũ spiritus hos reget artus: qua nec helena formosior:nec cornelia circunspectior. nec penelope probior: nec vlla matronarum omnibus pulchritudinis numeris absolutior. Qui si qs:talis est amor ille honestus: quẽ Plato celestẽ vocat. Sin est aligs:talis est vulgaris& cõmunis amor.

Oculi in amore potẽtissimi.

Martia flãma recens.

Laus nostræ martiæ.

Qualis in leucadia est : supra dictū est in leucadia fuisse :petram:ex qua saltus fiebat:q ad sedādos amores valere credebatur: ex quo saphro: estro cupidinis pcita p̄ceps desiluit: ante sapho cephalus indidē se dejecit ob amoris impotētiā: hic leucadia accipit p noīe fabule q̄ cōposuit Turpilius poeta comicus. Grāmatici aduocāt turpiliū leucadia in q̄ inducebatur amator ob amorē furēs ac vecors. Sit q̄squā deus:cui mē est turpilii poete comici apud quē amator: estu cupidinis ardēs hęc dicit:posset satis cōmode hoc referri ad cephalū : q amore ptarolæ vel anus sese precipitauit ex saxo leucadio: vel ad deucalionē: q pyrræ incēsus amore:ex saxo disiluit: nec mora iussus amās tetigit letissima pyrrhę pectora. Heu me infœlicē: verba eiusdē poetæ:que ab amatore eodē dicuntur. Sanus ne es: hoc dicitur ex p̄sona necessaria: q̄ apud Turpiliū his verbis castigat insaniter amantem

qualis in leucadia est: siquidem se quisquam deus:cui ego sim cura. At id erat de is omnibus curandū quemadmodū hic frueretur voluptate amatoria. Heu me infœlicē. nihil verius probe. Et ille. sanus ne es qui temere lamentare: sic insanus suis etiam videtur. Ad quas tragedias effecit: Et Apollo sanefero pem : tecq̄ omnipotens Neptune inuoco. Voscq̄ adeo venti. Mundū totum se ad amorem suum sublevandū conuersurū putat. Venerem vnam excludit vt iniquā. Nā quid ego te appellem Venus: eam prelibidine negat curare quiquam qui vero ipse nō propter libidinē tanta flagitia & faciat& dicat: sic igitur affecto hæc adhibenda cura tio est: vt & illud quod cupiat ostē dat q̄ leue:q̄ contemnendū:q̄ nihil sit oīno:q̄ facile vel aliūde vel alio mō perfici: vel oīno negligi possit. Abducēdus ē etiam nōnunquam

Apollo sancte: amator ipos animi ob amorē apud poetam inuocat deos:vt sibi suppetias ferant Ego arbitror ideo appollinē & neptunnum: & ventos peculiariter inuocari ab amatore fortassis deucalionē: vel alio quoq̄ quia ex leucadia sese demittere præcipitem destinauerat : vbi Apollo : & Neptunus colebantur: p inde illorum inuocat auxilium : vt :citra periculum desiliat : & vt i: more: : subleuetur : quo immodice vexabatur. Nam quid ego an amator se nolle inuocare Venerem tanquam inica sit amanti sibi. Sic affecto:iuueni sic ob amorem insanienti: vt declarant versus poetici

Ad alia ſtudia: Ouidius in libro de remedio docet remediū eē efficax ad amorē abolēdū trāſferre animū ad ſtudia & negotia: nā venus ocia amat: finē q̄ q̄ris amori: cedit amor reb⁹. Res age tutus eris: ſunt fora ſunt leges ſunt quos tuearis amici: vade p̄ vrbanæ ſpendida caſtra togæ. Item Seneca p̄cipit homini iracūdo ſtudia immutāda eſſe: omittēda grauiora. animū amenis artibus tradēdū: lectio illū carminū oblectat: hiſtoria detineat: mollius delicatiuſq̄ tractet cōtra amatori q̄rēti amoris ſolutionē: legēdi ſunt libri philoſophici: vituperatoreſq̄ rerū veneriarū q̄ dicūt cauēda eſſe fœminæ participia: a q̄bus dicitur ſodalitas fœminæ eſt gluten delictorū: viſcū toxicatū. fouea profunda eſt mulier. Inſidiatur in via quaſi latro: & quos incautos viderit: interficit. Solomō ait. Ne capiaris mulieris nutibus: q̄ viri p̄cioſam animā capit: Plautus inquit amor melle & felle fecūdiſſimus eſt: Guſtu dulce dat. Amarū ad ſacietatē vſq̄ aggerit. Hieronymus. Seneca. Plutarchus ſcribūt. Amor formæ rationis oblitio eſt: & inſaniæ p̄ximus: fœdū minimeq̄ conueniēs aio ſuſpici vitiū: turbat cōſilia: altos & generoſos ſpiritus frangit a magnis cogitatiōibus ad humilimas detrahit. Querulos: iracūdos: temerarios: dure impioſos: ſeruiliter blādos: oībus inutiles: ipſi nouiſſime amori facit apud Platonē tota amoris inſectatio: poſita eſt: & oia eius incōmoda lyſias explicat. Loci mutatione: Ouidius inter cætera remedia: hoc quoq̄ cōmemorat: mutādū eſſe locū: cū ait. I procul & lōgas carpere perge vias: nā vt inqt Propertius. Quātū oculis aio tā procul ibit amor. In decretis can. Di. lxxxi. ſic ſcriptū legimus: valet interdū p̄ ſalute animæ mutatio loci: plerūq̄ enim dū mutatur: locus: mutatur mētis affectus ſed interdū: ſcandit æratas vitioſa naues cura: nec turmas equitū relinquit: ocior ceruis & agente nimbos ocior euro: vt inquit Oratius in carmine lyrico: amoris cura per ſæpe indiuulſa eſt: & inſeparabilis: nec vlla peregrinatione obliterat: ſequūtur nos quocūq̄ imus vitia: ideoq̄ præcipit ſalubriter Seneca: animū debere nos mutare nō cælū: cupiā q̄renti nihil ſibi peregrinationes p̄ fuiſſe: q̄d miraris ait Socrates: cū te circūferas: q̄ris quare te iſta fuga nō adiuuit: tecū onus fugis animi deponēdū eſt. Tāq̄ egroti: multis morbis ſalubertima eſt aeris lociq̄ mutatio: eaq̄ curatione medicivtē dū eſſe p̄cipiūt & potiſſimū in phthiſicis Plinius in. xxxi. vtilē eſſe nauigationē: phthiſi affectis aut ſanguinē egerētibus: ideoq̄ egyptū peti ſolitū pp longinqtatē nauigandi. cor. celſus in tertio: opus eſt phthiſicis lōga nauigatiōe: cæli mutatione ſicvt denſius: q̄ i. ex quo diſce-

ad alia ſtudia ſollicitudines curas negocia. Loci denique mutationem tanquam ægroti non conua-

Cedit amor rebus

Sodalitas fœminæ gluten delictorum. Plautinū ſatu dignum. Contra amorē.

Mutand⁹ locus eſt.

Tecum fugis phthiſicis vtilis nauigatio

dit eger:petatur:lõgq aptissime ex italia alexandriã itur. Columela in octauo cẽset in oibus morbis ac pestibus mutãdas eẽ regiones. Nõ cõualescẽtes:atrophos vocãt:ab ibecillitate vires vis recolligẽtes ca-cexia:malus est corporis habitus:qđ fit cũ lõgo morbo vitiata corpora:ãt si illo vocãt:refectionẽ tñ nõ accipiũt. Nouo veterẽ eiiciẽdũ

Mutand⁹ locus in morbis Atrophi, Cacexia

Ouidi⁹:successore nouo tollit ois amor. Propertius: sũt quoq; trãslato gaudia seruitio:sicut.n.veterẽ morbum nouus emouet sicut clauũ clauus expellit: ita veterem amorẽ nou⁹ amor extrudit expũgitq; sed quãdoq; tam firmę sunt pedicæ & casses primitiui amoris vt resolui nõ q̃ant: neq; pfringi:vllo amore posteriore: ptinax ẽ p sæpe neq; frigescẽs neq; relẽtescẽs cupido: cui⁹ clauo fixus anim⁹ amãtis quanto magis se subducere cõtẽdit tãto magis retrahit. Supra incesta:de stupri icestiq; differẽtia apud Suetonium plura:& docet iurisc̃ōsultus titulo ad legẽ iuliã de adulteriis. Iniuriæ suspitiones: apud Terentiũ: in eunucho seruus parmeno: lõge sapiẽtior domino ait: here q̃ res in se neq; consiliũ:neq; modũ habet vllũ:eã cõsilio regere non potes. In amore hec oia sunt vitia:iniuriæ suspitiones inimicitię inducię bellũ:pax. rursum & cætera q̃ hic recitat Cicero: & decenter vsurpat Oratius:in sermonibus:apud Plautũ in mercatore: charinus amator vitia amoris pleriq; oia cõplectitur cũ ait: amorẽ hæc cũcta vitia sectari solẽt:cura:egritudo:nimiaq; elegãtia: & mox sed amori accedũt etiã hæc q̃ dicimus:insomnia:erumna:error:& terror:& fuga: ineptia stultitiaq; adeo & temeritas:incogitantia: cupiditas: & maliuolentia:

Pedicæ amoris inexplicabiles

Amoris vitia secũdũ Terentium & plautũ

Incogitantia

leſcentis ſæpe curãdus eſt. etiã nouo quodã amore veterẽ amorem tãquã clauo clauũ eiiciendũ putãt. Maxime aũt admonẽdus quãtus ſit furor amoris. Omnib⁹ enim ex animi pertutbationibus eſt pfecto nulla vehemẽtiora:vt ſi iã ipſa illa accuſare nolis: ſtupra dico & corruptelas:& adulteria:inceſta denicq;: quorum omniũ accuſabilis eſt turpido ſed vt hæc omittamus: pturbatio ipſa mẽtis in amore ſæda per ſe eſt. Nã vt illa ptereã quæ ſunt furoris: hæc ipſe per ſeſe quã habẽt leuitatem: quæ videtur eſſe mediocria:iniuriæ ſuſpitiones:inimicitiæ:inducie:bellũ pax rurſum. Incerta hec ſi tu poſtules ratione certa facere: nihil plus agas quam ſi des operã vt cũ ratione inſanias Hec incõſtantia mutabilitaſq; mẽtis quẽ nõ ipa prauitate deterreat? Eſt enim illud quod in omni per

petulantia: cupiditas:& maleuolentia: inheret etiã auiditas desidia: iniuria:inopia cõtumelia & dispendium:multiloquiũ:pauciloquium.

Paucilo= quium

Nisi opinabilẽ:iã ante sepius dixit Cicero pturbationes nõ ex natura exoriri:sed ex opinione & iudicio:essecꝫ volũtarias: hoc idẽ asserit de amore videlicet eũ esse volũtariũ & opinabilẽ:nõ aut naturalẽ: nã si naturalis esset pseueraret: nec vllo vnq̃ tẽpore finerẽ sed videmus defloresscente pulchritudinis flore amorẽ restingui & desinere:araspas iuuenem apud xenophontẽ ait ad Cyrũ:amorẽ esse rem vltroneã voluntariaq; nã si naturalis inqt eẽt oẽs adæqꝫ cogeret: vt ignis oẽs itidẽ vrit: natura. n. talis est: pulchrã aũt fœminã alius amat alius nõ amat: & qsq; amat quẽ velit: frater sororẽ nõ amat:q̃ amaꝫ ab alio neqꝫ pater filiã amat: q alius deperit:ecõtrario Cyrus:quomõ inqt si amor vltroneus est: non eo necare qs põt cũ velit: vidi ego flẽtes p̃ dolore ab amorẽ:& q optarẽt ab amore liberari nõ secus q̃ a morbo grauissimo:neqꝫ liberari tamẽ possent:sed validiore necessitate ligati essent: q̃si in ferrea vincula conie= cti forẽt: idẽ mox paulo docet amoris vim esse q ignis potẽtiorem: ignis inqt vrit ppe tẽgẽtes:at formosi eos ẽt accẽdũt q se pcul spectãt vti pp amorẽ ardescãt. Dubitationẽ insaniæ:idest nemo dubitat irã esse insaniã q̃diu pturbat animũ. Ira eni breuis furor est: vt inqt Oratius. Irã philosophi diffiniũt breuẽ insaniã. Inter fratres: atreũ intelligit & thiestẽ tragediis memoratissimos: Quis hõ:verba poetę tragici ex psonaatrei & thiestæ:dũ se mutuis cõuitiis incessunt & altemis versibus cõtumelias intorquẽt posset ẽt hoc referi ad filios atrei:q inter se dissidẽtes cõuiciẽtur paternos mores imitari: Ennius & actius scripserunt tragediam thiestẽ: qualis est apud nos Senecæ:

An amor opinabi= lis an na= turalis

Amor res vltronea. Sentẽtia Cyride amore

Amor po tentior igne

Ira breuis insania

Thyestes tragedia.

Maior mihi cõsimiliter apud senecam atreus loquitur. Age anime fac quod nulla posteritas ꝓbet: sed nulla taceat: aliqđ audẽdũ ẽ nephas atrox cruentũ: tale qđ frater meus suũ esse malit. Meis malis: maxillis Virgilius pomiades malis mẽbra obsũpsere quadrige. Seneca in thie-

Iratus im pos mentis.

ste lancinat gnatos pater artusq; mãdit ore funesto suos. Iratos exisse de potestate: sicut furiosus: mentis impos est. & auius a ratione ita iratus ipotẽs sui est & animũ nõ regit: ratione nõ ducit: sed instar insaniẽtiũ baccatur furitq; sine cõsilio sine mẽte: seipsum in potestate nõ habet: qd autẽ sit exire de potestate ipsemet. M. Tullius interꝓtat.

Colligere seipm qd

Dũ se colligant: homo dicitur colligere seipsum cum mentẽ cõsiliorũ rationẽ dissipatã ex iracũdia in suum locum cõgregat: cõtrahitq; dixit Virgilius: & se collegit in arma: hoc est seipsum texit sepsitq; armorum tutela M. Tullius in epistolis ad lẽtulũ collegi ipsemet & cum ipsa quasi Repu. collocutus sum. Diferãt in tẽpus: maximum remedium est iræ: vt inquit seneca mora dila-

Mora remediũ irę

tioq; vt primus animi feruor relãgueſcat: & caligo que premit mentẽ aut residat: aut min⁹ dẽsa sit: hinc illud athenodori philosophi docu-

Documẽtum athenogori salubrimũ

mẽtũ q ad augustũ cesarẽ extremo officio salutatõis vers⁹ dixit. Cũ ira cesar te ceperit: nihil prius neq; dixeris nec feceris: q̃ ipsa quatuor & .xx. elemẽta litterarũ græcarũ tecũ ipse pcurreris: & memoria recẽsueris vt ita cõcitatio illa: q̃ momẽtosa est: mẽte alio traducta: paruũ tẽporis interiectu lãgueſceret: auctores sextus aurelius: & plutarchus ꝓcipit. M. Tullius: in epistola ad qntũ fratrẽ didascalica: resistendũ esse iracũdię: cũq; ea maxie animum moueat: tũ eẽ diligẽtissie liguã cõtinẽdã

Deferueſcat de hac re lãgueſcat feruor: ardorq; restigat: in orõe ꝓcelio: multi iqt sũmi hoies & clarissimi ciues fuerũt quoꝝ cũ adolescẽtię cupiditates ꝺferbuissẽt Eximię virtutis firmata iã ętate extiterũt.

Quæ igitur hæ erunt moles: Audi Thyestẽ ipsum. Hortatur me frater: vt meos malis miler mandẽ natos. Eorũ viscera apponit. Quid est enim quo nõ progrediatur ꝺẽ ira: quo furor: Itaq; iratos proprie dicimus exisse de potestate. i. de cõsilio. de ratione de mẽte. Horum enim potestas: in eorũ animũ esse debet. His autẽ sunt subtrahẽ di ei: in quos impetũ conãtur facere: dũ seipi colligãt. Quid est autẽ seipsum colligere: nisi dissipatus animi partes rursum in suũ locũ cõgerere: Aut rogãdi sunt orãdiq; vt si quã habent vlciscendi vim differãt in tẽp⁹ aliud dũ deferueſcat ira Deferueſcere aũt certe significat ardorẽ aĩ iuita rõne excitatũ: ex quo

Illud ar. tarentinus architas: dū se pythagore p̄ceptis penitus īmergit: magno labore: longoq; tēpore solidū opus doctrinæ complexus postq; in patriā reuertit: acrura sua reuisere cœpit aīaduertit illa vilici negligētia esse corrupta & pdita: sumptissem inquit a te: suppliciū nisi tibi iratus essem: maluit. n. impunitū dimittere: q̄ ꝓpter irā grauius iusto punire. Isti: peripatetícos signat. Insania: iracūdia enim breuis insania est. Exēplum Archite

illud laudatur Archytæ: quí cū vilico factus esset iratior: quo te modo inqt accepissem nisi iratus essē: Vbi sunt ergo isti qui iracundiam vtilem dicunt: potest vtilis esse insania aut naturalis est? An quicq̄ esse pōt secundū naturā quod sit repugnante rōne? quomodo aūt si naturalis eēt ira. alius alio magis iracundus esset: aut finem haberet priusquā esset vlla vlciscēdi libido Aut quēq̄ pœniteret quod fecisset per iram. Vt Alexandrum regem vidēmus: qui cū interemisset Clytū familiarem suū vix a se manus abstinuit: tanta vis fuit pœnitendi. Quibus cognitis: quis est qui dubitet? quin hic quoq; mor⁹ animi sit totus opinabilis ac voluntarius.

Cū interemisset clytū: Seneca libro tertio de ira Dabo tibi ex eristotelis sinu regē Alexandrū: qui clytum clarissimū sibi. & vna educatū inter epulas transfodit manu quidē sua: parū adulantē & pigre ex macedone & libero id persicam seruitutem transeuntē: fuit enim Alexander magnus cætera egregi⁹ omniūq; victor: sed vino & ira victus: vt historici prodiderunt: qui tradunt clytum fratrem fuisse: helanices nutricis Alexandri: qui apud grānicum fluuium nudo capite regē dimicantem clypeo suo texit rhosaciscq; manū capiti regis imminentē gladio āputauit: vetus philippi miles: multisq; bellicis operibus clarus: cuius sermo in conuiuio procatior: & ex violentia liberior q̄ Alexander ferre posset. Animū acuit Alexandri ad iram ingentē cuius aliqui impotens erat: itaq; cū tantū iræ concepisset vino lentus: quantū vix sobrius ferre potuisset. Clyti de conuiuio exeuntis latus hasta transfixit: mox ebrietate discussa: cū ira mente decessisset tanta penitētia ductus est: vt hastā de pectore iacentis euulsam retorserit in semet: sed ab amicis ad vitā reuocatus laniauit os vnguibus: & circūstātes rogauit ne se tanto dedecori superstitē esse paterentur: iacuitq; triduū inclusus intra tabernaculū: vixq; p̄cibus amicorū victus vt cibū caperet: qui ad regē solandū: iure interfectū clytū esse dixerūt. Calusthenis philosophi opera. Consolatioq; efficacissima conso- Clytus ab alexādro cōfossus. Penitētia alexādri.

lando regi fuisse fertur. Egrotationes animi: Acyros dixit: cū egro
Fidētia. tatio ꝓprie in corpore sit: egritudo in animo. Fidētia: fortitudinis
pars ē fidētia: per quā magnis & honestis in rebus multū ipse animus
in se fiduciæ cū certa spe collocauit: fidētiæ opponitur diffidētia: vt
spei mœtus. Vti: vt. Natura iracūdi: qđ habitus ē: iracūdia .n. ēex
morib⁹ ira ex causa. Vt so
crates dicitur: præter natu-
rā fieri nōnulla argumētis
ostendunt philosophi: Na-
turalis enim corporū dispo
sitio diligenti regula viuen
di: & medicorū arte: & deo
rum consilio in melius ver-
titur: quod similiter animo
quoq; accidit. nā vt inquit
eusebius in sexto præpara-
tionis euāgelicæ: præter na
turalem eius inclinationem
quam ex cōplexione corpo
ris habet: exercitatione atq;
doctrina sepe melior fit: vn
de cū zopyrus turpia que-
dam de socrate: & a virtu-
te ipsius aliena dixisset: ac
a multis idcirco deridere-
tur. Non errat socrates re-
spondit zopyrus: huiusce-
modi natura essem nisi na-
turam philosophia superas-
sem: hic zopyrus phisio-
nomon dictus est: propte-
rea quod profitebatur ho-
minū mores naturasq; ex
corpore oculis: vultu fronte
se posse pernoscere: qui stupi
dum esse socratem dixit: &
vt ait. M. Tullius bardū qđ
iugula cōcaua non haberet.
Addidit etiā mulierosum: in quo alcibiades cachinū dicitur sustulisse
bardos autē stultos vocant a tarditate ingenii: Alioqui bardus galli-
ce cantor appellatur: & bardi gallorū poetæ sunt: de quibus Lucanus:

Natura vertitur exercita-tione.

Exemplū socratis zopyrus phisiono mon.

Mulierosus.

Bardus

quis enim dubitarit: qn ægrotatio
nes animi qualis ē auaritia: gloriæ
cupiditas: ex eo ꝙ magni æstime-
rur ea res: ex qua animus ægrotat
oriātur. Vnde itellígi debet pertur
bationē quoq; omnē esse in opinio
one Et si fidentia ideſt firma animi
confisio scientia quædā est & opi-
nio grauis non temere assentiens.
Metus quoq; est diffidentia exspe
ctati & impēdentis mali. Et si spes
est expectatio boni: mali expectati
onem esse necesse est mœtū. Vt igi
tur mœtus: sic reliquę perturbatio
nes sunt in malo. Ergo vt cōstātia
scientiæ: sic perturbatio erroris est.
qui autē natura dicuntur iracundi
aut misericordes. aut inuidi: aut ta-
le quid. ii sunt eiusmodi constituti
quali mala valitudine animi sana-
biles tamen: vt Socrates dicitur: cū
multa inconuētu vitia collegisset i
eum Zopyrus: qui se naturā cu-
iusq; ex forma perspicere ꝓfitebā-
tur: derisus est a cæteris qui illa in
Socrate vita non agnoscerent: ab

plurima ſecuti fudiſtis carmina bardi: ſtilbonē quoq; megaricum phi- Stilpo e-
loſophum ſcribūt. & ebrioſum & mulieroſum fuiſſe. ſed vitioſam ab brioſus.
eo natura ſic oppreſſam & domitā eſſe doctrina: vt nemo vnq̄ vino-
lentū illū: nemo in illo libidinis veſtigiū viderit: ſtudio enim & diſci-
plina tollūtur oia: Et quia diximus de zopyro: qa phiſiognomon co-
gnominatus eſt: p̄tereundū
nō videtur: quod tradit al-
bertus magnus libro ſecun-
do de animalib⁹: refert eni
palemonē quendā: qui phi- Palemon
ſiognomon erat & naturas phlio-
hominū ex oculis vultuq̄ gnomon.
pernoſcebat. Dixiſſe de fa-
uorino quodā: eū eſſe libidi
noſum: & diſſolutū: morbo
q̄ rei veneriæ vtroq̄ labo-
rantē preterea temeratium
maledicū venenariū fuiſſe:
fuit ali⁹ zopyrus: de quo di
cere ſolebat Darius: ſe zopy
rum malle integrū: q̄ vigin- zopyrus
ti capere babilonas: zopyri darii.
enim aſtu: & vafricia babilo
ne potius erat Darius. Valitudine: valitudo τῶν μεσωρ eſt dici- Valitudi-
mus. n. bonā & malā valitudine: valitudinariū ſignificat locū: in quo narīū.
egroti curantur: qualia ſunt in cenobiis ſacratorū: ſeneca in tertio epi
ſtolarum tanq̄ in eodē valitudinario iaceam: de communi malo tecū
colloquor: precipit columela valitudinaria languētibus ſalubria eſſe
conſtituēda. Non natura a vitioſi: natura ſocrates erat mulieroſus:
ſtilbo ebrioſus: ſed vitioſa natura ab vtroq̄ domita eſt. & compreſſa
doctrina: ac ſtudio: vitioſi vero culpa ſunt q̄ a bona natura degenerā
tes: in vitia delabūt: qđ inrerdū cōſuetudo malorū efficere ſolet: tra-
hūt. n. vt inqt veriſſime Seneca a cōuerſantib⁹ mores: & vt inqt Ari-
ſtoteles i p̄blematis: q̄ ſe copulauerit iuſto & bono melior fiet: contra
ex comertio iprobor̄ deterior euadet: iter p̄tes galeni: mores bifariā Innati
p̄tiūt: alios innatos vocāt: alios acq̄ſitos: Innati mores ſūt ex cōplexiōe mores.
ſiue cōſtitutiōe naturali: acq̄ſiti parāt ex doctria & cōſuetudie: ex quo Acquiſiti
illud menādri: qđ vſurpat apoſtol⁹. Corrūpūt bonos mores cōfabu
lationes peſſiæ: dicere ſolebat Auguſt⁹ in tyberio: vitia illa nature eē
nō animi. Alius p̄cliuior: vt mulieroſus: propēſior ē ad mulieres ap
petēdas: vt vinolētus vinariam voluptatē. Inueteratio autem: ſicut

ipſo autē Socrate ſublevatus eſt:
cū illa ſibi ſigna ineſſe: ſed ratione
a ſe deiecta diceret. ergo vt optima
quiſq̄ valitudine affectus poteſt
videri alius: vt natura ad aliquem
morbū p̄cliuior. ſic animus alius
ad alia vitia p̄pēſior. Qui autē nō
natura ſed culpa vitioſi eſſe dicun
tur: eorū vitia cōſtant ex falſis opi
nionibus rerum bonarum ac ma-
larum: vt ſit alius ad alios motus
perturbationeſq̄ procliuior. inue-
teratio autē vt in corporibus egris

Inueteratio

inueterati in corpore morbi difficilius ſaneſcunt: ita inueteratio vitii in animo haud facile depellitur. Elui.n.vix vnq̃ poſſunt vitia inueterata: quibus non inquinati ſumus ſed infecti. Quã perturbatio: affectus ſiue affectio recẽs: qui motus animi turbidus eſt: tales autẽ perturbationes ſubitæ & concitatæ frequẽtes ac neglectæ morbũ faciũt & vitii inueterationẽ: ſic diſtillatio vna nec adhuc in morem adducta: tuſſim facit: aſſidua & vetus ptuſſim: vel vt alii codices Senecæ habent phthiſim. Libitudo: inter oculorũ morbos lippitudo eſt: ex qua pituita: lachrymæ miſcetur: fit nonnũq̃ lippitudo: ex aſpritudine: lippientibus: vt precipit cor. celſus vitandi cibi ſunt: qui extenuant: Oratius lippũ ſe fuiſſe teſtatur. M. Tullius lippitudine laborauit: vnde in epiſtolis ad atticũ ſic ſcribit: dictaui ꝓpter lippitudinẽ: & cũ leuiter lippirẽ: has litteras dedi. Negãt eos lippituros: q cũ pedes lauant. Aqua inde ter oculos tãgant. M. Seruilius. noualanus in metu lippitudinis cartã duabus litteris grẽcis ſcriptã circũligatã lino ſubnectebat collo. Diſputationis modum: iam finem inquit imponamus huic quartæ tuſculanæ.

Pertuſſis

Lippitudo

Lippus oratius & Cicero.

Remediũ ad lippitudinem.

depellitur: ſic in animis quoq; perturbatio. citiuſq; repentinus oculorum tumor ſanatur: quam diuturna lippitudo depellitur. ſic cognita iam cauſa perturbationum: que omnes oriuntur ex iudiciis opinionum & voluntatibus ſit iam huius diſputationis modus. ſcire autem nos oportet cognitis quo ad poſſint ab homine cognoſci bonorum & malorum finibus nihil a philoſophia poſſe aut maiꝰ aut vtilius optari: q̃ hec q̃ a nobis hec quatriduo diſputata ſunt. Mortẽ enim contempta & dolore adpatiendum leuato adiunximus ſedationem ægritudinis: qua nullum homini maius malum eſt. & ſi enim omnis animi perturbatio grauis eſt: nec multum differt ab amẽtia:

Cognitis finibus: conſtitutio in philoſophia fine bonorum & malorum conſtituta ſunt omnia: vt in quinto de finibus traditur: ideo autem ait quoad poſſint ab homine cognoſci: quia ad liquidum diſputatio de finibus perduci non poteſt: cum alius alio modo ſummũ bonũ mentiatur: ex quo fit vt nihil certi eſſe poſſit: nec quid verum ſit percipere homines poſſint: ex diſſidio diſcordiaq; ſectarum. Morte contempta: hoc ad primam tuſculanam pertinet. Dolore leuato: ad ſecundam tuſculanam: referendũ eſt. Sedationem egritudinis: hoc in tertia latiſſime explicatum. At eos: docet egritudinẽ deteriorẽ eſſe

peloremq; reliquis perturbationibus:cũ homines egritudini deditos vocabulis triſtiſſimis appellitemus: videlicet miſeros: erũnoſos:calamitoſos: quibus dictionibus nõ vtimur in eis nominitandis: qui aut metui aut leticiæ:aut cupiditati ſeſe dediderunt:nã timidũ cupidum letũ nemo fere appellat calamitoſum erũnoſum miſerũ:que verba ſũt

tamen ita cæteros cũ ſint in aliqua perturbatione aut metus: aut lætitiæ: aut cupiditatis commotos modo & perturbatos dicere ſolemus:at eos qui ſe ægritudini dediderunt miſeros.afflictos: erumnoſos: calamitoſos: ltaq; non fortuitu factum videtur. ſed a te ratione propoſitum: vt ſeparatim de ægritudine & de cęteris perturbationibus diſputaremus. In ea eſt enim fons miſeriarum & caput: ſed & egritudinis: & reliquorum animi morborumvna ſanatio eſt omnes opinabiles eſſe & voluntarios eaq; re ſuſcipi:quod ita rectum eſſe videatur. Hũc errorem quaſi radicẽ omnium malorum ſtirpitus philoſophia ſe extractura pollicetur. Demus ergo nos huic excolendos: patiamurq; nos ſanari. Is .n.malis inſidentibus non modo beatí: ſed ne ſani quidẽ eſſe poſſumus. Aut igitur negemus quicq; ratione confici: cũ contra nihil ſine ratione recte fieri poſſit: aut cũ philoſophia ex rationũ collatione cõſtet: abeas & boni & beati volum⁹ eſſe:omnia adiumenta & auxilia petamus bene: beateq; viuendi.

egritudini triſtitiæq; accõmodata prope peculiariter.

Separatim de egritudine in tertia tuſculana: de reliqs perturbationibus i quarta ſeorſum diſputauit. In ea .ſ. egritudine. Stirpitus radicitus:ex imo ſtirpe nullis relictis fibris. Huic:philoſophiæ. Sanari:cũ philoſophia ſit medicina animorum: & philoſophus medicus. Aut igitur:in caliçæ quæſtionis huiuſce. vtitur diſiuncto:omnia autem diſiũcta vt dialegici tradũt pugnantia eſſe inter ſeſe oportet eorumq; oppoſitum ἀντικείμενον: græci dicũt:ex oib⁹: quę diſiũgunt: vnũ eſſe verũ debet cætera falſa: aut igit igt nihil rõne fit aut nihil recte ſine rõne fieri põt: cũ aũt verũ ſit nihil ſine rõne ꝓbe fieri:colligit philoſophiã cũprimis eẽ neceſſariã: vtpote ex rõnum collatiõe cõſtãtẽ. Ratio naturę imitatio ẽ:nõ ſeruit ſed iperat ſenſib⁹:rõ rõni par ẽ ſicut rectũ recto: virtus nõ aliud q̃ recta rõ eſt oẽs virtutes rõnes ſũt:quarũ philoſophia magiſtrata ẽ: & cõciliatrix. Cuius aminiculis fulti bene beatæq; viuemus.

Stirpitus

Diſiuncti

Virtutes rõnes ſũt

LIBER

PHILIPPI BEROALDI IN QVINTAM TVSCVLANAM COMMENTARIVS.

PRimus Tuſculanarũ liber eſt de contẽnenda morte. Secũdus de tolerãdo dolore. Tertius de lenienda ægritudine Quartus de reliquis animi pturbationibus. Quintus eũ locũ complectit qui totã philoſophiã maxime illuſtrat: docet.n. ad beate viuendũ virtutẽ ſeipſa eſſe cõtentã: ſuper qua re multiformiter & copioſe diſputatũ eſt a philoſophis: q inter ſe nõ cõcinunt: neq; concordes ſunt. Nõ pauci.n. reperiũtur: qb⁹ ad beatã vitã perficiẽdã virtus ſola nõ ſufficit: vt Plato & Ariſtoteles columina philoſophoꝝ: q autumant virtutẽ indigere inſtrumentis: veluti corporis bonis: vt robore: ſanitate ſenſuũ itegritate. Item bonis externis: vt puta diuitiis: & ita vitã beatã ex triplici bonorũ genere cõſtituũt. Stoici vero virtutẽ ad beate viuẽdũ ſolã ſufficere decernũt: qđ dogma: ſectæ ſtoicæ. Mar. Tulli⁹ in p̃ſentia ſeqtur & alacriter defendit. Seneca calamo ſuo in hanc ſentẽtiã: Xenocrates: & ſpeuſippus putãt beatũ vel ſola virtute fieri poſſe. Diſputatio hæc nõ minus iucũda q̃ erudita: cui⁹ pabulo animi ſagināt̃r. Cuius cõmẽtatione mens nr̃a reficit: q̃ in nouiſſimo loco poſita vberior eruditior delectabilior haud dubie eſt: q̃ priores: Nos quoq; cõmẽtãdo auribus aiſq; lectorũ: facere ſatis p virili parte cõtẽdimus: ſicut enim turpe eſt hiſtrioni in nouiſſimo fabulæ actu remitteſcere. Ita indecorũ eſt. cõmẽtãti: in extremo curſu peragẽdo laſſeſcere: ſed iã diis fauẽtibus ingrediamur cãpũ vitæ beatæ: p quẽ cũcti mortales decurrere cõcupiſcũt. Quintus hic dies: tãq̃ ſingulorũ dierũ ſingulæ ſint diſputationes. Ex eo libro: Brutus hic doctiſſimus fuit. ſcripſitq; librũ de virtute ad. M. Tulliũ cuius meminit Seneca libro de cõſolatione ad albinã matrẽ hiſce verbis: Brutus in eo libro quẽ de virtute cõpoſuit: ait ſe vidiſſe marcellũ mytilenis exulãe

Quæ neceſſaria ad beatã vitam

Bruti liber de virtute

Marci Tullii Ciceronis Tuſculanarũ Quæſtionũ Liber Quintus.

QVintus hic dies Brutei finem faciet tuſculanarũ diſputatiouum: quo die eſt a nobis ea de re quã tu ex oibus maxime probas diſputatũ. Placere.n. tibi admodũ ſenſi: & ex eo libro quẽ ad me accuratiſſime ſcripſiſti: & ex multis ſermonibus tuis virtutẽ ad beate viuẽdũ ſe ipſa eſſe cõtẽtã. Quod & li difficile eſt ꝓbatũ ꝓpter tã varia & tã multa tormẽta fortunæ: tamẽ tale eſt vt elaborãdum ſit: quo facilius

tem:& quãtũ modo natura hois pateret beatissime viuẽtẽ. Difficile est probatu:sensus cõmunis:& humana cõditio negat. Virtutẽ solã sufficere ad beate viuẽdũ:nã calamitates:ægestas: morbi & tormẽta fortunæ:vitã sapiẽtis obnubilant:& de fœlicitate pturbãt. Posthabitis:postpositis. Præsidii in virtute satis:hoc secũdũ stoicos dictũ est:cũ peripatetici & academici:dicant p̃ter virtutẽ ad beate viuẽdũ necessaria esse bona corporis atq; fortunæ. Virtus fortunæ famula est:stoici dicũt virtutẽ esse supra fortunã collocatã neq; vllis casibus subiacere vtpote excelsam:inuictã:insuperabilẽ. Cõtra ab aliis dictũ:fortunã dominã eẽ reꝝ & supra virtutẽ positã:tanq̃ verũ sit illud Theophrasti; vitã regit fortuna nõ sapiẽtia: iõq; simulacrũ fortunæ cũ copia & gubernaculo fingũt: tãq̃ & hæc opes tribuat: & humanarũ rerum regimen obtineat: cui opinioni Mãtuanus poeta subscribit: qui fortunã oipotentẽ vocat:& historicus q̃ ait:sed p̃fecto fortunã in oi re dominat. Virtus cũ fortuna sæpe digladiat & sæpe vincit: & nõ imerito. M. Tullius in cõsolatiõe: victũ se a fortuna esse confiteat:cædo inqt & manũ tollo: tũc virtus non fortunæ domina: sed famula pediſſequaq; iudicabitur: qđ de voluptate tradũt epicurei: apud quos virtus voluptatũ ministra est:illis paret:illis deseruit illas supra se videt. Quã vota faciẽda qui nõ cõfidit suis viribus nec fiducia ponit in virtute:ad vota cõfugit:vota facit:q̃ a sapiẽte nulla fiũt qppe q̃ bonis ꝓpriis & virtutis dotibus subnixus fulciatur:nec se extra q̃rierit. In qbus me exercuit:

Fortuna domina terum.

Virtus voluptatum pediſſequa.

probetur. nihil est. n. omniũ que in philosophia tractãtur qđ grauius magnificentiusq; dicatur. nã cũ ea cã impulerit eos. q̃ primi se ad philosophiæ studiũ cõtulerũt: vt omnibus rebus posthabitis totos se i optime vitæ statu exqrẽdo collocarẽt: p̃fecto spe beate viuẽdi tãtã in eo studio curã operãq; posuerũt. Quod si ab iis inuẽta & p̃fecta: virtus est: & si p̃fidii ad beate viuẽdũ in virtute satis est: quis est qui nõ p̃clare:& ab illis positã:& a nobis susceptã operã philosophã diarbitretur: sina autẽ virtus subiecta sub varios incertosq; casus fortunæ est: nec tãtarũ virtũ est: vt seipsa tueatur: vereor ne nõ tã virtutis fiducia nitẽdũ nobis ad spẽ beate viuẽdi: quã vota facienda videantur. Equidẽ eos casus in quibus me fortuna vehementer exercuit:

fatigauit:id tēp⁹ significat: quo domo pulsus: patria caruit: inimicoꝝ impetu oppīssus ad eos quoq; casus referri pōt: qbus cōfessus est: cū amisit charissimā filiā: tūc.n. fortunæ succubuit: cuius tormēta firmo

H5 vas quassum

aīo ac forti: ferre nō potuit. Corpora infirma: nihil aliud hō est: q̄ vas quassum & fragile imbecillissimū corpus nudū: suapte natura inerme alienæ opis indigēs ad oē fortunæ cōtumeliā: pectū: frigoris: æstus & laboris impatiēs p̄carii spiritus: caducis membris ac moribūdis.

Separati suis angoribus: antea dictū est. plures eē ac pniciosiores animi q̄ corporis morbos: qui occultiores sunt: & intrinsecus lancināt

Ex aliox malitia: iprobe facit: q artē culpat ob artificē vitiosum: nō recte sentit: q virtutē metiē ex imbecillitate mortaliū ac malicia: cū ipsa virtus de suo ipsius robore extimanda sit: & a seipsa pēsitāda. Auūculus tuus Cato vticēsis significat: quē oim virtutū auctorē vocat: q in libris de finib⁹ diserēs

Catovticēsis auūculꝰ bruti

nihil p̄ter virtutē in bonis ducendū cēset: qui virtutis splēdore & magnitudine obscurari atq; obrui sētit oia corporis ac fortunę cōmoda quē illic quoq; auūculū bruti appellat: fuit enim vt historici tradunt, Mar. Cato frater seruiliæ: ex qua natus est brutus: cui portia denupsit vnde & auunculus & socer bruti dictus: hūc catonē miro laudis pconio effert. Lucanus de quo in secūdo pharsaliæ: elegāter scribit: & in nouo dictum est: ecce parens verus p̄riæ dignissimus aris romanis

Cato imago virtutum

Seneca dicit cato viua imago virtutū: & exēplar viri sapiētis: hic inq; Quintilianus: nisi credit fuisse sapiēs: vix scio cui reliquerit hui⁹ nois locū: itaq; ait M. Tullius catonē sustulisse dubitationē omnē de virtute: cū in vnica virtute summū bonū cōstituerit: de qua ait Seneca:

Suspicite virtutem

suspicite virtutē: & ipsam vt deos: & pfessores eius vt antistites colite

Subter se: infra se: virtus. n. altū quiddā est. excelsum: regale: inuictū infatigabile: cui cūcta subiecta sunt. Casus cōtēnit humanos. Claudianus in hāc sentētiā de virtute loquēs ait, Diuitiis aiosa suis imo

manigeneris imbecillitatē fragilitatēq; extimescere. Vereor. n. ne natura cū corpora nobis infirma dedisset iisque & morbos insanabilis & dolores itolerabilis adiūxisset: aios quoq; dederit & corporū doloribus cōgruētes & separati suis angoribus & molestiis iplicatos: sed in hoc me ipse castigo: qd ex aliorū & ex nostra fortasse mollitie nō ex ipsa virtute de virtutis robore existimo. Illa. n. si mō vlla ē virtus: quā dubitationē auūculus tuꝰ Brute sustulit: oia q̄ cadere in hominē possūt subter se habet: raque despiciēs casus cōtēnit humanos:

tacq; cūctis casibus. ex alta mortalia despicit arce. Præter seipsam: Si lius ientētialiter dixit: ipsa qdē virtus sibimet pulcherrima merces: & claudianus ipsa quidē virtus p̄ctū sibi solacq; latæ fortunæ secura nitet: nil opis externe cupiēs: nil indiga laudis. Tū venientia: ad mœtū ptinet. q̄ pturbatio est veniētis & futuri māli. Præsentia: ad ægritudinē refert: q̄ est pturbatio p̄sentis mali. His grauissimis casibus: hoc pp bellacilia dictum est: qbus respu. opp̄ssa in mācipatū cæsaris venit. In eūdē portū. s. philosophiæ: trāslatio a nautigantibus: q tēpestate iactati in portū cōfugiūt. A primis tēporibus: cū princeps academiæ philo romā venisset: totū ei se tradidit. M. Tullius adolescēs adhuc: ad mirabili quodam philosophiæ studio cōcitatus: erat etiā cum stoico Diodoro a quo studiosissime in dialectica exercebat. O vitæ philosophiæ dux: ad philosophiā cōuersa oratiōe p apostropham: tāquā rhetoricoteros declamatorio dicēdi genere sese ostentat: in quo reprenditur a Lactantio: q ait eodē modo potuisse. M. Tullū gratias agere cibo & potui quo philosophiæ: qa sine his rebus constare vita nō possit: negat enim philosophiā parentē esse vitæ: p̄ perāq; regulam vitæ vocari docet: in qua diuersitas p̄ ceptorū rectū iter impediat & turbet. Tu vrbes peperisti: in oratiōe pro sestio quodā tēpore inquit homines fusi p agros ac dispersi vagabātur: tātū habētes quantū manu ac viribus: per cædē ac vulnera: aut eripere aut retinere potuissent extiterūt: virtute cōsilioq; p̄stanti: qui

Culpaque omni carens preter seipsam nihil cēset ad se pertinere. Nos autē omnia aduersa tū venientia mœtus augētes: tū merore p̄sentia rerū naturā: quā errorē nostrum damnare malum⁹ sed & huius culpæ & cæterorū vitiorū peccatorū q; nostrorū omnis a philosophia petenda correctio est. Cuius in sinū: cū a primis tēporibus ætatis nostra volūtas studiūq; nos cōtulisset: his grauissimis casibus in eūdē portum: ex quo eramus egressi: magna iactati tēpestate cōfugim⁹. O vitæ philosophia dux: o virtutis indagatrix expultrixq; vitiorū quid nō modo nos: sed oīno vita hominū sine te esse potuisset. Tu vrbes peperisti. Tu dissipatos homines in societatē vitæ cōuocasti. Tu eos inter se primo domiciliis: deinde coniugiis: tū litterarum & vocum communi ore iunxisti: tu inuentrix legum. tu magistra morū & disciplina fuisti. Ad te cōfugi

Silius Claudianus de virtute

Philo. Diodor⁹ Cice. magistri.

Lactanti⁹ cōtra cic.

dissipatos vnum in locum congregarunt: eosq; ex feritate illa ad iusti
tiam & manſuetudinem tranſtulerũt: tunc res quas publicas appella-
Respubli- mus: tum conuenticula hominũ: quæ postea ciuitates nominauerunt
cæ. tum domicilia coniuncta: quas vrbes dicimus inuento & diuino &hu
Ciuitates mano iure menibus sepserunt. Idem in rhetoricis: magnum quendam
virum & sapientẽ fuisse au-
tumat qui dispersos homi-
nes in agris & in tectis syl-
uestrib⁹ abd¡tos sua eloquẽ
tia in vnum locũ cõpulit &
congregauit. Quintilianus
Orator non aliũ q̃ oratorẽ esse autu
conditor mat: qui regere consilijs vr-
ciuitatũ bes fundare legibus emen-
dare iudicijs possit olim.n.
hæc copulata fuerũt: vt idẽ
sapientes atq; eloquẽtes ha
berentur. Dies anteponẽ-
dus: in hanc sententiam ait
possidonius vnus dies eru-
ditorum plus patet: qua im
peritorum longissima etas.
Perinde ac: tantũ quan-
tum est merita: nũq̃ enim sa
tis philosophia pro meritis
laudari potest quæ tamen a
plerisq; negligitur a multis
vituperatur. Nã lactantius
opinationẽ in philosophia
Vitupera solam esse ait: a qua absit scientia: idem cogitationes philosophorũ
toribus stultas esse autumat: conaturq; ostendere philosophiã inanem esse &
philoso- falsam: nec eos qui philosophantur sapiẽtiæ studere: sed vanitati. M.
phiæ re- Tullius vituperatoribus philosophiæ respondit satis copiose: eo libro
spondit quo philosophia ab ipso defensa & collaudata est: cũ esset accusata &
Cice. vituperata ab hortensio. Vitæ parentem: philosophiam quæ nihil
Philoso- aliud est: q̃ recta viuendi ratio: vel ars rectæ vitæ agendæ: vel lex ho
phia lex neste beneq; viuendi: quam alii regulam vitæ appellant: alii vitę patrẽ
vitæ. ac ducem. Parricidio: sicut necare parentẽ maximũ scelus est &
Parẽtici- parricidiũ cõmittitur: itidem parricidio se maculare videtur: qui phi
da. losophiam infamat & parentẽ vitæ lancinat: a plauto decenter dicit
parenticida qui parẽtẽ occidit. Vereri: colere & venerari. Offusa

mus: a te opẽ petim⁹. Tibi nos vti
antea magna ex parte: si vt nũc pe-
nitus totoque tradimus. Est autẽ
vnus dies bene: & ex p̃ceptis tuis
actus pæne toti immortalitati ante
ponendus: cuius igitur potius opi
bus vtamur quam tuis: quæ & vi
tæ tranquillitatem largita nobis
es: & terrorem mortis sustulisti. At
philosophia quidẽ tantũ abest: vt
perinde ac de hominũ est vita me
rita laudetur: vt a plerisq; neglecta
a multis etiam vituperetur. Vitu-
perare quisquam inquã vitæ parẽ
tem: & hoc parricidio se inquinare
audet: & tam impie ingratus esse:
vt eã accuset quã vereri deberet si
minus percipere potuisset. sed vt

caligo: fœlices essent artes: si de his soli artifices iudicarent: vt Fabius Hieronymusq; prodiderũt: verũ ex ignoratione & inscientia fit: vt obcecatæ mẽtes & caligine quasi offusa: tenebricosæ pspicere nõ possint secretaria philosophiæ: a quibus profanũ vulgus arcetur: ideoq; qui non intelligit damnat: qui nõ perspicit infamat: nã vt ait Seneca in questionibus naturalibus philosophiæ arcana nõ promiscue nec omnibus patent reducta & in interiore clausa sũt sacrario: initiatos nos esse credimus: sed in vestibulo eius hæremus: non cuiq; datum est secretiora eius intrare atq; arcana perpendere. Rem: ipsam philosophiã vel potius sapientiæ studiũ.

Arcana i sacrario.

opinor hic error & hæc indoctorum animis effusa caligo est: q; tam longe retro aspicere non possunt: nec eos a quibus vita hominum instructa prius sit fuisse philosophos arbitrantur: quam rẽ antiquissimam cũ videamus: nomẽ tamen confitemur esse recens. Nã sapientiam quidem ipsam quis negare potest: nõ modo re eẽ antiquã: verũetiam nomine: quæ diuinarũ humanarũq; rerũ: tũ initiorũ causarumq; tum cuiusq; rei cognitione: hoc pulcherrimũ nomen apud antiquos assequebatur. Itaq; & illo septem qui a græcis sophi: sapientes a nostris & habebãtur & nominabantur: & multis ante sæculis Lygurgum. cuius tẽporib⁹ Homerũ

Nomen recens. s. philosophiæ: philosophiq; vtpote a pythagora exortũ. Sapientiam esse antiq̃: plato in tymeo: philosophiam ait deorum esse munus mortalium generi datũ. Laertius quoq; testis est philosophiam rem esse vetustissimã: quã pleriq; a barbaris initium sumpsisse autumant: eamq; celebratã fuisse antea Alexãdrum magnum quadraginta ampli⁹ annorum milibus: sapientiã

Sapientia filia memoriæ.

afranius filiã memoriæ atq; vsus esse scitissime dixit: de qua ante scripsit ẽ. Illos septẽ noia septẽ græcię sapiẽtiũ sunt hęc solõ atheniẽsis: tales milesius: chilo lacedęmonius pythacus mytileneus. Cleobolus lindius: bias prynensis: periander corinthius. Lygurgũ: quod lygurgus nomothetes. i. conditor legũ inter sapientes numerandus sit docent historici: & oraculũ appollinis affirmat: quo dilectus diis & de⁹ ipse potiusq̃ homo a pythia appellatus est: tẽpora quibus floruerit lygurgus: nõ satis constant: alii cũ olympiade prima vixisse: alii antiquorem olympiadibus ligurgũ fuisse ostendũt: quidã homeri tẽporibus fuisse homerumq; vidisse ferunt: thymeus sentire videtur duos apud sparciatas lygurgos extitisse: tẽpore diuerso. vtriusq; autẽ res gestas

Nomina septẽ sapientium

Quo tẽpore lygurgus.

ob gloriam in vnũ transferri: in primo cõmentario diximus homerũ fuisse ante romam conditã annis circiter centũ.lx. quod & Cornel⁹ nepos tradit in libris chronicorũ. Heroicis ætatibos:hesiodus inter teates heroicã quoq; ætatẽ supputat:q̃ heroes floruerũt sicut tẽpore belli troiani cõplures extiterũt tã græci q̃ externi:inter quos Vlyxes & Nestor famigerati : ætates dicunt latini:quas græci ηρεας: de quarũ varietate multa scribũt eruditi:sed Plutarchus subtiliter ĩ libro ϖερι των εκλελοιϖοτων χρηστηριων. ostendit. ηρεαν.i. ętatem esse spaciũ triginta annorũ:secundũ heraclitum: modo accipi pro vno anno:sicut ætas apud Virgiliũ & Silĩ pro annuo spacio vsurpatur:qui dã ætati.i. ηρεα attribuunt:centũ & octo annos:interdũ ætas accipitur pro centũ annis.interdũ pro tẽpore humanæ vitę lõgissimo

Heroica ætas.

ηρεα Aetas:

Supputatio ætatis.

Athlas astrolog⁹

Enoch athlas

etiã fuisse ante hanc vrbem cõditã tradit: etiã heroicis ætatibus Vlyxem & Nestorẽ accepimus & fuisse & habitos esse sapientes: nec vero Athlas sustinere cælum: nec

Fuisse sapientes:pilius nestor:ithacensis Vlyxes duo columina græcorũ:prudentia & eloquio cũctis præstabant:quorũ sapientia nõ minus:q̃ aiacis ferocia & achillis robur profuit achiuis: obfuit troianus Athlas sustinere cælũ: scribit Plinius athlanta primũ inuenisse sphęrã Græci aiunt astrologiã ab athlante inuentã fuisse. Eusebius in ꝓpparatione euangelica dicit Enoch:& athlantẽ esse eũdẽ De quo Diodorus hæc in quarto bibliothecæ:ferunt athlantẽ astrologiæ fuisse peritissimũ deq; sphęra primũ inter homines disputasse:qua ex re vilus ẽ cælũ suis humeris sustinere:locũ p̃bente fabulis sphœrę inuẽtione:ab athlante inditũ nomẽ athlanti mõti:& athlantibus populis:qui quod annotatu dignum: soli sunt anonymi hoc est sine nominibus: nam in vniuersum athlantes nominantur singulis nullum proprium nomẽ imponitur: solem orientem occidentemque dira in præcatione contuentur: vt exitialem ipsis agrisque:neque in somnia visunt qualia te liqui mortales. Plinius. Solinus. Herodotus. Auctores:athlas latino vocabulo dictus est telamo: vt docet Seruius: nostri in ędificiis telamones appellant signa quæ sustinent: quæ græci athlantes vocitãt quia vt auctor est Victruuius in sexto: athlas formatur sustinens mundum: ex eo quod primus cursum solis & lunæ & syderum vigore animi solertiaque curauit. Prometheus: De prometheo affatim in lecundo commentario: quem prudentissimum fuisse constat vnde & prometheus dictus: απωτης ϖρομηθιας:idest a prouidentia: ideo afflixus caucaso fingitur: quia residens in eo monte nimia cura & sollicitudine dep̃hendit astrologiam: quam primus assyriis in-

Athlãtes anonymi

Telamones in edificiis.

Prometheus a ꝓuidentia.

dicauit. Est enī caucasus mons in asia æditissimus: & sideribus proximus: vnde astra maiora visuntur: & eorū ortus occasusq; diligenter perspiciuntur. Dicitur aquila cor eius exediſſe: ꝑtereaq; αχοσ: idest solicitudo hominem conficiebat ad motus siderū deprehendendos: quod cū prudentiæ opus sit: ideo per mercuriū dicitur esse ad saxum religatus: qui prudentiæ & rationis deus est. Nec stellatus Cepheus: Euripides: & Ouidius cœpheum æthiopum regē esse demonstrāt andromadæ patrem: quam cæto propositā notissimæ mythistoriæ dixerunt hanc autē perseum a periculo liberatam vxorem duxisse. Itaq; vt totum hoc genus perpetuo maneret ipsum cœphea inter sydera collocatū esse prodiderūt vna cū vxore casiopea: & andromeda filia: & genero perseo: orīt cœpheus in. xv. parte capricornii: hoc sydere nati erunt austeri sceueri: qui stoicam sectam vero sequantur effœctu: tales fuerunt apud veteres catones: cassiopea vero vxor cœphei: de qua Euripides: & Sophocles: & alii plures. Gloriata est se forma ꝑstare Nereidas: pro quo facto inter sydera sedēs in seliquastro cōstituta ē: apud Higinū ꝑ seliquastro: mēdose legīt siliquastro: cū iter has duas dictōes discriminatio sit nō parua i significatu: cū in ꝓnūciatu sit magna ꝓximitas. Seliquastra .n. sedilia appellāt antiq generis. D. littera in. L. cōuersa vt etiā in sella & subsellio: & solio factū est: quæ omnia a sedendo dicta sunt: siliquastrū vero significat herbā hortensem: que alio nomine piperitis nominatur: vt meminit Plinius. Cassiope quæ & cassiopea oritur: in vigesima parte aquarii: vt docet firmicus maternus in. viii. matheseos: hoc sydere nati erunt aurifices: bracteatores. inauratores: margaritarii. Andromeda cœphei filia dicitur mineruæ beneficio: inter astra collocata: propter persei virtutem: quod eam cæto propositam a periculo liberarat. De hac euripides hoc eodem nomine fabulā cōmodissime scribit: oritur in parte pisciū. xii. hoc sydere natus erit aut carceris custodia aut carnifex: aut ergastulis præpositus: perseus cœphei gener nobilitatis causa & virtutis ad sydera dicitur peruenisse: a quo meduſam harpe vulcania: quæ ex adamante facta fuerat: interfectum esse constat: de his omnibus meminit manlius in primo astronomicon: qui in. v. sic

Prometheus affixus cancaso: nec stellatus Cepheus cum vxore: genero filia traderetur: nisi cęlestium diuina cognitio: nomen eorum ad errorem fabule traduxisset: a quibus ducti princeps omnes q in rerum contemplatione studia ponebant sapiētes & habebātur: & nominabantur. Idq; eorū nomen vsq; ad Pythagoræ manauit ætatē:

Per mercuriū religatus.

Cœpheꝰ

Mythistorię

Cephœꝰ iter sydera.

Cassiopea in seliquastro.

Seliquastrū quid.

Siliquastrum.

Margaritarii. sub cassiopea.

Carnifices suban dromeda

Mālinsi astronomicis.

scribit: talia cassiope nascentum pectora fingit. Andromade sequitur sydus quæ piscibus ortis: bis sex in partis cælo venit aurea dextro: vt inquit. M. Tullius in secūdo de natura deorū cœpheus passis palmis sublequitur septentrionem: hūc ante cedit cassiopea ad pedes andromedæ perseus describitur: de quibus aratus quoq; cōmeminit. Pōticus Heraclides: heracleotes fuit heraclides ex pōto: opulētus athenas venit: deditq; se in disciplinam speusippo: pythagoreorū auditor fuit: Platonis studiosus Aristotelem audiuit: ferūtur ingenii illius monumenta p̄clara atq; optima. Phliūtem: phlius est vrbs in medio sycionii argiuiq; agri: vbi religiosissime colitur: hæbe: fuit & arethyrea: quā phliasiā dicūt: auctor Strabo: castellum phlium nominat plinius: vbiq; pro phliū legitur philium. Philosophū esse: philosophus interpretatur sapientiæ studiosus & amator: ab apuleio pythagoras philosophiæ nūcupator dictus Quintilian' taxat in hoc philosophos: q.s. sibi nomen insolentissimū arrogauerint: vt soli sapientiæ studiosi vocarētur: quod neq; summi imperatores: neq; rerū publicarū gubernatores vnquā vindicare sunt ausi. In hanc sententiā Laertius diogenes: sic Pythagoras rogatus a leonte phliasiorū tyranno quisnā esset dixit philosophus: plentēq; vitam dicebat celebritati esse similimā: quēadmodum enim ad hāc alii certaturi: alii negociaturi: alii optimi futuri spectatores veniūt ita & inuita alios quidem gloriæ mancipia nasci. Et cupiditatis aucupes: alios vero veritatis studiosos. Mercatum eum: apud græcos olympia mercatu famigerata est: & celebritate illa quinquenali ludorum inclyta: nam vt inquit plinius. Delubrum olympii iouis ludorum claritate fastus græciæ complexū. Delos quoq; insula mercatu græcorum celebrata est. Nobilitatem coronæ: corona olympiaca erat

Heraclides.

Phlius op.

Philosophus qđ.

Nūcupator philosophiæ

Olympia Delos Mercatu clara.

Corona olympiaca ex oleastro.

quem vt scribit auditor Platonis ponticus Heraclides vir doctus: in primis phliuntē ferūt venisse: eūq; cū Leonte principe phliasiorū docte & copiose diseruisse quædam. Cuius ingeniū & eloquentiā cum admiratus esset Leon: quesiuisse ex eo qua maxima arte cōfideret. At illū artē quidē se scire nullā: sed eē philosophū. Admiratū Leontem nouitate nominis quæsisse quinā essent philosophi: & quid iter eos & reliquos interesset. Pythagorā autē respondisse similem sibi videri vitam hominū: & mercatū eum qui haberetur maximo ludorū apparatu totius græciæ celebritate. nam vt illic alii corporibus exercis

ex oleastro pinea corona victores apud isthmū coronantur: in pythiis ludis ex lauro: sicut ex apio in achaia coronare mos erat victores sacri certaminis nemeæ: hinc illud satyrographi: graiæq; apium: meruisse coronæ. De coronis sacrorum certaminū fusius explicatiusq; per scripsi in. vi. tranquilli cōmentario. Studiose perspicerent: hisce studiosius spectatoribus comparantur philosophi: qui rerum natura studiose contēplatur. Et vt illic: in mercatu. s. & ludorum celebritate. Contēplatione rerum: Aristoteles in. x. æthicorū argumentatur contēplationem esse perfectā fœlicitatē nam deus: quē omnes beatissimū fœliciſſimūq; eē cōfitētur: contēplatione potissimū fruitur: hæc est enim propria dei operatio: itaq; in hoibus operatio operationi diuinæ cognatissima erit vtiq; fœliciſſima ob hoc cæteræ animantes fœlicitatis expertes esse dicuntur: quia contemplationis participes non sunt. Rerum amplificator: philosophiæ: quæ italica nūcupatur: princeps est pythagoras: quem fama fere ab ægyptiis sacerdotibus cerimoniarum incredūdas potentiasq; numerorū admirandas vices: geometriæ solertissimas formulas a chaldeis sideralem scientiā: planetarū & stellarū sta-

Corona ex apio

Lucus iuuenalis

Cōtēplatio fœlicitas

Italica philosophia a pithagora

tatis: gloriā & nobilitatē corone peterent: alii emendi aut vendendi questu & luero ducerentur. esset autē quoddā genus eorū: idq; vel maxime ignenū: qui nec plausum nec lucrum quererent: sed viscendi causa venirent: studioseq; perspicerent quid ageretur: & qūo. Ita nos quasi in mercatus quadam celebritate ex vrbe aliqua: sic in hanc vitam ex alia vita & natura profectos: alios gloriæ seruire: alios pecuniæ: raros esse quosdā. qui cæteris omnibus pro nihilo habitis: rerū naturā studiose intuerētur: hos se appellare sapiētiæ studiosos: id est enī philosophos. Et vt illic liberalissimū esset spectare nihil sibi acquirentē: sic in vita lōge omnibus studiis contemplationē rerum cognitionēq; præstare: nec vero Pythagoras nominis solum inuētor: sed rerum etiam ipsarum amplificator fuit. Qui cum post hunc

tus: ambitus: effectus: in genituris hominū didicisse: cui brachmanes qui indorū philosophi sunt pleraq; philosophiæ documēta cōtulerūt Dogma pythagore est. παλιγγενεσια. i. regeneratio: & μετεμψυχωσιν. i. transanimatio: ab esu carniū: & a fabulo abstinētia: qđ Ouidi⁹ i. xv. metamorphoseō latissime explicat: & maro i. vi. sectatur.

Brachmanes

Palingenesia

Plato pythagorisat.

Plato quoq; a secta pythagorę non deuiuis in multis pythagorissat: q intellectualē phylosophiā a pythagore is accœpit: pythagorica sunt illa Enygmata: cor non comedendū. i. mœrorem de animo eiciendū ignem gladio ne fodiasi: potentiū iram verbis maledicis ne lacessas: stateram ne transilias. i. ne pretergrediare iusticiam: super chenicem non sedendū. i. non curandū eē de crastino: chenix. n. mensura diurnæ escæ est: hirundinem in domo non suscipiendam. i. garulos & verbosos homines sub eodem tecto non habendos: duorū tēporū q̄ maxīe habēdā curā. Matutini & vesptini. i. eorū: q̄ acturi sum' & eorū q̄ gesserimus famigerata est. Χεμυθεια. i. taciturnitas illa: qua discipulos elingua bat vt. s. apud se tacere cōdiscerent: loquitari dediscerent. leges italis dedit: apud crotoniatas & metapontinos italiæ populos vicenuminis cultus: merapontini illi' domum cereris delubrum vocitabant. Non pauciores sexcentis erāt pythagoræ discipuli: qui noctu ad illū audiendū confluebant: illi qui p̄sentia ei us frui meruissent scribebant ad suos: tanquā magnū q̄ piam forent adepti. De magna græcia ante dictum est. Archelaū audiuerat: Socrates secundū quosdam auditor fuit anaxagoræ & damonis: mox ad archelaum physicum se contulit: qui animaduertens naturalis speculationis fructū nullum esse eamq; ad officia vitæ nihil esse necessariam inuexit primus æthicen: hoc est mortalē philosophiā ad quam transiens verbū illud memoratissimum dixisse fertur: quę supra nos nihil ad nos: auctor est Xenophon Socratem nunquā de natura rerū neq; de altioribus sublimioribusq; rebus disputasse: immo eos q̄ assidua cura ac studio hæc tractāt stolidos vanosq; hoīes ē ostēdebat cū eavestigarēt: q̄ sunt supra captū mortaliū: hæc enim ab hominibus intelligi inueniriq; non posse fuerit illud potentissimū argumētū: q̄ qui maxime rerum cœlestiū ac naturalium scientiam profitentur: hi inter se dissident: & pugnantia adinuicem dicunt. Itaq; antea tem philosophia naturalis vigebat: de cælo & sideralī scientia de numeris: quibus cuncta constare autumant: & id genus aliis differebatur: parum vtilibus ad vitam politicam agendā: thales milesius ex septem sapientibus vnus apud priscos celebrat' q̄ fuit geometriq; pœ-

Chenix. mensura. Hirundo p̄ garrulo. Echemythia.

Socrates inuexit æthicen.

Quæ supra nos nihil ad nos.

Naturalia sciri nō posse.

Thales reptor geometriq.

Phliasium sermonem in Italiam vexisset: exornauit eam græciā qua magna dicta est: & priuatim & publice prestantissimis & institutis & artibus Cuius de disciplina aliud tempus fuerit fortasse dicendi. Sed ab antiqua philosophia usque ad Socratem: qui Archelaū Anaxagore discipulū audierat: numerimotusq; tractabantur: & vnde omnia

nes graios primus repertor: & naturæ rerũ certissimus explorator: & astrorũ peritissimus contẽplator: qui repertisse fertur temporũ ambitus: ventorũ flatus: stellarũ motus: tonitruũ sonora miracula. Siderũ obliqua Curicula: solis annua reuerticula. Anaxagoras dicebat: se natũ esse causa solis ac cæli videndi. Item censuit cælũ ex lapidibus esse compositũ: prædixitq; lapsurũ ex sole saxum: quod & factũ esse autumant. Dicebat hic niuẽ esse nigrã. Archelaus: physicam: philosophiã: athenas inuexit: estq; physicus appellat⁹: q; in eo defecerit philosophia naturalis. Socrate ethicen introducente: q̃q̃ ne hic quidem æthicæ rudis fuisse videat. Nãq; de legib⁹ philosophatus ẽ: & de honesto & q̃uo Verũ. Socrates philosophię moralis conditor propagator: illustrator extitit: q̃ platonem tantũ efficit: quant⁹ fuit. Cuius ingeniũ varios̃q; sermones immortalitati scriptis suis plato tradidit: cũ ipse litterã socratis nullam reliquisset: ex socrates variis & diuersis: & in oẽm partem diffusis disputationibus plures fluxere philosophi. Et cũ ali⁹ aliud apprenderet: proseminatæ sunt quasi familiæ dissentientes inter se & multum disiuncte & dispares: cũ tamen omnes se philosophi socraticos & dici vellent & esse arbitrarentur: primũ ab ipso socrate Plato. A platone Aristoteles & Xenocrates. Deinde ab antisthene: q̃ pacientiam & duriciam in socratico sermone maxime adamarat Cynica: cum ab Aristippo: quem ille maxime voluptarie disputationes delectarunt. Cyrenaica phylosophia manauerrunt: fuerunt etiam alia genera philosophorum: qui se omnes fere socraticos esse dicebant: vt eretricorum megaricorum: pyrrhoniorũ. Merito itaq; dictus est socrates fons philosophorum: a quo complures sectæ veluti riui profluxerunt. Sententiam regeremus: tutaremur & veluti reginã assererem⁹ malo legere tegeremus: vtiit sensus: se sententiam suã occultare dissi-

Anaxagoras

Niuẽ esse nigram Archela⁹

Socratis lĩa nulla.

A socrate familiæ philosophorum

Socratici omnes

mularecꝫ ritu ſocratis: qui quid ſibi videretur: & quid ipſe ſentiret te
Hoc ſcio qđ neſcio Opinatio incerti. gebat: affirmans nihil ſciri poſſe: cuius eſt illud hoc ſcio quod neſcio vnde opinatores & opinioſi dicti philoſophi: in quorũ philoſophia ſola erat opinatio: quod & lactantius memorat: opinatio autẽ incerti eſt: ſcientia certi id enim opinatur quiſqꝫ quod neſcit. Socraticam tem ratio illa eſt cõtra alterius opinionẽ diſſerendi: nã ita facillime nũqd verũ: ſed quid veriſimillimũ eſſet inueniri poſſe ſocrates arbitrabat. Carneades: de carneade in primo commentario ſatis multa: cuius id fuit acumen: ea ſubtilitas: ea eloquentia in diſſerendo: vt eo argumentãte quid veri eẽt haud facile diſcerni poſſe: hic tertiã inſtituit academiam: diſputauit olim Romæ pro iuſtitia & contra iuſtitiam copioſe & eloquenter. In eodẽ loco: Academiam ſignificat: quod gymnaſiũ erat in tuſculano. Nõ mihi videt: propoſitio hæc ſecundũ academicos & peripateticos vera eſt: qui aiũt ad beate viuẽdum opus eſſe præter virtutẽ bonis corporis: atqꝫ fortunæ: ſine ghus mãca eſt quodãmodo & quaſi multa virtus. Reſpondet ad hæc .M. Cicero ex dogmate ſtoicorũ: apud quos vnica virtus ſatis eſt ad beatam vitã efficiendã. Recte autem ſummũ bonum in ſola virtute ponetur: ſi homo ex ſola mente conſtaret: ſed cũ ex animo conſtemus & corpore: ad beate viuendũ opus eſt bonis animi & corporis: ne dũ alterum tueamur: alterũ relinquamus. Bruto tui auũculo. Diſcipulus introductus exiſtimatur eſſe atticus: cuius nomẽ perire nõ ſinunt ciceronis epiſtolæ: ſed nõ video quomodo brutus attici aunculus fuerit dicatur: nec id tradit. Cor. nepos: qui attici vitam breuiter eloquenterqꝫ perſcribit: eſt quidem vſus. M. Bruto familiariſſimæ. Eiqꝫ italia cẽdenti ſeſtertia centũ milia muneri miſit: ſed quod habuerit brutum auunculũ legiſſe non memini: quo circa ita legendũ eſſe cenſeo at huius cule bruti mei auunculo videtur: vt ſit ſenſus virtutem ad beatẽ viuẽdum ſatis eſſe videri. M. Catoni auunculo. M. Bruti de quo dudũ di-

Carneades pro iniuſticia:

Cato auũculus bruti.

& in omni diſputatione quid eſſet veriſimilimũ quæreremus: quẽ morem cum Carneades acutiſſime copioſiſſimeqꝫ tenuiſſet: fecimus & alias ſæpe & nup in tuſculano: vt ad eam conſuetudinem diſputaremus. Et quatriduí quidem ſermonem ſuperioribus ad te preſcriptũ libris miſimus. Quinto autem die cum eodem in loco conceditſſem? ſic eſt propoſitum: de quo diſputaremus. A. Nõ mihi videtur ad beate viuendum ſatis poſſe virtutem .M. At Hercule Bruto meo videtur: cuius ego iudiciũ pace tua di-

ximus:fuit enim Cato frater ſeruiliæ ex qua natus eſt brutus qui in libris de finibus differit ſolã virtutẽ effectricẽ eſſe vitæ beatæ. Auũculum dicimus matris mee fratrem: ab auo facta diminutione: perinde ac minor auus ſit: obtineatq; locũ aui & proximitate tueatur ſororis filiũ. Maior auunculus eſt auiæ maternæ frater: de quo Perſius. Maior auũcul⁹ exit: de hoc apud Suetoniũ copioſius: q tradit iuliũ ceſarẽ fuiſſe auũculũ maiorẽ auguſti. Quid ad honeſte/ſtoicis idẽ eſt honeſte viuere & beatæ. i. cum virtute viuere: peripateticis aliud honeſte viuere: aliud beate videtur. Qui male viuat miſerũ: contrariorum cõtraria ſunt cõſequentia: ſi inuitiis ſatis magna vis ẽ ad vitã miſerã: conſequens videtur: vt eadem vis invitutibus ſit ad beatam vitam efficiendam: olim duo philoſophi: alter ſtoicus alter peripateticus propugnabant pro ſuis vtrinq; decretis: acriter & contente: ſtoicus cenſebat vitam beatam hominum virtute animi ſola: & miſeriam ſumma malitia ſola poſſe effici: etiam ſi cætera bona omnia: quæ corporalia & externa appellant: virtuti deeſſent. Malitiæ adeſſent: contra peripateticus miſeram quidem vitã vitiis animi & malitia ſola fieri cõcedebat: ſed ad complendos omnis vitæ beatæ numeros virtutẽ ſolã nequaq; ſatis eẽ exiſtimabat quoniã corporis & fortunæ bona neceſſaria viderentur perficiendæ: beatæ vitę. Reclamabat hoc in loco ſtoicus & tãq; ille duas res diuerſas poneret mirabat: qđ cu eſſẽt malitia & virt⁹ duo cõtraria vita miſera & beata quoq; æq; cõtraria: nõ ſeruaret i vtriſq; vim & natura cõtrarii: & ad miſeriã quidẽ vitę cõficiẽdã ſatis valere malitiã ſolã putaret: Ad pręſtandã vero vitã beatam non ſatis ſolam eſſe virtutem dicere: tum peripateticus per quã hercle feſtiue arguciola hac de

Auũcul⁹ vnde.

Maior auunculus

Cõtẽtio ſtoici & pipatetici

Malicia ſatis ad vitã miſerã

Argutiola de congio vini.

xerim longe antepono tuo. A. nõ dubito. Nec id nunc agitur: tu illũ quantũ ames: ſed hoc q̃ mihi dixi videri quale ſit: de eo a te diſputari volo. M. Nempe negas ad beate viuendum ſatis poſſe virtutem. A. Prorſus nego. M. Quid ad recte honeſte laudabiliter: poſtremo ad bene viuendũ: ſatis ne eſt præſidii ĩ virtute. A. Certe ſatis. M. Potes igitur aut qui male viuat: non eum dicere miſerum: aut quẽ bene fateare: eum negare beata viuere. A. Quid ni poſſum. Nã etiam in tormentis recte honeſte laudabiliter. & ob eã rẽ bene videri põt: dũ modo intellĩgas: quod nũc dicam bene. Dico enim cõſtanter: grauiter: ſapienter: fortiter: hęc etiam in eculeum coniiciũtur: quo vita nõ

congio vini vsus est. Rogo te inquit respondeas an existimes vini esse amphoram. Cū abest ab ea vnus congius: quod stoico negante: vnus igitur congius inquit peripateticus amphorā facere dici debebit: quoniam cū deest ille vnus nō fit vini amphora: & cū accessit fit amphora: quod si id dicere: absurdū est vno congio solo fieri amphorā: itē dem absurdum est vna sola virtute vitā fieri beatā dicere: quoniā cum virtus abest beata esse vita nūq; potest.

Eculeus. In eculeū cōiiciuntur: Eculus torment i genus est quo homines cruciabiliter torquentur: de quo crebra mentio apud eruditos de quo valerius sic: Rupit verbera: fidiculas laxauit. soluit Eculeum: laminas extinxit. Itē laxato eculeo postq; insidiis oportunū tēpus animad = uertit aurē eius morsu corripuit: libro. iiii. de finibus sic scriptū legimus nec si ille sapiens ad tortoris eculeū: a tyranno ire cogatur similē habeat vultum vt si ampulā perdidisset. Itaq; fortis sapiens cōstans vita in eculeū ingredetur: vita beata nō introibit: licet id stoici cōuellāt: cōclusiūculis captiosis magisquā veris. Rapiuntur ad tortorem: quædā virtutes in procliui sunt: vt liberalitas: temperantia: mansuetudo: quædā cliuum subeūt & ascendēdo obluctantur: vt patientia fortitudo cōstantia: in illis cō

Virtutes in pcliui. Cliuium subeunt. tinemus animū ne pro labantur. In his exortamur incitamus: e virtutes in eculeū ingrediuntur: sub tortore spectantur: nulli supplicio nulli dolori succūbentes ad loca supplicii vita beata aspirare non potest vbi enim cruciatus sunt & tormenta ibi beatitudo esse non potest.

Vina lenia tenuia. Tanq; leuia vina: sensus est sicut vina tenuia aqua cōmixta sine nervis ac sapore sunt nulliscq; bonitatis: sic peruulgata stoicorū argumenta: quod idem sit honeste & beate viuere: imbecilla sunt & infirma quę gustanda potius sunt: q; in ea penitus ingurgitandū. Talia dogmata sunt a limine salutanda: & transeunter inspicienda. Vina leuia intelligi vult: quæ alio nomine tenua appellantur. Plinius ait in. xxiii. leuissimum vinū celerrime inueterari. Idē ait tenue vinū minus alere: magis stomachum nutrire: vinū aqua miseri staphilus primus inuenit: vinum omne quo tenuis eo odoratius: græci deuteria appellant: hoc est secundaria vina: que fiunt maceratis aqua vinaceis. Cato loram vo-

aspirat beata. M. quid igitur sola ne beata vita queso relinquitur extra hostiū: limēq; carceris: cū cōstantia: grauitas: fortitudo: sapientia: reliquæ virtutes rapiantur ad tortorē nullūq; recusent nec supplicium nec dolorem. A. Tu siqd es facturus noua aliqua cōquiras oportet: ista me minime mouēt nō solum quia peruulgata sunt: sed multomagis: quia tanq; leuia quæ

eat. Et hæc inter vina operaria numerantur: idē fecatum appellat qđ fecibus vini expressum est: dilutū vinū dicimus aquatū: hoc est aqua cōmixtum: vulgo indoctæ & insienter lymphatū vocitatur: quod in superioribus copiose explicauimus. Iste chorus virtutum: cōstantia: grauitas: fortitudo patientia: aliæq; consimiles virtutes significanť: quę veluti chorum constitu unt qui multorū concentu constat: dictus chorus a chara idest leticia: vt interpretatur plato libro secūdo de legibus: ab his autem virtutibus separari negant stoici vitam beatam: imo ad eos cursim per rectura pertinaciter affirmāt: sed hoc speciose magisquā vere dicitur quis enim dabit stoicis beatū esse: qui torqueatur: crucietur in eculū conniciatur sensus enim cuiusq; & natura rerum: atq; ipsa veritas: clamat quodammodo non posse beatū dici: eum qui in tormentis sit: neq; vitā beatam esse posse in contubernio carnificū ac tortorū cui nihil cōmune sit: cū doloribus: & ita aliud erit bene viuere/aliud beate viuere: ita boni esse poterunt: qui beati non sint. Ne expostulent: incusent: expostulare est querelā apud eum ipsum deponere: qui fecit iniuriā, postulare autē quærelā dicere de altero apud alterū/vnde expostulatio dicitur cōquestio aduersus eum quē incusamus. Nulla virtus vacat prudentia: Socrates omnes virtutes putabat esse prudentias: in quo errabat: quod vero non absq; prudentia recte dicebat auctor Aristoteles in sexto ethicorū: prudentis est bene consulere: prudentia circa humana versatur: & in his quæ sunt homini vel boua vel mala. De. M. attilio M. attiliū regulū fatentur omnes fuisse fortissimum constantissimū in perferendis cruciatibus: quibus eum peni crudelissime affecerunt: inclusum quippe angusto armario clauis acutissimis prefixo: vt se in nullā eius partem

dam vina nihil valent in aqua: sic stoicorum ista magis gustata q̄ potata delectāt. Velut iste chorus virtutum in eculeū impositus: imagines constituit ante oculos cū amplissima dignitate vt ad eas cursim prectura: nec eas beata vita a se desertas passura videatur. Cū autem animū ab ista pictura imaginibusq; virtutū ad rem veritatēq; traduxeris hoc nudū relinquitur: possitne qs beatus esse: q̄diu torquatur. Quamobrē hoc nō querumus. virtutes autē noli vereri ne expostulent: & querantur se a beata vita esse relictas: si enim nulla virt⁹ prudentia vacat: prudentia ipsa hoc videt: non omnes bonos esse etiā beatos. Multaque de. M. Attilio.

Chorus vnde.

Expostulare.

Postulare

Expostulatio.

Prudētia

Cruciatꝰ attilii reguli.

inclinare posset:palpebris quoq; insutis atq; insomnia cruciatū necauerunt. Merito itaq; laudant virtutē attilii tam magna infœlicitate maiorē:nec tamen beatū eū appellant: quia cōmunicatio beatitudini ad tormenta nulla esse potest.In laudem attilii reguli ait silius: nō ꝛ aduersa cauendo fugisse ægregiū: q̄ perdomuisse ferendo. De attilii reguli pacientia.Gellius.Augustinus.Cicero. Valerius. cæteri. Quinto cepione: quintus cepio consul oppidū tolosanū diripuit: ingēs auri pondus thesaurosq; opulētos ex templis abstulit: quod sacrilegiū:causa excidii cepioni exercituiq; eius postea fuit: qsquis enim ex ea dirreptione aurū attigit miserabili cruciabiliq; exitu periit:cepio ipse multis aduersis calibꝰ iactatus patria exorris sacrilegus turpiter interiit:filii quoq; eius bona paterna obscene oblirientes inter scorta ifami morte perierunt: hæc ex Strabone.

Quintus Cepione. M. Aquilio corrdantur:beatāq; vitā si imaginibus potius vti: q̄ rebus ipsis placet:Conantem ire in eculeum retinet ipsa prudentia: negatq; enim cum dolore & cruciatu quicquā esse commune. M. Facile patior te isto modo agere:& si iniquū est prescribere mihi te quemadmodū a me disputari velis:sed quero vtrū aliquid actū superioribus dies: an nihil arbitremur? A. actum vero & aliquā tum quidem. M. Atqui si ita est.pflígata iam hec pœne ad exitū ad

Prouerbiū habet aurū tholosanum

Gellio. Trogo:& ti magene: hinc prouerbiū de hominibus calamitosis ortum diciq; solitū est:ille habet aurū tholosanū: eadem sententia est illius quoq; veteris prouerbii habet æquū seianū.

.M. aqliꝰ reus

M. aquilius asiatici belli reliquias confecit:mixtis veneno fontibus:infamem fecit victoriā:hic consul: imperator ornatus a senatu: triūphalis factus est reus:quem eū Mar.Antonius orator defenderet:causa pe perorata ipsum arripuit.Constituitq; in conspectu omniū:tunicāq;

Tunicam diloricauit.

.M.Aquilii a pectore diloricauit:vt cicatrices:populus Romanus itadiceq; aspicerent aduerso corpore acceptas: simul & de illo vulnere quod ille in capite ab hostium duce acceperat: multa dixit: eoq; adduxit iudices vt.M.Aquilium damnare vererentur:quem fortuna ex hostium telis eripuisset.De Mar.aquilio historici omnes: & Cicero in verrinis:& in secundo de oratore. In eculeum:tormenti genus: vt antea diximus. Superioribus diebus: quatuor tusculanis quæstionibus. Profligata quæstio: absoluta pene ac effecta: profligare dicunt idonei scriptores prodigere & deperdere profligataq; res quasi proflictas & perditas.In alio significatu profligata appellant: quæ

Profligate Profligatæ res.

prope absoluta sunt: & in hac significatione accipitur hoc Ciceronianum: vbi annotandum est non satis circunspicienter. ab Aulo gellio: plerosq; reprendi veluti improprie inscite q; dicentes profligata esse edificia: & templa: & alia fere multa: quæ prope absoluta effecta q; sunt quæ & in profligato esse dici solent: nam in hoc plane loco profligata quæstio significatur finita

ducta quæstio est. A. quo tandem modo. M. Quia motus turbulenti iactationesq; animorũ incitatæ & impetu inconsiderato elatæ rationem omnẽ repellentes vitæ beatæ nullam partẽ relinquũt. quis. n. potest mortem aut doloꝛẽ metuens: quorũ alterum sæpe adest: alterum semper impendet esse non miser? Quid si idem (qđ plerũq; fit:) paupertatẽ ignominiã infamiã timet: si debilitatem cæcitatem: si denique quod non singulis hominibus sed potentibus populis sæpe contingit seruitutem: potest ea timẽs esse quisquã beat⁹ est? Quid: q nõ mõ ea futura timet: verũetiam fert: sustinet q; p̃sentia? adde eodẽ exilia: luctus: orbitates q reb⁹ his fractus

quasi ad exitum deducta. Contra Au. Gellii opinionem. Vnde non satis recte reprensus vir ille: ex aduocatorem turba videtur: qui quoram pretore dixit omnia vir clarissime negocia de quibus te cogniturum esse hodie dixisti diligentia & velocitate tua ꝓfligata sunt affectum quoq; dixerunt: qui latine locuti sunt: id qđ profligatum appellatur. In hac significatione: sicut. M. Tullius dixit in oratione de prouinciis consolaribus: bellum affectum videmus: & vere vt dicam pœne confectum. Idem in oeconomico. Cum vero iam affecta æstate vuas a sole mitescere fas est. Motus turbulenti: perturbationes significat de quibus in quarta tusculana copiosius. Sepe adest: scilicet dolor. Semper impẽdet: scilicet mors: quę vt saxũ tantalo semper impẽdet supra capita mortaliũ.

Cõtra. a. gellium lo profligato.

Affectũ bellum

Affecta æstas

Populus sepe contingit: Seruitus non solũ singularibus hominibus cõtingit: sed sepe totos populos subiugũ mittit: vt qui liberi fuerãt: in alienam cadant seruitutẽ. Dũ est autẽ & miserũ discere seruire: vbi sis doctus Dominari: nihil est vt inquit Mar. Tullius in tertia philippica fœdius seruitute: cum ad decus & libertatem nati simus. Idem ait omnem seruitutem esse miseram: illis vero miserimam: qui libertatis dulcedinem gustauerunt. Futura timet: timor proprie est de futuro malo: sicut ægritudo ad præsentia mala refertur. Orbitates: filiorum amissiones: Papinius in endechasyllabo: orbitas omnis fugiẽda nisu.

Nihil fedius seruitute

Egritudine eliditur: tristitia suffocatur. Iactaturq; Quid elatus ille: hæc in quarta Tusculana vberrime explicata sunt. Ergo vt hi miseri: cõtrariorũ contraria sunt cõsequentia: si miseri sunt: qui timent: beatus est. quẽ nullus merus terret. Si miseri qui egritudinibus: libidinibus: letitiis: inanibus exagitãtur: beatus ille: quẽ nullæ tales affectiones exedunt: extimulantq;.

Malatia

Correct' senecę locus

Vt maris trãquillitas: malatiam vocãt: maris quietẽ: ac trãquillitatẽ quãdo fluctus languẽt. neq; vlla aura cõmouentur: consimiliter Malatia est in grauidis ille langor & mollicies dissoluti & cũcta fastidientis Plinius in. xxiii. Malicorũ inqt experiẽ in grauidarũ malatia & quoniã gustatu moueat i fantẽ. Apud Senecã est luculenta illa sententia: ex libro nono epistolarũ. In ocio inconcusso iacere nõ est tranqlitas malitia est dictio mẽdosa est in codicibus impssis: nam pro malacia legitur malicia corrupto vocabulo elegãtissimo & sensu: sensus est: statũ animi beati talem intelligi qualis tranquillitas maris est: quãdo nec aura q dẽ minima fluctus commouet: maria. n. sua natura trãquilla sunt: ventorũ autẽ vi agitari atq; turbari solent, Quod si est: sensus est eum merito beatũ: & esse & dici qui supra fortunã est collocatus: qui nullis perturbationibus est obnoxi⁹: qui nihil timet: nihil cõcupiscit: nihil an igitur: qualem inuenire

Beat⁹ qui

difficile: imo impossibile est ægritudine eliditur. potest tãdem esse nõ miserrimus? quid vero illũ quem libidinibus: inflammatũ. & furentẽ videmus omnia rabide appetentem cum inexplebili cupiditate quoq; affluentius voluptatis vndiq; hauriat: eo grauius ardentiusq; sicientem nõne recte miserrimũ dixeris. Quid elatus ille leuitate: inaniq; lætitia & exultans: & temere gestiens: nonne tanto miserior quanto sibi videtur beatior? ergo vt hi miseri sic contra illi beati: quos nulli metus terrent: nullæ egritudines exedũt: nulle libidines incitãt: nulle futiles lætitiæ exultãtes languidis liquefaciunt voluptatibus. Vt maris igitur tranquillitas intelligitur: nulla ne minima q dem aura fluctus cõmouente: sic animi quietus & placatus status cernitur: cum perturbatio nulla est qua moueri queat: quod si est qui vim fortuuæ qui humana quæcũq; accidere possunt: tolerabilia ducat: ex quo nec timor eum nec angor attingat: idẽq; si nihil concupiscat: nulla afferatur animi inani voluptate: quid est cur is non beatus sit: & si hec virtute efficiuntur:

græci apathes vocãt quasi dicas impassibiles & imperturbatos: de q= bus plinius hæc: exit hic animi tenor: aliquãdo in rigorẽ quẽdã tor= uitatẽq; naturæ: durã & inflexibilẽ: affectusq; humanos admit: qua= lis apathes græci vocant: tales extiterũt Diogenes Cynicus: Pyrhon Heraclitus: & thimon. Diodorus quoq; & agatarchides tradũt ethio pas esse quosdam: apathes: hoc est absque passione vlla viuẽtes: qui immobiles per stant: verbera & iniurias sus q; deq; ferentes: qui sine af= fecto humano: filios & vxo res defunctas vident: in qui bus nullũ neq; iræ: neq; mi sericordię signũ cõuiscitur: a qbus oia mala quieto aio sedatoq; perferũtur. Im= potenti letitia: immodica & gestiente. Mathematicoꝝ iste mos est: postulata ma= thematicorũ sunt hæc: vt li ceat ab omni signo: siue pũ= cto ad omnẽ rectam lineam ducere & omnẽ finitã rectã lineam e regione eiicere: & oimodo signo & interuallo circulũ scribere. Item q̃ ei= dẽ æqualia sunt inuicẽ sibi æqualia esse: & si paribus pa ria demas: reliqua esse paria De quibus Euclides. Mar= tianus. Cẽsorinus: satis mul ta. Geometrię. Plato libro septimo de legib⁹: præcipit geometriã liberis hominib⁹ esse discendã: cuius inuẽto= res egypti fuerũt: vt docet Strabo in. xvii. sicut arithmetica a phœnicibus inuẽta traditur. Geo metriã vtilẽ esse necessariãq; futuro oratori: docet Quintilianus. Ge= ometres significatur mẽsor terræ. Geometriã inqt Ambrosius in exa mero. Audiuimus: thelassometrã nũquã audiuimus: dicitur aũt the=

Apathes.

Ethiopes Apates

Postulata mathe= maticorũ

Geome= tria discẽ da

Geome= tria disce= nda

Thelasso metra

quid est cur virtus ipsa per se non efficiat beatos. A. Arquí alterũ di= cí non potest: quin hi qui nihil me tuant: nihil angantur: nihil concu piscant: nulla impotenti leticia ef= ferentur: beati non sint. Itaque id vbi concedo: alterũ autem iam in= tegrum nõ est. superioribus enim disputationibus effectũ est vacare omni animi perturbatione sapien tem. M. Nimirum igitur confecta res est. Videtur enim ad exitum ve nisse quæstio. A. Propemodum id quidem. M. Verũ tam mathemati corũ iste mos est: nõ philosopho= rum. Nam geometre cum aliquid docere volũt: si qui ad eũ rem per tinet eorum que ante docuerunt: id sumũt pro cõcesso & probato. Illud modo explicant: de quo ante nihil scriptũ est: philosophi quã= cũque rem habent in manibus: in eam: que conueniunt: congerunt oia & si alio loco disputata sunt.

lassometra maris mensor. Quomõ hoc cõsequẽs: stoici dicũt nihil
esse bonũ: uisi qđ honestũ: quo cõcesso: cõsectariũ est beatam vitã non
posse sine honestate cõtingere: qđ argumentũ retroactũ pariter valet:
Q đ bonum honestum vt vita beata honesta sit: si quod honestũ est: id bonũ solũ habẽdũ est
ita sit: vt qđ bonũ sit id etiã honestũ sit: & beate viuere sit honeste &
cũ virtute viuere. Separatim libri sunt: vt in aliis libris tractent de honesto. In
aliis de summo bono: vt ita quæq; res suis argumentis explicẽt. Virtutes satis posse: Clara quidẽ & animosa
hæc vox ex palã profiteri virtutẽ ad beate viuendum satis esse: sed spectosius hæc
dici: q̃ verius persuaderi solẽt quoniã vt antea dixi. Virtus sine bonis corporis ac
fortunæ manda quodãmõ & mutila est: neq; ad plenũ effectrix beatitatis. Tantis
Tãtisper. per: interea: absolute ponit: sicut apud Liuiũ: tamen id imperiũ ei ad vberẽ ætatẽ incolumẽ mansit: tantisper
tutela muliebri: frequenter postulat hęc dictio: tãtisper vt poculetur cũ dũ: vel quo ad: accipiturq; pro tãdiu sicut apud Terentiũ Gelliũ.
Ciceronẽ. Plautũ & ceteros qui pure loquuti sunt: quod & supra annotauimus. Plautus in menechmis: mulier
tantisper blãditur dũ quod rapiat videt. Xerxes quidẽ
Xerxes bellator Xerxes lingua greca significatur bellato: arctoxerxes magnus bellator. Xerxem aũt persarũ regẽ quis ignorat potẽtissimũ maximũq;

Quod ni ita esset: cur stoicus si esset
quesitũ satis ne ad beate viuendũ
virtus posset. multa diceret cui sa-
tis esset respõdere se ante docuisse
nihil bonũ esse: nisi quod honestũ
esset: hoc probato cõsequens esse
beatã vitã virtute esse contentam
Et qũo hoc sit consequẽs illi: sic il-
lud huic. Vt si beata vita virtute
cõtenta sit: nisi honestũ qđ sit: ni-
hil aliud sit bonũ. sed tamen non
agũt sic. Nam & de honesto & de
summo bono separatim libri sunt
& cũ ex eo efficiatur. satis magnã
in virtute ad beate viuẽdũ esse vim
nihilominus hoc agũt separatim.
propriis.n. & suis argumẽtis & ad
monitionibus tractãda quæq; res
est: tanta presertim. Caue.n. putes
vllã in philosophia vocẽ emissam
clariorẽ: vllumue esse philosophie
ꝓmissum vberius vt maius. Nam
quid ꝓfitetur odii boni profectu-
rã se eũ qui legibus suis paruisset.
Vt esset cõtra fortunã semper ar-
matus: vt oia presidia habere in se
bone beateq; viuẽdi: vt esset semp
denique beatus. sed videro qđ effici
at tantisper. hoc ipsum magni esti
mo qđ pollicetur. Nã Xerxes qdẽ

extitisse? qui græciã copiis militaribus inundauit: q per maria ambulauit, per terras nauigauit: cuius introitus in greciã: sicut fuit metuẽdus: ita exitus erubescẽdus: de quo Trogus Plutarchus Probus emilius Herodotus plura. Intãtũ vt nihil sit notius: de Xerxe in hãc sentẽtiã Valerius maxim⁹: libro. ix. dictorũ factorũq; memorabiliũ. Age

refertus omnibus prẽmiis doniscq; fortunæ nõ eqtatu: nõ pedestrib⁹ copiis. nõ nauiũ multitudine. nõ infinito põdere auri cõtẽtus præmiũ ꝓposuit: q inuenisset nouam: voluptatẽ: qua ipse inuẽta nõ fuit cõtẽtus. Neq; enim nũquã finẽ inueniret libido. Nos premio elicere possem⁹ qui nobis aliqd attulisset quo hoc firmius crederemus. A. Vellẽ id quidẽ: sed habeo paululũ qđ requirã. ego enim assentior eorũ quæ posuisti alterũ alteri consequens esse: vt quemadmodũ si qđ honestũ sit: id solum sit bonum sequatur beatã vitam virtute cõficiri: sic vita beata in virtute sit nihil eẽ nisi virtutem bonum: sed Brutus tuus auctore & Aristone & Antiocho non sentit hoc putat enim etiã vt sit bonũ aliquod ꝑter virtutẽ tu sub specie viri perse. Ex accepto Xerxis: ꝓ Iouis noie græciã vis exterminare: numerus eqtũ fuit octo miriadũ. i. octoginta miliũ ꝑter camelos: & currus: myriarchas habuit hoc est ꝓfectos: q decẽ milibus ꝑerãt. Naues quoq; decies centũ milia numero habuisse dicit̃: vt non immerito proditũ sit flumina ab exercitu eius desicata defecisse. Alterũ alteri cõsequẽs: est quoddã argumẽtũ: ita cõsequẽs vt reciprocũ: sit: & retrorsũ idẽ valeat sicut exẽpli cã: si hõ viuit spirat: si spirat viuit q̃dã vero ecõtrario nõ recurrũt: sicut si pepit mulier cũ viro cõcubuit contra si non viro concubuit: nõ cõsequens est eã peperisse: potest. n.

Xerxes opũ regiarũ ope eximia: eo vsq; luxuria gaudẽs vt edicto ei ꝑmiũ ꝓponeret qui nouũ voluptatis genus reperisset: quãta dũ delitu nimiis capit̃: amplissimi ipserii ruina euasit: Tiberius cesar: nouũ officiũ instituit a voluptatib⁹: & eliogabalus ꝓponebat suis quasi themata: vt iura noua dapidus cõdiẽdis inuenirẽt: & cui⁹ placuisset: ei dabat maximũ ꝑmiũ. Nõ equitatu: tradũt scriptores: numerũ copiarũ terrestriũ: quas in greciã duxit Xerxes fuisse cẽtũ. lxx. myriades: idest decies septies cẽtena milia: myrias. n. numerus est cõtinẽs decem milia: trãsiuit eius exercitus per septẽ dies totidẽq; noctes: nullo tẽpore intermisso. Angustias hellesponti. Constrato in nauibus põte: fertur tũc quidã vir ellespõtinus dixisse o Iuppiter qđ

Xerxes premiũ dabat inuenit voluptatum

A voluptatibus Heliogabalus.

Copiæ xerxis

Myrias quid

Dictum hellespõtii.

Myriarchæ.

Numer⁹ nauium.

Reciproca cũ argumentum.

et coisse cum viro nec tamen peperisse: hoc autē ciceronis argumentum videtur idē valere retrorsum: & ex vtraq; parte esse cōsectarium vt quod honestum si id bonū esse: quod bonū id honestum: & beata vita ac virtus se viciſſatim cōsequantur: vt vita beata sine virtute virt⁹ sine vita beata esse nō possit: græco vocabulo talis argumētatio dicitur logotropos: vt si viuit plato spirat plato: si spirat viuit. Auctore aristone & antiocho: brutus philosophos omnes græcos ferme attigit: nec vllius ipsorū disciplinę: vel expers vel ignarus fuit: platonicos tamen enixe coluit: veterem academiam sectatus. Antiochum ascalonitam ingenti admiratione obseruauit: eiusque fratrē noie aristonē pstanti virtute virū amicitia cōtubernalitateq; sibi deuinxit. M Tulli⁹ in bruto & in hortensio testatur se operam dedisse antiocho quem veteris academię nobilissimum & prudentissimum philosophum fuisse dicit. Aristonem quoq; antiochi fratrem adhibuisse se testatur: & ita symmathitæ: ideſt condiscipuli fuerunt. M. Tullius & brutus. Antiochus autem & aristo fratres: vtpote platonicæ sectæ: sectatores: non solam virtutem: in bonis numerabant: sed preter virtutem bona corporis & fortunæ asserebant: tanq; ex hic omnibus vita beata perficeretur: solitus erat antiochus disserere contra academicos recentiores qui contra suum doctorem philonem etiam librum edidit: libro quarto de finibus tradit aristonem negaturum sibi videri bona vacuitatem doloris diuitias valitudinem: qui mihi videtur fuisse alius ab hoc Aristone longe antiquior: cuius dogma vbique librorum insectatur & oppugnat. Cum athenis imperator. M. Tul. in ciliciam proconsul missus: rebus bene gestis victoria iusta hostibus profligatis apud Issum imperator appellatus est: quo in loco Darius ab alexandro fuerat superatus. mox e prouincia decedens rhodum prius deinde athenas amore & desiderio antiquorum conseruationum: quas adolescens: studiorum causa in his locis habuerat. Auidissime reuisit: exceptus summo honore: cū a primoribus tū a philosophis & disciplinarū magistris: qui pro ingenii & doctrinæ fama vndiq; ad ciceronē cōcurrebāt. Si essēt vlla corporis mala academici morbos corporis: dolorē: egestatē: ifortunia & cętera id

Logotrophos.

Antioch⁹ magister ciceronis & bruti.

Symmathitæ. Condiscipuli. Aristo.

tutem. M. Quid igitur cōtra Brutū ne me dicturū putas. A. Tu vero vt videtur. Nam præfinire non est meum. M. Quod cui igitur cōsentaneum sit alio loco. Nā ista mihi & cū Antiocho sæpe: & cū aristone nupter cū athenis imperator apd eū diuersaret: dissentio fuit Mihi enim nō videbatur quisquā esse beatus: posse: cū in malis esse.

genus quæ contra naturã ſunt appellant mala: ſicut re vera ſunt. Et vulgo nominitãtur ſtoici vero incõmoda dicere malunt: quæ græco vocabulo appellant diſchreſtemata:: ſiue reiectanea: quæ græce dicũtur apoproegmena: hæc autẽ mala corporis & fortunæ: cadere in ſapientẽ poſſe nemo non nouit: ex quo colligitur ſapientẽ in malis eſſe poſſe: quod Ciceroni in præſentia perinde ac ſtoico ſtoicæq; ſectæ ꝓpugnatori nõ probatur: vult.n. in ſapientẽ malũ cadere non poſſe: cum aũt dolere egrotare in egeſtate eſſe poſſit ſapiens: hæc mala appellanda eſſe nõ cẽſet: ſed potius incõmoda ſiue reiectanea ex ſtoicoꝝ ſẽtentia: q cũ academicis verbis conſentiũt re diſſident.

Mala. Incommoda. Diſchreſtemata. Reiectanea.

In malis autẽ ſapientem eſſe poſſe ſi eſſent vlla corporis aut fortunæ mala. Dicebantur hæc quæ ſcripſit etiã Antiochus locis pluribus virtutem ipſam per ſe beatam vitã efficere poſſe neq; tamẽ beatiſſimã. Deide ex maiore parte pleraſq; res nominari etiã ſi qua pars æbeſſet: vt vires: vt valitudinẽ: vt diuitias: vt honorem: vt gloriã: quæ genere non numero cernerentur. item beatam vitam etiã ſi ex aliqua parte claudicaret: tamen ex multo maiore parte optinere nomen ſuum. Hæc nunc enucleare nõ ita neceſſe

Neq; tamẽ beatiſſimam: ſtoici inter quos Seneca eſt academicos reprendũt: qui aiũt beatũ quidẽ futurũ hominẽ vel ſola virtute: nõ futurũ autẽ beatiſſimũ: tãq; inter poſitiuũ: & ſuperlatiuũ ſicut re vera eſt ſit diſcrimi-

An beata & beatiſſima vita ſit eadẽ. Nihil rectius recto Beata vita ſumme perfecta

natio diſtantiaq; nõ parua: ſed ſtoicis eadẽ videtur vita beata & beatiſſima qui gradus tollũt: qui aiũt nihil eſſe rectius recto: nihil verius vero: nihil tẽperatius tẽperato quorũ argumenta hæc ſunt beata vita bonũ perfectũ in ſe habet: & inſuperabile: quod ſi eſt perfecte beata eſt præterea ſi vita beata nullius eſt indigens: omnis vita beata perfecta ẽ eadẽq; eſt & beata & beatiſſima: quinetiã ſi beata vita ſummũ bonum habet ſumme beata eſt ſummũ aũt bonũ adiectionẽ non recipit: quid enim ſupra ſummũ erit. Ita nec beata vita ſine ſummo eſt: quæ nec minor fit nec maior ipſa. Decreſcere.n. ſummũ bonũ nõ poteſt ſicut nec increſcere: beata vita ſumme perfecta eſt: nec habet quo procedat: qd enim accedere perfecto poteſt: profecto nihil: aut non erat perfectum cui acceſſit: ſed hæc ſtoicorum ſpineta. non tã vera quẽ glorioſa: peripateticorũ academicorũq; doctrina ſuccidit: quæ ad ſenſum cõmunẽ propius accedit: & beatã vitam: & beatiorem & beatiſſimã gradatim eſſe decernit. Secũdum ſtoicos. q. metellus macedonicus ille inter rara humana fœlicitatis exempla numeratus: qui tres filios conſules vi-

Profecto nihil accedere põt.

Metellus beatus.

dit:e quibus vnũ etiam censorem & triumphãtem:quartum autẽ prætorem eosq; salnos reliquit:& tris filias nuptes:cum ipse consul:cẽsor augur fuisset triumphasset: nihilo beatior erit q̃ regulus: qui in potestate hostium cruciatus: vigiliis. Inedia necatus est:neminem enim putaui esse beato beatiorem. Etiam si qua pars abesset:finis bonorum constituitur si quis haberet ea:quæ secundum naturam sint:vel omnia: vel plura & maxima:quæ. τὰ πρῶτα τὰ φυσεωσ prima nature nominãtur. Varro primigenia appellat:de quibus mox plura. Non numero: numer⁹ enim talium rerum ferme infinitus est: quæ inter bona corporis & externa percensentur. Claudicaret:vita beata in hoc differt a beatissima:q̃ in altera consumata & summe perfecta sunt omnia: vt non sit incremento locus. In altera multa quidẽ suppetunt: sed non omnia: vt ita ex aliqua parte vita beata claudicare possit. & tamẽ nomẽ suũ retineat:cum in beatissima sit cumulus rerum omniũ citra vllam caudicationem detractionẽue.

Prima naturæ

Beata Beatissima

est: quãquam non constantissime dici mihi videntur. Nam & qui beatus est: non intellígo quid requirat: vt sit beatior: si est enim quidẽ quod desit. ne beatus quidem est. Etq; ex maiori parte vnamquáq; partem appellari spectariq; dicit: est vbi id isto modo valeat. Cum vero tria genera malorum esse dicant: qui duorum generum malis omnibus vrgeatur: vt omnia aduersa sint in fortuna: omnibus oppressum corpus & confectum doloribus: huic paululum ne ad beatã vitã deesse dicemus non modo ad beatissimã: Hoc illud est:quod Theophrastus sustinere non potuit. Nam cum statuisset verbera:

Enucleate:enodate explicate. Vt sit beatior:nunc vt stoicus:diserit:in libris vero de finibus vt peripateticus:sentit esse beatiorem beato:nunc beatum intelligit: cui nihil desit cuiq; nihil accedere potest & ita nullus incremento locus relinquitur. Ex maiore parte:vt beatus.s.dicatur qui magnam partem eorum bonorum possidet: quibus confit fœlicitas:sicut orator:& philosophus dicuntur: qui ex maiori parte instructi sunt oratoria philosophicaq; suppellectile:etiam si non omnia ad plenũ suggerantur. Tria genera malorum:si tria sunt genera bonorum:totidem malorũ genera esse necessum est. A deo nullum contrarium sine contrario altero esse placuit:sunt igitur mala animi:vt insipientia:& vitium:sunt mala corporis:vt morbus & dolor.

Nullũ cõtrariũ sine contrario

Sunt mala fortunæ:vt egestas & exilium. Argumentatio autẽ Ci-

ceronis talis est. Si beata vita cunstituitur ex maiori parte bonorum. Ita misera vita fiet ex maiori parte malorum. Ergo sapiens affectus malis fortunæ: & corporis beatus esse nō poterit: quia a maiori parte vnaqueq; res nominatur: plura autem sunt mala corporis & fortunæ q̄ animi bona. Ergo sapiens ita affectus miser esse dicetur: dicere autē sapientem esse miserū q̄is oppressus sit fortunę: & corporis incōmodis est subabsurdū: cū sapiens secūdum stoicos in tauro phalaridis clusus a beatitate non destituatur: neq; vllo nunq̄ tempore in miseria esse possit. Illis enim solum quod turpe est malum: quod honestum bonū videri solet. Sapiens vero semper honestū amplexatur: seiunctus a turpitudine: ideoq; si premitur. Egestate dolonibus: orbitate: exilio: & aliis id genus: incommodis: nō tamen erit miser hæc. n. illi non mala esse dicunt: sed incōmoda: & reiectanea. Elate & ample loqui: theophrastus qui ex dīuinitate loquendi nomē inuenit: nō est ausus magnifice loqui: nec elato animo fi

Triplicia mala.

tormenta: cruciatus patriæ euersiones: exilia orbitates magnam vim habere ad male miserecq; viuendū: non est ausus elate & ample loqui cum humiliter demisseq; sentiret. Quam bene non queritur constāter quidem certe. Itaq; mihi placere non solet consequentia reprehendere: cū prima concesseris. Hic autem elegantissimus omniū philosophorū & eruditissimus: nō magnopere reprehēditur cum dicitur tria genera honorum. Vexatur autē ab omnibus. Primū in eo libro quem scripsit de vita beata: in quo multa disputat: quāobrem is qui torqueatur. q crucietur. beatus eē non possit. In eo ēt putatur dicere

denter asserere sapientē fore beatū in malis fortunæ: ac corporis constitutū: quod stoici alacriter affirmant. Sentiebat. n. theophrastus: inter tormēta & cruciatus: & egestates: & exilia nō esse locū vitæ beatę: etiā si talis esset sapiētissimus. Concesso. n. quod tormenta: exilia orbitates & cætera hoc genus: magnā vim habēt ad misere viuendū: consequēs est: vt qui in his malis fuerit misere viuat: potest aūt sapiens talia perpeti. Ergo sapiens miser esse poterit: quidā cū prima concesserint. Consequentia reprendunt: quod Ciceroni non placet concessis enim primis cōsequentia quoq; concedenda vidētur ex formula dialecticorū: nā syllogismus est oratio in qua cōcessis quibusdā aliud quiddā per ea: quæ concessa sunt necessario conficitur. Vexatur: vellicatur: taxatur: arguitur. De significatu huius verbi lege macrobiū & gelliū.

Sapiens nunq̄ in miseria

Syllogismus.

In rotam:genus est Diri formenti:quo ac tempestate germani alitq; transmontani in atrocibus sceleribus puniendis prope peculiariter vtuntur.libet in hoc gloriari iliacis nationibus: nulli mitiores placuisse pœnas.De hoc genere supplicii intelligitur apud poetam sic scribentem.Radiisq; rotarũ districti pendent. Dixit theophrastus & merito dixit:quamuis stoici reclament.In Rotæ tormenta non ascendere vitã beatam: quid enim queso beati eẽ potest in cõtubernio cruciatuum:ac suppliciorum:q̃ cõmunicatio beatæ vitę cũ tortoribus radiisq; rotarum quibus sapientissimus: fortissimus: pacientissimus.qs q; succũberet: quibus stoici illi magnidici & verbotũ tenus apathes. succubuissẽt dixissentq; Aliud eẽ in schola iactãter loqui. Aliud i rota cruciabiliter torqueri. De qua sic scribit Seneca in decima epistolarum moraliũ: caput vsq; eo dimisit: donec radiis insereret: & tandiu se in Sedili suo tenuit.donec ceruicem circũactu rotæ frangeret: hæc tamen senecę verba de rota vehiculi intelligũtur: nõ de illa rota:que pro tormenti genere tantũ parata est: cuius Apuleius quoq; commeminit:in asino aureo. Idẽ valẽt:sensus ẽ:theophrastus nusq̃ in libris suis nominatim dicit: in rotã non ascendere vitã beatã: sed consimilia eloquitur. Idẽ pollentia:In hac enim sententia est:vt q cruciatur:q torquetur is beatus esse nõ possit. Huic succensere dicenti:interrogatiue pronunciandũ: est enim sensus: si concedo thophrasto:que primo loco ponit videlicet mala esse corporis & fortunæ incõmoda:Debeo illi & consequentia cõcedere nec merito possum succensere dũ dicit non omnes bonos esse beatos:cũ in quẽlibet bonũ ac sapientem cadere possint dolores corporis & naufragia fortunæ: quæ a Theophrasto in malis numerãtur:Succẽsere aut est irasci iusta de causa: autor donatus:Catholica est illa apud silũ fabiana sentẽtia succensere nefas patriæ. In chalistene:nomẽ est libri cõditi a theophrasto: de interitu calisthenis sodalis sui acerbissimo:super quo in tertio cõmentario satis multa. Vitã regit fortuna: in libro de fœlicitate docuimus: quẽadmobũ antiqui fortunã existimarũt deã esse p̃potentẽ moderatricẽq; rerũ humanarũ:que toto modo omnibus locis omnibusq; ho

Suppliciũ rotæ.

Stoici magnidici.

Succẽsere

in rotam beatã vitam non ascendere. Nusquã id quidem dicit omnino:sed que dicit idem valẽt. Possum igitur cui concesserim in malis corporis esse dolores.in malis fortunæ naufragia.huic succensere dicenti non omnes bonos esse beatos.Cum in omnes bonos eaque ille in malis numerat: cadere possit vexatur idẽ Theophrastꝰ:& libris & scholis omniũ philosophorum

ris:oium vocib⁹ ſola inuocaꝛ:& vna nominaꝛ: ſola laudaꝛ:ſola arguiꝛ & cū cōuitiis coliꝛ: volubilis & ceca exiſtimata. Vaga incōſtās: indignorūq; fautrix:huic omnia expenſa: huic omnia ferūtur accepta. & in tota ratione mortalium ſola vtranq; paginam facit. Nam vt inquit veriſſime Ouidius:Nempe dat & quodcunq; libet fortuna rapitq;:fortune ſimulachrū vt alibi quoq; annotauimus. Cū copia & gubernaculo figurabant:tanq̄ & hæc opes tribuat:& humanaꝝ rerum regimē obtineat: ꝓſpiciēter ergo & ſcite dixit thophraſtus. Vitam regi fortuna magis q̄ ſapiētia: quā poeta omnipotētē appellat: cui tanq̄ deæ tēpla erexerūt. In cælo quoq; locū aſſignātes: quintus enim ab horoſcopo co locus appellaꝛ bona fortuna:quæ græco vocabulo agathothyche nominatur q̄ aſpectus potētiſſimus ē. Cū de trigono ab horoſcopo videatur. Sextus vero locus mala fortuna dictus: hoc eſt cacotyce:qui nulla cū horoſcopo ſocietate cōiungitur. Vexent itaq; philoſophi:carpāt caſtigent prout liber hanc theophraſti ſentētiā tanq̄ mollē ac eneruatā nec tanto viro dignā:cū conſtet fortunā plus pollere q̄ prudētiā q̄ cōſilia ſexcentorū hominū:de qua eſt petronii arbitri ille verſus: dignus memoratu. Rerum humanarū diuinarūq; poteſtas:quæ noua ſemper amas: & mox poſſeſſa relinquis. Recte id quidē.ſ. dicūt philoſophi:negātes quic q̄ dici poſſe languidius. Si enim tot ſunt:per cōditionalē enunciationem oſtēdit plus valere fortunā q̄ ſapientiā. Si modo inquit cōcedimus eſſe bona corporis atq; externa: tot iuga:prout ſentit theophraſtus. Quā ſibi cōſtanter: de incōſtantia epicuri dictū eſt: In ſecunda Tuſculana:qui ſibi interdū diſſidet ac repugnat. Laudat tenuem victum:epicurus in epiſtolis aqua & cibario pane ſe contentū eſſe teſtatur:& ad amicū ſcribens:mite ingt mihi paulū caſei: vt cū epulari lautius voluero poſſim. Certos ingt ſeneca habebat dies ille magiſter voluptatis epicurus:quibus maligne famem extingueret: viſurus an aliquid deeſſet ex plena & cōſumata voluptate:& quantū deeſſet. Idem

Fortūa toto mūdo inuocaꝛ:

Fortunæ Simulachrum.

Agatothyche.

Cacotyche.

Verſus petronii arbitri.

Tenuis victꝰ epicuri.

Victꝰ ſimplex ſalubertimus

ꝓ in Caliſthene ſuo laudarit illam ſententiā. vitam regi fortuna:non ſapientia Negant ab vllo philoſopho quicquam dictū eſſe languidius. Recte id quidem:ſed nihil intelligo dici potuiſſe conſtantius ſi.n. tot ſunt i corpore bona:tot extra corpus in caſu atq; fortuna: nōne conſentaneū eſt plus fortunā quę domina rerū ſit & externarū & ad corpus pertinentiū quam conſiliū valere. An malumus Epicurū imitari: qui multa preclare ſepe dixit quā enim ſibi cōſtanter: conueniē

dicebat auctore Iaertio ſimplices ſapores æquã magnifico luxui ferre voluptatẽ: & ſimplicẽ victũ ac tenuẽ cõferre ad bonã valitudinẽ hominẽq; ad vitæ vſus neceſſarios efficere impigrũ ac ſtrenuum: libros ſuos epicurus vt inquit Hieronymus. Referſit oleribus & pomis: hoc quidã ſentire & tradere eſt philoſophi: ſed philoſophi grauis non voluptarii videtur enim talis ſententia parũ cõuenire illi qui ſummũ bonũ collocat i voluptate: qđ ſi talia detenui victu dicerentur a ſocrate ſiue ab ãtiſthene plauſibiliter acceiperẽt: illi.n. fuere philoſophi grauioris auſterioriſq; diſciplinæ: Socrate nihil notius. Antiſthenes vero fuit cynicæ ſectæ: cõditor vel illuſtrator: cuius geſtamina fuerũt: pallũ: pera: & baculus: cognominatus haplocyon: hoc eſt ſimplex canis voluptatẽ ſummũ malũ eſſe dixit: eius nãq; hoc verbũ ẽ: μαρειηρ μαλλον ηοθειηρ: ideſt inſanire potiuſquã oblectaret:

Antiſthenes ſectæ cynicę cõditor.

Haplocyon.

terq; dicat nõ laborat Laudat tenuem victũ philoſophi id quidem ſed ſi Socrates Antiſthenes diceret non is qui finẽ bonorum voluptatem eſſe dixerit: negat quẽquã iucũde poſſe viuere: niſi idẽ honeſte ſapienter iuſteq; viuat. Nihil grauñ nũ philoſophia digniꝰ niſi idẽ hoc ipſum honeſte ſapiẽter iuſteadvoluptatẽ referret. Quid melius quã fortunã exigum interuenire ſapiẽti? ſed hoc is ne dicit: qui cũ dolorem nõ modo maximũ malum ſed ſolũ malũ etiã dixerit toto corpore oprimi poſſit doloribus acerrimis: tum cũ maxime contra fortu-

Negat .ſ. epicurus. Iucunde poſſe viuere: ex primo de finibus verba ſubſcripſi: quę ſũt hęc Clamat epicurus: is quẽ nimis voluptatibus eſſe deditum dicitis: nõ poſſe iucunde viui niſi ſapienter honeſte iuſte viuatur: nec ſapienter honeſte iuſte niſi iucunde: auctor eſt laertius epicurũ dixiſſe virtutem eſſe a voluptate inſeparabilẽ: & iucundã vitã: a virtutibus ſeparari nõ poſſe. Quid melius q̃ fortunã: pergit referre ſententias epicuri laudabiles & ſummis philoſophis dignas: a quibus ipſemet diſſidere videbatur: ſententia enim eſt hæc epicuri memoratiſſima. Raro fortuna interuenit ſapienti: vel ſic. exigua fortuna interuenit ſapienti: talis autẽ ſapientia cum ſit robuſta planeq; virilis non videtur cõgruere philoſopho: illi qui dixit dolorem eſſe maximũ malum Nam ſi verum eſt dolorem eſſe maximum malum: poterit non exigua: ſed maxima fortuna caſuſq; interuenire ſapienti: qui doloribus acerrimis non minus opprimi poteſt: q̃ qlibet inſipiens. De epicuro in ſecunda tuſculana copioſius: vbi conuentes preteriuimus illud: ſed homo cau-

Sentẽtia epicuri.

Homo catus. epicurus.

tus nunq̃ terminat modum: non catus legendum est:sed catus: hoc acutus: & sapiens quem locum grammatici pro testimonio aduocant docentes catum dici pro sapiente. Metrodorus: hic fuit discipulus epicuri:qui mox se ad carneadem contulit. Amauit meretricem nomine leontium:ad quam epicurus scriptitauit: quæ tam erudita fuit vt ausa sit scribere contra theophrastum scito sermone & attico: ad hanc referẽ dum est illud plinianum ex proemio. Cernimus aduersus theophrastum scripsisse etiam fœminam metrodorus ab epicuro sapiens appellatus:putabat: vt ante dictum est.eum perfecte beatum cui corpus bene constitutum esset: & exploratum ita semper fore: quis autem est iste cui exploratum hoc possit esse: cum momẽto se mihoræ:possit vel robustissimus ægrotatione subneruari:magnifica est plane & animosa metrodori illa vox qua ait se intercluisse aditꝰ oẽs fortunæ:ne ad eũ possit aspirare: neq; in ipm lõgas

Metrodorus. Leontiũ meretrix cõtra theophrastũ.

Magnifica vox metrodori.

nam:glorietur Quod idẽ meliorib⁹ etiã verbis. Metrodorus. Occupaui inquit te fortuna atq; cepi: omnesq; aditus tuos intercluſi: vt ad me aspirare non posset: preclare si id Aristo Chius aut si stoicus Zeno diceret:qui nisi quod turpe esset nihil malum duceret. Tu vero Metrodore: qui omne bonum in visceribus medulisq; condideris & diffiniens summum bonũ firma corporis affectione: exploratoque spe contineri:fortunæ additus intercluſisti. Quomodo isto .n. bono iam expoliari potes. Atqui his capiuntur imperiti:& propter huiusmodi sentẽtias istorũ hoium ẽ manus habere: sed cũ sit metrodorus philosophus: voluptarius ac mollis omne bonum in visceribus collocatus:non videtur ei conuenire tam virilis tamq; excelsa sententia:q̃ si aut ab aristone aut ab zenone diceretur preclare dici videretur:cum fuerint illi longe:austeriores grauioresq; philosophi graui enim: grauis voluptario voluptaria est accommodata sententia. Aspirare accedere. Virgilius. Nec æqs Aspirat achillis: alias fauere:vt Virgilius. Aspirat primo fortuna labori. Ariston chius: huius aristonis chii meminit in libro quoq; de senectute:nescio an hic sit ille Aristo cuius exposa sentẽtia est dicentis nihil differre. aliud ab alio:nec esse res vllas p̃ter virtutes & vitia inter quas:qcquã oino interesset:hũc in libris de finibus idẽ idẽ taxat. zenone vero cõditore stoicæ sectæ:nihil celebratius:qui nihil bonum nisi honestũ:nihil malũ nisi turpe esse cẽset:cuiꝰ paradoxa illudit .M. Tul. in oratione p murena:& in quarto de finibꝰ refellit: i tusculanis

Pro stoicis & contra stoicos

vero quæstionibus totus est stoicus & stoici dogmatis propugnator. Sunt ergo veluti loci cõmunes: dicere pro stoicis & contra stoicos.

Quid cuiq; dicendũ: philosopho voluptario non est dicendũ se esse supra fortunã collocatũ: nec enim talẽ virũ talis decet sententia: sicut stoico: & cynico non conuenit dicere voluptatẽ esse summũ bonũ: & omnia voluptatis causa facienda: talis enim sententia decet epicureos & asotos: de aristippi schola: igitur q̃ acutus disputator est spectat nõ tã quid quisq; dicat: q̃ quid cuiq; dicendũ sit: videt non tã quid dicat Metrodorus: sed qd dicere debeat. Quid dicã bonos:

Fimbriæ factum sapiens

fimbriæ cõsularis viri factũ illud oppido q̃ sapiens: qui iudex existens. M. Lutatio: cũ is sponsionẽ feciſſet: q̃ vir bonus esset: noluit eã rẽ iudicare: ne aut spoliaret fama probatũ hominẽ si contra iudicauisset: aut statuisse videretur virũ bonũ aliquẽ esse cũ ea res innumerabilibus officiis & laudibus cõtineretur. Ex Valerio maximo &. M. Tullio. Eũ dicimus virũ bonũ: qui prosit: quibus possit: noceat nemini. Et vt hoc in loco explicat. M. Tullius: dicimus viros bonos: omnibus virtutibus ornatos: quales pauciſſimi vix reperiuntur: nã vt inquit ille: Rari quippe boni numero vix totidẽ quot thebarum portæ vel diuitis hostia nili. Seneca ait Iouem nõ plus posse q̃ virum bonũ. Tanta est vis bonitatis. Subiecta notio: intelligentia & sensus De notione supra dictũ est. Secretis: seiũctis: sequestratis: demotis.

Bon⁹ cõstat ex multis

Rari boni

Beatitudo quid

Cumulata complexio: Boetius in tertio de consolatione: beatitudinẽ ait esse statũ bonorũ omniũ congregatione perfectũ. Augustinus quoq; in quinto de ciuitate dei fœlicitatẽ dicit esse plenitudinẽ omniũ rerum optandarum: quibus qui fruuntur beati merito dicuntur.

Magnidici stoici

Si quicq̃ boni: tanquã stoicus ducit solã virtutẽ in bonis: nec in malis ponit fortunæ naufragia & corporis dolores: vult enim solã virtutem esse effectricẽ vitæ beatæ: etiã si absint cõmoda fortunæ & cor-

multitudo. Acute autẽ disputatis illud est. Nũquid quisq; dicat: sed quid cuiq; dicendũ sit videre. Velut ea ipsa sententia: quã in hac disputatione suscepimus. Omnis bonos semper beatos volumus esse quos dicam bonos perspicuũ est. Omnibus. n. virtutibus instructos & ornatos: tũ viros bonos dicim⁹ Videamus qui dicendi sunt beati. Equidem hos existimo: qui sint in bonis nullo adiuncto malo: nec vlla alia huic verbo: cũ beatũ dicim⁹ subiecta notio est: nisi secretis malis omnibus cumulata bonorum complexio: hanc assequi virtus: si quicq̃ preter ipsam boni est nõ po

poris:& adsint incõmoda:quæ stoici volũt mala appellare: cũ sapiens in his esse possit sed vt sæpe diximus speciosę magnificęq; ista dicũtur:cũ autem ventũ ad verum est sensus moresq; repugnant. Casus importat:Aristoteles in physicis.Quotiens inquit aliquid cuiuspiam rei gratia geritur aliudq; quibusdã decausis:q̃ quod intendebatur obtingit:casus vocatur:licet casum diffinire vt docet Boetius in qnto de consolatiõe inopinatũ esse euentũ. Statius sentẽtialiter ait: omnia casum fecimus: & vires auxit fortuna nocendi sensus est.Si mala sunt quę ex casu fortunaq; proueniũt: sapiẽs beatus esse non poterit. Cũ in illum possit casus incurrere: possitq; subiectus esse omnibus fortunæ fulminibus. Cõmunib⁹ magistris: vt antiocho:aristoni & aliis qui fuerũt cõmunes doctores.M.Bruti: & Ciceronis.

Casus quid.

teſt. Aderit enĩ malorũ ſi mala illa dicimus turba quædã paupertas: ignobilitas: humilitas: ſolitudo: amiſſio ſuorũ graues dolores corporis: perdita valitudo: debilitas: cæcitas interitus patriæ:exiliũ ſeruitus.Deniq; in his tot & tantis:atq; etiã que plura poſſunt accidere poteſt eſſe ſapiens: nam hæc caſus importat qui in ſapientẽ poteſt incurrere. At ſi ea mala ſunt quis poteſt preſtare ſapiẽtẽ ſemper beatũ fore cũ vel in oĩbus his vno tẽpore eſſe poſſit. Non igitur facile concedo neq; Bruto meo:neq; cõmunibus magiſtris: neq; veteribus illis Ariſtoteli.Speuſippo.Xenocrati:Polemoni: vt ea que ſupra enumerauĩ in malis numerẽt:idẽ dicãt ſemper beatũ eſſe ſapientẽ. Quos ſi titulus hic delectat inſignis & pulcher.Pythagora Socrate & Platone digniſſimus inducãt animũ illa quorũ ſplendore capiuntur: vires valitudinẽ pulchritudinẽ: diuitias honores opes conẽnere:ea q; his

Speuſippo: hic ex ſorore platonis genit⁹. Scholæ platonicę octo annos magiſter fuit: ſpeuſippo ſucceſſit in academia Xenocrates philoſophoꝝ ſeueriſſimus:qui cũ eſſet ingenio hebeti & tardo:dixit Plato illum ægere calcaribus: hũc dixit meretrix phryne põ virũ eſſe:ſed ſtatuã: cũ nullis blandimentis hominẽ illicere potuiſſet ad concubitum Xenocrati: ſucceſſit polemon:qui cum eſſet adoleſcens impudicus pditæq; luxuriæ audito Xenocrate:ad frugalitatẽ modeſtiãq; conuerſus: ex infami caneone maximus philoſophus euaſit.De quo Oratius:quæro facias ne qđ olim mutatus polemon ponasinſignia morbi:hi tres ſucceſſores Platoni a

Speuſippus

Xenocrates

Polemon

academiam nouis opinionibus repleuerũt. Ita ſincera illa platonis doctrina vna cũ eo extincta eſt. His contraria: imbecillitatẽ: ægrotationem: deformitatẽ: paupertatẽ: ignominiã: & cætera hoc genus: quæ a nobis mala nominantur: quæ vult cicero pro nihilo duci: ſicut & illa quæ nos bona appellamus dicit eſſe contẽnenda: vt ſapiens ſemp beatus eſſe poſſit: & ſola virtus ſit effectrix beatitatis.

Opinio multitudinis.

Nec multitudinis opinione: opinio multitudinis eſt ſine bonis fortunæ & corporis non poſſe effici hominem beatum eadẽ opinatur maxima malorum eſſe ægeſtatem dolorẽ: & cætera infortunia: quibus obrutus ſapiens fiat miſer: philoſophi præcipiunt ad opinionẽ turbæ non eſſe viuendũ neque multitudini credendũ: quæ inconſulta: temeraria: turbulenta: plerũq; eſt: ſine ratione: ſine modeſtia: hinc verſus ille notiſſimus. Scindit incertũ ſtudia in contraria vulgus. Omnia in ſeſe: cõuenit huic ſentẽtiæ illud pſianũ nec te quæſieris extra: & illud: omnes opes in meipſo ſitæ ſunt. Et hæc loqui: ſenſus eſt: non poſſumus magna loqui dicentes ſapientem eſſe beatũ: & numerare in bonis & malis quæ vulgus enumerat nã ſi talia ſunt in bonis malis ve ducenda ſapiens beatus eſſe non poterit: vel cũ bona defuerint: vel cũ mala affuerint.

Si diis placet.

Si diis placet cũ indignatione & cõtemptu hoc dici ſolet. Quã hoc ſuaue eſt: in ſuperioribus repreſus eſt epicurus tanq; incõſtans & ridiculus: qui cenſet ſapientẽ ſi inclusdatur tauro phalaridis dicturũ: q̃ hoc ſuaue eſt: quid aliud diceret ſi eſſet in lectulo? hoc autẽ ridiculũ eſt decerni ab illo ipſo philoſopho: q̃ voluptarius eſt: qui dolorẽ non ſolũ malũ: dicit: ſed malorũ omnium extremũ: ex quo colligimus: repugnantia dici ab epicuro: & aliena ab

contraria ſunt pro nihilo ducere. Tum poterũt clariſſima voce profiteri ſe neq; fortunæ impetu: nec multitudinis opinione: nec dolore: neq; paupertate terreri: omnia que ſibi in ſeſe eſſe poſita: neq; eſſe quicq̃ extra ſuam poteſtatẽ: quod ducant in bonis. Neq; hũc & hec loqui q̃ ſunt magni cuiuſdã & alti viri: & eadem que vulgus in malis & bonis numerare cõcedi vllo modo poteſt. Q ua gloria commotus Epicurus exoritur: cui etiam ſi diis placet videtur ſemper ſapiens beatus. Hic dignitate huius ſentẽtiæ capitur: ſed nũquã id diceret ſi ipſe ſe audiret: quid eſt enim qd̃ minus cõueniat quã vt his qui vel ſummum vel ſolum malũ dolorẽ eſſe dicat: idẽ cenſeat: quã hoc ſuaue ẽ tum cũ dolore crucietur: dictũ eſſe

eius dogmate delicato. Ideoq; spectare nō debemus quid semel di cant philosophi sed q̄ cōstanter:& perenniter seruēt ꝓpositū. Nihil præter verborū nouitatē. Quarto de finibus bonorū & malorū vo lumine differit. M. Tullius cōtra Catonem vticensem: qui in tertio de finibus disputator inductus stoicorū dogmata alacriter defendit. In eo libro sic ait. M. Tulli⁹: vi des ne igitur zenonē tuū cū Aristone verbis cōsistere: re dissidere: cū Aristotele & il lis reconsentire verbis di screpare. Rē spectari non verba: Rerum causa inuenta sunt verba: qui rei significā dæ inseruiant. Vnde vbi de re constat: verborū cōtro uersis pertinacibus relinquē da est cunq; omnis contro uersia aut de re soleat: aut de nomine esse: vtraq; ea rum nascitur: si aut res igno ratur: aut enarratur. In no mine: stoici dicūt cōmoda fortunæ & corporis peripa tetici bona re consentiunt verbis dissident: quid enim refert vtrū cōmoda appel les an bona: dū idem senti as: stoici dicunt prēpositum esse diuitias: bonū esse ne gant: cū tamen hoc vocabu lū prēpositū plus significet pœne q̄ bonū. Nā ex eo dictū videtur: qđ prēponatur aliis: meritoq; dicebat. M. Piso plus tribui diuitiis a zeno ne: qui eas in prēpositis poneret: q̄ ab Aristotele: qui bonum esse diui tias fateretur: sed neque magnum bonum: & prē rectis honestis que contemnendum: & despiciendum: nec magnopere expeten dum: omninoque de istis omnibus verbis a zenone mutatis. Ita. M. Piso disputabat: & quę bona negarentur esse ab eo & quę mala il la lętioribus nominibus ab eo appellari q̄ a nobis: hęc tristioribus.

Verba rerū causa inuenit.

Cōmoda Bona.

Præpositum. Diuitię ī ꝓpositis.

sapientē. Nō igitur ex singulis vocibus philosophi spectandi sunt: sed ex perpetuitate atq; constātia. A. Adducis me vt tibi assētiar: sed tua quoq; vide ne desideretur cō stantia. M. Quoniā modo. A. qa legi tuū nuper quartū de finib⁹ in eo mihi videbare contra Catonē disserens hoc velle ostēdere: quod mihi quidē probatur inter zeno nem & peripateticos nihil præter verborū nouitatē intereſſe: quod si ita ē qd est causæ quin si zenonis rōni cōsentaneū sit satis magnam vim in virtute eē ad beate viuēdū liceat idē pipateticis dicere. Rē. n. opinor spectari oportere nō ver ba. M. Tu qdē tabellis obsignatis agis mecum: & testificaris quid di

Tabellis obsignatis agis mecum: quando quispiam diuersa dicit: ab his quę alias approbauit. Solemus tabulas illius manu scri ptas obsignatasque proferre ad coarguendum: quibus continetur:

Agere tabellis obsignatis.

quid alio tempore senserit: quæ refutatio est potentissima: cui vix cõtradici posse videatur: cum aduersum me mea scripta depromuntur inde prouerbialis elocutio est. Agis mecũ tabellis obsignatis: pro eo quod est: me reuincis: testimonio mearũ litterarum meorũq; scriptorum: sicut nunc discipulus contra Ciceronẽ citat libros ipius Ciceronis de finib⁹: quib⁹ aliud

Nullam scripsit orationẽ. .M. Antonius.

censet: q̃ his Tusculanis q̃stionibus sentiat. M. Antonius orator: dicere solitus ẽ Iccirco se nullã vnq̃ orationem scripsisse: vt siquid aliquãdo: quod nõ opus esset ab se esset dictum: posset se negare dixisse: olim. M. Brutus cum. L. Plancum accusaret: & eum defenderet. L. Crassus orator duos recitatores constituit: qui ex duabus Crassi orationibus capita alterna inter se contraria recitarent: quo animi iudicium in crassum incẽderẽt: tũc. L. Crassus aliquantũ cõmotus se excusauit dicens orationes causarũ esse & tẽporum non autẽ hominum ipsorũ ac patronum. Nos in diem viuimus. i. nũquã permanemus perseueranter in vna sententia: sed quotidie noua depromim⁹: sicut illi qui viuunt in diem quotidie parant noua cibaria nihil seruantes nec recondito vtuntur: hodie appetentes hoc cras illud. quorum vana est vita & vinctus: nihili homines sunt qui in diem viuunt: deteriores qui in horã: de quibus in quinta antoniana sic: hæc qui in horã viuerent: non modo de fortunis & de bonis ciuiũ sed ne quidem de vtilitate sua cogitauerunt: sicut inquit apud hos: qui in diẽ viuunt: nihil est constituti: nihil certi: sic mihi: nulla est firma pertinaxq; sententia sequenti id quod probabilitate animũ cõmouit. Idem beatissim⁹ teneamus inquit hãc sentẽtiã: vt sit idẽ beat⁹: & beatissim⁹: vt nihil sit beatius: beatio: sicut stoici dicunt: nihil esse rectius recto. Verius ve-

Contraria capita ex orationib⁹ crassi.

Viuere in diem.

Viuere in horam.

xerim aliquãdo aut scripserim. Cũ aliis isto modo qui legibus impositis disputant. Nos in diem viuimus: quodcunq; nostros animos probabilitate percussit id dicimus. Itaq; soli sumus liberi. Verũtamen quoniam de constantia: paulo ante diximus: non ego hoc loco id querendum puto verum ne sit qd zenoni placuerit: quodq; eius auditori Aristoni bonum esse solũ qd honestum esset: sed si ita esset tũ vt hoc totum beate viuere in vna virtute poneret: quare demus hoc sane Bruto vt sit beatus semper sapiens: quam sibi conueniat ipse viderit gloria quidem huius sententie: quis est illo viro dignior nos tamen teneamus vt si idem beatissimus. Et si zeno Citiæus aduena q⁹

to planius plano. zeno citius:zeno princeps ſtoicorum fuit ex cítio ciuitate cypri vt ſtrabo & Laertius cõmeminere: hic non tã rerum inuentor fuit:q̃ nouorũ verborũ:ſtoici.n.ex omnibus philoſophis plurima nominauerunt:in tertio de natura deorũ tradit zenonẽ magnã quoq; moleſtiã ſuſcepiſſe: dũ vult vocabulorũ cauſas explicare: ſenſus eſt zenonẽ celebrari per inde ac auctorẽ illius lucutiæ ſententiæ:quæ ait:nihil preter virtutẽ eſſe bonũ: cũ ante zenonẽ a platone talis ſentẽtia tradita doctore ſit. Nihil plani⁹ plano

dam & ignobilis vrborum opifex inſinuaſſe ſe in antiquam philoſophiam videtur:huius ſentẽtiæ grauitas a Platonis auctoritate repetatur apud quẽ ſæpe hæc oratio vſurpata eſt: vt nihil præter virtutẽ diceretur bonũ. Velut in Gorgia Socrates cũ eſſet ex eo quæſitũ Archelaum perdicæ filium: qui tũ fortunatiſſimus haberetur:nõne beatum putaret:Haud ſcio inquit:nũquam.n.cũ eo locutus ſum. An tu aliter id ſcire nõ potes: nullo modo. Tu igitur ne de perſarũ qdẽ rege magno potes dicere: beatus neſit:An ego polum:cũ ignorẽ quã ſit doctus: q̃ vir bonus quid tu in eo ſi tã vitã beatã putas:ita prorſ⁹ exiſtimo bonos beatos:improbos quo pacto ad eruditionẽ iuſtitiãq; ſe habeat polus: nunquid in hoc tota beatitudo cõſiſtit. Socra.certe vt ego dico o pole.aſſero.n.honeſtum bonũq; vitũ & mulierẽ eſſe fœlicẽ. Iniuſtũ vero & turpẽ eſſe miſerũ:polus miſer ergo ſecundũ ſermonẽ tuũ archelaus. Socra.nimi tũ o amici ſi iniuſtus:hactenus Plato. Vnde hæc Cicero mutuatur verbũ de verbo pœne tranſcribens. Dion quoq; in libris de regno. Socrates inquit interrogatus,Nũ perſarũ regẽ fœlicẽ putaret.fœlix ait fortaſſe eſt. Id tamen nõ ſcire ſe affirmauit:quia cũ eo nunq̃ eſſet cõuerſatus:nec eius mentẽ noſcet-: quaſi nõ in auro nec in ciuitatibus nec in regionibus nec in hominibus imperio ſubiecti:ſed in animo fœlicitas ipſa cõſiſteret:fuit autẽ archelaus: quem Socrates negauit beatum

Velut in gorgia: ſocrates apud Platonem in dialogo cui titulus eſt gorgias:a gorgia leontino rhetoricæ videatur an infœlix Archelaus perdiceæ filius:macedoniæ rex. Socrates reſpõdens:neſcio inquit o pole. nũq̃.n. apud ipſum fui: tũc polus:quid autẽ ſi eius conſuetudinẽ habuiſſes iam cognoſceres:Aliter.n.eius fœlicitatẽ nõ potes cognoſcere Socrates. Non per Ioue inquit. Polus conſtat igitur o Socrates ſimiliter te dictu rum ignorare vtrũ magnus perſarũ rex ſit fœlix. Socra, & vera qdẽ dicã: ignoro.n. Gorgias platonis. An fœlix archelaus

An perſarũ rex fœlix.

Crudelitas archelai.

esse immani crudelitate p̃ditus qui patruũ ſuũ noie alcetã: & filiũ eius alexandrũ: vino grauatos cõiecit in paleſtrũ: nocteq; aſportatos trucidauit. Idẽ poſt paulo: fratrẽ ſuũ legitimũ annos ſeptẽ natũ: ad quẽ pertinebat regnũ: in puteũ p̃cipitẽ dedit: atq; ſuffocauit: q̃bus ſceleribus ꝓpetratis non fœliciſſimus: ſed miſerrimus omniũ macedonũ ex

Soerates renuit ſeruitutem. Epitaphium nomẽ libri

ſocratica ſentẽtia dicendus eſt. Archelaus rex ſocratem rogauit vt ad ſe veniret: ille autẽ venire renuit: ne.ſ.iret ad volũtariam ſeruitutem.

Hic.ſ. Plato: & apud plato nẽ ſocrates. In epitaphio: ſenſus ẽ Plato in epitaphio explicat beatã vitã vna virtute cõtineri: q̃ ſentẽtia zenoni ſtoico aſcribi ſolet: cũ plato: quã zeno antiq̃or ſit: liber diui Hieronymi: q̃ de viris illuſtribus inſcribitur a q̃buſdã dr̃ epitaphiũ: q̃ titulus vt ingt Auguſtin⁹ ꝓbari poſſet: ſi eorũ tantũ hominũ vel vitas vel ſcripta cõtineret: q̃ iã defuncti eẽnt Hieronymus Auguſtino reſpõdẽs: epitaphiũ aſſerit ꝓprie ſcribi mortuorũ: ſicut ab ipſo epitaphiũ nepotiani ſcriptũ eſt: epitaphiſta dr̃: vt

miſeros. Miſer ergo Archelaus certe ſi iniuſtus videtur omnẽ ne hic beatam vitã in vna virtute ponere. Quid vero i epithaphio quo modo idem. Nã cui viro inquit ex ſeipſo apta ſunt oĩa quæ ad beate viuendũ ferunt: nec ſuſpenſa aliorũ: aut bono caſu: aut contrario pendere ex alterius euentis: & erro recoguntur: huic optime viuendi ratio cõparata eſt. Hic eſt ille moderatus hic fortis: hic ſapiens: hic & naſcentibus & cadentibus cum reliquis commodis: tum maxime liberis: parebit & obediet præcepto illi veteri. Neque .n. lætabitur vnquam neque mœrebit nimis: q̃ ſemper in ſeipſo omnem ſpem re-

Epitaphiſta.

epigrãmatiſta: ſcriptor. ſ. epitaphiorum: qua dictione vtitur ſidonius apollinaris. Pendere ex alterius euentis: ingt Plato in epitaphio qui nõ pẽdet ex alieno iudicio. nec ex aliena fortuna cuiq; in ſeipſo ſpes oẽs ſitæ ſunt: hic eſt beatus appellãdus: huic rõ viuendi optima cõſtituta eſt. Naſcẽtibus & cadentibus: talis ingt Plato: neq; rebus aduerſis ſuccũbet neq; ſecundis intumeſcet: ſed ſeruabit mediocritatem adutrãq; fortunã: vt neq; nimis lætetur ex ſecũdis: neq; nimis cõtriſtet ex aduerſis. Dicimus cõmoda naſcẽtia. quãdo primitus ꝓueniũt: ſicut cadentia: quãdo abeunt: & nos deſtituũt. Tũ maxime liberis inter cõmoda mortaliũ cũprimis numerãtur liberi hoc eſt filii: quibus naſcentibus ſapiẽs nõ nimis lætabitur: ſicut cadẽtibus: hoc eſt morientibus nõ nimis mœrebit dolebitq;: modus .n. in rebus oĩbus optimus

Cõmoda naſcẽtia. Modus optimus

eſt:ideoq; ille laudatur q̄ neq; intēperāter lętatur: neq; imodice dolet memor illius ſaluberrimi p̄cepti:qđ grēcę dī: μηδεν αγαν: hocē neqd nimis. Auguſto:venerabili:religioſo:ſacrato. Quid ſit auguſtū copioſe annotauimus in ſecūdo ſuetonii cōmētario. Manabit:permanet in trāſlatione fontis:a quo riui manare:ꝓfluereq; cōſueuerunt.

poner ſui. Ex hoc igitur Platonis quaſi quodā ſancto auguſtoque fonte noſtrā ois manabit oratio. Vnde igitur rectius ordiri poſſumus q̄ a cōmuni parente natura. Quæ quicquid genuit: nō modo aīal ſed etiā quod ita eſſet ortume terra: vt ſtirpibus ſuis niteretur in ſuo quoq; genere perfectū eſſe voluit. Itaq; & arbores & vites & ea quæ ſunt humiliora neq; ſe tollere a terra altius poſſunt:alia ſemp virent:alia hyeme nudata verno tempore tepefacta frondeſcunt. Neq; enim eſt vllū: quod non ita vigeat

A cōmuni parēte: Plinius vbi naturā parētē rerū opificēq; appellat: & vt Lactātius ait naturā dixerūt rerū omniū matrē. Seneca naturā nihil aliud eē quā deū ſignificat: ſic ſcribens libro quarto de beneficiis:natura inqt hoc mihi p̄ſtat: nō intelligis te cū hoc dicis mutare nomē deo: qd.n.aliud eſt natura q̄ deus & diuina ratio:toti mūdo & partibus ei⁹ inſerta. Humiliora:breuiora in arboꝝ genere abortus quoq; ſunt & pumilionū infœlicitas: nāq; chamepla tani vocant humiles platani & coactæ breuitatis ſicut chamedaphne puſilla laurus & chameceraſi breues ceraſi: & chamecíſſos hædera dicit nō attollēs ſe a terra:& alia id genus ꝓpe infinita: p̄terea dedit natura qbuſdam ſtirpibus ꝓceritatē:quibuſdā brewitatē:ita tamē vt in ſuo quodq; genere perfectū eſſet. Alia ſemp virent:folia nō decidunt oleæ:lauro: palmæ:myrtho:cupreſſo:pinis:hæderæ:rhododendro: & hoc inter vrbanas arbores:ſylueſtriū quoq; generis folia nō decidūt abieti:larici:pinaſtro:iunipero:cedro:therebintho:buxo:illici:aquifolio: tuberi: taxo:tamarici:cæterę fere oēs arbores folia derperdūt: thimeus mathematicus decidere arboribus folia putat: ſole ſcorpionē trāſeunte: quadā ſyderis vi. Cadūt plurimis autūno q̄dā tardius amittūt atq; in hyemes ꝓgāt moras:neq; i his q̄ ſp retinēt comas:eadē folia durāt ſed ſubnaſcētib⁹ aliis:areſcūt vetera. Verno tpe: lego verno tepore: tepor.n.& tēperies euocat in plātis frōdes & germinationē: oia tunc frondēt:tūc variis colorū picturis in certamē vſq; luxuriāt: ſerotino quedā germinatu florēt vt motus: que nouiſſima vrbanarū arborum germinat:nec niſi exacto frigore: ob id dicta ſapientiſſima arborum.

Natura parens rerum.

Natura deus.

Pumiliones in arboribus.

Chameplatani

Chamedaphne

Chameceraſi

Quib⁹ folia nō ſūt decidua.

Quando decidant folia

Tepor vernus.

Motus ſapientiſſima arborum.

Vegetatiua seminalis

Alens aia

Spūs terrę vegetꝫ

Iuniperꝰ frugifera nō floret

Fortuna sine flore

Defloreſcunt

Amygdala prima floret

Bacciferaarbor

Amphibia.

Serpere angui culos

Merula

Gracculi

Gregabiles elephanti

Interiore motu:animā seminalē intelligit:quā recētiores philoſophi vegetatiuā appellāt:q̄ a Plinio dr alens:cuius motu interiore plāte vigeſcūt:creſcūt:frondeſcūt:germināt:breuiterq̄ viuūt:ſcribit Seneca li.iiii.q̄ſtionū: terræ ineſſe ſpiritū illū vitaliter vegetū; & alētem oia:hūc.n.inqt nisi hēret:quo tot arbuſtis ſpiritū infunderet nō alīde viuētibus quo mō tot radices aleret. Aut flo.duo iunipi genera tradūt alterā florere: nec frugiferā eſſe: q̄ vero nō floreat ferre fructū baccis ſubnaſcētibus: q̄ bīēnio hereant: ſic & hominū multis fortuna ſine flore eſt defloreſcūt aūt oia fere genera plantarū ſeptenis diebus:quedā tardius:ſed nulla pluribus bis ſeptenis: nec ſtatim fructus ſequit in aliquibus floret prima omniū amygdala. Aut fruges:poteſt referri ad arbores pomiferas:quas ob id frugiferas vocant.appellatione enim frugū fruct arborū quoq̄ cōtinētur:vt iā dictū eſt. Baccas:baccas dici fructus arborū maiores acinis minores pomis nullus ignorat: vnde arbores bacciferæ dictæ:quæ baccas ferūt:quibus magna eſt differentia: aliæ nāq̄ baccæ ſunt oliuis:lauris:aliæ lotho:& cornis:aliæ myrthis & lentiſco:alias baccas dicimus margaritas. vnde monile baccatum apud poetas. Incolas eſſe maris:non ſolū piſces aquarū incolæ ſunt: ſed etiā beſtiæ terreſtres & aues:quę ob id amphibia dicūtur:quibus victus eſt in aquis terraq̄:de quibus Plinius:Columela.M.Varro. Ariſtoteles.cæteri. Serpentes:repētes a ſerpendo nomen.n.generale eſt:ſerpens de his quæ ſerpūt citra vſum pedū. Serperaſta vocant inſtrumēta:q̄ geniculis puerorū alligantur:vt cū his deprauata corrigant crura a ſerpendo dicta.Serpūt enim magis pueri q̄ gradiantur. In hāc ſententiā libro.v.de finibus ſic ſcriptū eſt.Serpere anguiculos nare anaticulas.Euolare merulas:cornibus vti videmus boues: vespe ras aculeis:ſuā denicq̄ naturā eſſe ad viuendū ducē. Partim ſolitagas:merula quaſi ſola volat quaſi mera volans noiata eſt:vt refert.M. Varro:ſicut gracculi:quia gregatim volāt dicti. Quæ tamē etymologia quintiliano improbat:qui ex vocibus gracculorū nomen duci aſſumat.Plinius de elephantis ſcribēs ait gregatim ſemp ambulant ma

interiore quodā motu:& ſuis quibuſq̄ ſeminibus incluſis:vt aut flores aut fruges fundat: aut baccas:oibuſq̄ in oibus quantū in ipſis ſit: nulla vi impediēte perfecta ſint. Facilius vero etiā in beſtiis: quod his ſenſus a natura eſt datus: vis ipſius naturæ perſpici poteſt. Nāq̄ alias beſtias nantes aquarū incolas eſſe voluit. Alias volucres cælo frui libero: ſerpētes quaſdā eſſe gradientes: earū ipſarū partim ſoluagas:

nime ex oĩbus ſoliuagi: idẽ ſturnorũ generi ꝓpriũ ait eſſe cateruatim volare: & quodã pilæ orbe circũagi oĩbus in mediũ agmẽ tendẽtibus

Immanis alias: truculentas: noxias: efferas: vt ſunt vrſi & tygrides .M. Varro: adde hydrã lerneã: & leonẽ: heſperidũq; beſtiæ feræ immanes. Cicures: manſuetas & placidas: verbũ vetus eſt cicurare: qđ ſignificat mãſuefacere: qđ a fero diſcretũ eſt: id dr̃ cicur & iõ dictũ cicur ingeniũ obtineo: ꝑ manſuetũ: a quo veturii quoq; nobiles nomina ti ſunt cicuri: helius lampridius in heliogabalo ait. Eãdẽ terram ſerpentes ferre & cicures. Plinius trifariã diuidit aĩantes in placida: fera: & inter media: placidas intelligi volẽs cicures: hirũdines: apes: delphini nec placida ſunt nec fera: ſed mediæ inter vtrũq; naturæ: mãſuetarios vocant qui cicurarios ſciũt hoc eſt mãſuefacere: & placidas reddere feras. Iulius firmicus in. viii. matheſeos: ſeptẽtrione inqt oriente nati erũt mãſuetarii ferarũ. i. q vrſos: vel tauros: depoſita feritate humanis cõuerſationibus ſociẽt. Alio verbo exarmare dictũ eſt: ꝑ mãſuefacere: & exarmatæ beſtiæ pro cicutibus & manſuefactis. Iãpridius in heliogabalo: habuit leones: & leopardos exarmatos in delitiis: quos edoctos ꝑ manſuetarios: ſubito ad ſecundã mẽſam: & tertiã mẽſam iubebat accumbere ignorantibus cũctis quod exarmati eſſent ad pauorẽ & ridiculũ excitandũ. Terraq; tectas: in hoc genere ſunt talpæ de quibus Plinius hęc: liquidius auditũ talpæ obrutæ terra: tã denſo: atq; ſurdo naturæ elemento: idem tradit ſe vidiſſe ſtragula cubicularia e pellibus talparũ: olim a talpis ſuffoſſum fuit in theſſalia oppidum. Munus: officium. In diſparis animantis: nõ poteſt leo tranſire in vitam æqui: nec canis in vitã vrſi: & cætera conſimiliter nequæunt tranſire in vitam diſpariũ diſſimiliũq; animantium: ſed ſingula permanent in lege a natura ſibi conſtituta. Cõmune quidem omniũ animalium eſt: ſecũdum naturam viuere: ſed naturæ diuerſæ ſunt: vt aliud æquo ſit natura: aliud boui: aliud homini: & tamen in omnibus ſumma cõmunis: ex quo nihil prohibet: quedam eſſe & inter ſe cum animalib⁹ reliquis: & cum beſtiis homini cõmunia: quoniam omniũ eſt natura cõmunis: attamen cuiq; animaliũ generi: munera ſua & propria diſtincta ac diſpo
tita ſunt: & ad id aptũ eſt quodlibet animal: quod cuiuſq; natura deſi

Immaneſ fere
Cicures
Cicurare
Cicur ingenium.

partim congregatas: immanis alias quaſdã autẽ cicures: nonnullas abditas terraq; tectas. Atq; earũ quæq; ſuũ tenens munus cum in diſparis animantis vitam tranſire non poſſit: manet in lege naturæ. Et vt beſtiis aliud alii precipui a natura datum eſt quod ſuũ quæq; retinet nec diſcedit ab eo ſic homini multo

Manſuetari.

Exarmare.
Exarmati.

Talpæ

Naturæ diuerſæ

Præstare. derat. Præstãtia:antecellẽtia:p̃stare est antecellere.in quo verbo inest cõparatio.Dicimus.n. p̃sto illi:p melior sum illo vel p̃sto illũ: vtroq;.n.modo vsurpatur.Quintilianus:p̃stat ingenio alius aliũ:& Virgilius: vel magnũ p̃stet achillẽ. Ex mente diuina:ob id Oratius animã appellat diuinæ particulã auræ:& a Virgilio dictũ est. Igneus est ollis vigor & cælestis origo de animi diuinitate in prima tusculana fusius enodaciusq;. Si hoc fas est dictu:tanq̃ nefas sit animũ humanum comparare cũ deo: cui nihil par est:& nihil secũdum: qui incõparabilis est inextimabilis: ineffabilis.

Incõparabilis.

Eius acies:acumen & oculus:qui vt inqt Plato tũc maxime floreſcit: cũ oculus corporeus defloreſcit. Curata est:curatio animi & medella est philosophia.quã in tertio cõmentario dictũ est esse medicinã animorũ.Ne cecetur erroribus: Homerus & Virgilius nebulam quasi quandã obiectã esse ob oculos mortaliũ autumant: qa videlicet mens nostra in caligine rerũ & erroribus opinionũ obcecata hæbetescit vt pœne cũ lacte nutricis errorẽ suxisse videamur. Qui bona diuidit tripartito:cõtra peripateticos: qui bona trifariã partiuntur:& ex his vitã beatã cumulatãq; cõficiunt:prima sunt animi bona:secunda corporis. tertia fortunę:sed cũ hæc duo postrema incerta sint:& nulla stabilitate fulciantur: secundũ peripateticos non poterit dici beatus:cuius beatitudo pendeat a bonis corporis atq; fortunæ. Stoici autem volũt eum qui vere beatus sit & dicaquiddã præstãtius:Et si præstãtia debent ea dici: quæ habent aliquã cõparationem. Humanus autem animus deceptus ex mente diuina cũ alio nullo : nisi cum ipso deo si hoc fas est dictu cõparari potest. Hic igitur si est excultus & si eius acies ita curata evt ne cæcaretur erroribus sit profecta mens.i.absoluta ratio:quæ est idẽ qđ virtus:& si omne beatũ ẽ cui nihil deest & qđ in suo genere expletũ atq; cumulatum est:idq; virtutis est propriũ Certe omnes virtutis cõpotes sũt beati:& hoc quidẽ mihi cũ Bruto cõuenit.Idem cũ Aristotele.Xenocrate. Speusippo.Polemone: sed mihi etiã videtur beatissimi.Quid .n.deest ad beate viuendũ eiq cõfidit suis bonis: aut qui diffidit beatus esse q potest. At diffidat necesse est qui bona diuidit tripartito: qui .n. poterit aut corporis fragilitate: aut fortunæ stabilitate cõfidere. Atqui nisi stabili & fixo & permanẽte bono: beatus eẽ nemo

In caligine mens hæbetescit.

Triplicia bona.

tur:cõfidere ſuis bonis:hoc ẽ animi virtutibus:cũ ꝓpria hominis bona ſunt : & ſtabilia ac permanẽtia: nõ autẽ bonis extrariis : in quibus nulla firmitas nulla ſtabilitas eſt. Laconis illud dictum: Plutarchus in apophthegmatis laconicis ſic ſcribit: ϖροστορ μακαρι ξοντα λαμπιρ τορ αιγινητην διοτιεδοκει ϖλοισοιτατοσειραι ραυκληριαϖολλα εχωρ: λακονειϖεν ουϖροσεχωευδαιμονια εκσχοιρι = ορ ατϖηρτημερη .i. ad eum qui beatũ eſſe dicebat lampin eginetã:quoniã videbatur eſſe ditiſſimus:multarũ nauiũ gubernator exiſtens. Dicit lacon quidã:nõ attẽdo fœlicitati ex rudentibus pendẽti:nũc.M. Tullius hoc exẽplũ decenter adglutinat: vitę beatæ:quã peripatetici decernũt : tanꝙ talis beatitudo: minime optabilis ſit:ꝙ pẽdeat a fortuna: poſſitqꝫ iubire iacturã bonorũ ſicut illa fœlicitas mercatoris:naues multas habẽtis pẽdula eſt ex funibus nauticis: vt poſſit ex fortunato fieri repẽte miſer facto naufragio : illa autẽ bona:quæ efficiũt beatã vitã: debẽt ſe cũdũ ſtoicos eſſe perẽnia: fixa:ſtabilia: vt neqꝫ auferri neqꝫ ſubripi poſſint: nec cadere:nec ſeneſcere: nec extingui:qualia ſunt bona aiorũ. Inueteraſcere:ſeneſcere:& cõſequẽter extingui:talia nõ ſũt bona corporis: & fortunæ fluxa ſcilicet & fragilia:cũ virt⁹ clara æternaqꝫ ſit.Nigidius cõmẽtator grãmaticus duo hæc verba vetuſteſcere & veteraſcere ſic diſputauit.Dicemus inquit ꝙ vetuſtate deteriora fiũt vetuſteſcere:iueteraſcere ꝙ meliora:ſed interdũ ꝓmiſcue indiferẽterqꝫ vſurpãtur.ſicut alia ſexcẽta: qdã codices nõ iueteraſcere habẽt:ſed interareſcere:qđ ſignificat penit⁹.areſcere hoc ẽ aridũ fieri: & languẽs: hęc.n.pticula inter interdũ ſignificat totũ:vt intercipe apud Terẽtiũ interhibere:apud Plautũ: prior lectio

Dictũ laconis.

Fortuna pẽdula ex funib⁹

Vetuſteſcere.

Veteraſcere.

Interareſcere.

Inter.

magis quadrat: quia statim sequitur: cadere & extingui nã vetustatẽ subsequitur casus & extinctio. Omni mœtu vacat: sepe dictũ ẽ stoi cos stirpitus euellere: amputareq; omnes affectus: quos peripatetici tẽperant ac moderãtur. Septũ in oratione pro milone: est quodã incredibili robore animi septus. Vacuitatẽ egritudinis. Hieronym' philosophus censet summũ bonum esse vacuitatẽ doloris. Qui autem: quomodo interrogatiue legendũ. An lacedemonii philippo: Exẽplum laconũ laudabile prorsusq; virile: qui hoc dicto significarunt: vnicuiq; mortalium in manu ac potestate esse per mortẽ exilire in libertatẽ: & se subducere seruituti scribit Plutarch⁹ philippum macedonẽ impetu terrifico agrũ laconicũ inuasisse: dixisseq; ad quempiam ex laconibus: quid nunc facietis o lacedemonii: illũ respondisse: quid aliud q̃ fortiter moriemur. Soli.n. græcorum nos liberi esse: neq; aliis seruire didicimus: eodem philippo quedã p epistolam lacædemoniis imperanti: rescripserunt sua illa laconica breuitate. ωερια μιρ ετραψασ ου .i. de quibus nobis scripsisti non præterea quo tempore Philippus in eorum territoriũ veniisset: per litteras quæsiuit. vtrũ vellent amicũ an vt hostem sese venire: qui responderunt: ουδε τερορ: idest neutrũ. Antipater quoq; cũ grauiter post victoriã minitaretur: nisi sibi ingenui pueri in obsidatum darẽtur: responderunt ñ grauiora morte imperites: facilius moriemur: quoniã autem in mẽtionem philippi indicimus: & tu philippus: & ego philipp⁹: appellamur sumusq; cognomines: volo hoc in loco potissimũ veluti annotatiunculam conficere de huiusce nominis excellentia: ostendereq;: nullam pœne esse propriũ hominis: nomen nomini nostro anteponendũ: qđ vt liqueat: ita breuiter ratiocinabimur: nomina imposita maxima ex

Dictũ laconum.

Philippi nomẽ excellens.

habendus est: non qui parua metuit: sed qui omnino mœtu vacat. Quæ est enim alia fortitudo nisi animi affectio: cũ in adeundo periculo: & in labore: ac dolore patiẽtum procul ab omni mœtu? Atq; hæc certe non ita se haberent: nisi omnẽ bonũ in vna honestate consisteret. Qui autẽ illã maxime optatam & expeditam securitatem: securitatem autem nunc appello vacuitatem ægritudinis: in qua vita beata posita est: habere quisquam potest: cui aut desit: aut adesse possit multitudo malorũ. Qui autem poterit esse celsus & erectus & ea quæ accidere homini possunt: omnia parua ducens: qualem sapientem esse volumus: nisi omnia sibi

parte nihil ſignificant idq; potiſſimũ apud latinos: ex quo nomen eo nobilius quo ſignificatius: philippos autẽ græce bellator dicitur: qn id nomen videtur eſſe ſplendidius: quod pluribus nationibns cõmune eſt: tale eſt philippi nomen quod apud ebreos græcos latinos aliaſq; nationes eſt vſitatiſſimũ: quod ſecus eſt in aliis. Nomen eſt apoſtoli apud hebreos. Regis apd græcos iperatoris apud romanos: quis. n. neſcit: apoſtolum philippũ: regem philippum alexandri magni patrem imperatorẽ philippũ: in quo illud annotandũ: qd philippus ex romanis imperatoribus primus fuiſſe chriſtianus fertur: a quo celebratus eſt milleſimus annus vrbis romæ: philippus nomẽ eſt oratoris. poetæ: medici: clariſſimorum fuit romę. L. Philipp⁹ orator: medic⁹ alexãdri magni philipp⁹ poeta philippides. Q. Marti⁹ philipp⁹ ordiati⁹ horologiũ primꝰ romæ poſuit q̃ antea fuiſſet edẽ herculis muſarũ: philippus auguſti victricus ſtruxit: prẽterea philippi nomẽ eſt ciuitatis famigeratæ: vbi bis romanæ acies conflixerũt: philippi ſunt taurei nũmi p̃tioſi: quorũ apud plau-

Philippus bellator ĩterpretaꝫ.

Philipp⁹ apoſtolus

Philipp⁹ iperator primus chriſtianꝰ

Philipp⁹ orator.

Philippi. Ci. Philippi aurei numi.

tum mentio frequens: hoc amplius: nomen eſt lene pronunciatu apud oratores frequens numeris poeticis accõmodatũ. Agamus itaq; gratias parentibus: qui nobis hoc nomen indiderunt: quod apoſtolicum regale imperitorũ eſt: ſed iam domũ repedemus: & a diuerticulo: inſtituta cõmentario repetatur. Quã ciuitas vniuerſa: ſi tota ciuitas lacedemonũ predita fuit tanto animo vt mortẽ nõ recuſaret effugiendæ ſeruitutis cauſa quanto facilius reperiri poterit virvnus ſapiens tali animo preditus: facilius enim eſt vnũ inuenire q̃ infinitos bonos cõmotionũ: perturbationum: quas temperantia ſuffrenat & moderatur. Inſoluti alacritate: immodica leticia: q̃ reprenſibilis eſt. Sedationes:

in ſepoſitã eſſe cenſebit. An lacedęmonii Philippo minitanti per litteras ſe omnia quæ conarentur: prohibiturum: quæſiuerunt nũ ſe etiã mori prohibiturus? Viris quẽ querimus non multo facilius tali animo reperietur: quam ciuitas vniuerſa: quid ad hanc fortitudinem: de qua loquimur temperantia adiuncta: quæ ſit moderatrix omniũ cõmotionum: quid poteſt ad beate viuendũ deeſſe ei: quem fortitudo ab ęgritudine: & a mœtu vindicet Temperantia tum a libidine auocet: tum inſolenti alacritate geſtire non ſinat: Hæc efficere virtutem oſtendercẽ: niſi ſuperioribus dieb⁹ eſſent explicara. Atqui cũ perturbationes animi miſeriã: ſedationes autem vitã efficiat beatã: duplexq;

si perturbationes causa sunt miseriæ: debēt e cōtrario sedationes trā quillitatesq; effectrices esse beatitatis cū contrariorū cōtraria sint cō sequentia. Malis opinātibus: iam sepe dictū est egritudinē hoc est tristiciā & metū duas perturbationes nasci ex duobus opinatis malis egritudinē ex presentibus: metū ex futuris: libidinē vero siue cupiditatē letitiā: nasci ex duobus opinatis bonis: vt leticia p̄sentiū bonorū: libido futurorū. Omne bonū letabile est: sorites hoc est acervalis argumētatio est: qualis ē: aceruus chrisippi in quo consectaria dicūt esse stoici: que pipatetici minime cōcedūt Dicit stoicus bonū oē laudabile: laudabile autē oē honestū. Igitur oē bonū honestū: sed hoc Aristo. Xenocrates: & tota illa peripatetica familia nō dabit: quippe q valitudinē: vires diuitias. Gloria multa esse bona dicant: laudabilia non dicant consimilis est ille sorites: quod bonum sit id eē optabile id honestum: quod expetendū id laudabile: id aūt peripatetici minime dāt: minimeq; consectariū esse dicunt: quod expetēdū sit eē laudabile. Expectūt .n. iterdū voluptates obscœnæ: q laudabiles nō sunt: talis est hic sorites: siue aceruus: q p sequelas quasdā gradatim cū autē chrisipp⁹ in talib⁹ argumētationib⁹ lōgius ꝓgrederet: vnq; soritē siue aceruū terminaret: merito dixit Persius. Depingue vbi sistā: inuētus chrysippe tui finitor acerui. Cæterum stoicis talibus argumentis captionibusq; instructi similes sunt illis qui volsellis non gladio depugnāt: qui subula armati pūgunt magisq; perforant. Licet esse miserrimum: stoicis nihil bonum videtur: quo quis & male vtrō perturbationis fit: q; ægritudo & mœtus in malis opinatis: in bonorū autē errore lętitia gestiēs libidoq; versentur. Cū hæc oia cū cōsilio & rōne pugnēt: his tu tā grauibus cōcitationib⁹: tāq; ipsis inter se dissentiētibus atq; distractis: quē vacuū solutū liberū videris: hunc dubitabis beatū dicere. Atq; sapiēs semper ita affectus ē semp igitur sapiēs beatus est: Atq; etiā oē bonū lætabile ē: qđ aūt lætabile: id prodicādū & præ se ferēdū. Quod tale aūt id etiā glorioſū: si vero glorioſum: certe laudabile qđ aūt laudabile ꝓfecto etiā honestū: qđ honū igitur id honestū. At quę isti bona nūerant: ne ipsi qdē honesta dicūt: solū igitur bonū qđ honestū. Ex quo efficitur honestate vna vitam cōtineri beatam. Nō sunt igitur ea bona dicēda: qbus abūdanté licet

Argumē tū stoicorum.

Bona que non laudabilia.

Sorites p sequelas:

Sobula armati.

potest videmus autem diuitiis nobilitate: viribusq; multi male vtantur: ergo bona non sunt. Præterea quod bonum est nocere non potest. nec esse causa miserarũ. Diuitiæ ãt sæpe noxiæ sunt: faciũtq; miserrimũ possessorem: ergo inter bona numerari non debent: bracteata dicitur esse diuitum: pecuniosorũq; fœlicitas: videntur quidẽ vulgo beati: sed re vera non sunt: Nemo ex his inquit Seneca quos purpuratos vides fœlix est: Nemo istorũ quos diuitiæ honoresq; in alto fastigio ponunt: magnus est: o quam sæpe dolent: q̃ sæpe suspirant hi qui diuites: beatiq; vulgo iudicantur. Dubitabis ne eũ miserum: p̃ditus omnib⁹ corporis & fortunæ bonis vel vt stoici dicunt commodis si fuerit vitiosus: & boni animi vidautus indubitanter miser dicetur & infœlix: & ita infœlix ac miser erit appellãdus archelaus: quãuis rex esset: & diuitiis suffarcinatus: quoniam iniustus erat & crudelis: nam malitia sola & viciũ satis valent ad efficiendam vitam: miserã: Colligit .M. Tullius ex dogmate stoicorũ: non esse bona corporis & fortunæ ducẽda inter bona: quando quidẽ possit eẽ miserrimus: qui ista possideat. Ex sui generis: vt acervus farraceus: fiat ex granis: ferris fabaceus: ex granis fabæ: non autem sactendus est ex granis tritici fabæ milii: & dissimillimum vixtim confusaneus. Mixta ex dissimilibus: ex bonis corporis & fortunæ: quæ dissimilia sunt bonis animi: ex quibus solis confit honestum: id in quo stoici beatam vitã collocat. Id expectendũ: cõsectariũ stoicorũ

Diuitiæ non bona Bracteata fœlicitas.

esse miserrimũ. An dubitas qn prestãs valitudine viribus: forma: acerimus integerrimusq; sentibus: addeeriã si libet pnicitatẽ & velocitatẽ: da diuitias: honores: imperia opes gloriã: si fuerit is q hæc habet iniustus: intẽperans timidus: habeti ingenio atq; nullo: dubitabis ne eum miserum dicere: qualia igitur ista bona sunt: quæ qui habeat miserrimus esse possit. Videamus ne vt aceruus ex sui generis grauis: sic beata vita ex suis similibus partib⁹ effici debeat quod si ita est ex bonis quæ sola honesta sunt: efficiendũ e beatum. Ea mixta ex dissimilibus si erũt: honestũ ex his nihil efficí poterit: quo detracto quid poterit beatũ intelligí. Etenim quicqd est qd bonũ sit: id expetẽdum: quod autem expetendum: id certe approbandũ: quod vero approbaris: id gratum acceptumq; habẽdũ. Ergo etiam dignitas ei tribuenda est: quod si ita est: laudabile

Salutaris sententia

Rex iniust⁹ miser:

Vera gloria.

Famã populare: vera gloria & ſolida eſt cõſentiens laus bonorũ: & incorrupta vox bene iudicantiũ de excellente virtute: q̃ non eſt bonis repudianda. Illa autẽ que collocata eſt in fama populari: adumbrata eſt gloria: temeraria atq; incõſiderata: & plerũq; peccatorum vitiorũq; laudatrix. Candiduli dentes: videtur eſſe conſectariũ: vt ſit pulchritudo: vires & reliq̃ corporis cõmoda ſint in bonis: bona etiã dicantur quedam minutula: veluti dẽtes candidi: & venuſtas oculorum: quibus pulchritudo cõſummatur: fœmina enim ſi fuerit edẽtula: vel nigris dẽtibus: quamuis reliqua pulchritudine formoſiſſima ſit tamen amatori ſuo placere non poterit. Dentes continui ſunt homini: qui digerunt cibũ lati & acuti: q cõficiunt duplices: qui diſcriminant eos canini appellantur. Clandorẽ trahũtur quodam medicamine: dentifricium vocant: quod ex variis rebus conficitur: vtiliſſima vt auctor eſt Plinius fiunt ex pumicibus: dentifricia. Idem auctor eſt talorũ: cinerem ex omnibus fere villaticis quadrupedibus eſſe dentificium. Exotico puluiſculo multi vtuntur pro dentificio: quo dentes emaculant candificantq;: legimus apud iulium Capitolinũ tantum fuiſſe candorem in dentibus zenobiæ vt margaritas eam pleriq; habere putarẽt non dentes cauendum tamen eſt: ne in nobis niuei denticuli atrum venenum viperino ritu fundentes inſpirent: non pauci enim ſunt: quorum dentes quidem emaculati ſunt lingua autem ſpurca & venenata: tales ſunt obtrectatores: & vt catonis vocabulo vtar maledictores: qui ad venena naſcuntur: oculorum vero tanta venuſtas tantus decor eſt: vt nihil æque luculentam fœminam exornet: q̃ oculus venuſtus: quæ pars corporis eſt precioſiſſima vt inquit Plinius: & qui lucis vſus vitam a morte diſtinguant. In homine ſunt oculi numeroſiſſimæ differentiatis atque differentiæ: grandiores: modici: paruiſpminẽtes: quos hebetiores putãt. Cõditi: quos clariſſime cernere: in fœmia pulchra pulcherrim⁹ ẽ amabiliſſimuſq; oculꝰ niger. In oculis animꝰ ihabitat: hos cũ oſculamur aium ipm videmur attigere: pãtia & mar

Edẽtula.

Dentes continui.

Dẽtifricia

Exoticũ puluiſculum.

Dentes. zenobiæ.

Documẽtum ſaluberrimũ.

Cõtra linguas maledicas.

Venuſtas oculorũ.

ſit: neceſſe eſt. Bonum igitur omne laudabile ex quo efficitur: vt quod ſit honeſtũ: id ſit ſolũ bonũ. Quod ni ita tenebimus multa erunt: quæ nobis bona dicenda ſint. Omitto diuitias: quas cũ quiuis quãuis indignus habere poſſit in bonis nõ numero: quod enim eſt bonũ id non quiuis habere poteſt. Omitto nobilitatem: famamq; popularem ſtultorũ iproborũq; cõſenſu excitatã. Hæc q̃ ſũt minima: tamẽ bona dicãtur neceſſe ẽ. Candiduli dentes:

tia venustis oculis me dementarum: & mihimet surripuerũt: in vtraq; expertus sum verissimũ esse illud propertianũ: fulminat illa oculis: & quãtum fœmina seuit: potest vtraq; vel vno tantũ ob tutu meletum facere: vel tristem. Adeo in oculis vtriusq; habitant omnes veneres: cupidinesq;. Suauis color: formæ dignitas doloris bonitate tuẽda est

Oculi pãthiæ & martię venustissimi

venusti oculi: color suauis & ea q̃ euryclia laudat. Vlyxi pedes abluens: lenitudo orationis: mollitudo corporis. Ea si bona dicemus: quid erit in philosophi grauitate: quam in vulgi opinione stultorũq; turba: quod dicatur aut grauius: aut grãdius. At. n. eadẽ stoici precipua vel producta dicũt: quæ bona isti dicunt. Illi quidẽ sine his vitã beatam cõpleri negant. Hi autem sine iis esse nullam putant: aut si sit beata beatissimam certe negant. Nos autem volumus beatissimam: idq; color exercitationibus corporis. Euryclia: Pacuuius apud latinos: Sophocles apud græcos: scripserũt tragediã nomine nipra: qua inducebatur. Euryclia nutrix abluens pedes alumno vlyxi: quẽ recognouit ex tactu cicatricis: quod totũ ex homericæ odisseæ libro vndeuigesimo translatũ est: super qua re in secũdo cõmẽtario copiose perscripsimus: vbi de niptris fit mẽtio. Igitur Euryclia lauans vlyxi pedes In fabula Pacuuii laudat mollitudinẽ eius corporis: & suauitatẽ orationis: quæ & ipsa quãuis sint parua: tamen inter bona numerabũtur: si p̃ter bona animi: erũt alia: quæ bona dicenda sint Ennius probat lenẽ orationẽ: cũ dicit suaui loquẽti ore Cethegum oratorem fuisse: laudaturq; in catulo suauis appellatio litterarũ: lenitudo: pro lenitate vsurpatur: sicut suauitudo pro suauitate sanctitudo pro sanctitate: p̃cipit. M. Tullius: primo de officiis vt sermo sit lenis: minimeq; pertinax: & cum lepore: vlyxem ait in omni sermone affabilem fuisse: cuius orationẽ dicit Homerus simillimã fuisse niuibus hybernis: i deest vt interp̃tatur Plinius in epistolis. Crebrã largam: diuinã & celestem. Præcipua vel producta iam sæpe dictum est inter stoicos & peripateticos dissidiũ esse in verbis: cõsensum in rebꝰ nã proegmena: i deest producta siue p̃posita siue p̃cipua nominãt: quæ peripatetici bona scilicet corporis ac fortunæ: hoc aũt quod propositum vel præcipuũ dicunt: nec bonũ esse volũt: nec malum: sed adiaphoron i deest indifferens. Cæterũ vt supra docuimus ex auctoritate M. Pisonis: præposita stoicorũ nõ minus valent: q̃ bona peripatetico rũ: nã præpositũ ex eo dictũ quod aliis p̃ponatur: tale aũt nõ solũ bonũ: sed maximũ bonũ videri merito potest. Hi aũt: peripateticos in-

Euryclia nutrix vlyxis.

Lenis oratio. Lenitudo

Oratio vlyxis similima niuibꝰ hibernis

Producta Prepositа Bona.

telligit:qui ſine bonis corporis ac fortunæ beatiſſimã vitam negant eſſe poſſe. Qualis affectus eſſet:ſi affectio animi fuerit laudabilis:& in honeſtata poſita:laudabilis conſequenter erit.& honeſtus talis homo:meritoq; vita hæc beata dicetur & honeſta. Talẽ eſſe orationẽ fama gerata eſt prouerbii vice ſententia hæc:talis hominibus fuit oratio qualis vita:mecenatis ſicut mollis fuit cultꝰ & vita delicata:ita orõ Eneriꝰ &ſoluta ſuper qua re luculenter & vbertim ſcribit Seneca libro epiſtolarũ vigeſimo:frequenter cũ verbis mẽs ipſa concordat:& facta orationi ſimillima ſunt. Quidam codices non orationem habẽt ſed rationem. Proh deorũ fidem: exclamatio eſt vſitatiſſima:quam ſatyrographꝰ illo verſu decenter vſurpat. Nos hominũ diuũq; fidem clamore ciemus: vbi fidem accipimus:pro auxilio ſicut apud comicos poetas. Dicemus proh deũ fidẽ & proh deorũ latine & eleganter: alterum contractũ eſt & immi nitum:alterum plenũ & integrum:auctor. M. Tullius i oratore: vbi ait hoc quoque atq; etiam:a quibuſdam ſero iam emendatus antiquitas:qui hec reprendunt : nã proh deum atq; hominũ fidem: pro deorum aiunt: ita credo hoc illi neſciebant:an dabat hanclicentiam cõſuetudo. Quintilianus in primo de ipſe teſtis eſt fidem deum pro deorũ ſeruiamus dicendũ eſſe vt decori & conſuetudini. Vacare: vacuũ liberumq; eſſe. Placidiſſimam ſicut pacẽ ſumma tenent:& ſupra globũ lunæ omnia placata ſint ſerena defecata.ita ſecundum ſtoicos: in animo ſapientis:ſemper ſe-

Talis orõ qualis vita.

Fides p auxilio. Proh deũ fidem.

nobis ſocratica illa cõcluſione cõfirmatur ſic.n.princeps ille philoſophie diſſerebat:qualis cuiuſq; animi affectus eſſet: talem eſſe hominem:qualis aũt ipſe homo eſſet talem eius eſſe orationem. Orationi aurẽ facta ſimillima: factis vitã. Affectus autẽ animi in bono viro laudabilis:& vita igitur laudabilis boni viri & honeſta:ergo quoniam laudabilis: ex qnibus bonorum beatam vitã eſſe concluditur. Et.n.proh deorum atq; hominũ fidem parum ne cognitum eſt: ſuperioribus noſtris diſputationibꝰ An delectationis & ocii conſumẽdi cauſa locuti ſumus ſapientẽ ab omni concitatione animi:quam perturbationem voco: ſemper vacare:ſemper in animo eius eſſe placidiſſimam pacẽ. Vir igitur temperatus:conſtans:ſine mœtu: ſine ægritudine:ſine alacritate vlla:ſine libidine nonne beatus: An ſemper ſapiens talis:ſemper igitur beatus. Iã

renitas est & tranquillitas placidissima. Alacritate: letitia gestiente.

Qui potest: quo modo: per interrogationem legendū est. Hoc sic concluditur argumentū a contrario. Si in vita beata quodlibet prædicandū est: & preferendum: quod tale autē id etiam glorioſum: ecōtrario immisera vita nihil est p̄dicabile aut gloriandū. Quę nec misera sit: In natura rerum triplex est vita: vna beata altera misera: tertia intermedia: nec beata nec misera: q̄dā. n. sunt: vt dialectici appellant immediata: sicut leuitas & grauitas: quedā vero mediata: sicut frigidū & calidum inter vtrūq; teptadū est: sic aliqs beatus est. aliqs miser: aliquis nec miser nec beatus: talē vitā de seipso exp̄ssisse videtur. M. Tulli⁹ cum ait. Ita sunt res nostræ: vt in secundis fluxe in aduersis bonæ: conclusio Ciceronis: hæc est cum nec in vita misera: nec in ea quā intermediam voco: quicq̄ sit prædicabile: si aūt in aliqua vita p̄dicabile necesse ē: id solū esse in vita beata: quib⁹ concessis: sequitur vitam beatam nisi honestā esse posse: alioqui glorianda & prædicanda non erit. Consilius

Argumētum a cōtrario.

Triplex vita.

Immediata.

Mediata.

vero qui potest vir bonus non ad id quod laudabile sit omnia referre: quæ agit: quæq; sentit. Refert autem omnia ad beate viuendū. Beata igitur vita laudabilis: nec quicquam sine virtute laudabile. Beata igitur vita virtute conficitur. Atq; hoc sic etiam cōcluditur: nec in miseria vita quicquā est predicabile: aut gloriandū: nec in ea quę nec misera sit nec beata. Et ē in aliqua vita prædicabile aliquid & gloriādum: ac præ se ferendum. Vt Epaminundas Consiliis nostris laus ē attonsa laconum. Vt Africanus ait: a sole oriēte supra meotidas paludes: nemo est qui me factis equiperare q̄at. Quid si beata vita glorianda & prædicanda: & præ se ferendaē. Nihil est enim aliud quod

nostris: versus est heroicus quo thebanus epaminundas fecisse aliqd predicabile gloriandūq; p̄dicat: cum leuctrica pugna: afflixerit vires lacædemoniorum: & illorum laudem attonsam: mutilā: decurtatā reliquerit. De hoc plura in superioribus. A sole exoriente: scipio africanus, gloriatur opinor apud enniū se facinora adeo predicabilia gloriādaq; edidisse vt ab ortu solis vsq; ad meoticam paludē nemo existimat virtute ac factis sibi æquiperandus. Meotis aūt palus: scythica est: in regiōe a septētrionali: cuius accolæ meotici dicti: meotim: scythæ temerinda vocant quod: significat matrem maris. Præfe.enda: ostentanda: honeste enim factam in luce collocari volunt.

Meotis palus.

Temerin damalitia

Virtus cõtraria.

Quid ſequatur.ſ.in ſola beata vita eſſe ſitũ quicq̃ predicabile eſt & gloriandũ. In vitiis ad miſerã vitam:malicia & virtus duo cõtraria ſunt: vita quoq; miſera & beata æquæ contraria hæc eſt: vt ſe viciſſimi cõſequantur: vt ſi malicia ſola valeat ad efficiendã miſeram vitã Econtrario virtus ſola efficiat vitã beatã : & hoc ſentiunt ſtoici. At

Sententia peripatetici.

peripateticus miſerã quidẽ vitam vitiis animi & malicia ſola fieri cẽſet: ſed ad cõplendos omnis vitæ beatæ numeros virtutẽ ſolã nequaq̃ ſatis eſſe exiſtimat:quoniã corporis & fortunæ bona neceſſaria eſſe videantur p ficiendæ vitæ beatæ. Li-

Libra critolai.

bra critolai:In illa nobili tium philoſophorũ legatione quã athenienſes romam miſerunt fuit critolaus peripatetic⁹: ferũt ſeorſum quõ quam oſtentandi græcia p celeberrima vrbis loca magno hominũ conuentu diſertauiſſe:fuit autẽ hic Critolaus facundia ſcite & tereti preditus:qui volens oſtendere:quãto maiora eſſent bona animi bonis corporis &fortunæ:vtebat hac libræ ſimilitudine decẽtiſſima:de qua in quinto de finibus ſic ſcriptũ eſt.Virtutis autẽ amplitudinẽ: quaſi in altera libræ lance ponere tertã mihi crede ea lãxit & maria deprimet:ſenſus ẽ:cũ Critolaus & Xenocrates tãtum tribuãt virtuti qd phi bet eos nõ ponere vitã beatiſſimã in virtute:illi.n. dicũt beatã vitã effici virtute:ſed nõ beatiſſimã quoniã: neceſſaria ſint bona corporis & fortunæ: ſine qbus cumulatiſſima pfectiſſimaq; bea predicandũ & præ ſe ferendũ ſit: quibus poſitis intelligis qd ſequatur: & quidẽ niſi ea vita beata eſt: que eadẽ honeſta ſit : aliud neceſſe eſt melius vita beata. Quod enim erit honeſtũ:certe fatebuntur eſſe melius. ita erit beata vita melius aliquid:quo quid poteſt dici puerſius:Quid:cũ fatẽtur ſatis magnã vim eſſe in vitiis ad miſerã vitam: nonne fatendũ eſt eandem vim in virtute eſſe ad beatã vitam: Cõtrariorum.n.contraria ſunt cõſequentia.Quo loco quæro quã vim habeat libra illa Critolai:q cũ in alteram lancem animi bona imponat: in alteram corporis & externa: tãtum propendere illã boni lancem putet:vt terrã & maria deprimat. Quid igitur aut hũc prohibet:aut etiã xenocratem illũ grauiſſimum philoſophorũ exagerantẽ tantopere virtutẽ: & extenuantẽ cætera & abiicientẽ: in virtute non beatã modo vitam:ſed etiã beatiſſimam ponere:quod quidẽ niſi fit: virtutum interitus cõſequetur: nam in

tias effici non possit. In quē cadit egritudo p cōclusiunculas stoi-
corū spinetaq; discurrit vt solet ad asserēdū. Quod in virtute nō so-
lū beata sed beatissima quoq; vita cōsistat: egritudo est vt sepe dixim⁹
tristicia ex præsenti malo: metus perturbatio ex ipēdēti & futuro ma
lo. In eundē formido: metus tāq; genus est: hęc tāq; species q̄ generi
subiectæ sunt. De quibus la

quem cadit ægritudo: in eundem mœtū cadere necesse est. Est. n. mœ tus futuræ egritudinis sollicita ex-pectatio. In quē autē mœtus in eū dē formido timiditas: pauor igna-uia. Ergo vt idē vincatur interdū necesse est: nec putet ad se præce-ptū illud atrei pertinere. Proide ita parēt se in vita: vt vici nesciāt. Hic autē vincetur vt dixi: nec modo vicetur: sed etiā seruiet. At nos vir tutem semper liberā volumus: sem per inuictā: que nisi ita est: sublata virtus est. Atqui si in virtute satis ē præsidii ad bene viuendū satis est etiā ad beate: satis est. n. certe in vir tute vt fortiter viuamus: si fortiter etiā vt magno animo: & quidē vt nulla re vnquā tereamur: sempq; sīmus inuicti: sequtur vt nihil peni-teat: nihil desit: nihil obstet: ergo oīa ꝓfluenter absolute prospere: igitur beate: satis aūt ad fortiter vi uēdum virtus pōt satis ergo etiam ad beate. Etenim vt stultitia & si

tius tractauit in quarta tus-culana: formido aūt met⁹ ē pmanēs: timiditas met⁹ ma li appropiquātis. Pauor me tus mētem de loco mouēs. ignauia metus cōsequētis la boris: q̄ & pigritia noiatur. Proinde ita parēt: Atreus i tragedia veteris poetæ: opi nor actii: inducebaī filiis ita præcipiēs: vt ita se i vita pa tarēt: ne vinci posset: signi ficat: ꝓinde ideo: ideoq; si-ue itaq; perinde vero: in a-lia accipitur significatione: de qua apud suetoniū: & a-liubi in cōmentariis. Vinci nesciant: ita Virgilius: & ne-scia victi pectora. Hic aūt scilicet in quē cadit egritu-do. Satis est etiam: recipro ca hæc quodā modo sunt beneviuere: & beate viuere: vt nec bene viui nec beate: nisi bene hoc est honeste pos sit. Vt fortiter viuam⁹: for titudo virtutis species est: & nomen ex quo fit: vt qui fortiter viuit cū virtute vi-uat: quæ res ad beate viuen dum satis est: quod in præ-

Formido
Timidi-tas.
Ignauia.

Recipro-ca.
Sapiētia
stulticia
cōtraria.
Sapiēte
nō pēitet

sentia. M. Tullius colligit: per cōsectaria stoicorū. Vt stultitia contra tia sunt sapientia & stultitia: ideoq; si stultitia malis venenis imputa iexplebilis est & in exhausta: fit vt sapiētia cōtēta sit eo q̄d adest: i quo autē hoc est: is nimirū est beatus. Turpilius comicus ait in lyndia ꝓ-

fecto vt quiſq; minimo cõtentus fuit. Ita fortunatã vitã duxit maxime: plus patet vt inqt Seneca ſapiẽtis dies vn⁹: q̃ ſtulti vita lõgiſſima. Neq; n. ſui penitet: autumãt ſtoici ſapientẽ nullius rei penitere: nulla in re falli: ſentẽtiã mutare nũq̃. Cai Lelii conſulatũ: ab exẽplis argumentatur: vitã beatã: in virtute poſitã eſſe: cũ ait beatiorẽ fuiſſe cõſulatũ lelii vnũ: q̃ quattuor cõſulatus cinnæ hois impotẽtis: & improbi: fuit ãt Caius lelius homo diſertus & ſapiens: oia fœlix: cui natura dedit: nullo renuẽte deorũ: vt inquit Silius: hic conſul creatus eſt vna cũ Cornelio ſcipione: cũ ambo græciã ꝓuinciã cuperẽt multũq; lelius in ſenatu poſſet: rẽ obtinuit lucius ſcipio cũ africanus dixiſſet ſe legatum iturũ: ſi lucio ſcipioni fratri ſuo: prouinciã græciã decreuiſſent. Et eũ quidẽ cum repulſa: clariſſimi apud romanos viri ſepe repulſam in petitione magiſtratuũ paſſi ſunt: ſicut ſcipio naſica publius emilius: & .M. portius cato: q virtute ſua: plus magiſtratui decoris additurũ erãt q̃ ꝓtextu eius ſplendoris ipſi relaturi: titulus eſt apud Valeriũ maximũ de repulſis: ſenſus eſt: optabiliorẽ eſſe lelii cõſulatũ: etiã cũ repulſa q̃ fieri quater cõſulẽ: prout factus eſt cinna impotẽs truculẽtus: ſedi tioſus. Paulus emylius: poſt aliquot repulſas bis cõſul factus eſt. Quintus q ..oq; mettellus cõſulatus repulſa ſuggillatus mox cõſul de pleudo philippo triumphauit. M. Cato repulſis tãquã honoribus ineptis gaudebat: qui quo die repulſus eſt luſit. Si cũ ſapiẽs: ſentẽtia catholica eſt: qua ꝓ interrogationẽ docet quãdo ſapiens patiẽ repulſam: nõ tã ipm repulſa notari a populo: q̃ populũ repulſam ferrea ſapiẽte matius. n. detrimẽtũ ſentiret populus ex repulſa viri boni: q̃ ille cõmodũ ex magiſtratu. Paulus emylius deſignatus conſul dixit ſe non habere gratiã populo romano: cũ nõ tã ſibi cõſulatu q̃ illis cõſule opus eſſet.

Lelius ſapiens

Repulſa i magiſtratibus

Poſt repulſas obtinuer magiſtratũ.

Dictum æmilii

Suffragiis ꝑteritur: repulſam patitur: nec ſuffragatorũ ſuffragiis obtinet magiſtratũ in oratione ꝓ plancio: nec ſi a populo prætẽritus eſt quẽ non oportuit: a iudicimus. condẽnandus eſt: qui prætẽritus non eſt. Vt cinnam quater: Iulius cæſar corneliam cinnæ quater cõſulis

Prætẽritus

adepta eſt quod cõcupiuit: nũquã ſe tamen ſatis conſecuta putat: ſe ſapientia ſemper eo cõtẽta eſt: q̃ adeſt: neq; nũquã ſui pœnitet: ſimile ne putas C. Lelii vnũ cõſularum fuiſſe: & eũ quidẽ cũ repulſa: ſi cũ ſapiẽs: & bonus vir qualis ille fuit: ſuffragiis prætẽritur: non populus a bono conſule potiuſquã ille a vano populo repulſam fert: ſed tamen vtrum malles te ſi poteſtas eſſet ſemel vt Lelium conſulẽ eſſe: an vt Cynnam quater: non dubito

fillam duxit vxorē: vt inquit Suetonius: eūdē dictatorem fuisse auctor est Plutarchus: a Lucano cruentus dicit qui cū flagitiosissimus eēt rēpu. romanā summa crudelitate vastauit: qui in consulatu: cū pernitiosissimas leges per vim ferret: prohibitus a. Gn. octauio collega ꝑ fugit ex vrbe. Vocatisq; ad pileū seruis: accersitoq; Cato mario cum aliis exulibus ex africa bellū romæ intulit: in quo quatuor exercitibus vrbē circūsederūt: mox cinna & marius in ciuitatē recepti: velut raptā eā: cedibus & rapinis vastarūt. Gn. octauio consule ocioso: & oīb⁹ aduersæ partis trucidatis: quarto cōsulatu: cū bellū cōtra syllā moliretur. Ancone ob nimiam crudelitatē ab exercitu lapidibus occisus est: fuit dominatio cinnana reip. exicialis & funesta: ex liuio: apiano: plutarcho: floro: augustino: cæteris. Cinna flagitiosus

Mors cinnæ

tu quid respōsurus sis. Itaq; video cōmictā: non quēuis hoc idem interrogarē. Respōderet enim alius fortasse se nō modo quattuor cōsulatus vni anteponere: sed vnum diē Cynne multorū & clarorū virorū totis etatibus. Lelius si digito quē attigisset: pœnas dedisset. At Cynna collegæ sui cōsulis. Gn. Octauii ꝑcidi caput iussit. P. Crassi. L. Quid tu respōsurus sis: quasi dicat scio tecū vir ꝓbus sis electurū potiꝰ cōditionē lelii q̄ cinnæ qđ nō idē oibus videret: cū naturaliter insita sit hoibus libido dominādi. Vni: scilicet cōsulatui. C. lelii. Si digito quē attigisset: si vel minima affecisset iniuria. M. Cato in oratōe: q̄ inscribit ꝑ dote ita scriptū relict: in adulterio vxorē tuā si prendisses sine iudicio impune necares: illa te si adulterares: digito nō auderet attingere: neq; ius est. Præcidi caput: octauii cōsulis caput iussu cinæ præcisum est: & ꝑ rostris expositū. Pu. crassi: quo crassi pater & filiꝰ in mutuo alter alteriꝰ aspectu mactati sūt: qđā tradūt: patrē crassum: neqđ indignū virtute sua pateret gladio se cōfodisse: de his Lucanus trūcos lacerauit sumbria crassos. Lucii cæsaris: de hoc Luciꝰ florus ait cæsar & simbria ī penatibꝰ domorū suarū trucidanť. In tertio de oratore scriptū legibꝰ caput. Ca. Lucii cæsaris cū lucii iulii fratris capite iacuisse ꝑ rostris: nō lōge a capite. M. Antonii oratoris. Inibi ait. pu: crassū suapte iterfectū manu. Ex his duobꝰ cęsaribꝰ frībus: alter cesar vrbanitate: facetiis: lepore: cūprimis cōditꝰ fuit: q̄ de iocis copiose & luculēter disserit apd. M. Tul. ī scdo de oratore: ď quo ait quoq; i libris ď officiis: saleyero cōditꝰ & facetiis cęsar. M. ātonii milites a mario & cina seuissimis ducibꝰ missi ad. M. antoniū oratorē obtrūcādū ser mōe eiꝰ obstupefacti districtos iā: & vibratos gladios: cruore vacuos vaginis reddidert: defixoq; ī terrā vultu oēs illachriart: tūc ānisꝰ militū

Duo cesares fratres occisi

Facetiæ cæsar

Mors Antonii oratoris.

perfectus ois humanitatis expers cũ Antoniũ oratorẽ milites a facinore deterritos offendiſſet conuitio acriter illos inſectatus irruenſq; crudele imperiũ truculento miniſterio peregit: &. M. Antonio caput amputauit: quod poſitũ fuit in roſtris: in quibus ille rẽpu. cõſtãtiſſime conſul defenderat. Quod Marius letis manibus inter epulas per ſum-

mã animi ac verborũ inſolẽtiã aliquã diu tenuit: clariſſimiq; oratoris ſanguine cõtaminari mẽſæ ſacra paſſus eſt: de quo Lucanus: aut te p̃ſage malorũ antoni: cuius laceris pendentia canis ora ferens miles feſtæ rorantia menſæ iposuit. Vt ea facere illi liceret: plato i gorgia tradit grauiſſima infandaq; peccata cõmitti a principibus ob ipſam peccandi licẽtiã: platonicæ ſentẽtiæ ſubſcribit Homerus: q reges & potentes inducit apud inferos cruciari: ceu tantalũ: ſiſyphũ: & titiũ: de talibus ait Silius. xiii. punicorũ: q̃ vellent nũq̃ ſceptra fulſiſſe ſuperbis: inſultant duro impero nõ digna nec æqua: ad ſuperos paſſi manes: quæq; ante profari nõ licitũ viuis eadẽ permiſſa quærũtur. Volũtates principũ p̃ legibus ſunt principi licet quicquid libet: ex quo eſt illud cũ Antonius caracala nouercã ſuã iuliã ducere vellet vxorem: dixiſſetq; vellẽ ſi liceret: tũc illa reſpõdit ſi libet licet: an nescis te imperatorẽ eſſe: & leget dare nõ accipere: quo audito furor inconditus ad effectũ criminis roboratus eſt matrẽq; nõ. n. alio erat dicenda nomine: duit vxorẽ & ita nuptias polluit inceſto. Cũ collega cõmunicauit. In bello cimbrico marius curioſe elaborauit: vt ſolus victoria potiretur. Et collega catulus excluderetur: pugnatũ ẽ in cãpo patẽtiſſo. In Venetia italiæ regione ab atheſi fluuio iuxta Vercellas: in quo prelio victi: & ad internectionẽ p̃ſligati ſunt cimbri: ex q̃bus capti vltra ſex myriadas: hoc eſt milia ſexaginta. Ceſi ãt bis tantũ fuiſſe ferũtur: cũ inter milites marii & catuli cõtẽtio de victoria oriretur diſceptatores ſuper hac cõtrouerſia delecti ſũt qui tũ affuerant parmenſiũ legati: qui luſtratis cadaueribus perſpexerũt iaculis militũ catulianorũ barbaros eſſe cõfixos: noſcebãtur enim ex inſcriptis litteris: q̃ nomen catuli in telis oſtentabãt verũ famam & gloriã huius rei totã: mario propter primã victoriã tribuerũt. Populus

cæſaris nobiliſſimorum hominũ quorum virtus fuerat domi: militiæq; cognita. M. Antonii oim eloquentiſſimi quos ego audierim. C. Cæſaris in quo mihi videtur fuiſſe ſpecimen humanitatis: ſalis ſuauitatis: leporis: beatus ne igitur quihos interfecit: Mihi contra non ſolũ eo videtur miſer quod ea fecit: ſed etiam quod ita ſe geſſit: vt ea facere ei liceret & ſi peccare nemini licet: ſed ſermonis errore labimur

Tyranni apud inferos.

Si libet licet.

Cimbri p̃ſligati

romanus:tũc mariũ tertiũ romæ conditorẽ appellauit:tãq̃ post romulum camillũq; tertius rẽ romanã restituisset: & cũ romanis omnibus placeret mariũ solũ duos agere triũphos:nõ tamẽ hoc efficere voluit qui vt in secũdis rebus moderatũ: se p̃beret:cũ catulo triũphare voluit:gloriãq; bellicæ victotiæ:cũ collega cõmunicauit: tradũt historici eũ timuisse: ne ob p̃rogatiuã militarẽ:si catulus honore excluderet ipse quoq; triũpho priuaret: idẽ mox potitus victoria ciuili: quã rẽp. armatus seruauerat: eã togatus omni crudelitatis genere subuertit:vt haud facile dictu sit vtrũ bello melior:an pace pernicioſior fuerit: q̃ inter cæteros catulũ mori coegit: nã cũ dep̃catoribus p̃ catuli salute dixisset illũ mori oportere: tũc catulus inclusus domi accensis carbonibus se suffocauit: se q; ignis haustu ludibrio hostiũ exemit. Valerius maximus:auctor est. Quintũ catulũ cymbrici triũphi cum Caio mario participẽ ab eodẽ mario moti iussum recenti calce illito multoq; igne per calefacto cubiculo se inclusum pemisse. Consimili genere mortis iouianũ periſſe testis est amianus marcellinus:cũ recenti calce cubiculo illito odorẽ ferre nequisset. Qui paruit:In hanc pœne sententiã est illud plinianũ: de lucio sylla:qui fœlicis sibi nomẽ asseruit:qđ p̃scribere tot milia ciuiũ & occidere potuisset. o praua inquit int̃p̃tatio: & futuro tẽpore infœlix: nõ melioris sortis tũc fuere pereũtes:quorum miseremur hostie:cum sylla nemo nõ oderit. Cũ:partim. Accipere q̃ facere iniuriã: Aristoteles in. v. æthicoꝝ:peius est inquit facere iniuriã q̃ pati:nã id cum prauitate est ac vituperatur:pati vero iniuriã:sine prauitate est: apud platonẽ socratis: ingorgia copioſe differit peius esse facere iniuriã: q̃ accipere. Et eũ qui iniuriatur:ante alios esse miserũ:miseriorẽq; si iniuriarũ pœnas nũq̃ luat. Decretũ socraticũ est: κακιον ειναι το αδικειν του αδικεισθαι. i. peius esse iniuriã facere: q̃ accipere. Q. Metellus numidicus in oratione quam de triumpho suo dixit: probi inquit iniuriam facilius accipiunt: q̃ alteri tradunt. Procedere ob-

Marius tertiꝰ cõditor dictus

Mors catuli

Cubiculũ illitũ calce recẽti. Mors iouiani

Peius facere iniuriã q̃ pati Decretũ socratis

Septem cõsulatus marii.

ulam.ſ.p̃ſtat. Sex ſuos obruere cõſulatus:mariũ ſepties conſulẽ fuiſſe & in ſeptimo cõſulatu periſſe hiſtorici tradũt:& indicat Lucanus cũ ait:ſeptimus exequitur repetitis faſcibus annus:illæ fuit vitæ mario modus:oĩa paſſo q̃ peior fortuna põt a:q̃ oĩbus vlo q̃ melior: mẽ ſoq̃ homini qd fata parārẽt:iõ aũt ſex cõſulatus noĩat.M.Tullius:quãdo catulus obuiã ꝓcedẽs morti cãdentibus carbonibus ſe peremit: rũc marius ſex tantũ geſſerat cõſulatus: nã ꝓ poſt mortẽ catuli & poſt hoc tẽpus : ſeptimũ cõſul deſignatus calẽdas ianuarii iniuit magiſtratũ: verũ oĩs marianæ gloriæ:maximius robur & fœdiſſima ſuggillatio extitit mors catuli collegæ : viri clariſſimi cõſularis triũphaliſq̃.

Duo de q̃ draginta.

Duo de quadraginta:triginta octo. dicimus.n. duo de viginti:quaſi duo deſint viginti: ꝑ decem & octo:& duo de quadraginta: ꝑ triginta octo: quaſi duo deſint quadraginta: q̃ locutio eſt vſitatiſſima elegantiſſimaq̃.

Syracuſæ laudãtur.

Qua pulchritudine vrbẽ: ſyracuſas intelligit:q̃ ciuitas:oĩum ſiciliæ ciuitatũ pulcherrima opulentiſſima extitit:puerbiũ diuulgatũ eſt ad locupletes.Vobis ne decima quidẽ ſyracuſanorũ adeſt. M.Tullius in ſexto verrinarũ: ſyracuſas ait vrbẽ eſſe maximã græcarũ vrbiũ:pulcherrimãq̃ ex quatuor q̃ſi vrbibus maximis conſtare videbatur:quarum vna inſula noiatur: altera achradina:tertia tyche:quarta neapolis: ſyracuſani multos claros principes habuerũt:ſed clariſſimũ Dionyſiũ ſeniorẽ: qui dicere ſolebat adamantina eſſe vincula:ad principatũ ſapiendũ: mœtũ:violentiã:claſſem:& ex decẽ milibus barbarorũ cõſtitutũ ꝑ ſidiũ: q cũ apud

Ex quatuor vrbibus ſyracuſæ.

Inſula Achradina Tyche Neapolis

Adamãtina vincula

filiũ Dionyſiũ vidiſſet ingẽtẽ vaſoꝝ aureorũ argẽteorũq̃ copiã ex-

cedere obuiã: quod fecit Catulus: quã quod Marius : talis viri interitu ſex ſuos obruere cõſulatus:& cõtaminare extremũ tẽpus ætatis. Duodequadraginta annos tyrannus ſyracuſanorũ fuit Dionyſius: cũ quinq̃ &.xx.natus annos dominatũ occupaſſet: qua pulchritudine vrbem: quibus autẽ opibus prædità ſeruitute oppreſſam tenuit ciuitatẽ. Atqui de hoc homine a bonis auctoribus ſic ſcriptũ accepimus : ſummã fuiſſe eius in victu tẽperantiã: in rebuſq̃ gerendis virũ & acrem & induſtriũ:eundẽ tamen maleficũ natura & iniuſtum. Ex quo omnibus bene veritatem intuentibus vider̃ neceſſe eſt miſerrimũ. Ea enim ipſa: quæ concupierat ne tũ quidẽ cũ omnia ſe poſſe cenſebat : conſequebatur. Quicũ eſſet bonis parẽtibus atq̃ honeſto loco natus & ſiid quidẽ alius alio

clamãs inqt. In te affectus regius nõ est: q ex tãta poculorũ vi: Amicũ neminẽ tibi cõciliasti. De hoc Dionysio refertissimi sunt auctores de quo in p̃sentia. M. Tullius nõ patũ multa cõmemorat: digna scitu memoratuq; quẽ ait esse miserũ appellandũ: nõ fœlicẽ. cũ in timore & cura anxius degeret: & p̃ iniusticiã multa perpetraret. Necesse est miserrimũ: supra cõclusum est qui iniustus sit eũdẽ esse miserrimũ. Socrates apud platonẽ ait: assero bonũ virum esse fœlicem: iniustũ vero & turpẽ esse miserũ. Adolescẽtes amore iũctos: ãtea dictũ est cõcessos fuisse adolescẽtulorũ amores: apud grẽcos cretenses q; a qbus phíletor dictus est amator: clenos vero q amat. i. illustris. Phíletor. Clenos

modo tradit: abũdaret q; & æqualium familiaritatibus & consuetudíne propínquorũ: habere etiam more græciæ quosdam adolescentes amore coniunctos credebat eorum nemíni sed hís quos ex famíliís locupletum seruos delegerat q bus nomen seruitutís ipse detraxerat: & quibusdã conuenís & ferís barbarís corporís custodiã committebat. Ita propter iniustã domínatus cupídítatẽ in carcerẽ quodã modo ipse se íncluserat. Quinetiã ne tonsori collũ cõmitteret tondere fílías suas docuit itaq; ancillari sordídoq; artifício regie vírgines: vt tonstrícule tondebant barbam & capíllum patrís. Et tamen ab íís ipsís: cum iam essent adultæ tionem in hunc modum peregit: summotis amicis: in eorum locum ferocissimarũ gentium homines: & ex familiis locupletum electos: p̃ualidos seruos: quibus latera sua committeret substituit: nomine autẽ familiarium seruos significari asserunt eruditi & sat notum est: vnde in libris iurisconsultorum crebra mentio est: de familia publicanorũ: de vrbana familia & rustica: vbi differitur: qui sint habendi seruí numero vrbanorum: qui rusticorum: ítidem hic familias locupletũ pro seruis accœpímus: familiæ autem appellatio quemadmodũ multipliciter accipiatur: nemo vel mediocriter erudit⁹ ignorat. Et docet paulus iuriscõsultus: titulo de verborũ significatiõe. Conuenis: cõuenæ dicũtur qui ex díuersis nationib⁹ in vnũ cõueniũt. Ancilari: seruili. Dominatio Dionysii Familiæ seruorũ. Conuene

Credebat: cõmittebat credere enim est fidei committere. Detraxerat: cum nullum nomen sit sordidius in uisiusq; nomine seruitutis: non seruos eos appellabat: sed honoratiore vocabulo nuncupabat. De quo Valerius maximus sic. Age Dionysius syracusanorum tyrannus: huiusce tormenti q̃ longa fabula: q duo de quadraginta annorum domina

Vindemia ex racemis alienis.

Ferrū remouit: ex his Ciceronis racemis vindemiā sibi fecit Valerius maximus: qui sic ait: tonsorū quoq; mœtu tondere filias edocuit quarū ipsarū postq̄ adulte ætati appropinquabant: manibus ferrū nō ausus cōmittere: instituit vt candentiū glandiū aut nucū putaminibus barbā & capillū sibi adurerent. Candentibus putaminibus. i. ignitis corticibus: candens. n. modo ignitū: alias candidū nā & candet significat ignitum esse: & candidum esse: sicut apud Virgiliū: dicitur candens vacca: & candēs faulla. Solinus: solem sydus candentissimū appellat putamina vero dici rerū purgamēta: docent glossematici: nā quicquid ex quacūq; re proficitur putamen appellatur: vulgatissimū est illud plautinū ex captiuis. Nucleū amsit reliquit pignori putamina. Plinius ait pygmeos ex putaminibus oorū construere casas putamina iuglandiū pro corticibus nucū accipiūtur: quas Plinius duplici protectas esse operimento tradit: pulmanti primū calicis: mox lignei putaminis: idē aliubi inquit putamine cluduntur nuces: cortio castaneæ: & carinas putaminū bifidas esse refert. Iuglandem interp̄tatur iouis glandē: quasi ioui dicatā ob ægregium fructū. Antiqui auctore Macrobio iouis glandē appellauerūt: quę nūc litteris interlitis iuglans nominatur. Cloatius iuglans inquit quasi diuiglans. i. Διος βαλανος: hanc græci basilicā vocant: q̄s inter nuces regalē: cuius galenus quoq; cōmeminit. Caryon a capitis grauedine propter: odoris grauitatem cōuenit nucē dici: vnde & carynon oleū vocant facticiū ex nucibus iuglandibus: nux auellana: quæ minima est ante abellina patrio nomine dicta prænestina & corylus dicitur quā græci ponticā vocant quoniā ex ponto in græciā asiāq; veneret: hinc illud Papinii ex endecasyllabo: quicquid nobile ponticus nucetis. Amygdalā appellant nucem græcā: quæ arbor an fuerit in italis catonis ætate dubitatur: quoniā græcas nominat: inter nucū genera est molluſca nux: ex eo dicta quod cęteris omnibus nucibus mollior sit: de quibus Plinius: molluſcæ putamen rūpentes. Macrobius: molluſcam nucē persicū esse interp̄tatur & sueuius docet in idilio: ego arbitror molluſcam nucem nō dici id pomū: quod vulgo persicū vocamus sed genus nucū persicū: ex persi de translatū. Duas vxores: Dionysius duas vxores: vno simul die duxisse fertur. alterā ex locorū gēte nomine doridam: alterā syracusanā nomine Aristomachan hippatini filiā. Incertū fuit: cū vtra prius cōcubuisset: solebant: cū eo com-

Cādētissimus sol

Glosematici.

Putamina quid

Putamen nucum.

Iuglans iouis glans

Basilica nux

Caryon vnde

Carynon oleū ex nucibus

Auellana Prænestina.

Pontica

Pontica nuceta

Molluſca nux

Duæ vxores Dionysii

ferrum remouit: instituitq; vt candentibus iuglandium putaminū barbam sibi & capillū adurerent. Cūq; duas vxores haberet Aristomachen ciuem suā: Doridem autē locrensem: sic noctu ad eas ver-

munes habere cœnas: viciſſimq; noctes diuidere: Ariſtomacha diuſte rilis fuit: & ex ea nihil liberorum tulit quãuis admodum cuperet: mox quatuor filios ſuſcœpit: duos mares totidemq; fœminas: ex doride locrenſi: filios dabuit tres. Detorquebat: in alterã partẽ deflectebat vt introitus eſſe interclusus. Valerius maximus: cubiculatẽ lectũ: perinde quaſi caſtra lata foſſa cinxit: in quem ſe ligneo põte recipiebat cũ forem cubiculi extrinſecus a cuſtodib⁹ opertam interiore clauſtro ipſe diligenter obſeraſſet. cubiculatis lect⁹.

tabat: vt omnia ſpecularetur & perſcrutaretur ante. Et cum foſſam latam cubiculari lecto circundediſſe: eiuſq; foſſæ tranſitũ ponticulo ligneo coniunxiſſet: eũ ipſũ cum fores cubiculi clauſerat: detorquebat: idemque cum in communibus ſuggeſtis conſiſtere non auderet: cõcionari ex turri alta ſolebat. Atque ís cũ pila ludere vellet ſtudioſe eni id faciebat: tunicaq; poneret adoleſcẽtulo quẽ amabat: tradidiſſe gladium dicitur: Hic cũ quidam familiaris iocans dixiſſet huic quidẽ certe vitam tuã commíttis: arriſiſſetq; adoleſcens vtrũque iuſſit interfici. Alterum quía iã demonſtrauiſſet interimendi ſui. Alterum quía id dictum riſſu approbauiſſet. Atque eo facto ſic doluit: vt nihil grauius tulerit in vita quem.n. vehementer amarat occiderat: ſic diſtrahũtur in contrarias ptes ipotentiũ cupiditates: cũ

Suggeſtis: pulpitis: mos fuit imperatorũ: ex ceſpitibus facere ſuggeſtũ: quod tribunal ceſpiticium appellant. Flauius vopiſcus: prope auguſte dii te ſeruent. Deinde concurſus ad ceſpiticium tribunal. Amianus marcellinus auctor eſt. Iulianum imperatorem aggere gleba li aſſiſtentem allocutum milites eſſe. Lucanus de cæſare concionabundo loquens ait: ſtetit aggere fulti ceſpitis intrepidus vultu: & apd Virgilium. Aeneas celſo me dius ſtãs aggere fatur. Studioſe id factitabat. de mutio ſcæuo iuriſconſulto memoriæ proditum eſt: quod pila optimæ ludebat. Multa autem ſunt genera pilarum: eſt paganica quæ ruſticorũ eſt: eſt tigron: ſiue trigonalis: eſt ventoſa: quæ follis pugilatorius a plauto decenter dicitur υπο κοριστικως folliculus ſup quo apd Suetoniũ i auguſto ſatis multa Vitam committis: qui gladiũ alteri tradit: illi vitę ſuæ poteſtatẽ cõmittit. In manu enim illius eſt: qui accipit gladiũ: hominem a quo ac ceperit necare ſi velit. Alterum: familiarem. Alterũ: adoleſcentulũ quem amabat. Impotentiũ: tyrannorum: & impotentia graſſantiũ. Tribunal ceſpitiũ. Stetit aggere fulti ceſpitis. Mutius pila ludebat. Follis pugillatori⁹ Follicul⁹.

Huic: cupiditati imperiosæ: quæ sanguinariũ fecit Dionysiũ: iussitq; hominẽ dilectissimũ occidere. Illi: alteri: scilicet dolori: ex morte adolescentuli amati. Consimile est illud Persianũ huccine an hunc sequeris? subeas alternus oportet Ancipiti obsequio: dominus alternis obterres. Nec tu cum obstite is semel instãtiq; negaris parere imperio rumpi iã vincula dicas. Cũ quidã: Macrobius libro primo in somniũ scipionis scribit hæc ad istam sententiã conducentia. Dionysius aulæ siculæ inclementissimus. Incubator familiari quondam suo solam sibi existimanti vitam tyranni beatam: volens q̃ perpetuo mœstum: misera: quam impendentium semper periculorum plena esset ostendere: gladium vagina raptum: & a capulo de filo tenui pendentem mucrone demisso iussit familiaris illius capiti: inter epulas imminere. Cumq; ille & siculas: & tyrannicas copias præsentis mortis periculo aspernaretur: talis est inquit Dionysius vita quam beatam putabas: sic nobis semper mortem imminentem videmus: existima ergo quando fœlix esse potuerit qui timere non desinit. Textili stragulo: a texẽdo textilis vestis dicta ante cuius vsũ fuit nexilis vestitus: vt docet Lucretius illo versu Nexilis ante fuit vestis q̃ textile tegmen: textrinum vocãt officinam vbi textores texunt vestimenta textilia: accusat verrem Mar. Tullius quod nulla domus in sicilia locuplex fuerit: vbi illonõ textrinum nõ sit instituerit: vbi stragulam vestem confici iubebat: ipse enim solam dicebat purpuram. Auici vero opera: vestimentum vt inquit Vulpianus: quod in telis est nondum pertextum: vel detextum appellatur contextum stragulum autem a sternendo dictum est: significaturque vestis stragula: quæ insterni solet: quærit Paulus iurisconsultus de petis: vtrũ in veste sint sicut stragula. An in suppellectili: vt thoralia: quæ propriæ stragulorum non sunt. Vulpianus stragula: quæ æquis insterni solent: non putat vestis esse: ægyptii primi inuenere textilia

Huccine an hũc sequeris.

Cladius a filo pẽdens.

Textilis vestis
Textilis
Textrinũ

Stragula vestis

huic obsecutus sis: illi est repugnãdum. Quãquã hic quidem tyrannus ipse iudicauit quã esset beatus Nam cum quidam ex eius assentatoribus Damocles commemoraret in sermone copias eius: opes: magnificentiam dominatus: rerum abundãtiam: magnificentiam ædiũ regiarũ: negaretq; vllo quã beatiorẽ quisquam fuisse. Vise ne igitur inquit o Damocle: quoniam hæc te vita delectat: ipse eãdẽ degustare: & fortunã experiri meã? Cũ se illecturo re dixisset collocari iussit hominẽ in aureo lecto: strato pulcherrimo textili stragulo magnificis opibus

Picto: Plautus appellat belluata tapecia: belluarũ figuris picta intextaq; : colores diuersos picturæ intexere babylon maxime celebrauit & nomẽ imposuit: babilonica enim appellãtur: pluribus vero liciis texere: quæ polimita appellãt alexandria instituit: dictas vestes iam apud Homerũ fuisse accepimus: & memorat Plinius. Inter insignia triumphantis numeratur toga picta a liuio: quæ purpurea antea vocitata est: & ea erat sine pictura: tunica aũt palmata: a latitudine clauorũ dicebatur: q̃ nũc a genere picturæ: picta appellatur. Abacos: mensas in qbus vasa esculenta poculẽtaq; imponũtur abacos vocãt Iuuenalis ornamẽtũ abaci. De abacis in hoc significatu apud Plinũ frequẽs mentio. In verrinis ait. M. Tullius: verrem

Beluata tapetia.
Babilonica.
Polimita
Toga picta.
Abacus

picto Abacoſq; quam plures ornauit argento auroq; celato. Tũ ad mensam eximia forma pueros delectos iussit consistere: eosq; ad nutum illius intuentis diligenter ministrare. Aderant vnguẽta coronæ Incẽdebãtur odores. Mẽsæ cõqui sitissimis epulis extruebant. Fortunat⁹ sibi Damocles vidébat. In hoc medio apparatu fulgẽtẽ gladium

feciſſe aliquot abacorũ vasa aurea. Abacus dicitur tabula geometrica: de qua Persius. Nec qui abaci numeros & secto in puluere mœtas scit risisse vafer. Martianus in geometria: abacus nũcupatur: res depingẽdis: designãdisq; oportuna formis: abacus in ædificiis inter ornamẽta colũnarũ numeratur ex p̃cepto. Victruuii abacus erit longus & latus: q̃ crassa columna est. Antiq mẽsam vasorũ quadratã habuerũt. Vocarũtq; vrnariũ: qđ vrnas cũ aqua positas ibi potissimũ habebant in culina: fuit & priscis mensa vinaria rotũda noie cilibantum: a cilice poculo græco idest calice dictũ. Altera erat vinaria mensa quadrata vna columnela subnixa: cartibulũ vocabat. Auro cælato: sculpto: cę lũ instrumẽtũ est celatoris hoc est sculptoris: miratur Plinius. In auro celãdo inclaruisse neminẽ. Argento multos: maxime tamẽ laudatus ẽ mentor: cuius manu celata pocula celebrãtur Crassus orator duos habuit sciphos mentoris artificis manu cælatos sestertiis centũ. Cõfessus est tamẽ nũquã: se his vti ꝓpter verecũdiã ausum. Vascularius dr artifex vasorũ. Incẽdebãtur odores: hac quoq; tẽpestate incõuiuiis lautioribus incendũtur odores: & suffitus adolentur: vt luxuriæ parentalia consumata sint: apud Arabas nõ alia ligna sunt in vsu q̃ odorata: cibos sabei coquũt: thuris ligno: alii myrrhæ: odore stiracis suffiunt tecta: strobum arborem ad suffitus parant perfusam vino palmeo accendentes: cuius odor redit a cameris ad solum iucundus: sed aggrauans capita citra dolorem: tamen hoc somnũ ægris quærunt.

Abacus tabula geometrica
Abacus i ædificiis
Vrnariũ
Cilibãtũ.
Cartibulum.
Cælum
Pocula mẽtorea.
Vascularius
Sabei coquunt cibos thure.
Strobus ad suffit⁹

Lacunar. Elacunari:lacunar:lacus:laquæar:laquæariũ dicitur camera:hoc est pars ſuperior cubiculi:& cenationis:vt grammatici annotant: & notiſſimũ eſt. Illius beati:Damoclis qui ſibi beatus videbatur. Ceruicibus:antiqui pluraliter tantum ceruices dicebant:primus hortenſius ceruicem ſingulariter enunciauit. Coronæ: coronati epulabantur auctor eſt Plinius ſutiles coronas ſolẽnes fuiſſe in cenis lautiſſimũ habebatur:e nardi folio eas dari vnguentis madidas: olim cleopatra in cõuiuio inuitauit Antoniũ: vt coronas biberẽt:quas cõcerptas in ciphũ: incipienti haurire oppoſuit manum. Etãt enim venenatæ: & ita demõſtrauit: ſe poſſe antoniũ necare ſi vellet: qui ab illa ſibi cauebat: noua præguſtatorũ ciborum diligentia.

Ceruices Coronati

Cena Vt coronas biberent

Aliquis terror:Saturnin⁹ impera ipator ſententialiter dixit:neſcitis amici qd mali ſit imperare: gladii ſera pendẽtes ceruicibus imminent haſtæ vndiq; vndiq; ſpiculæ:ipſi cuſtodes timẽtur:ipſi comites formidantur: non cibus pro voluptate:nõ iter pro auctoritate:non bella ꝓ iudicio:non arma ꝓ ſtudio.

Dictũ ſaturnini

Gladii ſera pendentes.

In pythagoreis duobus: Damonem & pytheam ſignificat pythagoricæ doctrinæ ſacris initiatos:quos ferũt hoc animo inter eos fuiſſe:vt cũ eorũ alteri Dionyſius tyrãnus diẽ necis deſtinaſſet: is qui morti addictus foret paucos ſibi dies:quibus priuſq; periret domũ profectus res ſuas ordinaret impetrauiſſet:vas factus eſt alter eius ſiſtendi:vt ſi ille non reuerteretur moriendũ eſſet ſibiipſi omnes & in primis Dionyſius nouæ atq; ancipitis rei exitũ ſpeculabãtur:appropinquãte deinde definita die nec illo redeunte: vnuſquiſq; ſtultitiæ tã temerariũ ſpõſorem damnabat: at is nihil ſe de amici conſtantia metuere pdicabat:qui cũ ſe ad diem recepiſſet:eodẽq; momento atq; hora:a Dionyſio cõſtituta ſuperueniſſet:

Fides Damonis & pithiſt.

Vas fact⁹ alter.

elacunari ſeta equina appẽſum demitti iuſſit:vt impenderet illius beati ceruicibus. Itaq; nec pulchros illos adminiſtratores aſpiciebat:nec plenũ artis argentũ. Nec manum porrigebat in mẽſam. Iam ipſæ defluebant coronæ. Deniq; exorauit tyrãnũ vt abire liceret q; iã beatus nollet eẽ ſatis ne videtur declaraſſe Dionyſius nihil eſſe ei beatum: cui ſemper aliqs terror impẽdeat. Atq; ne ei integrũ quidẽ erat:vt adiuſticiã remigraret: ciuibuſq; libertatẽ & iura redderet. His enim ſeadoleſcens improuiſa ætate irretierat erratis: eaque cõmiſerat: vt ſaluus eſſe nõ poſſet:ſi ſanus eẽ cœpiſſet. Quantopere vero amicitias deſideraret:quarum infidelitatem extimeſcebat:declarauit i pythagoreis

admiratus eorũ fidem tyrãnus: supplíciũ remísit: rogauitq; insuper: vt se in amicitiã tertiũ ascriberent: Vadem mortis: spõsorem: vades .n. dicunt sponsores in rebus capitalibus: qui in se nummaria prædes nominãtur: auctor ausonius: in monosyllabis de quo. M. Varro libro secũdo de latina lingua. Vas inquit appellatus: qui pro altero vadimoniũ promittebat. Consuetudo erat: cũ reus parum idoneus esset inceptis rebus vt pro se alterũ daret. Poetã tragicũ: legimus apud scriptores idoneos vtrũq; Dionysium seniorem & iuniorẽ litteris claruisse: tradit Plinius Dionysium siciliæ tyrannũ gaudio obiisse: accepto tragicæ victoriæ nuntio ex quo colligimus. Eum fuisse tragicum poetam: scribit Plutarchus vtrũq; Dionysium audiuisse Platonem seniorem autem ex ægritudine mortuũ hausta potione somnifica: q̃ sopori mortem citra sensum continuaret. Cũ aquinio: nomen est poete: sed vide an archia potius legẽdum sit: qui. M. Tullio amicitia familiariter iunctus fuit: quod ex oratione pro archia poeta satis liquet: Aquilius quoq; collega & familiaris fuit Mar. Ciceronis: sed non tam poeta q̃ iurisconsultus: q de dolo malo formulas cõdidit. Tetua: prouerbiũ est vetus: cuius & in epistolis ad atticũ mẽtio fit: suã cuiq; spõsam: mihi meã: suũ cuiq; amorẽ mihi meum: quod Attilius poeta clarissimus protulit.

duobus illis. Quorum cum alterum vadem mortis accepisset: alter vt vadem suum liberaret præsto fuisset ad horam morti destinatam. Vtinam ego inquit tertius vobis amicus ascriberet. Quam huic erat miserum carere consuetudine amicorum: societate victus: sermone omnino familiari homini præsertim docto a puero: institutis & artibus ingenuis erudito. Musicorum vero perstudiosum accepimus: poetam etiam tragicum quam bonum: nihil ad rem. In hoc enim genere nescio quo pacto magis quam in aliis: suum cuiq; pulchrum est. Adhucne minem cognoui poeram: & mihi fuit cum Aquinio amicitia: qui sibi non optimus videretur: sic se res habet. Te tua: me delectãt mea sed vt ad Dionysium redeamus: omni cultu & victu humano carebat. Viuebat cum fugitiuis: cum facinorosis: cum barbaris. Neminem qui aut libertate dignus esset: aut vellet omnino liber esse: sibi amicum arbitrabatur. Non ergo iam cum huius vita: qua

Vt tertiꝰ in amicitiã reciperetur

Vades

Dionysiꝰ gaudio obit.

Archias

Aquilius.

Suã cuiq; sponsam.

Tetrũ. De archimedis obitu.

Tetrius:crudelius:vitabilius:tetrũ enim modo vitabile modo illuuiosum & fœtidũ.modo amarũ:modo crudele significatur. Nã seremo est polisemus. Ex eadẽ vrbe.s. syracusana. Humilẽ homũculũ: de hoc sic cecinit silius.xiiii.punicorũ: vir fuit isthmiacis decus imortale colonis ingenio facile ante alios telluris alumnos:nudus opum sed cui cælũ terræq; pareret:relege que scripsimus in primo cõmentario.super archimede:machinalis sciẽtie scientissimo: quẽ Marcellꝰ briariũ vocitabat:qui cũ syracusæ caperentur: interdixit ne violaretur vnus. nisi fefellisset imperiũ militaris imprudentia.Nã dũ animo & oculis in terra defixis formas geometricas describit:

tetrius: miserius: detestabilius: excogitare nihil possũ. Platonis aut Archytæ vitam cõparabo doctorum hominũ & plane sapientium Ex eadem vrbe humilem homunculum a puluere & radio excitabo qui multis annis post fuit Archimedem; cuius ego questor ignoab ignaro milite quis esset interfectus est.In eoq; tumultu:nec discurrentes romanos:nec captas syracusas sensit: ægre id marcellũ tulisse memoriæ proditũ est:sepulturæq; curã habitam:& propinqs etiam inquisitis honori ꝑfidioq; nomen eius ac memoriã fuisse:quidã autumant archimedi ferenti ad marcellũ sperας & quædã alia mathematica:factos esse obuiã milites:eũq; aurũ vase:ferre suspicantes obtruncasse: id marcellũ adeo ægre tulisse:vt homicidã: perindeac detestabilem maculosumq; abhominatus sit:in sepulchro archimedis posita fuit sphera cũ cylindro:ad viri syderalẽ machinalẽq; doctrinã significandã: gloriatur Mar. Tullius se sepulchrũ archimedis obsitũ ignoratũq; syracusanis recognouisse:ex epitaphio & sphera. A puluere:puluerẽ geometricũ significat:quo machinarii.cõmentatores & geometriæ disciplinæ scientes varias formas figurasq; describũt:de quo Persius: nec qui abaci numeros:& tecto in puluere mœtas scit rimarier vafer:de archimede memoriæ proditũ est interfectũ esse dũ intẽtus formis est quas in puluere descripserat:de hoc intelligi vult apuleius cũ ait in magia:verũ etiã abaco & puluisculo deq; dedisses:ob hunc puluere geometricũ.Marcianus quoq; sic scripsit pandere puluereũ.formarũ ductibus æquor.Plutarchus quoq; auctor est Regiam Dionysii puluerulentã fuisse ob eorũ multitudinẽ:q geometricas:in puluere figuras describebant.Radiũ vero virgã dici qua geometrę lineas formant:indicatq;:nemo vel mediocriter doctus ignorat:qui illud Virgilianũ vel tantũ legerit.Descripsit radio totũ qui gentibus orbem.

Puluisculũ geometricum.

Duo questores siciliẽses.

Ego quęstor:cũ sicilia a duobus quæstoribus regi soleat: vno liby-

tano:altero ſyracuſano: Mar. Tul. libytan⁹ fuit:ſexto peduceo prętore de hac ſua quęſtura:ſcribit ipſe affatim in vertinis: & in oratione pro plancio: vbi ait nullius in ſicilia quęſturā aut gratiorē aut clariorem ſua fuiſſe. Vepribus: ſpinis & ſentibus. Virgilius: & hirſuti fecerunt corpora vepres. Inde vepreta: & ὑποκοριστικῶς: veprecula: ſē riceta & ſpineta dicuntur: hoc eſt loca vepribus plena in oratione pro feſtio:ex ve præculis extracta nitedula temp. niteretur erodere. vbi nitedulæ nominemus ſignificatur. Dumetis: Antiqui duſmoſum locū dicebāt: p dumoſum hoc ē dumis plenum: litterā enim: ſcilicet interſerebant: & quæ nos dumeta appellabāt dumetica: & dumoſa: frondoſa: a dumis omnia: quo nomine ſpinę & ſentes: ſignificātur. Senariolos: versiculos a ſenis pedibus dictos: in ſenariis verſibus animaduerterunt metrici duos primos pedes: itē extremos duos: habere ſingulas poſſe integras partes orationis: medios haud vnquā poſſe. Cū cylindro: cylindrus lapis teres eſt ſiue columela oblōga a volubilitate dictus. de quo poeta. Area tū primū ē ingēti æquāda cylindro: ſi lapidē cylindrū inquit chryſippus & repetit Gellius: per ſpacia terræ prona iacias cauſā qdē ei tu: & initiū præcipitātię feceris: mox tamen ille præceps voluetur: nō quia tu id iā facias: ſed quoniā ita ſeſe modus ei⁹: & fortunæ volubilitas habet: ab hac ſimilitudine gēmę: pceriores cylindri nominātē. Plini⁹ de beryllis ſcribēs libro nouiſſimo na. hiſtorię: ideo inqt cylindros ex his facere malūt: quā gēmas quoniā: eſt ſumma cōmendatio in longitudine. Cōſimiliter Solinus idē tradēs ait: indici reges hoc genus gēmarū in longiſſimos cylindros amant fingere. Cylindrorū in hoc ſignificatu meminit. Paulus iuriſcōſultus: ad titulum de auro & argento legato: a figura cylindri: qui teres eſt & oblongus cylindraceū deriuatur. Plinius ſcribit ſiliquas piſo quod genus leguminis eſt cylindraceas eſſe: in ſepulchro aūt archimedis: ideo videtur poſitus eſſe cylindrus cū ſphœra: vt per ſpherā ſideralis ſciētia demōſtraretur: p cylindrū vero machinalis peritia: in qua geometrę vtūtur cylindro: niſi nomine cylindri velis intelligi radiū aſtrologicū: q cylindracię figurę ē: eoq; aſtrologi orbē cęlūq; deſcribūt. Anaximāder dixit terrā eſſe formę cylindraceę: vñ cylindri forſan vſus archimedi.

Vepres.
Vepreta.
Vepreta.
Veprecula nitedula.
Duſmoſū Dumi.
Senarioli
Cylindr⁹
Cylindri
Cylindra
ceum.

Ad portas aggragianas: nomen est portarũ syracusanarum: sicut scea nomen fuit portæ troianæ: sicut hemoroidæ thebarũ portæ dictæ sunt. Colũnelam: Demetrius vt docet Cicero in libris de legibus: sepulchris nouis modum finiens: noluit super terræ tumulũ statui nisi colũnelam: quæ tribus cubitis non esse altior. Antiqui auctore Quintiliano columã dicebãt exempta littera enim pro colũna: vnde per diminutionem columela dicitur colũnela: apud veteres: serui maiores in familia dicti sunt columelæ: vel a columna: vel a columine: sicut columen familiæ apud plautũ & terentiũ: lucili versus est quẽ vsurpat epigrãmatarius poeta: de columela seruo. Lucili columela hic situs æstrophanes: sunt & dentes in equis a Plinio columelares dicti. Cũ falcibus: falcarios appellant: qui falcibus vtuntur. de quibus Mar. Tullius in primo inuectiuarum cõtra catilinam: dico te prima nocte venisse inter falcarios: quam locum Priscianus exponens ait inter falcarios: id est in locũ vbi sunt falcarii. Antiqui falces seculas dixerunt a secando: quarũ multi iuga genera. In quibus sunt lumariæ: quibus secant lumecta: sic enim spinę appellantur: quas quod a terra agricolę soluunt .i. luunt lumecta nominantur: sunt & falces surpiculæ vocatæ: a syrpãdo: id est alligando: hic proprie significantur falces lumariæ: repurgata enim sunt lumecta hoc est vepres & spinę. Basim: significat colũnelę sepulchralis fundamentũ: nã bases sunt sustentacula colũnarũ quod nullus ignorat: ab hac similitudine bases eleganter dicuntur orbiculi illi: quibus vasa in mensis collocantur ne totalia polluant: trebatius iurisconsultus: sicut libro delegatis tertio proditum est: cui corinthia vasa legata essent: & bases huic quoq; horum vasorũ collocandorũ causa parata deberi respondit quod labeo nõ ꝓbat: si eas bases vasorũ nũero testator habuerit. Exesis: corrosis. & vetustate: consũptis: nam vt inquit eleganter & vere ausonius monumenta fatiscunt mors etiã saxis nominibusq; venit. Dimidiatis: q distet dimidiatũ a dimio diximus

Hemoroidæ portæ

Columa Columela. Colũela Columelæ serui.

Columelares dentes.

Inter falcarios.

Seculæ Lumariæ Sirpiculę

ad portas agragianas magna frequentia sepulchrorũ: animaduerti colũnelam non multũ e dumis eminentẽ: in qua inerat sphęræ figura: & chylindri: atq; ego statim syracusanis erant autem principes mecum dixi me illud ipsum arbitrari esse: quod quererem: immissi cum falcibus multi purgarunt: & aperuerunt locum quo cum peruenissem factus esset additus: ad aduersam basim accessimus. Apparebat epigrãma exesis posterioribus partibus versiculorum dimidiatis fere.

in commentariis suetonii: & subtiliter docet Au. Gellius in tertio.

Græciæ ciuitas: syracusas significat a græcis conditas: & græcarũ ciuitatum pulcherrimas: opulentissimasq; Doctissima: cum propter altos. tum maxime propter theocritum bucolici poematis scriptorẽ: qui fuit syracusanus: & vt auctor est Solinus in polyhistore in sicilia primũ inuenta comedia est. Comedia in sicilia inuenta.

Ita nobilissima græciæ ciuitas: quõdam vero etiam doctissima: ciuis vnius acutissimi monumentum ignorasset: nisi ab homine arpinate didicisset sed redeat vnde aberrauit oratio. Quis est enim omnium qui modo cum musis: id est cũ humanitate & cum doctrina habeat aliquod commertium: qui se non hunc mathematicum malit quam illum tyrannum: si vitæ modum actionemq; quærimus. Alterius mens rationibus agitandis exquirendisq; alebatur cũ oblectatione solertiæ qui est vnus suauissimus pastus animorũ. Alterius in cæde & iniuriis cũ & diurno & nocturno metu. Age confer Democritũ Pythagoram Anaxagorã. Quæ regna: quas opes studiis eorũ & delectatõibus antepões; Et. n. quę Cuius: archimedis. Ab homine arpinate a Cicerone: se enim ipsum arpinatem hominem appellat: fuit autem arpinum duobus alumnis Ca. Mario: & Mar. Tullio clarum. i. cum humanitate: antiqui qui probe beneq; locuti sunt humanitatem appellarunt id prope modum quod græci: παιδειαν: nos eruditionem institutionemq; in bonas artes dicimus: quas qui sinceriter cupiunt appetũtq; hi sunt vel maxime humanissimi: huius enim scientię cura & disciplina ex vniuersis animantibus: vni homini data est: idcirco humanitas appellata. Mar. Varro praxiteles inquit propter artificiũ ægregium nemini est paulum humaniori ignotus: humaniori dixit: pro eruditiori doctioríque: qui ex libris & historia cognouerit: q̃s fuerit praxiteles: hinc vulgo studia humanitatis hoc est eruditionis appellitãtur: & dixit Aulus gelli⁹ in octauo de Philippo alexandri magni patre loquẽs: a liberari inquit musa: & a studiis humanitatis nũquã abfuit: qn lapide comiterq; pleraq; & diceret & faceret. Mathematicũ: archimedẽ intelligit. Tyrannũ: Dionysiũ. Altetius mens: archimedis. Pastus animorũ: dixit Hieronymus: libros nosti esse aiẽ pabulũ: & ꝓfecto: null⁹ pastus: null⁹ cibus aiorũ põt eẽ suauior: quã vestigatio doctrinarũ: & oblectatio litterarũ. Alterius in cede. s. Dionysii. Democritũ: de hisce philosophis supra dixmus. Humanitas ꝓ eruditione Studia humanitatis Libri pabulũ animorum:

Frui quid Vti.

Frui nu = mo vti deo.

Pars optima: mẽs & ratio optima pars est haud dubiæ in ipso homine: bonũ autẽ mentis est virtus. Igitur frui virtute: est beate viuere. Fruendũ est: frui vt subtiliter pensitat. Augustinus libro primo de doctrina christiana: & libro vndecimo de ciuitate dei: est ea re vti: quæ nos non ad aliud referenda per seipsam delectat: vti vero ea re: quam propter aliud q̃rimus: vnde tẽporalibus magis vtendũ est fruendũ: vt frui mereamur æternis: atqui præpostere homines frui volũt nũmo: vti autẽ deo: quoniam nũmum: nõ propter deum impendũt: sed deũ propter nũmum colunt. Ex plenis gaudiis: diffinitio beatitudinis est omniũ rerũ optãdarum plenitudo: siue status ex omniũ rerũ congregatione perfectus. Quidã præstans: quod Mar. Antonius in summo oratore fingendo factitabat qui cognitione tantũ & mente cernebat speciem eloquentis: quẽ re ipsa non videbat: idẽ nunc Mar. Tullius percipit esse faciendũ in sapiente vt animo & cogitatione sapientis formam imaginetur atq; informet qualis fortasse nemovn q̃ fuerit: cui nihil de futurũ esse asseuerat ad vitã nõ solum beatã: sed etiã beatissimam efficiendã. Triplex animi fœtus: tres philosophiæ partes significat naturalem: moralẽ rationalem.

Physica naturalis sacrarium naturæ clausum.

Vnus in cognitione: pertinet hoc ad physicen. i. naturalem philosophiam que inuestigatione naturæ versatur: & rerũ naturalium causas scrutatur: de quo ait poeta fœlix qui potuit rerum eo-

pars optima est in homine: in eã tum esse necesse est illud quod queris omniũ optimũ quid est autẽ in homine sagaci ac bona mente melius: Eius bono fruendũ est igitur: si beati esse volumus. Bonũ autem mentis est virtus: ergo hac beatam vitã cõtineri necesse est: hinc q̃ pulchra: honesta: p̃clara sunt: vt supra dixi: sed dicẽdũ illud idẽ paulo vberius videtur: plena gaudiorũ sunt Ex perpetuis autẽ pleniscq; gaudiis cũ perspicuũ sit vitam beatã existere: sequitur vt ea existat ex honestate: sed ne verbis solũ attingam⁹ ea que volumus ostẽdere: ꝓponẽda quẽdã quasi mouẽtia sunt: q̃ nos magis ad cognitionẽ intelligentiãq; cõuertant: sumatur enim nobis quidã præstans vir optimis artib⁹ Iscq; animo parumper & cogitatione fingatur. primũ ingenio eximio sit: necesse est. Tardis enim mentibus virtus non facile committitur. Deinde ad inuestigandã veritatẽ studio incitato ex quo triplex ille animi fœt⁹ existit. Vn⁹ i cognitio-

gnoſcere cauſas. Senera in queſtionibus naturalib⁹:tātū:inquit inter duas philoſophias intereſt:q̄tū inter deū:& hominē:altera docet: qd in terris agendū ſit:altera qd agat in cælo:idē naturæ inqt rerū gratias ago:tū ſecretiora eius intraui cū diſco q̄ vniuerſi materia:ſit quis auctor ſit:ac cuſtos:qd ſit deus:an totus in ſe intendat: an & ad nos aliquando reſpiciat: faciat quotidie aliqd an ſemel fecerit:pars mūdi ſit an mundus:Idē aliubi:refert rerum natura non ſua ſacra ſimul tradere: initiatos inqt nos credim⁹:in veſtibulo ei⁹ hæ rem⁹.illa archana nō ꝓmiſcue nec oīb⁹ patent recu=

ne rerū poſitus:& in explicatione naturæ. Alter in deſcriptiōe expetēdarū fugiēdarūue rerū. Tertiꝰ in iudicādo quid cuiq; rei ſit cōueniēs: qd repugnās i quo ineſt oīs tū ſubtilitas diſſerēdi: tū veritas iudican=

ta & in interiore clauſa ſunt ſacrario. Alter in deſcriptione:hęc ad ethicen.i.moralē philoſophiā referēdū eſt::q̄ de moribus diſputat & qd expetendū quidue fugiendū ſit edocere. Tertius in iudicando: ad logicē.i.rationalē philoſophiā hoc ptinet:q̄ ꝓprietate verborū exiſtit & ſtructurā:& argumētationes ne ꝓ vero falſa ſubrepāt. Boetiꝰ in cōmentariis topicorū:hæc eſt inqt diſcipula quaſi diſſerendi q̄dā magiſtra:quā lōgicē rationē veteres peripatetici appellauerūt:continens in ſe:inueniēdi iudicādiq; peritiā:ſtoici hāc eandē rationē diſerēdi paulo anguſtius tractauerūt:nihil.n. de inuētione laborantes. In ſola tātū iudicatione cōſiſtūt. deq; ea p̄cepta multipliciter dātes dialecticā nūcupauerūt. Plato etiā dialecticā vocāt:quaſi dicat diſputatoriam:ſiue diſputatricē. Ariſtoteles vero lōgicā.irrationalem q̄ Cicero definiuit diligentē rationē diſerendi.hāc diuidunt. In analyticam: & topicā:topica verba curat:& ſenſus & ordinē.analytica in verba & ſignificationes:diducitur. Rurſus eiuſdē logice alterū eſt: diducitur .n.in duas partes: vnam inueniendi alterā iudicandi:nemo nāq; poteſt diligenter diſerere:niſi quale ſit id:quod ad diſputationē ſumitur iudicauerit:nec eſt dubiū quin hoc iudiciū adinuentionū varietatem: ſic accomodandum. Et.n.cū diffinit aliquis vel diuidit inuentione vtitur: ſed an recte diffiniat vel diuidat iudicatione perpēdit. Illa enim pars quæ in iudicando poſita eſt vocatur analytice. Epicurei duas tantum partes philoſophiæ putauerunt eſſe: naturalem atque moralē: ſummouentes rationalē. Cyrenaici naturalia cū rationalibus ſuſtulerūt:& cōtenti fuerunt moralibus:quæ in quinq; partes diuiduntvtvna ſit de fugiēdis & expetendis:altera de affectibus:tertia de affectionib⁹:quarta de cauſis:quinta de argumētis. Ariſtō chius: nō tantū ſupuacuas eſſe dixit naturalē & rationalē:ſed etiā cōtrarias:moralē

Logica rationalis.
Dialectica diſputatrix.
Logice.
Topica.
Analytica.
Inuentio
iudicatio
Epicurei
cyrenaici
Ariſtonchius.

quoq; quã ſolam reliquerat circũcidit: nam eum locũ: qui monitiones continet: ſuſtulit: & pedagogi eſſe dixit non philoſophi. Quid conſequens. Cõſequens eſt vt dialetica eiuſq; ſectatores oſtendũt: q; quid id quod antecedit ſequitur vt inimicitiæ bellũ conſequuntur: nam ſi bellũ eſt: inimicitias eſſe: neceſſe eſt: repugnantia vero intelligũtur quoties id quod alicui contrariorũ naturaliter iunctum eſt: reliquo contrario cõparatur: vt exempli cauſa quoniã amicitiæ & inimicitiæ cõtrariæ ſunt: inimiciti as vero conſequitur nocendi voluntas: & nocendi voluntas & amicitia repugnãtia ſunt. Mũdi motus: hoc eſt officium phyſici naturaliſq; philoſophi vt talia frutetur: & curioſæ perſpiciat

di: Quo tandem igitur gaudio affici neceſſe eſt ſapientis animũ cũ his habitantem: pernoctantéq; uideríſ: & cũ totius mundi motus conuerſioneſq; perſpexít: ſideraq; viderit innumerabilia cælo inhærentia cum eius ipſius motu cõgruere certis infixa ſedib⁹: ſeptẽ alia ſuos quoq; tenere curſus: multum inter ſe aut altitudine aut hũilitate diſtantia: quorũ vagi motus: rata tamẽ et certa ſui curſ⁹ ſpacia definiãt

Errores Planete vnde

Septẽ alia: planetas intelligit: qui æratici ſunt: quos Nigidi⁹ errores appellat ex qua planetæ dicti: græce. n. πλαναομαι dicitur erro: & πλανητης erraticus: ac vagus.

Interualla Planetarũ.

Altitudine: diſtantia: pythagoras vir ſagacis animi: a terra ad lunã centum viginti milia ſtadiorum eſſe collegit: ab ea vſq; ad ſolem duplum: ad duodecim ſigna triplicatum. In qua ſententia & gallus ſuſpitius fuit verũ incõperta hæc ſunt & inextricabilia: & pœne demẽtis ocii eſt mũdi ipſius menſuram deducere ad digitos: de altitudine aut humilitate planetarũ inter ſe copioſius ſcriptũ leges: apud Macrobiũ in ſomniũ ſcipionis fontem iudico. ex quo largam potionẽ haurire poſſis cũ voles. Rata ſpatia ab inceſſus inquit Plinius vocam⁹ errantia ſidera cũ errent nulla minus illis ſtatim enim ſunt & ordinatiſſimi motus: & ſpatia planetarũ: per zodiacũ ſtellæ errantes ferũtur: lunã p totam latitudinem zodiaci vagatur: ſed omnino non exedens cũeas curii ſtella. Ex duodenis partibus tot n. ſunt ſigniferi latitudinis non amplius octonas pererrat: mars quattuor medias: ſaturnus duas vt ſol: iuppiter mediã partẽ: & ſup eã duas: partes ãt appello: vt Pli. & Martian⁹ vt ſchola eruditoq;: quos grad⁹ nominãt hoc ampli⁹ rata dicim⁹ ſpatia curſ⁹ planetarũ: cũ Saturn⁹. xxx. ãnis circulũ ſuũ pagat iuppiter duodẽis mars biẽnio: ſol ãnuo ſpatio Ven⁹ ſigniferi ãbitũ pagat trecẽtis & duodeqnquagenis dieb⁹. Mercurius nouẽ dieb⁹ ocior ſit.

Stati mot⁹ ſtellarũ

Motus p zodiacũ.

Partes gradus

Quot annis peragrant circulũ planete

Luna vero quater ſeptenis diebus curriculã ſuũ conficiat. Illos veteres: De his Ouidius: fœlices animæ: quibus hoc cognoſcere primũ. Inq; domos ſuperas ſcandere cura fuit. Nata initiorum: diſputatio apud philoſophos moroſa multiplex: diſcors: diu eſt agitata: quæ ſit origo rerum: thales mileſius aquam principũ rerum omniũ eſſe dixit. Heraclitus ignem: magorũ ſacerdotes: equam & ignem Anaximenes aera. Anaximander: Democritus infinitum dixerũt eſſe vniuerſum quoniam a nullo creatũ: immutabile etiam eſſe: eorum vero quæ non gignũtur nullum exiſtere principiũ. Epicurus atomos. Pythagoras Empedocles: Epicharmus: aliiq; phyſici principia quatuor elementa propoſuerũt. Plato deum factitatorem mũdi eſſe autumat. Ariſtoteles. Plinius. Pytagoras: mundũ infactum: & innatũ: neq; interiturum vnquã crediderũt: ſed hæc & id genus alia: cum nihil cõducentia ſint ad bene beateq; viuendũ: merito improbata ſunt a ſocrate & de talibus Hieremias ſenſiſſe videtur cũ ait infatuatus eſt homo a ſcientia ſua. Itaq; cum his occupari infructuoſum negocium ſit: ad illa magis intẽdamus animũ: quæ conducibiliora ſunt: pertinẽtq; ad explicationem tuſculanarũ: & veſtigationem vitæ beatæ: ſemper qua præſens cõmentatio peruagatur. Vel inanimi: carentis anima: Inanima enim dicimus quę ſine anima ſunt libro ſecũdo de officiis: quæ ad hominũ vitam tuendã pertinent: partim ſunt inanima: vt autum argumentmur. Vel loquentis origo: Virgilius. Vnde hominũ genus & pecudes. Varia eſt autem circa hoc opinio philoſophorum. alii .n. de humore dicunt: alii de igne. alii de atomis. alii de quattuor elementis dicũt eſſe originem hominũ & cæterarũ animantiũ: quidã homines ſemper fuiſſe tradunt: nec eorũ generi caput exordiũq; vllũ extitiſſe arbitrãtur: que ſententia auctores habet pythagorã ſamiũ: architam tarentinũ: omneſq; adeo pythagoricos. Item antiquę academię philoſophi non aliud videntur opinat: Ariſtoteles quoq; & Theophraſtus: multiq; p̃terea non ignobiles peripatetici idem ſcripſerũt. Etuſq; rei exempla dicunt: quod negant omnino poſſe reperiri aues ne an oua prius generata ſint: cum & ouũ ſine aue & auis ſine ouo gigni non poſſit: itaq; omniũ: quę in ſempiterno iſto mõdo ſemper fuerũt futuraq; ſunt aiũt principiũ fuiſſe nullũ: quod orbem eſſe quẽdam

De origine rerum varia.

Thales

Heraclit⁹.

Anaximenes

Anaximãder.

Democritus.

Horum nimirum aſpectus impulit illos veteres: & admonuit vt plura quærerent. Inde eſt indagatio nata initiorum tanquam ſeminũ vnde eſſent omnia orta: generata concreta: quæq; cuiuſque generis vel inanimi vel animati: vel muti vel loquẽtis origo. Quę vita:

Elemẽta principia

Mundus innatus infactus

Hieremias.

Inanima

De origine animantium

Hoies ſẽp fuiſſe

Aues ne an oua prius.

Homines primigenii.

generantiũ naſcentiũq; in quo vniuſcuiuſq; geniti initiũ ſimul & finis eſſe videat: q aũt homines aliquos primigenios diuinitus natura factos crederent multi fuerũt: ſed aliter atq; aliter hac exiſtimatione verſati:eccleſiaſticũ dogma:cui credentiq; conuenit:vtpote ſancto & probo tradit a deo factum eſſe hominem: & cætera animantia in primordiali origine mũdi fuiſſe procreata:de quorũ cõditu Ambroſius in exameron: multa copioſe & ſciẽter percenſuit. Viciſſitudo:ex palingeneſia dogmateq; pythagoræ: qui apud Ouidiũ ſic inquit.omnia vertuntur nihil interit errat : & illinc huc venit.hinc illuc:& quoſlibet occupat artus: Ariſtoteles quoq; in libris de generatione & corruptiõe aliud in aliud trãſmutari differit: & corruptionẽ vnius eſſe alteri' generationẽ: qn etiã a Seneca ſcriptũ eſt libro.iii. queſtionũ:elemẽtorũ alterni recurſus ſunt quicquid alteri perit in alterũ tranſit. Librata ponderibus: Ouid' ponderibus librata ſuis. Plinius aeris vi tradit cũ quarto aquarũ elemento:librari medio ſpatii tellurẽ:eandẽq; vniuerſo cardine ſtare pẽdentem:librantẽ per quæ pendeat. Ita ſolam immobilem circa eã volubili vniuerſitate:eãdẽq; ex omnibus necti eidẽq; omnia initi. Cauernis:terram cauernoſam. fiſtuloſam:venoſam eſſe autumant ſcriptores idonei: ex quo fit: vt aqua permeet & expreſſa ſyphonũ modo exiliat:q̃ ratione maria nõ creſcũt:tot fluminũ acceſſu quotidiãe: nã quantum influxit per interuenia terræ fiſtuloſæ: tantũdem egeritur. Colatur autẽ in tranſitu mare:& per multiplices anfractus terrarum amaritudinem ponit:auctores Seneca & Lucretius. Infirmus in rotundo:in omni orbe vel ſphera medietas centrum vocatur: nihil autem aliud eſt cẽtrũ:niſi pũctũ:quo ſpheræ aut orbis mediũ certiſſima obſeruatione diſtinguitur:in ſphera vero hoc ſolũ conſtat. Imũ eſſe qđ mediũ eſt:talis eſt terra:q̃ ob id a plinio cẽtralis dicta in q̃ ferũtur oia innitũturq;:ſp.n.põdera in imũ natura deducit: Percepta cognitio oraculi delphici p̃ceptũ ẽ aureis litteris cõſecratũ γνωθι σεαυτον .i.cognoſce teip̃m:ſup cuius ſignificatu in primo cõmẽtario copioſe diſſerui.Eo.n.p̃cepto p̃cipit deus vt mẽtẽ & ſuã aim q̃q; cognoſcat.

Corruptio vnius generatio alterius

Elemẽtorũ recurſus.

Libratur terra.

Colatur i tranſitu mare.

Imũ medium in ſphera

Cognoſce teip̃m

quis interitus: quæq; ex alio in aliud viciſſitudo atque mutatio. Vt de terra & quibus librata ponderibus: quibus cauernis maria ſuſtineantur. In qua omnia delata grauitate medium mundi locum ſemper expetant: qui eſt idem infimus in rotundo. Hæc tractandi animo & noctes & dies cogitanti exiſtit illa a deo delphis præcepta cognitio: vt ipſa ſe mens vitiis exutam: cognoſcat:coniũctaq;

Cum diuina mente:Inter deū & hominē cognatio quædam est: vt inquit Seneca.cōciliante virtute:& origo animæ celestis est:meritoq; diuinæ auræ:particula nominat̃ a flacco. Causas necessitate vexas: fatum significat quod græci ειμαρμερηη nūcupant. Ea est necessitas omniū que gerūtur semp libi catenatis nexibus iūcta. Vnde ait trimegistus qđ ειμαρμερη & necessitas ambe libi iucem:indiuiduo connexæ sunt glutino: quarū prima eimarmene rerū omniū parit initia: necessitas vero cogitat effectū quæ ex illis primordiis pendent: has ordo cōsequitur ideſt cōtextus & distinctio tēporis rerū pficiendarū. Apuleius in cosmographia ait necessitatem esse ineffugibilē: quę deum semper & vbiq; comitatur. Augustin⁹ in.v.de ciui.dei: omniū inquit cōnexionem seriēq; causarū:qua fit omne quod fit fati nomine appellant: quidam autumant fato omnia fieri quæ fiunt: quod si ita est: nihil erit in nostra potestate nullūq; arbitriū voluntatis:quod neq; dignū est vt credatur neq; dignū vt referatur:cū liberi arbitrii nos deus condiderit fecerit q; in nobis mētes volūtatesq; adeo liberas:vt de ipso deo & male sentiamus & male loquamur cū nobis iubet Chrysippus estuās laborans q; quoniā pacto explicet:& fato oīa fieri: & eē aliqd in nobis intricatur qstione implicatissima. Humana & citeriora:mortalē philosophiā intelligit:q̄ tractat ea q̄ nobis ꝓpiora sunt hūana q; & hoibus cōducētia magis q̄ illa naturalia:nā vt dixit Socrates que supra nos nihil ad nos:sicut vlteriora:dñt q̄ remotiora sunt: sic citeriora q̄ sūt vicinio ra ꝓpriora q; & citima ꝓxima. M. Tulli⁹ in.vi.de repu.lunā citimā terris dixit luce aliena lucere. Genera:vt iustitia:fortitudo: prudentia & tēperātia:qb⁹ vtpote generib⁹ multæ spēs pteq; subiiciūt de qbus copiose disseritur in secūdo rhetoricorū:copiosi⁹ apud philosophos.

Eimarmene
Fatū necessitas
Necessitas ineffugibilis
Liberū in nobis arbitrium.
Chrysippus implicatur.
Vlteriora
Citeriora
Citima
cōstituendū qd eē velimus

Extremū in bonis:hæc disputatio latissime disputatur libris quos de finibus bonorū & malorū. Degēdæ ætatis ratio:libro primo de officiis precipit cōstituendū esse:quos nos & quales esse velimus:& in quo genere vitæ:& in eo cōstanter perseuerādū:ad hanc aūt rōnem q̄ maximā vim natura habet:fortuna proximā : vtriusq; omnino ratio habenda est:in diligēdo generæ vitæ:sed naturæ magis. Sequitur tertia dialecticam intelligit: de qua paulo ante satis multa. Cum: partim. Ad res põderādas propter iudicationē: quas inuenta magistra dialetica pendimus. Hæc ocii: talia tractantur in ocio a sapiēte qnod omni negotio pulchrius est:qđ omnibus pœne seriis actionibus anteponendā videtur: sapiēs.n.in ocio maiora vtilioraq; cōficit:q̄ alii negotio : meritoq; scipionē laudant qui dicere solitus erat: nūq̄ se minus otiosum esse q̄ otiosus esset.

Ociū sapientis pulchrius negotio.

Idē sapiēs: quē scilicet animo fingimus & cogitatione cōplectimur. Ad rēpu. tuendam:contra epicurus. non accedet inquit ad rempubli.sapiens nisi quid interuenerit : negant stoici sapiētem ad quālibet rēpu. accessurum. Interrogo te inqt Seneca ad quā rempu . sapiēs accessurus sit ad athenienſiū? In qua socrates dānatur: ad carthaginenſiū? In qua assidua seditio:& optimo cuiq; infesta libertas est: ad uersus hostes in humana crudelitas aduersus suos hostilitas:si pcense singula voluero: nullam inuenero rēpu.que sapientē.aut quā sapiens pati possit. Adiunge fructum amicitiarū: quæstio est vtrum sapiēs & beatus indigeat amicis:quidā enim nihil amicis opus esse homini beato autumant. adesse enim illi bona omnia nec vllo præterea

Sapiens nō accedit ad rempu.

extremum in bonis:quod in malis vltimū:quo referenda sint officia: quæ degende:ætatis ratio diligenda:quibus & talibus rebus exquisitis hoc vel maxime efficitur:quod hac disputatione agitamus: vt virtus ad beate viuendū sit seipsa cōtenta: sequitur tertia quæ per omnes partes sapientiæ manat & fundit quæ rem diffinit:genera distit: sequentia adiungit:perfecta cōcludit: vera & falsa diiudicat: differendi ratio & scientia. Ex qua cum summa vtilitas existit ad res põderandas:tū maxime ingenua delectatio & digna sapientia:sed hæc ociū Transeat idē iste sapiens ad rēpublicam tuendā quid eo possit esse præstantius: cū contineri prudentia vtilitatē ciuium cernat. Iustitia nihil in suā domū inde deriuet: reliquis vtatur. Tot tamq; variis virtutibus:adiunge fructū amicitiarū

indigere:sed videtur iquit vere aristoteles in nono ethicorū absurdū cū omnia beato tribuatur amicos non tribuere: quod maximū videtur esse bonorū: tolle amicitiā ex cōmercio hominū: solem ipsum ex mundo sustuliſſe videberis: nec vita nostra peterit esse vitalis: nullis bonis vt inquit Seneca sine sotio iucūda possessio est:q in aduersis sunt

Amicitiā maximū bonum.

indigent auxilio:& qui in p speris indigent his quib⁹ cū bona cōmunicent: aspectus amicorū dulcis est in rebus secundis:& in rebus aduersis iucunda presentia: merito laudatur dictū illud. εσ τιρο φιλοσ αιτοσ. amicū esse alterum seipsum & illud σωματα μερλυο ψυχηλε μια. corpora q dē duo:anima autē vna:idē velle & idem nolle ea demū perfecta est amicitia: qua nihil optabilius:nihil dulcius:nihil beatius esse potest. Ego vt de me loquar vitam inamabilem ingratā insuauem esse iudicio citra amicorū cōsuetudinem:sunt mihi amici cōplures: sed vnus omniū carissimus vetustissimusq. Minus roscius:cui viginti ab hinc annis amicitia familiaritateq quotidiana copulatus sum in tantum: vt nihil possit esse copulatius:nulla vnq toto hoc tēpore septimana preterit: quin vna conueniremus:legeremus:fabularemus. Illius domus nō mihi minus nota q mea:nō minus in familia roscіorū libere & familiariter dego agoq omnia:q inter domesticos parietes. Iāq adeo innotuit nostra hæc apud omnes amicitia ac mutuus amor: vt qui volūt apud minū esse impetrabiles vtātur me potissimū deprecatore: cū ille:qua in me felicitate est: nihil magis cupiat q desideriis meis satisfacere:debeo illi multū:& in dies plurimū: quotidie cumulantur beneficia: nec vnq expunguntur. Magnū hoc ego duco:vt nihil magis:quod placui mino roscio inter senatores prestantissimo inter opulētos ditissimo:inter eruditos litteratissimo atq omnis policitæ prudētię consultissimo. cuius nitorē affabilitatē elegantiā dexteritatē ingeniū presentissimū. Exosculor amo suspicio. Tu mi Philippe optime nostri:quēadmodum in ore meo semper est Minus roscius:qui cū seria:& ioca: vt dicitur:qui mihi auxiliarius consiliarius est in rebus tā meis q amicorum:breuiterq nihil potest esse iucundus amicitia roscii & beroaldi. Nō inter piladē & horestē:nō inter theseū & pyrithoū:nō inter reli-

Aspectus amicorū dulcis.

Nihil amicitia prestantius.

Min⁹ roscius amicorū optimus.

Nota amicitia.

Beroaldi cum roscio laus.

Mini roscii.

Qui cum ioca & seria.

Par amicorũ roscius & beroaldus.

Amicitia expetēda

Amicitia in scholis sancta.

quos nomine amicitiæ famigeratos: arctior beniuolentia: cõsuetudo iucundior: amor sincerior: extitit: fortassis & olim nomẽ nostrũ inter rara amicorũ paria cũ laude celebrabitur: libuit ex amoris affectu hęc obiter intexere: cũ de fructu amicitiarũ cõmemoratio autẽ vellens cõmonuisset ne silenter ꝓterirẽ amicitiæ bonũ quo nullũ maius: q̃ tũ ꝑ se tũ ꝓpter fructũ ẽ expetẽda: & inter honesta cũ ꝑtimis noiaꝫ: amicitiarũ ãt ꝑtim sũt veteres: partim nouæ: ꝑtim ab illorũ: partim ab nostro beneficio ꝓfectæ: ꝑtim vtiliores: ꝑtim minꝰ vtiles: sed illa haud dubie reliqs oĩbus sãctior religiosiorq; anteponẽda est: q̃ in scholis: & ex studiorũ similitudine cõparata ad senectutẽ vsq; firmissime durat: talis amicitiæ nexus est mihi cũ roscio meo. in scholis. n. inchoata in litterario studio aucta: ad summũ puenit futura durabilis & in diuulsa etiã apud manes: si manibus vllus est sensus. Ad epicurũ: sensus est: cũ epicurus philosophꝰ voluptarius: dicat sapientẽ etiam si vtatur: & in tauro phalaridis torquaꝫ dicturũ q̃ suaue ẽ qđ nos facere oportet: q summũ bonũ virtute metimur: ſũmũ malũ turpitudine de finibꝰ quasi dicat nos lõge magis debere audẽter dicere: & palã ꝓfiteri sapiẽtẽ futurũ beatũ etiã in cruciatu atq; tormentis. Induit ꝓsonã: quasi dicat Epicurus solo habitu fuisse philosophũ & nomine: cũ re vera: alienus esset a philosophia: vtpote vt in voluptate summũ bonũ poneret: in dolore summũ malũ: qđ iudiciũ nõ multũ differt a iudicio brutorũ animãtiũ. In vocibus occupatos. Epicurus sępe ingt q̃siui aliquot ex his qui appellabãtur sapiẽtes quid haberent: quid in bonis reliquerẽt si voluptates corporis detraxissent: nisi vellẽt inanes voces fundere nihil ab his potui cognoscere: qui nisi virtutes ebulire vellẽt: & sapientiã nihil aliud dicent: nisi eam viam qua efficiantur hæ voluptates. quæ sapore auditu tactu: & quolibet sensu percipiuntur:

fruuntur: omnes eos cõfiteri beatos esse necesse est. A. Etiã nein cruciatu atq; tormentis. M. An tu me inuiola putas: aut in rosa dicere: an Epicuro qui tantũmodo induit ꝓsonã philosophi: & sibi ipse hoc nomẽ iscripsit dicere licebit. quod quidẽ vt habet res me tamen plaudente dicit nullũ sapienti esse tempus: & si vratur torqueatur secetur quin possit exclamare quã pro nihilo puto. Cũ presertim omne malum dolore diffiniat bonũ voluptate: hæc nostra honesta: turpia irridet: dicetq; nos in vocibus occupatos inanis fons fundere: neque qcquã ad nos pertinere: nisi quod

Aut lene: quod voluptatis est. Aut asperum: quod doloris ē. A iudicio ferarū: Aristoteles voluptates inqt gustatus: & tactus belluinæ sunt: his.n. feræ summū bonū metiūtur. Et idcirco in pecudum ferorūq; animaliū habetur: quisqs est his ferinis voluptatib⁹ præuinctus. Obliuisci sui: epicurus obliuiscitur sui: cū ait sapientē futurū beatum etiā in tormētis tauroq; phalaridis: propterea quod talia dissentiunt ab eius dogmate: qui omne bonū collocat in voluptate: & malū in dolore quæ res tota fortunæ subiecta ē: supra quā fortunā sapiens dicitur esse positus generaliter qui libet dici potest obliuisci sui qui diuersa dicit & dissidentia: ab his: quæ sentit tradit q;. Firmitatē animi in secūda tusculana dictū est: ad tolerandū dolorē remedia illa esse efficacissima videlicet animi contētionē: pacientiā consuetudinē & alia cōsimilia: q̄ omnia indidē poteris mutuari: vbi copiosissime explicātur talia autē remedia non sibi cōparauit epicurus q̄ sunt optima ad doloris perpessionē: sed recordatione p̄teritarū voluptatum vtitur pro remedio malorū tanq̄ possint preterite voluptates ad memoriam reuocatæ sedare mitigareque presentia mala qđ parum probabile est: æpicuro enim voluptatum preceptarum recordatio beatam vitam facit: qui moriens sic scripsit in epistola ad hermacum: compensabatur cum his omnibus malis animi leticia: q̄ capiebā memoria rōne iuētionūq; nostroꝝ: cōtra Euripides dixit suauis est preteritorū laborū memoria videturq; prouerbiū verius esse q̄ epicuri dogmata. Vulgo.n. dicit iucūdi acti labores: ex quo ē illud virgilianū: forsā & hæc olī meminisse iuuabit. Geli⁹ flumib⁹ li. primo d legib⁹ duos fluuios i arpiati eē testat quorū alteri fibrēo nomē fuit: i

Voluptates peluine quę Obliuisci sui.

Recordatio voluptatum. Iucundi acti labores. Fibrenus i arpinati

quo erat insula in altero marianã quereũ celebrat: vbi de legibus disputatio instituit. Is: epicurus. Non liceret: nõ licet philosopho voluptario: tũmũq; bonũ in voluptate ponẽti dicere sapientẽ esse beatũ id.n. incongruens dissentiẽsq; decretis eius est. Ex quo fit vt a semet ipso redarguatur cũ ea dicat: quę nõ sentiat: qui vt vestitũ sic sententiã habeat aliam domesticã aliam forẽsem: vt in fronte ostentatio sit intus vetas occultetur: meritoq; incessitur epicurus tanq̃ inconstãs sibiq; pugnans libro secũdo de finibus. Quidnã faciẽdũ: si epicurus dicit beatũ esse sapientẽ: quanto magis id asserere debent stoici: qui nihil in bonis ducũt prẽter honestũ. Balbutire: quẽad modũ homo balbus nequit sensa animi explicare dicendo: nec plane eloqui & dũ fari conatur magis ac magis ĩplicatur sic philosophi balbutire dicuntur quando parum diserte: parũq; expedite explicãt sentẽtias: mussitantes magis in angulis: q̃ loquentes in propatulo: tales aũt esse academicos: qui palã non audent dicere. Cũ id tamen sentiant: beatũ fore sapientem etiã in tormẽtis collocatum: & beatã vitam desensurã in taurũ phalaridis. laceãt humi: cõparatione. s. animi bonorũ: quę in libra critolai imposita tãtum preponderant. vt terrã & maria deprimant. Sapiens extimescit: in secũda tusculana: satis multa ad dolorẽ tollerãdum dicta sunt:

Balbutire philosophos.

Nõ enim video quomodo sedare possint mala ꝓsentia prætenite voluptates: sed cũ is dicat semper beatũ esse sapientem: cui dicere hoc si libi conitare vellet: nõ liceret: qd nã faciendũ est iis qui nihil expetendum: nihil in bonis ducendũ: qd honestate careat existimant. Me quidẽ auctore etiã peripatetici, veterelq; academici balbutire desinãt aliquado. Aperteque & clara voce audeant dicere beatã vitam in Phalaridis taurũ descensuram: sint enim tria genera bonorũ vt iama laqueis stoicorũ quibus vsum me pluribus: quã soleo: intelligo recordamus: sint sane illa genera bonorũ dum corporis & externa iaceãt humi: & tantũ modo qui sumẽda sunt appellentur bona. Alia aũtẽ diuina illa longe lateque se pandant: celũque cõtingant: vt ea qui adeptus sint: cur eũ beatũ modo & non beatissimũ etiam dixerim? Dolorem vero sapiens extimescit. Is enim huic maxime sententiæ repugnat. Nã contra mortẽ nostrã atque nostrorũ: contraque egritudinẽ: & reliquas animi perturbatiões: satis esse videmur superiorũ

qui a ſapiente haud dubie ſuperatur: opprimiturq; pacientia atq; virtute. Succũbet virtus: interrogatiue legendũ quaſi dicat nullo pacto ſuccubiturã dolori virtutẽ: nec ſapientem illi ex vlla parte ceſſurum.

Pueri ſparciate: repete quę ſcripſimus in ſecũdo cõmentario de tolerantia puerorũ: quos βωμορ κασ appellant. i. ad arã depugnantes: qui ſic verberibus acciũtur vt nõnũq; ad necem vſq; contendãt ſi ergo pueri dolorem vincere poſſunt tãto magis viri poſſe debẽt potiſſimũq; ſapiẽtes. Dimicatio ſpartiatarũ puerorum græco vocabulo Διαμαστιγωσις. ideſt diflagellatio: quæ fit apud illos ſingulis annis: qua qui diutius verba tollerarit: & qui victor euaſerit illuſtris claruſq; habetur: ſæpe totũ diem virgis ceſi in ara orthiæ dianę perſeuerant hilares: ac geſtientes: veluti a ſenſu doloris alienati. India vaſtior: tãta indiæ vaſtitas eſt: vt eã tradant tertiã partem eſſe terrarũ omniũ. Alexandri magni comites in eo tractu indiæ: q̃ ſubegerãt: ſcripſerũt .xv. milia oppidorũ fuiſſe. Inde prope gentiũ ſoli nũq; emigrauere finibus ſuis: illic binæ meſſes in anno ſunt. Binæ æſtates: lenes auræ temperies cæli: vbertas ſoli: aquarũ abundãtia: que omnia faciũt vt maiora in india q̃ in cæteris regionibus naſcantur animalia.

Bomonice ſpartiatæ

Diamaſtigoſis.

India tertia pars terrarum.

Binæ æſtates

Nudi ætatem agũt. Gymnoſophiſtas ſignificat: qui philoſophi indorum ſunt: qui ab exortu ad occaſum p̃ſtare dicũtur ſolẽ contuẽtes: immobilibus oculis: feruentibus harenis: toto die alternis pedibus inſiſtentes. Gymnetas & gymnoſophiſtas vocant quia nudi degunt ac philoſophantur: de quibus Plinius. Strabo. Solinus: philoſtratus: cæteri omnes: nihil enim notius celebratiuſq; gymnoſophiſtis indorũ: qui ſapientiã percollũt: tã magiſtri ſenes: q̃ diſcipuli iuniores: quorum hicmos eſt: vt menſa poſita priuſquã edulia apponãtur: magiſtri ado-

Gymnoſophiſtæ.

dierum diſputationibus armati & parati. Dolor eẽ videtur acerrim⁹ virtuti aduerſarius. Is ardentis faces intentat. Is fortitudinem: magnitudinem animi: pacientiã ſe debilitaturum minatur. Huic igitur ſuccumbet virtus? huic beata ſapientis & conſtantis viri vita cedet? Quã turpe o dii boni. Pueri ſpartiatæ non ingemiſcunt verberum dolore lanitati. Adoleſcentiũ greges lacedæmone vidimus ipſi in credibili contentione certantes pugnis: calcibus: vnguibus: morſu: denique vt examinarentur priuſq̃ ſe victos faterentur. Que barbaria India vaſtior: aut agreſtior: in ea tamen gente primũ hi qui ſapientes habentur: nudi ætatem &

ſeſcentes interrogẽt:quod quiſq; bonũ laudabileq; eo die fecit auerit
Alii alia ſe feciſſe cõmemorant:qui nihil habet ad offerre cur prande
Imprãſus extruditr. at:impranſus ad opus foras extruditur. Sine gemitu adurũtur:di-
ctũ eſt in ſecũdo cõmentario:quẽadmodũ gymnoſophiſtæ ſenes vi-
uos efferũt. Inflammãq; vltro cõiiciũt:ſicut calanus fecit alexandri
familiaris:quintus curtius a
pud hos iquit occupari diẽ
Occupare fatum pulchrũ fati pulchrum. Et viuos ſe
cremari iubẽt:quit us ãt ſe-
gnis ætas aut incõmoda va
litudo eſt: expectatã mortẽ
pro dedecore hẽnt:nec vll⁹
corporib⁹ q̃ ſenectus ſoluit
honos ſoluit inqnari: putãt
ignẽ: niſi q̃ ſpirãtes recipit:
videtur ãt.M.Tul.hoc in lo
co nõ tã de hac rogali flam
ma loq:quã de ea: q̃ vtimur
cauſa calefaciẽdi: vt ſit ſen-
ſus:gymnoſophiſtas frigo-
ra niuiũ & æſtus flãmæ per
ferre citra dolorẽ & gemitũ
vt flãmis adurãtur ſine ge-
mitu: vt in niuibus ſint ſine
dolore. Mulieres in india:
de his affatim ſcripſimus in
cõmẽtariis propercianis.Enarrantes illud fœlix eois lex funeris vna
maritis:ſed cũ pulchra: vt inquit Plato:bis terq; dici poſſint: nihil o-
De vxoribus indorum derit hic quoq; aliubi tradita repetere: ſunt indis ſingulis vxores plu
rimæ: & cum maritus deceſſerit: ſuã apud gratiſſimos iudices queq
de maritis agũt cauſam:& que officioſior cæteris ſententia vicens in
dicantiũ hoc palmæ refert premiũ:vt arbitrio ſuo aſcendat rogũ cõ
Cũ viris cremãtur iungis: & veluti victrix gaudio exultans ſe flãmis cõiugis ſupicit
& eũ eo tanq̃ fœliciſſima crematur:cui ſemetipſam inferias dat: cæte
rę cũ nota viuũt:& in gloriæ permanent.Oneſicritus auctor eſt.Ideo
vxores cum viris defunctis cremari:quod cũ aliquãdo adoleſcentu-
los adamarent a viris ſecedebant:vel eos veneno interimebant vt eo
go veneficia tollerentur hanc legem conditã eſſe tradit quæ profecto
& lex & cauſa neq; ſtraboni neq; aliis ſatis probabilis videtur. Infe
Infectus. cimus:polluimus maculamus:corrupim⁹: Infectus nomen eſt quar
ti ordinis:& accipitur a Plinio pro tinctura:cũ ait in.viii. de lanarum

caucaſi niues: hiemaleq; vi perfe-
rũt ſine dolore. Cũq; ad flãmã ſe
applicuerũt: ſine gemitu adurũtur
Mulieres vero in india cum eſt ca
iuſque earum vir mortuus:in cer-
tamen iudiciumque veniũt quam
plurimũ ille dilexerit: plures enim
ſingulis ſolent eſſe nuptæ:quæ vi
ctrix ea læta proſequentibus ſuis
vna cũ viro in rogum imponitur.
Illa victa mœſta diſcedit.Nunqua
naturam mors vinceret. Eſt enim
ea ſemper inuicta: ſed nos vmbris
delitiis ocio:langore deſidia animũ
infecimus:opinionibus: maloque
more delinitũ molliuim⁹. Aegyp-

Infectu ſuis locis dicemus. Dixit Seneca diu inquit in iſtis vitiis iacuimus. Elui difficile eſt: nõ enim inquinati ſumus ſed infecti. Quãuis carnificinã: ideſt quãcũq; ex carnificationẽ: cruciatũq; de carnificina dictũ eſt in tertio cõmentario. Quã ibin: ſingulæ pene in egypto ciuitates: ſingulas beſtias collũt: & portenta venerãtur: vnde & vrbes quoq; apud eos ex animaliũ vocabulis nũcupãtur vt leontopolis: cynopolis: lycopolis: a leone: catone: lupo: quos pro numinibus habẽt: nã quędã animalia ſunt quę ægyptii vniuerſi colunt quẽadmodũ ex terreſtribus tria: bouẽ: canẽ: felem: ex volatilibus duo accipitrem atq; ibin: ex aquatilibus totidẽ lepidotũ piſcẽ: & oxyrinchum: alia vero ſunt: quę quiſq; populus ſeorſum colit: vt lupũ lycopolitani: vt hirtum mendeſii: vt leonẽ leontopolitani. Scarabeos quoq; inter nomina colũt: & alia: ac cepas inter deos iureiurãdo habent: auctores Herodotus. Strabo. Appion. Plinius. Hieronymus. Iuuenalis. cæteri. Cauſas aũt huiuſce ſuperſtitionis plures afferũt: partim fabuloſas: partim hiſtoricas. De qbus Diodorus in ſecũdo Bibliotecæ Ibis quã plerisq; ciconiã falſo credũt auis ẽ egypti pecularis. cui⁹ duo genera: altera magnitudine & figura ciconiæ ſimilis: altera tota nigra nullũ erat alexandriæ triuiũ nõ illis plenũ partim vtiliter partim inutiliter. Vtiliter qdẽ: qa i mũda eſt: & oia indiſcriminatim comeſt. Docuit hęc auis vſum clyſteris roſtro eluens aluũ. Ibes ſuas egypti inuocãt aduerſus ſerpentiũ aduẽtũ: ob id dixit ſatyrographus: ſaturã ſerpẽtibus ibin: ꝑ re digna annotatu memorat Plinius. Ibin olim in alpibus viſam cũ ſit vt dixi peculiaris egypti: qcũq; in egypto ibin occiderit: ſiue ſponte: ſine inſciẽter: morte mulctatur. Aſpidẽ: aſpidũ plures ſpecies ſunt: inter quas eſt hypnale: a ſõmo noiata: necat. n. vi ſõnifica: emiturq; ad mortẽ hinc illud Lucani: & fecimus aſpida mercẽ: hac periit cleopatra. Pli⁹ & græci vocãt aſpidas quaſdã græco vocabulo ptyadas: quoniã venena in oculos hominũ expuant πτυω. n. expuo ſignificat: aſpidũ colla veneno intumeſcũt: nullo ictus remedio ꝑterq; ſi cõfeſtim partes cõtactę ãputent: inter neciũ bellũ habet aſpis cũ ichneumone: q limo loricatus indimicationẽ pergit. Caudaq; illudens aſpida debellat: de quo intellexit Lucanus: cum ait. Aſpidas vt pharias cauda ſolertior hoſtis ludit: & iratas in certa prouocat vmbra. Aut felem: græcę αι λουρος latine feles dicitur: eſt aũt id animal qđ vulgo catũ nominant: male litterati muſcipulã a muribus capiendis appellitant: cum

tiorũ morẽ quis ignorat: quorum imbute mẽtes prauitatis erroribus quamuis carnificinam prius ſubierint: quã ibin: aut aſpidẽ: aut felem

Vrbes in egypto ab aialib⁹ noiatę

Aialia ꝑ diis

Digna cognitu

Scarabeus inter deos

Ibis

Clyſtere ab ibi

Aſpidum genera.

Hypnale a ſomno

Ptyades: a ſputo

Ichneumon

Locus Lucani.

Feles

Eluros

Muſcipula. muſcipula a luculētis ſcriptoribus ſicut a Varrone & ſeneca: accipiatur pro ipſo decipulo: inſtrumentoq; ad mures capiēdos accommodato. Plinius ait in. xi. oculos filiū in tenebris fulgere. Idē in. x. auctor ē feles excrementa ſua obruere efoſſa terra: intelligentes odorē illū indecem ſui eſſe. Idē tradit feles concumbere mare ſtante populi fœmina ſubiacente: apud Columellam & Varronem: feles accipi videtur: pro eo animali: quod vulgus fouinum & marturellū appellat. In tanta αιλουροσ. i. feles apd egyptios erat veneratione. vt quicūq; felem occidiſſet ſiue de induſtria ſiue per imprudentiā concurſu populi interficeretur: olim miles romanus felem nec quidē ſponte accidit: tūc repente concurſus plebis ad eius domū factus eſt: nec vllo terrore ab hominis pena abſterreri poterūt quod ſe vidiſſe Diodorus affirmat: cū in egyptū nauigaſſet. Ouidius canit dianam olim ob metū gigantum in felem eſſe tranſfiguratam: quod & Higinus quoq; memorat. Aut canem: cynopolitana præfectura cū primis canem venerantur: vnde & nomen: hinc illa mordacitas ſatyrica: oppida tota canem venerantur nemo dianā. Mar. Tullius. In primo de legibus iccirco qui canem: & felem vt deos colunt: nō eadem ſuperſtitione: qua cætere gentes conflictantur. Refert Strabo q; a nubis deus q capite canino figurat: colitur in ciuitate canū. i. cynopoli: vbi ſacer quidā cibus eſt canibus conſtitutus. Aut crocodilū: in egypto vrbs eſt arſione quæ prius crocodelorum ciuitas vocabat. In hac præfectura mirū immodū colitur crocodelus: & eſt ſacer: nutritur a ſacerdotibus: pane carne & vino Strabo vidiſſe ſeſe refert. multū præbent: & bellaria crocodelo ſacro: herculis vero ciuitas colit ichneumones: qui crocodolis & aſpidibus perniciē preferunt: de crocodilo: Plinius Solinus; Herodotus copioſiſſime: crocodilon: ex eo dictū autumant κροκογλειλειον. i. q; croçū fugit ac eius odorē reformidans ex genere amphibio eſt: viuit enim in terra & in aqua adoleſcit ad duo & viginti cubita & ſtercus crocodili medicamentū eſt faciei: crocodilean vocant tollit lentigenes ex facie omneſq; maculas: & cutē expurgat: Auctores Plinius in. xxviii. & Galienus in. x. ſimpliciū: ob hoc dixit Ouidius, Nigrior apud pharii confuge piſcis opem. i. ad inteſtina crocodili piſcis ægyptii: quo facies fucata fit venuſtior. Oratius quoq; dixit ſtercore fucatus crocodili: a crocodilo deriuatur crocodilites quod ſophiſma eſt: captio: tendicula dialeticorū prope in extricabi-

Qui occidit felem necatur.

Fele ſolor phebi Cynopolitani.

aut canem: aut crocodilū violent Quorum etiā ſi imprudentes quippiam fecerint pœnam nullā recuſent. De hominibus loquor: quid beſtiæ. Nonne frigus: nō famē: nō montiuagos atq; ſilueſtres curſus

Canis deus.

Crocodelon aderat.

Crocodilus vnde.

Crocodilea.

Stercore fucatus crocodeli

Crocodilites qd.

lis:cui cõsimiles ceratinæ quoq; sunt.Nãvt ẽ i ægyptiaca fabula:mulier q̃piã cũ filio iuxta nili ripã ambulabat:ei crocodilus filiũ abstulit redditurũ dicẽs si verũ mulier diceret:sunt.n.ferme fœminæ oẽs vanidicæ:& mẽdacilo quæ: tunc illa nõ reddes inquit:atq; ob id æquũ aiebat reddi cũ vera dixisset:Auctores Lucianus .Et doxapater:hinc illud Quintiliani ex volumine primo institutionũ oratoriarũ:& non quia ceratinæ aut crocolitę possint facere sapientẽ:sed quia illũ ne in minimis quidẽ oporteat falli. Imprudentes: si quis quodpiã eorũ animaliũ: quevenerantur ægyptii sponte occiderit morte dãnatur si quisvero imprudẽs occiderit ei parcitur: fele & ibidẽ exceptis:quosliue prudensliue iprudẽs occiderit: statĩ interficitur:accurrente turba:& absq; iudicio hominem variis supplicus cõtrucidante. Lustrationes circuitiones: errationesq; : nã

Fœminæ vanidicæ

Qui occiderit ibin & felem.

Lustra.

lustrationesq; patiuntur: Nõne p suo partu ita propuguant vt vulnera excipiãt:nullos impetus:nullos ictus reformident:Omitto quę perferant: quæq; patiãtur ambitiosi honoris causa. Laudis studiosi gloriæ causa:amore incensi cupiditatis.Plena vita exẽplorum ẽ: sed adhibeat oratio modum: & redeat illuc vnde defluxit. Dabit:dabit inquam se in tormenta vita beata: nec iusticiam: temperantiã: in prímisq; fortitudinẽ magnitudinẽ animi patiẽtiã prosecuta cum tor-

lustrare est circuire.Virgilius.lustrat aeneam tini:montẽ.& lustra dicũtur ferarũ habitacula alias p lustra lupanarib9 accipiuntur:apud Ci. Plautum:Oratiũ:cæteros: Pro suo partu: multæ sunt bestiæ:quibus cura nõ est sobolis sicut maribus tigribus:cũ fœmina mira charitate fœtum prosequatur: scribit Plinius leenã fœtã dimicare pro catulus: oculorum aciẽ in terrã defingentẽ ne venabula expauescat. Asinis quo q; partus charitas summa est: adeo vt per ignes ad fetus tendant: similiarum generi tanta est erga fœtũ affectio:vt magna ex parte complectendo necent. Ambitiosi: In secunda tusculana: quid inquit de nostris ambitionibus:quid de cupiditate honorũ loquar? que flãma est: per quã non cucurrint hi qui hæc omnia olim pũctis colligebãt.

Laudis studiosi: in libello de fœlicitate docuimus quẽadmodũ laudis amore cõplures inflãmati maxima pericula laboresq; sponte subierunt:gloriæ cũcta postponẽtes:in ferrũ:in vulnera:in mortẽ ruebãt vt glorioſi viuerent:gloriosiores morerentur:hęc est fax honestæ mẽtis:hic stimulus:hoc calcar: acerrimũ: meritoq; ait Valerius flaccus: tu sola animos mentẽq; peruris gloria. Dabit se in tor.conclusio an-

Leena dimicat p catulis.

Lustra.

Calcar gloria.

Beatitudo nō sine virtute.

tedictorū:q̄ ostendit:virtutē dolori minime succubiturā:& vitā beatā etiā in tormētis futurā.cū pueri spaciatæ cōstantissimi sint in veberū dolore:cū indi frigora & ardores æquanimiter ferat:cū mulieres in india in rogū martialē gaudibūdę ꝓsiliāt:cū ægyptii nullā pœnā recusent violata supstitione: cū bestię ꝓ partu tutādo nihil refotdent:cum hoies honoris & gloriæ causa pferāt labores pœne ipatibiles. Ad cruciatū ꝓfectis: supra dictū est: qđ virtutū chor⁹ in eculeū cōiicieť : quo vita beata nō aspirat:tāq̄ beatitudo i tormētis & cruciatib⁹ eē non possit:sed cū a virtutib⁹ vita btā seiūgi nō debeat nec possit : quo ille ingrediēť & hæc subsequeť. Ibit cū illis pariter intra carcerē ad cruciatū atq; tortorē: turpe .n. ac fedū foret vitā beatā relinqui:segregatā a choro cōmitatuq; virtutū pulcherrimarum: sine quib⁹ eē nullo pacto pōt sicut virtutes sine vita btā coherere nō possunt:pugnāt .n. hęc inter se virtutē adesse:& beatā vitā abesse. Nihil quod penitere possit:stoici dicūt sapientē nihil opinari: nullius rei penitere:nulla in re falli: sententiā mutare nunq̄. Cōtra platonici:aristotelicique ipsum sapientē autumāt opinari:falli:penitere de sententia aliq̄do decedere. Vt inopinatū: dictū est in tertia tusculana:omnia inopinata esse graviora:& acerbius improuisa ferire: sicut premeditatio malorū:facit sensum doloris leniorē. Oratius iprouisa simul species exterret vtrunq; nō est sapientis dicere nō putarā : omnia sūt sapiēti putāda ꝑmeditāda ꝓuidēda Suis iudiciis: sapiēs sui iudex ē nec aliūde pēdul⁹ :atq magna pars mortaliū:tota pēdet:ex alienis iudiciis vinim⁹ ad opinionē.facim⁹ :qđ pecudes:seqť gregē antecedentiū:saluberrimū est persianū illud preceptū:tecū habita:& no-

toris os viderit : cōsistet: virtutibusq; oibus sine vllo animi terrore ad cruciatū profectis resistet extra fores:vt ante dixi limenq; carceris: qd enim ea fœdius : qd deformius sola relicta comitatu pulcherrimo segregat : tamen fieris nullo pacto potest nec.n. virtutes sine beata vita cohærere possūt:nec illa sine virtutibus.Itaq; eā tergiuersari nō sinent:secūq; rapiēt ad quēcūq; ipse dolorē cruciatūq; ducētur: sapientis est.n.propriū nihil qđ pœnitere possit facere:nihil inuitū splendide cōstanter grauiter honeste: oia nihil ita expectare quasi certo futurū.Nihil cū acciderit admirari: vt inopinatum ac nouū accediſſe videatur:omnia ad suū arbitriū referre: suis stare iudiciis:quo qđ sit beatius mihi certe in mentē venire nō

Penitere sapientē.

Facin⁹ qđ pecudes.

ris q̄ sit tibi curta suppellex: & illud: nec te q̄ siueris extra. Oratius quoq; in h. āc sentētiā: sed vereor ne cui de te plus q̄ tibi credas: ne ve putes aliū sapiente. bonoq; beatū. Cōgruere na. li. iii. de finibus ait Cato relingī vt bonū summū sit viuere sciētiā adhibētē earū rerū: q̄ natura euenīāt: se ligentēq; secūdū naturā: & si q̄ etiā cōtra naturā: sunt reiicientē. i. cōuenienter cō gruenterq; viuere naturæ. Seneca in lib. ad galionē de vita beata: solemus inqt docere summū bonū esse secūdum naturā viuere: natura ad vtrūq; genuit: & cōtēplationi rerū & actioni: In quanto de finibus: ex quo itelligi debet homini id eē i bonus vltimū secūdū naturā viuere: qd ita interp̄tamur viuere ex hois natura vndiq; p̄fecta: & nihil reqrēte. Etiā potestate: tāq; in sapiētis potestate sit viuere secūdū naturā: qd cū sit summū bonū. In potestate sapientis: vita quoq; beata sita erit. Nisi qd tu melius: sic oratius: si qd nouistis rectius istis candidus iparti si non is vtere mecū & alibi: si melī qd habes accerse: vel imperū fer.

Viuere cō uenienter naturæ.

potest: stoicorū quidē facilis conclusio est: qui cū sine bonorū esse senserint cōgruere nature: cūq; ea cōuenienter viuere: cū id sit in sapiente situ non officio solum verūetiā potestate: sequatur necesse ē: vt cuius in potestate summū bonū in eiusdē vita beata sit: ita sit semper vita beata sapiētis. Habes que fortissime de beata vita dici putē: Et quomodo nūc est: nisi qd tu melī attulerit: etiā verissime. A. Melius quidē afferre nil possum: sed a te īpetrare libēter velim nisi molestū sit: quoniā te nulla vincula impediunt vllius certæ disciplinæ libasq; ex omnibus quodcūq; te maxime spē veritatis mouet quod paulo ante peripateticos veterēq; Academiā hortari videbare: vt sine retractatione libere dicere auderent sapientes esse semp & beatissimos. Id velī audire: q̄madmodū his putes cōsentaneū eē id dicere. Multa. n. ate cōtra istā sniam dicta sūt & stoi-

Nulla vincula. i. nulli sectæ es addict⁹: iuxta illd Oratianū: nulli⁹ addict⁹ iurare in verba magīi: quo me cūq; rapit tēpestas deferor hospes nā multi sūt philosophorū certis qbusdā destinatisq; sentētiis q̄si addicti

Nulli addict⁹ sectę

& cōsecrati. Eaq; necessitate cōstricti: vt nefas eē ipiūq; iudicēt: vel latū vnguē digitūq; trāsuersū a secta recedere. Ci. vero seq̄t p̄babilia: libās decerpēq; ex omnib⁹ sectis: qd verisimilius p̄fectiusq; eē opinetur. Sine retractatiōe: sine recusatiōe: retractare. n. vt inquit Donat⁹.

Retractaī

eſt reiicere & recuſare: enarrans illud Virgilianū ex. x. æneidos ſemianimeſq; micant digiti: ferrūq; retractāt. Nobis ſolis: q nulli ſectæ addictus: & quaſi cōſectaneus eſt: huic licitū eſt libere expaciari: & in partes ois diſcurrere: vt oibus inſpectis id maxime ꝓbet: qđ aut verū aut vero ꝓpius eſſe videat. Sētētia de finibus: cōſtituto hoc in philoſophia videlicet qđ ſit ſūmū bonū cōſtituta ſunt oia ſuper quo diſſentiētes ſunt diſcordeſq; philoſophi: cū alius aliter ſummū bonū decernat: cōſtituatq; itaq; in ꝓſentia Mar Tullius breuiter colligit vnāquāq; philoſophorū ſentētiā: vt ex hoc ſi fieri pōt oſtēdat vitā beatā eſſe in ſapiente. Cognitis. n. rerū finibus cū intelligitur quid ſit & bonorū extremū & malorū. Inuēta vitæ via eſt cōfirmatioq; omniū officiorū. Carneadē diſputa re. li. v. de finib⁹ carneadea ingt nobis diuiſio habenda eſt: quā noſter antiochus libēter vti ſolet: fuit hic in diſputādo omniū acutiſſimus accerrimuſq; vt ſupra diximus: adeo vt pro iuſticia & cōtra iuſticiā copioſe & eloquēter. Romæ diſputauerit mirantibus romanis nec qđ veri eſſet diſpiciētibus. Recte poſuerūt: ſtoici in virtute ſola atq; honeſto ſummū bonū ponūt: ſicut in turpitudine ſūmū malū. Quaſi decretū. latini decreta placita: ſcita appellant: quæ greci dogmata: de qbus ante ſatis multa. Hæ de fi. ſen. de finibus bonorū & malorū: multa & multipliciter inter ſe philoſophi diſputarūt: quā qōnē maxima intentione verſantes. Conati ſunt inuenire: quid efficiat hominē beatum: illud. n eſt finis bonō

Quid ſit ſummum bonum

Decreta Dogmata.

De finib⁹ bonorum multa

corum rōe concluſa. M. Vtamur igitur libertate: qua nobis ſolis in philoſophia licet vti: quorū oratio nihil ipſa iudicat ſed habeturi omnes partes. vt ab aliis poſſit ipſa ꝓſeſe nullius auctoritate adiunctaiu dicari: & quoniā videris hoc velle vt quecūq; diſſentientiū philoſophorū ſententia de finibus ſicuti virtus ſatis habeat ad vitam beatam preſidii. Quod quidē carneadē diſputare ſolitū accepimus: ſed is vt contra ſtoicos: quos ſtudioſiſſime ſp refellebat: & contra quorū diſciplinā ingeniū eius exarſerat: nos illius quidē cū pace agemus: ſi. n ſtoici fines bonorū recte poſuerūt: confecta res eſt: ſemper beatū eſſe ſapientē: ſed queramus vnam quēq; reliquorū ſententiam ſi fieri poteſt: vt hoc preclarum quaſi decretū beatæ vitæ poſſit omniū ſententiis & diſciplinis cōuenire: ſunt aūt hæ de finibus vt opinor retentæ: defenſæq; ſententiæ: primū ſim

noſtri propter quod expetenda ſunt cętera: ipſum aũt ꝓpter ſeipſum Et illud finis mali: ꝓpter quod vitanda ſunt cętera: ipſum ât propter ſeipſum. Alii in aĩo alii in corpore alii in vtroq; fines bonorũ & malorũ poſuerũt. Ex qua tripartita veluti generaliũ diſtributio ſectarũ. M. Varro in li. de philoſophia: tã multam dogmatũ varietatem diligenter & ſubtiliter ſcrutatus aduertit: vt ad ducẽtas octoginta & duas ſectas non que iam eſſent: ſed que eſſe poſſent: adhibens quaſdã differentias facile peruenire. qđ ſummatim curioſe q; explicat Aug. li. de ciui. dei vnde. xx. Ex ſentẽtiis q̃ ſummũ bonũ metiũtur: quedã ſimplices: quedã mixtæ ſunt: ſimplices dicimus: que vna tantũ re terminãt finẽ bonorũ mixtas vero: que ex mixtura pluriũ conſtant. Epicurus & Ariſtippus: voluptatis fine ſummũ bonũ metiũtur. Indolentiæ Hieronymus Carneades prima naturæ ꝓbat: ſtoici qđ honeſtũ ſit id ſolũ per ſe expetendũ: & ſolũ bonũ dicunt li. v. de finibus colligit. M. Tullius ſex eſſe ſimplices ſentẽtias: de ſumma bonorũ malorũq; quarũ quatuor aſſertores habeãt: duę ſint ſine parono iũctas aũt & duplices expoſitiones ſummi boni tres oio nec plures eẽ poſſe: ſi pœnitus rerũ naturã videas: nã aut voluptas inquit adiũgi poteſt ad honeſtatẽ: vt caliphoni dinomachoq; placuit: aut doloris vacuitas: aut diodoro: aut prima naturæ: vt antiquis quos eoſdẽ academicos & ꝓpateticos noĩamus: hęc eadẽ hoc in loco ſũmati breuiterq; explicãtur: verũ vt inquit Boetius. Fœlix q potuit boni fontẽ viſere lucidũ. Niſi vacuitatẽ doloris vacuitas & indolentia ſummũ bonũ eſt Hieronymo li. ii. de finibus ſic refert: ſi. n. idẽ dicat qđ Hieronymus q cẽſet ſũmũ bonũ eẽ ſine vlla moleſtia viuere. Cur maluit dicere voluptatẽ q̃ vacuitatẽ doloris: vt ille facit: q qcqd dicat intelligit. Itẽ nec vero audiẽdus Hieronymus curi ſũmũ bonũ eſt interdũ gdẽ qđ vos interdũ: vel potius nimiũ ſępe dicitis non dolere. Naturæ prĩbo. M. Varro primigenia vocat: que. M. Tulli⁹ prima naturæ q̃ græci τα πρωτα φυσεσω: appellant. In his numerãt incolumitatẽ cõſeruationẽq; omniũ partiũ: valitudinẽ: ſenſus integros: doloris vacuitatẽ: vires. pulchritudinẽ: cętera q; generis eiuſdẽ. Carneadi frui principiis his naturalibus eſſe extremũ bonorũ videbaĩ Aug. inter prima naturæ: ſũt inqt hęc: vel in corpore: vt mẽbroq; itegritas: & ſalus atq;

plices quattuor. Nihil bonum niſi honeſtũ: vt ſtoici. Nihil bonũ niſi voluptatẽ: vt Epicurus nihil bonum: niſi vacuitatem doloris: vt Hieronymus: nihil bonũ: niſi naturæ primis bonis: aut omnibus: aut maximis frui: vt Carneades cõtra ſtoicos diſſerebat. Hæc igitur

Ducẽtæ & ãplius ſectæ

Simpliceſ ſententię

Mixtæ

Epicurus

Hieronymus.

Carneades

Voluptas cum honeſtate.

Indolentia hieronymi

Primigenia.

Prima naturæ

πρωτα φυσεωσ.

Aug⁹.

incolumitas ei⁹ vel in aio: vt ſũt ea q̃ vel ꝓua vel magna in hominũ re
Quatuor ſine magiſtro. perũt̃ ingenijs. Quattuor ãt ſũt q̃ hoies ſine magr̃o: ſine vllo doctri
næ adminiculo ſine virtute natura aliter appetũt. Voluptatẽ qua delec
tabiliter moueꝫ corpis ſenſus: getẽ qua fit: vt nullã moleſtiã corpis q
Voluptas qꝫ patiaꝫ: aut vtrũqꝫ ſimul: aut pria nature: hec q̃tuor. i. voluptas: qes
Quies Vtrũqꝫ Prima naturæ vtrũqꝫ pria nature. Ita ſũt i
nobis: vt vel virt⁹ quã poſte
a doctria iſerit ꝓp hec appe
tẽda. ſit: aut iſta ꝓp virtutẽ
aut vtraqꝫ ꝓp ſeipa: ac p hoc
fieri hic poſſũt duodeci ſectę
ex qb⁹ inũerabiles fũdũt. Il
la mix. Ariſt. Plato oiſqꝫ pla
tonica ariſtoteliceqꝫ familia
ex triplici genere bonoꝝ ſũ
Sũmũ bonũ ex triplicibus bonis. mũ bonũ cõſtituũt. Ex bo
nis ai: q̃ principalia ſũt: ex bo
nis corpis atqꝫ fortunę: q̃ ſẽ
tẽtia mihi maxime ꝓbabilis
videt ac vera. Eãqꝫ ſenſus
cõis: & cõſenſus gẽtiũ ꝓbat
Aristonis ſentẽtia. Pyrrhonis ſnia. Nã ari. pyrrhonis li. v. de
finib⁹ in hãc ſentẽtiã ſic ſcri
bit iã exploſæ electęqꝫ ſniæ
pyrrhonis ariſtonis herili:
qđ i hũc orbẽ quẽ circũſcri
pſim⁹ icidere nõ poſſũt ad
hibendæ oino non fuerunt
Ariſto. dicere ſolebat nihil
differre aliud ab alio: nec eſ
ſe res vllas ꝑter virtutes &
vitia: inter q̃s qeq̃ oino intereſſet. Pyrrho quoqꝫ vitute cõſtituta nihil
oino qđ appetendũ ſit religi: herilus ſenſit nihil eſſe bonum ꝑter ſcie
tiam: a pyrrhone philoſophi pyrrhoni dicti: quos græco cognomen
Sceptici to: σκεπτικους. ideſt conſideratores appellant: nihil. n. decernũt
nihil conſtituũt: ſed in querendo ſemper conſiderandoqꝫ ſunt: aũtq
Aporretici veritatem incomprehẽſibilem videri iidem ἀπορρητικοι. i. ambi
gentes dicuntur quoniam nihil affirmant: & de omnibus ambigunt.

Præter theo. fuit hic vt ante dictum eſt nobiliſſimus peripateticoꝝ: qui in li. de beata vita: ſcripſit beatũ eſſe non poſſe: q crucieꝫ qꝫ in dolore ſit: dolores. n. corpis in malis numerat: & fortunæ naufragia.

ſimplicia. Illa mixta tria genera bo
norũ: maxia ai: ſecũda corpis: extr
ns tertia vt pipatetici: nec multo ve
teres academici ſecus: voluptatẽ ũ
honeſtate Clitomach⁹ & Calipho
copulauit. Indoleriã ãt honeſtati
pipateticus Diodorus adiũxit Hæ
ſũt ſniæ q̃ ſtabilitatis aliqd habeãt
Nã Ariſtonis: Pyrrhonis Herilli
nõnullorũqꝫ aliorũ euanuerũt Hi
qđ poſſint obtiere videam⁹: omiſ
ſis ſtoicis: quorũ ſatis videor dixẽ
diſſe ſniam & pipateticorũ gdẽ ex
plicata cã ẽ: ꝑter Theophraſtũ: &
ſi q illũ ſecuti ibecilli⁹ horrẽt dolo
rẽ: & reformidãt. Reliqs gdẽ licet
facere: id qđ fere faciũt vt gravita
tẽ dignitatẽqꝫ virtutis exaggerent
quã cũ ad cælũ extulerint: qđ face
re eloquẽtes hoies copioſe ſolent:

Reliqua ex col. Arist. li. vii. politicorũ: cũ tria inquit sint genera bonorũ animi: corporis externa: ista adesse fœlici homini oportet: verum cũ animus pretiosior sit corpore & pecuniis: externa animi gratia expetũtur: nõ autẽ animus gratia illorũ & mox paulo. Vita optima inqt cũ virtute est: & publicæ & priuatim tantũ externis facultatibus adiuta: vt p̃clara & laudabilia cõficere possit. Idem Arist. divitias & reliqua fortunæ ac corporis bona cõparatione virtutis negat eẽ magna bona: & p̃ rectis honestisq; cõtẽnenda ac despicienda esse censet: qđ. M Tullius in. iiii. de finibus refert. Nã vt q̃stuosa mer. M. Cato librũ de re rustica hinc aspicatur: est interdum p̃stare mercaturis tẽ q̃rere ni tã piculosum sit: & mox paulo: mercatorem strenuũ studiosũq; rei q̃rendæ existimo: verũ vt supra dixi piculosum & calamitosũ. li. primo de officiis: mercatura inqt si tenus est sordida putãda est: sin magna & copiosa multa vndiq; apportans multisq; sine vanitate impartiẽs: nõ est admodũ vituperãda: mercaturas primi pœni inuenerunt auctore Plinio: qđ & Herodotus testatur in principio historiarũ. Liuius li. ii. ab origine vrbis docet collegiũ mercatorũ Romæ institutũ fuisse: græcæ emporos dicitur mercator. Emporium mercatus: & forum rerum venalium. Emporetica charta: qua merces inuoluuntur a mercatoribus. Fructuosa aratio: Columela. Plinius. Varro. M. Tullius: nihil agricultura fructuosius nihil melius: nihil honestius esse cõfirmãt. M. Cato q̃stuosissimã in re rustica putat vitẽ: questũq; ex agricolatiõe pitũ esse: stabilissimũq; minimeq; inuidiosũ. Arist. quoq; in primo Oeconomico: secũdũ naturã inqt possessio potissima ẽ agricultura extat oro nra in li. oronũ cõtinẽs laudẽ rei rusticæ: sensus. M. Tullii est: sic vitã beatã recte dici posse in qua sint multa bona & si nõ oia sicut mercatura q̃stuosa lucrosaq; dr̃ & aratio fructuosa: nõ q̃ sp vacẽt a calamitatib⁹: sed q̃ maiori ex parte. Cũq; ea. s. virtute.

Aristoteles.

Cato

Mercator calamitosus

Mercaturas inuenerũt pœni

Emporos.

Emporetica charta

Agricolatio questuosa.

reliqua ex collatiõe facile est cõtemnere: atq; cõtẽnere. Nec enĩ licet iisq; laudẽ dolore petẽdã esse dicunt. negare eos eẽ beatos: qui illã adepti sunt: quãquã enĩ sint in q̃busdã malis: tamẽ hoc nomen beati lõge & late patet: nã vt q̃stuosa mercatura fructuosa aratio dicit̃. nõ sit altera semp oĩ dãno. altera oĩs tẽpestatis calamitate semp vacet: sed si multo maiori ex parte extat i vtraq; felicitas. sic vita nõ solũ si vndiq; referta bonis ẽ: sed si multo maiore & grauiore ex pte bona ꝓpẽdũt: beata recte dici pót: seq̃t igit̃ bonorũ rõne vel ad supplicii beata vita virtutẽ. Cũq; ea desicẽde.

In taurũ: in tormenta cruciatuſq; tauri phalaridis. Reliqui: philoſophi. Carneadẽ defendere: in libris de finibus diſputat cõtra voluptatem epicuri: cõtra indolentiã Hieronymi: cõtra carneadeam illã ſententiã quæ eſt de his: quæ prima ſecundũ naturã nominant: quæ omnes ſententiæ: ab vno quaſi vertice deducũtur: & abvno quaſi fonticulo ſcaturiunt. Caliphonis: qui voluptatẽ cũ honeſte copulauit. Diodori: qui indolentiã honeſtati adiunxit. Quẽ mollẽ: epicurũ intelligit: q; quis voluptarius ſit: & voluptate ſummũ bonum: dolore ſummũ malũ metiatur: tamẽ fortis fuit in perpeſſu doloris: & nouiſſimo mortis cruciatu: igitur cum dolorẽ mortẽq; contẽnat philoſophus eneruatus & voluptarius: tanto magis hæc grauioribus philoſophis contẽnenda ſunt: minimeq; metuenda. Diem beatũ: Epicurus in epiſtola ad hermacũ: cum ageremus inquit vitæ beatũ & eundẽ ſup̃mũ diẽ ſcribebam⁹ hęc tanti autẽ morbi aderãt veſicæ: & viſcerũ: vt nihil ad earũ magnitudinẽ poſſit: accedere: cõpenſabatur tamẽ cũ his omnibus animi lęticia: quã capiebam memoria rationum inuentorũq; noſtrorum. Eos ipſos: dolores .i. quos ex ſtranguria & tormĩnibus vt ſupra dictũ eſt perpeciebatur: effutire: inepte & icõſulte loqui oratius. Effutire leues indigna tragœdia verſus. M. Varro euax inquit verbũ nihil ſi-

Epiſtola epicuri.

Effutire.

Euax.

in taurũ Ariſtotele: ẓenocrate. Speuſippo. Polemone auctoribꝰ. Nec eam minimis blandimentis corrupta deſeret: eadẽ Caliphontis est Diodoriq; ſententia: quorũ vterq; honeſtatem ſic cõplectitur: vt omnia que ſine ea ſint: longe & retro ponenda cenſeat. Reliqui habere ſe videntur anguſtius: enatant tamen. Epicurus. Hieronymus & ſi qui ſunt: qui diſertũ illũ Carneadem curent defendere. Nemo eſt enim qui eorum bonorũ animum putet eſſe iudicem: eũq; cõdoceſaciat: vt ea que bona malaue videãtur poſſit cõtẽnere: nã quę tibi Epicuri videtur: eadẽ erit Hieronymi & carneadis cauſa: & hercle omniũ reliquorũ Quis.n. parũ eſt contra mortẽ: aut dolorem paratus. Offendiamur ab eo ſi placet quẽ mollẽ quem voluptarium dicimus. Quis tibi mortẽ: ne videtur: an dolorem timere: Quí eum diẽ quo moritur: beatũ appellat. Maximiſq; doloribus affectus eos ipſos inuẽtorum ſuorum memoria & recordatione cõfutat: Nec hoc ſic agit vt ex tẽpore quaſi effutire videatur: de morte.n. iſta ſentit: vt diſſo-

gnificat: sed effatitum: naturaliter est. Nonius effutire exponit pro dicere cum mendacio: aduocatq; hæc. M. Tullii ex tusculanis testimonium. Quod autem sensu careat. Epicurus ait. οθαρατοσουδεν προσημασ τοταρδιαλυθεν αραισθητει τοδεαρα ισθητουν ουδεν προσημασ. idest mors nihil ad nos: nam dissoluto animante sensum extinctũ putet: quod autẽ sensu careat: nihil ad nos id iudicet pertinere. Itẽ de dolore certa habet que sequatur: quorũ magnitudinẽ breuitate cõsolatur: longinquitatẽ leuitate: qd tandẽ isti grandiloqui cõtra hæc duo quæ maxime angunt: melius se habent q̃ epicurus: ad cætera que mala putantur: non & epicurus & reliqui philosophi satis parati videntur: quis nõ paupertatẽ exrimescit: neq; tamen quisquã philosophorũ. vero ipse q̃ paruo est contẽtus: nemo de tenui victu plura dixit. Et. n. que res pecuniæ cupiditatẽ afferunt: vt amori: vt ambitiosi graues ad permouendos & cõuertendos animos instructi & parati. Hæc duo: dolorẽ: & mortẽ. Hic ipse: Epicurus. De tenui victu: Epicurus in epistolis aqua tantũ & cibario pane se contẽtũ esse testatur & ad amicũ scribens: mitte inquit mihi casei paululũ: vt cum epulari lautius voluero possim: diocles auctor est: epicureos vilissimis & simplissimis cibis vitã ægisse: & vt testis est seneca certos habebat dies epicurus: quibus maligne famẽ extingueret: visurus an aliqd deesset ex plena & cõsumata voluptate: & q̃tũ deesset. Pecunie cupiditatem: pecunias cupiũt mortales: & ardẽter expetũt quoniã effectrices sunt voluptatũ: & per illas cupiditates explemus: & desideriis faci mus satis. Sublatis autẽ hisce voluptatibus: & rebus que pecuniarum interuentu conciliantur: non erit cur magnopere pecunia desideretur pecuniæ. n. nõ pp se expetũt: sed pp fructũ atq; vtilitatẽ atq; voluptatem: retũ expetendarũ tria sũt genera: ẽ qddã qd sua dignitate: & p-

Mors nihil ad nos.

Sentẽtia epicurii Grãdiloqui.

Mitte casei paulum.

Pecunia expetitur prope fructum.

Rerũ expetendarũ tria genera.

pter se tantū expetibile est: vt virtus: ē aliud qđ nō pp se: sed pp aliud expetitur: qđ pecunia ē: est porro qddā ex horū partib⁹ iūctū: qđ & pp se: & pp aliud expetendū est vt amicitia: apud lacedæmonios pecunia fuit inutilis nec expetenda: vtpote quā lygurgus sustulerit: qui nūmos aureos omnes argēteosq; irritos fecit: amouitq; solo fere nūmo vtendū precipiēs: ex quo nullus desiderabat pecuniam: nullus curabat diuitias: cū nulli vsui esse possent: meritoq; dictū est: qđ apud spartanos: ο ϖλουτοσ τυφλοσ. i. diuitiæ cecæ sūt. Aristophanes facit ϖλουτον esse cecum: docetq; oīa fieri causa pecuniarū μωροτατοσ igit παρεισυ ϖαντων αιτιοσ και των κακων και των αγαθων. i. tu solus omnīū & malorū & bonorū: & aliarū quidem rerū facietas est preter q̄ vnius pecuniæ: cuius nemo vnq̄ plenus affatim fuit tioni: vt quotidianis sumptibus copiæ suppetant: cū pcul ab iis omnib⁹ reb⁹ absit: cur pecuniā magnopere desideret: vel potius curet quisquam? An scythes anacharsis potuit p nihilo pecuniā ducere nostras philosophi facere nō potuerit. Illius epistola fertur his verbis. Anacharsis Hanōni salutē. Mihi amictui est scythicū tegmen: calciamentū solorū callū: cubile terra: pulmentū fames: lacte: caseo carne vescor. Quare vt ad quietū me licet venias: Munera autē ista quibus ēdo

Apd spartanos inutilis pecunia.

Plutos cecus.

Scientia omniū diuitiarū

An scythes anacharsis: In omni re asserēda duo sunt potissima: rationis & exēpla: cū hactenus: rationibus vsus sit: nūc ab exemplis id qđ ppposuit affirmare cōtendit: quæ pars ē totius operis speciosissima pulcherrimaq; fuit aūt anacharsis apd socordissimos scythas sapiens floruit tēporib⁹ solonis: cuius imaginib⁹ inscriptū est: lingua ventre: pudendis abstinendū esse: vitē dicere solebat: vuas tris fere primas voluptatis: secundā ebrietatis: tertiā mæroris. Plinius tradit anacharsim inuenisse rotā figuli: cuius circuitu vasa formant: sed si vt inquit Seneca apud homerū lōge antiquiorē inueniatur figuli rota: non video quomodo anacharsis eē auctor huius rei potuit: extat anacharsis epistola ad croesum lydorū regē breuissime scripta. Scyticū tegmen magna scytharū pars vt auctor est Seneca: terga vulpiū induunt: murium q̄ tactu mollia & īpenetrabilia ventis sunt. Solorū callū. i. calciamento mihi ē callosa pedū cutis: & ita indicat se pedibus nudis obducto callo īcedere solitū græci: αυτοδαητουσ vocāt gpeb⁹ sunt nudis aristophanes in fabula cui titul⁹ ē: ρεφελαι phlephos discalciatos incessēs sic igit αλαξορασ τυοσ ωχριωντασ

Anacharsis.

Tres vuæ in vitæ.

Rota figuli.

Pellicee scytharū vestes.

Anypoderi discalciati.

τους ἀυτοδιδακτους λεγεσ .i. gloriosos pallētes nudi pedes dicis. Solū autē id omne dicimus: qđ sustinet qđ alicui subiacet. Vnde nauis solū ē mare. vt Virgili⁹: subtrahiturq; solū: & aer auium: vt Ouidius astra tenēt cæleste solū: & sūma sola terræ: sola terræ appellarunt: qđ nullus ignorat: ab eo qđ sola teri possunt: vt interp̄tat̄ .M. Varro: hinc solū opinor dictū p̄ solea calciamēti: & cotio: in quo significatu accipit apd̄ Martialē: ita scribēte: pictrū sola basiate regū: & alibi: sordidus antiqs solitus p̄ducere pelles. Et mordere luto putre vetusq; solū. Cōsimiliter nūc sola intelligi vult. M. Tullius cutē pedū infimā: quā vulgo soleā vocāt: que callosa fit & dura in discalciatis: & his: q ambulant pedibus nudis: quales sunt sacerdotes cōplusculi: & nōnulli q tali habitu nomen sanctitudinis captāt. Pulpamentū fames: optimū obsoniū est: fames: esurienti. n. & famelico sordidus panis & cibarius videt tener & siligineus: hinc illud senecæ ex epistolis moralibus: nō habet panē meus pistor: sed habet vilicus: sed habet atriēlis: sed habet colonus: malū panē inqs. Expecta bon⁹ fiet: & illū tenerū tibi & siligineū fames reddet. Iō nō est ante edendū q̄ illa imper. In eandē sententiā est illud oratianū: cū sale panis latrantē stomachū bene leniet: deinde paulo infra: ieiunus raro stomachus vulgaria tenuit. Pulpamentū autē a pulpa dictum est accipiturq; p̄ cibo lautiore notissimū est illud terentianū proverbiū: lepus tute es. Et pulpamētū quæris. Quidā codices habent pulmentū: qđ in eundē sensum accipit: nā pulmēta & pulmentaria p̄ obsonijs cibarijsq; vsurpat latinitas a pulte dicta vt. M. Varro & Plinius p̄diderūt: frugalissimi illi veteres dānabāt pulmētaria q̄ egerent alio pulmētario. Lacte vescor: talis fit victus germanorū vt docet Cæsar in sexto cōmētario his verbis: Agriculturæ nō studēt. Maiorq; pars victus eorū in lacte: caseo carne cōsistit. Quā multa non desidero. Attalus philosophus cū magna admiratione audiētiū dicere solebat. Diu mihi iposuere diuitiæ: stupebā: vbi aliqd ex illis alio atq; alio loco fulterat. in quodā apparatu: vidi totas opes vrbis eçlatas & auro & argēto & his quę pręciū auri argētiq; vicerūt: exqsitos colores & vestes: vltra finē hostiū aduectas: hinc puerorū p̄spicuos cultu atq; forma greges hinc fœminarū qd hoc est inquā aliud q̄ irrita cupiditas hoium per se incitata? qd sibi vult ista pecunię pōpa: me hercle min⁹ cupiditatis istic afferro q̄ attulerā: cōtēpsi diuitias: nō qa sup̄

Solū qđ

Sola terræ.

Solū pro cotio.

Obsoniū fames.

Pulpamētum.

Pulmētū

Sentētia Attali philosophi.

uacuæ:sed quia pusilæ sunt:itaq; quotiẽs tale aliquid perstruxerit ocu
los meos:quotiens occurrit domus splendida:cohors culta seruorum
lectica seruis ꝓposita calõibus:ipse mihi dico:quid miraris? quid stu
pes: pompa est ostendũtur istæ res non possidentur:& dũ placent tra
seunt: ad veras potius te cõuerte diuitias: discе paruo esse cõtentus:
& illã vocẽ magnus atq; a=
nimosus exclama: habeam⁹
aquã:habeamus polentam:
turpe est vitã beatã in auro
atq; argento reponere: ni=
hil desideres oportet si vis
prouocare ioue nihil deside
rãte. hæc & alia id gen⁹ di
xit attal⁹ senecæ:& discipu
lis natura dicit oibus:idem
sensit Socrates dicẽs: ex lar
ga auri argẽtiq; copia ac vi
non multa ex illis se deside
rare & merito. Nam qui ad
naturã viuit nũq; est pauper
qui ad opinionẽ nũq; est di
ues:natura enim parũ:opinio immensum desiderat. Xenocrates:Plu
tarchus in apophthegmatis tradit Alexandrũ magnũ: xenocrati phi
losopho talẽta qnquaginta dono misisse:que nõ accepit dicẽs sibi ea
pecunia haud quãq; opus esse:mox interrogauit Alexãder an amicum
vllũ xenocrates haberet:in quẽ eam pecuniã errogare posset:quã si
bi minime necessariã esse asserebat:ferũt missum quondã xenocratem
cũ cæteris legatis:ad philippũ alexandri patrem ac reliquos quidẽ do
nis corruptos:& cõuiuia celebrasse:& cũ philippo sæpe in colloquiũ
venisse:solũ vero xenocratẽ nihil horũ factitasse:philippũ postmodũ
dixisse tradunt: solũ xenocratem ex oib⁹ qui aduenerant legatis mu
nera spreuisse:talentũ autẽ multiplex est:atticũ talentũ quod magnũ
appellãt habet libras octoginta.& paulo amplius: paruũ vero sexagi
ta pondo: attamen. Mar Varro quod & Plinius memorat sexdecim
sesterciis taxari atticũ talentũ refert est & ægyptiũ tãlentũ & eubo
cũ de quib⁹ plura in tranquilli cõmentariis. In academiam:fuit enim
xenocrates discipulus platonis:vixitq; plurimũ i academia vt auctor
est Laertius. Numerari.illa.s.talenta: q̃ pro dono miserat alexander.
Hesterna:superioris diei. Pecunia nõ egere: q.n.frugalissimus & continentissimus vt erat Xenocrates: paruo cõtentus degit:nec eget pecunia:quã illi vehementissime appetunt:quorũ infinitæ sunt &

Ostẽdũt. iste res nõ possidẽt.

Natura parũ desiderat.

Xenocratis absti=
nentia in=
expugna
bilis.

Xenoc.

Atticũ. talentũ.

explebiles cupiditates vnde q vult diues esse nõ diuitiis addendũ est sed cupiditatibus detrahendu: scribit Laertius Diogenes Xenocratẽ ex magna pecuniæ summa: quã miserat dono alexãder: tria tãtũ milia atticorũ accœpisse: reliquũ remisisse: cũ diceret illi opus esse pluribus q plures enutriret: ab antipatro quoq; sibi missam pecuniã repudiasse fertur. Trigita minas: mina attica vt docet Priscianus libra est: græci vnã vocãt. Priscianus. Accipe ptea paruo quã nomine graii mnã vocitãt: nostriq; minã dixere priores. Vt cynic⁹: nam in cynicis philosophis nulla verecũdia est: & vita liberior: adeo vt in ppatulo & prandeãt & coeant. & licẽter maledicãt: ex quo Diogenes interrogatus qdnã faciẽs canis vocaret: qđ eis inqt blãdior qui dãt: in eos vero q nõ dãt oblatio: malos ãt mordeo: tradũt scriptores fere oẽs alexãdrũ nõ valde ocioſum cũ diogene ociũ agẽte aliquãdo cõgressum est apud corinthũ illic. n. Diogenes diuersabaꝫ: cui nulla domus erat: sed ciuitas ꝓ domo: & in publico & in tẽplis habitãs: q̃ sunt duis cõstituta: domũ putãs vniuersam terrã: quæ cõmunis hominũ parẽs est: tũc forte solus erat in carneo: id. n. nomen gymnasii est: nec vllos discipulos habẽs: cũ ad eũ accessit alexander: q cũplures philosophos & primarios in ciuitate corintho viros sibi obuios & cõgratulãtes habuisset: idẽ facturũ diogenem cynici credidit: sed cũ ille alexandrũ nõ magni pẽderet: nec adularet accessit ad alexãder: & cõsalutauit ad solẽ apricantẽ: ille tã illustris viri aduentu paulũ cõmotus eũdẽ familiariter resalutat: mox rogat alexãder: rei ne cuiuſ q̃ indigea: cui diogenes paulũ inqt ab sole discedas: qua ex re: qđ is regiũ splendorẽ magnitudinẽq; nihili fecerit: adeo delectatũ admiratũq; ferũt alexãdrũ: vt ad amicos irridẽtes & plocũ mordẽtes dixerit: ego ꝓfecto nisi alexãder essem diogenes esse vellem. Dion narrat qđ diogenes torno aspectu vt leo alexãdrũ accedẽtẽ aspexerit: iussseritq; vt paulũ facesseret: apricabatur. n ad solẽ: vnde alexãder viri qẽtẽ & audaciã demiratus est: qđ eius præsentia minime esset pmotus. Diogenes paulũ imoratus interrogat alexandrũ: nũquicq̃ a se acceptiaꝫ: multa rei põdit & p̃ciosa habeo: quorũ vereor an particeps esse possis: in hoc colloquio appellauit alexandrũ suppositituũ qđ cum ille egre ferret: non ne inquit mater tua olympias dicit te nõ ex philippo ortũ esse: sed ex dracone: & deo nescio quo? qđ si ita est suppo-

vidisset triginta minas accepit: ne aspernari regis liberalitatem videretur: at vero Diogenes liberius: vt cynicus Alexandro roganti vt diceret si quid sibi opus esset. Nunc quidẽ paululũ inquit a sole absit.

Cupiditates minuendæ

Mina

Mna

Canis cynicus

Colloqũ alexandri & diogenis.

Craneum gymnasium.

Nisi alexan. essẽ diogenes eẽ vellẽ.

Suppositicius dictus alexan. a diogene apricari

Aprici

sitius ꝓfecto es: hic alexander subridens q̃tũ nunq̃ antea gaulsus est. Plutarchus in libro de fortuna dictũ illud alexãdri ad diogenẽ: nisi alexander essem diogenes esse vellẽ: ita interꝑtatur: philosopharet oratione: nisi operibus philosophatus essem: nisi animo proposuissem orbem terrarũ ad humanitatẽ redigere: leges moralibus: pacẽq; dis-

minare: diogenis paupertatẽ imitarer. Offecerat: nocuerat: obfuerat: impedimẽto fuerat. Apricãti: in aprico cõmoranti solẽq; captãti. Mar. Varro. licet videre multos quotidie in hyeme apricari, hic apricí hoíes dicti: q̃ in aprico sunt: & apricatione gaudent. Et apricũ locum vocãt soli ostentum expositũq;. De diogene ait satyrographus: sensit: alexãder tecta cũ vidit in illa magnum habitatorẽ: quanto fœlicior hic qui nihil cuperet: q̃ qui totũ sibi posceret orbẽ. Partim esse naturales: voluptatũ aliæ naturales & necessariæ sunt: aliæ naturales & nõ necessariæ: aliæ vero neq; naturales neq; necessariæ sũt: sed circa ĩanẽ opinionẽ versant: naturales & necessarias existimat epicur⁹ eas: q̃ dolores sedãt: vt ẽ ĩ siti potus naturales vero nõ necessarias: q̃ voluptates solũ variãt: non autẽ dolorẽ: tollunt: vt precioſi cibi. Neq; naturales ãt neq; necessarias putat: vt sunt statuarũ collocationes: de cupiditatibus naturalibus est illud senecæ: dignũ annotatu. Cibus famẽ domet: potio: sit in libido q̃ necesse est effluat: diuisio epicuri de cupiditatibus ita distinctis: q̃is: non minus subtilis sit vtilis est tamen: & ad fugalitatẽ pertinens. Esse. pa. natura vt ingt Boe. paucis minimisq; rebus cõtenta est: & vt auctor est Seneca: ad manũ est & parabile qđ sat est: q ad naturã viuit nũq̃ est paup. Sedẽ genus: naturales & nõ necessarias cupiditates intelligit: vt sũt lautiores cibi: & vina generosa. Tertias: q̃ neq; naturales sunt neq; necessariæ: vt statuarum collocationes: vt aulea: vt famuliciũ cultius: vt nitior omnis appa-

Offecerat videlícet apricãti. Et hic quidẽ disputare solebat: quanto regem persarũ vita fortunaq; superaret: sibí nihil deesse: illí nihil satis vnquam fore: se eius voluptates nõ desiderare: quibus nũquam satiari ille posset: suas eũ cõseq; nullo mõ posse: Vides credo vt epicur⁹ cupiditatũ genera diuisit nõ nimís fortasse subtiliter: vtiliter tñ ptẽ naturales & necessarías: ptĩ naturales & nõ necessarías ptĩ neutrũ necessarías satiari posse pœne nihilo. Diuitías .n. naturæ parabiles ẽe: secũdum autẽ genus cupiditatum: nec ad potiendũ difficile esse cẽse: nec vero ad carendum. Tertias quod essent plane inanes: neq; necessitas

Voluptates naturales. Necessatiæ.

Parabile quod petit natura Voluptates non necessarie

ratus:talia enim non in nobis sunt: sed circa nos:immo nec nos quidem attingunt:quibus tam bene carere possumus:q̄ si nūq̄ extitissēt

Ideoq; cupiditates taliū rerū:neq; naturales: neq; necessariæ existimantur. In medio:naturaliū .s. & necessariarū cupiditatum. Non genere precipit seneca in epistolis moralibus vt omnia naturalibus desideriis metiamur: nec querendum esse quasi mensa q bus ministris afferatur cib⁹ cū nihil preter cibum natura desideret:namvt inqt scite &eleganter Oratius.non tibi cum fauces vrit sitis aurea queris pocula? num esuriens fastidis omnia preter pauonem rhombūq; timēt tibi cum [illegible] non eq̄: namq; [illegible]

Oratius:

tem modo:sed ne naturā quidē attingerēt funditus eiiciendas putauit. Hoc loco multa ab epicureis disputantur:hæ que voluptates singillatim extenuantur: quarū genera nō contēnunt:querūt tamen copiam:nā & obscœnas voluptates de qbus multa ab illis habetur oratio:faciles cōmunis & immediositas esse dicunt: easq; si natura req;rit:non genere aut loco:aut ordine sed forma ætate figura metiendas putat: ab hisq; abstinere minime esse difficile:si aut valitudo aut officium aut fama postulet: omnino q; genus hoc voluptatū optabile esse si non obsit: prodesse nunquā Totūq; hoc de voluptate sic ille p cepit vt voluptatem ipsam per se: quia voluptas sit semper optandā expetendāq; putet:eandemq; rationē dolorum: id ob ipsum: quia dolor sit semp esse fugiendū. Ita inqt celsus corp⁹ [illegible] & nihil [illegible] & [illegible] ve [illegible]

[illegible] negat ptinere quo poculo sitis restingatur quo cibo fames dometur:q[illegible] [illegible] sed desiderio tantum naturali: hæc oia docet esse metiēda

Prodesse nūq̄: dicere solebat pythagoras tūc venē [illegible] esse exercēdā cū homo [illegible] eē velit:[illegible] vt

Omne animal appetens voluptatis voluptates omittitur causa voluptatis. Maiores voluptates ai q̄ corporis.

[illegible] abstinētia. Vt voluptatē ipam p se:Epicur⁹ ivoluptate ponēs qđ sūmū bonū eē vult sūmūq; malū in dolore:sic docet:oē aial simul atq; natū sit voluptatē appetere:eaq; gaudere vt sūmo bono: dolorē aspnari: vt sūmū malū & q̄tū possit a se repellere:idq; adeo clarū eē ait vt neget op⁹ eē disputatiōe:q̄obrē voluptas expetēda:dolor fugiēd⁹ sit:sētiri hoc putat:vt calere ignē:niuē eē albā dulce mel. Idē ait sapiē-

tiã propter voluptatẽ: insipientiã propter molestias esse fugiẽdã: nam virtutes ingt nisi voluptates efficerẽt quis eas aut laudabiles aut expetẽdas arbitrareť. Vt voluptatẽ fugiat voluptates: interdũ omittũtur maiorũ voluptatũ adipiscendarũ causa aut doloris fugiẽdi: sicut dolores quoq; suscipiũtur maiorũ dolorũ efugiẽdorũ causa: aut ex his maior ꝙppiã voluptas efficiatur: hinc ẽ quod optimus qsq; pericula labores dolorẽ ꝓ patria & pro suis suscipit. voluptatibus omnibus posthabitis: vt laudẽ & ex laude maiorem voluptatẽ adipiscat. Ad animũ referri tamẽ: sentit epicurus: multo maiores esse: & voluptates & dolores ai q̃ corporis: nã corpore nihil nisi p̃sens: & qđ adest sentire possumus: animo aũt & preterita & futura. De voluptate q̃ quasi titillat sensus & ad eos: cũ suauitate illabitur dictũ ẽ in tertia tuscula na copiosius: cõtra cyrenaici corporis dolores: q̃ animi deteriores arbitrantur: corpore deniq; peccantes cruciari. Et prospicere venientẽ sapiens semper est in voluptate vt ingt epicurus: neq; enim tẽpus est vllum quo nõ plus habeat voluptatũ: q̃ dolorũ: nã & p̃terea grate meminit: & p̃sentib⁹ fruit: nec; pẽdet ex futuris: sed venientẽ voluptatẽ: cũvoluptate ꝓspicit: ita recordatione p̃teritarũ voluptatũ: & spe futurarũ sapiẽtẽ semper fore in vita beata: cũ voluptatibus p̃teritis cõiuncta sint atq; cõtexæ voluptates futuræ seriæ quadã cõtinenti ac perpetua. Paruo natura cõtenta sit: Diuitias naturales parabiles esse dixit epicurus quod paruo esset natura cõtenta: nec minorẽ voluptatẽ peti ex tenuissimo victu. i. cõtẽptissimis escis & potionib⁹: q̃ ex p̃ciosissimis reb⁹ exqsitissimisq; iã dictũ ẽ quẽadmodũ cibario pane & aqua cõtẽtus erat. Desideriis: tũ cibus etiã vilis circũdatissimus ẽ: cũ deli-

Sapiẽtem semp fore in beatitate parabiles diuitie naturales

que hac vsurũ cõpensatione sapiẽtem: vt voluptatẽ fugiat: si ea maiorẽ doloꝛẽ effectura sit: & doloꝛẽ suscipiat maiorem efficientẽ voluptatem: omniaq; iucunda: q̃q; sensu corporis iudicentur: ad animũ referri tamẽ. Quo circa corp⁹ gaudere tandiu dum præsentẽ sentiret voluptatẽ animũ & præsentẽ percipere pariter cũ corpore & ꝓspicere venientẽ nec præteritã præterfluere sinere. Ita perpetuas & contextas voluptates in sapiente fore semp: cũ expectationi speratarũ voluptatũ preceptarũ memoria iũgeretur Atq; iis similia ad victũ etiam transferũtur: extenuatur q̃ magnificentia & sumptus epularũ: quod paruo cultu. nã cõtenta sit. Etenim quis hoc non videt desideriis ista

derãter appetiſ:& cũ latrat ſtomach⁹:& iteſtina crepãt ieiunitate: ecõ trario cib⁹ q̃uis p̃cioſiſſimus faſtidiẽter p̃terit̃ a ſtomacho nauſeabũ do:expectãdũ itaq; ẽ edẽdi bibẽdiq; deliderũ: ſi volumus vt cibus potioq; delectẽt:nullũ.n. cõdimẽtũ ẽ ſuauis fame & appẽtẽtia. Da rius in fuga:dari⁹ rex perſarũ bis iuſto p̃lio victus ab alexãdro magno fuga ſaluti cõſuluit:qua i fu ga maceratus ſiti cũ bibiſſet aq̃ turbidã ac ſanguinolẽtã nũq̃ dixit ſe ſuauius bibiſſe ſitis.n.in potu optimũ ẽ cõ dimẽtũ:& vt auctor ẽ Ari ſtoteles in ꝓblematis: ſuaui us ſitiẽtes bibim⁹ q̃ eſurtẽ tes comedimus:minuſq; ſi tim q̃ famẽ poſſum⁹ tollera re:cũ ſit ſitis res magis an xia q̃ fames: nam q ſitit res

Fames optimum cõdimen tum.

Suauius ſcitiẽſes bibimus:

cõditi omnia: Darius in fuga cũ a quã turbidã & cadaueribus inqui natã bibiſſet: negauit vnq̃ ſe bibiſ ſe iucundius. Nunquam videlicet ſitiens biberat: Nec eſuriens Ptolo mæus ederat. Cui cũ peragrãti egy ptũ comitibus non cõſecutis ciba rius in caſa panis datus eſſet: nihil

duas deſiderat cibũ atq; refrigerationẽ:quæ ambo exhibet potio: at q vſerit alterius tantũ appetẽs eſt:autumãt hiſtorici olim dario fere expiranti ac moribũdo:porrectã fuiſſe aquã a poliſtrato hauſtã galea qua epota q̃q; ex inqt mortaliũ:cũ ꝓ tãto in medio beneficio dignã tibi referre gratiã nequeã referet Alexãder:Alexãdro vero dii ꝓ eius ſumma in matrẽ vxorẽ ac liberos meos humanitate atq; clemẽtia cui hoc dextræ pignus ꝓ me dabis hæc dicẽtẽ Accœpta polyſtrati ma nu: vita deſtituit. Plutarchus auctor ẽ Arctoxerxẽ poſt cõflictũ aduer ſus cyrũ fratrẽ vulnere ſitiq; cõfectũ ebibiſſe aquã inquinatã & putri dã:ex vtre ſordido hauſtã quo cotilæ octo id mẽſuræ nomẽ cõtine bãt:hũc vtrẽ cũ caunius qdã inops ortoxerxi obtuliſſet totã ille ex ni mia ſiti aquã ebibit:& cũ baulus pcõctareť nũq̃d talis potio illi mole ſta fuiſſe: tũc teſtatus ẽ deos imortales:ſe nũq̃ vinũ vnq̃ bibiſſe iucun dius:cãq; aquã:ſibi plurima leuiſſimaq; ſuauiorẽ eſſe viſam ipſe mox cauniũ illũ: qui vtrem aqua attulerat ex obſcuro atq; egeno clarum opulentũq; effecit. Nec eſuriens ptolomeus:de quo ptolmeo intel ligat ambigi põt:cũ plures fuerint in egypto reges hoc hoie: ptolo meus lagi fili⁹ maxime celebratur:cuius verbũ ẽ illud memoratiſſimũ τοῦ πλουτειν το πλουτιξειν ειραι βασιλικωτερον.i. regalius eſſe pitare q̃ ditare:hinc cũ ad cenã amicos vocaret ſuppelle ctile illorũ vtebať:& vaſis:cũ ipſe p̃ter neceſſaria poſſideret nihil oẽs ptolomei poſt tertiũ ptolomeũ male dixerũt delitiis corrupti:omniũ vero peſſime quartus:ſeptim⁹ & vltimus nomine auletes cleopatræ pater:q p̃ter alia flagitia etiã tibicinũ exercuit: ob q̃ alexãdrinis eie

Darius hauſit aq̃ galea.

Exẽplũ artoxar xis.

Cotila menſuræ nomen.

Nũq̃ ſe bibiſſe iu cundius

Verbum ptolomei dignũ ſci tu.

Regalius ditare q̃ diteſcere.

Ptolomei corrupti.

Casa casaria

ctus est. In casa: in domo vili & rustica casa a cauatione dicta est: ca saria vocāt fœminā q̄ custodit casam. Socratē ferūt: porphirio or tianus interps in enarratione illius loci ex secūdo sermonū: vt pulmē

Dictum socratis obsono cenæ

taria quare ludendo: sic exponit: p laborē cibū exyre: hoc ât Socrates prius ait: q cū in noctē vsq; spaciaret interrogatus a quodam cur hoc faceret respōdit: obsono cenæ: significās iō se de adā bulare vt cibū libēti aio apperet: in secūdo de finibus ait. M. Tullius socratē dicere solitū cibi condimētū eē famē: potionis sitim. Ad vesperū: ad horā vespertinā & in noctē vsq; in q̄buldā codicibus lego ad pyreum: vt sit sensus. Socratē solitū de ambulare ex vrbe athenarū vsq; in pyreū: q portus ē inclytus: in attico solo: duorū millū passuū muro recedētibus athenis iūctus: vt inqt Plinius. de

Pyreum portus

pyreo apud scriptores eis mētio est frequēs thucidides in secūdo au ctor est: macra thice hoc est lōgos muros ad pyreū vsq; quadragint

Macra thice.

stadia ꝓcessisse: athenienses quōdā themistoclis cōsilio extruxerūt mu rū circa pyrea: q erat tātæ latitudinis: vt p eū duo plaustra sine offen saculo ꝓterirēt. De hoc copiosius in tertio ꝓpertii cōmētario: sup eo

Cōtētius

versu: inde vbi pyrei capiēt me littore portus. Cōtētius: cōcitatus vel: emētius & gradu plenore: aduerbiū est: sic. n. leg: re malim: q̄ cō tētus sicut Nonius marcellus: q citāt hoc testimoniū ex tullianis le

Cōtētius obsonare obsonator.

git: cōtētus ambularet exponitq; cōtinuus ꝑseuerans. Obsonare: p obsonio parare. Est enim obsonare obsoniū emere ad epulādū: vnde obsonatores dicti: quorū ministeriū est obsonii cōparandi. Seneca: duce obsonatores: q̄bus dominici palati noticia subtilis est: qui sciunt cuius illū rei sapor excitet: cuius delectat aspectus: de obsonatore alti tim scripsimus in annotationibus: cū taxatione acursiane interp̄tatio

Dictum alexandri Nyctopo ria obso niū pran dii Oliga rchia

nis: q̄ oppido q̄ ridicula est & friuola: qui obsonatores accipit ꝓ canto ribus: Alexander magnus dicere solebat se optimos habere ὀψοποιους. id est coquos conciunatoresq; obsoniorū: ad prandiū quidem τηρυκτοπωρια ꝑ id est nocturnā ambulationē. Ad cenam vero ὀλιγωρια ꝑ id est prandi parcitatē: In phidicijs: conuiuia ce tenses andria a viris appellant: lacedemonii phidicia: siue q̄ philias .i. amicitiæ cā institutā sint seu potī⁹ a parsimonia. φειδωμαι eni

visum est illo pane iucundius. So crate ferūt cū vsquæ ad vesperum cōtētius ambularet: q̄sitūq; esset ex eo quare id faceret: respondisse quo melius cœnaret obsonare ambulādo famem: quid victū laceda moniorū in phidicijs nonne vide mus. Vbi cū tyrannus cœnauisset: Dionysi⁹ negauit se iure illo nigro quod cœnæ caput erat delectarū.

significat parco & abstineo. φειδω parcitas & parsimonia. φειδω λοσ parcus: vnde & phidicia dicta cõuiuia de parca & frugi. Ex plutarcho atheneo: cæteris cõueniebãt. n. ad phidicitia: cõferẽtes singuli farinæ medinũ vini choas octo qđ nomẽ mãsuræ est. Casei quinq; minas: ficuũ quinq; semis minas Præterea obsonii pusillũ quiddã. Ad hæc aũt phidicia. Ibant pueri veluti ad scholas castitatis. Ingrediẽtiũ vnicuiq; natu maximus fores ostendẽs inquit δια τουτοων θυρων ουδεισεξερχεται λογοσ. i. p hasce fores nullũ verbũ egrediẽ alio nomine. συσσιτια. vocabãtur quasi dicas sodalitia interp̃tes aristotelici comesatiões interp̃tãtur ex obsoniis aũt μελασ ξωμοσ. i. ius nigrũ maxime p̃bãt: in tantũ: vt seniores nec carne qdem vescanẽ: sed ẽt adolescẽtib9 p̃beãt: ipsi iure nigro vescẽtes ferũt Dionysium siciliæ tyrãnũ: vt auctor est Plutarchus: q a cicerone paulũ dissẽtit emisse laconicũ coquũ huiusce viris nigri gratia: illiq; ipasse vt sibi ius illud cõcinaret ipẽsæ nulli parcẽs: quo degustato offensũ desipuisse: tũc dionysio dixisse coquũ. O rex: hoc ius tibi tũc gustãdũ ẽ: cũ laconica exercitatõe te exercueris. Exercitatões ãt laconicę sũt venat9: palestra: eurotas: sol: puluis: q̃b9 haud dubie reb9: fames & sitis parãt: q̃b9 cõdimẽtis cõdiẽdæ sũt epulæ: si eas suaues scitiq; saporis eẽ cõcupiscimus. Ab eurota: in secũdo cõmẽtario dictũ est eurotã fluuiũ esse laconiæ: propter spartam fluentẽ. Ex bestiis intelligi potest: qđ parco victu & simplici natura contenta sit: vel bestiæ exẽplo sunt: quæ quãuis toto appetitu voluptatẽ corporis sectẽtur: tamẽ eo pabulo cõtẽtæ: qđ naturaliter appetũt alia nõ quęrũt: pecudibus enim simplex & vniformis cibus sufficit. Persarũ a Xenophonte: Xenophon in pedia cyri docet frugalissimos cõtinentissimosq; fuisse persas in victu: quibus pro cibo panis: pro obsonio nasturciũ sit. In potum vero aqua fluuialis hauriatur: venatu exercentur & donec venantur cibo abstinent: quodcunq; venando cœperint: pro obsonio habent. si id

Phidicia vnde

Choa mẽsura

Tũ is qui illa coxerat: mínime mirũ cõdimẽta eni defuerũt: quæ tandẽ inquit ille: labor in venatu: sudor cursus ab eurota: fames sitis: his enim rebus lacedæmoniorũ epulæ condiuntur. Atq; hoc non ex hominũ more solum: sed etiam ex bestiis intelligi potest: quæ vt quicqd obiectum est: quod modo a natura non sit alienũ: eo contentæ non quærũt amplius. Ciuitates quædã vniuerse mortæ docte parsimonia delectantur: vt de lacedæmoniis pauloante diximus. Persarũ a Xenophonte victus exponitur quos

Sysitia Sodalicia

ius nigrũ

Dictũ co q laconici

Laconica exercitatio.

Nasturcium pro obsonio.

Nasturcii vnde.

minus nasturcio vescũtur. Est autẽ nasturcium verba hortensis: quod nomen accœpit a natium tormento & inde vt auctor est Plinius vigoris significatio prouerbio id vocabulũ vsurpauit: veluti corpore excitantis: in arabia miræ amplitudinis dicitur gigni. estate & hyeme facillime nascitur: prodest cõtra suspiria & tussim sestius adiecit serpentes fugare: scorpionibus resistere. Capitis dolorẽ & alopecias emendare furunculos concoquit cũ fermento phagedenas vlcerum expurgat cũ melle: natura eius caustica ex optimũ babyloniũ: siluestri nasturcio ad omnia effectus maior: sunt autẽ alopeciæ vt trãseunter hoc quoq; annotemus: morbus & aera capitis cutẽ glabram facies capillis decidẽtibus dicta: ἀλωπηξ ἀλωπεκος id est a vulpe: q̃ huic morbo obnoxia est: de qua Cor. Celsus. Auicenna. Cæteri apud Plinũ sunt in numera remedia ast alopetias replendas. fit nõ solũ in capillo sed etiã in barba: furunculus verũ tabernaculũ acutum cũ in flatione & dolore furunculi vt refert Plinius in vigesimo sexto passim & quacũq; corporis parte ac maximo incõmodo nascũtur: mortiferũ malũ: confectis corporibus: phagedenas autẽ vlcera vocant: alias nomen est sine mõ esurientium: græci vt ad nasturciũ redeamus cardamon appellãt.

Medicina nasturcii.

Alopecię

Furunculus

negat ad panẽ adhibere quicquam preter nasturtiũ: q̃quã si q̃dã etiã suauiora natura desideret: q̃ multa ex terra arboribusq; gignunturũ copia facili: tũ suauitate præstãtia.

Phagedenæ.

Cardamon.

Strabo in. xv. de vitu persarũ loquens sic refert: quotidianus eorum cibus post exercitiũ est panis durissimus & cardamũ & salis granũ: & carnes assæ siue elixæ: potus est aqua. Hieronymus quoq; laudans frugalitatẽ meminit Xenophontis sententiæ: his verbis: persarũ regis cyri vitam Xenophon. viii. voluminibus explicat polenta & cardamo & sale: ac pane cibario eos asserens victitare. Testimoniũ moderati persarum victus hoc quoq; est: quod apud eos turpe est & spuere & emungi: ex quo apparet eos victu modico vti & humores per labores cõsumere. In. ii. de finibus in hãc sententiã: sic voluptas nõ minor in nasturtio illo: quo vesci persas esse solitos scribit Xenophon. Cũ copia facili: in hanc sententiã Pithagoras ab esucarnũ reuocans mortales: sic ait apud Ouidiũ: sunt herbæ & fruges: & ducentia ramos ponere poma suo: talis fuit priscorum victus simplicior haud dubie & innocentior ac parabilior. In decretis canonicis distin. vltima. de consecratione: & apud Hieronymũ in libris contra Iouinianum scriptum legimus: qđ olerũ pomorũ: ac leguminũ facilior apparatus est: & ante impẽdiq; coquorũ non indiget: & sine cura sustẽtat humanũ genus. Diarchus in libris antiquatũ refert sub saturno. i. i aureo seculo cũ ciã

Apparatꝰ oleum facilis.

Victꝰ priscorũ fruges & poma.

humus funderet:nullū comediſſe carnes:ſed vniuerſos vixiſſe frugibus & pomis:quæ ſponte terra gignebat. Epicurus libros ſuos repleuit oleribus & pomis:Plinius cibo olerū nō onerari ſenſum autumat: tantus honos oleribus fuit: vt cognomina procerū inde nata ſunt:lactucinoſq; in valeria familia non puduerit appellari: cepurica: græci appellant:quę noſtri hortēſia:olera.ſ.quæ in horto ſerūtur. Sibinus tyro librum cepuricon ſcripſit hoc ē hortenſiorū:quē mecenati dicauit. Adde integritatē valitudinis:nihil vt inquit Ioannes chryſoſtomus:ſic ſenſuū acumē operatur:ſic egritudinē fugat: ſicut moderata refectio: parcitas quippe cibi:vt ſoſpitatē ſimul procreat vt voluptatē. Abūdantia vero morbū facit & moleſtias ingerit & egritudines generat. Oratiꝰ quoq; ſancte & frugaliter ſcribit in ſermonibus:hoſce verſus dignos ſcitu nec indignos memoratu Accipe nūc tenuis victus q̄ quātaq; ſecū afferat:imprimis valeas bene: nā variæ res vt noceant homini credas memor illius eſcæ q̄ ſimplex olim tibi ſederit:ad ſimus aſſis miſcueris elixa: ſimul conchilia turdis. Dulcia ſe in bilē vertent:ſtomachoq; tumultū lenta feret:pituita:qn etiam Plinius noſter:homini ingt cibus eſt vtiliſſimus ſimplex aceruatio ſaporū peſtifera & condimēta pnitioſiora. Hippocrates. Auicenna. Galenus:omnis medicorū ſchola:clamāt nihil eſſe cōducibilius ad integritatē valitudinis tenui victu & ſimplici cibo. Diſputatio lucūlēta eſt apud Macrobiū:vtrū ſimplex:an multiplex cibus ſalubrior ſit: q̄ elegāter ediſſerit morborū ſcaturigines naſci ex multiformi alimonia: qui egrotat vt ingt veriſſime Hieronymus: nō aliter recipit ſanitatē: niſi tenui cibo & caſtigato victu:quæ ΛΕΠΤΗ ΔΙΑΙΤΗ ideſt tenuis dieta:quibus ergo recipitur ſanitas:his & ſeruari poteſt. Confer ſudantes:vita cardiaci eſt ingt Seneca ſudare & bibere. In balneis locafuerūt:quæ ſudatoria nūcupabāt:qbus ſudor maxime euocatur: & ſi tis q̄ritur: q̄ cenſoria obiurgatione inceſſit Seneca. Cū ſcribit hæc in epiſtolis moralibus:qd mihi cū iſtis calentibus ſtagnis: quid cū ſudatoriis? in q̄ ſicus vapor corpora exhauſturus includitur ois ſudor per laborē exactū erāt:& priſcis in vſu balnearū laconica. qbus crudelitatē excoquebāt:de his Columela:celſus. victruuius. Ructantes: ex crapula.ſ.& crudelitate: raphanus cibus illiberalis exiſtimatur propterea

Adde ſiccitatem que conſequitur hanc continentiam in victu Adde integritatem valitudinis. Confer ſudantis: ructantis refertos epulis tanquam opimos boues: tum intelliges qui voluptatē maxime ſequantur:eos maxime conſequi:iucūditatēq; victus eſſe in deſiderio

Lactucini a lactucis

Cepurica

Hortēſia oratiani verſus de tenui victu

Simplex cibus ſaluberrimus

Dieta lepte.

Sudatoria laconica; raphanus cibus illiberalis.

Põponiũ nunq̃ ructasse

quod ei vis mira est colligẽdi spiritũ: laxandiq; ructũ põponiũ consulerẽ poetã nũq̃ ructasse annotauerũt scriptores: sicut sternuta metum capitis expiratio est: flatus alui: sic ructus ventriculi: vt docet Aristoteles libro vigesimo problematũ. Eructãdo sentimus cibũ accersere in stomacho ob inæqualẽ digestionẽ: vt testis est Macrobius in vltimo saturnaliũ. Nõ in saCietate: Lelius sophos. i. sapiẽs apud Luciliũ Gallonitũ gurgitem Ganeonẽq; maximũ negat vnq̃ bene cenare: qui oia ponat in voluptate: ipse autẽ Lelius semp bene: qd ita quia veniebat ad cenã vt satiaret aio quieto de sideria naturæ: is. n. bene cenat: q recte frugaliter: bene ste: ille vero male: qui praue male: nequiter cenat Timotheũ: timotheus cononis filius athenẽsis acceptã a patre gloriã multis auxit virtutibus: fuit. n. diserTus impiger: laborioſus: rei militari fortunatus impator hẽbat: cui statua publicitus in foro athenis posita est ob victoriã: qua victis lacedemoniis impiũ auxit athenẽsiũ: post obitũ timothei: ñ fere qsq̃ fuit athenis dignus memoria: fuit alter Timotheus: in arte tibiarũ clarus quẽ ferũt duplices ab his quos alius instituisset solitũ existere mercedes q̃ si rudes traderẽtur: geminatũ sibi opus dicebat de docẽdi prius mox docẽdi. Postero die iucũde: hoc verbo significare voluit Timotheus cõuiuiũ Platonis parcũ fuisse: sobriũ & frugi. Cuius hec vis est atq; cõditio: vt sensum nõ oneret: nec ingeniũ p̃mat: nec corpus degrauet: sitq; talis cena ẽt i posterũ diẽ iucũda & salutaris: q. n. parce cenat & frugaliter: is seq̃nti quoq; die & melius valet & facilius euigilat. Et ingenio vtiẽ vegetiori acutioriq; ad oia obeũda. In hãc sentẽtiã eẽ illud oratianũ. Altervbi dicto citius curata sopori mẽbra dedit vegetus pscripta ad mũia surgit. Multoci. cõ. nihil ita obruit animũ vt plenus vẽter & exuftans: & hucilluc; seuertẽs & in ructus vel increpitus vẽtorũ efflatione re'pirãt: sicut sanctissime docet Hieronymus libro. ii. aduersus Iouinianũ Plinius taxãs ebrietatẽ osẽdit Vinũ esse mortẽ memoriæ: ac fere rerũ omniũ oblitionẽ: nõ põt inqt Seneca salutare studiũ fieri sine frugalitate. Idẽ nõ

Lelius Iophos

Qui bene cenat

Qui male

Timotheus

Eutyches.

Timotheus tibicẽ.

Cena frugi i posterũ iucũda

Plen⁹ vẽter obruit animũ.

Vinum mors e moriæ

non in saCietate. Timoteũ clarum hominẽ athenis & principẽ ciuitatis ferunt cũ cœnauisset apud Platonem: eoq; cõuiuio admodũ delectatus esset: vidisseq; eũ postridie dixisse. Vestræ equidẽ cœnæ non solũ in presentia: sed etiã postero die iucundæ sunt. Quid quod ne mente quidem recte vti possumus multũ cibo & potiones completi. Est preclara epistola Platonis ad Diõis propinquos: in qua scriptũ

εὐτυχής.

minus ſanctus q̃ eruditus ſcriptor tradit copia ciborũ ſubtilitatẽ mẽtis imperiri: q̃ porãs in luxuriã ganeonũ ſcripſit hæc ꝑpe diuinitus. Inuẽtæ mille cõdituræ qbus auiditas excitareť: q̃ deſiderãtibus alimẽta erãt: onera ſunt plenis. Inde pallor & neruorũ vino madẽtium tremor: & miſerabilior ex cruditatibus q̃ ex fame macies. Inde incerti labẽtiũ pedes: & ſemꝑ qualis in ipſa ebrietate titubatio: inde in totã cutẽ humor admiſſus diſtẽtuſq; venter: dũ male aſſueſcit plus carpere q̃ oporteat. Inde ſuffuſio luridæbilis & decolor vultus tabeſq; in ſe putreſcentiũ: & retorti digiti articulis obrigeſcẽtibus: neruorũ ſine ſenſu iacẽtiũ torpor: aut palpitatio corporũ ſine intermiſſione vibrãtiũ: quid capitis vertigines dicã quid oculorũ auriũq; torměta: & cærebri eſtuãtis verminationes? quid alios referrã innũerabiles morbos ſupplicia luxuriæ: hæc ſanctiſſimi viri ſenecæ poratio: quẽ nõ cõfundat guloſorũ: quẽ non a ganea: a popina: ab helluatione reuocet ad frugalitatẽ: & ꝓſimoniã? Idẽ carpẽs ebrietatẽ: hois animũ ingt nimio vino turbari: & nihil aliud eẽ ebrietatẽ q̃ volũtariã inſaniã que hominẽ efficit ignorãtẽ: ſui & vertiginẽ capitis gignit & ingentũ prorſus obrutũ ſepelit. Epiſtola Platonis: inter platonis epiſtolas hæc quoq; extat: cuius initiũ eſt ſcripſiſtis mihi: qua ſcribẽs ad diõis ſyracuſani ꝓpinquos & amicos oſtẽdit ſe reſiliſſe ab adminiſtrãda rep. cũ videret leges: mores: hoies: cũcta corrupta. Italiã ingt ſiciliãq; adiui: quo cũ pueniſſem: vitã illã q̃ beatã vocãt: italicarũ ſyracuſanarũq; mẽſarũ plenã nullũ mõ ꝓbaui: bis videlicet in die ſaturum fieri & nocte nũq̃ iacere ſolũ: & cætera: q̃ vitã huiuſmodi ſubſequũť: nemo. n. oium q̃ ſub cælo ſunt ſi in huiuſmõi morib⁹ ab adoleſcẽtia nutriať: q̃uis natura mirabili ſit: nũq̃ tamẽ prudẽs euadet: tẽperatus eẽ certe nũq̃ curabit: lõga ẽ luculẽtaq; platõis epiſtola: q̃ multa explicãť digna mẽoratu fuit ãt dion ſyracuſan⁹ platõis ſtudioſiſſim⁹ aſſectator: q̃ patriã aſſeruiti libertatẽ ex turbato dionyſio: de quo plutarch⁹ ꝓb⁹ Emyli⁹ & cæteri ſcriptores: ſatis multa: i. ii. de finib⁹ ait ſyracuſanas mẽſas a platõe grauiter vituꝑari. Macrobi⁹ quoq; mẽmit mẽſę ſiculę tãq̃ luxurioſæ.

Senecæ verba in luxum

Ebrietas iſania voluntaria: Epiſtola platonis

Syracuſanæ mẽſæ Bis ſatur in die

Dion ſyracuſan⁹.

De sardanapalo.

Sardanapali opulentissimi syrie regis error agnoscitur : qua incidit iussit in busto : hec habeo que edi: queq; ex saturata libido hausit : at illa iacent multa & præclara relicta. Quid aliud inquit Aristoteles in bonis non in regis sepulchro inscriberes. Hæc habere se mortuū dicit: que ne viuus quidem diutius habebat quam fruebatur. Cui igitur diuitiæ desiderentur: aut vbi paupertas beatos esse non sinat signis credo: tabulis ludis: quis est

Sardanapalus inquit a Nino trigesimus rex excessit oēs superiores desidia ac voluptate: vocem fœminā loquēdo imitatus: stola muliebri cultus in omnē libidinē ,puolutus: successoribus post obitū suū in sepulchro inscribi mādauit epigrāma qđ diximus : hinc ait Aristoteles in primo ethicorū vitā voluptuosam amat vulgus: & instar sardanapali: vitam agūt: inde luxus sardanapalianus dictus ab auctoribus idoneis. Qđ pertinet ad hāc sentētiā sic scribit in.ii. de finibus. Corporis āt voluptas ēt si p̄terita delectat: nō intelligo cur Aristoteles sardanapali epigrāma tātopere derideat: in quo ille res syriæ gloriet se oēs secū libidinū voluptates abstulisse. Quod.n.ne viuus quidē inquit diutius sentire poterat: dū vita fruebatur: qūo id potuit mortuo permanere.

Epitaphiū sardanapali.

Sardanapal⁹ anacydaraxis filius anchyalem & tharsum vno die condidit. Ede. bibe lude. Et cū te mortalē noris p̄sentibus exple delitiis animū: post mortē nulla voluptas. Nāq; ego sum pulvis: qui nup tāta tenebā: hec habeo q̄ edi: quæq; exatura talibido hausit. at illa manent multa & p̄clara relicta: hoc sapiēs vita mortalibus est documentū. Diodorus in tertio bibliothecæ: sardanapalus inquit a Nino trigesimus rex excessit oēs superiores desidia ac voluptate: vocem fœminā loquēdo imitatus: stola muliebri cultus in omnē libidinē ,puolutus: successoribus post obitū suū in sepulchro inscribi mādauit epigrāma qđ diximus : hinc ait Aristoteles in primo ethicorū vitā voluptuosam amat vulgus: & instar sardanapali: vitam agūt: inde luxus sardanapalianus dictus ab auctoribus idoneis. Qđ pertinet ad hāc sentētiā sic scribit in.ii. de finibus. Corporis āt voluptas ēt si p̄terita delectat: nō intelligo cur Aristoteles sardanapali epigrāma tātopere derideat: in quo ille res syriæ gloriet se oēs secū libidinū voluptates abstulisse. Quod.n.ne viuus quidē inquit diutius sentire poterat: dū vita fruebatur: qūo id potuit mortuo permanere.

In bonis: epitaphiū sardanapali: magis cōuenit optimo bouī: cuius appetitus fertur ad explendā saginā & libidinē: qua regi: quem docet sobrietas & cura populorū: vnde Homerus regē appellat ποιμένα λαῶν. i. pastorē populorū. Signis credo: dicet quispiā iō diuitias desiderari exposita paupertate: vt statuæ vt tabulæ pictæ cōparentur

vt ludis oblectemur: ait. M. tullius homines pauperes melius his frui q̃ diuites: quibus larga suppetit copia. Romæ .n. in publico vtebantur multæ statuæ: multæq; tabulæ pictæ artificũ nobilissimorũ: nãq; vt auctor est plinius: statuæ ornamentũ fori nõ solũ romæ: sed etiã in municipiis esse ceperunt in. M. scauri edilitate tria milia signorum in scena tantũ fuere: tẽporalio theatro. Mumius deuicta achaia repleuit vrbẽ signis & statuis. M. agrippa quondam habuit rationẽ magnificã de talib⁹ oibus signisq; publicãdis. Sed multi in villas suas recõdere maluerũt q̃ publicare. Diuus Augustꝰ in foro suo posuit duas tabulas cõtinẽtes pictã belli faciẽ & triũphũ. Cæsar dictator publice dicauit tabulas pictas. in qb⁹ aiax & media cõtinebãtur: talib⁹ spe-

Statuæ ornamentũ fori.

quí his delectetur: nõne melius tenues homines fruuntur: quã illis q̃ his abundant. Est enim earũ omnium rerũ nostra in vrbe summa in publico copia: q̃ qui priuati habẽt nec tam multa & raro vident: cũ in sua rura venerit: quos tñ pũgit ali quid cũ illa vnde habeãt recordãtur. Dies deficiet si velim paupertatis causam defẽdere. Aperta enim res est & quotidie nos ipsa natura

ctaculis pascebatur. Po. Ro. Et vt ingt Oratius: suspendit picta vultũ mẽtẽq; tabella. Ideoq; indignatũ Po. Ro. ferũt aduersus tyberiũ principẽ: q̃ statuã ab agrippa publicatã trãstulit in publicũ. Alio ibi signo substituto: tũc magis theatri clamoribus. Conflagitauit populus reponi apoxyomeõ: hic .n. dicebatur signũ illud: qđ significat se distringentẽ expolientẽq;. Cũ in sua rura: Scaurus syllæ priuignus post exibitos in ædilitate ludos magnificentissimos: reportauit in tuscula-nã villã tabulas pictas & signa: hoc ẽ statuas vna cũ reliquo apparatu: q̃ omnia incẽsa villa ab iratis seruis cõcremata sunt. Pũgit aliqd: Cõscientia fodicat: & instat carnificis intrinsecus grassatur: qua iudice nemo nocẽs absoluitur: q̃ efficit: vt nobis in cõspectu ante oculos semp ob errẽt peccata nostra & noxe. Itaq; merito illi pũgũtur in animo cõscientiæ stimulo: q̃ villas suas cõtẽplantes: signis ac tabulis pictis excultas recordãtur: hæc oia sese ex rapinis & ruinis cõparasse: hic ẽ rapinarũ exitus: ob hoc ꝓuinciales spoliant: aliena bona corripiũtur: vt villæ nostræ ornamentis tabulis cõdecorentur. Extat inter verrinas ciceronis oratio: que inscribitur de signis: qua docet verrẽ omnia signa simulacraq; tam deorũ q̃ hominũ faberrime facta. Ex tota sicilia sustulisse & intra domum cõportasse. Paupertatis causam: apuleius paupertas causam luculenter copioseq; tutatur in apologia qui interaliaq; hæc quoq; ascripsit: enim vero paupertas olim philoso-

Apoxyomenon.

In villa signa.

Vis cõscientiæ.

Verres signa sustulit.

phiæ vernacula est:frugi:sobria:paruo potẽs:Emula laudis aduersus diuitias possessa:habitu secura cultus simplex:consilio bene suadãe minem vnquã superbia inflabit: neminẽ impotẽtia deprauauit:neminẽ tyrannide efferauit:delitias ventris & inguinũ neq; vult neq; potest: paupertas inquam prisca apud secula omniũ ciuitatum conditrix: omniũ artiũ repertrix omniũ peccatorum inops: omnis gloriæ munifica: cũ ctis laudibus apud omnes nationes perfuncta. Non igitur ignobilitas: Aristoteles in primo ethicorum:beatitudinẽ maculari ait ignobilitate: multi quoq; inter mala numerant ignobilitatem sordidosque natales.

Laus paupertatis ex apuleio

admonet quam paucis:quam paruis rebus egeat quam vilibus. Nõ igitur ignobilitas: aut humilitas: aut etiam popularis offensio sapiẽtem beatum esse prohibebit. Vide ne plus cõmendatio in vulgus: & hec que expetitur gloria: molestiæ habeat q̃ voluptatis Leuiculus sane noster Demosthenes qui illo susurro delectari se dicebat aquam ferentis mulierculæ: vt mos in græcia est: insusurrantisque alteri: hic est ille Demosthenes. Quid hoc leuius: At quantus orator: sed apud alios loqui videlicet didicerat: non multum ipse secum intelHumiles:

Humilitas: vilitas generis:humiles enim latini vocant obscuro loco & tenui natos. Ecclesiastes & vulgus humilitatẽ accipiũt p̃ mansuetudine & summissione q̃dam animorum. Popularis offensio: repulsam significat:qua sæpe candidati sugillantur a populo in honorum petitione. Cõmendatio in vulgus:is cõmendatur in vulgus qui fauorabilis est & gratiosus apud populum:qui honore adipiscitur quem vulgus extollit:sed popularis gloria non solida est: sed adumbrata:ideoque non tam expetenda quam fugienda:cum in vulgo nõ sit ratio:non consilium:non diligentia: nũquam inquit Seneca volui populo placere:nam quæ probat populus ego nescio:quę autem scio a populo non probantur. M. Tullius in oratione pro plancio illæ inquit vndæ comitiorum vt mare profundum & immensum sic efferuescit quodã quasi estu vt alios accedant ab aliis recedant. Leuiculus tuxat demosthenẽ:tanq̃ leuis mobilisq; gloriationis impulsu:qui amicule laudatione letatus est cũ fructus virtutis & finis non sit in laudatione:maximeq; mulierculæ ponenda: cum talis gloriatio minime expetenda sit. Diuus Hieronymus philosophũ esse dixit gloriæ aial:& rumorũ venale mancipiũ: de hoc Demosthenis exẽplo meminit Plinius in epistolis:referens ipse verba græca quibus vsa est anus insusurrans

Popularis gloria nõ tam expetenda

verba Plinii sunt hæc: an si Demosthenes iure letatus est: qđ illũ anus attica ita noici cadit ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙ ΔΗΜΟΣΘΕΡΗΣ ego celebritate nominis mei gaudere non debeo. Vt mos in græcia: apud nos hic quoque modeste: vt fœminæ aquatum: eant aquãq; baiulent qua vtimur in culinæ ministerio. Hic est ille: græce dicitur ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙ ΔΗΜΟΣΘΕΡΗΣ q̃drat huic sententiæ illud persianũ. Est pulchrũ digito mõstrari & dicier hic est: epigrammatista de se dixit. & dicit hic est De thelamone quoq; cum admiratiõe dicebatur hiccine est telamõ ille cuius ob os grau ora obuertebãt sua. At quantus orator: nemo non nouit maximũ oratorũ: & sine cõtrouersia clarissimũ esse Demosthenem qui in arce eloquentiæ apud grecos stetit: quo athenas ipsas magis atticas nõ fuisse autumat M. Tullius in oratore. Eũq; vnũ ait eminere iter oẽs in omni genere dicitur apud alios loqui. Demosthenes in cõtionibus athenientiũ loqui solebat. Ibiq; vt regulus dominabatur cui vt inquit sidonius Apollinaris in endecasyllabis graphice decenterq; compositis pandionam mouebat arte orator caueam tumultuosus: seu luicum raperetur in philippum caulam seu ctesiphontis actitater vir semper popularitate crescens & iuste residens in arte fandi. Ipse secum: Demosthenes apud populum athenięlem loqui didicerat: ideoq; autæ popularis: plusquam par ẽ: erat auidior: secum autem loqui non didicerat: sicuti grauissimi philosophi factitare dicuntur sicuti faciebat Africanus: qui in solitudine secum loqui solitus erat: ita vt colloquio alterius nõ egeret: qui autem secum loquitur & seipsum intus excutit non magni pendit: rumores populares: non gloriosam captat: non pendet ex vulgi iudicio: sed sibiipsi iudex est: seq; ipsum sua ipsius virtute metitur: psalmographus propheta docet nos tãquã in ampla domo deambulare in corde nostro & cõuersari cũ eo tãquã cũ bono cõtubernali: vt sibiipsi diceret & loqueretur secũ: vt est illud: dixi custodiã vias meas. Nec ignobilitatẽ: gloriæ ignobilitatẽ per antitheton opponit antiqui enim nobilẽ pro noto ponebant: & ignobilẽ pro ignoto: Plautus: peregrina facies videt hois ignobilis: dẽ & ignobilis. p. g. litterã gnobilis enũciabat apud veteres: vt actio: ergo me ad gos referrã: nã hic sũ gnobilis. Veni athenas: alii gloriãt: qđ cognoscendum est igitur ne gloriam popularem ipsam per se expetendam nec ignobilitatem extimescendam Veni inquit Athenas Democritus neque me quisquam ibi agnouit cõsitãtẽ hominẽ & grauẽ: q glorietur a gloria se abfuisse. Antibicies: iique qui fidibus vtuntur suo non multitudinis arbitrio cãtus numero

Hic est demosthenes.

Hic ẽ Maxim⁹ oratorũ. Demosthenes.

Endecasyllabi sidonii de demosth.

Secum loqui

Psalmographus

Ignobilis p ignoto

Gnobilis ignorabilis.

biles sint: & sui nominis celebritate letãtur. Ecõtrario democritus gloriatur se fuisse ignobilẽ: ignotũq; apud atheniẽses. & ita ex contemptu gloriæ: quã alii appetenter inhiant capit voluptatẽ constat inquit Diogenes Laertius. Democritũ athenas venisse atq; ob despectũ gloriæ cõgnosci noluisse: & cũ agnouisset socratẽ: ipsum a socrate fuisse ignoratũ: veni athenas inqt & nemo me cognouit. Suo non multitudinis arbitrio. Conuenit huic loco exẽplũ illud antigenidæ tibicinis: q discipulo suo parũ populo se fœliciter approbanti. Dixit mihi cane & musis. Euripides quoq; dixit: se vt populũ doceret: non vt a populo disceret fabulas componere solere. Diuus Hieronymus: eruditis inquit cõtẽt' auribus: non magnopere cures quid impuritorũ de ingenio tuo rumusculi factitent: fœlices inquit Fabius essent artes si de illis soli artifices iudicarent: pessimus iudex est turba: vtpote consulta imprudens temeraria sine iudicio: sine ratione: sine circũspicientia: igitur si tibicines fidicinesq; nolũt moderari: cantus suos: & modulationes numerosas ex arbitrio multitudinis: sed suo: tãto magis debet vir sapiens non spectare quid velit populus: quid turbæ probetur: sed se ipsum suarũ actionũ iudicem trutinatorẽq; præbere: nam populo aliena virtus odiosa est vtpote indocto & insipiẽti. Esse vniuersos: populus constat ex pluribus: qui singuli velut tabernarii operarii indocti despiciũtur. Ex quo fit: vt cuius partes floccipendimus: in totũ vniuersumq; nõ magni faciamus totũ enim constat ex partibus: & si partes improbæ totũ quoque minime probum erit: stultitia est ergo vniuersos suspicere: quos singulos contẽnas. Ille: vir sapiens. Eos: honores: Ambitiosi cupidiq; honorũ: id subinde faciũt quod tyranni quibus inexpertis dulcissima est optatissimaque supra res omnes tyrãnica potestas. Experti deinde quã periculosa: quã lubrica: quã sollicita sit: eã accusant adepti. Ita qui magistratus populares semel gustauerũt: plus onerís q̃ honoris: plus curarũ q̃ voluptatũ in his esse cognoscunt. Vnde penitentia: & expenitudine contẽptus consequũtur: phalaris in epistolis ad filiũ testatur se penitere tyrannis: aitq; eũ q tyrannidẽ expertus sit tyranno subiectum: quam tyrannũ esse malle ille

Nemo me nouit

Mihi cane & musis: Dictũ euripidis:

popul⁹ ex pluribus

Expert⁹ metuit Subiect⁹ q̃ tyrann⁹ esse maluit.

rosque moderãtur Vir sapiẽs multo arte maiore preditus nũquid verissimũ sit: sed quid velit vulgus exquirere. An quicquam stultius q̃ quo singulos sicut operarios barbaros q̃ cõtemnas: eos aliquid putare eẽ vniuersos. Ille vero nostras ambitiones leuitatesq; cõtemnet: honoresq; populi etiã vltro delatos repudiabit. Nos autẽ eos nescimus antequam pœnitere cœpit

enim vnũ dũtaxat formidat aliis incõmodis liber: tyrannus autẽ & qui extrinsecus insidias moliũtur: & qui se custodiũt timet: Heraclitũ physicum: hic est ille: qui quotiens domo ægrediebatur flebat: si cut Democritus ridebat: alteri omnia quæ agimus miseriæ: alteri inep tiæ videbãtur. Cognominatus est scotinos: quasi tenebricosus: de in- Lacryme heracliti Scotinos

contẽnere. Est apud Eraclitũ physicum de principe Ephesiorũ Hermodoro: Vniuersos ait Ephesios esse morte mulctãdos: quod cum ciuitate expellerent Hermodorum ita locuti sunt: nemo de nobis vn⁹ excellat: sed si quis extiterit: alio in loco & apud alios sit. An hoc nõ ita fit omni in populo. Nõne omnem exuperãtiam virtutis oderũt: Quid Aristides malo enim græcorum quam nostra proferre nonne ob eã causam expulsus est patria: ꝙ præter modũ iustus esset. Quã- dustria enim obscurabat stilum. Ideoq; eius volumina: philosophi: sudantes vix intelligũt: fuit ephesius. Hermodoro: põponius iurisco sultus: hermodorũ ephesiũ in italia exulãtẽ: auctorẽ fuisse decẽuiris tradit. xii. tabularũ ferẽdaq;. Plinius dicit hũc fuisse interp̃tẽ legũ decẽuiraliũ: eiq; ob id statuam publice dicatam. Verba Plinii subscripsim⁹: ex libro .xxxiii. quæ sũt hæc: fuit & hermodari ephœsii in comitio legũ quas decẽuiri scribebant interpretis publicæ dicata strabo qđ sententiæ huic quadrat sic scribit in Hermodorus interptes legum.

ixiii. in epheso fuere viri memoratu digni & ex antiquis heraclytus: cui cognomento fuit scotinus. Item hermodorus de quo hic idẽ ingt Dignos esse oẽs ephesios strangulari: qui hermodorũ virum inter eos frugi eiecerũt dicentes: nemo nostrũ frugi esto: alioqn cũ aliis eiciaꝫ: hic vir leges quasdam videtur romanis cõscripsisse: hactenus strabo. Dictum heracliti Nemo frugi esto

Exuperantiã virtutis oderunt. Arist. in. iii. politicorũ apud græcos relegari solitũ ad tẽpus aliqđ eũ virũ refert: q supexcellere videreꝫ: & in quo esset exuperãtia aliqua vel virtutis vel diuitiarũ: vel ciuilis potentiæ. Vnde inductus ostracismus. qđ ẽ exiliũ decẽnale: sup quo copiosissime annotauimus in libro annotationũ: hoc astracismo themistocles. Cymon. Aristides: fereq; omnes precellentes in rep. athenien- sium mulctati sunt: fuit autem aristides Lysimachi filius athenien sis tanta virtute præditus. vt vnus post hominũ memoriam: Δικαιος ideſt iustus sit cognominatus: qui ob hanc iusticiæ gloriã: & virtutis claritudinem inuidiæ populari obnoxius: testula. i. ostracismo illoq; exilio decem annorũ e ciuitate eiectus est: qua in re contigit hoc memorabile erat inter cæterã multitudinem concitatam ad Aristidem Ostracismus Aristides iustus Testula Exilium aristidis Memorabile

dānādū qdā illiterat⁹ ac plane rusticanus: & vt græci dicūt. ἀγράμματος καὶ ἰδιωτικός: qui cū ostraco. i. calculo siue testula accessit ad aristidem: togās vt aristidis: nomen inscriberet: vt ille patria pelleretur: tunc ille noscis ne aristidē? quod cū ille negasset quesisse ex eo dicitur: qua re id faceret: aut quid aristides cōmisisset: cur tāta pena dignus iudicetur. Cui ille respondet: se ignorare aristidē: sed sibi nō placere: qđ cupide laborasset: vt preter ceteros iustus appellaretur: tunc aristides tacens: nomē suū inscripsit ostraco & homini reddidit: post hāc dānationem sexto fere anno: q̄ erat expulsus plebiscito in patriā restitutus est: auctores plutarchus: ꝑbus emylius cæteri. Infinitā rerum philosophiā intelligit q̄ rerū naturas scrutatur: neq; solum his cōtenta est: que intra mundū cōtinentur: sed extima quoq; mundi: & eę loi ipso sublimiora q̄piā altitudinis studio: vestigat & inquirit.

Sibi non placere iustī cognomentum.

Extima mundi.

tis igitur molestiis vocāt qui nihilo omnino cū populo contrahūt Quid est enim dulcius ocio litterato. His dico litteris: quibus infinitatem rerū atq; naturæ: & in hoc ipso mundo: cælū terras maria cognoscimus. Contępto igitur honore contępta etiam pecunia: qđ relinquitur: quod extimescendum sit. Exiliū credo quod in maximis malis ducitur. Id si propter alienā & offensam populi voluntatē malum est: quā sit ea contēnēda paulo ante dictū est: sin abesse a patria

Exiliū qđ

Exiliū credo: Exiliū non supplicium est: sed ꝑfugiū portusq; supplicii: nā qui volunt pœnā aliquam subterfugere: aut Calamitatē: eo solum vertunt hoc est sedē ac locum mutant. Et vt docet Cicero in oratione ꝑ cecina: maleficium nullum exilio ex lege mulctabatur. Sed cū omnes vincula neces ignominiasq; vitant: q̄ sunt legibus cōstitutæ: cōfugiunt quasi ad arma in exiliū: q̄ si in ciuitate legis vim subire vellent: nō prius ciuitatē q̄ vitā amitterent: qa nolunt non adimitur his ciuitas: sed ab his relinquitur: atq; deponitur. Idē in oratione ad pōtifices de domo sua: ait exulis nomē esse calamitatis nō turpitudinis: q̄do igit est turpe? revera q̄do est pœna peccati: opinione autē hominū q̄do est pœna damnati. Seneca in lib. de cōsolatione ad albinā matrē exiliū definiēs ait. Exiliū nempe loci cōmutatio est: hanc cōmutationē loci aliquādo sequuntur incōmoda: paupertas: ignominia: cōtemptus: quib⁹ detractis: nihil ē quod magnopere exiliū sit pertimescendū: nec cōmutatio loci onerosa. Assiduus. n. est humani generis discursus: & naturalis quædā irritatio animis mortalibꝰ ineſſe creditur cōmutandi sedes & trāsferēdi domi-

Exul nomen calamitatis.

Irritatio naturalis cōmutandi sedes.

cilia. Plinius quoq; noster tradit naturã etiam arborũ nedũ hominũ Aliquam esse peregrinationis: legimus gentes totas & populos mutasse sedẽ. ex quo fit vt carere patria nõ sit miserũ. Quod & Mar. Marcellus iudicauit: q in exilio mytileneo: beatissime vixit: neq; vnq̃ bonarũ artiũ cupidior fuit: q̃ illo tẽpore q scieba; omnẽ locũ sapienti viro patriam esse: itaq; bene exiliũ tulit: nec qcq̃ in animo eius mutauit loci cõmutatio: q̃uis. n. paupertas sequeretur In qua nihil mali esse asserunt philosophi: & paulo supra Marcus Tullius demonstrauit: cum parabiles sit diuitiæ naturales: secundum quas: qui viuit pauper dici non potest. Exiliũ autẽ dicitur quasi extra solũ: & exul dictus quasi ex solo patrio expulsus. At mulctãtur bonis: hipophora. Quid tũ: antipophora: genera pœnarũ eẽ octo scribit. M. Tullius in legibus: & refert Augustin⁹ in. xxi. de ciui. dei. Videlicet dãnũ: vincula: verbera: talionem. ignominiã: exiliũ mortem Seruitutem: itaq; mulctatio bonorum nomine damni cõtinebitur. Xenocrates: xenocrates Calcedonius Platoni in Siciliã profecisceti comes itineris adhesit: hunc athenienses aliquãdo vendiderunt: vt ita in exilio degens frãgeretur. Crantor: hic solensis fuit: & cum apud suos haberetur in gloria concessit athenas. Ibiq; xenocratis fuit auditor. sotiusque polemonis: obiit aquæ intercutis morbo.

Marcell⁹ in exilio beatus.

miserum est: plenæ miserorũ prouintiæ sunt Ex quibus admodum pauci in patriam reuertuntur. At mulctantur bonis exules. Quid tũ Parum ne multa de tolerãda paupertate dicuntur. Iã vero exiliũ si rerum naturã non ignominiã nominis q̃rim⁹ quãtũ demũ appetua pegrinatione differt: in qua ætates suas philosophi nobilissi cõsũpserũt. xenocrates, crãtor. Archesilas.

Exul vñ.

Genera pœnarũ octo.

Xenocrates.

Crãtor.

Archesilas.

Archesilas: ex pythana eolica ciuitate fuit archesilas: qui relicto genitali solo: sardis perexit: mox athenas profectus in academiã se ad crantorẽ contulit: quem platonicam philosophiam: omnino cõmutasse nouamq; quandã constituisse ferunt: de quo dicebatur: quod ex posterioribus pyrrho. Ex mediis Diodorus: nũq̃ idẽ bis dicebat: nec putabat ingeniosi esse viri in eisdẽ pmanere. Caullator vocabat: & cum ipse nihil se scire affirmaret: nec scire alios qcq̃ patiebat oẽs turbans sophismatib⁹: siqd primo turpe dixerat repẽte cõmutatus plurib⁹ conabat rõnibus: q̃ prius exstruxerat cõfutare: erat vt ingt Eusebius in pparatione euãgelica tãq̃ hydra capita sua pprio ense ãputãs homerũ maxie adamabat. Cui⁹ adeo studiosus erat vt sẽp ante sõnũ: aliqd homericũ legeret: mane quoq; cũ surgeret dicẽs se pgere ad amasiũ.

Ex anteriorib⁹ plato

Archesilas vt hydra.

Homericũ quotidie aliqd.

In disputãdo vtebatur hoc verbo arbitror æquidẽ: obiit vt hermyppus ait cũ merũ immodice hausisset. De hoc persius. Nõ ego curo eẽ quod archesilas erũnosiq; solones. Lacydes: cyreneus fuit lacydes: qui athenas profectus nouæ academiæ princeps extitit. Archesilæq; successor: appellatus est ceconimicus: quia rei familiaris curam magnã habebat: hic cũ anulo obsignaret pœnariũ: & quotidie tamen vafricia seruili penora recondita obsignataq; diminuerentur: hoc inquit illud est: quod apud archesilam. De incomprensibilitate rerũ didici: qđ nihil videre: nihil audire: nihil deniq; intelligere sincere ac vere possumus: serui vero academiam incõprensibilitatem verã esse cõtendebant Ita coactus lacydes aliter inquit in scholis disputamus. Aliter in domo viuimus: dispuratiõibusq; ac schola neglectis domũ sedens obseruabat: Dicitur Anser adhesisse comes perpetuus labidi philosopho: nusq; ab eo nõ in publico: non i balneis non noctu: nõ interdiu digressus. Aristoteles theophrastus: de his omnibus copiosissime scriptũ leges apud idoneos scriptores: maximeq; apud Laertiũ: qui exilia vertus q̃ peregrinationes suscepere causa doctrinarum. Sine ignominia: quoniã in sapientẽ exilium quidẽ cadere potest: ignominia & dedecus non potest: nec iure exulare poterit: nihil enim peccat sapiens: nihil cõmittit dignũ exilio: cuius vita tota ipeccabilis est. Et vt græcæ dicit ἀναμαρτητος. Quocunq; hoc loco: si apud penitissimos scythas agemus: si in media barbaria viuemus beate viuere poterimus: modo voluptates suggerãtur suppeditenturq;: quibus vitã beatam metiuntur. Teucri vox: teucer telamonis filius a patre electus patria extorris forti animo subinxoq; vertit solũ: qui in exilium pergens: cũ patrem patriãq; salaminã fugiẽdo relinquere dixit. Patria est est vbicunq; est bene: q̃ indulgés Genio dixit ad amicos nil desperandũ duce teucro. Et aspice teucro

Scitum Incõprensibilitas.

Anser' comes indiuulsus.

Impeccabilis sapiens.

Teucri vox.

Patria. est vbicũq; ẽ bene.

Lacides. aristoteles. Theophrastus Xeno. Cleantes. Chrysippus. Antipater. Carneades. Panetius. Clitomachus. Philo. Anthioch⁹. Posidonius. innumerabiles alii quisquamel egressi nunquã domum reuertere. At enim non sine ignominia afficere poterit sapientẽ. De sapiẽte est hæc omnis oratio: cui iure id accidere nõ possit Nam iure exulantẽ consulari non oportet: Postremo ad oẽs casus facillima ratio est eorũ qui ad voluptatẽ eam referunt quæ sequũtur in vita vt quocunq; hęc loco suppeditent: ibibeate queant viuere. Itaq; ad omnẽ rationẽ Teucri vox accommodari

O fortes peioraq; passi mecũ sæpe viri: nũc vino pellite curas cras ingens iterabimus æquor: de hoc factæ sunt tragediæ. Condidit in cypro alterã salaminã. Ouidius. Et teucrũ veneri grata recepit humus. Trogus. Et eius circũscriptor Iustinus. In nouissima Epithome scripsit. Post finẽ troiani belli Teucrum morte aiacis fratris inuisum patri Telamoni: cũ non recipere retur in regnũ Cyprũ concessisse atq; ibi vrbẽ nomine antiquæ patriæ salaminam condidisse. Inde accœpta opiniõe: paternę mortis patriã reperiisse: mox positis i hispania sedibus: genti callaicæ nomen dedisse. Patria est vbicũq; Ex hac teucri catholica sentẽtia duxit illud Seneca nulla terra exiliũ est: sed altera patria ẽ: nõ

Callaici a teucro

potest Patria est vbicũq; est bene. Socrates quidẽ cũ rogaretur Cuiatem se esse dicere. Mũdanũ inquit totius enim mũdi se incolam: & ciuem arbitrabatur. Quid Albutius nonne animo æquissimo athenis exul philosophabat cui tamen illud ipsum non accidisset: si in republica quiescens Epicuri legibus pa

eris in patria: patria est vbicũq; bene est: illud aũt per qđ bene est: in homine nõ in loco est: si. n. sapiens est peregrinatur: si stultus exulat: huic sentẽtiæ subscribit illud Oratianũ. Petimus beneviuere: qđ petis hic est. Est vlubris: animus si te nõ deficit æquus: notissimũ est illud Nasonis: oẽ solũ forti patria est: vt piscibus æquor: & a Papinio decẽter dictũ est in thebaide. Omne homini natale solũ. Cuiatem: Cuias dicitur & cuiatis. Cõmuni genere pronomẽ est: qđ gentẽ significat. vt docent Priscianus & Diomedes. Apud Plautũ frequẽter legit cuitias est. i. cuius patriæ & gentis. Mundanũ: sapiẽs inquit: patria mihi totus est mũdus. omniũ locorũ. omniũ ciuitatum ciuem esse sese asserit. Theophrastus dicere solebat doctũ hominẽ ex omnibus solum neq; in alienis locis peregrinũ esse: neq; inopem amicorum. Quid titus albutius: de hoc in primo de finibus loquitur dicens eum a Sceuola salutatum esse athenis græca salutatione. de quo Lucilius cum multa venustate & sale sic scribit. græcum te albuci q̃ romanũ atq; sabinum maluisti dici chere inquam tite lictores turma omnis choruscq; chere tite. hinc hostis muti albutius hinc inimicus. Fuit & Albucius declamator qui dicere solebat: cum res animũ occupauit verba ambiunt. Idem dicebat res omniũ sordidissimas acetum: pulegium spongias. Timebat ne scholasticus videretur longe aũt deterius senex dixit: q̃ iuuenis dixerat. Epicuri legibus Epicurus ait sapientem non accessurũ ad rẽpublicã neq; dominatũ quæsiturũ: sed in ocio quietissimo victurũ: sed albucius dũ honores ambit dũ rempublicã administrare

Ibi patria vbi bene.

Oẽ homini natale solum.

Cuias Cuiatis

Mũdanꝰ sapiens.

Albucius

Qui.

pulchrũ esse ducit in exiliũ eiectus ẽ. Qui:quomodo:cur.qua in re. interrogatiue legendum. Metrodorus Athenis: Epicurus fuit athenien sis:pago gargetius:hortorũ magister:vnde a Papinio dictus se nior Gargetius cũ ait in syluis:mallet deserto senior Gargeti⁹ horto.

Senior gargetius

Metrodorus quoq; athenien sis fuit epicuri discipulus:cuius filios in testamento cõmendauit he redibus:sensus est: patriam nihilo feciſſe beatiores philosophos: q; athenis viuerent:& q; athenis philosopharentur:nõ.n.locus: sed animus facit hoiem beatũ.

Metrodorus

Aius facit beatũ.

Epicurus condidit infinita pœne volumina.In quibus cylindri circiter trecenti fuisse memorantur. Vide an cylindrus epicuri pertineat ad cylindrũ archimedis:de quo ante dictũ ẽ.Strabo celebrat Metrodorũ scepsim:

Metrodorus odiosus.

cui odioso cognomentũ fuisse testis est Plinius: quẽ non credo fuisse illũ discipulum Epicuri: quẽ Laertius dicit esse athenien sem:& si alibi tradidimus quæ dã de scepsio metrodoro tanq; epicureo. Vt Plato Xenocratẽ q.d.si plato longe maior fuit Xenocrate discipulo:non ex eo erat illo maior beatiorq;: q; ipse eẽt athenien sis cũ ille chalcedoni⁹ foret:sicut etiã polemo athenien sis nõ vicit Archesilã:nec illo beatior fuit ob patriã cũ ipse esset athenien sis. Archesilas vero pythane⁹ Et ita ostendit non ex loco sed ex ipso homine parari beatitatẽ. Nã vt inquit elegãter Oratius. Cælũ nõ animũ mutãt.q transmare currunt. Ista ciuitas:qdam romã intelligunt:ego Athenas:in qua vbe Socrates dãnatur.Aristoteles ne dãnaretur fugit.Themistocles.Aristides.Alcibiades.aliiq; cõplures clarissimi expulsi sunt: in qua ciuitate oppressit virtutes inuidia. Damaratus tarquinii pater: demaratus corinthius negociator:& ex mercaturis opulẽtissimus factus:ob seditiones domo profugus tyrãnidemq; cypseli fugiens.In etruriã commigrauit cõportatis opib⁹ luculentis:q a tarquinien sibus etruriæ populis excœptus tarquiniũ priscum regem populi romani ex illustri etrusca vxore genuit:hũc ex corintho profugum comitati sunt fictores duo eucirapus: & eugrãmus:a q̃b⁹.Italiæ traditam plasticẽ hoc ẽ figulinam artem ferunt:suscœptis duobus filiis etruscas eis nomina imposuit. Arũtem alterum: alterum lucomonem vocans: quos eru-

Clari electi athẽis

Historia pmarati

Plastice.

ruisset:qui enim beatior Epicurus quod in patria viuebat: quã Metrodor⁹ quod athenis: Aut Plato Xenocratẽ vincebat: aut Polemo Archesilã:quo esset beatior? Quãti vero ista ciuitas æstimãda est: ex qua boni sapientesq; pellũtur: Demaratus quidẽ Tarquinii regis nostri pater tyrannũ Cypselũ: quod fere non poterat fugit Tarquinos corintho:& ibi suas fortunas con

dilit græca & etruſca diſciplina lucumo ſuperfuit patri bonorũ omnium heres: q deinde Lucius tarquinius priſcus eſt appellatus: ex Dionyſio. Strabone. Liuio. Plinio. tyrannus aũt ille cypſelus: qui corinthi tyrennidẽ occupauit: hoc nomẽ accœpit a ciſtula: quã græci cypſelõ vocãt: in qua delituit occultatus a matre: cũ ad permitiẽ veſtigaret: Cypſelus vnde.

ſtituit: ac liberos procreauit. Num ſtulte antepoſuit exilii libertatem domeſticæ ſeruituti: Iã vero motꝰ animi: ſollicitudineſq; obliuione leniũtur: traductis animis ad voluptatem. Nõ ſine cauſa igitur Epicurus auſus ẽ dicere ſemper in pluribus bonis eſſe ſapientem quia ſẽper ſit in voluptatibus: ex quo effici putat ille quod quærimus vt ſapiens ſemper beatus ſit. A. etiam ne ſe ſentibus carebit oculorum: ſi aurium: M. etiam nam iſta ipſa cõtemnit primũ enim horribilis iſta cæcitas quibus tandẽ caret voluptatibus. Cũ quidam etiam diſputẽt cæteras voluptates in ipſis hiſtoriã ſcribit Herodotus in. v. volumine: ſunt & aues nomine cypſeli: ex eo dictę q; nidũ ſpẽ cypſeli. i. ciſtellæ ex luto fingunt: quas alio noie apodas vocant qđ vſu pedũ careant: auctores Plinius & Ariſtoteles. Domeſticæ ſer. Demaratus ſi domi & in patria viuere voluiſſet: ſeruitutem ſeruiſſet ſub cypſelo tyrãno: ſed profugus domo liberrime vixit in exilio: cũ in etruria fortunis opibuſque ſuffarcinatus apud tarquinios concediſſet. lõge autẽ pſtantior ẽ libertas in exilio: q̃ domi & in patria ſeruitus. Traductis animis ad voluptatem Epicurꝰ vitã ſapientis beatã putat aduocatione aĩa cogitanda moleſtia & reuocatione ad contẽplandas voluptates: negatq; vllũ eſſe tempus quo ſapiens beatus non ſit. Cuius vita referta ſit & preteritarum voluptatũ memoria & ſpe conſequentiũ. Etiam ne ſi ſenſibus carebit: obiectio diſcipuli eſt inquirentis an ſapiẽs ſit futurus beatus in ſurditate & cecitate. Etiã reſpondet magiſter ſapiẽtẽ haud dubie beatũ futurũ ẽt ſi obcecetur: atq; obſurdeſcat: Anno tãdũ eſt: hanc particulã etiam ſcite & elegãter a doctis vſurpari: p eo qđ dr̃ ita & ſic. Pli. i epiſtolis: ego huic ſtudes iq̃ reſpõdit ẽt: qđ pinde valet ac ſi dixeris ſtudeo. Horribilis iſta ce. eleuat vitiũ cecitatis: & p virili parte cõtẽdit aſſerere cecitatẽ nõ eẽ habẽdã i malis: meritoq; cõtẽni debere a ſapiẽte: cuiꝰ aĩus oculatꝰ ẽ: q oculo mẽtis cõtẽplatea ad q̃ oculꝰ corpis quodãmõ cecutiẽs ẽ. Quitilianꝰ i declamatõibꝰ oſtẽdit ocl'os cãm eẽ vitioꝝ: oculi igt nos i oia quotidie vitia p̃cipitãt: mirãt: adamãt cõcupiſcũt: cecꝰ ñ iraſcit ñ odit ñ cõcupiſcit & cũ

Cypſelꝰ aues

Apodes

Etiam

Oculi cã vitiorum

corpora nostra vigorē de luminib⁹ accipiāt:pereūt cū suis vicis causis. Solomō quoq; oculi inquit hominū insatiabiles sunt:& iterū. Ne quius oculo:qd creatū est? & apostolus taxat oculos: vtpote plenos

Oculi pleni męchationibus.

mœchationib⁹: & incessabilibus delictis capientes animas infirmas: p quoq; sensus:& potissimū per oculos:quasi p quasdā fenestras vitiorū ad animā introitus ē:nō

Propheticum. Mors intrauit per fenestras.

pōt ante metropolis & arx mētis capi nisi per portas e ius irruerit hostilis exercit⁹ sæpe p oculorū fenestras animæ capta libertas ē: & impletur illd ꝓpheticū mors intrauit p fenestras vestras: dū formis mulierū splēdore gēmarū fulgore auri.cōtēplatu diuitiarū delitiarūq; attoniti obstupescimus: verum liceat philosophis plausibiliter rhetoricari: & per mīrias paradoxas.i. inopinabiles suauiter decurrere ad calamitosos cōsolādos:cū cōstet cecitatē infortuniū esse maximū acerbissimūq;:nā vt ait Plinius noster: oculi sunt pars corporis p̄ciosissima:& q lucis vsu vitā distinguāt a morte: meritoq; a Statio cecitas dicta sors letho dirior:omni.ti sol in horoscopo fuerit & saturnus in medio cæli periculū cecitatis infligūt: multæq; aliæ radiationes sunt qbus cecitatis vitium infertur:licut q habuerit horoscopū in.viii.parte cācri:vbi nebula ē erit cecus. Vt ea q̄ gustemus: quinq; sunt sensus notissimi:e x qbus visus cōtrarius natura distat a cæteris:nā cū in audiendo & gustando: & odorādo atq; tangēdo: nihil e nobis emittimus:sed extrinsecus accipimus: quod sensum suū moueat qppe & vox ad aures vltro venit:& odor in nares:influit & palato ingerit quod gignat saporem & corpori nostro applicat? tactu sētienda: soli sunt oculi:ex qb⁹ lumē foras ꝓficiscit:& radi⁹ emicat:ad affectū videdi tria nobis necessaria sunt:lumē qd d nobis emittim⁹:& vt aer:q interlucet lucid⁹ sit:& corp⁹: quo offenso desinat ire tio. Epicur⁹ vero:& democrit⁹ & lucreti⁹:secuti exēplū reliquorū sensuū q extrinsec⁹ accipiūt qd moueat putauerūt: nihil ex oculis foras ꝓficisci:sed imagies terū i oc'los vltro mearę. &ab oib⁹ corpib⁹ iugi fluore:q̄piā simulacra manar:& ita effici vi videdi:nūc docet. M. Tul.

Cecitatis sors ditissima.

Radius ex oculis

Tria necessaria ad videndū Iugi fluore simulacra.

q̄ ꝓcipiāt aspectu nō eē tā iucūda: q̄ illa:q̄ ex reliqs q̄tuor sensib⁹ percipiūt:quoniā i his extrinsec⁹ veniāt:q̄ sensus ipos oblectēt:ex oculo vero foras lumen progrediat:p̄terea mēs est q̄ videt: anim⁹ q cernit: quo

bitare sensibus:Quæ autē aspectu percipiātur ea nō versari in oculorū vlla iucūditate vt ea q̄ gustem⁹ olfaciamus:tractemus: audiamus: in ea ipsa vbi sentim⁹ ꝓte versenti oculis tale nihil fit:aius accipit quidem⁹:aio āt multis modis varioq; delectari licet: et si nō adhibeatur aspect⁹ Loquor āt d̄ docto hoiē

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſapiēs citra vſum oculorū pōt cōtēplari: celeſtia & rerū arcana rimari. Ex quinq; ſenſibus ante cætera homini tactus eſt & guſtus reliqs ſuperatur a multis. Aquilæ clarius cernūt: vultures ſagatius odorātur: talpæ ligdius audiūt. Philoſophi ſcribūt nihil eſſe fallacius acie oculorū noſtrorū vt vera a falſis ſubinde nō internoſcat. Cui vi. eſt co-

erudito: cui viuere eſt cogitare: ſapiētis. n. cogitatio nō ferme ad inueſtigandū adhibet oculos aduocatos: etenim ſi nox non adimit vitā beatā: cur dies nocti ſimilis adimat: nā illud Antipatri cyrenaici ē quidē paulo obſcœnius: ſed non abſurda ſentētia eſt. Cuius cecitatē cū mulierculæ lamētarētur: qd agitis inqt: an vobis nulla videt voluptas eē nocturna? Appiū quidem

Ariſt. in. x. æthicorū contē platione ait eſſe cōſummatā fœlicitatē: cū ſit hæc dei peculiaris & ꝓpria: igit ꝓxime accedit ad diuinā beatitatē ſapiēs: cognatiſſimuſq; ſit dei: p cōtēplationē: eſt. n. inter deos & ſapiētes cognatio q̄dā conciliāte natura

Cōtēplatio fœlicitas.

Si nox non adi. acutū magis: q̄ ꝓbū argumētū: quo i ꝓſentia vtit: vt ſ. ſicut nox: cuius tenebræ nos videre nō ſinūt: nō adimit vitā beatā: ita dies ceci hois ſimilis

Nox

nocti non debet adimere: ſed aliud eſt nox tēporaria: aliud nox ppetua: nox ad dormiēdū data ē: dies ad vigilādū: nox ad geſcēdū: dies ad agēdū: licet nobis nocturnas tenebras luminibus accēſis inalbare: & eas facere luminoſas. Ceco nō licet. Anaxagoras dicebat ſenatū eē ſolis & cœli vidēdi cā: cecus lumē mūdi iucūdiſſimū: & ſolis fulgorē amabilē videre nō pōt: q̄uis mēte poſſit neſcio qd voluti p ſpeculū in enygmate diſpicere. Antiq ſolē philoſiū cognominauerūt: q̄ lumē eſt exoriēs amabile. Amiciſſima veneratiōe oculorū cōſalutamus. Dulce lumē eſt inqt eccleſiaſtes: & delectabile oculis videre ſolē. q vt ait non minus vere q̄ ſcite Plin⁹ triſtitiā cœli diſcutit: atq; ēt nubila hūani ai ſerenat. Dixit heraclitus: ει μη ηκιοσ ην ευφροσυνη αν. i. ſi ſol nō eſſet. nox eſſet. Voluptas nocturna: nullus ignorat: q̄ ſunt nocturnæ voluptates: quas ſine honoris p̄fatiōe noīare honeſte nō poſſum⁹ quarū vel cecus particeps eē pōt: dū talia ſine lumine magiſtra natura exerceant. Attamē: q dixit: ſi neſcis oculi ſunt in amore duces: & q lucernā optauit cōſciā nocturnæ voluptatis: his mihi videt ſenſiſſe aliqd deeſſe ad plenā voluptatē: ſubductis luminibus. Appiū qdē veterē: appii claudii cēſura clara eſt: qua viā appiā muniuit: & aquā appiā in vrbē duxit: eo dē appio auctore: potitia gēs: cuius ad arā maximā herculis familiare ſacerdotiū fuerat: ſeruos publicos miniſterii delegandi cā ſolēnia eius ſacri decuerat: ex quo factū eſt: vt potitii intra

Cā ſolis & cœli vidēdi nat⁹ Sol philoſeos amabilis

Sol nubila animi ſerenat

Nocturnæ voluptates

annū cū stirpe extīcti sint nomēq; potitiorū interiret: ipse vero appius censor luminibus captus: auctores. Liuius. Valerius: quinetiā pōpon⁹ iurisconsultus refert hunc appiū iuris ciuilis fuisse scientissimū actio nesq; scripsisse ab eodē. R. litterā inuentā: vt ꝓ valesiis. Valerii: pro fu sus furii dicerent: de eodē. M. Tullius in li. de senectute sic refert ad

Pro valesius valerii

appii claudii senectutē accidit etiā vt cecus esset: tamē cū sentētia senatus inclinaret ad pacē: & fœdus faciēdum cū pyrrho nō dubitauit dicere illa: q̄ versibus ꝓ secutus est ennius: quo vobis mentes q̄ stare: solebāt ante hac dementi sese flexere ruinā: deinde paulo īfra: quatuor ingt robustos filias gnq; tantā domū tantas clyentelas appius regebat: & senex & cecus: intentum animū tāq; arcū habebat nec languescens succūbebat senectuti. Vulpianus li. iii. digestorum ab veterē illū: q̄ cæc⁹ ānos multos fuit & ex magrātib⁹ & ex reb⁹ gestis itellígim⁹ i illo suo cāu: nec priuato nec publico mūeri defuisse. Cāt drusi domū cōpleri cōsultoribus solitā accepimus: cū quorū res ēt sua ipsi nō videbant cecū adhibebāt ducē. pueris nobis. Gn. Aufidius ꝓtorius: & in senatu sententiam dicebat: nec amicis deliberātib⁹ deerat. & grecā scribebat historiā. &

Intētus animus tāq; arcus.

Cecū postulare nō posse.

Vulpian⁹

Dom⁹ iurisconsulti oraculū ciuitatis.

cecū vtriscq; luminibus orbatū: repelli ꝓtoris edicto a postulando: qđ insignia magistratus videre & reuereri non possit: tamen senatorium ordinē retinere: & iudicādi officio fungi posse ait: nūqd magistratus genere possit dicit se deliberaturū: & extat igt exēplū ei⁹ q gessit: appi⁹ denicq; claudi⁹ cecus cōsiliis publicis ītereat: & in senatu sententiā dixit sententiam: de pyrrhi captiuis nō recipiēdis. Cati drusi domū: multos drusos celebrat antiqtas: hic iurisconsultus intelligit: qui q uis cecus esset: tamen oculatus erat ad causas cōsultorū introspiciendas: & ob id domus eius frequētabat a consultorib⁹: nā vt in prio de oratore memorat Crassus Domus iurisconsulti: ē totius ciuitatis oraculū: q cōsultores: ex incertis certos cōpotesq; cōcilii dimittit: quinti mutii lanua & vestibulū: maxima quotidie frequētia ciuiū ac summorū virorū splēdore celebratur. Cōsultores ꝓprie sunt pcōtatores interrogatoresq; q consiliū petūt: cōsultus vero: q cōsulitur & docet vt illud ex oratione ꝓ munera. Vigilas tu de nocte vt cōsultoribus tuis respondeas. Interdū cōsultor ꝓ cōsulto vsurpat: vt in illo puerbiali. Cōsiliū malū cōsultori pessimū est. Aufidius: cecū hunc fuisse significat: apud oratiū mētio fit aufidi lurconis: q forti miscebat mella falerno. Diodorus stoicus: de hoc in bruto sic ingt: erā cū stoico diodoro: q cū habitasset apud me cum quinto vixisset: nuper ē domi

Cōsultores.

Cōsulti.

Consiliū malū cōsultori pessimū.

Diodor⁹ stoicus.

meæ mortuus a quo cū i aliis rebus:tū studiosissime i dialectica exercebar. Itē in hortēsio. Diodoro qd tacitā stoico quē a puero audiui: q mecū viuit tot annos:q habitat apud me: quē & admiror & diligo: qui ista anthiochea cōtemt. Cū fi. cū esset fidicen & musicus. Pythagoreorū mo. pythagoricis vt supra diximus mos fuit:cū euigilassent aios ad lyrā excitare:& cū somnū peterēt ad eādē prius mentes componere.

Pythagorici ad lyrā cōponebātur.

videbat in litteris. Diodorus stoicus cæc⁹ multos annos nostræ domi vixit. Is vero quod credibile vixisset: cū in philosophia multo ēt magis assidue quā antea versaret & cū fidibus pythagoreorū more vteretur:cūq; et libri noctes & dies legerētur:qbus in studiis oculis nō legebat:tñ qd sine oculi fieri posse vix videtur:geometriæ munus tuebatur verbis p̄cipiēs discētibus vnde:quo quāq; lineā scriberent. Asclepiadē ferūt ñ ignobilē nec i exercitū philosophorū: cū qdā q̄reret

Geometriā. v. tue. consimile ē illud:qd memorat diuus Hieronymus de Dydimo alexādrino:inter ecclesiasticos scriptores: illustri: qui captus a parua etate oculis:& ob id quoq; elemētorū ignarus:tantū miraculū sui oibus p̄buit: vt geometriā q̄ vel maxie vilu indiget vsq; ad pfectū didicerit. Geometriā autē sine visu vix cognosci posse nuli⁹ ignorat:cū figuræ geometricæ oculis subiiciātur. Cuius pars vna: ΟΠΤΙΚΗ opti

Didym⁹ cec⁹ i geometria clarus.

Optice p spectiua.

ce.i. perspectiua appellatur:q̄ ad oculos ptinet: altera vero pars q̄ ad aures pertinet canonice.i.regularis vocatur: p̄spectiua caulas reddit cur visiones subinde fallāt:vt qua in aqua cōspiciūtur maiora ad oculos fiāt:q̄ pcul ab oculis sunt minora Voluptas aūt vtilitasq; talū disciplinarū in post principiis existit:vt inquit. M. Varro. Quāq; lineam scriberēt:figuratū geometricarū genera sunt duo: planū & solidū:planū est.qd lineas habet qua latū ē:& qua lōgū:qualia sunt triq̄tra:& quadrata q̄ in aera fiūt sine altitudine. linea dicitur a nostris: quā græcę:ΓΡΑΜΜΗΝ vocāt:eā ita definit euclides ΓΡΑΜΜΗ:Ē ΜΗΚΟΣ ΑΠΛΑΤΗΣ.i.linea ē lōgitudo illatabilis. Asclepiadē fe.de asclepiade prudēti medico illustri: nō intelligi hoc i loco planissimū ē:quoniā ille nullo morbo affect⁹:nulla corpis debilitate mācus ac debilis vixit:q vt auctor ē plin⁹:sp̄sionē fecit cū fortuna: ne medicus crederetur ii vnq̄ inualidus vllo morbo fuisset ipse:& victor sup̄ma in senecta lapsu scalarum exanimatus est: huius medicina plausibilis fuit & fauorabilis: qui quinque res maxime communi auxiliorum profitebatur: Abstinentiam cibi; abstinentiam vini; frica-

Linea qd

Euclydes

Asclepiades fine egritudie Medicina asclepiadis iucunda.

tionē corporis:ambulationē: gestationesq; ita fauētib⁹ cūctis vt ef-
sent vera q̄ facillima erāt vniuersum ꝑpe humanū genus circūegit i
se:nō alio modo: q̄ si e cælo demissus aduēissēt:hic volumē cōdidit
de vino:quo reperit prim⁹ ægris opitulari:sed dādo.s.in tēpore cui⁹
vtilitatē ꝙquarivix deorū potētia posse ꝓnūciauit:de hoc asclepiade
medico. Plinius. Apuleius.

Asclepiades cecus

Celsus. Galienus. Auicēna: nō parū multa: hic vero alter asclepiades philosoph⁹ significatur: luminibus orbatus. Cuius dictū mire cōgruit oībus cecitate laborātibus:vt.s. aut puero aut baculo vno:comitatiores)sint cōstat familiæ Cornelię cognomentū scipionū inditū esse:ex eo q̄ Cornelius: qui patrē luminibus carentē ꝓ luminibus regebat scipio cognominatus: nomē ex cognomine posteris dedit scipionē.n.dici baculū quis ignorat. Nec inexercitū:exercitatissimū:exercitus.n.ꝓ exercitatus vsurpat̄ vt Virg. Nate iliaca exercite fatis: & Cor. tacitus. Armis æq̄q; in patriū nostrūq; morē exercitus. Silī. mēdicationē vel vt vtar laberii vocabulo mēdicimoniū significat:græcis autē mēdicare licebat:q̄ romanæ grauitati indecorū & perinde sordidū videbat̄. inde palliata mēdicabula:a doctis dicūtur:philosophi græci victū mēdicando q̄ritantes: sicut græc⁹ ille palliatus & crinitus barbaq; vsq; ad pubē pœne porrecta: adiit herodē atticū ac petiit nūmos sibi dari:ad panes emēdos:tū herodes interrogat qs nā esset:atq; ille vultu sonituq; vocis obiurgatorio:philosophū se esse dicit:mirari quoq; addit cur q̄rendū putaret qđ videret:tūc herodes oppido q̄ sciēter & elegāter: video inqt barbā & pallium:philosophū nondū video iussitq; ei dari ꝑcū panis triginta dierū:dicens demus huic aliqđ æris cuiusmodi ē:tanq̄ hoies nō tāq̄ homini:musonit quoq; exēplū obiter memorandū est: q circūstanti cuipiam id genus & philosophū sese ostētanti dari iussit mille nūmū: & cū plericq; dicerēt nebulonē esse:hoiem: malū:& malitiosum:& rebona nulla dignū:tū musoniū subridentē dixisse aiunt:ἀξιοσπουδοτερ ἀργυριου.i.dignus igitur ē argēto. Subsidia vasa intelligit fulcimina:& sustētacula.q̄ necessaria sunt cecis hoibus: ad valitudinē fulciendā. Democritus:democritū abderitē philosophū ꝓter alios venerādū:memoriæ ꝓditū est luminib⁹ oculoꝝ sua spōte se priuasse

Scipiones vnde.
Scipio baculus.
Mēdicimonium.
Palliata mēdicabula.
Scitum herodis.
Video palliū nō philosophum.
Tanq̄ hominis nō tāq̄ hoi.
Dignus ē argento.
Democritus se vltro excecauit.

qa existimaret cõmentationes aĩ in contẽplãdis naturę rõnibus vegetiores & exactiores fore: si eas vidẽdi illecebris & oculoꝝ ipedimẽtis liberasset. Tertulianus in Apologetico tradit democritũ: nõ semetipm excecasse: ꝙ mulieres sine cõcupiscẽtia aspicere nõ posset: & doleret si nõ esset potitus: qua ãt solertia cecitatẽ sibi cõsciuerit docet laberius poeta mimographus scribẽs eũ cõstituisse clypeũ cõtra solẽ & ita splẽdore ꝛreo & solis radiis actẽ ocłorũ sibi met effodisse seq; elucificasse. Sine va.co. nõ possum⁹ discernere multiplicẽ colorũ varietatẽ: sine oculorum corporaliũ misterio: mentis vero oculo: & aĩ acie possumus cõtẽplari arcana naturæ: & dispicere: philosophicas notiones: & cõleq̃nter viuere btẽ: sicut faciebat democritus: q euthymiã. i. trãqllitatẽ aĩ dixit eẽ finẽ bonorũ: q innumerabiles eẽ mũdos ꝓdidit: dũ apiriam. i. ifinitatẽ ꝓbat: q nõ cõtẽt⁹ interna mũdi nosce: extera quoq; scrutat⁹: necvlla i extremitate cõsistẽs voluminũ exordio sic auspicatus ẽ: hæc loquor de vniuersis: nihil excipit de quo nõ ꝓfiteaĩ: qd. n. eẽ põt extra vniuersa? Democritũ. Mar. Tullius in hortẽsio anteponit veteriꝫ philosophis: quos cũ illo collocatos qntæ classis sibi videri dicit cognominatus ẽ gelasinus vt ait suidas a risu: illi. n. cũcta ridẽda videbãt & vt ait mordax poeta ppetuo risu pulmonẽ agitare solebat Pli. ait democritũ vitæ vtilissimum nimio iuuãdi mortales studio interdũ ꝓlapsũ: ex fontibus democriti hortulos suos irrigauit epicurus. Democriti vanitas illa taxatur a Plinio: q̃ de reuiuiscẽdis corporibꝰ ꝓmisit: q nõ reuixit ipse. Ante. p. i .ii. de diuinatione: qd ẽ ante pedes nemo spectat cæli scrutaĩ plagas Donat⁹ explicãs illud ex adelphis. Q d. a. p. vi. hoc inqt sũpsit poeta de illo in sirũ ꝓmulgato ancillæ dicto. Q d ãte. p. ẽ nõ videt: cęli scrutaĩ plagas Testis ẽ Laerti⁹ thalentũ vnũ ex. vii. greciæ sapiẽtibus cũ domo exiret spectãdoꝝ syderũ causa cedisse in foueã: dictãq; esse ab anicula: o thales. Quæ in cælis sunt cõprẽsurũ re arbitraris. q ea q̃ sunt ante oculos nõ vides. Homerũ. c. Plutarchus: herodotus: ceteri tradũt homerũ inclytissimũ poetarũ amisisse oculos: & ob id homeri nomen sortitũ: cum prius Mebesigenes diceretur. Cumei namq; & iões captos oculis homeros appellant: ꝙ homeris. i. itineris duci-

íníqua: honesta: turpia: iutília: magna: parua poterat. & sine varietate colorũ licebat viuere beate: sine notione rerũ nõ licebat Atq; hic vir ipediri animi etiã actẽ aspectu oculorũ arbitratur: & cũ alii sepe qd eẽt ante pedes nõ videret: ille ĩfinitatẽ oẽm pegrinabatur: vt nulla in extremitate cõsisteret. Traditũ ẽ etiã Homerũ cæcum fuisse: at

Flucifi casse.

Eutymia ãmocriti. Apiria Infinitas. Loquor ã vniuersis Gelasin⁹ democritus. De reuiuiscendis corpibus

Dictũ anicule. Home. cecus

Cecutiẽs

hus egeant:hinc cecutiens meonius nũcupatur:a martiano. Si in Stagittario in finib⁹ Veneris Mars & Mercurius & Venus simul fuerint collocati & horoscop⁹ eiusdẽ partis possederit finẽ. Iuppiter vero in Geminis cõstitutus ex occasu diametra hos radiatiõe respexerit: hec genitura diuinũ poetã heroici carminis facit:talis Genitura vt inquit

Genitura homeri.

firmicus matern⁹ in. vi.ma theseos homerũ diuinũ cumei carminis fecit interptẽ ex homerico fonte ois posteritas latices in pocula duxit vt ait manilius: ex homero oẽs eloquẽtiæ partes sic originẽ ducũt vt ex oceano flumina initiũ capiũt homerus archetypon est poetarũ quẽ Plato diuinissimũ nũcupat:q oẽs sine dubio vt sentit Quinti.in oi genere eloquẽtię ꝓcul a se teliqt. Picturã nõ.p.poeta pictor est loquẽs:pictor est poeta tacẽs: in exornationibus rhetoricis cõmutatiõis exẽplũ hoc legit:poema loquens pictura est. pictura tacitũ poema debet eẽ:dixit oratius:vt pictura poesis erit: pingit hic pigit ille:sed alterius pictura vetustate fit obsoletior: alterius nigredor:picture colores euãidi obliterãt: stili poetici characteres durabiles pennãt:fœlices illi:quos bonus poeta depinxit: nũc nulla extãt Appellis prhasiiq; monumẽta. Carie vetustatis interlita:& extincta:cum homeri & maronis poemata iuuenescãt recẽsenť: splẽdescãt:in dies magis:qbus nulla caries:nulla situs.nulla ãnositas officit obestq; merito dixit Alexãder magnus fœlicẽ eẽ:achillẽ : q homerũ ꝓconẽ habuisset. Qđ tilius numeris poeticis sic exꝑssit. Fœlix eacida cui talis cõtigit ore gẽtibus ostẽdi:creuit tua carmine virtus. Qui lo.gre.in .ii.iliados catologus est eorũ: q agamẽnonẽ secuti cũ nauibus ad expeditionẽ Troianũ nauigauere:vbi locorũ:ciuitatũ populorũ:ora litoralis est mira descriptio. Quæ spe.for:zeusis pictor eminẽtissim⁹ pixit effigies mẽbratura corporaturaq; ampliore: Augustin⁹ id ratus In quo homerũ secutus credit:cui validissima q̃q; forma etiã in fœmis placet. Qui ferarũ cõparationibus ferarũ decẽ.issime vius est qbus veluti emblematis exornat poema cultissimũ: quale est illud qđ in ꝑsentia suppetit: vtq; leo in sylua stabat:sua pignora circũ:cui⁹ mẽnus occurset catulos nemus inter agẽti venatrix accincta virũ. Iẽ alio in loco.Crebra gemẽs nimiũ:tãq; leo viribus ingẽs faucibus:abstꝛi venator si catulũ audax abripuit dẽso in saltu dolet acre:legnisq; dat

eius pictură nõ poesim videmus? regio.que ora. qui locus grꝛciz.q spẽs formæ: que pugna: que acies quod remigiũ: qui mor⁹ hominũ qui ferarũ non ita expictus est:vtq; ipse nõ viderit: vt videremus effocerit? Quid ergo? aut Homero ad delectationẽ animi ac voluptas

Poeta pictor loquens

Pictor poeta silens.

Poetę durabiles.

Fœlix achilles ob ꝓconem.

zeusis

Validissima forma in fœmia

Cõparatio leonis ex homero.

inde nemus verſat: ſcrutãs veſtigia: ſi quo verſa viri inueniat: coquit illũ bilis amara. Nos vt vi. laus optimi poetę. Ita graphicę cũcta deſcribẽtia: vel potiꝰ depingẽtis: vt ea oculis legẽtiũ ſpectãda ſubiicere videaꝝ. Ita laudat oratiꝰ pollionẽ: videre magnos iã videor duces: nõ indecoro puluere ſordidos. Anaxagoras: Clazomenius fuit nõ mõ

tem: aut cuiquã docto defuiſſe vn quã arbitramur? Aut ni ita ſe res haberet. Anaxagoras aut hic ipſe Democritus agros & patrimonia ſua reliquiſſent. Huic diſcendi querendiq; diuinæ delectationi toto ſe animo dediſſent. Itaque

generis gloria & diuitiis: verũ ai quoq; magnitudie clariſſimꝰ: qppe q totũ pĩmoniũ ſuis ſpõte reliqt: & cũ ab eis negligẽtie iſimulareꝝ: qd ergo inqt: nõne vos iſta curatis? mox abſcedẽs ad ſpeculãdũ rerũ naturã ſe cõtulit ſtudio doctriarũ flagrãs Rei & priuate & publicę oĩo

Anaxagoras patrimonium reliquit

Dictũ anaxagore

negligẽs ac incurioſus. Adeo vt cuidã ſe ita cõpeliãti: nulla ne tibi patriæ cura eſt? dixerit: mihi vero patriæ cura: & quidẽ ſumma eſt digitũ in cælũ intendẽs: hic cũ poſt diutinã peregrinationẽ in patriam reuerſiſſet: poſſeſſioneſq; deſertas vidiſſet: non eſſem inqt ego ſaluꝰ niſi iſtæ periiſſent: qui pluris faciens culturã ingenii: q̃ p̃diorũ: famigeratus extitit inter philoſophos: de quo habita eſt mentio quoq; in ſuperioribus. Dicebat epicurus ſapientẽ acquirẽdi opes curã nõ habiturũ

Nõ eſſem ſaluus ſalua re.

Dictum epicuri.

Democritus: Democritũ: de quo pauloante non parũ multa: ſatis conſtat diuitiis opulentum fuiſſe intãtum: vt pater eius Xerxis exercitui epulũ hoſpitaliter dederit: ipſe tamen quo magis vacuo animo ſtudiis litterarũ operã impẽderet: patrimoniũ ſuũ patriæ: que abdera dicebatur dono dedit: ob hoc dixit oratius in epiſtolis. Miramur ſi Democriti pecus edit agellos cultaq; dũ peregre eſt animus ſine corpore velox: hic in philoſophia adeo ꝓfecit: vt pentathlos ſiue quinq̃rtio. i. quinq; certaminũ dici poſſet: nãq; naturalia: mortalia: mathematica: liberaliũ diſciplinarũ rõnes: artiũq; omniũ doctrinã callebat olim, puſa olei charitate coemit vtilitate magna i toto eo tractu oẽ oleũ: mox vt apparuit ingẽs diuitiarũ curſus reſtituit mercedẽ auide dominorũ penitẽtiæ cõtẽtus ita ꝓbaſſe: opes ſibi cũ vellet in facili fore: poſſeq; philoſophos ſi vellẽt diuites fieri. Atiſt. hoc aſſignat thaleti mileſio: hoc idẽ feſtius: e romanis ſapientiæ Sectatoribus fecit: tãta l̃rarũ occaſio eſt: ſed vere philoſophãtibꝰ ges doctrinarũ magis cordi eſt: q̃ ſollicitudo diuitiarũ q̃s p̃ vna virtute cõculcãdas ducũt: qd & crates ille thebanꝰ factitauit: q cũ ad philoſophãdũ athenas ꝓgeret magnũ auri põdꝰ abiecit dicẽs. Ite poſſũ malę cupiditas: nã vos potiꝰ mergã q̃ a vobis mergat: req; putauit ſe poſſe & virtutes & diuitias ſimul poſſidere

Pentathlos in philoſophia notabile

Philoſophos ſi vellent diteſcere poſſe

Ite poſſũ diuitiæ

Augurē tyreſiā: De tyreſia thebano coniectore & fatiloquo Diodorus. Plautus. Papinius. Ouidius: ſcriptores oēs: qui ira iunonis excecatus traditur: cui iuppiter ſcire futura dedit crimēq; leuauit honore. Homerus in odyſſea tyreſiā dixit apud inferos ſolū ſapere. Cæteros vmbrarū vagari mō: apud oratiū Dat vaticiniū vlyxi cōſultori: tyreſiæ monumentū fuit in tilpholo monte boetiæ: iuxta tontē tilphoſam. Vbi ꝓfug⁹ diem ſuū obiit: vt auctor eſt ſtrabo. ibi thebani ciues illi ſepulto Diuios honores tribuere iuuenalis cū cecū dicere vellet Dixit tyreſiā: illo verſu: nec ſurdū nec tireſiā quēq; eſſe deor̄: hic itaq; cū eſſet ſapiēs & diuinationis cōſultiſſimus cecitatem ſuā æquanimiter ferebat: tāq; id obnubilare nō poſſit ſapientis fœlicitatē: quod inſipiēs perinde ac maximū erūnoliſſimūq; malorum intoleranter feret & dolenter.

Tireſias cecus ſolus ſapit: Monumētū tireſiæ

augurē Tyreſiā: quē ſapiētē fingit poetæ: nūquā inducūt deplorātē cæcitatē ſuā. At vero Polyphemū Homerus cum immanem: ferūq; finxiſſet: cum ariete etiam colloquētem facit: eiuſq; laudare fortunas: q̄ quo vollet ingredi poſſet & qui vellet attingeret. Recte hic quidē nihilo enim erat ipſe Cyclops:

Ad vero polyphemū: Homerus in nono odyſſæ: longo carmine & luculento canit quēadmodū vlyxes ſtipite obuſto & inito terebrauit oculum polyphemo cyclopi ingentem & enormū: qui torua ſub fronte latebat Argolici clypei & phebeæ lampadis inſtar. Mox aſtu & vafricia vlyxis cum incolumes ſocii euaſiſſent ex antro cyclopeo id proſe ipſo commentus eſt: ſubiecit ſeſe ventri arietis magni & lanoſiſſimi tium firmiter manibus apprehēdēs. Cū aūt aeris is nouiſſimus egrederetur in paſtū: eū pertentare cœpit execatus polyphemus tactu explorans: ne græci furtim dilaberētur: eū itaq; tangēs ſic cœpit affari. κριε ωεωορ τι μοι ωλε διασωεοσ εσσυο μηλων υσ ρατοσ. i. o aries ſtolide cur vltimus ouiū ex antro egrederis. vt lōge primus flores depaſcis: tu primus ad fluenta amnica puenis veſpina aūt hora primus ad ſtabulū reuerteris: & alia quedā que faſtidio auriū parcēs omitto. Colloquiū aūt cū ariete polyphemi exoculati latis odiū tēdit illū quoq; arietino corde fuiſſe preditū ac veruecæ ſtatue cōſimilē: qs. n. cū pecude fabularetur: niſi plane pecus & brut⁹ & pecuinis ſenſibus ſtupens. Cyclops: polyphemus ille ab homero dict⁹ pelorios. i. excelſus: & vaſtus: q erat anthropophagus truculētus immanis. Et vt ait homer⁹ mātuam⁹: mōſtrū horrēdū iforme ingēs cui lumē adēptū: cyclopas. i. vnoculos canūt i ſicilia fuiſſe filios neptūi Etneos fres cęlo capita alta ferētes: quos Strabo & thucidides & fabuloſos rentur

Fabula polyphemi ex oculati

Verba polyphemi ad arietē.

Pelorios cyclopes vnoculi

Quã aries: Plinius ait. q̃ stultissima animaliũ esse lanata arietis proprium est ouiũ senectã conjectari: agnas fastidire: aquilonis flatu mares concipiũtur: austro flante fœmine. In surditate: Si cecitas malũ nõ est: neq; obnubilare quis sapientis serenitatẽ: tãto minus surditas nocebit: minuitq; insuscabit: & haud dubie leuior cecitate facilioreq; tolleratu surditas ẽ: cui hominũ primo negatus est auditus huic & sermonis vsus ablatus: nec sunt naturaliter surdi: vt nõ idẽ sint & muti: id plerũq; natura aliquãdo casu fit: vt morbo aliquo obleptus meatus vocẽ nõ transmittat ad linguã: qđ cũ acciderit vt scribit Lactãtius in libro de opificio: auditum quoq; obstrui necesse est: vt quia vocẽ emittere nõ potest: ne admittere quidã possit: ob vitiũ surditatis negat Vlpianus redhibitionem: in tertia parte arietis habẽtes horoscopũ erũt surdi vnoculi stolido fatuitatis stupore confecti. Sudaster. M. crassus: grãmatici autumãt nomina in aster desinẽtia: esse diminutiue significationis: cui sententiæ duo potissimũ noĩa astipulãtur: surdaster & recaluaster: nã surdaster dicitur modice & parũ surdus. & talẽ fuisse. M. Crassum intelligi vult hoc in loco. M. Tullius: recaluaster vero: quĩ fronte sola caluus est: nec toto capite: vt illud apud canonicos scriptores ex leuitico: & si a frõte ceciderint pili recaluaster & mũdus est: recaluastrũ fuisse socratem accœpimus. Cætera aũt feræ oĩa cõsimiliter terminata: magis imitationẽ quãdã significãt: q̃ diminutionẽ: vt antoniaster paralitaster oleaster & alia lexcenta: vt iure grãmaticos incessant neoterici. i. recentiores scriptores. Male. a. vituperabatur infamulabatur: & potissimũ nota auaritiæ: qua sitiuit aurũ pthicũ: vsq; ad exitiũ: in cuius oris rectũ aurũ liquidũ infusum est: vt cuius animus arserat auri cupiditate eius aũt mortuũ & exangue corpus auro vteretur: male audire est cui pari sicut bene audire est laudari. Tullius in epistolis ad atticũ: hãc nõ nulli amici appti ridicule interpretatur: qui me iccirco putẽt: bene audire velle: vt ille male audiat. Nostri: latini. Hi in il. ser. sur. diuersitas linguarũ varietasq; loquẽdi facit: vt homo externus alieno pene non sit hois vice: auctor plin⁹: quinetiã Aug. in. xix. de ci. dei linguarũ inquit diuersitas hominẽ alienat ab hoie: nã si duo sibimet inuicẽ fiãt obuiã: neq; p̃terire: sed simul esse aliq̃ necessitate cogantur: quorũ neuter nouit linguã alterius: facilius sibi aialia muta etiã diuersi gene-

quam aries ille prudentior In surditate vero quidnam est mali: Erat sudaster. M. Crassus: sed aliud molestius quod male audiebat: etiam si vt mihi videbatur iniuria. epicurei nostri græce fari nesciunt: nec græci latine. Ergo ii in illorũ & illi

Aquilone flante mares concipi.

Surdi muti cã surdidatis genitura surdi nomina in aster.

Surdaster recaluaster Recaluaster socrates in os crãis aurũ infusum.

Male audire.

Bene audire.

Linguarũ varietas hominẽ alienat ab homine

Itali surdi in sermone.

ris q̃ cũ illi sũt homines sociãtur: ex hac itaq; dissimilitudine lingua rũ fit: vt itali sint in transmontanorũ sermone surdi & transmontani in sermone italorũ: dũ neutri neutros intelligũt. idq; accidit i linguis omnibus nobis ignotis: quarũ idiomata sunt numerosissima: liquidẽ Thimosthenes & strabo ꝓdiderũt trecentas nationes quæ dissimilib⁹ linguis vterẽtur: descẽdisse in horũ sermone surdi. Omneſq; id nos in his linguis quas non intelligimus: quæ sunt innumerabiles: surdi profecto sumus. At vocẽ citharædi non audiunt: nestridorem quidẽ serræ tũ cũ acuitur: aut grunitũ cũ iugulatur sus: nec cum quiescere volunt fremitum murmurantis maris. Et si cantus eos in dioscuriadẽ vrbẽ colchorũ clarissimã. At vocẽ cytharedi: hipophora: tãq; dicere possit aduersarius surdos priuari maxima auriũ voluptate ꝓptereaq; citharedos musicosq; cõcẽtus ac symphoniacos audire non possint: que mira sane voluptas est: & capitur oẽ qđ viuit: & vt auctor est Aristoteles in problematis: q̃ ad res mathematicas pertinẽt: numeris modulis canticis denicq; omnib⁹ cõcinẽdi generibus oblectari oẽs cõsueuerũt: in quã sententiã est illud satyrographi. Aspice partis nũc damnũ alterius: nã que cantãs voluptas? sit licet: eximius citharedus: sitq; seleucus. Ne stridorẽ serræ: per antipophorã diluit obiectũ: si inqt nõ audiet rursus vocem citharedi: quod voluptatis: est nec qdẽ audiet stridorẽ serræ: aut grũnitũ porci: q vterq; sonus stridulus: inamabilis & ingratus mirũ quã tũ aures offendit: & auditũ quasi cõuulnerat: alia quoq; nõ pauca sũt que nos stridore acutissimo peruellũt: quibus surdi liberãtur: grũnitus autẽ vox est corcorũ: vt hinnitus equorũ balatus ouiũ: mugitus boũ.

Grumnitus Grũnire. Grũdire Grũdiles lares

Grunire: qđ est grunitũ facere: recentiores dicũt: veteres grũdire dicebant. Claudius in annalibus: grundibat grauiter pecus stullũ: hinc quoq; grũdiles lares dicti: quos Romulus cõstituisse dicitur in honorẽ scrofæ: que. xxx. pepererat porcos. Laberius dixit: grũdiẽtẽ asperi scrophã. Cũ iugulatur: lepida mehercule fabella est huic loco cõgruens: qua esopus ille citissimus fabulator vsus est dũ docet: cur ouis cũ ducitur iugulatũ silet: sus vociferatur ouis inqt solita est tõderi: mulgeriq; frequẽter: ex quo fit vt cũ ducitur ad necẽ: credat tũc quoq; tonderi: vt aut tõdeãtur: aut mulgeatur: iõq; silẽter it ad lanienã: porcus vero: cui nec lanitiũ est nec lac: grũnitũ tollit ingẽtẽ: quasi gnarus ob hoc solũ trahi vt iuguletur: q nũq ob mulsurã aut tonsurã capi solet. Nec fremitũ maris: scilicet audiũt hi qui surdi sunt: quãtus autẽ sit fremitus & fragor maris murmurantis & vndabũdi: sciũt nautici

Fabella esopia. Ouis silẽs ducitur.

qui tumescētibus equoribus fremētibusq; advota cōfugiūt: suppetias diuinas implorant digitis quattuor aut septem remoti a morte supra caput impēdēte: demosthenē ferūt ad fluctus sonoros murmurantis maris declamare solitū: vt fremitū assuescerent vincere concionis tumultuosæ. Antēq; hi sint inuenti: musicā amphion primus inuenit: q & citharæ repertor fertur septē chordis additis: ter pander: octauam simonides addidit: nouā timotheus: citharā sine voce cecinit tamiras primus: cū cātu amphion. vt alii tradūt linus.

Demosthenes declamabat ad fluctus.

Musicæ inuentores.

forte delectant. primū cogitare debent antequā hi sint inuenti: multos beate vixisse sapientes. Deinde multo maiorem percipi posse legēdis his quam audiendis voluptatem. Tum vt pauloante cœcos ad aurium traducebamus voluptatem sic licet surdos ad oculorum. Etenim qui secū loqui poterit: sermonē alterius nō requiret. Congeranturin vnū omnia: vt idem oculorū consolatio ceci: est vt quoniā visu priuatus est: voluptatē capiat ex hauditu: cōtra surd⁹ quia voluptate aurium frui non potest: ad voluptatem oculorū traducēdus erit ad monēdusq; vt ex visu capiat voluptates: quibus surditatis incōmodū cōpēset. Qui secū loq: sapiēs vt ante dixim⁹ is est: q secū loq̄t: q nūq̄ min⁹ solus est q̄ cū sol⁹ cū olī crates vidisset adolescētulū secreto ābulātē interrogauit qd illic solus faceret? me cū inq̄t loquor: cui crates caue rogo: & diligēter attēde. ne cū hoie malo loq̄ris. Dixit Plinius mecū & cū libellis meis loquor. Igit̄ nihil nocebit surditas: qn surdus secū loq̄t: secū āt loqui philosophari ē & seip̄m excutere: poterit surdus facere qd sestius: qui cōsūmato die: cū se ad nocturnā qetē recepisset: sic interrogabat animum suū: qd hodie malū tuū sanasti? cui vitio obstitisti: q̄ parte melior es? poterit facere qd Seneca: q quotidie inqt apud me cām dico: cū subla tū e cōspectu lumē est totū diē mecū scrutor facta ac dicta mea reme tior: ita surdus secū loquet animū trunabit. sese intus excutiet examia bit: ingret qd recte fecerit qd pperā: qd lōge salubrius est: q̄ cū altero fabulari: & alterū audire sermocinātē: huc adde qd surditas optabilis est his: q interdū audiūt: q̄ audiuisse nollēt. Aius. n hominū in aurib⁹ hitat: vt dixit olī xerxes: nā q bene audit: is hilaritate pfundit: q vero male is exercebat: surditas ꝓdest leporī: lepores n. surdi celerius pinguescūt: surditas bona est gallinis & ouib⁹: siqdē gallinarū oua accipitris audita voce viciāt. oues abortū faciūt audito tonitru. Cōgerāt in vnū: fingamus inqt quēpiā agere malorū obrutū: cecū surdū: dolo tibus accerrimis affectū oibus deniq; erūnis & calamitatibus præs-

Sapiēs se cū loquit

Dictum cras

Dignus imitatiōe sestius.

Totū diē mecum scrutor

Animus habitat i auribus

Lepus surdus pinguescit.

Ouium abort⁹ ex tonitru

sum tamen si sapiens erit beatitudo obduci obnubilariq; non poterit & eo magis q̄ portus mortis paratus est: quæ finis est erūnarū omnium & laborū: & ita ostendit confugiendū esse ad profugiū mortis: quādo vrgemur doloribus malisq; impatibilibus: vt enim inquit verissime artabanus apud Herodotum: mors est optatissimū perfugium

Portus malorū mors

Mors p̄fugiū erū nosæ vitę

erūnosæ vitæ: ille enim portus vnus & erūnosorum: & effugium miseriarū. Conficiūt: exanimant: trucidāt: negant: verbū hoc gladiatoribus conuenit: qui cōfecti dicuntur grauissimis vulneribus occūbentes: vt docet Donatus: sic Cicero in Catilinā: gladiatori illi cōfecto & sautio. Theodorus lysimacho: hoc optimū in primo cōmentario affati explicatū est: ibiq; scriptum teleges: de vi veneno q̄ cantaridis: vermiculi venerati. Ridiculū est gloriari: perinde ac magnū quiddā sit se posse efficere id: qđ possunt scorpiones: possunt cātaridas videlicet mortē inferre.

confect⁹ gradiator

perses rex captus

Paulus persæ. perseus ille rex macedonū fam igerat⁹: cui plus auri fuit q̄ animi: victus superatusq; bello a romanis se. Octauio dedidit: orans vt ad paulū æmiliū imperatorem duceretur qui illi obuiā cū amicis venit. Assurrexit: vt historici tradunt illachrymauit varietatē scilicet fortunæ secū reputans: quæ regē ex summo dignitatis fastigio in p̄ceps detraxerat tunc perseus φιλοχωρος ī vitæ cupidus turpiter in terrā procūbens: & genua emilii amplectens voces emisit indecoras: quas non tulit emilius: nec p̄ces illius audire sustinuit: immo eū castigans: q; effeminate nimis ac molliter succumberet ictibus fortunæ: & cū perses ne in triūphum duceretur imperare rogaret: inqt: εωισοι τοῦτο εστιν: ideſt in te hoc est: quo dicto significauit illū potestatem habere semetipsum interimendi: & ita contumeliæ per mortē subducendi sed maluit turpiter triumphari: q̄ laudabiliter mori: ductus itaq; in triumphum est vna cū filiis: peritq; in

Lacrymę pauli

Ne triumpharetur In te est. Perses in carcere obiit.

lis & auribus captus sit: prematur etiam doloribus accerrimis corporis: qui primum per se ipsi plerūq; conficiunt hominem: sint fortes longinquitate producti. vehementius tamen: quā vt causa sit cur feramur. Quid ē tandē dii boni quod laboremus: Portus .n. presto est. quoniā mors ibidē est æternum nihil sentienti receptaculum. Theodorus Lisimacho mortem minitanti: magnum vero inquit effecisti: si cantaridis vim consecutus es. Paulus Persæ prçcanti: ne in triūpho duceretur: in tua id inquit potestate est. Multa prima die cum de ipsa morte quereremus: nō pauca etiā postero cū ageretur de dolore sit

car cere animi mœrore cõfectus: vel vt alii tradũt: vigiliis insomniaq; maceratus. Prima die. prima tusculana q̃stione. Postero: secunda tusculana. Aut optãda: si anima est imortalis. Aut nõ timendam si anima est mortalis: & nullus sensus a morte superstes relingit. Aut bibat aut habeat: sic in vita degenda: aut ferendam sunt aduersa. aut per mortem effugienda: vt in conuiuiis græcorum ex lege conuiuali: aut est bibendum: aut abeundum cancio græca est cõuiualis Ωερε ωιρε τριο ωιρε α μα τεττερα hoc est: bibe quinque: bibe tres: bibe quattuor cyathos preterea bibere greco more: est cum cyathis mero plenis saltare & primo deos: deinde amicos suos nominantes: totiens merum bibere: quotiẽs deũ & caros suos nominatim vocant ad quem morẽ

Cancio græca cõuiualis.

Bibere græco more.

dicta de morte: que qui recordetur: haud sane periculum est: ne nõ mortem aut optandam: aut certe non timendam putet. Mihi quidẽ in vita seruanda videtur illa lex: q̃ in græcorum conuiuiis optinetur. Aut bibat inquit aut habeat: & recte. Aut enim fruatur aliquis pariter cum aliis voluptate potandi: aut ne sobrius in violentiam vino lentorum incidat: ante discedat. hic

alluſit horatius cum ait: de lunæ propere nouæ: da puer auguris munerenæ: quidam autumant: legem bibendi græcam esse vt totiens bibã quot littere sint in nominibus: amicarum: quas nominati vocant siue amicorũ: hinc illud. M. Tulli ex verrinis: fit sermo iter eos: & inuitato: vt græco more biberetur ad hunc morem alluisse videtur epigrammatista: Næuia lex cyathis: septem iustina bibatur. Ante discedat: viget in præsentia hic mos apud transmontanos fere omnes: vt prouocent in certamen ludumq; bibendi: bibentes vltra ventris capacitatem: ad vina perdenda. geniti qui si forte recusaueris combibere excandescunt: indignantur: oderunt: vt abitum magis quam aditũ malis: vt melius fuerit non venisse q̃ bibisse. Ego cum parisiis in celeberrima galliarum ciuitate puer adhuc studia humanitatis publico auditorio ac frequẽtissimo profiterer quotidie vocabar: quotidie inuitabar a gallis litterarum studiosis nimiũq; amantibus mei: vt comiserem biberem vt comesarer. Ego qui stomachi mei mensuram noueram: & iam gallorum mores probe: callebam: vt spiritus illorum alioqui ferroces mitigarem: meipsum acculabã: constitutionem corporis mei criminabar: tanq̃ morosam & imbecillam: dolere me simulabam q̃

Bibere græco more.

Prouocatio in ale am bibendi.

Puer professus

Studia in gymnasio parisiorum.

Inuitabar ad cõpotationes.

non essem ea firmitudine & robore membrorum septus: quo illi vt ego quoq; possem cum illis vna venialibus voluptatibus indulgenter inseruire: & ita citra prouocationem eorum tracūdiæ rationem habebam bonæ valitudinis: que maxime noticia sui corporis sustentatur. mihi placet illud socraticū esse & bibere vt viuam: secus videtur mul-

Edo & bibo vt viuam Schola asotoꝝ Edamus &bibam⁹

tis immo: plerisq; omnibus: viuere vt edant & bibant: quorum deus vēter est: qui concinūt illud ex schola asotorum depromptū. Edamus & bibamus cras enim moriemur: sed cum ad maiora sublimioraq; nos deus genuerit: q̄ vt cibum digerere & vinū percolare nouerimus: foueamus hominem ex ea parte qua præcios̄ior est: atq; præstātior. Qui corpori seruit: nunq̄ liber erit: cuius curam habendam & quidem diligentissimam cē seo: cum corporis fulturis animus sustineatur: sed ita tamē: vt animi cultura preponatur: vt animi imperio vtamur: vt mēs velut regina dominetur: libet interdum in hęc veluti diuerticula a p posito deflectere: ad ganeones popinones q̄ taxandos: qui abdomini mancipati: & culinarum asseclæ: ob nullam aliam causam se natos esse arbitrantur: nisi vt edant & bibant: qui se tum beatos credunt: cū saliaribus cenis distenti: & opimis epulis farti & largo vino obruti nec orientem solem viderint: nec occidentem. Hieronymus: de hoc supra dictum est: cui summū bonum ē interdum idem quod epicuro videlicet nihil dolere: is enim maxime probat indolentiam. Quod si his philosophis: argumentum a minori ad maius: cuius hic est tenor sus: si philosophi voluptarii vt epicurus: vt Hieronymus: vt aristippus apud quos honestum: per se parum valet: censet semper beatum esse sapientem: quanto magis: hoc sentire oportet: socratem & platonem maximos philosophorum: qui virtuti tantum tribuunt: vt nulli magis: vt sola virtute reliqua bona obscurari dicant: sicut in cęsi theatris animus obscuratur. Id illi crassum: quiddam: epicurus & epicurei honestum illud: quod tantopere laudant stoici: qđ summū bonū esse

Indolentia

Virtute reliq̄ ob scurari.

insurias fortune quas ferre neces de fugiendo relinquas: Hæc eadem que epicurus: totidem verbis dicit & Hieronymus q̄ si his philosophis quorum ea tententia est: vt virtus per se ipsa nihil valeat: omne quod honestū nos & laudabile esse dicimus: id illi crassum quiddam & inanis vocis sono decoratum esse dicant & tamē semper beatum esse censent sapiētem. Quid tandem a Socrate & Platone perfectisq; philosophis faciendum pu

Animi cult⁹ præponēdus

In gulones

censet qđ solũ expetendũ: solũ laudabile verais magnificis: magnificẽter prædicãt: id dicũt verbis quidẽ decoris obuolui: re ãt ipla esse cassum quiddã & inane: tãq; stoici voces tantũ inanes fundant: & virtutes ebuliant vtpote magnidici inanilogi: vanidici magisq; veridici: cassum inane: vacuũ: fragile dixerũt veteres: vt cassa nux a Plauto & Oratio dicta. Virgilius cassum lumine: & ethere cassos dixit p vita priuatos: & vacuos: vnde retia: cassis & p diminutionẽ cassiculi nũcupãtur. Hieronymus: nequaq; aranearũ mihi opponas cassiculos. Alii: vt peripatetici & academici. Alii autẽ vt stoici. Tanquã honorari⁹ arbiter: sicut ius prętorũ ab honore p̃toris honorariũ ẽ noiatũ: vt scribit Papinian⁹: qđ quasi viua vox est iuris ciuilis: ita honorarius arbiter ab honore dictus: quem honoris causa vtraq; pars summũ facit suæ cõtroversiæ iudicẽ & qđ ille decidit: ea stãt sentẽtia. Imus ad arbitrũ: hoc mõ: vt neq; nihil: neq; tãtũ quantũ postulauimus cõsequamur. In arbitrio mitte moderatũ: ęquũ est: cũ ad iudicẽ causã labefactari aĩaduertũt ad arbitriũ confugiunt: De arbitris arbitrorũq; generib⁹ alibi plura ex sẽtẽtia iurisc̃onsultorũ & oratorũ. Carneades itaq; ille nouissim⁹ philosophorũ ita diiudicabat de cõtrouersia stoicorũ & pipateticorũ: vt res optime decideret: stoici ingt dicũtur cõmoda bona corporis & fortunæ peripatetici bona appellãt: sed cõmoda stoicorũ & bona peripateticorũ: vocabulis dissidẽt re ipsa cõsentiũt: quãdo peripatetici nõ plus tribuũt: diuitiis & bonæ valitudini: quæ sunt bona corporis & externa: q̃ tribuãt stoici: quãuis alteri bona dici hæc velint: alteri cõmoda: itaq; talia nõ magis desiderãda expetẽdaq; secũdũ pipateticos videri dicebat: q̃ secũdũ stoicos: cũ nõ tãverba attẽdẽda sit q̃ res. Si ergo cõmodorũ appellatione idẽ signficatur stoicis: qđ peripateticis appellatione bonorũ tractata lis: est & res iudicata iudice Carneade: vt de finibus bonorũ disputãtes stoici & peripatetici inter se sint cõsentiẽtes reb⁹ ipsis:

Magnidici stoici

Cassum quid cassiculi aranearum

Ius honorarium. Honorarius arbiter

Decisio carneadis

Re cõsen tiẽtes ver bis dissi dentes.

quãuis vocabulis dissidentes esse videantur. Hunc locum. s. de finibus bonorum: de vita beata: quæ sine virtute esse non potest que in solum cadit sapientem: qui semper beatus est: serenus imperturbatus: vt cælum supra lunam semper liquidum est & defecatum. Ad brutum: cui. s. dedicantur nominati hi quinq; libri Tusculanarum quæstionũ. Alteros: sicut qnq; alteri de finibus bonorũ eidem Bruto nuncupatim mittuntur. Lacessiti: prouocati: dum ille vtpote doctissimus in philosophia ꝓuocauit Ciceronem ad talia cudenda cõmentanda q; que. Cum ipse librum quoq; de virtute accuratissime scriptum ad Mar. Tullium misisset: quemadmodum autem Carneades tanq̃ honorarius arbiter diiudicare solebat controuersiam stoicorum: sic & nos disputationem de vita beata copiosissime elegantissimeq; tractatam: non tanq̃ arbitri sed tanq̃ opinatores & interꝑtes fortasse veridici ita eludamus: vt in virtute censeamus positam esse vitam beatam adiunctis & corporis & fortunæ bonis: siue commodis: que sunt ad virtutis vsum idonea: sine quib⁹ sapiens videtur nõ posse satis fungi virtutis officio: nec satis conducenter philosophari. Quo circa Deum optimum maximum exuperantissimum: vita mundanum adorantes deprecemur vt virtute prediti bona valetudine fulti: facultatibus idoneis ac minculati nulla mortis formidine procul. Indolentia leti: euthymia tranquilli: bene ac beate viuere dissidendi negabat: quare hunc locum cæterarum disciplinarum philosophi: quẽadmodum obtinere possint: ipsi viderint. Mihi tamen gratum est: quod de sapientiũ perpetua bene viuendi facultate dignum quiddam philosophorum voce profitentur: sed quoniã mane est eundem has quinq; dierum disputationes memoria comprehendamus: equidem me etiã conscripturum arbitror. Vbi. n. mel⁹ vti possumus hoc cuiusmodi est otio. Ad brutumq; nostrum hos libros alteros quinq; mittemus: a quo non modo impulsi sumus ad philosophicas descriptiones: verũ etiam lacessiti. In quo quantum cæteris profuturi sumus non facile dixerimus. Nostris quidem acerbissimis doloribus: variisq; & vndiq; circunfusis molestiis alia nulla potuit inueniri leuatio.

Nostra opinatio.

Deptæcatio Philippi Beroaldi.

possimus & scribendo commentando: legendo: vitam longiturnam procudere: mox cum ex hac vita migrabimus vt in eternam vitam recipiamur: quæ summum est bonorum: vbi beatissimi euo sempiterno perfruamur.

Habes mi Philippe commentarios tusculanarum questionū totidem a me mensibus: quot libris constant pro virili parte exactos elucubratosq; singulis. n. questionibus singulos mēses impendimus: subsiciuis: tamen horis ista tractantes: alioqui vt optime nostri: lectionibus publicis priuatisq; distenti. Scio plura congeri addique potuisse: nec inficior. sed parcendū fuit aurium fastidio: cum non minus interdum peccet: nec minus fastidiēdus sit: qui effusius dicit: q̄ qui astrictius: spero hæc annotamenta studiosis & bonæ frugi scholasticis profutura placituraq; & tibi potissimum cui: nostra omnia qualiacunq; sunt probantur. Vale.

Cōclusiū cula commentariorum.

Commentarios hosce Questionum Tusculanarum a Philippo Beroaldo Diligenter compositos. Impressum Parhisii in Bellouisu Pro Ioanne Petit Commorante in vico diui Iacobi Ad intersigniū Leonis Argentei. Anno domini. M.cccc.ix. Mensis Ianuarii.

¶M.T. Ciceronis Quæstionum Tusculanarum Haud spernendus quarũcũq; dictionũ sentẽtiarũq; adnotandarum. Index.

Ab.

Abacus. folio.ccxxvi
Abacus tabula geometrica. eodẽ
Abacus in ædificiis. eodẽ
Abditæ causæ. civi
Abies in ædificiis valida. cxxix
Abietarius. eodem
Abscindi dextrã homicidæ sui. folio xlii
Absyrtus diuulsus a medæa. cxvii

Ac.

Acadæmia in tusculano. ciii
Acadęmia Ciceronis. eodem
Academia penultima lõga. eodẽ
Academia. clv.
Academici cõsideratores. vii
Aceruus. ccix.
Acerualis. eodem
Aceruus sorites. lxxvii
Acetum mulsum. cxxviii
Acerba bonoꝝ mors. cxliii
Acheron. viii. &. xxiiii
Achtheeodon. cxxxviii
Achilles iracũdissimus clxxviii
Achilles fœlix. cclvii
Achradina insula. ccxxiii
Acies xxxvi
Acies laconica ad tibias. folio lxxxi
Accipenser pisces. cxxvii
Acquisiti mores. cxciiii
Actum agam. cxxxii
Acromatica. lxvi
Accusatoris nomen sordidum. folio iii
Accusanda natura. xliii
Aculeus in apibus. xc
Aculeorum remedium. eodem
Acumen carneadis. xxxv
Acutior animus ex complexione corporis. xliiii
Actio sepulchri violati. xvii
Actii exemplum. cviii
Actius tragediographus. folio clxxix
Acti iucundi labores. ccxxiiii
Acyrologia. xlviii

Ad.

Adamantina vincula. ccxxiiii
Ad amorem salus. clxxii
Adiaphoron. viii
Adiaphora. clxvi
Addictus nulli sectę. clv
& ccxxxviii
Ad cœnam renunciassem. lv
Adesum. lxxv
Ad manũ est quod sat est. folio cxxxv
Ad mala occalescunt. cxlii
Admirari nihil. cxx
Ad rempublicam non accedit sapiens. ccxxxii
Adulat. lxxv
Adulari hunc. cxiii
Adulatores græci. xlviii
Aduersus cald os lii
Aduersus solem. cxxiiii.
Aduentitia omnia. eodem:

Ae.

Aer. xxvii
Quęre diphthongos in littera E.

Af.

Affatim lxxv
Affectiones. lxxxv
Affectus. eodem
Affectus. cxv
Affectiones naturales. folio cxy

Affectiones. cxv
Affectus doloris potētiſſimus. folio cxliiii
Affectus. clxii
Affectus animi. clxvi
Affectio. eodē
Affectibus humanis bruta carent. olio clxviii
Affectus ſtoici extirpant. clxxi
Affectus læticiæ. eodem
Affectus ſimulare. clxxix
Affectiones naturales. clxxxi
Affectū bellum. cciiii
Affecta æſtas. eodem
Africani filius notatiſſimus. folio xlv
Africanus ſemper pædiam cyri in manibus habebat. xcvi
Africanus fratris obitum tulit. folio cxlix
Africanus eloquens. vi
Afranius togatorius. clxxv

A g.

Agere animam. xiii
Agere recte vel perperam in nobis eſt. clxviii
Agere tabellis obſignatis. folio ccxiii
Agelaſtus. cxxi
αγελαστος. eodē
Agmen. lxxxi
Agamēnon ſcindēs comam. folio cxxxviii
Agatotyche. ccix
Agricolatio queſtuoſa. ccxl
Agrippa merſit in acetum crura. folio lxxxvi

A i.

Aiax inſanus. cvii
Aiax magiſtrophoros. eodem
Aiacis ſors. clxxvi
Aiacis & hectoris mutua dona. folio eodem
Aiacē furor impulit in mortē. folio liii
Aiax apud ouidiū. clxxviii

A l.

Alacer. clx
Alacritas. eodem
Alacris cymbroy philoſophia ſi lio xcvii
Alea. cxxxi
Algedon. cxxxvii
Alexandri epithenſis mors. folio. xxiii
Alexādrum ſcyphus herculanus condidit. lii
Alexandri æternum crimen. folio cxiii
Alexandri dictum. ccxlv
Alexandri & diogenis colloquiū. folio ccxlii
Alexandri pœnitentia. cxcii
Albonius a catone reprehēſus. folio lxvi
Alius fortis alius prudens. folio lxxix
Alcmeon matricida. cvii
Aliud non dolere aliud eſſe inuoluptate. cxxvi
Alcibiades. cxxvi
Alcibiades caſtigatus. clviii
Alcibaides protexit ſocratem. folio eodem
Alcibiades procliuus ad luxum. folio eodem
Alcibiades ſocrati dilectus. folio clxxxvii
Aleus erraticus. cxxxix. & cl
Aluum ex timore fundi clvii
Aliquis. cli
Alæ equitum. cli

Alba pituita. clx
Alexicacos. clxxvii
Alens anima. ccxiiii
Alopeciæ. ccxlvi
Albucius. ccliii

A m.

Amator respectu amati. folio clxxxviii
Amator patriæ menecheus. lxii
Amazon. cxiii
Amatorius furor. clxxxvi
Amator mulierum iupiter. folio clxxxviii
Ambrosia. xxxviii
Ambracia. xlv
Ambulatio pomeridiana. folio lxvii
Ambesum. lxxv
Ambitio misera. xcv
Amentia. cv
Amicitiæ sententiæ coniunctio. folio cxxxii
Amicitia propter se & vtilitatem. folio clxix
Amicitia bonum maximum. folio ccxxxii
Amicitia nihil præstantius. folio eodem
Amicitia expetenda. eodem
Amicitia nota. eodem
Amicitia in scholis sancta. folio eodem
Amicus alter & ipse. cxlvi
Amicorum aspectus dulcis. folio ccxxxii
Amicorũ optimus Min⁹ Roscius. folio eodẽ
Amicoꝝ par roscius & Beroald⁹. folio eodem
Amnestia. liii
Amphilochicum argos. cvii
Amphibia. ccxiiii
Amor inordinatus. cxlvi
Amor artemisiæ in maritum: folio cxlvii
Amor magnus deus. clxxxvi
Amor alatus. eodem
Amor puer. eodem
Amor morbus. clxxxvii
Amoris vicia. clxxxvi
Amor mutuus suauissimus. folio clxxvii
Amore nihil concitatius. folio clxxxviii
Amor cœlestis. eodem
Amor vulgaris. eodem
Amores puerorum. eodem
Amor creticorum. eodem
Amores prepostori. clxxxix
Amor quid sit. cxc
Amoris origo. eodem
Amor cedit rebus. cxci
Amoris pedicæ inexplorabiles. folio cxc
Amoris vicia secundum plautum. folio eodem
Amor an opinabilis an naturalis. folio cxcii
Amor tes vltronea. eodem
Amor potentior igne. eodem
Amygdala prima floret. folio ccxliii

A m

Anacharsis. ccxli
Anacharsis scitum. cxlii
Anacreon acino vuæ strangulat⁹. folio cxxxvii
Anacreon. clxxxix
Anacre necessitas, cxxxvii
Analgisia. cviii
Anapestus, lxxxi
& cxxxvi

Anatomæ. xxix
Anatis morbus. li
Anaxagoras. lviii & cci
Anaxagoras cõtemplandi causa natus. cxx
Anaxagoras patrimoniũ reliquit. folio cclviii
Anaxagoræ dictũ. eodem
Anaxarchi tolerantia. lxxix
Analytica. ccxxx
Anaximenes. ccxxxi
Anaximander. eodem
Ancephaleosis. lx
Ancillis ędes matutæ interdicta. folio xviii & xix
Andronicus liuius. iiii
Andromacha ennii. cxxix
Andromacha vnde. eodẽ
Andria. clxxix
Andromeda. cxcix.
Angor. clx & cxv
Angina vinaria. eodem
Anima. xii
Animus. eodẽ
Anima & animus vnde. xiii
Anima an sit harmonia. xiiii
Animæ potẽtiæ. eodem
Anima platonis triplex. eodẽ
Animę partes octonæ. eodem
Anima ex traduce. xl
Animantia. xv
Anima alẽs vegetatiua. eodem
Animæ opiniones. eodem
Animas in cœlũ redire. xvi
Animæ natura ignoratur. xvi
Animi essentia. xxvi
Animorũ cibus theoria. xxvii
Animo videmus. xxix
Animi natura ignoratur. xxxi
Animorum subtilitas. eodẽ
Anima an sola homo. xxxii
Anima ex se mouetur. xxxiii
Animæ duæ in hoĩbus. eodẽ
Animus deus. xxxviii
Animam tandiu durare q̃ corpus. folio xlii
Animũ dolere posse nec mori. folio xlii
Animi in macie. c
Animæ quid trahant a planetis. ci
Animus ex cõplexione corporis acutior. cii
Animi morbi vicia. cii
Animi medicina intus. eodẽ
Animum curans curat corpus. folio eodem
Animus sapientis vt mundus. folio eodem
Animi motus non conuellendos. folio. cviii
Animus mortalium. cxi
Animus tumens in vicio. cxii & cclvii
Anima amanti animica. cclv.
Animi cõtractio. cl
Animos ad lyram componem. folio cli
Animi ferociam musica mollire. folio. eodem
Animorum vis duplex. clvi
Animę perturbationes. eodem
Animi pulchritudo. clxvi
Animus immotus. clxxii
Animus corpore præciosior. folio clxxxi
Animi flores. cxc
Animalia pro diis. ccxxxvi
Animantiũ origo. ccxxxi
Animus facit beatum. cclii
Animi nubila sol serenat. cclv
Animus intentus tanq̃ arcus. folio eodem

Animus habitat in auribus. folio cclx
Animi cultus ꝑponendus. cclxi
Antonius. ix
Antiparistasis. xxvi
Antiaxon plaga. xxxix
Annus vnde. li
Auunculus vnde. ccii
Antimachi dictum. lxxiii
Anthiochus cõtra philonem. folio lxvii
Anthiochus ciceronis magister. folio ccvi
Antidactilus lxxxi
Antitheton. xci
Antonius incesti reus. xcii
Annominaton. cxxix
Antipophora. cxxxii
Anteros. clxxxvi
Antisthenes. ccix
Antonius orator. ccxii
Antonii oratoris mors. ccxxii
Anguiculos strepere. ccxiiii
Ania. cxxxviii
Annus ad lugendũ fœminis. folio cxliii
Anniculæ superstitioſę. cxlv
Anthraces. clx
Anthracinus color. eodem
Anser comes indiuulsus. cclii
Aniculæ dictum. cclvii
Anxiferi vertices. lxxiii
Antiquis moribus res stat. ciii
Anxietudo. clx.&.clxv.
Anypodeti discalciati. ccxli

Ap.

Apparatus olerum facilis. folio ccxlvi
Apathia stoicorum. cciii
Apathes. cv.&.ccv
Apagesis. lxxxv
Appello. clii
Appellatio. eodem
Appellatio frugum. cxiii
Appetitus. lxxxvii.&.clvi
Appetentia. clviii
Appetitus Veneris ardentissimus folio clxxxvi
Aper erimanthius. clxxvii
Aper non meminit irasci. folio clxviii
Apodixes grammaticæ. folio xxv
Apollo cedrinus. cxxix
Aporretici. ccxxxix
Apoxiomenon. ccxlix
Apium. cc
Aprici. ccxliii
Apricari. eodem
Apodes. ccliiii
Apyrina. cx
Apud inferos cœna bimus. folio lv
Apyria. cclvii

Aq.

Aquam metire. c
Aqua perfusus Socrates ab vxore. folio cxxi
Aquariæ cotes. clxxiii
Aquatum. cciii
Aquilii tunicam. M. Antonius dilloricauit. clxxiiii
Aquilius. ccxxvii
Aquila Iouis armigera. folio lxxv
Aquilonis flatu mares concipiũtur. cclix

Ar.

Argonauis vnde dicta. folio xxix
Argutè. eodem
Argonautæ. eodem

Argumenta immortalitatis animæ. xxxiii
Archimenides. xxxvii
Aries. xxxix
Ardua virtutis via. xli
Aristogyron. eodē
Ars vitæ philosophia. lxviii
Armigera iouis aquila. folio lxxv
Arcana non inuulganda. lxxviii
Arma vulcania. lxxix
Arion citharedus. xcix
Arion adrastus. eodem
Arx. xciii
Articularius morbus. xcv
Aristippi exemplū. cv
Aristippi dictum. eodem
Argos. cvii
Architectus vitæ beatæ. cxxx
Arduū omne preclarum. cli
Arietati dentes. clx
Arostemata. clxiii
Argos. clxviii
Aretæ vnde. clxix
Ars. eodem
Argumentationes quinq; partitę. folio clxxiii
Archetippon. clxxix
Ars meretricia a venere. clxxxvi
Architæ exemplum. cxciii
Archelaus. cci
Argutiola. ccii
Argumentum reciprocū. ccvi
Aristo ccvi
Arbitri petronii versus. ccix
Archelaus an fœlix. ccxii
Archelai crudelitas. eodem
Argumentū stoicorꝫ. ccxvii
Armati fabula. eodem
Argumentū a contrario. ccxix
Arcana in secretario. cxcvi
Archias. ccxxvii
Archemenides. eodem
Arbitriū in nobis liberū. ccxxxi
Aristochius. ccxxx
Aristonis sententia. ccxxxix
Aristoteles. ccxl
Artoxerxis exemplū. ccxlv
Aristides iustus. ccli
Aristides exilium. eodem
Archesilas. cclii
Archesilas vt hydra. eodem
Aranearū cassiculi. cclxi
Arbiter honorarius. eodem

A s.

Astragalizontes. v
Assensiones. xvii
Astrologiæ inuentor athlas. folio xxxvi
Aster. xxxix
Astrum. eodem
Aspręta. lxxv
Aspernabilis odor. cxviii
Aspectus amicorū dulcis. ccxxxii
Aspidum genera. ccxxxvi
Asclepiades sine ægritudine. folio cclvii
Asotorū schola. cclxi
Asclepiadis medicina. cclvi
Asclepiades cœcus. eodem

A t.

Atomi. xvi & xxvi
Atheos. xx
Athlas. xxxvi
Attici. lxiiii
Athletarum cibus. xxxiiii
Attica musa zenophon. xcvi
Atra bilis. cvii
Athamantis furor. eodem
Atrida. cxvii
Atrophia. eodem
Atrophi. eodē & cxxv & cxci

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Athletæ. ccxxxiiii
Athenodori documentũ. cxcii
Athlas astrologus. cxcviii
Athlantes anonymi. eodem
Attali philosophi sententia. ccxlii
Atticum talentum. eodem
Athenæ. cclxiiii
Attili reguli crnciatus. cciii

A u.

Auctoritas pro ratione αυτοσ εφα. xvii
Aureũ vellus. xxix
Aurea mediocritas. clxxv
Aurea mala. lxxiii
Aurei nũmi philippi ccxvii
Aurũ tholosanum. cciii
Aures. cxc
Autocinedon. xxxiiii
Auernus vbi magica. xxiii
Auunculus vnde. cii
Augustinus cepit philosopharile= cto hortensio. lxv
Auleticus calamus. cxxvii
Auarus. cxlvi
Auaricia. eodem
Auspicia. cli & clii
Auersa venus. clxiii.
Auellana nux. ccxxiiii
Aues ne an oua prius. ccxxxi
Augustinus. ccxxxix
Audire male. cclix

A x.

Axiomata. x
Axioma. eodẽ
Axis. xxxix

B a.

Balneator frigidus. cxlii
Baiulus. cxlviii
Baiulare. eodem
Batyllus. lxxxix
Bardus. cxciii
Bacifera arbor. ccxiiii
Basilica nux. ccxxiiii
Babylonica tapecia. ccxxvi
Baccæ. xx
Barba irrusata. xviii
Barbarorum sanctitas. xlvii
Baritus militũ clamor. lxxxi
Bacchi altor silenus. lxi
Balista. xcii
Balistacium. eodem
Baphia. cii
Barba philosophorum. fo= lio cxviii
Barbicinũ hircinum. eodem
Barbarorũ fertilitas. cxxix
Baculus & pera. cxxxv
Bases colũnarum. ccxxiii
Balbutire philosophos. fo= lio ccxxxiiii

B e

Beatitudo quid. ccx
Beatæ vitæ architectus. cxxx
Beatus miser. cxxxi
Beatissima vita an sit eadem. fo= lio ccvii
Beata vita. cxcv
Beatitudo non sine virtute. fo= lio ccxxxvii
Bene audire. cclx
Benedictus. clxin
Bene viuere. cxxiiii
Beate viuere: eodem
Bellerophon. cxxxix
Bellitani exemplũ. clxxiiii
Bellum affectum. cciiii
Belluata tapecia. ccxxvi
Bellum canit. cxxiii
Bestiolæ diales. fo= lio lii
Bellator xerxes. fo= lio ccvi

Beroaldi amicitia cũ Roſcio. folio ccxxxiii
Beroaldi deprecatio. cclxii
B i.
Bigæ duæ perturbationum. folio cxvi & clv
Bibliothęca. lxvi
Bilis. cvii & clxii
Bilis praſina. xxxiii & clxii
Bianis dictum. cxxxviii
Biberunt coronas. eodem
Binæ æſtates. ccxxxv
Bibiſſe nunq̃ iucundius. ccxlv
Bis ſatur in die. ccxlviii
Bibere more græco. cclxi
Bionis dictum in gulonem. folio cxxxviii
B o.
Bonorum mors acerba. cxlv
Bona. clv
Boni nec beati. cciii
Bonum honeſtum. clxxviii & ccv
Bonum conſtat ex multis. folio ccx
Boni rari. eodem
Bona quæ non laudabilia. folio ccxvii
Bona. ccxiii & ccxix
Bonorũ oratorũ genera. lxiiii
Bonũ non eſſe diuitias. lxxvii
βωμολικεσ. lxxxvii
Boſphorus. xxix
Bouinator. cxxvi
Bonum ſummum quid ſit. folio ccxxxviii
Bonum ſummũ ex triplicibus bonis. ccxxxix
B r.
Brephotrophia. clxii
Bruta carent affectibus humanis. folio clxviii
Bruti ſtatua. cli
Brutus in aruntem. clxxvi
Breuiloquentia. clxx
Bruti liber de virtute. cxcv
Breuis mundus. xlii
Bruti mors: xlv
Bragmanes. c
Bracteata fœlicitas. folio xxxv & ccxvii
B u.
Bubile. cxii
C a.
Catonis origines. iii
Calculatores. v
Cato portius. vi
Carbo orator. vi
Cauſæ. vii
Capena. x
Calatinus. eodem
Catus qui. xiii
Carnis anima ſanguis. xiii
Cauillator. xiii
Caſcũ quid. xvii
Caſtores opitulatores. xvii
Carneadis acumen. xxv
Cantus cygnorũ in morte. xli
Cato virtutum exemplar. xlii
Carere febri. xlviii
Caro omnis fœnum. li
Cantharides. lvi
Cades in ſepultura. eodẽ
Cadauerum conditura. lviii
Canes ſepulchrales. lix
Canophora. lxii
Capillus paſſus. lxiii
Cato albinum reprehendit. lxvi
Cauendum dedecus. lxx
Caligulæ dictum. lxxvi
Cataphractus. lxxx

Caceſia. lxxxvii
Calcare. eodem.
Calamus vnde. lxxxix
Calamus ſe vltroneus cremat. folio eodem
Cantabri ſpurcus. xcviii
Captus hominũ. eodem
Captus mente. cvii
Caliſthenes Theophraſti. cxiiii
Cataphracta. lxxxi
Cathorethoma. cviii
Caliſthenis nex. cxiiii
Cauſæ abditæ. cxvi
Caceſia. lxxxvii & cxvii
Carnificina. cxix
Caro vnde. eodem
Canere receptui. cxxiii
Canit bellicum. eodem
Cauſa ruboris. cxxvi
Calamus auleticus tibialis. folio cxxviii
Calix. eodem
Cantores ſceníci. cxxix
Cadere ex regno in ſeruitutẽ. folio cxxxiii
Cani vellebantur. cxxxix
Calua venus. eodem
Caligulæ ſolatium in luctu. eodẽ
Campus aleus erraticus. eodem
Catonis penitentia. cxlii
Caro ceruina. cxliii
Cato forriter filii obitũ tulit. folio cxliiii
Cato filium & vxorem interemit. folio eodem
Caſtorea nomen matris in viduitate permanſit. cxliiii
Caritas ordinata. cxlvi
Catullus eodem
Calamitatis exul nomen. folio cl
Capitale ſupplicium famoſi carminis. cliii
Carmen malum qui incantaſſet. folio cliiii
Carneades. eodem
Cautio. clviii
Categoremata. clxi
Categorica. eodem
Cauſa morborum. clxii
Catarrus. eodem
Cacia. clxix
Cacoſis. eodem
Cauſa longioris vitæ. cxliii
Cano intempeſta. clxxxiiii
Cardo rerum. clxxxiiii
Cachinnus. clxxxv
Cacexia. cxci
Cato vticenſis auunculus Bruti. folio cxcvi
Cato virtutũ imago. eodem
Caſiopea. cxcix
Carnifices ſub Andromeda. eodẽ
Carneades. cci
Cato auunculus bruti. eodem
Cacotychæ. ccix
Caſus quid. ccxi
Cauſa rerum inuenta ſunt verba. folio ccxii
Capita contraria exorationibus craſſi eodem
Caligo. ccxv
Catuli mors. ccxxiii
Candentiſſimus ſol. ccxxiiii
Caryon. eodem
Carymon oleum. eodem
Cartibulum. ccxxvi
Canis deus. ccxxxvi.
Calcar gloria. ccxxxvii
Carneades Hieronymus. ccxxxix
Cato. ccxl
Calamitoſus mercator. eodem

Casei paululũ mitte. ccxli
Canis cynicus. ccxliii
Casa casaria. ccxlv
Cardamon. ccxlvi
Caue mihi & musis. ccl
Calamitatis nomen exul. folio ccli
Cauillato. cclii
Callaici & teucro. ccliii
Causa vitiorum oculi. ccliiii
Causa cœli & solis videndi natus folio cclv
Canonica. cclvi
Caius canorus. vi
Causa surditatis. cclix
Captus perses rex. cclx
Cantialis græca cõuiualis. cclxi
Cassum quid. cclxii
Cassiculi aranearum. eodem
Carneadis decisio. eodem

Ce.

Cerebrum regimen mentis. folio xiii
Centrum. xxv
Centralis terra. eodem
Cœlum. xxvii
Cerebrum memoriæ domicilium folio xxxvi
Centauros esse non posse. I
Cœna. eodem
Centauri vnde. lxxii
Cerberus triceps. lxxiii
Celtiberorum mors. xcviii
Cenodoxia. ciii
Cœlebs. cxxi
Certũ quod egimus. cxxii
Ceriti. cxxiii
Cedrus vrebatur in deliciis. folio cxxii
Cedrales. eodem
Cedrinus Apollo. eodem
Cecilius comicus. cxxv
Ceruina senectus. cxliii
Cæsarem appello. cli
Centuriæ equi. eodem
Celeres. eodem
Cœcus. clxi
Cephalus. clxxi
Cicilius comicus. clxxvii
Cœlestis amor. clxxvii
Cedit amor rebus. cxi
Cepheus. cxix
Cæsares fratres duo occisi. folio cxxii
Cerditos quid. liii
Cæstus. lxxxiii
Cæsar facetus. cxxxi
Cespiticiũ tribunal. cxxvi
Cœlum. cxxvi
Cœna. eodem
Ceruices. eodem
Cœcus plutos. cxli
Cœnæ obsono. cclxv
Cepurica. cclxvii
Cœnat Bene. eodem
Cœnat male. eodem
Cœna frugi in posterum. folio eodem
Cœciratis sors durissima. folio cclxiii
Cœcum postulare non posse. folio cclv
Cœcus Didymus in geometria clarus. cclvi
Cœcus Homerus. cclvi
Cœcus Tiresias solus sapit. folio cclvii
Cecutiens. cclvi
Ciceromastyges. xv
Ciuitas ex consensu. xxvi
Cibus nostrorum. xxvii
Cyrenaici ab Aristippo. lxix

INDEX

Cibaria ferre. lxxxi
Cibus athletarum. lxxxiiii
Cibum petere ex flãma. xcvii
Cimbrorum alacris philosophia. folio xcviii
Cimbri. eodem
Circũscribere corpus. c
Ciceronis academia. ciii
Cibis viliſſimis contentus. folio cxxxii
Ciuis meus. cxxxiiii
Cicero doloris patiens. cxliiii
Ciuſle ius. cli
Citima bilis. xxxiii
Ciuitates. cxcvii
Ciceronis magiſter Anthiocus. folio ccvi
Cicures. ccxiiii
Cicuta Socratẽ confecit. xl
Cicurare. ccxv
Cicur ingenium. eodem
Cinna flagitioſus. ccxxii
Cimbri profligati. eodem
Cœlibatum. ccxxvi
Cinnæ mors. ccxxii
Citeriora. ccxxxii
Citima eodem
Cibus perſarum. ccxlvi
Cibus ſimplex ſaluberrimus. folio ccix

Ch.

Charta emporetica. ccxl
Chimermæ. xxxix
Chaldei. lii
Chriſippus riſu periit. lix
Characteris mos. clvi
Chœnix menſura. cc
Chorus vnde. cciii
Chameplatani. ccxxiiii
Chame daphne eodem
Chame ceraſi, eodem
Chriſippus implicatur. ccxxxii
Choa menſura. ccxlvi

Cl.

Clepere. lxxiiii
Cleptum. eodem
Claſſes procinctæ. lxxxi
Clementia dos principũ. xc
Clementiſſimus Cæſar. eodem
Clamor in certamine xcii
Clauſulæ neruorum vngues, folio xciii
Clepſydra. xcix
Clepſydra apud epigrammatiſtã. folio c
Climax. xvii
Cleantis dictum. xciiii
Clitomachus. cxxxiiii
Clauum in horas mutat Epicurus folio cxxxi
Claudianus. cxxxvi
Copeus Romanus. cxliii
Cleantis conſolatio. cxlvii
Claudius. clxiii
Claſtidium. clxxvii
Clytus ab Alexandro confoſſus. folio cxciii
Claudianus de virtute. cxcvii
Cliuiũ ſubeunt. clxxxviii
Clenos. ccxxiiii
Clyſteræ ab Ibi. ccxxxvi
Clari electi athenis. cclxiii

Co.

Commoda naſcentia. ccxiii
Commoda. ccxii
Contraria virtus. ccxx
Conditor Romæ marius tertius dictus. ccxxiii
Conſulatus Marii ſeptẽ. ccxxiii
Conuenæ. ccxxiiii
Coronati. ccxxvi
Coronas bínas biberent. eodem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Colũna. ccxxxviii
Columella. eodem
Columella. eodem
Columelares dentes. eodem
Comœdia in ſicilia iuuenta. folio ccxxix
Columelle ſerui. ccxxviii
Colũnarum baſes. ccxxviii
Conſequens quid. ccxxx
Corruptio vnius genera alterius. fo. ccxxxi
Controuerſiæ cauſæ. vii
Cor cœli ſol. xxxviii
Conſtituendũ quid eſſe velimus. folio. ccxxxii
Colatur in tranſitu mare. ccxxxi
Cognoſce te ipſum. eodẽ
Cognitu digna. eodem
Conuenientia viuere naturæ. folio eodem
Colloquiũ Alexandri & Diogenis. ccxliii
Condimentum optimum fames. folio ccxlv
Cotila menſurę nomen. eodẽ
Contentius. ccxlv
Coqui laconici dictum. eodem
Conſcientiæ vis. ccxlix
Cões anſer indiuulſus. cclii
Contemplatio fęlicitas. cclv
Conſultores. cclv
Conſulti. eodem
Conſilium malũ conſultori peſſimum. eodem
Comparatio leonis ex homero. folio. cclvii
Concipiunt mares aquilone flante. cclix
Compotationes. cclxi
Concluſiuncula. cclxii
Conſideratores Academici. vii
Cocytus. vii
Cognomina metellorum. ix
Conficere. cclx
Confectus. eodem
Continens incendium. xi
Continenter. xi
Cor fons venarum & vitæ. xi
Corculi. eodem
Cordatus homo. xii
Conſilium. xii
Conſenſus gentium. xx
Cognomines. xxiii
Columba ex ligno volans. folio xxv
Concentus. eodem
Correctus liuii locus xxvii
Confirmatio. xxxi
Contra iuſtitiã. xxxvi
Coagmenta. xl
Concertum. eodem
Contẽptor voluptatum philoſophus. xlii
Corpus ergaſtulum. xliii
Compedes. eodem
Cornices polycroniæ. eodẽ
Cõplexio corporis. xliii
Condimentum ſapientiæ ætas. li
Cõmunis mortis locus. lii
Conditura cadauerum Aegyptia. folio lviii
Conſectanea. lxvi
Cõmune grauiſſimum. lxviii
Contrariorum contraria conſequentia. lxx
Cõplexionatum. lxx
Conſtitutum. eodem
Conſtitutio. eodem
Contra A. Gellium de profligato. folio cclii
Contra maledictas linguas. folio ccxvii

Complexio in metrodorũ. lxx
Compedes ſaturni. lxxiiii
Corinthiarius. lxxix
Conflictus ſine ſanguine. folio lxxxiiii
Commentatio. lxxxv
Concoctio mala. lxxxvi
Cõmentum. lxxxv
Contentio. xci
Conſiliũ non eſt in vulgo. xcvii
Conſcientiæ vis. xcvii
Conſcientiæ carnifex. eodem
Correctus apulei locus. c
Corpora inſana. c
Corpora dolentia. ci
Cogita dibaphum cii
Concluſiuncula ſtoicorum. folio ciiii
Conſilium mens. xiii. &.cvi
Contra apathiam. cviii
Confidens in vicio. cix.
Confidentia. eodem
Conſuetudo regina. cxiiii
Contortæ concluſiones. eodem
Conficere. cxix
Confectores. eodem
Comeſt. eodem
Commune. cxxi
Cõmunis error. cxxiii
Contra hyppocritas. cxxvii
Contentiones pertinaces indigne folio cxxxii
Coniunctio amicitiæ ſententiæ. folio eodem
Conciues non dici eleganter. folio cxxxiiii
Cotyla. cxxxv
Comã ſcindens agamemnon. folio cxxxviii
Cornelia delamentata. cxli
Conſcendi & deſcẽdi nauim. cxlii
Cortuus vſuax. cxliii
Corpora duo anima vna. cxlvi
Conſolatio cleãtis. cxlvii
Coniecturalis. cxlix
Contractio animi. cl
Comitia. cli
Comitiales homines. eodem
Componere aios ad lyram. cliii
Cõpoſitus mundus muſica. eodẽ
Commoda. clv
Contraria naturaliter declinari. folio clvi
Conſtantiæ. eodem
Contractio clviii
Contractiunculæ. eodem
Contra inuidos bibliopolas. clix
Color anthracinus. clx
Correcta verba ex decretis. clxii
Corporis vicia. clxiii
Cõtra indoctos ſacerdotes. eodẽ
Corizæ. clxv
Cornucopiæ error. eodem
Corporis ſimilitudo ad animũ. folio clxvii
Contendit neruos. clxvii
Concluſio ſtoicorum. clxix
Corpori repugnans lex mentis. folio clxxi
Cotes olearię. clxxiii
Cotes aquariæ. eodem
Corona obſidionali donatus Aemilianus. clxxvii
Confidere. clxxxv
Confidentia. eodem
Comœdias legi a ſacerdotibus. folio clxxxvii
Comœdia an poema. clxxxviii
Corpora nudare græca res eſt. folio clxxxviii
Contra morem. cxci
Colligere ſeipſum quid. cxcii

Continenda lingua. cxcii
Corynephoros. clxxvii
Corona olympiaca. cxcix
Corona ex apio. eodem
Contemplatio fœlicitas. eodem
Cor non edendum. cc
Contentio ſtoici & peripatetici. folio ccii
Correctus Senecæ locus. folio ccliiii
Copiæ Xerxis. ccvi
Condiſcipuli. eodem
Contrarium nullum ſine contrario. eodem
Contra ſtoicos/& pro ſtoicis. folio ccx
Commoda bona. ccxii

C r.

Craſſus ix
Crani dictum. ix
Craſſus xlv
Crucis mors liii
Criton lvi
Creſphontes & euripides. lxi
Crantor lxii
Cratera philoſophiæ lxiiii
Cretum leges conditæ a mynoe. folio lxxix
Crantor cviii
Crantoris mors eodem
Crimen Alexandri æternum. folio cxiiii
Craſſus agelaſtus cxxi
Creditori facere cõuiciũ. cxxiiii
Critolaus cliiii
Chriſippus niſi eſſet ego non. folio eodem
Cepare clx
Crepitus. eodem
Creticæ cotes clxxiii
Creticorum amor. clxxxviii
Cruciatus attali reguli ccxiii
Crudelitas archelai ccxiii
Critolai libra ccxxi
Crocodilon adorat ccxxxvi
Crocodilus vnde. eodem
Craneum gymnaſium ccxliii
Crantor. ccli
Cratis dictum ccl

C u.

Cupiditas xliii
Cum hoc aut in hoc. lv
Curſores tediferi. lxxiii
Cubare. xcv
Curatio cii
Cupiditas vna furiarum. folio eodem
Curans animũ curat corpus. folio ciiii
Curator datur furioſo & prodigo. folio cvi
Curatores inſanis. eodem
Cupidus mortalium animus. folio cxi
Cupere. cxvi
Cultus reorum cxviii
Cue riſerit craſſus eodem
Cupiditates minuendæ. folio ccxliii
Cupiditas. clvi
Cupedia clxiiii
Cupidinis forum eodem
Cupediatii. eodem
Curatio clxxxi
Cutieulum illitum calce recenti. folio ccxxiii
Cubicularis lectus. ccxxv
Cuias cclvii
Cuiatis. eodem

C y.

Cygnorum cantus in morte. xli
Cyrenaici. xly.&.lxix.&.cxix

Cynoſſonia cxl
Cyriæ doxæ epicuri. cxlvii
Cyrus. cxcii
Cynicæ ſectæ conditor Antiſthenes eodem
Cylindrus ccxxviii
Cylindri eodem
Cylindraceum. eodem
Cynici a moribus canínis lvi
Cyrenaici epicurei. ccxxx
Cynopolitani ccxxxvi
Cynicus canis. ccxliii
Cypſellus ccliiii
Cypſellæ aues. eodem
Cyclopes vnoculi. cclviii

D a.

Damonis & pytheæ fides. ccxxvi
Darius hauſit aquã galea. ccxlv

D e. e.

Declamatio vii
Demoſthenes oratorum regula. folio ix
Deus philoſophorum plato. folio xv
Democritus. eodem
Deos eſſe conſenſus gentium eſt. folio xix
De deo eodem
De deo loquendi timide. xxii
De deo opiniones. eodem
Deus plato xxv
Deo vti frui nummo. xxix
Deus ille fuit. xxx
Deus elatus gaudio perfecto mũdo. xxxvii
Deorum cultus pietas. xxxvii
Deos credere. eodem
Deus animus. xxxviii
Deum feciſſe mundum propter homines. xxxix
De auctiua particula. cvi
Dementire cvi
Dementare eodem
Depoſitum. cxi
Dexteram abſcindi homicidę ſui.
Demas vinculum. eodem
Deus eſt animus. xlii
Democritici. xlv
Decii tres. xlix
De hippocentauris. l
Declamatoris ſcitum. lix
Decreta medicinæ lxviii
Dea ſegetia lxix
Dedecus cauendum lxx
Decorum lxxviii
Deliaca lxxix
Decrepiti minus ferunt. lxxxiii
Decumbere. lxxxiiii
De podagra. lxxxvi
Deprecari lxxxix
Demoſthenes fugit ex prelio. folio xc
Decii mures xciii
De epigonis xciiii
Deſidia pernic oa. xcv
De fumo ad flammam. xcv
Degentes gentes ſiue medici. folio ciiii
Deſertor capite punitur. cxi
Deformis ſocrates. cxxi
De diogene. cxxxv
Deus homo. cxxxv
Decem oratores athenis. folio cxxxix
Demoſthenes eodem
Defunctum filium pater laudauit. folio cxliiii
De obitu matris eodem
De ſtatu ſiue conſtitutione. folio cxlix
Deteriora facilius ediſcuntur. folio clv

Descriptio ethymologię. clvi
Describere. eodem
Democriti euthymia. clxvii
Declinari naturaliter contraria. fo lio clvii
Dentes inter se arietati. clx
De timore pulchra versus. clxiii
De virtute luciliani clxix
De a virtus. eodem
Deucalion desiliuit. clxxii
Demosthenis vigiliæ. clxxiiii
Democritus. clxxv
De euripide. clxxxii
De amore secundum Senecam, fo lio lxxxvii
Delicioſum bacyllus. clxxxviii
De virtute claudianus. cxcvii
Deuteria vina. ccii
Deus natura. ccxiiii
Defloreſcunt. eodem
Dētes continui. ccxviii
Dentifricium. eodem
Dentes zenobiæ. eodem
Decretum ſocratis. ccxxiii
De archimedis obitu. ccxxvii
Dētes columelares. ccxxviii
De origine rerum varia. ccxxxi
Democritus. eodem
De origine animalium. eodem
De vxoribus iudeorū. ccxxxv
Deus canis. ccxxxvi
Decreta. ccxxxviii
De finibus bonorum & malorum multa. eodem
De archimede. xxxvi
De ſardanapalo. ccxlviii
Demoſthenes maximus orator. folio ccl
Demoſthenes hic eſt. eodem
De marati hiſtoria. cliii
Democrit⁹ vltro ſe excecauit, fo lio cclvi
Democriti euthymia. cclvii
Democedes geloſinus. eodē
De reuiuiſcendis corporibus. fo lio eodem
Democritus patrimonii ſpretor. folio cclvi
Demoſthenes declamat ad flu⁹. folio. cclx
Deciſio Carneadis. cclxi
Deprecatio philippi Beroaldi. fo lio eodem
Dictum themiſtoclis. v
Diſpoſitio. vi
Diſputator pigmētis oratoriis ve nuſtandus. vii
Dictum Craſſi. ii
Diſiūctum proloquium. x
Deſcendere. xiiii
Dicearchus. eodem
Diuerſorium. xvii
Dii gentium opiniones. xx
Dignū ſcitu de Themiſtocle. xxi
Diſtichon ennianū. xxii
Diateſſeron. xxvi
Diapaſon. xiiii. & xxvi
Diſſecabant viuos. xxix
Diſcentię ſunt reminiſcendę. fo lio xxxiiii
Diſciplina reminiſcētia. eodem
Diis impoſuit Laomedō. xxxvii
Diſcriminator mūdi axis. xxxix
Diales beſtiolæ. lii
Diagoræ hiſtoria. lx
Diagoras gaudio perlit. eodem
Diſpoſſis manibus. lxiii
Dictum antimachi. lxv
Dictū epicuri. eodem
Dictum apollonii. eodem
Dii olympii. lxxi
Dictata. lxxv
Dictum Caligulæ. lxxvi

Diuinũ poetarum genus. folio lxxvi
Disciplinæ liberales. eodem
Diuitiæ prepositum non bonum. folio lxxvii
Diceosyne. lxxviii
Dromasthigosis. lxxix
Dispalati. lxxxi
Dispuoea lxxxvi
Disuria lxxxvi
Dispepsia mala coctio. lxxxvi
Discessum preclarum e vita. folio xc
Dictum Demosthenis. xci
Dibapham cogitat. cii
Dibapha purpura. eodem
Dictum Aristippi. cv.
Dionysius. cxviii
Dionysii scitum. eodem
Dialecticam repudiant. cxxiii
Dictum Cleantis. eodem
Diecula. cxxxii
Diluere. cxxiii
Dilutum viuum. eodem
Discriminalia. cxxviii
Discerniculum. eodẽ
Diffinitio hominis apuleiana. folio cxxxvi
Dictum Bionis. cxxxviii
Dictum Scythę. cxxxvii
Dialis. cxliii
Dies mortis luctuosus. cxliiii
Diogenes. cliiii
Disciplina regalis. eodem
Disceptator. clv
Dialectica similis pugno. folio clvi
Diffinitio explicat. clvii
Diffinitio quid. eodem
Dignitas. clxvii
Digladiari. clxxv
Diffinitio perturbationis. folio clxxii
Dignum scitu. clxxiii
Dictum Philippi. clxxxviii
Disiuncti. cxcv
Diodorus. cxcvii
Dilutum viuum. ccii
Dictum hellesponti ccvi
Dischetemata. ccvii
Diuitiæ in prepositis. ccxii
Dictum Laconis. ccxvi
Dictum Laconicum. ccxvi
Diuitię non bona. ccxviii
Dictum Emilii. ccxxi
Dominatio. ccxxiiii
Dictum Saturnini. ccxxvi
Dionysius gaudio obiit. ccxxvii
Dialectica disputatrix. ccxxx
Dramasthigosis. ccxxxv
Digna cognitu. ccxxxvi
Diuitiarũ omniũ scientia. ccxli
Diogenis & Alexandri colloquiũ folio ccxliii
Diogenes esse vellem nisi Alexander essem. eodem
Dictum Socratis obsono cœnæ. folio ccxlv
Dictum Alexandri. eodem
Dictum coqui Laconici. ccxlvi
Dieta lepte. ccxlvii
Dion syracusanus. ccxlviii
Diuitiæ parabiles. ccxliiii
Ditare regalius q̃ ditescere. folio ccxlv
Dies. cclv
Diodorus stoicus. eodem
Didymus cœcus in geometria clarus. cclvi
Dignus est argento. eodem
Dictum Aniculę. cclvii
Dictum Anaxagoræ. cclviii

Dictũ epicuri. cclxiii
Diuitiæ ite pessum. cclviii
Dictum cratis. cclx
Dignus imitatiõe festius. eodem
Diem totum mecum scrutor. folio eodem

D o.

Docti græci. iiii
Doctrinarũ duo lumina vi
Domus isocratis officina dicendi. ii
Domiciliũ memorie cerebrum. folio xxxvi
Dossuarii. xxxix
Dolere animũ nec posse mori. folio xliiii
Domi versura. lv
Doctrina cũ elegantia. lxvi
Dogmata. lxviii
Dolor an malum. lxix
Dolorum vertices. lxxiii
Dolor indiferens. lxxvii
Dolor longus leuis. lxxxv
Dolentia corpora. ci
Dolere. cxvi
Docebat pueros in triuio. folio cxviii
Dos vxori alites. cxxi
Dolorẽ consumit dies. cxxii
Doctriniæ encycliæ. cxxv
Dolere. cxxxi
Dogma stoicorũ. cxlii
Doloris ciceropatiẽs. cxliiii
Doricauit antonius tunicam. folio clxxiiii & cciii
Dolor recens aspernatur fomẽta. folio clxxxiiii
Documentũ athenodori saluberrimum. cxcii
Documentum saluberrimum. folio ccxviii
Dominatio Dionysii. ccxxiii
Dogma ecclesiasticũ. ccxxi
Dogmata. ccxxxviii
Domus iutisconsulti oraculũ ciuitatis. ccl v

D u.

Duo doctrinarũ lumina. vi
Dumeta stoicorum. xi
Duæ animæ i hoibus. xxxii
Duæ viæ inferorum. xl
Duo minoes. lxxx
Duplex gloria. ci
Duplex mundi tormentũ. cxiii
Duæ perturbationum bigæ. & cxv
Duæ socratis vxores. cxxi
Duo gracchi fratres. cxxi
Duo aiaces. cxlv
Dulce merenti populi dolendum. folio cxlviii
Duplex animorum vis. clvi
Dũ doleat aliquid. clxxv
Duo amores. clxxviii
Duo cæsares fratres occisi. ccxxii
Duo de quadraginta. ccxxiii
Duo questores sicilienses. ccxxvii
Dusmosum. ccxxviii
Dumi. eodem
Durabiles poetæ. cclvi

D y.

Dysenteria. lxxxvi
Dyspnoea. eodem
Dysuria. eodem

E a.

Eautõtimorumenos. cxli

E b.

Ebullire virtutes. ccxvii
Ebrius. clxv
Ebriosus. eodem
Ebrietas infamia voluntaria. folio ccxlvii

E c.

Echidna lxxiii
Echo. cii & ciii
Eccleſiaſtici contra ſtoicos. clxxi
Echemythia. cc
Eculeus. cciī
Eccleſiaſticum dogma. ccxxxi

E d.

Edes matutæ interdicta. xix
Ediſcere tacite debemus. lxxv
Edilia. cxlii
Edendū cor minime. cc
Edentula. ccxviii
Edo & bibo vt viuā. cclxi
Edamus & bibamus. eodē

E f.

Effractores. xlii
Effigies mortui in conuiuio. lviii
Efferre. clxxxiii
Effutire. ccxl

E g.

Egeſippi ſententia. xlii
Egrotatio pompeii. xlvii
Egyptia cadauerū conditura. folio lviii
Egeſtas patrii ſermonis. folio lxxx
Egritudo. ciii
Ego homūcio non facerem quod deus clxxxvii
Egypti vrbes ab animalibus nominatæ. ccxxxvi

E i.

Eiulatio. lxxxvii
Eimarmene. ccxxxii

E l.

Eloquens Aphricanus. vi
Elementa in an animantibus. folio xxvii
Elegantia cum doctrina. lxvi
Eleates. lxxxix
Elea. lxxxix
Elementa tria ſine ſapore & odore. cxxvii
Elogium. xxi
Eleganter non dici conciues. folio. cxxxiiii
Elugere, clx
Elementa principia. ccxxxi
Elementorū recurſus. eodem
Elementa decem. clxi
Elures. ccxxxvi
Elucificaſſe. cclvii.
Eloquentia expanſæ manui. folio clvi

E m.

Emporos. ccxv
Emporetyca charta. eodē
Emilii dictū. xii & ccxxi
Empedocles. xiii
Emiliani panetius comes folio xlv
Emilii pauli verba cxliiii
Emilio quattuor filii. eodē
Emilianus obſidionali corona donatus. clxxvii
Emiliani exemplum. cxix
Emulus. clix
Emulatio. clix & clxxx

E n.

Ennius. iiii
Endelechia. xv
Endelechiſmos. eodē
Entelechia. eodē
Enteleches. eodē
Ennianum diſtichon. xxii
Ennius lugeri noluit. eodem
Enniānus neoptolemus. lxiiii
Encyclios. lxxviii
Encyclopædia. eodem
Encyclia. cviii
Ennii telamon. cxix

Ennii andromacha. cxxix
Ennii medæa. cxl
& clxxxviii
Enoch. cxcviii
Enigmata pythagorica. cc
Endecasillabi sidonii de Demosthene. ccl
Encycliæ doctrinæ. cxxv

E p.

Epaminũdas. v
Epitensis alexandri mors. xxiiii
Ephemerum. lii
Ephori. liiii
Ephoria. eodẽ
Epilogus. lx
Epicuri dictũ. lxv
Epicuri secta. lxx
Epicuri epistola. lxxxvi
Epicuri mors. eodem
Epaminũdas percussus sparo. folio xciii
Epigoni. xciiii
Epethymeticon. ci
Epictetus. cv
Epicurei lecticam repudiant. folio cxxiii
Epicurus secũ pugnat. cxxv
& cxxx
Epicurei vmbratici. eodẽ
Epicurus modo voluptari⁹ modo seuerus. eodem
Epicuri verba. eodem
Epicurus clauũ in horas mutat. folio cxxxi
Epicuri cyriæ doxæ. cxlvii
Epulones tres philosophi. cliii
Epithymicon. clxi
Epitaphiũ tymonis. clxiiii
Epicuri epistola. ccxl
Epistola epicuri. eodem
Epicuri tenuis victus. ccix
Epicuri sententia. eodem
Epicurus homo cautus. eodẽ
Epitaphiũ nomen libri. ccxiii
Epitaphista. eodẽ
Epicuri cyrenaici. ccxx
Epicurus. ccxxix
Epicuri sententia. ccxli
Epistola Platonis. ccxlviii
Epicuri sententiæ. cxxxii
Epithaphiũ sardanapali. folio ccxlvii
Epicuri dictũ. cclvii

E q.

Equester neptunus. xcix
Equabilitas in vita. cxxi
Equuleius. cxlii
Equulus. eodem
Equula. eodem
Equule eodem
Equitũ alæ. cli
Equi. cli & clx

E r.

Erũnarum requies mors. viii
Ergastulum corpus. xlii
Erũnas vitæ hi dẽflent. lxii
Erichthei filiæ. lxii
Erimanthius. eodẽ
Error cõmunis. cxxiii
Erũnosum mare. cxlii
Erũnæ. clx
Erũnabilis vita. eodem
Erotica. clxiii
Error in cornucopiæ. clxv
Eris. eodem
Erugo. clxviii
Eruginosus. clxviii
Erimãthii aper. clxxvii
Eros. clxxvi
Errores suos confessus hyppocrates. eodem
Erros. xxxvi & ccxxx

Es.

Esse iucundum est. ix
Esse in miseria q̃ non esse. ix
Essentia animi. xxvi
Essentia in deo. xxxv
Eschylus. lxxiiii
Eschyli mors. eodem
Esopus histrio. lxxxiii
Esopia patina. eodem
Esculapius. c
Essentia. cviii
Eschynes. cxxxix
Eschynis verba. eodem
Est in nobis recte agere vel perperam. clxviii
Etas affecta. eodem
Estates binæ. eodem
Esopia fabella. cclix

Et.

Ether. xv
Etas sapientiæ condimentũ. li
Ethimologia. cxi.&.clvi
Etas heroica. cxcviii
Eticen Socrates inuexit. cc
Ethiopes apathes. ccv
Etiam. ccliiii
Etas. cxcviii
Etatis supputatio. cxcviii

Eu.

Eulogium. xxxi
Euridamas thrasphus. lvii
Euristheus. lxxii
Euripili dictum. lxxxii
Eulabia. cxi
Euphate. clvii
Euthymia Democriti. clxvii
Euripides. clxiiii
Euriclia Vlissis nutrix. ccxix
Euphorion. cxxix
Euax. ccxl
Euripidis dictum. clxxxiii.&.ccl
Euxinus Bosphorus Cymmerius. folio xxix
Eutyches. ccxlvii
Euclydes. cclvi
Euthymia Democriti. cclvii
Euthymia Democriti. cc
Eutymia Democriti. cclvii

Ex.

Excipiente Reginaldo nostro discipulo & probatissimo. vii
Excordes. xii
Ex se moueri. xxxiii
Extrinsecus moueri. eodem
Ex se ignis calet. eodem
Ex accidenti moueri. eodem
Exempla virtutum Cato. folio xlii
Excandescentia. xliiii
Exemplum Theodori. lv
Exterior homo lvi
Exoterica. lxvii
Excetra. lxxiii
Exemplum stoici ęgrotantis. folio lxxvii
Excercitus vnde. lxxxi
Excercitationem plus prodesse q̃ medicos. eodem
Exẽplũ podagrici clodii. lxxxvi
Exhortatio imperatoris. lxxxvii
Exemplum zenonis patientię. folio lxxxix
Ex balistare. xcii
Exaggeratio. xcvi
Extemperie græci sapientes. folio xcviii
Exemplum Aristippi cv
Exemplum actii. cviii
Extorris Dionysius cxviii
Exest comest. cxix
Exemplum Pollionis Romuli. folio cxxviii

Ex duobus summũ bonũ. cxxxii
Ex regno in seruitutem cadere. folio cxxxiii
Exemplum Stilbonis. cxxxuii
Exempla salutaria. cxxxv
Exemplorum vis. cxxxvii
Expers morborum Xenophilus. folio eodem
Explicatus locus & correctus. folio cxxxix
Expectorare tristitiam cxli
Exemplum malunt quã verba. folio cxlix
Ex ambiti honores. cl
Exilium quid. eodem
Exoticum puluisculum. cexviii
Exilium perfugium non supplicium. cl
Exul nomen calamitatis. folio cl
Exanimatio. clviii
Ex metu sanguis refugit. folio eodem
Ex timore aluum fundi. folio eodem
Expectorat. clx
Exanimatus. clxi
Excandescentia. eodem
Ex decretis canonicis verba. folio clxii
Expetenda virtus propter se. folio clxix
Ex gaudio insania. clxx
Exemplum variæ. cxxxvi
Exemplum Themistoclis. folio clxxiiii
Ex racemis vindemia. eodem
Exemplum Balbitani. eodem
Exemplum Scipionis naticæ. folio clxxvii
Exemplum Architæ. cxciii
Exercitatione natura vertitur. folio cxciii
Exemplum Socratis. eodem
Expostulare. ccii
Expostulatio. eodem
Exarmare. ccv
Exarmati. eodem
Ex quattuor vrbibus Syracusæ. folio ccxiii
Expetenda amicitia. ccxxii
Expetendarum rerum tria genera folio ccxli
Exercenda Venus cum infirmior fieri vis. ccxliii
Exemplũ Artoxerxis. ccxlv
Expertus metuit. ccl
Exilium Aristidis. ccli
Extima mundi. ccli
Exilium quid. ccli
Exul nomẽ calamitatis. cclf
Exul vnde. cclii
Ex anterioribus Plato. cclii
Εξισ. clxvi

Fa.

Fabricius paupertatis norma. folio cxxxv
Fabricii scytum cxxxvi
Fabii pictores. v
Facere versuram. lv
Fauces. ccxxi
Fasceni portant. lxxvi
Famulatus ambitiorum. xcvii
Familiaris medicus vtilior. folio ciii
Fato stat Iuppiter Ipẽ. cxxi
Fana. cxxix
Faber filius Persei. cxxxii
Famẽ maligne extinguere. cxxxii
Fabius mortem filii firmiter tulit. folio cxliii
Facile ediscũtur deteriora clv

Famã depeculans. clvi
Facilitas in bonis. clxvi
Familiæ philoſophorũ a Socrate. folio cci
Facetus Cæſar. ccxxii
Facere iniuriam peſus q̃ pati. folio ccxxiii
Familiæ ſeruorum ccxxiiii
Factus vas alter. ccxxvi
Falcarii. ccxxvii
Fatum neceſſitas. ccxxxii
Fatum occupare ſepulchrum. folio ccxxxv
Facinus quod pecudes. ccxxxvii
Famẽs obſonium. ccxlii
Fames optimum condimentum. folio ccxliiii
Fabula Polyphemi. cclviii
Fabella eſopia. cclix

Fe.

Feneſtrauit. xxx
Feneſtras mors intrat. eodem
Fœlicitas Bracteata. cxxxv
Fœlicitas Metelli. xlvii
Fœlix Priamus. eodem
Fœnum omnis caro. li
Ferre. lxxxi
Ferire femur. xcii
Fellare. cii
Fellitanda vbera. eodem
Ferrum obtuſum. cxxiii
Fertilitas barbarorum. cxxix
Feriis caret neceſſitas. cxxxvii
Femen. cxxxviii
Febrium expultrix caro ceruina. folio cxlvii
Fœminis ad lugẽdũ annus. eodẽ
Fecatum. eodem
Fœlix vtrum perſarum rex. folio ccxiii
Fœlix vtrũ Archelaus. eodem
Feles. ccxxxvi
Fele ſoror Phœbi. eodem
Felem & Ibim qui occiderit. folio ccxxxvii
Feneſtras intrauit mors. folio xxx
Fœlicitas contẽplatio. folio cxcix
Fœlix Achilles ob preconem. folio cclvii
Fœminæ vanidicæ. ccxxxvii

Fi.

Finitio. xii
Filius Aphricani notaſſimus. folio xlv
Filii ſecenti Herotimo. xlvi
Filia Erichthei lxii
Fides ſerui. xcii
Fides cix
Fidentia. eodem
Filius Solis Oeta. cxvii
Filius Perſæ faber. xxxiii
Filiæ neceſſitatis parcæ. cxxxvii
Filium defunctum pater laudauit. folio cxliiii
Filii quattuor Emilio. eodem
Filii obitum Cato tulit fortiter. folio eodem
Filium & vxorem Cato interemit. folio eodem
Fidicines ad ſacrificia. cliii
Fidentia. cxciii
Fimbriæ factũ ſapiens. ccx
Fides pro auxilio. ccxix
Fides Damonis & Pytheæ. folio ccxxvi
Fibrenus in arpinati. ccxxxiiii
Figuli rota. cli
Fabricæ. cli
Fibrum. eodem
Fluuius hypanis. lii

Flictus. lxxiii
Flamma iu dicil. xcvi
Fluuius obliuionis. xxxiiii & lui
Fluxa res homo. cxxxvi
Fleximines. clii
Flagitiũ. clxxxvi
Flãma martia recens. cxc
Flagitiosus cina. ccxxii
Fluore iugi simulacra. ccxliii

F o.

Fons venarum & vitæ cor. xii
Fons democriti. xlv
Fortuna fortes iuuat. lxii
Fortitudo. lxxviii
Fortitudine non valent græci sed literis. xcviii
Fortuna inuidet diuitias. cii
Fons perturbationum opinio. folio cxvi & clviii
Fortunæ extra regnũ tempus præteritum. cxxii
Forum cupidinis. clxiiii
Fortitudo. clxxvii & clxxix
Fores animi. cxc
Fortuna rerũ domina. cxcvi
Fortuna toto mundo inuocatur. folio ccix
Fortunæ simulacrum. eodem
Folia decidua quibus non sint. folio ccxiiii
Folia quando decidant. eodẽ
Fortuna sine flore. eodem
Fortuna pendula ex funibus. ccvi
Formido. ccxxi
Follis pugillatorius. ccxxv
Folliculus. eodem
Fori statutæ ornamentũ. ccxlix
Forma validissima in fœmina. folio cclvii

F r.

Frui nũmo vti deo. xxix
Fretum. xxix
Frustratur visum subtilitas animorum. xxxi
Frustra timendo miser fies. lii
Frigus vrit. lxxxiiii
Frugalitas luxuriosa plena. cx
Frugalitas virtutũ mater. eodem
Fruges. eodem
Frugi. eodem
Frumen. eodẽ
Frugi dicendi non frugalis. eodẽ
Frugalissimus. eodem
Frugi seruus. cii
Frugi piso. eodẽ
Frugum appellatio. cxli
Fruges an poma sint. eodẽ
Frugiferę arbores. cxli
Frux. eodem
Fratricida peleus. cxxvi
Frontem perfricuit. cxxvii
Frumentaria gracchi lex. folio cxxxi
Frigidus balneator. cxliii
Frenũ mordet. cxlii
Fris obitum Aphricanus fortiter tulit. cxlix
Frugi. clxxi
Frugifera Iuniperus non floret. folio ccxiii
Fratres duo cæsares occisi. ccxxi
Frui quid. ccxxviii
Frui deo vti nũmo. eodẽ
Fruges & poma victus priscorum folio ccxlvi
Frugi cœna in posterum iucunda. folio cclvii
Frugi nemo esto. cli

F u.

Furiæ tres quid. xxviii
Furor in mortem impulit aiacem. folio lxx

Fumus ad flammã. xcvi
Furor Athamantis. cvii
Furioso prodigo curator datur. folio eodem
Furiosi mens auia a ratione. folio cviii
Fugerunt oculi. cxvii
Furiosi sancti. cxviii
Fusterna. cxxix
Futilia vasa. clxxi
Fucatus stercore Crocodili. folio ccxxxvi
Furmiculus. cclxvi

Ga.

Gabba orator. v
Gaudio periit Diagoras. folio lx
Galenus Hippocrates lxxxvi
Gaudere. cxvi
Ganimedes raptus. eodem
Calienus imperatoris morologia. folio cxx
Gaudere. cxxx
Gaudeat in sinu. cxxxiii
Gaudium. clvii
Gaudium bonorum. clviii
Gaudio plenus sapiens. clxxi
Gaudia mentis mala. clviii
Gaudio Dionysius obiit. ccxxvii
Gargetius. cclui

Ge.

Gehenna. xx
Gentiles. xxiiii
Geminare vites. xlviii
Genera bonorum oratorum. folio xiiii
Genas ne radunto, xci
Gemursa. ciii
Gentes sine medicis degentes. folio ciiii
Gestire. cv
Genæ. cxvii
Genuisse me sciebam mortalem. folio cxx
Geometria. v
Gestiens lętitia. clv
Gestire. eodem
Genera gladiatorum. folio clxxiii
repeat. cxcviii
Geometriæ repertor Thales. folio cc
Geometria discenda. ccv
Geometria tabula a Bacus. folio ccxxv
Generatio alterius corruptio alterius. ccxxxi
Genera aspidum. ccxxxvi
Genera tria rerum expetendarum folio ccxli
Genera pœnarũ octo. cclii
Gelasinus Democritus. xvi
Genitura Homeri. cclvii

Gi.

Gilbosus. clxiii

Gl.

Glans. ccxxiiii
Gloria vt vmbra. l
Gloria virtutis. lix
Gladiator ridens in sectione vulnerum suorum lxxxiiii
Gloria. xcviii
Gloria duplex. cii
Gloria quid. eodem
Gloria in vita. cl
Gladium Bruti statua tenet. cli
Gluten delictorum sodalitas fœminæ. cxci
Glossematici ccxxiiii
Gladius a filo pendens. folio ccxxv
Gladii sera pendentes. ccvi

Gloria popularis non expetenda. folio ccxlix
Gloria calcar. ccxxxvii
Glycon. cxlviii
G n.
Gnobilis pro ignobilis. ccl
G o.
Gorgiæ iactantia. clv
Gorgiæ ſtatua aurea. eodem
Gorgias platonis. ccxii
C r.
Greçia magna. xxiii
Gracchi. vi
Greça cũ latinis non miſcenda. folio xi
Grãmaticę apodixes. xxv
Gradus ſyllogiſmorũ. xxxii
Græci adulatores. xlviii
Gracchi mors. xlix & cxiii
Grauiſſimũ cõmune. lxiii
Gradus militaris. lxxxi
Gradus plenus. eodem
Græci prudentes ex temperie. folio xcviii
Græci literis non fortitudine valent. eodem
Gradatio. cxvii
Gracchi duo fratres. cxxxi
Gracchi lex frumentaria. eodem
Grãmatices regulæ rancidę. cl
Grauedo. clxv
Grauedinoſi. eodem
Gracchi. ccxiiii
Gregabiles elephanti. eodẽ
Grandiloqui. ccxl
Grumnitus. cclix.
Grumnire. eodem
Grũdibiles. cclix
Gradiator confectus. cclx
Græca conuiualis cantio. folio cclx
G u.
Guſtus in homine. xxx
Guſtus ineſt omnib⁹ animãtibus. folio cxxvii
Gulones. cclxi
G y.
Gymnoſophiſtæ. lxxxix
Gymnici ludi. xcv
Gymnoſophiſtæ. ccxxxv
Gymnaſium craneum. folio ccxiii
H a.
Harpocrates. xix
Habita tecum. eodem
Harmonia ſit ne animus. xiii
Habes febrem. xlvii
Harma. xciii
Hadranopolis. cvii
Halicarnaſſus. cxlvii
Harpagion. clxxxviii
Harpagare. eodem
Haplocyon. ccix
H e.
Hebe. xxxvii
Hegeſias mortis laudator. folio xlvi
Herceus Iuppiter. xlvii
Hercos ſeptem. eodem
Herculis ſacra ab ægyptiis. folio xviii
Hercules orbis luſtrator. folio lxxii
Hectoris & Aiacis mutua dona. folio clxxvi
Helleſpontii dictũ ccvi
Hemerobion. lii
Herculaneus ſciphus. liii
Hemorobios Diogenes. & cxxxv
Hector tractus. lvi
Heſperum horti. lxxii

Hermeneuticon. ci
Heptaphones. ciii
Hercules sol. clxxvii
Herculem coli cum maledictis. fo lio eodem
Heroica ætas. cxcviii
Heraclides. cxcix
Heliogabalus. ccvi
Hemoroidę portæ. ccxxviii
Heraclitus. ccxxxi
Hermodorus. ccli
Heraclíti lachrimæ. ccli
Heraclíti dictum. eodē

H i.

Hilum. viii & ix
Historia diagoræ. lx
Hi vitæ erumnas deflent. lxii
Historia codri. lxii
Historia remotior de Armodio & Aristogitone lxii
Historia philoctetæ. lxxi
Hipocrates galenus. lxxxvi
Hippotami. xcix
Hircinū barbicinum. fo lio cxviii
Hinc metuunt cupiuntq;. ci
Hilasceré. cxl
Hilaritudo. eodem
Hilari dies. eodē
Hirundo pro garrulo. cc
Hippias multiscius. clv
Hispanorum iactantia. clxi
Hierocomion. clxii
Hiat vulnus. clxxxiiii
Hippocrates errores suos con= fessus. clxxxvi
Hieremias. ccxxxi
Hieronymus Carneades. fo= lio ccxxxix
Hic est Demosthenes. ccl
Historia Demarati. ccliii

H o.

Homo interior homo. xxxii
Hoc scio quod nescio. fo= lio xxxvi
Homines feros orator mitigat. fo lio xxxvi
Homines propter deū xxxix
Homo totus in capite. xl
Homo breuis mundus. fo= lio xlii
Homerus mantuanus. fo= lio xliiii
Hoc scio quod nescio. liiii & cci
Homo exterior. lvi
Homo interior. eodem
Hora mortis decretoria. fo= lio lxiii
Hortensius. lxv
Horti hesperidum. lxxiii
Horoscopus. lxxx
Honos imperatoris labores leuat. folio vii
Hominem occidisse medico im= punitas. ciiii
Hortensius ballianus. ciiii
Homo homini deus. cxxxv
Homo res fluxa & quassa. fo= lio cxxxvi
Hortamenta Tyrtei. lxxxvi
Homo quid. cxxxvii
Hominum diffinitio apuleiana. folio cxxxvi
Homo occiditur per voluptatem. folio lxxiiii
Horoscopus venatoris. xcv
Honores exambit. cl
Holosphyraton. clv
Horoscopus clix
Hospitalitas. clxv
Hominem ex homine tollere. fo= lio clxxi

Homuncio ego nõ facerem quod deus. clxxxviii
Homo vas quaſſum. cxcvi
Honeſtũ bonum. ccv
Homo catus Epicurus. ccix
Homines ſemper fuiſſe. viii & ccxxxi
Homines primigenii. ccxxxi
Hortenſia. ccxlvii
Homericum quotidie aliquid. folio cclii
Homerus cœcus. cclvii
Homeri genitura. eodem
Hominem ab homine linguarũ varietas alienat. cclix
Homerarium ius. cclxii
Honorarius arbiter. eodem

H u.

Humatus. xxii
Humanitas pro eruditione. folio ccxxix
Humanitatis ſtudia. eodem
Humiles. ccxlix

H y. i

Hyppanis flu. li
Hydra. lxxiii
Hydromaticus numa. cliii
Hypuale a ſono. ccxxxvi
Hydra. ccvii

I a.

Iactatio ſui indecora. lxvii
Iacula oratorum. cxxxix
Iactantia gorgiæ clv
Iactatio. clxi

I b

Ibicus Rheginus. clxxxix
Ibis. ccxxxvi
Ibim & felem qui occiderit. folio eodem
Ibi patria vbi bene. folio cclii

I c.

Iccus rei venereæ ignarus. folio clxxxvi
Ichneumon. ccxxxvi

I d.

Idem ne ſit anima. xiii
Idem ſocratis ſemper vultus. folio cxxi
Idem conſilium. xii
Ideo lachrymo quia nil proficio. folio cxxxvii

I g.

Ignorantiæ magiſter. xii
Ignoratur animæ natura. folio xvi
Ignoratur animi natura. xvi & xvii
Igniculi & ſeminavirtutis. folio ci
Ignis ex ſe calet. xxxii
Ignauire. cx
Ignauiter. eodem
Ignauus. eodem
Ignominia inſuſta. cxiii
Ignobilis. cxxvi
Ignoratio. clxix
Ignauia. ccxxi
Ignobilis pro ignoto. folio ccl
Ignorabilis nobilis. eodem

I l.

Ilus Herculis filius. lxii
Illuxit. cxli
Illecta. clvii
Illiciũ. clvii
Illix venus. eodem
Illitum cubiculum calce recenti. folio eodem

I m.

Impoſuit diis Laomedon. folio xxxvi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Improbandas minime artes ob malum artificem. lxix
Imperatorem non vti aculeo. folio xc
Imperturbatus. cix
Impingere. cxxviii
Immediata. cxxxi
Impetiginosus. clxii
Impotentia. clxix
Immobilis stupor. clxxii
Immotus animus. eodem
Impatibiles. clxxvii
Imperitus semper eodem collyrio vtitur. clxxxv
Immediata vita. ccxx
Imū medium in sphera. xxvi & ccxxxi
Impransus extruditur. folio ccxxxv
Impeccabilis sapiens. cclii
Imitatione dignus festius. folio cclx
Immanes feræ. ccxv
Imago. cii. & ciii

In.

Insimulat. cxl
Insimulatio. eodem
Initia sapientiæ non vetusta. folio cxliii
Inordinatus amor. cxlvi
Indoctius loquere & apertius. folio clvi
Instans tempus. clvii
Incontinens risus. clvi
Inuidia differt ab odio. folio clxix
Inuidia infœlix. eodem
Incolatus. xxxi
Incuruescere. clxi
Inimicitia. clxi
Inimicare. eodem
Inguinum liguritor. clxiiii
In insipientem sanitas cadit. folio clxvii
Ingenium velox. clxvii
Insania ex gaudio. clxx
Inutilis animus. clxxii
Iniusticia voluntaria. clxxiii
Insane pro vehementer. clxxviii
Intemperanter doluit ex obitu filiæ Tulliolæ. clxxxiiii
Intempesta cano. eodem
Instans presens. eodem
Inexplorabiles amoris pedicæ. lio cxci
Incogitantia. eodem
Incommoda mala. ccvii
In diem & in horam viuere. folio ccxii
In te est. cclx
Incomparabilis. ccxv
Iniustus rex miser. eodem
Interarescere. ccxvi
Inter. eodem
Iniuriam facere peius q̄ pati. folio ccxxxiii
Insula. eodem
Inuentio. ccxxx
Inter falcarios. ccxxix
Interualla planetarum. ccxxx
Innatus mundus & infectus. folio ccxxxi
Ineffugibilis necessitas. ccxxxii
India tertia pars terrarum. folio ccxxxv
Inanima. ccxxxi
Infectus. ccxxxv
Indulgentia Hieronymi. ccxxxix
Inutilis pecunia apud Sparthanas folio ccxli
Interpres legū Hermodorus. ccli
Incomprehensibilitas. cclii

Indimulsus comes anser. cclii
Intentus animus tanq̃ arcus. cclv
Infinitas. cclvii
Inuentores musicæ. cclx
Inuitabar ad cõpotationes. cclxi
In gulones. cclxi
Indolentia hieronymi. ccxxxix
& cclxi
Intemperantia. clxi
Intemperantes. eodem
Inferos non esse. viii
Inferi in nobis. eodem
In morte xi
Incendiũ continens. xi
Incensiones. xiiii
Incentina tibia. eodẽ
Interdicta ædes matutæ. xix
Initia. xix
Insensibile. xxiiii
Ingenio macti. xxv
Incolatus. xxxi
Innati mores. eodem
Interior homo. xxxii
Inmortalitatis animæ argumenta folio xxxiii
Intellectualis vita. xxxiiii
Influxio eodem
Inuentor astrologiæ athlas. folio xxxvi
Incurui ceruicũ. xxxix
Indorũ vxores. ccxxxv
Inediam ferunt senes. lxxxiii
Interitus. xl
In iussu dei moriendũ non est. folio xlii
Ingenioſi melancholici. xliiii
Inmediatæ contraria. xlvi
Inedia periit sylius. eodem
Inuenta palamedis. liiii
In vmbram pugnabimus. lv
Indecora sui iactatio. lxvii
Indolentia. lxx
Ingenitæ virtutes a natura. folio ci
Insanire stultos. cv
In priuatoria particula. eodem
Insania sanitati contraria. folio eodem
Insaniæ genera. cvi
Insanus aiax. eodem
Indolentia. cviii
Iniugis boues. cxi
Iniusta ignominia. cxii
Inuidentia. eodem
Inuidia. eodem
In. eodem
Inuidit florem. eodem
Inuidere rem. eodem
Inuidia. cxiii
Incisum plumbum in os Gracchi. folio cxxxi
Inaures. cxxviii

I o.

Iouis aquila armifera. lxxv
Iouiniam mors. ccxxxiii
Ioca & seria. ccxxxiiii

I p.

Ipsum te nosce. xxxi
Ipsi tibi dolendum est si vis me flere clxxiii

I r.

Irrufata barba. xviii
Ira quid. cvi
Iracundia. eodem
Iracundus. eodem
Iratus. eodem
Irascentia. clvi
Ira. clxi
Ira. clxv
Iracundia. eodem
Iracũdũ esse habitus. clxvi
Irasci aper non meminit. clxviii

Irreligiositas. clxviii
Ira cos fortitudinis. clxxui
Ira cadit in deum. eodem
Ira breuis insania. clxxviii
& cxcii
Irascentium signa. eodem
Ira necessaria ad correctionem.
folio clxxix
Iratus mentis inops. cxcii
Irritatio naturalis commutandi
sedes. ccli

Is.

Isaricus seruilius. x
Isocratis domus officina dicendi
folio vi
Isagogæ. x

It.

Italica philosophia. xxiiii
Itali prudentes & fortes. fo=
lio xcviii
Italica philosophia a Pythagora.
folio cc
Ite pessum diuitiæ. cclviii
Itali surdi in sermone. cclix

Iu.

Ius verrinum neq̃. xi
Iusticiam contra. xxxv
Iucunda varietas. xxxvi
Iudex Triptolemus apud manes.
folio lvii
Iustitia. lxxviii
Iuuenalis locus. lxxx
Iugatum. cxi
Iuuat beati temporis meminisse.
folio cxxii
Iustum verum. cxxxii.
Iuridicialis. cxlix
Ius ciuile Papyrianum. fo=
lio cli
Iupiter Xenios. clxv.
Iuppiter puellarum amator. fo=
lio clxxxviii
Iuniperus frugifera. ccxiiii
Iucunda in posterum cœna frugi.
folio ccxlvii
Iusti cognomentum. ccli
Iudicatio. ccxxx
Iugi fluore simulacra. fo=
lio cclxiii
Iurisconsulti domus ciuitatis ora
culum. cclv
Iucunda Asclepiadis medicina.
folio cclvi
Iuglans. ccxxiiii
Ius nigrum. ccxlvi
Ius honorarium. cclxii
Iudex Asiaticorum Rhadaman=
thus. ix

La.

Laus philosophiæ iii
Laus musices. v
Latinis græca non miscenda. fo=
lio xi
Latine loquutos esse Romanos.
folio xxiii
Laomedon imposuit diis. fo=
lio xxxvi
Lacones in Thermopilis. fo=
lio lv
Lactantius in philosophos. fo=
lio lxvii
Lacedæmoniorum toleratia. fo=
lio lxxx
Latina lingua eodem
Lacenarũ palestra. eodem
Laus venationis. xcv
Laruati. cxxiii
Lac mulsum. cxxviii
Lachrymo quia nihil proficio. fo=
lio cxxxvii
Lachrymis vnus dies dandus. cxl
Laus Romanorum. cli

Laus benedicti bibliopolæ. folio clxix
Lacer. clxx
Laudari lętus sum. clxxxv
Laudatus laude dignus. eodem
Laus nostræ martiæ. cxc
Lactantius contra Ciceronem. folio cxcvii
Laconis dictum. ccxvi
Laconũ dictum. eodem
Laconica sudatoria. ccxlvii
Lacunar. ccxxvi
Labores acti iucundi. ccxxxiiii
Laconica exercitatio. ccxlvi
Lactucũ a lactucis. ccxlvii
Laus paupertatis ab apuleio. folio ccxlix
Lachrymæ heraclitii. cclı
Lachrymæ pauli. cclx

L e.

Leges duodecim tabularũ. iiii
Lepidus porcina. vi
Leucothea. xviii
Lessum quid. xx
Lepidatus ollus. xxxi
Letheus fluuius. xxxiiii
Læta funera. lxi
Lena. lxiii & ccxxxviii
Lex vitæ. lxviii
Lerna malorum lxxiii
Lemniũ furtum. lxxiiii
Lennia. eodẽ
Leges cretũ conditæ a minoe. folio lxxix
Leuis longus dolor. lxxxv
Lessum quid. xci
Lex decẽuiralis. xci
Lex varia. eodem
Leuamentũ inq̃rilis. xciii
Leges tabellarum. iiii
Leuare. cxxvi
Leuior. cxxvi
Lætata corpora. cxxix
Lex frumentaria gracchi. cxxxi
Lex sempronia. eodem
Legalis. cxlix
Leges regiæ. cli
Lex. eodem
Legionarii. lii
Lectisternea. cliii
Legati. cliii
Lætitia gestiẽs. clv
Lætitia. clviii
Lætitia in bono. eodem
Lætitia in malo. eodem
Lætus. clx
Lex mentis repugnat corporis. folio clxi
Leucate clxxii
Lenitas. clxxiii
Lenitudo. eodem
Lenti. eodem
Lætus sum laudari. clxxxv
Lenones. clxxxvi
Lene. eodem
Lenulus. eodem
Lena. eodem
Leuia vina. cci
Leuis oratio. ccxx
Lenitudo. eodem
Lelius sapiens. ccxx
Lectus cubicularis. ccxxv
Lelius sophos. ccxlvii
Legũ interpres hermodorus. folio ccli
Lepus surdus pinguescit. folio cclx

L i.

Liuius Andronicus. iiii
Liber pater vnde. xviii
Liuii locus correctus. xxviii
Librariæ. lxvi

Liberalitas Pompei. xciiii
Literis græci non fortitudine valent. xcviii
Libido generale vocabulũ. cvi
Liberior poeta q̃ orator. cxiiii
Limphatum vinum non dici. folio cxxiiii
Limphati homines. eodẽ
Lingua. clv &. cxxxiii
Liberæ nulli sectæ addictus. folio eodem
Libido. clvii
Liguritores clxiiii
Liguritio. clxiiii
Liguritor. eodem
Ligurire. eodem
Liuor. clxvi
Liuidus. eodem
Libido. clxxi. &. clxxiii & clxxx
Lien. clxxxv
Lienosi. eodem
Lingua continenda. clxiii
Lippus. cxciiii
Lippitudo. eodem
Lippus Oratius & Cicero. eodẽ
Liber Bruti de virtute. cxcv
Libra Critolai. ccxx
Libri pabulum animorum. folio ccxxix
Libratur terra. ccxxxi
Liberum in nobis arbitrium. folio ccxxxi
Linea quid. cclvi
Linguarum vitiligines. cxxxiiii
Linguarum varietas hominũ alienat ab homine. cclix

Lo.

Locus Liuii. xxviii
Locus plauti. xi
Locus Quintiliani. xxviii
Locus Ouidii. xlvi
Locus cõmunis mortis. lii
Locus Silii. lviii
Locus Ciceronis amussitatus. folio clxxiiii
Locus Iuuenalis. lxxx
Locus pulcherrimus. lxxxii
Locus Apulei correctus. c
Logisticon practicon a Ioue. ci
Locus Persii. cviii
Logici medici. cxvi
Locus Ouidii. cxiiii
Locus. cxxix
Locus correctus. cxxxix
Locus Ouidii. cxl
Logisticon. clxi
Logos. clxviii
Locus pulcherrimus. clxxxix
Locus imitandus. cxci
Locus Iuuenalis. cc
Locus Senecę correctus. cciiii
Logotrophos. ccvi
Logica rationalis. ccxxx
Logice. eodem
Loquor de vniuersis. cclvii
Loquitur sapiens secum. cclx
Loquere indoctius & apertius. lvi
Locus Lucani. ccxxxvi

Lu.

Lumina doctrinarũ duo. vi
Luctus. xx
Luna imperatrix terræ. xxxviii
Luna laborat. l
Luculentias. lviii
Luctuosa puerperia. lxi
Lustrator orbis. lxxii
Lucanus. lxxxx
Ludi gymnici. xcv
Luxurioso frugalitas pœna. cx
Lucus. cxxix

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ludibria rhamusiæ. cxxxiii
Lucifugi. cxxxvi
Luctus. cxliii & clx
Luctus recens in octauia. cxlvii
Luciani versus de virtute. folio lcxix
Lustratores orbis. clxxv
Lumariæ. cc & xxviii
Lumecta. eodem
Lucani locus. ccxxxvi
Lustra. ccxxxvii

L y.

Lycurgus. lxxix & cxcviii
Lyceum. ciiii & clv
Lymphare. cxxiii
Lype. cxxxviii
Lysis. eodem
Lycon philosophus. cxlviii
Lycus delicię atrei. clxxxix
Lymphatum. cciii

M a.

Mathematici. v
Magnifica sepulchra egyptiorum folio xviii
Matuta. eodem
Matutę ędes interdicta. xix
Magicæ vanitates. xxiiii
Magna græcia. eodem
Macti ingenio. xxv
Macte virtute. eodem
Mala senectutis. li
Maior prudentia in sene. folio eodem
Malum an dolor. lxix
Mala aurea. lxxiii
Malum turpe. lxxviii
Magnificentia pars fortitudinis. folio eodem
Machaon. lxxxiii
Margaritæ ad sorbendum. folio eodem
Megalopsycos. lxxxiiii
Magnanimus. eodē
Marii varices. lxxx
Materiæ inopinabiles. lxii
Maniaci. cvi
Mastigophoros aiax. cvii
Manubalistæ. xcii
Magnum alter alteri theatrum. folio xcvii
Mater viciorū nequicia. cx
Mater virtutum frugalitas. eodē
Mala omnia in malicia. cxi
Malorum preteritorum suauis memoria. cxxi
Mater ops. cxxix
Maior voluptas addita voluptate. cxxx
Maligne famem extinguere. folio cxxxii
Mala multa necesse est pati. folio cxxxvii
Malus priuatim bonus publice nunq̄. cxxxix
Mater obmutuit viso filiorum fu pro. cxl
Mare erūnosum. cxlii
Masculum pecus habere si vis. folio eodem
Massilienśium luctus. cxliii
Matris probitas. cxliiii
Manticæ homini duæ. cxlvi
Mansolus. cxlvii
Mansolus inter septem spectacula folio eodem
Mala. cv
Martis equi. clx
Malitia in vicio. clxix
Marathonius taurus. clxxvii
Martia flamma recens. cxc
Margaritarii sub cassiopea. folio xcix

Manlius in astronomicis. folio cxcix
Maior auunculus. ccii
Malitia satis ad vitam miseram. folio eodem
Malatia cciiii
Mathematicorum postulata. folio ccv
Mala incommoda. ccvii
Marcus Antonius Aquilii tunicã diloricauit. clxxiiii.&.cciii
M. Aquilius. clxxiiii.&.ccii
Marcus Antonius nullam scripsit orationem. ccxii
Mansuetarii. ccxv
Mactiæ & Pantheæ oculi venustissimi. ccix
Malicia & virtus contraria. folio ccxx
Marius tertius vrbis conditor dictus. ccxxiii
Maximũ bonũ amicitiam. folio ccxxxii
Maiores animi voluptates q̃ corporis. ccxliiii
Macrathice. cclxv
Maximus oratorũ Demosthenes. folio cel
Marcellus in exilio beatus. folio cclii
Malum consilium consultori pessimum. cclv
Mares concipiũtur aquilone flãte folio cclx
Male audire. eodem

Me.

Metellorum cognomina. x
Mens. xiii
Mœror. xx
Metempsychosis. xxv
Medium infiniti non est. xxvi
Meteorologi. xxvii
Meteora. eodem
Mens audit. xxx
Memoria Theodectis. xxxv
Memoria Cyneæ. eodem
Mentis oculus. xxix
Methymna. xcix
Memoria. xxxv
Memoria Hortensii. eodẽ
Metrodorus. eodem
Mens in arce capitis. xliiii
Melancholici ingeniosi. folio eodem
Melancholia vino comparatur. folio xlvi
Mediata. eodem
Metelli fœlicitas. xlvii
Meta viuendi annis. lxx. li
Meus non eras. lv
Menecheus pateræ amator. folio lxii
Melotæ. lxxiii
Meditationes conflictus sine sanguine. lxxxiiii
Melium solertia. xci
Metire aquam. c
Medicina animi philosophia. folio c
Mens consilium. xiii.&.cvi
Mentagra. ciii
Medicus familiaris vtilior. folio ciiii
Medico hominem occidisse impunitas. eodem
Medicina animi intus. eodem
Mœnia. cvi
Melancholia. cvii
Mente captus ad gentiles ducendus. cvii
Metrodorus arguitur. lxx
Metrodorus. cclii

Mens in caligine hebetescit. ccxv
Mens furiosi aliā a ratione. folio cviii
Mæotis palus. ccxx
Medium officiū. cviii
Menalippa amazon. cxiii
Menalippus. eodē
Medici logici. cxvi
Medæa absyrtū diiulsit. cxvii
Mœror thyestæ. eodem
Melicraton. cxxviii
Melitetee. eodem
Menelai regia ex electro & ebore. folio cxxix
Mediata mediū inter voluptatem & dolorem. cxxxi
Metellorum patria. cxxxiii
Mens ciuis. cxxxiiii
Mecum omnia mea sunt. cxxxiiii
Messio triplex. cxxxvii
Messis a medio. eodem
Medea Ennii. cxl
Meditor libellum de consolatione. cxv
Medicina philosophia. cli
Mens. xxxviii & clv
Metus in bono. clviii
Merare. clx
Mœstitudo. eodem
Meditatio mortis philosophia. folio xlii
Mestitor clx
Mestare dem
Mediata vita ccxx
Mediocratas aurea clxxv
Menalippa clxxix
Memoria mater sapientiæ. folio clxxxi
Memoriæ mors vinū. cxlvii
Medæa ennii. clxxxviii
Mentis inops iratus. cxcii
Metellus beatus. ccvii
Merula. ccxiiii
Mediū in sphera imum. ccxxxi
Mercator calamitosus. ccxl
Mercaturas inuenerunt pœni. folio eodem
Mentorea pocula. ccxxvi
Mensuræ nomen cotyla. ccxlv
Medicina nasturcii. ccxlvi
Mensæ syracusanæ. ccxlvii
Memorabile. cli
Metrodorus odiosus. cliii
Mœchationibus oculi pleni. folio cliiii
Medicina asclepiadę iucunda. folio clvi
Mendicimonium. eodē
Mendicabula palleata. eodem.

M i.

Miser fies frustra timendo. lii
Mirnes duo. lxxix
Mihi caue & populo. lxiiii
Militaris gradus. lxxxi
Miserrima ambitio. xcv
Misericordia. cxiii
Mitionis vita. cxxi
Miser ne sis ante tempus. cxxii
Minimū desiderat natura. cxxxv
Misericordia. clix
Misantropos. clxiii
Misogynia. clxiii
Miser rex iniustus. ccxvii
Minus Roscius amicorum optimus. ccxxxii
Mixtæ sententiæ. ccxxix
Mitte Casei paululum. ccxli
Minuendæ cupiditates. ccxlii
Mina. eodem
Mihi cane & musis. cel

M n.

Mna. ccxlii

Mo.

Mors requies erũnarũ. viii
Moros. cvi
Mortis meditatio philosophia dicitur. xlii
Mortui non sunt. x
Moriens. xi
Mortuus. eodem
Mors quid. xii
Mors terribilissimum. xi
Monumenta. xx
Mors Alexandri epirensis. xxiiii
Mors per fenestras. xxx
Moueri ex se. xxxiii
Moueri extrinsecus. eodem
Mors. xxxiiii
Moderator anni Sol. xxxviii
Mori fame miserrimũ. xlvi
Mortes Scipionũ. xlix
Mors Pauli & Seruili. eodem
Mors Graecchi. eodem
Mortuus Christus quo die. eodẽ
Mors Macelli. eodem
Mors longus somnus. l
Morbus Anatis. li
Morbus cõmunis locus. lii
Mors intrepida. eodem
Mors cruciæ. liii
Mortuus homo: homo non est. folio lvii
Mors nihil ad nos. xlv
Moses. eodem
Monodium. lviii
Mortui effigies in cõuiuio. lviii
Mortis hora decretoria. lxiii
Mors leue supplicium. lxxv
Molestum ocium. lxxxv
Mors Epicuri. lxxxvi
Morbus renũ acutus. xciiii
Morbus articularis. xcv
Mos Celtiberorum. xcviii
Morbi animi vicia. ciii
Morbus quid. cv
Mors Crantoris. cviii
Mortalium animus cupidus. cxi
Mors Calisthenis. cxiiii
Morbi. cxv
Mors Oenomai. cxvii
Mortis signum oculus concauus. folio cxvii
Mors sequela vitæ. cxix
Mortalem sciebam me genuisse. folio cxx
Morologia Galieni imperatoris. folio cxx
Morosa iurgiosa Xantippe. cxxi
Mors tributũ mortaliũ. cxix
Monaulon. cxxviii
Mors Gracchi. cxxxii
Morborum expers Xenophilus. folio cxxxvii
Mordet frenum. cxlii
Mortem filii Fabius tulit firmiter folio cxliiii
Mors filiorum septem diebus. folio eodem
Mores materni. cxliiii
Mortis dies. eodem
Maternæ luctuosus. eodem
Mors bonorum semper acerba. folio eodem
Morbum morbo tolli. cxlvii
Mos characteris. clvi
Morborum causa. clxii
Morbi. eodem
Morbus quid. clxvi
Morbi animi. c
Morbus inuadit temperatissimos folio clxviii
Modus optimus. clxxii
Monomachia Hectoris & Aiacis. folio clxxvi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Mouere ſtomachum. clxxix
Morbus amor. clxxxvii
Mores. clxxxvii
Mori. eodem
Mores innati. cxciiii
Moros eodem
Morio. eodem
Morari. eodem
Mora eſt remedium iræ. folio cxcii
Modus optimus. ccxiii
Morus ſapientiſſima arborum. folio ccxiiii
Mors Cinnæ. ccxxii
Mors. M. Antonii oratoris. folio eodem
Mors Catuli. ccxxiii
Mors Iouiani. eodem
Molluſca nux. ccxxiiii
Motus ſtellarum. ccxxx
Motus per zodiacum. eodem
Mors nihil ad nos. ccxli
Mors intrat per feneſtras. folio cclviiii
Monumentum Tireſiæ. cclviii
Mors malorum portus. cclx
Mors memoriæ vinum folio ccxlvii
Mors perfugium ęrumnoſæ vitæ. folio cclx

Mu.

Mundus ex atomis. xvi
Mūdo perfecto deus gaudio elatus. xxxvii
Mundi diſcriminator axis. folio xxxix
Muſeus. liii
Mulciber. lxxiiii
Mulciberis non mulciberi. eodē
Mulier a molicie. lxxxvii
Mures Decii. xciii
Muſa Attica zenophon. xcvi
Murenulæ. cxxviii
Mulſum lac. cxxviii
Mulſum acetum. eodem
Mulſum. eodem
Mundi ſapiens ciuis. folio cxxxiii
Muſica animi. cliii
Molliri ferociam. cliii
Mundus compoſitus. cliii
Muſicæ. cliii
Multi mariani. clx
Mulieroſitas. clxiii
Mulieroſi. eodem
Mulierari. eodem
Mulierum oſor eodem
Mutuus amor ſuauiſſimus. folio clxxvii
Muſa teia. clxxxix
Mutandus locus eſt. cxci
Mutandus locus in morbis. folio eodem
Mulieroſus. cxciii
Multitudinis opinio. ccxxi
Mutuis pila ludebat. ccxxv
Municeps mens. cxxxiiii
Mundus innatus infectus. folio ccxxxi
Mundi extima. ccli
Mundanus ſapiens. cclii
Muli ſurdi. cclix
Muſicæ inuentores. cclx

My.

Myſteria. xix
Myſticæ. xix
Mythilene. xlii
Mythiſtoriæ. cxcix
Myriachœ. ccvi
Myrias quid. eodem

Na.

Natura animæ ignoratur. xvi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nauis Argo vnde dicta. folio xxix
Natura nihil calidius. xxx
Natura parens rerum. folio lxiii
Narce. cviii
Narcissus. eodem
Narcotica. eodem
Nauus. cx
Natio. cxii
Natura minimũ desiderat. folio cxxxv
Naturales affectiones clxxxi
Natura nouercatur homini. folio clxxxiii
Natura vertitur exercitatione. folio cxciii
Nauium numerus Xerxis. folio ccvi
Naturalia non posse sciri. cc
Natura parens rerum. ccxiiii
Natura deus. eodẽ
Naturæ diuersæ. ccxv
Naturæ viuere conuenienter. folio ccxxxviii
Natura parum desiderat. folio ccxlii
Natura pro obsonio. folio ccxlvi
Nasturcium vnde. eodem
Nasturcii medicina. eodem
Naturalis irritatio commutandi sedes. celi
Natus causa Solis & cœli videndi. folio cclv

Ne.

Nepos ex fratre. xlv
Neruiæ. v
Necatus. viii
Nectus. eodem
Neq; esse ius verrinũ. xi
Necya. xxiii
Necyomantia. eodem
Necromantia. eodem
Necromantici. eodem
Nebula ob oculos in humecto cerebro sensus hebetiores. folio xxxv
Necyomantia. xxiii
Nectar. xxxvii
Nefas seipsum occidere. xlii
Ne. eodem
Neoptolemus nouus miles. folio lxiiii
Nexilis vestis. lxxii
Ne nugatores. lxvi
Nephretici. xciiii
Neapolis. ccxxiii
Necessaria ad videndum tria. folio ccliiii
Neptunus equester. xcix
Nebula ab oculos. ci
Nę valde. liii.&.cv
Nequicia viciorum mater. folio cix
Neq̃. cxii
Nex Calisthenis. cxiiii
Neoteros. cxviii
Nex Thesbi. cxx
Necessitas feriis caret. xxxvii
Necessitudo. eodem
Nex Pompei. cxli
Nessetrophi quid. cxliii
Negatiuæ duæ pro vna. folio cliii
Negat nescisse. eodem
Neruici. clxvii
Neurobatæ. eodem
Nootericoteron vocabulum passionis. clxxxii
Neuus delectabat Alceum. folio clxxxix

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Necessitas ineuitabilis. clxxxix
Necessariæ voluptates naturales. folio eodem
Necessaria ad beatam vitam. folio eodem
Nemo menouit. ccl
Nemo frugi. ccli
Ne triumpharetur. cclx

N i.

Nihil natura calidius. xxx
Nihil ad defunctum sepultura. folio lviii
Niptra. lxxxviii
Nidor. xviii
Nihil admirari. cxx
Nimpholepti. cxxiii
Nihil pstandum præter culpam. folio cxxiiii
Niobe lapidea facta. cxl
Niobes filiorum numerus. folio eodem
Nihil profuturum. cl
Nil tamen vulgare q̃uis sapere. folio cli
Niuem esse nigrã. cci
Nisi chrysippus esset ego non essem. cliiii
Nisi Alexander essem Diogenes esse vellem. ccxlvi
Nigrum ius. ccxlvi

N o.

Nomen accusatoris sordidum. folio iii
Non esse inferos. viii
Non mortui sunt. x
Non conuellendos animi motus sed temperandos. cviii
Nomen seruile. xx
Nomina plutonis. xxx
Nocturnis oculis. xxxi
Nosce te ipsum. eodem
Notio quid. xxxiiii & clxxix
pouσ. xxxviii
Notissimus filius africani. xlv
Non eras meus. lv
Nodus Ouidii dissolutus. folio lvi
Nomothete. lx
Non improbandas artes. ob artificiem malum. lxx
Nomothetæ. lxxx
Notabile. xcii
Nota vini vim. cvii
Non putarem. cxx & cxxiiii
Nota. cxxi
Nomina in aster. cclx
Non dolere. cxxxi
Non putare. cxxi
Norma paupertatis Fabricius. folio cxxxv
Non sibi hoc soli. cxlvii
Nosema. clxii
Nosos. eodem
Nosematicus. eodem
Nosocomion. eodem
Nomina septem sapientum. folio cxcviii
Nomen calamitatis exul. cl
Nox. cclv
Nocturnæ voluptates. eodẽ
Non essem saluus saluare. cclviii
Nostra opinatio. cclxiii

N u.

Nũmo vti frui deo. xxix
Nubigenæ. lxxii
Nullum esse sacrilegium. folio cxxxix
Numerus Niobes filiorum varius folio cxl
Numa pythagoreus creditus. folio cliii
Numa hydromanticus. eodem

Nulli sectæ addictus. cv & ccxxxviii
Nuncupator philosophiæ. cxcix
Numerus nauium Xerxis. ccvi
Nullum contrarium sine contrario. ccvii
Nullam orationẽ scripsit. M. Antonius. ccxii
Nux pontica ccxxiiii
Nux molluſca. eodem
Nux basilica. eodem

Ny.

Nyctoporia obsoniũ prãdii. ccxlv & cxxxiiii

Ob.

Obliuio fluuius. viii. &. xxxiiii
Obligare vulnus. lxxxii
Obliuionis flu. viii. &. ci
Obtundere. cxxiii
Obtusum ferrum. eodem
Ob os. cxxvi
Obibo pro adibo. eodem
Obiurare. eodem
Obitum filii tulit fortiter Cato. folio cxliiii
Obtrectatio. clix
Obsidionali corona Emilianus donatus. clxxvii
Obitus Tulliæ. clxxxiiii
Obmutuit mater viso filiorum stupro. cxl
Obsignatis tabellis agere. ccxiii
Obtinuere magistratum post repulsas. ccxxi
Obliuisci sui. ccxxxiiii
Obsonium fames. ccxii
Obsono cœnæ. ccxlv
Obsono. eodem
Obsonator. eodem
Obsoniũ prandii. eodem
Obiit Perses in carcere. cclx
Obruit animũ venter plenus. folio ccxlvii
Obiit Dionysius gaudio. folio ccxxvii

Oc.

Octonæ partes animæ. folio xiiii
Oculus mentis. xxix
Oculis nocturnis. xxxi
Oculus se non videns alia videt. folio xxxviii
Octo sexquimenses. eodẽ
Occidere seipsum nefas. xlii
Occalescere. lxxxi
Occalosæ fauces. eodem
Ocium molœstum. lxxxvi
Occidisse hominem medico impunitas. ciiii
Oculus concauus mortis signum. folio cxvii
Oculi fugerunt. eodem
Oculi omniũ in Alcibiadem. folio cxxvi
Occensi pro accensi. cxxvi
Oculorum venustas. ccxix
Oculi victorum via. cxxvii
Oculi sunt in amore potentissimi folio cxc
Oculi. ccxix
Occalescunt ad mala. cxliii
Octauiæ luctus recens. cxlvii
Occisi duo fratres Cæsares. folio ccxxii
Ocium sapientis negocio pulchrius. ccxxxii
Occupare fatum pulchrum. folio ccxxxiiii
Occidere Pelem & Ibim. folio ccxxxvi
Oculi mechationibus pleni. folio ccliiii

Oculi viciorum causæ. cclxiiii
Oculi radius. eodem
O d
Odium. cxiiii
Odium in brutis. eodem
Odor aspernabilis. cxviii
Odine. cxxxviii
Odiumm differt ab inuidia. folio clix
Odisse. clxv
Odiosus metrodorus. cclxi
O e.
Oeta in pyra. lxxi
Oenomai mors. cxvii
Oeta solis filius. eodem
O f
Offectores. cii
Officium duplex. cviii
Officium. cxlvi
Officiosi impudici. eodem
Officina dicendi Isocratis dom⁹. folio. vi
Officium medici. clxxxi
Officiosus dolor. cxlii
O i.
Oinomeli. cxxviii
O l.
Ollus læto datus. xxxi
Olores. xli
Olympionices. lx
Olfactoriola. cxxviii
Olim conscendi nauim & descendi. cxlii
Oleariæ cotes. clxxiii
Olei plus q̃ vini expendit. folio clxxv
Olympia. cxcix
Olympica corona ex oleastro. folio cxcix
Oleum. ccxxiiii
Oligaristia. ccxlv
O m.
Omnia pura supra lunam. folio xxvii
Omnia syntheta mortalia. folio xl
Omnis caro fœnum. li
Omnes virtutes cum prudentia. folio lxxvii
Omnia corpori tanquam domino. c
Omnia vicia stultus habet. folio cv
Omnia mala in malicia & nequicia. cxii
Omiomeria. cxx
O meminisse iuuat beati temporis. cxxii
Omnia mea mecum sunt. folio cxxxv
Omne præclarum arduum. cli
Omnia percepi. clxxi
Omne animal voluptatem appetens. ccxliii
Omne natale solum homini. folio ccliii
O p.
Opinatorem. vii
Opinatio academiorum. xii
Opinosissimi. eodem
Opiniones super animã complasculæ. xvi
Opilatores castores. xviii
Opiniones de deo. xxii
Oppansum velum. lxii
O preclarum dicessum e vita. folio xc
Opinio ex inscientia. cii
Opiniosissimi. eodem
Opinio fons perturbationũ. clvi
Opificina. cxv
Opinio vera & falsa. eodẽ

Ops mater. cxxix
Opalia. eodem
Opeconsiua. eodem
Opitulus Iupiter. eodem
Opulentias. eodem
Oppressus a dolore. cxliiii
Opinio recens. cxlvii
Opinio perturbationũ fons. cxvi & clviii
Opinionis mater ignorantia. folio eodem
Opera sua Augustinus repastinauit. clxxxvi
Opinalis an sit amor aut naturalis. cxcii
Opinatio incerti. cci
Opinio multitudinis. ccxi
Optimũ condimentum fames. folio ccxlv
Optice perspectiua. cclvii
Opinatio nostra. cclxii

Or.

Origines Catonis. iiii
Orator galba. v
Orator Carbo. vi
Oratorius pigmentis disputator venustandus. vii
Oratores. ix
Oratorum regula. ix
Orã loluere quid. xxviii
Orator homines feros mitigat. folio xxxvi
Orbis. xxxix
Oraculum Trophonii. lxi
Oratorum bonorum genera. folio lxiiii
Oratio qualis est talis & vita. folio lxviii
Orbis lustrator Hercules dicitur. folio lxxii
Orme appetitus. lxxxvii
Orator perfectus est nullus. folio lxxxix
Orestes vbi purgatus. folio cvii
Orestieum argos. eodem
Originatio. cxii
Oratio pathetica. cxvii
Oratores Athenis. cxxxix
Oratorum iacula. eodem
Orator fulminat. eodem
Oratius. cxlvi
Orme appetitus. lxxxix & clvii
Origo neruorum. clxxvii
Oratio peripateticorum lata. folio clxix
Orator. clxxiii
Orbis lustratores. clxx
Oratio Archetypon actionis. folio clxxix
Oratius & Cicero Lippi. cxciiii
Orationem nullã scripsit Marcus Antonius. ccxii
Oratio lenis. ccxix
Orator ciuitatum conditor. folio cxcvii
Orationes Crassi. ccxii
Oratio talis qualis est vita. lxviii & ccxix
Oratio Vlyssis niuibus hibernis similis. ccxix
Origo rerũ varia. ccxxxi
Origo animantium. eodem
Oratius de Venere. ccxliii
Ornamentum fori statuæ. folio ccxlix
Oratorum maximus Demosthenes. ccl
Oratius. cclvi
Oraculum ciuitatis domus iurisconsulti. cclv

QVEST. TVSCVL.

O ſ.

Oſculatus clipeum epaminundas. folio xciii
Os perfricare. cxxvii
Os gracchi. cxxxi
Oſor mulierũ. clxiii
Oſtenduntur iſtę res non poſſidẽ tur. ccxlii
Oſtraciſinus. ccli

O u.

ουσια. xxxv
Ouidii locus. xlv
Ouidii nodus diſſolutus. lvii
Oues malotæ. lxxiii
Ouo philoſophia ſimilis. cxxv
O vacia ſolus ſcis viuere. fo= lio cxxxvi
Ouidii locus. cxl
Ouis ſilens ducitur. cclix
Ouium abortus ex tonitru cclx

O x.

Oxymora ſiculorum. xi
Oxycedros. cxxx

P a.

Parrhaſius. v
Pater liber vnde. xviii
ΠΑΤΗ. cv
Pandeſia. xxiiii
Palingeneſia. xxv
Paſci humore ſydera. xxviii
Panetius de officiis. xliiii
Panetius comes Emiliani. fo= lio xlv
Palamedis inuenta. liiii
Paſtor populorum. eodem & cxxxix
Patriæ amator Menecheus. fo= lio lxii
Pauli mors. xlix
Panathenea. lxii
Paſſa vela. lxiii
Paſſus capillus. eodem
Partes virtutis. lxxviii
Pars fortitudinis magnificentia. folio lxxviii
Parii ſermonis egeſtas. lxxx
Paleſtra lacenarum. eodem
Patina eſopi. lxxxiii
Pacuuius poeta. lxxxvii
Patiẽtiæ zenonis exemplum. fo= lio lxxxix
Panos delicium. cii
Pallio tunica propior. ciii
Paſſiones. cv
Paradoxon. eodem
Partes temperantiæ. cix
Pantices frux. cxii
Pathe. cxv
Paſſiones. eodem
Pathetica oratio. cxvi
Panathenea. lxii & cxx
Panathenaicus. cxx
Patria metellorum. cxxxiii
Parabile. cxxv
Paupertas in Socrate ſapiens. fo= lio eodem
Paupertatis norma dictus eſt fabri cius. cxxv
Pati neceſſe eſt multa mala. fo= lio cxxvii
Parcæ neceſſitatis filiæ. fo= lio cxxvii
Pater oratione laudauit filium vi ta defunctũ. cxliii
Paliumbi. eodem
Papyrianum ius ciuile. fo= lio cli
Patefacit. clvii
Pauor. clx
Parſinabilis. clxii
Pacideianus. clxvi
Patibiles. clxvii

Passio an vetus verbum. folio clxxxii
Palemon. cxciiii
Parenticida. cxcvii
Palingenesia. cc
Panthiæ oculi. ccxix
Pabulum animorum libri. folio ccxxix
Partes gradus. ccxxx
Par amicorum Rhoscius & Beroaldus. ccxxxiii
Pars terrarum tertia India dicitur folio ccxxxv
Parabile quod petit natura. folio ccxliii
Parabiles diuitiæ naturales. folio ccxliiii
Paupertatis laus. ccxlix
Patria estvbicūq; quis bene est. folio cclii
Palliata mendicabula. cclvi
Pallium video non philosophum folio eodem
Patrimonium Anaxagoras reliquit. cclvi
Pauli lachrimæ. cclx

Pe.

Peripatetici vnde. vii
Penthalos. xvi
Pes pontificius. xvii
Perturbationes ex corporum societate. xxviii
Perfecto mundo deus gaudio elatus. xxxvii.
Perditionis via. lxi
Perfit macellus inedia. folio xlvi
Pelopidæ. lviii
Peroratio. lxi
Pertinacia. lxv
Pertinax virtus. eodem
Perfectus orator est nullus. folio lxxxix
Percussus Epaminuudas. xciii
Pernicioſa desidia. xcv
Persæ semper in equis. codē
Petessere. eodē
Petere cibum ex flamma. folio xcvi
Pædia Cyri non ad historiæ fidē. folio eodem
Pædia semper in manibus africani. eodem
Persius tecum habita. xcvii
Pelopis equi. xcix
Pelopidæ. eodem
Perturbationes. cv
Persii locus. cviii
Perditi homines. cxii
Perturbationum fons opinio. folio cxvi
Pedor. cxvii
Peruellere. cxxiiii
Pessimi debitoris est facere conuicium creditori. eodem
Peleus fratricida. cxxvi
Perfricuit os. cxxvii
Perisselides. cxxviii
Pertinaces contentiones indignę folio cxxxii
Perses in triumpho. cxxxiii
Persei filius faber. eodem
Pedores. cxxxviii
Perinde. cxxxix
Pœnitentia carnis. cxlii
Pecus masculū quo pacto habendum sit. eodem
Persius. cxlvi
Persii satyra ex Platone ducta. folio cxlviii
Perq̄ maximue. cl
Perturbationū bigæ sunt duę. clv

Perturbationes in anima. clvii
Perturbationum fons est opinatio cxvi & clviii
Perperam agere vel recte in nobis est. clxviii
Peripateticorum oratio lata. folio eodem
Percepi omnia. clxxi
Peripatetici temperant. eodē
Perturbationis diffinitio. clxxxii
Pedicæ amoris sunt inexplicabiles. cxci
Pœnitentia Alexandri. cxciii
Pertussis. cxcv
Peripatetici cōtentio & Stoici. folio ccii
Peripatetici sententia. ccxx
Perfecto nihil accidere potest. folio ccvii
Pœnitere minime sapientem. folio ccxxi
Pœnitere sapientē. ccxxxviii
Pecunia propter fructum expetitur. ccxli
Pecunia inutilis apud spartanas. folio ccxli
Pelliceæ vestes. ccxli
Persarū rex an fœlix. ccxlii
Persarū cibus. ccxlvi
Pœnarū genera octo. cclii
Per fenestras intrauit mors. xxx & ccliiii
Pentathlos in philosophia notabile. cclviii
Perfugium erumnosæ vitæ mors. folio cclx
Persis rex captus. cclx
Persas obiit in carcere. folio eodem
Pœni mercaturas inuenerunt. folio ccxl
Pelorios. cclviii

Ph.

Phlebotonia. xcix
Phlegeton. viii
Phantasma visa. xix
Phedon. xvi
Phidias. xxii
Pherecides phthiriasi periit. folio xxiiii
Phthiriasi pherecides periit. folio eodem
Philosophus gloriæ mancipiū. folio lxviii
Philosophia Italica. xxiiii
Philosophus. eodē
Philosophiæ lausi iii
Philosophia discipulorū maxima folio vi
Phedius. xxxii
Philosophia mortis est meditatio folio xlii
Philosophus voluptatum contēptor eodē
Philosmatos. eodem
Philosophiæ cratera. lxiiii
Philosophorum Deus Plato. xv
Philosophari cœpit Augustin⁹ lecto Hortensio. lxv
Philosophia ars vitæ. lxviii
Phalaridis taurus. lxxi
Philoctetæ historia. eodem
Philosophi sapientes non prudētes. xxvii
Philoponi. lxxx
Phreantles. xciiii
Philosophia cymbrorum. xcviii
Philosophia animi & corporis medicina. eodem
Philosophia turbe inuisa. ci
Philocrimatos. xlii
Philozoos. lxvii

Phantaſticon. ci
Phyticon. eodem
Phreneſis. cix
Phthiſis. cxvii
Philoſophorum barba. cxviii
Philippum regem excluſit vxor. folio cxxi
Philoſophia ouo ſimilis. cxxv
Phaſſæ. cxliiii
Philoſophus Lycon. cxlviii
Philoſophia. cli
Philoſophi tres. cliiii
Phlegma. clxii
Phileton. clxxxviii
Philippi dictum. eodem
Phthiſicis vtilis nauigatio. cxci
Phiſtonomon. cxciii
Philiognomon. cxciiii
Philoſophia cxcvi
Philoſophiæ vituperatoribus reſpondet Cicero. cxcvii
Philo Ciceronis magiſter. folio cxcvii
Philoſophia lex vitæ. eodem
Phlius. cxcix
Philoſophus quid. eodem
Philoſophiæ nuncupator. eodem
Philoſophia Italica a Pythagora. folio cc
Philoſophorum familiæ a Socrate. cci
Philippi nomen excellens. folio ccxvi
Philippus bellator interpretatur. folio ccxvii
Philippus apoſtolus. eodē
Philippus imperator primus. folio eodē
Philippus orator. eodem
Philippi aurei nomen. eodem
Phileter. ccxxiiii
Philoſophi ſapientes non prudētes. clxxxii
Philoſophos balbutire. ccxxxiiii
Phœbi ſoler fele. ccxxxvi
Phiſica naturalis. ccxxix
Phidicia vnde. ccxlvi
Phagedenæ. eodem
Philoſophum non video ſed pallium. cclvi
Philippi Beroaldi deprecatio. folio cclxii
Philoſophi vellēt diteſcere poſſe. folio cclviii

Pi.

Pictores Fabii. v
Pigmentis oratoriis diſputator venuſtandus. vii
Pietas dei cultus. xxxvii
Pinnatus ſerpens. liii
Piſiſtratidæ. lxii
Pithonii philoſophi. lxx
Piſonis ſcitum. lxxvii
Pitho. xcvii
Piſo frugi. cxi
Piſcis accipenſer. cxxvii
Pigrare. clx
Pituita. clxx
Pituitoſus. eodem
Picta toga. ccxxvi
Pila Mutius ludebat. ccxxv
Pictor poeta ſilens. cclvii
Pingueſcit lepus ſurdus. cclx

Pl.

Plauti locus. xi
Platonis anima triplex. xiiii
Plato deus philoſophorum. xv
Platonis timens xxv
Plutonis nomina. xxx
Plato deus. xxv
Platonis Ideæ. xxxv
Planetæ. xxxvi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Plaustrum. xxxix
Plaga Antiaxon. eodem
Plato voluit Socratem defendere folio liii
Placita. lxviii
Plasticæ a Prometheo. lxxiiii
Plenus gradus. lxxxi
Pleureticus. lxxxv
Plumbum in os Gracchi infusum folio cxxxi
Plausibilia. cxxxii
Planctus percussiones. cxxxviii
Plangere. eodem
Plangor. eodem
Plus olei q̃ vini expēdit. clxxv
Plato. eodem
Platonis verecundia. eodē
Plautina lena. clxxxvi
Plautinū scitu dignū. cxci
Plato pythagorisat. cc
Plano nihil planius. ccxiii
Platani. ccxxiiii
Planetæ vnde. ccxxx
Planetarū interualla. eodem
Planetæ quotannis circulum peragrant. eodem
Platos cœcus. ccxli
Platonis epistola. ccxlviii
Plato ex anterioribus. celii
Plastice. celiii
Platonis Gorgias. ccxiii
Pleni mœchationibus oculi. celiii
Planum. eodem

Pn.

Pneumonicus. lxii

Po.

Polycletus. v
Portius Cato. vi
Porcina lepidus. eodem
Post mortem. xi
Potentiæ animæ. xiiii
Pontifices interpretes religionū. folio xvii
Pontificius pes. eodem
Porthmos. xxix
Pocillator Ganimedes. xxxvii
Polynicæ cornices. xliii
Pompei ægrotatio. xlvii
Polyandrion. ly
Populo & mihi caue. lxiii
Pomeridiana ambulatio. lxvi
Pomeridianæ scholæ. lxvii
Poetæ submoti a ciuitate Platonis. lxxvi
Poetarū genus diuinū. eodem
Ponos. lxxx
Portant fascem. lxxx
Podalirius. lxxxiii
Podagra. lxxxvi
Podagri Clodii exēplū. lxxxvi
Pompei sexti curatio. eodem
Podagra balbuciens. eodē
Possidonius Rhodius. xciiii
Pompeii libertas. eodem
Populū nō esse sequendū. cii
Populus pro vno. eodem
Potentissimus qui. cvi
Poma an fruges sint. cxii
Poeta liberior q̃ orator. cxiiii
Poetica verba. eodem
Pollionis Romuli exēplū. cxxviii
Poliorcetes. cxxxiii
Poetæ sancti. xxxvii
Pompei nex. xl. & cxl
Polychroni. cxliii
Potentissimus doloris affectus. folio cxlv
Populo dolendum. cxlviii
Poema. clxxxvii
Potentissimi in amore oculi. cxc
Potentior igne amor. cxcii
Postulare. cciii

Postulata mathematicorꝫ. ccv
Polemon. ccxi
Pontica. ccxxiiii
Polimita. ccxxvi
Pocula mentorea. eodem
Portæ hemeroidæ. ccxxviii
Pœne mercaturam inuenerunt. folio ccxl
Pomponiũ nũq̃ ructasse. ccxlvii
Popularis gloria nũquã expetẽda. ccxlix
Populus ex pluribus. ccl
Postulare cœcum non posse. folio cclv
Poeta pictor loquens. cclvii
Portæ durabiles. eodem
Polyphemi fabula. cclviii
Polyphemi apud arietem verba. folio eodem
Portus malorꝫ mors. cclx

Pr.

Probrum. iiii
Proloquium. x
Pronunciatum. eodem
Proloquiũ disiunctum. eodem
Pro ratione authoritas. xvii
Propria hominis vestigatio veri. folio xxviii
Propontis. xxix
Prasina bilis. xxxiii
Proprie quid dicatur esse. folio xxxv
Pro iusticia. xxxv
Prytaneum quid. xl
Practicon. ci
Prytanis. xl
Precipua quinqꝫ in Crasso. folio xlv
Priamus fœlix. xlvii
Prudentia maior in sene. li
Properanꝫ sũma ad exiũ. lxv
Prometheus æschili. lxxiiii
Prepon. lxxvii
Prudentia. lxxviii
Prudens alius. lxxix
Procinctæ classes. lxxxi
Prodesse plus exercitationem q̃ medicos. lxxxi
Principũ dos clementia. xc
Præsus. xci
Præsagiũ Socratis. xciii
Prudentes græci. xcviii
Prudentes Itali. eodem
Preposteri homines. c
Proprior tunica pallio. ciiii
Protrepticus quid. eodem
Problemata Euryclia. cvii
Prodigo & furioso curator datur folio cvii
Præsidium. cxi
Premeditatio mali noxia. folio cxxii
Preteritum tempus extra fortunæ regnum. eodem
Precipere. clvi
Preteritorum malorum suauis memoria. cxxii
Prestandum nihil prꝛeter culpam. folio cxxiiii
Productor. cxxv
Promulsidaria vasa. cxxviii
Promulsis. eodem
Prosonomasia. cxxix
Primigenii. cxliii
Priuatim malus nunq̃ publicę bonus. cxxxix
Probitas cxliiii
Procliuus ad luxum Alcibiades. folio cxlviii
Profuturum nihil. cli
Prouocatio. cli
Prouocatio ad populũ. eodem

Pro psalterio erotica. clxiii
Procliuitas in malis. clxv
& clxvi
Propter se virtutes expetendæ. folio clxix
Precipitium ex Leucathe. folio clxxii
Prouerbiũ Demosthenis. clxxiiii
Prudentia. clxxx
Pre molestia. clxxxiiii
Presens. eodem
Propertiani versiculi retractatio. folio clxxxvi
Preposteri amores. clxxxix
Prometheus a prouidẽtia. cxcviii
Prudentia. cciii
Profligata res. eodem
Prouerbium habet aurum tholosanum. ccii
Prima naturæ. ccvii
Prepositiui. ccxii
Præpositæ diuitiæ. eodem
Prestare. ccxv
Producta. ccxix
Pręposita. eodem
Proh deum fidem. eodem
Preteritus. ccxxi
Profligati Cimbri. ccxxi
Prenestina. ccxxiiii
Pro eruditione humanitas. folio ccxxix
Pro stoicis & contra stoicos. folio x
Principia elementa. ccxxxi
Primigeni homines. eodẽ
Pryades a sputo. ccxxxvi
Pro catulis leena dimicat. folio ccxxxviii
Primigenia. ccxxxix
Prima naturæ. eodem
Prandii obsonium. ccxlv
Πρωτα φυσεως. ccxlv
Propheticum. ccliii
Prouocatio aleam bibendi. folio cclx
Preponendus animi cultus. folio cclxi

Ps.

Psyche vnde. xiii
Pseudographiæ. xv
Psycomantium. lvi
Pseudo philosophi. lxvii
Pseudo religiosi. eodem
Psalmographus. cc

Pt.

Ptolomæi corrupti. ccxlv
Ptolomæi verbum scitu dignum. folio eodem

Pu.

Putei calidi per hyemem. folio xxvi
Pura omnia supra lunam. folio xxvii
Pusio. xxxiiii
Punctum. xxv
Pusus. xxxiiii
Pugnabimus in vmbra. lv
Pulchrum de Leena. lxiii
Pulmones. lxxii
Pulmonarius. eodem
Pulcherrimus locus. lxxxii
Purpura dibapha. cii
Pueros docebat in triuio. folio cxviii
Putandum non esse. cxx
Pugnat secum Epicurus. cxxv
& cxxx
Pudor quid. cxxvi
Pulchra de Bellerophõte. cxxxix
Pulminaria. cliii
Pumiliones in arboribus. folio ccxiiii

Pudor. clx
Putamen nucum. ccxxiiii
Putamina quid. eodem
Puluiſculum geometricũ. ccxxvii
Pulchritudo animi. clxvii
Puer profeſſus. cclx
Puer amor. cclx
Puerorum amores. clxxxviii
Puteſcere vites. xxxix
Puncta p ſuffragiis. xcvi
Pulcherrimus locus. lxxxix
Pumiliones in arboribus. ccxiiii
Pugillatorius follis. ccxxv
Puluiſculum geometricum. folio ccxxvii
Pulpamentum ccxlii
Pulmentum. eodẽ

Py.

Pythus vnde. xii
Pyra in oeta. lxxi
Pyrrhica. lxxix
Pythagoras vnde. cliii
Pythagoræ humana. cliii
Pythagoriſtæ. eodem
Pythagoras. clxxv
Pythagorica enigmata. cc
Pytheæ fides. ccxxvi
Pyrrhonis ſententia. ccxxxix
Pyreum portus. ccxlv
Pythagorici ad Lyram componebantur. cclvi

Qu.

Quando moriens ſit. xi
Quid velociſſimũ. xxvii
Quintiliani locus. xxviii
Quietalis. xxxi
Quo die mortuus Chriſtus. folio xlix
Qualis oratio talis vita. lxiii
Qui bene docent & male viuunt. folio lxvii
Quotuſquiſq;. lxviii
Quicquid preter ſpẽ in lucro deputa. cxxi
Querela Theophraſti. cxliii
Quam magnus. cl
Quidam. clxi
Quiſnam igitur ſanus. clxvii
Quinq; partitæ argumentationes folio clxxiii
Qui rem publicam ſaluã vult meſequatur. clxxviii
Quę ſupra nos nihil ad nos. folio cc
Qualis vita talis oratio. folio ccxix
Qui bene cœnat. ccxlvii
Qui. cciii
Quies. ccxxxix
Quid proprie dicatur eſſe. folio xxxv
Qui cum ioca & ſeria. ccxxxiii
Quatuor ſine magiſtro. folio ccxxxix
Quotidie homericum aliquid. folio cclii

Ra.

Ratiocinatio. v
Rationabilis. clvii
Ratio. lxvii. &. clvi
Ratio recta virtus. clxix
Racemis ex alienis vindemia. folio ccxxiiii
Rationalis logica. ccxxx
Raphanus cibus. ccxlvii

Re.

Requies mors erũnarum. viii
Regula oratorum Demoſthene. folio ix
Res cauſarum. xxxvi
Refractarii. xl
Reſtare. lxiii

Refellere quid. lxvi
Reiectanea vnde. lxxvii
Remediũ contra aculeos. xc
Refutare. xci
Refutatio. eodem
Reus incesti Antonius xcii
Reorum scopulus. eodem
Renes quaterni ternis. xciiii
Renũ morbus acutus. eodem
Repugnantia. cix
Regia menelai ex electro & ebore folio cxxix
Refellere. cxxx
Res fluxa homo. cxxxvi
Repulsa cxxxii
Reprehendunt aliena. cxlvi
Recens luctus in octauia. cxlvii
Regulæ grammatices rancidæ. cl
Regiæ leges. cli
Regalis disciplina. cliiii
Reiectanea. clv
Recte agere est in nobis, folio clxviii
Remigare. clvi
Religio. clxviii
Reuocasse. clxxxiii
Recens dolor aspernatur. eodem
Rerum Cardo. clxxxiiii
Rectractio versiculi proptiani. folio clxxxvi
Repastinauit opera sua Augustinus. clxxxvi
Recens flãma martia. cxc
Rebus cedit amor. cxci
Res publicæ. cxcviii
Religatus per mercurium prometheus. cxcviii & cxcix
Repertor geometriæ thales, folio cc
Reguli attili cruciatus, folio ccii
Reciprocorum argumentum. folio ccvi
Recto nihil rectius. ccvii
Reiectanea. eodem
Rerum causa verba inuenit. folio ccxii
Rex persarum an fœlix. ccxiii
Rerum parens natura. ccxi
Remedium lippitudinis. cxciii
Res publicæ. xxcvii
Rex iniustus miser. ccxvii
Reciprocatio. ccxi
Repulsa in magistratibus. ccxx
Repugnans quid. ccxx
Rerum origo varia. ccxxi
Recordatio voluptatum. ccxxiiii
Retractare. ccxxviii
Rerum expetendarum tria genera. ccxli
Res istæ ostenduntur non possidẽtur, ccxlii
Regalius ditare q̃ditescere, folio ccxlv
Reliquit patrimonium Anaxagoras. cclviii
Re salua non esse saluis, folio eodem
Recaluester. cclx
Rex perses captus. cclx
Reliqua obscurari Virtute. cclxi
Re consentientes verbis dissidẽtes. cclxii

R h.

Rhadamantus iudex asiaticorum folio ix
Rhodii oratores. lxiiii
Rhetræ. lxxix
Rhetorica descriptio. clvi
Rhemones apud cæsarem. folio xxxix
Rhegion. clxxxix

Rhagades. clxxxix
Rhagadia. eodem
Rhagæ. eodem
Rheginus ibicus. eodem
R i.
Ritus ſepeliendi varii. lix
Riſu periit Criſippus. eodem
Riuales. clxxx
Riualitas. eodem
Riſus incõtinens zenophontis. folio clxxxv
Riſus in ſplene. eodẽ
R o.
Robur in neruis. clxvii
Romanus ſedendo vicit. vii
Romanorum ſcutum fabius. folio lx
Rota figuli. cli
Rotę ſupplicium. ccviii
Roſcius. ccxxxiii
Roſi mini laus. eodẽ
Roſcius & Beroaldus par amicorum. eodem
R u.
Rubens podagra. lxxxvi
Ruditarii. clxxvi
Ructaſſe nunq̃ pompeium. folio ccxlvii
Ruboris cauſa. cxxvi
S a.
Sanguis anima carnis. xiii
Sacra Herculis ab ægyptiis. xviii
Sanctitas Barbarorum. xlvii
Sal. lviii
Salamis. lix
Sapientes philoſophi nõ prudentes. lxxvii
Salutatorius vocatiuus. lxxxii
Sapientes qui dicti non fuerunt. folio lxxxix
Sanitati contraria inſania. folio eodem
Sancti fucoſi. cxviii
Sanguis. cxx
Sapiens non depcndet ex futuris. folio cxxiii
Sapore & ſine odore tria elementa. cxxvii
Sapinus. cxxix
Sapiens mundi ciuis. cxxxiiii
Sat eſt quod ad manum eſt. folio cxxxv
Salutaria exempla. cxxxv
Sacrilegos omnes eſſe. folio cxxxvii
Sacrilegiũ nullum eſſe. folio cxxxix
Salſipotens. cxlii
Sapientes initia non vetuſta. folio cxliii
Saporũ genera tridecim. cxxvii
Salubrius nihil tempeſtiua medicina. cxlvii
Satyra perſii ex platone ducta. folio eodem
Sapere nihil tan vulgare. folio clii
Sanguis ex metu refugit. folio clviii
Sacerdotes indocti. clviii
Sanus igitur quidnam. clxvii
Saxa ſubaquanea. clxviii
Saxum tantalo impendes. clxx
Sapiens plenus gaudio. clxxi
Salus ad amorem. clxxii
Sappho ex leucathe ſe p̃cipitauit folio clxxii
Saluam rem publicam quivult me ſequatur. clxxviii
Sapiens non miſerebitur. folio clxxx
Sapientia. clxxx

Sapientiæ mater memoria. folio clxxxi
Sapiens supra fortunam. folio clxxxii
Sacerdotibus comœdias legi. folio clxxxvii
Sacra cohors ex amatis & amatoribus. clxxxviii
Sapiens amabit. ccxc
Saluberrimum Athenodori documentum. cxcii
Sapientia memoriæ filia. folio cxcviii
Sapiens nunq̃ in miseria. ccviii
Saluber victus simplex. ccix
Sapiens fimbriæ factum. ccx
Salutaris sententia. ccxviii
Saluberrimum documentum. folio eodem
Sapiẽtia & stultitia sunt cõtraria. folio ccxxi
Sapientem nõ pœnitere. eodem
Sapiens lelius. eodem
Sabei coquunt cibum ture. folio ccxxvi
Saturni dictum. eodem
Sacrarium naturæ clausum. folio ccxxix
Sapiens non accedit ad rem pub. folio ccxxxii
Sancta amicitia i scholis. ccxxxiii
Sapientem semper fore in beatitate. ccxlvii
Sardanapalus. ccxlviii
Sardanapali epithaphiũ. eodem
Sapiens impeccabilis. cclii
Salua re non esse saluus. cclviii
Saluus. eodem
Sapiens secum loquitur. cclx
Sapiens serenus vt cœlum. folio cclxii

Sc.

Schola vnde. vii
Scitu dignum de Themistocle. folio xxi
Sciomancia. xxiii
Scepsis. xxv
Scio hoc quod nescio. xxvi
Scitum declamatoris. lx
Scutum romanos Fabius. lx
Scholæ pomeridianæ. lxvii
Sceptici philosophi. lxx
Scitum Pisonis. lxxvi
Scitu digna. lxxviii
Scopulus reorum. xcii
Scitum Dionysii. cxviii
Sciebam me genuisse mortalem. folio cxx
Scenici cantores. cxxxii
Scientiæ Epicuri. eodem
Scitum Fabritii. cxxxvi
Scythæ dictum. cxxxviii
Scitum Anacharsis. cxlii
Scipionis nasicæ exẽplũ. clxxvii
Scorpiones. xcii
Scarabeus inter deos. folio ccxxxvi
Scio hoc quod nescio. lviii
Scholis amicitia sãcta. ccxxxii
Sceptici ccxxxix
Scientia omniũ diuitiarum. folio ccxvi
Scytharum vestes pelliceæ. folio ccxlii
Scitu dignum verbum Ptolomæi folio ccxlv
Scotinos. ccli
Scitum Homericum quotidie aliquid. cclii
Scipiones vnde. cclvi
Scipio baculus. eodem
Scitum Herodis. eodem

Scrutor cclx
Schola Asotorum. cclxi
Se.
Sedendo Romanus vicit. vii
Sempiternum. viii
Semper fuisse homines. viii
Serulius sauriticus. x
Sententia animi. xvi
Sepulchri violati actio. xvii
Sepulchrum Iouis in creta. folio xix
Secundus Themistocles. xxi
Sensile. xxiiii
Seminalis vita. xxxiiii
Secluſa sacra. xix
Semideus. xxv
Sensualis vita. xxxiiii
Sensus hebetiores. xxxvi
Sesquinienses octo. xxxviii
Septentriones. xxxix
Seipsum occidē nefas. xlii
Sententia egesippi. eodem
Secenti filii erotimo. xlvii
Seruilii mors. xlix
Senectus mala. li
Serpens pinnatus. liii
Sepulchrales canes. lviii
Sepeliendi varii ritus. lix
Seges. lxix
Segetia dea. eodem
Secta Epicuri copiosissima. folio lxx
Sermonis patrii egestas. folio lxxx
Sententia humida semper in ore. fol. lxxiii
Senes inediam ferunt. folio eodem
Seruí fides. xcii
Septentrionales populi. folio xcviii
Semina & igniculi virtutis. folio ci
Seneca stoicus. cviii
Serie frugi. cxi
Senium tristicia. cxix
Sententia Telamonis. eodem
Sententia terentiana. xxxi
Semel risisse. eodem
Seliquastrū. cxcix
Seruitute nihil fœdius. folio ccliiii
Sempronia lex. cxxxi
Sententiæ coniunctio amicitiæ. folio cxxxii
Seruitutem ex regno. cxxxiii
Serulus fit quisquis ad tyrannum adcedit cxli
Septem diebus mors filiorum. folio cxliiii
Semper bonorum mors acerba. folio cxlv
Sententia Terentiana. eodem
Seriphilus ignobilis. clxxiiii
Seneca de amore. clxxxvii
Sententia Cyri de amore. cxcii
Seipsum colligere quid. cxcii
Senecæ locus correctus. cciiii
Senecæ verba in luxum. ccxlviii
Sententia Epicuri. cclx
Seruitutem renuit Socrates. folio ccxlii
Serpere anguiculos. ccxliii
Sententia salutaris. ccxviii
Sententia peripatetici. ccxx
Septem Marii consulatus. ccxxiii
Seruorum familiæ. ccxxiiii
Sera gladii pendentes. ccxxvi
Senarioli. ccxxviii
Seruí columellæ. eodem
Serule. eodem
Seria & ioca. ccxxxiii

Sectæ nulli addictus. ccxxxviii
Sectæ ducentæ & amplius. folio ccxxxix
Sententia Aristonis. eodem
Sententia Pyrrhonis. eodē
Sententia Epicuri. ccxli
Sententia philosophi Attali. folio ccxlii
Senecæ verba in luxum. ccxlviii
Secum loqui. ccl
Sedes commutādo naturales iritatio. ccli
Senior Gargetius. ccliii

Si.

Sisyphi pœna. viii
Siculorum oxumora. xi
Sidera humore pasci. xxviii
Signum regale aries. xxxix
Sisyphium. liiii
Silenus bacchi altor. lxi
Simultas inter Platonem & zenophontem. xcvi
Situs. cxviii
Similem habent labra lactucam. folio cxxi
Sicyone metallorum philosophia folio cxxxiii
Simonides. xxxv.&.xxxviii
Simus simile Athletis. cxxxiiii
Sillographus. clxiiii
Silli. eodem
Similitudo corporis ad animū. folio clxvii
Si vis me flere tibi ipsi dolendum est. clxxxiiii
Signa irascentium. clxxviii
Simulare affectus. clxxix
Silius. cxcvii
Syllogismus. ccviii
Simplex victus saluberrimus. folio ccix
Simplex cibus. ccxlvii
Si diis placet. ccxi
Si libet licet. ccxiii
Sicilienses duo quęstores. folio ccxxvii
Sirpiculæ. ccxxix
Simplices sententiæ. ccxxxix
Signa in villa. ccxlix
Signa substulit verres. eodem
Sidonii endecasyllabi de Demosthene. ccl
Sitientes suauius bibimus. folio ccxlv
Sibi non placere iusti cognomētum. ccli
Silens ouis ducitur. cclx

So.

Sol anni moderator. xxxviii
Sophia. iil
Socrates nullā scripsit literam. folio vii
Sophi. xxiiii
Soluere oram quid. xxviii
Socratis accusatores. xl
σομα corpus. xlii
Solsticium. lii
Socratem Plato defendere voluit folio liii
Sophocles in trachinis. folio lxxii
Sorites aceruus. lxxvii
Sophrosyne. lxxviii
Sophoron. cix
Solertia melium. xci
Socrates bellator. xciii
Socratis presagium. eodem
Sorites aceruus. cviii
Sophrosyne. cix
Solis filius Oeta. cxvii
Socratis duæ vxores. eodem
Socrates deformis. eodem

Solem aduersus. cxxiiii
Solitudo Bellerophontis. folio cxxxix
Socrates Alcibiadem castigauit. folio cxlviii
Socratem protexit Alcibiades. folio eodem
Solem vertunt. cl
Soluunt tibi cornua ventrem. folio clviii
Sortes nouem. clxxvi
Sors Aiacis. eodem
Sol Hercules. clxxvii
Socratis semper idem vultus hoc est nec tristior nec hilarior. folio cxxi
Sobula armati. ccxvii
Sophia. clxxx
Socrati dilectus Alcibiades. folio clxxxviii
Sodalitas fœminæ. cxci
Socratis exemplum. cxciii
Socrates inuexit ethicen. cc
Socratis nulla litera. cci
Socratici omnes. eodem
Socrates per sequelas ccxvii
Socratis decretum. ccxxiii
Sol candentissimus. ccxxiiii
Solum quid. ccxlii
Solum pro corio. eodem
Socratis dictum obsono cœnæ. folio ccxlv
Sodalicia. ccxlvi
Sos cœcitatis durissima. folio ccliiii
Solis causa & videndi natus. folio cclv
Sol phileseos amabilis. folio eodem
Sol nubila animi serenat. folio eodem
Solus sapit Tyresias cœcus. folio cclviii
Socrates recaluaster. cclix

Sp.

Sphera habet imũ. xxvi
Sphera vitrea. xxxvii
Sparo percussus Epaminundas. folio xciii
Speculatorium. xcvii
Spurcus mos Celtiberorum. folio xcviii
Splen. clxxxv
Speusippus. ccxi
Species terræ vegetus. ccxiiii
Spartiatæ Bomonices ccxxxv

St.

Styx. viii
Stoicorum dumeta. xi
Statius nomen seruile. xx
Stoici a porticu. lxx
Staturosi. lxxii
Stoicorum ratiocinatio. lxxvi
Stoici ægrotantis exemplum. folio lxxvii
Stoicus violentias doloris cohibens. lxxviii
Stranguria. lxxxvi
Stadium. xcii
Stadiodromici. eodem
Stultus omnia habet vicia. folio eodem
Stultos insanire. cv
Stupor in stoicis. cviii
Stilbonis exemplum. cxxxiiii
Strangulatus Anacreon acino vuæ. cxxxvii
Stupro filiorum viso mater obmutuit. cxl
Stoicorum dogma ridiculum. folio cxlii
Stat res antiquis moribus. cliii

Statua bruti. cliī
Statua gorgiæ aurea. clv
Stoicorum cõcluſio. clxix
Stoici affectus extirpat. clxxi
Stoicus ſeneca. eodem
Stomachabundus. clxxviii
& clxxix
Stilpo ebrioſus. cxciiii
Stirpitus. cxcv
Stoici magnidici. ccviii
Stoicorũ argumenta. ccxvii
Stulticia. ccxxi
Stellæ xxxix
Stoici magnitudo. ccx
Stragula veſtis. ccxxv
Strobus adſuſſitus. ccxxvi
Studia humanitatis. ccxxix
Stellarum motus. ccxxx
Stercore fucatus crocodili. eodẽ
Statuæ fori ornamentum. fo-
lio ccxlviii
Stoici magnidici. cclxii
Studia humanitatis Beroaldus pu
er pariſiis profeſſus. cclxi

S u.

Suauis prẽteritorum malorũ me-
moria. cxxii
Superbus. x
Suſpirium. xiii
Supra lunam omnia pura. fo-
lio xxvii.
Subtilitas animorum fruſtratur vi
ſum. xxxi
Succenſere. liiii
Summa ad exitum properant. fo-
lio lxv
Summum. lxxxv
Supplicium leue mors. lxxv
Succuſare. lxxxviii
Succuſator. eodem
Subploſcopedia. xcii
Suffragia voce & tabellis. xcvi
Suada. xcvi
Succidia. xcvii
Subrumi fugimus errores. cii
Sultis pro ſi vultis. cxvii
Superbus tarquinius. cxvii
Summũ bonum non ſine virtute.
folio cxxi
Summum bonum ex duobus. fo-
lio cxxii
Subfuſſæ. cxxxiii
Succeſſores. eodem
Subulones. cxliii
Superſtitio. cxlv & clxviii
Suum cuiq; iudicium. eodẽ
Superbiloquentiã. clxx
Sura. clxxvi
Subautem. clxxviii
Suſpice virtutem. cxcvi
Supputatio ætatis. cxcviii
Supplicium rotæ. ccviii
Succenſore. eodem
Subula armati. ccxvii
Suam cuiq; ſponſam. ccxxvii
Sui obliuiſci. ccxxxiiii
Summum bonum quid ſit. fo-
lio ccxxxiii.
Summum bonũ ex triplicibus bo
nis. ccxxxix
Suppoſitinus. ccxliii
Suauius ſitientes bibimus. fo-
lio cclv
Sudatoria laconica. ccxlvii
Subiectus q̃ tyrannus eſſe maluit.
folio ccl
Surditatis cauſa. cclix
Surdi. eodem
Surdaſter. eodem
Surdi Itali in ſermone. fo-
lio eodem
Surdi genitura. eodẽ

Surdus lepus pinguescere solet. folio cclx

S y.

Syncategorema. x
Syncathatheses. xvii
Symmyste. xix
Synephebi xx
Syllogismorum gradus. xxxii
Sydera. xxxix
Syntheta oia mortalia. folio xl
Synodum. lviii
Symbolum. cxii
Sypileia. cxl
Symanthe. clx
Sylogismus. clxxii & ccviii
Symmathitæ. ccvi
Syracusæ laudantur. ccxxiii
Syfitia. ccxlvi
Syracusanæ mensæ. ccxlviii
Syracusanus dio. eodem

T a.

Tabularum leges. iiii
Tantali sitis ad auaros. folio viii
Tantali sapientia impendens. folio eodem
Tactus in dictionem. xxx
Tabo. lviii.
Talis vita qualis oratio. folio lxviii
Taurus phalaridis. lxxi
Tantillum. xcviii
Tantullum. eodem
Tactici. lxxxi
Tabes. cxvii
Tabitudo. eodem
Tabificabile. eodem
Tabum. eodem
Tarquinius superbus. folio cxviii
Tarquinius consenuit Tusculani. folio cxix
Tantisper. cxii
Tarquinii temporibus Pythagoras. eodē
Tactio. clxi
Tantalo saxum impendens. folio clxx
Tantalus vnde. eodem
Tabificę perturbationes. clxx
Tabificabile. eodem
Tarquinius. clxxvi
Taurus Marathonius. clxxvii
Tantisper. ccv
Tabellis obsignatis agere. folio ccxiii
Talpæ. ccxv
Talis vita qualis oratio. ccxix
Tanq̄ hominis non tanq̄ hominū folio cclvi

T e.

Terribilissimū mors. xi
Testimonia sine argumentis. folio xvii
Templum triplex. xxx
Terræ imperatrix luna. folio xxxix
Te mater appello lvii
Tediferi cursore. lxxiiiii
Tetrare. lxxv
Temperantia. lxxviii
Tempus dicendi ad clepsydram. folio xcix
Temperantia. cix
Tetrum. cxvi & ccxxvii
Telamonis sententia. cxix
Telamon Ennii. eodē
Terentiana sententia. cxxi
Temporis beati iuuat meminisse. folio cxxii
Tempora tria. eodem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tempus ꝑteritum extra fortunæ regnum. cxxii
Teres atq; rotundus. cxxv
Telamon Ennii cxxvi
Tergiuersator. cxxvi
Terentiana sententia. cxlv
Tempestiua medicina nihil salubrius. cxlvii
Textilis vestis. lxxii
Temulentia. clxiiii
Temetum. eodē
Temperatissimos morbus inuadit. clxviii
Teia musa. clxxxix
Teos. eodem
Tecum fugis. cxci
Telamones in ædificiis. folio cxcviii
Tenuia vina. ccii
Tenuis Epicuri victus. cciv
Tepor vernus. ccxiiii
Temerinda scythæ meotim vocant. ccxx
Textilis vestis. ccxxv
Textrinum. eodem
Tertia terrarum pars india. folio ccxxv
Teucri vox. cclii
Testula. ccli

Th.

Themistoclis dictum. v
Themistocles secundus. xxi
Theodectis memoria. xxxv
Thermopyliæ vnde. lv
Theodori exēplum. eodem
Themerine plaga. xxxix
Theramenes. lii
Thrasibuli virtus. liii
Theophrasti querela. cxliii
Thrasillus Euridamas. lvii
Thebæ diruptæ ab epigonis. folio xcliii
Thymicon. ci
Thiestæ mœror. cxvii
Theseī nex. cxix
Themistoclis exemplum. folio clxxiiii
Theseis tonsura. clxxvii
Thyestes tragœdia. cxci
Thales repertor geometriæ. cc
Thales. ccxxxi
Talæssometra. ccv
Thure cibos coquunt sabei. folio ccxxvi
Thyresiæ monumentum. folio cclviii

Ti.

Timide de deo loquendum. xxii
Timeus Platonis. xxv
Titan. lxxiiii
Titania. eodem
Timere. cxvi
Tibia Aulon. cxxviii
Timonis epithaphium. clxii
Timor in corde. clxxi
Timiditas. ccxxi
Timotheus. cclvii
Tiresias cœcus solus sapit. folio cclviii
Tiresiæ monumentum. eodem

To.

Totus in capite homo. xl
Tori. lxxiii
Topica. ccxxx
Torosus. lxxiii
Tolerantia Lacedæmoniorum. folio lxxx
Tormina. lxxxvi
Torminosus. eodē
Tormines. eodem
Tolerantia Anaxarchi. folio lxxxix

Tormentum duplex inuidi. folio cxiiii
Tollit virtutem qui vicia tollit. folio cxv
Tomos vndo. cxvii
Tonsores ex Sicilia. cxviii
Torminosi. clxv
Tollere hominem ex homine. folio clxxi
Togatarius afranius. lxxvi
Torquatus a torque. clxxvi
Tonsura theseis. clxxvii
Toga picta. ccxxvi
Totũ diem mecũ scrutor. cclx

T r.

Triplex Platonis anima. xiiii
Tres furiæ quid. xxviii
Tres decii. xlix
Triptolemus index apud manes. folio liii.
Tractus hector. lvii
Triphonii oraculum. lx
Trachina aspera. lxxii
Triceps Cerberus. folio lxxiii
Tristicia. ciii
Tristicia senũ. cxix
Tristicia in bono. cv
Tristicia. cxvi
Tristicia. eodem
Tristiciæ nubilum. cxx
Tria in rerum natura. cxxi
Tria elementa sine sapore. folio cxxvii
Triplex messio. cxxxvii
Trosuli. clii
Tres philosophi. cliiii
Tristicia in bono. clviii
Trabea. clxxxvi
Triduo tres versus. clxxxiii
Tragœdia thyestes. cxcii
Triplicia mala. ccviii
Triplicia bona. ccxv
Triplex vita. ccxx
Tribunal cespitiũ. ccxxv
Tria genera rerũ expetendarum. folio ccxli
Tres vuæ in vite. ccxli
Tria ad viuendum necessaria. folio eodem

T u.

Tusculana villa. iii
Tullius marcus varicosus. folio lxxx
Turba turbulenta. cii.
Tullius de gloria. cii
Tunica pallio ptoprior. ciiii
Tumens animus in vicio. cxii
Turbele. clxix

Ty.

Typhon. lxxiii
Tyrtei hortamenta. lxxxvii
Timos. clxi
Tymicos. eodem
Tyranni apud inferos. ccxxii
Tyche. ccxxiii
Tyrannus. ccl

V a.

Vanitates magnificæ. xxiiii
Varietas iucunda. xxxvi
Varices secuit marius. lxxx
Varicosus. M. Tullius. eodem
Vallum. lxxxi
Varices marii. lxxx & xc
Vanitudo. cii
Vanidici. eodem
Vaciæ exemplũ. cxxxvi
Valetudinarium. cxciiii
Vas cassum homo. eodem
Vascularius. ccxxvi
Vas factus alter. ccxxvi
Vades. ccxxvii

Vaſorum baſes. ccxxvii
Valeſius pro valerius. cclv
Varia rerum origo. ccxxxi
Vatidicæ fœminæ. ccxxxvii
Validiſſima forma in fœmina. folio cclvii

Vb.

Vbi magica auernus. xxiii
Vbera fellitanda. cii
Vbi purgatur Oreſtes. cvii
Vbi bene ibi patria. cclii

Ve.

Verrinũ ius neq̃. xi
Vecors. xii
Vegetatiua anima. xv
Veneranda vetuſtas. xvii
Veſtigatio veri. xxviii
Veri veſtigatio. eodem
Vellus aureum. xxix
Verba Socratis nouiſſima. folio xl
Verſuram facere. lv
Verſura domi. eodem
Vela paſſa. lxiii
Velum oppanſum. eodem
Venimus ad ſummũ. lxv
Veſtimenta doloſa. lxvii
Venationis laus. xcv
Venatio ſacris interdicta. folio eodem
Venatoris horoſcopus. eodem
Veredarii. eodem
Veriloquium. cxii
Verborum regina conſuetudo. folio cxiiii
Verba Epicuri. cxxx
Verum iuſtum. cxxxii
Veſbius flammiuomus. lxxii
Vellebantur cani. cxxxix
Venus calua. eodem
Verba æſchinis. eodem
Verba Pauli æmilii. cxliiii
Vertunt ſolum. cl
Vexillationes. cli
Vetuſtas veneranda. xvii
Verba correcta ex decretis. folio clxii
Venus auerſa. clxiiii
Velox ingenium. clxvii
Venuſtas. clxvii
Verſus lucr. de virtute. folio clxix
Veneranda Platonis verecundia. folio clxx
Veneris appetitus eſt ardentiſſimus. clxxxvi
Venereæ rei ignarus iceus. folio clxxxvi
Vertitur natura exercitatione. folio cxciii
Verſus Petronii arbitri ccix
Vernus tepor. ccxiiii
Vegetatiua ſeminalis. fiol eodem
Vegetus ſpiritus terræ. folio eodem
Vetuſteſcere. ccxvi
Veteraſcere. eodem
Vera gloria. ccxviii
Veſtis textilis. ccxxv
Veſtis ſtragula. eodem
Vepres. ccxxviii
Vepreta. eodem
Veprecula. eodem
Veſtes Scytharum pelliceæ. folio ccxli
Venus exercenda cum infirmior vis fieri. ccxliii
Verbum Ptolomæi dignum ſettu folio ccxlv
Verſus Horatiani de tenui victu. folio ccxlvii

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Venter plenus obruit animũ. folio ccxlvii
Verres ſigno ſuſtulit. ccxlix
Verba Polyphemi ad arietem. folio cclviii
Verbis diffidentes re conſentientes. cclxii

Vi.

Villa tuſculana. iii
Vicit Romanus ſedendo. folio vii
Viuens. xi
Vitę & venarum fons cor. folio xiii
Viſum phantaſma. xix
Viuos deſſicabant. xxix
Viſum ſubtilitas animarum fruſtratur. xxxi
Vita intellectualis. xxxiiii
Vitrea ſphera. xxxvii
Videt alia oculus ſe non videns. folio xxxviii
Vites pubeſcere. xxxix
Virtutis via ardua. xli
Via viciorum facilis. eodem
Via cæleſtis. eodem
Via perditionis. eodem
Virtutum Cato exemplar xlii
Vino melancholia comparatur. folio xlv
Vitę geminare. xlviii
Viuendi meta annis. lxx. li
Vitiligines linguarum. folio cxxxiiii
Virtus Thraſibuli. liii
Virtutis gloria. lix
Virtus pertinax. lxvi
Viuunt male & bene docent. folio lxviii
Virtutem omnem habens omnes habet. lxxviii
Vir a vi. lxxxv
Vir omniũ horarum. lxix
Vireſcit vulnere virtus. xciii
Vis conſcientiæ xcvii
Viſorium. eodem
Vino fœlix methãma. xcix
Virtutis ſemina igniculi. c
Virtutes a natura ingenitæ. folio ci
Vita tenebricoſa. eodem
Vicia finitima virtutibus. folio ciii
Vicium perpetuum. ciiii
Vitia omnia ſtultus habet. folio cv
Vino ſimilis atra bilis. cvii
Vim vis. eodem
Vitiorum mater nequitia. cxi
Virtutum mater frugalitas. folio cx
Vicium miſericordia. cxiii
Virtus miſericordia. cxiii
Vitę ſequela mors. cxix
Vixi. cxxi
Vita mitionis. eodem
Vinum dilutum. cxxiii
Vinum lymphatum non dici pro diluto. eodem
Virtutis vis. cxxiiii
Virtus inſtar orbis. cxxv
Viuere beatę. eodem
Vitiorum via per oculos. folio cxxvii
Virtutes ebulire. eodem
Virtutum buccinatores. eodem
Vitam euitari. cxxix
Vitiligines linguarum. cxxxiiii
Vitæ beatæ arclutectus. folio cxxx
Vis exemplorum. cxxxvii
Viliſſimis cibis cõtẽtus. cxxxii

Virtus de pānis æſtimāda nō eſt. folio cxxxv
Vitæ longioris cauſæ. cxliii
Viuax coruus. eodem
Vicioſi aliena reprehendunt. folio cxlvi
Vitio animus tumens. cxlvii
Virtus pertinax. clxiiii
Vita ingloria. cl
Virtutis rationes. clv
Vis animorum duplex. clvi
Vinaria anguia. clx
Vita erūnabilis. eodem
Vicia corporis ad animū. clxiii
Virtus pertinax. clxiiii
Virtutes inter duo vicia. folio clxviii
Virtutes in meditullio. eodem
Virtus quid. clxix
Virtus recta ratio. clxix
Virtus dea. eodem
Virtus appetenda propter ſe. folio eodem
Vir. clxxiii
Vindemia ex racemis. clxxiiii
Vigiliæ Demoſthenis. eodem
Vicia amoris. clxxxvi
Vicia amoris ſecundum Plautum & Terentium. cxc
Virtutes rationes ſunt. cxcv
Virtus voluptatum pediſequa. folio cxcvi
Virtutum imaga Cato cxcvi
Virtutem ſuſpicere. eodem
Vituperatoribus philoſophiæ reſpondet Cicero. cxcvii
Vitæ lex philoſophia. cxcvii
Vini de congio argutiola. ccii
Virtutes in procliui. eodem
Vina lenia. eodem
Vita beata an beatiſſima ſit eidem folio ccvii
Vita beata ſumme perfecta. folio eodem
Victus tenuis Epicuri. ccix
Victus ſimplex ſaluberrimus. folio eodem
Viuere in diem. ccxii
Viuere in horam. eodem
Vita triplex. ccxx
Virtus. eodem
Vincula adamantina. ccxxiiii
Vindemia ex racemis alienis. folio ccxxiiii
Victus priſcorum. ccxlvi
Vinum memoriæ mors. folio ccxlvii
Vis conſcientiæ. ccxlix
Viciorum cauſa oculi. ccliii
Videndi ſolis & cœli cauſa natus. folio cclv
Vitæ erūnoſæ mors perfugium. folio cclx
Virtute reliqua obſcrutari. folio cclxi
Viuere conuenienter naturæ. folio ccxxxviii

VI.

Vltroneus ſe cremat calamus. folio lxxxix
Vltronei amores. cxcii
Vliſſis nutrix euryclia. ccxix
Vliſſis oratio. eodem
Vltro ſe execauit Democritus. folio ccxxxi

Vm.

Vmbra gloria. I
Vmbraticus homo. lxxv
Vmbratilis vita. eodem
Vmbratici Epicurei. cxxx

Vn.

Vnde peripatetici. vii

Vniuersis loquor. clvii
Vnus pro populo lxv
Vngues clausulæ neruorum. folio xcii
Vnde putei calidi per hyemem. folio xxvi
Vnde Psyche. xiii
Vnus dies dandus lachrymis. folio cxl
Vnde dicta anima & animus. folio xiii
Vna anima duo corpora. folio cxlvi

Vo.

Vortices. lxxiii
Vortices dolorum. eodem
Vomonices. lxxix
Vocatiuus salutatorius. lxxxii
Vocabulum generale libido. folio cvi
Voluptates corporis. cxix
Voluptuarius modo: modo seuerus Epicurus. cxxv
Voluptas maior addita voluptate folio cxxx
Voluntas. clvii
Voluptatem animi nimiam. folio clxx
Voluntaria iniusticia. clxxiii
Vocabulum passionis neotericoteron. clxxxii
Voluptatū inuentori Xerxes prę-miū dabat ccvi
Voluptates belluinæ. ccxxxiii
Voluptatum recordatio. eodem
Voluptas. ccxxxix
Voluptas cum honestate. folio ccxxxix
Voluptates naturales. ccxliii
Voluptates animi maiores q̃ corporis. ccxliiii
Voluntaria insania ebrietas. folio ccxviii
Voluntas non necessaria. folio ccxliii
Voluptates necessariæ. eodem

Vr.

Vrina pro dentificio. xcviii
Vrinarium. ccxxvi
Vrbes in ægypto ab animalibus nominatæ. ccxxxvi

Vt.

Vti deo frui nummo. xxix
Vtinam fortiter ferias. folio lxxxiiii
Vtilior modicus familiaris. folio ciiii
Vtendum sermone vt nummo. folio cxiiii
Vtilis ira. clxxiii
Vticensis Cato. cxcvi
Vti nūmo frui deo. ccxxix
Vulcania arma. lxxix
Vulnus obligare. lxxxii
Vultus obligare. lxxxii
Vultuosum eodem.
Vultuose. eodem
Vulta. eodem
Vulticulus. eodem
Vulnus hiat. clxxxiiii
Vulgaris amor. clxxxviii
Vuæ tres in vitæ. cxli

V x.

Vxores Socratis duæ. cxxi
Vxoria dos lites. eodem
Vxor inclusit regem Philippum. folio eodem
Vxorem & filium Cato interfecit. folio cxliiii
Vxores indorum. ccxxxv

X a.

Xantippe furgiosa & morosa. folio cxxi

X e.

Xenophon. xcvii
Xenocrates. xiiii
Xenophilus morborum expers. folio xxxvii
Xenodocium. clxii
Xenia. eodem
Xenios Iuppiter. clxv
Xenophontus. clxxxv
Xerxes bellator. ccv
Xerxes premiũ dabat voluptatum inuentori. ccvi
Xerxes copiæ. eodem
Xenocrates. ccxi
Xenocratis abstinentia inexpugnabilis. ccxlii
Xenocrates. ccxlii & ccliii
zetemata problemata. vii
zenonis patientiæ exemplum folio lxxxix
zenones, cxxv
zelotipia. clx
zelotipi. eodem
zenobiæ dentes. ccxviii
zeusis. cclvi

z o.

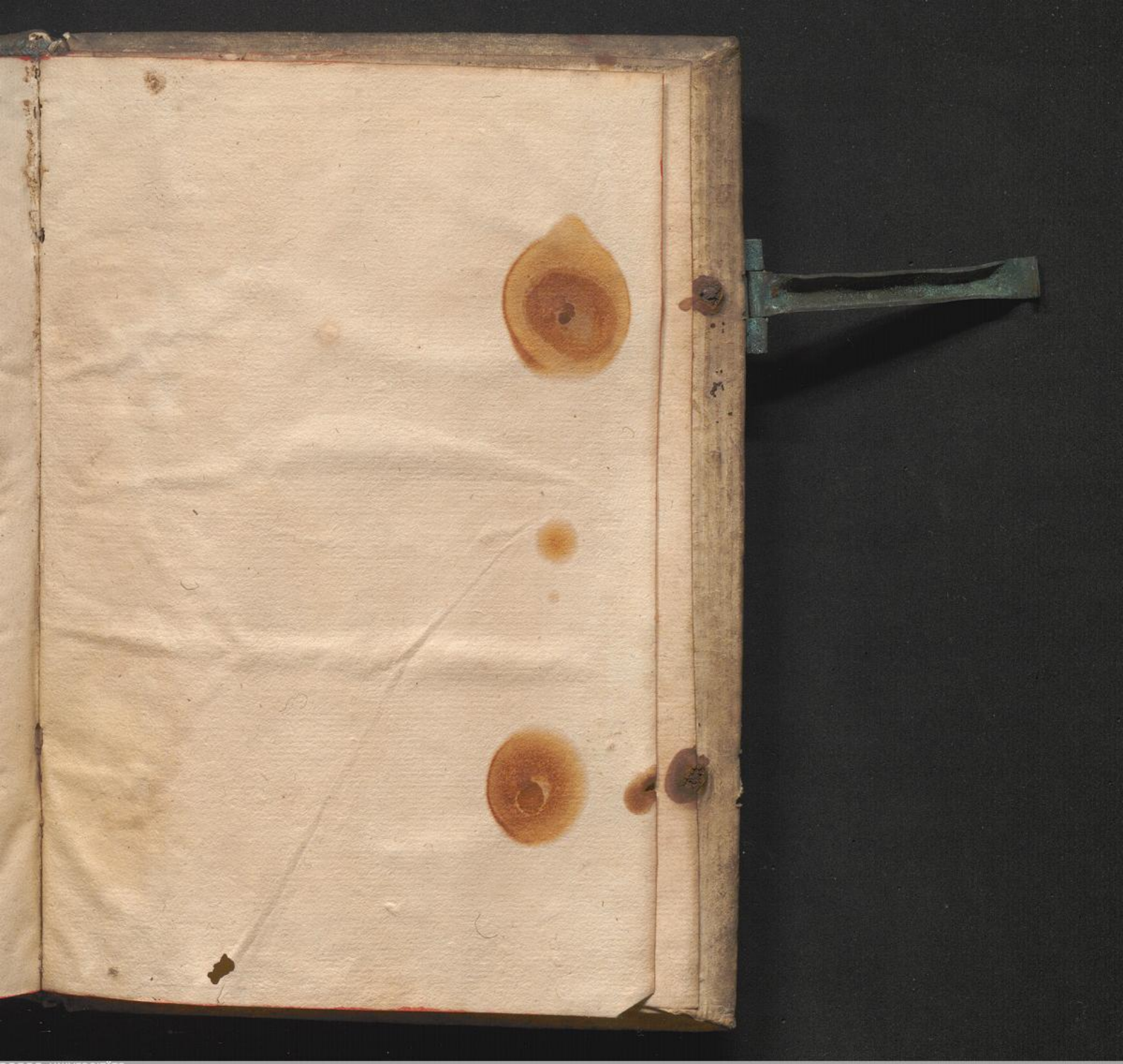
zopyrus. cxciii
zopyrus Darii. cxciii
zodiacum permotus. ccxx

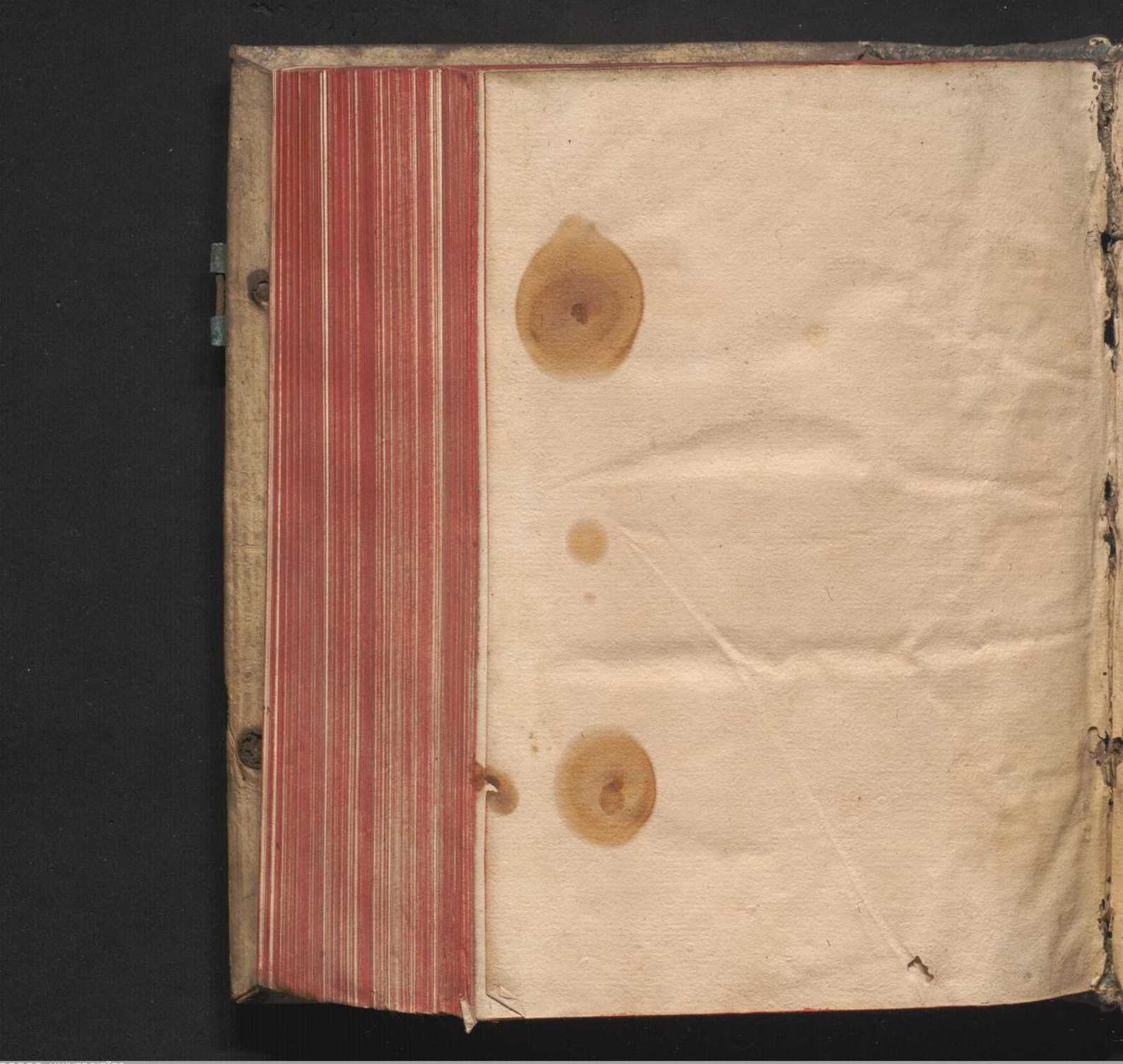
τελοσ συρθεω καιταισ μουσαισ.

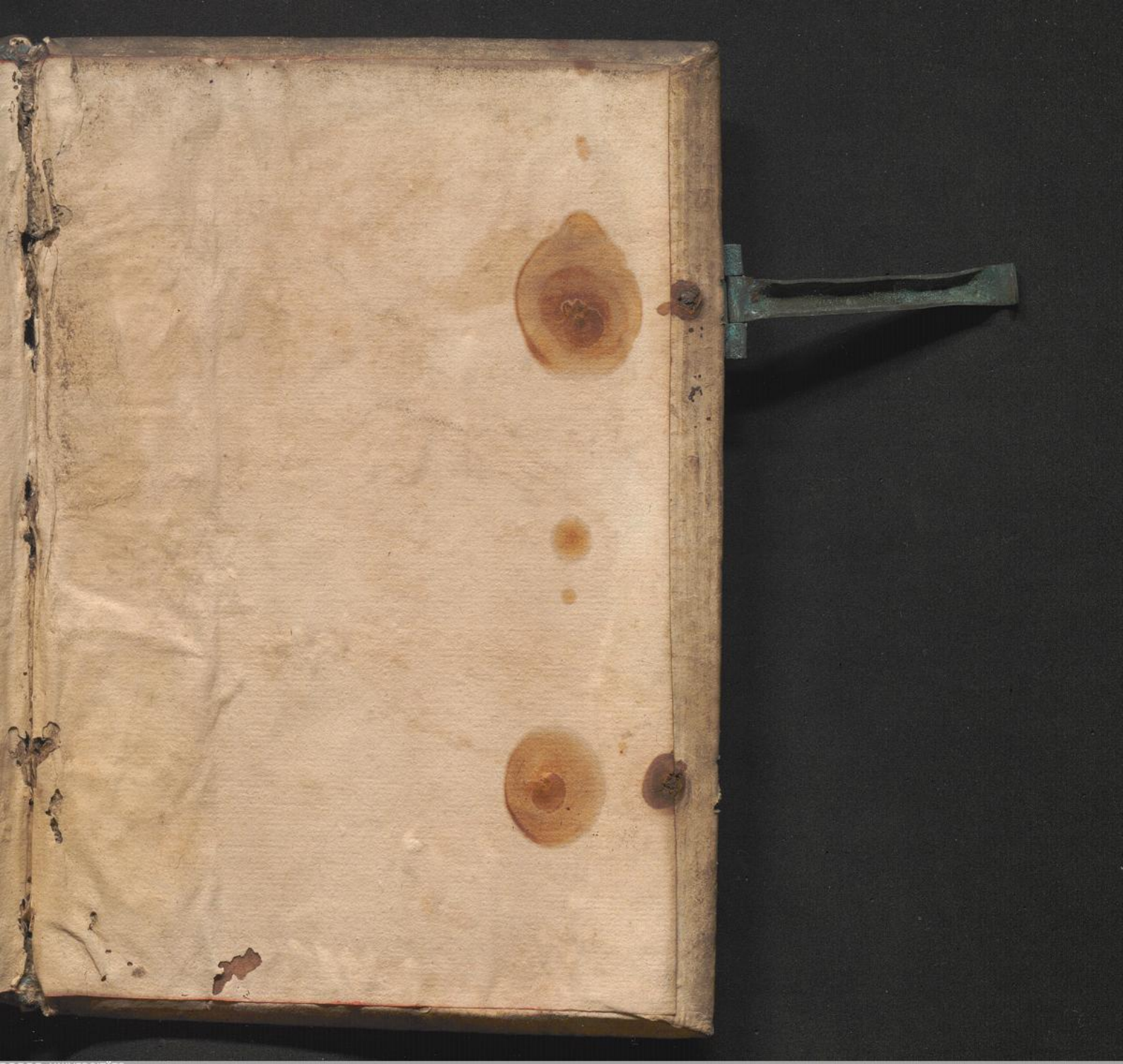

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN